I·cel.de mui dir.
H H g·5:n·18-22.

Inc 296

E 3 23

1087

Inc
12 14

Cl. 8. g.mo D.

~~Felix Malleolus vulgo Hemmerlin~~

Felix Hemmerlin sive Mallcolus
Variae oblectationis opuscula et tractatus

[Strasburgo?]

Hain 8425

→ Bezançon 536

Clariſſimi viri Juriumqꝫ doctoris Felicis Hemmerlin cantoris quondam Thuricen̄. varie oblectationis opuſcula ⁊ tractatus.

Felicis ſi te iuuat indulſiſſe libellis.
Malleoli: preſens dilige lector opus.
Illius ingenium varijs ſcabronibus actum
Perſpicis: et ſtimulos ſuſtinuiſſe graues.
Caſibus aduerſis (aurum velut igne) probatus:
Hoſtibus vſqꝫ ſuis malleus acer erat.
Hinc ſibi conueniens ſortitus nomen: vt eſſet:
Hemmerlin dictus: nomine: reqꝫ: ſtatu.
At felix tandem: vicioqꝫ illeſus ab omni
Carceris e tenebris ſydera clara ſubit.

Ad reuerendiſſimū in chri-

ſto patrem Illuſtriſſimumꝗ dominū Hermannū Colonie Agrippine Archiantiſtitē Sacri Romani imperij principē electorem: atꝗ per Gallias archicancellariū Lantgrauium Haſſie. weſtualie et Angarie ducem Eccleſieꝗ ꝑadeboꝛnēn̄. Coadiutorem magnidecentiſſimū: dominum ſibi perpetuo obſeruandū Sebaſtiani brant: in libellos Felicis hemmerlin Cantoris Thuricēn̄. elegiacum Epiſodion.

Venerat in mentem dudum illuſtriſſime princeps
Velle tuum totum me dare in obſequium.
Nec voluiſſe pudet: ſed multa negocia partim:
Me partim et longe prepediere vie.
Unde etiaz inceptum tenui calamum: auſpiciūꝗ
Hactenus: et ſiluit muſula noſtra diu.
At tandem mecū: miſer ah. tam principi honeſto: et
Illuſtri: ignotum num pudet eſſe viro?
Hinc tentanda fuit via qua dignarer amore:
Quaꝗ ſacro fruerer principis alloquio
Incideram interea dum forte opus: atꝗ libellos
Felicis noſtri ſcriptaꝗ malleoli:
Continuo excuſſum: certe hec ſunt principe docto:
Atꝗ agrippino preſuli digna legi.
Auctor enim illorum Germanis natus in oris:
Germanis merito preſul eumꝗ leget.
Inueniet quia nam: ludoſꝗ: ſaleſꝗ modeſtos
Mordaceſꝗ iocos: vafraꝗ dicta viri.
Dicacem offendet lector cynicumꝗ magiſtrum:
Quiꝗ hoſtes lacerat mordicus vſꝗ ſuos.
Unde et iure ſuo poterit dici ille Cicada
Que ſemel vt tacta eſt: murmura longa canit
Temporis ille ſui carpit: varioſꝗ reprendit
Indecoros actus: ſcandala multa notans.
Ipſe ſtilus ſcripti: ꝗuis leuis atꝗ humilis ſit:
Nec ſatis incudi traditus eloquij:
Plautino ꝗuis redolet minus ille nidore:
Eſt tamen et ſalibus plenior atꝗ iocis
Que tibi ſcripta quidē: princeps clariſſime: preſul
Magnifice/ exhibeo: dedico ⁊ illa tibi:
Et ſi quando vatꝗ: noſtros percurre libellos

Atqꝫ manu voluas:illa vel illa:ſacra.
Comperies (q̄ꝫuis vultu grauis atqꝫ ſeuero
Sis pater) vt riſum vix tenere queas.
Cunqꝫ leges:noſtri memor illuſtriſſime princeps:
Non donū aſpicias:verum animū atqꝫ fidem.
Meqꝫ tuos inter ſeruos numerabis inanes:
Qui mihi perpetuo tempore numen eris.
Te mona:leodium:colit. herbipoliſqꝫ:tribus nam
Ornaſti has vrbes iam modo preſulibus:
Hinc patris inſtar amat te quiſqꝫ epiſcopus harꝫ
Te faciente quidē culmina tanta tenent.
Te caput atqꝫ patrem Germana Colonia ſeruat:
Te dominū atqꝫ ducem weſtualus acer amat.
Haſſonibꝫ p̄nceps:padeborn tua dextra gubnat:
Eſqꝫ coadiutor illius eccleſie.
Littera docta tibi nota eſt:ubi bellicus vſus:
Conſilio atqꝫ armis/cuncta decora facis.
Utqꝫ alios ſileam titulos.laudiſqꝫ triumphos.
(Quorum me feſſum copia longa premit)
Nuſiam ſolus ſeruaſti/ſplendide princeps:
Que fuit hoſtili iam laceranda manu.
Pertulerasqꝫ tuis virtutibus obſidionem
Annalem.fortis magnanimiqꝫ ducis.
Feciſti atqꝫ hoſtem tibi cedere:menia q̄ꝫuis
Ariete contorto decutiebat humi.
Tum vere enituit quantum virtute:potenti
Corpore:conſilio:preſidioqꝫ vales.
Seuſerat imperium tum dignū prorſus honore
Te celebri:et tanto iure ſedere loco.
Inde pij elector regis quoqꝫ Maximiliani
Factus:cum innato diligis officio.
Rex quoqꝫ te rurſus pre cunctis diligit vnum:
Teqꝫ patres ſeruat:percolit atqꝫ loco.
Te cuncti venerantur:amant:te principe gaudent:
Communemqꝫ vocant te patrie eſſe patrem.
Tu decus es rheni:tu gloria prima:ſenatus
Imperij:et terre ſplendor es omnigene
Iccirco dignum eſt:longos vt neſtoris annos
Maximus ille tibi det deus atqꝫ parens:
Quo regi:et patrie:valeas prodeſſe/paterno
Conſilio:atqꝫ armis preſidioqꝫ tuo.
Hinc tibi faueant/precor/o pia numina preſul:
Meqꝫ pater (placeat ſi tibi pauper) ames.

Tabula tituloꝝ.

Sequūtur tituli tractatuloꝝ Quos

titulos lector volens prompte inuenire: querat eos ſm ſignaturas folioꝝ que inferius in folijs ſignatur.

Contra validos mendicantes.	folio.primo.
Recapitulatio eiuſdem.	folio.vj.
Contra Anachoritas Beghardos Baginaſq; ſilueſtres	fol.vij.
Lollhardorum deſcriptio.	folio.x.
Gloſa bullarum per Beghardos impetrataꝝ.	folio.xj.
De negocio monachorum.	folio.xvj.
De plebanis et religioſis mendicantibus.	folio.xxix.
De religioſis proprietarijs precepta dñi predicantibꝰ.	folio.xxxv.
Tenor epiſtole de celis miſſe per patronos eccleſie Thuriceñ. contra negligentes diuinū cultum.	folio.xl.
Tractatus de nouorum officiorum diuinoꝝ inſtitutione	fol.xliij.
De oblatis ⁊ ſolutis pecunijs pro p̄benda ſeu beneficio in ecclesijs vel monaſterijs percipiendo.	folio.lij.
Dyalogus doctoris Felicis hēmerlin de anno iubileo.	folio.liiij.
Recapitulatio de anno iubileo.	folio.lxvij.
De benedictionibus aure cum ſacramento faciendis.	folio.lxxj.
Tractatus de exorciſmis.	folio.lxxiiij.
Alius tractatus exorciſmorum ſeu adiurationū.	folio.lxxvj.
De crudelitate demonibus exhibenda.	folio.lxxix.
De arbore torculari ducendo in die feſto.	folio.lxxxiij.
Tractatus de matrimonio.	folio.lxxxv.
De furto reliquiarum ⁊ alijs rebus nuper in monaſterio beate virginis loci heremitaꝝ per tres ꝑſonas miraculoſe commiſſo ⁊ deducto: et finaliter reperto ⁊ recuperato.	folio.lxxxix.
Epiſtola contra quendam ſuperbum clericum.	folio.xcij.
Forma appellationis contra cardinalē q̄ in Germania vellet intrare eccleſiam cathedralem.	folio.xciiij.
De libertate eccleſiaſtica.	folio.xcv.
De boni et mali occaſione.	folio.cvij.
De emptione et venditione vnius pro viginti.	folio.cx.
De contractibus qui obſtagio dicuntur et vulgariter Giſel nuncupatur.	folio.cxij.
Doctoratus in ſtulticia.	folio.cxv.
Tenor littere doctoratus in ſtulticia.	folio.cxix.
Contra iniquos iudices.	folio.cxix.
Dyalogus de conſolatione inique ſuppreſſorum.	folio.cxxij.

Finit tabula titulorum.

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

Euerendo in Chriſto patri ac domi
no Dño Henrico dei ꝛ aplice ſedꝰ grã a epiſcopo Cõſtantieñ.
dño mihi metuendiſſimo. Felix Cantoꝛ Thùriceñ. Decretoꝝ do
ctoꝛ inutilis Cum recõmendatiõe pſpicaciter ſpeculari: ac ſalubri
ter pſentẽ attendere eplam. Ex quo ſuſcepti regiminis cura paſtoꝛẽ
ſollicitat. vt vtilitatibꝫ ſubiectoꝝ in illis pcipue p que animaꝝ ſa=
luti cõſulit ſollicite puidere pcuret: errantes in viã veritatis indu
cat: dicente aplo. Omnibꝫ oĩa factus ſum vt oẽs lucrifaciã: et non
cõniuentibꝫ oculis cõplacere lupis ꝛ gregibꝫ ouiũ: ac mentẽ terre
nis obligare carceribꝫ. Hinc eſt vt intelligat vr̃a R. p. q nup erat
vir in terra: nõ re nec noĩe Job. nec erat vir ille rectus nec timẽs deũ: nec recedẽs a malo. ſicut
legit Job in pn. put in fructibꝫ ſuis cognoſcetis eũ. Math. vij. habẽs flocũ ſine cucullã ſub=
tus cappã ꝛ ſcapulare. vt legit in Cle. j. de ſta. mo. ꝛ tunicã talarẽ. vt Geñ. xxxvij. ꝛ h erat veſti=
mentũ eiꝰ quo operit: ꝛ zona qua ſemp pcingit. Pš. cviij. Erat eñ rufus ꝛ pulcer aſpectu. de=
coraqꝫ facie. pmo Regũ. xvj. Et tanq̃ potẽs crapulatus a vino. Pš. lxxvij. Incraſſatus im=
pinguatus dilatatꝰ. Deut. xxxij. Habẽs tumẽtes buccas. rubẽtiaqꝫ oꝛa. xxxv. diſt. Ecclie pn
cipes. Et fortis vt gigas ad currendã viã ſuam. Pš. xviij. Et paucos canos gerebat in barba.
vt legit de ſancto Bartholomeo: ꝛ rogabat vt elemoſynã acciperet. Act. iij. Ducẽs cũ aſinũ ple
nũ panibꝫ et lagenã vini. j. Reg. xvj. Et ex quo qs talis pſumit qualis habitu incedit. de ſent.
exco. c. In audiẽtia. ꝛ eo. titu. Si iudex laicus. li. vj. mox ipm pſumpſi Lollbardũ ſiue Beg=
bardũ foꝛe. Et ideo eidẽ ſic mihi occurrẽti in hec verba duxi loquendũ dicẽdo. Tu inueterate
dieꝝ maloꝝ. Daniel. xiij. Vere tu ex illis es. Math. xxvij. videlicꝫ de ſtatu abhomiabili q̃rũ
dã hominũ malignoꝝ q begbardi vulgarit nũcupant. in regno nr̃o Almanie procurãte ſato
re maloꝝ operũ dãnabiliter inſurgentiũ. vt in Cle. Ad nr̃am. de heret. Et inſup laboꝛes ma=
nuũ tuaꝝ nõ mãducas. ideo beatꝰ non es: nec bñ tibi erit. Iuxta xpbam pš. cxxvij. Et inſuper
nõ ppendis qđ ſcribit in l. j. li. xj. C. de vali. mend. videlicꝫ q pauperibꝫ danda eſt elemoſyna
q ſuis manibꝫ laboꝛare nõ poſſunt. paup aũt qui laboꝛare põt: ſi ſe elemoſynis immiſcet: captiuã
dus eſt ꝛ in ſeruitutẽ redigẽdus. Hec ibi. Et in canõe Quoniã. xxj. q. ij. dr. Illi aũt tantũ acci=
piãt paupeꝝ cibos q laboꝛare nõ pñt. Veſceris g pane tuo in ſudoꝛe vultꝰ tui. put dictum eſt
patri nr̃o Ade nobiliſſimo quẽ dñs manibꝫ ſuis foꝛmauerat. Geñ. iij. l. diſ. In capite. Et tu de
ruſticoꝝ genere rudiſſimo: tuguriõqꝫ viliſſimo compactus. nõ cõmittas cõtra mãdata dei nr̃i.
Deut. xv. vbi dr. Omino indigẽs ꝛ mẽdicus nõ erit int vos. ꝛ mẽdicus excludit vt non ſit ſe=
mẽ iuſti. Pš. xxxvj. Et ſacra ſcptura interptat mẽdicare in vindictã maloꝝ. pš. x. Nutantes
transferent filij eiꝰ et mẽdicent ꝛ eijciant de habitationibꝫ ſuis. ꝛ Exo. xx. Nec ↄcupiſcas rem
pximi tui. imo accipe qđ vere paupibꝫ eſt erogandũ. vicꝫ debilibꝫ ꝛc. omnẽ predonũ crudelita
te ſupat. xij. q. ij. Amico. ꝛ c. Si illi. q. ij. Clericos. Sed qꝛ tu ſponte mẽdicas: nõ coactus qui
laboꝛare poſſes. igit vicio furẽ ꝛ latronẽ vincis ꝛ ſacrilego ↄparararis. Ibidẽ. Et Proſper
in li. ij. de vita cõtemplatiua dicit. Qui põt ſe ſuis laboꝛibꝫ trãſigere: nõ debꝫ qđ infirmis debe
tur accipe. Et in colla. patrũ dicit. Noueris tibi ex hoc graue detrimentũ cõferri q cũ ſis ſani
coꝛpis ſi tu ſuſtentaris elemoſyna q ſolis debilibꝫ eſt attributa. Et adhuc cõtra te noui ꝛ vete=
ris teſtamenti: alioꝛũqꝫ ſanctoꝝ patrũ ꝛ philoſophoꝝ autoꝛitates adducere poſſem q̃s breui=
tatis cauſã obmittã Et inſup mala malis accumulãdo. defers cucullã ꝛ ſcapulare q ſunt ſigna
ꝛ habitus vere ꝛ approbate religiõis. vt in Cle. Ne in agro. de ſta. mo. Et etiã ſi eſſes de tertia
regula fratꝝ minoꝝ: tibi nõ liceret. cũ tales etiã nõ ſint religioſi nec de religiõe approbata. Ex=
quo matrimoniũ cõtrahere poſſunt. vt de voto. c. Unico. li. vj. Nec ꝓprie religio nec regula di
cit: ſed modus viuẽdi vel fraternitas: ꝛ laici ſunt vt legit ꝛ notat in Cle. Cũ ex eo. de ſen. excõ.
ꝛ ideo iuriſdictiõi laicoꝝ ſunt ſubiecti. Nec btũs Franciſcꝰ inſtituẽdi illũ modũ viuẽdi de ter
tia regula vt ipi dicũt ipſos monachos eſſe voluit. nec Nicolaꝰ papa in cõfirmatiõe tertie re=
gule nec flocũ nec ſcapulare ipſis cõceſſit nec iniũxit: nec valido coꝛpe ipſos mẽdicare voluit:
ſed iubet eos laboꝛare. vt patet p bullã ipſius Nicolai ꝛ conſtitutionẽ ipſius fraternitatis q̃s
ꝓpterea vidi. Sed qꝛ noue religiõis habitũ auſu temerario aſſumpſiſti: ipo facto ſententiã ex=
cõmunicatiõis incidiſti. vt de reli. do. c. j. li. vj. que eſt maioꝛ pena mũdi. maxime in vilipendẽ=

tibi eā vt tu facis.xxiiij.q.ij.Corripiat.et ꝓpterea puat⁹ es cōmuniōe fideliū.de sent.exco.c.ij.

Beghardus. Jraſcimini ⁊ nolite peccare. Tu terribilis es ⁊ quis reſiſtet tibi. Pſ. lxxvj. Tange mōtes et fumigabūt. Pſ.cxliij. Et ſcias q̄ cū his qui oderūt pacē nunq̄ erā pacificus cōtra ꝓpheta. Pſ.cxix. Nōne ſcptū eſt. Seniorē ne increpaueris ſed obſecra vt patrē.j.ad Thi.iiij. Et erubeſcit lex filios caſtigaturos parētes.in auc. de nup.§.Si ꝑo.⁊ gloria ſenū eſt canicies.lxxxiij.diſt.Porro. Et corā cano capite cōſurge ⁊ honora ꝑſonā eius. Leuit.xix. Et clamabat voce magna dicēs. Nō ſum inq̄t lollard⁹ vel beghardus:nec nouū habitū religiōis aſſumpſi.ſed vn⁹ de anachoritis ſequēdo heliam.de q̄bus Jſid.vij.etbi.c.xvj.et regē nō habeo ſicut locuſte. Prouerb.xxx. Et q̄s cōſtituit te ꝑncipē ſup nos. Exo.ij. Sed q̄ validis elemoſynis vtor.et bene q̄r deus docuit me:ex iuuētute mea ⁊ vſq̄ nūc pnunciabo mirabilia ſua ⁊ vſq̄ in ſenectā ⁊ ſeniū deus nō derelinquet me. Pſ.lxx. et ſi damnas me ex hoc:dicā q̄ nec tu times deū q̄ in eadē dānatione es. Lu.xxiij. Patere ḡ legē quā ipſe tuleris.de cōſti.Cū oēs.q̄r turpe eſt doctori cū culpa redarguit ipm:dicit ſapiētis autoritas. Judicet ḡ ille de alterius errore q̄ nō habet qđ in ſeipſo cōdemnet.iij.q.vij. Judicet.q̄r cui⁹ vita deſpicit:reſtat vt eius ꝑdicatio cōtemnat.iij.q.vij.§.penc.in fi. Nec legē debet alijs imponere quā ipſe negligit obſeruare.de p̄ben.Pro illorū.⁊ ille q̄ trabē geſtat in oculo ꝓbatur nō poſſe educere feſtucā de oculo fratr̄ ſui. Matth.vij. Quia in q̄ aliū iudicas:teipm cōdemnas.xxij.q.vj.c.j.et noli impugnare qđ teneris defendere.de nat̄ ex li.ven.c.j.⁊ ſcriptū eſt. Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini.xxiij.q.j.§.j. Deus.ſed q̄ nō ſis fortis.⁊ labores manuū tuarū nō mādu cas.ſed diuertis ab oneribus dorſum tuū quēadmodū ego. Patet:⁊ q̄ vtaris elemoſyna per iura ⁊ rōnes tibi probabo ſupabūdantes. Nōne ſcribit.xxiij.q.vij.q̄ aūt.q̄ bona eccleſiarū ſunt paupeꝝ. Siliter bona clericoꝝ pauperū ſunt.vt.xxiij.q.viij.Cōuenior.⁊ pauperibus erogāda ſunt ⁊ cōicanda.vt.xlvij.diſt.Sic hi.⁊.xxj.q.j.c.ij. Jtē ex alio. Nōne quilibet in traditiōe rei ſue pōt ponere legē quā vult.etiā cū tradat rem eccl'ie.vt de ꝑdi.a ꝑo. Verū.xviij.q.ij.Eleutheri⁹.imo in traditiōe rei ſue pōt ponere pactū legibus nō improbatū.vt.l.in traditionibus.ff.de pac.⁊.C.de p̄ben.emp.l.iij.in ſi. Et ſic donator et fundator bñficij voluit dare in elemoſynā ⁊ q̄ eſſent elemoſyne.⁊ hoc nō eſt cōtra leges.⁊ ſic res de facili reuertit ad naturā ſuam.ff.de pac.l.Sum⁹.et volūtas remuneraẗ ⁊ non opus.⁊ volūtas facit opus remūerabile. de pe.diſt.j.c.Volūtas.et ſola volūtatis forma nouerat opus.ff.de furt̄.q̄ iniurie.circa princi. xxiij.q.v.ti.j.⁊.c.Corpus.immo volūtas ſpectanda eſt ⁊ nō exitus.ff.de homi. Jn lege.⁊.l. Diuus. Nonne hec eſſet mutatio dextere excelſi. Pſ.lxxvj.q̄ de fructibus tuis aliud q̄ꝫ elemoſynas facere ꝑſumeres:niſi beneficiū ſit fundatū ſup vſur̄:vt inferius dicā.et ideo Greg.in collecta. Deus cui⁹ miſcđie ⁊c̄.⁊ infra.quaꝝ vtimur elemoſynis.quā te iubet legere pro defunct̄:elemoſynariū te oſtendit. Vere nō eſt differētia inter te ⁊ me:niſi q̄ tibi portanẗ ſaccos in domū:ego ꝑo curro cū ſacco per ciuitatē. Vere cithara cū pſalterio male concordat.de cler̄.cōiu. diuerſis fallacijs.⁊ fruſtra auxiliū legis inuocat q̄ cōmittit in legē.de vſur̄.q̄r fruſtra. Sꝫ qđ quis nō diligit:de facili cōtemnit.ij.q.iij.Pñs. Ecce mēſurabiles poſuiſti dies meos ⁊ ſubſtātia mea tanq̄ꝫ nihilū ante te. Pſ.xxxviij. Vade ḡ ⁊ de cetero noli peccare ne deterius tibi contingat. Johā.viij.quia ſi mēdicando delinquerē:tunc nos par facin⁹ coinquinaret:et equalis ſimul vtroſq̄ꝫ pena comitareẗ.xv.q.iij.Sanc. Jdeo q̄ꝫ dicit Proſper. Bene loq̄ et male viuere: nihil eſt aliud q̄ꝫ ſe ſua voce damnare. Jdcirco conſidera legē imperialē que dicit. Humanitatis nr̄e eſt proſpicere egenis:⁊ dare operā vt pauperibus (de quorū nūero ego ſum) alimenta nō deficiant.vt.C.de ſacroſanc.ec.l.priuilegia. Et ideo dixit ꝓpheta. Beatus q̄ intelligit ſup egenū ⁊ pauperē:in die mala liberabit eū domin⁹. Et inſup dixit chriſtus. Jn quācunq̄ꝫ ciuitatē intraueritis aut caſtellū:interrogate in eo quis dignus ſit.id eſt bonus hoſpes:et ibi manete donec exeatis. Jn quācunq̄ꝫ domū intraueritis dicite:pax huic domui:⁊ comedite de his que apponunẗ vobis.⁊ quicunq̄ꝫ non receperit vos ⁊ nō audierit ſermones veſtros.exeuntes de domo foris ⁊ de ciuitate ⁊ excutite puluerē de pedibus veſtris. Matth.x. Et ideo deſine ab ira ⁊ derelinque furorē.noli emulari ne malignaueris. Pſ.xxxvj.quia tu ex ſola cupiditate procedis que omniū malorū eſt radix.xl.diſt.Bonorū.⁊ cōtinuo generat nouas lites:vt in prohemio Decre. Unde dicit. Figulus odit figulū:ꝓpter cōmune lucrū. Naꝫ videẗ inter vos canonicos eccleſiarū collegiatarū q̄ quāto inter pauciores diuidunẗ prouentus p̄bendarū:tanto maiores fieri poſſunt ſingulorū participantiū portiones.de conſti.Cū.M.de cōceſſ.pre-

ben.li.vj.c.xl.ꝛ ita elemoſyna q̄ mihi denegaret tibi accreſceret: ꝛ locupletari velles cū iniuria mea.cōtra regulā iurꝭ.li.vj.cccc oīa dicta tua rōne carēt.ideo extirpāda ſunt.lxviij.diſt. Corri pi.Dicta aūt mea ſunt naturalis rō.ꝛ ideo legē faciūt.ff.de bo.dam. Cuꝫ ratio.et ideo expecta dūm ꝛ cuſtodi viā eius:ꝛ exaltabit te vt hereditate capias terrā.ꝛ cū perierint pctōres videbis.

Felix. Reſponde ſtulto iuxta ſtulticiā ſuam ne ſibi ſapiens videatur. Pro- Pſ.xxxvj. uerb.xxvj.ꝛ ꝙ nō plura ſapiat q̄ꝫ oportcat.de renūc.c.j.li.vj. Quia ſciui ꝙ durus es tu ꝛ neruꝰ ferreus ceruix tua:ꝛ frons tua enea.Eſa.xlviij.ꝛ qꝛ non ad omīa.ſed aliq̄bus p̄ter- miſſis ad aliq̄ reſpōdiſti:ꝛ ꝑ cōſequēs cōceſſiſti.vt in.c.Nonne.de p̄ſump. Nihilominꝰ tamē dico:quia p̄ncipia reſponſiōis tue p̄tendūt in effectū te nō eſſe beghardū ſed anachoꝛitā ſequē do helia prophetā.Regem nō habēdo vt locuſta.de cuiꝰ cōtrario manifeſte liquet: quare hec eneruare nō compellor. Sed ſi ſaltē poſſes allegare incōueniēs pro ſolutione ad excuſandū excuſatiōes in peccatis. vt pſal.cxl.ꝛ de conſue.Quāto.xvj.q.j.Predicator.de excel.p̄la.In- ter dilectos.q̄ excuſatio nulla eſt.vt infra patebit.gloriari in malicia nō poſtponere. Sed q̄a reſpōdes ꝙ crimine grauatꝰ aliū coꝛrigere vel docere poſſit.Attende o beghardе nonne ſcis q̄a ſcriptū eſt Sup cathedrā moyſi ſederunt ſcribe ꝛ pharīſei.oīa ergo q̄cunq̄ꝫ dixerint ſeruate ꝛ facite:ſm ꝟo opa eoꝝ nolite facere Math.xxiij.ꝛ in Cle.Dudū.de ſepul.ꝛ dicit canon.lxxxiij. diſt.§.vlt.q̄uis ſacerdotes tā ſuis q̄ alienis crimibꝫ oporteat eē imunes.tū ſi alioꝛſuꝫ ſe habue rint.nō ideo ꝟba ſue p̄dicatiōis debēt cōtemni.Et ideo dico tibi ꝛ cōſtat ꝙ ſi tūmodo dn̄s da ret ꝟbū euāgeliſantibꝫ ꝟtute multa.vt pſ.lxvij.ꝛ his q̄ recto ſunt coꝛde.q̄s nr̄m ſine pctō pri- mus mitteret lapidē.vt Jo.viij.imo tūc ſermo dei p̄cioſus eſſet vt tpe Samuelis ꝛ Hely ſa- cerdotꝭ.j.Reg.iij.de q̄ ſinceriꝰ ſcire volueris. vide Omeliā Bede ſup euāg. Eſtote miſericoꝛ- des.Luc.vj.Sed q̄litercūq̄ꝫ de reſiduo ꝟboꝝ tuoꝝ ad infamiā inter medios cleros tenden- tiū.diligēter attēdo:ꝛ ꝙ bona clericoꝝ ꝛ eccleſiarū paupeꝝ ſunt.ꝑ iura ꝑ te allegata concedo. ſꝫ cū modificatōne ſubſcripta.Et dico tibi begharde ꝙ ideo pauperū dicunt̄ ꝙ tpe neceſſitatꝭ ipſis cōicāda ſunt ſꝫ nō appꝛopriāda.vt de p̄bē.c.iij.de dona.c.ij. Et bona eccl'ie ita dicūt̄ eccl'ie ſic ꝙ eccl'ia habeat eoꝝ dominiū.vt.xxv.q.iij.Int.vl'.ꝑut dicit Jo.mo.in.c.v.de re.ec.nō alie. li.vj.ꝙ eccl'ia ꝛ congregatio fideliū cuiꝰ chriſtus caput eſt:hꝫ dominiū.ſed pauperū ſunt q̄ ad ſuſtentationē.et clericoꝛū quo ad miniſtrationē.Sed tū illa bona eccleſiaꝝ nō adeo pauperūꝫ ſunt ꝙ ipſis ꝓpterea cōpetat actio cōtra clerū etiā abundantē.vt arguit̄.xlvij.diſ.Sicut.ꝛ ibi- dē in glo.vlt.ꝛ ita ſeruat̄.al's oīa conſiſtoꝛia iudicioꝝ plena cōtinuo eēnt paupibꝫ ꝑ ſinglos di es agēdo cōtra clerū ꝑ victu.Sꝫ quo ad hoc qd̄ dicis ꝙ q̄o in traditiōe ſue rei pōt ponere pa cta ꝛ legē ꝛc̄.Dico tibi lollbarde ꝑ glo.xj.q.v.c.v.ꝙ veꝝ ē.ita tū ꝙ huiōi lex ꝛ pactio nō ſunt cō tra ius ꝛ honeſtatē.Nam ſi donatoꝛ diceret clerico.Dono tibi illā poſſeſſionē ꝛ eius fructꝰ in beneficiū vt celebres miſſaꝫ ꝑ ſinglos dies in maledictionē ꝓxi.pactū ꝛ lex non valerēt ex quo miſſa pro ſalute ꝓxi eſt inſtituta.Itē ſi diceret̄.Dono tibi poſſeſſionē illaꝫ ꝛ eius fructꝰ vt ſint elemoſyne vt ꝑ ſingulos dies celebres miſſam.ꝛ vigilias moꝛtuoꝝ.vel pſalteriū legas pro ſa- lute progenitoꝝ meoꝛū defunctoꝝ.Hoc eſt cōtra rationē.diſcretionē ꝛ elemoſyne inſtitutiōeꝫ ꝛ eius diffinitionē.qꝛ elemoſine debēt dari indigenti pure ꝓpter deū.Nam vtiq̄ꝫ laboꝛ eſt cele brare ꝛ tanta legere vt predicit̄ ꝑ ſingulos dies.quia ſacerdos nō tenet̄ talia facere gratis.nec ſuis ſtipēdijs militare.j.ad Coꝛinth.ix.de p̄ſcrip.Et officij.Sꝫ hoc ꝑ ſequētia tibi plenius ꝓ bare ꝛ declarare intēdo.Nam cū begharde non ſolus ſed multi clero inimici dicere ſolēt.ꝙ ꝓ uentus eccleſiaſtici ſint elemoſyne.Attende q̄uis res eccl'ie vt decime ꝛ oblatiōes ſue redditꝰ et ꝓuentus eccleſiaſtici ꝛ p̄dia ſeu prebende de q̄bus clerici religioſi oꝛdinū nō mendicantiuꝫ ſuſtentant̄:ſint vota fideliū.precia pctōꝛuꝫ.patrimonia paupeꝝ.et tributa egentiū animaruꝫ. nō tamē ꝓprie loquēdo dici poſſunt elemoſyne:vel ꝙ ſint elemoſyne.vel ꝙ tales ꝑſone de ele- moſyna vel mēdicitate viuāt.vt notat Augꝰ.in li.de ope monachoꝛū.Sūt eñ ſtipēdia ꝛ mer ces laboꝛū et onerū ad q̄s ꝛ ad que ipſi clerici religioſi eccleſiaſtica auctoꝛitate eligunt̄ vel de- putant̄.vt dicit Apl'us.Qui eñ altario deſeruiūt viuere debēt de altari.ꝛ qui ad onus eligit̄:re pelli nō debet a mercede.de p̄ben.Cum ſcdm̄.ꝛ.xiij.q.j.c.ij.de ſepul.c.j.ꝛ ſic clericꝰ nō eſt depu tatus ad laboꝛē manualē ſed ad cultū diuinū.Secus de te lollbarde.de hoc ꝑ hm̄ Tho.con tra gentiles.li.iij.c.cxxvj.ꝛ quattuoꝛ ſequē.capitulis.Item begharde attende ex alio. Nam ele moſina nō eſt danda abutentibꝫ.de re.pmut.c.Iniuſtū.xiiij.q.vj.Si res.cum cōcoꝛ.ſed deci- me ꝛ oblationes dande ſunt ſacerdotibꝫ etiā abutentibus et ex debito.vt de deci.Tua nobis.

ergo decime ⁊ oblatiões non ſunt elemoſyne. Item ex alio. Nã btūs Tho. ꝑdictus li. iiij. diſt. xv. q. j. dicit. Elemoſyna eſt opus in quo daẗ aliquid indigenti ex compaſſiõe ꝓpter deum: ſed fructus beneficioꝝ noſtroꝝ nõ ſunt huiuſmodi. Probo ſic. quia fruct⁹ beneficiorū noſtrorū ſtipendia ſunt. ergo nõ elemoſyne. quia ſtipendia ⁊ elemoſyne quaſi contraria ſunt: vt patebit infra. Sed ꝙ fruct⁹ beneficiorū noſtrorū ſtipendia ſint ⁊ non elemoſyne. patꝫ per iura innūerabilia. vt de cle. non reſi. Quia nõnulli. j. q. j. Clericos. ⁊ c. vlti. de conſe. diſt. vlt. In omibus. xvj. q. j. c. vlt. xij. q. ij. Caritatē. xcj. diſt. c. j. Que de dyacone ſunt. j. q. iij. §. j. de preben. Dilecta. de poſtu. c. j. vij. q. j. c. Quia frater. ff. de re iudi. l. cõmodum. cū concor. ⁊ in pluribꝫ aliis iuribus cauſa breuitatis obmittendis. Et huiuſmodi ſtipendia pro gubernatiõe ⁊ in officiatione eccleſiarū et beneficiorū dantur. vt habeẗ in multis iuribus iam allegatis. Et ideo diciẗ in. c. vlt. de reſcrip. li. vj. Beneficiū datur ꝓpter officiū. ac ſi diceret. Fructus beneficij daẗ propter inofficiationē beneficij. Et propter ſtipendia ⁊ ratione ſtipendioꝝ clerici in eccleſiā miniſtrãt. vt de ꝑben. Cum ſin. ⁊ c. Extirpande. et c. Dilecti. ⁊ beneficia eccleſiarū propter officia diuina diſtributa ſunt. xij. q. ij. Conceſſo. xvj. q. j. Generaliter. ⁊. j. q. ij. c. Cyprianus. et c. vltio. Et ideo dū clericus ab officio ſuſpendiẗ regulariter ⁊ a beneficio ⁊ fructibꝫ beneficij eſt ſuſpēſus. vt diſt. xviij. c. Eos. ⁊ c. Si quis ſacerdoti. xxij. diſt. Preter. et per officia debēt clerici deſeruire fructus beneficij. vt de cleri. nõ reſi. Cõquerente. ⁊ diciẗ militare in eccleſia dei. vt de cle. egro. c. j. immo diciẗ proprie milites militie celeſtis. de penis. c. Degradatio. li. vj. ⁊ ad illam militiã non aſſumuẗ apti ad mendicationē vel elemoſynã vt ceci claudi ⁊ huiuſmodi. ſed tantū ſani corporis ⁊ non viciati. vt de cor. vici. per totū. Diciẗ enī mendicus a mene qđ eſt defectus. Et ſcđm Iſido. x. ethimo. Mendicus qui minus habet vnde degat. ſiue quia mos erat apud antiquos os claudere: et genu ac manus extendere: quaſi manu dicere. Omnia hec iura prohibent fieri in clero. vnde nullus ordinari ꝑmittitur ad ordines ſacros: ⁊ ad militiã huiuſmodi niſi habeat vt nõ egeat: ne mendicet nec elemoſynaꝫ petat. vt infra melius videbis. Ecce modo lollharde ꝙꝫ longe differūt militare ⁊ mendicare tanꝙꝫ abundare ⁊ deficere: que contraria ſunt: vel ꝙꝫ longe differunt vti elemoſynis vt mēdicantes vel vti ſtipendiis vt militãtes. Item differūt ſtipendio vti ⁊ militare miniſtrando aut miniſtrare militãdo pro ſtipendio in eccl'ia dei. quod ſtipendiū etiam ex debito datur ⁊ exigiẗ ab inuito prout docet practica quotidiana. ⁊ apparet. ff. de verbo. ſig. l. debitū: ⁊ videtur principaliter in decimis. vt de deci. Tua. ij. de quo etiã Archid. plene. co. ti. c. j. li. vj. Sed vti elemoſynis que regulariter nõ daẗ ex debito aut officio. ſed indigenti ex cõpaſſione propter deum voluntarie ſunt. vt ex diffinitione elemoſyne. ⁊ ex cõmuni practica videẗ ⁊ a nullo exiguẗ. Inſuꝑ videẗ ꝙ fructus beneficiorum quotidie daẗ ⁊ epiſcopis ⁊ aliis prelatis diuitibus: qui tamē indigentes nõ ſunt. ex quo videtur ꝙ elemoſynã nõ recipiūt ex diffinitione ꝑdicta. Ad hoc tamē dicit ſanctus vbi ſupra. ꝙ licet tales prelati elemoſynis nõ indigeant: tamē elemoſyna ipſis datur vt miniſtris pauperuꝫ et diſpenſatoribꝫ elemoſynarū. et ideo ꝙ ipſis in elemoſynã datur per eos pauperibꝫ tranſmittiẗ. Hec ille. Et ſic eadē rõne elemoſyna datur cõmendatoribꝫ ⁊ procuratoribus hoſpitaliū ⁊ xenodochiorū: cū de ſimilibꝫ idem ſit iudiciū. de tranſa. Inter corꝑalia. Et tales prelati quibus talis elemoſyna cõmittiẗ diſtribuenda: nõ diciẗ elemoſinarij: nec diciẗ vti elemoſynis ſed ſtipendio ſuo. et illud non eſt mirū. Ecce nonne ⁊ idē denarius in manu vnius homis põt eſſe elemoſyna. ⁊ mox poſitus in manu alterius nõ eſt elemoſyna. Exemplū de familia hoſpitalis. nõne in manu procuratoris hoſpitalis dantur elemoſyne. ⁊ ita denarius in manu procuratoris eſt elemoſyna: et mox traditus in manu familie aut mercēnarij laborantiuꝫ in hoſpitali eſt ſalariū eius ⁊ nõ elemoſyna. Similiter poſſumus dicere de vſurariis: cuius pecunia tota eſt vſura: ſed perueniēs ad manus laborantis ſibi in vinea non eſt vſura: nec talis laborator tenetur ad reſtitutionē ſicut vſurarius. Sic eſt de clerico beneficiato. quia licet aliqs fundet beneficiū in finem: vt ꝑpetuo dietim aut interpellatim miſſam celebret. et ea que intentione tradat bona ſua vt talis traditio ſit elemoſyna. ⁊ ita cirographū ⁊ inſtrumēta ſcribat. tamē mox traditioni facta ⁊ dum ꝑuenit ad man⁹ clerici extunc eſt ſtipendiū ſuū pro labore ſuo. ſcꝫ celebrandi diuina officia: ⁊ non eſt elemoſyna. ⁊ licite poteſt recipere huiuſmodi ſtipendiū pro huiuſmodi labore ſuo ex quo nemo tamē militare teneẗ ſuis ſtipendiis vt predictū eſt. Attamē o beghardé audi vnã veritatē ſcđm doctores ⁊ magiſtros meos ꝙ qualiſcūꝙꝫ ſit intentio donantis ſeu fundãtis beneficiū cum tale donū nec in manu donantis nec in manu recipientis eſt ele

moſyna vt ſupius dictū eſt de donatiōe. Ex quo intentio nō ſemꝑ iudicat opus ꝓut operās intendit. j. q. j. Nō eſt. vbi dicit text⁹: ꝙ licȝ aliqs de male acqſitis: puta rapina ꝛ furto. intendat facere opus elemoſyne. tamē in veritate intētio illius tanūmado opari non pōt quin ſemꝑ ſit rapina ꝛ nō elemoſyna. Poſſunt aſſignari alie rōnes pro differētia eorundē. Nā dicit Archid. xxxij. diſt. Si quis ꝓo. Elemoſyna dicit̄ opus miſcdie veriſſimū. de q̄ miſcdia dicit̄. Miſerere anie tue placēs deo. Eccli. xxx. de pe. diſt. iij. Qui vult. Sed ſtipendiū dicit̄ tributū qđ militibus dat̄. ita dicit lex. Agere. §. Stipendiū. ff. de verbo. ſig. xxiij. q. j. §. Jam ſi chriſtiana. et ita anthiochus rex dedit ſtipendia de erario ſuo. j. Mach. iij. Ecce quantū differūt elemoſyna et ſtipendiū. ecce ꝙ̄ nobiliter canones ꝛ leges appellant fructus beneficioꝝ noſtroꝝ. Nam non dicunt̄ ſalariū vel merces vel preciū quod ſeruis datur: ſed appellant̄ ſtipendiū ꝫ militare ꝛ tributum. vt in iuribus preallegatis. Dixit etiam chriſtus Math. v. Si ergo offers munus tuū ante altare ꝛc̄. quod tantū pertinet ſacerdotib⁹ vt conſtat. longe ergo differūt munus ꝛ elemoſyna. Et Marci. iij. vbi ſimiliter oblata ad altare dicit eſſe donū. Ecce beghardc non obmitto replicare qđ dixiſti de collecta q̄ legit̄ pro defūct̄ꝭ. Ad quā dico ꝙ ſolū illi q̄ viunt̄ elemoſynis tenent̄ illā dicere vt ſunt mēdicantes frēs. vel a l's ſacerdos infelix: qꝛ in veritate dicit̄ infelix q̄ mēdicat. vt dicit Canon. xciij. diſt. Dyaconi. Ultra mendicat infelix in plateis clerus ꝛ ſeruili opē mancipat⁹ publicam a quolibet poſcit elemoſynam: qui ex eo magis deſpicit̄ a cunctis quo miſer ꝛ deſolatus iuſte putat̄ ad hāc ignominiā ꝑueniſſe. ꝛ hec ſunt ꝟba ſancti Hieró. ad Narbonē. epiſcopū ꝛ illi ꝛ ſimiles q̄ viunt̄ elemoſynis dicūt hanc collectaꝫ in nomie dñi.

Beghardus. Ad hoc beghardus eſt locutus cū furore ſerpentiū atqꝫ trahentium ſup terrā dicens. Humane aures talia verba iudicāt qualia foris ſonant. xxij. q. v. Humane. Sed deus nouit corda hominū. Act. j. ꝛ verba vtiqꝫ inſtituta ſunt. vt ꝑ ea quiſqꝫ in alterius noticiā ſuas proferat cogitatiōes: nō vt ſe homīes fallāt. vt. xxij. q. ij. Juſtitutū. Si em̄ homībus placerē: chriſti ſeruus nō eſſem. ad Gal. j. Et ideo dico ꝙ teſtimonia tua credibilia facta nō ſunt: quia vidi iniquitatē in eis ꝛ contradictionē. et maxīme qa ſolam vmbrā imaginariā omni quidē effectu vacuā potero reperire. vt. xxxvj. diſt. Unio: de conſue. Quanto. de q̄ proteſtoꝛ. et ideo tibi diſplicere nō curo. Nihilomin⁹ tamē mihi dicas quare vt verbis tuis vtar ſtipendia ſingulis clericis ſunt tam imparia. vtputa ꝙ vnus cleric⁹ magnū beneficiū hꝫ: alius paruū. imo vn⁹ multa magna: alius paruiſſimū. vnū tm̄ vel nullū ꝛ tn̄ pariter ꝛ vniformiter laborāt diuina legēdo officia: q̄liter hereditas dñi diuiſa eſt cū funiculo diſtributiōis. Nōne ſcriptū eſt Deut. j. ꝙ dei iuſtū eſt iudicare. Et ſequit̄. Nulla erit diſtātia ꝑſonarū. ita audies magnū vt paruū. nec accipieſ cuiuſqꝫ ꝑſonā: dei em̄ iudiciū eſt. Sꝫ deus nō eſt acceptoꝛ ꝑſonaꝝ. Act. x. Leuit. ix. xxxij. q. iij. Sicut. de pe. diſt. iiij. Nequaq̄. et vicarij videlicꝫ p̄lati tam indiſcrete diſtribuūt. imo textus eſt ꝛ Glo. ordinaria. lxx. diſt. Sctōꝝ. ꝙ de iure cōmuni nō pōt quis habere duas eccl'ias vel duas p̄bendas in eodem epatu vel diuerſis. Nunquid iniquus eſt deus vt nobis nō equaliter diſtribuat vite ſubſidia vt quidam eſſet affluens et abundans. alij vero deeſſet et egerent. vt. xlvij. diſtinct. ca. Sicut hij.

Felix. O beghardc: loquebar ego Felix. Nomie ſcio ꝙ reprobant̄ ea que ponunt̄ extrinſecus et q̄ ad rem non ꝑtinent veluti armo viuūqꝫ Cano. ff. de verbo obli. l. que extrinſecus. ꝛ hec incidens materia peruerſe cauſa promouēdi erroris introducta vult ne correſpondeāt vltima primis tamē ne dicas. Laqueus cōtritus eſt: ꝛ nos liberati ſumus. Pſ. cxxiij. Ad hec reſpondere nō poſtponā. et dico tibi ꝙ nō obſtantib⁹ iuribus ꝑ te allegatis: nihilominus tamen ſublimes et nobiles ac litterate ꝑſone que maioꝛib⁹ beneficijs ſunt honorande cū ratio poſtulauerit vt habeant plura beneficia ꝑ ſedem apoſtolicā poterit diſpenſari: vt de p̄ben. De multa. Et inſuꝑ dicit Inno. monarcha iuris in. c. Dudū. de elec. et in. c. Cum iam dudū. de p̄ben. ꝙ circa curata ꝛ dignitates poteſt quis habere plura beneficia in diuerſis eccleſijs. dūmodo non ſit nimia multitudo. et hoc de iure cōmuni. Eandē etiam opinionē tenet Jo. an. in. c. Gratia. de reſcrip. li. vj. et hoc ſi non reqrant reſidentiā de ſtatuto vel cōſuetudine. ꝛ dicit Inno. nō eſſe peccatū talia habere plura beneficia. de qua materia ſi plenius ſcire volueris et informari vide Johā. de Lignano in ſuo tractatulo de pluralitate beneficioꝝ quē poſuit in Cle. grauē. de reſcrip. et clarius quo ad fundamentū per Guil. pariſieñ. in tractatulo conſimili. Sed obmiſſis multis ſubtilitatib⁹ diſputationibus ꝛ abſqꝫ caſibus in iure conſcriptis ꝛ ꝑ ſummiſtas annūeratis: mundi practica: et rerū magiſtra experientia oſtendit veritatem. de elec. Quā ſit. li.

vj. Nam ſi de iure poſſemus. cōpellit tamen nos inportuna neceſſitas que legē non habet. de
cōſe. diſt. ij. Sicut. de cōſue. Quāto de penis. Significante. de cōſe. diſt. v. Diſcipulos. de fur
tis. Si q̄s pro neceſſitate. Nā patet euidenter q̄ plura ſint beneficia imo in decuplo q̄ ſint abi-
les clerici ad beneficia: ſed beneficia pronūc fundata tanq̄ ſemel deo dedicatū nō ſunt ad hu-
manos vſus transferenda. de re. eu. li. vj. q̄d reſtat niſi q̄ oportet neceſſario q̄ vnus clericus ha-
beat plura beneficia. q: optimū. xxj. q. j. Clerici. in fi. et q̄ inter eos vnus eſt nobilior aut doctior
alio. habeāt ergo hi pluralitatē huiusmodi. Sed ſi q̄s cōqueritur de iniuria q̄ habeat nullū bñficiū vel
modicū imputet ſibi q̄re fuit factus clericus pro tā modico bñficio q̄re nō remāſit ſine beneficio
ad opus patris rediēs et ſe nutriuit. vel adhuc ſe nutriat per labores ſi bñficiū nō ſufficit. vt. xcj.
diſ. c. ij. et de cele. miſ. c. j. Sed ad hoc beghardē q̄ tu dixiſti de eq̄li labore et inequali ſtipendio et
allegaſti nunq̄d iniquus eſt deus etc. Rñdet tibi veritas Math. xx. Amice nō facio tibi iniuriā:
nōne ex denario diurno cōueniſti mecū: tolle q̄d tuū eſt et vade. Si ergo cōtentus es per beneficiū
vnius marce tu teneris ad horas canonicas ſicut alius per bñficiū marcarū mille. ſicut legitur et no.
de cele. miſſ. Preſbyter. Nā ſi q̄s culpa ſua egeat indignū eſt ei ſubueniri. de pſti. Que in eccliā
rū. et in glo. Et dānū q̄d q̄s ſua culpa ſentit: ſibi debet et nō aliis imputari. de re. iur. li. vj. Cū pcor.

Lollhardus O herr dñe dixit lollbardus. et frendebat ſuper me dentibus ſuis. Sentio
Ouidiū in li. de vetula verū dixiſſe. q̄ inq̄t: vereq̄ veniūt niſi raro ſola
ſiniſtra: et cōfirmat vulgaris auctoritas. Ein vngluck kompt ſelten on das ander. Et huiusmodi aucto-
ritas allegari pōt. vt. ff. de ſuudo inſtru. l. j. et in cle. j. de relig. do. cū pcor. in glo. et cortina corti-
nā trahit. de ſacra vnc. c. Unico. §. ad exhibendū. et ex vno incōueniēti ſequuntur plura: vt no. de
reſcrip. li. vj. c. Statutū. Idcirco ad dyabolū paupeos. nō obſtāte canone tuo q̄ dicit q̄ paupes
nō ſint de genere malorum. xv. q. j. Illā. in fi. Sed atte de ex q̄ bñficiū datur propter officiū vt per te pdictum
eſt. Et ſi q̄s recepit bñficiū. i. fructus: et ſcdm te ſtipēdia magna et nō fecerit officiū: cātando vel le
gēdo prout inſtitutū eſt: nunq̄d recipit ſtipendiū ſine labore. et furtū et rapinā cōmittit: vt ille qui
aſſerit ſe per diē in vinea laboraſſe et ocioſe ambulauit. et ad horā cōpletorij mercedē ad inſtar ali
orū recipit q̄ portauerūt pōdus diei et eſtus: nunq̄d tenetur ad reſtitutionē. nūq̄d tales ſunt puā
di bñficijs et ſtipēdijs ſuis. vt de cle. nō reſi. c. v. et c. Ex parte: et duobus. c. ſeqn. xxxij. diſt. Preter h.
C. d epiſ. et cle. Generaliter. xvj. q. j. in fi. ſic miles q̄ nō ſeruat puatur ſtipēdijs. vt. ff. de re mili. l. De
ſertorē. §. q̄ militie. et l. q̄ ex culpa. et l. penul. C. eod ē titlo. et inſuper imponūt iniq̄tatē ſuper iniq̄ta
tē. q̄a ſcdm Bern. clerici huiusmodi aliud eſſe et aliud videri voluerūt. ſunt nēpe habitu milites. queſtu cle
rici. actu neutrū exhibent. nam neq̄ pugnāt vt milites: neq̄ vt clerici euangelizant. Cuius or-
dinis ſunt: vnuſquiſq̄ in ſuo ordine reſurget. Iſti in quo. Vereor non alibi ordinandos q̄ ibi
vbi nullus eſt ordo ſed ſempiternus horror inhabitat. Hec ille. Nunq̄d priuilegiū meretur amit-
tere qui cōceſſa ſibi abutitur poteſtate. de regu. Licet: de priuleg. Quorū. de ſentē. exco. Contingit.
Nam q̄ pōt facere et nō facit: nolle videtur. ff. de edili edi. l. Item queritur. Itē qui nō facit q̄d deb3
intelligitur facere q̄d non debet. ff. de edil. edi. l. Quid ſit. §. Idem. lxxx. diſt. Nō ſatis. Unq̄ do
mine ne proijcias ſermones meos retrorſum: ſed ſecte ſculpantur in ſilice. Job. xix. capitulo.

Felix. Ad que iterū reſpondebā ego Felix. Ecce lollbarde cōſtat q̄ pluribus intentus: mi-
nor eſt ad ſingula ſenſus. de heret. Accuſatus. §. de quibus. li. vj. et qui ad vtrūq̄ fe-
ſtinat neutrū pagit. xvj. q. j. Preſbyteros. et ira impedit animū: ne poſſit cernere verū. Prius te
aſſeruiſti pauperē gloriando: et nūc inſultas cōtra eos maledicēdo. Inſuper et me pluribus attēde
re velles vt me a propoſito diuerteres vt prius feciſti. Nihilominus tamē ſcias q̄ G. eg. li. v.
moraliū dicit. Habēt quippe heretici hoc propriū vt malis bona permiſceant. qualiter facile ſen-
ſui auditoris illudāt. ſi enī praua ſemper dicerent: citius in ſua prauitate cogniti q̄d vellent mini
me perſuaderent. rurſum ſi ſemper recta perſuaderent: profecto heretici non fuiſſent. Hec ille. Et ſic
vicia ſub ſpecie virtutū ſubintrāt. vt de heret. Sicut in vna. et ideo prout nunc tu enarras iuſtici-
as meas et ſumis teſtamentū per os tuū. et preſertim ex eo quia dicis q̄ nō facit officiū ſuū can-
tando vel legēdo prout inſtitutus eſt etc. quare clericis cathedraliū collegiatarū aut cōuentuali
um eccleſiarū in q̄bus hore canonice de iure aut cōſuetudie cantantur: nō ſufficit orādo horas
in loco priuato canonicas: q: cantare et legere tenentur cum choro. q: ſcdm Bern. Ingratum eſt
deo quicq̄d ei attuleris ea obmiſſo ad q̄d teneris. Nec vnū pro alio dari poteſt inuito creditori
noſtro q̄ eſt xpus. ff. de re. cre. l. ij. et inſti. qui. mo. tol. ob. §. j. ff. ſi cer. pe. l. iij. Et ideo Gregorius di-
cit. Non mediocriter profecto deū offendit ſi debita celeſtis regis et domini ſua pſumptiōe re-

ſoluit.xxiij.q.iiij.Si io ħ. Sed non pucipiū verborū tuorū veritas. Ideoqꝫ dimiſſis his ſatis cōceſſiſti ꝙ validis mendicare non licꝫ.vadamꝰ ad materiā principalē:in qua tibi talē pono cōcluſionē. Clerici bñficiati ſeculares ꝛ etiā religioſi ordinū non mēdicantiū cuiuſcūqꝫ ſtatus fuerint nō poſſunt dici elemoſynarij.aut ꝙ vtaṅ elemoſynis ſed dicunṫ ſtipendiarij:etiā ꝫ vtunṫ ſtipendijs ſuis:vt patꝫ ex pmiſſis. Item pbaṫ iſta cōcluſio ex alia via ſumpta ꝑ locū a ſufficiēti diuiſiōe qð eſt argumentū validū in iure.vt.ff.de act.ꝛ obli.l.obligationū.§.placet. vt ſic dicēdo nullo iure nec diuino nec humano caueṫ dicit vel aſſerit ꝙ fructꝰ beneficiorū ſint aut nomineṫ elemoſyne.ergo ꝛc. Dicunṫ eīm ſtipendia vt in iuribus preallegatis.vt de preben. Cum ſcōm.qð patrimoniū dignꝰ eſt ſuꝑ omīa patrimonia laicorꝫ.ex quo ſpūalia digniora ſunt tpalibꝫ.vt de pe.ꝛ remiſſ.Cū infirmitas.ꝛ laici nō habēt vti friuole de huiuſmodi patrimonio niſi diſcrete eū a clericis ad hoc voceṫ.lxxxvj.diſ.nō ſatis.ꝛ eſt ſacrificiū ꝛ offertoriū dei.xiij.q.j.§.his ita. Laici eīm potius dicunṫ viuere de bonis eccleſie ꝛ clericorꝫ.qꝛ quicqd miniſtrāt clericis prius eccl'ie eſt.vt decime ꝛ oblationes.xvj.q.j.ſtatuimꝰ.ꝛ hmōi proprietatē habēt clerici in terra.vt de deci.Tua.xiij.q.j.§.j.Et illa.ꝛ oīa alia de clericis ꝛ bonis eccl'ie proceſſuꝫ habēt ꝛ ortū. Nā a ſummo ſacerdote vicꝫ papa:ipſe rex romanorꝫ recipit coronā imꝑialē ꝛ poteſtatē iudiciariā.vt de elec. Venerabilē.lxiij.diſ.Tibi dñe.ſcḋm Inno.et Hoſti.et papa ſuccedit in iuriſdictione imperij vacāte imperio.vt in.c.Licꝫ.de fo.cōpe.imo deponit imꝑatorē ꝑpter crimīa et nō equa.de re iudi.c.ij.li.vj.ꝛ etiā cū inutilis eſt.vt.xv.q.vj.Alius. Et ꝑpter negligētiā ipſius iuriſdictionē aſſumit:vt in dic.c.Licet.ꝛ cōpellit eū facere iuſticiā.xxiij.q.v.Adminiſtratores.ꝛ ius canonicū etiā in debitꝭ caſibꝫ obſeruare.de fo.cōpe.c.ij.de iniur.Licet.de ſen.excō.decernimꝰ.Attñ ex receptiōe huiꝰ corone imꝑialis eſt ſuꝑ oēs reges.vij.q.j.In apibꝫ.et oēs natiōes ſunt ſub eo.v.q.j.volumꝰ.ꝛ extūc eſt pnceps mūdi ꝛ dñs.ff.ad.l.Rodiam.de pca.ꝛ etiā iudei ſub eo ſunt. C.de iude.Iudei ꝛ oēs ꝓuincie.lxiij.di.Adrianꝰ.ij.ꝛ oīa extūc ſunt in ptāte imꝑatoris.viij.di. Quo iure.xxiij.q.viij.Cōueníor.C.de quadrien.pſcrip.l.bone.Ecce hec oīa contulit ſibi ſacerdos ſummꝰ.i.papa.vt in dic.c.Venerabilē.et imꝑator expoſt cōfert alijs principibꝫ ſecularibus:pncipes vero Baronibꝫ.ꝛ ſic de ſingulis vſqꝫ ad priuatas ꝑſonas ꝓcedendo. Et ſic ſequiṫ Correlariū laicos oportere gratiarūactionē referre oīpotenti deo pro honoribꝫ beneficijs ꝛ predijs eis ſic collatis a ſummo ſacerdote ꝛ vicario chriſti capite cleri ꝛ totiꝰ etiā eccl'ie.magnā etiā reuerentiā exhibendo nō ſolū ꝑpter hmōi.ſed potiſſime pro ſpūalibus bñficijs ab eodē clero ipſis impēſis. Perpendāt ergo laici ipſi illud dictū Greg.in Omel.ſua ſic dicētis. Probatio dilectiōis exhibitio eſt operis. Hinc iohānes in pncipio ſue canonice.c.ij.dicit:ꝗ dicit ꝙ diligo deū ꝛ mādata ſua nō ſeruat mēdax eſt.ſi ḡ diligūt xpm recipiant illud.Io.v.pro ſe. Qui honorificāt patrē honorificāt filiū.ꝛ ꝗ honorificāt filiū honorificāt et clerū ſuū tanqꝫ ſuos vicarios.et ergo de pmo ad vltimū in arguēdo.honor impenſus clero vł detractio ipſis a ꝑplo facta redūdat in xpm ꝛ dñm crucifigūt.qui eū in ſacerdotibꝫ ſuis perſequunṫ.xx.q.j.Nulli.ꝛ honor ipſorū diciṫ honor xpi.ij.q.v.hoc hꝫ. Vñ dixit ille venerabilis doctor Henricus de Haſſia in ꝓlogo galeato ſuꝑ Geneſim. Quidā dū nō habēt aliā occaſionē ꝯfundendi clerū dicūt ipm viuere ꝛ ſuſtentari de elemoſyna ꝛ eſſe elemoſynarios:qð eſt falſum.quia temerarie ꝛ ſuꝑſtitioſe pſumunt erronee talia dicere. Hec ille. Ecce quantū tu beghardeet alij.detrahunt nobis ꝛ per conſequens chriſto qui dicunt nos de elemoſynis viuere.

Beghardus. Erubeſco valde velociter ꝛ tibi viciū grāde dicā.ꝛ expoſt te obmuteſcere faciā.Dicis in effectu beneficiū tanqꝫ deo dedicatuꝫ ad hūanos vſus nō reuerti.falſitas apparet. Nā predixi ꝙ non ꝓpendis fructus beneficiorū eſſe elemoſynā niſi beneficia ſuper vſuris ſint fundata vti plerūqꝫ videtur in his clericis qui habent cenſus florenorū:vbi ex pacto cū ſorte principali rediminunṫ cenſus.vtputa de.xx.vel.xxv.florenis vnus daṫ:qui cenſus vt verbis tuis vtar per magiſtrū Henricū de Haſſia ꝑ te allegatum in ſuo tractatulo de ꝯtractibꝫ eſt vſura.nec vidi ſcripturas ſaltē autenticorꝫ in cōtrariū ꝛ hmōi crimen vſurarū tā in veteri qꝫ in nouo teſtamēto eſt reprobatū.vt de vſur.Suꝑ eo. Exo.xxij. Et inſuꝑ paganꝰ deteſtaṫ.vt patet.iij.etbi.c.x. Ecce vbi ſunt fundamēta tua in mōtibus ſanctis.cū pro nullo bono malū ſit faciendū.vt in dic.c.Suꝑ eo.cū cōcor.ꝛ plures confratres tui huiuſmodi recipiūt vſuras vt celebrent diuina ꝛ mereṅt tanqꝫ de rapina facerēt elemoſynā quod nō licet.vt.xiiij.q.v.Forte.et ſic eū fecibus purgāt culiſteria.ſed ꝙ hmōi beneficia non ſint ꝑpetua patꝫ.qꝛ dando ſortē ceſſant fructus.ꝛ ꝑ cōſequens bñficiū.ꝛ eſt iniquitas ſuꝑ iniqtas.

Felix. O begharde q̄d ad nos de his q̄ foris ſunt. de diuoꝛ. c. Gaudemꝰ. Ex quo cēſus tales vſurarij beneficiũ nõ cõſtituunt. imo non tantũ clerici ſed laici tales cēſus recipiētes vſurarij ſunt: niſi tantũ exponerēt in ſorte quantũ cõmuni curſu tales cenſus emerenť ꝑpetuo. Quis eſt hic ⁊ laudabimꝰ eũ. Eccli. xxxj. qui taliter emat. ⁊ ita dicũt famoſiores doctores: nec audio vocē autenticā in cõtrariũ. ⁊ ſic tales vſurarij nõ dicunť bñficiati. ſicut nec falſa iuſticia eſt iuſticia. xxix. q. iiij. c. Eſt iniuſta. nec falſus denarius eſt denariꝰ. nec falſus tutoꝛ eſt tutoꝛ. ff. de verb. ſig. Paulus. Sed h̃ nihil ad ꝓpoſitũ. ſed qđ facis fac citius. Johannis. xiij. et vnde me obmuteſcere volueris proponere nõ poſtponas.

Beghardus. Ad hec beghardus reſpondebat ⁊ dixit. Adhuc tu ꝑmanes in ſimplicitate tua. Bñdic deo ⁊ moꝛere. Job. ij. Nam qꝛ dicit ꝓpheta. Detrahentē ſecreto ꝓximo ſuo hunc ꝑſeq̄bar. Pſ. c. ⁊. xxiiij. q. iiij. Nimirũ quantũ ego delinquerē in lingua mea. ſi detraherē ꝓximo: vicȝ p̄ri nr̃o. ex quo tu me dicis detrahere chriſto cũ dico te elemoſynis vti ⁊ mendicũ. Scriptũ eſt enĩ. Inter opa charitatis nõ minimũ eſt errantē ab erroris ſui ſemita reuocare. de ſpon. Inter opa. ⁊ vellē potius oĩa mala pati q̄ꝫ tanto malo conſentire. vt. xxij. q. v. Ita tu minimũ emũgis ⁊ vis elicere ſanguinē. de renunc. Niſi. §. iij. in fi. Attende ⁊ obmuteſce et ſuppone digitũ oꝛi tuo. Job. xxj. Os meũ loqueť ſapientiā ⁊ meditatio cordis mei prudentiaꝫ. Pſ. xlviij. Apponā in ꝑabolis os meũ ⁊ loquar ꝓpoſitiões ab initio. pſ. lxxvij. Ex quo crudelis eſt q̄ negligit famā ſuā. xij. q. j. Nolo. Abijciamꝰ ꝰ opera tenebraꝝ. i. cõfictiões hũanas. ⁊ induamur arma lucis. i. vtamur opibus ⁊ ꝟbis chriſti. Ad Ro. xiij. qꝛ ſcriptũ eſt. Accipite armaturā dei vt poſſitis reſiſtere in die mala ⁊ in oĩbus ꝑfecti ſtare. Ad Eph. vj. Dixit enĩ ieſus petro: Sequere me. Joh. vlť. Et iterũ. Qui ſequiť me nõ ambulat in tenebris ſed habebit lumē vite. Joh. viij. Et iterũ. Amē dico vobis q̄ credit in me opa q̄ ego facio ⁊ ipſe faciet. ſi diligitis me mādata mea ſeruate. Jo. xiiij. ⁊ hic dicit. Celum ⁊ terra trāſibunt. ꝟba autē mea non peribũt. Math. xxiiij. ⁊ Lu. xxj. in fi. Ecce tu clerice ꝙ plus eſt qđ in veritate agiť q̄ꝫ qđ ſimulate cõcipiť. q̄ fi. ſint legit. Per tuas. ⁊ ideo de ꝟbis tuis ocioſis habes reddere rationē. vt. xxij. q. vlť. c. Quotiēs. ⁊ ego ſi veritatē occultarē: peccarē moꝛtaliter. vt de teſti. c. j. xj. q. iij. Quiſquis. Et ideo auſculta. Nõne dixit chriſtus. Exemplũ enĩ dedi vobis: quēadmodũ ego feci vobis ⁊ vos faciatis. Joh. xiij. Reliquit enĩ nobis exemplũ vt ſeq̄mini veſtigia eiꝰ. j. Petri. ⁊ de cele. miſſ. Cũ marthe. §. Ex eo. Chriſtus enĩ incepit facere ⁊ docere Act. j. ⁊ ideo chriſti actio nr̃a eſt inſtructio. ij. q. j. Deus omp̄s. Ipſa etenĩ facta eiꝰ videlicȝ xp̄i: vt dicit Greg. p̄cepta ſunt. qꝛ dum aliq̄d taciꝰ facit q̄d agere debeamꝰ innoteſcit. ⁊ ita docuit paupꝑtatē ſimiliť ⁊ mēdicitatē. qꝛ ꝑ ſe volũtarie mēdicauit. ⁊ vt intelligas nā natus in tanta paupꝑtate vt cõtinuo poneret in p̄ſepio: qꝛ nõ erat ei locꝰ in diuerſoꝛio. Lu. ij. ⁊ ideo dixit ꝓpheta in ꝑſona xp̄i. Ego aũt mēdicus ſum ⁊ paupꝑ. Pſ. xxxix. Itē ꝑſecutꝰ eſt hoīem inopē ⁊ mendicũ. Joh. viij. ⁊ ſic xp̄s vt adimpleret ſcripturas a ſamaritana muliere potũ poſtulabat: ⁊ dixit. Da mihi bibere. Joh. iiij. Itē mēdicauit a zacheo dũ dixit. Zachee feſtinās deſcēde: qꝛ hodie in domo tua opoꝛtet me manere. Lu. xix. Itē ibidē dr̃. Inuenietis pullũ aſine ſolutē ⁊ adducite eũ mihi: nõne mēdicabat. Itē in tēplo erñs circũſpectis oĩb cũ iā veſꝑtina hoꝛa eſſet: exiuit in bethaniā cũ duodecim diſcipulis ſuis. ſic legiť Math. xj. Itē ait xp̄s Lu. viij. ſibi dicēti. Magiſter ſeq̄r te q̄cunq̄ ieris. vulpes foueas habēt: ⁊ volucres celi nidos. filiꝰ autē hoīs nõ hȝ vbi caput ſuũ reclinet. Itē dixit xp̄us Math. iiij. Nolite poſſidere aurũ ⁊ argentũ: neq̄ꝫ pecuniā in zonis vr̃is. nõ perā: nec duas tunicas neq̄ꝫ calciamēta. Item Lu. xiiij. dicit. Omnis ex vobis q̄ nõ renũciat omĩbus q̄ poſſidet non põt meꝰ eſſe diſcipulus. Itē dixit iuueni Math. xix. Lu. xviij. Marci. x. Si vis ꝑfectus eſſe vade ⁊ vende oĩa que habes ⁊ da paupꝑibus ⁊ veni ⁊ ſeq̄re me. Vñ dicit Paulus. ij. Coꝛ. viij. Sciťs enĩ gratiā dñi noſtri ieſu xp̄i q̄m ꝓpter nos egenꝰ factꝰ eſt cũ eſſet diues vt vos illius inopia diuites eſſetis. Non ſit ꝰ diſcipulus ſup̄ magiſtrũ ſuũ: neq̄ꝫ ſeruus ſupra dñm ſuũ. ſufficit diſcipulo vt ſit ſicut magiſter eiꝰ. Math. x. Et nõ mireris tu clerice ſi non p̄cepit directe mēdicare. ſufficit vt ꝑmittiť ꝙ docēdo ipſe princeps exhoꝛtať. et ita mēdicantis ope fungitur. vt. ff. de his q̄ no. infa. §. hec ꝟba. et ipſe chriſtus p̄nceps fuit Eſa. ix. ⁊ ideo legibꝫ mũdi ſolutꝰ eſt. vt. ff. de legi. l. princeps. ⁊ principi qđ placuit legis habet vigoꝛē. Inſti. de iure na. gen. et ci. §. Qđ principi. et ego ſimiliter qui ſpiritu dei ducoꝛ: ſub lege hũana nõ ſum. vt de renũc. Niſi. §. Verum. et ideo dixit ille mellifluus doctoꝛ Bernĩ. in Omel. ſuper euangel. Cum factus. Luc. ij. poſt multa. Quid dicam deus meus: an vt in te per omĩa nr̃e cõfoꝛmares paup-

tati.et omnē huius vite calamitates ſuſciperes: quaſi vnus ex pauperū turba ſtipendia p hoſ-
ſtia mendicabas. Ecce ⁊ ſic chriſti mendicitatē ſpontaneā ⁊ paupertatē vberius probare eſſet
ſuperuacuū. vt ſi ſolem facib9 vellem adiuuare: vt habes in canone tuo. vij. q. j. Si omia. ⁊ pro
bat hoc glo. magiſtralis. xij. q. j. Habebat. Sed vir inſipiens nō cognoſcit ⁊ ſtultus nō intel-
ligit. Ps. xcj. Huius igit̄ veſtigia domini nr̄i ieſu chriſti ſequi non obmittā propter vanā tuā
garrulitatē ranarū. quibus percuſſa eſt egyptus. Exod. viij. ⁊ habes in canone tuo. xxxvij. diſ.
Legimus. quomō videlicȝ chriſtū ſecutus eſt ſanctus Alexius. Et eſto primū argumentū ar-
guere ab exemplis qui pietateȝ continent. ad hoc de conſe. diſt. iiij. Factum eſt. de quo plenius
Archid. de re iudi. Cum eterni. li. vj. Conſiderabo igit̄ lilia agri que creſcunt ⁊ non laborant
neqȝ nent. Math. vj. Reſpiciā volatilia celi: quoniā non ſerunt neqȝ metunt: neqȝ congregāt
in horrea ſua: et pater noſter celeſtis paſcit ea. Ibidem. Quid dicā ergo illi qui dat eſcam eſuri
entibus. Et quid reſpondebit mihi. Aperi os tuū et implebo illud. Ps. lxxx. qui iuſti epulen-
tur ⁊ exultent in conſpectu dei: ⁊ delectent̄ in leticia. Pſal. lxvij. Et manducauerunt ⁊ ſaturati
ſunt nimis. ⁊ deſideriū eorum attulit eis et non ſunt fraudati a deſiderio ſuo. Ps. lxxvij. Et qȝ
chriſtus precepit Luc. xviij. ꝙ oportet ſemꝑ orare ⁊ nunq̄ȝ deficere. Et aplus. j. ad Theſſa. v.
Sine intermiſſione orate. in omnib9 gratias agite: quā orationem labor manualis impediret.
Nam dicit dominus. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis. Eſaie. j. Quieſce
igitur: et diſce bene agere. Ibidem. Et non contradicas verbo veritatꝫ vllo modo. Eccleſiaſt.
iiij. Et altiora te ne queſieris. et fortiora te ne ſcrutatus fueris. Ibidem. Et ita tue ſimplicitati
et imperitie ac ruſticitati adhuc parcere volo iuxta no. in. c. ex litteris. de reſcrip. in glo. quia hu
mana natura labilis eſt ad delicta: vt dicit lex in autē. de monachis. §. Siquis. colla. j. At fal-
lax non reputaris ſi ad veritatem reuerteris. xxxij. queſt. j. Apud. et quod factum eſt illicite po
teſt licite reuocari. xxxv. q. ix. Quod quis cōmiſit. immo ſapiens mutat conſiliū cum pruden-
tius meditat̄. C. de colo. illiricis. l. nunquā. Nam humanū eſt peccare: diabolicum autē perſe
uerare. C. quomodo ⁊ quando iudex. l. Conſentaneum. Quieſce peccaſti. Eccleſiaſtici. xxj.

Felix. O begharde: extūc loquebar ⁊ dixi Scriptū eſt Eſa. v. Ve qui ſapientes eſtis in
oculis vr̄is: ⁊ corā vobiſmetipſos prudētes. Item ſcribit̄. Ne innitaris prudentie
tue. Prudentie ſue innitit̄ qui ea q̄ ſibi agenda vel dicēda vident̄ patrū decretis anteponit. de
cōſti. Ne innitaris. Unde dicit Aug9 in prohe. iiij. li. de trini. Laudabilior eſt anim9 cui no-
ta eſt infirmitas ꝓpria: q̄ȝ qui ea nō inſpecta menia mūdi. vias ſiderū. fundamēta terrarū. ⁊ faſ-
tigia celorū ſcrutatur. Et idcirco vt ſincere intelligas errorē tuū attende. Tibi enī concedo ꝙ
chriſti actio: nr̄a eſt inſtructio. ſed ꝙ tu ſequaris veſtigia eius. permaxime nego. Naȝ chriſtus
nudis pedibus legit̄ inceſſiſſe. ſed tu calciaſti pedes tuos. ſed non in ꝑparatione euangelij pa-
cis. prout tamē mādat fieri aplus ad Eph. vj. immo tu poſſides aurū ⁊ argentū. pecuniā in zo-
nis tuis. perā in via. videlicȝ magnos ſaccos: ⁊ duas tunicas. cōtra id qd̄ dicit chriſt9 Math.
x. ꝑ que xp̄i pauꝑtatē quā cōcedo. ⁊ xp̄i mendicitatē quā aſtruere conaris. quā toto corde ⁊ ani
mo cōſtantiſſime nego. Tibi iqȝ breuiſſime reſpōdebo: licȝ cū ſingula tua puncta ꝑ ſingulas re-
ſponſiōes quas fecit quondā Armachan9 hybernie. ꝑ quas lucidiſſime apparet te ꝑ tuas alte-
gationes chriſti mendicitatē minime ꝓbaſſe quas cauſa breuitatꝫ obmittā. Et ad Greg. dico.
Quis ſane mentis iob in labijs ſuis peccaſſe iudicat. ex quo diuina ſentētia cōtrariū dictando
demonſtrat. Quis chriſtū ꝑ tua dubia dicta mēdicaſſe declarat. ex quo Petrus auctē xp̄i vali-
dos nō debere mēdicare ꝑluſtrat. Nam dū matrē Clemētis mendicare vidit ⁊ eam validā ad
laborandū eſtimans: eā repꝛhendit dicens. Dic mulier qd̄ membrū tibi deeſt vt ſtipem petas. ⁊
nō potius tuis manibus operans victū queras. vt dicit ibidē Clemens in itinerario ſuo: ⁊ li-
cet hoc ſit apocriphū. vt. xvj. diſt. In primis. tamē iſta ſententia etiā confirmat̄ per facta Pe-
tri ⁊ aliorū diſcipulorū chriſti. quoniā de ipis ſcribitur Act. iiij. Neqȝ enī quis egens erat in-
ter illos quotquot poſſeſſores agroꝝ vel bonorū erant vēdentes offerebant preciū eorū que
vēdebāt: ⁊ ponebāt ante pedes apoſtoloꝝ. diuidebant̄ aūt ſingulis prout cuiqȝ opus erat. vbi
apparet ꝙ cōuerſi ad xp̄i ſequelā non dubiū ꝑ xp̄i diſcipulos informati vēdiderūt omia iuxta
ꝑfatum chriſti conſiliū ⁊ preciū totum aplis cōtulerūt. nullatenus ꝑmittēdo ipſos mēdicos.
qm̄ neqȝ quiſq̄ȝ egens erat inter illos. vt ſupra. Ecce xp̄i cōſiliū facto recenti apoſtoloꝝ pedib9
expoſitū mendicitatē excludēs. Sed vt dicis de bernardo: q̄ ſic ſeȝ excitatiue et opinatiue nō
aſſertiue locut9 videt̄ fuiſſe. cū quaſi dubitās interroget. An xp̄s per omia ⁊c̄. Sed bene mo-

nec̄.vt dicit ibidē in euāgelio .qꝛ xp̄us ꝑ triduū in medio magiſtroꝝ mirificos fecit actus. et ſi hodie tāte etatis iuuēculus tā glioſa faceret certamina credibile eſt vt a pluribꝫ largit̄ inuitaret̄ ⁊ reficeret̄. Idcirco h̄ dubiū in meliorē partē: vt veriſimilit̄ preſumit̄ interp̄temur. ſm Tho.q. lx.arti.iiij. ⁊ glo.ſuꝑ illud Johis.xiiij. Qui aūt mādūcat. ⁊ de re.iur̄. Eſtote.cū ꝯcor. Sed ad glo.magiſtralē per te ſimilit̄ allegatā: dico ꝙ ponderanti textū ibidēꝫ patꝫ ꝙ oblatas elemoſy- nas ꝑ fideles xp̄us tanꝙ̄ ſagax diſpenſator diſtribuit pro ſuoꝝ ⁊ alioꝝ neceſſitatibꝫ q̄s ꝑ aliis ſcire p̄electus eſt. ⁊ ita tanꝙ̄ ꝓcurator hoſpitalis nō eſt vſus elemoſyna data ſed officio diſpen ſandi ꝓut hodie faciūt ep̄i ⁊ p̄lati: vt p̄dictū eſt. ⁊ ſic eadē res bis donat̄ p̄riꝰ diſpēſatori: ⁊ ſc̄do paupibꝫ: ⁊ ita de elemoſyna dat̄ elemoſyna. ⁊ h̄ vult glo. Et ſi dicas pſ̄.in forma xp̄i. Mendi- cus ſuꝫ ⁊ paup. Et iteꝝ pſ̄.xxj.in eadē forma. Vermis ſuꝫ ⁊ nō hō.cū fuerit in ꝟitate deꝰ ⁊ hō ꝓut apparet pſal̄.cix.vbi xp̄s dicit̄ ſacerdos in eternū. Vn̄ illa ſacra ſcr̄ptura tam crude nō eſt in telligēda: vt patꝫ. ⁊ abſit ꝙ q̄s dicat ꝙ aliquis doctor ſaltē famoſus in mundo ſcripſerit Xp̄m mendicaſſe: q̄ pro opinione ſua ſcripturā autenticā ⁊ certā allegauerit. hmōi mēdicationeꝫ in xp̄o approbantē. ꝓut ſufficientiſſime in cōtrariū allegari poterit. Nā cōſtat nec negas ꝙ xp̄s vnꝙ̄ mēdicauerit coactꝰ ex quo oblatꝰ eſt quia voluit. Eſa.liij. ⁊ oīa quecūꝙ̄ voluit fecit. Pſ̄. cxxxiiij.de cōſe.diſt.ij. Omnia. et maxime ex eo patꝫ ſi ex nūc prout ex tūc in mūdo tranſiret: ſe ac ſuos opibus manuū ſuarū abūdanter nutriret ſi vellet. ⁊ de inūdatione viriꝰ leproſi ſumptus multorū dierū reportaret. ⁊ ita ſi mendicaſſet: vtiꝙ̄ ſponte mēdicaſſet: qđ reſtat improbare. Nō ne ſcriptū eſt ꝑ prophetā pſ̄.xxxvj. Non vidi iuſtū derelictū: nec ſemē eius q̄rens panem. et ſi xp̄us q̄ſiuiſſet panē mēdicando: ꝓut hoc ita exponūt ſancti doctores. ſequit̄ xp̄s nō fuiſſet de ſemīe iuſti. i. filius iuſtoꝝ. Item ſi xp̄us ſummus ſacerdos exiſtēs ſpontanee mēdicaſſet. eccle- ſia ſancta ſciēter erraſſet q̄ ſtatuit nullū in ſacerdotē vl̄ vicariū vel locū tenentē xp̄i ordinare: ni ſi ſufficienti titulo. i. beneficio aut patrimonio fuerit munitꝰ: vt.lxx.diſt. Sanctoꝝ. ⁊ de p̄ben. c.ij. cum xp̄us ſuo exemplo non docuerit quenꝙ̄ mendicare. Item ſi chriſtus ſpontanee men dicaſſet: tūc mendicare ad ꝑfectionē vite ꝑtinuiſſet. In ꝑte eīn dedit deus legeꝫ antiquam ſta tuens ꝙ ſacerdotes debent eſſe pre ceteris perfectione vite muniti. ⁊ ꝙ poſſeſſiones haberent ⁊ decimas: inſuper ⁊ primitias frugum ne mēdicarent. ſed ſi mēdicare ꝑfectius fuiſſet: mēdica- tionē ipſis iniūxiſſet. Itē ſi xp̄s volūtarie mēdicauit: tūc mēdicitas ad ꝑfectionē euangelij ꝑti neret. ⁊ ſic eccl̄ia dei errauit ſcient̄ dotatiōes ecclīaꝝ inſtituēdo. imo ſtatuit nullū ꝯſecrari ſine dotatione ſufficiēti. vt de ꝯſe.diſt.j. Nemo. Idē vult lex in aut̄. vt nullus fa.ora.domū.§.j.coll. v. ⁊ ꝑ hmōi ſtatuta ꝓut hodie ſeruat̄ ꝑfectionē ſuoꝝ p̄latorū eccl̄ia diminuiſſet: qđ eſt nephas dicere. Itē ſi xp̄s ſpōtanee mēdicaſſet ꝯ diuinū mādatū ꝑ ſe feciſſet qđ dicit. Nō cōcupiſcas rē ꝓximi tui. nō deſideres vxorē eiꝰ: nō ſeruū: nō ancillā: nō bouē: non aſinū: nec oīa q̄ illius ſunt. Exo.xx. q̄m qui ſpōtanee mēdicat: facit ꝯ hmōi p̄ceptū: q̄a petit. ⁊ ꝑ cōſequēs rē ꝓximi cōcupi ſcit qđ de xp̄o nemo audet aſſerere q̄ nō venit vt legē ſolueret ſed adimpleret. Math.v. de cōſe. diſt.iiij. Si q̄s aūt. Itē ſi xp̄us mēdicaſſet ſpontanee: legē dei de dilectiōe proximi ſoluiſſet. qꝛ q̄ vere diligit proximū ſicut ſeip̄m: nō vexat ip̄m indebite. Nā qđ fieri tibi nō vis ⁊c̄. Math. xj. Luc̄.vj. Thob.j. Petere autē a proximo qđ ſuū eſt: non agendo ⁊ ſine neceſſitate: eſt ipſum vexare indebite. xp̄us autē nunꝙ̄ dicit̄ aliquē vexaſſe indebite. Item ſi xp̄us ſpontanee men- dicaſſet: vere fuit ypocrita. ⁊ apparens mēdicus. ⁊ in veritate non fuit: qꝛ magnꝰ ⁊ omīpotens. nullus aūt dicit̄ vere mēdicus niſi ille q̄ ſibi nō pōt ſufficere: vt p̄dictū eſt in expoſitiōe mēdici. Sed qui mēdicat ſpontanee: et neceſſitate nō compulſus: oſtēdit qđ nō eſt: ⁊ facto mentit̄. ſi- cut ruſticus q̄ defert tonſurā ⁊ habitū clericales et tamē clericus nō eſt. ſed talis dicere de xp̄o nephas eſt. Itē ſi xp̄s voluntarie mēdicaſſet hoc ſimiliter apoſtoli q̄ ſecuti ſunt agnū quocun ꝙ̄ ierat. Apocal̄.ix. feciſſent. ⁊ maxime Paulus cui chriſtus viuere fuit et mori lucrū. ad Phi lip.j. qui dixit Act.xx. Argentū et aurū aut veſtem nullius concupiui ſicut ipſi ſcitis. q̄m ad ea que mihi opus erant his qui mecū ſunt miniſtrauerūt manus iſte. ⁊ ita ſi chriſtus mendi- caſſet apoſtoli cū ſecuti fuiſſent ꝑ omnia veſtigia ſua. ſed non legit̄ aliquē ap̄lorūꝫ mendicaſſe vnꝙ̄. Itē ſi xp̄us ſpōtanee mēdicaſſet: ſuo euangelio offendiculū poſuiſſet qđ ipſe ꝑ miraculū cōfirmauit videlicꝫ paſcēdo quinꝙ̄ milia hoīm ⁊ ſeip̄m paſcere nō poſſet ꝓut iudei illudebant ſibi dicētes. alios ſaluos fecit ⁊c̄. Math.xxvij. ſed ꝯ leges antiq̄s alios grauaſſet ⁊ dicere poſ- ſemꝰ hodie ꝙ ipſe talit̄ ſe paſcendo homībꝫ illuſiſſet ꝓut faciūt lolhardi ⁊ ioculatores q̄ aliis oſtentationē faciūt multi auri et argēti. ⁊ ꝯtinuo ſunt paupꝑrimi qđ de xp̄o nullus aſſerere pōt.

Item ſi chriſtus mēdicaſſet: ⁊ ꝓpterea mendicare eſſet felicitas. tunc expediret ꝙ tibi Beghar-de ⁊ omnibus alijs lollbardis elemoſyne ſubtraherent̄ multiplicit̄ vt magis egeni exinde ma giſq̄ felices eſſetis. ⁊ ſi extunc ita mendici eſſetis ꝙ fame moriemini. tūc eſſetis feliciſſimi. ⁊ for te illa felicitas tibi nō cōpeteret. nec viſonomia tua: huiuſmodi felicitatē declarat prout predi-ctū eſt. Multa quidē adhuc argumēta eſſent inducēda q̄ in effectu armachan⁹ poſuit. ſed cau-ſa breuitatis obmittam.

Beghardus Nach dixit beghardus: qui deſtruis tem-plū dei ⁊ imbractas totū negociū: allegādo armachanū hereticū: quē hodie Huſſite pro ſuis opinionib⁹ induxerūt. Indignū eſt em̄ vt illa admittant̄ quoꝝ repel-lunt̄ auctores. de teſti. Licet. ⁊ leues ſunt qui de facili credūt ea q̄ probari nō poſſunt. xj. q. iiij. In cūctis. Nam nihil ⁊ inutile cōuertunt̄. de cle. nō reſi. Tue. ⁊ malo inchoata principio vix bono exitu pagunt̄. lxj. diſt. Miramur. Hoc pſtat impedimentū qđ de iure nō ſortit̄ effectuz. de re. iur. Non pſtat. li. vj.

Felix. O begharde nō obſtat ꝙ Huſſite ⁊ alij heretici p ſu-is opinionib⁹ allegauerūt armachanū. ꝙ ꝓpterea minor fides ſit adhibēda ſibi in pmiſſis. Dico tibi ꝙ huſſite etiā allegauerūt euāgelia apl'oꝝ ⁊ quattuor doctores. ⁊ nos econ tra Origenē qui in multis benedixit: ⁊ in multis heretic⁹ reptus eſt. ⁊ ideo poſt mortē anathe matizatus. xxiiij. q. iij. Quidā. §. Origeniani. Nam nō eſt cōſiderandū q̄s dicat: ſed q̄re dica-tur attēde. diſt. viij. Ego. ⁊ in glo. Erubeſcāt ergo ſicut iude⁹ infelix errauerūt ⁊ ab vtero locu ti ſunt falſa: qui dixerūt mēdicaſſe chriſtū opant̄ iniquitatē: ⁊ perdent̄ vt oēs q̄ loquunt̄ mēda ciū. Nō quia dictū eſt. Dn̄i eſt terra ⁊ plenitudo ei⁹: orbis terraꝝ ⁊ vniuerſi q̄ habitāt in eo. pſ. xxiij. Et ipſe in ꝓpria venit: ⁊ ſui eū nō receperūt. quotq̄t aūt receperūt eū. ⁊ ſi q̄ ſibi obtulerūt tā-q̄ ſua ſibi ſui miniſtrabant. Vn̄ dixit ꝓpheta. Tua ſunt oīa. ⁊ q̄ de manu tua accepim⁹ dedi-mus tibi. j. Paralip. xxix. Itē tui ſunt celi ⁊ tua eſt terra: orbē terre ⁊ plenitudinē ei⁹ tu funda-ſti. Pſ. lxxxviij. Tu es ſup principes diuitie ⁊ tua gl'ia eſt. tu dn̄aris oim̄ cuncta q̄ in celo ⁊ in terra ſunt tua ſunt. Pſ. xix. Ecce q̄ longe differt abundās plenitudo a vinctis mendicitate ⁊ ferro. De Alexio dico tibi begharde ꝙ errauit mēdicando. ſed ſpū ſctō illuſtrat⁹ rediit ad pro pria vt nulli eſſet oneroſus. Nā ⁊ Aug⁹. ſepe errauerat. ſed expoſt in li. retractionū hoc emen-dauit. Attamē facta ſctōꝝ nō ſemp ſunt ad cōſequentiā trahēda vt videm⁹ de Marco. q̄ pre-ſcidit pollicē ⁊c. lv. diſt. Si q̄s abſciderit. imo q̄ a iure cōmuni exorbitāt. nequaq̄ ad cōſequen tiā trahēda ſunt. de re. iu. Que a iure. li. vj. Sʒ tu begharde ꝙ cōſideraſti lilia agri ⁊ volatilia celi. ⁊ int̄ te ⁊ ipſa cōparonē facere pſumpſiſti. ſed non p oīa vt ptʒ in practica. Nā dn̄s in his ꝟbis diſſuadet ſollicitudinē tpaliū bonoꝝ ⁊ cū q̄li moderatiōe p ſinglos dies audis pdican-tes pcepta dn̄i. ſed alia differētia eſt int̄ te ⁊ ipſa. imo multiplicit̄ magna. nā lilia nuda ſunt: ⁊ tu diployde ⁊ multiplici veſtito munit⁹ es vt pdictū eſt. Aues celi ſingle ſingla grana colligūt ſed tu ſingularit̄ p ſingulos ſaccos plene ſarcitos mltra grana cū ſollicitudine tpaliū accumu-las. Sʒ ꝙ dicis te ſine intermiſſiōe orare. Rn̄deo. Tu nō oras ſine intermiſſiōe. ſic legit̄ in col la. patꝝ. ꝙ Luti⁹ abbas māib⁹ ſuis orauit. fecit ſportas q̄s vēdidit: ⁊ vnā partē in vſus ꝓpri os ⁊ ſuoꝝ. aliā ꝓ in vſus paupeꝝ exponebat. in finē dū ipſe dormiret ⁊ comederet: alioꝝ ora tiōes h tpus adimpleret. ⁊ ſic ille ſine intermiſſiōe orabat. qđ tu nō facere ſoles ſʒ oro tua erit ti-bi in pcem. Pſ. cviij.

Beghardus. Hinc beghard⁹ mutato colore loq̄ns in ama-ritudine anie ſue dicebat. Laboraui clamās: rauce facte ſunt fauces mee. Pſ. lxviij. Et concalcauit cor meum intra me: ⁊ in meditatiōe mea exardeſcit ignis. Pſ. xxxviij. q2 os pctōris ⁊ doloſi ſup me aptū eſt. Pſ. cviij. ꝓpoſitū tn̄ infringere nō videt̄ q̄ in me-lius illud cōmittat. de iureiur̄. Peruenit. ⁊ ideo ꝯ verboſuʒ nolo ꝯtēdere ꝟbis. q2 nunq̄ hūc fi nē ꝟba venenoſa. Job. xviij. occurrit mihi ꝟbū Greg. mora. iij. Sūt nōnulli q̄ tarde loq̄ incho ant. ſed ſemel inchoātes hīe modū locutiōis ignorāt. Hec ille. Cōſtat mihi ꝙ ꝟitas in māſue tis ⁊ pacificꝭ ⁊ nō cōtentioſis inuenit̄. vt dt Aug⁹. ⁊ h̄r. iiij. ſen. diſ. vlt. ⁊ dicit Ariſt. j. de celo ⁊ mūdo. Neceſſe eſt iniq̄tates veritatꝭ nō eſſe inimicos. Ideo boemi ⁊ theutonici de fide diſpu tātes in ſtudio Pragēn. nunq̄ potuerūt ꝯcordari q2 fuerūt inimici. ⁊ ſic inter te ⁊ me diſputā-do nunq̄ fieret cōcordia. Honor eſt ꝗ homi q̄ ſepat ſe a cōtentiōib⁹. Prouer. xx. ⁊ dicit Aug⁹. Nihil ſimili⁹ actib⁹ demonū q̄ cōtendere: ⁊ Jeſus ſydrach. Nō litiges cū hoīe linguato et nō ſtrues in ignē illi⁹ lingua. Eccli. viij. ⁊ dicit aplus. Noli ꝟbis cōtendere ad nihilū vtile eſt niſi ad ſubuerſionē audientiū. ij. ad Thimo. ij. Itē ⁊ ſeruū dei nō oportet litigare ſed ad omēs māſuetum eſſe. ij. Thimo. ij. Jeſus em̄ dum tulerunt lapides iudei vt iacerent in eum: abſcondit

ſe ⁊ exiuit de tēplo. Jo. viij. xiij. q. iij. §. ſ. Melius eni iuxta Greg. in omelia. puto ſalua fide ali-
eno intellectui credere q̃ cōtentionib⁹ deſeruire. Et idē in alia ſup ꝟbo. Magiſter qḋ eſt man-
datū magnū in lege ⁊c. Cōuenerūt ſez iudei vt multitudine vincerēt quē rōne ſugare nō pote-
rāt: ⁊ a veritate ſe nudos ꝓfeſſi ſunt q̄ multitudine ſe armauerūt. ita ⁊ tu clamoroſo verborū tu-
multu ⁊ oīno me rōne vincere conaris. Sequar ꝗ xp̄m q̄ dicit. Eſtote prudētes ſicut ſerpētes
⁊ ſimplices ſicut colūbe. cauete ab hoībus: tradēt eni vos in cōcilijs Math. x. ⁊ iō dixit ꝓphe-
ta. Ecce peccatores intēderūt arcū parauerūt ſagittas ſuas in pharetra vt ſagitent in obſcuro re-
ctos corde. pſ̄. iiij. ⁊ ſi fieri pōt ſm aplm ad Ro. xij. Cū oībus hoībus pacē habēdo me nō de-
fendā ampli⁹ ſed dabo locū ire. ⁊ trāſmigrabo in mōtes ſicut paſſer ⁊ ſicut oliua fructifera in
domo dei ſpaui in miſcdia dei in eternū ⁊ in ſeculū ſeculi. Pſ̄. lj. et cōtinuo abij ⁊ receſſi cum
aſino ſuo et nō erat: et queſiui eum vt vltra loquerer ſibi ⁊ nō eſt inuētus locus ei⁹. Pſ̄. xxxvj.

Sequit̃ proſecutio ep̄le. Felix.

Ex quo aūt nouit veſtra. R. p. ꝙ hic beghard⁹ fact⁹ eſt ſicut hō nō audi-
ens ⁊ nō hn̄s in ore ſuo redargutiōes. Pſ̄. xxxvij. et tacēdo dictis meis aſſentire videt̃: vt dicit
regl̃a iur̃. Qui tacet. de re. iur̃. li. vj. et more dimicantiū q̄ dū prodeſſe vel obeſſe non pn̄t ꝑ cer-
tos apparat⁹ tanq̄ victores recedere ſolēt: cū ſuo errore diſpuit. ⁊ deus dereliq̄t eū. ꝑſequimini
⁊ cōprehēdite eū cū ſibi adherentib⁹ begbardis: lollhardis: ac beginis ac beguttis. q2 nō eſt qui
eripiat eos. et pēna illorū ſit met⁹ alioꝝ. ff. de pe. l. Capitoliū. §. Famoſos. q2 cōſtat
ꝙ error cui nō reſiſtit̃ approbat̃: ⁊ veritas cū minime defenſat̃ opprimit̃. negligere q̄ppe cū poſ-
ſis ꝑturbare ꝑuerſos. nihil aliud eſt q̄ fouere. lxxxiij. diſt. c. Error. Cū hoc maledictū hominū
gen⁹ ſit de illis de q̄bus ſcribit Salomon quondā ep̄us Conſtantieñ. ꝓdeceſſor. R. v. p. poſt
Iſido. libro ſuo vocabuloꝝ de monachis ⁊ ipſos noīat circūcelliones q̄ ſub habitu monacho-
rū circūquaq̄ vagant̃ circa cellas huc illucq̄ diſcurrētes. Et ꝑ Ananiā ⁊ Saphiram in exor-
dio eccl̃ie pullulauit. ⁊ ꝑ aplm Petrū ſucciſum legit̃ Act. v. Hec ille. De q̄bus circūcellionib⁹
habet̃. xxiij. q. v. c. j. et veri phariſei ⁊ ypocrite ſunt: quos xp̄s in vita ſua ſemꝑ ꝑſecut⁹ eſt p̄ ce-
teris generib⁹ hoīm. vt patz ſancta euāgelia legēti. Inſuꝑ inobediētes. vaniloqui. ſeductores:
q̄ vniuerſas domos ſubuertūt: docētes q̄ nō oportet. turpis lucri grā. ſemꝑ mēdaces. male beſtie.
ventris pigri. ad Tytum. j. Apparentes in veſtimētis ouiū: intrinſecus aūt ſunt lupi rapaces:
Matth. vij. Multū eni proficiūt ad impietatē. ⁊ ſermo ipſorum vt cancer ſerpit. ij. ad Thi. ij.

Sequit̃ petitio ⁊ epiſtole cōcluſio.

Idcirco humiliter peto quatē-
nus validorū hmōi mendicā-
tiū Lollhardorū et Beginaꝝ eiſq̄ adherentiū errorib⁹ reſiſtatis. veritatēq̄ defenſetis. ꝑuerſos
huiuſmodi ꝑturbetis: ⁊ nulla interueniente negligentia foueri: eoſdē ꝑmittatis ꝑ eū q̄ de vo-
lūtate pr̄is ineñarrabilit̃ ꝓceſſit ex vtero intemerate ꝟginis ſpecioſus forma p̄ filijs hoīum vt
diffundat grām ſuā in corde ⁊ labijs vr̄is: vngatq̄ vos oleo leticie p̄ cōſortib⁹. O p̄ſul in eter-
nū victure intende proſpere: ꝓcede ⁊ regna: in eo qui regnat per infinita ſecula ſeculorū bene-
dictus Amen. Datum Thuregi anno domini Milleſimoquadringenteſimotriceſimoocta-
uo Kaleñ. Januarij Inditione prima.

Sequitur recapitulatio ad premiſſa.

Uia beghardi Lollhardi Begutte ac Begi-

ne: ex cōſueta ⁊ a longa introducta malicia noluerūt intelligere vt bene agerent ob-
durātes aures ſuas vt aſpides ſurde in tantū ꝙ euāgeliſantes nō aduertūt: necq̄ per
predicātes quoq̄modo moueri poſſunt: vt validi nō mendicēt. et elemoſynis q̄ debilibus pau-
perib⁹ debent̃ non vtant̃. Expedit igit̃ vt quēadmodū iudei q̄ tam indigni ſunt vt ꝑ directū
vinculis eccl̃ie. ſ. excōmunicatiōis ligari nō poſſunt vtputa ſed ꝑ indirectū excōicant̃. i. fideliū
cōmunione priuant̃: vtputa chriſtifidelib⁹ diſtricte ꝑcipiēdo mādat̃ ne iudeis cōmunicent q̄-
cunq̄ cōmunione. vt de vſur̃. Poſt miſerabilē. ⁊ de iud. c. Judei. ⁊ c. ſe. in fi. ⁊ c. Poſtulaſti. et
ita ſufficienter ſunt excōicati ⁊ maledicti dū a xp̄ianis nullā penit⁹ ſentiūt ſuſtentatiōem. et ita
videt̃ fore neceſſariū vt xp̄ifideles inducant̃ vt ſuas elemoſynas dictis beghardis ⁊c. ſaltē vali-
dis ad laborandū nō cōmunicēt. ex quo ipſi a ꝑceptione elemoſynarū induci nō poſſunt. ⁊ hoc

forte ꝑ talē modū vt ſeqꝛ: aut meliorē vt ſagax ꝑdicās rōnabiliter rōnez rationi poterit appli
care. qꝛ vtiqꝫ q̄ ad beghardos q̄buſcūqꝫ ſermonibꝫ tanq̄ꝫ cōtra iudeos obſtinatos ꝓficere nō
poſſum⁹. Et qm̄ ꝑ indirectū cōtra beghardos extitit ꝓcedendū: dicaꝛ in effectu qꝛ ſaluari non
poſſum⁹: etiā ſi ſine pctō fuerim⁹ niſi miſcōie opa fecerim⁹ vt vox diuīa in extremo iudicio ꝑ
horrendā ſententiā illos cōdēnabit. ad q̄s dicet. Diſcedite maledicti in ignē eternū ⁊c̄. Eſuriui
eīn ⁊ nō dediſtis mihi mādu. ⁊c̄. matth. xxv. Cum aūt inter opa miſcōia ipſa elemoſyna teneat
ꝑncipatū. ⁊ eſt illa pietas de qua dicitꝛ Elemoſyna ab om̄i pctō a morte liberat ⁊ nō patiꝛ aīas
ire ad tenebras magna erit dn̄o deo ſummo omibꝫ faciētibꝫ eā. Tho. iiij. Et extingnit pctā ſic̄
aqua ignē. Eccl. iij. Et ſicut in medicina vna ꝑdominaꝛ herba. ita in penitētia el'ẏna. de pe. diſ.
j. c. Medicamentū. ⁊ elemoſyna multa bona ꝓfert q̄ diligēs lector colligere poterit: ⁊ notanter
dicit pš. Beatus q̄ intelligit ſuper egenū pauperē: in die mala liberabit eū dn̄s ⁊c̄. ⁊ proſequiꝛ
idē pš. vſqꝫ ad finē. Ergo elemoſynā cū magna faciam⁹ cautela ne labores ⁊ expenſas perda=
mus. Et inſuꝑ videam⁹ ne nobis ⁊ alijs fiat in pctm̄. vt vicz non demus his q̄bꝫ danda non
eſt: put ſunt validi mendicātes. i. fortes ⁊ abiles ad laborandū. ⁊ cū hoc viuētes in pctīs cū ꝓ
poſito nō deſiſtēdi: vt beghardi ⁊ begine: q̄bꝫ duplici de cauſa nō eſt danda elemoſyna. Prima
ſi ⁊ inquātū ſunt fortes ad laborādū ⁊ nō laborāt. Scōa qꝛ temere ⁊ friuole peccāt petēdo ⁊ re
cipiēdo elemoſynā cū ꝓpoſito nō deſiſtēdi. nec hoc graue pctm̄ mortale. qđ peius eſt ꝓ pctō re=
putāt: nec pniam nec contritiōez de hoc pctō hūt. ⁊ ita morienꝛ morte pctōꝝ peſſima ⁊ nō vide
būt lumē in eternū ſe excuſantes ꝑ xp̄m ⁊ Alexiū: mētientes. qꝛ nec xp̄s nec apl̄i nec vnq̄ꝫ aliq̄s
bon⁹ aut honeſt⁹ hō legiꝛ: aut ꝓ vero dr̄ valido corpe mēdicaſſe ſeu elemoſynā recepiſſe: exceptꝭ
his qui ſunt de ordine approbato mendicantiū. Sed qđ ſit peccatū mortale ⁊ graue nimis: ſa=
no ⁊ habili corꝑe ad laborādū recipe elemoſynā. patet qꝛ ſcriptū eſt. Illi tm̄ recipiāt pauperꝝ ci
bos q̄ iā laborare nō pn̄t. xxxj. q. j. Quonō. j. q. j. Viduas. q̄ aūt de bonis parētū vel laboribꝫ
ꝓprijs ſuſtentari poſſunt. ſi qđ pauperꝝ eſt recipiūt. vicz elemoſynā: ſacrilegiū ꝓfecto cōmittūt. ⁊
ꝑ abuſionē taliū: iudiciū ſibi manducāt ⁊ bibūt. j. q. v. c. Clericos. Itē accepiſſe paupibꝫ erogā
dū. aut qđ apertiſſimi ſceleris eſt exinde aliq̄d ſubtrahere omniū ꝑdonū crudelitatē ſupat. xij.
q. ij. Amico. Et ita eorundē validoꝝ mēdicātiū pctm̄. ꝑ multos veteris ac noui teſtamētoꝝ: ac
vtriuſqꝫ iuris ſcripturas: ⁊ alioꝝ ſctōꝝ patrū autoritatibꝫ ꝓbari pōt qđ breuitatꝭ cā obmittaꝛ.
abſqꝫ eo qꝛ tales beghardi ⁊ begutte vt plurimū ſunt maiorꝭ excōicatiōis ſentētia iuxta ſacroꝝ
canonū ſtatuta innodati: ꝓpter habitū eiuſdē noue religiōis aſſumptū. Sz parū eēt ſi iſte deſpe
rate ⁊ dyabolice ꝑſone vicz Beghardi ⁊ begutte q̄ alſ ſunt filij belial forēt dānate in ſua ꝑfi=
dia quā gerūt ꝯ clerū ⁊ religioſos. ſz reſtat dete⁹. Nā ex q̄ ſcptū eſt. Faciētes ⁊ ꝯſentiētes eadē
pena puniunꝛ. vt de ſimo. Nō ſatꝭ. ⁊ ꝯſenſus facit alienū pctm̄ ꝓpriū. xiij. diſ. ꝑ totū. forti⁹ pu=
niēdi ſunt illi q̄ nō tm̄ ꝯſentiūt illis. ſz inſuꝑ ipos beghardos ⁊ beguttas in ſita malicia ⁊ cru
deli ſacrilego pctō cibāt. potāt. fouēt. nutriūt atqꝫ ꝯſilia ⁊ auxilia ꝑſtāt. ⁊ ꝑ hoc ſimili pena vicz
crudeliū ⁊ ſacrilegoꝝ pctōꝝ puniēdi veniūt. ⁊ ſe alieno pctō grauāt cū ꝓpria ſufficerēt ⁊ ſimiliꝛ
cū talibꝫ crudelibꝫ ⁊ ſacrilegis pctīs ꝓ pctō apd̄ eos nō reputatis in ꝓfundū inferni ſine pnīa
⁊ cōtritiōe merguntꝛ. Quaꝝ rectores aīaꝝ ⁊ eccliaꝝ ſubditos ſuos ꝑ viſcera miſcōie dei noſtri
exhortari: admonere: ⁊ ſolerꝛ inducere ꝑ has ⁊ alias autoritates: efficatioreſqꝫ rōnes nō poſtpo
nāt: vt ſuas elemoſynas nō illis beghardis ⁊ beguttꝭ validis: etiā alijs fortibꝫ ⁊ abilibꝫ ꝑſonis
q̄ ſuis laboribꝫ nutrire ſe pn̄t: tribuāt. ſz debilibꝫ ⁊ paupibꝫ: q̄rū in ſinit⁹ eſt nūerus largiri ⁊ do
nari ꝓcurēt. vt tā magnū meritū adipiſci. put dictū eſt liberaliꝛ valeāt ⁊ nō perdant: per eū qui
eſt largitor omniū bonoꝝ per infinita ſecula ſeculorum benedictus Amen

Queadmodū beatiſſimus Hieronymus

vaſtas terre ſolitudines: egyptiqꝫ loca pluſtrauit. vt per ſanctoꝝ patrū vitas
vineaz dn̄i plantaret: ac multos ad bonoꝝ operū ſequelā inuitaret. laborioſuz
volumē hyſtorialiter exarauit. de quo fucatū colorē: pleriqꝫ modernis tempo
ribꝫ peruerſi ſumentes congregauerūt conuēticula eorū de ſanguinibꝫ ſuaz ꝑ
hāc maliciaz multipliciter palliādo. de quibꝫ profecto dicitꝛ in. c. Inter ſollicitudines. de purg.
cano. ſic inquiēte. Inter ſollicitudines noſtras illa debet eſſe ꝑcipua vt capiamus vulpeculas
que demolinꝛ vineam dn̄i ſabaoth. ſpiritus quidē habent diuerſos. ſed caudas inuicē colli=

gatas: qꝛ de vanitate cōueniūt in idipm. Hij ſunt nāq; caupones q̄ aquā vino cōmiſcēt q̄ vir⁹ draconis in aureo calice babylonis ꝓpinat. qui iuxta verbū ꝓpheticū arcū rem amarā intende rūt. Pſ. lxiij. quoꝝ error ſerpit vt cancer: ita ꝙ niſi potius in flore ledat̄. fructū nō ſolū amarū ſed etiā peſtiferū germinabit. Hoc aplꝰs p̄dicator egregius in ep̄la ſua ꝓphetico ſermone deſcribit. ⁊ docet modis omībꝫ euitādos. Cōtra quos ſacerdotes tubis argēteis clāgere debēt. vt cū clamāte populo arca federis p̄cedēte muri corruant hierico que iā fuerat ꝑpetuo condē nata anathemate. ita ꝙ ſi q̄s ex ea vel regulā aureā furari p̄ſumpſerit: cū Achior filio Charmi lapidibꝫ obruat̄. Hec ille. Ita ego Felix clericus cantor Thuricēſis Decretoꝝ doctor inutilis in quodā frondoſo nemore ad fores cuiuſdā domus ſolitarioꝝ ſeu heremitaꝝ p̄teriens. vidi ſimulacrū cuius ſubſcriptio fuit hec: vicȝ Agnus dei: crucis ſignaculo ⁊ dyademate decoratu: vnde ſolerter mihi pulſanti reſerata ſunt oſtia. ⁊ ꝯtinuo occurrēti loquebar. Pax huic domui. Qui ait. Pacificus eſt ne ingreſſus tuus. j. Reg. xviij. ⁊ dixi. Pax dei q̄ exuperat omnē ſenſuȝ: cōuertat cor tuū ad pacē. ad Phil. iiij. Vn̄ ait ipſe Dn̄s cuſtodiat introitū tuū. Pſ. cxx. ⁊ continuo mirabar q̄re hmōi verſuȝ nō cōpleuerit. Et introduxit me in habitationē iſtā: vbi mox vidi promptuaria plena eructāntia ex hoc in illud. Pſ. cxliij. ⁊ expoſt q̄ſdā hoīes in habitu religioſo cappatos: ſcapulariatos ⁊ plures ex eis barbatos ꝓcedētes: ⁊ in vno loco ad horā orationis nonā: ſe (vt aſſeruerūt) cōgregātes. Et iterū dixi. Aperiat dn̄s cor veſtrū. Et reſpondens vnus de ſenioribꝫ dicēs mihi demōſtrādo fratres ſuos. Hi ſunt q̄ venerūt ex magna tribulatione ⁊ lauerūt ſtolas ſuas ⁊ dealbauerūt eas in ſanguie agni. Ideo ſunt hi ante thronū dei et ſeruiūt ei: die ac nocte in tēplo eius. ⁊ q̄ habitat in throno: habitat ſup illos. nō eſurient neq; ſitient amplius. neq; cadat ſup eos ſol neq; vllus eſtus. Apocalyp. vij. Et ego cōtemplādo eoſdē dixi. ⁊ ideo apparent vultus eoꝝ meliores ⁊ corpulētiores pre omnibꝫ q̄ veſcebant̄ cibo regio. vt Dan. j. At vltra intulit idē. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū: habitare fratres in vnū. pſ. cxxxij. Et hoc dicto: cōuerſus ad fratres ſuos ait ſub ſilētio. lupus eſt in fabula: vt ſcribit Iſidorus ethimo. xij. li. c. ij. Et fortaſſis ſicut agniculus naturaliter cōtremēdo agnoſcit lupum appropinquantē ſibi. licet prius nō viderit. prout dicit Plinius de naturis rerū. ita admirando mox cognouerūt aduerſantē ſibi. ⁊ oēs vidētes me deriſerūt me: locuti ſunt labijs ⁊ mouerūt caput Pſalmo. xxj. Et ideo aliꝰ frater eorundē ſubiūxit. Vtiq; habitabit lupꝰ cū agno. Eſa. xj. Et ſicut dicit Greg. vnus loquat̄ pro oībꝫ vt omnes loquamur ꝑ vnū. vt ſiquidē vicerit: oēs videamur victores ſi aūt victus fuerit: ſolus videat̄ confuſus. nō perpēdēs quod ſequit̄ ꝙ leuis eſt conſolatio q̄ in ſe cōfuſus eſt qđ ab alijs ignorat̄. vnde exaltarūt electuȝ de plebe ſua. videlicet ſeniorē predictū ⁊ ſtatuerūt in mediū vt daret reſpōſa petēti. Ad quē ayo. Cur agnus immaculatus ponit̄ in foribꝰ veſtris figuratus: q̄ blandis victiſq; ſermonibꝫ loquebat̄ mihi tanq̄ amico et ſentij ꝙ rhetore expandebat ſermōibꝫ meis. vt Prouerbioꝝ. xxix. Et dixit ſcḋm Iſidoꝝ vbi ſupra. c. j. Agnus ſcḋm grecos dicit̄ quaſi pius. Nam inter animātia maxime inuenit̄ manſuetus ⁊ innocens. ⁊ quicq̄d in eo reperit̄ eſt vtile. ⁊ pellis ad variū vſum. pilus ad indumentuȝ. vngula ⁊ cornu ad medicatiōeȝ. Et ſcḋm latinos. Agnus dicit̄ ab agnoſcendo: eo ꝙ in ceteris aīalibꝫ: etiā in magno grege oiuū ſi errauerit ſtatim in balatu vocē noſcit parentis. Itē captus et ligatus nec corrumpetit nec dente ſe defendit. ⁊ ſi ſpoliet̄ vellere ſine cute. ſicut animal innocuum obmuteſcit. ſiue eīn ducat̄ ad paſcua ſiue ad victimā non gemit: nō murmurat. nō recalcitrat ſed obedit. Hec ille. Nos autē qui ſequimur agnū quocunq; ierit. ſcilicet Chriſtū qui patientiā nos docuit. quia cū percuteret̄ nō repercutiebat. cū malediceret̄ nō maledicebat. cū pateret̄ nō cōminabat̄. xlv. diſt. Epiſcopū. vij. q. j. Suggeſtū. In cuius figurā habent agnū tanq̄ chriſti patiētiā per quā poſſidebimus animas noſtras. Luce. xxj. pro titulo cōgregatiōis ⁊ domus habitatiōis noſtre proferimus. Nā ſicut nobilitas in ſignū dominatiōis arma preponit regū palatijs. ita humilitas noſtra in ſignuȝ patientie agnū manſuetū cruce ſignatū depingit in ſuo ſolitarioꝝ tugurijs. Ad quod mox affirmās nomen ſuū: loquebar. Letatus ſum in his q̄ dicta ſunt mihi. ſperans ꝑ hoc firmare ꝓpoſitū ſuū. qꝛ ꝑpatientiā veſtrā ſi vtiq; vera eſt. ⁊ nō reddit malū pro malo ⁊ nō pro bono malū. ſed bonū pro malo. vt. xxiij. q. iij. Sex differentie. ſpero multū pro ſalute veſtra ꝓficere. Nā patiētia vult ſuas ⁊ ſuoꝝ iniurias equanimiter tolerari. vt. xxiij. q. j. §. j. In medio. ⁊ q̄ patiēs eſt: multa gubernat̄ ſapiētia. q̄ aūt ipatiēs eſt exaltat inſticiā ſuā. Prouerb. xiiij. Sciui etenī ipm cū ſuis fore ypocritā doloſuȝ volens dolo bono: fraudē ⁊ dolū ipſius excludere. vt. ff. de leg. ij. l. cū p̄tor. §. Titio. in fi. ⁊ artē arte intēdens delu-

dere.ſic ꝛ per inſidias ꝛ ꝑ dolū poſſumus licite deuincere hoſtes noſtros.vt.xxiij.q.iij.Utilem.
vbi dꝛ ꝙ Iehu rex iſrł̄ finxit ſe idolū velle colere.iiij.Reg.xix.ſic inquiēs ſcio qꝛ verax es ꝛ viā
dei in veritate doces:ꝛ non eſt tibi cura de aliquo:nō em̄ reſpicis ꝑſonam hoīm.Matth.xxij.
Dic ergo mihi me fideliter informādo.quia fides ſine operibꝫ mortua eſt.Jaco.ij.ꝛ.j.q.ij.Fer
tur.cū cōcoꝛ.ꝛ opus cōmendat artificē.in aut.de domo.§.Hinc cogitandū.coll.j.Que ſunt
oꝑa tua ꝛ tuoꝝ ꝯfratrū.Interrogat em̄ ꝗs vt ad interrogatiōez cōpetēter rūdeat̄ ſm Bedā ſuꝑ
iſto ꝟbo xp̄i.Oſtendite mihi nūmiſma cuius eſt imago.Matth.xxij.Et reſpōdit mihi ſenioꝛ.
Oꝑa pietatis ſine quibꝫ nemo ſaluari poterit.vt Matth.xxv.Nam per pietatis opera homo
inſtituit̄ vt etiā p̄n̄tis vite ſubſidia ꝛ eterne claritatis p̄mia percipere mereat̄.vtrūq; em̄ pietati
promitt̄it̄.ſ.ſalus p̄ſentis vite ꝛ future.vt.xxij.diſt.in p̄n.Unde aplūs ſcribens.j.ad Thi.iiij.
ait.Exerce teipſum ad pietatē.nā corꝑale quidē exercitiū modicū vtile eſt.pietas aūt eſt vtilis
ad oīa habens ꝓmiſſiōem vite que nūc eſt ꝛ future Ibidē.Inter que aūt oꝑa pietatis nō mi
nimuz eſt errantē ab erroris ſui ſemita retrahere.de ſpon.Inter.ꝛ maxime in periculo huius ꝛ
eterne vite ꝯſtitutos.quoꝝ animas tantū cōfortamus.vt multos eorundē que ab ſpe deſpera
rēt ſpem ꝓmittendo ſaluos fieri nō dubitamus:ꝛ ita multas aīas p̄cioſas ꝛ omibꝫ corporibꝫ p̄
cioſio:eꝫ noſtra diligētia ab infirmis ꝛ egrotātibꝫ morituris ad celū duximus ꝓcedēdas.ꝛ ſi
de vno peccatore penitētiā agente gaudiū erit in celo.vt Luc.xv.quāto maius gaudiū de plu
ribꝫ nr̄a ſagacitate inductiōe ꝛ ꝓuidētia:peccatoribꝫ ad ſuꝑna ꝓmotis.At ego.O frater audi
ui auditionē tuā ꝛ nō timui.q̄z dulcia eloquia tua ori meo ſuꝑ mel ꝛ fauū.hoc opus pietatis
ꝑ optime ꝑluſtraſti.Sed reſtant alia q̄nq; que ſub vocabuloꝝ pietatis cōprehendi p̄nt.ꝛ inter
oīa pietatis oꝑa dominatioꝛ ꝛ potēcioꝛ eſt:vicꝫ elemoſyna.de pe.diſ.j.Medicamentū.eſt fabri
cio ꝛ ornamētis eccl̄ie p̄ponenda.xij.q.ij.Gloria epi.Rn̄dit ipe ſenioꝛ.Aurū ꝛ argentū nō eſt
nob:ſed tantū qđ habem⁹ (vt p̄mittit̄) hucuſq; dedim⁹.Nec ad largitionē elemoſynaꝝ tene
mur licet de elemoſyna elemoſyna fieri poſſit.vt.xij.q.j.Habebat.Nec nobis eſt p̄ceptū prout
dicit ſctūs Tho.in ſūma.q.xxxij.art.v.ꝙ ex parte dātis elemoſynā ꝯſiderandū eſt ꝙ illud qđ
in elemoſynā eſt erogandū ſit ei ſuꝑfluū nō ſolū reſpectu ſuij pſius ꝙ eſt ſupra id qđ eſt neceſſa
rium reſpectu ſue vite ꝓprie.ſed etiaꝫ reſpectu alioꝝ quoꝝ cura ſibi incūbit.ꝛ poſtea de reſiduo
alioꝝ neceſſitatibꝫ ſubueniat:rationi quoꝝ dicit̄ neceſſariuꝫ perſone ſicut in primo accipit ſibi
ad ſuſtētationē ꝓprij corporis quod eſt neceſſariū monaſterio virtutis nutritiue.ſuꝑfluū autē
erogat ad generationē alterius per virtutē generatiuā Et ita ſm eundē Tho.ad elemoſynarū
diſtributionē non tenemur.quia q̄ poſſidemus vix nobis ꝛ noſtris ſufficiūt.Tu autē dn̄e cui
vno vel pluribꝫ beneficijs abundanter extitit prouiſum ſub precepto ad elemoſyna ſtricte te
neris Unde Ambro.dicit An idcirco videlicet deus magiſq; ꝛ tibi voluit benignitatis ſue ex
perimēta cōferre:ꝛ aliū pro virtute patiētie coronare.tu vero ſuſceptis dei muneribꝫ ꝛ in ſinū
tuū redactis nihil reputas te agere iniquū.ſi taꝫ multoꝝ vite ſubſidia ſolus obtineas.quis enī
tā iniuſtus tam auarus q̄z qui multoꝝ alimēta ſuū nō vſum ſed abūdantiā et delicias facit.ac
ſi diceret nullius neq; em̄ minus eſt criminis habentē tollere:q̄z cum poſſis abundās indigē
tibꝫ denegare.Eſurientiū panis eſt quē tu detines:nudoꝝ indumentū quod tu recludis:mi
ſeroꝝ redēptio eſt ꝛ abſolutio pecunia quā tu in terra fodis.tantoꝝ ergo te ſcias inuadere bo
na.quantuꝫ poſſis p̄ſtare quod velis.i.velle debes.xlvij.diſt.Sicut hij.Sic tu clerice plus q̄z
cōpetenter beneficiate ad elemoſynas ſub p̄cepto teneris.ꝛ ꝑ cōſequens ſub pena peccati mor
talis rōnabiliter obligaris.Nō aūt dubito quin elemoſyna ſit p̄cioſiſſimū opus miſericordie
qđ a pctō ꝛ morte liberat.Thob.iiij.Quare dixit Greg.ad tribuēdū cur pigri eſtis qū hoc qđ
iacēti in terra porrigitis ſedēti in celo datis.Quibꝫ ꝛ his ſilia cū magna ſagacitate in ſuoꝝ fra
trū aſpectu.de triūpho nobili nō mediocriter exultātiū ꝓlatie:hūiliter aiebā.O frater amāde.
Bndictus ſmo oris tui.q̄z dulcit̄ me tuis iuribꝫ ꝛ ſermōibꝫ corroboraſti.Dic queſo.Eſt ne mo
dus ꝙ tu ꝛ fratres tui tm̄ p̄miū vicꝫ erogatiōis elemoſynaꝝ poſſetis adipiſci.Qui dixit.Uti
q; domie:ꝗs dubitat.ſed ego cū fratribꝫ meis optimā partē elegimus cū Maria ſorore Mar
the:q̄ nō auferet̄ a nobis.Lu.x.Oratiōibꝫ aūt ꝛ cōtēplatiōibꝫ ac in ieiunio ꝛ fletu vacādo.alijs
oꝑibꝫ quō inſiſtere poſſemus.ꝛ ideo in humiliato ſpū ab alijs xp̄ifidelibꝫ elemoſynā poſcimus
ꝛ in his ꝓuidētia diuina largit̄ reficimur:ꝛ gr̄as agim᷒ ns dn̄o.O frater iterū loquebar cū reue
rētia ne fictā oſtenderez humilitatē:cū res de facili reuertit̄ ad naturaꝫ ſuā.ff.de pac.Si vnus
§.Pactus.Et dixi.Salua tua diſcretiōe ꝛ vberioris informatiōis cauſa:nōne quoddā opus

miſcdie notabilit̃ allegaſti. vicȝ infirmoꝝ viſitatiõeȝ q̃ in ſe nõ cõtinet ꝯtemplationeȝ: ſed vtiq̄ʒ
vite actiue cooperationẽ. Mariã vtiq̄ʒ ſupradictaȝ vite ꝯtemplatiue ſpeculũ nõ legimꝰ talia ꝑ
feciſſe. Sed lucidius ꝓcedẽdo nõ apparet in domo tua ⁊ omibꝫ habitantibꝫ in ea hmõi ſpecu
latiõis locũ vnq̄ꝫ obtinuiſſe: ſed tantus eſt tue humilitatis gradus ꝙ addiſcere vis oĩ tpe ⁊ a q̃
libet edoceri. ff. de fideciũ. l. apud. ⁊ cõſtat tibi qđ Augꝰ. dicit. Ego ſenex a puero nondũ anni=
culo paratus ſum edoceri. xxiiij. q. iij. Si habes. ⁊ ſtultus eſt q̃ bona q̃ videt diſcere ꝯtemnit.
xxij. diſt. De cõſtantinopolitana. Vñ atento ꝙ dicit ſctũs Tho. per te allegatus in ſcriptis. di.
xv. ꝙ elemoſyna virtute includit orationẽ ⁊ ieiuniuȝ duplici ratione. Primo ꝙ elemoſyna cui
dat̃ conſtituit debitoreȝ ad orandũ ⁊ ieiuniũ ⁊ ad alia opa bona q̃ põt faciendũ pro eo q̃ dedit.
Scđo ꝙ elemoſyna ꝓpter deũ data eſt quaſi oblatio q̃dam deo facta. Vñ etiã dicit phus. iiij.
ethi. ꝙ dona hñt aliquid ſimile deo ſacratis. oblatio autẽ ipſi deo facta vim oratõis habet. ⁊ ſic
in quãtũ bona exteriora ad corpis ꝯſeruationẽ ordinant̃. ſubtractio exterioꝝ bonoꝝ ꝑ elemo=
ſynã quaſi virtute continet ieiuniũ q̃ ad maccrare corpus. ſic ⁊ orõ virtute ꝯtinet ieiuniũ. q2 ex
tenſio in adorãdo deũ debilitatẽ corpis parit. vñ elemoſyna ꝯpletiꝰ habet vim ſatiſfactiõis pro
noſtris pctis quibꝫ omes inuoluimur q̄ꝫ orõ: ⁊ orõ plus q̄ꝫ ieiuniũ. et ideo dicit̃. j. ad Thi. iiij.
Corpalis exercitatio ad modicũ vtilis eſt. ⁊ ideo elemoſyna magis inducit̃ vt vniuerſalis me=
dicina pcti q̄ꝫ alia pietatis opera. ſicut patet Lu. xij. Date elemoſynã ⁊ omnia mũda ſunt vob.
et Dañ. iiij. Peccata tua elemoſynis redime. Ad q̃ paꝝ obmuteſcẽs ſenior. ⁊ extũc alta voce ꝓ=
clamãs dixit. Scptũ eſt. Aures hñt ⁊ nõ audiẽt: oculos hñt ⁊ nõ videbũt. pš. cxiij. Nõne dixi
tibi. Aurũ ⁊ argentũ nõ eſt nobis. Nunq̃d ad ĩpoſſibile nos aſtringere velles: ꝯtra regulam iu
ris. Nemo li. vj. ⁊ illud eni ſoluȝ poſſumus qđ cõmode poſſumꝰ. de reſcrip. Sciſſitatus. vtiq̄ʒ
poſſibilitas in omibꝫ ſubaudit̃. de re. c. ij. cũ ꝯcor. vnde ꝙ non poſſumus dare elemoſinã bona
nr̃a volũtas ꝓfecto habet̃ ⁊ ſufficit nobis. vt. xxxij. q. v. c. Nec ſolo. cũ ꝯcor. ⁊ hoc expꝛeſſe vi=
det̃ in eo q̃ ad baptiſmũ ꝓꝑerat. ⁊ in via decedẽs ſaluabit̃. vt de ꝑſbẏ. nõ bap. c. ij. in glo. vlt. vbi
voluntas ꝑ facto habet̃. ſimilit̃ in malo vt patet in eo q̃ viderit mulierem ad ꝯcupiſcendũ eam:
mechatus eſt eã in corde ſuo: vt. xxxij. q. v. Qui viderit. Idcirco a re noli ꝯtendere. neq̄ʒ in fu
rore tuo corripias me. Pš. vj. Ad que mox intuli: abſit ꝙ iraſcar. ad qđ me cõpellit venerabi=
lis manſuetudo tua. Noui etenĩ intra me qđ inter multos erat mecũ ꝯtrarius opibꝫ meis ⁊ ꝙ
etiã blãdimentis nõ aſperitatibꝫ infideles ducẽdi ſunt ad fidẽ. vt. xlv. diſ. Cũ ſincera. ⁊. c. De iu
deis. Vñ ſubiũxi. Si placeret caritati tue huius articuli tui dicerẽ ſolutionẽ. Et placet inquit:
vñ loquebar. Scias ꝙ in multis caſibꝫ volũtas ſumit̃ pro facto: prout ꝑ te optime ꝓbatũ eſt
ſed vbi de neceſſitate opus eſt facto nõ ſufficit volũtas ſi factũ adimpleri nõ põt: vtputa velleȝ
eſſe in Roma vł bierlin ꝓpter indulgẽtias: vbi voluntas tantũ operari nõ põt quãtũcunq̄ʒ bo
na niſi tranſiuero ꝑſonaliter ad illa loca. quia nõ aliter valent q̄ꝫ ſonant indulgentiaꝝ indulta.
vt notat Hoſt. in ſumma. §. vl. de pe. ⁊ re. ⁊ vltra. quãdo voluntas recipiat̃ ꝑ facto vel nõ. vide
plene prout determĩat Jo. an. in mercur̃. ſuꝑ regula. In penis. li. vj. O inq̃t ſenior. Et illud eſt
qđ volo. ſed factũ adimpleri non põt. qđ imo nos in noſtra ſocietate adimplere nõ poſſumus
vt ꝑdixi. Ad qđ loq̃bar. O frater attende q̃d dicit Doctor gentiũ. ij. ad Theſſal. c. vlt. vbi inter
cetera ſic inq̃t Denũciamus aũt vobis fratres in noĩe dñi noſtri Jeſu xp̄i vt ſubtrahatis vos
ab omi fratre ambulãte inordinate: ⁊ nõ ſcđm traditiõem quã receperũt a nob. Ipi eni ſcitis quẽ
admodũ oportet vos imitari. q2 nõ inquieti fuimus inter vos. neq̄ʒ gratis panẽ manducaui=
mus. ſed in labore ⁊ fatigatiõe nocte ⁊ die laborãtes: ne quemq̄ꝫ veſtruȝ grauaremus: nõ q2 nõ
habuerimus poteſtatẽ: ſed vt nosmetipſos formã daremus vobis ad imitandũ nos. Nã ⁊ cuȝ
eſſemus apđ vos hoc denũciabamus vobis: qm̃ ſi q̃s nõ vult opari nec mãducet. Audiuimꝰ
eñi int̃ vos q̃ſdã ambulãtes inq̃ete nihil opantes ſȝ curioſe agẽtes. his aũt q̃ eiuſmodi ſunt de
nũciamus ⁊ obſecramus in dño ieſu xp̄o vt cũ ſilẽtio opantes ſuũ panẽ manducent ⁊c̃. In his
verbis ꝓo clare oñdit̃ ꝓut glo. ibidẽ demõſtrat. ſubtrahẽduȝ ſe fore ab oĩ fratre ambulãte in
ordinate. i. nõ ambulandũ fore cũ mala ſocietate: ⁊ ſeruos dei corpalit̃ opari vnde viuãt. vt nõ
cõpellant̃ egeſtate neceſſaria petere. ſed ꝙ poſſint aliis elemoſynã miniſtrare. ⁊ tribuere neceſſi
tatẽ patiẽti. vt dicit idẽ apłs ad Eph. iiij. ⁊ vt ipleat̃ qđ ſcptũ eſt ꝑ Greg. in omel. de tuis labo=
ribꝫ iuſtis miniſtra paupibꝫ. nõ auferas alteri vñ alteri tribuas. nõ te miſericordẽ oñdas alie=
no ſpolio. Itẽ nullũ deſpicias. vacuũ nullũ dimittas. nullus a te triſtis abeat. nemo abs te ꝯfu=
ſus diſcedat. oĩbꝫ cõmunica. oĩbꝫ tribue. nõ eligas. nõ elonges cui miſerearis ne forte ꝑtereat q̃

mercat̃ accipe. hec ille. Si igit̃ apl̃i xp̃i ac oẽs frẽs q̃ndã in egypto feliciſſime degẽtes. ac dep̃ſenti p̃les xp̃ifideles in ſudore vult⁹ ſui laborãtes. ⁊ labores manuũ ſuaꝝ manducãtes ſeq̃ vo lueris glo:oſiſſima el'yauꝝ p̃nia ſupius deſc̃pta. poteris nõ ꝑ ĩpoſibile put allegaſti: ſ; commode ri te ac rõnabilit̃ adipiſci. Si aũt tu cũ ſocietate tua hec ſaluberrima monita nõ adipleueris ſ; ocio ſitati q̃ ſm̃ Bern̄. mater eſt nugaꝝ ⁊ nouerca vicioꝝ. vacaueritis ⁊ el'ynas de cetero put haeten⁹ corꝑe ſano recepitis graui ſacrilegio ⁊ mortali pc̃tõ vos noueritis cõtaminatos. vt. j. q. ij. Cleri cos. ⁊. q. ij. Amico ⁊ pluribꝫ alijs vtriuſq; iuris ⁊ alioꝝ ſc̃tõꝝ patrũ autoritatibꝫ cõſtare poterit euident̃ niſi aliud mihi tua oñderit caritas q̃ nõ irritat̃ nec cogitat malũ: nõ gaudet ſup iniq̃ta te: cõgaudẽt aũt veritati. j. Coꝝ. xiij. At ille. Rogo inq̃t acq̃eſce ſermonibꝫ meis. Nã vt cõcepi aĩe p̃ferẽde ſunt cũctis corꝑibꝫ. xij. q. ij. Anime defunctoꝝ. q; ad ſimilitudinẽ dei create ſunt. de pe. diſt. ij. Et illa. cur igit̃ nõ curas eorundẽ cũctis extollere occupatiõibꝫ mũdi cũ etiã regimen earundẽ ars artiũ intituleť. de eta. ⁊ quali. or. Cũ ſit. Si aũt aĩaꝝ ꝑfectus nobis fuit cure: vt p̃ notam: q̃d vtilius nos exercere diſponis. Inuanũ labores tui ſunt in domo aliena. ⁊ ad nihi lũ redigis. qd̃ ꝑmouere cupis. ⁊ hec eſt vnica feliciſſime canonis noſtri voluntas. Ad que infe rebã: ꝓpter veritatẽ ⁊ mãſuetudinẽ tuã deducet te miſerabiliter dextera tua. Ps̃. xliiij. ad apeticũ dũ cordis mei ſecreta bene dixiſti. ſ; ſi addideris bonũ bono: faciẽs ipſum magis bonũ. vt in aut. Multo magis de ſacroſanc. ec. ſi ergo hoc tuũ exercitiũ imples. ⁊ inſup panez ocioſus nõ comedas labores manuũ tuaꝝ mãducis. ⁊ de iuſtis laboribꝫ egenis tribuis. ⁊ maledictionem mẽdicatiõis eutas ꝓculdubio ſaluus eris. Si aũt ſolũ aĩas ad celũ vis ꝓuehere ⁊ lingua tua trãſibit in terra. ſicut faciũt ꝑ ſingulos dies q̃ ſedent in cathedra moyſi q̃ alios docẽt ⁊ ſeiſpos condẽnant. Sic ⁊ dyocleciãnus nõ melior eſt ſed peior q̃ multos ad ſuperos ꝑmouit beatorũ martyrũ ſpũs. Quid ergo ꝓdeſt vniuerſuz mũdũ lucrari. aĩe vero ſue detrimẽtũ pati. de ſymo. Matheus. Hinc ſenior talẽ vultũ oſtẽdebat ad inſtar illoꝝ q̃ in mẽte gerebat ⁊ dixit. Nõne ſcribit̃ in iure tuo ꝙ ꝯſuetudis vſuſq; lõgeui nõ ſit leuis autoritas: ⁊ pleriq; diſcordiã pariant nouitates. ⁊ eſt lex. ij. C. q̃ ſit lon. ꝯſue. quas nouitates tu q̃dem introducere conaris. imo hmõi cõſuetudines leges faciũt ⁊ trãgreſſor eorũ vt trãgeſſor legis punit̃. xj. diſ. In his. Dimitte ergo nos tãta lege gaudere q; legittimo p̃ſcripſimus. nã ⁊ p̃res noſtri nũciauerũt nobis Interroga ergo generatiõem priſtinã ⁊ diligẽter inueſtiga patrũ memoriã: ⁊ ĩpi docebũt te. Job. viij. qm̃ pauperẽ vitã gerimus ⁊ paupertas in nobis nõ eſt ꝯtemnẽda q; xp̃s eã docuit ⁊ edificauit. xij. q. ij. Gloria epi. Ad q̃ dixi. O pater dulciſſime tanta fretus es virtute ꝙ animũ tuũ nõ poſſum cõmouere. Scias ꝙ ſcriptũ eſt de ꝯſue. c. vlt. ꝙ tãto ſunt grauiora pc̃tã q̃ãto diutius infelicem aĩam denuẽt alligatã. nemo ſane mẽtis intelliget naturali iuris cuius trãgreſſio ꝑiculũ ſalutis inducit quacũq; ꝯſuetudĩe q̃ dicẽda eſt in hac ꝑte potius corruptela poſſe aliquatenus deroga ri. licet eñ lõgeue ꝯſuetudis nõ ſit vilis auctoritas. nõ eſt tñ vſq; adeo valitura vt vel iuri poſitiuo debeat p̃iudiciũ generare niſi fuerit rõnabilit̃ ⁊ legittime p̃ſcripta. ⁊ dicit Poeta allegat⁹ in. c. Quãto. eo. ti. Cõpoſito late fetẽti q̃ſo cibaꝫ te. Qui puta o excluſuz crimẽ ꝑ tꝑis vſum. Ac ſi diceret. ꝙ cõpoſitũ raparũ ⁊ olerũ ſit vetus tñ fetet. Eſto aũt ꝙ ꝑmiſſa tua enũerata bñficia. ⁊ inſup omĩa ⁊ ſingula tua acta ⁊ actitata ſunt valde bona. conſtat aũt tibi qd̃ ſc̃ptũ eſt Defleat pc̃tõr q; offendẽs in vno fact⁹ eſt oĩm re⁹. etiã ſi al's totã legẽ ſeruauerit de pe. diſt. j. Frẽs. ⁊ de re. iu. Defleat. put Origenes q̃ iuxta Hieronymũ octo milia volumina exceptis epiſtolis magno conamie totũ mundũ decorãdo cõpoſuit: q̃bꝫ hodie vtit̃ eccl'ia in laudẽ oĩpotẽtis. in vno reus factus eſt. ⁊ ideo in decalogũ hereticoꝝ dãnatoꝝ ꝯſcriptus eſt. ⁊ alij heretici ĩpm ſeq̃ntes ab eodez denominati ſunt. vt. xxiij. q. iij. Quidã. §. Origeniani. Nõne hic Origenes beneficia tua ⁊ tuoꝝ fratrũ exceſſit: ⁊ vno vicio ſuccubuit. Reuertere reuertere ſunamitis. Canti. vj. vt intueamur te in nullo deficere ⁊ in omibꝫ ꝑfecte ſtare ⁊ firmiter credere ꝙ valido corꝑe tibi ſit crimen mẽdicare vt dicit lex. C. de validis men. l. j. li. xj. ⁊ ibidẽ plenius in glo. ⁊ noli opinionẽ tuã ſacroꝝ canonũ ⁊ beatoꝝ patrũ p̃ponere decretis. Et ecce ſicut ſcriptũ eſt. Nõ crediderũt v̾bo eius: ⁊ murmurauerũt in tabernaculis ſuis nõ exaudierũt vocẽ dñi. ps̃. cv. Quaz ꝑ ſcripturas locutus fuit: ⁊ ꝯuenerũt in vnũ aduerſus dñm ⁊ aduerſus xp̃m eius. Ps̃. ij. ⁊ nolebãt intelligere vt bñ agerẽt. Quibꝫ auditis dixerũt ad inuicẽ. Dur⁹ eſt hic ſmo: q̃s põt eũ audire atq; abierũt retrorſuz. xxiiij. q. j. §. Sed notãdũ. et. Jo. vj. cũ ꝯcor. Videam⁹ ergo ſi ſermões illi⁹ veri ſunt ⁊ tẽptemus q̃ vẽtura ſunt illi. ⁊ ſciemus q̃ erũt nouiſſima illi⁹. Sap. ij. ⁊ mirati ſunt ꝙ calliditas eoꝝ inſidiãdi locũ nõ inueniſſet. ⁊ poſtea reuerſus eſt cũ ſocietate ſua. ⁊ mihi quidẽ pacifice

loquebant̃: ⁊ in iracũdia terre loquẽtes dolos cogitabãt dicentes. Loquere omĩa que ſunt in
corde tuo. ⁊ ne parcat oculus tuus nobis: ⁊ patiẽter ſuſtinebimus te ⁊ cõſiſus in dño ⁊ in potẽ
tia ꝟtutis eius ita exorſus ſit ʒ. Nõ eñ ypocrite eſtis: q̃s nõ extermĩnatis facies veſtras vt appa
reatis homĩb⁹ ieiunãtes vt ꝑtactũ eſt Matth. vj. Eſt autẽ ypocriſis ſimpliciter cõſiderata ꝓut
ſolũ inducit ſimulationẽ vel fictionẽ: nõ ita grauis ſicut homicidiũ vel adulteriũ cũ ypocriſis
poſſit eſſe veniale pctm̃ tantũ. vt dicit Tho. ij. ij. q. cxj. ypocriſis tñ que ꝑñc apõ plures regnat
ꝓut erat phariſaica magne grauitatis eſt. Vñ ſup iſtud verbũ ſaluatoris Lu. xij. Attẽdite a fer
mento phariſeoꝝ quod eſt ypocriſis. Beda ait. Sicut modicũ fermentũ totã farine maſſam
corrũpit. ſic ſimulatio animi totã virtutẽ ſinceritatẽ ⁊ veritatem defraudabit. Et tho. Nihil eñ
ſic alterat mores vt ypocriſis phariſaica. vnde patʒ ꝙ grauitas huius pcti ꝓut in phariſeis
vigebat: magna eſt tanꝙ̃ alteratiua ⁊ corruptiua omniũ morũ. Circa qđ ꝯſiderãdũ eſt ꝙ ſeriẽ
euãgelioꝝ diligẽtiſſime cõſiderãti patet manifeſte ꝙ xp̃us nõ legit̃ tã acriter ĩpugnaſſe vicia ſi
cut ypocriſim phariſeoꝝ. Cuius ratio eſt: nã ypocriſis phariſaica quã increpabat ex quattuor
cauſis reddit̃ grauiſſimũ pctm̃. Prima eſt ꝓpter ꝓpꝛiã grauitatẽ. Que quidem grauitas patet ex
hoc ꝙ viciũ ypocriſis eſt corruptiuũ oĩm morũ: vt dictũ eſt. Secundo vt dicit glo. ſuper illud
Trenoꝝ. iiij. Maior eſt iniq̃tas. ſ. ypocriſis: populi mei pctõ ſodomoꝝ. ⁊ ratio q᷑ ſm̃ Hiero.
ſup illud Eſa. xxix. ⁊ Matth. xv. Populus iſte labijs me honorat: cor aũt ipoꝝ lõge eſt a me.
In cõꝑatione duoꝝ maloꝝ melius eſt aperte peccare ꝙ̃ ſimulare ſanctitatem. In tali eñ ſimu-
latione cõcurrit duplex iniquitas. quaꝝ vna eſt malicia interior. alia vero ſimulatio exterior.
Tertio quia ypocriſis ſm̃ ſe ꝯſiderata eſt quedã ſpecies mẽdacij. vt in. ij. ij. q. ſupra allegata. cõ
ſtat aũt ꝙ mendaciũ quãto magis elongat̃ a veritate tanto eſt grauius. Vñ phs in metaphiſi-
ca. Magis mentit̃ qui aſſerit decẽ nouẽ ꝙ eſt centũ ꝙ̃ qui dicit eſt nonaginta nouẽ. Mendaciuʒ
autẽ quod in ypocriſi phariſaica includit̃. in extremo diſtat a veritate. Ipſi eñ cũ eſſent peſſi-
mi ⁊ pleni vicijs: ſimulabãt ſe nõ ſolũ eſſe iuſtos ⁊ bonos ſed etiã ſanctos: tanꝙ̃ ceteros in bo-
nitate ⁊ iuſticia excedẽtes. vt patet de phariſeo aſcẽdente in templũ. qui de ſua ſe iactans iuſti-
cia cõfidebat ceteros ſpernẽdo. Lu. xviij. Quarto quia hoc viciũ. ſ. ypocriſis phariſaica xp̃o
maxime ꝯtrariebat̃ Xp̃s eñ qui nõ ſolũ ſm̃ diuinã naturã ſed humanã etiã intrinſecus plen⁹
gratia eſt ⁊ veritate. foris tñ in ſimilitudine carnis peccati mundo apparuit. Phariſeus aũt to
tũ oppoſitũ. nititur eñ magnam innocentiã foris oſtendere vt ouis interius aũt omni inuidia ⁊
impietate eſt plenus ſicut lupi. de quib⁹ Matthei. vij. Veniũt in veſtimẽtis ouiũ: intrinſecus
aũt ſunt lupi rapaces. Unde xp̃us ꝑuiſſoꝝ ⁊ alioꝝ actione: ipſos plus ꝙ̃ ceteros pctõres exe
crabat̃. vt patet Matth. xxiij. ꝑ totum. Vñ ꝯcludo. Nolite fieri ſicut ypocrite triſtes. vt predi
xi. Rurſum dixit ſenior. Placet nobis fabulatiões tue. nã natura eſt cauillatiõis vt ab euidẽter
vero ꝑ breuiſſimas mutatiões diſputatio ad ea que euidẽter falſa ſunt producat̃. vt. ff. de ver-
bo. ſigni. Natura. Sed dic nobis quid intendis quia aſſeris apoſtolum dixiſſe: Subtraha-
tis vos ab omni fratre ambulãte inordinate. O frater reſpõdebã qđ conſideras nõ eſt ſpecula-
tiõis mee. ſed quantũ valeo de hoc pauliſper reſerabo Dixit eñ ꝓpha. pſ. lxiij. Protexiſti me a
ꝯuentu malignãtiũ a multitudine opantiũ iniq̃tatẽ. Et de h̃ gratulabat̃ in dño cũ diceret. Ibi
dẽ. Letabit̃ iuſtus in dño ⁊ ſperabit in eo: ⁊ laudabunt̃ oẽs recti corde. Unde dicit Greg. ſup
Ezech. omelia. ix. Vnũ vero eſt ꝓ quo vitari debet ſocietas maloruʒ: ne ſi fortaſſis corrigi nõ
valeant: ad imitationẽ trahãt. Et cũ ipſi a ſua malicia trahant̃ eos qui ſibi ꝯiuncti fuerint per
uertãt. corrũpunt bonos mores colloquia mala. j. Coꝝ. v. Et ſicut ꝑ Salomonem dicit̃. Noli
amicus eſſe homini iracundo: nec ambules cũ viro furioſo ne forte diſcas ſemitas eius ⁊ ſumas
ſcandalũ aĩe tue. Prouerb. xxij. Sicut ergo ꝑfecti viri ꝑuerſos ꝓximos nõ debẽt fugere q̃a ⁊ eos
ſemꝑ ad rectitudinẽ trahũt ⁊ ipſi ad ꝑuerſitatẽ nunꝙ̃ trahunt̃. ita infirmi quicunqʒ ſocietatẽ
debẽt declinare maloꝝ: ne mala q̃ frequenter inſpiciũt ⁊ corrigere nõ valẽt delectent̃ imitari. Sic
eñ verbo ꝓximoꝝ audiẽdo q̃tidie ſumimus in mẽte. ſic flãdo ⁊ aſpirãdo aerẽ trahimus corꝑe
Et ſicut malus corũ aer aſſiduo flatu tactus inficit corpus. ita peruerſa locutio aſſidue audita
infirmãtiũ inficit animũ vt tabeſcat praui opis aſſiduitate. Hec ille. Idcirco ꝑcipue Moyſes
ꝓplo recedere a tabernaculis pctõꝝ ne cũ eis ꝑirẽt ꝑcepit Nũeri. xvj. c. Nã ꝓpter amicitiã quã
habuit Amõ cũ Ionatha dedit ei viaʒ vt oppꝛimeret Thamar ſororẽ ei⁹. ij. Regũ. xiij. Et fert̃
ꝙ Alan⁹ ꝓpter bonos vt putabat ſocios trãſiuerit ad patibulũ. Vñ Iſido. de ſummo bono.
Melius eſt habere maloꝝ odiũ ꝙ̃ ꝯſortiũ. Sicut multa bona habet cõis vita ſctõꝝ. ſic plura

mala ꝯfert ſocietas maloꝝ. Et ita ꝯcludo iuxta p̄miſſa ꝙ ſocietas maloꝝ hoīm ⁊ p̄ſertim phariſeoꝝ ⁊ ypocritaꝝ fuit: ⁊ eſt ꝑiculoſiſſima ꝙ ap̄ls annotare voluit vt dixit p̄notandū. Nō inquit Senior: dubito ꝙ ſocietas mala veriſimilit̄ inducat ꝑicula per te allegata: a ꝯtrario vero bona ſocietas vt ſimiliter tetigiſti: inducat multa bona. Nā ſcriptū eſt: (ve ſoli) quia cū ceciderit nō habet ſubleuantē. ⁊ ſi dormierint duo fouebunt̄ mutuo: vnus quō calefiet Eccl. iiij. ⁊ dicit Seneca. Omniū ſocietatū nulla preſtantior eſt. nulla firmior eſt quantū vbi boni moribꝫ ſimiles ſi ſunt familiaritate ꝯiuncti. Item nullius boni ſine ſocio iocūda eſt poſſeſſio. ⁊ apoſtoli dñi in vnū congregati merebant̄ ſpiritūſctm̄ accipe. ⁊ loquebant̄ varijs liguis magnalia dei. Act. j. ⁊ ꝓpha Dauid. pſ. xvij. dicit. Cū ſctō ſanctus eris: et cū viro innocēte innocēs eris. Et his dictis circūdederunt me ſicē apes: ⁊ exarſerūt ſicē ignis. pſ. cxvij. Apis enī vt dicit Greg. in omel. vbi. ſ. In ore mel hꝫ: in occulto caude vuln⁹. ⁊ oēs q̄ lingua blādiunt̄: ſed latenter ex malicia feriūt apes ſunt. qꝛ loq̄ndo dulcedinē mellis ꝓponūt. ſed occulto feriēdo vulnus inferūt: Iſta vero faciētes exardeſcūt ſicut ignis. qꝛ ꝑ flāmas detrahētiū nō iuſtorū vita cōburit̄: ſed q̄ in eis ineſſe poterāt pctōꝝ ſpine ꝯcremant̄. Hec ille. Et qꝛ dicit Criſoſtom⁹. Malos q̄ monet offendit. incurrit odiū q̄ arguit criminoſos. ⁊ ꝑ tribulatiōeꝫ iuſti cognoſcunt̄. pena quippe interrogat ſi q̄s q̄ etus veraciter deū amat. Greg. in p̄n. mor. Videbat̄ ipſis qꝛ de ypocriſi phariſaica ⁊ eius ſocietate fecerim mētionē. tetēderim arcū in eoꝝ ꝯuitiū qd̄ multū ꝓbat patiētiā afflictū dicēte dicto Greg. Qualis vnuſq̄ſq; apd̄ ſe latet. hoc illata ꝯtumelia ꝓbant. Exacuerūt vt gladiū liguas ſuas: venenū aſpidū ſub labijs eoꝝ. ⁊ os eorū maledictione et amaritudine plenū erat. et irreuerunt in me fortes. Oculi autē mei ad dñm vt euelleret de laqueo pedes meos: ⁊ dixi in corde meo. Omnipotens pater reſpice in me ⁊ miſerere mei: quia vnicus ⁊ pauꝑ ſum ego: tribulationes cordis mei multiplicate ſunt: ⁊ de neceſſitatibꝫ meis erue me. Vide hūilitatē meā ⁊ laborē meū: ⁊ dimitte vniuerſa delicta mea. Reſpice inimicos meos q̄m multiplicati ſunt ⁊ odio iniquo oderūt me. cuſtodi aīam meā ⁊ erue me: nō erubeſcā q̄m ſperaui in te. Pſ. xxiiij. Vñ dñs exaudiuit me et eripuit me de manibꝫ inimicoꝝ meoꝝ. al's forſitan aqua abſorbuiſſet me. Bñdictus dñs qui nō dedit me in captionē dentibꝫ eorum. et ſic euaſi quaſi ego ſolus vt annunciarem hec in vniuerſa terra.

Lollhardorum deſcriptio.

n

NUnc ſcio vere quia iſte populus ⁊ eorum ſimiles ſunt de his q̄s xp̄s pre omibꝫ alijs in hoc mūdo ꝑſecutus eſt. Sūt enī vt ſcribit̄ Luce. xviij. qui in ſe confidūt tanq̄ȝ iuſti aſpernant̄ ceteros: gratias deo agūt. qꝛ ſimulāt ſe non fore ſicē hoīes ceteri: raptores videlicꝫ iniuſti: adulteri: ieiunātes bis in ſabbato. decimas dāt de omibꝫ (ſicut aſſerūt) que poſſidēt ꝓut veritas deſcribit ypocriſim phariſaicaꝫ vbi ſupra. Nā ⁊ ꝓpheta dixit Eſa. ix. Omnis ypocrita neq̄ȝ. Et primo quia in ſe confidūt tanq̄ȝ iuſti. quia ſuas opiniones falſas preponunt ſcripturis ⁊ ſcp̄turaꝝ doctoribꝫ. ⁊ ideo ſunt hi de q̄bꝫ dicit̄ Hiere. vij. Nō audierūt me nec inclinauerūt aurē ſuā. ſed indurauerūt ceruicē: ⁊ peius opati ſunt q̄ȝ patres eoꝝ. Quod ꝓprie verificat̄ de hmōi ꝑplo ꝑiculoſo: ſicut ⁊ de iudeis. Nā p̄res eoꝝ interfecerūt ꝓphas: vt dicit̄ Criſ. ⁊ ipſi iudei qꝛ interfecerūt xp̄m p̄ncipē ꝓphaꝝ peius opati ſūt: ⁊ p̄res iudeoꝝ q̄ ⁊ nr̄i p̄res fuerūt ſicut nō audierūt ꝓphetas ſic ille ꝑpl's nō audit p̄ncipē ꝓphetaꝝ qui ꝑ ſinglos dies in voce tube ꝑ ſuos legatos. vicarios ⁊ locūtenētes ꝓhibet validos nō mēdicare. ſed nō audierūt neq̄ȝ inclinauerūt aurē ſuā mihi. Vñ ſequit̄ Eſa. vj. Uadas ⁊ dicas ꝑplo huic. Audite intelligentes ⁊ nolite intelligere ⁊ videte viſionē ⁊ nolite cognoſcere. Et vt oñderet ꝓpha ꝙ in credēdo p̄ncipi ꝓphaꝝ vl' ſuis vicarijs ꝯſiſtat ſalus ꝑpli. ſtatim ſubdidit. Exceca cor ꝑpli hui⁹ ⁊ aures eius aggraua ⁊ oclos ei⁹ claude: ne forte videat ocul': ⁊ in auribꝫ ſuis audiat. ⁊ ī corde ſuo intelligat ⁊ ꝯuertat̄. hec ibi. Et hec opant̄ q̄ ī ſe ꝯfidūt tāq̄ȝ iuſti ꝓut hodie faciūt iudei. Scd̄o aſꝑnant̄ ceteros inter q̄s viuūt ⁊ veſtitu ⁊ habitu ſe ſegregāt ab eiſdē. ⁊ ꝯtra ꝯtinuā dictoꝝ veri p̄ncipis ꝓphaꝝ vicarioꝝ in terris ꝓhibitionē ſūptuoſa temeritate habitū noue religiōis aſſumūt. vt de reli. do. c. vni. li. vj. Qui q̄dē hit⁹ eis ſi cēnt de tertia regl'a fratꝝ mioꝝ minime liceret cū ſctūs frā

ciſcus nec talē habitū nec ſcapulare eiſdē vnꝗ̄ indixerit. vt ptꝫ in Cle. j. de ver. ſig. Tercio gratias agūt. qꝛ nō ſunt ſicut ceteri raptoꝛes: iniuſti: adulteri. ⁊ quō. Nā incedunt inclinato capite plixas in eccl'ijs faciētes oratiōes ꝑ ceterꝭ. de qbꝫ Iſid. li. iij. de ſum. bo. c. vij. Propriū ypocritarū eſt offerre ſe in oꝛōnibꝫ videntibꝫ quoꝝ fructus eſt nō deo placere ſed gloriā ab hominibꝫ cōparare. In domibꝫ autē ſuis ꝓut experioꝛ penitꝰ vacātes: ⁊ ad ſaturitatē comedētes: bibentes: ⁊ doꝛmiētes. q̄a nō eſt lex ipſis vltra arbitriū liberū (vt ipſi ꝓſumunt) a quouis impoſita. Et in publico vtiꝗ̄ hmōi crimina ibidē enumerata. plerūꝗ̄ vt fides ipſis maioꝛ adhibeat implere nō ꝓſumūt. quare ieiunāt nō tm̄ bis ſed ter vl' quater in ſabbato vt puta iuxta aliquoꝝ expoſitionē. hii ieiunāt in die illi q̄ ſemel māducāt. qꝛ ſemel a mane vſꝗ̄ ad prādiū. et poſt prādium vſꝗ̄ ad noctē. Ipſi aūt pluries vicꝫ primo a mane vſꝗ̄ ad gētaculū. ⁊ abinde vſꝗ̄ ad prādium. tertio abinde vſꝗ̄ ad merēdinā. quarto q̄uſꝗ̄ cenāt. quinto vſꝗ̄ ad noctē. Ex hiis inferūt: qꝛ vicꝫ nō ſumus vt hic publicanus. ꝑ quod oſtendūt primū ſacerdotes: ⁊ ꝯſequēter oēs ſtatus mūdi ipſis foꝛe peioꝛes a quibꝫ ꝑ habitū vt ꝓmitt̄ ſe ſegregarūt tanꝗ̄ milites qui ꝑ declationē balthei. ⁊ nobiles ꝑ toꝛneamēta ſe ceteris oſ̄dunt ꝓeminēcioꝛes. Et licet veritas ſit qꝛ tam ſacerdotes ꝗ̄ alij plerūꝗ̄ ipis beghardis. ſint q̄ ad actus publicos multū deterioꝛes. Hi tm̄ videlicet ſacerdotes ⁊ alij ſicut publicanus iſte. ſtātes a longe ꝑcutiētes pectoꝛa ſua: dicētes ſinguli. Deus ꝓpitius eſto mihi peccatoꝛi. Recognoſcētes oēs actus ſuos crimīnoſos: ⁊ humilit̄ cōfitētes ⁊ penitētes palā publice ⁊ clā inſuꝑ ⁊ occulte oīa ſua pctā. Iſti autē beghardi ⁊c. cecitate mentis adeo ꝑcuſſi qꝛ nō recognoſcūt erroꝛes ſuos. nec ſe errare ꝓfitent̄ prout ꝓdixi. Hi moꝛiunt̄ in peccatis ſuis. vt Io. viij. prout claret ⁊ iuxta fidē noſtrā ꝑpetuo dānabunt̄ vt in dicto. c. Defleat. de re. iuris. qꝛ ⁊ oīs virtus (ſi quā habēt) detrimētū patit̄ ab vno vicio. ⁊ de pe. diſt. v. c. Dolendū. ⁊ dū in vno pctō ꝑſeuerāt: oīa bona ꝑdūt: vt ibi ſicut in teſtibꝫ qui aliquid addicit de ſuo: totū teſtimoniū ꝑ tali mēdacio decoloꝛat. iij. q. ix. Pura. ſimile de cons. di. iij. nō. licet. Sꝫ q̄d ſequit̄ vicꝫ de publicanis. id eſt alijs peccatoꝛibꝫ ſacerdotibꝫ ⁊ hmōi. de qbꝫ dixit xp̄s. Amē amē dico vob. deſcēdit hic iuſtificatꝰ in domū ſuā ab illo ſcꝫ phariſeo ⁊ ypocrita: q̄ ꝑmanebit in pctīs ſuis vt ꝓdictū eſt. Et qꝛ ſm̄ Greg. coꝝ opa q̄ clara hoībꝫ foꝛis apparuerūt in aduētu iudicio intus obſcurant̄. ⁊ a deo retributionē nō inuenīūt. qꝛ ꝑ ipſis recipiūt laudes quas amauerūt. Hec ille. Et pro iniq̄tatū ſuaꝝ defenſiōe: ⁊ executiōis ſecuritate tanꝗ̄ iudei q̄ inuocabāt Cayphā pontiū pylatū ⁊ ceteros ꝯtra xp̄m: qꝛ ipis nō licebat interficere quēꝗ̄. potētia magnatū hactenus armauerūt ſe q̄s pre ceteris in ſuis ⁊ ſuoꝝ infirmitatibꝫ apparatuq̄ dā deuotiſſimo viſitarūt: ipſis aſtiterūt ⁊ dulcit̄ infoꝛmauerūt ⁊ diuites nō dimiſerūt inanes. ſꝫ nec hūiles pauꝑes ⁊ eſuriētes in ſuis lāguoꝛibꝫ: nec coꝛpali nec ſpūali cibo replētes nec domibꝫ eoꝝ appꝛopiquātes. ⁊ qꝺ peius eſt vt ecce illoꝝ nec alioꝝ clā vel palā correctiōis patiūtur. ſed mox dū ſenſerunt increpationes in agni vellere experient̄ lupi rapaces. dentes moꝛdaces nō verent̄ denudare. et ſictū humilitatis ſpiritū in rebellionē cōtumaciter ⁊ contentioſe cōuertentes ſuam et ſuoꝛuꝫ conſodaliū vbicunꝗ̄ conſtitutoꝛū vtriuſꝗ̄ ſexus erroꝛes defendere nō erubeſcunt tanꝗ̄ dicerent deo Recede a nobis: ſcientiam viarum tuarū nolumus. Job. xxj. Quid autem iniquius eſt (dicit Leo papa) ꝗ̄ impia ſapere et ſapientioꝛibus doctioꝛibuſꝗ̄ non credere. Sed in hanc inſipientiam cadunt. quia cum ad cognoſcendum veritatē aliquo impediuntur obſcuro. nō ad propheticas voces: non ad apoſtolicas litteras: nec euangelicas autoꝛitates: ſed ad ſemetipſos recurrunt. ⁊ ideo magiſtri erroꝛuꝫ exiſtunt. quia veritatis diſcipuli nō fuerūt. xxiiij. q. iij. Ex aūt. Vn̄ proprie de eiſdē dicit Greg. xj. moꝛal'. c. iij. in fine. Plerūꝗ̄ fit vt cū audiētis coꝛ. exigētibꝫ culpis oīptentis dei gr̄a nō replet̄ incaſſuꝫ exteriꝰ a ꝓdicatoꝛe mouet̄. qꝛ mutū eſt os oꝛe qꝺ loquit̄. ſi ille interiꝰ in coꝛde nō clamat q̄ aſpirat verba q̄ audiūtur. Hinc propheta ait. Niſi dn̄s edificauerit domū inuanū laboꝛauerūt q̄ edificāt eā. Hinc Salomon ait. Conſidera opera dei: qꝛ nemo poſſit coꝛrigere ꝗ̄ ille qui deſpexerit. Nec miruꝫ ſi a coꝛde reꝓbo: pꝛedicatoꝛ minime audit̄: duꝫ nōnunꝗ̄ ipſe quoꝗ̄ dominus in his que loquitur reſiſtentiā moꝛibꝫ impugnat̄. Hec ille. Et vltra tanꝗ̄ ſerpens in gremio ⁊ ignis in ſinu ſolent recondiri: ſuos remunerāt hoſpites. vt. xiij. q. j. Ad hec. Ita ſuos fautoꝛes: et maxime religioſos mendicantes. nō tantū linguis detrahendo: ſed elemoſynas ipſis de iure debitas ſubtrahendo moliuntur defraudare. quia plerunꝗ̄ quantum ipſis diſpergitur: tantum ipſis religioſos in ſuis donis debendis euacuatur. vt eſt argu. de conſti. c. Cum. M. de exceſſ. prela. in ſuis donis debendis euacuatur. vt eſt ar. de conſti. c. Cū. M. de exceſſ. prela. c. vlt. li. vj. Unde

ꝑfecto odio oderam illos: ⁊ inimici facti ſunt mihi. ⁊ hoc ſm Tho. in ſum. q. xxxiiij. ar. iij. poſſum ſine pctō. quia tantū ipſoꝝ crimīa ⁊ exceſſus odim: ꝓut facit iuſtus iudex ꝙ proſequit̄ criminoſos vſqꝫ ad mortē ⁊ meret̄: vt. xxiij. q. v. c. Iudex. ⁊. c. ſequē. ꝓut ⁊ xp̄s ꝑſecutꝰ fuit vendētes ⁊ ementes in tēplo ac phariſeos ypocritas: ſed ipam naturā ⁊ graciā fratris non pōt aliqs odio habere ſine peccato. Hoc aūt ꝙ in fratre odimꝰ culpā ⁊ defectū boni: pertinet ad fratris amorē. Eiuſdē enī rationis eſt ꝙ velimꝰ bonū alicuiꝰ et odimus malū. Nam ⁊ ꝓpheta iniqs odio habuit. ⁊ nihilominꝰ legē dei dilexit. vt Ps. cxviij. Sed qꝛ ſepe iura adaptant̄ ad ea que ſepe accidūt. de deſpon. impu. Litteras. cū cōcor. Frequēter etiā accidit vt patet ꝙ inter illam malā ſocietatē fuerūt ſecte ⁊ hereticoꝝ cōuenticula in diebꝫ ⁊ in terris noſtrꝭ: vt patꝫ de quodā Beghardo dicto Burckardo cū ſuis fratribꝫ in dominio Thuricēſi: ꝙ poſt penitentiā ⁊ crucis aſſignationē relapſi in hereſim igne fuerunt cōcremati. Item de quodā fratre Carolo qui magnā habuit adheſionē in terra Vranie propter eandē cauſaꝫ cū ſocijs igne cōſumptus eſt. Item de quodā Henrico de Tierrein prope Conſtantiā: qui cū magna adheſione penitentiā publicā ſuſcepit. Itē de quodā Iohāne in dominio Vlmenſi cū multa ſocietate. ꝙ ꝓpter dictā cauſaꝫ penitentiā publicā ſuſcepit. Itē de vno magr̄ heresiarcha in dominio de wirttenberg. qui ingenti difficultate experto ꝓ cōuentu fuit cōuictus. Item de quibuſdā beghardis venientibꝫ ꝑ annos ſingulos qndā de Bohemia infinitū populū in opidis Bernē. ac Solodorē. ac in multis villis ⁊ terris eiſdem ſubiectis in horribilē hereſim perduxerunt. Et ſummarie ꝙ in tota Alemania ſuperiori nō eſt cōtra fidē catholicaꝫ hereſis introducta niſi per vulpeculas illius ſecte beghardorū lollhardorū ⁊ beginarū malicioſiſſime: abſqꝫ eo ꝙ ꝙ̄ plures latrones ⁊ ſodomite ſunt in eorū habitu reperti. Vnde propter huiuſmodi grauiſſime iniquitatis frequenciā: iura ac iurium canonū ⁊ legū ſacratiſſimorū ⁊ eorūdē miniſtrorū arma viriliť adaptent̄: ⁊ vtriuſqꝫ iuris gladij vibrent̄. vt eorundē hoim ⁊ illorū miniſtrorū ꝙ vulgariter ⁊ cōmuniter vt p̄mittit̄ Lollhardi Beghardi ⁊ Begine nūcupant̄ cōtumacia: ꝑ directū ⁊ indirectū compeſcat̄. quoniā veriſſime vt premitt̄ ſunt per omnia phariſei ⁊ ypocrite triſtes. Sed qꝛ fortaſſis ſepe ꝑ directum repulſa ꝑſonaliter ⁊ in ambonibꝫ cancelloꝝ multipliciter generaliter ⁊ ſingulariter ſunt correcti. prout xp̄us exprobrauit phariſeorū illorū duriciā ⁊ incredulitateꝫ. ad quos dixit. Vos nō credit̄ mihi: qꝛ nō eſtis ex ouibꝫ meis. oues mee vocē meā audiūt. Ioh. x. Sꝫ duriſſime ceruicis ſit ꝓplus. Memento ꝙ ad iracundiā prouocauerit dominū. Deut. xxj. Sed vt p̄dictū eſt hactenus indurauerūt faciē ſuā ſupra petrā. ⁊ noluerūt reuerti. Hieremie. v. ⁊ cor ſuū poſuerūt vt adamantem: nō audierunt legē ⁊ verba que miſerat dn̄s Zacharie. vij. Id circo expedit vt ꝑ indirectū prout iudei excōmunicant̄: eoꝝ fautores ⁊ receptores ad deſiſtendū ne alieno grauent̄ pctō. prouide ⁊ ſollerter inducant̄: prout hoc nuper in quodā cōpendioſo tractatulo vberius duxi cōſcribendū. per eū qui obſtinatorū malicie nunqꝫ miſertus fuit. ſed in ſe credentiū eſt ſalus ⁊ vita per infinita ſecula ſeculorū Amen.

Gloſa bullarum per beghardos impetratarum.

Ro fundamentali bullarū ſubſcriptarū intelligētia clariꝰ demōſtranda. Hec p̄ncipaliter vident̄ ſinceriꝰ ꝯſideranda: ꝙ Greg. papa. xij. natiōe Venetꝰ de Carrarijs electꝰ: de anno dn̄i. M. cccc vij. multū annoſus ⁊ ſedit legittime in papatu vno anno menſibꝫ quinqꝫ diebꝫ decē. ⁊ depoſitus ꝑ cōciliū Piſanū: ⁊ in eodē anno ibidē fuit extunc electꝰ Alexander quītus natiōe grecus de Candia. de anno dn̄i. M. cccc ix. die. xxvj. Iunij. ⁊ ſedit menſibus decē. diebꝫ octo. ⁊ mortuꝰ eſt in Bononia. Et extūc ibidē electꝰ eſt Iohānes. xxiij. qui ſedit in papatu legittime annis ſex. ⁊ depoſituꝰ in cōcilio Conſtancien̄. anno dn̄i. M. cccc xv. die xxix. menſis Maij. Et expoſt de anno dn̄i. M. cccc. xvij. Ipſa die ſancti Martini electus eſt ibidē Martinꝰ papa quītus: qui ſedit annis. xiiij. Hinc electus eſt Eugenius ꝙ vocabat̄ Gabriel: ⁊ fuerat quondā Cardinalis p̄dicti Greg. creatꝰ per eū dū fuerat priuatus papatus dignitate concilio Piſano p̄dicto. ⁊ dū morā traheret in ciuitate Arimulen̄. ſub poteſtate domini Caroli de malateſtis baronis ibidē. Nunc videamꝰ preſentis bulle videlicet Gregorij cō-

Eugenius epiſcopus ſeruꝰ ſeruorū dei Venerabilibus frībꝰ. Colonień. Treuerē. Maguntineń. ceteriſqȝ archiepīs ⁊ tā eorū ſuffraganeis ꝙ̄ alijs epīs vniuerſis per [a] alemaniā Brabantiā ⁊ Flandriā cōſtitutis: ad quos p̄ntes littere puenerint. Salutē ⁊ aplīcā bn̄dictionē. [b] Pijs votis fideliū qui ſub hūilitatis ſpū pie vite ſedulū dn̄o famulatū impendūt Illis p̄ſertim q̄ trāquillitatē pacē ⁊ ſtatū proſperū eorūdē reſpicere dinoſcūtur: eo libentiꝰ fauoris aplīci preſidiū impartiri debemꝰ quo ex eorū [c] quiete altiſſimo famulatꝰ gratior exhibetur. Dudū ſiquidem felicis recordatiōis [d] Gregorio pape vndecio p̄deceſſori noſtro expoſito ꝙ nōnulli ex vob̄ ſeu p̄deceſſoribꝰ vris ⁊ alij in vris ciuitatibus ⁊ dyoceſibꝰ: dilectos filios [e] de cellis: ſeu [f] voluntarie pauptatis paupes cōmuniter nūcupatos occaſiōe

ditionē. Nā in fine ponit̄. Datū Rome apud ſanctū Petrū. iiij. nonas Decēbris pōtificatꝰ ſui anno ſeptimo. ⁊ ipſe in papatu nō remāſit legittime ꝓut p̄ſcribit̄ vltra duos annos. Itē nota ꝙ Eugeniꝰ ꝯfirmauit illā bullā p̄mo anno pōtificatus ſui. ⁊ infra tres mēſes poſt ſuā creationē. Itē nota ꝓut veritas eſt ꝙ ille Eugeniꝰ ꝓut dominꝰ ſuus Gregoriꝰ ſemper fuit fautor ⁊ ꝓmotor illorū Beghardorū. Nā ⁊ ipſe Gabriel vicȝ Eugenius ꝑ ſe quondā fuit in heremitorio ꝓpe Paduā tanq̄ꝫ beghardus. Itē nota ꝙ illa bulla prima vicȝ Gregorij ſtabat per. xxiiij. annos anteq̄ꝫ cōfirmaret̄ ꝑ Eugeniū. Et nūc procedamꝰ ad intentū. ⁊ ſequit̄ tenor bullaꝝ que eſt talis. Et primo tenor bulle Eugenij q̄ in ſe continet aliā.

a Alemaniā. Hic ponit differētias int̄ alemaniā ⁊ brabantiā ⁊ flandriam. licet in veritate brabantini ⁊ flandreń. ſint alemani: prout ſaxones.

b Pijs votiſ ⁊c̄. Hec arenga ſiue hoc exordiū tanq̄ꝫ curialis ſermo nō inducit veritatiſ ꝓbationē. vt no. de inſti. Cū venīſſet. xxij. q. iiij. Unuſq̄ſqȝ. ⁊ in glo. prout dicit̄ in litteriſ expectatiuis: vite ac morū honeſtas ⁊c̄. Unde ſcriptū eſt: q̄ cōmēdandi cauſa dicunt̄ pro nō dicto habent̄ ff. de cōtra hē. empt. Ea q̄.

c Quiete. Hec eſt ꝑs exordij: ⁊ dicit quiete. Hec ē pura ꝟitas ſine curialitate: q̄ hoīes illius fraternitatiſ ſeculū fugiūt: ⁊ in ſeculo cōuerſari nō erubeſcūt: ſed potiꝰ laborē fugiūt: vt ſic quiete iuxta tenorē bulle: ſed nō iuxta ſenſum bulle victū ⁊ veſtitū acquirant.

d Gregorio. Hic eſt gregoriꝰ de quo ſup̄ fit mentio in themate: ⁊ ipſius bulle trāſſumptio facit fidē tanq̄ꝫ principalis ꝑ vniuerſū mundū: q̄ ſic in regiſtro Greg. repta eſt. vt patȝ de iureiu. c. ij. in ſupſcriptiōe. ⁊ alīs eſt ſtilꝰ ⁊ obſeruantia romāe curie q̄ facit ꝓbationē. de cri. fal. Licet. ⁊ facit ius: vt no. in. c. Ex lrīs de ꝯſti. ⁊ bulla plūbata tā Eugenij ꝙ̄ Gregorij p̄dictoꝝ ē: vt fert̄ integra apō ꝯgregatiōēȝ fratꝝ illiꝰ cōuerſatiōis in ciuitate Colonienſi.

e De cellis. Hoc eſt nomē cuiuſdā domus illius fraternitatis.

f Voluntarie paū. Ecce quō recipiūt nomē de volūtaria pauptate. Videamus ḡ vt noīa correſpondeāt reb. xij. q. j. Clericus q̄. inſti. d dona. §. Eſt ⁊ aliud. cū ꝯcor. Sunt aūt volūtarie paupes: de q̄b legit̄ et no. in. c. Sacerdos. j. q. ij. q̄ ſe amore pauptatiſ in numero paupeꝝ cōſtituūt. vt ibi tanq̄ꝫ paupes voluntarij viuāt exemplo aplōꝝ: ⁊ ꝙ oīa ſint cōīa: et in hoc nō cōmittat̄ dolꝰ: ꝓut legit̄ de Anania ⁊ ſaphira vxore ſua. Act. iiij. j. q. ij. §. Legit̄. et vbi ē hic ⁊ laudabimꝰ eum p̄ſertim in illis ꝯgregatiōib. nam plus delicate viuūt ꝙ̄ vixerūt tpe quo fuerūt in locis ſuis ꝓprijs. Nā experienter videmus ꝙ raro vel nūquā nobiles vel ciues abundantes: aut perin intrāt illoꝝ cōgregatiōnē. ſȝ tantū artifices mechanici ⁊ rurales q̄ ſe p̄us ſuis laborib nutriebant: ⁊ nunc ocio multiplr̄ vacāt. ⁊ ruſticus q̄ priꝰ dormiebat in campo cū pecorib ſup̄ terrā: vel in palcis apō illos

fratres dormit in pennaꝝ plumis: aut in stra
tibus bene politis.

a Vestiū. Forte deferebāt vestes longas ad
laborandū nō aptas. aut alicui religioni ap=
probate sil'es. de quibꝫ de relig. do. c. j. li. vj. aut
portabāt scapularia cum
cappis tanq̄ monachi or
dinis alicuius approbati.
Nā scapulare est signū ve
re ꝛ approbate religionis.
vt le. ꝛ no. in Clemen. ne
in agro. de sta. mo. Cū ꝓ
abbates. Nec etiā fratres
de tercia regula scti Fran
cisci aut sorores talibꝫ sca
pularibꝫ debēt vti quia re
gula hmōi hoc non inten
dit. ꝛ vtiꝭ magna ratione.
Naꝫ in eadē regula tercia
sunt ꝑsone matrimonialiꝭ
coniuncte. ꝛ si alie ꝑsone
solute possent vti ꝛ debe=
rēt sil'iter ꝛ ille. Ecce qua
lis incōuenientia si soror
huiꝰ regule impgnata vē
tre eleuato cum scapulare
transiret ad eccl'iam vl' ad
alia loca publica. vl' si vir
scapulariatꝰ furtū cōmit=
tens suspenderetꝭ ad pati=
bulū. vnde hoc considerā
tes ꝑelati voluerūt fortas
sis q̄ tali vestitu non vte=
rentur.

b Quieti ꝛ tranquillita=
ti. Hec in veritate est qui
es ꝛ tranquillitas nō ani
me sed corporis ꝛ animi
vt ocio vacet. put ꝑ̄dictuꝫ
est supra sup ṽ. Quiete.

c Gregoriꝰ. Hic est de q̄
fecimꝰ supra mentionē in
themate.

d Per alemaniā. De qua
supra dictū est: quia istud
hoim genꝰ plꝰ ꝑ alemani
aꝫ q̄ ꝑ alias mūdi plagas
reperiꝭ vnde emanauit il=
la Cle. tm̄ cōtra eos ꝓrie
de bereꝭ. Ad nr̄m. vbi di=
citi regno Alemanie ꝑen
rante satore maloꝝ operū
damnabiliter.

e In vriis ciuitatibꝫ. vbicūq̄ fuerit corpꝰ il=
luc ꝯgregabunꝭ ꝛ aq̄le. Math. xxiiij. Hoc ge
nus laudabile habuit ortū ad instar sanctorū
patrū ꝛ fratrū heremitarū in nemoribꝫ morā=
tiū. sed q2 in deserto nō erant corpa pinguia q̄
bus mādncarēt ad saturi
tatē. ꝛ ideo ꝯgregabanꝭ: ꝑ
ut hodie ad ciuitates vbi
pane vino ꝛ oleo multipli
cati tanq̄ fideles xp̄i req̄
escunt.

f Humiliter ꝛ honeste
in fidei puritate ꝛ c̄. Que
q̄dē puritas cū aliis opti=
mis cōditiōibꝫ si fuerit in
ipsis in fructibꝫ suis cog=
scemus eos. Matth. vij.
Sꝫ puto q̄ hec ṽba curi
aliter dicta ꝑut ꝑ̄notaui=
mus non obligātꝭ ad me
ra veritatis fundamenta.

g In paupertate ꝛ casti
tate. De quibus infra di=
cemus.

h Ecclesias deuote fre=
quētant. simulātes longā
orationē. Luc. xx. c. ꝛ ita
deuorant domꝰ viduarū
sub obtētu prolixe oratio
nis. Marci. xij. ꝛ hec pro
prie dixit christꝰ de pha=
riseis ꝛ ypocritis. Nunq̄
aūt vidi aliqō genꝰ hoim
tantā sil'itudinē cū ypocri
tis habere sicut illi. Con=
stat aūt q̄ christus in vi
ta sua huiusmodi ypocri=
tas ꝛ phariseos plus cete
ris hominibꝫ ꝑsecutus est
sermōibꝫ suis: dum dixit
post multa. Publicani et
meretrices precedunt vos
in regno celorū. Matth.
xxj. Videmus autē expe
rienter q̄ ipi faciūt lōgas
orationes in publico ꝛ la
borare nō possunt: nec vo
lunt palaꝫ nec in occulto.
ad mandatū apostoli: pro
ut infra dicetur.

[a] vestiū quas gestarent di=
uersis molestiis ꝛ iniuriis
afficerēt in eorūdē paupe=
rū detrimentū. Idē ꝑ̄decef
sor noster volens dictorū
pauperū indemnitati ꝓui
dere: vob' ꝛ ꝑ̄decessoribus
ipsis noibꝰ propriis nō ex
ꝑssis: suis dedit litteris in
mādatis vt certis modis
ꝛ formis [b] quieti ꝛ trāquilli
tati dictorū pauperū pro=
uidere curaretis seu cura=
rent prout in eisdē litteris
quarū tenor est talis cōti=
neꝭ. [c] Gregorius ep̄us ser
uus seruorū dei venerabi=
libus fribꝰ Colonieñ. Tre
uerēsis. Magūtineñ. aliis
q̄ archiep̄is ꝛ tā eorū suf=
fraganeis q̄ aliis episco=
pis vniuersis [d] ꝑ alemaniā
brabantiā ꝛ flandriā cōsti
tutis: ad quos p̄ntes litte=
re ꝑuenerint salutēꝫ ꝛ ap̄li
cā bn̄dictionē. Ad audiē=
tiā nr̄ām ꝑuenit q̄ [e] in vriis
ciuitatibꝰ et dyocesibꝰ sint
nōnulli paupes vtriusq̄ se
xus q̄ [f] hūilit' et honeste in
fidei puritate et honestis
vestibꝰ aut habitibꝰ aut [g] in
pauptate aut castitate vi=
uūt: et [h] eccl'ias deuote fre=

quentant. Et ꝙ licet hmõi paupes nobis ⁊ Romane eccl'ie ac eorũ [a] ꝑlatis et curatis reuerẽt obediãt [b] nullis erroribꝰ ſe inuoluẽdo [c] ſꝫ intime caritatis amore deo ⁊ propter ipm ꝓximis ſeruiẽdo. Tamẽ nõnulli a vobis ſeu ꝑ vos [d] ordinaria ⁊ etiã aliq̃ [e] inq̃ſitores hereti ce prauitatis in illis ꝑtibꝰ aplica auctc deputati huiuſmodi paupes [f] occaſiõe veſtiũ indebite ⁊ iniuſte ꝑturbant: ipſorũ veſtes ſimplices [g] et honeſtas decurtari: transformari: et q̃nq̃ tranſmutari faciendo: nec nõ [h] occaſione hmõi veſtiũ ſacramẽta eccl'iaſtica inhibẽdo et alia [i] grauamĩa inferẽdo eiſdẽ in detrimẽtum ⁊ damnũ ipſorũ pauperum et ſcandalum plurimorum. Quo circa fraternitati ve

a Prelatis ⁊ curatis reuerenter obediãt ⁊c. Notabile verbũ eſt. nã dicit Gregorius. Sicut laudabile diſcretũq̃ eſt reuerentiam ⁊ honorẽ exhibere prioribꝫ. ita rectitudinis ⁊ dei timoris eſt ſi q̃ in eis ſunt q̃ indigẽt correctione nulla diſſimulatiõe poſtponet. ij. q. vij. Sicut inquit. ⁊ etiã ſi inutiles ſunt dũmodo tolerãtur. xvj. q. vj. Si fortaſſis. Unde in his hoc genꝰ hoĩs ꝑ ceteris nõ facit reuerẽtiam niſi cũ diſſimulatiõe. nã ꝓprie reuerẽtia eſt honor q̃ cum pauore exhibetur. ita dicit Archid. de immu. eccl'. decet. ſuper ꝟ. Reuerentia.

b Nullis erroribꝫ ſe inuoluẽdo. ꝙ iſtud genꝰ hominũ ſe multis ante tp̃a inuoluit. videtur patẽter in Cle. Ad noſtram. de heret. Et inſuꝑ in diebꝫ meis ⁊ in dyoceſi Cõſtantieñ. iſti hoĩes infinitos ſemiauerũt errores. vñ pleriq̃ ſunt ad pñiam publicã poſiti. aliĩ igne cremati. vñ his diebꝫ videlicꝫ de anno dñi. M. cccc. xxxviij. q̃dam nouos fecerãt erroris articl'os in ſuis libris cõſcriptos. ⁊ in occultis cõuẽticulis dogmatizatos q̃ demũ et vix informati penitentiã publicã peregerũt. Hinc publicũ eſt ⁊ notoriũ ꝙ hoc errore deprauati nõ erubeſcunt dicere. ꝙ ſano corꝑe ⁊ validis mẽdicare ⁊ elemoſynã recipere nõ ſit peccatũ. de quo infra dicet'.

c Sed intime caritatis amore qui patiẽs ⁊ benigna eſt: que nõ emulatur nõ agit perperã: nõ inflat'. nõ eſt ambitioſa ⁊c. j. Cor. xiij. Unde ſi tales fratres intime caritatis amore vt dicit bulla deo ⁊ ꝓpter ipm proximis ſeruiũt. experienti̇a rerũ magĩra demõſtrat. prout videmꝰ.

d Ordinaria. Ordinariĩ ſua auctoritate ſepe tales viſitant. quia hoc ⁊ aliĩs priuilegiĩs abutunt': vnde perdere merẽtur. vt de priuile. Tuarũ. de regula. c. Licet. cum concor.

e Inquiſitores. ⁊ de illis plene notat' in Cle. j. de heret. ⁊ in Cle. ſeq̃ñ. ⁊ quia idem ex officio ſepe inuenerũt inter talẽ fraternitatẽ actꝰ iniquos: ideo quaſi conſueti plus illos viſitarunt.

f. Occaſione veſtiũ. vſus nõ deſpicit': ſed abuſus vnde quiſquis rebus ꝑtereũtibus reſtrictius vtitur q̃ ſeſe habent mores eorum cũ quibus viuit. aut intẽperãs aut ſuꝑſtitioſus eſt xlj. diſt. Quiſquis. ⁊ ſunt ꝟba ſancti Auguſtini. vñ patenter iſti homĩes veſtiũt ſe ab aliĩs ſegregant vt ſuos ritus ⁊ mores aliĩs meliores oſtendãt: ⁊ dicãt in cordibꝫ ſuis ſicut phariſeus. Deus gratias ago tibi quia non ſum ſicut ceteri hominũ raptores ⁊c. velut etiam hic publicanus. Luc. xviij.

g Simplices ⁊ honeſtas. hoc diſcernere quo ad ipſos vel etiam quo ad alios non poſſumus ſpecialem aut certã dare doctrinã. ſed ſtat in arbitrio boni viri ⁊ diſcreti: prout legit' ⁊ notat' de reſcrip. ſedes. et etiam in glo. ibidẽ.

h Occaſione huiuſmodi veſtiũ. Nota ꝙ non dicit cauſa huiuſmodi ſꝫ occaſione. nam cauſa ſe habet ad verũ. occaſio ad nõ verum: vt patet de maio. ⁊ obe. ſolite. j. Reſpon. vbi patꝫ ꝙ cauſa ſe habet ad id qđ iuris eſt rõnabile. ⁊ occaſio ad id qđ cõſiſtit in facto ⁊ eſt rationabile. Uñ ſcriptũ eſt. occaſionẽ. i. qualẽcũq̃ animi motionẽ querit qui vult diſcedere ab amico. Prouerb. xviij. vnde quotienſcũq̃ occaſio ponit' hic vel in aliĩs ſcripturis taliter intelligamus.

i Grauamĩa inferẽdo. vt q2 eos deferebant ordinariĩs locorũ. aut inhibebãt ſuis ſubditis.

ſtre ꝑap̄lica ſcripta mãdam⁹:q̃ꝛ
ten⁹ q̃libet veſtrũ in dyoceſi ſua
paupes ip̃os occaſiõe hm̃õi co
rũ[a] ſimpliciũ ꝛ honeſtarũ veſti
um nullatenus moleſtet:nec ab
alijs moleſtari q̃tum i vob̃ fueꝛ
rit:dũ tñ[b] fideles ꝛ catholici re
piant̃ ꝑmittatis.et ſi quos coꝛ
rũ occaſione p̄dicta excõicatos
vl' dictis ſacramẽtis ꝑuatos vl'
al's[c] indebite punitos repictis
aucte ap̄lica p̄dicta vigore pre
ſentiũ abſoluatis.ꝛ ad ſacramẽ
ta p̄dicta reſtituatis eoſdem:in
forma ecc̃ie ꝯſueta. Cõtradicto
res ꝑ cẽſurã eccl'iaſticã[d] appella
tiõe remota cõpeſcẽdo[e] Nõ ob
ſtãte ſi aliq̃b⁹ cõiter vel diuiſim
a ſede ap̄lica indultuz exiſtat q̃
interdici ſuſpendi vel excõicari
nõ poſſit ꝑ litteras ap̄licas nõ
faciẽtes plenã et exp̄ſſam ac de
ṽbo ad verbũ de indulto hm̃õi
mẽtionẽ ꝛc̃.[f] Datũ rome apud
ſctm̃ petrũ.iiij.nonas decẽbris
pontificat⁹ noſtri anno.vij.[g] Et
ſicẽ nup accepim⁹.bone mẽorie
quondã Euchari⁹ ep̄s ꝛvormaꝛ
ciẽſis ad lrãrũ p̄dictarũ executi
onẽ vigore ip̄arũ ap̄lica ꝛ quõꝛ
dã iohãnis de ceruo officialis
Colonieñ.ordiaria auctatibus
rite ꝑcedẽtes.eoſdẽ[h] pauperes
xp̄ifideles ꝛ catholicos:ac ṽtuꝛ
tũ ac bonoꝛũ operũ ſectatores
[i] debita inq̃ſitiõe ꝑuia reptos[k]
in colonieñ.ꝛ vormatieñ.ciuiꝛ
tatib⁹ et dyoceſib⁹ a q̃buſlibet

ne ip̄is elemoſynas
cõicarent,et ſic per.
indirectũ eos cõpel
lebãt ad rite ꝑcedẽꝛ
dũ vl' ad recedẽdũ.
ꝛ talit̃ etiã ꝑ indireꝛ
ctũ ꝯpellunt̃ iudei:
vt de iudeis Judei
ꝛ de vſu.Poſt miſe
rabilem.

a Simplicium ꝛ
honeſtarũ.hoc ſtat
in arbitrio boni vi
ri.ꝑut predictũ eſt.

b Fideles ꝛ catho
lici.ꝛ bñ:q2 ꝑtũc tã
q̃ꝫ heretici nullo iuꝛ
ris ꝑuilegio gaude
rẽt.q̃a nihil ad nos
de his q̃ foris ſunt.
ð diuoꝛ.Gaudem⁹.

c Indebite puniꝛ
tos.Puniũt̃ interdũ
aliq̃s ſine culpa:ſꝫ
nõ ſine cauſa.de q̃
dic:vt de re.iu.ſine
culpa.li.vj.

d Appellatione re
mota.Hãc clauſuꝛ
lã ſolus ꝑnceps po
nit.de offi.dele.ſup
queſtionũ.§.Nos
aũt.cũ ꝯcoꝛ.ꝛ nihiꝛ
lomin⁹ põt appella
ri ex legittima ꝛ eui
dẽti cauſa.vt no.ibi
dẽ.§.vlt.ꝛ ita parũ
videt̃ ponderanda
in reſcriptis.

e Nõ obſtante ꝛc̃.
Hic ponit obſtanti
as generales poni
cõſuetas q̃ſi in om̃i
reſcripto.ꝛ non poꝛ
nit obſtantias iurꝭ
ſcripti ꝛ clariſſimoꝛ
rũ textuũ iuris q̃ vi
dent̃ huic bulle pa
tenter obuiare.de q̃
b⁹ dicet̃ infra circa
finẽ ſcd̃e bulle.Nã
in clauſula generaꝛ
li ea que nõ ſunt ve
riſimilia nõ intelligunꝛ
tur incluſa.de deci.Sta
tuto.li.vj.ff.de regu.iu.
l.in obſcuris.

f Datũ Rome.mirari
poſſem⁹ prout notat̃ in
in themate.q̃a tãtũ vno
anno ꝛ menſibꝫ quinqꝫ
ſedit in papatu legitime
ꝛ q̃ poſt ſuã depoſitioꝛ
ne in ciuitate Piſana fa
ctã preſidebat in Roma
anno ſeptimo ſui põtifi
catus.Sciendũ q̃ ipſe
habuit cõtinuã adherẽꝛ
tiam regis neapolitani.
de cuius ꝑmiſſiõe reſide
bat in ciuitate Gaietaꝛ
na vbi port⁹ eſt maris.ꝛ
ꝯſeq̃nter in portu Vene
toꝛũ.Et romani in abꝛ
ſentia iohannis pape q̃
fuerat electus in Bono
nia gratãtiſſime recepeꝛ
rũt eũ i roma.ꝛ demũ ab
oĩbus derelict⁹ remãſit
in ciuitate Arimuleñ.et
ibidẽ creauit cardinales
ꝑut ꝑmittitur ꝛ renũcia
uit papatui ſub cõditiõe
inter alias vt ſui Cardi
nales vicꝫ duo permane
rẽt ꝛ hi ꝑuenerũt in pau
pertate ad cõciliũ Conꝛ
ſtantieñ.

g Et ſicut nup.Fineꝫ
habꝫ hic bulla Gregorij
Hic incipit cõtinuatio
bulle ipſius Eugenij.

h Eoſdẽ paupes ꝛc̃.ea
pauꝑtate degentes.ꝑut
ĩfra ſinceri⁹ declarabit̃.

i Sectatores.Iſta ſũt
ṽba cõmẽdatoria ꝛ cuꝛ
rialia.de q̃bꝫ ſeruãdũ eſt
vt premiſimus.

k In colonieñ.ꝛ woꝛꝛ
matieñ.Ecce ibi ep̄us ꝛ
official' duarũ dyoceſiũ
ꝑſcrutatores facere voꝛ
lũt legẽ cõem ꝑ vniuerſã
germaniaꝫ:imo ꝑ alias
mundi plagas vbi h̃ ge

ꝑ̄ fidelib⁹ tā3 clericis q̄3 laicis pie cōfouēdos ꝑ ſuas patētes lr̄ās diuerſas et ꝓceſſus in ſe cō tinētes. publice mādauerūt. Et quanq̄3 p̄dicti paupes viri de ꝑ ſe ſimꝉ z mulieres ſeorſu3 in ſuis diſtinctis domib⁹ abſq3 mutua eorū ꝯuerſatiōe[a] cōmorātes in paupertate z cōtinētia in hūilita tis ſpū eccl'ias deuote[b] frequen tent: z romane eccl'ie ac eorū or dinarijs prelatis: plebanis re= ctorib⁹ z curatis in oīb⁹ reuerē ter obediāt. nulliſq3 errorib⁹ ſeu ritib⁹ q̄ ſalutarib⁹[c] p̄ceptis z fi= dei[d] orthodoxe repugnent ſe in uoluant: ſ3 liberaliť diuini noīs ītuitu miſerabiles: ac alias ho= neſtas pſonas ad eorū loca de clinātes grā hoſpitalitatis reci piūt: ac reqſiti[e] infirmorū curā gerūt[f] decedētiū fideliu3 corpa etia3 tpe furorū peſtilētialis in terris q̄s hītant ad ſepulturam eccl'iaſticā deferēdo: ac alia pie tatis et caritais opa exercēdo etiā de his q̄ manib⁹ ꝓprijs et

nus hoīm ducit morā. z ſcriptu3 eſt ꝙ vnaqueq3 patria ſuo ſenſu abūdat de ſepul. certificari. O q̄3 mirāda vidiſſent ſi to tā alemaniā z ꝓuincias z dyoceſes alemanie ꝑ= ſcrutati fuiſſent: forte ali um proceſſum feciſſent.

a Cōmorantes. placet licet plerūq3 viderimus mutuā ipoꝝ bonā ꝯuer ſationē tanq3 vnā z ean dē confraternitatē.

b Frequētent. ea freq̄n tatione prout p̄miſim⁹.

c Preceptis. De his z ſādictis conditionibus predictū eſt.

d Orthodoxe. Ortho doxa res eſt q̄ recte glo= riamur. z orthodox⁹ di ciť catholic⁹. de ſum. tri z fi. ca. c. ſ. li. vj. ſiue recte credēs. z vt credit ita vi uens: aut recte gloriās: vel in recta fide cōſiſtēs. ab orthos qđ eſt rectu3: z doxa gloria.

e Infirmoꝝ curam ge rūt illi vic3 freq̄nter qui in ciuitatib⁹ moranť. et ad hoc op⁹ ſilueſtres et anachorite non cōueni unt. ſed in talibus pure quieſcunt.

f Decedentiū fideliū. vt ſiľiter in ſepulturis q̄ rūcunq3 ſe nō intromit=

tūt q̄ in nemorib⁹ degunt.

g Manib⁹ ꝓprijs et mendicatiſ. Hic lup⁹ eſt in fabula: vt diē Iſid. ethi. li. e. xxxvj. z eſt trop⁹ qui parcomia dr: z cōmittiť dū reb⁹ et tpib⁹ accōmodatū ꝓuerbiū attribuiť. vn̄ mihi nō cōſtat q̄b⁹ iure vel rōnib⁹ huic ꝓpl'o hec ꝟbo rū ꝓprietas aſcribi bit. Nō eni̅ dubita m⁹: put p̄dictū eſt: q̄n illa fraternitas op⁹ manuū hacte= nus vt peſtē refuta uerit. ſ3 ꝙ mēdicā= do ſe nutrire dulci= ter cū ocio cunctis opib⁹ p̄ordiauerit: z ſe cōſtanter ī his p̄ūctis ſuis p̄latis curatis z rectorib⁹ eccliarū. īmouerī⁹ apl'o violenť oppo ſuerit. Nā z ſi veri cēnt religioſi alicu ius approbate pro feſſiōis expletis ſu is diuinoꝝ officijs ad laborē nō tantū manuū ſed alioꝝ operꝝ honeſtoꝝ q̄= rūcunq3 tenerenť: vt plene le. z no. de

ꝯſe. di. v. Nunq̄3. Nā dic apl's. j. Theſſ. iiij. Opamī māib⁹ vr̄is ſic p̄cipim⁹ vob. Vn̄ z Aug⁹. in li. de opib⁹ monachoꝝ. Ceteꝝ q̄s ferat hoīes ꝯtumaces. i. religioſos nō opantes. de q̄b⁹ ibi loquiť ſaluberrimis apl'i monitiſ reſiſtētes nō ſiē infirmiores colorati. ſ3 ſiē fortiores p̄dicati. Itē. ij. ad Theſ. iij. Si q̄s nō vult opari nō māducet. diē glo. dicūt q̄dā de opib⁹ ſpūalib⁹ aplm hoc p̄cepiſſe: nō de ope corpali in q̄ agricole z opifices laborāt. z infra. ſ3 ſupfluo conanť ſibi z ceteriſ caliginē adducere. vt qđ vtiľr caritas monet nō ſolū facere nolūt ſ3 nec etiā intelligere. et infra. Vult ſeruos dei corpaliť opari vnde viuāt: ſ3 p̄cipue. z lō religioſi ſui dei noīanť. vt puta vt ſe totaľr ſeruitio dei mācipātes: vt3 ꝑ Dyoni. vj. c. eccliaſtice hierarchie. vn̄ diē Aug⁹. in li. de opib⁹. Monachi ſi aliq̄d agāt ſi corpaľr opari nolūt ſcire deſidero. oro̅nib⁹ inquiūt z pſalmis z lcōnib⁹ z ꝟbo dei. S3 ꝙ ꝑ iſta nō excuſenť diē ꝑ ſingl'a. Nā p̄mo de oro̅ne diē. Citi⁹ exaudiť vna obedientis oro̅ q̄3 decē mille ꝯtemptoriſ. Iſtos ꝯtēptores intelligas z indignos exaudiri q̄ manib⁹ nō opanť. Scđo de diuinis laudib⁹ ſubdit. Cātica ꝟo diuina etiā cātare māib⁹ opantes facile pn̄t. Tertio ſubiūgit de lcōne: q̄ aūt dicūt ſe vacare lcōni illic ꝯueniūt qđ p̄cipit apl's: ideo eſt q̄ illa ꝑuerſitas lcōni nulle obtpari dū vult ei vacare. Quarto ſubiūgit de p̄dicatōe. Si aūt

alicui ſermo erogandꝰ eſt. ⁊ ita occupat̄ vt māibꝫ oꝑari nō valet. Nūq̄ꝫ hec oēs in monaſterio pñt. qm̄ ḡ nō oēs pñt: cur ſub h̄ ꝯceptu oēs vacare volūt q̄uāq̄ꝫ ſi oēs pñt viciſſitudīez facere deberēt nō ſolū vt ceteri neceſſarijs opibꝫ occupent̄. ſꝫ etiā q2 ſufficit vt multis audientibꝫ vnꝰ loq̄tur. Ergo videt̄ ꝙ religioſi ⁊ fortiꝰ laici q̄ ſub forma religioſoꝝ ſunt viuti teneant̄ ad labores Itē ſuꝑ illo Lu. xij. Vēdite q̄ poſſidetꝭ dic̄ glo. Nō tm̄ cibos vr̄os cōicate pauꝑibꝫ: ſꝫ etiā vēdite poſſeſſiōes: vt oībꝫ vr̄is ꝓ dn̄o ſpretꝭ poſtea labore manuū opemini vn̄ viuatꝭ vel elȳnam faciatis. ſꝫ ad volūtarie pauꝑes xp̄i ꝓut illi frēs ſe ꝓfitent̄. ⁊ etiā ad vere religioſos ꝑtinet ꝓprie oīa ſua relinq̄re. ḡ videt̄ ꝙ etiā coꝝ ſit de labore manuū ſuaꝝ viuere. Itē volūtarie pauꝑes ꝓut viri religioſi p̄cipue vident̄ teneri aplo'ꝝ vitā imitari. q2 ſtatū ꝑfectiōis ꝓfitent̄. ſꝫ apli manibus ꝓprijs laborauerūt. ſc̄m illō. j. Coꝝ. iiij. Laboramꝰ oꝑantes manibꝫ nr̄is. ḡ videt̄ ꝙ volūtarie pauꝑes queadmodū veri religioſi teneant̄ manibꝫ laborare. ⁊ plꝰ laici q̄ꝫ clerici. q2 laici minus certꝭ horis canonicꝭ pſallere ſunt aſtricti. ⁊ etiā maxīe q2 in laboribꝫ a iuuētute ſūt nutriti. Vn̄ dixit apl's. ij. ad Theſ. iij. Subtrahatꝭ vos ab oī fratre ambulāte inordiate ⁊c̄. Frēm aūt noīat quēlibꝫ xp̄ianū. Itē. j. Coꝝ. vij. Si q̄s nō vult oꝑari nō māducet. Vn̄ Job vniuerſalit̄ locutꝰ eſt. Hō ad laborē naſcit̄: ⁊ auis ad volatū. Job. v. qō v̄bū gl'ioſe ꝓſequit̄ ad nr̄m ꝓpoſitū Greg. li. vj. moral̄. c. v. circa fi. ⁊ de laborꝭ cōmēdatiōe ⁊ ocij deteſtatiōe: ⁊ ad pñtez materiā ꝓprie videt̄ facere Tho. ij. ij. q. clxxiiij. ar. iij. ⁊ ſequētibꝫ duobꝫ. Sūt aūt ꝯtra manibꝫ: aut alio corporꝭ mēbro vl' ſtudio laborare ⁊ ocio ꝑ mēdicatiōis ſuffragiū cibū acq̄rere. ⁊ h̄ in illo q̄ ſanꝰ eſt ⁊ laborare pōt. Si aūt ſanꝰ ⁊ ꝑ laborē ſibi ⁊ ſuis q̄bꝫ ꝓuidere tenet̄ nō ſufficit ad mēdicandūꝫ cōpellit̄. Nemo eni ad ipoſſibile aſtringit̄. de pac. c. vl. de re. iu. c. Nemo. li. vi. cū ꝯcor. Vn̄ ſacratiſſima dicit lex impialis. C. de vali. mēdi. ꝙ pauꝑibꝫ dāda eſt elȳna q̄ ſuis manibꝫ laborare nō pñt. pauꝑ aūt q̄ nō laborare pōt ſi ſe elȳnis īmiſcet captināďꝰ eſt ⁊ in ſeruitutē redigēdꝰ eſt. Hec ibi. ⁊ dic̄ canō. xxj. q. j. Qm̄. Illi aūt tm̄ accipiāt pauꝑeꝝ cibos qui laborare nō pñt ⁊ mēdicare in ſacra ſcṗtura interp̄tat̄ in vindictā maloꝝ. ps. cviij. Nutātes trāſferant̄ filij eiꝰ ⁊ mēdicent eijciant̄ de habitationibꝫ ſuis ⁊c̄. De q̄ quidē materia vicꝫ ꝯ validos mēdicātes nuꝑ feci duos tractatulos copioſiſſime loq̄ntes. ⁊ ipſoꝝ ritū ac mores reprobātes. Vt aūt ius cōe: hūanū vl' diuinū nō violet̄ ꝑ ꝯceſſiōez illoꝝ pōtificū. hic q̄ſi ꝓuilegia ꝯcedētiū interp̄temur v̄ba inq̄ntū d̄ iure fieri pōt vt res potiꝰ valeat q̄ꝫ pereat. de v̄. ſig. Abbate. vbi eni aliq̄d a iure cōi diſcrepare videt̄. reducēdū eſt ad ius cōe ſi fieri pōt ne pereat. q2 ꝓmptū eſt leges legibꝫ ꝯcordare. C. de inof. do. l. vna. ⁊ Augꝰ. ꝯcor. euāgeliſtas. de pe. di. j. Periculoſe. ⁊ etiā teſtes dn̄t ad ꝯcordiā reduci. de teſti. Cū tn̄. ⁊ faciēda ē interp̄tatio vt nulli ſit oneroſa ⁊ ſc̄m ius cōe. de reſcṗ. Cām q̄. de ꝓuil'. Ex ore. de ꝯſuc. Cū oli. Itē interp̄tatio fieri dꝫ vt minꝰ ſit capnoſa. ff. de re. iu. q̄rū ad finez tituli. ⁊ h̄ verū ſi v̄ba illud patiant̄: vt videb̄ hic in pñti bulla. Nā a v̄bis ꝓuilegij nō eſt recedēdū vbi certa ſūt. de ꝓuil'. Porro. de deci. Ad audiētiā. vbi eni v̄ba nō ſūt ambigua. nō eſt locus interp̄tatiōi. ff. de le. iij. Ille aū ille. ſꝫ vbi ſūt dubia neceſſaria eſt interp̄tatio. ⁊ illa interp̄atio fit ꝯtinuo ꝑ doctores vtriuſq̄ꝫ iurꝭ ꝓut videmꝰ in expientia ꝑ lecturas ⁊ in gloſis ordinarijs. ⁊ ꝓprie in. c. Cū dilectꝰ. de ꝯſuc. ⁊ ſic ad ꝓpoſitū redeamꝰ. Nā dicūt v̄ba textꝰ ī bulla: caritatꝭ oꝑa exercēdo. etiā de his q̄ manibꝫ ꝓprijs ⁊ mēdicitatꝭ acquirūt ſuffragijs egenis erogādo. Nā nō dubitamꝰ ex p̄miſſis ꝙ māibꝫ ꝓprijs acq̄rere pñt. ⁊ h̄ eſt clarū ⁊ nō indiget interp̄tatiōe. Hinc ſequit̄ ⁊ mēdicatꝭ acq̄rūt ſuffragijs. i. ꝙ illi int̄ ipos q̄ laborare non pñt qō vltra neceſſitatē ſuā acq̄rūt: alijs erogent. Nā certū eſt ꝙ de elȳna fieri pōt elȳna. vt. xij. q. j. hēbat. in glo. j. ⁊ ita ꝑ ſingl'os dies hoſpitalarij aut ꝓcuratores hoſpitaliū de elȳna ſibi cōicata dant alijs elȳnas. ⁊ ita xp̄s vt ꝓcurator ab alijs recepit ⁊ alijs dedit. q2 nouerūt hoīes ꝙ ſagax erat diſpēſator ⁊ nouerat vbi opꝰ erat. ⁊ ipe ꝑ ſe elȳnis nō vtebat̄: q2 in ꝓpria vēit ⁊ ſui eū nō receperūt. Ymmo, ⁊ vſus eſt ſuis. de q̄ pleniſſime ſcṗſi vbi. s̄. Aut int̄ hmōi frēs talr̄ cōgregatos tot ſunt debiles q̄ laborare non pñt ꝙ ceteri illos ſuſtētare ſuis laboribꝫ nō ſufficiūt: ⁊ talr̄ bulla ꝓcedit. vt ſi q̄ talia mēdicatꝭ acq̄rūt ſuffragijs alijs cōicent. nā veri ⁊ volūtarij pauꝑes ꝓut ipi ſe in dicta bulla ꝓfitent̄: nō curāt de craſtino: nec ſolliciti ſūt q̄d māducēt: nec corpori q̄ induant̄. Math. vj. ⁊ talr̄ exponit̄ bulla iuxta catholicū intellectū ⁊ pauli mādatū. vt h̄ ꝓuilegiū ipſis q̄ ad ꝯſciam ⁊ alijs exemplar nō ſit oneroſūꝫ ⁊ talit̄ vt

mēdicatis acquirūt ſuffragijs egenis erogādo[a] viuētes in cōmuni

ocioſi ſano q̄ꝫ corꝑe cū pretacta moderatiōe elȳnis nō vtant̄ aut viliſſime mēdicatiōis obprobrio non cōtaminent̄.

a Viuentes in cōi. Hic clare videt̄ ꝙ iſti frēs aut ſorores vt ita

loq̃mur viuẽtes ⁊ mo
ras trahẽtes ſinglãres
i ſinglaribꝫ locꝭ nõ vtũ
tur ꝓrogatiuis hꝰ bul
le ſi ſaltẽ ꝓrogatiua aut
ꝓuilegia dici merent.
a Cõplectunt. i. con-
ſtringunt vł amplectã
tur ꝓpt ipſoꝝ adulatio
nes. Nã molliti ſũt ſer
mones ipſoꝝ ſup oleũ:
⁊ ipi ſũt iacula. pſ. liiij
vñ graue pctm̃ eſt. ⁊ de
ipſis ſcribit. xlvj. diſt.
Sũt nõnulli. q̃ pariec-
tẽ liniri ⁊ puluillũ ſub
cubito et ceruical ſub
capite ponẽtes dicunt
qui pctõribꝫ adulant.
Ezech. xiij. ꝺ q̃ pulcre
p Gre. in paſtoꝝ. c. xix.
b Magiſtratuũ pſi-
dentiũ. In oĩ loco vbi
cũq̃ morant diligent
conãt vt habeãt fauo-
rẽ tpaliũ pſidẽtiũ vt ſe
defendãt ꝯ clericoꝝum
aut alioꝝ religioſoꝝ q̃
rũlibet impedimentũ
iuxta illud cuiuſdã ſa-
piẽtꝭ. Stude ꝙ ſis po
tẽs aut potentioribus
adherere.
c Angelo q̃ fuit com-
miſſariꝰ ⁊ ſtilus eſt ro-
mane curie ⁊ in ꝯciliis
generalibꝫ vbi cauſe ſi
ne lucro tractant in op
ponendo: nec labores
nec expenſe cõmittunt
niſi maiores cauſe pu-
ta eccl'ie reformatione
totius tractent.
d Cõcilij cõſtan. In
q̃ fui ⁊ vidi tot inſultꝰ
⁊ ſtrepitꝰ magnaꝝ cau
ſarũ ditiores ⁊ maio-
res mũdi platos tãgen
tes ꝙ nimiꝝ dicere po
terant de tali negocio
ad dyabolũ pauperes.
e Nemine opponẽte.
qꝛ nemo curauit ſe op-

adeo ꝙ xpifideles ppl'i zelo ſince
ritatis: fauoris ⁊ dilcõnis ipos
plurimũ[a] cõplectunt. Hec qbꝰ oĩ-
bus curatoꝝ ſuoꝝ plebanoꝝ
⁊[b] magiſtratuũ pſidẽtiũ ⁊ regen
tiũ ciuitatũ ⁊ locoꝝ vbi ipi cõ
morant nõnulle teſtioniales lit-
tere autẽtice corã bo. me.[c] Ange
lo tituli ſctõꝝ petri et marcelli
pſbitero cardiali iudice ⁊ cõmiſ
ſario aucte ſacri[d] Cõſtantieñ. ꝯci
lij generał ſpẽalit deputato i cer
ta cã in ꝯtradictorio iudicio in
tenta ꝓducte[e] nemine opponẽte
ſeruatꝭ ſeruãdis recognite ⁊ trãſ
ſumpte reputent: ꝓut i dicti car-
dinalis cõmiſſarij etiã autẽticis
lrĩs trãſſumpta hmõi ꝯtinẽtibꝰ
ſuo ſigillo munitꝭ pleniꝰ ꝯtinet.
Veruntñ idẽ paupes vt fidedi-
gna relatiõe pcepimꝰ a q̃buſdã[f]
heretice prauitatꝭ inqſitoribꝰ ac
diuerſis marie[g] religioſis ordi-
nũ mẽdicãtiũ ac alijs eoꝝ[h] emulꝭ
i ipſoꝝ bono ꝓpoſito[i] indebite
⁊ iniuſte inq̃etant et ꝑturbãt: ac
ꝑtextu pmiſſoꝝ captatis exide
q̃buſdã[k] occaſiõibꝰ ⁊ fictis colo-
ribꝰ: eis diuerſa grauamĩa infe-
runt pariter ⁊[l] iacture i aiarũ mole
ſtantiũ piculũ ⁊ pauperũ hmõi
leſionẽ ⁊[m] ſcãdalũ. Quare ꝓ pte
dictoꝝ fratrũ paupm nob fuit
hũilr ſupplicatũ vt eoꝝ quieto
ſtatui ⁊ indẽnitati i pmiſſis pa-
no affectu ꝓuidere de benignita
te aplica dignaremur. Nos ita-

ponere: ꝓut p̃diximꝰ.
f Heretice puitatis. ⁊
nõ mirũ cũ tot iura no
ua ⁊ antiq̃ moribꝫ ipo
rũ videbãtur obuiare:
ꝓut clariꝰ dicet infra.
g Religioſos. ⁊ bñ: qꝛ
ipi eoſdẽ verbo ⁊ facto
multipl'r offendũt. ver
bo qꝛ ꝓut ipſi ordines
mẽdicantiũ ſunt ordia
ti ab eccl'ia ad ſeminan
dũ vbũ dei. vt in Clẽ.
Du dũ. de ſepul. et h in
publico. ⁊ h idẽ ipſi fa-
ciũt i occulto Itẽ offen
dũt facto: qꝛ ſtipẽdium
qꝺ ipis religioſis debe
tur ex vbo dei illi ſur-
ripiunt.
h Emulis. q̃ꝝ plures
ſũt in mũdo. ſꝫ qꝛ nõ cõ
ſequunt exinde luciũ.
deficiũt ſcrutãtes ſcru
tinio.
i Indebite ⁊ iniuſte i
q̃etant. ⁊ ſi ita fieret ma
le. qꝛ ſcptũ ẽ: qꝺ iuſtũ
eſt exequerꝭ. Deut. xvj.
⁊ l. diſt. Cũ exaudiero.
Et qꝺ vob nõ vultꝭ fie
ri alteri facere nolite. ij.
q. i. Prio. in fi. de h ple-
ne i ꝓhemio decretoꝝ.
k Occaſiõibꝫ. Hic. ꝟ.
deſcribit occaſionẽ de
quo predictum eſt.
l Iacture. Et iactura
ꝓprie ẽ damnũ qꝺ nau
te ſuſtinet qñ ꝓpt tẽpe-
ſtatẽ res in mare iactãt
ſed large ſumit ꝓ oĩ dã
no tñ ſtricte dr a iacio
iacis ꝓ iactura q̃ fit ex
onerãdo nauẽ tpe picu
li. Ita. no. Jo. an. in re
gula locupletari. li. vj:
in nouella.
m Scãdalũ. Ex ſi re
monemꝰ a ſubditꝭ: nos
in eoꝝ q̃ete q̃ſcimꝰ ⁊
fouemur i pace. de of.
le. li. vj. Officij. ⁊ quod

aliqñ cauēdū ſit ſcāda
lū: aliqñ non. de q̄ ple.
p Greg. ſup Ezech. li.
j. c. lxv.
a Qui cūctoꝝ fideliū
de q̄ pulcre vidi exoꝛ
diū. in. c. de homi. c. j.
b Sedulo. i. (li. vj.
inceſſant. ita exponit
glo. in. c. Deuotiſſimā
xij. q. ij. Ecce q̄ʒ bonū
habebāt ꝓmotoꝛē ſeu
referendariū q̄ eos re
tulit inceſſant dño fa
mulari. ſʒ foꝛtaſſis ibi
dē largit ſumit vt. xxx
viij. diſ. Sedulo. vbi
ſedulo dr̄ ſi ſemel i mē
ſe ſcolaſtici ad hūilita
tē mouent. ⁊ ſic foꝛtaſ
ſis illoꝝ famlat q̄ ad
deū denotāt vt ꝟitas
cōſeruetur.
c Sine mutua ꝯuer.
Intēdū regl'a fallit. mē
tiri deo potes: fallere
ipm nō potes. de cōſe.
diſt. ij. panē de altari. ⁊
glo. dic ibidē. Fallere
pōt q̄s deū q̄ntum in
ſe eſt: ſʒ nō q̄ deo aliaʒ
oppōem inducat ꝓpter
fallaciaʒ alic quā ha
d Opa pfa (buerit.
ta. vieʒ pietatꝭ ⁊ nō mē
dicatiōis. Nā p mēdi
catiōeʒ in ſe volunt cō
mittere opa pietatꝭ q̄
tm̄ cōmēdant q ꝓſint
hic ⁊ in alio ſeclo p cū

q̄ꝫ q̄ cūctoꝝ fideliū ⁊ pſerti dño
ᵇſedulo famulantiū tranq̄llitatē
affectam attēdētes quoq̄ꝫ q̄ no
ſtra intereſt ſup pmiſſis opoꝛtune
ꝓuidere hmōi ſupplicatiōib in
clinati vt paupercs pdicti viri ⁊
mlieres ſeoꝛſuʒ ⁊ diſtinctim ſine
ᶜmutua ꝯuerſatiōe viuere ⁊ hita
re: ac veſtes ꝓut hacten ꝯſueue
rūt geſtare ᵈopa pꝛefata exercere
necnō victū ⁊ amictū hmōi vt p
ferē acquirere ᵉlibere ⁊ licite poſ
ſint ⁊ valeāt aucte eadē aplica te
noꝛe pn̄tiū indulgem ipſis vtri
uſq̄ſex ne p quēuis ſup pmiſſis
moleſtari queāt vl' turbari. cū oi
bus ⁊ ſinglis eoꝝ domib poſ
ſeſſiōibus locis reb ⁊ bonis q̄
nūc obtinēt et in futurū pſtante
dño iuſte poterit adipiſci ab in
q̄ſitoꝝ ⁊ fratrū pdictoꝝ ac alio
rū quoꝝcūq̄ꝫ cuiuſuis ſtat vl' p
eminētie inq̄ſitione iuriſdictiōe
ptāte ⁊ ſupioꝛitate eadem aucte
harū ſerie ꝑpetue ᶠeximētes peni
tus. ⁊ liberātes: ita q̄ ipſi inq̄ſi
toꝛes frēs ⁊ q̄uis alij: nulla inq̄
ſitiōis: viſitatiōis: iuriſdictiōis

peribꝫ erogandū aut
qđ aptiſſimi. ſcelerꝭ eſt
exinde aliq̄d ſubtrahe
re oīn pdonū crudelī
tatē ſupat. xij. q. ij. ami
co. Vn̄ dic Hiero. q̄
de bōis parentū ⁊ q̄bꝫ
ſuſtētari pn̄t. ſi quod
paupeꝝ ē diripuīt: ſa
crilegiū ꝓfecto cōmit
tūt. ⁊ p abuſionē taliū
iudiciū ſibi mādücāt
⁊ bibūt. j. q. ij. Clicos.
concoꝛ. c. Paſtoꝛ. ⁊. c.
Sacerdos. ibidē. Ec
ce nūc ꝑpende tenoꝛeʒ
bulle q̄ dicit opa pfa
ta exercere. necnon vi
ctū ⁊ amictū hmōi ꝓ
ut pferē acq̄rere. tu igi
tur q̄ volūtarie paup
tatꝭ mercede gloꝛiarꝭ
aſcēde ad coꝛ altū ⁊ vi
de ne per abuſionē ele
moſynaꝝ miſeria ꝑpe
tua crucieris.
e Libere ⁊ licite poſ
ſint. Illud poſſumus
qđ honeſte poſſum.
ff. de ꝯdi. inſti. Filius
q̄ fuit. ⁊ oīa mihi licēt:
ſed nō oīa expediūt. j.
ad Coꝛ. x. ⁊ ibi glo. ex
pōnit. incli tn̄. xj. q. j.
Aliud. ⁊ in glo. xiiij.
q. j. in pn̄. ſʒ pulcerrīe
Grego. moꝛa. v. c. vij.
vn̄ niſi papa ex iuſta
cā cōcedat vl' diſpēſet.
peccat nec ꝯceſſo valꝫ

ctis alijs opibꝫ: vt le. ⁊ no. xlij. di. in pn̄. ⁊ ſic h̄
gl'ioſo pietatꝭ ope volūt carere. ⁊ p pietatē in ip
ſos cōmiſſaʒ volūt alias mere paupes ⁊ debi
les defraudare: ⁊ ptextu pietatꝭ vel ſub ei ſpe
cie volūt impietatē cōmittere ꝓut talē cōmit
tūt in ꝟitate. xxij. q. ij. nec is. xxx. q. ſ. noſce. lxx
vj. di. cleric. Nā qđ ipis tanq̄ꝫ paupibꝫ appli
cat miſerabilibꝫ detrahit. vn̄ dic canō. Et ſi il
li q̄ nulla de rebꝫ ſuis paupibꝫ diſtribuerēt eter
ni iudicꝭ voce ꝯdēnabunt in futuro: q̄nto ma
gis hi q̄ auferēt paupibꝫ qđ nō dederūt. xij. q. ij
Et ſi illi. Itē amico rape q̄ppiam furtū eſt. ec
cleſiā defraudare ſacrilegiū eſt accepiſſe pau

diſpēſatio. vt no. in. c. Nō eſt de voto. Vn̄ duʒ
ꝯcedit q̄d qđ eſt ꝯ euāgeliū vel ꝯ generale ſta
tutū eccl'ie vel ꝯ votū tacitū vel expſſuʒ. Itē
ꝯ apl'm. Itē ꝯ ius diuinū. xxv. q. j. Sūt q̄dā
de reſti. ſpo. Lras. xxv. diſt. Olim. Sed ꝯ ius
poſitiuū diſpēſare pōt q̄z in his ſufficit ſola vo
lūtas diſpēſatoꝛꝭ. etiā ſine cā de his oībꝫ vide
ſpe. de leg. §. Nūc breuiter dicendū.
f Eximētes penit. Ecce vſq̄ꝫ huc q̄ʒ lauda
bilia lata larga ꝟba ad ipoꝝ frm̄ ⁊ ſoꝛoꝝ exē
ptionē facientia. ⁊ magnus clamoꝛ ⁊ modica la
na ⁊ dū ſummarie colligim ⁊ ſingula ſincere
ꝑpēdim ipſi nō plus q̄ʒ alij laici pn̄t inq̄ſitum

nō delīquūt. ſi aūt delin
quūt tāq̄3 laici correctio
nē ꝯdignā recipiūt. Nā
ꝛ veri exēpti religioſi de
ordinibꝫ approbat3 ī pli
bus caſibꝫ puniunł p or
diarios locoꝝ. put de h̄
ple. le. ꝛ no. vj. q. iij. Pla
cuit. de off. or. Grauc. in
glo. ij. ꝛ ibi vide put hec
ꝛ alia ī p̄nti bulla ꝯiter
clariſſime videnł exp̄ſſa.
nā ſi ſil' hitant ſic̄ pꝛouꝰ
cū familia ꝛ nobiles ī ca
ſtris. cōiter huc uſq3 ſta
būt ꝛ ſolū de hitu diſcre
patiōez recipiūt. ſic̄ etiā
q̄udā hēbāt ꝛ h̄ ſinceriꝰ
vide in notula ſequenti.
a In oibꝫ ꝛ p oīa. Et ea
q̄ notabilr̄ diximꝰ. h̄ p-
ſpice clariꝰ. exitꝰ em̄ ac-
ta pbant. fines ꝑo pug̃
coronant. C. de iudi. Rē
nō nouā. in fi. de pe. diſ.
multi. ix. diſt. Negare.
de cōſe. diſt. j. nullus.
b Ceterū. Huc uſq3 di
xit bulla de cohītantibꝫ
ī vna domo. nūc ꝺ alijs
tractas q̄ ſoli diſcurrūt
nā ceteꝝ eſt ꝯiunctio co
pl'atiua orōnū. nō aūt di
ctionū vł ꝑboꝝ. vt eſt cō
iūctio ꝛ vł ac. ꝛ igił poił
in p̄ncipio orōnis vt h̄
ꝛ de reſcrip. Ceterū. de
pur. ca. Ceteꝝ. vñ ſp in-
telligēdū eſt aliā orōnez
p̄ceſſiſſe cui cōtinuabił.
c Extra ꝯgregationez
Et ita vř ſi ſit aliq̄ p̄ro-
gatiua iuris vel facti. ꝙ
extra hmōi domꝰ vł ha
bitationes cōes talił va
gātes tali libtate nō gau
deāt. dicebanł aūt q̄ndā
tales circūcelliōes. de q̄-
bus le. ꝛ no. xxiij. q. iiij.
circūcelliōes. vñ dic̄ ibi
dē glo. aūn q̄ ꝙ etiā cl'ici
fuerīt falſi mōachi q̄ cir
ca cellas alioꝝ vagabāł
ſedē certā non hn̄tes. vł

ſupioritatis: pſtātē vł officiū in
eoſdē eorūq3 domos valeant ex
ercere. nec in ipſos excōicatiōis
ſeu alias ſniās vel penas pmul-
gare. decernētes ex nūc irritos ꝛ
inanes oēs ꝛ ſingulos pceſſus
excōicatōis. ſuſpēſiōis ꝛ interdi
cti ſniās ſiue penas quos vł q̄s
forſan ꝯ exēptiōez ꝛ liberatiōz p̄
dictas quo quō ꝯtigerit pmul-
gari vel haberi. Nolumꝰ tñ vob
ppt hoc ſiue iuriſdictioni veſtre
ordiarie i aliquo derogare. ſ3 po
tiꝰ paupes ipſos[a] in oibꝰ ꝛ p oīa
vře iuriſdictiōi tanq̄ plat3 ꝛ ple-
banis curatis et rectoribꝰ eorū3
ſubeſſe obedire ꝛ intēdere[b] Cete-
rū ſi q̄ vtriuſq3 ſexꝰ ſiue pauptat3
et hitꝰ hmōi velamie oberrātes[c]
extra ꝯgregatiōnē dictorū pau
perū ſine manifeſta ꝛ legittia cā
in ciuitatibꝰ ꝛ dioceſibꝰ vřis rep
ti fuerit[d] vob iniūgimꝰ p p̄ntes[e]
vt eoſdē p̄dictas cēſuras ꝛ alias
pēas tpales et ſpūales q̄ merito
formidenł de ciuitatibꝰ dioceſi-
bus ꝛ loc3 ꝛ territorijs vob ſub-
dit3 eijciēdo ptinꝰ[f] expellatis aut
al's eoſdez oberrātes cōpellatis
dictū[g] hitū deponere vł ipōs ſta
re ꝛ cōmorari in ꝯgregatiōe cōi
paupm p̄fatorū. etiā cū inuoca-
tione ſi expedit[h] auxilij brachij ſe
cularis: ac etiā ipos ꝛ quoſcūq3
alios p̄dictos paupes[i] gubna-
tori. puiſori vel pcuratori eorū3
quē īter ſe duxerint eligēdū iuxta
canōicas ſanxiōes ꝛ puinciales

etiā dicunł heretici q̄dā
q̄ vagatiōe ita dicebanł
Et aut notandū ꝙ duo
vł tres faciūt hmōi con
gregatiōz. ita ꝙ hmōi li
bertas (ſi q̄ eſt) maneat
apō ipſos: vt le. ꝛ no. cla
re de elec. c. j. ꝛ in glo. j.
imo ſi oēs morerenł vł
recederēt vſq3 ad vnū ī
illo remanet ius collegij
ff. ꝙ cuiuſcūq3 vniuerſi
tat3. ſic̄ municipij. in fi. ꝛ
lxv. di. Si forte. ꝛ ille ſo
lus poſſet eligere pcura
torē vł mgr̄m domus ꝛ
alia facere qō p̄us fece-
rat ſuū colegiū. ꝛ ita no.
ꝛ le. i. c. Grauī. de poſt. p̄
la. ꝛ in glo. mag̃. ꝛ ille ſic
ſolꝰ put aliꝰ ex collegio
ex iuſta cā p̄t ambulare
ſolꝰ put h̄ cōtieł ī bulla
d Vob iniūgimꝰ. vic3
oibꝫ ꝛ ſinglis archiep̄is
ꝛ ep̄is p alemaniā cōſti-
e Ui eoſdē. vic3 (tut3.
vagātes ꝛ oberrātes ſo-
los: q̄ꝝ in alemāia ſupe
riori infinitꝰ eſt nūerus
in ſiluis. nemoribꝫ aut vil
lis aut apō capellaſ mo
rātes ꝛ ſoli p loca p ele-
moſina colligēda diſcur
rētes: ꝛ etiā aliq̄ vxores
aut alias mulieres ſecū
f Expellat3. (tenētes.
Nōdū audiui talē fuiſ-
ſe p ordiarios executio
nē ppetratā: nec req̄ſitio
nē hmōi talr̄ ipis ītima
tā nec talē repulſiōez ob
errātiū apō aliq̄s obſer
g Habitū depo. (uatā
De q̄ p̄miſimꝰ etiā ſi ha
buerit ſcapulare.
h Auxilij brach. ſecu.
Nā nō tm̄ hic ſ3 vbicū-
q3 deficit eccliaſtica po-
teſtas: ſp recurrił ad bra
chiū ſeclāre: vt. xvj. diſt.
nec licuit. xj. q. j. Peniꝰ.
ꝛ. xxiij. q. v. ꝺ liguribꝫ. ꝛ
c. Admiſtratores. ꝛ etiā

delegat⁹. De q̃ Archid. de
heret. vt officiũ. §. Deniqꝫ.
li. vi. in glo. v̄. brachium.
l Gubernatori ꝓuiſori. vt
ↄformẽt ſe i h iure natura-
li ⁊ hũano. nã naturali iu-
re apes ⁊ grues hñt p̄nci-
pẽ: vt. vij. q. j. In apib⁹. ſic
paſtores iure hũano hẽbãt
p̄ncipem. vt. j. Re. v. ⁊ coci
hẽbãt p̄ncipẽ. iiij. Reg. vl.
xliiij. di. in p̄n. ⁊ latrões ha
bebãt p̄ncipẽ. ij. Reg. iiij. ⁊
demões hñt p̄ncipẽ Mat.
xij. Lu. xj. ſic int̃ boies ſũt
p̄ncipes. vt no. i dic. c. In
apib⁹. ⁊ int̃ oẽs ſtat⁹ hoim
vt ibidẽ: q2 dic̃ text⁹. Unũ
eñ opꝫ eẽ p̄ncipẽ ad quẽ
oẽs recurrãt. de q̃ q̃ fi. ſint
le. Per venera. ⁊ de h vide
qð no. Inno. ⁊ hoſt. de fo.
ↄpe. Licꝫ ex ſuſcepto. ⁊ ita
tales paupes hẽant princi
pẽ vel p̄ncipalẽ ad quẽ re-
k In licitꝫ ⁊ ho. (currãt.
Et talr ⁊ nõ alit̃ etiã hẽm⁹
obẽdire p̄latꝫ nr̄is. q2 ꝓpter
obedientiã malũ nõ eſt cõ
mittẽdũ. ſed aliqñ dꝫ bonũ
qð agit̃ intermitti vt ſi mo
nach⁹ nimiũ ieiunaret: ⁊ ſi
bi ↄriũ demãdaret̃ de h. xj.
q. iij. Quid ḡ. ⁊ vide ibidẽ
bonã glo. Unũ ſi p̄lat⁹ aut
Gubernator ipoꝝ paupeꝝ
mãdaret dñ pro pane labo
rare vellet vl' poſſet nõ ẽ in
h obediẽdũ. q2 h nõ eſt lici
tũ vl' honeſtũ: vtꝫ ex p̄miſ-
l Uberrim⁹ fruc. ⁊c. (ſis.
In v̄itate cõperi et ptꝫ eui-
dent̃ ſcp̄turas bullaꝝ pũ-
tiũ ſincero ſcrutinio pſcru-
tãti q̧ v̄ba necnõ orões tã
exordioꝝ q̃ narrationũ pe
titionũ ⁊ ↄcluſionũ tã exq̈
ſite ſũt dictate. tã reuerent̃
florib⁹ toti⁹ cõmẽdationis
laudis glie ⁊ honoꝝ ſunt
ſtipate q̧ ſufficerent ad vi
tas patrũ ſanctiſſimoꝝ qui
quõdam in egypto dege

⁊ ſinodales ↄſtõnes ⁊ veſtrũ or
dinariorũ ⁊ obſeruãtias ⁊ hono
rabiles rit⁹ eorũ int̃ ipos ab an-
tiquo approbatos[k] in licitꝫ ⁊ ho
neſtis vt ↄgruit eorũ ſtatui ⁊ cõ
ditiõi parere ⁊ intẽdere faciatis
ꝓut ſcḋm deũ ſingl'is circũſtantijs
q̃ circa p̃miſſa ↄſiderãde ſt attẽ-
tis noueritis expedire: vt exinde aĩa
rũ ſuaꝝ ſalutẽ ↄſeq̈nt̃: ⁊ al's vber
rim⁹ fruct⁹ i xp̄iano pp̄lo creſcat
atqꝫ opa mẽe abſqꝫ ipedimẽto in
exẽplũ ſalutare valeãt vbilibꝫ ex
erceri Quocirca fr̃nitati v̄r̄e p
ap̄lica ſcp̄ta[m] cõmittim⁹ ⁊ mãda
m⁹ quaten⁹ vos ⁊ veſtrũ ſingl'i p
vos vel aliũ ſeu alios eiſdẽ pau-
perib⁹ in p̃miſſis oib⁹ ⁊ ſingl'is au
ctoritate p̃fata efficacis defẽſiõis
auxilio aſſiſtatis nõ pmittẽtes ip
ſos ↄ[n] exẽptiões ⁊ liberatiões ac
lr̃arũ nr̃arũ tenorẽ hm̃oi p inq̈
ſitores et fr̃es p̃dictos ſeu quis
alios vexari pturbaret ill' grauã
mina moleſtias ſiue damna irro-
gari turbatores ⁊ moleſtatores
hm̃oi: necnõ quoſlibꝫ ↄdictores
⁊ rebelles i p̃miſſis eadẽ auc̃te p
cenſurã eccl'iaſticaꝫ appellatiõe
poſtpoſita[o] cõpeſcẽdo.. Non ob
ſtante ſi eiſdẽ ordib⁹ vl' q̃buſuis
alijs cõiter vl' diuiſim a ſede ap̄li
ca idultũ exiſtat q̧ int̃dici ſuſpẽ-
di vl' excõicari nõ poſſint p litte-
ras ap̄licas nõ faciẽtes plenã ⁊
expſſam ac de v̄bo ad v̄bũ de in-
dulto hm̃oi mentionẽ[p] ⁊ alijs in

bant eximia felicitate vt appa
ret q̈a habebãt abbreuiatorẽ
ſiue dictatorẽ cordiali feruo-
re feruẽtiſſimũ i cãcellaria pa
pe: ⁊ poſſem⁹ exẽplũ ꝓduce-
re ꝓut nup q̈dã exim⁹ doctor
ꝓtulit ad ↄciliũ Baſilieñ. qð
mag̃ ſtrepitu fuit inchoatũ ⁊
exilit̃ terminatũ. ⁊ inq̈t. clama
bat mõs ingẽs vlulatu terri
bili totã pene ꝓuiciã cõmouẽ
ti q̧ ſibi tp̄s i grauebat vt aſſe-
ruit pariẽdi ⁊ abhorruit tot⁹
pp̄ls q̧ ſi aliũ mõtem ꝑturiret
quõ ⁊ q̄liter ipm ſine iactura
vicinitatis collocaret: ⁊ his
anxietatib⁹ dũ gẽs ingemuit
mõs ſinũ apuit ⁊ murũ vni-
cũ ꝑturiuit Et ita dicã de clã
gore pũtiũ lr̃aꝝ maxio q̃ mo
dicos apud ſincere ppẽdẽtes
ꝓducit effect⁹.
m Cõmittim⁹ ⁊ mãdam⁹.
Nota q̧ nõ dic̃ p̄cipim⁹. De
q̃ infra dicet̃. vl' diſtricte p̄ci-
piẽdo mandamus.
n Exẽptionẽ. Ualde largit̃
hic ſumit̃ exemptio prout in
fra dicet̃.
o Cõpeſcẽdo. Hic nota q̧
ab iſta clauſula q̃ incipit ſup̄
Quocirca ⁊c. vſqꝫ magne au
ctoritatꝫ v̄ba demãdaut̃. ⁊ ſi
voluerit archiep̄i ⁊ ep̄i ⁊ ipoſ
magnalia pficiunt̃.

p Et alijs in ↄriũ facie. Ui
detur eñ q̧ hec bulla obuiet
multꝫ iurib⁹ quondã edictis
cõtra ſtatũ ⁊ cõditione hm̃oi
pauperũ. vt patꝫ de reli. do. c.
vlt. ⁊ eo. ti. c. Unico. li. vj. ⁊
eo. ti. c. j. in Cle. ⁊ in Cle. Ad
noſtrum. de heret. ⁊ ↄtra do
ctores eiſdẽ iurib⁹ largit̃ ſcri
bẽtes q̈rũ dicta forẽt multa p
extenſũ dicẽda ⁊ nõ eſt veri-
ſilẽ dñm papã aut hũc vl' ali
um ſummũ põtificẽ tãtorũ iu
riũ in corpore iuris clauſorũ
determinationẽ multꝫ vigilijs
excogitatam vnico ⁊ genera
liſſimo verbo tollere voluiſſe

C. de inof. teſt. l. ſi qñ. de elec. Eccl'ia vr̃a. de reſti. ſpo. Audito. vnde le. ⁊ no. in. c. Ex pte. ij. de offi. dele. q reſcꝑtũ obtẽtu; ꝯ ius poſitũ non valeat. H idẽ de re ſcp. Cãm q. de q ſpe. de reſcꝑti pñta. §. vlt. ꝟ. Itẽ qd eſt ꝯri⁹. S; omiſſis multꝭ doctoꝝ altercatiõib⁹. Jo. an. ī excel. pl. c. vna. li. vj. ſu ꝑ glo. ꝗ necẽ. vr̃ cõclu dere q i oĩ materia ſi i reſcꝑto vl' bulla ꝑ ver ba derogatoria ꝓlata. licet general'r vt h ab eo q derogare põt vt ẽ

ꝯtriũ faciẽtib⁹ qͣbuſcũq;. Per hec aũt ſtatũ ꝑdictorũ[a] vt ordĩe; reli giõis approbate nõ ĩtẽdim⁹ ap pbare: ſ; eos ꝑ vos ordĩarios vo lum⁹ exhortari vt ſub firma ⁊ cõ tinua romane eccl'ie obediẽtia ⁊ deuotiõe ſic ꝑſiſtãt q merito cã inducãt ad ꝓcedendũ eis vlteri ores grãs ⁊ fauores. Datũ Ro me apud ſctm̃ petrũ[b] anno incar nationis dñice Millesimo qua dringẽteſimotriceſimoꝑmo. iiij id⁹ maij põtificat⁹ noſtri ãno. j.

nius ibidẽ ꝑ Archid. a Ut ordinẽ reli. Ex bñ: q2 q̃ſi oẽs ſũt ruſti ci aut mechanici ad la borem tepidi viuẽtes cõit' ⁊ collegial'r. nihi lomin⁹ ſi laici. h itatio tñ ipoꝝ bñ poſſet dici loc⁹ religioſ⁹. vt zeno dochiũ vel hoſpitale. vt ī reli. do. ī zenodo chijs. vñ mõaſteria tẽ pla ⁊ alia loca ſil'ia ad pios ⁊ religioſos vſus deputata q̃cunq; no mĩe cẽſent. vt i di. c. de zenodochijs. C. ī epiſ. ⁊ cle. l. orphanotrofos ⁊ omĩa oratoria: etiã q

ꝑnceps vic; papa vel ĩꝑator appet de ei⁹ volũ tate q general'r oĩb⁹ derogare voluit illi ſtabit' al'o ſecus q diſtinctio no. in dic. c. Ex pte. ij. de of. dele. In. j. ⁊. ij. ⁊ in glo. de ꝯfir. vti. vel inuti. Porrecta. ⁊ i glo. in. c. ſi ꝯ ius vel vti. pub. l. vl. Et exẽplifica ſciã; ⁊ ĩgrantiã: ꝓut no. in. c. nõ niſi. de reſcꝑ. cũ ibi notatꝭ: ⁊ ad h facit ſciã quã ꝑnceps hr̃e cẽſet in ſcrinio pectorꝭ ſui. fac ad h C. ī teſ. ani. l. ſic certi. ꝟ. miles ſciẽs ſe filiũ hr̃e i ſtituẽdo aliũ: vr̃ aliũ exheredaſſe: l; nõ exꝑmat Ad idẽ. ff. de excu. tu. l. Itẽ vulpian⁹. §. vl. vbi tutor abſoluit' a tutela ſi ꝑnceps ſciẽs eũ tuto rẽ dat ei licẽtiã domiciliũ trãſferẽdi. ad idẽ fac opinio doctoꝝ ⁊ auditoꝝ de rota q talit' iudi cãt. ⁊ eſt ſtil⁹ ⁊ obſeruãtia romãe curie q ꝓut ꝑ miſſu; ẽ. facius ⁊ legẽ in ꝑmiſſis ⁊ alijs caſib⁹. vt videm⁹ q2 clare dic text⁹ in. c. j. de fi. ꝑſ. q ta les ad ſacros ḡd⁹ nõ ꝓmoueant' ⁊ ꝑ ſinglos di es recipim⁹ l'ras de ꝑniaria pape. de h textu. ⁊ cũ ſibi ꝯcordãtib⁹ mẽtiõ; nullã faciẽtẽ. ⁊ hec ſit ꝯcl'o final' cũ practica exꝑimẽtali q rerũ eſt mḡrã. de elec. q ſit. li. vj. cũ ꝯcor. in glo. ⁊ ple

aliq i ꝓprijs domib⁹ aucte epi ꝯſtituũt loca r'li gioſa ſit': vt. xlij. di. oratoriũ. xviij. q. ij. q dã. ī cõ ſe. di. j. vnicuiq;. ⁊. c. clericos. ⁊. c. ſi qs. ⁊ nõ ſeq tar ſi iſti paupes vel alij laici ſint i loco religi oſo q ꝓpterea ſint religioſi vt appet in familia monaſterioꝝ. b Anno incarna. Non legi m⁹ int' ſũmos põti. ꝑteritos aliquẽ vſu; fuiſſe hac annotatiõe vic; de ãno incarnatiõe dñi ni ſi ꝑñte; eugeniũ ⁊ ꝯñter nicolaũ. ⁊ laudabile videt' in ocul' hiſtoriogꝑhoꝝ. Nã ſepe vidim⁹ errores in antiqs bullaꝝ tenorib⁹ notabiliter cõmiſſos dũ ꝯtinebat' ſimpl'r ann⁹ tm̃mõ põ tificat⁹ ⁊ patent' ĩgranim⁹ q tpe p⁹ xp̃i natiuita tẽ fuerit coronat⁹: ⁊ dũ inſup plũbũ fuerat ve tuſtate obfuſcatũ ſuis i caracterib⁹ ſiliter neſci uim⁹ quot⁹ ille papa ſui noĩs appellatiõe fue rat ſupputat⁹. Et hec ſufficiãt pro gloſa dicta rũ bullaꝝ inutiliter collecta ꝑ me Felicẽ can torẽ Thuricẽñ. minimũ decretoꝝ doctorẽ ad rogatũ certorũ curatorũ ⁊ rectoꝝ ꝑrochialiũ; ⁊ ad quorũlibet peritorũ correctionẽ. De an no dñi. M. cccc. xl. ix.

De negocio monachorum

Euerẽdo in xp̃o patri ⁊ dño dño. G. abba ti de Mulẽbrũñ. ordinis Ciſtercĩẽſis dño mihi multũ venerãdo Felix ꝑpo ſitus Solodoreñ decretoꝝ doctor valde modic⁹. Si q̃d melius ſalute dudũ Lothari⁹ cardĩalis vir mirãde ſpeculatiõis ꝓut vr̃ in cõpilatiõe ſua vic; in li bro de miſeria hũane cõditiõis. creat⁹ ꝯñter dñi nr̃i ieſu xp̃i vicari⁹ ⁊ põtifex ſumm⁹ dict⁹ Innocẽtius. iij. ⁊ hic dixit in decre. ij. de ob ſeruãtia ieiunioꝝ. Bonaꝝ mẽtiũ eſt ibi timere culpã vbi i culpa minime reꝑitur: ex q fidelit' arguo q forti⁹ earũdẽ mẽtiũ in his tra ctãdis vbi culpa vix abeſſe poterit remorſus ꝯſcie ꝑcutit. ⁊ h argumẽtũ a fortiori ꝓbat'. de elec. Cũ in cũctis: ⁊ hec ꝯſcia vere religioſos crebri⁹ remordere ꝯſeruit dũ ꝑ ipos negocia ſecl'aria

de ſupiorꝝ etiā mādato diſponunt᷑. Et nimirū mādantiū eorū manibꝫ ſanguis ſubditorꝝ reqrit᷑ mētes ſtupēdo ꝑplectunt᷑. Et qꝛ pater reuerēde eū in hmōi negociorꝝ diſpoſitiōe nuꝑ apō excellētiſſimū ⁊ in oīm artiū facultatibꝫ virꝝ clariſſimū vicȝ mgr̄m venerādū Hyſpanū ſollert᷑ reqſitū: maioribꝫ fortaſſis occupatū. expeditiōeȝ nō recepitis: ⁊ mihi tandē q̄ nō poſſeȝ ſoluere corrigiā calciamēti illius in his ſcribēdis ꝯfidēter iniunxerit᷑. vltro me offero vt dixit ꝓpha. Ecce dn̄e ego: mitte me. Eſa. vj. Cuiꝰ officiū etiā reqſituo alt᷑ expauit q̄ dixit. A. a. a. dn̄e. neſcio loq̄: qꝛ puer ego ſuȝ. Hiere. j. ⁊ viij. q. j. In ſcṗturis deſideriū animi vr̄i ad vr̄aȝ ⁊ mltorꝝ correctiōeȝ ſcribere ꝑ modū dyalogi q̄ſi ꝯtentioſi trepidus attēptabo Nā ſcṗtū eſt Eſa. xxviij. Tantūmō ſola vexatio intellectū dabit auditui.

Abbas. Placet mihi q̄litercūq̄ ꝓcedas: ⁊ q̄d tibi videbit᷑ edicas et ꝙ credā vel nō mihi ſit pura libertas. qꝛ le. ⁊ no. de arbi. Cū olim. ꝙ q̄s aliq̄n ꝯſiliū petere tenet᷑. Attn̄ ſeq̄ nō obligat᷑ ꝯcor. C. de iu. emphi. l. vlt. ⁊ ff. de admi. tu. l. Quidā decedēs. §. Papinianꝰ. ff. vbi. papil. edu. de. l. j. ⁊ de reg. l'a Licet.

Felix. Ad ꝓpoſitū igit᷑ nr̄m ꝯſtat ꝙ mlta ſunt ſecl'aria negocia de q̄bꝫ le. ⁊ no. primū in rubro. ne clerici vl' mōachi ſecularibꝫ negocijs ſe immiſceāt. qđ q̄dē rubrū eſt autēticū tanq̄ ſit lex vl' canō ⁊ de ꝑ ſe cōpetēter allegat᷑ qꝛ in eo oīo ꝑfecta ꝑficit᷑. de q̄ ſpe. de diſpu. circa. fi. ⁊ clarius ibidē ꝑ Jo. an. in addi. ⁊ poſt dictū rubrū ſequit᷑ capl'm ꝑmū de hmōi negociatiōibꝫ de q̄bꝫ pauca perſtringamꝰ vt ꝓpꝛie eiuſdē decretalis ṽbis vtamur: ad q̄ ꝑtinent oīs carnalis ꝯcupiſcētia. q̄cq̄d plꝰ iuſto appetit hō turpe lucrū eſt mūera iniuſta accipe vel etiā dare ꝓ aliq̄ ſecl'ari q̄ſtu ꝑcio aliquē ꝯducere: ꝯtētiōis vel lites vel rixas amare In placitis ſecularibꝫ diſputare excepta defenſiōe orphanorꝝ aut viduarꝝ ꝯductores aut ꝓcuratores eſſe ſecl'ariū rerū ⁊c̄. ⁊ ſequit᷑. Negociuȝ iniuſtū exercere. nec tn̄ iuſtū negociū eſt ꝯtradicendū ꝓpter necītates diuerſas. qꝛ legimꝰ ſcōs apl'os negociatos fuiſſe. ⁊ in regula ſcti Bn̄dicti ꝑcipit᷑ prouideri ꝑ q̄rū manꝰ negocia monaſterij ꝓuident᷑. Canes vel aues ſeq̄ ad venādū. ⁊ oībꝫ quibuſlibꝫ cauſis ſupfluis intereſſe. Ecce talia ⁊ his ſil'ia miniſtris altaris dn̄i. necnō ⁊ monachis oīno interdicimꝰ. de q̄bꝫ ait apl's. Nemo militās deo implicat ſe negocijs ſeclaribꝫ. hec ibi. Dicit᷑ aūt negociū negās ociū: ꝑ Hoſt. co. ti. in ſū. ꝓpꝛie eīm i cauſis negociū. in vicijs aūt negociatio locū hȝ. de ṽ. ſig. Forꝰ. §. Cōſtat.

Abbas. Et vtiq̄ mihi ꝯſtat hāc decre. magne auc̄tatis fore de ꝑcepto ⁊ de ꝯcilio Mogūtino: iuribꝫ canonicis incorꝑato vn̄ cū ꝯfratribꝫ meis oīm ſecl'ariū cauſarꝝ negociatiōes ꝑtractare crebꝛius ꝑtimeſco.

Felix. Pat᷑ reuerēde patȝ ex p̄miſſis ꝙ iuſte negociatiōes clericis ⁊ monachis nō ſunt interdicte ꝓpter diuerſarꝝ diſpoſitionū neceſſitates ſibi ꝑ ſingl'os dies incūbentes. ſic vt p̄mittit᷑ diſcipulos xp̄i ⁊ frēs ſcti Bn̄dicti in artiſſima regula vidimꝰ negociātes. ⁊ h̄ dicit lex impialis in aut᷑. de ſanc. epiſ. §. Aliū aūt. col'. ix. ꝙ clerici ⁊ monachi pn̄t ꝓ eccl'iaſticis cauſis negociari. ꝯcor. c. xxj. q. iij. Credo. ⁊ c. Cyprianus ⁊ inſuꝑ canō dic̄. ad vite huiꝰ necītatē ſtudia ſunt diuerſa. vt. xxj. q. j. Clericus.

Abbas. Bn̄ dicis ad vite huiꝰ neceſſitatē. Naȝ ad hāc ſi bn̄ ꝑpenderes ſtudia modica ſufficerēt ſi carnis appetitꝰ nr̄os vagos effectꝰ nō ꝓuocaret. Nā dic̄ Boetiꝰ. ij. de ꝯſo. proſa. v. Paucis eīm minimiſq̄ natura ꝯtenta ē cuiꝰ ſatietatē ſi ſupfluis vrgere velis aut iniocūdū qđ infuderis fiet aut noxiū. vn̄ Cathonis auc̄tas. Qđ nimiū eſt fugito. ⁊ Hoſti. dixit de maio. ⁊ obe. Reqſite. Oīne qđ ē nimiū: ṽtit᷑ in viciū. vn̄ culpā timeo ꝓut p̄miſiſti. qꝛ nimiū negociatiōibus vt abūdantiꝰ viuamꝰ vnacū noſtratibꝫ v̄ratibꝫ accolis ꝑegrinis ⁊ hoſpitibꝫ nr̄a nr̄orūq̄ ſolertia cūctis horis diebꝫ vite nr̄e ſagacit᷑ intricat᷑ extricat᷑ implicat᷑ ⁊ nūq̄ explicat᷑.

Felix. Neſcitis q̄d petatis. Nōne ſcriptū eſt vbi multe ſunt opes: ſunt ⁊ multi q̄ deuorant eas. Eccl's. v. ⁊ ad prouidendū tot ⁊ tātis deuorantibꝫ (oportȝ neceſſario ſ᷑m apl'm) illis abūdanter prouidere. Nā dicit idē. j. Thimo. v. Si quis ſuorꝝ ⁊ maxime domeſticorꝝ curā non hȝ fidē negat ⁊ infideli deterior eſt. i. oſtendit ſe deteriorē. vn̄ apl'i vnicuiq̄ prouidebāt ſ᷑m ꝙ vnicuiq̄ opꝰ erat. Act᷑. ij. ⁊ xp̄s dixit diſcipl'is ſuis. Nunq̄d aliq̄d defuit vob. at illi dixerūt nihil. Lu. xxij. ⁊ h̄ opabat᷑ ⁊ hodie operat᷑ vnꝰ ⁊ idē ſpūs apō vos ⁊ illos tribuēs ſingl'is ꝓut vult. j. Cor. xij. Et inſuꝑ dixit apl's. Grās ago deo meo ſꝑ ꝓ vobis ⁊c̄. qꝛ in oībꝫ diuites facti eſtis ita vt nihil deſit vob. j. Cor. j. Et q̄ oīne dicit: nihil excludit. de pe. diſ. j. Nemo pōt. xix. di. Si romanorꝝ. Hinc infero ꝙ amici dei replebūt᷑ oī bonitate tā tꝑaliū q̄ ſpūaliū felicitate. vt dicūt doctores ibidē. Cū autē ſpūalia ſine tēporalibꝫ ſubſiſtere non poſſint quēadmodū corpus ſine aīa. vt. j. q. iij. Si q̄s obiecerit. ⁊ tꝑalia ſine negociationē neceſſario reqrunt.

Abbas. Dic igitur queſo que negociationes ſine peccato religioſis ſunt tractabiles.

Felix. De queſtione tam larga penitus etiã incerta nõ põt aſſignari ſolutionis ſuña.xxiij. diſ. Habuiſſe.ꝯſtat ꝙ plures ſunt religiões: ⁊ quot religiões tot negocioꝝ geſtores. imo q̃t mõaſteria tot negocioꝝ diuerſoꝝ cõditiões. Vñ ſcti Frãciſci de obſeruãtia frẽs in ſe iuxta Cle. Exiui.de ꝟ.ſig.q̃ſi nullas bñt tpaliũ negociatiões.imo int vni⁹ ordinis ⁊ regl'e frẽs

Abbas. Eſt veritas ꝙ ſepe iam dictoꝝ fratrũ (diſpares ſunt negocioꝝ diſpoſitores. minoꝝ in ſũma q̃ete ⁊ vera paupꝫtate degentiũ vult⁹ ꝓut Daniel cũ ceterꝭ puerio ſibi cõiunctꝭ:ſic Dañ.j.apparẽt meliores ⁊ corpulẽtiores q̃ꝫ nři qui veſcuntur cibo regio ꝑ ineffabiles ꝑ intricationũ negociatiões ⁊ laborꝭ ſollicitudies acq̃ſito: ⁊ fortaſſis illi pleruq̃ꝫ ꝑ ſingulos dies ꝓut apponit̃ ipſis in tranq̃llitatꝭ paupꝫtate.nos multũ copioſos ꝓcellũt in alimentis fecũdioribꝫ feruẽter crepitãtes. Sꝫ his dimiſſis dic q̃ſo eſt ne aũt general' norma cunctis religioſis ⁊ clericꝭ rõne ſue negociatõnis aſcribẽda.

Felix. Utiq̃ꝫ dñe.quã clare videre poterꝭ ꝑ Henricũ boyt.in.c.ij.ne cle.vl' mo.

Abbas. Du dũ cõſideraui eandẽ nimis generalẽ intentioni nře pure nõ ſatiſfaciẽtan. Sed quia dicit apoſtolus Quid eñ ad nos de q̃ his foris ſunt iudicare. nonne de his qui int⁹ ſunt iudicabitis vos.de his autẽ qui foris ſunt iudicabit de⁹.j.ad Coꝝ.v.⁊.ij.q.j. Multi.de diuor. Gaudem⁹. De monachoꝝ aũt tñ dic q̃ſo diſpoſitione negociationũ.de regulariũ ꝟo ⁊ clericoꝝ negociatiõis di

Felix. De monachis ꝟo vix ⁊ abſolute poſſumus (uerſitate ꝯtentor ad pñs obmittẽdũ. q̃ netiã tangant̃ aliaꝝ religionũ: ⁊ etiã clericoꝝ ſtat⁹ ⁊ q̃ſi oĩn: cũ indifferẽter monachi frẽs: ⁊ frẽs monachi poſſint appellari. Ita ꝓprie no.in.c. Cũ dilect⁹.de ꝯſue.⁊ etiã noĩe monachoꝝ abbas intelligit̃.de ꝓceb.pla. Ex tenore.⁊ ſic oẽs q̃ ſpũali ſtatu gliant̃ frẽs dicunt̃.⁊ religiõis vocabulo deſcribunt̃.ſꝫ mõachi clericoꝝ noĩe nõ deſignant̃.nec ecõtra:vt dic̃ Archid. in.c.j.de biga.li.vj.in glo.vl. Attñ regularit̃ q̃ ad negociatiõis materiã loq̃mur. Et ſi de clericꝭ ſilit̃ mẽtionẽ faciem⁹.incident per h̃ vĩc q̃ſtionis extricatiões nõ impediunt̃. Negotiũ q̃ ad ꝓpoſitũ nřm dicunt̃ act⁹ ſecl'ares de rebꝫ ſecl'aribꝫ acq̃rendis emẽdis vl' diſtrahendis.⁊ hec ſunt ꝓhibita: nõ tñ religioſis ſꝫ etiã clericꝭ.co.ti.c.j.⁊.lxxxj.di. Fornicari.q2 int̃ emẽtis ⁊ vẽdentꝭ cõmertiũ difficile nõ eſt interuenire pctm̃:vt de pe.diſ.v. Qualitas. Nã Hiero. dic̃:negociatorez clericũ ex inope diuitẽ ⁊ ex ignobili gl'ioſuꝫ q̃ſi q̃ndaꝫ peſtẽ fugere.lxxxviij.di. Negociatorẽ.⁊ ſi h̃ in clerico eſt deteſtabile: q̃nto plus ĩ monacho.q2 in eodeꝫ genere pctĩ pl⁹ peccat mõachus q̃ꝫ cleric⁹.vt le.⁊ no.xl.di. Hõ.in glo.magna.licꝫ dicãt iura ꝙ ꝯtrahẽtibꝫ licitũ ſit ſe mutuo decipere vſq̃ꝫ ad dimidiũ iuſti ꝓcij:vt le.⁊ no.de teſti.cũ cauſa.⁊ in glo.vl.⁊ h̃ verũ in foro cõtentioſo.ſecus in foro ꝯſciẽ vbi ꝑpendit̃ ꝙ iuſt⁹ vix ſaluabit̃.vt.j. Pct.iiij. De q̃ Grego.v.moral'.c.ix. Vñ primũ dico ꝙ negociatio monachoꝝ q̃ ex neceſſitate ꝯtingit q̃ legẽ non hꝫ nõ eſt pctm̃:vt le.⁊ no.de re iu. Qđ nõ eſt. vñ tali caſu ſi monaſteriũ eſt inops ⁊ cõuent⁹ eſt pauꝑ: pñt monachi ſi ꝓpria ꝓdia nõ ſufficerẽt alioꝝ poſſeſſiões cõducere ⁊ in eis ꝑ ſe ⁊ alios laborare.ar.de ec.edi. Dilecti.⁊ lex in aut.de ſan.epiſ.§. Alium.coll'.ix. Si aũt negociatio ꝓcedit citra neceſſitatẽ ⁊ cauſa lucri: hãc monachi exercere nõ pñt:vt ne cle.vel mo.ꝑ totũ. h̃ ſaluo ꝙ monachi a ſuis abbatibꝫ priorat⁹ vl' eccl'ias ad menſas ipſoꝝ ſpectãtes recipere pñt ad firmã: ⁊ exinde ſoluere pẽſionẽ annuã monaſterio taliter inopi ⁊ depaupꝫato vt frẽs cõgruẽti⁹ alimẽta ꝑcipiãt.qđ dic vt no. Inno.de ſta.mo.c. Monachi.⁊.H.de mõte laudino.de exceſſ.pla.c. Unico.⁊ Henric⁹ boyt. in dic.c.ij.ne cle.vl' mo. Dicit̃ aũt ad firmã locatio ſub certa pẽſione.⁊ eſt vulgare gallicorũ.de q̃ de deci. Dilecti.ꝑ Hoſti. Ex his ſincere ꝑpendere poterꝭ q̃ ſit licita negociatiõis cõuerſatio ꝓſertim in oĩni monachoꝝ ꝯtubernio

Abbas. Nondũ clarus ꝑſiſto.q2 de neceſſitatꝭ nondũ plene ſuꝫ informat⁹ articulo.

Felix. Dicit lex. Omnes in fi.C.de epiſ.⁊ cle.ꝙ neceſſitas eſt mgr̃a rerũ.⁊ ſic neceſſitas famis ſi fuerit in monaſterio vl' alio q̃cunq̃ꝫ loco ſine pctõ ꝑmittit nos comedere carnes.etiã tpe per eccl'iam ꝓhibito.ar.de cõſe.diſt.v. Carnẽ.de obſer.ieiu. Conſiliũ.vnde ⁊ Dauid fame cõpulſus comedebat panes ꝓpoſitionis.xxv.q.j.§.his itaq̃ꝫ.j. Reg.xxj.⁊ ꝓpter eandẽ cãm licitũ eſt auferre aliena.de ꝯſe.diſt.v. Diſcipl'os.⁊ etiã furari.de fur. Si q̃s.⁊ homicidiũ impune cõmitti tpe neceſſitatꝭ.de homi.c. ij.⁊ comedere ydolaticiũ.de ꝯſe.diſt.j. Sic̃ ⁊ neceſſitatꝭ tpe oĩa ſunt cõia.xij.di.dilectiſſimis.ff. ad legẽ rodiã.l.ij.cũ in codẽ.nã in fi.ꝓter vxores.⁊ ꝓpterea pr̃ põt vẽdere filiũ tpe neceſſitatis.C. de pa.q̃ fi.diſtra.l.ij.ſed nõ vxorẽ.vt no.ibidem glo. Sic fecerũt illi de q̃bus ꝓpheta Johel'.iij. q̃ puellã ſuã vendiderũt pro vino vt biberẽt.q2 neceſſitas ſitis vt famis anguſtiauit eos.nulla tamẽ neceſſitas excuſat ad fornicandũ.ff.de ri.nup. Palã.§.nõ eſt ignoſcẽdũ. Ex his ꝑpendẽ

res ſi que ſint neceſſitates vobiſcum in tā multiplici ⁊ innūerabili negociatiōis tumultu ſine pctō penitus opus veſtrū excuſantes. Vñ ſcḋm phm polli. v. Qui nobilis artē vel negociationē exercet iuxta terre cōſuetudinē ſuo ſtatui nō cōpetentē pdit generis ſui nobilitatē. Vñ duplicē ponūt canones negociationē licitā cauſa neceſſitatis. ⁊ illicitā cauſa cupiditatis. lxxxviij. diſt. Fornicari. ⁊ ſemp negociatio cauſa cupiditatis pſumit̄ in laico clerico ⁊ monacho niſi ꝯrariū pbet̄. xiiij. q. j. c. j. Sepτū eſt eñ ꝙ negociatio ſine mēdacio ⁊ pctō vix exerceri pōt. de pe. diſ. v. Qualitas. Et ponam⁹ ꝙ veniale pariat pctm̄. hoc tñ vilipēſum ⁊ multiplicatū erit mortale aſſiduitate cōtinuatū. vt. xxv. diſ. Criminis appellatio. ⁊ de iādicta neceſſitate qua pñt veriſimiliter excuſari dixit Beda in quadā omelia. ⁊ habet̄ p regula iuris pracτa ſic inquiēs. qḋ nō eſt licitū in lege: neceſſitas licitū facit. Nā ⁊ ſabbatū cuſtodiri preceptū eſt. macbabei tñ ſine culpa in ſabbato pugnāt. ſic ⁊ hodie: ſic q̄s ieiuniū fregerit egrotus. reus voti nō habet̄. Hec ille. Si aūt dubiū fuerit exordiū de neceſſitatis articulo qñ fuerit ſufficiēs ad excuſandū pctm̄ vel nō: cū in hoc quot capita tot ſenſus interuenire poſſent eloquio. de ꝯceſſ. pła. Quia diuerſitatē. Dico in hoc arbitriū boni viri ſpectandū cū certa doctrina de talib⁹ pciſe nō habeat̄. de hoc de reſcrip. Sedes. ⁊ in glo. iij. Vñ legimus q̄ndā nobilē virū ſe ⁊ ſua cōuerſum tradidiſſe monaſterio. ⁊ ſepe p abbatē miſſum negociādo. vñ dū aſinos labore laſſatos ⁊ pōderib⁹ confractos ad vēdendū tanq̄ꝫ inutiles in foro pduceret. Ipſe nobilis ꝯtinuo volentib⁹ emere fideliter defect⁹ aſinoꝝ ſecretos indicauit: q̄s ꝓpterea q̄libet cōparare ꝯtempſit. ⁊ ſic aſinos ad monaſteriū reduxit quē ꝓpterea abbas increpauit. Sed ꝯuerſus: ⁊ ſi nup inq̄t optima caſtra ꝓpter dūm ad ſaluandā animā reliq̄. hāc ꝓpter peſſimos aſinos nō maculare decreui. Nā volūt iura ꝙ vendūt: teneant̄ vicia reuelare latētia. de quo plene Aſteū. li. iij. ti. xiij. ꝟ. Utrū vēditio reddat̄ ⁊ ſc. Hic conuerſus fideliter negociatus fuit quē infideliť abbas increpauit.

Abbas. De neceſſitatis ꝯditiōe ſatis cōpetēter: inutilib⁹ tamen verbis ꝯtentor expeditus. Sed de negociatōnis hūane multiplici diuerſitate adhuc ſum mente confuſus.

Felix. Satis clare p̄ Ray. in ſum. co. ti. ⁊ ſi nō tederet videre poſſetis. p quē ⁊ gloſa Archidiaco. clare colligit̄ q̄ negocia ſint licita vel nō. q: alia ſunt inhoneſta ex ſui natura: alia nō. Inhoneſta ex ſui natura ſunt oīa q̄ ſine pctō exerceri nō pñt vt ꝯtract⁹ vſurarij ſymonie ⁊ ſimiles. ⁊ iſta oīb⁹ ſunt phibita indiſtincte. vicꝫ laicis clericis ⁊ monachis cuiuſcūqꝫ ſunt ꝯditiōis vel artis dūmō ſint doli capaces. xiiij. q. iiij. Nec hoc q̄z. ſ. q. ſ. Reperiunt̄. in ſi. lxxx. diſ. Fornicari. de delic. pu. Pueris. de re. iur. Et ſi xp̄s. Alia plura ſunt honeſta vt emptio vēditio locatio cōductio: ⁊ ſimiles ꝯtractus: ſimiliť ⁊ q̄ſi cōtract⁹ vt tutela cura negocioꝝ geſtorū ⁊ exercitatio omniuꝫ iudicioꝝ ⁊ ſimilia. ⁊ breuiter in his concludūtur omniū artiū mechanicaꝝ cultores.

Abbas. Et quid hoc ad mōachos.

Felix. Nōne dixi vobis ꝙ negociatio licita ꝓpter pſone cōditionē erit illicita ⁊ inhoneſta. nā illis ⁊ iſtis dic̄ apoſtolus put eſt p dictū. Nemo militās deo īplicat ſe ⁊c̄. ⁊ h̄r. x. diſ. Qm̄. cū cōcor. ⁊ ꝓpterea dixit ꝓpha. qm̄ nō cognui negociatiōes introibo ī potētias dñi. Pš. lxx. ⁊ alia lr̄a hꝫ litteraturā. ⁊ dic̄ glo. ibidē ſup eundē locū. Auidi⁹ acq̄rendo p dāno blaſphemat. p pecunijs ſuis mentit̄ ⁊ peccat. Sed hec vicia ſunt hominis ⁊ nō artis que ſine his vicijs agi poteſt. ars eñ viciū neſcit.

Abbas. De negocioꝝ diuerſitate nondū fui certificat⁹ ſꝫ excluſis alioꝝ q̄rūcūq̄ꝫ negociatiōib⁹ mihi vellē eſſe pxim⁹ ⁊ penitus edoceri de noſtri cenobij conditionib⁹.

Felix. Habetis rōnē: ⁊ ꝙ magis attēdēdi ſunt actus pximiores ⁊ reijciēdi remotiores. p multoꝝ iuriū pbat̄ atteſtatiōes. vꝫ. lxxxvj. diſ. Nō ſatis. de pe. diſ. ij. Quia radix. ⁊ c. Dis cū. de cau. poſſeſ. Cū eccl̄ia. de homi. Tua. ⁊ c. Exhibita. ff. de re iudi. Nō ex. Dicatis q̄ ſi placꝫ de ꝓp̄ijs noīatim vr̄is negocioꝝ cultorib⁹ vt diſcreti⁹ rñdere valeam⁹.

Abbas. Cōſtat ꝙ in domo religiōis: ſiliť ⁊ extra cōpetēter ad nos ſpectātes manſiōes mixte ſunt negociationū negociatores: diuerſaꝝ ꝯditionū pſes ſubſiſtūt. ⁊ vtiq̄ꝫ ſine taliū induſtria ſingłari ſingłariť ſingli ⁊ alť alteri⁹ indigēt ſuffragio. nec alť alteri⁹ carere pōt ſubſidio. Nā pmo ⁊ pncipaliť in vinea dñi ſunt inſtituti de fundatoꝝ nr̄oꝝ teſtamēto ⁊ diligenter ordinati laborantes. et officia diuina pncipaliter cū horis canonicis ea qua decet vel fieri pōt deuotiōis intentione iugiter pficiētes. ſed hoc diuinū negociū ſine tpalis adminiſtratiōis miniſterio: put p dictū eſt pfici nō pōt: put etiā in pfecto q̄ndā pmordialis monachat⁹ ſincere religionis ocio cū ſibi ſp oportune ꝯiunctis indigēt diuerſo laborū ⁊ negociatiōis miniſterio. immo labor manualis nob ꝯuenit ex religiōis ſtatuto, ⁊ hi ſunt q̄ neccitatū ꝯdimēto. ſilr ⁊ corpis

alimēto: veſtitu tegumēto: necnō habitanōis tabernaculo ꝛ habitatiōnū refectiōia reformatorio: ꝛ his ↄiūgunt neceſſario cuiuſtibȝ artis vel q̄ſi mecbanice tā ruraliū ꝛ p̄dialiū q̄ȝ vrbanoꝝ exercitatores freq̄nter manētes ſub pane nr̄o q̄tidiano.

Felix. Dicaris ꝙ ſpecifice q̄ in labore hoim vobiſcū ſunt. ant q̄ vob coniuncti: ꝓpterea religiōis clemētia flagellabūt.

Abbas. Nō pudet dicere qm̄ nobiſcū v̄ſant honeſtiſſimo labore ꝛ ſunt q̄daȝ ſcptores medici. barbitōſores. pictores. ſutores. pellifices. molitores. piſtores. trituratores. carpētarij. leuigatores. tornatores. fabri. marſcalci. lapicide. cemētarij. tectores. figuli. ſellatores. corrigeri. coci. ſcutellares. carnifices. piſcatores. retielatores. ortulani. mãgones. q̄drigarij. currifices. funifices. doleatores. vinitores. pincerne. caupones. putatores. armētarij. ſulcones. agricultores. agreſtes. agellarij. abigei. paſtiatores. villici. paſtores. agozones. opilones bubulci. venetores. ſtabularij. ſtratores. aucupes. lucarij. cuſtodes. vigilatores. eq̄tes. militantes. cliētuli q̄ȝ familiares. triclini ꝛ eorūdē vicetenētes. ꝛ inſup cōtractuū ꝛ q̄ſi cōtractuū ꝑ ic ſuperi⁹ annūeratoꝝ acoīm iuriſdictionis tpalis ad om̄ia tpalia ſpectātis actuū directores. actores. factores. diſpoſitores ꝛ negocioꝝ geſtores. ſindici ꝛ nūcij. ſpēales ꝛ generales. binc balmi. vicedn̄i. aduocati. ſculteti. ſcabini. ↄſules. ꝓcōſules. ſcribe. ſcptores. notarij. cancellarij. ꝛ officiales quoꝝ nō eſt nūer⁹: q̄ oēs aut aliq̄ ipſoꝝ ex officio ſibi ſpēaliter aut generalr̄ cōmiſſo ꝓphanarū ꝛ ſecularīū: ꝛ vſq̄ȝ ad ſanguīs effuſionē. mēbroꝝ mutilationē. necis inflictionē. ꝛ carceꝝ terrorē mulctaꝝ ꝛ penaꝝ impoſitionē ptractare taliias ꝛ gabellas ꝛ collectas de vino: frumēto ꝛ oleo q̄litercūq̄ȝ diſtracto colligere ꝛ ab inimicis extorq̄re ac mortuaria q̄ cōſiſtūt ſpēaliter apud nos in defunctoꝝ pecoribꝫ ac veſtimētoꝝ melioribꝫ tollere: ꝛ generalr̄ oīa ꝛ ſingula diſponere ſubdelegare: relegare: deportare ꝛ ordīare ſolēt ꝛ diſponere q̄ ꝑncipes tpales in ſuo p̄ncipatu.

Felix. Et ſi bn̄ ꝑpendo oēs ꝛ ſingl'os negocioꝝ ſaltē honeſtorū aↄcus. ꝛ inſup ↄctus ꝛ q̄ſi ↄctus q̄ in mero ꝛ mixto imꝑio ꝛ modica maiori ꝛ maxīa coertiōe cōprebendi p̄nt ꝑ vos ꝛ vr̄os expedire ſoletis ꝓut de iurȝ ꝑmiſſione poteſtis. vt clare ptȝ de re. ec. nō alie. Ad nr̄am. ꝛ clari⁹. e. ſe. cū pluribꝫ ↄcor. De q̄ quidē imꝑio pleniſſime videre poteritȝ ꝑ ſpe. de iuriſ. om. iu. ꝟ. Notandū q̄ȝ eſt. ꝛ q̄ſi vſq̄ȝ ad finē ipꝰ ius. §. ꝛ ibidē ſincer⁹ ꝑ (Jo. an. in ſuis additiōibꝫ. (dn̄io facere poſſeut:

Abbas. Et hoc eſt qđ ego volo ſi bonū iūnctiū (vt p̄miſiſti) eſt culpā ibi timere vbi culpa minime reꝑit: cū hec oīa ꝛ ſingula nūero tumultuoſa diſparit ꝑ nos annūerata ſunt negocia ſecularia ꝑ nos ꝛ noſtrates expedita ſeu expedīēda ꝛ ſunt vtiq̄ȝ negocia int̄ hec nob monachis īmo clericȝ ſecularibꝫ cōpetētia ꝑtimeſco nobis culpā exceſſus ꝛ pctā lignū ſenū ꝛ ſtipulā tot ꝛ tātis ꝑiculis īminere: q̄ in reddēda rōne q̄ nr̄is e manibꝫ req̄ret, p̄nūc ꝑhor reſco tremēdo rōnabilit̄ r̄ndere.

Felix. Et reuera q̄ a iurȝ angulos nō noueritȝ oēs: ꝛ merito bn̄ mouent̄ vr̄a ꝛ vr̄oꝝ mētes ſed ad tollendum tante ꝑplexitatȝ ſcrupulū. ꝓpēdatis auctes ſacraꝝ legū ꝛ canonū. Scptū eſt em̄ qđ ꝑ nos nō poſſum⁹: ꝑ alios facere debem⁹. ff. de ꝓcur. l. j. ff. de admi. tu. l. Ita nū. §. geſſiſſe. ꝛ h̄ expꝛeſſius videm⁹ in tutelis ꝛ tutoribꝫ vbi pupilli penit⁹ in potētis potētia tutorȝ fulcita releuat̄ oneribꝫ; vt ptȝ inſti. de tu. ꝛ cu. ꝛ. ff. eo. ti. ꝑ totū. Hoc idē in iuriſdictiōibꝫ ecctū clericoꝝ ꝛ monachorū nō cōpetētibꝫ officialiū miſterio ꝑagēdis. Itē ſilr̄ vbi ꝑſone eligit̄ induſtria. aut qđ nō licȝ vobis aut ↄuenit ſeu ꝑ vos nō pōt expediri in ꝑſona ꝓpria ꝑ aliaꝝ pſonaꝝ parant̄ exercitia. vt dicit. l. C. de cadu. tol. §. Ne aūt. ꝛ. l. Int̄ artifices. vtȝ in pictore vr̄o q̄ ſepe ſua motus induſtria vl' ſctōs vel angelos vl' dyabolos multū viuaces depingit in pariete vl' tabula. ſic ſilr̄ aliorꝝ mechanicoꝝ pōderat̄ practica. ꝛ hec nō dicunt̄ prout ꝛ iuriſdictiōes manibꝫ abbatis aut monachorū qualitercūq̄ȝ ꝑacta ſeu ꝑagenda mūde ſunt em̄ man⁹ vr̄e ꝑ taliū ꝛ aliorū veſtroꝝ exercicia. ꝛ q̄ȝ dicit lex p̄alle. qđ ꝑ nos nō poſſum⁹ ꝛc̄. Nā tantū poſſe dicimur qđ honeſte poſſum⁹. xxij. q. ij. faciat. ff. de condi. ꝛ inſti. l. Filius q̄ fuit. ꝛ id em̄ ſolū poſſum⁹ qđ cōmode p̄ſſum⁹. de reſcrip. Sciſſitat⁹. vel de iure ꝛ ſine ſcādalo. de p̄bē. Cū teneamur. ꝛ in glo. ij.

Abbas. Et nōne dicit regula iuris. li. vj. Qui ꝑ aliū facit. eſt ꝑinde ac ſi faceret ꝑ ſeip̄m. vt videt̄ ſi tutor tenet̄ directa actiōe qn̄ adminiſtrat ꝑ ſeip̄m eſt ac ſi admiſtraret ꝑ aliū: vt. ff. de admi. tu. l. Ita aūt. §. Geſſiſſe. ꝛ. l. tutores. §. Non ſolū. Item ſicut tenet̄ iudicio vnde vi qui deiecit per ſe. ita ſi deiecit per aliū. ff. de vi ꝛ vi. ar. l. j. §. deieciſſe. Item qui occidit per ſe ita ꝛ per alium occidit. C. de accu. l. Non ideo. C. ad ſill'. l. Si percuſſor. Arg. ff. ad tur. l. j. §. penultimo. Item ſi punitur tanq̄ȝ calūniator qui per ſe detulit ꝛ non probauit. Ita ꝛ qui per alium. ff. de iure fiſci. l. ij. §. Diuus pius. ꝛ. l. Non tantū. Ad idem poteſt induci. ff. de fideiuſſ. l. Poſtulare.

cū infinitis iuribus ſimilibus. vnde prout ſupra merito medullitus contremiſco: ſi per alios:

Felix. tot crudeles actus ſingulis diebus et horis mandato vel ordinatione perficio. Bene mouemini. Nā hec regula fictione iuris videt̃ fore vera nā al's impoſſibile cōcernit̃ ꝙ iſta q̄ ꝑ aliū fiunt ita fiāt ac ſi fierēt ꝑ meipm̄. q̄a iure cauet̃ ꝙ etiā factū ab eodē diuerſis tꝑibus nō rep̄ſentet identitatē eiuſdē facti. vt. ff. de ꝯdi. inde. l. Si ꝓ ſorte. §. Libertus. ⁊ in aut. de fide inſtru. circa ꝑnci. et hoc eſt neceſſarium. alioq̄n archiepi ⁊ epi ⁊ abbates ⁊ plures eccl'iaꝝ ꝑlati ꝓpter ſuas in tꝑalibꝫ iuriſdictiōes eēnt freq̄nter irregulares. Hoc idē videt̃ velle Jo. an. poſt Dynū. in dicta regula ꝑ vos allegata in mercurialibꝫ ſuis. Cōſtat enī ꝙ pater nō portabit iniq̄tatē filij: nec ecōtra. q̄ntūcunqꝫ cōiuncti Ezech. xviij. ⁊ j. q. iiij. Iudei. xxiij. q. iij. § His ita. Nec dn̄s punit̃ pro facto familie ſue citra mandatū ſuū delinq̄ntis. de q̄ plene Spe. de iureiur. circa fi. quia peccata ſuos tenent actores. vt dicit lex. C. de penis. Sancim⁹. de his q̄ fi. a ma. parte ca. Queſiuit. de ſen. exco. Romane. vnde ſimiliter ſcribit̃ ꝙ delictū ꝑſone in dānū eccleſie non debet redundare. etiam ſi fuerit adminiſtrator: ſindicus vel procurator. aut negociorum geſtor. De quo plene ꝑ Henricum Boij. de excep. Venerabilis.

Abbas. Mōue etiam ꝑter iam dictas videt̃ alia q̄ſi ad noſtrū propoſitū regula ꝑtinēs ꝑducenda q̄ dicit. poteſt quis ꝑ aliū qđ poteſt facere per ſeipm̄. vñ dicit Dyn⁹ ibidē. ſicut poſſum per meemere vēdere locare cōducere ⁊ litigare. ita poſſum per alium. vt. ff. de procurat. l. j. §. Uſus autem. et de iniu. l. Si vnus. §. idem iuli. ⁊ §. idem ait. ⁊ inſti. ꝑ quas ꝑſo. age. poſ. §. j.

Felix. Et ſic ſequeret̃ ꝙ poſſem ſine corꝑis leſione certis diebꝫ ieiunare ⁊ cōtinuiter ꝑ alium hoc idē ieiuniū poſſem ꝑficere. vide de hoc textū bonū in. c. Penitentia. de pe. diſ. iij. ⁊ gloſam bonā in. c. Presbyter. lxxxij. di. ⁊ aliā. in. c. Aniſ. xxiiij. q. ij. Scitis qꝛ ſupra dictū eſt ꝙ quis pōt ꝑ aliū qđ non ꝑ ſe. Itē pōt quis ꝑ ſeipm̄ qđ non ꝑ aliū. ſicut in p̄nti caſu. Et ſunt iuris regule regularit̃ vere al's regule nō eſſent ſi exceptiōes nō exciperent. vnde dicit̃ hoc regulare cū ſuū cōtrariū ſit ſpeciale. vt elec. Cupientes. li. vj. ⁊ in glo. ꝟ. Cōmode. ⁊ doct. ibidē. ⁊ h̄ verū in ur̃e facultatꝫ traditiōe. vt patꝫ ꝑ oēs vtriuſqꝫ iurꝫ regulas. ſec⁹ ꝑ alias ſciaꝝ diſciplīas.

Abbas. Plus erroneus ſum q̄ꝫ prius. nec mihi radicitus conſtat in tantorū tēꝑalium tumultibꝫ vbi demū requieſcat pur⁹ conſcie ſpūs aut ſalutariū nr̃oꝝ potētat⁹.

Felix. Sine ꝑoribus vix ad vr̃e penitiōis intentū ꝓcedere poterat nr̃e reſponſionis apparat⁹. Cōſtat vobis ꝑmū ꝙ experientia rerū eſt magiſtra. ⁊ p̄ſertim rationū ⁊ iuriū ritu regulariter fulcita. vt le. ⁊ no. de elec. q̄ꝫ ſit. li. vj. Ecce primū ꝙ Cōſtantin⁹ magnus imperator xp̄ianiſſim⁹ pro ſe ⁊ ſuis in impio ſucceſſoribꝫ tradidit ſuo tꝑe ſummo pōtifici ⁊ ſuis ſequentibꝫ donaria magna ⁊ p̄ſertim vrbē Romanā ⁊ multas italie ⁊ occidentaliū partiū regiones: q̄s hactenus ſummi ⁊ romani pōtifices tenuerūt. vt patꝫ. in. c. Decernim⁹. xcvij. diſt. ⁊ palea eſt. ⁊ in. c. Futurā. xij. q. j. vnde dicit Jo. an. in addi. ſpe. magna. de inſtru. edi. §. Nūc aūt videmus. ꝙ ſi donatio Cōſtantini nō tenuiſſet. nī eccl'ia romana ⁊ alie eccl'ie ⁊ monaſteria temporaliū hmōi poſſeſſiōes p̄ſcripſiſſent. Hinc videm⁹ quantas imꝑatores romanoruꝫ: reges ac alie terre ꝑncipes eccleſijs ⁊ monaſterijs tradiderūt terrarū ſuaꝝ ⁊ diuinorū poſſeſſiones q̄s hodie tenent ꝑ vniuerſum mundū dn̄antes. Hinc videam⁹ monaſteriū ſcti Benedicti in ſublato fundatū. de quo in. c. Cū ad monaſteriū. de ſta. mo. ⁊ totius ſue regule ſit exemplū ⁊ norma. et ſpeculū ſue religiōis. vt ptꝫ ꝑ idē. c. Quia ꝑ vniuerſuꝫ mundū taliter ⁊ in veritate famatū et diuulgatū. ꝙ pronunc ꝓut longis retroactis tꝑibus ꝑ caſtra meri ⁊ mixti imperij munita cū omībꝫ pertinencijs videt̃ glorioſe fundatū: et ſub abbatis ibidē miniſterio penit⁹ cōſtitutū. Item legit̃ de ſancto Greg. q̄ ſex ſtruxit in Sicilia vir clarus monaſteria. ⁊ infra vrbē ſeptimū in q̄ ſe fecit monachū. His ſane monaſterijs p̄dia large tribuit ⁊c. prout hodie ſuū monaſteriū in vrbe romana multoꝝ hꝫ poſſeſſionū ⁊ prediorū manſeola. Hinc monaſteriū ſcti Pauli extra muros vrbis ſimili modo dotatū eſt. Itē monaſteriū ſancti Galli. de q̄ in. c. Dilectis filijs. de pur. ca. in q̄ ſctōs Beda monaſtice ꝓfeſſiōis vigebat diſciplina. de q̄ dicit Jo. an. poſt vbertinū in addi. ſpe. de arbi. §. ſequit̃. ꝟ. ſed q̄ro diligēter in hec ꝟba ⁊c. et qđ in Germania eſt ꝑnceps maior abbate ſcti Galli qđ ex eo fortaſſe eſt locut⁹. qꝛ idē abbas ſub ſe vaſallos vicꝫ comites hꝫ ⁊ barones generoſos illuſtres ⁊ nobiles. homagia magnifica ſicut ꝑnceps. ideo principē cū noiauit. ⁊ iuriſdictiōes ſic ꝑnceps ꝑ alios exercuit. Itē abbates morbacē. ⁊ Campidonē. bis dicbꝫ ducibꝫ auſtrie bn̄ficia feudalia cōtulerūt. ⁊ ꝑ eoſdē de illis bn̄ficijs tanq̄ꝫ vaſalli inueſtiturā receperūt. atn̄ ꝑncipes in veritate iuxta iuris diſpoſitionē dici nō merentur. ſed eſt

ſupbia in abuſione. licꝫ tales ab adulatoribꝰ proclamenꝫ. Scripſit aūt Greg. papa Herman-
no epo Metēn. ꝑut habeꝫ. xcvij. diſ. Quis dubitet. ſic inquiēs. Quis dubitat ſacerdotes xpi
regū ⁊ principū: omniūqꝫ fideliū patres ⁊ magiſtros cenſeri: ac ſi diceret. nemo dubitat. ꝗ ſunt
principes ⁊ pluſꝗ̄ principes. prout aliq̄ ſunt argumentātes. ſed hic largiꝰ loquiꝫ ⁊ in foro peni
tētie in q̄ papa vl̄ impator principes mūdi ſubſunt illi hoc tpe quādo ꝯfitentes ſibi caput ſup
ponūt. vt le. ⁊ no. in. c. Sanc. de off. dele. ſic largo vocabulo paſtores habuerūt ṗncipes. vt. iiij.
Reg. vlti. xliiij. diſ. in prin. de quibꝰ pleniꝰ ſcripſi in li. de nobilitate c. xxiiij. ꝟ. Tunc abbates
Hinc infinita ꝝ eccleſiaꝝ ⁊ monaſterioꝝ prelati ſunt talibꝰ priuilegijs ⁊ ꝓrogatiuis ꝑoptime.
iuſte ⁊ rite et legittime dotati. ⁊ ab ecclia Romana rōnabiliter a tanto tpe cuiꝰ initiū non eſt in
memoria hoīm tolerati. ⁊ nec regula ſancti Bn̄dicti etiā de obſeruātia ſtrictiſſima ꝑ huiuſmo
di dominioꝝ ⁊ aliaꝝ rerū quarūcunqꝫ tpalium ſupabundantiū poſſeſſionē videꝫ fore via lata
īmo cōfortata prout patebit infra. Hec aūt monaſterioꝝ cōſuetudines in ordine ſcti Benedi-
cti ſunt ſufficiētes ad tollendū omnē ſcrupulū cōſcientie ⁊ de ritu ſimili ſeruādo ſufficientes fa
ciūt probatiōes. vt le. ⁊ no. E. dicto. in c. Contra morē. Conſtat igiꝫ ꝙ oīa conceſſa intelliguntꝫ
de iure cōmuni niſi prohibita in certis caſibꝰ repianꝫ. arg. xxvij. q. ij. Ex diuino. de ſen. exco.
Nup. de quo. ij. q. v. Cōſuluiſti. in glo. ij. ⁊ certū eſt ꝙ vno cōceſſo: cōceſſa intelliguntꝫ oīa q̄ ſe-
quuntꝫ ex illo. ⁊ etiā illa ſine quibꝰ cōceſſum expediri nō pōt cum oībus cōnexis. ar. j. q. v. Sic
xpus. vbi de hoc. Ad idē. ff. de ꝯhen. emp. l. Creditor. §. vlt. C. de bo. vacan. l. ij. li. x. ff. de le. iij. l.
Cuiqꝫ. ff. de pe. l. Nāqꝫ. §. Si ita. De quo Jo. an. in mercurilialibꝰ ſup regula: cuꝫ q̇d prohibe
tur. li. vj. Vn̄ ſi ꝑlato ꝯcediꝫ iuriſdictio prout ꝑmiſſum eſt. videuꝫ ſibi cōceſſa oīa ⁊ ſingula q̄
ſpectāt ad huiuſmodi iuriſdictiōis exercitationē. prout ſi monacho cōcediꝫ ꝙ ſit in ſcolis oīa
videnꝫ ſibi cōceſſa q̄ reqrunꝫ ad ſcolarē. vnde ſi eius intereſt pōt ibidē accuſare vel al's agere cō
ducere ⁊ locare. vt no. de accu. Ex pte. in gloſa. ij. Unde dicit Archid. ne cle. vel mo. c. ij. li. vj.
dare operā ſiue intēdere ſacris litteris. nā eſt cōtra vocationē monachalē. ⁊ ideo abbati ꝑcipi-
enti vt ſacris rebꝰ intēdat monachꝰ: obedire teneꝫ. Tamē ad hoc vt monachus poſſit eſſe ī ſtu-
dio duo ꝑcipue requirunꝫ. Primū eſt vt obediētia cogaꝫ. quia ex ſe ſemꝑ debꝫ velle in clauſtro
manere. Scd̄o exigiꝫ vt intētio eius nō ſit ad gloriā ſed ad ſapientiam aſpirare. ſufficit eīm mo
nacho ſi bonꝰ eſt licꝫ ſit illitteratꝰ vel irregularis: ſꝫ hec nocēt clerico. vt le. ⁊ no. xvj. q. j. l. Legi.
in glo. ſufficit. vn̄ dicit lex. Eſt obprobriū monachis ſi velint videri periti ſecularium negocioꝝ.
C. de epi. ⁊ cle. l. Repertum. C. de teſta. l. Conſulta. ⁊ ea rōne ſuadet eis ꝙ in negocioꝝ monaſterij
diſpoſitione cōſtituā ſindicū. quia ſeruos dei decꝫ eſſe q̇etos. de ſindi. c. Unico. Dicitꝫ etiaꝫ de
monacho ꝙ ſi mutuū cōtrahat tenebiꝫ monaſterio vſqꝫ ad probabilē modū. ar. ff. ad macedo.
l. Filiū habeo. ⁊ ibidē doc. ⁊ ſi talis monachus obligat libros vel res alias pro ſcolari vl̄ alio.
obligatio nō tenet. ⁊ ſi fideiuſſor fuerit ibidꝫ pro aliquo: ſimiliter nō tenet. vt dicit Archid. in
dic. c. ij. ne cle. vel mo. li. vj. vnde prout colligiꝫ. lxviij. diſ. in. c. Si quis. ⁊ in glo. j. iuribꝰ ad hoc
bene fulcita. monachꝰ poteſt eſſe epiſcopus in eccleſia ſeculari. etenā prelatꝰ in eccl'ia ſeculari.
Item plebanꝰ in eadē. Item canonicꝰ ſecularis. Itē vicedominuo. quia epiſcopꝰ debet habe-
re teſtimonia monachoꝝ ⁊ [illegible] eſſe yconomꝰ epiſcopi. ⁊ ibidē vide Archidya. Itē monachus
pōt eſſe officialis cauſarū fori cōtentioſi de cōſenſu tn̄ abbatis ſui. vt notat will. de mōte Lau-
dino. de reſcrip. Et ſi ṗncipalis. ⁊ Henricus boḡc. ne cle. vel mo. Scd̄m. in fi. Ex his ſufficiē
ter colligiꝫ monachos omniū tpaliū abundantiā ſine pctō poſſe poſſidere. ꝑut poſſidebāt ab
antiq̄ et ꝑſertim Ciſtercienſes prout clare videꝫ de deci. nup. vbi diciꝫ euidentꝰ de poſſeſſionibꝰ
per ipos illis diebus compatis ⁊ acq̇ſitis. ⁊ hodie videnꝫ poſſidere. ⁊ q̇ pauca poſſidēt cū pau
ꝑtate maledicta minori felicitate videnꝫ ab omībꝰ fulgere. Unde dixit Hiero. vt habeꝫ. xxxij.
q. ij. Moyſes. Anima certe quia ſpūs eſt in ſicco habitare nō pōt. ⁊ iuxta glo. ibidē in ſicco id-
eſt in corpe rudi ⁊ informi. quia vtiqꝫ corpus ſine aīa rudiſſima videꝫ materia. imo ſpūſſan-
ctus in ſicco arido ⁊ ſterili: necnō in fecundo pauꝑeqꝫ loco habitare diutius nō cōſueuit. vt pa
tet in Carthuſienſibꝰ cōtemplatiōe ſancti ſpūs prout aſſeriꝫ bene redolentibꝰ ⁊ ceteris religio-
ſis qui ſpūs dei ꝯueniūꝫ in cōſummatiōe vite cōtemplatiue q̄ apud nos diciꝫ pronūc reforma
tiōis. Qui pridē religioſi reuera deſiderabant loca hactenꝰ in habitationē ſibi. ⁊ conſequen-
ter poſſidebāt ⁊ priores Jebuſeos ⁊ vix quandoqꝫ repellebāt vt a fructu frumenti vini ⁊ olei
multiplicati fideles chriſti in pace requieſcerēt. et ita dedit ſpūs pinguedinē ⁊ pinguedo ſpiri-
tui. Ac ſi diceremꝰ ꝙ obſeruātie religionis cultores nōniſi loca victualibꝰ abundanter referta

querebāt. arida quo꜅ repudiabant. et eorū poſſeſſores in iuinc moleſtabāt. Sed ād propoſitū noſtrū redeūdo dicam⁹ ꝙ eccleſiarū ꝛ monaſteriorū prelati hucuſ꜅ iuramēto multiſ꜅ penis conſtricti manſerūt. ꝙ huiuſmodi dominia ꝑut alias ſuoꝝ prediorū poſſeſſiones ꝗbuſcū꜅ iuriſdictionibꝫ tan꜅ ſpiritualibꝫ munita. alienare nō potuerūt ſine ſedis apoſtolice licentia. vt apparet de re. eccle. non alie. quaſi per totū. Ex his igiť que dicta ſūt notabiliť colligiť ꝙ nō tm̄ vobis dn̄e abbas. ſed oībus eccleſiarū ꝛ monaſteriorū prelatis per mundū cōſtitutis noīe ſuarū eccleſiaꝝ ꝛ monaſterioꝝ licet dominia ꝛ dn̄ationū inſignia patenť et potenter poſſidere ꝛ poſſeſſa manu tenere. et nouas res tꝑales ſolerter acquirere. vnde iura nr̄a ſalubriter ſtatuerūt vt monachus ſuccedat in hereditatē res mobiles ꝛ īmobiles qualitercū꜅ in ſe cōtinētem. vt ptz. xix. q. iij. Nō liceat. ſed monaſteriū nomīe eius recipit ꝛ acqrit. xviij. q. j. c. j. De quo plene in nouell. de ꝓba. In pn̄tia. circa fi. ſue magne glo. ꝛ hoc ſeruať. ſed hoc tm̄ ibidē vbi auctoritas cū potētia cōcurrere videť vt infra diceť. ſed ſi monach⁹ nollet adire hereditatē ꝛ omnino vellet qeſcere extunc monaſteriū nō ſuccedit niſi coactus adeat. De q̄ Spe. de ſta. mo. ꝟ. Octauo queriť. ꝛ in nouell. de proba. In preſentia in magna glo. Sed Alanus dixit: ꝙ ſi monachus vellet hereditatē penit⁹ repudiare qd̄ nō poſſit. vt ibidē. ꝟ. ſeq̄n. Sꝫ ſi monach⁹ vellet adire hereditatē ꝛ mōaſteriū recuſat ꝑferť volūtas monaſterij vt dicit nouell. vbi. s. circa finē.

Abbas. Premiſſis bene perpenſis congrue ſequitur vt dicas an feuda intrantis monaſteriū perſonam ſequantur.

Felix. Vidi talē queſtionē in practica ꝛ iudicialiter expeditā. Nā dicit Johan. an. vbi. s. ꝙ hm̄oi feuda talia debēt ſeruitia q̄ monaſteriū ꝑ ſe vel ꝑ aliū licite pōt exhibere ꝙ extunc oīno ſequanť ꝑſonā. ſed ſi nō pōt monaſteriū talia ꝑficere ſeruitia ꝙ extūc ad dominum debent redire huiuſmodi feuda. allegat arg. C. de cadu. tol. l. vnica. §. Elegantem. ff. de ſolu. l. Inter artificeo.

Abbas. Sed quid ſi intrās monaſteriū habuit poſſeſſiones emphiteoticas.

Felix. Dicit Joh. an. vbi. s. ꝙ vti꜅ tales poſſeſſiōes cū onere ſuo tranſeūt ad monaſteriū. allegat ar. ff. de le. ij. l. Peto locū titij. §. j. Licet. ſit ar. cōtrariū in auť. de alie. emphi. §. j. coll. ix. ſic etiā ſi intrās religionē hꝫ vſufructū cuiuſcū꜅ rei: ſiľ trāſit ad monaſteriū. ꝛ durat ad vitā intrātis tantū. allegat inſti. de acq̄. ꝑ arro. §. Vſus enim.

Abbas. Quid autē ſi ingrediēs monaſteriū prius ad vitā ſuam emerat fructus aut cēſus in pecuniis aut aliis rebꝫ conſiſtentes an monaſteriū licite recipiat hm̄oi fruct⁹ ꝛ cenſus ad vitam ingredietis.

Felix. Quis dubitat ſi ingrediēs licite quondā potuit emere. et ſibi taliter prouidere ꝛ ſibi proxim⁹ eſſe cū caritas a ſeipſo incipiat. xxiiij. q. v. ſed nō licet ꝙ monaſteriū qd̄ ſuccedit monacho: ſimiliter recipiat ad vitā iſtius monachi. De hac igiť queſtione vidi doctores ſepe diſcrepantes. ſed pluribꝫ altricationibꝫ defalcatis. dicit Jo. an. in addi. ſpe. ſuper rubrū de vſuris poſt Hoſtien̄. ſi fructus certi vendunť ad tēpus incertū: hoc eſt ad vitā hominis. id eſt ad horā mortis que incerta eſt. vt no. de pe. et remiſſ. Cum ex eo. ff. de ꝯdi. ꝛ de. l. j. ꝛ ꝙ huiuſmodi cōtractus ad vtrau꜅ partē ſcꝫ vendentē et ementē ſit licitus. ꝛ hoc ſi nō fiat in fraudē vſurarū. nec deceptio vltra dimidiā ꝛ ſatiſfacit de ere. fi. de vſu. vbi ꝓpter incertitudinē excuſatur cōtractus ab vſura. ad idem bene facit. l. Scimus. §. penul. C. de dona. Ibi. incertos eīm fortune exit⁹ ꝛc. ꝛ. C. de vſu. Si ea lege. ꝛ. l. Oleo. ꝛ. C. de vſufru. l. Ambiguitatē. §. j. de ſepul. ſacris. cū. j. glo. Reſiſtit etiam in hoc Hoſtien̄. Raymund⁹ et Goffre. qd̄ vide in ſumma ſua de vſuris. §. in aliquo. Predicti eīm dixerunt ꝙ ſi huiuſmodi cōtrahentes credūt diu viuere intentio ipſorū eſt corrupta. Sed dicit Johā. an. vbi multū tempe viuit emptor nō habet venditor cōqueri qui econtrario ſcꝫ morte feſtina nō fuiſſet cōqueſtus. facit ad hoc. C. de ſolu. l. penul. Item eſt hoc accuſare naturā cōtra. l. Maximum. C. de libe. prete. vel exhere. ꝛ in hac diffinitiōe tanti doctoris ſitis bene cōtentus. immo ſupſtitioſum foret ſi magis velletis fore certus. vt ie. et no. in regula. Qui certus. de re. iur. li. vj. ſic in caſu cōuerſo. ſi quis emit fructus incertos ad tēpus certum. videlicꝫ arborū oliuarū vel vinearū. dicit Jo. an. ibidē ꝙ eſt idem ius: et ꝙ ſimiliter valeāt cōtractus. hic autē ꝛ proxime ꝑſcriptus videlicet ad vitā hoīs: religioſis ꝑſonis ſingularibꝫ ſemꝑ eſt interdictus vt colligiť ex ꝑdictis. ſecus de clericis ſecularibꝫ.

Abbas. Sum cōtentus. ſed adhuc alia queſtione moueť animus. quid ſi ingrediens monaſteriū fecerat dū erat in ſeculo tales contractus. vicꝫ qꝛ emerat cenſus vnius floreni pro viginti florenis. aut quin꜅ pro centum et hm̄oi ſimiles in aliis rebꝫ cū pactis ꝛ conditionibꝫ de redimēdo pro tali ſumma iuxta ratū tē=

Felix. poris. an monaſterium loco illius profeſſi ſine peccato recipiat illius fructus. De hac materia dudũ et breuiter ſcripſi in tractatulo contra validos mendicãtes. et ſummarie: prout per multorũ doctorũ collegi collationes et dixi talem contractũ fore vſurariũ niſi emptor tantũ exponeret in ſolutione principali pro quanto cõmuni curſu talis cenſus emeretur perpetuo. ⁊ ſi tunc emptor venditori faciat talem pietatẽ. vt quãdocunq̃ venerit. ad pinguiorẽ fortunã redimere ſe valeat ab huiuſmodi ſolutiõe. hic meretur fratri ſuo facere talẽ gratiã: ſed ſi minus ſoluerit. videlicet. x. vel. xx. cũ in veritate non ſit moris illius terre pro tãto tales cẽſus comparare. mox pſumitur dolus ⁊ vſura. de quo monaſteriũ ſe nõ intromittat. Nã contractus ex cõuentione legem recipiunt ⁊ ſeruari debet niſi reprobet a iure huiuſmodi lex. de depo. c. ij. ⁊ ibidẽ in glo. ij. In his autẽ cõtractibꝰ intentio multũ iudicat hominẽ. xxij. q. v. Humane. de ſenſibus autẽ ⁊ cogitationibꝰ iudicat deus. xxxij. q. v. c. j. §. Qd autem. Si autem clerici vel religioſi aut laici poſſidentes ſupabundans aurũ vel argentũ. ſcientes ipm fore ſterile ⁊ non indigent. nec al's per illud volũt ſubuenire pauperibꝰ: aut alijs ſuis in chriſto confratribus multis debitorũ oneribꝰ grauatis. Ut vt hec ſterilis maſſa auri vel argenti contra ſuam naturã prout alchamiſte laborent fructificet: faciũt tales contractus. etiã ſcdm curſum quo tales cenſus perpetuo venduntur. et eccleſia q̃ de occultis non iudicat. videlicet militãs. vt de ſymo. Sicut. cũ concor. in glo. hos cõtractus pmittit. ſecus de eccl'ia triũphante. vt in cle. j. de here. ⁊ in glo. Hic placet. Eſt tamẽ magna differẽtia inter vſuram taliter palliatã per quã ſubuenitur ſepe ſalubriter oppreſſi timentibꝰ. et inter nudã vſurã nullo colore bono veſtitã. prout inter eandẽ ⁊ rapinam. Nã vſura ſit ſine violentia. quia ſcienti ⁊ cõſentienti non fit iniuria: neq̃ dolus. de reg. iu. Scienti. li. vj. de ſenten. excõ. Contingit. et in glo. j. ſecus de furto ⁊ rapina Unde leges furẽ ⁊ raptorem vltimo ſupplicio codemnãt. de quo Azo in ſumma de penis. ſed non vſurariũ qualitercunq̃ procedentẽ. Pena enĩ grauior vbicunq̃ imponitur grauius exinde peccatũ eſtimatur. vt le. ⁊ no. xxxij. q. vij. Quicquid in omnibꝰ. ⁊ in glo. j. Sed aliter ſcdm canones. quia ſi laicus eſt vſurarius. hic eſt excõmunicandus niſi reſtituat. de vſu. Preterea. ⁊ clerici ab officio ⁊ beneficio ſuſpenduntur ⁊ repelluntur etiam a dignitatibꝰ. de exceſſ. prela. Inter dilectos. ⁊ etiam deponi debẽt ſi cõmunicant. xlvij. diſ. Quia multi. ⁊ nihilominꝰ excõmunicãdi ſunt ⁊ fortius q̃ laici. vt colligitur ex premiſſis. Videamꝰ igitur ppendendo quo criminis auſu ſit perplexus qui contra cõſcientiã facit prout premittitur tales vſurarum contractus palliatos aut dolo ⁊ fraude punctos. de quibꝰ doctores ſcribere cõſueuerũt de emp. ⁊ vendi. Cũ dilecti. ⁊ ſuper glo. vlt. ⁊ ea. ti. Ad nr̃am. qd. c. facit ad ppoſitũ. Cũ igitur put pmittitur monaſteriũ hmõi pſonis in totũ ſuccedat. tenetur idcirco monaſteriũ in q̃tum ad ipm puenit q̃rulantibꝰ rñdere. ff. de caſum. l. Tutelas. ff. de adop. l. Si arrogare. Inſti. de acqui. per arro. §. j. ⁊ idẽ ⁊ vbicunq̃ alicuius patrimoniũ ad aliquem peruenerit. C. de vi. pub. l. ij. ff. de fideiuſ. l. Inter eos. §. fi.

Abbas. Quid aũt ſi res taliter eſt donata alicui laico vel clerico cũ conditiõe q̃ alienare nõ poſſit. ⁊ ille ſe ⁊ ſua tradidit monaſterio. nunquid monaſteriũ tenebitur illas.

Felix. Dicũt doctores q̃ ſic ar. ff. de fun. dota. l. j. ff. de le. iij. Pr. ⁊ in eo qd le. ⁊ no. d iure pa. Ex lr̃is. lꝫ ſit ar. ꝯ. ff. de le. ij. l. peto lucij titij. §. fi. de q̃ Jo. an. in. c. In pñtia. de pba.

Abbas. Quid autem ſi monachus in ſua oblatione aliquid mandauit expendi. et maxime ad pias cauſas.

Felix. Dicitur q̃ adimplenda eſt voluntas taliter intrantis tanq̃ morituri ⁊ teſtamentũ facienti. cũ prout predictũ eſt: monachus mortuus ſit mundo poſtq̃ monaſteriũ intrauerit. et profeſſionẽ fecerit. ar. ff. de pac. cõtra iur. cũ reg. iti ſi. ⁊. C. de pac. l. Legem. Idem ſi monachus vel monachandus anteq̃ intret monaſteriũ mandat ne aliqd de his q̃ ſecũ tranſferunt. poſtea alienent. in aut. de alie. emphi. §. ſctiſſimas. coll. ix. licꝫ aũt ad hoc obſeruãdũ nulla cõpetat monaſterio actio ꝯ platũ. vel mõacho ꝯ monaſteriũ tñ plati ex officio h̃ facient adimpleri. C. de libe. cã. l. Cũ affines. de teſta. Nos quidem. ⁊. c. Iudicante. ⁊. c. Si heredes. ⁊. c. Tua.

Abbas. Quid autẽ ſi aliquis ingrediatur monaſteriũ cui nõ licet habere ppria bona immobilia ſicut ſunt fratres ſancti Auguſtini. Heremitarum: Predicatores: aut fratres minores ⁊ alij pro dño mendicãtes. ⁊ hi frẽs habẽt put cõſueuerũt bona immobilia.

Felix. Dicunt quidã bona immobilia ingredientis debẽt haberi pro derelicto. ⁊ ſic occupanti cõceduntur. ff. pro derelicto. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ p totũ: vel in cauſa caduci ſunt. C. de cadu. tol. l. Unica. Sed alij dicunt q̃ debẽt venire ad heredes ab inteſtato. quia ex quo pro

feſſus eſt: mortu⁹ fingit̃ prout ꝑdictũ eſt. ⁊ probat̃. C. de epi. ⁊ cleri. l. Dico vobis. Tertiũ dicit cũ nõ ſit nñ monachus talis monaſterij qđ ingredit̃: ſed epi dyoceſ ex quo monaſteriũ tale eſt qđ nõ põt habere bona debẽt ad epiſcopũ ꝑuenire. xvj. q. j. Qui vere. xix. q. j. c. Unico. xxvij. q. j. de puellis. al's de viduis. j. ⁊ ibidẽ de hoc ſcđm Inno. ⁊ meli⁹ ar. de deci. Nũ. ⁊ C. de epi. ⁊ cle. l. nullũ nocere. §. ꝙ ſi teſtamẽtator. Sed dicit Joh. an. in dic. c. In pñtia. de ꝓba: quicq̃d tamẽ ſcribat̃ ꝑ illos talia monaſteria volũt habere bona nõ vt ſibi retineãt ſed vt vendãt. quo autẽ iure hoc faciant hoc aduertãt. generalit̃ eñ preciũ ſuccedit loco rei. ff. de vſufru. l. quia q̃ ꝓcio et. ff. de tribu. ac. l. Procuratorũ. §. non autẽ totum. et. l. aliquando. ſcđm Hoſtieñ. et de hoc in ſpe. de ſta. mo. ꝟ. iij. vide qđ no. de reli. do. c. Uno. li. vj. in glo. veterẽ. vbi Johã. an. remitit ad Cynũ et ad conſtitutionẽ de fratribus minoribꝫ ⁊ plures alias queſtiones ꝓprie ad diſpoſitiones monachoꝝ facientes. vide Spe. de ſta. mo. et Jo. an. in dic. c. in preſentia.

Abbas. Quid ſi filius regis aut marchionis ducis vel comitis aut baronis fiat monachus: et pater morit̃ ſine alio herede. nunquid huiuſmodi dominia accedunt monaſterio.

Felix. Dixit Alanus ꝙ ſi ſic iure hereditario ſic deferat̃. Dicit tñ Spe. vbi. ſ. ꝟ. x. ꝙ hoc de facto nõ ſeruat̃. His igit̃ ⁊ alijs ꝑmiſſis ⁊ ſincere ꝑpenſis. vos dñe abbas videtis experiẽter ꝙ tam ex donatiõe libera q̃ꝫ ex ſucceſſiõe naturali vel paterna monaſteria religionũ q̃rumcũq̃ꝫ abundãter ditata. ⁊ ꝑ diligentẽ ſollicitudinẽ ⁊ negociatiõis occupationẽ: ac religioſoꝝ cõtinuã ſolertiã. eſt hmõi abundãtia fideliter introducta ⁊ iuridice cõſeruata. ⁊ a tãto tꝑe cui⁹ initiũ nõ eſt in hoim memoria. ⁊ q̃ntuꝫ hmõi ius aut iuriſpreſcriptio opet̃ cũ cõſuetudine ſolẽniter cõtinuata notat̃ ex ꝑſcriptis. ⁊ in. c. Cũ ꝯſuetudinis. de ꝯſue. cũ ibi notatis. Videt̃ etiã qꝛ notãter dixim⁹ ꝑ ſolertiaꝫ ꝙ a ꝯtrario ꝑ prelatoꝝ ⁊ alioꝝ fratrũ negligentiã diſſolutã q̃ iuxta legẽ ꝓpe dolũ eſt. vt. ff. man. l. ſi fideiuſſor. j. Rñ. hmõi feliciſſima abũdantia pleruq̃ꝫ videt̃ deſerta diſſoluta ⁊ diſſipata. ꝑlatus eñ nõ ſolũ tenet̃ de dolo culpa lata ⁊ leui ad inſtar tutoris. C. de peri. tu. vel cu. l. Si tres pupilli. ſed etiã de negligẽtia. vt pꝫ in. c. Cacꝫ. de offi. archi. cũ etiã ꝓpter negligẽtiaꝫ remoueat̃. de offi. cu. c. j. ⁊. j. q. j. §. Ecce cũ honoris. lxxxj. diſt. Dicta. ⁊ ſic etiã index ꝓpter negligentiã remouet̃. C. de offi. prefec. Orientis. l. quos. ⁊. ff. de cuſto. ⁊ exhibi. reoꝝ. l. Carceri. ⁊. l. Nõ eſt. Sic ꝓpter negligentiã papa Zacharias depoſuit regẽ Francie. xv. q. vj. Alius. qñ põt intelligi cũ craſſa eſt negligẽtia. Arg. j. q. j. Quicq̃d. ff. de ꝟbo. ſig. Magne. Uñ negligentia ꝑlati mortale pctm̃ eſt: vt. lxxxj. diſ. Dictũ eſt nob. ⁊ de re iu. c. penul. vbi dicit̃. Nõ põt eſſe paſtoris excuſatio ſi lupus comedit oues ⁊ paſtor neſcit. ꝫ a ꝯtrario diligẽtia in q̃libet ꝑſidente videt̃ meritoria. de q̃ dixit bon⁹ Joſaphat ad iudices terre. Cũ diligẽtia cũcta facite. ij. Paralip. xx. ⁊ hanc diligentiã dicim⁹ ſollicitudinis occupationẽ: imo negociatiõis exercitationẽ. ⁊ in his laudam⁹ ioſeph Gen. xlj. ⁊. c. ſeq̃n. q̃ tꝑe fertilitatis collegit. ⁊ tꝑe ſterilitatis regẽ Pharaonẽ ⁊ ſe ⁊ ſuates ſubleuanit. vnde ſi eccl'ie ⁊ monaſteria terre nr̃e. ⁊ ꝑſertim ꝓnũc ꝑ gentes inhũanas vicꝫ Switeñ. cũ cõplicibꝫ deſolata ⁊ ignis voragine ꝯſummata quondã tempꝛe pacis cũ negociatiõis ſollicitudine diligẽter theſauros in abſcondita collegiſſent iã ſua monaſteria miſerabiliter cũ ſuis poſſeſſionibꝫ dilaniata reſtaurarẽt. ſed quia nil reſeruata videtur. igit̃ cũ lamẽtabili penuria fratres ⁊ ſorores deſtructio pacis ⁊ religiõis loco in cõtemptũ ſacratiſſime regule exules ꝑ mundũ vagãtes conſpiciunt̃ aut ſi in alia terra villarũ aut ꝑdioꝛum poſſeſſiones cõparaſſent, ꝓut licite potuiſſent: vt le. ⁊ no. de deci. nup. ꝓnũc ibidẽ morã ducerent. aut cũ eiſdẽ ſuas manſiones ⁊ alias ꝑſonas recuperaſſent. ⁊ hec eſt ſollicitudo de qua dicit Catho. diligentiã adhibe. ⁊ Apocal. xvj. dicit̃. Beatus q̃ vigilat ⁊ cuſtodit veſtimenta ſua ne nudus ambulet et videant videlicet homines turpitudinem ſuam.

Abbas. O felix tu loqueris vt crudus iuriſta q̃ ſperat ⁊ ſpectat tantũ tranſitoria ⁊ tꝑalia. ⁊ nõ curat ſi per vana cõſilia inquinat̃ aĩa. nec in te latent decocta feruore caritatis igne diuinaꝝ ſcripturarũ: imo tuaꝝ miniſteria. vñ ad vltimũ ⁊ ꝯſequent̃ tergoteu⁹ perpẽde nr̃a reſpõſoria. ⁊ qꝛ dixiſti de veſtimẽtoꝝ cuſtodia. Audi q̃d dicat Greg. moral. xij. c. iij. ſuꝑ codeꝫ verbo Veſtimẽta quippe cuſtodim⁹ cũ precepta innocẽtie ꝑſeruam⁹ in mente. vt cũ nos indutos culpa nudat. et ad miſſam redeũtes innocentiã penitẽtia aperiat. ⁊ inſuꝑ largit̃ loquerĩ de ſollicitudinis diligẽtia. ſed ſi tꝑe pacis ꝑ manibꝫ nõ erãt reſiduãda. q̃d dicis qꝛ diligẽtia in rebꝫ ⁊ negociationibꝫ res ꝑſuppõnit habitas: ꝓut priuatio ꝑſupponit habitũ. vt no. Bar. ff. de ꝟbo. obli. l. Decet. Unde ſcias ꝙ triplex eſt negotioꝝ ſollicitudo. quia q̃dam vituperat̃. quedã toleꝛat̃. ⁊ q̃dam laudat̃. Prima prohibet̃ Matth. vj. vbi dicit̃. Nolite ſolliciti eſſe ⁊c. quia nimia ſollicitu

tudo tēporaliū ſuffocat ſpūalia que vtiq3 tēpalib9 ſunt p̄cioſiora. de qua. xlix. diſ. Hinc etē ī. et Luc. viij. ⁊ torquēt hominē nimis: vt dicat. Receſſit ſomnus ab oculis meis: ⁊ corrui p̄ ſollicitudine. j. Macha. vj. Hanc autē ſollicitudinē ⁊ diligētiā preciſe cauere debēt omēs clerici ⁊ religioſi. vt le. ⁊ no. xij. q. j. Cui. vbi dicit. Cui portio deus eſt nihil debet curare niſi dñm: ne alterius impediat neceſſitatis mūere. hec eñ eſt vera ſacerdotis fuga abdicatio domeſticoꝝ et q̄dam alienatio cariſſimoꝝ. ſcz parentū ⁊c̄. vt ſuis ſe abneget qui ſeruire deo elegit. Hec ibidē p̄ Ambro. Ergo omnē ſollicitudinē in eū proijciētes. id eſt in deū. quia ipi cura eſt de nobis. j. Pe. v. ⁊ hec ⁊ alia per me ſupius enūerata ſunt penit9 ꝯtra tue negociatiōis documēta. Secūda vero negociatiōis ſollitudo eſt tolerabilis. vt quis ſic trāſeat p̄ bona tēporalia: prout infra dicet. Tertia ſollicitudinis negociatio eſt laudabilis deo ⁊ hominib9 que eſt circa mere ſpūalia ſicut circa ſacrarū ſcripturarū collationes ⁊ verborū dei ſeminatiōes. exēplo apoſtoli. vt. j. ad Theſſal. ij. fiduciā habuim9 in domino loqui ad vos euangeliū dei in multa ſollicitudiē. ⁊ etiā ſollicitudo ſit circa pacē inter deū ⁊ peccatores ⁊ etiā inter homīes faciendā. ad Eph. iiij. vbi dicit. Sollicitī ſeruare vnitatē ſpūs in vinculo pacis: et maxime circa op̄a caritatis ⁊ pietatis: videlicz elemoſynarū que habēt promiſſionē preſent͛ vite ⁊ future. xlij. diſt. §. j. xvj. q. j. Decime. Conſtat autē mihi de q̄buſdam noſtre ꝓfeſſionis fratrib9 talia minime p̄pendentib9. ſi autem quorūdā religioſorū cōſeruatoria ſunt auro ⁊ argento ⁊ omibus hūanis vſibus p̄ huiuſmodi p̄ambula diligēter diligenti diligētia ſupueniēte referta. et ſibi proximiores de ioſeph p̄ſagio forte timentes ſuis in chriſto cōfratrib9 ꝑut ꝑmittit periclitātis ſubuenire nō perpendōtes ⁊ his ⁊ alijs miſerabilib9 p̄ſonis non miſerantes. ⁊ de ſue negociationis: etiā licite cōmertio conſcientiā formātes. ⁊ de tantarū animaꝝ ⁊ corporū periculo minime cogitātes. ⁊ prout fecit Grego. qui triginta milia Rome pauit ſub regula: exceptis dei famulis lōge videlicz in ſicilia vel calabria: et propoſitis nō penſantes. hi ſunt de q̄bus dicit xp̄us Matth. xxiij. excolātes culicē. camelū autē glutiētes. Audi quid dicat Ambro. de officijs ⁊ ponit. xij. q. ij. Aurū eccleſia habet nō vt ſeruet ſed vt eroget ⁊ ſubueniet neceſſitatib9. quid eſt opus cuſtodire qđ nihil adiuuat: an ignoram9 quantū aurū atq3 argentū de templo dñi ſuſtulerunt. videlicet gētes ⁊c̄. Et infra. Melius fuerat vt vaſa viuentiū ſeruares q̄3 metallorū. His nō poteſt reſponſum referre ⁊c̄. Item ſequit ibidē per Hiero. Multi edificant parietes ⁊ colūnas eccl'ie ſubtrahunt marmorea nitent auro ⁊c̄. nulla eſt dilectio. id eſt cogitatio. Item ibidem cap̄lo ſequē. Amico q̄uicq3 rape furtū eſt. eccleſiā fraudare: ſacrilegiū eſt accepiſſe paup̄ibus erogandū ⁊c̄. aut qđ apertiſſimi ſceleris eſt exinde aliquid ſubtrahere omniū predonū crudelitatē ſupat ⁊c̄. Et omnia iura volunt in effectu opes reſeruare ⁊ paup̄ibus non ſubuenire: qđ omniū predonū crudelitatē ſupat. pro hac materia ꝓprie videas. c. Sicut hi. xlvij. diſt. et ſunt v̄ba ſancti Ambro. ſcripta ſup̄. xij. c. Luc. ⁊ poſt multa dicit. Proprium nemo dicat qđ eſt cōmune: plus q̄3 ſufficeret ſumptū: violēter obtentū eſt. Et infra. Nunq̄d iniquus eſt deus vt nobis nō equaliter diſtribuat vite neceſſaria. vt tu quidē eſſes affluens ⁊ abundās: alijs v̄o deeſſet ⁊ egerēt. an idcirco magis quia tibi voluit benignitatis ſue experimēta cōferre ⁊ aliū per virtutem patientie coronare. tu vero ſuſceptis dei munerib9 ⁊ in ſinū tuū redactis nihil reputas te agere iniquū ſi tam multorū ſubſidia ſolus obtineas. quis eñ iam iniuſtus tam auarus q̄3 qui multorū alimēta ſuū non vſum. ſed delicias facit. q. d. Nullus. Neq3 eñ minus eſt crimīs habēti tollere q̄3 cū poſſis ⁊ abūdas indigentib9 denegare. eſurientiū panis eſt quem tu detines. nudorū indumentum eſt qđ tu recludis. miſerorū redemptio eſt ⁊ abſolutio pecunia quā tu terra defodis. tantorum erga te ſcias inuadere bona quātis poſſis preſtare quod velis. id eſt velle debes. Hec ille.

Felix. Et quid hec ad nr̄e p̄ncipalis materie deductionē niſi q̄ per ſolertiam temporaliū diligentie negociationē p̄uenire poterim9 ad vtriuſq3 vite cōmoditatē. Nam non dat qui nō hab3. j. q. vij. Daybertū. ⁊ eius periculo nihil eſt. ff. de furtis. l. Itaq3 ſi illa. in p̄nci. ⁊ nec laudabimus eū ſicut illū de quo dicit. Hilarem datorē diligit deus. ij. ad Chorin. ix. ⁊. xxiij. q. vij. §. Ex his. nec ſibi dici pōt. Date ⁊ dabitur vobis. Luc. vj. ⁊ centuplū recipiet: ⁊ vitā eternā poſſidebit. Matth. xix. ⁊ beatius eſt magis dare q̄3 accip̄e. Act. xx. ⁊. xvj. q. j. Predica

Abbas. Non dubitam9 quin non habentis ſincerus (to. de cele. miſſ. Cū marthe. cōpaſſionis ſup̄ afflictos triſtis animus multū dantis cōparet. de quo pulcre per Greg. moral. xx. c. xxv. ⁊ vidim9 in vidua q̄ duo minuta miſit in corbonā Marci. xij. Lu. xxj. de quo pulcre. xxiiij. q. j. O di. circa fi. ⁊ ibidem in glo. Sed habētis ⁊ non dantis prout p̄miſ=

ſum eſt tenacitas apud omniū bonorū largitorē non excuſat. et preſertim apud religioſos magis videt viciosum. qui autē cōiungunt domū domui. ⁊ agrū agro. ⁊ vt multipliciter augeant cenſus ſollicitudinis cum ſtudio (de quo infra dicet) et ſi ex ſupabundanti theſauro villam emūt. ſicut ille de quo Lu. xiiij. quam neceſſe habuit videre non tamē ea neceſſitate que excuſat a peccato. de qua. xviij. diſt. Peruenit. ⁊ in glo. ij. ſed cōfratres ſuos pdictos vel alios chriſti fideles pmittunt in tā miſerande neceſſitatꝫ articulo. ſtimeo veriſimiliter trepidando prout chriſtus vbi ſup. ꝙ nemo virorū illorū qui vocati ſunt guſtabūt cenā ſuā. nūc nec in perpetuo.

Felix. Diſciplina vel miſericordia multū deſtituit ſi vna ſine altera teneat. et rigor eſt māſuetudīe tēperandus. xlv. diſ. Diſciplina. de iudi. Dudū. in Cle. Uideatis igit de rigore veſtro. quia in qua mēſura menſi fueritis remetietur vobis. Marci. iiij. Luē. vj. de peni. et remiſſ.

Abbas. cum ex dimiſſis procedamus ad priorem materiam negociationis. Et igit dicas ſi monaſteria prout pmittit per donatiōes aut emptiōes ſeu ſucceſſiones ditata. ⁊ ſibi ꝓpterea acquirunt dominia in qbus cōſuetudo fuit: aut dños tempales quondā pſcripta poſſidētes dominia ꝙ ſi ruſticus deceſſit ſine filio nepote aut alis de ſua ſtirpe vel linea deſcendētes nō obſtāte ꝙ hꝫ fratres aut ſororꝫ filios ⁊ filias aut earundē deſcendētes: dominus quondā totum occupauit iure peculij. an pronunc licite monaſteria huiuſmodi poſſint vti. tali vel ſimili iure cum penitus videant fore contra legem nature.

Felix. Dico vobis ꝙ talis cōſuetudo p monaſteria legaliter eſt ſeruāda: ſi ſaltem eſt vel fuit pſcripta. Nam dñs quondā ⁊ nunc monaſterij potuit allegare ꝙ iſti ruſtici ab initio hoc pacto fuerūt ſic caſſati vel relegati. ⁊ ad hoc probandū inducit cōſuetudo q̄ eſt optima legū ⁊ dubiorū interpres. de ꝯſue. Cū dilect⁹. Ad hoc in Leuit. xxv. vbi dicit dñs. Terra quoqꝫ nō vendet in ppetuū qꝛ mea eſt: et vos aduene ⁊ coloni eſtis mei. ⁊ ita dicit Hoſtieñ. de na. ex li. ve. ℣. vlt. ſicut ſiliter ꝯſuetudīes ſeruare ꝯſeruari cōpellunt ruſtici vt defunctorꝫ ruſticorū melior veſtit⁹ aut meli⁹ aīal qđ habuerūt pueniat ad tre dños. ⁊ nūc ad mōaſteria q̄ hmōi dñis ſuccedūt.

Abbas. Et ſi debilitores aut al's ipotētiores ruſticis viſi fuerim⁹. ⁊ hmōi dominia cū iuribꝫ ſuis iā annūeratis aut alijs ſiſibꝫ ꝯtra rebelles manutenere nō poſſem⁹.

Felix. Non tm̄ cōtra ruſticos ſed etiā cōtra quoſcūqꝫ no (qbus remedijs vti voluerim⁹. biles ⁊ alias vniuerſitates. pncipes terre ſeculares ex debito tenent ad defenſionēꝫ omniū eccleſiarū: quorū ſubſidio facietis vos cūctis rebellibus potētiores. vt le. ⁊ no. de ſup. ne. pre. c. ij. li. vj. ⁊ de hoc videatis valde glorioſuꝫ iuris textuꝫ ſumptū ex Iſido. li. iij. de ſummo bono. c. liij. canonizatū. xxiij. q. v. Principes. et ibidem glo. j. ꝙ quattuor capitula ibidē ſequētia inducunt ad hoc vt terre principes eccleſias defendant. ⁊ reos viuere nō pmittant. Et perpendatis ibidē q̄ ſolenniter diuine delegatiōis auctoritate defenſiōis illius officio principatus nobiliū tā laudabiliter ſibi comiſſo vtit aut vti debebit in vniuerſo mūdo. Sed ſi nollent (qđ abſit) ſcitis ꝙ mūera placāt homīes deoſqꝫ. vt no. Geñ. xxxij. de Eſau ⁊ Jacob. ⁊ ꝓprius per eundū Jacob. Geñ. xliij. q̄ dixit. Deferte viro munera videlicꝫ Joſeph ⁊c̄. Et igitur dicit Lombardus in prouerbio. Qui habet terraꝫ habet guerram. et allegare poſſumus prouerbia cōmunia ſiue vulgaria. vt legit et no. xvj. q. j. Legi. immo tanqꝫ autentica. de quo Hoſtieñ. de elect. per venerabilē. §. ꝙ autem. Unde fratres minores de obſeruātia vobis Ciſtercienſibus ſunt quietiores. ⁊ cū oīni abūdantia veſtra prout pmiſiſtis inquietiſſima vobis alimento degūt quaſi quotidiano ſimiliores ⁊ alimētorū nomīe intelligunt etiā veſtes ⁊ habitatio. vt le. ⁊ no. x. q. ij. Epus. in glo. ij. vnde iura vr̄a ſtipendijs vr̄is defendatis ⁊ tpa redimatis: quia cara ſunt. Ad Ephe. v. ⁊. xvij. q. iiij. §. vlti. ⁊ ita vt Antiochus redimeret populum ſuum dedit ſtipendia de erario ſuo. j. Macha. iij. et ita facit ſummus pontifex ⁊ alij mundi pontifices. Nam nemo ſuis ſtipendijs militare tenetur pro vobis. vt. xiij. q. j. His. xv. q. ij. In ſumma. de preſcrip. Cum ex officij. et ideo dominus abundanter vobis prouidere voluit.

Abbas. Et quid pauperes facient religioſi taliter ſuppreſſi: qui nec per ſe nec per alios iura ſua et ſuorū monaſteriorum defendere poſſunt nimium deſolati.

Felix. Non eſt hoc nouū in mūdo. ſed de ſimili formiduloſe pudēter tremēdo. ſicut oculi ſeruorꝫ in manibꝫ dñorꝫ ſuorū: et ſicut oculi ancille in manibꝫ dñe ſue. ita oculi legū impialiū: imo ipſius impatorꝫ q̄ dñs mūdi lacrimant ꝯq̄rendo, ꝓclamātes. qꝛ potētioribꝫ parcere nō poſſum⁹. vt le. ⁊ no. ff. de alie. iudi. mu. cā. fac. l. qꝛ etiā. cū cōcor. in glo. q̄ narrat inſup q̄ndam ſapientē dixiſſe ꝯtra maiorē nemini pſtat honorē, vicꝫ canones ⁊ leges. concor. de maio. ⁊ obe.

Cū inferior:quia honorāt potentē in eo ꝙ potēs est ꝛ deſpiciūt pauperem. vt le. ꝛ no. xlix. diſt. Sacerdotes. ꝛ ſic libere dicamꝰ:ad dyabolū pauꝑes. niſi habeāt patientiā que ꝓprie vult ſuas ꝛ ſuoꝝ iniurias eq̄nimiter tolerare. xxiij. q. j. In medio. ꝛ faciant de neceſſitate ꝟtutē ꝑut fecerūt abbates Ciſtercieñ. vt patꝫ in. e. Aug. de deci. cū prout ꝑmittit cōtra potētiores ipis non eſt cōſulendū. nam quilibet tm̄ ius preſumit habere iuxta mundi curſum q̄ntuꝫ poteſt defendendo autorizare. prout de hoc in libro de nobilitate ſcripſi. c. xxij. ꝟ. et quid hoc ad ꝓpoſitum.

Abbas. Quid autē eſt de illis principibus ꝛ nobilibus ſeu alijs quibuſcunq̄ꝫ nos in noſtris iuribꝫ et rebus mobilibus ꝛ immobilibꝫ multipliciter grauantibus.

Felix. Contra tales iuris habemꝰ glorioſiſſima ſufficienter remedia. ꝛ btūs cui ſunt tempore nr̄o profutura. alioq̄n prout ꝑdictū eſt nō ſunt veneratiōe digna. ꝛ ꝑmo de immuni. ec. c. Nō minꝰ. ex cōcilio Lateraū. ꝑcedēo. vbi dicit manifeſte ꝙ laici quicūq̄ꝫ q̄ angarias collectas vel alia onera q̄cunq̄ꝫ eccl'ijs vel monaſterijs vel bonis vel rebꝫ eorum imponūt aut iuriſdictiōes ꝛ auctem ꝑlatoꝝ eorundē diminuerint vel ꝑturbāt. ꝛ ſi moniti nō deſiſtūt ipi ꝛ fautores eorū excōmunican ſunt donec ſatiſfactionē exhibeāt cōpetentē. Itē dicit in decre. Aduerſus. eo. ti. Laici indicētes eccl'ijs aut monaſterijs tallias vel exactiōes q̄ diuerſis modis fieri ꝯſueuerūt. tales ꝛ fautores ipſorū excōicati ſunt. donec ſatiſfaciāt monitiōe ſemꝑ ꝑmiſſa. Item in. c. Nouerit. de ſent. excō. vbi dicit. Excōicati ſunt faciētes ꝛ ſcribentes ſtatuta vel introducētes ꝯſuetudines ꝯ eccl'ie libertatē ꝛ ipſa faciētes ſeruari. ꝛ ꝑſidētes ꝛ ꝯſiliari locoꝝ vbi edunt talia vel obſeruant ꝛ iudicantes ſcd̄m ea. vel ſcribētes in formā publicā iudicata. Item e. c. ti. in ca. Graue. vbi dicit. Promulgāda eſt excōmunicatio ꝯtra cōſiliarios ꝛ officiales niſi ſtatuta facta ꝯtra eccl'ie libertatē in loco cui ꝑſident de capitularibꝫ deleri faciāt ꝛ caueri ꝙ talia de cetero nō attēptent. ꝛ faciētes ſtatuta feuda q̄ tenent ab eccl'ia ꝑdant ꝛ priuati ſint eiſdē. Et ecce pater reuerēde nōne vobis ꝑoptime ꝓuiſum videt: dū maxima mūdi ꝑſecutoribꝫ veſtris infligit que pena vicꝫ excōmunicatio nuncupat. vt. xxiij. q. iij. Corripit. ꝛ inſuꝑ epiſcopalis mucro nomiat: quo freq̄nter ꝛ ſalubriter ꝑlatio ſpūalis ꝑotit. xvj. q. ij. Viſis. de quo. ij. q. j. Nemo. in glo. j. ꝛ breuiſſime ꝙ ſacerdotes clerici ꝛ monachi ſunt imunes ab omi exactiōe tꝑali. ꝛ in hoc ꝯcordant canones ꝛ leges imꝑiales diuerſi. vt patꝫ in dictis iuribꝫ ꝑtincter ad h̄ allegatis. ꝛ. C. de ſacroſanc. ec. l. Adminiſtrationes. ꝛ. l. Placet. xxiij. q. vlt. cōuenior. ꝛ. §. q̄uis. xj. q. j. Si tribunal. xvij. q. j. Noua. xj. q. j. ſacerdotes. ſic ꝛ oia q̄ vſibꝫ eccleſiaſticiſ deputant q̄ ad fundationē eccliaꝝ ꝛ cimiteriū ꝛ domos ꝛ ortos iuxta poſitos imunia debēt eſſe ab omi exactiōe. Cetera autē cū ſuo onere trāſeunt ad eccliam. de cen. e. j. vbi de hoc. ꝛ licet clericorū noie nō cōꝑhendant. vt legit ꝛ no. de biga. li. vj. c. Unico. ꝛ ibidē ꝑ Archid. in glo. vlt. vbi etiā dicit idē ꝙ bigamꝰ nō pōt fieri clericꝰ ſꝫ monachꝰ ꝙ monachatꝰ clericatu minꝰ eſt dignꝰ. ſed poſtq̄ꝫ bigamꝰ factꝰ eſt monachꝰ: hꝫ ꝑuilegiū clericoꝝ. vt dic̄ nouel. in dic. c. Unico. li. vj. tm̄ eccl'iaꝝ noie monaſteria cōprehendunt vt plene probat. xliij. diſt. §. Auctoritate. circa fi. et hoc dico. quia dū iura loquunt de imunitate eccliarū monaſteria ſimilit̄ includunt. ſed quādo ꝛ quādo non. et quid nomie eccleſiarū cōprehendat vide Archid. in ca. Unico. de conſe. eccle. li. vj. in ꝑnci.

Abbas. Audio te o Felix gratulāter ꝓcedentē in omi rerū abundātia ꝛ humanit' gaudente: in diuitiarū tꝑoraliū cōfluentia. Ad q̄d ponderas verba xp̄i qui dixit. Diues difficile intrabit regnū celorū. Matth. xix. Itē facilius eſt camelū ꝑ foramē acus trāſire q̄ꝫ diuitē in regnū celorū. Ibidē. ꝛ Lu. xviij. et dimiſſis ſcripturis nr̄is dixit iſte venerabilis Boetiꝰ. ij. de cōſo. proſa. v. in fi. O ꝑclara opum mortaliū beatitudo quā cū adeptus fueris ſecurus eſſe deſinis. et vt de ſcripturarū patenter innūerabiliū tumultu ſummā ſummarū tollere valeas. chriſtus ꝛ omniū ſanctorū patrū ꝛ prophetarū cetus frequenter deteſtabant (quas tu ſumme colis) terrenaꝝ diuitiarū potentatꝰ ꝛ lucidius ꝑpendēdo ſūt res nr̄e ſint cōmunes generales vel ſpeciales aut peculiares. ſi nō defecerit virtus mea in prouiſione ſumptuū et expenſarū largiſſime ſunt mihi diuitie. ſimiliter ꝛ abūdans abundantia tꝑalium ſufficiētiſſima et pauper inops ꝛ mendicus aliter nō conquerit ꝑ ſingulos dico lamentando q̄ꝫ de huiuſmodi rerum carentia. et nonne ſunt propꝛijſſime contraria egeſtas et abundantia.

Felix. Amore dei non puto difficultatē talibus obiectionibꝫ reſpondere. ꝛ ꝙ diuitijs ſalubriter valeamus inſiſtere. vos propterea domine abbas fratreſq̄ꝫ veſtros non dubito ſcripturarū rationibus infinitis redolere. Nam dixit Grego. moralium. ix. capit. xx. Non eſt ergo cenſus in crimine ſed affectus. cūcta eīn que deus cōdidit bona ſunt. ſed q̄ bonis male vtit:

pfecto agit vt q̄ſi per edacitatis ingluuiem eo quo viuere debuit pane moriat̄. igit̄ paup ad re-
quiē lazarus venerat. ſupbū v̄o diuitē tormēta cruciabāt. ſed tū diues Abraā fuerat q̄ in ſinu
Lazarū tenebat: qui tñ actori ſuo colloquēs dicit. loquar ad dn̄m meū cū ſim puluis ꝛ cinis.
q̄d itaq̄ ſe diuinas eſtimare nouerat q̄ ſemetipm puluerē cinerēq; pēſabat. Hec ille: ꝛ de hu
iuſmodi diuitijs q̄ pſunt ꝛ q̄ñ nocēt pulcre pſequit̄ ibidē Greg. ꝛ in pluribꝫ caplis ſeq̄ntibꝫ.

Abbas. Audi queſo bone Felix quid idē dicat in eodem li. v. c. viij. allegano Paulum
j. ad Corinth. vj. ꝛ. x. ꝛ. xj. q. j. Aliud. ſic inquiens. Omnia mihi licēt ſed non
omīa expediunt. cū eñ mens concepta deſideria ſequit̄. ſeruire rebus cōuincit̄ quorū amore
ſuperat̄. ſed Paulus cui cuncta licent ſub nullius poteſtate ſe redigit. quia ſemetipm etiam a li
citis reſtringendo ea que delectata p̄merēt deſpectata tranſcendit ꝛc̄. Et infra. Sciunt eñ
ꝙ nequaq̄ mens ad ſupna attollit̄ ſi curarū tumultibꝫ continue in infimis occupat̄. Item qui
ergo rebus tēpalibus occupant̄ tunc bene exteriora diſponunt cū ſollicite ad interiora refu
giunt. cū nequaq̄ fortes perturbationū ſtrepitus diligūt ſed apud ſemetipſos intus in tranquil
litatis ſinu requieſcunt. Hec ille. Unde ſtatuerūt iura ꝙ etiam a licitis abſtinendū eſt ſi eorum
occaſione peruenit̄ ad illicita. lxxxj. diſt. Volum⁹. et hoc practicamus in ordine noſtro p ſin-
gulos dies. quia quos de⁹ cōiunxit ꝛ licitū fuit videlicꝫ virum ꝛ mulierē. vt Gen̄. j. vt multi-
plicarent̄ ſuper terrā. nos in vno monaſterio ſimul permanere nō p̄mittimus. iuxta id qđ legi
tur ꝛ no. in. c. Periculoſo. de ſta. regu. li. vj. ꝛ. ij. q. ij. diffinimus. ꝛ. c. ſequēti. ne licitū ſcđm na-
ture legem ruat in illicitū. Sic ad propoſitū quis dubitat negociationē cum diuitijs fore licī
tam. ſed frequentiſſime p eandē prout conſortiū viri ꝛ mulierꝫ: naſcit̄ peccatū. immo vix deeſt
peccatū. Nonne ſecuri⁹ immo ſecuriſſimū eſſet nos ſepare a tantis diuitijs q̄ neceſſario requi-
runt officiū negociationis: etiam diuerſe et aduerſe exercitationis. ſicut etiā ſepamur a mulieri-
bus propter vtriuſq; periculū pnitioſe frequentis occaſiōis. vnde legibꝫ cauet̄ imperialibꝫ ꝙ
propter difficilem ſeparationē liciti ab illicito prohibet̄ quis a toto. ff. de aqua quoti. et eſti. l. j.
§. Item querit̄. ꝛ. ff. de aqua plu. ar. li. j. §. Item ſciendū. in fi. ꝛ. §. Si vicinus. ꝛ. l. iij. §. finali.
ſed ea que frequenti⁹ fiunt iura coaptantur ꝛ referunt̄. vt. C. de lati. li. tol. li. j. §. ſed ꝛ ſi quis.
xxviij. diſt. De ſiracuſane. de cle. cōiuga. diuerſis falla. viij. q. v. Deniq;. xix. q. ij. Due ſunt. ff. de
vſuca. l. Iuſto. §. j. Rn̄. in fi. ff. de legi. Non adea. et. iij. q. v. Accuſatores. ſed quia frequentiſſi
me ex diuitiarū tumultu que neceſſario negociationis occupationes requirūt prouenūt pec-

Felix. catorum inquinamenta tanq̄ ex virorum et mulierum concubinatione continua.
Scriptū eſt. Noli eſſe nimiū iuſtus: quia quandoq; iuſtus perit in iuſticia ſua. ij. q.
vij. §. De bio. de pe. diſt. j. Serpens. Nonne xp̄us dixit. Iugū eñ meū ſuaue eſt ꝛ onus meū
leue. Math. xj. in fi. et dixit Iohānes criſoſt. et habet̄. xxvj. q. vij. Alligant autē onera grauia
videlicꝫ plan eccleſiarū ꝛ importabilia. ꝛ ſequit̄. Nōne inclinus eſt pter miſcđiam rationē red-
dere q̄ pro crudelitate. vbi eñ paterfamilias largus eſt diſpenſator nō debet eſſe tenax ſi deus
benignus vt q̄d ſacerdos eius auſter⁹ vult apparere. Unde generalia v̄ba que ponit princeps
in ſuis priuilegijs. tu non debes ſtricte interptari. vt de deci. Ad audientiam. xvj. q. j. Frater
noſter. de dona. Cum dilecti. Quis eſt homo qui vult vitam diligit dies videre bonos. guſta-
te ꝛ videte quoniā ſuauis eſt domin⁹. non eſt inopia timentibꝫ eum. nec minuent̄ omni bono.
Ps. xxxiij. Spera in domino ꝛ fac bonitatē ꝛ inhabita terrā ꝛ paſceris in diuitijs eius. delecta
re in domino ꝛ dabit tibi petitiones cordis tui. Pſal. xxxvj. et aperi os tuū ꝛ implebo illud.

Abbas. O felix: perpenſis omnibꝫ ſincere et ruminatis dictis tuis conſtat ꝙ ex largo
conſcientie modulo procedis. et gratularis ouando in omī negociationis rerū
ſingulariē tpaliū abundantia plenitudinis. ſed ſic non tranſitur ad culmē perfecte cōtempla-
tionis. Conſtat nobis ꝙ dn̄s Conſtantinus imperator magnus predictus in pſonam Silue-
ſtri pape tradidit eccleſie tempalia. manus ſcribens in eccleſia Lateranē. in parietem paten
ter eſt viſa. hec verba videlicet. Hodie venenū infuſum eſt eccleſie. et nunc primū catholicis p-
minebat̄ vt eccleſie eorum predijs ditarētur. ꝛ hoc ſcđm ſanc. doc. fuit venenū infuſum. quia
quietiſſime homīes et preſertim eccleſiaſtice perſone viuerēt ſi de mundo hec duo v̄ba videli-
cet meū ꝛ tuum ſublata forent. vt notat̄. xij. q. j. c. ij. in glo. ij. Item patꝫ per venerabilē Boetiū
quē tamen nouim⁹ per ſcripturas chriſtiane profeſſionis munitū. ſed tanq̄ philoſophū na-
turalem abundantiā tumultuoſam repudiantē dixiſſe. Felix nimiū prior etas cōtenta fideli-
bus aruis. nec inerti pdita luxu. facilīq; ſera ſolebat ieiunia ſoluere glāde. nec bachica mune-

ra norat ⁊c̄. ac ſi diceret. Beata etas quondā q̄ glandibꝫ ſatiebat͛. ⁊ fera q̄ de coagulatiōe caſei
defluit. ⁊ vina nō nouit. ⁊ modicis alimētis ſe ꝓtinuit. Et Saluſtiꝰ dixit. Curius paruo q̄ lege=
rat orto ponebat oluſticula ſqualidꝰ q̄ nūc faſtidit in cōpede foſſor. ⁊ ille Curius fuit nobilis
natꝰ de Romanoꝝ principibꝫ ⁊ parciſſimis vtebat͛ ⁊ ſatiebat͛ oleribꝫ. Itē in his ⁊ in alijs bene
videt͛ motꝰ Fredericus impator ſcd̄us q̄ pro reformatiōe totiꝰ cleri ⁊ monachoꝝ ſcripſit regi
Francie, ꝑ ut alios terre ꝑncipes ſolicitauerat ſcriptuꝛis ſuis ſic incipientibꝫ. Illos felices deſcri=
bit antiquitas quibꝫ ex alieno ꝑſtatur cautela ꝑiculi ſtatus nanqꝫ ſeq̄ntis format͛ ex principio
ꝑcedentis ⁊c̄. ⁊ in fine eiuſdē ep̄le dicit. Habemꝰ cōſciētie puritatē. ac ꝑ ꝯſeq̄ns deū nobiſcum
cuiꝰ teſtimoniū inuocamꝰ. q2 fuit nr̄e volūtatis intētio clericos cuiuſcūqꝫ religiōis ad h̄ indu=
cere ⁊ ꝑcipue maxios vt tales ꝑſeuerēt q̄les fuerūt in eccl̄ia ꝑmitiua ap̄licam vitā ducētes et
hūilitatē imitātes. tales nanqꝫ ſolebat eccl̄ia angelos intueri. miraculis choruſcare. egros cura=
re. mortuos ſuſcitare. ⁊ ſanctitate nō armis ſibi ꝑncipes ſubiugare. ac iſti ſeculo dediti ⁊ ebrie=
tati delicijs deū poſtponūt: quoꝝ ex affluentia diuitiaꝝ religio ſuffocat͛. talibus ḡ ſubtrahe=
re nocētes diuitias q̄bus dānabilr̄ onerant͛: opus eſt caritatis. ad hoc vos omēs ꝑncipes vna
nobiſcū vt oīa ſupflua deponētes modicis rebꝫ cōtenti deo ſeruiātes omnē debetis diligentiā ad=
hibere. Hec ille. Et forte motꝰ per Paulū qui dixit. j. ad Thimo. vj. Nihil intulimus in hunc
mundū. haud dubiū q2 nec auferre q̄d poſſumꝰ: habētes alimēta ⁊ q̄bus tegamur his cōtenti
ſimus. nā qui volūt diuites fieri: incidūt in tēptationē ⁊ in laqueū dyaboli: ⁊ in deſideria mul=
ta ⁊ nociua q̄ mergūt hoīes in interitū et in ꝑditionē. Hec ꝯſiderantes monachi egyptij: de q̄=
bus Hiero. in Vitiſpatrū. ⁊ qꝛ omniū malorū radix ſit cupiditas: q̄ prout ꝓdiximꝰ ſemꝑ inhe=
ret negociationibꝫ. ſinceriſſime mētis affectu ꝑpendētes in ſumma paupꝑtate. cū animi iocūdi=
tate degētes Boetiū ⁊ Socratē gentilē, qui auri pōdus proiecit in mare vt ꝯtintū ſtudio phi=
loſophieqꝫ radijs florere poſſet quietius. vt. xij. q. ij. Socrates. al's eſt ſub. c. Gloria. ⁊ Heliſeū
ꝓphetam indeū qui in exemplū ꝑfectionis cōſequēde boues ⁊ omnē curā domeſticā reliq̄ſit.
lxxxvj. diſt. Non ſatis. iij. Reg. xix. diligētiſſime ſequētes. et ſi ſequimur illos videamꝰ. Nam
noſtra vaſa vinaria ſunt largiora q̄ʒ predictorū monachoꝝ egyptiacorū habitacula: ⁊ frumen=
torū noſtroꝝ granaria ampliora ſunt q̄ʒ illoꝝ monaſteria. ⁊ nō eſt comꝑatio de illoꝝ hilari pe=
nuria ad nr̄e ſocietatis varietatē cū anxietate cōtinua in omni negociationū nr̄aꝝ abundātia.
Vn̄ dixit Greg. moraliū libro. ij. c. ix. Prenūcia tribulatiōis eſt leticia ſatietatis. Et hoc idē ad
ꝓpoſitū noſtrū pulcriter proſequit͛. vbi ſi placet videre poteris. Unde nobis ꝓprie dicit Hiero:
Ignominioſum eſt Jeſum crucifixū pauperē ⁊ eſurientē fartis corporibꝫ predicare. ⁊ ieiunio=
rū doctrinā ꝑ rubentes buccas. tumētiaqꝫ ora proferre. xxxv. diſ. Eccl̄ie ꝑncipes. Et idē ibi=
dē. Si in ap̄loꝝ loco ſumꝰ. nō ſolū ſermonē ipſoꝝ imitemur. ſed ꝯuerſationē ipoꝝ ⁊ abſtinētiā.
Hec ille. Et ſi ſecūdo tn̄ vice Bern̄. de nob̄ ſiliter nō eſt faſtiduꝰ ſcribere. imo ſincere pacent͛ affe=
ctiōis intentiōe voluit frēs ꝑpetue ſuos memorie fideliter ſubſcripta ſcriptis commēdare. Rogo
bone Felix ne afficiaris tedio ꝟba ſua ꝑtinēter: nob̄ tn̄ quotidiana ꝑpēdere. Nā in apologetico
ſcripſit: nos frēs ꝓpriſſime denotādo. Quis inq̄t in ꝑncipio cū ordo cepit monaſticꝰ ad cantā
crederet monachos inertiā deuenire O q̄ntum diſtamꝰ ab his q̄ in diebꝫ Anthonij ſcū extite=
re monachi ⁊c̄. et ibidē annūerat multa: ſed tn̄ de cibi ⁊ potus ꝓnūc loq̄mur indigētia. ⁊ ſub=
dit. Inter prandendū quantū fauces dapibꝫ: tn̄ aures paſcunt͛ rumoribꝫ. quibꝫ totus intētus
modū neſcias in edendo. interim autē fercula ferculis apponunt͛. ⁊ pro ſol' carnibꝫ a quibꝫ ab=
ſtinet͛ ex regula. grandiū piſciū corꝑa duplicant͛. cūqꝫ prioribus fueris ſatiatus. ſi ſecūdos at=
tigeris videberis tibi: necdū guſtaſſe piſces tanta quippe accuratiōe ⁊ arte cocorū cuncta appa=
rant͛: q̄tenus quattuor aut quinqꝫ ferculis deuoratis prima non impediant nouiſſima. nec ſacie=
tas minuat appetitū. palatus quippe dū nouellis ſeducit͛ cōdimentis paulatim diſſueſcunt co=
gitata. et ad ſuccos extraneos veluti adhuc ieiunū auide renouat͛ in deſiderio. venter quippe
dū neſcit onerat͛: ſed varietas tollit faſtidiū. quia em̄ pura ⁊ vt eas non creauit epulas faſtidi=
mus dum alia alijs miſcent͛ multipharie. et ſumptis naturalibus quas deus indidit rebus q̄=
buſdam adulterinis gula prouocat͛ ſaporibus: tranſit͛ nimirū meta neceſſitatis. dum delecta=
tio ſuperaddit͛. quis em̄ dicere ſufficit quot modis vt cetera taceam ſola oua verſant͛ ⁊ vexan=
tur. quanto ſtudio euertantur. ſubuertuntur. liquantur. durātur. diminuunt͛. et nunc quidam
frixa. modo aſſa. et nunc ſalſa. nunc mixtim ⁊ nūc ſigillatim apponunt͛. vt quid autē hec omīa
niſi vt ſolo faſtidio cōſuletur. Ipſa deniqꝫ qualitas rerū talis decoris apparere curatur: vt non

minim⁹ aſpect⁹ ꝙ̄ guſtus delectet. ⁊ cū iā ſtomachus crebris ructib⁹ repletū ſe indicat. necdum
tñ curioſitas ſatiat. ſed dū oculi colorib⁹. palat⁹ ſaporib⁹ illiciunt infelix ſtomach⁹ cui nec co
lores lucēt nec ſapores demulcēt. cū oīa ſuſcipe cogit. oppſſus magꝭ obruit ꝙ̄ reficit. Hec ille.
Et qliter ibidē Bern̄. in eodē de mirifico monaſterioꝝ ſingularū qu oq̄ māſionū ſuarū. ſcripſe
rit ornatu ſupfluo. ꝓ nunc breuitatꝭ gratia ꝑ te legendū ſi placet derelinq̄. ⁊ hec ſeriatim cleri=
cis būficioꝝ multitudie ſupabūdantib⁹ q̄s dñs erexit paupes de ſtercore: ⁊ collocauit cū pn=
cipib⁹. Hos nimirū ꝑtinēter aſcribere conat⁹: nequaq̄ꝫ ꝑtimeſcim⁹. Nā de hiis ⁊ illis Hiero=
nymi v̄ba producim⁹. Ignominia inq̄t ſacerdotib⁹ eſt ſtudere ꝓprijs diuitijs nat⁹ in paupere
domo ⁊ in tugurio ruſticano: q̄ vix milio ⁊ cibario pane rugientē ventrē ſaturare poteraz. nūc
ſimilā ⁊ mella faſtidio. xij. q. ij. Gl'ia epi. Itē idē de eiſdē. Hi dicit: delicijs affluūt. ſpacioſis do
mib⁹. lautiſq̄ꝫ cōuiuijs. et multo labore epulis ꝯquiſitis deducūt dies ſuos. xxxv. diſt. Eccleſie
pncipes. His igit ⁊ alijs ſincere ꝑpenſis quos putas int tot eximios vſus opes ⁊ ornat⁹ demū
cū xpi paupib⁹ ꝯſeq̄mur eterne portiōis effect⁹. Habes hic caſuz ꝑtinent premiſſis applicādū:
q² q̄dā cleric⁹ vidit monaſteriū cū ꝯuētu ſuo delicatiſſime ꝑ ſingulos dico viuere ꝯſuetū: ⁊ igit
intrauit ⁊ ꝓfeſſionē fecit. ⁊ exinde monaſteriū illud fuit reformatū ad ſtrictiorꝭ obſeruātie mo
dulū. igit monaſteriū exire voluit. ſed iuxta iurꝭ diſpoſitionē nō potuit: licꝫ ſe deceptū allegaue
rit. De q̄ ſatꝭ no. Ray. in ſūma d̄ votꝭ ⁊ trāſgreſ. ſub rubrica d̄ voto circ ſctē. §. Itē pone aliq̄s ⁊c̄.

Felix. Qui timet pruinā: irruet ſup eos nix. Job. vj. Trepidatis timor vbi non eſt timor.
Nōne ſufficit vobis ſctōs ſeq̄ patres. vicꝫ ſummos pōtifices veros xpi vicarios.
de tranſ. l. Inter corpalia. qui nō puri hoīs ſed veri dei vices gerūt in terris. eo. ti. Quanto. ⁊
ꝓpterea ſanctiſſimi dicunt. Nā ⁊ imꝑator ſcripſit in auten. coll. ix. de ſanctiſſimis ⁊ deo amabi
lib⁹ epis reuerēdiſſimis clericꝭ ⁊ monachis. Hinc alios pur p̄miſim⁹ toti⁹ orbis p̄latos q̄ alr
in ſuis ſubſiſtere non poſſent facultatib⁹ niſi freq̄nter inſiſterent rpalibus. Igit occurrit mihi
fabula nup in cōcilio Baſilieñ. ꝑ cardinalē placentinū. alio tamē fine recitata. Man⁹ inquit
⁊ pedes cōcertabāt cōtendēdo cū ſtomacho. qm̄ ipſe labores coꝝ penit⁹ deuoraret. vnde cōue
nerūt in vnū aduerſus eundē vt de cetero in ipſius ꝯtemptū penit⁹ q̄ſcerēt: ⁊ ſtomachuz inanē
dimitterēt. q̄ cōtumelia modico tꝑe cōtinuata ſtomach⁹ fame defecit. ⁊ q̄liter euacuat⁹ ꝓpter
malas cōplexiōes infirmabat. ⁊ vna ſecū nō tm̄ man⁹ ⁊ pedes ſed caput ⁊ totū corp⁹ debilita
uit ⁊ ad interitionē quaſi ꝑduxit. vnde vidētes man⁹ ⁊ pedes ꝓ defectu ſtomachi talit grauari
mox laborare ſeruētet ceperūt. ⁊ ſtomachū vix in p̄oris firmitatē roborꝭ reſtaurarūt. Sic dñe
abbas remotis membroꝝ veſtrorū ſollicitudinib⁹. videte quāto tꝑe ꝓficiat ſtomach⁹ in inte=
rioris aut exterioris ꝯtemplatiōis viſceribus. Sic quondā frēs monaſterij in ſublaco p̄dicti in
ſumma religiōis obſeruātia ſudātes ꝓpter abbatis deſidiā defecerūt in alimētorū ſumptib⁹: et
ꝯſequēter in diuini cult⁹ laborib⁹. ⁊ fame ⁊ ſiti tabeſcētes proficere nō poterāt in cōſuetis cō=
templatiōib⁹ perpēdentes ꝙ oīa dat deus ſed nō ꝑ cornua thaurū. Demū vidētes ꝙ oīpotēs
de⁹ ⁊ pōtifex ſumm⁹ ſubuenire tardabat ſuis anxietatib⁹ man⁹ ponebāt ad aratrū ⁊ retro re=
ſpexerūt. ⁊ abbatē auctē ꝓpria ligatꝭ manib⁹ ⁊ pedib⁹ incarcerauerūt et nō erat q̄ ipm e manib⁹
ſuis erueret. vñ ſibi ſolliciti de alio p̄lato ⁊ corpis alimēto ſolerter ꝓuiderūt. ⁊ ex neceſſitate cō
tra regulā ſcti Benedicti abbatē ſumpſerūt ⁊ ſibi nouā legē fecerūt. Sꝫ ad ꝯtemptū rerū tpa=
liū allegatio Fridericū imꝑatorē ſcdm. q̄ cū opinionib⁹ ſuis ⁊ alijs ſuis demeritis exigētibus
damnat⁹ eſt. vt le. ⁊ no. in. c. ij. de re iudi. li. vj. Et ſimiliter ad deteſtationē bonaꝝ epulaꝝ Bern
hardū allegatis q̄ iam ꝓpter frequentiā ieiunioꝝ omnē cibū faſtidiunt. ſtomachi meatib⁹ con=
ſtrictis. Sed quia ſua ſentētia manet extra corpus Iurꝭ. ⁊ igit intētio ſua ⁊ cuiuſlibꝫ ſancti do
ctoris cedit his que incorpata ſunt canonib⁹ ſanctis. vt patꝫ. xx. diſ. De libellis. ⁊ in glo. l. diſt.
Si ille. Nec ſanctitas pſone prodeſt vt citius credat. l. diſt. Si q̄s p̄poſtera. Audiatis igitur
quid dicat ſctūs Aug⁹. in libro de doc. chriſtiana. ⁊ habet. xlj. diſt. c. j. ſic inquiens. Quiſquis
rebus p̄tereuntib⁹ reſtrictius vtit ꝙ̄ ſeſe habēt mores eorū cū quib⁹ viuit: aut intemperās aut
ſupſtitioſus eſt. quiſq̄s vero ſic eis vtit vt metas cōſuetudinis bonorū inter q̄s verſat excedit:
aut aliq̄d laudis ſignificat aut flagitioſus eſt. In omibus em̄ talib⁹ nō vſus rerū ſed libido in
culpa eſt. Item fieri em̄ pōt vt ſine aliquo vicio cupidinis aut voracitatꝭ p̄cioſiſſimo cibo ſapi=
ens vtatur. inſipiens autē fediſſima gule flamma in viliſſimū inardeſcat olus: et ſanus quiſq̄ꝫ
maluerit more domini piſce veſci ꝙ̄ lenticula more Eſau nepotis Abraaz. aut ordeo more iu
mentorū. non enim propterea ſunt cōtinentiores plures beſtie: quia vilioribus aluntur eſcis.

nā in oībꝫ hmōi rebꝫ. nō ex earū rerū natura q̄bus vtimur: ſꝫ ex cā vtēdi et modo appetēdi. vel ꝓbandū vel improbandū eſt qđ facimꝰ. Hec ille. Cōcordāt in h̄ multū laudabilit̄ tria capitl'a ſequētia ibidē: mentē vr̄am q̄ ad cibi ſumptū penitꝰ euacuātia: q̄ breuitatꝭ colore decreui nō re

Abbas. Plus eſt qđ in veritate agit̄ q̄ȝ qđ ſimulate cōcipit̄. q̄ ſi. ſint legit. Per (citāda. tuas. C. plus valere in rubro ꝛ nigro. cū vmbra q̄dam oſtendit̄ in ope: veritas ſūt nō ſubeat in effectū. de ꝯſue. Quāto in ſi. Nōne ſiliter ſcptū eſt ꝙ nō eſt ꝯſiderandū q̄s di= cat. ſed q̄d dicat: vt l. c. ꝛ no. ix. dis. Ego ſol. xix. dis. Scdm eccl'ie. qꝛ veritas a q̄cūqꝫ plata ſp̄ eſt p̄ ferenda. ij. q. vij. Querit̄. ix. dis. Necqꝫ. ff. de ſuppel. lega. l. Labeo. Eis em̄ magꝭ credit̄ qui rei apparētia dicūt. vt. iiij. q. iiij. iij. §. In crimiali. Sꝫ his dimiſſis fateor me ꝓpoſito nr̄o nō proſe cuto vſuȝ nō fuiſſe materia p̄ciſe monachoꝝ negociatiōis. lꝫ illa curioſitas ferculaꝝ nō ꝓcedat ſiue negocio ſolertis diſpoſitiōis. Sꝫ ꝑpende q̄d dicā. Tu de ſūmis ꝛ alijs mūdi pōtificibꝫ et platis vti conarꝭ vere religiōis rationū ꝓbatiōibꝫ. O q̄ȝ male ꝯcordat pſalteriū cū cithara. vt dicit̄ de ele. cōm. in. c. diuerſis fallacijs. In q̄ quidē. c. Inno. iij. ꝑte in p̄ncipio nr̄e collationis allegatꝰ vt ptꝫ in integra ſiue antiq̄ cōpilatiōe dixit ꝓpe ad ꝓpoſitū nr̄m. diuerſis fallacijs ho mīes circūuenīri deo ꝛ māmone famulari conant̄. cū tn̄ ſ̄m euangelicā veritatē nemo pōt duo bus dn̄is ſeruire. qm̄ ſi vnū dilexerit: alterū habebit exoſum. aut vno ꝯtempto: aliū ſuſtinebit. Hec ille. Sic magnis inhauribilibꝫ diuitijs inhiare q̄ magnis negociatiōibꝫ non p̄nt carere: ꝛ ſic xp̄i paupertatē practicare. ꝯcordat cū ſūmo pōtifice quondā piſcatore: q̄ quantuȝ rhete pādit ꝛ paupertatē coluit: ꝛ aurū ꝛ argentū ſibi fuerit. tu noniſti qꝛ Curtizanꝰ ꝛ curialis fuiſti. ꝛ ſūmo rū alioꝝ pōtificū mores vidiſti. ꝛ ſicut piſcatore ꝓut aſinus cū philomena ꝯcordāt vociferādo. tu experienter notaſti. Sat eſt intelligēti. ſed vt vtar traditiōibꝫ tuis. ꝛ loq̄r ſcripturis: tuis canoni bus patent̄ incorpatis. vt abuſiōe nō fruaris. Audi q̄d dicat Hiero. ordinio nr̄i ꝓfeſſus. ꝛ h̄r. xvj. q. j. c. iiij. Monachꝰ inq̄t nō doctoris ſed plangentis hꝫ officiū. q̄ vel ſe ꝛ mundū lugeat: et dn̄i pauidꝰ p̄ſtolet̄ aduentū. Et. c. ſequ. ibidē. Si cupis eſſe qđ diceris monachꝰ. id eſt ſolus. facis in vrbibꝫ: q̄ vtiqꝫ nō ſunt ſoloꝝ habitacula ſed multoꝝ: ꝛ vrbiū noīe nō muroꝝ ambitus ſed hoīm denotat̄ cōuentꝰ. ſiue in villis ſiue in vicis ſiue in ciuitatibꝫ aut aliūde q̄litercūqꝫ (vt infra dicet̄) ſit ꝯſtitutꝰ. Hinc ibidē. c. Placuit. dixit Eugenꝰ papa. Placuit cōi nr̄o cōſilio vt nullus monachoꝝ pro lucro terreno de monaſterio exire nephādiſſimo auſu p̄ſumat: neqꝫ em̄ penitentiā dare: neqꝫ filiū de baptiſmo accipe: neqꝫ infirmū viſitare: neqꝫ mortuuȝ ſepelire: neqꝫ ad eccl'iam ſecularē trāſire: neqꝫ q̄buſcūqꝫ negocijs ſe implicare. ſit clauſtro ꝯtentꝰ. qꝛ ſic piſcis ſine aq̄ caret vita. ita ſine monaſterio monachꝰ. ſedeat itaqꝫ ſolitariꝰ ꝛ taceat: qꝛ mū do. mortuꝰ eſt: deo aūt viuit: agnoſcat nomē ſuū. Monos em̄ grece. latine vnꝰ. acos grece. latine triſtis. ſe deat igit̄ triſtꝭ ꝛ officio ſuo vacet. Vn̄ dr̄ monachꝰ. i. vnꝰ triſtꝭ. Itē ibidē Alexan. papa. ij. iux= ta Calcedonen̄. tenorē optimi cōcilij prout ſonat tenor ſuꝑſcriptionis. Monachis q̄uis reli gioſis ad regulā ſcī Bn̄dicti intra clauſtrū morari p̄cipimꝰ. vicos. caſtella. ciuitates pagrare ꝓhibemꝰ. a ꝑploꝝ predicatiōe oīno ceſſare cēſuimꝰ: niſi forte q̄s de ſua ſalute aīe ſollicitꝰ vt eo rū habitū aſſumat. eos intra clauſtrū ꝯſulere voluerit. Hec ibi. Vn̄ monaſticalis vita dr̄ ociū.

Felix. Proteſtor ꝙ puriꝰ iā dicta ꝯiter cri (de renūc. Poſt trāſlationē. §. Itē ſi q̄s ꝓpter. babimꝰ. attn̄ vt intelligatis ꝙ nō tā linealiter ꝑ directū ꝓcedit intentiōis vr̄e diſcur ſus: dicatꝭ q̄d tūc faciat monachꝰ monaſterio ꝛ ꝯuentu cū p̄lato ꝓpter paganoꝝ aut aliorū ty= rannorū inſultus oīno deſtituto. nec inuenitur locus vbi reperiat̄ nutriēdus.

Abbas. Hoc tibi meliꝰ q̄ȝ nobis cōſtare videt̄ cū dicat car. vicꝫ. Fran. de zabarellis. de ꝓdi. a pp. c. ij. q. iij. Iuribꝫ ꝛ rōnibꝫ bene fulcitꝭ ꝙ talis monachꝰ ab oībus derelictꝰ ſub ordinā= rij loci ꝑtāte ꝯſtituit̄. ꝛ his extrauagantibꝫ p̄nunc derelictꝭ: ſup̄dicta ſacroꝝ canonū p̄cepta: in iā dicto decretoꝝ volumīe. ꝛ al's in diuerſis iuriū notabilit̄ angulis deſcripta. diligent̄ rumi= nabis ea ruminatiōe q̄ damnationē ignis ꝑpetui fr̄es ordinis nr̄i euitare volueris: ꝑpendēdo ſignant̄ ꝙ iſte monachus mortalit̄ peccat q̄ ſcienter facit ꝯ hmōi ꝛ alioꝝ canonū ſctōꝝ: p̄ſertim tāgentiū rite ſtatū monachoꝝ ꝓhibitiones ſiue p̄cepta: ꝓut hoc clare ꝓbat̄. xix. dis. c. Nulli. Et ibidē ꝑ Hugonē ad idē. xlviij. dis. Si q̄s eps. in fi. ꝛ. q. vij. Si q̄s omnē. in p̄n. iij. q. iiij. c. j. ꝛ. iij. ꝛ. lv. dis. c. Nullno. in fi. de maio. ꝛ obe. c. ij. vbi de hoc ꝑ Hoſtien. ꝛ de treu. ꝛ pa. c. j. de offi. or. Inter cetera. §. vt in p̄n. ꝛ ibidē videas. Ad hoc etiā habes. xxv. q. j. Violatores. ꝛ. c. Prima ſa lus. Et nota ꝙ Jo. ꝛ Lau. dixerūt ꝙ traditio eccl'ie. i. mādata canonū obligāt vt p̄ceptū. ꝛ hoc ipſi notauerūt. de pe. dis. v. In ſūma. ꝛ vide Archid. in. c. ij. de ꝓceſſ. pla. li. vj. ſup. §. Damnabi

liter.vbi dicit notabile verbū: ⁊ hēs ſimile.l.diſ.ca.De his. in fine de.re iudi.Cuz eterni.li.vj.§.vlt.vbi falſoꝝ iudicū ⁊ iuriſtaꝝ terribiliter ꝑ hec verba corripit̃ cōdito. ⁊ ſi verba hmōi ꝑceptoria vim nō haberēt hee gētes inhumane vicʒ falſi iuriſperiti illeſi apud iuſtū iudicē penitus opiniones ꝗrundā trāſierūt. Et ſūmarie ſcias iuxta ꝓdictoꝝ iuriū diſpoſitōes ꝙ eternalit̃ dānabūt̃ in ſtatu mōachali.ſi trāſgreſſi fuerimꝰ ſacroꝝ canonū traditiōes. Ad hoc ꝓprie dicit Augꝰ.in.li. de pnīa. ⁊ habet̃ ꝓ regula iurꝭ. Defleat inqt pctōr.qꝛ offendēs in vno:faciꝰ eſt oīm reus. Unde ſcriptū eſt ꝓut ibidē dicit glo. Qui totā legē ſuauerit offendēs aūt in vno:factꝰ eſt oīm reus.de pe.diſt.j.Fleat. Uel etiā ſi vno peccato mortali reus inuenit̃. faciꝰ eſt oīm reus: ꝗ ad vitā eternā. qꝛ ꝓpter iſtud ſolū cōdemnabit̃. qꝛ oīs virtꝰ detrimētum pati ab vno vicio. de pe.diſt.j. Dolendū.dū em̄ in vno pctō ꝑſeuerat:omīa bona ſua ꝑdit.vt ibidē. Uel dic.offēdēs in vno.i. in caritate.ſine q̄ nullus ſaluat̃. Uñ apl's. Et ſi tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā. caritatē aūt nō habuero nihil mihi ꝓdeſt.de pe. diſt.iij.ca. Si ꝗs.in fi. j.ad Cor.xiij.

Felix. Durus eſt hic ſermo ꝗs pōt eū audire. Joh.vj.vnō pertinent notabis ꝙ Gratianꝰ collector voluminis decretoꝝ.de q̄ vr̄e cōtinuatiōis ſermo colligit̃ ſereniſſimꝰ quē colleciū reperimꝰ.de anno dñi M.cl.tempe Alexādri pape.iij.de.q̄.ij.q.vj.§. Forma aploꝝ.in glo. et q̄ Gratianꝰ fuit monachꝰ ordinis ſcti Benedicti in monaſterio ſcti Felicis in Bononia iuxta cronicas ⁊ doctoꝝ dicta vite laudabil' ⁊ ſanctiſſime cōuerſatiōis.vū rigidior nimirū in colligēdo ſcripturas ꝓprie faciētes ad obſeruātiā ſue ꝓfeſſiōis.qꝛ omes voluit ſaluos fieri.ſed penitus recedamꝰ ab eo cū multū poterimꝰ ꝯiungi falicꝰ omipotenti deo.Dic ſctūs Iſidorꝰ ethi.xij.c.iiij.de baſiliſco ſerpēte ꝑniciosiſſimo. Nihil em̄ parēs ille rerū ſine remedio ꝯſtituit.ſic remedia ꝯ ſtrictiſſime religiōis rigoriſſimas traditiōes. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯ huius occaſiōis laqueos peccatoꝝ ꝑ vos diriſſime recitatas. Idē omīpotens ꝑ vicarios ſuos in terris feliciter ordinauit: ⁊ eſt fides nr̄a (ꝓut no.in ꝓhe.decre.) ꝙ in ſummo pōtifice eſt plenitudo ptātis.de pe. ⁊ remiſ. Cū ex eo. cū ꝯcor. ⁊ celeſte habet arbitriū.qꝛ in his q̄ vult eſt ei ꝓ rōne volūtas: nec eſt q̄ dicat ei:cur ita facis: et pōt ſupra ius diſpenſare. ⁊ de iuſticia pōt facere nō iuſticiā.corrigēdo iura et mutādo.de tranſla. Quanto. ⁊ ibidē in glo.et hic vicarius dñi nr̄i Jeſu xp̄i nō tm̄ cū laicꝭ ⁊ clericis ſed cū monachis ⁊ monachoꝝ ꝓlatꝭ ꝯ ſtrictiſſime diſtrictiōis ſeueritatē ꝑ vos tā terribiliter indictā:mitiſſima de theſauro eccl'ie poſuit remedia.de ſacratiſſimi iuris arca miſericordit̃.

Abbas. Rogo que ſunt remedia refer. vt per bona temperalia:opinione tua non amittamus eterna. (diſpēſando.

Felix. Sūt remedia de theſauro eccl'ie ꝑ ſummos pōtifices miſericorditer diſtributa: Primū indulgētiaꝝ munimēta. de ꝗbus de pe. ⁊ re. Cū ex eo.cū cōcor.de quibꝫ nō dubitatꝭ qm̄ xp̄i fidelibꝫ cōfeſſis ⁊ cōtritis ſunt largit̃ cōceſſa. Hinc eſt diſpēſationis ꝓrogatiua q̄ eſt rigoris iurꝭ ⁊ regule cuiuſcūqꝫ ꝑ eū ad quē ſpectat canonice facta relaxatio mitiſſima prout colligit̃.j.q.vij.§. Rigor. ⁊.c.ſeq.de q̄ plene ꝑ Spe.de laga.§. Premiſimꝰ.attñ pro nr̄o ꝓpoſito licʒ viris in iureperitꝭ hec diſpēſatiōis materia hic inſerēda ſit cōmuniſſima. vobꝫ tñ ei fratribꝫ vr̄is qꝛ iura ſcire nō tenemi ꝓut ꝑmittit̃.de abbatꝭ auc̄te diſpēſandi tm̄ cū ſuis monachis ex auc̄te iurꝭ que nō eſt aliud niſi iuſticia q̄ deus eſt ⁊ ſūma veritas ꝓut colligit̃.xij.q.ij. Cū deuotiſſimā. Uñ ꝑmū notandū ꝙ abbas diſpēſare pōt in diuerſis caplis ſm ꝯſuetudinē cuiuſlibet monaſterij.dū tñ nō ſit ꝯ ius vel regulā vel ꝯ bonos mores.vbi ⁊ in ꝗbus al's monachꝰ nō hʒ ꝓpriā voluntatē:vt ptʒ.xj.diſ. Eccl'iaſticoꝝ. ⁊.c. In his. ⁊.c. Catholica.xj.diſ. Illa. ſed cū ꝯſuetudo eſt onerosa dʒ remoueri ꝑ abbatē.ꝓut ptʒ.xij.di. Oia talia. Itē diſpēſat in pnīa monachi nubēntis aut matrimoniū ꝯhentis ſm arbitriū ſuū.xxvij.diſ. Preſbyterꝭ.tales em̄ nubētes vel ꝯcubinas hñtes multū dānant canones.vt ptʒ.xxvij.q.j. Ut lex. ⁊.c. Quotqt. ⁊.c. impedias. ⁊.c. Monachi.attñ abbas pōt diſpēſare in talibꝫ. vt in ꝓallegans iuribꝫ. ⁊.xxiiij.q.j. Nec aliq. Itē diſpēſat cū monacho ſi pollutꝰ fuerit pollutiōe nocturna vt ſeqnti die celebret ꝓhabita cōtritiōe ⁊ cōfeſſiōe ſm regulā Greg.vi.vj.diſ. Teſtamētuʒ. ⁊ ſm Iſid.eo.ti. Nō eſt. Itē diſpēſat cū illis q̄ loquunt̃ in oratorio cū ſit ꝯ regulā ſcti Bñdicti.xlij.diſ. In oratorio. Itcʒ abbas pōt monachos ꝟberibꝫ corrigere:etiā ſi fuerint ſacerdotes: ſi ꝟbis corrigi non pñt.xlv.diſ. Salomon. ⁊.xxiiij.q.xiiij.ca.vlti. Itē pōt abbas diſpēſare cū monacho nouitio.ſ.ꝙ ꝑmoueat̃ ad ordines ſacros.xvij.diſ.monachꝰ cōtra hoc.xlviij.diſ.c.vlt.ſm formā ibidē poſitā. ⁊ de apoſtatis.c.vlt. Itē diſpēſat ꝯtra illū canonē.liij.diſ.c.j.vbi dicit̃ ꝙ infra trienniū nō recipiant̃ milites.de regl'a.Aplice.xix.q.iij. Monaſterijs. ⁊ hoc ex eo qꝛ abbates ibidē ꝓnūciant illi qd pro

ipſis introductū eſt.vt in p̄allegato ca. Ad hoc.xvj.q.j. Conſaldus.eſt tñ ꝑiculoſuz.vt cū re-
cipiat ſuos alienos nō pōt diſpēſare ꝯ illud.liiij.di. Si ſuus. Itē pt diſpēſare cū illegitimis
ꝗ intrauerūt religiōez vt ꝓmoueant̄ ad ſacros ordīes intellige ⁊ adminiſtratiōes.lvj.diſ.c.j. de
fi.p̄ſ.c.j.qḋ al's ep̄s facere nō pōt ſed ſolus papa cū clericis ſecularibꝫ. vt de fi.p̄ſ.ꝑ to. Item pōt di
ſpēſare cū ſeruis monaſterij.ſ.ꝙ manumittant̄ ⁊ fiāt monachi.liiij.diſt.⁊.c. Multos.de.ſer.nō
or. Ex familia. Itē diſpēſat ꝙ monachꝰ dicat̄ in capella vnius ꝓchialis eccleſie ſi acceſſerit ꝯſē
ſus ep̄i ⁊ ꝓpli.lviij.di.c.j.⁊.ij.⁊.xvj.q.j. Doctos.⁊.c. Si monachꝰ.⁊.c. Moderamie.⁊.c. Exa
ctoris.⁊.c. Sunt nōnulli.⁊.c. Si qs. Nō tñ ſolꝰ pōt eſſe hodie in capella. vt de ſta.mo.c.ij. de
capel.mo. Ex ꝑte.⁊.c. Ad audiētiā. Canonicꝰ tñ regularis pōt eſſe ſolus ex cā.de. ſta.mo. ꝙ dei
timore. Itē pōt ⁊ dꝫ diſpēſare cū monacho ꝙ reducat eū ad monaſteriū ſi nō placꝫ ei i capella
vl' in poratu.lxxij.diſ.q̄rundā.ſic ibidē ꝓbat Greg.magnꝰ. Itē diſpēſat cū monacho in mur
muratiōe ⁊ ſuſurratiōe.diſcipline ⁊ correctōe ſic.ex.di. Alienꝰ.⁊.c. Si qs monachꝰ. Itē nota
ꝙ nō purgat̄ viciū ſymonie ſi de pecunia ſymoniaca vl' funebri monaſteriū vl' ſynodochiū cō-
ſeruat̄.j.q.j. Nō eſt putāda.⁊.c. Seruis.ad fi.qꝛ nūꝗ̄ bono pagimꝰ fine q̄ malo ſunt inchoata
ꝑncipiis.lxj.diſ. Miramur. Hic nota ꝙ abbas nō dꝫ deſerere abbatiā cuꝫ pacto pecunia ant
pēſiōe: ⁊ trāſire ad aliud monaſteriū.qꝛ h̄ eſt ſymoniacū ⁊c̄. ꝑut i dictis iuribꝫ notat̄. Itē abbas
pōt diſpēſare cū monacho ꝙ ꝯ regulā aliq̄d occulte ꝑcipit.xij.q.j. Sic dicatis.de ſta.mo. Cuꝫ
ad monaſteriū.ad finē.a ꝯtrario ſenſu qḋ eſt fortiſſimū argumētū i iure.de q̄ vide Cle.j.de ſen.
exco. in glo.ꝟ. Obſeruare.de offi.or. Paſtoral'.in glo.ij. Itē abbas diſpēſat cū monacho vt eli
gat̄ ad p̄laturā alterꝰ monaſterij vel eccl'ie cathedral'.xviij.q.j. Unico. Itē diſpēſat abbas cū
monacho vt hēt cellā ſingularē infra ſepta monaſterij. xviij.q.ij. Nullus.⁊.xx.q.vlt.c.fi.ad fi.
Itē abbas debꝫ diſpēſando req̄rere monachos fugitiuos ⁊ reducere ad clauſtrū: ⁊ miſericor-
dit̄ agere cū eis.al's reū ſe iudicat ante ꝯſpectū dñi dei.xviij.q.ij. Abbates.de re.do.c.fi.⁊.xxvij.
q.j. Nec aſſigna. Item abbas pōt diſpēſare in penitētiis homicidarū: ſi hmōi homicide fiant
monachi.xxiij.q.iij. Admonere. Itē abbas pōt diſpēſare in ieiuniis ⁊ cibis ⁊ in operibꝫ.vicꝫ
matutinalibꝫ vigiliis ⁊ matutinis cantādis cū ſuis monachis.de cōſe.diſt.v. Nō mediocriter.
et.c. Nunꝗ̄.de ſta.mo. Cū ad monaſteriū. Itē pōt diſpenſare cū nouiciis: ſcꝫ ꝙ eis reſtituant̄
ſua: ſi nō ſint profeſſi.de renūc. Ex trāſmiſſa. Si autem donarent inter viuos: ſecus.xvij.q.iiij.
Sunt q̄ opēo.⁊ ca.q.iiij.§.j.⁊ vlt̄.et.xix.q.iij.§.j.⁊.c. Reclami. Itē diſpenſat cū monacho vt ꝓ-
moueat̄ ad ſacros ordines ⁊ minores.qꝛ ſine auc̄te promoueri nō poſſet.de tēpo.or. Ad aures.
Itē abbas diſpēſat cū monachis cōuerſis: ſcꝫ ꝙ ferant teſtimoniū pro monaſteriis ſuis.de te-
ſti. Statuimꝰ.⁊.c. Cū nuncꝰ.⁊.c. Tuū.⁊.c. Sup.de re.iur. Et ſi xp̄s. Itē abbas pōt diſpēſa
re ꝙ nouitiꝰ promoueat̄ infra annū.de regula. Ad aplicam. Cōtra hoc.xvij.q.j. Cōſaldus.j.q.
ij. Si qs incognitꝰ.xix.q.iij. Monaſteriis.⁊ hoc qꝛ renūciat qḋ pro monaſterio fuit introdu
ctū: vicꝫ ſi nō experiant̄ mores cōuerſi ⁊c̄.vt ibidē. Itē pōt diſpēſare: ⁊ etiā debꝫ dare licentiaꝫ
monacho vt trāſeat ad ſtrictiorē regulā vel ordinē.de regu. Licet.⁊.c.de canonico. Et nota ſi
poſt annū ſtetit monachꝰ: nō pōt exire.nā ipſo iure eſt ꝓfeſſus iuris interꝑtatiōe.de regu. Ex ꝑ-
te.al's infra annū pōt redire ad ſtatū ꝑorē.co.ti. Statuimꝰ. Itē pōt diſpēſare ꝙ hēat ꝓpriū ita
vicꝫ ꝙ hēat aliq̄d ad expēſas ꝑ iniūcta adminiſtratiōe.de ſta.mo.c.ij.⁊.iij. nō tñ ſup ꝓprietatē vl'
caſtitate pōt diſpēſare cū ſit annexa res ad religionē. Itē pōt diſpēſare cū monacho ꝙ licentiaꝫ
habeat eundi ad ſcolas: et cōſequenter ibidē faciendi q̄ requirunt̄ ad ſcolas: prout predictū eſt.
⁊ notat̄ de magiſtris ſup Spe.ne cle.vel mo. Non magnope. Item diſpenſat abbas vt mona
chus maneat in domo ꝓpria vtens rebus ad vſuꝫ: vt infra dicet̄.qui cle.vel vo.c.vlt̄. xxvij.q.j.
de viduis. Itē diſpenſat abbas cū monacho q̄ in ſeculo recepit ordinē furtiue ſacrū vel nō ſa-
crū anteꝗ̄ factus eēt monachus.de eo qui fur.or.re.c. Cum.h.lator. Itē abbas poteſt diſpēſa
re cū his qui violēta manuū iniectionū ſententiā excōmunicatiōis incurrūt in ſeculo ſi mona
chi fiant. Item cū monachis q̄ per ignorantiā iuris vel facti excōmunicati.ſacros ordines ſu
ſceperūt.niſi forte cōtra eorū ignorantiā violēter preſumat̄.de ſen.excō. Cum illorū. Item di-
ſpenſat cū monacho excōmunicato a ſe.ſcꝫ ꝙ recipiat eū manuali promiſſione ſine iuramēto.
de ſen.excō. Sup eo.⁊ taliter eū abſoluit.vt ſup.et poteſt abſoluere monachū ſuū excōmunica
tū pro iniectiōe manuū in aliū monachū de ſen.excō.ꝑ tuas.⁊.c. Monachi. Sed dictionē ibi
poſitā ſi ſecularē clericū percuſſit: nō poteſt vt in ꝑcall'.decere. Ecce quāta auctoritas eſt abba-
tis: quia totū negociū ſiue regimē monachorū cōſiſtit in ipſius poteſtate.xviij.q.j. Nullā pote-

teſtatẽ. Unde ſi abbas dignitati ſue: vicȝ monaſterij regimini voluerit renũciare nõ debet tene ri inuit⁹: qꝛ nulla poteſtas remaneat abbati ſi monachis ſe ſubiecerit. vt ibidẽ clare patȝ. ſed tñ cũ eis debet oĩa deliberare. de dona. Ceterũ. Et de abbatũ huiuſmodi diſpẽſatiõe plura ſi pla‑ cebit colligere poteris.

Abbas. Tu de diſpẽſatione huiuſmodi ꝑuilegio vteris pro certo clamore magno: prout q̄ ſuem tondit cui remanet finaliter modica lane portio. Quid credis ꝙ diſpenſatiõis ſolẽnitas: aut abbatis benignitas excuſet quorundã cor diũ in ſui cognitiõe cõſciẽtias. Nam ⁊ taliter ꝯſcientia deſcribitᷣ per Archid. de reſcrip. ſtatu‑ tũ. libro. vj. Cõſtat ꝙ monacho ex ſacroꝝ canonũ ſtatuto nec guſtandi nec ſumẽdi carnes: cõ‑ ceſſa eſt licẽtia cũ moderamĩe pietatis erga egrotos. vt de ꝯſe. diſ. v. Carnẽ. de ſta. mo. Cum ad monaſteriũ. nec aliũ reperio caſum niſi fuerit famis prout ꝑmiſim⁹ pura neceſſitas putaſne ſi fuerit infirmitatis vel famis oportunitas ⁊ magna ſit abbatis remiſſio q̄ improprie dicitᷣ ali‑ quã pietas. de q̄ plene ꝑ Gregoriũ ſuꝑ ezechielẽ. li. ij. c. lxiij. ⁊ ꝑtextu pietatis nõ eſt faciẽda impie‑ tas. xiiij. q. v. Forti. ⁊. j. q. j. Nõ eſt putãda. Et ſic apud quẽ remanebit deniũ pure ſatiſfactiõis ⁊ cõtritiõis acerbitas. Dicit enĩ Iſidorus de ſummo bono lib. ij. c. xxvj. Omnia fugit homo ꝑ‑ ter cor ſuũ. Nõ enĩ põt a ſe quiſq̃ recedere. vbicũq̃ enĩ abierit reat⁹ ſui ꝯſcientia illũ nõ derelin quit. Quis hũana iuſticia interfugiat. ſed omĩs q̄ male agit: iudicium m̃ cõſcientie ſue effugere nõ põt. ac ſi diceret. Si ꝑ diſpẽſationẽ ſuꝑioris tui: huiꝰ iudiciũ ſubterfugias. ſcrupulũ tñ cõ‑ ſcientie tue te iudicat. De q̄ dicit Iſidorus predict⁹. Hoc enĩ ſignat abyſſus abyſſum inuocat. Inuocat abyſſus abyſſum inuocare: ⁊ de iudicio ſue cõſciẽtie ire ad iudiciũ dãnatiõis ꝑpetue. De hac ꝯſciẽtia dicat. xxviij. q. j. §. ex his. ⁊ meli⁹. de ſymo. ꝑ tuas. oĩne qđ ſit ꝯ cõſcientiã edifi cat ad gehennã. ⁊ hec eſt illa de q̄ dicitᷣ: quã deus iudex erit. ali⁹ teſtis a cõſcĩa tua nõ erit. xj. q. iij. Cuſtodi. Uñ dicitᷣ iuſtũ iudicẽ ⁊ cõſcientiã tuã noli timere cãm tuã. ibidẽ. Hec eſt illa de q̄ in ꝑncipio ꝑtimeſcebã nr̃e collatiõis quã pure auctas tue nõ toll. t diſpenſationis. a niĝs diſpenſatorẽ certificat aut cõducat. dũ cõductor cũ cõductis cadit in laqueũ dãnatiõis. ⁊ cecus cecũ dirigẽdo periclitauit. Dixit aũt quondã cardinalis in ꝯcilio Baſilieñ. ꝑſidens. ꝑnũc Iulia nus apoſtata ſcd'us cõiter noĩatus ad mgr̃m iohãnẽ Ragazanũ Huſſonis ſeq̃cẽ. An ne tui ꝑ genitores ⁊ ꝑgenitorũ tuorũ cõtegerrime in regno Bohemie olim degẽtes tue ꝓnũc opinio ni ꝯtrarientes ſint ſalui. ⁊ magiſter Iohãnes obticuit. Unde cardinalis inq̃t. Loquar pro te. ſi ſalui ſunt: tu cũ opiniõe tua dãnaberis: ſi tu ſaluus eoſdẽ cõdemnabis. qꝛ penitus eſtis ad‑ uerſe: imo cõtrarie profeſſiõis. Sic puto loq̃ndũ ad ꝓpoſitũ ſi quondã monachi egyptiaci: et etiã quidã moderni q̄ ſub humilimis tuguriis arũdineis ſumineq̃ tectis ⁊ cõtectis limo glebaq̃ cõpactis. vix repellentib⁹ aeris teꝑeriẽ ⁊ eſtum ſolis. ſubcinericineo pane tabeſcẽtes: ſiti quoq̃ ⁊ fame corpuſcula plectẽtes corã illo: qui cũ acceꝑit tẽpus iuſticias nr̃as iudicabit ꝑſiſtere tre pidãtes metuerũt. quõ cum nr̃is humanis diſpenſationib⁹. benignitate laſciuia retentis. omni plenitudine cũ delectatiõis amenitate guſtus: viſus: audit⁹: tactus: ⁊ odoratus. vt nõ offenda‑ mur in ocio. nõ inquietemur in ſomno: nec minuemur omni bono: prout ꝑmiſſũ eſt. ⁊ nunq̃ ali q̇d deficiat nob̃ cũ ꝑdictis cõfratrib⁹ nr̃is corã vno tribunali eadẽ die ⁊ hora. imo vno momẽ‑ to ꝑñtib⁹ eiſdẽ teſtib⁹ ꝓcuratorib⁹ aduocatiſq̃ in vno ſono tube cõparẽtes ꝑſiſtem⁹ qꝛ ſi ſince re cauſa ꝑ merita partiũ iura ⁊ terrã geſta: deponẽtiumq̃ quoq̃ teſtimõia ac vtriuſq̃ iuris ⁊ re‑ gnicule ⁊ egyptiaci regno celeſti fuerint ſentẽtialiter: ⁊ vix per iuris et iudicis rigorẽ introdu‑ cti: et poſſeſſionẽ adepti. neſcio qualiter cõtrarij profeſſionũ cõſeruatores ſimilib⁹ vtantᷣ prero gatiuis eterni priuilegij: vnde valde ꝑtimeſco. ⁊ ſic cepit noſtre collatiõis trepidatio ꝙ progeni torũ ordinis noſtrorũ ſalutis generatio ſit noſtre diſparis progreſſiõis corruptio.

Felix. Et quid dicã ego pauꝑ eloquio cũ diligentia mea nõ profecerit in ꝑncipalis nego ciatiõis negocio. fortaſſis ⁊ igitᷣ ſeq̃mini Thomã didimũ: qui pro nobis profecit dubitãdo q̃ꝫ Petrus cito credẽdo. Sed nũc audite verba doctorũ quorũ doctrina fulget eccl'ia vt ſol ⁊ lu‑ na. patenti teſtimonio: videlicȝ Hoſtieñ. cardinalis: ⁊ Io. an. ciuis Bononieñ. ⁊ hi fuerũt ⁊ ho die ſunt monarche vtriuſq̃ iuris q̄ in. c. Relatũ. ne cle. vel mo. Patenter dixerũt ꝙ regulã mo nachoꝝ ſit ſub ꝑcepto. ⁊ ꝙ hoc verũ intelligant quo ad tria ſubſtãtialia regule in diſtincte. de quib⁹ no. de regula. Ex parte. ⁊ quo ad ea q̄ cõtinentᷣ de ſta. mo. Cum ad monaſteriũ. omnia ꝟo alia que cõtinentᷣ in regula aut aliis canonib⁹ nõ putãt eſſe ſub ꝑcepto taliter vt trãſgrediẽtes ſint in mortali pctõ. alioq̃n vix vn⁹ e quatuor ſaluaretᷣ. His cõcordat Henricus boych brito. prout opus probat artificẽ in dicto. c. Relatuȝ. vir mirau de ſpeculatiõis. ⁊ quanta maturitate

talla retulerint merito nobis eſt perpetuū memoriale ſincere ꝓbatiōis. Et ꝗd dubitat tātos viros ponderaſſe profundiꝰ ſingulorū iuriū ⁊ textuū fundamēta de omnibꝰ ſctis: ꝙ nos iauiſſli doctoruli aut ordinis cuiuſcūq; fratricelli. ⁊ nūc ponamꝰ exemplū de carnibꝰ ꝑ monachos comedēdis: de q̄ proxime dixiſti. de. c. Carnē. de cōſe. diſ. v. Quē quidē textū cōpoſuit Gregoriꝰ vij. d: anno dñi. M. lxxſ. vel ſ͛m alios tpe ſuo ꝗbus ep̄s noīe fructuoſus. Sed iſte Greg. fuit vir vtiq; (ꝓut dicit Otto friſieñ. in cronica ſua in li. vj. circa fi.) mire deuotiōis. ſed expoſt Inno. iij. de quo in ꝑncipio nr̄e collatiōe p̄miſimꝰ. creatus de anno dñi. M. ccix. mitius ꝓcedens ſpū ſctō ſulctꝰ dictauit decretalē ad abbatē ⁊ cōuentū monaſterij Sublaceñ. in regula ſancti Benedicti rigoroſiſſime degētes que nūc ponit̃ de ſta. mo. Cū ad monaſteriū ſepiſſime allegata. Et ꝙ hūaniter procedat in eſu carniū extra refectoriū ⁊ in infirmaria tēporibꝰ ſuis comedendū ꝑ vos videatis gratia breuitatis. imo verius occaſiōe maioris credulitatis hic nō veniat replicandū. Et inſuꝑ videatis quid dicat Johānes theutonici ad gloſandū volumē decretorū p̄ doctoribꝰ mūdi cūctis electꝰ qui ait. xvj. q. j. Sūt nōnulli. in glo. j. ꝙ oīa q̄ non prohibuit Benedictus ſunt cōceſſa monachis. ⁊ hoc eſt largū ⁊ glorioſuz verbū. Unde venerabilis pater: vere loquor ꝑplexe cōſcientie. ꝓut xp̄us locutꝰ eſt adultere. Joh. viij. vbi ſunt iudi͛ qui te accuſabant. videlicz opiniones intricare: q̄ dixit. Nemo dñe. et aio. Nec ego te cōdemnabo in tam multiplici largo latoq; diſpoſitionis negociationū negocio. autoritate tantorū virorum ex viſceribus ſacrorum canonū ſalubriter ordinato ſeu ordinando.

Abbas. Quis nō nouit q̄n ꝑ dicta tua (neſcio ſi ſint autētica) fraus multipliciter fieri poſſit cōſtitutionibꝰ ⁊ regularū iuraꝝ legibꝰ. Et videamꝰ pro exēplo in p̄ceptis de carnibꝰ dum nō in refectorio. ſed in alio loco cōcedit̃ vſus. Nā notāter dicūt iura tua ꝙ ſi aliq̄d ꝓhibet̃ vna via ꝓpter fraudē: nō cōcedit̃ alia. vt de ꝓcura. Tue fraternitatis. vbi de hoc de exceſ. pla. Conſtitutꝰ. ⁊ optime habes hoc. ff. de tuto. ⁊ cura. l. Scire. §. j. ff. de ꝯdi. inſti. q̄ ſub cōditiōe. §. Si q̄s. ff. de ho. li. l. iij. §. Dis aūt. in fi. ff. de ſpon. l. Oſno. de priuil. Quāto. vbi de hoc: vñ credo ꝙ hi tul doctores talit̃ loq̄ntes ponāt in celū os ſuū. ligua corū trāſeunte ſuꝑ terrā. xxij. diſ. in tantū. ⁊ inſiſtere nō cōſueuerūt ꝟtuti ſuauitatis interne cōtemplatiōis. vñ nondū plene expeditꝰ ſum de ꝑncipal' materia q̄ſtōis: ⁊ mibi penitꝰ manet ꝑplexitas grādio cū dubio p̄mote ꝑorū opiniōis.

Felix. Et ſi ſtultꝰ ſepe q̄rit de quo ſapiēs deficit a fortiori ſagax ſtultū in q̄rendo conſtringit. quid vultis vltra qd faciā cū latius loq̄ndi ſaeculꝰ in me nō remāſerit: niſi quātū dicit Iſid. de ſum. bo. lib. iij. c. lv. de duplici vita videlicz actiua q̄ eſt innocētia operū bonorū. Speculatiua ꝟo ſuꝑnorū illa cōmunis multorū. ⁊ iſta paucorū. de quo Archid. de ꝟbo. ſig. Priuilegiū. in glo. vlt. li. vj. ⁊ credo ꝙ inde dicat lex ꝙ bono melior inuenit̃. ff. de verbo. obli. l. Ubi aūt. vbi de hoc: ⁊ ſicut de bonis meliores. ſic melioribꝰ optimi p̄ſcrunt̃. lxiij. diſ. Metropolitane. ⁊ in aut. de monach. §. Ordinationē. ⁊ bonꝰ eſt aliq̄s eo ipſo ꝙ nō eſt malus. de preſump. Dudū. ff. de le. ij. l. Cū pat. §. Rogo. Nōne ſufficit nobis ſi boni ſumꝰ in actiua vita que iuxta Iſid. bonis oꝑibꝰ inſtat ⁊ nunq̄ eſt ocioſa ſed negociatiōe plena. Et cōſtat ex premiſſis notāter ꝙ oꝑatiōes negociationū veſtrarū actiue vite normas q̄ Martha miſterio frequētiſſimo ſine crimie fuit hūaniter occupata. ⁊ demū in cōtemplatiōe functa fuit vita. et q̄s dubitat q̄n vtraq; fuerit bona. Nā nemo repēte fit ſummꝰ. ſed cū bona cōuerſatiōe q̄ ſine caritate nulla eſt. A minimis q̄ſq; inchoat vt ad magna ꝑueniat. Sūt itaq; g̃dus nō ſolū int̃ ꝟtutē ⁊ virtutē. ſed etiā in eadē ꝟtute. de pe. di. ij. §. Hec q̄ de caritate. ⁊ ſequit̃ ibidē. Greg. ſuꝑ Ezech. ſcribēs. vicz li. ij. c. xxv. Dū ſanctā eccl'iam dñs ſuſcepit: in gradibꝰ eiꝰ dinoſcit̃. et eiꝰ gratia ꝑ eiꝰ incremēta declarat̃. quātuz em̄ eccl'ia ſancta aſcēdendo proficit. tm̄ de hominibꝰ ex eius ꝟtute innoteſcit. De his q̄q; g̃dibus btūs Job loquit̃ dicēs. Per ſingl'os g̃dus meos ꝓnūciabo eū ⁊c. et ſi vos cū fratribꝰ veſtris nō repēte ſed gradatim aſcenderitis: ⁊ ꝑ ſingl'os dies ꝓfeceritis demū vnā de ſedibꝰ habitationū quarū plures ſunt in celo poſſidebitis. ſi aūt repēte volueritis ſummū gradū app̄hendere ꝓut lucifer q̄ mane oriebat̃ et dixit. Aſcendā ſuꝑ altitudinē nubiū: ⁊ ſimilis ero altiſſimo. Eſa. xiiij. ſcitis q2 ꝑiculoſius cadūt q̄nto ocius aſcēdere ad altiora feſtināt. ſ.

Abbas. Adbuc in noſtre negociationis materia nondum ſum (q. j. Pueri ad ſacros.) certificatus: et quid eligam penitus conſiſto perplexus.

Felix. Laudet̃ deus ꝙ non oīno ſitis incredulus. Nā ꝑplexus ſolū ꝓpter doctorū aut ſcripturarū diuerſitatis appēntiā remanet aio ſuſpenſus. ⁊ de illa ꝑplexitate. le. ⁊ no. xiiij. diſt. In ſūma. ⁊ Ray. eo. ti. §. v. ⁊ frater Aſtēn. li. ij. ti. vlt. Ex quorū mibi ſcriptis colligi videtur

veſtre queſtiõis ſolutio. q̄a alia eſt ꝑplexitas iuris. alia facti. Perplexitas iuriſ eſt dũ aliꝰ circa il lud q̄d ſibi patēter incurrit faciendũ inuenit diuerſas autoritates ſibi ab inuicē oppugnātes. ſi cut hic in n̄re queſtiõis ꝓpoſito. q2 ſi ſcripture negociatiõibꝫ v̄ris viſe nõ fuiſſent a ꝑparent᷑ con trarie vel aduerſe aut diuerſe. animꝰ veſter in tali ꝑplexus nõ fuiſſet opinione. ⁊ hec ꝑplexitas tolliť ꝑ ſcripturarũ q̄ videnť oppōnētes clarā ſolutionē cũ in veritate iuxta peritoꝝ intelligen tiā in iure n̄ro: imo in tota ſacra pagina niſi illa cõtrarietas ꝑ noua ſtatuta vel eccľie cõſtitutio nes ſit ſublata: nõ reperimꝰ cõtrarietatē ſaltē realē. ſed ſuꝑficialē tantũ. vt. xxxiiij. q. v. Quid er go. xxviij. q. j. Sicut em̄ de pe. diſ. ij. Periculoſo. ⁊ ibidē in. §. Si em̄ inq̄t oīs. in glo. Et hec ꝑ plexitas põt eſſe in bonis homībꝫ obſtinatiſ. ſcrupulo ſcripturaꝝ ſublato. Vñ ſi denegationis modulo fueritis ꝑplexus teneātis firmiť ꝙ honeſte negociatiõis conatꝰ ſemꝑ videť ꝑmiſſus: vt p3 ex p̄dictis. Sic fr̄es minores ante tp̄a Martini pape. ⁊ ante cõciliũ Cõſtanneñ. fuerunt ꝑplexi ꝓpter Clemētine viez exiui de paradiſo p̄notatē ſeueritatē. Nā nimiũ videbať aliq̄bus fra tribꝫ inhumaniter rigoroſa. Vñ idē martinꝰ per nouā cõſtitutionē ſuā tollebat omnē ꝑplexita tē: et vt ꝑ yconomũ laicũ ꝓpria poſſent habere mire in cõmuni: put aliꝗ fr̄es mēdicantes planā fecit declarationē. neminē tñ̄ aſtringēs ad alterius dimiſſionē. Sicut eſt apud vos: ⁊ inter or dinis v̄ri ꝓfeſſores. q2 de iuris benignitate poteritis multas aut modicas h̄re. cũ diſcretionis tñ̄ moderatiõe ſine auaricia in cõpetenti neceſſitate: diſpoſitionũ negociatiões. S3 alia ꝑple xitas eſt facti: cũ dyabolus ſuggeſtiõe mala ita peccare facit hoīes. q̄tenus ſi pctm̄ fortaſſis fu gere appetāt. hoc ſine aliq̄ pcti laqueo nõ euadũt. De q̄ ꝑplexitate dicit Greg. in moraľ. li. xxxij. c. xvij. ⁊ habeť. xiiij. diſ. Nerui teſticuloꝝ. ⁊ ipſe dat ibidē cõſilium ꝙ tũc minꝰ malũ eligať. i. q̄ ałs ſcđm ſe cõſideratũ eſſet minꝰ peccatũ. Nā inſpecta veritate nihil eſt ꝑplexitas: nec põt aliq̄s eſſe ꝑplexus inť duo mala. id eſt neceſſitate ꝯſtrictus aliq̄d malũ ꝑpetrandũ. niſi ꝓpter errorēꝫ cõſciētie: vt dicũt ibidē doc. aut ꝓpter malā volũtatē quā nõ vult deponere. Sed h̄ nihil ad ꝓ poſitũ n̄rm. Sed de ipſa plenïꝰ ꝑ Jo. in ſumma cõfeſſorũ. li. iiij. ti. xxx. q. ix. et Ray. vbi ſupra.

Abbas. Et ſic cõcludis religioſos ⁊ nos Ciſtercienſes honeſtis negocioꝝ oneribꝫ oc cupatos cũ cõditiõibꝫ debitiſ ꝓpterea nõ fore laqueis pctõꝝ cõſtrictos S3 nũc rõnabiliter reſtat. Si bono meliꝰ (ꝓut allegaſti) ⁊ optimũ meliori põt inueniri: q̄d putas cõ

Felix. ſulendũ ſalubrius noſtri monaſterij principaliter p̄ſentibus ⁊ futuris ꝓfeſſoribꝫ. Dixit chriſtus Matth. x: Uade ⁊ vēde q̄cunq3 habes ⁊ da pauꝑibus et habebis theſaurũ in celo ⁊ veni ⁊ ſeq̄re me. Hoc cõſiliũ ſi fuero ſecutꝰ: ſaluꝰ ero. Et plr̄es ſalui facti ſunt vt Abraā Yſaac Jacob ⁊ Dauid: q̄ rebꝫ nõ venditio pauꝑibꝫ cũcta nõ tradiderũt. attñ̄ vnũ ſa lubriꝰ alio. Cõſtat ꝙ ſunt vobis tp̄alia ꝓut p̄ncipibꝫ ſeculi merũ ⁊ mixtũ impiũ: ꝓut p̄dictum eſt patenť ⁊ poteuť cõtinētia. ⁊ hec ⁊ alia tp̄alia q̄ poſſidetis ꝓpter diuiña officia iugiť in v̄ro mo naſterio: ⁊ inibi in eccl̄ia ⁊ nõ in omi ꝑte eccľie. ſed notabiliť ⁊ p̄cipue in choro q̄ locꝰ eſt ab ori gine eccl̄iaꝝ ad hoc ſolēniter abilitatꝰ laudabiliť altitonāter ⁊ vocaliter celebrāda. ⁊ hmõi tp̄a liũ ꝓuentus ſunt vob tanq̄3 bñficioꝝ fructꝰ largiter alimēta. vt de reſcrip. c. ſi. li. vj. ⁊. lxxxj. di. Si q̄s ſacerdotũ. ⁊ c. Eos. ⁊ fructꝰ redditꝰ ⁊ obuentiões nõ tm̄ monaſterij v̄ri: ſed oīm eccľia rũ ⁊ monaſterioꝝ q̄ in mũdo ſunt: p̄ncipaliť ꝓpter diuinoꝝ iubilationē ꝯſtituti fuerunt. xj. q. ij. Cõceſſe. xvj. q. j. Generaliť. j. q. ij. c. vlt. Arg. C. de mili. teſta. l. penul. xvj. q. j. Ciprianꝰ. ⁊ nõ cco

Abbas. Et q̄d hoc ad monachos q̄ mortui cēſenť. vt vox eorũ funeſta p̄ (tra. vt p3: cipiť ⁊ ſemꝑ flere ſollicitanť: ꝓut ſuꝑ clare probať. Vñ videť ꝙ hmõi iubilus de q̄ tam gloriant᷑ loq̄ris. apud nos in ſilentij diligētis deuotiõe debeat penitus q̄eſcere. ⁊ ſi q̄s iubilatiõis cõcentꝰ: erit apud nos tantũ vt ſoporē ⁊ accidiā repellamꝰ in diuinorũ ꝓpalatione.

Felix. Hec eſt opinio fallax mgr̄i Bertholdi q̄ nouit ꝙ pigrũ ſtimulamꝰ aſinũ: ⁊ ne dor miat pũgimꝰ excitādo litargicũ. vt. v. q. v. Non oīo. xxiij. q. iij. Ipſa pietas. Sed ꝙ argumētũ ſuũ nõ ꝓcedat. alia ꝑpēdatis noſtrũ ad ꝓpoſitũ. Nā diuina officia fuerũt ordinata in eccl̄ia dei ſiue in tēplo dñi: vt in ſra diceť anteq̄3 eccl̄ia habuit tp̄alia. ⁊ expoſt vt ſincerïꝰ ⁊ li berius diuïa ꝑfici poſſint ꝑ Cõſtantinũ magnũ ⁊ conſeq̄nter ꝑ alios reges: p̄ncipes ⁊ nobiles terre eccľie ⁊ monaſteria ſunt fundate: dotate largiter quoq3 tp̄alibꝫ prouiſe: ⁊ ſic habeatiſ ꝙ nõ ꝓpter iuriſdictiõis tp̄alis adminiſtrationē exercitandā habetiſ fructꝰ. ſed ꝓpter officia diuïa. quo rũ exercitiũ eſt actꝰ p̄ncipalis in eccl̄ia. Et exemplu3 habemꝰ de Salomone q̄ in tēplo ineffa bilibꝫ ſumptibꝫ ⁊ expenſis in certũ finē et p̄ncipaliter cõpleto vt iubilanter faceret laudari do minũ in tubis ⁊ voce in cymbalis ⁊ organis: ac diuerſi generis muſicorũ cõtinentibꝫ ⁊ voce3

in ſublime tollentibꝫ. vt patz. ij. Paral'. v. ꝛ ibi cantores et muſici ad laudē dñi iugiter deputatꝫ ꝑ familias leuitarū inter ſe habebant ꝑncipes. vt. j. Paral'. xxiij: et habebāt ſortes. j. Paral'. xxv. ꝛ Dauid poſuit cantores ante archā dñi iugiter pſallētes. j. Paral'. xvj. Et nūc in eccleſia dei cātorū officia ſunt magne dignitates. vt le. ꝛ no. xxj. diſt. Cleros. et Beda dixit in Omel'. in vigilia Johā. baptiſte ſup Lucā. Cantores tpe dauid nō ſolū ſublimitate verborū q̄ dicebant animos populi circūſtantis ad memoriā amorē qꝫ celeſtiū erigebāt. Vn̄ ſcriptū eſt q̄ vltimo fiūt: melius memorie cōmendant. de cōſc. diſt. ij. Liquido. ꝛ ſunt ꝟba ſancti Auguſtini in lib. reſponſionū: intēdentis ꝓbare ꝙ xp̄us in vltimo vite ſue termio reliqt nobis memoriale corporis ꝛ ſanguīs ſui pro nobꝫ traditoꝝ vt ſincerius ꝑpetue cōmendatiōi deſignaret. Ita dauid in exitu ꝛ fine omniū canticoꝝ ꝛ iubilationis pſalmoꝝ ſuorū tanqꝫ de illo qð̄ firmiꝰ memorie ſit recolendū cecinit: dicēdo. Laudate eū. ſ. dn̄m in ſono tube: laudate eū in pſalterio ꝛ cithara. Laudate eū in timpano ꝛ choro ꝛc̄. laudate eū in cymbalis iubilatiōis. et demū cōcluſit. Omnis ſp̄us laudet dn̄m. videlicꝫ cherubin ꝛ ſeraphin q̄ nō ceſſant quotidie clamare vna voce dicentes. Sctūs ſctūs ſctūs dn̄s deus ſabaoth. Eſa. vj. ꝛ no. in. l. rem nō nouā. C. de iudi. cū multis cōcor. ꝙ exitus acta probāt. finis ꝓ pugna coronāt. Unde dixit Bern̄. ſup cātica. Nihil inqt in terris ita ꝓprie repſentat q̄ndā celeſtis habitatiōis ſtatū: ſicut alacritas laudantiū deū: hec reuera eſt portio. hoc negociū eſt angelorū. Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e in ſecula ſeculorū laudabūt te. Et Augꝰ. dicit. Pſalmus eſt laus diuina cū cātico. Et ad hmōi laudes ſm̄ doct. taliter ꝑ clericos ꝛ monachos celebrādos ſeptē requirunt. vicꝫ ꝑſone ydoneitas. cauſe rationabilitas. loci abilitas. tēporis cōgruitas. intēnonis finalitas. morū grauitas. ꝛ norme laudis diuine q̄litas: q̄ talis e. t. alijs breuitatꝫ gratia cōditiōibꝫ dimiſſis vt iocūde ꝛ hilariter decantent. i. volūtarie. ꝛ cū mētis leticia ꝛ iocūditate. Nō enī placet deo coacta ſeruitia: nec multū ꝓſunt homi. Hinc eſt ꝙ apl's dicit. ij. Choꝝ. ix. Unuſquiſqꝫ prout deſtinauit in corde ſuo: nō ex triſticia. aut ex neceſſitate. hilarē enī datorē diligit deꝰ. Vn̄ btūs Hiero. Quapropter melior eſt ſeptē pſalmoꝝ decātatio cū cordis puritate ꝛ ſinceritate ꝛ ſp̄uali hilaritate q̄ꝫ totiꝰ pſalterij modulatio cū anxietate. de conſc. diſt. ij. Non mediocriter. Ad ſic ꝫ vocaliter glorificādū deū hortat Pſalmiſta. Ps̄. cxl. Venite exultemꝰ dn̄o ꝛc̄. iubilemus deo ſalutari nr̄o: preoccupemꝰ faciē eiꝰ in cōfeſſiōe. ſcꝫ diuīe laudis. vn̄ ſequit. ꝛ in pſalmis iubilemꝰ ei. Ecce tria ꝟba hec ponunt. Jocunditatē: hilaritatē: ꝛ leticiā importātia. qꝛ dicit Exultemꝰ: iubilemus. ꝛ in pſalmis iubilemꝰ. qꝛ iſte dicit exultare q̄ ſaltat ex gaudio cordis. aut alio mō gaudia cordis ab extra demōſtrat. Jubilus aūt dicit vox de gaudio cordis reſultās ineffabiliter qð̄ nō pōt penitꝰ taceri: nec etiā ad plenū effari. ꝛ pſalmꝰ dicit laus diuīa cū cātico prout p̄dictū eſt. Canticū aūt importat iocūditatē cū ſonitu. ꝛ iſtud ꝓpha expreſſius notauit: cū exhortando dixit. Jubilate deo oīs terra: ſeruite dn̄o in leticia. Introite in ꝯſpectu eiꝰ in exultatiōe. Ps̄. xcix. Et glo. ibidē Jubilus eſt ſonꝰ leticie ſine ꝟbis. qꝛ eius leticia nō pōt explicari. qn̄ vicꝫ hō gaudens: ex his q̄ nō pn̄t explicari ꝟbis ꝓrūpit in vocē q̄ndā exultatiōis ſine ꝟbis. ita vt appareat aliquē ipa voce gaudere. ſꝫ q̄ſi repletū nimio gaudio nō poſſe ꝟbis explicare ꝙ gaudeat. Hoc appet in cātu Gregoriano. vbi multipl'r in cātu All'a ꝛ ī alijs cātibꝫ ꝛ in neumatibꝫ q̄ i fine antiphonaꝝ ſubiūgunt multe cantant note ſine ꝟbis aut verborū proſis. ꝑ illū magnū doctorē Gregoriū cū magne deuotiōis p̄meditatiōe cōpoſitis: iubilū importantibꝫ mentis ꝛ cordis. Et aliter ordinaſſent mūdi ſapiētiores. ſi quid taliū ſonora iubilatione placabilius oīpotenti deo nouiſſent. ſcientes qꝛ dixit Dauid. Cantate dn̄o canticū nouū: bn̄ pſallite ei in vociferatiōe. ꝛ Salomon filius ſuus Eccī. xl. Tibie ꝛ pſalteriū ꝛ cithara dulcē faciūt melodiā. ſed ſup vtraqꝫ lingua ſuauis. Vn̄ dixit Caſſiodorus ſup ps̄. cxlv. Habet enī lingua fructꝰ ſuos vberrima ꝙ meſſis inde colligit ſi in laudes dn̄i pura mente moueat. Quapropter impleamus aera dulciſſimis ſonis: nā muſica iſta ſalutaris nō ſolū mortaliū ꝑmulcet auditū. ſed etiā intellectū delectat angelicū. Hinc Iſiđ. ethimo. iij. Sine muſica nulla diſciplina pōt eſſe ꝑfecta. Hoc idē teſtat Quintilianus lib. j. c. viij. Et multo potiꝰ in oīpotentꝫ dei glorificatiōis laude digniſſima neceſſario requirit angelice muſice venerabilis ſciētia. Et dicā cōcludendo ꝙ btā vita ſemꝑ hꝫ gaudiū. de pe. diſ. iiij. Conſideret. in fi. ꝑ Archiđ. De q̄ quidē diuine laudis iubilatiōe multa forent ſcribenda. breuitatis gratia nūc dimittēda. Sed vide Bern̄. in floribꝫ ſuis. lib. v. c. xliij. Unde iuxta iuris diſpoſitionē ſacerdos tenet ſcire librū ſacramentorū. i. miſſale ꝛ lectionariū ꝛ muſicā Gregorianā. De quo vide Hoſtien̄. in ſumma de eta. ꝛ quali. §. vlt. Huiꝰ igitur occaſione fructus

redditus ⁊ prouẽtus omniũ eccleſiarũ ⁊ monaſteriorũ ſtipẽdia dicunt̃. que etiã militantibꝫ in eccl'ia dari debent̃. Nã ꝓprie ſtipendiũ dicit̃ tributũ qđ militibꝫ dat̃. ff. de ꝟbo. ſig. l. Ager. §. ſtipendiũ. Et igit̃ hmõi fruct⁹ clericorũ ⁊ monachoꝝ elemoſyne nõ dicunt̃. cõtra quorundã expreſſam opinionẽ q̃ vos monachos ⁊ clericos bñficiatos dixerũt elemoſynarios ⁊ elemoſynis viuere hi errãt corde. vt patꝫ de cle. nõ reſi. Quia nõnulli. j. q. j. Clericos. ⁊ c. vlt. de cõſe. diſ. vlt. In oibꝫ. xvj. q. j. c. vl. xij. q. ij. Caritatẽ. xcj. di. c. j. xciij. di. c. Dyaconi. cũ mltis ↄcor. de q̃ alibi plenius ſcripſi in collatione quadam cõtra validos mendicantes. ſimus igitur ad pñs cõtenti.

Abbas. Bene dicis fateor inq̃. licꝫ ꝟba nimiũ multiplicaueris Sed nos q̃ ad hoc videlicꝫ ꝙ bñficia nr̃a dent̃ ꝓpter officiũ. cõuertimus ſimplicit̃. qꝛ ꝓpter tꝑalia videlicꝫ ruralia. ruſticalia. ⁊ ꝑdialia ſolerter ruditer ⁊ ruraliter in ſqualore ruſticano freq̃nter exercẽda. ſacerdotes noſtri nõ taliter militãt: ſed ruſticant in laudẽ chriſti. ⁊ pro huiuſmodi diuino diligent̃ officio in eccl'ia noſtra iugiter iubilanter ⁊ vigilant̃ celebrando ꝑncipaliter ordinatos. imo illos qui ſpõtanea quoq; volũtate puris mentibꝫ ſiliter ⁊ deuotiõe ſe ⁊ ſua relictꝭ ſuaeibꝫ liberaliter obtulerunt extra monaſteriũ ⁊ extra eccl'iam in rus ⁊ mere ruralia ſollicitiſſimi die noctuq; cõglutinãdo relegam⁹. ⁊ cõtra fundatorũ teſtamẽti ꝑordinationẽ. immo in diuini cultus celebriter celebrãdi (prout ꝓmiſiſti) diminutionẽ ⁊ nõ trepidam⁹ timore quo merito foret trepidandũ cũ aiarũ ꝑ multaꝝ periculo ponim⁹ in ruinã. prout trepidauit ꝓpheta q̃ eiulando locut⁹ eſt. in ſalicibꝫ inquit in medio eius ſuſpendim⁹ organa noſtra. ⁊ quõ inquit: cantabim⁹ canticũ domini in terra aliena. Pñ. cxl. ⁊ de pe. diſt. iij. in ſalicibus. Et ꝓprie dicit Aug. ſuꝑ verbo. in ſalicibus. hoc eſt in homĩes mũdanos ⁊ infructuoſos qui rigant̃ fluminibꝫ babylonis. id eſt qui delectant̃ in terrenis deſiderijs quales ſunt hoĩes auari luxurie dediti ⁊c. Hec ille. Et plerũq; fratres noſtri extra monaſteriũ pro agendis negocijs ⁊ negociatiõibꝫ cũ temꝑaliũ ſtrepitu directi in ſalicibꝫ prout ꝑmittit̃ vident̃ cõmorari. Et nõne ſepe Qui tangit picem: inquinabit̃. Eccl. xiij. ⁊ xiiij. q. j. §. Ad hec. per Archid. ⁊ vbiq;: cuꝫ ſancto ſanctus eris ⁊ cetera.

Felix. Peroptime noſtis pater reuerẽde ꝙ obediẽtia eſt quicq̃d a ſuꝑioribꝫ imperatũ fuerit obtẽperari. xxiij. q. j. Sũma. ⁊ illa melior eſt q̃ꝫ victima. de ma. ⁊ obe. illud. cũ cõcor. ⁊ victimis pure ꝑponit̃. quia ꝑ victimas aliena caro. per obedientiã ꝟo ꝓpria mactat̃. viij. q. j ſciendũ. Igit̃ vbicũq; fuerit monachus in abbatis mãdato ſaluabit̃. qꝛ ad ipſius mandatũ firmiter ⁊ ſub pena peccati mortalis obedire tenet̃. de ſta. mo. Cũ ad monaſteriũ. §. Abbatẽ. xviij. q. ij. abbates. ⁊ ſic obediẽtia in exhibendo ineſt monacho. ſic in recipiẽdo ineſt abbati. ⁊ huic obedientie abbas renũciare nõ põt: quia monachũ monẽtẽ ſuũ monachũ non põt abſoluere ab obediẽtia. de renũc. c. penul. Unde ꝓpter obedientiã impune bonũ obmittit̃. xj. q. iij. Quid ergo. Vñ dicit Jo. an. in mercurialibꝫ ſuꝑ regulã: nõ eſt obligatoriũ. li. vj. prout equalit̃ ſupra tactũ eſt. ꝙ monach⁹ in domo quondã ſua cũ bonis oibꝫ quondã ſuis manere põt. ⁊ illa adminiſtrare põt ⁊ in ſuos vſus cõuertere de abbatis licẽtia ⁊ in obediẽtia. Fortius ḡ abbas cũ cõuentu põt facere monachũ adminiſtratorẽ in rebꝫ monaſterij in certũ neceſſariũ vſum cõuertẽdis. Ar. a maiori. de quo ꝑdictũ eſt. et habet̃ de elec. Cũ in cũctis. ⁊ de toto ad ꝑtẽꝫ. de offi. dele. Paſtoralis. Itẽ probat̃ ꝙ monachus de licẽtia abbatis põt aliq̃d poſſidere: licꝫ nõ in propriũ facit ad hoc. xij. q. j. Nõ dicat;: ⁊ ibi no. Nam text⁹ dicit ꝙ nihil poſſunt poſſidere ſine abbatis licentia. ḡ de abbatis licẽtia poſſunt: vt ptꝫ de his q̃ fiũt a ꝑlato. Cũ ap'lica. in fi. vnde talibus ſpoliat⁹ reſtitutionẽ petit. de reſcrip. Cũ dilecta. de accu. Olim. Itẽꝫ conſtat ꝙ monachi poſſunt hr̃e propriũ peculiũ pro adminiſtratiõe ſibi iniũcta. de ſta. mo. c. ij. vñ patꝫ ꝙ licite monachus de abbatis mãdato adminiſtrat q̄libet temꝑalia ⁊ tꝑalis adminiſtratiõis officia. Nec obſtat: qꝛ predictũ eſt ꝙ monach⁹ mortu⁹ ſit mũdo. Unde dicim⁹ ꝓpterea. Poſtq̃ꝫ nobilis factus eſt monach⁹ ꝑdit nobilitatẽ ſecularẽ ſi quã habuit. imo poſtq̃ꝫ quis efficit̃ monach⁹ deſinit eſſe rex vel imꝑator vel papa vel ep̃us. xxvij. q. ij. Scripſit. et in glo. j. ⁊ vij. q. j. Hoc nequaq̃ꝫ. ⁊ extũc dicit̃. Uix bon⁹ monachus facit bonũ clericũ. xvj. q. j. Legi. Nã dignior eſt cet⁹ clericorũ q̃ꝫ monachorũ. de accu. Qualit̃. ij. in glo. vlt. Hec tñ ſuꝑficialit̃ intelligunt̃: quia ꝑ mũdũ nõ ſeruant̃ niſi inq̃ntũ volum⁹. ⁊ hoc videt̃ in monaſterijs vbi nõ nobiles aut illuſtres monachant̃ ⁊ papa ſcit ⁊ tolerat: imo ꝓnũc papa cũ ↄcilio Baſilieñ. ↄfirmat. ⁊ in q̃runda eccl'iaꝝ cathedraliũ cõſuetudines corroborat.

Abbas. Rogo dimiſſis penit⁹ impertinentibus iſtis redeam⁹ ad nr̃e negociatiõis ꝓpoſitũ: qꝛ in tã tumultuoſa videlicꝫ negociationis ꝑſertim iuris tꝑalis diſpoſitiõe. ſecuritas ↄſciẽtie nr̃e videt̃ vix poſſe ſubſiſtere.

Felix. Quod vix fit tñ fit. xix. di. in mẽoria. de ꝗ pe cog. ſpi. c. ij. ꝛ ita poſſibile videtꝛ (vt ꝑmiſimꝰ) vt ſine pctõ fiat oĩs honeſtꝰ negociatiõis conatꝰ. Sꝫ quid ſecuriꝰ me nouiſtis ſinceriꝰ. Cõſtat luce clariꝰ ꝙ ꝑter iuriſdictiões tꝑales (de qͥbꝫ notãter ꝑmiſimꝰ) fructꝰ alioꝝ predioꝝ ꝛ poſſeſſionũ: ꝛ ꝑſertim eccliaꝝ ꝛ decimaꝝ cõpetenciꝰ licẽtius ꝛ cõueniẽnꝰ cõpeteret cetui monachoꝝ: cũ iuriſdictio tꝑalis mater ſit inquietudinis. Vñ dicit Gregꝫ. papa. ꝛ habetꝛ in. c. Unico de ſindico. Expedit em̃ pro ꝑuo incõmodo a ſtrepitu cauſarũ ſeruos dei eſſe q̇etos. Et idẽ Greg. in regiſtro. ꝛ habetꝛ. viij. q. j. In ſcpturis. Quies itaqꝫ nob̃ ex corde aꝑpetẽda eſt. ꝛ tantũ ꝑ multoꝝ lucro aliq̃n poſtponẽda. nã ſic̃ toto deſiderio debemꝰ occupatiõez fugere vicꝫ terrenoꝝ. ita ſi deſit q̇ ꝑdicet occupatiõis onꝰ libẽti neceſſe eſt humero ſubire. ꝛ hec eſt occupatõ occupantꝫ ꝛ occupati fructuoſiſſima. Vñ ſcribitꝛ. xvj. q. j. De ꝑſentiũ. Satꝫ valde amariſſimũ habeo de iſto ꝓpoſito ad aliud officiũ homĩes deduci in q̇ nullo mõ que a monachis deo ſunt ꝓmiſſa valeãt adimpleri. omnimoda eſt em̃ illius vicꝫ monachi habitꝰ. ꝛ iſtius ſcꝫ ſecularꝫ officij diuerſitas. Illic em̃ quies oratio labor manuũ: atqꝫ hic cauſaꝝ cognitio. cõuentiones. actus. publica litigia. ꝛ q̃cunqꝫ vel eccliaſtica inſtituta vel ſupplicantiuꝫ neceſſitas poſcit. faciat aũt deꝰ vt tales ſint hi q̇ vel a nobis in iſto habitu nutriũtꝛ vł in monaſterijs creſcũt: vt ꝑfecta etate ꝛ probata vita nõ ad litigioꝛũ officia. ſed ad ſacerdotiũ in monaſterio valeant ꝓmoueri. Hec ibi. Et Salomon dixit. Solũmodo hoc inueni ꝙ deꝰ fecerit hoĩem rectũ: ꝛ ipſe ſe infinitꝫ immiſcuit queſtiõibꝫ. Eccs. vij. in fine. De hmõi igitꝛ monachoꝝ quiete videbitis. xviij. q. ij. Quã ſit. xvj. q. j. Qui vere. Ad fundandũ autẽ cõſiliũ ꝑ vos pater reuerende: ſi nõ placet minime ꝑpendendũ cõſtat ꝙ eccleſia tolerat ꝙ laicus decimas poſſideat. de quo largiter de deci. c. iij. li. vj. per Archid. ꝛ clarius ꝑ Jo. in ſumma cõfeſſ. li. j. ti. xv. q. xxv. ꝛ ſequentibus. Itē cõſtat ꝙ ſi decime redimuntꝛ a laicis: nũc rei eccleſiaſtice liberatio eſt. j. q. iij. Altare. in glo. j. cũ ſint vota fideliũ. precio peccatoꝝ. ꝛ patrimoniũ pauperũ. xj. q. j. Quia iuxta. Item tributa egentiũ animaꝝ: ꝛ dñs eas in ſignũ vniuerſalis dominij ſibi retinuit. ꝛ debentꝛ diuina cõſtitutione. xvj. q. j. Decime. de deci. Tua. et ita decime laicis ſunt pene incõuenientes. ꝛ ſi auctoritate ſummi põtificis aut alterꝰ ad hoc auctoritatẽ habẽtis vrẽ poſſeſſiones q̇bus iuriſdictiones ſunt annexe tꝑaleo cũ laicis aut clericis ſecularibꝫ taliũ decimaꝝ aut aliaꝝ poſſeſſionum poſſeſſoribꝫ ꝑmutarentꝛ videretꝛ multũ expedire. Dixi autẽ auctoritate ſummi pontificis. qꝛ ſcḋm aliquos ſimplicitꝛ decimas emere vel redimere de laicis ſymoniacũ videtꝛ. xvj. q. vij. Decimas q̃s ꝓplus. in glo. j. ꝛ. ij. ſed nõ eſt ita. de quo ſi breuiter volueritꝫ informari videatis Jo. in ſumma ꝯfeſſ. li. j. ti. xv. ꝛ per experientiã video fieri ꝑ ſingulos dies tales emptiões ꝛ redẽptiões decimarũ de manibꝫ laicoꝛũ per eccliaſ ꝛ monaſteria ſine ſũmi põtificis auctẽ: niſi Ciſtercienſis ordinis religio aliud hẽet in ſuarũ diffinitionũ diſpoſitiõe. Dicit em̃ lex ꝙ res de facili reuertitur ad naturã ſuã. ff. de pac. Si vnus. §. Pactus. Et Boetius in de ꝯſola. metro. iij. Et ſi de huiuſmodi ꝑmutatiõibꝫ aut trãſlationibꝫ monaſteriũ deberet pati aliquã in pẽſionibꝫ annuis diminutionẽ. cũ melius ſit pugillus cũ requie q̃ꝫ plena vtraqꝫ manꝰ cũ dolore ꝛ afflictiõe animi. Eccĩ. iiij. ꝛ melior eſt buccella ſicca cũ gaudio: q̃ꝫ domꝰ plena cũ iurgio. Prouer. xvij. ꝛ melius eſt modicũ iuſto ſuꝑ diuitias pctõꝝ mltas. Ps. xxxvj. Et dixit Pamphilus. Cũ modico pulcrã ducit ſolertia vitẽ. Et pluribꝫ intẽtus minor eſt ad ſingula ſenſus. vt no. de heret. Accuſatuo. §. de q̃ſtionibꝫ. li. vj. Et dixit Catho. Deſpice diuitias ſi vis anĩo eſſe beatus: quas ſi ſuſcipiũt mẽdicant ſꝑ auari. Et dixit Aug. in li. de ꝟa religiõe. Ille q̇ cupit vel ſequitꝛ diuitias non põt vite ſecuritatẽ hẽe. Ratio ſcḋm eundẽ: qꝛ auarus oẽm creaturã timet. Vñ Inno. iij. ſepedictus in libro de miſeria humane cõditionis. c. xxxvij. ait. Falſa diuitiarũ felicitas q̇ diuitẽ veraciter efficit infelicem. Quid em̃ falſius q̃ꝫ ꝙ opes mũdi diuitie nuncupantur. Oppoſita ſunt eſſe diuitẽ ꝛ egenũ. Sꝫ vos dñe abbas ꝛ fratres veſtri egeni nõ eſtis. Ergo ꝛc̃. Vñ verũ eſt qḋ ſapiẽs proteſtatꝛ. Multos ꝑdidit aurũ ꝛ argentũ qui aũt diligit nõ iuſtificabitꝛ. ve illis q̇ ſectantur illud. Eccĩ. xxxj. Itẽ ve vobis qui cõiungitis domũ ad domũ: et agrũ agro copulatis vſqꝫ ad terminũ loci. Eſa. v. Et quid ſit ve qḋ talibꝫ infligetꝛ. dicit Gregorius ſuꝑ Ezechielẽ libro ꝑmo: omelia. ix. Ue in ſcriptura ſacra ſepius de eterno luctu quẽ in p̃nti ſolet intelligi. Unde ſcriptũ eſt. Ue impio in malum. Et Job dixit. Si impius fuero: ve mihi eſt. Sed magiſter in hiſtorijs de notatione proditoris dicit Ue in ſacra ſcriptura eternam damnationẽ notat. Unde dixit chriſtus apoſtoloꝝ collegio ad hoc ve remouendũ. Nolite poſſidere aurũ neqꝫ argentũ neqꝫ pecuniã in zonis veſtris. Math. x. c. quoꝝ ſequelã profitemini. Sꝫ vidi monachos ora=

dinis veſtri fortaſſis adminiſtratiōe cōſtrictos. q̄rū marſupia zonis alligata ſup femur ſuū por- tētiſſime. quod quaſi propter ſolite cōcuſſionis impetū xmarcere ſepe putaui. Et ſi hec ꝛ his ſi- milia de vobis ꝛ monaſterij veſtri membris qnadā benignitate i iuribus rationib⁹ ſufficiēter fulcita proueniūt: fortaſſis humaniter excuſanda. ſecurior tamen via et certior ſemita videli- cet dimiſſis maioribus ſecularis negotiationis intricationibus per chriſti ſeruos foret ſemper preeligenda. quia in his que dubia ſunt prout in ſpe temporaliū quod certius extimamus p-

Abbas. ut eſt ſalus ſpiritualiū tenere debemus. de ſpon. Juuenis. cū concor. in gloſa. Tu bene dixiſti. Scuto bone volūtatis. Spe ſupnorꝫ ſinceriſſime fulcito. Sꝫ put pſtati ſum⁹ in noſtre collatiōis initio poſſum⁹ vel non poſſumus conſilio tuo pronunc. poniri vl' poſſum⁹ vti miniſterio: ꝛ in pſenti nr̄e cōuerſatiōis diuerſorio pmerēdo pfrui futura (leticia cum gaudio ſempiterno.

Felix. Amen domine. et ita dixit Hieremias pro- pheta capitulo videlicet Undecimo.

De plebanis et religioſis mendicantibus in pre dicationis ꝛ confeſſionis officio ſe inuicem impedientibus.

Non eſt enim poteſtas niſi a deo. que autē a deo ſunt: ordiata ſunt. Itaqꝫ q̄ reſiſtit ptāti dei ordinatiōi reſiſtit. q̄ autē re ſiſtūt: ſibi ipſis dānationē acq̄runt. Ad Ro. xiij. Eſt aūt ordo ſ'm Aug. pariū diſpariūqꝫ rerū ſua cuiqꝫ tribuēs debita diſpoſitio. de q̄ ait pp̄heta. Ordina tione tua pſeuerāt dies. i. claritas eterna: ſ'm Caſſiodorū. qm̄ oīa ſeruiūt ti- bi. Ps. cxviij. Qua q̄dem ptātis auēte fulciti dicunt ſctiſſimi pr̄es ſctōrꝫ ca- nonū cōditores in terris locū dei ꝛ aplōrꝫ tenētes int' cetera de diuinorꝫ ordinatiōis diſpoſitio ne cōtionātes. lxxxix. diſ. §. Porro. ſic inferētes. Ipa officia vicꝫ diuiā ita ſunt diſtinguēda. nec vni pſone oīa cōmittēda. Et pſeq̄nter ex autoritate Gregorij ꝛ Bonifacij ſummorū pōtificuꝫ dat' intelligi q̄ dicūt ibidē. c. ſeq. Ad hoc diſpoſitiōis puiſio gdus diuerſos ꝛ ordīes pſtituit eſſe diſtinctos. vt dū reuerētiā minores potiorib⁹ exhiberēt: ꝛ potiores minorib⁹ dilectionē im penderēt: vera pcordia fieret. ꝛ ex diuerſitate cōtextio ꝛ recte officiorū gereret' admiſtratio ſin- gulorꝫ. neqꝫ eñ vniuerſitas. ſ. creaturarꝫ. alia poterat rōne ſubſiſtere niſi hmōi magn⁹ caꝫ diffe rētie ordo ſeruaret. Hec ibi. Uñ Aug. in li. cōfeſ. Inordinata inq̄eta ſunt: ordiata pro q̄eſcunt. Et dꝛ in doctrina rudiū. Mod⁹ in reb⁹ res eſt diſcretio ſūma. Et mod⁹ in reb⁹ res facit eē bo- nas. Et igit' ego Felix cantor Thuricēn. decretorꝫ doctor inutilis ppendebā. quia narrauerūt mihi (ſed nō iniq̄ fabulatiōes) qꝫ int' eccliarꝫ procbialiū ciuitatis Cōſtantiēn. paſtores ex vna: ꝛ pfeſſionis mēdicātiuꝫ ibidē frēs patrib⁹ ex altera: ordo pacific⁹ ꝛ quiete pſuetudis vſus a tā to tpe fuit cui⁹ initiū nō eſt in hoim memoria venerabilit' obſeruat⁹: qꝫ ipi pfeſſores tpe q̄dra geſimali p ſinglos dies puatos aut nō feſtiuos ad horā terciarꝫ vel q̄ſi ad pplm pdicabāt. ꝛ pa ſtores pdicti tales ſuis ſmonib⁹ aut alijs ſuis officijs diuis hora tali nō impediebāt. Hoc igi tur more laudabili: ordinatiōis q̄qꝫ rint nō obſtante ecclie ſcti Stephani Cōſtantiēn. curat⁹ nouit q̄bus fortaſſis ſit iurib⁹ rōnabilit' armat⁹. eadē hora tertiarꝫ p moris antiq̄ſſimi pſuetu- dinē ſiliter pdicatiōis collatiōes facere pſumit ꝛ ordinē ſuorꝫ pdeceſſorꝫ infringit in dictoruꝫ fratrū grauaminis augmētū. ꝛ in ipſorꝫ pteptū qꝺ exinde cōſurgit. qm̄ ipſi plebani ſuorū tant⁹ pcurrit ſubditorꝫ ꝛ aliorꝫ tumult⁹: q̄ dictis fratrib⁹ a lōge retroactis tpib⁹ ſolebant offerre dona ꝛ ſacrificia p pctīs ꝛ eis cōferre vict⁹ alimētorꝫ magne cōmoditatis. Sꝫ in hꝭ q̄d dignū ꝛ iuſtuꝫ equū ꝛ ſalutare cōmittam⁹ iamdictis ptib⁹ ſuis rōnib⁹: necnō ꝛ iurib⁹ altricādo cōtendētib⁹ diſ- ſentientiū: qꝛ ſcptū eſt. Sola vexatio dat intellectū. Eſa. xxviij. ꝛ hec eſt vexatiōis exercitatio: q̄ mentiū caligines purificant' in cuiuſlibet diſcrepatiōis diuerticulo. Et igit' pmū religioſis q̄ ſe putāt offenſos locū aſſignam⁹ q̄rulofe ppoſitōis. ꝛ incident' in fra dicem⁹ de materia pfeſſiōis.

Religioſus Et ego loq̄r noīe toti⁹ nr̄e religiōis. Nā vtiqꝫ ſum⁹ hi de q̄b⁹ Greg. ix. ſū m⁹ pōtifex ſcpſit elegant' vniuerſis eccliarꝫ platis in. c. Nimis. j. de exceſſ. pla. cōpatiēs nob qꝫ nr̄a q̄es p platorꝫ ceca cupiditate mltipl' inq̄etat'. Et igit' dixit. Nos de or diē mēdicantiū denotādo. Cū religioſi viri abnegātes ſalubrit' ſemetipſos elegerūt i paupertate

xp̄o pauperi ad placitū famulari: tanq̄ nihil hn̄tes ⁊ oīa poſſidētes ⁊c. ⁊ in h. c. ⁊ ſeq. idē Greg. ſolēniter annūerat nr̄oꝝ p̄uilegiorū p̄rogatiuas. ⁊ deteſtat̄ plationū inſult⁹ nr̄e pfeſſiōis ordi-

Plebanus. Sup montē excelſuz aſcēde tu q̄ euāgeliſas ſyon: et exal- (ne ſequētes) ta in fortitudine vocē tuaz. Eſa. xl. nec te euāgeliſare prohibeo ſaluo iure meo. Sed ſcis q̄ q̄ peccat: nō peccat legis auc̄te: ſed ɔtra legſ auc̄tem. xxiiij. q. iiij. Qui peccat. Sed legis auctoritate id facio qd̄ facio. ⁊ p hoc nec diuiē nec hūane legſ auctoritatē offendo.

Religioſus. Et q̄ eſt lex p quā qd̄ tibi fieri nō volueris: alteri facere p̄tēdis. vt Thob. iiij. Act. xv. ⁊ l. diſ. Pōderet. ij. q. j. Primo ſemp. ⁊. q. vj. De cetero. x. q. j. Placuit. ⁊ iactura aliena. i. iniuria vel dāno alteri⁹ locupletari diſponis: ɔ̄ regulā iurſ. li. vj. ⁊ iactura hic ſumit̄ pro omi dāno. de penis. Sūma. ⁊ ꝓprie hr̄ in. l. ij. §. vlt. ff. ad. l. rhodiā. vbi ſi fit iactura rerū de noui exonerādo tp̄e p̄icul̄i ⁊ iacētes nō hn̄t res p derelicto: q̄re hi ad q̄s puenerūt illa reſtituere tenent̄ ne locupletent̄ cū aliena iactura: ⁊ ſic de pluribꝰ exemplis p Joh. an. in

Plebanus. O frater: tu nō nouiſti naturā regule iurſ: q̄ ſi (mercurialibꝰ annūeratis.) ſemp ſtaret imobilis: nō regula ſed ɔſtitutio foret imutabilis. vt le. ⁊ no. in ꝓlogo de reg. iur. li. vj. pui dixit fortuna. ſi non mutarer cur fortuna vocarer. de q̄. Boeti⁹. j. de ɔſo. proſa. j. Videt̄ em̄ ꝓprie hui⁹ mutatio regule: ⁊ ptinent in vſucapiōe. vbi fit acq̄ſitio dominij rei alene p cōtinuationē tēporis lege diffiniri: vt patz. Nā emi rem mobilē bona fide putās rem eſſe vendentis ⁊ rem illā poſſedi p trieuniū ſine interruptiōe eo tp̄e efficior dn̄s. ⁊ ſic ſiliter de re imobili alienā fit preſcriptio p tēpus a iure diffinitū. ⁊ ſaluus ero. ⁊ hoc ne rerū dominia diu ſint ſub incerto. ff. de ſolu. l. fi. ff. de vſuca. l. j. ⁊ hoc ꝓpter deſidiā dn̄oꝝ puniendā ius ſuū cōtemnentiū. ff. de vſuca. l. j. ⁊ inſti. de vſuca. in pn̄. ⁊ le. ⁊ no. de p̄ſcrip. Vigilātibꝰ ⁊ nō dormientibus iura ſubueniūt. ff. q̄bus ex cau. ma. l. Non em̄. ff. de eden. Veluti. Et igit̄ ſi tibi per ſermones meos damnū infert̄ ⁊ per hoc vtilitas mea ꝓcurat̄. hoc fieri de iure non ꝓhibet̄. Nā non videt̄ iniuriā facere q̄ vtit̄ ſuo iure. vt de elec. Cū eccl̄ia vulterans. ⁊ ibidez ɔcor. in glo. Et ex h̄ videt̄ put dicit lex q̄ p cōſeruādis mercibꝰ meis alienas poſſum p̄iicere in mare ſine mi dolo ⁊ fraude. ff. de p̄ſcrip. ver. Qui cōſeruandoꝝ. ⁊ hec de antiq̄s iuribꝰ. ſed in

Religioſus. Et qd̄ eſt hoc nouū ius q̄ in his videt̄ loq clari⁹. (nouus hr̄ ſincerius:)

Plebanus. Ecce Bonifaci⁹ papa. viij. cōpilator p̄dicti libri ſexti decre. qui p̄mū etiā inſtituerat annū iubileū olim ɔſtitutionē fecerat: quā ſuarū cōſtitutionuz volumīe nō incluſerat. ⁊ extrauagans p̄manſerat: quā Clemens q̄ntus reſumpſit. ⁊ Johānes xxij. per Clementinarū volumē publicauit: et nūc dicit̄ Cle. Dudū. de ſepul. ⁊ q̄ poſt multa taliter de vobis dicit auc̄te apoſtolica cōſtituim⁹ ⁊ ordinam⁹ vt dictorū ordinū fratres in locſ et eccl̄ijs eorū: ac in plateis cōmunibꝰ libere valeant clero ⁊ populo p̄dicare ac proponere verbuz dei hora illa dūtaxat excepta in qua locorū prelati p̄dicare voluerint vel corā ſe facere ſolēniter p̄dicari in qua p̄dicare ceſſabunt p̄terq̄ ⁊c. Ex harū igitur verborū forma liquet q̄ huiuſmodi p̄dicatiōis vſus licuit: et de cetero clarius licebit. Nam q̄ plebanus aut curatus ſit p̄latus ⁊ habeat iuriſdictionē ad ſuos ſubditos plene le. ⁊ no. p Archid. c. ij. li. vj. ⁊ in glo. ij. ⁊ etiā paſtor dr̄: vt notat̄ ibidē ſiue archip̄ſbyt̄ ruralis. de q̄ plene de offi. or. Cū eccl̄iaꝝ. ⁊ doc. ibidē ⁊c.

Religioſus. Tu dicis de licito. Nihil em̄ eſt adeo licitū vt nō poſſit p nimies irrogari. vt hic. ⁊. xxiij. q. v. De occidendis. ⁊ ſepius vſus rei nō cōdemnat̄ ſed libido. xlj. diſt. Quiſq̄s. et ſic videt̄ q̄ peccat̄ in re honeſta. vt. xiiij. diſt. Quod ait. Unde dixit Hiero. ad propoſitū. xxxij. q. iiij. Origo quidē amoris honeſta erat: ſed magnitudo deformis. vnde p̄textu liciti nō debet illicitū cōmitti. ff. de offi. p̄ſi. l. Illicitas. §. j. ⁊ pretextu boni malū nō eſt faciendū. de vſu. Sup eo. cū cōcor. et eſt brocard. nec omē qd̄ licz honeſtū eſt. ff. de ritu nup. l. ſemp. Et igitur ait aplu̅s. Omnia mihi licent ſed nō omnia expediūt. j. ad Corꝝ. vj. ⁊ Archid. de regula. non ſolū. li. vj. exponit hoc verbū expedit dicens eſſe idez qd̄ prodeſt vel cōuenit. De quo ꝓprie dicit Greg. moraliū. v. c. vij. Sepe hi qui in p̄tāte ſunt: dū ſeſe ⁊ a licitis retinere neſciunt ad illicita opera. ⁊ inquieta dilabunt̄. Solus em̄ in illicitis non cadit qui ſe al: quādo ⁊ a licitis reſtringit. qua videlicet cōſtrictione ligatū bene ſe Paulus inſinuat dicens. Omnia mihi licēt ſed non omīa expediūt: atq̄ vt ex ipa religatione oſtēderet in quāta ſe mētis libertate dilataret: illico adiūxit. omīa mihi licent: ſed ego ſub nullius redigar poteſtate. cū em̄ mens cōcepta deſideria ſequit̄ ſeruire rebus ɔuincit̄ quaꝝ amore ſuperat. ſed Paulus cui cūcta licent ſub nullius p̄tāte ſe redigit. q̄ ſemetipm etiā a licitis reſtringēdo ad ea q̄ delectata premerēt de

ſpecta tranſcēdit. Hec ille. His igitur ꝑ te ſincere ꝑpenſis conſtat quid tibi cōuenit ex licitis:

Plebanus. Et quid tu dicis de vſucapione ⁊ preſcriptionis materia in quibus lici- tum ⁊ honeſtum ſinceriter ſunt perpendiculanda.

Religioſus. Bene dicis. et hoc eſt ꝙ volo qḋ tu ſolerter allegaſti ꝓ tui iuris funda- mēto. Patere ergo legē quā ipſe tuleris. de ꝯſti. Cū oēs. Ecce ſi iuri ſcri- pto derogaṫ ꝑſcriptiōis bñficio. ꝓut legiṫ ⁊ no. in. c. Cū eccl'ia ſuterina. de cau. poſſ. ⁊ ꝓprie. Et igiṫ ſi tu pro te allegās iuris ſcripti ꝯſtitutionē: reſumamꝰ ꝙ ſilr̄ allegaſti ꝓ te legitime ṫpis pre ſcriptionē. Hanc igiṫ ſolēnis predicatiōis morē ⁊ vſuȝ ꝓut ꝑmittiṫ in themate ꝑ tantorū cur- ricula tēpoꝝ pacifice quiete quoqꝫ ꝯtinuatū. ſiliter allegamꝰ venerabiliṫ obſeruatū. et igiṫ tui ꝑdeceſſores nos in q̄etis trāquillitate fouētes nos taliṫ nō moleſtauerāt. ſȝ nos in nr̄e ꝑſcripte ꝯſuetudinis more laudabiliṫ cōſeruare pacificos ꝑmiſerāt. ſic ⁊ tu antiquoꝝ ritꝰ legalitatē im mutare nō ꝑſumas. qm̄ nouiſti ꝙ antiq̄ cōſuetudinis nō eſt leuis autoritas. ⁊ ꝙ plerūqꝫ diſcor die zizaniā generat adinuentiōis inaudite nouitatꝭ curialitas. vt le. ⁊ no. in. c. Cū cōſuetudinis. de ꝯſue. xj. diſ. Quis neſciat. ⁊ nouitates ſine cauſa inducēde nō ſunt. qꝛ in rebꝫ nouis cōſtitu dinis: euidēs debꝫ eē vtilitas cōmunis ⁊ nō ꝑuato. ꝓut no. ibidē in glo. vlt. Sȝ ad h̄ clarꝰ tibi deducendū vt intelligas q̄ſtium ꝯ̄ euāgelice veritatꝭ textū. ⁊ ꝯtra ius ſcriptū patēter opaṫ bone ꝯſuetudinis auc̄tas. ecce ſcriptū eſt Math. x. c. Gratis accepiſtis a deo gratis date. j. q. j. Pla cuit. ⁊. c. baptiſandꝰ. ⁊. c. quibuſdā. et. q. iij. Si q̄s. xiij. q. ij. In eccl'ia. de magi. c. ij. ⁊ ſignanṫ. j. q. j. Quicq̄d. vbi diciṫ ꝙ cōmittiṫ ſymonia in q̄buſcūqꝫ ſacramētꝭ eccl'ie ſi nō libere cōferanṫ. ec ce h̄ euāgelico ꝟbo ⁊ iuribꝫ ꝑtactis nō obſtantibꝫ: licȝ ordines ſacros ⁊ claues ligādi atqꝫ ſoluē di ⁊ dona ſacramētalia cūcta ḡris grate receperis. gratꝭ tū et pure tu ⁊ tuateo dare nō cōſueuiſtꝭ. vt patȝ. Nōne tibi daṫ pecunia in ſacramēti ꝯfeſſionis ſeu penitētie cōmertio. ⁊ in vnctiōis ex- treme ſacramēto. nōne ꝓ miſſaꝝ celebratiōe. ꝓ vigiliaꝝ ſeptimaꝝ ⁊ triceſimaꝝ lectiōe gaudes ſpēalis donatiōis emolimēto. ⁊ te nō aliter eximis a laqueo niſi in antiq̄ ꝯſuetudinis cōſerua- mēto. ⁊ hoc licet. vt le. ⁊ no. ꝑ doc. lxiij. diſ. Agatho. ita tamē ꝙ in hmōi cōſuetudinis more ſin- ceriter ſeruato nō interueniat iniquitatꝭ compatio. Ex hoc igiṫ cōſuetudinis ꝓſſime funda- mento. audi q̄d ſeruamꝰ cum cōtinuatiōis experimēto. Et igiṫ nos mendicantiū ordinis fr̄es xp̄ifideliū vndecūqꝫ venientiū audimꝰ ⁊ recipimꝰ libere cōfeſſiōes: ꝓut vigore dicte Cle. poſſi mus ⁊ iniūgimꝰ pn̄ias ſalutares: ⁊ ꝯſeq̄nṫ exinde nob ꝓueniūt ꝓut tibi ⁊ alijs curatꝭ ꝓſſime largitiōes. ⁊ hoc ſiue placeat ſiue diſpliceat prelatis: ꝑ nr̄os ab ordinario loci fratres admiſſos de iure poſſumꝰ. immo nos ꝑ ceteris curatis eligi ⁊ preelegi in audiēdis cōfeſſionibus experiē ter videmꝰ. ⁊ hoc ꝙ fieri poſſit licite manifeſte probaṫ per Joh. an. in gloſa ordinaria. qui hoc verbum libere taliter exponit. ⁊ non ꝙ ſit neceſſe licentiam ſacerdotis parrochialis habere ⁊c.

Plebanus. Dic ori tuo pone cuſtodiā: vt nō delinq̄s in līgua tua. Et nihilominꝰ ſal uis ꝑmiſſis de cōſuetudinis more: ſincerꝰ infra infricādis. Nā fateor ꝙ Jo. an. in glo. ibidē taliṫ videṫ ſonare ſed cōcerniṫ aliter cōcludere. ⁊ ita cōcludit in hec ꝟba vi- delicet cuiꝰ ꝯtrariū videṫ hic velle Jo. monachi. Hec ibi. ⁊ ille fuit preſbyter cardinalis ſub di cto Bonifacio. viij. glioſus monarcha iurꝭ ⁊ viuēte dicto Bonifacio de āno dn̄i. M. ccxcviij. eandē decre. gloſauit. expoſt antē tēpore Johānis pape. xxij. floruit Jo. an. in ſtudio Bono- nieñ. et poſtq̄ȝ iam dicta decre. per eundē Jo. papā libro clemētinarū fuit incorporata de anno domini. M. cccxj. idem Jo. an. eandē denouo gloſauit. et opinionez Jo. monachi tā modico verbo reſumpſit. licet in ſua gloſa de hac materia largiſſime ſcripſerit. prout tota Francia imo Hiſpaniarū ⁊ Arrogantie ⁊ Nauarrie regnorū peritiores: ac ſtudij Pariſienſis vniuerſitas huiuſqꝫ tenuerūt eandē. ⁊ licet etiā non viderim eiuſdē Jo. monachi gloſam videṫ tamē mihi eius opinionem iuribꝫ et rationibꝫ fundatā. ⁊ in cōcilio Conſtantieñ. quod inceperat de anno domini. M. ccccxiiij. ꝑma Octobrꝭ per famoſiores viros prouīc in cōtradictorio iudicio di- uulgatā. vicȝ ꝑ iudices in cauſa fidei deputatos. ⁊ ꝑncipaliores fuerūt Franciſcus de Zaba- rellis quondā lector ordinarꝰ in iure in ſtudio Paduano. ꝓtunē Florentineñ. et Petrꝰ came- raceñ. et Anthoniꝰ aquilegieñ. cardinales cū tribus epiſcopis: et vndecim ſacre theologie pro feſſoribꝫ. iter q̄s fuit mgr̄ Nicolaus dinckelſpubel de wienna: et cū tribꝫ vtriuſqꝫ iurꝭ doctori bus cōtra quendā fratrē Nicolaū Sermirarij ordinis fratrū heremitaꝝ ſcti Augꝰ. magiſtruȝ in theologia Cameraceñ. dyoceſ. in Francia ſuꝑ articulis pluribꝫ erroneis delatuȝ per ipſum ꝑdicatis ⁊ ſuꝑ illis examinatū ⁊ conuictū. Inter quos primꝰ erat ꝙ nullus parrochianus de-

beta ſuo curato petere licentiã alteri ꝯfitẽdi: ⁊ potiſſime religioſo mẽdicãti. Itẽ ſcd'us erat ꝙ re
ligioſi tales pñtati ſunt ꝓprij ſacerdotes ⁊ veri curati. Quos quidem articulos in ſeſſione publi-
ca cũ octo alijs articlis a iure diſcrepantibꝫ. ⁊ expoſt ꝑ cameracẽ. ⁊ Atrebacẽ. dyoceſes vbi
ꝑdicauerat ſolẽniter ⁊ in ſingulis locꝭ vbi talia diuulgauerat publice in lĩgua latina ⁊ vulga-
ri reuocabat: put hec ⁊ alia in actis ꝯcilij Cõſtanciẽ. ꝑdicti patẽter inueniunt ꝑ cõpendioſũ ꝓ
ceſſum cõſcripta. ⁊ licꝫ nõ viderim examinis iã dicti rõnes: aut allegationũ deſignatiões. Ap
paret tñ ꝙ ꝯtra iã dictũ magiſtrũ bñ fuerũt moti. Nã nõ eſt alius ſacerdos ꝓprius niſi ille cui
cura eccl'ie ꝓrochialis eſt cõmiſſa ſiue ſit rector. vicari⁹ vel plebanus: aut illi quibus illi vices ſu
as cõmiſerũt. Ita no. Jo. an. in. c. Oĩs vtriuſqꝫ ſexus. de pe. ⁊ remiſſ. Dicunt aũt tales merito:
magnaqꝫ rõne ꝓprij ſacerdotes. Nã tante ꝓprietatis cõnexio eſt int' ſacerdotẽ talẽ ⁊ ſuũ parro
chianũ: ſicut int' dñm feudi ⁊ vaſallũ q ambo ſibi mutue fidelitatꝭ cõfederatiõem iurauerũt. et
vn⁹ alteri pari cõditionis obligatiõe ꝯſtringit'. vt in libro feu. ij. ti. vj. in fi. ⁊ ſpe. de feu. §. j. ꝟ. et
no. ſic etiã int' curatũ ⁊ ſubditũ. Nã tali fidelitatꝭ cõditiõe ſunt collegati ⁊ ſibi conſederati. Nã
ꝓrochian⁹ in quocunqꝫ tribulatiõis angore. vicꝫ morbo putrido. fetido. cõtagioſo ſeu morboſo.
vtputa lepra. peſtilẽtia. epidimia. morphea. epilẽtia. aut quocunqꝫ maleficio fuerit infect⁹ vel con
taminat⁹ ſeu pauꝑtatꝭ extreme: cõtumelia grauatus. aut in panbulo vel alio turpitudĩs loco cõ
ſtitut⁹. ⁊ ipſe curat⁹ ſacerdos ꝑ eundẽ requiſitus obligat' ex fidelitatꝭ ꝑdicte vinclo vt veniat ⁊ ſi
bi miniſtret: miſtret diuĩe ꝯſolatiõis ⁊ hũane cõpaſſionis potẽciat⁹: ⁊ familiarit' cõmunicet oẽs
ſacramẽtales apparat⁹. ⁊ ecõtra ipſe ſubdit⁹ ꝓrochian⁹ talẽ ſacerdotẽ qualitercũqꝫ cõſtitutũ et
ab eccl'ia toleratũ regularit' ad accedendũ ⁊ nõ aliũ: ex ꝑmiſſis videt' aſtrict⁹. Et ecce videam⁹
hui⁹ ꝓprietatꝭ vberiores euident' effect⁹. Nã ſi in tali cõtagiõis faſtidioſe miſeria: ⁊ in extreme
neceſſitatꝭ erũna fuerit xp̄ifidelis ꝯſtitut⁹. ⁊ vocaret fratrẽ religioſum. ⁊ idẽ (qr in nullo vocã-
ti videt' obnoxi⁹) liber eſt ad accedẽdũ vł ad nõ veniẽdũ. etiã ſi poſſet vel ꝑ curatũ fuerit licẽtia
tus faſtidiret ſupueniri⁹. ecce quis eſt proxim⁹ vel ꝓprius aut ꝑelegẽdus ſacerdos: aut pater. vel vi-
tric⁹. vel leuita. an ſacerdos aut ſamaritan⁹ q curã geſſit vulnerati illis ꝑtereũtibꝫ Lu. x. Por
ro ꝑpendas ſinceri⁹. ꝙ int' religioſos mẽdicãtes ⁊ curatos. imo int' doctores mũdi famoſiores
hui⁹ materie ſcrupul⁹ remãſit diuerſimode circũciſus ⁊ ꝟborũ ritus ꝑallegati text⁹ ꝑ Jo. mo-
nachi. ⁊ Jo. an. monarchas iurꝭ diuerſificat⁹ Et igit' ego pleban⁹ ⁊ tu religioſe ⁊ quilibꝫ ſimplicia
n⁹. imo nob ꝓrudẽtiores nõ imerito dubitam⁹ ⁊ dubij ſum⁹. Nõne ergo in his q dubia ſũt quod ce
tius ẽ tenere debem⁹. vt dixit Eugeni⁹ papa terti⁹ in. c. Juuenis. de ſpon. cõcor. de pe. di. vij. c.
ij. ⁊ dicit Aug. ibidẽ imperãdo. Tene certũ ⁊ dimitte incertũ. ⁊ in re dubia nõ põt certa dari ſen
tẽtia. xj. q. iij. Graue. xxx. q. vlt. §. vlt. ⁊ inſti. de rerꝫ diui. §. Illũ quitũ. ⁊ meli⁹ eſt pie dubitare q̃
temere diffinire. xxxij. q. vij. Tantũ. ⁊ in glo. vlt'. cõcor. ⁊ rõne dubitatiõis meli⁹ eſt ex abũdan
ti aliquid facere q̃ aliquid dimittere: vt le. ⁊ no. xlij. diſ. Quieſcam⁹. ⁊ benigniorẽ partẽ ſequi debem⁹
in re dubia. ff. de his q in teſta. deben. l. prime. Certũ aũt dicit' quod clarũ eſt ⁊ manifeſtũ. ⁊ incer
tũ dicit' obſcurũ ⁊ non manifeſtũ. vt dicit Archydiacon⁹. de elec. c. ij. li. vj. in glo. Puta. ⁊ dicit
lex ſuꝑabũdans cautela nõ nocet. C. de teſta. l. Teſtamẽta. Nõne igit' benigni⁹ eſt vt in hoc du
bio eligat ꝓrochian⁹ quod eſt cert⁹. ⁊ petat licentiã a ſuo ſacerdote ꝓniſſim⁹: vt in hui⁹ ſaluberri
mi ſacramẽti cõtinuatiõe nõ defraudet' didim⁹ ⁊ oſtẽdat ⁊ ꝓducat oẽm hũilitatis extreme bo
neqꝫ mẽtis diligentiã deuotiſſim⁹: in finẽ vt res de q agit' poti⁹ valeat q̃ pereat. de ꝟbo. ſig. Ab
bate. O vtinã adhuc ꝓſiceret ⁊ vere peniteret petis cõtamĩatio. Nã bonarũ mentiũ eſt ibi cul
pã timere vbi culpa minime reperit'. vt infra dicet'. Tu igit' qui euãgeliſas pacẽ: ⁊ ꝓducis pacꝭ
auctorẽ q mitis fuit ⁊ hũilis corde. Math. xj. ⁊ tu chriſtifidelẽ doctrinã duꝫ predicas: imo mã
das fore piũ mitẽ ⁊ humilimũ. ⁊ turpe eſt doctori cũ culpa redarguit ipm. vñ tu ipius ſequere
veſtigia vt ꝟbo ⁊ oꝑe repꝛſentes oẽm hũilitatis viã ne tibi dicã. Infelix nãqꝫ ꝑdicator eſſe dino
ſcit' q alios illumiando ipſe tenebroſus ⁊ reprobꝰ efficit'. de pe. di. ij. O ꝓponit'. in q aliũ iudicas
teipm ꝯdẽnas. ad Ro. ij. xxxij. q. vj. Nihil iniqui⁹. ⁊ ita male ꝑdicãda ſonãt ſi vltima ꝑmis nõ

Religioſus. Cũ igit' intentio Jo. an. in ꝟbo ſit breuis ⁊ ꝯcluſio leuis. (reſpondeãt.
dic igit' quãtotiuo ⁊ breuius q poterꝭ: motiua Jo. monachi cardinalis.

Plebanus. Et ipſe ſuꝑ eadẽ Cle. ⁊ in ꝟbo cõcedim⁹ de aplice plenitudine ptãtis ⁊c.
largiſſime ſcribit. ⁊ multo diffuſi⁹ q̃ Jo. an. qui (vt ꝑmittit') fuit breuiſſi
mus. ⁊ ꝑmo ꝓbat ꝙ ꝑ hanc cõſtitutionẽ non derogat' cõcilio generali. in. c. Omis. de pe. ⁊ re-
miſſ. Itẽ ꝙ hec ⁊ illa vicꝫ vtraqꝫ decretalis erat iurꝭ: quo caſu ſpecialis ꝓuiſio nõ tollit genera

lem. ſed geminat ſubſidiū vt meli⁹ ꝓuideat̄ ſaluti aīaꝝ. qđ reſpexit pſens conceſſio. ꝛ ſicut iuris ſubſidiū geminat̄ vt plenius improbitas reprimat̄. Itē vbi genus ꝛ ſpecies legunt̄ diuerſio ꝛ ad diuerſos fines nō obſtāte regula q̄ dicit ꝙ generi ꝑ ſpēm derogat̄. tamē illa regla intelligit̄ talit̄. nā ſi mihi eſt relictū gen⁹ ꝛ ſpēs illius generis. et ſic meū ligatū nō eſt extinctū ſed auentuatū. ꝛ mihi donat vt habeā. ꝛ tibi ſimiliter. ꝛ iſti ſunt diuerſi fines Sed in hoc caſu iā generalis ꝓuiſio q̄ ſpecialis eſt eundē finē vt ſaluti animaꝝ ꝓuideat̄. ꝛ ideo vna alij nō obſiſtit ſi cōcurrūt: ſicut genus ꝛ ſpecies vni eſſent legata. Item ex p̄miſſis ſi quis diceret ꝙ quis iterato tenebit̄ confiteri. ſed ipſe dicit ꝙ hoc nō eſt ex neceſſitate ſacramēti. ſed ex obligatiōe tui q̄ volūtarie ad fratrē acceſſiſti: patre ſpūali relicto cui es aſtrict⁹. non fratri ad quē volūtarie vadis: nec ſubuenit̄ illi talit̄ q̄ volūtarie facit. ſicut illi q̄ ex neceſſitatē facit. Itē vult ꝙ hec cōceſſio eſt gratioſa priuilegialit̄ data que nō tollit ius p̄cedens niſi de ipſo mētio fiat ſpecialis. qđ eſt notatu dignū. hinc dicit ꝙ ſi ſubdit⁹ ad curatū nō haberet quādoq̄ȝ reuerti poſſet prorſus ei⁹ poteſtas in auditione confeſſionū exhauriri. ꝛ priuilegiū nō tenet qđ vertit̄ in alteri⁹ enormem leſionē. Itē eſſet in poteſtate ſubditoꝝ totalit̄ recedere a curato q̄ caſu qualit̄ curabit qui morbū neſcit. Nā vt ait Boetius ſi quis operā medicātis expectat. oportȝ vt vuln⁹ detegat. Itē ſi curati non intereſſet propter ſubditū q̄ forte bene cōfeſſus eſt fratri. intereſt tamē curati ꝓpter ſe agnoſcere vultū pctōris: cui dictū eſt in Eccleſiaſt. Curā illius habe. Itē ſubdit⁹ poſſet trāſire nunq̄ȝ veniēdo ad ꝯfeſſionē dicēdo ſe fratri cōceſſum. Itē qualit̄ curat⁹ dabit eccleſiaſtica ſacramēta ſubdito quē nō nouit diſpoſitū: maxie vbi in ſubditis ſunt aliq̄ mortalia crimia: nec pōt frater reuelare cōfeſſa. Hec ille. Et ego dico ꝙ ſunt aliq̄ crimina ꝓut vidi in practica in bello Switcēn. q̄ ſubtilit̄ publicāda ſunt ne deteri⁹ inde ꝯtingat vt ſunt p̄paramēta ad ſeditionē vniuerſitatis: ſubuerſionē patrie ꝛ crimē leſe maieſtatis ꝛ ledēde. in q̄bus ꝛ multis alijs peritiores ꝛ ſagaciores ſunt cōſulendi. ꝛ aliq̄n ꝯfeſſiōes curialit̄ reuelāde: vt notat Hoſtien. in dic. c. Dis. Unde qꝛ cōmuniter hmōi frēs ſunt aduene mobiles: ꝛ in vno ſtatu nō ꝑmanētes: reipublice vel patrie dilectionē nō hñtes. ſicut ſacerdos ꝑpetuo ſtabilit⁹ ad ꝑrochiā ſuā: ꝛ in talib⁹ caſib⁹ poſſet q̄s cōfiteri extraneo fratri etiā in alieno loco: ꝛ dicere ſe ꝯfeſſum pro certo. ſed ꝓpterea non habuit cor cōtritū ꝛ humiliatū ꝛ ipm de⁹ deſpiciet. vt p̄s. xlix. Itē Jo. monachi ſubiūgit qꝛ ſacerdos ꝓprius meli⁹ hȝ agnoſcere vultū pctōris ſui: ꝛ ſubito hȝ admīſtrare ſacr̄a. ꝛ ſi iuſtā hȝ cauſaȝ: habeat licentiā ꝓprij ſacerdotis prout p̄tactū eſt. Itē dicit ꝙ hoc indultū pōt multos effect⁹ opari cum hoc ꝙ ſtet dictū cōcilium de ꝯfitendo ſemel in anno ꝓprio ſacerdoti. ḡ ſtabit hoc conciliū cū hoc indulto. Itē ꝙ papa ꝑ hoc indultū nō aufert ptātem curati. ſed ſociū hic ſibi cū multis meditationib⁹ adiūgit. ḡ curat⁹ remanet nō excluſus ſed incluſus. Nec obſtat ſi dicat̄ ꝗ duob⁹ cōpetit poteſtas inſolidū. ḡ frater poſtq̄ȝ impleuit cū certa ꝑſona. nō pōt curat⁹ cū eadē ſup eodē. Sed h̄ ſoluit̄ ſm cū vbi duo eſſent dati ab initio. pariter ꝓcedit argumentū: ſed curat⁹ datus eſt ab antiq̄. ſic habēs poteſtatē ab initio fundatiōis eccle. ſed iſte frater de nouo adueniēs q̄ dari p̄ſumit̄ vt ptās curati nō tollat̄ ſed minuetur: vnde ius cōmune ꝓ curato eſt fortius iure ꝓuilegiato. nec mirū primū neceſſariū: ſecundū voluntariū: licȝ ſit equalis ptās audiēdi ꝛ abſoluēdi. infra eo. §. proximo. neceſſitate veniēdi ad curatū remanēte q̄ nō eſt hic expreſſe ſublata. Itē hic conceſſio gratioſa vt hic q̄ eſt volūtaria nō tollit neceſſitatē dicti capli. Dis ꝛc̄. Hoc et multa alia multū ſubtilia argumēta pro ꝛ cōtra. ꝛ demū in vnū finē tendētia ponit hic Jo. monachi cū copioſiſſimis allegatiōib⁹ vtriuſq̄ȝ iuris: ꝓnūc breuitatis benignitate poſtergāda vt ꝓcedam⁹ ad

Religioſus. Sū ꝯtent⁹ de pñn. Sȝ querit̄ vltra: qđ ſi tu⁹ veniat pro= (vlteriora.
chian⁹ cū ſummi penitēciarij lr̄a munit⁹: vt a q̄libet ſacerdote recipiat cō

Plebanus. Hoc eſt indultū qđ cōmuniter dat̄ ad quin (feſſiōis ꝛ penitētie fruct⁹.
quennū. ꝛ aliq̄n in perpetuū. ꝛ ſi ꝑ papā foret cōceſſum tamen iuri ſcripto nō derogat: niſi ſpēaliter de ipſo fiat mētionis decretū. ꝓut. ſ. tactū eſt. ꝛ no. Spe. de reſcrip. j.

Religioſus. Placet de pñti quouſq̄ȝ fuero ſinceri⁹ ꝑ peritiores (§. vlti. Item ꝙ eſt.
informatus: ꝛ ad materie principalis propoſitum reuertamur vtilius.

Plebanus. Et etiā cōtentor breuitatis amore. Et ſi nouitates ꝓut replicaſti aliquando ſunt odioſe. gaudēt m̄ nouitate moderni: ꝛ nō obprobrioſe ſunt ꝛ frequēter placabiles: ꝓut no. de tranſla. pre. Quāto. Sȝ de p̄ſcriptiōis ꝓuilegio mēdicata queſiuiſti ſuffragia.

Religioſus. Dic q̄ſo q̄ntuȝ ſufficit ꝙ iura poſſunt p̄ſcribi parrochialia.
Patet ꝓpe de p̄ſcrip. Audit. ꝛ nō tantū ꝑrochialia ſed etiā epalia ꝛ ar

chydiacon. alia. et qꝺ tangit ibidē glo. iij. ⁊ pleniſſime p̱ Henricū boych ibidē de eadē materia.

Plebanus. Poſito ⁊ nō cōceſſo ꝙ in his incorporalibꝫ iuribꝫ put p̄tendis p̄ſcriptio fuerit incepta. fuit tñ p̱ actus legitimos mihi de iure cōpetenti patenter interrupta. vt patet in. c. Illud. de p̄ſcrip. nam non tm̄ per actus legitimos. ſed etiā violentos ſi ita fuiſſent interrūpit̄ p̄ſcriptiōis vſus. vt no. Hoſti. de teſt. Raynūti⁹.

Religioſus. Dico ꝙ ante p̄ſumptiōis tue violentiā ⁊ retrorſum prout p̄miſſuz eſt taliter ſeruatū: non tm̄ ad annos. xl. vt in dic. c. Auditis. ſed vltra ⁊ ad tanta tp̄a quorū initiū nō eſt in memoria viuentiū. ⁊ huius cōſuetudinis ordinatiōis ⁊ moris ac vſus obſeruātia benigniter pacifice ⁊ regulariter ac religioſe patenter ⁊ quietiſſime fuerat cōtinuata. videlicz ꝙ predicatiōis nr̄e collatio in hora terciarū vel quaſi prout p̄mittit̄ nunꝗ̄ niſi per te p̄ntibꝫ diebꝫ fuit impedita. imo cōſtat ꝙ hec hora ubi penit⁹ ad p̄dicandū diſcernit̄ extraordiaria. ⁊ ſi nolles: te nō cōpelleret ſupiorꝫ auctas ⁊ te defenderet ꝯſuetudis immunitas ⁊ act⁹ im ptinentꝫ raritas.

Plebanus. Si saltē intelligo que dicis ſic de probatiōe negatiua producis vſuz tue cōſuetudinis ꝙ nō procedit in ordine iuris. vt ptz de cōſue. p̱ oīa capitula. ⁊ de conſuetudinis deſcriptione. de qua infra dicetur certiſſime.

Religioſus. Uerū eſt quia dixiſti tales fieri ſermones nō debere ex antiq̄ moris cōſuetudine. ſed cōtrariū eſt verū. Nā licz vtrūqꝫ ſit rarū de actu negatiuo producit̄ cōſuetudinis et p̄ſcriptionis diſpoſitio. vt legit̄ ⁊ no. in. c. Ea noſcit̄. in fi. de his q̄ fi. a prela. vbi dicit textus niſi ex antiq̄ ⁊ approbata cōſuetudine vel conceſſa libertate aliqui eorū probauerūt cōmiſſi ſibi collegij nō debere in eccleſiarū ſeu beneficiorū collationibus requiri cōſilium. ſimile habet̄ de verbo. ſig. Abbate. ⁊ ſic in propoſito eſt cōſuetudo ⁊ fuit obſeruatiōis ordo ⁊ pie cōuerſationis ⁊ mutue cōfraternitatis diſpoſitio vt in dicbꝫ preſcriptis p̱ plebanos ciuitatꝫ Cōſtantieñ. ⁊ in hora p̄tacta: non fieret aliqs ſermo public⁹ ſed niſi apud religioſos. Unde dicit Aug⁹. ⁊ habetur canonizatū. xi. diſ. In his. Mos populi dei ⁊ inſtituta maiorū pro lege tenēda ſunt. ⁊ ſicut p̄uaricatores legū diuinarū: ita cōtemptores cōſuetudinū eccleſiaſticarū coercendi ſunt. Hec ille. Ac ſi diceret. Tranſgreſſor cōſuetudinis vt tranſgreſſor legis puniendus eſt. concor. de cōſue. Cōſuetudinis. Item. xij. diſ. dicit textus. Diuturni mores cōſenſu vtentiū approbati legez imitant̄. Concor. j. q. vij. Si quis omnē. cōſenſu tamē partiū receditur ab omni conſuetudine. etiam iuramento firmato. ſi ſubeſt cauſā. vt de his que fiunt a maio. par. capl. Cum in cunctis.

Plebanus. Quibus autem penis tranſgreſſores legum diuinarū. et cōſequenter cōtemptores conſuetudinū eccleſiaſticarū coercentur.

Religioſus. Ex quo nouiſti trāſgreſſores cōſuetudinium legitime p̄ſcriptarū: ⁊ legū diuinarū. i. ſacrorū canonū ſeu ſtatutorꝫ eadē pena puniri: ceterꝫ paribꝫ vt dicit Archid. de p̄cesſ. pla. li. vj. c. ij. ſup̱. ℣. Dānabiliter. nota verbū ⁊ habes ſimile. l. diſt. De his. i. in fi. ⁊ de re iudi. Cū eterni. li. vj. §. vlt̄. lxiiij. diſt. Quia. Ex quibꝫ iuribꝫ videt̄ ꝙ peccat mortaliter preceptorū canonicorū trāſgreſſor Ad hoc Archidyacon⁹ ibidē allegat multa iura ⁊ iuriū rōnes: breuitatꝫ benignitate hic obmittēdas. ſed ſi placet videbis ibidē. Ponam⁹ exempla de ieiuniorū ⁊ ſabbatorū obſeruatiōe. de proximi leſione. de priuilegiorū ⁊ imunitatū eccleſiaſticarū violatione ⁊c̄. De cōſuetudinis tranſgreſſione videam⁹ exemplū. Si qs ſacrificia vel oblatiōes ordinarias: vel extra ordinarias de cōſuetudine lōgeui ritu venerabiliter introductas in eccleſia tua cōtumaciter obediret. aut ex cōtemptu violenter obmitteret. Dic queſo an ne in tribunali tuo publico vel occulto cōtra tales tranſgreſſores altiſona voce clamitares. ⁊ in foro penitentie contra tales rationabiliter inſultares. et ſi perſeuerarent ⁊ non mores immutarent: tanꝗ̄ in peccatis mortalibꝫ ſordeſcentes a ſacramenti corpis chriſti perceptiōe firmiter prohiberes. Et ſicut peccatorū ſunt diuerſe ſpecies. ſic morū et cōſuetudinū ſunt diuerſi tranſgreſſores et plus peccat qui in pluribꝫ ⁊ diuerſis peccat ꝗ̄ qui in vno peccat. xij. diſ. c. ſ. Nouit autē illeq̄ nil ignorata tue diſcretiōis ſagacitas quomō pctā ſunt differentialiter puniēnda. Unde dicit ap̄lus. Quid ergo aliū iudicas: teipm̄ non doces. q̄ predicas nō furandū: furaris ⁊c̄. ad Roma. ij. Et ſi p̱ directū meū ſurripis ⁊ quod tibi fieri nō velles mihi facere nō dedignaris. et iacturā infers (prout pretactū eſt) et in hoc tu ⁊ tuates ⁊ tibi confodales patenter lucraris. ⁊ nō pateris legē quam ipſe tuleris. Ecce corā illo vbi iuſtus vix ſaluabitur: q̄d reſpōdebis. Naz largiter alijs diebus tuis parrochianis ſufficiēter ⁊ plus ꝗ̄ ſufficere poſſent ſi benignitatis gratia tibi faueret. per extenſum p̄dicares ⁊ nos ⁊ noſtrates per talium nouitatum

Plebanus. diſſuetudinis vſus inuſitatos non pturbares. Et ſat eſt ad intelligentes. O frater Aperi os tuū ꝛ implebo illud nō illuſionibꝫ:ſed iure farcitis rationibꝫ:fingamꝰ. ꝛ non cōcedamꝰ ꝙ ſit cōſuetudo:tamē non eſt rationabilis. ex coqꝫ ꝑcludere vellet viā eccl'ie ꝓchialis quā ſolēniter cū alijs iuribꝫ annīqs de nouo reſtaurat cōſtitutio ꝑdi(cti Clemētis.

Religioſus. Ꝙ ꝑſcriptus ſit huius cōſuetudinis vſus nō dubitamus:nec interruptiōis ꝑducis actꝰ. ſed ꝙ ſit rōnabilis nō ambigimꝰ:ꝛ plene ꝓbaꝛ de cōſue. c. vlt. in glo. penult. omiſſis multis altricatiōibꝫ:ꝛ inter cetera dicitꝛ ibidē de eccl'ia Suterina. vbi licꝫ de iure ſcripto epūs de gremio eccl'ie eligaꝛ:nihilominꝰ ex conſuetudine ꝑſcripta clerus cū alijs religioſis ipſius ciuitatis ad electionis negociū rite vocabaꝛ. vt legitꝛ ꝛ no. in. c. Cū eccl'ia ſuterina. de cau. poſſ. ꝛ ꝓpri. ꝛ ſic in ꝓpoſito. Sic dicti frēs ꝑ tanta tēpora ꝛ diebꝫ ꝓtactis ꝑdicabant. hoc iuris ſcripti tenores nō improbabāt. Fuit aūt cōſuetudo illicita ꝙ abbas exemptus ꝛ ap'lice ſedi īmediate ſubiectꝰ ꝓ:ia temeritate monaſteriū dimitteret ꝛ aliū inſtitueret:vt in. c. Cū venerabilis. de cōſue. Sic mala foret cōſuetudo ꝙ paſtor eccleſiā deſereret. ꝛ ꝑ ſe vel aliū nunꝗ̄ in ea ꝑdicaret. de ꝗbus ſatis in dic. c. penul. de ꝯſue. Itē de cōſuetudīe onerosa dicitꝛ. e. ti. c. j. ꝛ in. c. Cū inter vos. de re iudi. Cū cauſa. ꝛ generalitꝛ omīs cōſuetudo dicitꝛ irrationabilis vbi fit aliqd cōtra neruū eccl'iaſtice diſcipline. aut libertatē aut immunitatē eccl'ie. de elec. Cum terra. Nec ibidē ꝑpendimꝰ quicꝗ̄ de longeui tp̄is ꝑſcriptione. Nā cōſuetudo nō eſt aliud (ꝑut dicit co. ti. Hoſſ.) niſi quoddā ius. moribꝫ. id eſt aſſiduis actibus hominū inſtitutū:qđ pro lege ſuſcipitꝛ cū deficit lex. vt. j. diſt. Cōſuetudo. ꝛ ita hic ꝓpꝛie in nr̄i caſus diſceptatiōe. Sed ꝗ in ſcriptꝭ redacta eſt vocatꝛ lex ſiue cōſtitutio. ꝗ aūt in ſcriptis nō eſt redacta:retinet ſuū nomē ſcꝫ cōſuetudo:vt ibidē clarꝰ per eundē. Et nūc ꝑpendamus. quō ergo ſunt ei ſua iura ſeruāda ꝗ ius alienū ſeruare nō metuit. vt le. ꝛ no. de priuiꝛ. Dilecti. lxxiij. diſt. Ubi. xxv. q. ij. Sicut decet. de mu. pe. c. j. ꝛ ar. xcv. diſ. Eſto ſubiectus. Et eccleſiaſticus or(do confunditur ſi cuilibet ſua iura non ſeruantur. xj. queſt. j. Peruenit.

Plebanus. Et ſi conceſſerimus:quid ſequitꝛ ꝙ ſit preſcripta necnō rationabilis:ꝛ ꝙ non obuiet iuri ſcripto talitꝛ prout eſt natura cōſuetudinis:ꝛ nō ſit ꝯtra neruos aut bonos mores (prout ꝑtactū eſt) eccl'iaſtice libertatis. ꝛ ſit talis ꝙ habeat vim legis. Nūc patere legē quā ipſe tuleris. Nā video patēter ꝛ audio te quoqꝫ tuates:mores hoīm corruptos:virtualiter nō corrigētes:ꝛ per ħ priuilegio (ſi qđ habetꝭ) penitꝰ abutētes. Et ꝑuilegiū meretꝛ amittere:ꝗ cōceſſa ſibi abutitꝛ ꝑtāte. de regu. Licet. cū cōcor. ſed potius ſitis illi quoꝝ mores ꝓpheta deteſtaꝛ: dū dicit. Qui hominibꝫ placēt. id eſt adulatores. ꝛ cū mollitiis ſermōibꝫ ſup oleum ſtrēnui collectores. ꝛ vbi nō ſemiaſtis ſolliciti metores:ꝑut no. de patrono duro. Marci. xxv. Luc. xix. ꝛc.

Religioſus. Duo mordenter inſeris:ꝛ primū ſi in noſtre collatiōis proceſſu negaremus:ſed nō refert quia oīno deficeres. ꝛ igitꝛ poſtponamꝰ. Sed de ſecūdo hec eſt ordinis noſtri inſtitutio vt colligamꝰ et metamꝰ de agro nō ꝓprio. ꝛ igitꝛ obſeruātia nr̄a dicitꝛ mēdicantiū religio. ꝛ ꝑſertim hoc tenet minorū fratrū ꝓfeſſionis inſtitutio vt ꝑ abdicatiōis ꝓprietatis ꝓpoſitū non curent de craſtino: et pure fundata ſup incerte mendicatiōis inſtabili fundamento. vt plene legitꝛ ꝛ no. de verbo. ſig. in Cle. que incepit. Exiui de paradiſo.

Plebanus. Paueo frater:ſed nō cordialitꝛ ꝙ tu ꝛ pleriqꝫ de tuis:paradiſum terreſtrē exeatis ꝙ celeſtē nunꝗ̄ intretis:qꝛ legē ꝑ te nūc allegatā:vicꝫ abdicatiōis ꝓprij negligenter obſeruatis. Defleat ꝗ pctōꝛ:qꝛ in vno reus. oīm eſt reus. vt dicit Aug. ꝛ in re(gula iuris ꝛc.

Religioſus. Quid hoc ad ꝓpoſitū. Nam ſi quid ꝓprij poſſidere videmur:hoc nr̄e maioritatis auctoritate cōceditur:ſed ꝗ ſine peccato ſit:

Plebanus. Aut totū aut nihil:vt le. ꝛ no. (in nos mittat lapidē. et leteꝛ. Joh. viij. c. de cōſe. diſ. ij. Cōperimꝰ. et ſi ꝯtra canonū ſtatuta in hoc ꝑ viā prelationē diſpenſaꝛ vt ſis ſaluus. ꝛ ſic ſimilitꝛ vt impune dormias cū moniali concediꝛ:cū par auctio poteſtas in quolibet tibi cōmiſſa videaꝛ. et conſequentꝛ illa religio que dicitꝛ de obſeruantia fraudulenter decipitꝛ. quia cōtinentie abdicatiōis quoqꝫ ꝓprij rigor ꝑ ipſos paribꝫ paſſibus obſeruatur: qui ſi non in vno nec in alio diſſimulatiōis aut conceſſionis beneficio conſolatur.

Religioſus. De re que nihil ad te noli te intromittere:ꝛ falce meſſem alienā noli cōcīdere. vj. q. iij. Scriptū eſt. Et ſi regule noſtre traditiōes offendimus per hoc tamē te nec tui iuris cōditionē collidimꝰ:et in hoc ſolū ſcrutatori cordiū ꝛ rōnis calculum ſūmarie reddemꝰ. ſed tu per tuas extra ordinarie ꝑdicatiōis incōſuetas collatiōis prolatiōes

nos ꝛ pauptatē nr̄am offendio. que ſi nimia fuerit in religiōē infringit ꝛ robur pie ꝯuerſatio-onis. xij. q. ij. c. vlt. qd̄ eſt nota dignū. Et inſup panē nr̄m q̄tidianū nob̄ tribuēdū ſubtilit̄ tollis. ꝛ cū iactura nr̄a tu cū tuis pariter locupletaris. ꝛ qd̄ p̄ïs xp̄ifideliū oblatiōib̄ꝯ nob̄ largiter hactenꝰ accreſcebat p indirectū de vicio facis virtutē: vtputa de auaricia latēt̄ ſaeculo: largas ad populū extollis vociferatiōes. ꝛ de reb̄ꝯ male q̄ſitis ſtrictas ꝓfers fieri reſtitutiones: ꝛ tenaces ad pietat̄ opa ꝓuocas mitiores. ꝛ ſi bene rimaueris apud illū qui iuſticias nr̄as iudicabit de rapina facis elemoſynā. Nā rapina dr̄ q̄libet vſurpatio iniuſta. vt. xxxij. q. iij. meretrices. ꝛ idē valet iniuſte detinere ꝛ rapere. xvj. q. j. Decime. ꝛ in glo. Nec obſtat ſi raptores eſſemꝰ (qd̄ abſit) nihilominus rapinā in raptorē legimꝰ fore ꝓhibitā: niſi in caſu vie ꝫ dū illico q̄s ſuas res recuperat a raptore ſuo. xiiij. q. v. Penale. ꝯ reſti. ſpo. Olim. Et ſummarie ꝙ q̄ndā nobis ꝑ tpa ſupius deſcripta clemēter accreuit tue ſagacitatis aſtutia ſub ſimulate caritat̄ interne fiducia toll̄ ſubtilit̄ q̄ ſunt nr̄a. vt dic̄ impator Iuſtinianus ad xp̄ifideles Nō ſolū aurū barbaris. id ē gentib̄ꝯ extra romanū impiū ꝯſtitutis minime p̄beat̄ ſed etiā ſi apud eos inuētū fuerit ſubtili auferat̄ ingenio. C. de cō mer. et mer. l. ij. Caue ne tibi dicaꝫ ſapiētis Cathonis ꝓuerbiū. videlꝫ Turpe eſt doctori dū culpa redarguit ipm. Nōne t̄ ſonib̄ꝯ tuis freq̄nter vteris ꝓhaꝝ verb. Scribit̄ eñ Eſa. xxxiij. Ve q̄ ꝑdaris: nōne ꝛ ip̄e ꝑdaberis. Quid aūt ſit ve: declarat Greg. ſup Ezechie. omē. ix. c. vlt. di. Ve aūt in ſcptura ſacra ſepiꝰ de eterno luctu et de p̄nti ſolet intelligi. Vn̄ ſcptū eſt Ve impio in malū: retributio eñ manuū eius fiet ei. Et btūs Iob loquit̄ dicēs. Si impiꝰ fuero: ve mihi eſt. ſi aūt iuſtus nō leuabo caput ſaturatꝰ afflictiōe ꝛ miſeria. ꝛ infra. Penſandū ꝗ nob̄ eſt quō hec tria in ſacro volumie ſcripta ſint: lamētatiōes: carmē: ꝛ ve. Lamētatiōes videlicꝫ: q2 in ea ſcpta ſūt penitētie petoꝝ. Carmē ꝯo q2 ibi ꝑ̄niant̄ gaudia iuſtoꝝ. Ve aūt q2 illic exp̄ſſa eſt dānatio reproboꝝ. Hec ille. Similit̄ h̄ ve lamētabilit̄ exponit mgr̄ in hyſtoria Scholaſtica de notatiōe xp̄i ꝓditoris. Dixit aūt Inno. tertius. vir innocētie: deuotionis q̄ꝫ petitio mire ꝓbatus in. c. Cū aūt. de obſer. ieiu. Bonaꝝ mentiū eſt ibi culpā timere vbi culpa minime repit̄. Ecce ſi bona mētis incitatiōe hactenꝰ fuiſti fulcitus. vtiq̄ꝫ culpā timuiſti: vbi nō minime ſꝫ maxie culpe neuꝰ veriſimilit̄ fuit repertꝰ duꝫ merces operarioꝝ q̄ meſſuerūt regiōes vr̄as q̄ fraudati ſunt a vob̄ clamāt. ꝛ clamor eorū in aurib̄ꝯ ſabbaoth introiuit. Iaco. v. Et nōne nos ſumꝰ de militia militātis eccl̄ie ꝛ laboramꝰ cōtinuo in vinea dn̄i. ꝛ tanq̄ꝫ mercēnarij digni ſumus mercede ſua. xij. q. ij. Quicūq̄ꝫ ſuffragio. de ſepul. c. j. Matth. x. Luc̄. x. j. ad Thimo. v. Et ſcio ꝙ vnuſq̄ſq̄ꝫ mercedē ſuā recipiet ſcd̄m laborē ſuum. xx. q. iij. P̄ns. prima ad Corinth. iij. Et igitur ſi cor tuū ꝛ intentio tua ſunt conſona verb̄ q̄ profers intrepide: ad oues paſcue tue vt correſpondeāt vltima primis ꝑtinentiſſime. Ecce dicit ſctūs Greg. in Ome. ſup Matth. c. iiij. Et poſt multa. Nihil quippe offert̄ deo ditius bona volūtate. Voluntas eñ bona eſt ſic aduerſa alterius ſicut noſtra pertimeſcere. ſic de proſperitate proximi. ſicut de noſtro profectu ḡtulari aliena damna noſtra credere. aliena lucra noſtra deputare. Amicuꝫ non ꝓpter mundū ſed ꝓpter deuꝫ diligere. Inimicū etiā amādo tollerare. nulli qd̄ pati nō vis facere. nulli qd̄ tibi iuſte impendi deſideras negare. neceſſitati proximi iuxta vires non ſolum concurrere ſed prodeſſe. etiaꝫ vltra vires velle. Quid ergo iſto holocauſto locupletius: q̄ñ per hoc quod deo immolat in ara cordis animā ſemetipam mactat. ſed hoc bone volūtatis ſacrificium nunq̄ꝫ plene perſoluitur niſi mundi huiꝰ cupiditas perfecte deſeratur. Hec ille. Ecce notate verba: ſignate myſteria: vt cū vltimis correſpondeant prima. ꝛ verbis ſint cōſona facta. Ecce frater penſa an ex cupiditate omniū maloꝝ radice procedas: an ne preſumat̄: ex eo quia qd̄ nob̄ auferr̄: de illo tu ꝛ tui ditaris. quid dn̄o reſpondebis: Si cupiditateꝫ arguis: rigoroſiſſime ꝑſequeris. ꝛ oīs auaricie ſpecies ſermonib̄ꝯ tuis ſeueriſſime deteſtaris. Et ipſe dominus dicit. Ex ore proprio te iudico ſerue neq̄ꝫ. Luc̄. xix. Item in quo alium iudicas: teipſum condēnas. ad Ro. ij. xxxij. q. vj. Nihil iniquius. Si anteꝫ ex inuidie prorumpis rubigine. ex ea patenter malitia ſuccreſſit alia que dicit̄ maliuolentia. cuius frondeo ira ꝛ odium. cuius flores irriſio. cuius fructus ſimulatio ꝛ detractio. cuius folia liuor ꝛ pallor. et quem aſpicit deſpicit ꝛ corrūpit. Hec Archid. xxiij. q. iiij. q̄ꝫ magnum. Et igitur dn̄e plebane Reſpice in me ꝛ aperi oculos tuos ꝛ vide an ne in omnib̄ꝯ his premiſſis: aut in vno tm̄ ſis reus: ꝛ per omnia culpandus ꝓut dictum eſt per regulaꝫ iuris ſuperius. an ne velis vniuerſum mundū lucrari. ꝛ anime tue detrimentū pati. de ſymo. Matheus. An ne velis multos ſaluare ꝛ teipm ꝑdere: ꝓut fecit Dyoclecianus. An ne velis vt precones vniuerſitatū ad pretoriū magni conſilij ꝑ tores cōuocare: et tu

videaris ab extra ꝑmanere. Dixit cũ impator Juſtinianus. Expedit reipublice ne quis re ſua male vtaꝛ ꝓuidere. in ſti. de his q̄ ſunt ſui vel alie. iu. §. penul. vbi diciꝛ de ſeruo vel emptitio ꝓ ut fit apud italicos: vbi a barbarꝭ vel paganis ꝓprie vendiꝛ homo q̄ hō eſt. ⁊ hũaniter non tractaꝛ a dño. de quo reipublice ꝑtãtis auctas ſe debʒ intromittere ne taliꝰ tracteꝛ hō in ſeruili cõditiõe. ⁊ igiꝛ ne talis ꝯ xp̄i paupes ꝓcedat oppſſionis inculcatio. paꝛ pauperũ. i. põtifex ordinarius ex ſua pietate viſceribus ⁊ mere compaſſionis vberibꝫ remedij medelas ponat ſalubrius.

Plebanus. Pluribꝫ ꝑ te ſufficialiter allegatis ⁊ taliter ꝑpenſis breuitatis benignitate relegans: ſuo tempe nihilomin⁹ replicãdis inter cetera profers de me paupᵗatis cõtumelia: cuius cõtrariũ patet in recẽtis experiẽtie practica: que rerũ agendaꝝ eſt magiſtra. Et ſolerter dicis de prouentuũ penuria: an ne per ſingulos dies: aut interpolatim tibi per ſpũſſancti pinguedinẽ accreſcit ꝙ ꝑ ſingulas noctes venter tuus plus q̄ȝ meus eructanter tumeſcit: an ne videam⁹ te ⁊ tue profeſſiõis cõfratres (ꝓut dixit Hiero. xxxv. diſt. Terre ꝓnceps) ꝑ cõfuſionẽ ignominioſam Jeſum crucifixũ pauperẽ eſurientẽ farſis ꝑdicare corporibus ⁊ ieiunioꝝ doctrinã ꝑ rubentes buccas tumẽtiaq̄ꝫ ora proferre. Et ſi in apl'oꝝ loco fueritis: nõ ſolũ ſermonẽ ipſoꝝ imitemini: ſed cõuerſationẽ ipſoꝝ ⁊ abſtinentiã. Hec ille. Et quid vltra petis? an ne vite neceſſaria in quibuſcũq̄ꝫ cõſiſtentia ubi proueniunt cũ quietis trãquillitate largiſſima. et nihil habẽtes (prout pretactũ eſt) et poſſidẽtes oĩa quid vltra vis qð faciã nobis: cũ ſis pauper in rerũ abundãtia (prout dicis) in tue mentis arrogantia. Audi q̄d loquar ꝑ enigmate. Si eſtis mẽdicantes mẽdicos nunq̄ȝ vidi ditiores: ⁊ ſi eſtis diuites. hos nũq̄ȝ vidi paupiores. Sʒ hec nihil ad materie collationis nr̄e ꝑncipalis ꝓpoſitũ. in quo tibi for-

Religioſus. Tu tangis montes ⁊ fumigabunt. in terris (maliter formabo colliriũ. aromata ⁊ ſinceri⁹ flagrabũt. vtinã apud nos foret vite neceſſarioꝝ abũdantia. et digna pro mercede diuinoꝝ foret officioꝝ ꝑ nos fideliter impenſoꝝ ſtipendia. quis eſt hic ⁊ laudabim⁹ cũ? in veritatis ſinceritate ꝑfecta. quia ꝑ ſingulos dies ⁊ noctes ſingulas horas canonicas debitis ſuis horis ab eccl'ia deputatꝭ noſter cetus laudabilis fratrũ nũerus venerabiliter ꝑficit. Scis aũt ꝙ cõpetenter arguim⁹ ex noĩs virtute. prout cantor diciꝛ a cantus in officia nõe. vt l. c. ⁊ no. de ꝓben. Cũ ſcõm. Vos qui ꝓprie canonici ab horis canonicꝭ tan q̄ȝ abſtractũ a concreto: vt ſcriptores a ſcripturis. cauſidicus a cauſis ꝓpter iniũcte vobis frequẽtie ſollicitudinẽ appellamini Attamẽ has horas in veſtris ꝓprijs ꝑſonis: quẽadmodũ nos pauperes raro vel nunq̄ȝ ꝑaguio. ſed fortaſſis ꝑ ſtipendiarios vobis ſurrogatos debiliter perficitis. nihilomin⁹ tamẽ fructus canonicatuũ largiſſimos imburſatis. Ecce ſilogizetis vtrarũq̄ꝫ partiũ noſtrarũ ſimpliciꝰ laboꝝ ⁊ ſtipendioꝝ imparitatẽ. Et hoc experimur ꝑ ſaccorum plene farcitoꝝ qui portanꝛ vobis ad domus qualitatẽ. ⁊ nos tenui currim⁹ cũ ſacco ꝑ ciuitatẽ. Attamẽ qui dat iumẽtis eſcã ipſoꝝ: ⁊ pullis coruoꝝ inuocantibꝫ eũ clementer diſponit: ꝙ e fructu frumẽti ⁊ vini multiplicati: fideles in pace xp̄i requieſcam⁹. Et quid finaliter cõducto ri patrono qui vos in ſuã vineã vocauit reſpõdebitis: ſi mercedis premiũ pro corporis ocio et nõ pro laboris exercitio recepiſtis. puto quia dicat cũ propheta Eſa. xxij. Ecce dñs aſportari te faciat ſicut aſportaꝛ gallus gallinatius. hic capo diciꝛ apud nos. i. gallus caſtratus qui non cantat ſicut gallus ⁊ vigilias noctis nõ preconiſat: nõ ouat nec fructificat. ſed incraſſatus impinguat⁹ ⁊ dilatat⁹ deinũ depilatur. ⁊ collo capiteq̄ꝫ deorſum pendentibꝫ ⁊ pedibus ſurſum ſe erigentibꝫ aſportaꝛ vt recuruat⁹ in ollã mittatur. in quã putas ollã niſi in illaʒ de qua dicitur. Mors eſt in olla. iiij. Regũ. iiij. Aut in illã ſuccenſam ollam de qua legiꝛ Hiere. j. vel in illam de qua dicit ꝓpheta Johelis. ij. Omẽs vultus rediguntꝛ in ollam. Unde tu loquerꝭ de rerũ experientia. ſimiliter ego loquor de humilitatis nr̄e patientia: ⁊ videm⁹ ꝙ poſt pontificalis apicem dignitatis (merito preferendũ) illiteratus clericus pluriũ recipit ſtipendioꝝ fructus q̄ȝ habeat aut poſſideat vnius nr̄e profeſſionis monaſterij cõuentus vbi fratrũ multiplicat⁹ videꝛ numerus. an ne talis clericus deuoret cibos egentiũ animarũ. pro quarũ ſalutis ſaturitate ſuũ fuerat beneficiũ primordialiter preordinatũ. Unde tales canonici habent nomẽ per cõtrariũ vt dicamus antifraſis ſermo ſignat cõtraria dicto. de quo largiter ſcripſi in li. de nobilitate. c. xxxij. Et igitur tales canonici nõ ab horis canonicis (vt pretactũ eſt) ſed a canibꝫ mutis q̄ nõ latrant. q̄s Greg. deteſtando vituperat in ſuo paſtorali. c. xv. ⁊ habeꝛ. xliij. diſ. Sit rector. ⁊ Eſa. lvj. Unde ferꝛ de quodã caſtellano qui caſtrũ ⁊ eius muros menia ⁊ munitiões cuſtodiri fecit per canes vigiles paſtu nõ grauatos: ſed graciles macros ⁊ agiles qui per latrat⁹

ſui ſonos ⁊ vlulatus accuſabant quoſcunq; ⁊ quādocunq; ſuperuenientes: et in cuſtodia ta-
li multū proficientes. Quo quidē caſtellano per principem terrenotoꝝ alios ſibi concernitur
ſurrogatus qui huiuſmōdi canes repleuit bonis ⁊ non dimiſit inanes. ⁊ qui taliter farciti ꝓ
laſſitudine dormitantes. et per latratꝰ ſuos cuſtodie guardiā minime ꝑficientes. Quo cognito
mox inimicoꝝ ſagacitatis aſtucia caſtrū inuaſit. ⁊ caſtellano cū ſuis repulſo violenter preoc-
cupauit. Hi canes bene vigilantes ſumus nos fratres ꝓ penuria latrantes: eccľie tabernacu-
la per doctrine latratꝰ fideliter cuſtodientes ⁊ gallos gallinaceos ⁊ canes mutos pro meritis (premiū recipiendo ꝑdeſtinatos.

Plebanus.

O frater optime dicis: ⁊ ne rerū abundantia ac alimentoꝝ copia ⁊ terrenoꝝ ſarcina tu cū fratribꝫ tuis nimiū
grauaris: ⁊ latratui tuo liberiꝰ innuteris xp̄i vicarios. terreq; ꝑncipes clemēter inuocemus. vt
ſagaciter diſponāt ſtatui vr̄o famis ⁊ penurie miſerabiles cruciatꝰ ⁊ ſubtrahāt oīs abūdantie
pōdus vt latretis in ecclia dei fructuoſius. de q̄ nup ꝑ clarius ſcripſi in tractatulo de libertate ec
cleſiaſtica: ⁊ ſcripta Friderici imꝑatoris ꝑmi ad totū clerū recitaui. ⁊ his dimiſſis redeamꝰ ad (ꝑncipalis queſtionis opus.

Religioſus.

Legiť ⁊ no. in. c. Vnuſquiſq;. xxij. q. iiij. ꝙ curialis modus loquēdi non inducit obligationē. Sic nec cōmina-
tionis tue choruſcatio nobis inducit cōcuſſionis tremorē. et igiť placet vt aggrediamur the- (matis prenotati cōtinuationē.

Plebanus.

Sum cōtentus. ⁊ igiť noniſti ꝙ interdū licet querere de his q̄ notumꝰ. vt. xxv. diſt. c. ſ. ⁊ ita fecit xp̄us. qui cuiꝰ
eſſet nūmiſma queſiuit. ⁊ aſtutia iudeoꝝ: ceſaris. illico reſpōdit Math. xxij. ⁊ ita quis inter-
rogat vt ad interrogationē cōpetenter reſpōdeat. vt dicit Beda ibidē. Sic altricando cauſali-
ter ad partes arguimꝰ: vt ad veritatis ſimplicitatē curialiter ꝑueniamꝰ. Nam tu aliter de cō-
ſuetudinis vſu moreq; ꝯtinuo ſolerter inſultaſti. ⁊ q̄ intrinſecus latebāt ꝑfunctorie tranſiliſti.
Ecce que vltimo dicunť vel fiūt melius memorie cōmendanť. de conſe. diſt. ij. Liquido. Sic
xp̄us in vltima cena dixit diſcipulis ſuis memoriter vſq; ad cōſummationē ſeculi retinenda.
Et igiť voluit lex dicēs. Exitus acta probant: finis ꝑo pugna coronat. C. de iudi. l. Rem non
nouā. Et igiť ſuppone digitū ori tuo ⁊ audi ꝯcluſiōis textū modico ꝟbo. Dicit eñ. dicta Cle.
in qua rōnis nr̄a fundamēta ſtatit finaliter cōcluſa Nos cū vt in cūctis equaliter ⁊ pacifice fa
uente dn̄o procedať: vniuerſa ꝑuilegia: gratias: ꝟbo ſeu ſcripto ſub quacūq; forma ſeu expreſ
ſione ſeu cōceptione verboꝝ a nobis ſeu ꝑdeceſſoribꝫ nr̄is romanis pōtificibus cuicūq; ordi
nū predictoꝝ conceſſa. necnon cōſuetudines. cōuentiones. ſtatuta. ⁊ pacta inq̄ntum ſunt ꝑmiſ-
ſis vel alicui premiſſoꝝ cōtraria penitꝰ reuocamus. vacuamus. caſſamus ⁊ irritamꝰ. ⁊ cetera.
Ecce ſi te vel tuos confratres conſtanter in cōſuetudinis cōtinuatione ſolidaſti. en ꝙ miſerabi
liter eoſdem ⁊ temetipm (et fortaſſis ignoranter) circumueniſti.

Religioſus.

Nūc ſcio vere ꝙ prout premiſimꝰ ꝙ vexatio intellectū patenter acuit: et
nos finaliter ꝑ ſemitas rectas introducit. Ecce primū prout xp̄us exemplū parabole rei geſte
tibi dicā: ⁊ cōſequēter veritatis viā per legiſlatores ⁊ iuriſdoctores determinationē deducam. In
opido imꝑiali Thuricenſi ſunt tres cōuentuū mendicantiū ordines: q̄ de anno dn̄i. M. ccc.
inceperūt vniꝰ laudabilis cōſuetudinis obſeruationē. ⁊ hoc per ciuiū ibidē diſpoſitionē: ita ꝙ
in die ſancti Mathie apoſtoli. quo quondā potentatꝰ opidi iā dicti a ferociſſima ſeditiōe mor
tali fuerat liberatꝰ: ipſi fratres in ſummis altaribꝫ tam ꝓpoſiture ꝙ abbatie ſanctoꝝ Felicis
⁊ Regule diuina ſolēniter celebrare: ⁊ collationes ad clerū ⁊ cōſequenter ad populū facere: et
exinde cōpetens emolimentū recipere ſolent. Item prout in antiquiſſimis ibidē reperiť libris
per cōſuetudinis vſum ſeruatū eſt ibidē tempꝛibꝫ lōgeuis: ꝙ in feria quarta Penthecoſtes a cū
ctis clero ⁊ populo incolis ⁊ accolis ſupuenientibꝫ de remotis fit ꝓceſſionis progreſſus cū oī-
bus eccleſiarū reliquijs ad monticellū altū largū ⁊ ſpacioſum infra muros vbi quondam fuit
Decij pretoris. Imꝑatoris Dyocleciani caſtrū. ⁊ ibidē dicti religioſi ⁊ non alius in ario mobi
libus ſub quattuor tentorijs curialiter expanſis vnā miſſam cū ſecularibus clericis cantant. ⁊
alīs ſinguli religioſi ſub ſingulis ſibi deputatis tentorijs miſſas celebrant. et vnū ſermonē per
vnū fratrē ex ipſis ad clerū ⁊ populū faciēdo. ⁊ ex donis ⁊ ſacrificijs magnū cōmodū ꝑ ſingu
los annos reportāt. Putaſne talis glīoſe cōſuetudinis cōtinuationē a tanto tp̄e cuiꝰ initiū nō
eſt in memoria hoīm tantā ⁊ obſeruatā vigore huiꝰ clemen. Dudū. de ſepul. ꝑ prelatoꝝ aut pa-
ſtoꝝ ibidē morantiū volūtatē fore tollendā. aut ꝑ ſermōes curatoꝝ in ſuis eccľijs impediēdā.
Abſit. Et nūc poſt parabolarū deductionē: veritatis viā patenter oſtendā ꝑ ſcripti iuris deter

minationē ꝛ doctorū declarationē. Nam illa decretalis quā nos dicim⁹ clementinā fuit (prout p̄diximus) Bonifacij octaui. ꝛ idē Bonifacius ſiliter in dieb⁹ ſuis compoſuit ſextū librū decretaliū. ꝛ ibidē vide c. j. de cōſtitu. ꝙ vult in effectu ꝑ ſummariū quē ibidē poſuit Jo. an. noua cōſtitutio principis tollit primā contrariā ꝗuis hoc nō exprimat. Speciales autē cōſuetudines ꝛ ſtatuta nō tollit niſi id exprimat. Hec ille. Unde dicta Cle. fuit cōſtitutio poſterior ꝛ nouiſſima. ꝛ ꝓpter ſuā nouitatē in dieb⁹ illis fuit retardata ꝛ poſtergata ꝙ nō in volumine ſexti libri. ſed ad clementinarū librū finaliter ꝛ in tali rubro ꝛ in cōcilio vienen̄. tanq̄ȝ extrauagās fuit introducta ꝛ incorꝑata. vnde dicta Clementina noſtre ciuitatis Conſtantien̄. locales cōſuetudines. nec noſtrā de faciēdis ſermonib⁹ quadrageſimali t͞pe (prout p̄mittit̄) cōſuetudine ꝑ tuas nouas ſermōis inducōes aliq̄liter nō debȝ impediri. ꝛ in hoc tanq̄ȝ iuri ſcripto fundari ꝑ te nō debem⁹ defraudari. Hoc ibidē Archid. ꝛ Jo. an. cōcludunt ꝛ iura ꝛ iuriū rōnes diuerſas introducunt. hic breuitatis amore non recitat. ſed ſi placet videbis qualia producunt.

Plebanus. Tu ſapiens es apud temetipm̄: ꝛ innitaris prudētie tue cōtra Salomonis dictū. vt le. ꝛ no. in. c. j. de conſti. Nō tu putas ꝙ ille glorioſus peritorū cetus in ciuitate ꝛ curia Conſtantien̄ conſtitutus de noſtre contentionis partialitate ꝑtinē ter informatus: dudum quod profers (ſi ita foret verū interpoſuiſſet diſcretionis decretum.

Religioſus. Forte noſtris ab vtraq̄ȝ parte de meritis exigentib⁹ nunq̄ȝ fuerunt requiſiti. nihilominus tamē apparet mee pronūc religioſi ſimplicitati: prout infra dicā que apices iuris ſcire nō tenet̄. tamē non oīno a iuris errore excuſat̄. Ita cōcludit Antho. de butrio ſup ſapū conſilio. xiij. Nam patȝ ꝙ religioſorū nomie cōfratres ꝛ monachi denotant̄: ꝛ monachorū appellatiōe etiam fratres ꝛ ecōtra ꝑ fratres monachi cōprehendunt̄. Ita no. in. c. Cū dilectus. de cōſue. ſimiliter habet̄. de iudi. Cauſam. ſed fratres mēdicantes non ſumus: vt patȝ per dictā Cle. ꝛ carmelite prout fert̄ eandē noſtrā obtinuerūt prerogatiue libertatē. Hoc ſcito: dicā tibi cū ꝓpheta. Ecce ſuper montē pedes euāgelizantis pacē. Naum. j. c. ꝛ dicis pax ꝛ nō eſt pax. Hiere. vj. Et iterū ore tuo te iudico (prout p̄tactū eſt) Nam pax eſt treuga dei ꝛ tranquilla libertas ꝛ diſcordie finis. Ita dicit Archid. de offi. le. c. j. li. vj. Item pax eſt vinculū caritatis. Ita dicit Inno. iiij. p̄noiatus. de iudi. nouit. ꝛ q̄ manet in caritate in deo manet ꝛ de⁹ in eo. j. Jo. iiij. et ꝗ vbi caritas ibi pax ꝛ ibi de⁹. Hinc ꝑpende vtrū ſis in pace cū deo ſi caritatē ꝛ pacē cū proximo nō habes. ꝛ qd̄ tibi fieri nō velles cōtra pacē ꝛ caritatē patēter infers. Dixit aūt xp̄s. Pacē meā do vobis: pacē relinquo vobis. Joh. xiiij. qd̄ pulcre proſequit̄ Greg. in paſtorali. c. xlvj. vltra mediū. Scis aūt ꝙ iuris decreta qd̄ per me induco ſiue allego: cōtra me productū rationabiliter nō reprobabo. vt le. ꝛ no. xix. diſt. Si romanorū. ꝛ ꝓ tui iuris ꝛ rōnis: imo cōtentionis fundamēti ſtabilitate firmiter credis ꝛ inducis Clementinā ſepe recitatā: cuius medulle meditatis: in qua conſiſtere virtutē pereſtimas notāter cribraſti: ſed p̄ncipiū ꝛ finem tranſiliendo tanq̄ȝ gallus per prunas ſuꝑficialiter tetigiſti ꝛ memorie non commendaſti. Uñ notabiliter nō ꝑpendiſti: qd̄ dicit̄ in eadē Clemētina. in p̄ncipio qd̄ eſt de bulla Bonifacij octaui: nōniſi pacis in temꝑe bene colit̄ pacis auctor. id eſt xp̄us. Dicit autē ſimilit̄ chriſti vicarius videlicȝ imꝑator cuiuſcunq̄ȝ rei principiū potiſſima pars eſt. ff. de or. iuris. l. j. Et idem. Fines acta probāt: prout preallegatū eſt. Et hoc deteſtat̄ Cathonis auctoritas ſapientis; dū non eodē curſu reſponderet vltima primis. ordinata aūt ad vnū finem nō operari debent effect⁹ cōtrarij diſpoſitiōis. vt no. in. c. Nōnulli. §. j. de reſcrip. ꝛ in. c. Ad noſtrā. de appel. Ex his infero finē hui⁹ clementine ponderandā ꝛ magni miniſterij myſterio. ꝛ igitur ipm̄ tibi cū plena verborū cōtinentia humilitatis mee patientia finaliter in effectu pono. ꝛ de verbo ad verbū deſcribit in finē: vt ſi quis fuerit qui huius collationis cōtinuationē legerit: ꝛ Clementine huius textū conſueta videlicet in forma non habuerit: hic virtutis verbo⁊ ſimplicitatē per intentionis induſtrie ſinceritatem ſollerter diſcutere poterit: que eſt talis. Ceterū vniuerſos eccleſiarū prelatos cuiuſcunq̄ȝ p̄eminentie ſtatus aut dignitatis exiſtant: ac ſacerdotes ꝑrochiales et curatos ſiue rectores predictos preſentiū tenore rogamus et hortamur attente. nihilominus tamen diſtricte precipiendo mādamus: quatenus pro diuina ꝛ apoſtolice ſedis reuerentia predictos ordines ꝛ profeſſores eorū: habentes affectu beniuolo cōmendatos. fratribus ipſis non ſe difficiles graues duros aut aſperos: ſed potius fauorabiles propitios ꝛ benignos piaq̄ȝ munificentia liberales ſe ſtudeāt exhibere. ſic eos in p̄dicatōnis officio ꝛ ꝓpoſitionibus verbi dei; ac in alijs omnibus ſupradictis tanq̄ȝ cooperatores eorū idoneos ꝛ laborum ſuo-

rum participes prompta benignitate recipere ac affectuoſe admittere non obmittant: vt pro-
inde illis eterne beatitudinis premiū augeatur: et animarū ſalutis incrementa felicia procu-
rentur. Nec ipſos lateat ꝙ ſi ſecus ab eis agi fortaſſis cōtigerit in hac parte apoſtolice ſedis be-
nignitas que ordines ⁊ profeſſores eoſdem vberiori fauore proſequitꝰ et gerit in viſceribus ca-
ritatis. cōtra eos nō īmerito turbaretꝰ. nec eadem equanimiter pati poſſet: quin ſuꝑ hoc proui-
ſionis oportune remediū adhiberet. ipſoſqꝫ nihilominꝰ celeſtis indignatio ꝑncipis digna pro
meritꝭ rependēdis: cuiꝰ obſequia fratrū ipſoꝝ ſedulitas curioſa proſequitur minime preteriret.
Hec ibi. Quid vltra dicā his q̄ oderūt me gratis. videbūt in quē tranſfixerunt. Johan. xix. c.

Plebanus. Et ſi de omni ꝟbo ocioſo reddenda eſt ratio. Math. xij. Quā putas di-
ſcrepatiōis diſſonantiā oſtētas ꝑ preſentis collationis prolationē in ſum
ma ſummarū calculo. et quis te cōſtituit iudicē ſuper nos. Exod. ij. vt tibi ius dicas in cauſa
propria vel tuorū contra legum auctoritatē ſacratiſſimorū. vt. C. ne quis in cau. ſua. per totū.
⁊. ff. de offi. preſi. l. Senatus. Ecce retribuet mihi dominꝰ ſcd̄m iuſticiā meā. quia iuſticia ple-
na eſt dextera ſua quā diſtribuit per mundi climata. ⁊ ſi te ꝑ me grauatū putas me ad pretoris

Religioſus. Nolo multa fortitudi (tribunal protrahere et experiri nō obmittas.
ne cōtendat mecū: nec magnitudine ſue mole me premat proponat eq-
tatē contra me ⁊ ꝑueniat ad victoriā iudiciū meū. Job. xxiij. coram illo quoniā zelari mihi po-
teſt. Ibidē. c. xiij. Expedit enī a ſtrepitu cauſaꝝ ſeruos dei eſſe quietos. de ſindi. c. Unico. qm̄
apud cauſidicos plene pauper dū non habet quod offerat non auditꝰ: ſed etiam cōtemnitꝰ: ⁊ cō
tra veritatē opprimitꝰ. cito violatur auro iuſticia. nullāqꝫ reus ꝑtimeſcit culpam quaꝫ redimere
nūmis exiſtimat. xj. q. iij. Pauper. Et igitur eterni iudicis tribunal illū reum nō habet queꝫ
iniuſte iudex cōdemnat: nec damnabitꝰ cum cū iudicabitꝰ illi. de re iudi. Cum eterni. li. vj. Et igi
tur pro bono pacis ⁊ euitandis contentionis ſarculo dixit chriſtus: qui vult tecū in iudicio
cōtendere et tollere tunicā tuam: dimitte ei ⁊ palliū. Math. v. Et ſequamur Stephanū leui-
tam: cuius os preco: ⁊ de eius patientie dono per ſingulos dies ꝑconizas ꝑ os tuū ꝙ ſinceri
ter inimicis ſuis pepercit ⁊ pro ꝑſecutoribus exorauit. Sꝫ tui rigoris duricia. nec amicis nec
inimicis nec in chriſto fratribꝰ pepercit: et non tm̄ non pepcit. ſed etiam qua ſibi fieri nollet in-
flixit: nec ꝑpendit ꝙ pauperes facti ſumus nimis. ⁊ licet ſumus de ſorte domini: quēadmodū
clerici et monachi. de terra tamē que eſt domini: minima pars videtꝰ nobis aſſignata cū funicu
lo diſtributionis. Et igitur nec nudi contendere nec inermes inimicis nos debemꝰ opponere.
iij. q. j. Oportet. Habet enī priuilegiū ꝙ nō poſſet exui iā nudatus. de reſti. ſpo. Frequēs. li. vj.
cum concor. Sufficiebat enī nobis paupertas noſtra. Thob. v. et ergo cōmittamus illi cau-
ſam cui oīa nuda et aperta ſunt oculis eius. ad Hebr. iiij. et ille dixit. Amen amen dico vo-
bis quādiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis mihi feciſtis. Math. xxv. ⁊ teſtes ſunt
celum ⁊ terra ꝙ iniuſte perditis nos. j. Machabeoꝝ. ij. quia dicit Aug. panis egentiū vita pau-

Plebanus. peris. qui defraudat illum homo ſanguinis eſt. xiiij. q. v. Immolatus.
Dixit autē imperator in Auten. de app. coll. iiij. et eſt lex canonizata ꝙ de-
liberatio eſt omnibꝰ neceſſaria: que indiſcuſſos hominū calores poteſt refrenare. ij. q. vj. Ante
riorū. et laudabilis eſt cautela deliberationis cum qua totū agitur. ⁊ furor nil ſibi vendicat. xj.
q. iij. Illa prepoſitorū. et qui deliberat non affirmat neqꝫ negat. ff. ad trebell. Ex ſi alīs. §. Sub-
ſcriptis. ⁊ igitur ꝙ antrorſum tibi reſpōdebo. mature deliberationis examine ꝑpendiculabo
ſtateram geſtiens in manibus lances appendendo equo libéramine. ſolum illū pre oculis ha-
bendo qui ſine deliberatōnis adminiculo viuit in eternū ⁊ creauit oīa ſimul. Eccl'iaſtici. xviij.

Religioſus. Quod facere vis fac citius: et ꝙ vltima reſpondeāt primis in pacis au
ctore ſalubrius. Scrutare ſcrutinia ſcripturarū ⁊ legiſlatoris. archana
quoqꝫ mentis remorſumqꝫ cōſcientie diffuſiuo. Nam non hominis puri: ſed dei vices gerimꝰ
in terris. cui villicationis noſtre rationē reddemus in die illa in die ire calamitatis ⁊ miſerie. ⁊
ſi nūc vt dicit impator erubeſcimus ſi ſine loquimur: extūc ſi defecerimus cōfuſione perpetua
cōfundemur. Nihilominus tamē in his hominibꝰ premiſſis conſentire te ſi tacueris arbitra
mur. ⁊ ꝙ deinceps tranquillitatis ⁊ vnitatꝭ ſinceritate: nunc ⁊ ꝑpetuo fruamur. Et amen dixit

Plebanus.

De religioſis ꝓprietarijs p̄cepta dn̄i p̄dicantib⁹.

Vper cathedram moyſi ſederūt ſcribe et phariſei: omīa quecūq̈ dixerint vobis facite. ſcḋm ꝟo opera eoꝝ nolite facere. Math. xxiij. Hec ꝟba veritas ꝓtulit: q̄ cuncta anteq̈ fierēt cognouit. ⁊ q̄ proceſſerāt de ore ſuo nunq̈ irritauit: ⁊ ꝓut ꝓpheta ꝑ verba p̄terita deſignabat futura: ꝓut dixit. Sup veſtē meā miſerūt ſortē. Pſ. xxj. Sic in ꝓpoſito p̄nceps ꝓphetarū dixit: ſup cathedrā moyſi ſederūt. ⁊ tales ſimilit̄ ſedebūt per tp̄a futura. et his dieb⁹ taliter ſedere nō ceſſabūt. ⁊ p̄ſertim videt̄ verificatū ꝑ oīo religionis ſtatū ⁊ miſerabiliter proſtratū. hi ſunt p̄dicātes p̄ceptū dn̄i: ⁊ dū p̄dicant nemo p̄dicat illis niſi quīq̈ ſibi mutuo p̄dicēt in tabernaculis ſuis. ⁊ q̄ in eadē dānatiōe ſunt ex talis ꝓlatione p̄dicatiōis nō erubeſcūt. Hec ꝑpendēs ego Felix decretoꝝ doctor inutilis: olim p̄poſit⁹ Solodoreñ. cui p̄laturē nuꝑ renūciaui libere in finē vt poſſim ꝓpoſitū iter in ſani⁹ dirigere. Et igitur talib⁹ ſuꝑficialiter p̄dicantib⁹ nō p̄dicare. ſed cū ipſis in collatiōis benignitate cōuerſari deſiderio deſideraui. et hoc militādo per modū exercitatiōis ſeu diſputatiōis: quoniā vexatio dat intellectū. Eſa. xxviij. Et hi ſunt taliter moderni p̄dicantes religioſi fratres ordinū diuerſoꝝ: et p̄ſertim qui dicunt̄ mendicantes: ⁊ quoꝝ aliqui nunq̈ vel raro mendicant: ſed panē mendicantiū manducāt. et hoꝝ peritiores cōtinuo regib⁹. principibus. nobilib⁹. plebeis et ruſticalibus p̄dicant. ⁊ inſuꝑ p̄latis ⁊ clericis: ſed nō videm⁹ ꝙ clerici nō religioſi ſe ad p̄dicanduꝫ illis ingerant. ⁊ p̄ſertim cōuentualiter coniunctis ſermocionari preſumant.

Religioſus. Audite celi que loquar. celi enarrāt gloriā dei. Et hi ſunt ſacre religiōis ꝓfeſſi: quoꝝ doctrina fulget eccl'ia vt ſol ⁊ luna. Leua in circuitu oculos tuos ⁊ vide q̄ ſunt de clero. hoc eſt de clericoꝝ nūero q̄ clerici ſeculares vulgo dicunt̄: qm̄ ſecularib⁹ negocijs (obuiando canonū p̄ceptis) cōculcant̄. de q̄bus tractat̄ ne cle. vel mo. ꝑ totū. ⁊ ibidē penit⁹ abhominant̄: ⁊ clericū merces tractantē tanq̈ peſtē deteſtant̄. ⁊ hi ſine religiōis: īmo ſine clericalis habitus honeſtate frequenti⁹ vagant̄. et quia nullius ordinis. igit̄ tranſibūt ſentētialit̄ vbi nō eſt ordo ſed ſempitern⁹ horror inhabitat. ⁊ quīq̈ p̄dicantes religioſoꝝ libris ⁊ inſtrumētis inſtaurant̄. ⁊ modū ⁊ formā predicādi a talib⁹ religioſis rapiūt. qm̄ nō de inueniēdis ſꝫ inuentis ingenio miſerrimo ſapiūt. ⁊ prout calcioꝝ artifices per formā lignēā ſotulares reficiunt. ſic illi per doctorum noſtrorum formas ſuos ſermones conficiunt.

Clericus. Dic queſo q̄ ſunt ⁊ fuerūt q̄ clericis tam ſignaut̄ modū predicādi reliquerūt.

Religioſus. Fuerunt viri glorioſiſſimi: videlic; Gregorius. Hieronymus. Auguſtinus. Ambroſius. Beda. Gratianus cōpilator decretoꝝ. Albertus magnus. ſctūs Thomas. Iohānes ⁊ Vlricus ſumme confeſſoꝝ dictatores. hinc Bonauentura cardinalis. Iordanus. Scotus. Soccus. Alexāder. ⁊ Alexāder de candia ⁊ plures alij

Sꝫ dic tu q̄ fuerūt (vt impertinent̄ loq̄mur) clerici ſeclares ꝓ ſilr̄ vtilitate cōi talit̄ eccl'iam de

Clericus. Excluſio penit⁹ illis vtriuſq̈ iuris doctorib⁹ quoꝝ imꝑio regit̄ (corāies. nūc poſt regē regū reſpublica ⁊ hūani gener̄ impatoria maieſtas fuerūt p̄ncipalit̄ viginti q̄tuor viri in ſpecl'o hiſtoriali ꝑ Vincētiuꝫ annūerati in. ij. ꝑte ſui libri. Et p̄m⁹ eſt Pāphilus. ⁊ penultim⁹ Hugo canonic⁹ ſcti Victoris pariſiēſis teuthonic⁹ natiōe ſaxo de ciuitate Halberſtadeñ. ⁊ vltim⁹ Ricardus eiuſdē cōfrater: ⁊ infiniti plēs quoꝝ nō eſt nūerus.

Religioſus. Scriptū eſt: qm̄ comparatiōes ſunt odioſe. Sed videamus qui prioritatis fontaliter fuerit inſtitutionis priuilegio dotati viuentes religioſe.

Clericus. Certū eſt ꝙ ſacerdotes qui etiā fuerant reges ⁊ principes veterū teſtamenti. quēadmodū his dieb⁹ grecoꝝ p̄ſbyteri vxores habebant ⁊ liberos venerabiliter cohabitātes ⁊ mūdi p̄ncipatus apud hebreos regētes: ꝓut hodie ſunt apud gētiles in deoꝝ tēplis miniſtrātes. ⁊ dicunt̄ flāmines. ⁊ de deoꝝ ſacrificijs ⁊ idoloꝝ miſterijs degētes.

Religioſus. Vtiq̈ patriarche ⁊ ꝓphete vt Abraam Iſaac ⁊ Iacob: ⁊ conſequenter Moyſes ⁊ Aaron ⁊ Dauid Salomō fuerūt ſuꝑ ſacerdotes. Inter q̄s ꝓphetas Samuel poſt obitū Hely ſacerdotis: ⁊ ante tp̄a dauid cōgregauit religioſum culmen cōuentus ꝓphetarū, habitu differētialiter ab alijs populis diſtinctū. vt. j. Reg. iiij. ⁊ magiſter

in hiſto. ⁊ Joſephus iudeoꝝ ſcriba. Cõſeq̃nter Heliſeus ꝓpħa cũ quo cõuentualiť religioſe vi
xerũt filij ꝓpħetaꝝ in mõte carmeli. veſtitu q̃ꝫ nigro ⁊ albo differentialr̃ ꝑ variũ intexto: ꝓut
palliũ Helye qḋ ceciderat de curru ignito ex ꝑte fuerat cõbuſtũ: ⁊ altrorſũ incõbuſtũ remāſit
albũ. de q̃bus carmelite ꝑſentibꝫ diebꝫ ꝓceſſerũt: ⁊ creſcẽte eccl'ia primã veſtẽ in habitũ prout
nũc vtunť trāſformauerũt. Tertio ꝓceſſerũt a Johāne baptiſta q̃ cõuentualiť religioſe cõgre
gauit diſcip'los. vt Joh. ij. de quo ſe nominãt moderni frẽs Johānite hoſpitalis hieroſolimita
no. Sed verius a Johāne patriarcha Hieroſolymitano q̃ prim⁹ inſtituit hoſpitale hieroſoly
mitanũ. Quarto ꝓceſſit cõuẽtus religioſoꝝ a Chriſto: q̃ cõuentuales ſibi cõgregauit diſcipu
los ⁊ ap'los: q̃bꝫ adheſerũt ꝯuentualiť multi diſcipli poſt miſſiõem ſpũſſcti. vt dicit. Actuũ. iiij.
q̃ꝛ nemo quicq̃ꝫ ipſoꝝ poſſidebat aliq̃d qḋ ſuũ eſſe dicebat ſed erãt illis oĩa cõmunia. Ex q̃ ra
dice fundanť pro nũc oĩm religionũ et'ne ſalutꝭ fundamẽta. ⁊ radicaliť ordo ſcĩ Frãciſci ⁊ om
niũ mendicantiũ ⁊ a ꝑncipio nihil hñtes ⁊ oĩa poſſidẽtes. libere mẽdicare: ⁊ de alieno viuere:
cũ tñ regularũ ſuaꝝ moderatiõe q̃ laborẽ manuũ req̃rit ſuo tpe. Quito a Marco euãgeliſta re
ligio recipit ꝓfeſſionis incremẽta. q̃ apḋ alexandriã diſcip'los mire deuotiõis tenuit ꝯuentua
liter cõiunctos. vt dicit in Eccl'iaſtica hiſto. li. j. ca. xvj. Abinde ꝑmũ proceſſerũt monachi. q̃rũ
fuerũt tria genera. ſcꝫ cenobitaꝝ qui laborãdo fideliť in cõmuni viuebãt. Alij dicebanť eunu
chi q̃ bini ⁊ bini habitabãt. ⁊ tertij anachorite q̃ dicunť ſiliť circũcelliones q̃ ſoli in deſerto vi
xerũt. ⁊ ꝓceſſu tpis in cõuent⁹ ſe cõgregauerũt. q̃les nũc fallaciter ſe ſimulãt Begbardi ⁊ Loll
hardi in nemoribꝫ ⁊ extra morãtes: nullã regulã profitẽtes. ⁊ aliq̃ de tercia regula fratꝝ mino
rũ ſe recognoſcẽtes. ⁊ fallaciter ſcapulare ſumẽtes. de q̃bus tu magiſter Felix nuꝑ feciſti tracta
tulũ de validis mẽdicantibꝫ intitulatũ. Sũt ⁊ fuerũt m'lieres olim virorũ religiões deuotiſſi
me ſpeculãtes. ⁊ q̃m pro ſe nõ habuerũt religiõis cõuent⁹ et habitatiões: ſepi⁹ in habitu virili
inť religioſos cõuerſos: nõ ſacerdotes caſtiſſime ſecreto latẽtes: poſt mortem ſunt repte. Hinc
ſcĩ patres. ⁊ ꝑmo Thomas ap'lus cõſeq̃nter Benedict⁹ Bernhardus ⁊ alij plures monialiũ
monaſteria diuerſe ꝓfeſſionis cõſtituerũt. Cõſtat q̃ ſimiliter inter gentiles (ꝓut narrãt croni
ce) fuerũt religionũ cõſeruatores. et etiã iudei q̃ dicebanť tempe chriſti viri religioſi ex omĩ na
tione in Hieruſalẽ congregati. vt Actuũ. ij. et Valerius maximus ſpeciales de talibꝫ facit tra
ctatus. ⁊ Marcus venetus in itinerario ſuo inter ſarracenos deſcribit religioſorũ cõuentus:
dijs gentiũ deuote famulãtes: quoꝝ (prout predicit) põtifices ⁊ ſacerdotes dicunť flãmines.

Clericus. Et tu quoq̃ꝫ tuates putaris fore potiores: eo q̃ tam gl'ioſos habueritis pro
feſſionũ veſtraꝝ in veteri nouoq̃ꝫ teſtamẽto cõſeruatores: ſed xp̃s auctor om
niũ: et ꝑſertim cũctorũ in eccl'ia profeſſorũ quos ſeq̃ voluit ⁊ mãdauit euãgelice veritatꝭ prece
ptũ de quo predicit. pro cuius tranſgreſſione morti tradidit ſubitanee Ananiam ⁊ eius vxorẽ
Saphiram. vt Actu. v. Et igiť ſub mortis eterne pena abdicatio proprij ac obedientia. ſimi
liter ⁊ caſtitatis obſeruãtia ſunt cuiuſlibet precepta religionis ꝓfeſſionis queq̃ꝫ ꝑncipaliſſima.

Religioſus. De obedientia ſimiliť et caſtitatis obſeruãtia nõ puto fore remiſſiõis re
media. ſed de rerũ ꝓuataꝝ ꝓprietate ⁊ penit⁹ ipſarũ renũciatione reuela
tiõis ⁊ reſtaurationis gl'ioſa ſunt ꝟtutis medicamẽta: q̃bus ꝓ nũc vtunť oĩm religionũ q̃ſi con
fraternitatẽ cõtubernia. ⁊ hoc ſic ſeruať a tãto tpe cui⁹ initiũ nõ eſt in mẽoria hoim. ⁊ hec ꝑſcri
ptio legittima apud leges ⁊ iura canonica. ⁊ deſuꝑ quoniã religioſus de licentia ſui ſuperioris
rerũ ſuarũ habet vſus: aut in mortis articulo renũcians in prelati manus vel offert ſe paratũ
vt ſit renũciatur⁹. nõne intentio iudicat omes. ꝓut diſpẽſatio pape te clericũ ꝑbẽdas ⁊ eccl'ias

Clericus. facit poſſidere plures. ⁊ cõſeq̃nter nõ times deos nec abhorrebis põtifices.
Sũt in eccl'ia. xxiiij. religiões at paulo pl'es. ⁊ tantũ tres regule ad q̃s redu
cunť oĩm religionũ ꝓfeſſiones. videlicꝫ ſcti Baſilij q̃ ſub ſe ſolũ hꝫ carmelitas ꝑdictos vel mõ
tis Carmeli frẽs: ⁊ añ tpa dauid inſtitutas. Scḋa eſt regl'a ſcti Bñdicti q̃ ſub ſe hꝫ oẽs bñdicti
nos. cluniaceñ. ciſterciẽñ. cartuſieñ. ⁊ cõiter oẽs. xij. lectiõibꝫ in ſuis matutinalibꝫ vtẽtes. Ceteri
cũcti ꝑ mũdi ordies ꝑ. ix. lectiões matutinũ pſallẽtes ſub auguſtini regl'a ꝯſtituũť: vt ſunt cano
nici regl'ares Johãnite. cruciferi. ꝑmonſtrateñ. frẽs heremitaꝝ ſcti auguſtini. ꝑdicatores. mio
res. paulini: ceteriq̃ꝫ pl'es: et ſũmarie nulli ꝑſone dictorũ ordinũ cõcediť q̃ hẽat ꝓprietatꝭ vſum.
Nam illa tria religioſis tã ꝓprie ſubſtãtialiter ſunt ⁊ indifferẽtaliter aſſignata. q̃ in contrariũ
diſpenſare nõ põt dominus noſter papa. ⁊ licet de monacho faciat non monachũ: ꝓut factum
eſt de monaſterio Lucerneñ. ordinis ſancti Benedicti de anno dñi. M. cccclvj. ⁊ extũc poteſt.

oīa q̄ pōt cleric⁹ vel monach⁹ iuxta ſue cōdinonis diſpoſitionē. Vñ ſi licet ꝑlato diſpēſare cū monacho vel monacha ſup ꝓprietate: liceret etiā de caſtitate: vt diceret monialis: placȝ dñe pater abbas vt mecū dormiat monach⁹. ⁊ ſi talis petitio videreť incōuenientiſſima. ſic pari paſſu de ꝓprietatis cōmodo cōcerniť enoꝛmiſſima. Vñ generaliť dixit Hiero. tolle ꝓpriā volūtatem ⁊ nō erit infern⁹ ⁊ ↄſeq̄nter volūtatē ad res ꝓprias ⁊ ſtabis ſecur⁹. vñ ꝑut narrat Greg. in dyalogo. ⁊ de hac materia in ca. Cū ad monaſteriū. de ſta. mo. ⁊ de ſctō Benedicto q̄ monachū exilis auri poſſeſſoꝛē: moꝛtuū in ſignū dānationis ſepeliri fecit nō in cimiterio cū ceteris fratrib⁹: ſed ſegregatim in ſterq̄linio. id eſt in equoꝝ aut iumentoꝝ fimi ſtercoꝛū quoq; foſſato. ſicut hodie vſurari⁹ public⁹ nō ſepeliť in terra ſacrata iuxta iuris decretū ꝑut ſeruať in tota germania ⁊ in Roma ⁊ in Bononia ⁊ in multis locis in ytalia. ⁊ ſile ſtatutum eſt eccl'ie de religioſis ꝓprietarijs: licȝ nō ſerueť ſed ī grauamē penaꝝ ꝑut dū heretic⁹ aut infidelis eccl'iaſtico moꝛe ſepeliť.

Religioſus. Dñe nō eſt ita. Nam oīpotens ⁊ miſericoꝛs deus. cui⁹ miſericoꝛdie nō eſt nūerus. q̄re tam faciliter dānaret tantoꝝ religioſoꝛū ſuarū creaturarū tumult⁹. Nā longe maioꝛ ꝑs omniū religioſoꝝ vtiť ꝓprijs rebus. ⁊ ꝑſertim nos mēdicantes alijs de ꝓpter paupertatis grauamē: in cōuentib⁹ modica poſſidentes: ⁊ ꝓpter hoc oportet acq̄rere ꝑ ꝑdicationis officiū. cōfeſſionis beneficiū. penitētie leuis arbitriū. et aliq̄ ꝑ manuū laboꝛis artificiū: et frequēter per altaris ſacrificiū: vt inde viuam⁹ ⁊ coꝛpoꝛis habeamus vberioꝛes victū et veſtitū: qm̄ de certis redditib⁹ prouentib⁹ ⁊ obuentionib⁹ nihil ſperam⁹. ſed incerte mēdicationis ſuffragio humanitatis coꝛpoꝛa ſuſtinem⁹ et ſuſtentam⁹. ⁊ qui docti inter nos fuerint fulgebunt quaſi ſplendoꝛ firmamēti. et qui ad iuſticiā erudiūt multos q̄ſi ſtelle in perpetuas eternitates. Daniel. xij. Obfuſcat eciā malus lumen mi⁹: ⁊ tam redolētis homis peritia quare nō eradicaret alicui⁹ oꝛdinis hactenus nō ſeruata cuiuſcūq; ꝓfeſſiōis mādata.

Clericus. O frater: notāter dicis ꝑ pꝛedicatiōis officiū. ⁊ hoc eſt pingue nimiū releuationis ⁊ ſuſtentiōis beneficiū. ⁊ igiť viri doctoꝛes ⁊ rabini peritioꝛes in cathedꝛa Moyſi ſedentes ꝑcepta dñi (prout ꝑmittiť) ꝑdicantes ⁊ gloꝛiantes in eo. quia ſcriptū eſt Unicuiq; dať manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. j. Choꝛ. xij. Nam alij ꝑ ſpiritū dať ſermo ſapiē. alij ſermo ſcientie ſcdm eundē ſpm̄. Nūc ꝑpende ad quā vtilitatē dū modo ſtudēt vt hoib⁹ placeāt ⁊ dño diſpliceant. ⁊ igiť cōfuſi ſunt qm̄ deus ſpꝛeuit eos. Nā verba. voces. geſtus. apparat⁹ ⁊ opa taliter oſtentant vt audientib⁹ nō diſpliceant ⁊ dulciſſimis allocutionib⁹. mellifluis cōfabulationib⁹ obſcuris adulatiōibus. ꝟboſis curioſitatib⁹. ꝟtuoſis aſpectib⁹. fictis religioſitatib⁹. humilimis iucu[n]dationib⁹. altis maniū applauſib⁹. ſurſum ⁊ infra tēdentib⁹. ſubtiliſſimis argumētationibus appareant cūctis homib⁹: ⁊ molliti ſunt ſermones ei⁹ ſuper oleū: ⁊ ipi ſunt iacula. Ps. liij. ⁊ dū multitudinis populoꝝ cōgregatio fuerit tumultuoſa. putāt ꝙ ipſoꝝ ꝑdicatio fuerit multū fructuoſa. Sed q̄d ſequiť. ꝑut qui dulcis armonie. cōcoꝛdantis ſimphonie. muſicoꝛū concētus. in cimbalis bñ ſonantib⁹. perpēdit interiſſime: ⁊ delectať in talib⁹ ſereniſſime: ſed poſtq̄ ſonus ceſſat. auditus facil lat. ⁊ diuerſitas odoꝛū ſenſus ſegregat. nec reſumere pōt vnicam vel minimā conſonoꝛitatis notā. ſed ſicut vētus Zephirus vel auſter aquilonē ſurgere facit: q̄ trāſit ⁊ non reuertiť. ſic talis ſonus ſubtiliſſimi ſermōis poſt modicū totaliter annihilať. Nā viſum eſt frequēter in experientia dū vnius tota dom⁹ familia de tali ſermone ſubtili ad dom⁹ reuertiť: ⁊ per ipam ſermo mirabilis cōmēdať. ⁊ ſi dicit paterfamilias ad diſcretioꝛē ex illa. Rogo dic nobis illius ſermōis vnicā particulā. Reſpōdet. Non ſcio ꝑ animā meā dū audiui delectabar. ⁊ ſic vagā cōcepit conſcientiā. Nondū aūt ꝑcepi ꝙ hmōi ꝑdicantes increpauerint ſue ↄgregatiōis aut ꝓfeſſionis cōuentuales quoꝝ cognouerūt in terra cōuerſatiōis erroꝛes: ⁊ ꝑſertim in dictis ſubſtātialib⁹ trib⁹ exoꝛbitātes: immo ſeipos nō edificāt: ſed tanq̄ linguis hoim loquunť et angeloꝝ: caritatē nō hñtes. q̄d ſequiť ſunt tanq̄ es ſonās aut cimbalū tinniēs: qḋ cū dulciter ſonat nō ſibi ſed alijs laboꝛat. Hi ſunt (de q̄b⁹ dicit Jaco. in canonica ſua) fallētes ſemetipos: ⁊ tanq̄ auditoꝛes ꝟbi ⁊ nō factoꝛes: ⁊ cōpaꝛanť viro cōſiderāti vultū natiuitatis ſue in ſpeculo. q̄ abijt ⁊ ſtatim oblit⁹ eſt qualis fuerit. Jac. j. ⁊ nihilomin⁹ ſe ſua voce condemnāt. Unde quondā audiui plebis paſtoꝛē ad oues ſuas religioſe pꝛedicantē. et poſt officiū ad menſam ꝓperantē. et eſſentialiter inquit. ſi qḋ ꝑdicaui non concerniť verū nō videbo lumen in eternū. ⁊ quid factum eſt (prout mihi conſtat) perpendam⁹. nam ſine lumine quaſi ſubitanea fuerat ſuffocatus. Nam etiam de quodam religioſo legitur multū deuoto ⁊ ſufficienter perito: eloquentie quoq; dono cōmendabiliter redimito. ⁊ dum in ſui ſermonis eloquentie patenter dyabolo

cõcitante de facũdie pulcritudis ſerenitate. vanã cõciperet gl'iam. mox ↄuerſus in cor. ait in ſe-
ipo ꝓpter te vicꝫ vanã gl'iam nõ incepi. nec ꝓpter te ↄceptũ ſermõis intentũ dimittã. ſꝫ viriliter
ſtudioſe ꝓcedam. Ac ſi diceret. Dñe nõ eſt exaltatũ cor meuꝫ: neqꝫ elati ſunt oculi mei. Ps. cxxx.

Religioſus. Et tu clerice nr̃oꝝ profers religioſorũ vitas ↄuerſationũ. Sꝫ turpe eſt
doctori cũ culpa redarguit ipm. Nã ſcriptũ eſt. nõ quis dicat: ſed. qd di-
cat attende. ꝛ hoc xp̃s in p̃dictis voluit euãgelico veritatis denotare. dũ de cathedra moyſi p̃-
tulit. nam leproſa man⁹ mundũ ſemiat ꝛ metit frumentũ. ꝛ terra vili⁹ ꝛ inferius int' cetera vi-
det' elementũ. tñ lapides p̃cioſos profert. ſil'iter aurũ ꝛ argentũ ꝛ oĩm creatura ꝝ mat' ꝛ funda-
mentũ. Permittas igit' nos cũ fruct⁹ vel ſine fruct⁹. id eſt emolimẽto p̃dicare iuxta cõditiones
hominũ: nos ꝛ ſermões nr̃os audientiũ. Dic q̃ſo bñficia tua aut tuoꝝ cõfratrũ tpe p̃nti aut p̃-
terito q̃litercunqꝫ fructuoſa. q nup q̃dam terre p̃nceps ppendebat. ꝛ inutiliũ multitudinẽ ſa-
cerdotũ cõſiderabat. Et igit' a quodã mgr̃o Pariſii: q quondã quodlibetũ in ciuitate p̃ncipis
diſputauerat: ꝛ fraudulent' querẽdo dicebat. O mgr̃ quot ſacerdotes ſufficerent ꝓ ruſticis in
terra degentibꝫ. ꝛ fecit hoc in illũ finẽ: ſi diceret centũ: ꝛ p̃nceps diceret ꝛ reliq̃s expellam⁹. vel
diceret q ſacerdotes nõ eſſent ſufficiẽtes. iterũ diceret. ꝛ ad locuꝫ cuiuſlibet duos ordinem⁹. ſed
ſagax mgr̃ ait. Dñe p̃nceps: nup Pariſius in quodã quodlibeto q̃ſiuit quidam nobilis q̃t caude
vulpiũ vna poſt aliã extenſa de terra tangerẽt celũ ꝛ fuerat reſpõſum. caude vulpiũ in lõgitudi-
ne ſunt diſſimiles. ſed ſi tres eſſent lõgitudie ſufficiẽtes altitudines numerũ cõplerẽt. ſic ad ꝓpo-
ſitũ: ſacerdotes ſunt diſpares: ꝛ ruſtici ſunt ineq̃les. ꝛ pro bonis ꝛ honeſtꝭ mille ruſticis ſuffice-
rẽt duo ſacerdotes. reperitur etiã vir⁹ ſolus ruſtic⁹ tã iners inſulſus ꝛ inept⁹ quẽ decẽ ſacerdotes
ad bonos vix reducerent geſtus: mores: ritus: ac honores. ꝛ igit' domine p̃nceps ad ꝓpoſituꝫ.
poſtq̃ꝫ mihi dixeritis ruſticorũ in ſinglis villis morantiũ mores ꝛ conditiones. dicã vobis nu-

Clericus. merũ ſacerdotũ qui talibꝫ ad regendũ forent ſufficientes: ꝛ p̃nceps quietat⁹.
Nõ expedit p̃nũc talia talit' recitare. Naꝫ tu ꝛ fratres ꝛ p̃ſertim religioſi
mẽdicantes ꝑ ſinglos dico: ꝛ etiã noſtrates in ſuis ſermonibꝫ. ꝛ ſignant' ad clerũ facitis colla-
tiones: ꝛ cõſuetũ fuit in cõcilijs Conſtantieñ. ꝛ Baſilieñ. q religioſi nõ pape nec cardinalibus
nõ quibuſcũqꝫ p̄latis pepercerũt. qm̃ nõ habuerũt p̃bendas ſeu bñficia: aut eccl'iarũ dignitates
q̃bus ſpoliari timuerũt. ſed tanq̃ꝫ nudi corã latrone ſeu raptore audẽter cãtauerũt. ſed etiã ecõ-
tra tales p̄lati collationibꝫ cõſueti ſilibus nõ aduerterũt. Cõparuerat tñ in p̃ncipio dicti cõci-
lij Baſilieñ. q̃dã frater Guilhelm⁹: ordinis minoꝝ facũdiſſim⁹. ꝛ ſiliter ibidẽ non vlli pepercit.
Sed qm̃ in Francia cõtumaciter p̃dicauerat: a clero mltas cõtumacias. i. cicatrices vulnerũ
ad Baſileã reportauerat. put in capite facie manibuſqꝫ demõſtrabat. qm̃ ſcriptũ. Qui nõ hab-
erc litat corpe. ꝛ q bñficijs caruit: penas corpis violent' reportauit. ꝛ poſt multa talia cõmiſſa.
qm̃ errauerat ꝑ clerũ francie cõuictus. de regno ꝓſcriptus: ꝛ ad perpetuas carceres cõdemna-

Religioſus. tus. Sed tu religioſe mox reuertere ad materie principalis apparatus.
Similiter ꝛ nos fr̃es ꝓpter vſus ꝛ cõſuetudinis cõtinuationes q̃s repu-
tam⁹ nobis fore leges: nõ curam⁹ clericorũ redargutiões: ꝛ maxime ad tria ſubſtãtialia ꝑ te p̃-
miſſa ſe protendẽtes. ꝛ etiã qm̃ nr̃e p̄lationes ſimilia nõ ſeruãtes nos nõ coartant. ꝛ ſic ſub ve-
lamẽto alaꝝ ſuaꝝ ſup miſeꝛia dñi ſtam⁹ perſeuerãtes. ſicut p̃nt: bꝫ cõtingit diebꝫ. nã adulteriũ
ꝛ concubinariorũ tam terribilis eſt multitudinis vſus ꝛ pontificũ ſimiliter et prelatorũ ac pa-
ſtorũ cõſenſus per taciturnitatis vicium declarat⁹. q predicatio religioſorũ contra tales ꝛ cla-
mor tanq̃ꝫ contra plures lupos vnius paſtoribꝫ eiulatus ſine canibus nullius eſt profectus.

Clericus. O frater: tu noſti fortaſſis (prout dicit Valerius maximus) q ſtatuta p̃n-
cipũ queadmodũ tela ſunt araneaꝝ q̃ capiũt muſcas: ſed ſi venerint irruen-
do cilices. bruci. veſpe quoqꝫ maiores. diſrũpendo violẽter prorũpunt. et extũc minores muſce
ſequunt'. ſic eſt de vobꝫ fratribꝫ prout etiã de clericis. poſtq̃ꝫ prelati vr̃i rũpunt regulaꝝ tela. mi-
nores ꝛ iuniores fr̃es ſequunt' ſine corroſiõis conſcia. Et igit' periculoſum videt' dũ prelati de-
linquũt: qm̃ tot mortui ſunt digni q̃t anias deſtruxerũt. vñ Greg. p̄lati ſignum ſine ſigno nihil
aliud eſt q̃ꝫ ludibriũ. Et finaliter ſaguis ſubditoꝝ de manibꝫ coꝝ requiret'. ꝛ huius tremorꝭ ti-
more cõtent⁹ monaſteria ꝛ dom⁹ vtriuſqꝫ ſexus ꝑſonaꝝ cõgregatiões. ꝛ p̃ſertim in Auſtrie et
Styrie ac Carinthie ducatibꝫ p̃nũc receperũt (relictis moribꝫ antiq̃s) nouũ iugũ dñi. ꝛ ſe
volũtarie reformauerũt. ꝛ in ſinceritatꝭ ſpũ hũiliter quieuerũt. ꝛ oĩbꝫ bonis ſpũalibꝫ ꝛ tpalibus
abũdanter profecerũt. et de die in diẽ proficiũt. prout xp̃us dixit diſcipulis ſuis dũ oĩa cõmu-

nia habuerūt. nunq̄d aliq̄d defuit vob. ⁊ h̄ erat ꝟtute cōmunitatis ſacratiſſimoq̄ꝫ diuiſiōis re-
rū felicitatis. ſed in contrariū vos om̄es ordines ſui regimīs obſuantiā nō ſeq̄ntes tanq̄ꝫ apo-
ſtate deuiātes erūt obſeruatoꝝ imo regulaꝝ veſtraꝝ inſtitutorū p̄ncipaliū vt fuerūt Benedict⁹
Dn̄icus. Frācisc⁹. ⁊ pluriū ſctōrū alioꝝ patrū tyrānici pſecutores: ⁊ in xp̄o veſtroꝝ ꝯfratrū in
regulaꝫ ſimplicit̄ intrātiuꝫ ſeductores. ⁊ hi ꝯſeq̄nter in paupꝑtate degunt: in miſeria ſubſiſtunt.
in penuria tabeſcūt. ⁊ ſummarie hic ⁊ in alio ſeculo om̄i bono deficiūt. ⁊ imo qđ turpius eſt. iu-
uenes nouitios tenues: ⁊ ad bonū flexibiles exemplis pure venenoſis inficiūt: ⁊ in litteratura
non inſtruūt. in diſciplina negligūt: ⁊ talit̄ q̄ ad peritie dignitatem anhelare non p̄ſumūt. q̄m
ꝑ prauitatis vſuꝫ in inteſtinis corrupti ſunt. Et nūc auribꝫ percipe clamorē meū. ſi q̄n aliquid
de vēis vt ſunt p̄lati. priores. guardiani. lectores. cellarij ⁊ ſemꝑ coci cū ipſis plenarie degunt ⁊
gloriant̄ dicūt: ꝓ nob ſatis: cōpetent̄ ꝓ ſocijs: ⁊ nō curem⁹ de ceteris. O q̄ꝫ inanis eſt gloria:
que in die ire calamitatis ⁊ miſerie et amara valde eſt miſerrima miſeria ⁊ omni triſticia plena.
nā ꝓtunc abūdantes in ſeculo p̄ncipalit̄ q̄ꝫ clerici: ⁊ plus religioſi imo paupꝑimi fr̄es. hic modi
ciſſimū ꝓprietatis titulū hn̄tes: om̄s in vnū. diues ⁊ paupꝑ ꝓ viliſſimis rebꝫ terrenis: perpetuis
carebūt abūdantijs. Nōne hec eſt vanitas ⁊ oīm vanitatū inhūanitas: ⁊ internaꝝ cogitatio-
nū euacuitas: ꝓut ille q̄ pro furto vel rapina vni⁹ aurei: ac alius eodem die ꝓ mille florenis
vno patibulo ſuſpēdunt̄: ⁊ ambo parit̄ hoc terribili vocabulo. videlicꝫ fures nūcupant̄. ⁊ iſte
de modico vilis ac ali⁹ de magno furto fur ſolēnis aut famoſus appellant̄. Sic ſilit̄ maiores
ꝓ nūc raptores vt ſunt aliq̄ nobiles eleuato capite tanq̄ꝫ honorādi ꝓficiſcunt̄. ſed paupꝑes rap
tores capite dimittunt̄. Sic eſt de vſurarijs publicis vbi vn⁹ ꝓ vno talento: ⁊ alius pro mille
ambo ſimil̄ extra cimiteriū iuxta iuris decretū ꝓijciunt̄. Sic ſimilit̄ cū adulteria vnus cū tur
piſſima. alius cū ſpecioſiſſima cōmittunt̄. ⁊ ſ̄m leges imꝑiales ambo ſi fuerint ꝑ cōiuges accu-
ſati: capite puniunt̄. ⁊ hoc lege lōbardica ꝑ aliq̄s vniuerſitates ſeu cōmunitates aut ciuitates
italicas ſeruant̄. ſic etiā dū clericus cū vetula cōcubinat⁹ crimē ꝯtraxit. ⁊ ali⁹ cū pulcerrima ha
bitare cōſueuit. ⁊ ambo ſ̄m iuris ſcripti rigorē pro ſe tanq̄ꝫ in pctō mortali ſordeſcentes. a diui
nis officijs ſuſpēdunt̄. de q̄ pleni⁹ in tractatulo de anno iubileo ꝑ me nuper cōpoſito ⁊ alijs cri
minoſis tractat̄. ⁊ remiſi ad ea de q̄bꝫ le. ⁊ no. in. c. Veſtra. de coha. cle. ⁊ mu. Sic ſil̄iter muli
er q̄ cū ſolo p̄ncipe fornicata. ⁊ alia q̄ cū multis ruſticis fuerat cōtaminata. ambe parit̄ dicunt̄
meretrices. Vn̄ dicit̄ q̄ q̄dam monialis honeſte cōuerſatiōis p̄teriens domū cuiuſdā burgen
ſis q̄ monedulā habuit iuxta feneſtras in cauea pendentē. q̄ cōmunit̄ qualibet mulierē ibidē
p̄terientē acclamauit meretricē. ⁊ ipſa ſurſum aſpexit ⁊ inq̄t. q̄s dyabolorū ſecretū meū tibi re-
uelauit: credēs q̄ ſibi ſoli ⁊ nō alijs talia dixerit. ⁊ cordintime cōpuncta cogitauit. celi reuela-
bit iniq̄tatē iude. ⁊ corui latrociniū ⁊ latrones ſancti Meynrhardi. ⁊ effectualiter vitā cōuer-
ſā mutauit. Sꝫ nūc ad ꝓpoſitū p̄notata reducant̄. et oēs in vnū diues ⁊ paupꝑ in vero dei iudi
cio p̄ſant̄. ⁊ q̄ portauerūt pōdus diei ⁊ eſtus cū vlnimis remūerant̄. Et q̄ in vno reus eſt: om
niū reus eſt. h̄ eſt: q̄ tn̄ vno pctō mortali: morte p̄occupat⁹ occubuerit. cum Cayn deſperato: ac
Juda ꝓditore ⁊ pontio pylato mercedes recipit. cū tali tn̄ differētia ꝓut nouit qui nil ignorat
⁊ iudicialit̄ decreuit. Nūc in ſumma ſummaꝝ tu religioſe cū ſolido ſolo ſeu p̄cio viliſſimo cō-
dēnaberis ꝑpetuo: ꝓut cōfrater aut p̄latus tu⁹ cū theſauro pariter p̄cioſo: ⁊ ambo iuxta ſacro-
rū canonū ſtatuta ⁊ regularū veſtraꝝ decreta in ſignū dānatiōis eccliaſtica carebit̄ ſepultura.
aut ſi conuert̄ tanq̄ꝫ hereticis ⁊ infidelibꝫ plus eſt nocitura. Et nōne hec eſt vanitas vanitatū:

Religioſus. cum pro tali vanitate amittis celeſtis regni potentatum.
Licet hec ⁊ his ſimilia nos religioſe clericis beneficiatis ⁊ alijs ſeculi
filijs talia p̄dicando retulerim⁹: ⁊ inſolerter apparat⁹ aliq̄n feroces oſtenderim⁹ fateor q̄ ꝟtuo
ſis operibꝫ clam neq̄ꝫ palā proſecuti nō fuerim⁹. ꝓut thema veritat̄ euāgelicū declarat aptius
nā finit̄ penitētie tꝑibus vicꝫ q̄dragesimalibꝫ paſcalia lete cū ceter̄ ſuſcipim⁹. q̄m ꝑ illa tꝑa tā
q̄ꝫ ruſtic⁹ in meſſe: fruct⁹ beneficioꝝ noſtroꝝ collegim⁹: ⁊ ſine ſemīs effuſiōe meſſem ſeq̄ntis an
ni ſpectam⁹. ⁊ ſummarie quicq̄d dixerim⁹ de mādatis eccl'ie: prout alij ſua. ſic nos nr̄a cū ſenio
ribꝫ nr̄is viuis ⁊ defunct̄ ſeruare ꝯſueuim⁹. nec aliq̄s de nr̄is de mortuis eſt reuerſus q̄ reuelet

Clericus. O frater ſuſpirādo ꝑpendas q̄s in h̄ (aut reuelari faciat q̄d certo ſit certi⁹.
ſeculo ꝓ ſuis ſceleribꝫ iuxta legis imꝑialis edictū ad ignē fuerit cōdemnat⁹.
⁊ ꝯſeq̄nter igne ſulphureo ſarmētis ⁊ pice copioſe fulcitis crudelit̄ flāmis irruētibꝫ: ſcintillis
ebori ſcantibꝫ ſeueriter fuerit circūdat⁹. ⁊ vlulatu clamor̄ penit⁹ anguſtiat⁹. q̄d putas q̄ reue-

lare aut annūciare ſeu narrare poſſit pre pꝛeſſura fumoſi vapoꝛis omībꝫ amicis cognatis ⁊ con
fratribꝫ prope vel lōge manentibꝫ. Sic ad ꝓpoſitū. hec eſt fides nr̄a: qꝛ qui bona egerūt ibūt in
vitā eternā. q̄ vero mala in ignē eternū. quā ſi quis fideliter firmiterqꝫ nō crediderit: ſaluus eſſe nō
poterit. ⁊ in igne tali taliterqꝫ cruciatus quid credis ꝙ tibi vel alijs renūciare valeat. vel ſi eſt in
celis pre gaudio tibi nil referre procurat. nā diues epulo ſepultus in inferno tantū ex eo q̄ntū ꝫ
delicate vixit ⁊ pauperibꝫ nihil diſtribuit. ⁊ igit̄ nō tanto cruciatu toꝛquebat̄ quin cū Abraā ꝫ
loqui potuit. ⁊ ſic veriſimiliter putamꝰ ſicut maioꝛ adulter vel fornicarius plus punit̄ q̄ exi
guus. ſic maioꝛ ꝓprietarius plus q̄ minoꝛ. attamē ambo ſi ſine penitētia peccatis correſpondente
morte p̄occupati fuerint vno ſuſpendunt̄ infernali patibulo omni cruciatu pleno. vel poſſumꝰ
dicere de p̄dicto diuite ꝙ dn̄s hanc viſionē moꝛtalibꝫ ignotā nobꝫ volebat innoteſcere. vt infer
nales penas dudū ꝑ prophetas nobꝫ promulgatas: imo ꝑ gētiles vt fuit Job Virgilius So
crates ⁊ alij plures intelligeremꝰ peccatoꝛibꝫ ſuꝑuenturas. Nec gaudebis ex eo qm̄ ꝓprietarij ſunt
in infinitū plures. Nam vt dicit Augꝰ. nō minꝰ vrit q̄ cū multis vrit. Hoc videmꝰ dū ꝫ plures
in vna domo cōcremant̄: aut vna naue ſuffocant̄ non magis cōſolabunt̄: ſed veriſimiliꝰ vnus
alterꝰ pena cōcutit̄. Nā ſctūs Greg. narrat in dyalogo q̄liter theodoricꝰ rex Gothoꝝ qui dice
bat̄ de Verona Arrianꝰ eccl'ie romane ꝑſecutoꝛ arreptꝰ ꝑ demones ⁊ viſibilit̄ viuus aīa ⁊ coꝛ
poꝛe ꝑducebat̄ nudꝰ diſcalciatꝰ ad ignes ethne mōtis ꝑpetue cruciādus. de q̄bus legit̄ in hy
ſto. ſancte Agathe ⁊ ibidē ciuitas Syracuſana: q̄ quondā terminos ſuos exercuerat. ⁊ illi ciuit̄
tati ꝓpinquauerat. ⁊ igit̄ ciues ibidē velū ſctē Agathe ꝯtra ignis tanq̄ gehēnalis voraginē ꝓ
palauerūt: ⁊ vorocitate ignis retroceſſerūt. Hoc tibi ſit dictū vt de penis infernalibꝫ aut pur
gatoꝛij maiꝰ habeas crudele teſtimoniū. Nūc ad ꝓpoſitū cōuertamur ꝑcede tu religioſe ꝙ fu
iſti liber natꝰ: ⁊ nō cōpulſus ſed potꝰ in tue iuuentutꝫ temeritate deceptꝰ tā religioſe ꝓfeſſiōis ri
goroſe normā ꝓmittēdo: aut nō deceptꝰ ſꝫ liber inuolutꝰ: quā ꝓ tūc ſeruādo ſub pena pcti moꝛ
talis es inuiolabilit̄ aſtrictꝰ. ⁊ ſi i tali violētia vſqꝫ in finē ꝑſeueraueris ſine dubio in eternū peri
bis. Nā foꝛtaſſis putas ꝙ regule ꝯſeruatores moderni ſiue p̄teriti inanit̄ errauerūt. nā ſunt ꝓ
pꝛie cōtraria ſeruare mādata ⁊ nō ſeruare mādata: ⁊ ſi vnū bonū: aliud cōtrariū ꝫ indubitant̄ eſt
malū. ⁊ ꝯſequenter pctm̄ ⁊ nō ſimplex ſed onerōſum. O deꝰ iudex eterne vbi me abſcondā a vul
tu ire tue vbi iuſtꝰ vix ſaluabit̄ ⁊ coꝛ ſincerū ꝯcutit̄ ⁊ ſcūs cōmouet̄. Aut q̄d dicemꝰ nos inuti
les ſerui omni ſpurcicia pleni dū tremūt viri gl'ioſi ⁊ etiā amici dei q̄ dn̄o in fame. ſiti. frigoꝛe. nu
ditate. laboꝛe. fatigatione. vigilijs. ieiunijs. oꝛonibꝫ. ſctis meditatiōibꝫ. ſeuis ꝑſecutiōibꝫ. ⁊ mo
leſtis inſultibꝫ. ⁊ nihilominꝰ dn̄o fideliter ⁊ ardent̄ ſeruierūt. O q̄ multas graues tribulatiōes
ꝑpeſſi ſunt apl'i martyres cōfeſſores. v̄gines ⁊ ceteri ſcti fidei ꝓfeſſores q̄ xp̄i ſeq̄ voluerūt veſti
gia ⁊ aīas ſuas oderūt ac eternā vite patriā poſſiderūt. O q̄ ſtrictā ſīl'iter ⁊ abiectā p̄res in deſer
to duxerūt regularꝫ vite figurā ſīl'iter ⁊ ꝯuerſationē: vt Hiero. narrat in vitaſpatrū. Quā gra
ues tēptatiōes: infeſtatiōes ꝑtulerūt q̄ ꝯtinuas ſine intermiſſiōe deuotas oꝛones ꝑfecerūt: q̄ ri
gidas abſtinētias ſuſtinuerūt: q̄ magnū zeli deſideriū ad ſpūalis ꝓfectū ſeruoꝛis geſſerūt. q̄
foꝛte bellū aduerſus vicioꝝ ſtimulos egerūt. q̄ purū intentiōis ꝓpoſitū ad benefaciendū tenue
rūt: ⁊ nulla ꝑicula dici necqꝫ hoꝛe ipſis inaniter p̄terierūt: ac ꝑ operꝫ boni cōtinuationē ꝫ a letis
deſiderijs nunq̄ ceſſauerūt. ⁊ freq̄nter p̄ cōtemplatiōis dulcedie naturali neceſſitate refectiōis
poſtpoſita obſequij diuini cultꝰ ſolēnitatē ꝑfecerūt. oīb9 quoqꝫ diuitijs. dignitatibꝫ. amicis.
honoꝛibꝫ. cognatꝫ. ⁊ mūdi cultoꝛibꝫ liberaliter renūciabant. nil in oꝛbe ꝓprietatis ſingulariter
tenere cupiebāt. ac de leta puraqꝫ paupꝑtate gaudebāt in hūilitatis gradu vero ꝯſiſtebant in obe
diētia ſimplici viuebāt. ⁊ ſic de die in diē in v̄tutibꝫ ꝓficiebant. ⁊ talis in p̄ncipio oīs religio
nis erat ſtrenuū feruoꝛis opatio ⁊ cuiuſlibet p̄ncipalis glioſe cōfraternitatis oꝛigo: ſil'ter ⁊ oc
caſio. Hec ꝓbant antiquoꝝ monaſterioꝛū veſtigia veterū ſcripturaꝝ: libꝛoꝛū: voluminū. carta
rū. litterarū quoqꝫ teſtimonioꝝ teſtamēta. Et hec oīa ⁊ ſingula ſupius denotata ſunt ꝑ obſerua
tores regularū interne cōſideranda. ſed non ſub precepto ſingula facienda. ſed ſinceris affecti
bus ſingulariter (in quātum ſunt humane fragilitatis potentaꝰ) ꝑficienda. quoniā ad im
poſſibile moꝛtalis nature conditio non eſt reſtringenda.

Religioſus. Tu profers infinita de nobꝫ confratribꝫ ⁊ fratricellis inter oēs ordines
oꝛbis paupculis. Sꝫ dic aliq̄d de ſupbiſſimis oꝛdinibꝫ Benedictinis: ⁊ ad Bn̄dicti regulam (cōſtrictꝭ.

Clericus. Quid cōpendioſe dicā cōcludēdo ꝙ nō aliter puto ꝙ q̄ plures
ipſoꝝ non credant vitā poſt hanc vitā. et ſi credunt nihilominꝰ ducunt vi

tā deſperatā vt dicā pcuſſim⁹ fedus cū morte. ⁊ cū inferno fecim⁹ pactū. Eſa. xxviij. et nō ppendūt ꝙ ipſi gētiles pdicti. ⁊ ſup hoc Alexāder magn⁹. Areſtotiles ⁊ Ptolonie⁹. alij quoqꝫ quorū nō eſt nūerus ꝓpter future felicitatꝫ feruore ꝑpati ſunt iniſticiā. ⁊ aliq̄ eorū adepti ſunt repromiſſiōes. vt Traianus impator q̄ ꝓpter eq̄tatis ⁊ iuſticie meritū (vt narrat Grego.) poſt mortē pueīt ad beatorū quietē ⁊ gaudiū. de magnis monaſterioꝝ diuitijs in cōmunitatis tñ forma religioſe poſſeſſis cōpoſui nup ſpecialē ad inſtigationē dñi abbatis de Mulbronnē ordinis Ciſtercien. Spirēſis dyoceſ. tractatulū de negocijs monachoꝝ intitulatū. p dyalogū ſiliter diſputatiue dictatū. ⁊ de q̄rundā platorū mōſtruoſa ordis ſctī Būdicti curialitate ꝑpoſa. ex eo ꝙ ſunt abbates infulati q̄ ſe faciūt ⁊ pmittūt principes denoīari: put in germania ſancti Galli loci heremitaꝝ. necnō Augie mōtis apud Conſtantiā monaſterioꝝ abbates: q̄s Jo. an. in addi. ſpe. noīat aſinos coronatos. de q̄bus largiter ſcripſi in libro de nobilitate: in caplo qui (in terra pncipes debeant denoīari.

Religioſus. Tu terribilis es ⁊ quis reſiſtet ti bi cū in pnotatis tā diuerſis vſus fueris noui veteriſqꝫ teſtamēti ac ſanctoꝝ patrū ⁊ alꝫ peritorū ſcripturis emēdem⁹ in meli⁹ ſi quomodolibet ignorāter peccauim⁹. ⁊ qd̄ eſt pcioſiſſimū vicꝫ tēpus vſqꝫ mō totaliter pdidimus. nā ſic a cunabulis q̄ſi ſum religiōis habitu nutrit⁹. Sꝫ prout prēs nr̄i nob narrauerūt: ⁊ ſeniores ꝓpꝭ nr̄i pceſſerūt in vijs morū ⁊ ꝟtutū ſemita patent errauerūt. Nā ſi rex dauid ille gl'ioſus dixit. Vermis ſuꝫ ⁊ nō hō. ⁊ Abraam patriarcha Geñ. xviij. loquar ad dñm meū cū ſim puluis ⁊ cinis. q̄d dicā paup eloquio miſer ingenio. diffuſus arbitrio. indign⁹ dei ſeruino. egen⁹ eius obſeq̄o. timoroſus celos aſpicio. pegrin⁹ in ſeculo ciuitate manentē: imo nec locū ciuitatꝫ aut cellā dom⁹ ordinis firmā ſed ſemper annuatim q̄ſi variabilē gyrouagus hīc recognoſco. in ordie ſuꝫ ſup mēdicitate deſpectiſſima ⁊ cūctis faſtidioſa fundato. ⁊ in paupꝫtatis maledictiōe cōſtituto. ⁊ nulli⁹ certe pēſionis iuxta regule rigorē fruor tributo. ⁊ int oēs mūdi profeſſores ſum in ordie minimo fratrū minorū cōiter nūcupato. ⁊ oīs hic labor miſerabilis apud deū penit⁹ eſt inanis. ſed reſpectiue: ⁊ iuxta cuiuſlibet hoīs conditionē cōparatiue: put ſubulcus ⁊ ruſticus imperatore ſeu rege dicit arrogātior: ſic ego cū fratrib meis inter oēs religioſos orbis: immo pre clericis terraꝝ vniuerſis in elationis eminētia. in plationis eloq̄ntia. in ſonoritatis facūdia. in geſſus apparētia. in ambitionis appetentia. in morū ſupbia. in fimbrie dilatura. in lōgitudinis ſecutura. in funis cinctura. in manicarū ampliatura. in corone capitis raſura. ⁊ ſummarie demū di voluptatib cūctis pnūc ſi placet nō ſpecificādis nulla nob latet varietatis figura. Sicut de quodā heremita legimus qui euleitra fuerat curroſa circūuolutus. ⁊ ꝙ ad inſtar prelatorū poſt pedes longe ſequebat. retroſpiciens nimiū gloriabat. et alia non in premiſſis puto rationē: niſi (prout dicit Gregorius) ꝙ minus licet acrius vrit. Et quoniā beatus Franciſcus nos inter mundi profeſſores fore voluit humiliores. Et dicit Seneca ꝙ prohibitio augmentat affectū. His conſideratis ⁊ combinatis ad ſuperbiā ſum⁹ proniores. Nam credo ꝙ ſi Eue matri noſtre de ligno vite non fuiſſet prohibitio facta. de tranſgreſſione nunq̄ꝫ fuiſſet recordata.

Clericus. Frater q̄ꝫ ſincere tanq̄ꝫ per artē perſpectiue ppendis ꝙ ſum⁹ in via diſſimilitudinis: ⁊ q̄liter equanimit cū obſeruatorib recipiem⁹ talentū nob creditū eterne retributionis. Nā dicūt iura per vicariū dñi nr̄i ieſu xp̄i cōdita. cōfirmat etiā ſacre veritatis theologice doctrina. ⁊ inter cetera dicit Jo. in ſūma cōfeſſoꝝ. li. iij. ti. xxxiij. q. viij. ꝙ ſincerius religiōis approbate pfeſſiōis ⁊ ordinis ingreſſus p hoīem cuiuſcūqꝫ cōditiōis vel ſtatus eſt abſolutio vera q̄ dicit a pena ⁊ a culpa. ⁊ tanq̄ꝫ ⁊ taliter hō purificat a peccatꝫ ſicut in baptiſmatis vnda q̄ ſiliter mūdatiu deū gentilē. vel ſarracenū. ⁊ ſi fuerit latro vel homicida ab oīm pctī macula. ⁊ ſi in tali ſtatus innocētia vſqꝫ ad finē pſeuerauerit iuxta Hiero. ⁊ alios doctores ſine pena de h ſeculo ad celorū gaudia tranſibit. Sūt tamē crimia ab his bñficijs penit⁹ excepta. videlicꝫ rerū aut honorū oblatio ⁊ nō reſtitutio. q̄m dicit regula iuris. ⁊ ſunt ſctī auguſtini ꝟba: ꝙ nō dimittit pctm̄ niſi reſtituat ablatū. ⁊ hec regula nec p cōtritionē: nec p cōfeſſionē: abſolutionē: indulgentiaꝝ remiſſionē. ne p religionē recipit aliquā dimiſſiōis vel relaxatiōis exceptionē. niſi tm̄ in illo q̄ nihil hꝫ in mūdo vnde faciat reſtitutionē. ⁊ talis p cōtritionē debitā recipit abſolutionis benignitatē. Per hoc aūt verbū indulgentiarū: indulgētias volui notant deſignare. videlicꝫ indulgētias a pena ⁊ culpa. q̄ pronūc vicꝫ de anno dñi. M. cccclvij. in feſto penthecoſt. in domo fratrū minorū in Mediolano in capitulo generali fratrū minorū exiſtūt ⁊c. q̄ indulgētie tantū exiſtētib in caritatꝫ grā cōferunt. Hic q̄ſo q̄ ſunt religioſi pſertim ſine ꝓprietatis vi

cio .i. ſine tali mortali pctō ꝙ multis laborib⁊ ⁊ expēſis ibidē guenerint. Dico ſiliꝰ notāter ex=
pēſis: qꝛ nō mēdicabāt: loculos habebāt. ꝯtra legē regule laborabāt. etiā ſi corpꝰ vt ardeant per
mōtes ⁊ colles tradebāt. ⁊ put ꝑmittit in caritatis gr̄a nō fuerāt. ⁊ igiꝉ tm̄ ſine fructu fatigati
onis: faſtidij: tp̄is: negligētie: ſoporis: ⁊ inq̄etudinē corꝑis reportauerūt. Et dixit. Saluſtiꝰ
Dū labor eſt in dāno creſcit mortalꝰ egeſtas ſicut hic. ⁊ hoc eſt durū ꝟbum ſed duriꝰ eſt ꝟbum
qđ os ꝟitatis loqueꝉ. Itē vicē maledicti in ignē eternū. quoniā nō ꝓ indulgētijs ſed ꝑ indulgē
tias ſicut galliꝰ ꝑ bruinas ābulabat. Per p̄dictā igiꝉ iuris reglāꝫ dānabunꝉ oīs religioſoꝝ ꝓpri
etarijs: ſeu rerū priuataꝝ vſurarij. q̄niaꝫ ꝑ hmōi rerū temꝑaliū q̄rumcūq̄ violenꝉ aut fraudu
lenter ſeu inobediēter vſurpatiōeꝫ ⁊ vſuꝫ cōmittūt rapinā. furtū ⁊ ſpoliū niſi ꝓfeſſus fuerit in
officio res cōmunitatis tractādo. aut in ſtudio de licētia p̄lati. ⁊ extūc cū moderatiōe vtiꝉ reruꝫ
cōmodo remoto fraude ſimiliꝉ q̄ꝫ dolo. Sunt aūt ꝓnunc cōmuniꝉ religioſi ſuꝑficialiꝉ intantū
curioſi. et decipere talē intendūt: cui ſoli cūctorū ſecreta cordiuꝫ patebūt. et dū interdū ſe mori=
turos ꝯcernūt ⁊ hmōi morbo ſtrangulātem ꝓprietatis cōmodū retinere nō ſufficiūt: ⁊ ampliꝰ
peccare nō pñt ⁊ extūc hmōi res in q̄buſcūq̄ conſiſtūt ad manus ſuoꝝ libere p̄latorū tradūt.
et ſic (vt putāt) debitū finaliꝉ ꝑſoluūt. put fertur de quadā muliere cui gallus iuuenis effugi
ebat ⁊ quē ad capiendū ad diuerſa loca fugabat. demū fugatus ad eccl'ie tectuꝫ ſe collocauit. et
iterū inquietatus verticē campanilis applicauit. ⁊ extunc aquila rapax deſcēdens ⁊ gallū vio=
lenꝉ deduxit. ⁊ ꝯſeq̄nter illa mulier voce magna clamabat dicēdo. dn̄e deꝰ ⁊ ſancte Martine q̄
fuerat patronꝰ illiꝰ eccl'ie vobis illū gallū liberaliter offero ⁊ pro viuo recipiatis ſacrificio. Sic
ad ꝓpoſitū aliqui religioſi faciūt. dū res proprias in mortis articulo ad manus religioſorū tra
dunt: dū deſperatas tenere nō poſſunt. aut obſtinati tales proprietarij in ſuis peccatis moriun
tur. et hec mors peccatorū peſſima. Et chriſtus pro maledictiōe ⁊ phariſeorū ⁊ ypocritarū de=
teſtando terribiliter indixit perpetua. duꝫ dixit. Uos moriemini in peccatis veſtris. Joh. viij.

Religioſus. Ecce nūc benedicite dn̄m: omēs ſerui dn̄i. qui talentū ſibi creditū fideli
ter tractauerūt. ⁊ innocentiā primordialis ingreſſus religiōis tam glo=
rioſe ſibi diſtributā a dn̄o. ſinceriter retinuerūt. ⁊ ꝑ hoc video patenꝉ ⁊ intelligo ſenſibiliꝉ ſi ab
dicatio ꝓprietatis ⁊ obediētia cū aureola caſtitatis: imo qđ ſalubriꝰ ⁊ iocūdius eſt quocūq̄ tē
pore ꝯuertaꝉ religioſus. aut q̄ſcunq̄ criminoſus ignoſcit deus ⁊ relinquit poſt ſe bn̄dictionē: et
hec cōuerſio eſt ſuꝑeminentis tam ſpecioſe virtutis ⁊ vera renouatio preterite iuuentutis.

Clericus. Bene dicis: qm̄ religioſum q̄ntumcūq̄ deſolatū et in profundo malorū cō=
culcatū: imo deſperatū erigit ſurſum in fineꝫ omniū deſideriorū in q̄bus eſt
valor imꝑciabilis. decor ineſtimabilꝭ. honor inſuꝑabilis. ⁊ de p̄mo valore videlicꝫ impreciabi=
li dicíꝉ. Eſa. xliiij. Oculus nō vidit o deus q̄ preꝑaſti diligentib⁊ te. ⁊ Paulus dixit. j. Cor. ij.
dictū ꝓphete corroborādo. Oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcendit q̄ pre=
parauit deus diligentib⁊ ſe. Nā paulus hec in momēto ⁊ in ictu oculi cognouit. dū dn̄o ipſum
in terra proſtrauit. ⁊ ſurſum raptus terciū celū cōſpexit. Ualor aūt illius glorie celeſtis atten=
diꝉ in hoc ꝙ xp̄us tā chare ſuis amicis vendidiſſe cōcerniꝉ. quoniā martyrū ſanguine cōpara
baꝉ. hoc viſum eſt in Petro ⁊ paulo ceteriſq̄ deo dilectis. Secūdo ꝙ ibi ſit decor ineſtimabi=
lis apparet in dn̄i creaturꝭ. ⁊ p̄ſertim in germinib⁊ ꝓnūc florentib⁊ ⁊ fructib⁊ ꝓducturꝭ. Tertio
gl'ia celeſtis eſt honor inſuꝑabilis: qm̄ dn̄o facit ſibi cōplacētes domeſticos xp̄i ⁊ apl'oꝝ conci
ues. ⁊ hic eſt honor ⁊ gl'ia nō tantū ſuꝑ diuites plebis aut religioſoꝝ: imo clericorū theſauros
ꝓprietatis: ſed ſuperās oīa totius mūdi regna dn̄atiōis. Sed ecōtra put clericorū cōtraria cō
certiꝉ fore vita. ſic religioſorū diſpar obſeruaꝉ cōuerſatio profeſſionis cenobita: ⁊ eorundē re=
proborū retributiōis cōpenſatio per oīm bonorū retributorē nō remanebit oblita. Naꝫ dicit
Greg. Horrendū erit reprobis in inferno ſepultis. qm̄ ibidē erit dolor cū fortitudine. flamma
cū obſcuritate. mors ſine morte. finis ſine fine. defectus ſine defectu. penitētia ſine fructu: quia
mors viuit ⁊ finis ſemꝑ incipit. ⁊ defectꝰ deficere neſcit. mors perimit ⁊ nō extinguit. ⁊ dolor
cruciat ⁊ pauorē nō expurgat. Et dixit Bernhardus. O gehēnalis regio fugiēda, oſſib⁊ ⁊ ner
uis tremētib⁊ ingemiſcēdo timēda. vbi ignis ardēs. frigus cōſtringēs. vermis imortalis. fetor
intolerabilis. malleus inflexibilis. tenebre palpabiles. ꝯfuſio peccatoꝝ. imoderatio vinculoꝝ.
totus tremor ab horribili aſpectu demonū q̄ tā ineffabilis videnꝉ crudelitatis: put ait Bern=
hardus in alio ſermōe ꝙ mallet intrare fornacē igne candentē q̄ꝫ videre huiꝰ larnatā. videlicet
demonis effigiem. Ad ꝓpoſitū facit ꝑoptime ꝙ nuper poſui ꝑtinēter in alia collatiōe de ſancta

Brigitta Suetie regina: q̃ mulier deuotiſſima ꝛ ex ſpũſſancti dono doctiſſima: q̃ pro nepote
ſuo defuncto videlicȝ rege Datie orabat inſtãtiſſime ꝛ reſpõſum recepit vt deſiſteret: qm̃ ꝑ ſe=
pulto in inferno nõ ꝓficeret. de q̃ nimis ꝑterrita. ſed vltra petiuit a dñ̃o feruẽtiſſime vt videre
poſſet penaꝝ ſuaꝝ q̃litates in forma ꝓpria. ꝛ hoc ſibi dñ̃s ꝯceſſit. ꝛ in pũcto deorſum ad infe=
ros proſpexit: ꝓut Paulus per viſum raptus in tertiũ celũ aſpexit. ꝛ illico ſuũ nepotẽ in tãtis
tormẽtoꝝ penis: vnacum alijs quos veriſilit̃ nouit oculis ſuis cõſpexit. ꝛ ex hoc crudelitatis
aſpectu talit̃ ꝑterrita ſuꝑ pauimẽtũ corruit. ꝛ per tres dies ꝛ noctes cõtinuo in extaſi ꝑmanſit.
et extũc reuixit ſpiritus eius. ꝛ poſt multa hãc viſionẽ hiſtorialit̃ ꝑ extẽſuȝ cõſcripſit. q̄ȝ ſimiliter
legi ꝛ legẽdo cõtremui. Ex hac igit̃ viſione ineſtimabilit̃ terribili ac cruciatu nimis miſerabili
cõmota fuerat regina ꝓdicta tꝑe Bonifacij decimi romã ſe trãſtulit ꝛ hoſpitale ibidem cõſtru
xit. et in diebus meis miranda perficit. et per eundem Bonifaciũ poſt morteȝ canonizata fuit.

Religioſus. Vellem ꝙ om̃s religionis iugũ aſſumẽtes. talis horrorẽ viſiõis patent̃
viderẽt. ꝛ fortaſſis imo ſine forte crucis chriſti pondus ꝑſeuerãter por=
tarent. Nã patenter experior (prout dicit̃ Hiero.) qui ſimilit̃ fuerat monach⁹: ꝛ in monaſterio
ſcti Pauli extra muros romanos ꝑ aliq̃t annos fidelit̃ int̃ monachos infelices felicit̃ cõuerſa
tus. ſic inq̃ens Nũq̄ȝ vidi meliores: ꝛ nunq̄ȝ vidi peiores niſi in habitu religiõis degẽtes: ac ſi
diceret. Aut totũ aut nihil: qm̃ ſunt ꝓficiẽtes aut nõ ꝓficiẽtes. i. deficiẽtes. ꝛ in vno reus oĩm
eſt reus. licȝ dicat Boeti⁹. Mediũ tenuere btĩ. hoc tm̃ eſt dicere ꝙ nõ inter bonũ ꝛ malũ tanq̄ȝ
duo extrema recipiam⁹ mediũ. ſed inter duo bona recipiam⁹ cũ diſcrete cõpenſatiõis modera
mine medij modũ ꝓut int̃ iuſticiã et rigorẽ iuſticie ſeq̄mur eq̃tatẽ. ſic ſimilit̃ int̃ obſeruatores
regule ſeq̄mur mãſuetudinẽ. vt iuxta cuiuſlibȝ fratris cõditionẽ ꝛ nature cõplexionẽ ꝓſeq̄mur
ratiõis diſcretiõeȝ. Aliũ vt exeam⁹ ꝓfeſſiõis examẽ. vtpote ſi frat̃ nimis ſtimulo carnis torq̃=
atur: nõ carnis viue maſſa ꝓ emplaſtro ſibi ſupponat̃. ſed ꝑ chriſti paſſionẽ. mortis ꝓprie re=
cognitiõeȝ: ac vltimi iudicij terroris inferni. tremoriſq̄ȝ rigor ſibi ꝓponat̃. ꝛ ſic indubitant a ta=

Clericus. Placent q̃ dicis. Hoc tamẽ cõmuniter exce= (li tẽptationis morbo ſanat̃.
pto vt nõ omẽs in hac vita videant tã patent̃ infernalis pene cruciamenta.
Nam fides noſtra ſufficienter dicit: ꝙ qui bona egerũt ibunt in vitã eternã. ꝛ qui mala ibunt
in ignẽ eternũ. Et que ſit ignis pena: ſuaq̄ȝ tortura quotidiana demõſtrat ignis noſtri figura. ꝛ
dicit Greg. Ex fides nõ habet meritũ vbi humana ratio ꝓbet experimentũ. ꝛ igit̃ ꝑpende quan
tũ tu fidei meritũ reportares. que fides dicit de penis inferni ꝛ gaudijs regni celeſtis. ſi paten=
ter ꝛ experiẽter videres. Et igit̃ dñ̃s diſpoſuit ſalubrius vt fidei ſcripturis ꝛ doctoribꝰ creda=
mus pro ſalute nr̃a cõſtanter ꝛ firmi⁹: ꝓut hec ꝛ alia ꝓxime ꝓmiſſa doctores ꝛ ꝓdicatores vñ
ꝑpollentes ꝑ ſingulos dies ꝓcedũt diligẽter doctrinãtes. ſed finito ſermõis officio videm⁹ au
ditores ꝛ prolatores ꝛ mãdatoꝝ expoſitores primo morbo laborãtes. ꝛ ſic cõcludam⁹ cũ prin
cipis ꝓphetaꝝ euãgelico ꝑncipali thematis cõdicto videlicȝ: dicũt em̃ ꝛ nõ faciũt. allegãt enim
onera grandia et importabilia. ꝛ imponũt in humeros hoĩm. digito aũt ſuo nolũt ea mouere.
omĩa ꝟo opera ſua faciũt vt videant̃ ab hominibus: prout predicti ꝓdicantes ꝓcedunt: de quo=
rũ ſubtilitatis eloquẽtie ꝛ curioſitatis pulchritudine ſol ꝛ luna mirant̃. Nã legit̃ in geſtis gre
corũ ꝙ Cerinus dux ſuo regi Carthagineñ. cõtumaciter cõtrarius in cãpo paucis armigeris
fulcitus. ꝛ in ꝓcinctu cũ rege bellaturus: ꝛ aduerſus gentes in armis innũerabiles illicõ tranſi
turus ad ſuates. prandete inq̃t: cũ inferis cenaturi. Ac ſi diceret Pranſi ſuꝑ terrã in inferno ho
ra cene ſum⁹ ꝑmanſuri. ꝛ qm̃ rex in multitudine ſue virtutis ſperauit. ꝛ dux ꝛ ſui mortẽ non ti
mẽtes tanq̄ȝ deſperati: violenter audaces irruerũt fortes ꝛ fuerunt triũphatores. Et nũc ad ꝓ=
poſitũ reuertamur. Hi ꝓprietarij tanq̄ȝ deſperati procedũt: ꝛ hic proficiũt ꝛ ad tẽpus ꝓſpera=
bunĩ: ꝛ nõ tantũ huiuſmodi ꝓprio vtunt̃: ſed accumulãt: ꝛ alios fructus ad vite terminũ com=
parant tanq̄ȝ vſurarij qui de vſura aliã vſurã vſurpant. ꝛ hi iniquitatẽ ſuꝑ iniquitatẽ pericu=
loſius cõmittere nõ formidãt. ꝛ qd̓ periculoſius eſt iuniores nouitios ꝛ innocẽtes exemplo ſuo
malo cõmaculãt. ꝛ quoniã ſunt periti: ꝛ ceteris doctiores. mox de ſimplicibꝰ ſumũt ſibi ſequa
ces. Vñ nuꝑ fremẽdo laicus q̇dam imperitus lingua ſua cõpatriota fuerat locut⁹: ꝛ inter cle
ricos ferioſe proteſtat⁹. Nam ſentio ꝙ periti delicatã naribus olant aſſaturã in inferno repoſi
tã: et nob imperitꝭ abſconditã. ꝛ igit̃ nõ ieiunãdo. modicũ orãdo. eccl'ias nõ frequẽtando. ꝛ nil
boni faciẽdo totis viribꝰ vehemẽter laborãt vt ipam aſſaturã deuorare valeãt. ꝛ in veritate ſe=
quar illos guſtãdo qd̓ ipſi guſtabũt. Unde q̇dam alius hos cõpoſuit ꝟſus. Et ſi peritus a pe=

rio ſic deriuatus. Ut doctor a docco ſit rite cognoſcatus. Sepe nunc in ſeculo peritꝰ ſtat hono ratus. legiſqꝫ peritos reſpice multos. Cōſule peritos qua ſorte fore locandos. ac ſi diceret. an a dextris an a ſiniſtris in examīe diſtricti iudicis diſcernas fore remunerandos. Sed rogo te inſtanter frater chariſſime quoniā laus in ore proprio ſolet ſordeſcere aliq̄d recōmendatiōis dignū dic de noſtrorū clericorū ꝯtinua ſollicitudīe: qm̄ difficulter ſemetipm̄ hō cognoſcere pōt.

Religioſus. Hic Homerus bonꝰ dormitauit ⁊ taliter reſpōdebat q̄daꝫ diſcipulus venerabilis Homeri philoſophi dū queſtionē ſibi difficilē ꝓponi cōſiderauit. Nā homerus magiſter eiꝰ in Athenis doctor famoſiſſimus q̄ ſingulis cōſueuit recentꝫ ꝓpoſitis queſtionibꝫ rūdere. Un̄ quadā vice p̄ ſuos ſcolares inter ſe altricātes de cuiuſdā ſubtiliſſime queſtiōis ſolutiōe fuerat req̄ſitꝰ. ⁊ Homerus dormitauit. id eſt ſe dormientē finxit. ⁊ ſic recedentibꝫ diſcipulis cū maturitate q̄d dicturus eſſet ꝓfundius deliberauit. ⁊ igitꝫ exortū fuit prouerbiū inter phōs ⁊ diſcipulos q̄ in dubijs rūdebant. hic Homerus bonꝰ dormitauit. Sic ad ꝓpoſitū: quoniā tam dubiꝰ immo diffuſus ⁊ ꝓpter multitudinis ſcripturarūꝫ de vita ⁊ honeſtate clericorū: tam in canonibꝫ q̄ꝫ in legibus dictantiū. latitudinē profundū ⁊ altitudinē: et p̄ſertim tu Felix in tractatulo de libertate eccl̄iaſtica p̄ te nup̄ ad dn̄m vicariū Conſtanciē.

Clericꝰ. cōtinetꝫ ſufficientꝫ dictato. ⁊ igitꝫ ꝓnūc potiꝰ volo dormitare q̄ꝫ ꝑtinacitꝫ rūdere. Sū cōtentꝰ: qm̄ diſpares ſunt periti. ſiliter ⁊ ipſoꝝ ſtatꝰ: ⁊ igitꝫ diſpar erit ipſorū locatiōis ſituatꝰ. ⁊ fines acta ꝓbant ⁊ ipſoꝝ apparatꝰ iudex dū venerit iudicare ſeculū p̄ ignē. tūc apparebūt iudicialitꝫ tonſuratꝰ ⁊ cucullatꝰ. Un̄ nup̄ in ꝯcilio Baſilien̄. dū frēs de obſeruātia ꝯ cōuentuales ibidē domꝰ ſcti Frāciſci diligētiſſime laborarēt vt eos ad normā ſuā reducerēt. ⁊ ambe ꝑtes in eccl̄ia maiori corā cardinalibꝫ ⁊ alijs peritioribꝫ p̄latis ⁊ doctoribꝫ vocate cōparerēt: ⁊ illi de obſeruātia cōiuncti pariter in vno latere manerēt. ⁊ alij ex oppoſito cōgregati ꝯſiſterent. ait p̄ſidens voce clamoroſa. veniāt huc ⁊ ad hāc partē frēs de obſeruātia: qui mox venerūt hūiliter proſtrati cū obediētia decenti ⁊ reuerētia. ⁊ vltra clam dixit ad ſibi cōſedētes qualiter vocabo reliq̄s: ⁊ dixerūt breuiter: veniāt fratres de nō obſeruātia. ⁊ p̄ſidens taliter vocauit illos. ac ſi diceret. de nulla obſeruātia ⁊ penitus ſine religionis norma. ⁊ ex hoc itaqꝫ terribili ꝟbo ꝑterriti frēs ibidē cōuētuales: ⁊ tanq̄ꝫ turbinio vētus verticulū inter ſe faciētes. ⁊ quis primꝰ foret reſpiciētes: et demū globatim cōuoluti: vt prior aut poſterior nō appareret trepidantes vbi nō fuit timor ac miro vertiginis modo ſe p̄ſidentibꝫ obtulerūt. ⁊ poſt multi certaminis diſceptationē: obſeruatores domū cōuentꝰ ibidē et eius poſſeſſionē obtinuerūt: ⁊ alios domeſticos expulerūt. Et nūc ad propoſitū redeamꝰ: et finē collationis cū fine verbi euāgelici laudabiliter in themate ꝓpoſiti cū reuerētia faciamꝰ: vbi dixit p̄nceps ꝓphetarū. Qui ſe exaltauerit humiliabitꝫ. et q̄ ſe humiliat exaltabitꝫ. Hoc ꝓuidenter ꝑpendens quidam ſtricte religionis monachus multū apparens hūilis ⁊ ſimplicianus. vnde poſt refectiōes ⁊ horarū canonicarū cōpletiones in celle ſue ſecreto manſit ſolitariꝰ tanq̄ꝫ pre ceteris mirabiliter ſpeculatiuꝰ. Unde p̄lato monaſterij defuncto. fratres in vnū cōuenerūt: ⁊ eundē ſimplicianū in abbatē cōcorditer elegerūt. ⁊ poſtq̄ꝫ fuit firmatꝰ et potenter inſtitutus vitā duxit crapuloſam ⁊ eminēter pre ceteris p̄ſidentibꝫ delicioſam: ⁊ examine dixerūt in monaſterio potiores. Dn̄e abbas vbi ſunt mores ⁊ cōuerſationes ſolitarie ac māſio ſeu ſpeculatio priores. Et abbas. Et ſi duxi vitā ſolitariam in cellis recluſus: nihilominꝰ tamē ope ſollicitudinis ⁊ laboris cōtinuatiōe tenui ſemp̄ occupatā. Et fratres q̄d inquiunt fuerunt tui labores exercitia. Et abbas. ego texui rhetia. et in quē finē dixerūt fratres. Et ille. Uidi p̄ ſingulos dies q̄ vos in monaſterio potiores cū abbatis cōmenſalibꝫ epulones diligenter deuorātes gallinas ac carnes ferinas ⁊ aues ⁊ piſces oculos magnos habētes. ⁊ ego recogitaui dies antiq̄s: ⁊ me ſementꝫ hūiliaui. ⁊ feci rhetia vt caperē modernos piſces ⁊ aīalia: vt in me firmarentꝫ euāgelica dicta illa vicꝫ. Qui ſe humiliauerit hūc dn̄s exaltat. Sꝫ hoc exemplū nō taliter agas vt ⁊ tu ſiliter agas qm̄ nihilominꝰ dn̄s ſolus corda nouerat. etiā nouit q̄ apud eū dolus ⁊ fraus nulli patrocinari debebat. ꝓut regula iuris narrat: et econtra q̄ ſe exaltat hūiliabitꝫ (ꝓut in alijs ſcribitꝫ meis collatiōibꝫ) vt q̄ de nihilo vel plebeis vltra cōſuetudinis vſuꝫ ſeu cognatiōis dicantꝫ. ⁊ illi aut ipſoꝝ liberi depauperantꝫ. ſic ⁊ ꝓprietarij: q̄ cū cordis amaritudine mētis auxietate: deſiderij ꝑplexitate. ſenſualitatis varietate paupꝑtatē timēt. ⁊ ſemp̄ in paupꝑtatꝫ penuria vt diuites eguerūt ⁊ minuentꝫ omī bono. ⁊ maledicias res ſuas tanq̄ꝫ rapias furtū ⁊ rapinas in vſum ſui corporis formidant expendere. ⁊ demū cū ꝯtinuata paupꝑtatꝫ ſollicitudīe vel hmōi ꝓprietatis ſubſtantiā leuitꝫ acquiſitā turpiter ex

ponūt. ⁊ paupes in maledictiōis eterne miſeriā tranſibūt. ac ꝓprie ſicut hyrūdines ac mures et veſpertiliones q̄ cum homib⁊ ⁊ in hominū habitatiōib⁊ cōtinuo nutriunt: ⁊ ad māſuetudines domeſticationē naturaliter (prout tñ faciūt ſilueſtria frequēter aīalia) nunq̄ȝ reducunt. Sic tales ꝓprietarij in domo dñi dei nr̄i videlicȝ monaſterijs ⁊ cōuentib⁊ nutriunt. ſed ciues ⁊ domeſtici dei nunq̄ȝ ꝑmāſuri cōprobant. ſed ab et'nis tabernaculis penit⁹ repellunt niſi ꝯuertant.

Religioſus. O dñe deus: dicā cū propheta Eſa. xxxviij. Recogitabo tibi omēs annos meos in amaritudine aīe mee. Cuius verba pōderanda ſunt ſingulariter ꝑ me ſingula penitentē ꝓcioſiſſime. Nam ꝓmū dicit. Recogitabo. id eſt recte retro cogitabo in cōfitendo ꝓterita pctā ſpecialit' ⁊ integraliter ſimplicit' ⁊ de plano. Secūdo dicit: tibi id eſt ſoli ſacerdoti tanq̄ȝ in ꝯſpectu dei ⁊ vicario chriſti. Tercio dicit: oēs. i. nihil obmittendo. Nam q̄ oēs dicit: nihil excipit. Quarto dicit annos q̄ diſtinguit ꝑ mēſes ⁊ tempa. ⁊ igit quib⁊ tꝑib⁊ ⁊ quāto tꝑe peccaueritis recogitare debens. Quīto dicit: meos. hoc eſt de ꝓprijs ⁊ nō alienis cōfitearis peccatis. Sexto dicit in amaritudine videlicȝ gemebūda cū ſincere mētis triſticia. Septimo dicit ⁊ vltimo. aīe mee. ⁊ ita ꝯtritio dȝ eſſe cordiriua ⁊ nō ficta: vt ſcindam⁹ corda ⁊ nō veſtimēta nr̄a: vt veraciter ꝓficiamus cū illo qui omnis religiōis profeſſionis ordinis et diſcipline regular ac ſtat⁹ clericalis eſt ꝑncipiū ſalut. ⁊ ſi q̄d eſt dulci⁹ ſalute ſimiliter ⁊ finis.

Clericus. Hoc igit cōtentionis certamē aduerſaꝝ in agone dimicantiū ſtrēnue partiū ⁊ mortaliter dimicantiū: quoꝝ vn⁹ accipit eterne vite brauiū. alter ſempiterne mortis ſuppliciū. ſic in pñti huius clerici cū religioſo certamē taliter tanq̄ȝ ſpeculatores et ſpiculatores duelli per principē regū terre aut principio locū tenentē: in multitudine gentium tanq̄ȝ reſpublica. ſed ꝑ ſummū ſilentiū tanq̄ȝ cōfeſſio priuata tantū inter duas ꝑſonas ſecretata. ⁊ taliter perficit q̄ ſoli vero victori ⁊ huiuſmodi certaminis triūphatori humano moderamine: ſed iudicio dei iuſto decreto ſemꝑ ſaluo iuſticie palma donat. Tu igit clerice aut cuiuſcunq̄ȝ religionis profeſſe. hui⁹ collationis ꝑelij ⁊ certamis bellū tanq̄ȝ ſpeculator a ꝓpheta ꝓphetaꝝ in terrā promiſſionis ſingulariter directe: talit' ſpeculādo circūſpicias. ⁊ ſub pena mortis eterne vni partiū triumphū tribuas. Hoc ſemꝑ ſaluo q̄ huius collatiōis parabolā ꝑ omīa puncta corrigas. ⁊ ipius defectus emēdare nō obmittas. Et hoc multū neceſſario: quoniā in loco cōpilaui ſolitario libris oportunis minime refecto. ⁊ hoc ad laudis ⁊ honoris dilatationē fructuoſiſſime religionis in qua fideliter famulātes quā reportant apud deū ⁊ homines retributiōes apparet ꝑ in mūdo legaliter ſeruiētes. Nam qui familiariter miniſtrant in dieb⁊ noſtris ſummo pōtifici aut impatori. ⁊ etiā ſi ſint ignobiles ſeu plebei ꝑ terre ꝑncipes honorificant. ⁊ q̄ntum illi q̄ dño dñantiū feruent ancillant. vt videt experient' in cūctis dei domeſtic. ⁊ nūc fuit de vltimis pauꝑ Bernhardin⁹ in ſeculo ꝑ rabinos peritorū ſup cathedrā Moyſi ſedētes ſepe deſpect⁹: quē prouūc venerant in terr maiores potentat⁹. q̄m terribiliter magnificat⁹: ⁊ h anīa mea cognoſcet nimis. Et igit timoroſe dicā ⁊ venerabilit' proferā. O grata ſimiliter ⁊ iocūda dei ſeruit⁹ qua ſeruus veracit' liber efficit. ⁊ dñs dñoꝝ. O ſacer ſtat⁹ religioſi famulat⁹ q̄ reddit hominē angelis equalē in ꝟtutib⁊: et ꝑncipi ſeu ſummo pōtifici dño nr̄o Jeſu xp̄o domeſticū ⁊ terribilē demonib⁊ atq̄ȝ cōmendabilē cūctis fidelib⁊. O amplectandū ⁊ ꝑoptandū ſeruitut obſequiū: familiaritat miſteriū: q̄ ſummū promeret bonū ⁊ gaudiū potenē acq̄rit ſine fine ꝑmāſurū. qđ nobis cōcedere dignet religiōis vere finis et principiū. Amē

Tenor epiſtole de celis miſſe per patronos eccleſie Thuricēn. contra negligentes diuinū cultum.

Felix et Regula et Exuperantius germani de Thebais: martyres ac patroni eccleſie maioris Thuricēſis: milites chriſti: cōciues apoſtoloꝝ: ac domeſtici dei. dilectis nobis in chriſto prepoſito et capitulo iam dicte eccleſie noſtre: ſalutē ⁊ omnipotentis dei benedictionem. Iubet ordo rōnis ⁊ dictat victorioſi certaminis magnanimitas: vt locus qui tam glorioſe extitit modo redimitus triumpho extra noſtrā penitus non exulet memoriam. Quare noueritis q̄ in ciuitate domini vbi ſonant iugiter organa

ſanctoꝝ.vbi cinamomū ⁊ balſamū odoꝛ ſuauiſſimus.carmina coꝝ.⁊ vbi angeli ⁊ archangeli
hymnū deo decantēt ante thronū dei.requies nr̄a eſt in ſeculū ſeculi.⁊ ꝑ mille ãnos tanq̃ dies
heſterna que ꝑterijt:ibi cōmorati ſumus.⁊ vidim⁹ ꝙ viri religioſi ex omni natione q̄ ſub celo
eſt:parthi ⁊ medi et elamithe ⁊c̃.⁊ aduene romani. Act.ij. ⁊ alienigene ⁊ tyrus ⁊ ꝓplus ethio-
pū et turba multa quã denūcrare nemo poterat. Apocalyp̄.vij. Et hi in curribꝫ ⁊ hi in equis.
Pſ.xviij.venerūt hodie portãtes pacē ⁊ illuminãtes patriã.⁊ forte de meritis veſtris exigen-
tibus nullus veſtrū protūc nec lōge retroactis temporibus de collegio noſtro comparuit. latere
eñi vos in vicinio nō potuit:qđ aute nos tam de longinquo ꝑuenit.vt de preſump. Quanto.
quia Azahel curſoꝛ velociſſimus.de quo.ij. Reg.ij.pridie nobis obuiando caſualiter reuela-
uit ꝙ nō oĩa proſpere in eccleſia noſtra tenerent̃.preſertim diuinū cultū tangentia. Unde ad
Karolū magnū imperatorē chriſtianiſſimū fundatorē eiuſdē eccl'ie noſtre protūc in ciuitate ꝑ
dicta ⁊ inibi in palatio regis magni morantē ſollerter duxim⁹ accedendū.quia cōniuentibus
oculis ꝑtranſire talia nolebamus.de collu.c.j.qui ſalutatiōe preuia reuerēter aſſurgens depo-
ſito dyademate retulit nobis in effectu:ꝙ licꝫ oriens ex alto ſibi celitus miniſtrauerit ꝙ prepo-
ſito pro tēpore ⁊ capitulo ac toti eccleſie noſtre ad laudē cunctipotentis ⁊ honorē martyrij no-
ſtri.ex quo ꝓcioſam in cōſpectu dñi mortē ibidē ſuſtinuimus:prouiderit largiſſime ⁊ copioſiſſi
me in tēporalibꝫ ſine quibꝫ ſpiritualia ſubſiſtere non poſſunt.quēadmodū corpus ſine anima.
allegando ad hoc.c. Si quis abiecerit.j.q.iij.quia ſinceriſſime cōſiderauit in diebꝫ illis ꝙ vox
letabūda caritate atq̄ dulcēdine plena triūphantis eccleſie dicit. Laudē dicite deo noſtro om
nes ſerui eius qui timetis deū puſilli ⁊ magni. Apocalyp̄.xix. aſſimilans ſe forme ſuꝑ celeſtis
hierarchie:cupiētes ad ipſam eccleſie hierarchiã ſub celeſtibꝫ appropinquare.⁊ hi per prophe-
tam collaudant̃ dicentē. Beati qui habitant in domo tua domīe:in ſecula ſeculoꝝ laudabunt
te. Pſal'.lxxxiij. Unde Iſido.de ſummo bono. Cuius operis myſteriū quicũq̄ fideliter inten
taq̄ mēte exequit̃ quodãmodo angelis ſociat̃. Quare excitãdo chriſtifideles ⁊ preſertim dicte
eccl'ie noſtre clerū pro varijs ſeu multiplicatis beneficijs quotidie exhibitis receptis ⁊ recipi-
endis ſubiunxit.vt inceſſanter ⁊ iocunde laudet deū creatorem ⁊ benefactorē ſuū. Semꝑ laus
eius:videlicet dei in ore ſuo:vt ſic luceant opera ſua corã hominibꝫ:vt ipſi videant ⁊ glorificēt
et laudent patrē celeſtē. Math.v.et maxime hi qui de dicto clero qui longe poſt fundationē et
dotationē noſtras:⁊ ꝑter ordinationē noſtrã dum eſſent liberi.ſerui dei facti ſunt.⁊ ſacramēto
ad diuinū huiuſmodi cultū ꝑagendū.ſponte ſtrictiſſimo ſe cōſtrinxerūt. Declinãtes aūt in ob-
ligationes adducet dñs cū operantibꝫ iniquitatē. Pſ.cxxiiij.⁊ imputat̃ illis q̄ ſe artant dum li
beri erant.de elect̃. In veteri.⁊ damna q̄ quis ſua culpa ſentit ſibi ⁊ non alijs debꝫ imputare.
de iudi. Intelleximus.cū concoꝛ. Nihilomin⁹ deuotio tepeſcit per ſue ſalutis imemores.⁊ ne
gligenter diuina perficiūt miniſteria tabeſcētes. Quibꝫ auditis ꝓpter reipublice:ſibi vicꝫ Ka
rolo multipliciter a ſumma maieſtate ſagaciter cōmiſſe tractatus prepeditū:ꝑacta ſolēni vt de
cuit gratiarūactiōe dimiſimus.⁊ de cōſilio periti viri magiſtri Iuonis nobis cōſentanei ſub-
ſequēs cōſcriptū fideliter vobis ꝑ pn̄tes duximus deſtinandū. Uñ pro ſolertiori predicti ſacra
mēti a clericis q̄buſdam nr̄e eccl'ie vt premittit̃ preſtiti cōſideratiōe:ad doctrinã rudiū vos vo-
lumus ſummopere diligēter legere ⁊ intelligere:ne ſit negligere tria cū timore ⁊ tremore notãda.
vt videlicet. Primo huius ⁊ cuiuſlibet alteri⁹ iuramenti ſiue ſacramēti ſolēnia. Secūdo deiu
rantis pericula. Tercio eorundē periculoꝝ remedia. Ad primū quia iurare eſt aliq̄d deo teſte
dicere.⁊ iuramentū eſt vox ipſius iurãtis vel act⁹ ipſe vel ipm̄ qđ iuratur. Et inſuꝑ cauſa inſti-
tutiōis ipſius vna eſt:videlꝫ ꝓpter infirmitatē hominū de facili dubitantiū. Cū eñi volumus
alicui ꝑſuadere qđ vtile eſt.⁊ nō credit̃ nob̄ ſimplici ꝟbo:ꝑmittit̃ nob̄ iurare.vt.xxij.q.j. Non
eſt cōtra.nec eſt peccatū. Eſt ⁊ alia cã (ꝓut dicit Hiero.ſuꝑ Matth.) q2 ſaluatoꝛ noſter nō ꝑ
deū iurare ꝓhibuit.ſꝫ etiã ꝑ hieroſolymã.⁊ ꝑ caput tuū.et hoc q̄ ſi fuit ꝑuulis i lege cōceſſuꝫ.vt
quō victima imolabãt deo nec imolarēt idolis.ſic ⁊ iurare ꝑmittit̃ in deū.nō qđ recte facerēt:ſꝫ
ꝙ meli⁹ eēt deo exhibere fidē q̃ demonijs.xxij.q.j. Cōſidera.nō tñ ad iurandū dꝫ quemq̄ ſpō-
tanea volūtas inducere.ſꝫ neceſſitas trahere importuna.de iureiur̃. Et ſi xp̄s. Hui⁹ igit̃ ſacra-
mēti magnitudinē cōſiderãtes magn⁹ Karolus ſuꝑdictus ac reges terre ⁊ oēs ꝓpli:ꝑncipes ⁊
oēs iudices terre:nō tñ iura ⁊ ꝑuilagia ſua.ſed etiã eccl'ie nr̄e ꝑdicte ⁊ pluriū aliaꝝ ſuꝑ eo fun
damētare ſolebãt:et vt iuramentū oīs ꝯtentiōis ſit finis.de iureiur̃. Quēadmodū.imo nobiles
eoꝝ in manicis ferreis ſe hmōi vinclo aſtringētes.⁊ etiã liberi in carcerē ſe repſentantes ⁊ cor-

pūs ad torturas. ꝛ res ad pericula metu honoris ꝑpendi tꝑalis offerre nō postponūt Idcirco Tullius li. ij. de offi. c. xxij. narrat de Marco regulo q̄ duct⁹ est captiu⁹ a Carthaginensib⁹ ꝛ post remissus romā sub iuramēto redcūdi. ꝛ licȝ dissuasus ab amicis redire maluit ꝙ̄ fidē hosti datā falsare. non ignorās se ad crudelissimū hostē ꝛ ad exq̄sita supplicia ꝓficisci. tn̄ iusiurandū obseruandū putauit. Hec ille. Propterea vos clericos ecclīe nr̄e ꝑdicte ꝛ q̄rūcunqȝ aliaꝝ ecclesiarū merito mouebit animaꝝ periculū qđ est sup oīa pericula mūdi fideliť seruare iusiurādū. Est aūt iuramentū eo solēnius ꝛ digni⁹ quāto res est sanctior q̄ tangiť dū iurať. vtputa sanctū euāgeliū xp̄i sup oēs scripturas mūdi. xvij. q. iiij. Sicut q̄. Quare tā gl'iose excellēter ꝛ multipliciter dixerūt ꝓphete. ꝛ p̄mo Dauid Ps̄. xiiij. querendo. Dn̄e q̄s habitat in tabernaculo tuo aut q̄s requiescet in mōte sancto tuo. ꝛ responsionē formauit. qui iurat ꝓximo suo: hic accipiet bn̄dictionē a dn̄o. Itē psalmo. lxij. Laudabunť oēs qui iurāt in eo. s. deo. qꝛ obstructū est os loquentiū iniq. Itē. Iuraui dauid seruo meo: vsqȝ in eternū preparabo semē tuū. Ps̄. lxxxviij. Itē xciiij. Nō cognouerūt vias meas q̄bus iuraui in ira mea. Item. Ps̄. c. Qui laudabāt me aduersum me iurabāt. Itē. ciiij. qđ disposuit ad Abraā ꝛ iuramēti sui ad ysaac. Iteȝ. cix. Iurauit dn̄s ꝛ nō penitebit eū. Itē. cxviij. Iuraui ꝛ statui custodire iudicia iusticie tue. Itē. iusiurandū qđ iurauit ad abraā puerū suū. Et angelus quē vidit iohānes stantē sup mare ꝛ sup terram: leuauit manū suā ad celū ꝛ iurauit ꝑ viuentē in secula seculoꝝ. Apocalyp. x. Et dicit sapiētis auctoritas. Iusiurandū serua. Et apud gētiles iusiurandū erat honoratissimuȝ. vt dicit Phus in ꝓnci. methaphi. Et idē ad Alexandrū magnū ꝛ ambo fuerūt pagani sic inq̄ens. Caueas o alexander ne infringas fidē datā ꝛ federa cōfirmata. Nā hoc cōuenit infidelib⁹ iuuenib⁹ ꝛ meretricib⁹ serua ꝓmissa fideliť. qꝛ oīs infidelitas cōsequiť finē malū. Scias igiť ꝙ ꝑ fidē fit hoīm ꝯgregatoī. ciuitatū inhabitatio. viroꝝ cōmunio. regū dn̄atio. ꝑ fidē castra teneńť. ciuitates seruanť. reges dn̄anť. Caueas igiť fidelissime ꝓnceps fidē datā infringere: serua firmiter tua iuramēta ꝛ federa: etiā si sint grauia. Hec ille. Si ꝰ tantū sacramētuȝ gl'iosus deus in sctīs suis: et ꝓphetaꝝ laudabilis nūerus. phoꝝ ꝓnceps. imo totius mūdi maiestas ꝛ gubernatio. iuxta legū ꝛ sctōꝝ canonū tradinōes tā magnanimiť conseruāt: q̄ntomagis vos clerici exq̄ in eodē genere pctī grauⁱ⁹ ꝙ̄ laici videmini peccare. ꝛ grauissime ꝑlati. de iureiuř. Cū q̄dā. cū magna cautela reuerētia sctītate ꝛ honore ꝑsistetis ī custodia īuiolabiliť huare nō postponatis Et hec de p̄mo.

Secūdo vt premisimus deierantiū pericula explanabim⁹ inq̄ntuȝ poterim⁹.

Scribiť em̄ Sap̄. xvij. Os qđ mentiť occidit aīam. xxij. q. j. Iuramenti. ꝛ ideo ꝑdeo oēs q̄ loquunť mendaciū. sepulchrū patēs est guttur eoꝝ: linguis suis dolose agebāt: iudica illos de⁹. ps̄. xv. Et ysido. de sūmo bono. subsannādo dicit de eodē. Nō dacco faciunt vt vera dicentib⁹ non credať. reddit em̄ sepe hoīnē multa falsitas etiā in veritate suspectū fortius mendaciū ꝑiurio deprauatū. qđ per scripturas grauius homicidio (scđm sctm̄ Tho. in quadā questiōe) de quolibet reputať: sic dicēte. qꝛ sicut ap̄ls dicit Hebr̄. vj. Homines ꝑ maiores sui iurāt. ꝛ omīs cōtrouersie eoꝝ finis est iuramentū. frustra autē in casu homicidij cōtrouersie finis esset iuramentū. si homicidiū esset graui⁹ periuriū. presumiť em̄ q̄ maiorem culpā homicidij cōmisit non vereť minorē periurij incurrere. Ex hoc ipso ꝙ in causa cuiuslibet peccati deferť iuramentū manifeste ostendiť ꝙ ꝑiuriū pro maximo pctō debet haberi. nec īmerito ꝑiurare nomē dei videť quedā diuini noīs derogatio. vnde scđm locū post idolatriā pctm̄ ꝑiurij obtinet. vt ex ordine preceptoꝝ pat3. hec ille. Saluo qđ diciť. xxij. q. j. c. vlti. in glo. vlīa. videlicȝ ꝙ homicidiū graui⁹ puniť in ecclīa. Ratio qꝛ graui⁹ nocumentū interdū infert ꝓximo suo: put videť in adulterio ꝙ regulariť maius est furto. vt. xxij. q. j. Nō em̄ furtū cōmiuniť acrius ꝓpter eandē causam puniť. Detestatio aūt huius sceleris videlicȝ ꝑiurij est tanta ꝙ in clerico mereť penā depositionis ab ecclīa ꝛ beneficio. de iureiuř. Quēadmodū. ꝛ ꝑiurus ad testimoniū etiā post pactā penitentiā nō recipiť. vt de testi. Testimoniū. ꝛ infamis est: vj. q. j. Infames. ꝛ sic infamis ꝑdit nomē bonū qđ est sup vngenta ꝓciosa. Eccli. vij. Est aūt infamia scđm Azo. ꝛ insti. qui mo. infa. irro. fame ꝑuatio seu diminutio. Est autē fama illese dignitatis status legib⁹ ac morib⁹ aꝓbat⁹ ꝛ in nullo diminut⁹ ꝛ dignitatis nomē poniť in diffinitiōe. ꝑ honore publico. Hec ille. Unde ꝑiurus ꝓprie dicitur honore publico ꝑuatus. ꝛ totiens quis deierat: quotiēs facit cōtra rem iuratā. vt no. Archid. de re iudi. c. ij. li. vj. ꝛ pro quolibet periurio est puniendus. ꝑ. xl. dies in pane ꝛ aqua. ꝛ ex post ꝑ septē annos sequētes ꝛ nunꝙ̄ esse sine

penitētia. ſ.q.ſ. Quicūq3. ⁊ q̄d reſtat dicit. niſi q̄s penituerit legittime impedimēto ceſſante. ⁊ ni
ſi iuramēto oblatio ne q̄ſq3 integrā inuiolatāq3 ſeruauerit: abſq3 dubio in eternū peribit. ⁊ bonū
illi erat ꝙ nat⁹ nō fuiſſet: Marci. xiiij. ⁊ crudeli⁹ illi eternalit̄ punient̄ q̄ apponēt iniq̄tatē ſup ini
quitatē. vicz ad hoc negligēdo diuinū cultū ad quē ꝑ iuramentū tenent̄. ⁊ inſup ſunt de nūero
illorū de q̄bus dicit ꝓpħa. Ve q̄ ꝯſurgitis mane ad ebrietatē ſectandā vſq3 ad veſperā vt vino
eſtueti3 ⁊ opus dn̄i nō reſpitiati3: nec opa manuū eius ꝯſiderati3. Eſa. v. tanq3 diceret tota die. ex
quo dicit̄ Veſpe ⁊ mane dies vn⁹. Gen̄. j. vel valde mane vna ſabbatorū. Math. vlt. Vn̄ Hie
re. xlviij. Maledict⁹ qui facit opus dn̄i negligent̄. ⁊ p̄ſertim tpe diuinoꝝ: vt ꝓplus q̄ ſedebat bi
bere ⁊ comedere ⁊ ſurrexit ludere: cōſumūt dies ſuos. Exod. xxxij. vt dicit Grego. Si is q̄ pre
latus eſt debitori dn̄ico culpas impune dimittit: nō mediocriter ꝑfecto offendit q̄ debita cele-
ſtis regis ⁊ dn̄i ſua p̄ſumptiōe reſoluit. ea nāq3 q̄ in nob̄ cōmittunt̄. facile poſſum⁹ dimittere. ea
ꝟo q̄ in deū cōmiſſa ſunt cū magna diſcretiōe. nec in̄ ſine pn̄ia poſſum⁹ relaxare. xxiij. q. iiij. Si
is q̄. Et q̄d ſequit̄. dū adhuc eſca coꝝ erat in ore ipſorū ira dei aſcendit ſup eos. q2 veſciebātur
voluptuoſe interierūt in vijs ſuis. ⁊ ſic diues ille q̄ epulabat̄ quotidie ſplēdide: ſepelient̄ in in-
ferno. vt Lu. xvj. ⁊ hoc aliq̄n appet in quodā habitaculo ꝓut ꝑcepim⁹ diſtēti a loco. vbi poſt
mortē opati ſun⁹ tāta mirabilia ꝙ de ripa flumīs ibidē vbi decollari meruim⁹ nr̄is manibus
capita portauim⁹: ⁊ vbi corꝑaliter requieſcim⁹ vix. xl. cubit̄ tabernā ꝯſtituiſtis. vbi ꝟbo ⁊ ope
multi ꝑpetrant̄ exceſſus ꝯ mentē fundatoris p̄dicti. ⁊ vbi tpe diuinoꝝ inſolentias exercuiſtis: ⁊
fortaſſis hodie exercetis. Porro videndū eſt de his q̄ tantoꝝ participes fieri volūt maloꝝ. et co-
rā ceco ponūt offendiculū. Leuit. xix. Dicit eñ lex moſayca ꝙ xp̄us nō venit diſſoluere ſed ad
implere. Matth. v. de ꝯſe. di. v. Si q̄s aūt. videbis bouē fr̄is tui aut ouē errantē ⁊ p̄teribis. ſed
reduces fratri tuo. Deut. xxij. Cū aūt aīe ſint oīb3 bobus ⁊ ouib3 aut q̄buſcūq3 reb3 alijs
p̄cioſiores. vt. xij. q. ſ. Precipim⁹. q2 ad dei ſilitudinē create ſunt. vt de pe. diſ. ij. Et illa aīa: qua-
rū aīaꝝ ꝑiculis ſummope tanq3 fideles patroni ⁊ defenſores deſideram⁹ obuiare. vt de cōſti.
c. ij. li. vj. cū ꝯcor. ⁊ hoc maxīe p̄ p̄latos ne ſanguis ſubditoꝝ de manib3 ſuis requirat̄. de ſent.
exco. Vt fame. cū cōcor. de quo Greg. ſup Ezechielē li. j. omel. xj. vel. c. cxxv. q2 ipſoꝝ negligen-
tia cedit in diſcrimē ſubditoꝝ. xl. diſ. Si papa. cū cōcor. ⁊ Io. criſoſtom⁹ dicit. Penſandū eſt
q̄nium cōnexa ſibi ſunt pctā ſubditoꝝ atq3 p̄latoꝝ vel p̄poſitoꝝ. q2 vbi ſubiect⁹ ex ſua neglige
tia vel culpa p̄morit̄. ibi is qui preeſt q̄m tacuit reus mortis tenet̄. Hec ille. q̄m idē p̄lati cōſen-
tire vident̄ erranti q̄ ad reſecāda q̄ corrigi debēt nō occurrūt. lxxxj. diſt. Conſentire. ⁊ error cui
nō reſiſtit̄ approbat̄: ⁊ veritas cū minime defenſat̄ opprimit̄. Negligere quippe cū poſſis ꝑtur-
bare ꝑuerſos nihil aliud eſt q3 fouere: nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte q̄ manifeſto facino-
ri nō deſinit obuiare. Ibidē. c. Error. Quid eñ prodeſt illi ſuo errore nō pollui q̄ cōſenſum p̄-
ſtat erranti. Ibidē. c. ſeq. ⁊ ait Aug. Pē. lxxxj. oſtēdit ꝓpħa: nec illos īmunes a ſcelere eſſe p̄nci-
pes: q̄ cū pre multitudīe timerēt ⁊ poſſent illos a facto: ⁊ ſe a cōſenſu liberare. q2 qui deſinit ob
uiare cū pōt ꝯſentit. xxiij. q. iij. c. vlti. ⁊ tāto grauiora ſunt pctā q̄nto diuti⁹ detinēt infelices ani
mas alligatas. de ſymo. Cū in eccl̄ia. ⁊ Boe. iiij. cōſola. proſa. iiij. Si neq̄tia miſeros facit. mi-
ſerior eſt neceſſario diuturnior neq3: quos infeliciſſimos eſſe iudicarē ſi nō coꝝ nequitiā ſaltem
mors extrema finiret. Hec ille. ⁊ ideo hm̄oi ꝯſentiētes erūt ſil̄es pylato in dānatiōe. q2 potius
volūt offendere deū q3 homines. ⁊ plus diligūt fauores q3 timeāt diuinā maieſtatē. vt colligit̄
Match. xxvij. xj. q. iij. Quiſquis. ⁊ c. Qui reſiſtit. de here. Vt officiū. §. ſ. li. vj. ⁊ breuiter quis
potius deberet oīa mala pati q3 tanto malo conſentire. xxxij. q. v. Ita ne. cū concor. ⁊ dicentis.
Durus eſt hic ſermo. Joh. vj. imo hi ſunt canones ⁊ nobis leges ſcripte. facilius eſt autē celū
⁊ terrā perire q3 de lege vnū apicē cadere. Lu. xvj. Quoniā aūt crimia vicz tā facientiū q3 ꝯſen-
tientiū ſtatū ⁊ honorē ac dignitatē eccl̄ie nr̄e et ꝑſonarū eorū tangere vident̄. Quare cleric⁹ ec-
cleſie etiā ſine mādato capituli ꝓpter deteſtationē pcti pōt accuſare. denūciare. agere ⁊ proſeq̄:
ex quo eſt actio popularis. vt. ff. de po. ac. l. ſ. et iuramentū deferre in eadē. vt. ff. de iureiu. r. l. Be-
ne q̄. §. In popularib3. ⁊ pena exacta in hm̄oi actiōe preſtanda eſt actoris. ff. de ꝟbo. ob. l. Lui.
ij. Rn̄. ⁊ maxime ſi hm̄oi negligētie crimē eſt publicū ⁊ notoriū. ſi autē occultū: tūc ſcd̄m euan-
gelicā veritatē pōt inter fratres et ſe talia mouere. vt Matth. xviij. ⁊ ꝓut le. ⁊ no. in. c. Si pecca
uerit. v. q. ſ. et ibidē in glo. et in tali caſu publico vn⁹ reſiſtit oīb3. xxx. diſt. In cena. imo venit pu
niēdus: ſi talia non facit ⁊ pōt. de elec. Generali. lib. vj. de re. ec. nō alie. Hoc cōſultiſſimo. eo. li.
xxiij. q. iij. Maximianus. Ac etiā qđ plus eſt ſi iuraſſet in talibus penit⁹ tacere pōt ꝓcedere et

debꝫ.vt.ij.q.j. Si peccauerit.cū ꝯcoꝛ.vel ſi generalr̄ iuraſſet ꝯtra aliquē nō eſſe in q̄cunqꝫ cau
ſa.in tali cauſa pōt eſſe ꝯ eū.vt de iureiur. Petitio.cū nō ſit iuramentū ꝯſtitutū vt ſit vinculū ini
q̄tatis.co.ti.q̄nto.et ita negligētia inferiorū ſuppleri debet p ſupiores ⁊ econuerſo.vt de conceſſ.p
la: Quia diuerſitatē.⁊.c. Nulla.cū cōcoꝛ.⁊ ita ſeruat in noſtra eccl'ia Thuriceñ.in practica: q̄a
capitulū ſepe ſupplet defectus ⁊ negligentiā prelati ſui ⁊ poteſt:⁊ canonic⁹ negligentiā capituli:
⁊ capellan⁹ negligentiā canonici.⁊ ſic deinceps armati iurib⁹ ⁊ rōne ⁊ cōſuetudīe ſupdictis et
pallegatis:⁊ ſi talia nō fierent q̄o dubitat ꝙ hmōi negligētie in dānū ecclīe redūdaret. Itēꝫ ex
alio. Si plac⁹ furioſus aut arreptitius aſſumpto gladio diſcurrat ad eccliam.ad occidendum
aīas:nōne debꝫ cleric⁹ ſibi auferre gladiū ne templū qđ eſtis vos ad nihilū quo ad virtutes ⁊
ad laudē redigat vt nō profundi⁹ dānet.⁊ ipm dyabolus decliui⁹ proijciat de igne in ignē:q̄s
dubitat vt colligit.xj.q.j: Si q̄s ep̄us.⁊.c. Nō cū.⁊ ibi ſeq̄n. Vñ Mathathias errantib⁹ omi=
bus fratrib⁹ in lege dei ſui doluit ⁊ timuerūt renes eius ⁊ acceſſus eſt furoꝛ eius ſm iudiciū le=
gis ⁊ inſaluit ipſe ſolus ⁊ iudeū ſacrificantē idolis trucidauit ſup aram. xxiij.q.v. Si audieri
tis.ij. Machab.ij.⁊ eliſit hic oīs perplexitas.qꝛ mox eligendū eſt tm̄ bonū ⁊ ceſſabit om̄e ma
lū.vt.xiij.diſt. Nerui teſticuloꝝ. Quare dicit Aug⁹.nō oīs qui pcit amic⁹ eſt;nec oīs qui ver=
berat inimic⁹ eſt.v.q.v. Nō oīs. Ex quo aūt cōſenſus vt pmiſſum eſt alienū peccatū facit oīno
ꝓpꝛiū.vt dicit Archid. Et ille.lxxxj.diſt.per totū. O amaritudo amariſſima ſm Ray.illi q̄ pro
uocat ad malū quēcunqꝫ.⁊ preſertim ad iurandū quē ſcit falſum velle iurare: ⁊ exigit vel reci=
pit ab eo ſacramentū veritati cōtrariū.⁊ ſi ſcienter vel credat veriſimilit̄ ꝙ ille velit deierare:ta=
lis vincit vtiqꝫ (vt predictū eſt) homicidā:quia homicida corpus:iſte animā occidit:imo du=
as anīas ⁊ eius quē iurare ꝓuocauit ⁊ ſuā.xxij.q.v. Si quis cōuictus. Ex autē dictū eſt ꝙ ille
vincit homicidā:intellige in damno dato.qꝛ mai⁹ periculū eſt in amiſſiōe vni⁹ anīe q̄ꝫ corpoꝝ
infinitorū.xxiij.q.iij. Habes.⁊ q̄ audit tales iurare falſum ⁊ ſcit ⁊ tacet grauiſſime peccat: vt
Leuitici.v. Anima q̄ audierit ⁊c̄. Unde ieſus ad pylatū Johā.xviij.ꝓpterea inq̄t qui me tradi
dit tibi maius peccatū habet.id eſt qui te induxit ad peccandū in me maius peccatū habꝫ. Ita
iudei grauius peccauerāt q̄ꝫ pylatus:vt dicit magiſter in hyſto.de ſecūda illuſiōe Jeſu.ita in ꝓ
poſito. Si aūt (qđ abſit) ſunt de hic ſtantib⁹ qui nō guſtabūt mortē in penitētia:nec qđ dete=
rius eſt intendūt penitere de pmiſſis.videlicꝫ piurio:negligēnā.cōſenſu.ꝓuocatione.⁊ diuini
cult⁹ diminutiōe:ſed mortalitate penitēti moriunt̄ morte peccatorū peſſima.q̄d ſequit̄ niſi (p=
ut dicit Eſaias ꝓpheta.c.xxij.) Aſportare eos faciā ſicut gallū gallinatiū qui portat̄ de foro:vt
quō videlicꝫ pedib⁹ ligatis ⁊ ſurſum erectis ⁊ capite demiſſo vt decoquat̄ in olla gehēnali va=
rijs cruciatib⁹:vt pena correſpōdeat culpe:qꝛ nō cātauit nec germīauit:⁊ alijs maioꝛ reputabat̄
Et de his dicit ꝓpha Pō.lviij. Ueniat mors ſup illos ⁊ deſcendāt in infernū viuētes.vbi nul
la eſt redēptio. Et itej. Cadēt ſup eos carbones in ignē deijcies eos ī miſerijs nō ſubſiſtent: ⁊
in ira ſua ꝯturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis:⁊ pluet ſup pctōꝛes laq̄os ignis ſulphur ⁊ ſpi=
rit⁹ pcellaꝝ:pars calicis eoꝝ. Et ad eoſdē dānatos dicet Hiere.xv. Ignis ſuccēſus eſt in furo
re meo:⁊ vos ardebit. ⁊ Eſa.xlv. Uos clamabitis ⁊ iuxta menſurā delicti erit plagaꝝ modus.
Deut.xxv. Sꝫ breuiter ex q̄ hmōi pene ignis purgatorij aut inferni omnē penā mūdi excedūt:
quā vnq̄ꝫ aliq̄s paſſus eſt in hac vita:vt de pe.di.ſ.vlt.c.vlt. Abhorrebitis igit̄ penas inferni hu
iuſmodi crudeliores ſi ſincere ꝑpēditis hui⁹ mūdi maiores q̄s nos patroni nr̄i pnoīati in cor=
porib⁹ nr̄is ⁊ in loco p̄alecto paſſi ſum⁹.⁊ fuerūt hec vicꝫ carceris inuicti inflictio.lōge famis te
diū.rote ferree inflictio.ſtridēs incēdentiū bulliēs plūbi ⁊ picis infuſio. ⁊ demū capitū nr̄orū
detrūcatio:⁊ alias penas alioꝝ martyrū q̄s videre poteritis mūdanas in ſctōꝝ martyrilogio cō
phenſas.q̄s ſimile infernalib⁹ minores annūerabitis. Nec ſolamē eſt hmōi miſerrimoꝝ dānatoꝝ.
ex quo plures habēt ſocios penarū:q̄a ꝓpterea nō min⁹ ardebūt q̄ cū multis ardebūt.vt.v.q.j.
Multi.in fi. Et inſup notabitis ꝙ diuini cultus impedimentū eſt tm̄ ſcelus ⁊ crimen vt hmōi
impediētes impune pcutiunt̄ in eccl'ia.etiā ſi forent clerici vel pſone religioſe. vt de ſent.excō.
Ueniētes.qui q̄dem percutientes alias eſſent excōmunicati maioꝛi excōicatiōe.vt.xvij.q.iiij. Si
q̄s ſuadēte.que excōmunicatio eſt maioꝛ pena mūdi.xxiij.q.iij. Corripiant̄.⁊ niſi imponit̄ ꝓ
peccato mortali vt reperti cū alicuius vxore:matre.ſoroꝛe:vel filia ꝓpꝛia turpiter agentes per=
cuſſi.eadē ſentētia nō contrahit̄.vt de ſent.excō. Si vero.§. Nec ille. ⁊ nō refert quo ad deū an
impediat diuinū cultū verbo facto aut conſenſu.vt patꝫ in predictis. Nec pretermittendū eſt
ꝙ leges diuina perturbantes officia capite puniunt. C.de his ꝙ rele.conſti.l. Denunciamus:

Grauitas criminis.ſ.diuini cultꝰ impedimentī appet. Nā exquo leges ⁊ canones vltimas defunctoꝝ pias volūtates ꝓ legibꝫ tenēt. vt in auc. de nup. §. diſponūt. xiij. q. vi. Volūtas. Idcirco Karolus magnꝰ ꝑdictꝰ ⁊ plures xpifideles ad inſtar hieruſalē celeſtiſ multoꝝ miliū angeloꝝ decorate volebant multiplicare eccleſie noſtre miniſtros in effectu miſtrantes: quoꝝ volūtas impedit. et impedientes facto aut conſenſu: qđ idem valet (prout ꝑdictū eſt) ſacrilegiū cōmittunt. vt legit ⁊ no. xvij. q. iiij. Sacrilegium. ⁊ ideo dicit lex grauius peccare in mortuum ꝙ̄ in viuum. C. de ſepul. vio. l. Qui ſepulchra. et hoc quantum ad ſecundū principale.

Tertio ꝑdictoꝝ remedia periculoꝝ vobis ꝓpoſito ⁊ capitulo ſignificare nō poſtponemꝰ que duplicia ſunt. Primū quidē remediū: qꝛ ſi iuratū eſt ſeruare rē licitā ⁊ honeſtā: vicꝫ diuina ꝑagere. qđ ſeruari pōt ſine interitu ſalutiſ eterne. de iureiur. ⁊ ſi xp̄us. imo eſt ſalus et̄na ſi pſalmos nr̄os cātabimꝰ cunctiſ diebꝫ vite nr̄e in domo dn̄i. ideirco redde altiſſimo vota tua. Ps̄. xlix. ⁊ volūtarie ſacrificabis ſacrificiū laudis. qꝛ dicit ꝓpheta. Ps̄. lxxv. Vouete ⁊ reddite dn̄o deo vr̄o. de vo. Magne. Et iterū. Redde dn̄o iuramenta tua. Marci. v. ⁊ in me ſunt deꝰ vota tua: q̄ reddā laudationes tibi. Ps̄. lviij. dolo ⁊ fraude ſeclotis. i. dolū ⁊ fraudē nō adhibēdo exquo ſemꝑ iuramentū refert ad intentionē illius q̄ doluꝫ nō adhibuit vel artē. xxij. q. v. Quātumcūqꝫ. §. Si ḡ. ⁊ ſine dolo ⁊ fraude iurat q̄ dolū ⁊ fraudē penitꝰ excludit. nō vt hi q̄ impedimētū fingūt: vtputa infirmitatiſ vel hmōi vt ſe obſequijs ſubtrahāt diuinis ⁊ iuratis. Vn̄ legimꝰ ꝙ q̄dam creditori ſuo iurauit ad decretū iudiciſ pecuniā reddidiſſe q̄ ipam in canna abſcōditā aſſignauerat: creditori retinendā neſciēti. hic (vt ꝑmittitur) nō loquebat veritatē in corde ſuo: ſed egit dolū in lingua ſua: ⁊ iurauit ꝓximo ſuo ⁊ decepit eū: ⁊ ream fecit linguā ſuā mens rea. xxij. q. ij. Holes. in fine. Sed vtiqꝫ iugū eīn ſuaue eſt ⁊ onꝰ leue diuis officijs intereſſe ⁊ pſallere nomī dn̄i altiſſimi: ⁊ btūs ꝑplus q̄ ſcit iubilationeꝫ. Pſal. lxxxviij. ⁊ diligēti nihil eſt difficile. vt ait Seneca. ⁊ ita Jacob ſeruiuit ꝓ Rachel ꝑ multa tp̄a Gen̄. xxix. ⁊ dicit hiſtoria ibidē. Deſiderāti aīo ipſa velocitas tarda eſt. ⁊ eſt in amore modꝰ nō habuiſſe moduꝫ ſm̄ Pamphilū de amore. vn̄ dicit Grego: ſuꝑ Ezech li. ij. Omel. iij. ꝓ. Fulcite me floribꝫ ſtipate me malis: qꝛ amore langueo. Quid nāqꝫ ſunt flores: niſi aīe bonū opus inchoantes ⁊ deſideriū celeſte redolentes. ⁊ infra. Si eīn amas: portas. ſi deſiſtis amare: deſiſtis tolerare. qđ eīn minꝰ diligimꝰ: minus toleramꝰ: qꝛ in uāte faſtidio citius facta. xp̄i adducūtur ingratitudine pōderis q̄ non nobis nō leuigat pena caritatiſ. Hec ille. Nā tale obſequiū diuini cultꝰ aſſimilat hierarchie miro ordīe angeloꝝ miniſterio ſuꝑornate. Et licꝫ quadaꝫ neceſſitate ex q̄ quis iurauit diuīs intereſſe: videat cōpulſus. miſerator tn̄ dn̄s multū ⁊ miſericors de neceſſitate facit ꝟtutē hoīb⁹ bone volūtatis. vt de deci. Aug. ſic videmus de dānatis ad ſuppliciū vltimū. Si ꝟo penituerūt ſine purgatorio merent vitā eternam poſſidere. vt ꝓbat cōpo. in ſum. li. iij. ti. xxxiiij. q. clxiij. Et nōne dulce pōdus ſuſtinet ex q̄ duodecim hore ſunt diei. vt Johā. ij. ⁊ totidē noctiſ. ⁊ de q̄bus q̄ttuor plus vel minꝰ dietim expendet pro tā largo dei bn̄ficio. etiā ſi ꝑ iuramentū ad diuinū cultū nō ſit aſtrictꝰ: prout ſunt canonici ibidē: qm̄ hi errāt corde. q̄ recepto tā grato ſtipēdio crudeliſſimū ingratitudinis viciū cōtrahendo obſequijs nō recompenſant. ⁊ hmōi ingratitudinē canones ⁊ leges deteſtant. vt. xij. q. j. Octaua. Vn̄ poeta. Lex ⁊ natura: ratio deꝰ oīa iura. Damnāt ingratuꝫ: deteſtant fore natū. Sed q̄d ſequit: vt li. feu. c. iij. q̄ cau. feu. amit. §. Qui dn̄o ſuo. qꝛ vaſallus. id eſt clericꝰ qui nō facit id pro q̄ dat feudū: ipſum feudū amittit. i. morte horrēda bn̄ficio priuabit a dn̄o deo: qꝛ hō dū in honore eſſet nō intellexit. Ps̄. xlviij. Idcirco tollet eū deus de medio ne peccatū eiꝰ augeat. xxiij. q. iij. Ea vindicta. ⁊ ꝓpter pct̄a citius morit. xj. q. iij. Epiſcopi. Et epiſcopatū eiꝰ accipiet alter. Ps̄. cviij. Qui aūt bn̄ficiū ad ipm̄ nō pertinēs ꝑoccupat. ⁊ cū hoc deſeruit ⁊ fructꝰ recipit. O q̄ntum furtū ⁊ rapinā cōmittit ꝯtinuo. de elec. Dudū. ij. Rn̄. ⁊ niſi hic fructꝰ reſtituat nō videbit lumē in eternū. vt notat in. c. Peccatū. de re. iur. li. vj. ⁊ merito penas ꝑdictas ſuſtinebit. exquo nullū malū remanet impunitū. de pe. diſt. j. Nullus. et retribuet dn̄s faciēti malū iuxta maliciā ſuā. ij. Regū. iij. in fine. ¶ Eſt et aliud remediū videlicꝫ vt ſuꝑioris autoritate aut homīs cui iuratū eſt ꝑfata obligatio iuratoria ꝓ diuīo cultu ꝑagendo penitꝰ tollat. ⁊ in melius aut vberius bonuꝫ ſeu diuini cultus augmentū cōmutet. iuxta moderationē Spe. de lega. §. Nūc oſtendendū vbi ſ quoqꝫ ⁊ vbi maius periculū vertit cautius procedat. de elec. c. iij. li. vj. cū cōcor. Premiſſoꝝ eīn omniū ⁊ ſinguloꝝ correctionē nos patroni ꝑdicti gratāter admittimꝰ. imo vt fiat inſtanter in-

ſtamus. ex quo poſt tranſitũ mgr̃i Iuonis p̄dicti ⁊ noſtrũ ad ſupos: plures vtriuſq; iuris emanauerũt traditiões nob forꝛaſſis ignote. Si aũt bñ diximꝰ nos nõ lingua ꝑcutiaus: detractionis crimẽ miſerabiliter incurrẽtes. Nã ꝓpheta q̃ ꝑſequebaꝛ ⁊ cũ ſupbo oculo ⁊ inſatiabili corde tantũmodo nõ edebat: oñdens ꝑ hoc detractiõis pctm̃ excedere in malitia ſupbiã q̃ eſt initiũ oĩs peccati ſm̃ Greg. vbi ſup. ⁊ auariciã q̃ oĩum maloꝝ eſt radix. j. Thimo. vj. xlij. diſt. Bonoꝝ. qꝛ nõ minꝰ detrahentiũ q̃ raptoꝝ pctm̃ non dimittiꝛ: niſi ille honores. ⁊ iſte bonas reſtituat ablatas iuxta regulã in. c. Peccatũ. p̄dicto. fidelit̃ annotatã. ⁊ meliꝰ per H. boyc. in. c. Cũ tu. de vſu. §. iiij. v̄. Irẽ cũ ar. huiꝰ capituli. Suſpirãdo ꝑpendẽtes vos q̃ iudicatꝫ terrã ſaltẽ ꝑticularẽ ⁊ eccliam nr̃o patronatui ſubiectã gubernatio: qd̃ dicat ꝓpħa Eſa. v. Ve q̃ diciꝛ malũ bonũ. ⁊ bonũ malũ: ponẽtes tenebras lucẽ: ⁊ lucẽ tenebras. ponentes amarũ dulce ⁊ dulce in amarum. ꝗ. q. iij. Ve q̃. ⁊ nõ tm̃ ore dicentib;. ſed tacẽdo ⁊ ꝯſentiẽdo clamãtes in toto corde veſtro: ⁊ bonũ impediẽtes ⁊ cauẽtes ⁊ prudẽtes attẽdentes in p̄miſſis vt nil vendicet odiũ vel fauor vſurpet. timor exulet ⁊ iuſticiã auertat: ſed ſtateram geſtãtes in manib; lances appendẽtes eque libramĩe: vt pre oĩbus p̄ oculis habeatis ſolũ deũ. illiꝰ imitãtes exemplũ qui q̃relas ꝓpli tabernaculũ ingreſſus ad dñm referebat. vt ſcd̃m eius imperiũ iudicaret. Si q̃s aũt (qđ abſit) fame prodigus ⁊ ꝓprij ꝑſecutor honoris cõtra ꝯſcientiã ⁊ iuſticiã in detrimentũ cultꝰ illius q̃ eſt deus vltionũ dñs ⁊ deus magnꝰ terribilis ſup omẽs qui in circuitu eius ſunt in dex vẽtari ſeculi quicq̃ attemptauerit verbo: conſenſu. aut opere ipſe proculdubio reddet vnicuiq; iuxta oꝑa ſua abſq; eo q̃ ipĩus oĩpotentis dei ac noſtrã ac prenomĩati magni Karoli impatoris indignationẽ ſe nouerit incurſurum. Datum in ciuitate dei p̄dicta Anno a natiuitate domini. M. cccc. xxxix. kal. Ianuarij. inditione ſecũda.

Tractatus de nouorum officiorum diuinorum inſtitutione.

N eccleſia Thuricẽ. ſunt ſtatutorũ ordinationes quondã ſolẽniter edite: ⁊ ꝑ ordinariũ loci dudũ ⁊ ante cõpilationẽ ſexti libri decretaliũ cõfirmate. et inſuꝑ laudabiles cõſuetudines q̃ cũ ſtatutis ꝑ ſingulos canonicos tpe ſuaꝝ inſtitutionũ ſunt iurate. ⁊ inter hm̃õi ſtatuta ſunt aliq̃ quib; diuina regulanꝛ officia: q̃ iuxta diuerſaꝝ eccleſiaꝝ conſuetudines aut breuiariũ vel ſtatuariũ ſeu regula chori vel notula vel regiſtrũ: ſiue regiſtrũ cãtoris nũcupaꝛ. ⁊ in romana eccl'ia vel curia ꝓprie diciꝛ ordinariũ. vt p; in c. Unico. de offi. primi. In ſuꝑſcriptiõe. de offi. cuſto. c. j. In ſuꝑſcriptiõe. vel libellus officialis. xxxviij. diſ. Quĩ preſbyteri. Et qꝛ in eodẽ breuiario Thuricẽ. inter cetera (ꝓut in multis libr; ab eodẽ exẽplariter cõſcriptis) regularit̃ cõtineꝛ vt de ſctõ Iohãne baptiſta nouẽ lcões ſub dublici feſto vel officio. ⁊ de ſctõ Franciſco vna antiph. ⁊ collecta de ſuis dieb; leganꝛ. vñ quidam homo ſpeciali deuotiõe cõpunctus nuper cõtulit ſtipendia ſiue redditus annuos ⁊ ꝑpetuos eccl'ie predicte in die ſancti Franciſci inter canonicos diuinis intereſſentib; diſtribuendos. cũ pacto vt ipſorũ canonicorũ chorũ de cetero de ſancto Franciſco ſimiliter. ix. lcões cũ duplici feſto queadmodũ de ſancto Iohãne baptiſta celebrate non obmittat ꝑpetuo. Et licet hec materia legendo peritis ſit multũ faſtidioſa. cũ fortaſſis apud ipos ſit quotidiana. ſtudioſo tamẽ ſimplici proderit: diligẽter rumiata. Naz vt ſcribit ſctũs Hieronymꝰ in vitaſpatrũ de Paulo heremita. q̃ diligẽtia ſibi cõpetenti q̃ſiuit a ſeniorib; ſuis vtrũ chriſtus fuerit ante prophetas. cuiꝰ quidẽ queſtiõis effectus licet fuerit ſimplex. ille tñ ſcriba ſubtiliſſimus nõ ſine cauſa eam potuit. cũ nouerit ipam profecturã ſimplicib;. vñ pertinent ex his q̃ per modũ thematꝫ ponunꝛ. et in veritate geſtorũ cõſiſtunt. mirabaꝛ quidã canonicꝰ huius eccl'ie ⁊ iuris ignarus. attamẽ in hoc collaudãdus. quia inter antiq̃s philoſophari incepit ꝓpter mirari. vt dicit Areſto. iij. methaphiſice. ⁊ cõmouet gentes publicus error. et ideo admiratio ſimiliter cauſaꝛ de rebus ex ignorantia cauſe. vt dicit Boetius. iiij. de cõſola. metro quito. Et igiꝛ erga me Felicem cantorẽ Thuricenſis eccl'ie decretorẽ doctorẽ mouebaꝛ tali dubio. Utrũ licuerit preposito et canonicis p̄dictis taliter immutare ſtatutũ ſiue breuiariũ. Et videbaꝛ ſibi q̃ nõ, ⁊ fortaſſis ex

eo q̄a hmōi ſtatutū ꝓut alia ipſoꝝ ſtatuta iuramēta ſingulorꝝ canonicoꝝ eſt firmatū. ⁊ ſine pe-
riculo ſalutꝭ eterne ⁊ tp̄alis ſeruari pōt. ideo inuiolabiliter perpetim eſt ſeruandū. vt le. ⁊ no. in
c. Si vero. de iureiur̄. ⁊ etiā firmiſſime ſeruari debuit hoc ſtatutū metu piurij: quod eſt crimē
grauiſſimū. et maxime p̄latis ⁊ clericis eandē eccleſiā regentibꝰ: cum eoꝝ facta ab alijs trahant̄
in exemplū. vt ꝯſeq̄nter in alijs pūctis: clauſulis ⁊ capitulis ſtatutoꝝ leuius excedatur. de vo.
Magne. Et ideo grauiꝰ veniunt puniēdi. vt. xj. q. iij. Precipue. et etiā ex eo q̄a piuriū infamiā
inducit. de iureiur̄. Querelā. de teſti. Teſtimoniū. ⁊ ibidem clarius per nouell. ⁊ q̄ꝫ graue ſit cri
mē piurij: le. ⁊ no. in. c. Ille qui. xxij. q. ij. Item ſecūdo mouebat̄ fortaſſis idē canonicꝰ. quia cō
ſuetudo laudabilis fuit in dicta eccl'ia ꝙ de ſimplici cōfeſſore. videlicꝫ q̄ non fuit doctor vel pō
tifex nō fiebat duplex feſtū. prout fuerūt Franciſcus Dominicꝰ Dihmarus ⁊ ſimiles: et eadē
cōſuetudo ſimilit̄ iuramēto ſingulorꝝ canonicoꝝ eſt firmata. vtꝫ in themate. ⁊ ꝙ illa ſine me-
tu piurij auctē propria etiā in meliꝰ reformari nō poſſit. Ad hoc de iureiur̄. Si vō. ⁊. c. Cū qui
dem. §. j. ⁊. c. Verū. Item de elect. Venerabilē. vbi taliter no. Inno. ⁊ Hoſti. ⁊ bene ad idē. de
iureiur̄. li. vj. de pactio. q̄uis. ⁊ qd̄ ſolitū eſt fieri ſemꝑ credit̄ fieri. ⁊ ita preſumit̄. lxxvj. diſt. De
lectiōis. C. de proba. Si in rem ⁊c̄. Item tercio mouebat̄ idē fortaſſis canonicus: q̄ꝛ ſibi cōſta
bat ꝙ quilibet in cātando ⁊ legendo horas canonicas tenet̄ ſequi cōſuetudīnē ritū ⁊ regiſtrū
illius eccl'ie in quo morat̄ beneficiatꝰ. vt. xij. diſt. Illa. xij. diſt. Quiſq̄s. etiā ſi ſit monachus in
eccl'ia ſeculari ꝑſulatus. vt no. ibidē. et Hoſt. in ſumma de ſta. mo. §. Sed nunq̄d abſoluit̄. ⁊ ꝙ
obmittens illas taliter legere peccat mortaliter: vt ſatis colligit̄. l. diſ. Cōtumaces. de cele. miſſ.
Dolentes. in ſi. ⁊ no. Arcbid̄. de reſcrip. c. vlti. li. vj. ⁊ puniri pōt ꝑ epiſcopuꝫ: vt no. xxj. diſt. c. j.
⁊. c. vlti. ⁊ in p̄cedenti. c. Cōtumaces. Sed q̄a inuito creditori vnū pro alio nō ſoluit̄. vt legit̄ ⁊
no. inſti. q̄bus mo. tol. obli. §. j. ⁊ in glo. ibidē. et ꝙ dicit Hiero. in ep'la. Ingratū eſt deo q̄cquid
ei obtuleris obmiſſo eo ad qd̄ teneris. Ex q̄bus colligit̄ ſi de iure teneor creditori nr̄o cui pen
ſum ſeruitutis nr̄e reddere debemꝰ: vt de cele. miſſ. c. j. Per ſingulos dies. vel in ſpēali die quod
idē valet pro horis canonicꝭ certū opus ſcripturaꝝ ſanctaꝝ ꝑlegere iuxta regulaꝝ antiquaruꝫ
eccl'ie traditionē de tp̄e cōcurrēti. videlicꝫ Eſaiam Hieremiam Thobyam Apocalypſim ⁊c̄.
nō ſatiſfacio de tp̄e. ſi dixero de ſanctꝭ ⁊ etiā de ſancto Franciſco. q̄ꝛ dn̄s nō nouit opus imꝑfe-
ctū. de bap. Maiores. ⁊ nihil ⁊ inutile cōuertunt̄. de cle. nō reſi. Tuc. ⁊ idē eſt minꝰ eſſe compe
tens ⁊ eſſe nullū. ar. de tranſla. Inter corꝑalia. ⁊ ſic. ff. de ann. tu. l. ij. ff. q̄ ſatiſda. co. l. quotiēs. ff. ad
vell. q̄uis. §. ſi ꝯuenerit. ac ſi diceret. qui inutiliter ⁊ incōueniēter legebat horas canonicas ni-
hil agebat: q̄a nec cantū eſt qd̄ vicioſe cātatū eſt. ff. q̄ ſatiſda. co. l. quotiens. vnde ſi nō licuit offi
ciū illius diei mutare: nec licuit feſtū ſancti Franciſci taliter celebrare. ⁊ ſi celebrauerit credito
ri nr̄o videlicꝫ Xp̄o non ſatiſfecit. ⁊ ita horas illius diei proprie deputatas obmiſit ⁊ penalē ſe
conſtituit. vt patꝫ ex p̄miſſis. Unde legit̄ in actibus concilij Conſtantieñ. ꝙ obiectū fuit Jo-
hanni pape. xxiij. ꝙ ipe frequēter dū legere debebat horas canonicas in die priuato ⁊ cōſcien-
tie tepidus attediabat̄ de nocturno legendo ꝙ dixerit cappellano ſuo vulgari Neapolitano cu-
ias ipe erat. Circ. vn. ſant. in nomi. cent. dyaboli. i. quere vnū ſanctū de quo legamꝰ in nomine
centū dyaboloꝝ vt citius expediamur. ⁊ hic peccauit. quia nō ſequebat̄ ordinariū romanū. de
quo dictū eſt in themate. de q̄ etiam dicit de ꝯſe. diſt. v. In die. vbi dicit Grego. etiam de illis q̄
in diebꝰ quotidianis tantūmodo tres pſalmos ⁊ tres lectiones celebrant. nō ex regula ſanctoꝝ
patrū: ſed ex faſtidio hoc facere cōprobant̄. Nam ſcriptū eſt: qui nō facit qd̄ facere debꝫ. intel-
ligit̄ facere qd̄ non debꝫ. ff. de edil'. edic. Quid ſit. §. idem. lxxxvj. diſt. Non ſatis. xxij. q. vlt. De
forma. et licet aliq̄d bonū ſit ⁊ vtile. nō tamē eſt agendū niſi in eo modo quo fieri debet. xj. q. iij.
Quid ergo. xij. q. ij. Quattuor. de ꝯſe. diſt. v. Non oportꝫ. ff. de remiſ. l. j. ⁊. l. iij. §. Sed in bello
Iteꝫ potuit moueri quarto canonicꝰ predictꝰ ꝙ licet ꝑpoſitus ⁊ capitulū de nouo facere poſ-
ſint ſtatutū de cauſis leuibus ⁊ minoribꝰ: vtputa de hora cōuocandi ad capitulū: ⁊ de diſtri-
buendo fructꝰ et ſimilibꝰ. vt legit̄ ⁊ no. de ver. ſig. Cōſtitutiones. li. vj. al's tamen in magnis ar-
duiſq̄ꝫ cauſis: ⁊ que tangūt ſtatū eccl'ie per ſuperiorē confirmatū ⁊ iuratum. vt in themate pro
ut ſunt ſtatuta oīa ⁊ ſingula ſaltē conſcripta in libris ſtatutoꝝ vel ſtatuario predicto. ſimilit̄
et ſtatutorū ſingulorꝝ clauſula ⁊ capitula ſine cōſenſu epiſcopi: ⁊ ſine magna neceſſitate ⁊ opor
tunitate immutari nō poſſunt. vt in dicto. c. Cōſtitutiones. Scriptū eſt eñ. Defleat peccator.
quia offendēs in vno videlicet pūcto vel clauſula ſtatutoꝝ: factus eſt omniū reus. ⁊ ſunt ver-
ba ſcti Auguſtini poſita ꝓ regula iuris in antiq̄s. Itē q̄ totā legeꝫ ſeruauerit: offendat autē in

vno fact⁹ eſt oīm re⁹. Jac. ij. de. pe. diſt. ij. Si cū inqͣt. cū ꝯcoꝛ. Vñ oīs res ꝑ q̄ſcūqȝ cās naſcit̄: ꝑ eaſdē diſſoluit̄. de. re. iu. c. j. de q̄ ſinceri⁹ vide Archid. in dic. c. Cōſtitutiões. Sȝ ꝙ canonici auc̄tate ꝓpria pñt diſſoluere ⁊ mutare antiq̄ ſtatuta de volūtate ⁊ oꝛdinatiōe epi facta ⁊ ratifi= cata. imo eccl̄ie vniuerſal̄ oꝛdinatiōeȝ. vt in. c. Glio ſus. de reli. ⁊ vene. ſanc. li. vj. vbi ꝓpꝛie cauet̄ vt de ſimplici ꝯfeſſoꝛe nō fiat tale feſtū. ſed de doctoꝛe ⁊c̄. ⁊ ſic nō videt̄ licere ꝓut colligit̄ ex p̄= dictis. Nā dic lex. ludibꝛiū eēm eſſet ſi qd̄ ſtatutū fuit ab initio ꝙ momēto quolibȝ mutaret̄. C. de bo. q̄ li. in po. ꝯſti. l. vlt. Nō eēm quod rite ſed leges ab initio actū eſt ex alio euēm reſuſcitari dȝ. C. admi. nu. l. ſancim⁹. Hoc fundamēto vident̄ armati Ciſtercienſes Cluniaceñ. Pꝛemon= ſtrateñ. ⁊ oēs mundi totius appꝛobate religiōes: q̄ nec in ſpeciali nec in generali nullū nouū feſtū celebꝛare p̄ſumūt niſi inq̄ ncū diffinitoꝛes ſuoꝝ generaliū capitulo ꝝ rite diſponūt Arguit̄ eēm ab exemplis que pietatē continent: pꝛout infra dicet̄. et no. Archidya. de re iudi. Cū eterni. li. vj. ⁊ ibi videas. Vñ dixit ſapiētis autoꝛitas quē vtriuſqȝ iuris allegat facultas. Multoꝛum diſce exempla que facta ſequaris. Que fugias vita nob eſt aliena magiſtra. Itē quinto poterat moueri canonic⁹ p̄dict⁹: cū ſimonia nō ſit aliud niſi ſtudioſa cupiditas vel volūtas emēdi vel vēdēdi ſpūale vl̄ ſpūali annexū. j. q. i. Qui ſtudet. ⁊ de ſimo. Tua nos. ⁊ maxīe ſi pactū interue nit: qd̄ in ſpūalib⁹ p̄ncipalit̄ eſt euitādū: vt de pac. c. vlt. j. q. j. q̄ȝ pio. Nam ſcd̄m leges impꝛia= les ſancta eſtimatiōeȝ nō capiūt. ff. de re. diui. l. ſacra loca. §. vlt. ⁊ ꝓpterea vendi non poſſunt cū vēditio ſine p̄cio nō cōſtat: vt inſti. de emptio. ⁊ ven. §. Preciū. ⁊. ff. eo. ti. l. ij. §. Sine precio. ⁊ q̄ ſpūalia vendit capitale crimē cū ſimonia cōmittit: vt in dicto c. Qui ſtudet. patet eēm ex thema= te ꝙ clerici ſtudioſe vendiderūt opas ſuas ſpūales ⁊ ſe pꝛo panib⁹ locauerūt: officia diuina de nouo celebꝛādo que pꝛius eadē die nunq̄ȝ fuerūt celebꝛata. imo queſtū in eis fuit illū dic oīpo= tenti ſoli et ſolūmodo ad ſeruiēdū ꝓpꝛie appꝛopꝛiatū officio ſuo ꝓpꝛio priuarūt: ⁊ cū pacto ꝓ p̄= cio recepto in laudes ſancti Frāciſci cōuerterūt. Odit aūt deus ⁊ nō ſolū odit ſed ꝓijcit feſti= uitates coꝝ q̄ nō celebꝛāt feſtiuitates dei ſed ſuas. i. ꝓ mūdanis ⁊ t̄palib⁹. et hoc eſt bene notā= dū. xxiiij. q. j. Odi. xvj. q. vij. et hoc diximus. de q̄ infra ſinceri⁹ dicet̄. ⁊ ſummarie turpi⁹ ege= runt q̄ȝ illi de quib⁹ dicit pꝛopheta Johelis. iij. Sitiētes puellā ꝓ vino vt biberēt vendiderūt: quia hi carnalia: illi vero ſpūalia quantū in ipſis eſt venūdauerūt. Item ſexto moueri poterat canonic⁹ iſte: qꝛ nouitas illa talit̄ introducta ꝯtra eccl̄ie ſtatuta vetuſtiſſima ⁊ cōſuetudīeȝ anti quā tanto tempoꝛe ſeruatā ꝙ eius initiū nō eſt in memoꝛia hominū q̄ cōſuetudo ſimiliter legē facit. vt le. ⁊ no. de ꝯſue. Cū cōſuetudīs. et talis nouitas videt̄ ꝑiculoſa legib⁹ q̄ȝ ⁊ canōib⁹ ini= mica. vt. xj. di. Quis neſciat. xxx. di. Scripſim⁹. di. iiij. Erit. ff. de ꝯſti. pꝛin. l. In reb⁹. Et ratio quia plerunqȝ diſcoꝛdiā parit: vt in dicto ca. Cum conſuetudinis. Nouū aūt dicit̄ cui⁹ facies eſt imutata. vt hic. et. ff. de no. op. nun. l. j. Mutare autē eſt ſubſtātia rei in totuȝ remota aliaȝ in eius locum ponere vt. ff. de teſta. l. Heredes palam. §. ſi quid pōt. C. de no. co. fa. §. Quibus. ibi additiones. et nōne facies videt̄ immutata: immo tota effigies ⁊ foꝛma et ſubſtantia rei in totū remota. vt patet. Nā pꝛius fuit quaſi ſilentiū vt fit in priuatꝭ dieb⁹. ſed ecce nūc clamoꝛ factus eſt: ac ſi diceremꝰ Ecce ſpōſus venit: videlicȝ Frāciſcus: exite obuiam ei. Matth. xxv. Lauda te igitur eū cū ſono tube laudate eū cū pſalterio ⁊ cithara: laudate eū in timpano et choꝛo: lau= date eū in coꝛdis et oꝛgano ⁊c̄. vſqȝ in finem cōtinuādo. Ecce nonne iſta dicit̄ nouitas ⁊ muta tio grandis. vbi de ſilentio fit tantus clamoꝛ: immo vident̄ omnino cōtraria: vt interdicti tem pus et feſtiuitas ſolennis et publica. de quibus infinita ſunt iura. Dicitur autem nouum quod pꝛius non fuit: vt. vij. q. j. Non autē. de elec. Generali. li. vj. xviij. q. ij. De monachis. ⁊ qd̄ no. ibidē. Ad idē quod legit̄ et no. xij. di. c. ij. et. viij. q. j. Nec nouum. xxiiij. q. iij. c. iij. in pꝛinci. iij. q. ij. Non tam nouum. vbi de hoc de iudeis. Conſuluit. et ſimile eſt hic. quia a tēpoꝛe fundatiōis eccleſie non fuit tale feſtū in illa eccleſia. Et humanit̄ loquimur de nouitatib⁹: que ⁊ int̄ homi nes diſcoꝛdie ſunt cauſa: vt in dicto caplo Cum cōſuetudinis: ⁊ cōtra hm̄ōi nouitates ſcribit̄ ꝙ antiquitas venerāda eſt. ij. q. vj. Anterioꝛū. §. Illud etiam. ff. de iuꝝ. imu. l. ſemper. ⁊ Boe. ij. de ꝯſo. dixit. Felix nimiū pꝛioꝛ etas. et etiam dicit lex Teſtamenta. C. de teſta. mos retinendus eſt fideliſſime vetuſtatis. Inſuper etiam iura noſtra ita videlicet antiquitati tempoꝛū et ſcriptu rarū: decreta patrū ſanxerunt reuerētiam exhibendam: et euidenter aſſerūt ſanctoꝛū canonum ſanctiones. de tranſla. Quanto. et huiuſmodi ſcripturarū et ſtatutoꝛum antiquitati tanq̄ȝ iuri ſcripto reuerentia fideliter eſt adhibēda: vt. vj. diſt. Eccleſiaſticaꝝ. ⁊. c. Catholica. de cau. poſſ. Cum eccleſiarum. ⁊ vtiqȝ vetuſtas eſt ſeruanda ſi poteſt ſine ſcandalo fieri: vt. iiij. diſt. Deniqȝ.

Unde dicit Grego. in generali ſinodo. Nos autem et ordinem romanorum inueſtigantes: et antiquū morē noſtre eccleſie imitantes. antiq̄s patres ⁊c̄. de cōſe. diſt. v. In die. Item ſeptimo moueri poterat canonicus p̄dictus. qꝛ ſcādalū ſequi poteſt ⁊ ſequit̃ indubitāter ex huiuſmodi nouitatū ⁊ mutationū ſubitarū inductione: ⁊ antiquitatū ⁊ antiquarꝫ obſeruationū refutatiōe. Ratio: quia clericis laicos infeſtos opido antiq̄tas tradit. qđ etiā p̄ſennū experimēta tēporū manifeſte declarāt. de imu. eccle. c. vlt. li. vj. et qđ non diligunt: de facili ꝯtemnūt. xx. q. iij. Pūs. dicentes cū canone hmōi facta recentia grauius ſcandalizāt. ⁊ motus animorū turbulētius excitant. vt. xxiij. q. ij. c. ij. in fi. et indubitāter layci malis exēplis clericorꝫ peiores fiunt. l. diſt. De his vero. de quo Iſidorus de ſummo bo. libro tertio. c. xxxviij. Sed de hoc cauendū eſt prout nos inſtruit Inno. iiij. in. c. j. de off. le. li. vj. Dū dicit: Officij noſtri debitū remedijs inuigilat ſubiectorꝫ. quia dū eorꝫ excutimus onera dū ſcandala remouemꝰ nos in eorū q̄ete q̄eſcimus et fouemur in pace. Si g̊ prelatus ex debito tenet̃ a ſuis ſubditis onera ⁊ ſcandala remouere. ⁊ eorꝫ occaſiōe ſe debꝫ ponere murꝫ p̲ defenſiōe ſubditorū. vt. xlij. diſt. c. j. Caueat g̊ platꝰ cū capitulo ſuo ne tales nouitates nō tantū ipſo agente ſed ipſo tacente taliter fiāt vt videat̃ cōſentire: p̲ reg̃la z. Qui tacet: de reg. iur̃. li. vj. Quid enī ꝓdeſt illi ſuo errore nō pollui q̄ cōſenſuꝫ preſtat errāti. lxxxiij. diſ. Quis enī. Nam cōſentire videt̃ erranti q̄ ad reſecāda que corrigi debent non occurrit. Ibidem. c. ſeqn̄. Scandalū enim oritur indubie dū debent infeſti. videlicꝫ layci p̄dicti de clero: et etiā ſimplices clerici ad maiores qui de hmōi feſtorū multiplicatiōe nō habent emolimentū ſed onus: qꝛ forte ſunt capellani vel chorales taliter videlicꝫ: ecce qui per ſingulos dies clamitādo pronūciant. Inclina cor meū deus in teſtimonia tua ⁊ non in auariciam: Pš. cxiij. cū ſit idolorū ſeruitus. ad Collo. iiij. j. q. j. cū omis. cum cōcor. ⁊ omnū malorū radix. j. ad Thimo. vj. Ecce ſcđm multitudinē fructus ſui multiplicauit altaria. Oſee. x. in p̄nci. Uidemus inquiūt ꝙ Salomon optime dixerit. Eccś. x: Pecunie obediūt omia. Et glo. interli. dicit ibidē: ⁊ mortificat aīas que nō moriūtur: ⁊ viuificat corpa que nō viuūt. Et ſubſannādo clerū poetam allegant dicentē. Uidi cantantē miſſam celebrantē. Nūmus cantabat: nūmus reſpōſa parabat. Uidi ꝙ flebat: dū ſermonē faciebat. Et ſubridebat populū quē decipiebat. Hec ille. Et pecunie appellatiōe res quelibet ſignificant̃. ff. de ver. ſig. l. Pecunie appellatione. etiam mobiles ⁊ immobiles ⁊ oēs res que donari ⁊ recipi poſſunt. eo. ti. l. Pecunie nomie. Scandalū autē non eſt aliud ſcđm Hoſtien̄. in ſumma de renūc. §. penul. Eſt autē ſcandaluꝫ dictū vel factū minus rectū: vel ſignū cuiꝰ occaſione tradit quis cōſenſuꝫ mortalis peccati: vel eſt alteri p̄bens occaſionē ruine. Et ſcandalū grece: latine ſonat offenſio ruina vel rixa. put ego vidi rixas intricationūq3 materias ſup̲ eo ꝙ Franciſcus frater minor maiori inter natos mulierū ſua feſtiuitate fuit parificatꝰ. Unde dū chriſtus dixit. Qui ſcandalizauerit vnū de puſillis iſtis. Matth. xviij. ⁊ Marci. ix. Hoc eſt q̄ offendi vel rui fecerit: vt exponit Archid. in dicto. ca. j. de offi. delega. li. vj. qđ nullo modo faciendū eſt. vt. xj. q. iij. Inter verba. Sic phariſei ſcandaliſati ſunt. Matth. iij. ⁊ dic. c. Inter verba. de cōſe. diſt. ij. c. Prima quidē. i. rixati ſunt. Et ſcđm hoc notat̃ ꝙ ſcandalū ſemp̲ vitandū eſt dūmodo deus non offendat̃ qui eſt chriſtus ſapiētia. iuſticia. veritas. ſanctitas. ⁊ fortitudo. xj. q. iij. Exiſtimant. alr̄s ſcandalū vtilius toleratur̃. vt de reg. iu. Qui ſcandaliſauerit. ⁊ ſcđm hoc dicit Hoſtienſis intelligendū. c. Cū pridem. §. Prorogaui. de renunc. Item de p̄ſcrip. c. Nihil. de vo. Magne. de no. op. nunc. Cū ex iniūcto. Item octauo potuit moueri canonicus p̄dictus quia breuiariū ſiue librū habuit antiquū de originali ordinario fideliter quondā exemplar cōſcriptū ⁊ collationatū: put multitudo clericorū habet loci illius hodie. per quē idem canonicꝰ horas in domo canonicas pſoluere ſolebat qui liber ꝓpter ſui antiquitatē. ⁊ quia ꝯcordabat cū antiquis magnā fecit fidem. de proba. Cū cauſam. de p̄ſcrip. Ad audientiā. xvj. diſt. Habeo librū. ⁊ hic liber antiquus in huiuſmodi noua feſtiuitate traditiōe ſua corruptus diſcrepabat. quā corruptionē ⁊ ſimiles Jo. an. in addi. ſpe. ne volumīa antiqua violarent̃ p̲ ſuas additiones: miro conomine vitabat. Eſt ergo ab exemplis argumentandū ⁊ in cōſequentiā ſunt trahenda. vt de re iudi. c. j. li. vj. in princi. ⁊ preſertim q̄ pietatē cōtinent. vt hic. Ad hoc arg. de cōſe. diſt. iij. Sanctū eſt. vel cū aliquid recte factū inuenit̃. ff. de manumiſſ. vindicto. l. Apud ſe. ⁊ eo ipſo videtur aliquid bonū et iuſtū quod a bono factū eſt. xxxvij. diſt. Qui de menſa. ix. q. ij. Lugdunen̄. vij. q. j. Omnis. de quo ſup̲. ar. j. Sunt paria vtilitas ⁊ neceſſitas. de reſcrip. Statutū. li. vj. §. Inſuper. Ad idem de p̄ben. Expoſuiſti. Neceſſitas autē frangit legem: ⁊ lex non neceſſitatē. de conſe. diſt. j. Sicut. de conſue.

Quanto. ⁊ incōmoditas ⁊ impoſſibilitas immutant ius cōmune. vt no. Archid ya. de ſepul.
c. vltimo. libro. vj. et cōmoditatis cauſa permittit quod alias non permitteret. vt no. ibidem Jo.
an. in glo. ij. nec refert an quis nō habeat an cū cōmodo habeat. vt le. ⁊ no. ff. de vſufruc. pcra.
l. j. ff. de euic. l. ſi plus. §. fi. Ergo ſi videbat antiquū regiſtrū cū infinitis ſimilib exēplarib nō
fore violandū ⁊ incōmoditatē tanq̄ impoſſibilitatē fore vitandā. Similiter videm⁹ de famo
ſiſſimis doctorib volumia in quacūq facultate cōponentib ⁊ cōplentib. vt fuerūt predictus
Jo. an. Antho. de butrio ⁊ ſimiles: q̄ pro nulla noua ſuperueniente diſcrepatiōe cōpilationes
ſuas immutarūt. ſed in terminis ſuis firmiter tenuerūt. ⁊ per vniuerſum mundū taliter cōpo=
ſita publicari fecerūt ⁊ publicata nō violauerūt. Item nono poterat moueri canonicus predi
ctus. quia chriſtus dixit. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Joh. xiiij. Itē chriſtus.
Quid exiſtis videre ꝓphetā? vtiq dico vob maior inter natos mulierū ꝓpheta Johāne bapti=
ſta nō eſt. Lu. vij. Ex his ſcripturis notat q iuxta merita ſanctoꝝ ſunt manſiones in celis. Itē
notabiliter dixit cōparatio. Inter natos mulierū. nam cōparatiuus preſupponit poſitiuū. ff. de
ver. obli. vbi autē facit de renūc. Niſi. ad fi. Unde videt q aliquis magn⁹ eſt inter ſanctos dei
id eſt ſanctus: et tamē nō eſt tam ſctūs prout eſt ſanct⁹ Johānes baptiſta. vt patz de ſctō Fran
ciſco. vnde videt q ſint gradus beatorū prout int angelos: prout legit ⁊ no. xcix. diſt. Ad hoc.
vbi vide glo. ⁊ clarius patz per magiſtꝝ ſent. in. ij. diſ. ix. in prin. put etiā inter angelos malos.
vt ibidē diſt. vj. ⁊ clariſſime p ſanctū Tho. ibidē in vtroq loco. Quis autē dubitat de eo q il=
li nō debeat in eccleſia maior feſtiuitas cui pro laborib multis ⁊ pro morib caſtis. pro actio=
nib ſtrennuis. celſiorio loci premiū debet in celis. vt. lxj. diſt. miramur. Oportet enī preſenti te
ſtificatiōe predicari ⁊ bone fame pconijs nō taceri. xij. q. ij. Quattuor. ⁊ ſi in vita ſua maiores
alijs fuerit paſſus pſecutiōes. vt. vij. q. j. Omis q̄ gemebat. ⁊. c. ibi adiuuari. ⁊ qui fuerit paſſus
ex maiori caritate. j. q. j. Uide quantū bonū eſt caritas. et qui maiora miracula fecerit in vita ⁊
poſt mortē. ⁊ q in hmōi miraculis cōcurrebāt q̄ttuor pncipaliter. Primū q ipſa miracula fue
runt ex deo ⁊ nō ex arte magica vel aliūde. vt. j. q. j. Teneam⁹. ij. q. vij. Item balaam. j. q. j. Pro=
phetauit. Itē qui fuerint cōtra naturā vel ſupra vires nature quo ad factū. vt in reſuſcitatione
Lazari. vel quo ad modū. vt in ſocru Petri ſubito a febrib curata. xxvj. q. ij. Nec mirū. p Ar
chid. nō ex vi verborū: ſed ex merito hois hoc cōtingebat. Hoc ideo dico: q panis q̄tidie mi
raculoſe tranſſubſtantiat in corp⁹ chriſti: nō merito hois ſed vtute verboꝝ. vt de cōſe. diſt. ij.
Quia corp⁹. vt in. c. In q̄buſdam. Item q fuerint ad magnā corroborationē fidei. Naz ſatis
miraculoſe ex herba putrida fit vinū ppetuo putrefactione carens. ⁊ hoc miniſterio hois ſed
non ad fidei corroborationē. de q̄bus miraculis ſi plen⁹ videre volueris vide Iſido. de ſum.
bono. li. j. c. xxij. et. Greg. ſup Ezechielē. li. j. omel. v. circa fi. ℣. Lumine tuo. ⁊ pleniſſime eundez
in moralib. li. vj. c. vj. Et ſi tali prout eſt ſctūs Johānes baptiſta tā eminēter pcellenti maioris
feſtiuitatis daret ſolēnitas iuxta mentē pdicti. c. Glīoſus. q̄ ſctō Franciſco ſimplici imperito ru=
ſtico. imo in ſacris ordinib nunq̄ ꝯſtituto: quis nō aſſereret rite legittimeq feſtiuatū? Ad hoc
facit dictū apl'i. j. ad Choꝝ. xv. quoniā ſtella differt a claritate a ſtella. ſicut etiā erit in reſurre=
ctiōe mortuorū. Cū ergo ſcd'm beatū Dyoniſiū eccleſiaſtica hierarchia repſentat in ſuis actio=
nibus ſeu ordinationib celeſtē hierarchiā in qua ſancti ſcd'm diuerſitatē meritorū ſuoꝝ diſpo
nunt. Ideo ad hoc repſentandū varietas officiorū in eccleſia vniuerſali ⁊ etiam pticulari re=
perit. et huiuſmodi varietas meritoꝝ non ad priuati hominis ordinationē: donationē: vel fun
dationē debet tranſponi: nec minor meritis magis merito preponi. alioquin iuxta prouūc pro
ducta videtur proceſſum fore contra tramitē recte rationis.

Ad partē autē affirmatiuā potuit moueri cano

nicus pdictus ⁊ taliter. Nam prepoſitus ⁊ capitulū eccl'ie Thuriceñ. ante ꝯſtitutionē illius ca
pituli Glorioſus. immo ante cōpilationē ſexti libri decretaliū poterāt (prout fecerūt) edere de
nouo ſine cōſenſu ordinarij ſtatutum ⁊ ordinationē que tangebāt diuinū cultum. ⁊ ipm etiam
augmentabāt. vt in. c. penul. de ꝯſti. per cōtrariū: et eo. ti. c. Cum omnis. ⁊. c. Cū acceſſiſſent. ⁊. c.
Cum. M. ⁊. c. Ex parte. de reſcrip. Cōſtitutus. §. Diſcretioni veſtre. ⁊ maxime ex eo. q videt
licitū ⁊ honeſtū. per. c. prealle. Cōſtitutiones. de ver. ſig. li. vj. pretactū. cum etiā quodlibet lici=
tū collegiū ſibi ſtatutū edere poſſit quo ad ea q̄ ad ſe pertinēt. vt. ff. q cuiuſq vniuerſi. l. j. §. ij.
de conſti. Ex litteris. ⁊ ſeruandū eſt maxime dum fuerit iuratū ⁊ ſeruari poteſt ſine interitu ſalu

tis eterne: vt in. c. Si ꝓ. de iureiur. ⁊ maxime dū nulli p̄iudiciū generat. vt in dic. c. Cū. M.
forancū. de quo plene per Jo. an. in mercurialib⁹ ſup regula. Ea q̄ fiunt. ꝓ. ſecūdo ſtatuta epi=
ſcopoꝝ. ⁊ hoc modo pn̄t per iura p̄dicta maxime dūmodo ſtatuta ſunt licita ⁊ honeſta ⁊ com
munia omibus. iiij. diſ. Erit aūt. nec debꝫ rep̄henſibile iudicari: ſi ſm̄ veritatē temporū. ſtatuta
qn̄qꝫ variant̄ hūana. p̄ſertim cū vrgens neceſſitas vel euidēs vtilitas expoſcit. de ꝯſang. ⁊ affi.
Nō debꝫ. de ſen. exco. Sup co. ij. de tranſ. c. vlt. xxiij. q. viij. Occidit. xxiij. q. iiij. Quis ignoret.
xxix. diſt. Sciendū. ⁊ duob⁹. c. ſeque. iiij. diſ. Erit autē. Nā imꝑator dicit. Nō enī erubeſcim⁹
ſi qđ melius horū que ꝑus ipi diximꝰ adinueniamꝰ cōpetentē priorib⁹ imponere correctionē:
nec ab alijs corrigi expectemꝰ. in autē. de nup. circa ꝑn. col. iij. Itē idē col. ix. vt frēs filij ⁊c̄. dicit
in ꝑn. Noſtras emēdare leges nos nō piget: vbiqꝫ vtilitatē ſubiectꝭ inuenire volētes. Et Sa=
lomon dixit. Sapiētis eſt mutare in meliꝰ cōſiliū: ⁊ allegat h̄ Accurſiꝰ in ꝑori autoritate. ⁊ ſa
piēs mutat conſiliū cū prudētius meditat̄ ad hoc. c. de colo. Illiricanis. l. nunqꝫ. ⁊ ſic etiā pa=
pa qn̄qꝫ mutat ſn̄iam. xxxv. q. ix. Ueniā. ⁊ mutat decretales. vt videt̄ in dic. c. vlti. de imu. li. vj.
Sed nō in alteriꝰ detrimentū mutare debemꝰ cōſiliū. de q̄ plene de re. iur̄. li. vj. Et ſup eadē et
talit̄ vt p̄mittit̄ hic ſtatutū ſiue regiſtrū aut breuiariū videt̄ immutatū. Nam quodlibet ſtatutū
recipit determinationē a iure cōmuni ꝓpter neceſſariā ⁊ iuſtā ⁊ legittimā cauſam. ff. de mune. et
hono. Ut gradatim. §. j. ⁊. ff. de nox. l. ij. ff. de ſerui. l. ſi cui. ff. de ritu nup. l. Quāqꝫ. Itē dicit lex
Omnis diffinitio. i. regula in iure periculoſa eſt. parū enī eſt qđ nō ſubuerti poſſit. id eſt qđ non
exceptionē patiat̄. ff. de re. iu. Omnis diffinitio. Et dicit parū. quia gloſa ibidē annūerat aliqs
iuris caſus q̄ exceptionē nō patiunt̄: ⁊ ideo nō mirerꝭ ſi ſtatuta minorū principū aut ꝑuatorū
ꝓpter cauſam mutant̄. Secūdo ſic. Licet bene ordinatū ſit ⁊ ſtatutū ante tēpora: vt de ſancto
Franciſco fiat antiphona ⁊ collecta. ⁊ hoc in dieb⁹ illis dum minores eſſent eccleſie fructꝰ. ſed
quia nō eſt irrationabile imo ratiōe dignissimū q̄ dum augent̄ dona: rationes etiā creſcant do
norū. vt dicit Beda ſup illo Matth. xxv. Homo q̄dam peregre. ⁊ qđ dignus ſit mercēnarius
mercede ſua. Luc. x. ⁊. xij. q. ij. Unicuiqꝫ ſuffragio. Nam indubie maiores ſunt labores in tali
ter feſtinādo. ⁊ etiā maiores ſunt expenſe videlicꝫ in luminib⁹: candelis: campanis pulſandis:
⁊ ornamētis eccleſie feſtinaliter exponēdis q̄ vſu cōſumunt̄ ⁊ plurib⁹ alijs qꝫ in die priuata. Et
ex quo nō inuenit̄ ꝓhibitū. vt ſcꝫ q̄ feſtū illo modo de nouo crearet̄ q̄ illud ſeruaret̄ iuxta in=
ſtitucntis ac p̄poſiti ⁊ capituli voluntatē: dūmodo ordo canonicorū ſeculariū nō peruertit̄ in
religioſorū ritū: vt in dic. c. Miramur. xvj. diſt. Et inſup ꝓmiſe prout ex nunc fuit ꝑmiſſum vt
eccleſia ditaret̄ aut conſeruaret̄ in rebus tēporalibus ſine q̄bus ſubſiſtere nō poteſt ſtatus cle=
ricoꝝ. quēadmodū corpus ſine anima. j. q. iij. Si quis abiecerit. quia militari debent clerici in
eccleſia dei. ij. ad Thimo. ij. ⁊. xvj. q. j. c. j. ⁊. iij. ne cle. vel mo. c. j. in fine. et. c. Sed nec. ⁊ nullus
tenet̄ militare proprijs expenſis. de p̄ſcrip. Cum ex officij. ⁊ beneficiū datur ꝓpter officium. de
reſcrip. c. fi. li. vj. ⁊ preſertim illis clericis qui eccl'ie fideliter vigilāterqꝫ ſeruierūt. j. q. ij. Clerici.
lxxxvj. diſt. Non ſatis. ⁊ ſcđm apoſtolū. Qui altario ſeruit: viuere debet de altari. ⁊ qui ad onꝰ
elegit̄: repelli non debꝫ a mercede. ⁊ patꝫ a ſimili q̄ clerici viuere debeant de patrimonio Jeſu
chriſti: cuius obſequio deputant̄. ⁊ ipa nomis ratio perſuadet ⁊c̄. vt de p̄ben. Cum ſm̄ apo=
ſtolū. Et ideo q̄r certum eſt qđ nō eſt prohibitū in ſtatutis eccleſie. nec ꝑ iura canonica augmē
tare feſta ⁊ fructus eccleſie. ꝑ videt̄ permiſſum: prout legit̄ ⁊ no. in. c. Inter corporalia. de tranſ.
immo bonū eſt argumentū in vtroqꝫ iure cum nuſqꝫ inueniat̄ prohibitū. ergo nō debꝫ prohi=
beri. xxvij. q. ij. Lex diuine eccleſie. xxxj. q. j. Ex ſi dormierit. lv. diſt. Si ſit euāgelica. Tercio ſic
Ex quo glorificat̄ deus in ſanctis ſuis. vt in dic. c. Glorioſus. ⁊ idcirco iubemur cū in ſanctis
ſuis laudare. vt in Cle. j. co. ti. quoniā ꝓpheta dixit imperando ex illius imperio: q̄ in alnis ha=
bitat p̄cipiendo. Laudate inq̄t dominū in ſanctis eius. Ps̄. vlti. et in conſilio iuſtorū ⁊ cōgre=
gatione magna opera dn̄i oſtendunt̄. Ps̄. cx. Et etiā dixit veritas. Qđ vni de minimis meis
feciſtis mihi feciſtis. Matth. xviij. et qui vos recipit: me recipit. ⁊ quicūqꝫ potū dederit vni ex
minimis iſtis calicē aque frigide. Matth. x. ⁊ ſi in minimis tanta operant̄ obſequia. tam larg=
ter impenſa. quid a fortiori ſi maioribus ſuis obtulerimus miniſteria. vt de elec. Cum in cun=
ctis. concor. in Cle. j. de reli. ⁊ vene. ſanc. in glo. iij. vbi dicit̄. Si laudare iubemur dominū in
ſanctis ſuis: fortius in ſeipſo. quia eſt ſup omēs celos: ⁊ ſtatus ſanctorū ⁊ chorus angeloꝝ. Et
eſt argumentū a maiori ⁊ valet. vt ibidē. Unn̄ Eccī. xliiij. Laudemꝰ viros glorioſos ⁊ paren=
tes noſtros in generatiōe ſua. multā gloriā fecit dominꝰ magnificētia ſua a ſeculo dominātes

in poteſtatib⁹ ſuis. Item Apocalyp. xij. Non dilexerũt aĩas ſuas vſq; ad morte͂. ꝓpterea leta
mini celi ⁊ q̇ habitatis in eis. quare gloria ⁊ honore coronaſti eum domĩe: et cõſtituiſti eũ ſup
opera manuũ tuaꝝ. Pſ. viij. Quis aũt dubitat ſi beatiſſimi ꝟginis matris dñi que digniſſima
eſt creaturarũ laudes ꝑ omĩbus alijs ſanctis impendim⁹: plus filio ſuo cõplacem⁹. vt colligit̃
in dic. Cle. j. ⁊ al's ſ͂m humanas rõnes: ⁊ ſ͂m lege͂ moſaycã qua tenemur honorare parentes
Exod. xxiiij. rõne digniſſimũ: quis dubitat aũt ſi dñm laudauerimus ꝑ noſmetipſos in dieb⁹
nr̃is (prout etiã poſſum⁹) ꝙ ſimiliter ꝑ alios poterim⁹ perpetuo: cũ ſcriptũ ſit. qui ꝑ aliũ facit
eſt ꝑinde ac ſi faceret ꝑ ſeipm̃. vt de re. iu. li. vj. eũ cõcor. Nec obſtat prout in iure cauet̃. ꝙ etiam
factũ ab eode͂ diuerſis te͂poribus non reputat identitate͂ eiuſde͂ facti. vt. ff. de cõdi. Indebiti. l.
ſi non ſorte͂. §. libertus. ⁊ in aute͂. de fi. inſtru. circa ꝑnci. Nam quantũ ad veritatez impoſſibile
eſt factũ vni⁹ dici factũ alteri⁹. ſed de quadã iuris interꝑtatione ꝓcedit ꝙ factũ vnius alteri⁹
intelligat̃. vt. ff. de duob⁹ reis. l. nemo ⁊ vos. ff. de vi ⁊ vi. ar. §. deieciſſe. ⁊. §. qd̉ dicit̃. ⁊ nõ eſt du
biũ ꝙ ille tenet̃ interdicto vnde vi qui deiecit per ſe vel ꝑ alium. vt in dicta. l. j. ff. de vi. ⁊. vi. ar.
et ita q̇ dat vel recipit ꝑ aliũ fieri. ⁊ eſt ac ſi ꝑſeipm̃ faciat ſi ꝯtinuo facit rex vel ꝑnceps per aliũ.
Item infirm⁹ et pupillus qd̉ per ſe facere nõ poſſent. vnde ſi ꝑ me ⁊ alios pſalmos nr̃os can=
tabim⁹ cũctis dieb⁹ vite nr̃e in domo dñi. Eſa. xxxviij. vel per aliũ poſt morte͂ meaz. prout is q̇
teſtamentũ facit. ⁊ ꝑ executores poſt morte͂ diſponit. ſic etiã apud deũ ⁊ homĩes tanq; ꝑſonali
ter fecerit. ⁊ ita ſi nũc aut poſt morte͂ cõpleuerim⁹ illã glorioſam dei laude͂ aut ſanctoꝝ ſuoꝝ. de
qua ſcribit̃ Inmola deo ſacrificiũ laudis. Pſ. l. Ite͂. Laude͂ dicite deo oe͂s ſancti eius. Apo=
calyp. xviij. Ite͂ In omĩ corde bñdicite ⁊ laudate nome͂ dñi. Eccĩ. xxxix. Et dixit Bern̄. Lau
date dñm: q2 nil ita in terris ꝓprie repſentat quendã celeſtis habitatiõis ſtatũ ſicut alacritas lau=
dantiũ deũ. ⁊ Aug⁹. Deus cũ de illo nemo digne dicere poſſit. admiſit tñ humane vocis obſeq̇=
ium. ⁊ ꝟbis nr̃is hũane in laude ſua nos gaudere voluit. Itẽ ad laude͂ dei incitat nos oı̃s crea
tura: cũ dicit̃. Bñdicite oĩa opa dñi dño. Vñ mirũ eſt dicit Greg. ꝙ hõ non ſemꝑ laudat deum
Ite͂ dicit Aug⁹. Si placent opa dñi. ex his lauda ⁊ artifice͂ coꝝ. Item dixit Bern̄. in quodã ſer
mone. Moneo vos dilectiſſimi pure ac ſtrenue diuĩs intereſſe laudib⁹ ſtrenue vt ſicut reuerent̃
ita alacrit̃ dño aſtiſtatis. nõ pigri. nõ ſomnolẽti. nõ oſcitãtes. nõ ꝑcentes vocib⁹ ⁊c. ⁊ etiã q2 di=
cit ꝓpheta In cimbalis bñ ſonantib⁹ laudate deũ ⁊ imo verius in vocib⁹ bñ ſonantib⁹ huma=
nis. In q̇bus cõcludo cõtra quorundã ypocritaꝝ garrulatione͂ q̇ deteſtant̃ dulciſſimas ſono=
rũ vocũ ⁊ modulationũ cõſonãtias. iã ore q; organo ſeu alio muſicali inſtrume͂to q̇ freque͂ter
fiũt in ſummi põtificis aut alioꝝ magnoꝝ principũ capellis. ⁊ hi errãt corde: niſi talit̃ pſallen
tes nõ dei ꝑncipalit̃ ſed hũanaz q̇rerent laude͂ de hmõi laude diuĩs ſi ſincer⁹ videre volueris
Vide Hugone͂ de clauſtro anie caplo. iij. de officio cãtoris. Ex his oı̃bus firmiter cõcludo.
Hec eſt etiam ſpes ⁊ fides eccleſie ⁊ laudes domino. non tantũ in ſeipſo: ſed etiam in ſanctis
ſuis. immo in omĩbus creaturis ⁊ operibus ſuis per nos ⁊ alios qualitercunq; peractio no=
mine nr̃o diſpoſitione noſtra tanq; teſtamenta grauiſſima nobis ⁊ noſtris proficiunt: et pro=
ficere poſſunt ad ſalute͂ eternam. Et nõ obſtat quod legit̃ ⁊ no. xx. diſt. c. j. ꝙ dicta ſanctorũ pa
trũ videlicet Auguſtini Hieronymi ⁊ aliorũ recipie͂da nõ ſint niſi inq̇ntum ſint ſacris cano=
nibus incorporata. ſed hoc eſt verũ ſi allegarent̃ omiſſis canonibus in materia cõtentioſa. ſed
in his que meram continẽt pietate͂: etiam dicta paganorũ ⁊ gentilium poſſunt allegari: prout
Hiero. vſus fuit verſibus Virgilij. de conſe. diſt. ij. Ne talco. ⁊ Auguſtinus verſib⁹ Lucani.
xxvj. q. ij. Nec mirũ. circa princi. Sed ad propoſitũ noſtrũ redeundo vlteri⁹ de laude ſancto=
rũ dice͂do. Quidã frater minorũ in ſermone publico dominũ autoritate ꝑdicta laudare vole͂s
in ſancto franciſco. in fine͂ vt ipm̃ ſuper ome͂s celos collocaret inquit: omẽs angeli celi ⁊ vni=
uerſe poteſtates: cherubin ⁊ ſeraphim inceſſabili voce proclamant. videlicet ſanctũ Franciſcũ.
⁊ glorioſus apoſtolorũ chorus. ⁊ prophetarũ laudabilis nũerus. ⁊ martyrũ candidatus exer
citus eunde͂ tanq; gloria ⁊ honore precellente͂ laudat exercit⁹. vbi ꝓpterea ſibi fuerit ſeſſionis
locus. Et quia poſt longã collationis formã nec in celo nec in terra poſt dominũ ſibi ſedem in
ueniret cõpetentem. Subinfere͂s mirifice quia nõ eo contentus vt ſedeat cum principibus ⁊ ſo=
liũ glorie teneat. ⁊ ꝙ thronus eius eſſet ſicut ſol in cõſpectu domini. Et vbi inquit collocabi=
mus eũ. Et mox quidã ruſticus alta voce clamabat dicens Domĩe: hic iuxta me vacat ſibi lo=
cus. ⁊ de tãto mentis exceſſu ridebat omĩs populus. Dicit enĩ lex: ꝙ conſiſtat honor in ſeden=
do ante alios. vt. C. de ſacroſanc. eccle. l. Decernimus. vnde qui vltra quam decet laudat vitaz

bonorũ vel cõmendans vitã maloꝝ peccat mortaliter.xlvj.diſt. Sũt nõnulli.ꝓpterea ſoꝛ deſcit laus ſancti Frãciſci in oꝛe fratrũ ſuoꝝ.xj.q.iij. Si quis vero obediat. Honoꝛ autẽ alicuius alteri non debet eſſe cauſa nocendi. C.de.ſta.ꝛ imagi.l.vlti. Nec aliq̃s debꝫ illud optare ꝙ honoꝛ aliorũ minuat̃.xcix.diſt. Nullus. Propterea dixit Seneca. Parce laudeo: parcius vitupera. Similiter rep̃henſibile eſt nimia laudatio vt immoderata vituperatio. Vñ Eſa.xlviij.dixit ꝑpheta. Laude mea refrenabo te nõ intereas. ſed mediũ (inq̃t Boetius) tenuere felices in quo cõſiſtit virtus.iiij.de cõſo.proſa.vij.ꝛ Phus.ij.ethicorũ. Unde de offi.cuſto.in glo.iij.c.).dicit̃ Cum media ſemꝑ gaudebat ludere foꝛma. Maioꝛ enĩ medijs gratia rebus ineſt. Inter vtrũq̃ vola: a medio rectiſſime ibis.

His autẽ motiuis in effectu aut in affectu per pꝛedi

ctũ canonicũ motis ad partẽ affirmatiuã taliter qualiter foꝛmatã aſſiſto. ꝛ ſi plura tibi placuerit colligere motiua ad vtrãq̃ partẽ tendẽtia: vel ex argumẽtis meis partiendo ꝓut paupꝛ inſtitoꝛ q̃ de vno ſpecierũ ſacculo materias ad apparentiã dilatando facit plures. tibi largiter cõcedo. Nã ego modico fulcitus ingenio de p̃miſſis cõtentoꝛ argumẽtis: taliter q̃liter collectis de paupertatis ſacculo. Attamẽ pro pꝛemiſſoꝝ cõcoꝛdantia ꝛ ſanioꝛi ſequentiũ intelligẽtia notãter expedit ꝑpendere ꝙ nedũ papa cũ ſuis fratribꝫ ſed etiã p̃lati cũ ſuis capitularibꝫ ꝛ canonicis ꝯſtitutiones.oꝛdinationes ꝛ ſtatuta facere p̃nt. vt de ſentẽ.excõ. Int̃ alia. de his q̃ fi. a p̄la. ſine ꝯſen.ca.ꝑ totũ. Debent tñ pꝛelati in oĩbus negocijs eccl'iarũ req̃rere cõſiliũ clericoꝝ ſuorũ vt cũ eis ꝑagant ꝛ pertractẽt ꝛ que ſtatuẽda fuerint ſtatuãt. errata coꝛrigãt. ꝛ reuelãda diſſipent ꝛ euellẽt: vt eo.ti. Quanto. ꝛ ſupꝛ illis maxime q̃ clericos ip̄os cõcernere dinoſcunt̃. vt eo.ti.c.vlt. Capitulũ autẽ eccl'ie cathedralis ſine epiſcopo ſtatuta facere nõ p̃ot que tãgunt generalem ſtatũ eccl'ie. vel tãgant epiſcopũ vel eius iura ſic intelligit̃. de ꝯſue. Cũ ꝯſuetudinis. de his q̃ fi.a p̄la. Nouit. Eſt autẽ pꝛelat⁹ caput capituli a qua nõ licꝫ mẽbra recedere. de p̄ſcrip. Cum nõ liceat. Et hec vera etiãſi capitulũ talia ſtatuat cũ archidyacono ſuo vel p̄poſito vel alio q̃ paſt epiſcopũ p̄ſit capitulo. Sꝫ ſi de alijs ſtatuãt que nõ tangũt epiſcopũ vel iura ſua ſed ſua ſingularia negocia: ꝓut p̄dictũ eſt. ꝛ le.ꝛ no.in.c.ij.de verb.ſig.li.vj. hoc bene p̃nt. Et Archid. poſt Inno.terciũ.dicto.c.ij. videt̃ notare ꝙ nedũ capitula cathedralis eccl'ie ſed etiã alia capitula aliaꝝ eccl'iaꝝ collegiataꝝ quaꝝ ſimilit̃ ꝛ oĩm aliaꝝ ſue dyoceſis ep̃us dr̃ caput in arduis ꝛ magnis nihil ſtatuere poſſunt vel oꝛdinare ſine epiſcopo. Vñ dicit̃ notabilit̃ in themate ꝙ ep̃us cõfirmauit ꝛ ita ratificauit ꝛ ratũ habuit ſtatutũ cũ ratihabitionẽ retrotrahi ꝛ mandato nõ eſt dubiũ cõparari. de re.iur.li.vj. Que aũt ſint ardua vel magna vel ꝑua aut ꝑua vel minima arbitrio boni viri ſtandũ eſt: vt infra dicet̃ in quarta ſolutiõe. Sũt autẽ hmõi ſtatuta ꝛ oꝛdinatiões in oĩbꝫ eccl'ijs ꝑticularibꝫ queadmodũ generalia ſtatuta in vniuerſali eccl'ia ſumme neceſſaria. vt vtrobiq̃ appetit⁹ noxius ſub iuris regula limitet̃ ꝑ quã gen⁹ humanũ vt honeſte viuat. alteꝝ nõ ledat: ius ſuũ vnicuiq̃ tribuat infoꝛmat̃: vt in ꝓhemio decre. ꝛ vt humana coerceat̃ audacia: ꝛ tuta ſit int̃ impꝛobos innocẽtia. diſt.iiij. Facte ſunt. Itẽ ſumme videt̃ neceſſariũ ꝙ in eccl'ia p̄dicta ꝛ in oĩbus alijs ſaltẽ collegiatis aut cõuentualibꝫ cert⁹ aut determiat⁹ oꝛdo celebrãdi diuina officia ꝑ oẽs ꝛ ꝑ oĩa ꝑiter ſeruet̃. ne ꝓpter diuerſitatẽ coꝛpoꝝ diuerſitas ſeq̃tur aĩaꝝ. de ꝯceſ.p̄la. Quia diuerſitatẽ. alioq̃n cõtinuo diſcrepãtia in clero vni⁹ eccl'ie in legẽdo ꝛ cãtando ꝓueniret: q2 ſine rege ꝛ ſine lege q̃libet ad placitũ ſuũ modũ ſeruaret. ꝛ diſſonãtia ꝛ diſcrepãtia moꝝ reſultaret. Vñ in q̃buſdã eccl'ijs habet̃ rex chori: vt in eccl'ia Argentineñ. q̃ etiã in alijs eccl'ijs dr̃ primiceri⁹. de cui⁹ officio dicit̃ de offi.p̄mi.c. Unico. ꝛ meli⁹ in.c. Perlectis.xxv.diſ.℣. Ad p̄miceriũ. vbi dicit̃: ꝙ ad p̄miceriũ ꝛ ei⁹ officiũ ꝑtinet int̃ cetera diſponẽdi officiũ cantãdi ꝛ ꝑagẽdi lectiões: pſalmos: laudes: offertoꝛiũ: reſponſoꝛia. ꝛ q̃s clericoꝝ dicere debeat: q̃s oꝛdo q̃q̃ ꝛ pſallẽdi mod⁹ in choꝛo ꝑ ſolẽnitate ꝛ t̄pe ſit ſeruãd⁹ ꝛc̃. ꝛ idẽ p̄micerius vtit̃ regiſtro ſiue bꝛeuiario aut oꝛdiario ad h̄ ſibi ſp̄ealit̃ deputato tanq̃ rex vel im̄patoꝛ q̃ vtitur legibꝫ tanq̃ inſtrumẽtis ſuis: cũ ipſe ſit lex aĩata ꝛ leges reſpectu ipſius moꝛtue. in autẽ. de ꝯſu.in fi.coll.iiij. facit ad h̄. C. de teſta.l. Ex infecto. ꝛ inſti.q̃.mo.teſta.infir.l.finali. ff.de le.ſe.cõſul.l. p̄nceps. ff.de.le.iij.l. ex infecto. Vñ dicit Iſid. Iuſtũ eſt p̄ncipẽ obtꝑare legibꝫ ſuis. diſ.ix. Iuſtũ. ꝛ eſt palea. Attñ ꝓut elicit̃ ex dictis p̄hi.iij.politicoꝝ. neceſſe eſt hũanas leges quãtumcũq̃ ſint exq̃ſite in aliq̃ caſu deficere. Et ideo dic̃ Egidi⁹ de regimĩe p̄ncipũ li.iij. ꝙ melius eſt regnũ rege optimo regi q̃ optima lege. in finẽ vt ꝑ regẽ coꝛrigant̃ defectus legis. Ita in ꝓpoſito

expedit fore primiceriũ vel regẽ aut cantorẽ vel aliquẽ principem chori qui ſepe moderet leges
ſiue regiſtrũ chori olim conſcriptũ iuxta varietatẽ temporũ: quia difficile fore ſingula vel non
excogitata conſcribi. Unde prout audiui quendã prelatũ nimis curioſuȝ famulo ſuo regulas
conſcripſiſſe quibus in obſequẽdo preciſe et ne plus vel minus perageret vtendo ſtrictius de
beret cõſeruare. ⁊ dum quodã tempe vnacũ domio paludinoſum foſſatũ equitando pambula
ret ⁊ equus dñi infigeret qui anguſtiatus vndiqꝫ grandi pericula ad famulũ de ſubſidio cla-
maret. et famulus illico perlegã diligenter inquit regularũ mihi traditarũ tenores ſi ſe tendãt
ad taliũ obſequioꝝ labores. et dominꝰ moxim minẽtis periculi metu compulſus clamabat for
tius ſine rump e moras ſubueniendo mihi ⁊ talibus regulis de cetero liber ſeruiendi mane-
bio ſolutus. Et ſic ad propoſitũ noſtrũ facit ꝙ preciſe ſingula cõſcribere non poſſumꝰ. ſed ex-
pedit vt ſepe conſideret cõſideranda ſagax humanitatis animꝰ. Et que premiſſa ſunt de legi-
bus ⁊ regulis iuris poſitiui intelligunt̃. ſecus de legibꝫ naturalibꝫ quas mutari nõ licet (pro-
ut predictũ eſt) in prĩno affirmatiuo argumẽto. Nunc ad propoſitũ redeamꝰ. Item ꝙ ordo
⁊ concordia maxime in dei eccleſia ſunt ſeruãda. patet per. c. Cõuenit. de conſe. diſt. v. vbi di-
cit conciliũ Agathenſe. Cõuenit ordinẽ eccleſie ab omĩbus equaliter cuſtodiri. Item dicit cõ
ciliũ. Bracarẽ. et habet̃. xij. diſt. c. vlti. Placuit omĩbus cõmuni cõſenſu vt vnus atqꝫ idẽ pſal
lendi ordo in matutinis vel veſptinis teneat̃ officijs ⁊ nõ diuerſe ac priuate: neqꝫ monaſterio-
rũ cõſuetudines cũ eccleſiaſtica regula ſint permixte. in q̃buſlibet ecclĩe gradibꝫ prouidẽter ſci
enterqꝫ curandũ eſt vt in domo dñi nihil ſit inordinatũ: nihilqꝫ prepoſterũ. vt. xvj. diſt. Mira-
mur. In omĩbus autẽ pſallendi modis ſeruet̃ cõſuetudo: que omniũ canonũ aut legum predi
ctarũ eſt interpres optima: de cõſue. Cum dilectus. immo conſuetudines diuerſe ⁊ in diuerſis
eccleſijs ⁊ in qualibꝫ ipſarũ p lege ⁊ ſtatuto debet haberi. vt legit̃ ⁊ no. in dic. c. Unico. de offi.
primi. ꝙ originaliter ex libro Romani ordinarij vel regiſtro vł ordinario Romane ecclĩe vi-
det̃ tranſſumptũ. vt patet in eiuſdẽ capituli ſupſcriptione. et ſup̃ in themate. Ratio autẽ om-
niũ premiſſorũ principalis eſt: quia natura hoĩs prona eſt ad diſſentiendũ. ff. de arbi. l. Item
ſummꝰ. §. vlti. ⁊ quot ſunt capita: tot ſunt ſenſus. de cõſe. diſt. iiij. Sicut in ſacramẽtis. ⁊ volũ-
tates hominũ varie ſunt. ff. ad trebelł. Quia poterat Et Ouidius dixit. Pectoribus mores tot
ſunt quot in arbore figure: velle ſuũ cuiqꝫ eſt: nec voto viuit̃ vno. Et natura quotidie nouita-
tes nitit̃. ꝟ. Inuenire. in autẽ. quibꝫ mo. na. effi. le. et ideo cõuenit ſtatuta ecclĩe firmiter edere ſa
lubriter dictare. notabiliter cõſcribere ⁊ ſuo tempe rõnabiliter moderare vt omẽs in vnũ con-
ueniãt ⁊ cõuenti nullo diſcrepante cõcordare proponãt. imo diſcrepare non preſumãt. Nam
cõſtat ꝙ propheta pro vna ſpeciali denotabat maledictiõe. Oſee. iij. dum dixit. ſedebũt filij iſrł
ſine rege a ſine principe. ⁊ p cõſequẽs ſine lege: prout factũ fuit Judicũ. xvij. vbi dicit. In die-
bus illis nõ erat rex in iſrael. ſed vnuſqſqꝫ qđ rectũ ſibi videbat̃ hoc faciebat. ⁊ hoc incũctant̃
proueniret vbi in ecclĩa lex ſpecialis aut cõſuetudo p̃ſcripta de cultu diuino rite celebrando.
aut alijs negocijs ecclĩe expediẽdis exularent. Hinc poſt p̃miſſa p ſimplices clericos extitit p
pendendũ: prout nõ inane doctores tãgunt in dic. c. Glorioſus. circa fi. ⁊ Guil. durandi in rõ-
nali diuinoꝝ. li. vij. ꝙ poſt p̃uatos dies in q̃bus nullꝰ colitꝰ celebritatẽ triplicia ſunt feſta.
videlicȝ ſemiduplicia. ſimplicit̃ duplicia. ⁊ totũ duplicia: ⁊ qua cõſideratiõe dicunt̃ talia. dicit
idẽ Guil. Ipſe tñ dictũ. c. Glioſus. imo cõpilationẽ ſexti libri nõ vidit in diebꝫ ſuis. qꝛ nonduȝ
emanauerat. ſed aliq̃s eiuſdẽ libri textꝰ ꝓtunc extrauagãtes. Cõſtat aũt ꝙ idẽ. c. Glioſus iubet
feſta ſctõꝝ aplõꝝ oĩm ſub duplici feſto vel officio celebrari: ꝑut etiã de q̃ttuor doctoribꝫ p̃nci-
palibꝫ ⁊c̃. Mouet̃ etiã dictꝰ Guil. certis rõnibus etiã ſup̃ tactis. qꝛ dicit in effectu: ꝙ ſ̃m ſctõs
pr̃es viſio dei erit premiũ omniũ beatorũ. Que q̃dem viſio erit maior vel minor ſcđm ꝙ hic in
terris cõſtituti ſunt magꝭ vel minꝰ in caritate q̃ eſt radix omniũ meritorũ. de pe. diſt. j. §. Cũ ḡ.
⁊ ꝙ ſunt q̃dam ſpẽalia merita ſ̃m q̃ aliq̃ ſpẽalia p̃mia in futura glĩa cõferunt̃. vñ ſpẽale p̃miũ
ſup eẽntialia reddet̃ martyribꝫ. doctoribꝫ ⁊ ꝟginibꝫ. Itẽ ꝙ q̃tum ad hoc aliq̃ ſcti hab ebũt du-
plicia p̃mia. ſcȝ eẽntiale qđ dicit̃ viſio dei. ⁊ accidẽtale vicȝ aureolã. ⁊ ſ̃m eundẽ Guil. feſta ſctõ
rũ dici pñt maiora vł minora. ſ. in q̃bꝫ p̃mioꝝ rõnes magꝭ vel minꝰ repiri pñt. ⁊ ſic btã ꝟgo in
ter oẽs ſctõs ſublimiori p̃mio remunerat̃. ⁊ q̃ntum ad p̃miũ eẽntiale ⁊ etiã rõnes accidentaliũ
p̃miorũ ſibi cõpetũt. ⁊ ideo eiꝰ feſtũ hic in terris totũ duplex cenſeri videt̃. ꝑut etiã in alijs feſti
uitatibꝫ ad honorẽ xp̃i inſtitutꝭ. Item ideȝ Guil. de Johe bap. ⁊ aliq̃bꝫ aplĩs ponit duplex fe-
ſtum. ⁊ de aliquibꝫ ſemiduplex. hinc de quibuſdã martyribꝫ ſemiduplex. ſed hoc totũ ad. xl. au

nos ⁊ vltra poſt dictũ Guilh. per dictũ .c. Glorioſus fuit alteratũ. Item prout idẽ Guilh. põde
rauit celebrãda: idem innuit Bonifaci⁹ octauus in codẽ caplo. dũ dixit videlicz vt dignis di-
gna rependat videlicet dñs: potioribus attollit inſignijs dignitatũ ⁊ premiorũ vberiori retri
butiõe proſequit̃ quos digniores agnoſcit ⁊ cõmendat ingentior excellentia meritoꝝ. Ex quo
exordio patz ꝙ papa voluit feſta ſanctorũ modificari. nihilominus tñ extra Romanã curiam
aut ciuitatẽ quelibet eccl'ia per mundũ ſaltẽ epiſcopalis aut collegiata ſiue monaſteriũ ſpecia
lẽ ſuũ ritũ ⁊ ordinẽ habz in diuinis officijs celebrãdis: dũmodo ordinẽ ꝑncipalẽ ſue ꝓfeſſiõis
nõ ꝑuertit (vt ꝑdictũ eſt) ⁊ hoc papa ſiue eccl'ia ſcit ⁊ tolerat. Itẽ ꝙ feſtiuitates noue ꝓut eciã
noua anniuerſaria ſeptime ⁊ triceſime ordinant̃ pro defunctis. vt le. ⁊ no. xxiij. q. ij. Quia alij.
⁊ in dic. c. Unico. de cle. non reſi. li. vj. in fi. ⁊ ꝙ in dieb⁹ talib⁹ diſtributiões fructuũ que preſen
tie dicunt̃ cõtinue dant̃. ⁊ ꝙ ille qui ꝓpter diſtributiones tñ: et ꝓpter ꝑſentias eccleſiã ⁊ chorũ
intrat tẽpore diuinorũ non ſymoniã realẽ ſed mentalẽ cõmittat ⁊ grauiter. id eſt mortaliter pec
cat tñ ratiõe diſtributionũ officia diuina viſitando: al's non viſitaturus prout frequenter fieri
videbat̃ in eccl'ia Thuricẽ. predicta. ⁊ hoc no. in iam dic. c. Unico. in glo. penul. Videt̃ etiaz
experiẽter ꝙ niſi in eccleſijs ⁊ monaſterijs ꝑ ſingulos dies ⁊ annos ⁊ ꝑ huiuſmodi nouos fru
ctus talit̃ applicatos ⁊ applicandos ſubueniret̃: ipe eccl'ie ſubſiſtere non poſſent. qꝛ vt frequen
ter antique poſſeſſiões eccl'iarũ ⁊ coꝝ fructus ⁊ redditus ꝓpter terrarũ ⁊ guerrarũ diſcrimina. ⁊
principũ ſecularium negligentiã qui eccl'ias defendere tenent̃. vt patz. xxiij. q. v. Principes. ⁊ c.
Regũ. ⁊ c. Adminiſtratores. immo eccleſias non tñ defendere negligũt ſed deſtruere ⁊ deua-
ſtare non verent̃. et inſuper non tñ principes ⁊ dominia ſecularia dant huiuſmodi deſtructio
nis occaſionẽ ſed etiam vt dolent̃ referimus principes ⁊ domiationes ſpũales: vt ſunt Cardi
nales ⁊ Patriarche ⁊ eccleſiarũ vltra marinarũ habẽtes cõmendas ſuas in eccleſijs collegia-
tis ⁊ monaſterijs ⁊ etiã parrochialib⁹: vt videtur in Italia: Gallia ⁊ Hiſpania. qui nõ tñ fru-
ctus per cõmendas comedũt. ſed muros. ligna. lateres: ⁊ libros penitus deuorant ⁊ deglutiũt.
ꝙ in ipis nec clerici nec monachi ꝓpter alimentorũ defectũ ꝑmanere poſſunt. ⁊ edificãt capel-
las ⁊ altaria noua ⁊ deſtruũt eccl'ias. collegia. cõuent⁹. monaſteria ⁊ cõgregationes vetuſtiſſi-
mas. Unde Innocẽtius terci⁹ in ꝯcilio generali lachrimãdo cõquerebat̃ de principib⁹ laicis.
⁊ ſic de ꝑdictis cardinalib⁹ ⁊ ꝑlatis fuiſſet lamentat⁹ pro certo nõ deuiaſſet dũ dixit. ſed etiã vide
mus in eiſdẽ refrigeſcere caritatem ꝙ immunitatẽ eccleſiaſtice libertatis quã non tñ ſancti pa
tres: ſed etiã principes ſeculares multis priuilegijs munierũt. nõ formidant ſuis cõſtitutioni-
bus vel potius deſtitutionib⁹. id eſt deuaſtationib⁹ hoſtilib⁹ impugnare. nõ ſolũ de impugna-
tiõe feudorũ ac aliarũ poſſeſſionũ eccleſiarũ ⁊ vſurpatione iuriſdictionũ. ſed etiam de mortua-
rijs: necnõ ⁊ alijs que iure ſpirituali annexa vident̃ illicite preſumẽdo. de re. ec. non alie. c. vlti.
et hunc textũ ꝓprie cardinalib⁹ appropriabo. Nam ꝓprie ſunt hi de quib⁹ dicit dñs per ꝓphetaz
qui deuorãt plebẽ meã. videlicz plures cõuentus religioſoꝝ vt cibũ panis: deũ non inuocaue-
rũt. Ps. lij. Ita ⁊ nabuchodonoſor ⁊ gentiles comederũt Jacob. i. populũ iſrael deſcendentẽ
de iacob. ⁊ locũ eius deſolauerũt. Ps. lxxviij. de quo pleni⁹ ſcripſi in libro de nobilitate. c. xxiij.
⁊ multis ſcripturis et rationib⁹ deduxi declarandũ ꝙ de cetero plus obſint eccl'ie vniuerſali ꝗ̃
proſint mũdo. ⁊ ꝙ duo ſufficerent. Nam nõ eſt certus nũerus in iure determinat⁹: vt dicit Ar
chidya. de elec. Ubi periculũ. li. vj. de huiuſmodi autẽ prelatoꝝ ⁊ laicorũ exceſſibus. cõcor. c. j.
de immu. ec. li. vj. in prin. ⁊ ſequẽ. ⁊ c. Clericis. ibidẽ per totum. Quod eñ ſemel dedicatũ vel
cõſecratũ eſt deo ad hũanos vſus. i. ſeculares cõferri non licz. de re. ꝑ. mancipia. de cõſc. diſt. j.
Ligna. ⁊ ita videt̃ ꝙ quondã ꝑncipes ⁊ alij chriſtifideles eccleſijs cõtulerũt in elemoſynã alijs
erit in peccatũ. vtputa laicis ⁊ clericis vt iam dictum eſt. ⁊ de re. per. Iniuſtum. Unde ſumme
videtur neceſſariũ vt chriſtifideles tã pro dei ⁊ ſanctorũ reuerentia ꝗ̃ pro animarũ ſalute eccle
ſijs ⁊ monaſterijs ⁊ beneficijs: vt premittit̃ depauperatis ſubueniat. Unde quidam prelatus
multũ peritus et experientia magna ſuffultus in concilio Baſilieñ. inter cetera auiſamenta ad
deputationem de reformatõne retulit. multa deliberatione collectus: nouis conſtitutionibus
ſummopere fore prouidendũ: ne de cetero noua crearentur aut fundarentur beneficia. ſed ꝙ
veteres domus domini in eſſe fideliter cõſeruarent̃. ⁊ ꝙ beneficia antiqua permanere poſſent.
et clericos ſuos competenter nutrire valerent: penalia fierent ſtatuta. Nam multo plura ſunt
in mundo beneficia ꝗ̃ clerici. et ideo conuenit vt vnus clericus plura habeat beneficia. vel
etiam plures eccleſias: prout legitur ⁊ notã. x. queſt. iij. Unio. §. Sed hoc. in glo. vlti. xxj. q. j.

In ſumma. ne poſſeſſiones ⁊ fructus poſſeſſionum tanq̃ deo ſemel dedicatum redeant ad lai-
cos. de quo ſatis ſcripſi in trac. de validis mēdicantib9. Nam hec fuit cauſa p̄mordialiter p̄n-
cipalis tam in veteri ⁊ nouo teſtamēto inter iudeos ⁊ paganos: ⁊ demū inter xp̄ianos vt fun-
darent tēpla ⁊ altaria taliter vt ſacerdotes ſe ab eis poſſent nutrire. De iudeis ⁊ eorū ſacerdo-
tibus patet Deuteronomij. xviij. c. vbi leuite ⁊ ſacerdotes ſacrificia dn̄i ⁊ oblationes comede-
runt. ⁊ ſibi victū ⁊ veſtitū abinde queſiuerūt. Unde legit̃ Judicū. xvij. ꝙ in mōte effraym vir
quidā nomie Micha cōduxit ſacerdotē ⁊ leuitā per ſingulos annos pro decē argenteis ⁊ pro
veſte duplici. ⁊ pro his que ad victū fuerunt neceſſaria. impleuitq; Micha manū eius ⁊ habu
it iſtū ſacerdotē apud ſe. et inquit. Nunc ſcio ꝙ bene faciet mihi deus habēti leuitici generꝫ ſa
cerdotē. ⁊ ita iudei templa ⁊ altaria edificabāt ad honorem dei. vt patz. iiij. Regū. vj. et altaria.
Geū. xiij. Exodi. xxvj. Joſue. xxij. ⁊c̃. ⁊ pro remedijs defunctoꝝ munera obtulerunt. vt patet. ij.
Machabeoꝝ. xij. vbi vir fortiſſimus iudas collatiōe facta ⁊c̃. De paganis videmus ꝙ ipſorū
templa ⁊ temploꝝ ſacerdotes magnis diuitijs erant prouiſi ad ſuorū deorū magnificū hono-
rē: aut diuorū illuſtriſſimoꝝ hominū per ipſos deificatorū ⁊ pro ſalute defunctoꝝ ſuorū. pro-
ut videt̃ Act. xvij. de ſimulacrꝭ Atteneū. ⁊ hodie videt̃ in vrbe Romana vbi huiuſmodi ſunt
templa ⁊ arcus triūphales: ⁊ tumbe marmoree: et pleriſq; ponit̃ titulus in eiſdē per ſcripturas
antiquiſſimas. talis videlicz dijs manib9 vt videlicz dijs ⁊ deificatꝭ hominib9 ⁊ immortalib9.
⁊ manib9. id eſt vmbris ſiue ſpiritib9 defunctoꝝ. Unde dixit Lucretia nobilis romana p̱ Tar
quini ſuperbi filiū violent̃ oppreſſa. de q̃ habet̃. xxxij. q. v. Propoſito. dum ſeipā vulnerauerat
moritura. inquit teſtes procedāt me nō fauiſſe tyranno. Sanguis ante virū m: ſpūs ante deos.
Unū pagani ſiue gentiles diuerſos colebant deos. Nā romani Quiricū. i. Romuluz. Egyptij.
Yſim. Mauri. Juban. Latini faunū: ⁊ ſic de pluribꝫ alijs quos Iſido. li. viij. ethimo. c. xj. di-
numerare videt̃ pleniſſime. Propterea ſcribit Hiero. in p̄ncipio in Uitaſpatrū de ſancto An-
thonio q̇ vidit in heremo homunculū aduncis naribꝫ fronte cornibꝫ aſperſa: cuius poſtrema
pars corpis in capraꝝ pedes deſinabat ⁊ poſt multa dixit Anthonio reqſitus Mortalis ego
ſum: ⁊ vn9 ex accolis heremi q̇s vario errore deluſo gentilitas faunos ſatiroſq; ⁊ incubos co-
lit. legatione fungor gregis mei. p̄camurq; vt pro nobꝭ cōmunē deū dep̄ceris. ſalutē mūdi olim
veniſſe cognouim9 et in vniuerſam terrā exiuit ſonus ei9. Fleuit igit̃ Anthonius ꝙ gentilitas
Alexandrie hoc portentū pro deo colebat. qd̄ tm̄ et ſimilia ſunt mortalia. ⁊ habēt aīas vt colli-
git̃ ibidē. Dicunt̃ aūt fauni ⁊ ſatiri dij ſilueſtres et agreſtes. de q̇bꝫ Iſid. vbi ſup̄. Sacerdotes
aūt eorundē tēploꝝ ⁊ ſuoꝝ deoꝝ flāmines. ꝓthoflāmines. primiflāmines ⁊ archiflāmines di-
cebant̃. de q̇bus le. ⁊ no. lxxxij. diſ. In illis. ⁊ illi vtebant̃ idolatitijs. i. q̃ idolis imolabant̃. ⁊ ad
ſaturitatē ipſis p̱ h̄ fuit ꝓuiſum. de q̇bꝫ le. ⁊ no. xxx. diſ. Si q̇s carnē. xxxij. q. iiij. Sicut ſctūs.
l. diſ. Preſbyteros. cū ꝯcor. De q̃ quidē gentiliū religiōe plene videre poterꝭ Ualeriū maximū
li. j. c. j. ⁊ q̃ʒ grauit̃ puniti ſunt p̱ deos gētiliū: q̇ religiōe neglecta cultū ipſorū irritauerūt. ibidē. c.
ij. Unū legit̃ in libro de mirabilibꝫ mūdi. ꝙ paganoꝝ p̄nceps maior q̇ magn9 Cham dicit̃: hꝫ
ciuitatē int̃ alias q̃ dicit̃ kanſaym. latiorē mundi: apud quā eſt monaſteriū idolatrarū ſacerdo
tū q̇ petūt dona p̱ ſingulos dies ab hominibꝫ loci tanq̃ elemoſynā. videlicz panē ⁊ alia ad vſuz
edendi deputata: q̃ collecta largiunt̃ quibuſdā aīalibus venientibꝫ dietim ad horā deputatā
que ipſi dicunt aīas nobiliū. erant autē aīalia portentuoſa ⁊ monſtruoſa mira multitudine
cōgregata. Et ſi iudeis premiſſa licebant. ⁊ dn̄s paganis illud p̱mittebat. multomagis chriſtia
nis quibꝫ veritas patefacta ⁊ grā ⁊ veritas p̱ ieſum xp̄m data eſt. videt̃ fore p̱miſſum ⁊ tēpluz
dn̄o edificare. vt de ꝯſe. diſt. j. c. j. ℣. Si enī. de quoꝝ xp̄ianoꝝ templis ⁊ eoꝝ ſacerdotibꝫ. Ecce
q̇d factū eſt ad ꝓpoſitū nr̄m redeūdo. Cōſuetudo vſuſq; lōgeu9 q̇ nō eſt leuis autoritatis. vt de
cōſue. Cū cōſuetudinis. cū ꝯcor. in tota eccleſia videt̃ cōtinuatus: ⁊ p̱ continuationē inuiolabi
liter obſeruat9 ꝙ quilibet p̄nceps aut alius chriſtifidelis fundare potuit eccleſiam aut mona
ſteriū aūt altare in honorē dei aut beatiſſime virginis ſeu alteri9 ſancti. ꝓut legit̃ ⁊ no. in dic. c.
j. de ꝯſe. diſ. j. et ex illa fundatiōe acq̇ſiuit ſibi iuſpatronatus. de iur̄ pa. Nobis. j. Rū. de hoc ſa-
tis no. xvj. q. ij. Pie mētis. ⁊ ſic taliter fundato nō conſecrabat̃ talis locus niſi hēt tot fructus
vt inofficiātes nutrire valeret. vt no. in. c. Quiſq. de vi. ⁊ ho. cle. Nec plures ꝑſone ponēdi ſunt
in eccleſia q̃ʒ poſſunt nutriri p̱ eandē aut cōmode ſuſtentari. de inſti. c. j. ⁊. c. Auctoritate. de cō-
ceſ. p̄ia. Ex p̱te. Fuit itaq; libertas apd̄ fundatorē vt ip̄a eccl̄ia monaſteriū vl̄ altare fundaret
in honorē cuiuſcūq; ſancti ſaltē canonizati. et ſic deus laudabit̃ ⁊ laudat̃ in ſanctis vt in dicta

Clemen. Si dominū. ac ſi noīe ipſius dn̄i fuiſſet ſolūmodo cōſecrata ⁊ oēs laudes ſctīs dn̄i ta liter vel aliter impēſe referunt̄ ad dn̄m. put oēs oꝛōnes ſolēnes ⁊ publice ⁊ ꝑuate etiā ad ſctōs ꝗlitercunqꝫ effuſe ad oratione dn̄icam referunt̄. imo in ipſa ꝯcludunt̄ ⁊ cōpꝛebendunt̄. vt no. doc. ſcribētes ſup oꝛōne dn̄ica. ꝙ ponit̄. Lu. xj. ⁊ ſilr miſſaꝝ ⁊ vigiliaꝝ āniuerſarioꝝ triceſimoꝝ ⁊ ſeptimaꝝ officia ad honoꝛē anīe vni⁹ fundata ꝓderit oībus ſidelib⁹ defunctis: vt dicit Hiero. de cōſe. diſ. v. Nō mediocriter. ceteris tn̄ parib⁹ fructuoſius eſt ꝙ talia celebꝛent̄ ꝑ bonū ſacerdotē ꝙ̄ per malū ſi haberi pōt: al's tamē ſemꝑ pꝛoſunt. vt no. Archid. j. q. j. Sacerdotes q̇. Et ita redeūdo ad ꝓpoſitū noſtrū. Si cuilibꝫ licitū eſt fundare eccl'iam vt pꝛemittit̄: qḋ maius eſt: ⁊ in honoꝛe cuiuſlibet ſancti viri Ita ⁊ nouū feſtū de ꝗcunqꝫ ſctō creare pōt ⁊ illud dotare qḋ minus eſt. vt le. ⁊ no. in re. Cui licet. de re. iu. li. vj. Ita tn̄ ꝙ hmōi fundatio fiat ſeruatis ſolēnitatib⁹ ⁊ ſine ꝑiudicio cuiuſcūqꝫ. vt de ec. edi. c. ij. ⁊ . xvj. q. j. Quicūqꝫ. ⁊ c. Eccl'ie. ⁊ c. de deci. Sꝫ quia tactū eſt ſup. ꝙ eccl'ie ſeu monaſteria aut alia bn̄ficia cum ſuis redditib⁹ nouis quotidie ⁊ inauditis deſtruunt̄ moꝛboſis guerris ⁊ terrarū diſcriminib⁹ ⁊ cōmendatū oneribꝰ: vnde cōgruent' dici pōt ꝙ hmōi nouis moꝛbis: nouū antidotū extitit ꝑparandū: vt vicꝫ per pꝛedictos vl' alios bonos modos ꝑ nouarū fructuū pꝛouiſiones hmōi moꝛboꝝ remediabiles moꝛbis ſuccurrat̄. vt de iura. calū. Ceterū. Nam experiēntia moꝛboꝝ cogunt nos inuenire multas mediciuas. l. diſ. Ut cōſtitueret̄. ⁊ qḋ medicamēta moꝛbis exhibēt. hec iura negocijs: vt in auten. Hec ꝯſtitutio. Inno. ꝯſti. in ꝑn. colla. viij. ⁊ ꝙ de nouo emergūt: auxilio indigēt. ff. de interro. ac. l. Etate. §. Ex cauſa. ⁊ c. Inſinuātē. de offi. dele. Eſt aūt clarū cū papa dat litteras ad pꝛebendas vacātes vel vacaturas expꝛeſſe vult in eiſdē vt inſtituēdus iuret ſtatuta eccl'ie ⁊ laudabiles cōſuetudines. ⁊ hic ſtilus facit ius. vt le. ⁊ no. in. c. Ex litteris. de cōſti. ⁊ c. ꝙ̄ graui. de criſal. Eſt aūt cōſuetudo omniū eccleſiaꝝ vt canonicus inſtituendus iuret ſtatuta edita vel edenda. ergo ad noua ſtatuta tenet̄: et pꝛeſertim ad ea ꝙ reſpiciunt diuinū cultum.

Ad motiua autē ad partem negatiuā foꝛmata refert reſpondendū. ⁊ ad pꝛimū dico ꝙ iuramentū ſiue ſtatutū aut bꝛeuiariū qualitercūqꝫ iuratū in eccl'ia Thuricenſi vel alia nō dicit̄ immutatū dū in melius aut ſolēnius eſt transfoꝛmatū. vt le. ⁊ no. in. c. ij. Peruenit. ij. de iureiur. ⁊ licet aliꝗ dicant ꝙ tutius foret ꝙ illa immutatio fieret ei⁹ autoꝛitate ꝗ habꝫ cōmutare. Sꝫ nō eſt neceſſariū: put le. ⁊ no. eo. ti. c. j. ⁊ ſimpliciter eſt ſtandū huic capit'lo Peruenit. ꝑ nouell. Propterea videt̄ qui vouit ſe intraturū certū oꝛdinē. ⁊ ſi nō illū ſed ſolemnioꝛē aut ſtrictioꝛē ingredit̄ nō dicit̄ votū immutaſſe aut violaſſe. vt in. c. penul. de regu. li. vj. ⁊ in glo. pe. bonū tn̄ eſt ꝙ illa immutatio officioꝛū diuinoꝝ fiat cōcoꝛdit̄ nullo diſcrepante (pꝛout ꝑtactū eſt). Ad ſecundū motiuū dicit̄ de ꝯſuetudine iurata ꝓut de ſtatuto iurato ꝙ ſimpl'r nō dicit̄ mutata ſi in melioꝛē mutat̄. Et licet ꝯſuetudinis tranſgreſſoꝛ vt legis tranſgreſſoꝛ puniat̄. vt. x. diſ. in his. in glo. Nota ꝙ ⁊c̄. tn̄ mutari pōt. ad idē de iureiur. Sicut nr̄is. Idē tenet Archid. in. c. Unico. de cle. nō reſi. li. vj. ⁊ qū pꝛeiudicet legi vel iuri ſcripto ⁊ qn̄ nō. plene vide ꝑ eundē. in. c. Cōſuetudinis. xj. diſt. Ad tertiū motiuū de ſeruādo ritu ⁊ cōſuetudine dicat̄ ꝓut iam pꝛoxime videt̄ tactū. Nā ſi licuit mutare: licuit ⁊ taliter legere ⁊ oꝛare: ⁊ ſub pena pctī moꝛtalis taliter ⁊ nō aliter vel alio modo canonic⁹ vel beneficiat⁹ alicui⁹ eccleſie debuit officiū diuinū ꝑagere: iuxta ritū illius eccl'ie in ꝗ eſt bn̄ficiatus: ſalua tn̄ ꝯſtitutiōe in Cle. ij. de cele. miſſ. ꝗ diſponit ꝙ clerici etiā quātumcūqꝫ religioſi qui ſunt domeſtici cōmenſales cardinaliū vel epiſcopoꝝ pūt ſe eis cōfoꝛmare in diuinis officijs: nec ſunt aſtricti ad dicendū aliter. Un̄ ſcribit Hoſtien. in. c. Bone. j. de elec. ꝙ quidā Petrus Balaac in nocte natiuitatis dn̄i pꝛimū nocturnū ⁊ pꝛimā lectionē legit Rome in eccl'ie ſancti Petri. terciā quoqꝫ lectionē cū reliꝗs Pariſius in eccl'ia maioꝛi. ⁊ ibidē iuxta ritū eccl'ie Pariſiēſis cōpleuit matutinū. et iuxta vtrarūqꝫ eccleſiaꝝ cōſuetudines vtrobiqꝫ ſatiſfecit. Hoc tn̄ ſpirituū celeritate tam velociter ipm̄ de loco ad locū taliter ducentiū ꝑfecit. vt. xxvj. q. ij. Sciendū. ⁊ hoc fuit mirū ⁊ nō miraculū qḋ ex deo eſt. ⁊ hui⁹ rei geſte demoniaca ꝑtāte non tranſeat ꝑſumptoꝛib⁹ in exemplū. de tranſla. Quāto. ⁊ quō differūt mirū ⁊ miraculū. vide Archid. j. q. j. Teneam⁹. ⁊ mali ſimiliter dicunt̄ facere miracula. vt de reli. ⁊ vene. ſanc. ꝑ Hoſtien. in ſumma. Ad quartū de ſtatutis faciēdis in arduis ⁊ leuib⁹. ⁊ de differētia int̄ ardua ⁊ leuia. parua ⁊ magna. arbitrium boni viri ſpectandū eſt aut iudicis. vt le. ⁊ no. Sedes. ꝗa ꝗ negocia dicant̄ maioꝛa vel minoꝛa: nō poteſt certa dari doctrina. ar. xxiij. q. iiij. Pro iſta de ꝗ plene in dic. c. Cōſtitutiones. de ver. ſig. li. vj.

Ad quintū ꝙ nō ſit ſimonia realis plene patz ꝑ ea q̄ predicta ſunt. ⁊ habent̄ in. c. Unico. de cle.
nō. reſi. li. vj. in glo. penul. nec hoc pactū impedit. q2 in ſpūalib⁹ licite licita peracta pn̄t interue
nire. vt plene videt̄ in. c. Significatū. de ꝓbeit. imo ſacerdos pōt recipe pecuniā vt celebret di=
uina. q2 ſic operas ſuas videt̄ poti⁹ locare. vt no. ibidē glo. et allegat in ar. x. q. iij. Relatū. et xij.
q. ij. Caritatē. de ſimo. Cū ſit. j. q. ij. c. vl. et hmōi miſſarū aut officioꝝ celebratiōes ſuis ſtipen
dijs facere nō cogit̄. de ꝓſcrip. Cū ex officij. ⁊ inſup ſi vult ſe nutrire: pōt ex artificio ſuo. xcj.
di. Cleric⁹. de cele. miſſ. c. j. Ad ſextū de nouitatib⁹ introductis dicit̄ ꝙ hic nō eſt nouitas. Nā
licet ꝑ ſinglos dies naſcant̄ hoīes noui. hoc tn̄ nō eſt nouū: ſed ſi naſceret̄ portentū ꝓut fuit mi
nothaurus q̄ medi⁹ fuit hō: ⁊ medi⁹ thaur⁹. de q̄ mgr̄ in ſcolaſtica hiſto. Judi. iij. in incidētes.
⁊ ipſe natus de nobile muliere. ⁊ tales fuerūt centhauri. monothauri. ⁊ onocenthauri. de q̄b⁹
Iſi. ethi. li. xj. c. penul. ⁊ Archid. xxvj. q. ij. Nec mirū. vn̄ de Anno. M. ccccxliiij. quedā vacca
ꝑpit vitulū in terra Switenſiū viuū hūano capite notabilit̄ ⁊ diſcrete munitū. ⁊ eodē anno
in cornudē dn̄io peccatus eſt vitulus duob⁹ capitib⁹ diſtinctiſſime cū oīb⁹ ſuis ꝓprietatib⁹
hn̄ fulcit⁹. ⁊ he ſunt nouitates mire. Dicit tn̄ Proſp equitanic⁹ pſa. xlj. ꝙ id qḋ apud nos nouū
eſt: in tp̄e nō eſt nouū apud deū q̄ ꝯcludit tp̄a: ⁊ ſine tp̄e h3 omnia q̄ ſuis quiſq3 tp̄ib⁹ ꝓ illoꝝ
varietate ille diſtribuit. vnde apud nos nouū eſſet ſi decē aut vndecim lectiōes ſegregatim cū
totidē Reſponſorijs cātarent⁹ in matutinis. imo mōſtruoſū: ⁊ portentuoſū: ⁊ ritui penitus vni=
uerſali clericoꝝ eſſet incōgruū. Ad ſeptimū motiuū qḋ a ſexto ⁊ ꝓxime dicto recepit originē ꝓ=
pter nouitatē hoībus ſcandalū pariter inducentē. vn̄ ſi apud peritos hic nō eſt nouitas. cōſe
q̄nter apud eoſdē nō erit ſcandalū. ꝓut dicimus de infami: ſi nō apud bonos ⁊ graues aliq̄s
eſt infamatus nō eſt cōpellend⁹ ad purgatiōe3. de pur. ca. c. penul. ⁊ clari⁹ ibidē in glo. penult.
Nā cū diſcipuli dn̄i dicerēt ad eū. Pharisei audito h̄ verbo ſcandalizati ſunt Matth. iij. xj. q.
iij. Inter. ꝟba. cū ꝯcor. Xp̄us nō aduertebat hoc ſed dixit: ſinite illos. ceci ſunt duces cecoru3
Et ita ſi ceci ⁊ imperiti dixerūt ſcādalū vbi nō erat ſcādalū: nihil ad nos de his q̄ foris. de di=
uor. Gaudem⁹. q2 mlt̄i mlt̄a loquunt̄. ⁊ ſermō dat̄ cūctis ſed animi ſapīa paucis. vt dicit ſapiēs
auctas. Cecus enī ꝓprie dr̄ indoctus. vt. xlix. diſ. Hinc etenī. circa mediū. Ad octauū vbi mo
nebat̄ de libro corrupto. Hec vtilitas ꝓuata nō ē pōderāda. viij. q. j. in ſcptur. vij. q. j. Scias.
⁊ i glo. mag̃. S3 q2 bn̄ficiū dat̄ ꝓpter officiū. de reſcp. c. vl. li. vj. qḋ nō alibi q̄3 iuxta clerici cō=
ſuetudi3 inſtitutiō3: ⁊ maxīe i eccl'ijs collegiatis vbi hore canōice iuxta ꝯſuetudinē ⁊ ſtatuta eccl'ie
diligent̄ ſunt cū choro legēde ⁊ cātande: q̄ nō alit̄ q̄3 in eccl'ia ſūt ꝑſoluēde. vt no. in iurib⁹ pall.
in. ꝟ. Ite3 ſumme videt̄. Nec aliud ꝓ alio ſolui pōt inuito creditore nr̄o. ꝓut ꝓdictū eſt. Nam
ꝓprie illud eſt aliud ꝓ alio ſoluere q̄ tenet̄ ex inſtitutiōe ſtatuto ⁊ ꝯſuetudīe ad horas canōicas
in choro cātandas. ⁊ hoc obmittit ⁊ legit in loco ꝓuato. Nā cenſita vel colon⁹ tp̄aliter nō ſatiſ=
facit dn̄o ſi cēſum debitū nō in domū dn̄i ſui. ſed alioꝝſu3 ꝑtare voluerit. videlic3 in foro vl' in
campo: q2 aufert ſibi vtilitatē loci. de q̄ ſatis le. ⁊ no. in. c. pe. ⁊. glo. de offi. dele. Nā ſi idē valeret
apud deū ⁊ homies inter vni⁹ eccl'ie clericos ⁊ in ea bn̄ficiatos ⁊ pari ſtipēdio q̄tidiane vl' an
nualis remuneratiōis largiter ꝓuiſos legere horas in domo vel cātare in eccl'ia inuanū cleric⁹.
laboraret. ſi matutinū dulciſſima ſoporis q̄ete violēter interrupta per imbroſa3 ⁊ caliginoſa3
aeris temperiē. aut nimiū ſeu glacierū crepidinē. ventoꝝ porrealiū turbine mixto concuſſiōe tā
ſolert̄ viſitaret: abſit Hi enī talit̄ fruct⁹ nō deſeruitos imburſantes nō min⁹ q̄3 ruſtici peccant
q̄ in vineā cōducti nō laborātes et a dn̄o vinee tanq̄3 laborauerīt ſtipēdia recipiūt: ⁊ indubitāt̄
furtū ⁊ rapinā cōmittūt. ⁊ ſi nō reſtituerint maledictiōe3 eternā reportabūt. vt le. ⁊ no. in regula.
Nō dimittit̄. de re. iur. li. vj. ⁊ in collatiōe de validis mēdicātib⁹. hec pleni⁹ patebūt. Ad nonū
motiuū diuerſis manſionib⁹ ⁊ meritis ſctōꝝ rōnabilit̄ inſpiciēdis ⁊c̄. Hic rex mgr̄a ꝑ experien
tiā reſpōdēdo declarat: et vrb romane ſctōꝝ patꝝ decretis firmata diſpoſitio demōſtrat. in q̄
videlic3 vrbe diuerſoꝝ titoloꝝ eccl'ie: in diuerſoꝝ ſctōꝝ honore vident̄ cōſecrate. vbi eccleſia.
ſcti Jo. euāgeliſte ad lateranū ꝓponit̄ eccl'ie beatiſſime ꝟginis marie dei regine celi ⁊ terre ⁊ ba
ſilice apl'oꝝ Petri ⁊ pauli ꝓncipū terre: ⁊ eccl'ie oīm ſctōꝝ que dicit̄ rotūda. ⁊ cūctis eccleſijs
mundi. xij. q. ij. Futurā. ⁊ in glo. ij. imo eadē eccl'ia videlic3 ſancti Johānis et nō alia dr̄ eccl'ia
romana q̄ omniū alia2 eccl'ia2 eſt caput. diſt. xij. c. j: ⁊. c. ſe. de ſum. tri. Dānam⁹. cū ꝯcor. ⁊ oīm
eccl'ia2 magiſtra. de ſi. ca. c. Unico. li. vj. et omnes eccl'ie ꝑ orbē diffuſe ad ipam ꝑtinēt. de ꝓui.
Si papa. §. Cū enī. ⁊ in his videt̄ ꝙ nō ordo q̄ in celis eſt ſeruat̄ in terris. ⁊ q2 impoſſibile foret
ad qḋ nemo obligat̄. de re. iur. li. vj. Nemo. tot habere gradus feſtiuitatū quot ſunt manſiōes

I i

graduū in celis q₂ tm̄ ſunt tres apȯ nos. videlicȝ duplex. ſemiduplex et totū duplex ꝓut p̄dic=
tū eſt: ad quos gradus omniū ſanctoꝝ reducunt̄ feſtiuitates: prout omnes religiōes mundi
ꝓducunt̄ ad tres regulas principales. videlicet Benedicti Auguſtini et Blaſij. xviij. q. ij. pni=
rioſam. Et licet dicat Ambroſius vt hr̄. lxxvj. diſt. in. c. ſcire debet. ꝙ equalis coꝝ neceſſario ſit
feſtiuitas: quorū eq̄lis eſt ſanctitas. Hāc tū eq̄litatē tm̄ nouit ille q̄ nil ignorat. de iudi. Nouit.
Et ſic ad ꝓpoſitū noſtrū ad placitū fundātis eſt eccleſiā ꝙ ipſam pōt intitulare. ⁊ ſanctū quē
voluerit in ipſa venerari iubebit. ⁊ idem perpetuo pātronus ecclie ꝑmanebit. et ordinē quem
voluerit ibidē inſtituit ⁊ ſeruari facit. ⁊ ritus ecclie ibidē introducius (dūmodo non fuerit ꝯ
canonice auctoritatis traditiōem) tanꝗ̄ ꝯſuetudo bona perpetuo remanebit. vt. xij. diſt. Sct
ſancta. Itē tamē ꝙ ſanctus ille ibidē intitulatus ſit in cathalogo ſanctoꝝ repertus. vt de reli. ⁊
vene. ſanc. c. j. ⁊ ordo ſcripturaꝝ ſit ſeruatus q̄ reperit̄ ꝑ Hoſt. in ſumma eodē titulo venerabi=
liter annotatus. Et ita prout cōſtat de ꝯſe. diſt. j. c. j. et in glo. ſed mirū licebat principib⁹ ⁊ alijs
xp̄ifidelib⁹. prout hodie licet eccleſias monaſteria: capellas ⁊ altaria de nouo fundare ⁊ ipſis
titulos imponere: ⁊ ſufficiētib⁹ fructib⁹ dotare. ⁊ vnū ſanctū p̄ ceteris in eiſdē honorificare. Sic
pronūc (ad ꝓpoſitū p̄ncipale redeundū) ꝯuenienter licebit: qȯ eſt min⁹. vt. no. in dicta glo. vi=
delicet in ecclia iam fundata feſtū alicuius ſancti. ſine tū p̄iudicio cuiuſcūq₃ creare ⁊ creatum
⁊ fundatū dotare ⁊ fructib⁹ ꝑpetuis q̄tidianis diſtributiōib⁹ ſolēniter ⁊ abūdanter ornare. ⁊
h̄ ſeruat̄ per mundū ⁊ omnes ecclias mundi. et papa ⁊ eccleſia ſcit ⁊ tolerat. Sunt autē leges
⁊ iura ac legū ac iurium rōnes ad hec applicanda ad ea q̄ frequenter fiunt: ⁊ preſertim dū talit̄
tolerant̄. vt. le. ⁊ no. in. c. Litteras. de deſpon. impu. cū ꝯcor. in glo. ij. et hec oīa videnr̄ nihil=
ominus ad omnipotētis laudem (prout p̄tactū eſt) euidenter ꝯuenire. Et ſicut prenotatū eſt
de beneficioꝝ nimia multitudine cohercenda. ⁊ p̄ſertim de eorū vt premittit̄ ex nouo funda=
toꝝ multiplicatiōe: ⁊ huiuſmodi multiplicatiōis deteſtatiōe. Ita ꝯſeq̄nter de hmōi feſtiuitatū
nimia nouoꝝ inſtitutione poſſem⁹ demū ꝓpter officiorū de tempore q̄ ſoli deo videntur appli=
cari taliter frequentatā ſuppreſſionē ⁊ diminutionem ad eorūdem omnimodā obliuionē ⁊ ob=
miſſionē peruenire: ⁊ feſta de ſanctis videmus officia de tempore penitus remouere ⁊ dūm de
loco ſancto ſuo cui⁹ eſt dies ⁊ cuius eſt nox: ⁊ fabricatus eſt ſolē ⁊ lunā ſuꝑuenientibus acco=
lis ⁊ peregrinis porpria ſtatione carere: ⁊ ſeruos ſupra dn̄m dominanter iubilare. Scriptuȝ
eſt eīm. Omne qȯ eſt nimiū vertit̄ in viciū. de ma. ⁊ obe. Dumit̄. in p̄n. ꝑ Hoſti. de teſta. Req=
ſiſti. §. ſi vero. et nimietas reprobat̄. xliij. diſt. Sit rector. in. ꝟ. Nimio. xlv. diſt. Cuȝ beatus. in
ꝟ. Increpationis aūt nimie. de ꝯſe. diſt. v. Ne tales. ⁊. xlix. diſt. Hinc etenim. ꝟ. Paruo autem
naſci. ⁊ dixit ſapientis autoritas: ꝙ nimiū eſt fugito. Item omnibus adde modum. modus eſt
pulcerrima virtus: ⁊ q̄ bene ordinata ſunt ad finem laudis ⁊ honoris tendūt ꝓpter quod dicit
Boe. j. de conſo. et Aug. in li. ꝯfeſſ. Inordinata inquieta ſunt. ordinata vero quieſcūt. ⁊ dicit̄
in doctrina rudiū: ꝙ modus in rebus res eſt diſcretio ſumma. ⁊ modus in reb⁹ res facit eſſe bo
nas Vn̄ dicit Greg. ꝙ ſigna dn̄i aſſiduitate viluere: ⁊ in poetria noua. Om̄e dulce bonū nimio
vileſcit in ore. ⁊ Catho non⁹. Nil modicū temnas: nimiū. fugiēdo repellas. Fit ſecura magis
in paruo flumine puppis. Et ſupra dixim⁹ ꝙ non nimiū laudare: ſed mediū ſeruare debem⁹.
Et ex his ⁊ alijs ꝑ te ſagaciter colligēdis patet euidēter nouas feſtiuitates ſanctoꝝ fore reſtrin
gendas. Nam ⁊ ꝯciliū Baſilien̄ (ꝓut ſuo tp̄e patebit) notabilit̄ decreuit multos dies feſtos
inſtitutos fore reprimēdos. Si ergo feſtiuitates ſanctoꝝ in foro. potius ⁊ in choro videnr̄ re=
ſtringende. nam ſi in foro impedit̄ ſuffragiū humanū. hic impeditur obſequiū diuinuȝ. Hinc
iuxta quorūdam opiniones ꝓſequenuū beneficiorū et officiorū de nouo fundatiōis ⁊ rationi
bus videnr̄ vtentes. Nam ſancti q̄ in celis ſunt quemadmodū dn̄s eorū: honoꝝ nr̄oꝝ nō egēt
et inſuꝑ quia mille anni ante oculos eorū pre dulcedie pſallentiū angelorū ſunt tanꝗ̄ dies he=
ſterna que p̄terijt. ideo clamore noſtro non delactantur groſſiſſimo. ſed nos egemus ſuffragijs
coꝝ que nō feſtiuitatib⁹ pompoſis et clamoroſis ⁊ beneficiorū ⁊ officioꝝ ſundationibus: ſed
puris p̄cibus obtinere poterimus. ꝓut experienter vidimus in antiq̄s patribus. Quid ergo
faciemus q̄m experiēter vidimus ꝙ dicūt laici ⁊ magis ipſorum periti ꝙ per nimietatē bene=
ficioꝝ ⁊ officioꝝ grauatus eſt totus mūdus. imo clerus apud deum. qȯ patet quia plura bene
ficia ⁊ officia portat cleric⁹ vn⁹. Quid igit̄ faciēdū ſit de reb⁹ a dn̄o nobis collatis vt fruamur
hic ⁊ tp̄alib⁹ ⁊ futuris: appet vtiq₃ ꝙ ſctā ⁊ ſalubris ſit cogitatio ꝓ defunctis exorare vt ſoluāt̄
a pctīs. ij. Macha. xij. ⁊ ipſoꝝ pctā ⁊ nr̄a redimam⁹ pijs elemoſynis. de pe. diſt. j. Cobrē. ⁊ c.

Medicina. z. c. ſe. z qd vtiliter dect pro defunctis z quid agēduz ſit ꝓ defunctis notat. xiij. q. ij. Nō contemnemus. z omībꝫ. c. ſe. vſqꝫ ad finē queſtiōis. Itē. xxvj. q. vij. Ab infirmis. de pe. diſ. vj. §. j. an mediū. Sed in omībꝫ opibꝫ noſtris factis aut faciēdis vtilit perpēdamꝰ quid faciemꝰ vt in diebꝫ certius eligamꝰ. vt le. z. no. in. c. Juuenis. de ſpō. O oēs qui trāſitis ꝑ viā huius calamitatis z miſerie. pēſate z qd melius ſit horū ſuſpirādo ɔſiderate ſi cētum aut mille vob ſuꝑſint aurei ꝓ ſalute qrūcūqꝫ tempali fideliter mutuādi aut cōlcādi an ne multa maturaqꝫ deliberatiōe diſponitis v res potius valeat qꝫ pereat. de ver. ſig. Abbate. cū ɔcor. Itē vt mēs veſtra potius firmū ratū z gratū eligat z omne dubium ambiguūqꝫ repellat ita q certo debitori aut depoſitario ſagacitas vrā cōmittat ne de mutuo vel depoſito doleatis. O quāto cōſilio curioſis tractatibꝫ mira diſpoſitiōe. cirographo. cautel ſubtiliſſimis: z exqſitiſſimis. pleniſſimis. īſtrumēto vl pignore certiſſimo. de reſtituēdo vob ꝓuidebitꝫ ne ruinoſa tpaliaqꝫ bono ꝑdatis. Nūc aperi oculos tuos qꝫ leuiter. leniter. irrōnabilit. improuide tu z alij ꝓceditis in his q̄ ꝑpetuo. imo nō tm̄ in vita ſed poſt mortē durare volueritꝫ. Nā nil certiꝰ morte. imo nil certiꝰ eſt qꝫ illud videlicet qd tibi incertū eſt qualiter res pro bñficio vel officio donata ꝑpetuo ꝑfructiū clericorꝫ lōge futurorꝫ exponat manꝰ ꝓfutura. Et ſi pſumit de futuris. iuxta pn̄tiū clericorꝫ mores ꝓut fieri pōt. vt. xlviij. diſ. §. neceſſe eſt. circa fi. l. diſt. Quis dyaconꝰ. §. Cū vero. qꝫ experiēter videmus qualiter bñficiorꝫ officiorꝫ diuīorꝫ fructus redditus z prouētus vt plurimū cōſumunt z ꝑ probatā ab antiq ꝓlatā demōſtrat q vno clerico multis beneficijs eccleſiaſticis grauato. multorꝫ hoīm victus. indigētiū. eſuriētiū. ſitiētiū. nudorū. exuliū. captiuorum clamātiū. lamentātiū. vlulātiū z eiulantiuz ꝓ inopia paupertate ſeu miſeria ꝑ hmōi clericos inutiliter diſſipant ꝑ ipſorum res z bonas inutiles deo z hominibꝫ pſone delicatiſſime nutriūtur. Quare per rex temporaliū poſſeſſores rationabilit ꝓuenit perpēdenduz vt res potius valeat z certius maneat z vltius perdurare videat z fiducialit exponat. perpēdamus qd dicat Archidya. poſt ſanctum Tho. de pe. diſt. j. Nō ſufficit. vbi inter orōnez z ieiuniū z elemoſynā ponit differētiā cū proprie ſub oratiōe officia diuina ratiōe quorum beneficia eccleſiaſtica ſunt fundata cōprehēdant ſic inquiēs. q elemoſyna habz vim ſatiſfactiōis z cōpletiꝰ qꝫ oratio z ieiuniū. et ideo dr ad Thi. iiij. Corporalis exercitatio ad modicū vtilis eſt. z elemoſyna magis videt vtilis medicina peccati qꝫ alia. Vñ Johes os aureū dixit prout habet de pe. diſt. j. Medicamentum fortius quod maxime operat in penitētia: hoc eſt in elemoſyna. Et ſicut in ꝓceptis medicine medicamētū multas qdem herbas accipit. vnam autem dominātiſſimā. ſic z in penitētia iſta herba dominātior z potētior eſt: z vniuerſam ipſa efficit. vñ ſcribit Lu. xj. Date elemoſynā z oīa munda ſunt vobis. xij. q. j. Quia. in fi. xvj. q. j. Decurias a populo. in fi. et Dañ. iiij. Pctā tua elemoſynis redime. de pe. diſt. j. quamobrē. in prin. et Thob. iij. Elemoſyna ab omni peccato liberat. z. j. ad Thi. iiij. Pietas ad omnia valet. ad hoc. lxxxvj. diſt. Nō ſatis eſt. Nūc videatis quid eligatis cum per elemoſynam largiter in vita traditā (ceteris paribus) indubitāter conſequatur quis finem pro quo tradiderit. habita tamen ſolerti diſcretione que ponitur. xlij. diſt. Quieſcamus. z in glo. Secus de beneficiorū z officiorū fundatione quorū fructus diſponuntur perpetui: z perpetuo poſſent prout per ſingulos videmus dies dormitando. oſcitādo. tabeſcendo: z ſoporando deſeruiri. Et inſuper prout dictū eſt inutilius expendi: de quibꝰ ſcripſit Hiero. in Amos ꝓphetam. Odi inquit dominus z proieci feſtiuitates veſtras. z non accipiā odorē cetuū veſtrorꝫ. q ſi obtuleritꝫ holocauſtomata veſtra z mūera vrā accipiā z vota pinguiū veſtrorū nō reſpiciam. Odit aūt deus z nō ſolum odit ſed ꝓijcit feſtiuitates eorū qui non celebrant feſtiuitates dici ſed ſuas. ſ. pro rebus ꝓphanis. xxiiij. q. j. Odi. de quo etiā ſupra dictuz eſt. Et vtinam taliter fundantes. dotantes. fructificātes z inſtaurantes bñficia vl officia nō eſſent occaſio tantorꝫ malorꝫ q̄ de fructibꝫ et rebus eccleſie: beneficiorūqꝫ inaniter expenſorū proueniunt: cū non ſit nouū quin ſepe qd prouiſum fuit ad remediū tendat ad noxam et ſuppreſſo bono ſuccreſcat malicia. de excep. Pia. cum ɔcor. li. vj. in glo. vnde Grego. moral. iij. c. viij. cir. fi. nos multū ſolicitat ne bona incaute faciamꝰ. Ad que nimiū bono ſollicite ꝑagenda ꝓpha incitat dicens. Maledictus homo qui facit opus domini negligenter. Hiere. xlviij. Ad hoc vero iſta ꝓficiūt vt ante terribilis iudicis ſubtile atqꝫ incōprehēſibile examē: nō ſoluz mala q̄ cōmiſimus ſed etiam ipa ſi q̄ in nobis ſunt bene geſta timeamus. quia ſepe in eiꝰ iudicio culpa eſſe dephendit qd virtus ante iudiciū eē putat. z vñ expectat pia merces opis inde ſupplicium ſequit iuſte vltionis. Itē idē in omel. de vginibus vt bona dicit q̄ agitis cū magna cau

tela timeatis: ne ꝑ hoc qđ a vobis rectũ gerit̃: fauor aut hũana grã requirat̃ ne appetit⁹ laudis
ſurripiat: q̃ maxime fit in pōpoſis ⁊ inſolitis feſtiuitatibꝫ q̃ foris oſtēdunt̃ ⁊ interius bō a mer
cede vacuat̃. Hec ille. Et inſup ꝑpende cũ ſcriptũ ſit. Neqꝫ cōmunices pctīs alienis. j. ad Thi
mo. v. lxj. diſ. Miramur. Et inſup cautũ eſt ꝙ qui occaſionē damni dat: damnũ videt̃ dediſſe.
vt le. ⁊ no. de teſti. ſicut nobis. ⁊ ibi dicit glo. vtriuſqꝫ iurꝭ rōnibꝫ ⁊ allegatiōibꝫ ſufficient̃ fulci
ta. Si dat operā licite rei ⁊ adhibet diligentiā quā pōt non tenet̃ de his q̃ ꝑinde ſequunt̃. ſed ſi
nō adhibet diligentiā. Sꝫ mihi videt̃ ſaluo iudicio ſaniori ꝙ raro vel nunqꝫ tantā diligentiā
adhibere poterim⁹ vt clerici ſeclares vel etiā religioſi. ⁊ p̄ſertim p̄lati maiores ſuis rebus bene
vtant̃. ⁊ ideo tuti⁹ (vt p̄mittit̃) foret ꝑ p̄dictos tp̄aliũ bonoꝝ poſſeſſores ⁊ donare volētes eli
gendũ: ꝓut ille q̃ hꝫ filiā valde pulchrā ⁊ delicatā ⁊ nubilē: et tradat monaſterio qđ eſt vel eſſe
ꝯſueuit diſſolutũ. hic pater nō facit diligentiā: ⁊ erit occaſio mali. ſi qđ ſequit̃. ſed ſi tradidiſſet
marito ſibi cōpetenti: ſecurius ꝓceſſiſſet. ⁊ ita ſepe qđ offert̃ deo in matrimonio ſp̄uali recipit
mũdus. ⁊ ꝯſeq̄nter dyabolus: ⁊ qđ offert̃ mũdo. id eſt matrimonio carnali: cōſeq̄nter recipit de
us. ⁊ ſic pōt contingere etiā in alijs rebꝫ incōſiderant̃ deo ⁊ homibꝫ donatis. Vñ habem⁹ exē
plũ Geñ. xlviij. Dũ patriarcha Jacob bñdicturus eſſet filijs Joſeph filij ſui dilectioꝝ pre cũ
ctis alijs ⁊ ip̄e Joſeph poſuerit p̄mogenitũ ad dexterũ latus Jacob in finē vt manu dextera
tāgeret illũ primo ⁊ aliũ a ſiniſtris. vñ Jacob manibꝫ cācellatis ſiniſtrā manũ poſuit ſup Ma
naſſen p̄mogenitũ. ⁊ dexterā ſup Effraym iuniorē. ⁊ ita cōtra ioſeph videlicꝫ patrꝭ diſpoſitio
nē iunior recepit vberiorē bñdictionē. ⁊ ſic ꝯtra parentũ ordinationē ſepe filij vl' filie poſiti ad
dexterā vt credũt. q2 ad monaſteriũ vel clericatũ. ⁊ tales mun⁹ minoris bñdictiōis reportant.
⁊ ad ſiniſtrā poſiti: videlicꝫ ad ſeculũ cũ matrimonio mun⁹ bñdictiōis accumulāt. de q̃ dicit ꝓ
pheta. Uxor tua ſicut vitis abũdans in lateribꝫ domus tue. filij tui ſicut nouelle oliuarꝫ ⁊c̃.
Ecce ſic benedicet̃ homo q̃ timet dñm. Vñ dixit Paulus. Et ſaluabit̃ mulier ſi filios genue
rit. j. ad Thi. v. et. xxxiij. q. ij. Tunc ſaluabit̃. ⁊ ſic ſepe videt̃ ꝙ intentio bona non excuſat malũ
opus. qđ ſequit̃. j. q. j. Non eſt. de quo de pe. ⁊ remiſ. c. iij. in glo. penult. Et pro p̄miſſorũ intelli
gentia ſaniori ꝑpendendũ eſt ex quo veritas p̄iudicat opinioni. vt le. ⁊ no. viij diſt. Ueritate. er
go fortius dubitationi cũ opinio ſit mediũ inter ſcientiā ⁊ credulitatē: vt no. Archid. xxiij. q. ij.
vides. Nā xp̄us veritas eſt Joh. v. de cōſe. diſt. v. De ſp̄ũ. cũ cōcor. ⁊ nil ita veritati ꝯtrariũ ſi
cut falſitas q̃ eſt veritatꝭ imminutatio. vt dicit lex in autē. de inſtru. cau. ⁊ fi. in p̄n. coll. vj. vbi glo.
ſimilit̃ dicit: ꝙ veritas humana dici pōt noticia certe rei: maxime ꝑ viſuꝫ. alle. inſti. de gradi. §.
Hacten⁹. ⁊ cognito vno ꝯtrarioꝝ cognoſcit̃ ⁊ reliquũ. ff. de accu. ⁊ inſcrip. l. Qui accuſare. in
ſti. de his q̃ ſui vel alie. iurꝭ ſunt. §. Videam⁹. Eſt aũt ſciētia alicui⁹ rei nō fallax cognitio. xxiij.
q. iiij. §. Nō ergo. Et ſcire eſt rē ꝑ cauſaꝫ vel experientiā cognoſcere. de pe. diſ. iiij. In domo. cũ con
cor. Sꝫ credulitas eſt idē ꝙ p̄ſumptio. vt le. ⁊ no. in. c. Quoſdā. de p̄ben: ⁊ interdũ ponit̃ ꝓ ſciā
⁊ credere pro ſcire. de re iudi. Cũ olim. ⁊ nouell' ibidē ſup ꝟ. Sicut credim⁹. ⁊ ꝑ ꝟbũ credim⁹:
papa rñdet certe cōſultationi. vt de ſen. excō. Si cleric⁹. li. vj. de ſepul. De vxore. cũ ꝯcor. ⁊ int̃
credere ⁊ nō credere eſt mediũ: vicꝫ dubitare. vt no. ſpe. de poſitiōibꝫ. §. Sexto notandũ. ꝟ. Sꝫ
nunq̃d vbi iurat̃. Ex his collige ꝙ dubiũ eſt min⁹ qꝫ opinio. ⁊ dubiũ in ſe continet aliq̃d certi
tudinis. Ex quo dr̃ In his q̃ dubia ſunt: qđ certius eſt tenere debem⁹. ⁊ cōparatiu⁹ preſuppo
nit poſitiuũ (ꝓut p̄dictũ eſt) ⁊ in dubijs ſeq̄mur id qđ eſt minimũ. ff. de le. iij. minim⁹. ff. de re.
iurꝭ. ſemꝑ. ⁊ Archid. de ſepul. c. ij. li. vj. in q̃ videt̃ ꝙ in dubijs ſunt grad⁹. Nunc ad ꝓpoſitũ. cũ
ergo nō ſint niſi opiniōes ⁊ credulitates: imo dubiũ eſt quid proficiat nũc aut magꝭ in futurꝫ
bñficiũ vel officiũ vt p̄mittit̃ inſtitutũ aſſumam⁹. veritatē q̃ predicat opinioni ſiliuer ⁊ dubio. ⁊
illa veritas dicit. qđ vni de minimis meis feciſtis: mihi feciſtis (ꝓut p̄tactũ eſt) q̃ ꝓprie dicit de
opibꝫ pietatis ⁊ p̄ſertim de elemoſynis: cũ dicat de calice aq̃ frigide. de q̃ vox veritatꝭ clamitat
in eccīa: ſicut aq̃ extinguit ignē: ita elemoſyna pctm̃ Eccī. iij. ⁊ ad tribuendā cā cur pigri eſtis
qñ hoc qđ iacēti in terra porrigitis ſedēti in celo datis: vt dicit Greg. in q̃drigenario. ⁊ ideo ele
moſyne ſunt fabricis eccl'ie ⁊ ornamētis p̄ponēde. xij. q. ij. Gl'ia epi. ⁊ ꝓpter opa pietatꝭ exercen
da q̃ maxime cōſiſtũt in elemoſynis: ⁊ in redēptionē captiuoꝝ res eccliaſtice ſunt vēdende. xij.
q. ij. Aurũ. ⁊ duobꝫ. c. ſeq. ⁊ a maiori ⁊ fortiori ꝓ redimēdis aīabꝫ a purgatorij carceribꝫ: cũ ſint
p̄cioſiores corꝑibꝫ vniuerſis. xij. q. j. Precipim⁹. ⁊ oībus alijs rebꝫ ⁊ corꝑibꝫ. vt le. ⁊ no. de cēa. ⁊
q̄li. c. penul. ⁊ in glo. j. Itē cũ elemoſyna magna ſit cũ ꝓuidētia facienda: ita vt p̄mũ ꝓ ſeipo. de
pe. diſt. iij. §. ij. ⁊. c. Qui vult. prouideat ergo p̄mũ homo ſibiipſi de rebꝫ ſibi a deo collatis tpa

liter: et postea spiritualiter per elemosynas. et non sancto Francisco qui in celis est (prout asserunt paruoti) cum omnibus alijs sanctis. et per consequens bonorum nostrorum in pomposum festum expositorum vel exponendorum non indigent prout pretactum est. sed puris precibus placantur. et similiter elemosynis honorificantur: prout colligitur ex premissis. ibi videlicet. quod vni ex minimis meis fecistis etc. et ideo si res mee iam donate ipsi ecclesie. vel donande iterum vendende sunt et alienande pro corporum: immo pro anima: immo potissime pro proprie anime mee salute. ad euitandum circuitus. vt no. in. c. Auditor. de rescrip. in Cle. statim sine circuitu in quo possent euenire plures intricationes et extricationes. impedimenta. necnon occupationes. vnde certum eligam et de rebus meis faciam elemosynam Et licet vtrunque bonum sit: videlicet fundare beneficia vel officia ex vna. et dare tantam quottam pro qua possunt fundari beneficia vel officia pauperibus in liberam elemosynam ex altera. vnum tamen multum prestantius. et igitur eligibilius et certius. Tene ergo certum et dimitte incertum: prout pretactum est. Nam nil certius est quam quod christus iudicaturus viuos et mortuos: obmissa et neglecta pietatis opera iudicialiter et indignanter obijciet: dum dicit. Esuriui et non dedistis mihi manducare. sitiui etc. Ite in ignem eternum. Matth. xxv. sed non obijciet neglecta sancto Francisco vel alijs sanctis qualitercunque non impensa. Nec obstat prout quidam dicunt quod pie donata clericis vel religiosis in modum beneficij vel officij percepturis sint elemosyne quod nullo iure videtur cautum. Nam quod clericis datur propter officia diuina. nunc aut in funerum celebranda: stipendium eorum dicitur. vt de cle. non resi. Quia nonnulli. i. q. i. Clericos. et c. vlt. et alias per multa iura que prius in alia collatione nuper dixi allegada. Dicitur autem elemosyna secundum Tho. li. iiij. dist. iij. q. i. Opus. quod datur alicui indigenti ex compassione propter deum. sed fructus beneficiorum non sunt huiusmodi. nec dantur per talem modum semper indigentibus: sed vt plurimum clericis abundantibus: vel vt abundantiores fiant et non pure propter deum. sed vt celebrentur officia diuina prout pretactum est. et taliter clerici locant operas suas. Non dubito tamen si quis clerico pauperi aut depauperato faceret elemosynam bonam cum non sit iam aptus ad laborandum vel negociandum prout laici. vnde prouisum est per iura sufficienter vt clericus sanus in sacris non egeat: cum nullus sit ordinandus: nisi habeat vnde viuat. alias episcopus qui eum ordinauit coartatur vt sibi prouideat. prout le. et no. de preben. Si episcopus. li. vj. Constat tamen summe quondam fuisse necessarium in ecclesia primitiua quando nondum taliter vt modo fides fuerat firmata. et gens per mundum copiosior erat multiplicata. vt plures fundarentur ecclesie et monasteria: prout legitur de sancto Gregorio qui solus in sicilia sex construxit monasteria: et in vrbe septimum in quo se fecit monachum. quod quidem monasterium (vt de alijs taceamus) quondam et presertim tempore suo copiosa floruit monachorum multitudine. et hodie patenter apparet in ipsius monasterij dispositione. et ego vidi in dictis meis quod idem monasterium vix vnum cum priore nutriuit monachum. et aliquando nullum: quia cardinales prout permittitur per commendas taliter monasterium cum monachis comederunt. Item legitur de eodem Gregorio quod virginum tria milia Rome pauit sub regula. i. regulari statu. et nunc in tota Roma in regulari et seculari statu ad regulam apte tot vix inuenirentur virgines. Et forte ratio subest quia quondam homines ad omnia opera erant fortiores quam modo sint. et nunc fragiliores ad omnes virtutum actiones. xxxiiij. dis. Fraternitatis. Legitur tamen in super de Gregorio quod in elemosynam residuas quas habuit exposuit facultates. et dum esset summus pontifex bissenos nummos angelo: et scutellam argenteam naufrago. et opera pietatis maxime exercuit: et pauperes in languentium membrorum suorum corpusculo. Et iterum ad propositum redeundo quod non solum in dicto sancti gregorij monasterio sed quasi in omnibus ecclesijs et monasterijs in vrbe: immo per totum orbem religiose propter facultatum et hominum deuotorum defectum deficiunt persone. Igitur ad principale redeundum non faciamus nouas ecclias: monasteria vel capellas seu altaria: beneficia vel officia. quia euidenter apparet quod antiqua vix conseruari possunt in esse pori: ac in structura quondam solemniter instaurata. sed iam creatis institutio et destitutis misericorditer subueniamus. Item licet vtrunque sit bonum prout premisimus. scriptum tamen est quod bono semper melius inueniatur. vt. ff. de verbo. ob. l. Vbi autem. et qui bona agunt si meliora agere deliberant. et post deliberata non faciunt: licet in bonis perseuerent in conspectu tamen dei ceciderunt ex deliberatione. xvij. q. i. Qui bona. quia autem dubitat quod sicut communis vtilitas priuate est preferenda. sic maius bonum minori bono. de regu. Licet. et sic bono melius. sic meliori optimum semper est preferendum. lxiij. dist. Metropolitano. in auten. de mona. §. ordinationem. et ar. ad idem. ff. de ver. ob. l. Vbi autem non apparet. Unde si centum tibi supsunt aurei pro salute anime tue expendendi: et vides per sarracenos christifidelem incarceratum. et pro tanto et non aliter liberandum. Item per pendis beneficium vel officium de beata virgine vel alijs sanctis creandum. ecce ne propter pompam eligas secundum vbi nulla videtur egestas et respuas primum vbi cernitur exquisita necessitas. Ecce proba teipsum ne eligas tibi facere nomen perpetuum in superbia creando beneficium vel officium: sic fecit Eleazar. i. Machab. vj. et hic vt

ſibi nomen faceret.id eſt.famã ꝑpetuam voluit mori pro ꝓplo.ꝛ interfecit elephantẽ ꝛ ſeipm:et mortuus eſt in corpe ꝛ aĩa.quia pro nullo bono malũ fuerat faciendũ prout ꝑactũ eſt. Sic ſincere ꝑpende ea ſinceritate qua ſincerius tuis opibus volueris ſaluari vt eligas tutius vt citius ſalueris.Et nũc redeamus ad ꝑncipale:videlicz de beneficiorum vel officiorum multitudine. et hec indubitant fuit ꝑmordialiter regni Bohemorum deſtructiõis cauſa.qꝛ multũ impatienter videbatꝰ laicis:imo terrarum ꝑticulas nimiũ grauatas ꝑ penſiones eo clero cẽſuales. Nam vix fuit pedis paſſus ꝑ omẽs regni diſtrictus vbi clerus nõ habuerit tributorum vel aliarũ penſionũ fructus. ꝛ veritas eſt ꝙ in eodẽ regno excellẽter frequẽtiſſime iugi laude celeriter diuina celebrabantꝰ officia vigilantꝰ inceſſabili voce.ſed ꝗd demũ fiat ꝑ ſingulos annos ꝛ dico hmõi penſionis exactiões nõ minuentꝰ omi bono.ſed ſollertiſſimo ſtudio redditꝰ ꝛ ꝓuentus ecclĩarũ monaſteriorũ bñficiorũ ꝛ officiorum per oẽs angulos terre vigilãter ſunt in augmẽto.ecce ne finalitꝰ inde cõtingat.ꝛ ne clerus nimiũ emũgat ꝛ eliciat ſanguinẽ illorum videlicz quorum vtiꝗ la borib ꝛ cõiunctarum ꝑſonarum a moribꝰ.ꝛ de illo nõ cõtentꝰ ſed eiſdẽ cenſuris ꝑ cẽſuras eccleſiaſticas pro nõ ſolutionibꝰ ꝛ aliũde grauitꝰ ꝑ eundẽ grauatꝫ ꝛ reaggrauatis eos vlteriꝰ per brachiũ ſeclãre grauare cõtendit:ꝑut pharao ꝓplm iſraeliticũ in egyptũ crudelitꝰ afflixit.vi Exo.iij.imo ſincere ꝑpendo crudeliꝰ.Nã populus iſrlꝰ pro labore luti ꝛ laterꝫ flagellis fuit ceſus:vt Exod.v. ſed clerus illos cũ inquilinis colonis:ꝛ familia excõicationis mucrone.ꝗ tamẽ pro pctõ mortali multũ graui foret infligẽdus.vt le.ꝛ no.de excep.Pia.li.vj.ꝛ ibidẽ plene ꝑ Archid.in glo.ꝓ.Cõtumacie.cũ ſit maior nõ tm̃ flagello ꝑdicto:ſed omi pena mundi.vt.xxiiij.q.iij.corripiantꝰ.angariare ꝑ reꝓphana ꝛ viliſſima pecuniarum debito non ceſſat.ꝛ demũ fortaſſis eorundẽ tanꝗ illorũ miſerebitꝰ deꝰ:eruet eos de manibꝰ tribulantiũ eos.ꝛ igitꝰ dixit Job.c.xxxj.in fi. Si aduerſum me terra mea clamat:ꝛ cũ ipſa ſulci eius deflent.ſi fructꝰ eius comedi abſq pecunia:ꝛ aiã agricolarum eius afflixit:pro frumẽto oriatꝰ mihi tribulus ꝛ pro ordeo ſpina.Et Grego.moraliũ.xxj.c.xxj.Clamare quippe terrã eſt cõtra regentꝫ iuſticiã rõnabilitꝰ ſubiectos dolere ꝛc. ꝛ exinde oritꝰ regentibꝰ talibꝰ tribulus ſpine.id eſt gehẽnales pene.Et maxime ex eo qꝛ vt dixit Beda.videtꝰ hmõi coloni ꝛ cõſiti ꝙ clerici nõ ſicut cõdecet ſpũaliter viuẽtes ſed ſm carnem militãtes.qui ꝛ domũ orõnis de lapidibꝰ viuis conſtructã faciunt ſpeluncã latronũ eſſe actibꝰ ſuis ꝗ arbitrantꝰ queſtũ eſſe pietatẽ.ꝛ cũ debẽt de euãgelio viuere ſm ꝙ viuere decet xp̃ianos ꝛ ſeruos dei hoc nõ faciũt ſed diuitias ꝯgregãt ꝛ poſſeſſiões acqrunt.nõne dꝛ ſpelunca latronũ factã eſſe ſub illis eccliam.Hec ille.ꝛ hꝛ.xvj.q.vij.ꝛ hoc diximꝰ.Vñ quidã diues dũ ꝑ ſuũ curatũ ſiue plebanũ ſollerter ſollicitaret vt de ſuis bonis a dño ſibi collatꝫ pro remedio ſalutꝫ anĩme ſue ꝑpetuũ ordinaret anniuerſariũ pẽſionibꝰ:fructibꝰ ꝛ alijs ꝑtinẽtijs fulcitum. ꝛ hoc pro ecclĩa ſua ꝛ ſuis ſacerdotibꝰ fructiferum.qui ꝗdem diues rñdendo nõ inqt intẽdo in penis inferni:nec purgatorij manere ꝑpetuo.quare ꝑpetuo nõ indigebo hũanitatꝫ remedio:ꝛ mox diſperſit ꝛ dedit pauperibꝰ ꝛ theſaurizauit in celo:vbi nec erugo nec tinea demoliri potuit Math.vj.Nã ille ſciuit prout informatꝰ plene ſcire potuit ꝙ hmõi pñtes elemoſynarum largitiones largiter ꝛ libere ꝓ viuis ꝛ defunctꝫ emanãtes effectualitꝰ ꝛ indubitãter (ſeruatis ſeruãdis prout ꝑmiſſum eſt) ſunt proficiẽtes.Itẽ nouit diues ꝑdictus ꝙ donationes poſt mortẽ ordinandẽ ꝛ diſpoſitiões viuorum procedẽtes reſpectu iam dictarum donationuz ſunt ꝗſi mortue vel omnino ſteriles:ꝑut hec doctores pie de vita ſancte Lucie ꝛ matris ſue firmiter aſſeruerunt ꝑconizantes.Itẽ forte ſibi cõſtabat ꝙ ſcriptũ eſt.xlij.diſ.§.j.ꝙ ꝑ elemoſynã ꝑſentis vite ſubſidia eterne claritatis ꝑmia a dño ꝯcipiamus.vtrunqz eni pietati.id eſt exercẽti opera pietatis promittitꝰ. de ꝗbus ſi pleniſſime volueris informari.Vi.de Orige.in omel.quita feria infra octauas Penthecoſt.ſup illo.Cõuocatis ieſus duodeci diſci.Luc.ix.ꝛ vltra mediũ.ꝛ eundẽ ſabbato ſequẽti ſup illo Surgẽs ieſus.Luce.iiij.vltra mediũ.Et exemplũ vidimꝰ in Thobia veriſſimuz ꝗ vtriuſqz vite conſecutꝰ eſt ꝑmiuz.Scis vtiqz prout le.ꝛ no.de ꝯſe.diſt.j.c.ſ.ꝙ Salomon edificauit templũ cum diuino cultu iugiter in eo celebrando celebriter fundatũ:ꝛ hoc ꝑ eximias ſacerdotũ leuitarum ꝛ cantorum turmas celeberrime ꝑficiendũ.prout legitꝰ.ij.Paralyp.vij.ꝛ.viij. de cuiꝰ inſup multiplicibꝰ edificiorum ꝛ edificantiũ ſumptibꝰ ꝛ expenſis.ibidẽ.ꝛ.iij.Regũ.v.et c.ſequẽti.ꝛ de ſuis innumerabilibꝰ cibis ꝛ ſumptibꝰ habetꝰ.c.iiij.ſed de ſuis elemoſynis me legiſſe nõ recolo:ſed ꝙ deũ offenderit ꝑ alienorum deorum cultũ bene ꝑpendo.ꝛ ꝙ ſaluꝰ ſit:certã ſcripturã nõ reperio.niſi ꝙ legitꝰ.ij.Reg.vij.vbi dixit dñs ꝑ Nathan ꝓphetã ad Dauid intꝰ cetera de Salomõe filio ſuo ꝛ ſtabiliã thronũ eiꝰ vſqz in ſempiternuz.ꝛ ego ero ei in patrẽ.ꝛ ipſe erit

mihi in ſiliū. Hic dicit mgr̄ in hiſto. ⁊ hoc ꝓmiſſiōe conijcit.i. opinat̄ vel cōiectura t̄ ꝙ ſalꝰ ſit
ſalomon. Et ex quo maiores mūdi doctores de ſua ſalute diſcordāt. ego mihiq̄ ſimiles heſitā
do merito palpitabāt. Sȝ q̇d dicā: nā ſm̄ Bedā vbi ſup̄ p̄ntis vite ſubſidia: qꝛ diues erat val
de ſup oēs reges terre nimis abūdant̄ poſſedit. ſȝ eterne claritatꝭ p̄mia q̄ de elemoſynis ⁊ opi-
bus ꝑueniūt pietatis nō obtinuit. Quid ḡ tēpli cōſtructio ⁊ cantoꝝ ⁊ ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ inſti
tutio ſibi ꝓfuit. aut hodie ꝓderit: cū nō tantū tēplum ſed oīs natꝰ ⁊ cultꝰ diuinꝰ in eo ꝑ eundē
Salomonē inſtitutꝰ ceſſauerit. ⁊ ſic ceſſarūt tēpla: necnō oēs domꝰ dn̄i ꝑ totum Bohemie re-
gnū: ⁊ oīs veri dei cultꝰ ſaltē publicꝰ in eodē. ⁊ poſſibile credit̄ ꝙ ⁊ talit̄ in alijs terre climatibꝫ
euenire poſſet: put nūc apud nos in pluribꝫ monaſterijs ⁊ eccl'ijs collegiatꝭ: parrochialibꝫ ⁊ ca
pellis ꝑ gētes Switenſiū ignis voragine ⁊ al's miſerabili deuaſtatiōe iā penitꝰ inhūanit̄ appa
ret cōſumptꝭ. ⁊ diuinꝰ cultꝰ ⁊ oīs officioꝝ ornatꝰ in eidē defecit. deficientibꝫ vtriuſq̄ ſexus ꝑſo
nis: q̄ carēt ⁊ carere necnō exulari cōpellunt̄ eiuſdē inuaſiōis occaſiōe p̄ntibꝫ ⁊ lōge futurꝭ acq̄
ſitis ⁊ acq̄rendis ſine ſpe radicijꝰ alimētis. Sȝ nō dubitamꝰ q̇n pietatꝭ ⁊ p̄ſertim elemoſynaꝝ
pōdera q̄ iā manꝰ paupeꝝ deportarūt ad ethera ab oībꝫ ignis ⁊ maledictiōis corroſionibꝫ ſint
ſecura. ⁊ h̄ vidimꝰ in iādicto paupculo thobia quē h̄ in alio ſecl'o vere felicē fecere pietatis opa
⁊ vltra Salomōis diuitias potentiā ⁊ ſapientiā incūctant̄ ꝑſpeximꝰ ſm̄ ſcpturas eterna rece
piſſe p̄mia. Ad que nos perducat diuina magnificētia: apud quē ſunt gaudia: per infinita ſe-
culorū ſecula ſemper benedicta. Amen.

De oblatis et ſolutis pecunijs pro prebenda ſeu beneficio in eccleſijs vel monaſterijs percipiendo.

Cum ſymoniace prauitatis rabies ꝑ ſan-
ctoꝝ patrū tradiōes tā deteſtabilit̄ deſcribat̄: ꝙ nimiꝝ bonaꝝ mentiū diſ
cuſſio in veriſilibus cōmercijs ingemiſcendo terreat̄: licȝ in eis culpa mini-
me reperiat̄. vn̄ talis caſus ꝓpe nup accidit q̄ hoc themate denotat̄. Qui-
dā clericꝰ abūdans ſine bn̄ficio ꝓſpiciēs tenue bn̄ficiū vacans: offert libe
re centū aureos in finē vt ſibi cōferat̄. ⁊ iſta pecunia in vſus vtilitatē ⁊ aug-
mentū bn̄ficij ꝑpetuo ꝯuertat̄. Ex aduerſo cōparet clericꝰ ſiliter bn̄ficio carēs q̄ libere petit bn̄
ficiū ſine pacto: ſperās vt aſſeruit ſe ꝑ idē bn̄ficiū cōpetent̄ ſuſtētatuꝝ. Ex h̄ themate illꝰ corre
lariꝰ deducit̄ caſus q̄ ad religioſoꝝ monaſterio: vt.j. videbit̄ dilatatꝰ. Et nūc q̄rit̄ cui int̄ hos
cū ambo ſint ſacerdotes h̄ bn̄ficiū videat̄ ꝯferendū. Sȝ ꝙ nō p̄mo ſȝ ſcd'o ſit cōferēdū ꝑ quē ſi
ne pacto ſimpl'r ⁊ de plano cōcernit̄ fore petitū. Nam q̇d aliud eſt ſimonia niſi ſtudioſa cupi-
ditas emēdi vel vēdēdi ſpūalia vl' ſpūalibꝫ annexa. ſm̄ Hoſt. eo. ti. ⁊ alij cōcordāt ſūmiſte. Et h̄
ꝓpe fit tal' ꝯtus: do vt des: ſoluā tantā pecuniā vt mihi cōferat̄ tale bn̄ficiū abūdanti: ⁊ paup
repellat̄. ⁊ ꝑ h̄ bn̄ficiū inops reſtaurat̄. Nō eſt aūt tm̄ malū faciēdū vt bona inde ſeq̄nt̄. vt le. ⁊
no. de vſu. ſup eo. cū ꝯcor. Et ē Brocardi. Nā ſcptū eſt ꝙ in ꝯpatiōe ſimoniace p̄uitatis cetera
crimia ꝓ nihilo reputant̄. j. q. vi. c. vi. ⁊ igit̄ hereſis d̄r: vt le. ⁊ no. lxxix. di. Si q̇o pecunia. vn̄ vi
det̄ ꝙ metu penaꝝ criminis huꝰ. illi talit̄ pecuniā offerēti nll'o mō ſit ꝯferēdū. Credimꝰ tm̄ pie cō
cedēdū ſi nll'us eēt q̄ bn̄ficiū hmōi ꝓpt̄ ſuoꝝ fructuū tenuitatē peteret. ⁊ ſi q̇o ad petēdū in nul-
liꝰ p̄iudiciū ꝓcederet ne bn̄ficiū diutiꝰ in ſui detrimētū vacaret: ⁊ miſtro ⁊ miſterio ſeu obſeq̇o
ſoluti ſacrificij careret vbi ſibi ꝯferat̄. qꝛ bn̄ficia ꝓpt̄ officia patent̄ ꝯſtituta ſil'r ⁊ fūdata vident̄
vtȝ de offi. vica. c. vl. cū ꝯcor. Sȝ ꝯriuȝ videt̄ fore verꝰ. Et ꝙ ꝑſone pecuniā offerēti ac effectua
lit̄ tradēti in caſu tali ſit ꝯferēdū potꝰ. Et ad h̄ ꝓbandū expedit vt ꝓducant̄ vera ⁊ veriſilia: ⁊
al's ſuffragia ꝯcurrāt mēdicata: cū aduerſuȝ appareat rōnabilꝰ. Et p̄mo ſic. Nā nō ſꝑ perſone
ſȝ eccl'ie ꝓuidemꝰ de ꝑſona ꝓuidētiori vel vtiliori q̇ꝺ ꝓpe videt̄ in eccl'ijs maioribꝫ metropoli
taneꝭ. ⁊ cathedralibꝫ ml'tuȝ hactenꝰ ſincere ꝑpēſuȝ: vbi ſūme ꝑpēdit̄ ꝑſone nobilitas aut potē-
tia ſeu diuitie. ita vt eccl'ia nō nutriat ꝑſonā: ⁊ huiꝰ ꝑſone ꝯiūctas ꝑſonas in mille generatiōes
īpotētes: paupes: nobiles ⁊ inopes: ſȝ potꝰ vt eccl'ia nutriat̄ ⁊ ſupꝑſſa releuet̄: aut releuata ferti-
lis. felix. ⁊ abūdās. i forma. ſtatu: necnō hītu ꝯſuetꝭ ꝯſeruet̄. ⁊ h̄ ml'tū eminent̄ apd' deū ⁊ hoīes
ꝯmēdant̄ in. c. ꝯſtitutꝭ. ij. d' appel. ⁊ ibidē in glo. iiij. ⁊ Jo. an. ⁊ alij doctores ſup eandē ſcribētes
hiero. ⁊ alios eccl'ie monarchas allegātes. ⁊ niſi ꝑ ſingl'os dies hūane ſagacitatꝭ curialitatiſq̄ ꝑ

uidēria eccl'ie ⁊ eccl'iaꝝ bn̄ficia tā maiora ꝙ̄ minima vel modica reſtaurarent̃: inſtaurarent̃: cō
ſeruarent̃. ⁊ in ſuis fructibꝫ: redditibꝫ ⁊ prouentibꝫ refocillarent̃ ⁊ ſupſſa reedificarent̃. ꝓut his
diebꝫ ꝑ guerrarū. litiū. prelioꝝ. necnō alluuionū. diluuioꝝ. inundationū. catharactaꝝ ⁊ alioꝝ
inſolitarū tēpeſtatū ſeu caſuū inſortuitoꝝ cōquaſſatiōes ⁊ inſult⁹ dilaniata cōcernunt̃ demū ⁊
breuit̃ deficerēt: ita ꝙ ſingula bn̄ficia ſingularibꝫ ꝑſonis ꝓut inſtituta ſunt nō ſufficerēt: ꝓut ꝑ
ſentibꝫ tꝑibus videt̃ in comitatu Thuricen̄. ⁊ extra vbi nō tm̄ minora bn̄ficia ſed ſilit̃ colle-
gia: necnō vtriuſqꝫ ſexus religioſoꝝ monaſteria ꝑ Switenſiū ibidē vicinoꝝ montanoꝝ cū cō
plicibꝫ de anno dn̄i. M.cccc.xliiij. ⁊ ſequētibꝫ inhūanos crudelitatis inſult⁹ hoſtilitatis impetu
ſunt ferocitatꝫ deſolata. ⁊ dom⁹ dei multipliciter igne duriſſimo cōcremata. vnde videt̃ ꝙ bn̄-
ficiū qđ quondā cōpetent̃ nutriuit vnū clericū ꝓut duo nō ſufficiant vel tria cōgeſta fidelit̃ in
vnū. Et igit̃ iſte cleric⁹ abundās offerēs centū aureos nō videt̃ peccare. Naz prim⁹ fundator
hui⁹ bn̄ficij obtulit: ⁊ dedit pecuniā in finē: vt ꝑ ſtipēdia ſufficientia careret ꝑbendam. ⁊ ſi hoc
fundator nō feciſſet: ⁊ effectualit̃ pecuniā tantā nō ſoluiſſet ep̄us hoc altare ſeu capellā hui⁹ be
neficij nō cōſecraſſet: vt le. ⁊ no. de ꝯſe. eccle. Cū ſic. cū ꝯcor. ⁊ igit̃ ꝓmiſſiōes ⁊ ſolutiōes hmōi
ꝓ bn̄ficijs ⁊ eccl'iaſticis augmētandis aut reſtaurādis: nō ſunt ſymoniace prauitates. ſed ſunt
prauitatū q̄rūcunqꝫ repulſiōes. Nā ſcriptū eſt ꝙ ꝓpter inopiā multi deliq̄runt Ecci. xxvij. ⁊ fra
tres homīs paupis oderūt eū. inſup ⁊ amici ꝓcul receſſerūt ab eo. Prouerb. xix. Prouiſum eſt
aūt in iure ⁊ notabilit̃ cautū ne cleric⁹ egeat in improbū clericū: ⁊ paup nō ꝓmoueat̃ ad ſacros
ordines niſi habeat bn̄ficiū ſufficiēs vnde nutriat̃. de ꝗ de ꝑben. Si ep̄s cui. li. vj. Nā ꝑ alijs
hoībus pauperibꝫ q̄s elegit in h̄ mūdo Iaco. ij. de ꝑben. venerabil'. Cleric⁹ mēdicans dr̄ infe
lix. xcij. diſ. Dyaconi. Nec obſtat ꝙ ꝓnūc clericus paup vel bn̄ficiū nō habēs offert ſe cōtentu
rū in h̄ bn̄ſicio. ac ſi dicat. Pctm̄ eſt fieri ꝑ plura qđ eque bn̄ pōt fieri ꝑ pauciora. vt dicit ph'us
viij. thopicoꝝ. Pctm̄ eſt ſi alicui clerico dat̃ plus: dū ego ꝓ minori ſalario idē officiū ⁊ obſequi-
um ⁊ miniſteriū aut ſacrificiū ſum factur⁹. Sz illud in h̄ videt̃ ꝑpendēdū ꝙ ille cleric⁹ paup
aut diues nihil offerēs nō ꝓmittit imo ſtare intēdit in hoc bn̄ficio modico ꝯtent⁹: ⁊ ꝑſeueratu-
rus. ſz dū occurrit ſibi pingui⁹. contrit⁹ eſt laque⁹ ⁊ nos liberati ſum⁹. Quis ḡ dubitat q̄n bn̄-
ficiū ſufficiēs ſufficiētes ſibi ꝯq̄rit poſſeſſores. ſz inſufficiēs aut debile aut macrū refutāt pau-
peres poti⁹ ⁊ ꝯſeq̄nter diuites. Viſuz tn̄ eſt rarū: ⁊ tn̄ nō rarū ꝙ q̄nqꝫ exigua bn̄ficia ⁊ q̄eta ſibi
cōquirūt clerici ꝓnūc impīguati: dilatati: incraſſati ꝑ eccl'iaꝝ curatarū onera diſpēdioſa. ⁊ hu-
iuſmodi clerici ſuos fruct⁹ faciūt ⁊ accumulāt ꝑ ſolertē diligentiā ⁊ ſe faciūt abūdātes: ⁊ hmōi
bona tanqꝫ hereditaria ipoꝝ dicunt̃ ꝓpria. ⁊ dr̄ peculiū clericoꝝ aduētitiū. ⁊ de illo diſponere
pn̄t. vt pz de pecu. cle. c. j. ⁊ q̄ſi ꝑ to. Sz hec nihil ad ꝓpoſitū. Itez nōne videt̃ inter illos duos
clericos bn̄ficiū petentes in eligendo magna diſcretionis ratio. Nam per vnū idē beneficium
qđ fuit ꝑpetuo ⁊ ad tēpus perpetuū fundamētaliter ex inſtitutiōe fundatoris aut ex ſuo teſta
mento fundatū: vt exinde ꝑſona perpetuo ſuſtentaret̃ deo iugiter ſeruiēs: ⁊ hoc ſeruitiū ſeu ob
ſequiū cōpetentius imo ſecurius ꝑ bonū bn̄ficiū ꝙ̄ ꝑ tenue. ⁊ ꝑ larga ſtipēdia potius ꝙ̄ ꝑ mo-
dica ꝓut videt̃ in oībꝫ monaſterijs vbi a fructu frumēti vini ⁊ olei fideles xp̄i ꝓfeſſores abun
dant̃ ꝓuiſi abūdanti⁹ ꝓficere pn̄t in iniūctꝫ ſibi bn̄ficioꝝ oneribꝫ ſibi debitū obſequiū: ſz patiē
tia pauperꝝ nō ꝑibit in finē: vicz mūdi. ſz intantū ꝑmanebit ꝙ impatiētes ſunt eoꝝ labores di-
uini cult⁹ ⁊ declinātes in obligatiōes: ⁊ adducet dn̄s illos cū operantibꝫ iniq̄tatē. pſ. cxxiiij. Hi
larē em̄ datorē diligit de⁹. ij. Coꝝ. ix. ⁊. xxiij. q. vj. §. Ex his. Scriptū eſt aūt ꝙ euidēs rō alicu-
ius rei nō min⁹ attēdenda eſt ꝙ̄ lex. vt. C. q̄ ſit lon. cō. l. j. ff. de iu. pa. l. Adigere. §. ꝙ̄uis. ⁊ nota ꝙ
vbicūqꝫ hz locū ratio. ibi ⁊ lex. ff. de interdic. l. j. Proprie aūt dr̄ q̄ neceſſario vel ꝓbabilit̃ infer
tur: vt no. ff. de le. l. Nō em̄. ff. de inoffi. ꝓcur. teſta. l. fi. ꝓut hic infert̃ rōnabilit̃ ꝙ bn̄ficio tenui
ꝑ diuitē meli⁹ ꝓuidet̃ ⁊ in futurū ꝓuidet̃. Itē nota ꝙ hmōi donatiōes fieri pn̄t bono mō: de q̄
nō dubitam⁹ ſilit̃ ⁊ receptiōes. In caſu aūt q̄ dubiū eſſet: quo aīo fierēt: in meliorē ꝑtē ſunt
interp̄tanda. vt in reg. iuris. Eſtote. ⁊ vt res de q̄ agit̃ potius valeat ꝙ̄ pereat. de ꝟ. ſig. Abbate.
de fi. inſtru. Int̃ dilectos. ⁊ ī re dubia benigniorē interp̄tatiōez ſeq̄ debem⁹. ff. de his q̄ in teſta.
delen. Et ſi iudicare debem⁹ magnū vt ꝑuū. Act. x. ⁊. j. Pe. j. de iudi. Nouit. h̄ eſt vt int̃ mag̃ ⁊
de magnis iudicem⁹ bn̄ficijs ſicut de ꝑuis. ⁊ ecōtra. Audi q̄d factū eſt quondā in eccl'ia Con
ſtantien̄. q̄ olim vacabat ꝑ obitū Henrici ꝑmi. de Thann de anno dn̄i. M.cc.xl.viij. elect⁹ eſt
poſteū Erbard⁹ ſcd̄us nat⁹ de walpurg ſueuus: impatoris Friderici ſecūdi cācellari⁹: ꝓpter
ipſius abūdantes diuitias ⁊ eccl'ie paup̄tatē q̄ mirifica in diebꝫ ſuis ꝑfecit magnificentie boni-

tatis ꝛ pietatꝫ opa. nā ꝑmū edificauit caſtrū in Gottlieb ñ radicib⁹ ꝛ pontē ibidē: ꝛ de ſuis pro
ꝑrijs bonis emit multa caſtra: villas: vicos: poſſeſſiōes: curtes: et decimas ꝑ ſeptē milib⁹ ducē
tis ꝛ trigintaſex marcis argēti puri pōderis Cōſtanticn̄. ꝛ ſtructuras inſuꝑ ꝑcioſiſſimas ꝑfecit:
ꝛ annis vigintiq̄nqꝫ cū medio feliciť preſedit. Et de anno. M. cclxxiiij. xj. kal. marcij in dn̄o dor
miuit. Et ſi in h̄ caſu ſymoniace peſtis īmanitas in ſpe vel in re fuiſſet ꝑpetrata nimis magna
ꝓpter rerū ingētes circūſtantias ꝛ bonoꝝ donatoꝝ magnitudinē ac ꝑſonaꝝ ꝯditionē foret pō
deroſa mole trucinanda. ſꝫ abſit ꝙ tā magnifici viriqꝫ venerabilis opa glioſa: aliť interp̄temur:
q̄ꝫ in illi⁹ cui⁹ magnitudīs nō eſt finis. laude laudabiliť cōmendāda foreqꝫ patrata: ꝛ memoriē
ꝑpetuo ꝯſignāda. Et nūc ad ꝓpoſitū redeam⁹ ꝛ ad ꝓbandū nr̄e ꝯſiderationis intentū aliū q̄ſi
cōmunē ꝑ mundū ꝓducam⁹ caſuꝫ. Nā ſunt monaſteria ꝑſertim monialiū q̄ in ꝟitate nō ſunt
tā abūdantia ꝙ ſibi ſinglas occurrētes femellas abſolute ꝛ nude recipe ꝛ nutrire valeāt ſub re-
gulari diſciplīa. ecce q̄dē monaſterioꝝ ꝑſidētes ſi ſine omi cōpulſiōe: ꝛ ſine oī cōpulſiōe gratꝫ ꝛ
gratant recipiūt femellā ꝓut intrare volētes ſiliter in tali forma. donare gratꝫ non ꝯtemnūt id
qḋ ꝯſuetū eſt dari ꝓ alimētis in tali monaſterio: ſymonia nō cōmittiť q̄ ad eccl'iam militantē.
Et h̄ poſt multa ꝯcludit Hen. boyc. in. c. Jntantū. de ſymo. Aut etiā pn̄t dicere cōuētuales. ſu-
mus certe paupes nō habem⁹ vt te nutriam⁹. ſꝫ ſi vis manere nobiſcū tecū feras vn̄ viuas. ita
tn̄ vt talia fraudulent nō dicas. ita no. in glo. j. c. Quondā. eo. ti. ꝛ ſi hic duo modi iā tacti ſerua
ri nō poſſent in bona ꝯſcia: q̄ſi oīa ꝛ ſingla monialiū monaſteria in tota germania deſtruerenť
in bonis tpalib⁹ ſine q̄bus ſpūalia ſubſiſtere nō pn̄t. vt de tranſla. Jnter. ꝛ deſtruerenť in ꝑſo-
nis ꝛ irrecuꝑabilia ſuſtinerēt dānoꝝ ꝑicula. Et iterū redeam⁹ ad ꝓpoſitū. Nā taliť offerēs pe-
cuniā nō cōpulſus ꝓ bn̄ficij reſtauratiōe pōt ſiliter petere bn̄ficiū ſicut illa monialis ꝛ poti⁹ ꝛ
ſibi cōcedi pōt ſine ſymoniace ꝑuitatꝫ ſcrupulo. ꝛ ſi bn̄ficiū ꝓut premittiť eſt inops ꝛ deſolatū
ꝓpter cauſas ꝑaſſignatas: etiā de maiorib⁹ ecclijs poti⁹ eſt ꝯferendū abūdanti ꝛ offerēti q̄ꝫ pau
peri clerico modicū vel nihil bn̄ti: ꝛ ꝑ ſuā ꝑſentiā bn̄ficiuꝫ nō releuaret: ſed poti⁹ in ſuis ꝑtinen
tijs negligētia vel carētia plus deſtrueret. Nā vidi ſepe clericuꝫ ꝓpter inopiā ſibi bn̄ficij penit⁹
cedentē: ꝛ ad alioꝝ abūdantiū clericoꝝ: vicꝫ paſtoꝝ aut curatoꝝ ſeu plebanoꝝ obſeq̄a ſe trāſfe
rentē. Sꝫ q̄d ſi tales clerici bn̄ficiū petētes eēnt eque diuites ꝛ abūdantes. Vtiqꝫ dicerē hoc
inops bn̄ficiū fore dandū offerēti ꝛ danti pecuniā (vt ꝑus) ꝓpter futuros bn̄ficij profect⁹. niſi
vn⁹ eſſet multū peritior altero in q̄ caſu peritie foret deferendū. vt in. c. de multa. de ꝑben. eſſet tn̄
perito tali ſecuri⁹ cōſulendū: qꝛ in ipſo nō eſſet ſpes ꝑſeuerandi cū tali beneficio vt laboraret de
vberiori ſibi prouidendū. Et ſi ſummopꝑe debem⁹ intēdere vt eccl'iaſtica bn̄ficia in ſua integri-
tate ꝑmaneāt. vt de ꝑben. Maiorib⁹. ꝛ hoc intelligiť tā de maiorib⁹ q̄ꝫ minorib⁹. ꝛ idē iuris eſt
in vtriſqꝫ. vt no. ibidē. ergo ſimiliť laborandū eſt vt deſtructa ad ſuā integritatē ꝑueniāt: cū idem
iuris ſit de toto ꝛ parte. j. q. iij. Si q̄s opus. xij. diſ. Nō decet. ne qḋ ſemel deo fuit dedicatū ad
hūanos vſus inutiliter ꝑueniat. de re. iur. li. vj. Nec obſtabit prout dictū eſt ꝙ hic ſit ſtudioſa
cupiditas emēdi ſpūalia. naꝫ non emit hic vt ſibi acquirať aliq̄ proprietas rei ſpūalis ſed emit
ꝓ republica vt ſiliter ipe ꝛ ſui ſucceſſores vtanť in h̄ bn̄ficio ꝑpetuo tā vtili cōmodo. Nā eccle
ſia aut eccl'iaſtica bn̄ficia fūgunť iure reipublice ꝛ iure minorꝫ: ꝓut no. in glo. mgr̄a. de in inte.
reſti. Auditꝫ. ꝛ igiť ſalubri⁹ eio videť ſuccurrēdū. Nā q̄s dubitat q̄n abūdans cleric⁹ poſſit fū
dare bn̄ficiū: ꝛ fūdato ꝛ ꝯfirmato bn̄ficio ꝑ epm ꝯfirmatorē ſe petit inſtituēdū. ꝛ h̄ nullo iure ꝓ
hibeť. ſic ſiliter aliq̄s ꝓ filio ſuo vel fratre fundat bn̄ficiū ꝛ ꝑſentabit eoſdē tanq̄ꝫ patronus ad
idē bn̄ficiū. vt no. ſpe. de iure pa. ꝟ. Sꝫ nunq̄d filiū ſuū. ꝛ Jo. an. in. c. Cōſultatiōib⁹. eo. ti. Nec
obſtāt illa q̄ dicunť ꝑ Jo. in ſūma. li. j. ti. j. de ſymo. q. lj. q̄ talē poit q̄ſtionē in forma. Quid mona
ſterijs vbi nullū pactū interponiť ingredientib⁹. eſt tn̄ taxatū q̄ntuꝫ puella ingrediēs dare dꝫ.
vbi dicit ꝙ talis taxatio reprobať. allegat Hoſtien̄. ꝛ. c. Sicut ꝓ certo. ꝛ. c. Jntantū. in fi. de ſy
mo. idē dīc ſeruādū ſi pactū intponať de tali ꝯſuetudīe obſeruāda qꝛ ſymoniacū eſt. eo. ti. Ve-
niēs. Jdē dīc: ſi gratꝫ recipiať ꝛ poſtea ꝯpellať recept⁹ ad talē ꝯſuetudīeꝫ ſeruādā. allegat eo. ti.
Audiuim⁹. ꝛ. c. Jacob⁹. ꝛ finaliť cōcludit. Si aūt abſqꝫ oī cōditiōe ꝛ cōpulſiōe dať gr̄tis: qḋ cō
ſuetū eſt nō cōmittiť ſymonia. ſed de intētione de⁹ iudicat. Hec ille. Et ille finis bon⁹ eſt. ꝛ ꝑ di
ſcretoꝝ hoīm ſagacitates ꝛ induſtrias ꝑ talē modū: ꝛ ꝓut ſup̄ tetigit Hen. boyc. ſi voluerimus
oīs bō videť ſecur⁹ ꝛ ſalu⁹ eſt: ꝛ in idē redit finaliť oīs practica ſi intentio bona eſt: qꝛ vtiqꝫ nō
eſt mod⁹ ꝙ in oī monaſterio recipiať bō nud⁹: ꝑſertim vbi mlieꝝ eſt ꝯuētus. ꝟba igiť ꝓuident
exꝑmam⁹: vt bon⁹ fiat receptiōis apparat⁹. Nā volētes baptizare ꝛ baptizantes ꝛ baptizādus

ſunt intẽtiõis vniꝰ. ⁊ niſi ꝟborū forma ꝓprie ſeruet̃ nihil eſt qḋ agit̃. vt in. c. Maiores. de bap. cū ꝯcor. ſic in donatiõe ꝑncipali illiꝰ abūdantis clerici ⁊ ꝯſeq̃nter in receptiõe monachali ſi rite formãt̃ verboꝝ forma manẽte cõmertij diſpoſitiõe indubie tollit̃ oĩo diſſenſiõis nr̃e diſplicẽtia. mentẽ aũt noſtrã ſolus nouit dñs. Scriptū eſt em̃. Jntẽrio iudicat hominẽ. xxij. q. ij. Humane. ⁊ de ſenſibꝫ em̃ ⁊ voluntatibꝫ iudicat deꝰ. xxxij. q. v. c. j. §. Ex autẽ. in fine. Naꝫ ⁊ maleficia volũtas ⁊ propoſitū delinq̃ntis diſtinguũt. ff. de furti. l. Qui in iure. in pn̄. Nã veritatẽ ſinceritate radicalit̃ ꝑpenſa hec monialiū monaſteria nõ ſunt aliud niſi pauperū nobiliū: vel al's honeſtoꝝ ciuiū aut Burgenſiū quondã in felicitatẽ hūane degentiū ⁊ nũc deficientiū zenodochia ſeu hoſpitalia. nã tales liberoꝝ germĩs multitudine grauati nõ pñt ſingulis prout quondã ſuis ꝓgenitoribꝫ aut parentū cõnubijs fuit ꝓuiſum ꝓuidere ⁊ decentibꝫ iuxta ſui ſtatꝰ conditiõe cõiugibꝫ applicare. et igit̃ diſcernũt vt oẽs aut aliq̃s ex eis religionū locis valeant cõpetẽtio aptare ⁊ putãtes hos deo ꝑtinent̃ appropriare ⁊ ex neceſſitate ꝟnites procreare. ⁊ reliq̃s ſeculo ꝑ cõiugia propalare. Et ibi errãt eorde. Sed cõuerte ſimplicit̃ ⁊ ꝑpende. nã illoꝝ aĩas q̃s per cõnubia ſeculo tradimꝰ vt plurimū ſinceriꝰ deo cõſecrimꝰ. et illos q̃s deo videlicꝫ ꝑ religiõis ingreſſum (vt putamꝰ) diligent̃ tradidimꝰ dyabolo ⁊ põpis eius ꝓportionabiliter appropriamꝰ. Nã tales q̃ in matrimonij vinclo colligati cõſiſtũt: facilit̃ iura cõiugij cū bona cõſciẽtia ꝑſoluũt. ſed q̃ dedicatꝰ a natura monaſterio tradit̃: ⁊ vbi lex profeſſiõis ſue nõ ſeruatur. tiõne moꝝ ꝑ ſibi pares: ꝑ aſſuetudinis obſeruate cõuerſatiões ad deuia trahit̃. ⁊ de facili res ad naturã ſuã reuertit̃. ⁊ ſicut vrſus: vulpis vel lupus ad tẽporis ſpaciū domatꝰ: ⁊ iterū iuxta ſue cõditionis increatiõnẽ diſꝑgit̃. ſagax nature ſue verecũdie aut reuerẽtie ſeu diſcipline pallio tegat̃: aut al's difformitatẽ ſqualore nulli placẽtis effigie q̃ decus nature ſibi deficiat ⁊ turpitudinis veſtitu muniat̃. al's in hmõi cenobijs vix vel nunq̃ꝫ ſalus animaꝝ condonat̃. Audi rem geſtã intentiõis nr̃e ꝓpoſitū notabilit̃ cõfirmantẽ. Quidã venerabilis pater et epũs Tarantinus de Calabrie ꝑtibus Eugenij pape quinti ꝑ certas germanie ꝑtes ambaſiator deſtinatus. ⁊ dū mora ꝓpter cauſam ꝑ tẽpus in ciuitate Conſtantieñ. frueret̃ per potẽtes clericos benigno ſolacij bñficio ad quorundã monialiū cenobia ꝑducit̃. ⁊ dū ibidẽ pulcherrimas figuras ⁊ dei creaturas oĩs amenitatis muliebrẽ ſerenitate cõcerneret redunitas. ⁊ ad oſcula pacis aptiſſimas: ac ad amplexus cõpetẽtis etatis paratiſſimas. necnõ ad cuiuſlibꝫ ingenij manẽtis ibidẽ nuũ capacitatẽ curialiſſimas. ⁊ demũ q̃ ipſe femelle huic epiſcopo ꝓſtarent cõdignas operas curioſitatẽ abiliũas. vnde idẽ epũs linguã quã nõ nouerat audiuit. attamẽ tanq̃ꝫ vir magne ꝓuidẽtie ſingulã ꝑpendit. ⁊ tanq̃ꝫ mirabile in oc'lis ſuis mẽte rimauit. tum ex eo q̃ inter religioſas muliebrẽ ſexuo ꝑſonas in ſeniū deductꝰ nunq̃ꝫ fuerat ꝯuerſatꝰ. tum qm̃ in climatibꝫ ſuis ⁊ ꝓſertim ꝑ omẽs ytalie: apulie: ac lumbardie plagas omniū monialiū cenobia ſunt firmiſſimis clauſuris repagulata. nec eſt locus iuxta ſacroꝝ canonū ſtatuta. vt de ſta. re. Periculoſo. li. vj. in q̃ virili ſexui ipſaꝝ pateat aſpectꝰ. ⁊ inq̃t in hec ꝟba ſeu in effectu ſimilia cõpetẽti ꝓut videbat̃ collectꝰ memoria. Et ſi tales iuuẽcule clauſtrales natura iudicãte naturalit̃ ꝓcederent. ⁊ ſimiles ſibi ſimiles applicarẽt: ⁊ ꝓgas in ꝑadiſo ſeu in ſtatu innocẽtie nob iniijceras ꝑficerẽt. quid ex h̃ ſue ꝓfeſſiõis migratuo diſponerẽt: ⁊ vnꝰ de ſeniorib clericẽ dixit. Pat̃ reuerẽdiſſime. ⁊ ſi q̃ ex illis talit̃ nũc aut in futuꝝ ꝓut videt̃ in ꝓteritẽ ſtrictiſſime ſeruatū. ⁊ de iurẽ diſpoſitiõe ꝓcedit̃ de ꝓteritẽ circa futuꝝ. vt le. ⁊ no. de ꝓſump. Scribã. ⁊ ex nũc naturalit̃ ad ſaturitatẽ in tali forma ꝓut narrauit ꝑ̃nitas vr̃a tanq̃ꝫ de occultẽ ſi occulte rẽ geſſerit eccl'ia ſeu eiꝰ eccl'ie vel monaſterij ꝓlatura ſe nõ intromittit: ⁊ ſecura cõtinuo ab oĩ ꝑiculo mẽtis ⁊ corꝑis ꝓcedit. ſꝫ ſi de abſcõditis adimpletus eſt vẽter eaꝝ ⁊ ſaturate ſunt filijs: ⁊ dimiſerint reliq̃s ſuas cū ꝑuul'ſuis Pš. xvj. ex nũc ſequit̃ ac ſi diceremꝰ. Ecce ꝑturit iniuſticiã: ⁊ cõcepit dolorẽ ⁊ peꝑit iniq̃tatẽ. lacū apuit ⁊ effodit eū ⁊ incidit in foueã quã fecit. cõuertet̃ dolor eiꝰ in caput ipiꝰ ⁊ in ꝟtice ipius iniq̃tas eiꝰ deſcẽdet. vt pš. vij. Et q̃d ſeq̃t̃. Quo cõperto duriſſimis carceribꝫ ac tenebroſis ac alijs infinitẽ miſerijs nõ ſubſiſtet. ⁊ plibꝫ annoꝝ reuolutiõibꝫ diſciplia ſue religiõis ꝯſueta correctiõis pẽas tanq̃ꝫ leſe maieſtatẽ criminis rea ſine miſcõdia recipiet. At ille venerabil' pr̃ ſuſpirãdo diſcretiõis modulo ꝓtulit ꝑſpicacit̃ ruminãdo. ac ſi diceret. Lauda ſteril' q̃ nõ paris. Eſa. liiij. Letare ſteril' q̃ nõ parẽ. ad Gal. iiij. Btẽ ſteriles q̃ nõ genuerũt. Lu. xxiij. Ecce ſterilitatẽ cõmertũ quondã fuerat lamẽtabile merorẽ q̃rimoniū. vt. j. Reg. j. ⁊ Geñ. xxv. vbi depcatꝰ eſt Iſaac ꝓ vxore ſua: eo q̃ eẽt ſterilis. ſꝫ nũc cõuertã luctū eaꝝ in gaudiū dic̃ dñs Hiere. xxj. ⁊ hec eſt tyrãnice ſeueritatis acerbitas in ꝓlaturis hmõi ⁊ tyrannidẽ Dyoniſij cicli ſupexcellens et dyaboꝝ

lice tēptationis infelicitas. Ecce q̄s eſt hō qui viuit ⁊ nō diligit dies videre bonos. Ps. xxxiij.
Ecce q̄s eſt ille qui ſe nō ꝯformaret ꝑſonis inter q̄s viuit. xij. diſ. Illa aūt. Sȝ vt intelligamus
ſincere fruamur ꝑabolis ſeu exēplis: ⁊ cōparabimur paleſtinis. Ecce cuiuſdaȝ ꝓncipis aulic⁹
canib⁹ ⁊ canicelis iuuenib⁹ generoſis fuerat ꝑfect⁹: q̄bus freq̄nter eſurientib⁹ carniū ꝑticulas ꝓ
ponebat: q̄s ipſoꝝ nature ſagacitas auidiſſime cupiebat: ⁊ dū inſtinct⁹ innat⁹ cupide carnes
guſtaret. mox aulic⁹ eoſdē catellos acerrime verberabat. ⁊ hmōi tunſionib⁹ canicelloꝝ multum
cruciatoꝝ vis deficiebat. ⁊ q̄s q̄ſo dic hortor in carniū hmōi deuoratiōe an caniculi nulla rōne
fungētes: an aulic⁹ ipſoꝝ curator ꝓponēs peccabat. Sic ad ꝓpoſitū. ſi nūc pn̄tes iuuēcule mo
niales ſibi carnes hūanas tā largiter expoſitas. ſup mel ⁊ fauū dulciores. ⁊ oīs cibi ꝑciū excel-
lētes inſenſate. infatuate. necnō circūuente guſtarēt. nō ipas tanq̄ꝫ innocētes caniculos ſed ſenio-
res de ꝑplō ſuo vicȝ magiſtrat⁹. vetulas ⁊ anus q̄ pronūc ꝑut exūc has dulciſſimas carnes ꝓ
poſuerūt. aut ꝯſenſu q̄cq̄ꝫ volūtate cōcedūt. carceris aūt oīm maloꝝ penis plectende ꝓueniūt. ⁊
de merito iuuēcule ſimplices tanq̄ꝫ criminis inſontes impune tranſibūt. ⁊ legiſ imperialis cōmen
datiōe gaudebūt: q̄ dicit. Magnū premiū eſt mulierib⁹ concipe ⁊ cōceptū tueri. ff. de edi. edic.
Querit. §. Si mulier. Nā ſcriptū eſt. Error cui nō reſiſtit̄ approbat̄: ⁊ negligere cū poſſis ꝑtur-
bare ꝑuerſos nihil aliud eſt q̄ꝫ fouere. lxxxiij. di. Error. ij. q. vij. Negligere. xvij. q. iiij. §. j. Unde
notabilit̄ notat̄ de reſcrip. Ad hec. in fi. ⁊ in glo. fi. dictū. Ouidij. de reme. amo. Principijs obſta
ſero medicīa parat̄. Dū mala ꝑlongas cōualuere moras. Dū furor in curſu eſt currēti crede fu-
rori. Difficiles addit⁹: impetus oīs habȝ. Et dixit Azo. Dū furor ille venit: nemo ſecurus erit
Immo morb⁹ eſt cōtagioſus ſicut lepra ⁊ ſcabies: ⁊ amor reus dicit̄. ⁊ q̄lis ſit ꝑpende cruciat⁹
dū iuuēcula bene matura talit̄ inficit̄. Sed hec extra ꝓpoſitū: ſed ad ꝓncipale redeam⁹ ⁊ dica-
mus ꝙ in hmōi donatiōib⁹ q̄ fiūt pro bn̄ficijs aut ꝑbendis in eccl̄ijs ⁊ ꝑſertim adipiſcēdis in
monialiū monaſterijs nō ſum⁹ multū curioſi aut inq̄ſitores ſubtilitatiſ quā iura reprobāt. vt de
iudi. Dilecti. ⁊ inſti. de fideicō. here. §. Sed q̄r ſtipulatio. vbi dr̄ ꝙ ſubtilitas ꝑniciosa eſt in le-
gib⁹. ⁊ ſimplicitas veritatiſ amica. Nam dicit lex. ff. de noua. ⁊ dele. Doli exceptio. circa fi. ꝙ de
his q̄ ſcim⁹ interdū diſſimulare debem⁹ ne curioſi videamur. Eſt aūt curioſitas ſcd̄m ſanctuȝ
Tho. in ſum. q. clxxij. inq̄ꝫtuȝ aliq̄s ſtudet ad cognoſcendū veritatē ſup ꝓprij ingenij facultatē. q̄r
ꝑ hoc hoīes facile in errores labunt̄. Un̄ dr̄ Eccl̄i. iij. Altiora te ne q̄ſieris: ⁊ fortiora te ne ſcru-
tat⁹ fueriſ. ⁊ in plurib⁹ tuis operib⁹ ne fueriſ curioſus. Et poſtea ſequit̄. multos eñ ſupplantauit
ſuſpitio eoꝝ ⁊ in vanitatē detinuit ſenſus eoꝝ ⁊c̄. Uel vt dicit Archid. in. c. vnico de poſtu. pla.
⁊ allegat Hugo de ſctō vic. ꝙ curioſitas eſt hūana libidinoſa ꝓſtitutio: paſſim quālibet verita-
tē amplexās. ⁊ veritatiſ ꝑme fluenta adulterās. Prima eñ veritas q̄ de⁹ eſt ſola ſpōſa eſt intelle
ctus hūani ⁊c̄. Poteſt m̄ alit̄ accipi in tā dicto. c. ⁊ in ꝑalle. l. doli. de q̄ curioſitate vide plene Jo
hā. in ſūma. li. iij. ti. xxxiij. q. cdxxvj. Un̄ dimiſſis diuerſaꝝ ſubtilitatis ⁊ curioſitatis ambitio
nib⁹. Scis ꝙ ſcriptuȝ eſt. Noli eſſe nimis iuſtus: quia q̄nq̄ꝫ iuſtus perit in iuſticia ſua. ij. q. vij.
§. De his. de pe. diſ. j. Serpens. ſicut ille q̄ diſcretiōis differētia dicūt illū clericū ſymoniacum
qui ꝓpter ꝑſentias ſeu diſtributiōes quotidianas trāſit in eccl̄iaȝ tēpore diuinoꝝ. ſed fortaſſis
hec eſt mentalis ſymonia q̄ reputat̄ inter peccata venialia: ⁊ tollit̄ aqua benedicta. de cōſe. diſt.
iij. Aquā. et de hmōi preſentijs ⁊ diſtributiōibus ⁊ ſymonia mētali legit̄ ⁊ no. de cle. nō reſi. li.
vj. c. Uno. Et expedit immo cōuenit reipublice: vt in ꝑdictis pecuniaꝝ dationib⁹. ⁊ in religio
ſorū receptionib⁹ vtamur benigniſſimis interꝑtationib⁹. de q̄bus predictū eſt: al̄s eñ omēs et
ſinguli clerici ⁊ religioſi: ꝑſertim quoq̄ꝫ moniales nō tantū in germania: immo in ytalia forēt
ſymoniace prauitatis latores ⁊ latrices. In caſu aūt (qd̄ abſit) ꝙ parētes ⁊ patroni femellarū
predictaꝝ hmōi prauitatiſ forent omnino culpabiles. q̄d hoc ad femellas talia taliter penitus
ignorantes: nec hoc poſtq̄ꝫ ſciuerint hui⁹ criminis ſunt partiales. vt le. ⁊ no. in. c. penult. de cle.
de renū. poſt tranſlationē. in glo. magna. et ſincerius ꝑ doctores ibidē. Sed q̄d finaliter dice
mus in dictarū receptionis. ſolutionis. pactiōis. cōuentionis. intricatiōis. ⁊ extricatiōis cur-
uationib⁹ quas iā inq̄ntum finiuit in bellis obtuſitatis intellect⁹ inſufficiēter verbo vbi opus
fuiſſet facto: tranſilimus ⁊ tanq̄ꝫ cecus de colorib⁹ inefficaciter ſomniuim⁹. ſuppleat tamen cu-
iuſlibet periti diſcuſſionis arbitrat⁹. Sed cōcluſiue reſtat. Nam ꝓprie decimam⁹ mentam ⁊
anetū ⁊ ciminū ⁊ relinquim⁹ que grauiora ſunt legis. excolantes culicē: camelū aūt deglutiētes
Matth. xxiij. Ecce de ſymonia mētali q̄ venialis eſt tanq̄ꝫ de capitali aut leſe maieſtatiſ crimie
fecim⁹ ingruientē oportunitatis difficultatē. ſed de his q̄ grauiora ſunt legiſ in periculi momē-

to patenter iminētis nō tergim⁹ aſſuete ſollicitudinis infelicitatē. et q̇d eſt hoc. nā paucis pro nūc exceptis: omīs religioſis profeſſiōis ſtatus experimur in ſuarū legū ſubſtantialib⁹ (ꝛ preſertim in dānatis ꝓprietatis periculo) patent cōtaminatos: necnō infronita cōtinuitatio aſſiduitate cōculcatos. Et ſi iuſtus vix ſaluabit. vt. ij. Petri. iiij. vbi nos clerici cū religioſis iniqui ꝑnoctabim⁹ dum lucē habuim⁹: in tenebris ambulare nō erubuimus. Unde cōuertamur ad dominū in quo tantū vigilem⁹: qui lux eſt veraqꝫ ſalus ꝑ infinita ſecula ſeculorū: ꝛ lucis creator optimus Amen. Et ego Felix cantor Thuricēn. decretorū doctor inutilimus. hanc collatiōnis proſam ſuc benignitatis gratia collegi mirc munituo.

Dyalogus doctoris Felicis hemmerlin de anno Jubileo.

Jubileus. Qui venturus eſt veniet et non tardabit: iam nō erit timor in finib⁹ noſtris. **Felix cantor Thuricēn. decretorū doctor inutilis.** Benedictus (aio) qui venit in nomine dūi. Math. xxi. **Jubileus** Scientes q2 nūc ꝓpior eſt nr̄a ſalus q̄ cū credidimus prout dicit aplus ad Ro. xiij. **Felix** Verum eſt. Sed q̇d ad Romanos. **Jubileus** Ad romanos. **Felix** Immo quid ad romanos. **Jubileus** Utiqꝫ tantū ad Romanos. put videt̃ in eodē. c. q2 reportabūt ſalutē quā vtiqꝫ reportare deſiderio magno ſitiuerūt: quēadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarū. **Felix** Et quid ſaluis ſitiuerunt. **Jubileus** Illam quā ibidē aplus imperat exhiberi: dū inquit. Reddite ergo oib⁹ debita cui tributū tributū. cui vectigal vectigal. cui timorē timorē. et cui honorē honorem. nemini quicq̄ debeatis ꝛ cuilibet debitū ſuum reddatis. **Felix** Et q̇d eſt hoc **Jubileus** Legas venerabilem Haymonē horum verborū gloſatorem. **Felix** Puto ſalua pace q̄ hoc debitū nō ſit aliud niſi aurū ꝛ argentū q̄d ſtult⁹ ꝑpluo q̄rens Romā in anno tue iubilatiōis ꝛ ſapiētes. apud ſemetipſos Romanis illa tēpeſtatis tue larga trāquillitate abūdanter ꝛ vtinā vtiliter introducere videntur. Et hec eſt pars mercedis populi illius Eccī. xi. **Jubileus** Non bene gloſaſti. ſed ſi ſitim ꝛ deſideriū Romanorū ſincere cōſideraſti. prout patebūt. videlicꝫ q2 bonorū tēporaliū copiā dulciter cōquirūt: ꝛ eterne ꝑmia vite nō amittūt. q2 ſi tamē prout in veritate ꝓnunc tanq̄ aduene ꝛ peregrini de terra longinqua ꝛ de inſulis que procul ſunt. ꝛ de vltimis finib⁹ terre in ſolo proprio a peccatorū laqueo plene reſipiſcunt. ꝛ inſuꝑ clerus ꝛ populus ibidem auri ꝛ argēti precia copioſiſſime reponūt. dum reges tharſis ꝛ inſule munera offerunt. ꝛ dona ꝛ ſacrificia pro pctīs. ꝛ ſic oīa bona parit eū illo venīūt. ꝛ cōſequēter oīa quecūqꝫ facient ſemꝑ ꝓſperabunt. ꝛ btūs itaqꝫ ꝓpl's cui hec ſunt. Ps. cxliij. q2 glia ꝛ diuitie in domo ei⁹. ps. cj. **Felix.** Scito q̄ de preteritis preſumit̃ circa futura. xxiij. q. j. Si apud. ꝛ ex preterito circa preſens. lxxvij. diſ. Quicūqꝫ. ꝛ c. Monachus nouitius. Cōſtat q̄ pſes ſyrie Craſſus nomīe. aurū q̄d erat in templo dūi ſitiuit. de quo magn⁹ pompei⁹ abſtinuerat. ob hoc auro liquefacto ꝑ Pompeiū in os ipius preſidis infuſo. ꝛ interijt. ꝛ aurū q̄d ipſe ſitiuit ipm dāmnificauit. de quo. j. q. j. §. Ex his. Scis inſuꝑ q̄ ille q̇ nouit experientia ꝛ vidit cōmoratione cōtinua poſt ſe reliq̄t teſtimonia. ad Ro. c. j. circa finē. Nam ipos videlicꝫ Romanos decreuit repletos omni iniq̄tate. malitia. auaritia. nequicia. ꝛ plenos inuidia ꝛc̄. vt habet̃ ibidē latiſſime cū copia multarū conditionū peſſimarū crudeliſſima. Et ſctūs Bern̄. ad Eugeniū papā ſic de illis inquiēs. pat no. Jo. mo. in. c. fundamēta. de elec. li. vj. In deū impij: in ſancta temerarij: inuicē ſeditioſi. in vicinos emuli. in extraneos inhumani. ſuꝑiorib⁹ infideles. inferiorib⁹ importabiles. ad petendū inuerecundi. ad negandū frontoſi. hi importuni vt accipiāt inquieti donec accipiant: ingrati vbi acceperūt: docuerūt linguā ſuā loqui grandia cū operent̃ exigua: largiſſimi ꝓmiſſores: parciſſimi exhibitores: blandiſſimi adulatores: mordaciſſimi detractores: ſimpliciſſimi: diſſimulatores: maligniſſimi ꝓditores. Hec ille. Et qualia putas illos ꝓſequi vltra aurū

qꝺ ſitiūt indulgētiaꝝ beneficia. nā ſic ꝑibunt in deſiderijs ſuis oīes iſti ꝗ aurū ꝑ iuſticia coluerūt: ⁊ Romanoꝝ mores ſequunť: ⁊ nō ꝓ indulgētijs: ſed per indulgētias ſicut gallus ꝑ prunas iubilatiōis tue celebritate ꝓſequunť: ⁊ omnes vultus eoꝝ redigenť in ollam Jobel. v. ſed inquā puto niſi ꝓnūc in illam de qua dicit Juuenalis. Quod olla noua capit: inueterata ſapit.

Jubileus. Nā ſi olim ⁊ in viridi ligno (vt ita loquamur) talia ꝑpetrarūt. nūc autem in futurū in arido ꝗd fiet Luc. xxiij. Ambroſi⁹ cū dicit ſe plures vidiſſe ꝗ a iuuētute innocētiā ſeruauerūt: ⁊ facili⁹ ꝙ̄ ſe ꝗ ſenes ꝯgrue pniam ꝑagerent pctōꝝ. de pe. diſt. j. Sūt ꝗ arbitranť. vñ ꝯpetent admirādo dixiſti: ꝗd hoc ad romanos dū aiebamus nūc ꝓpior eſt nr̄a ſalus ꝙ̄ cū credidim⁹: vñ ſi de p̄teritis p̄ſumiť ad p̄ūs ⁊ futuruꝫ: q꞉ ſepe fili⁹ ſimilis ſolet eſſe patri. vt le. ⁊ no. de ꝯſe. diſt. vlt. c. vlt. ⁊ in glo. vlt. ſequamur ḡ paulū ⁊ barnabā ⁊ quēadmodū illi dixerūt ad iudeos: dicamus nos ad romanos: necnō ad oēs illos ꝗ ſubſcriptas ſpernūt noſtre iubilationis leges. Uobis videlicet ⁊ alijs xp̄ifidelibus oportꝫ primū loqui verbū dei. ſed quoniā repellitis illud et indignos vos iudicatis eterne vite. ecce cōuertimur ad gentes. Sic eīm precepit nobis dn̄s Act. xiij. Unde dimiſſis romanorū ⁊ aliorū rebelliū ⁊ cecoꝝ. obſtinatoꝝ. ⁊ ſuperboꝝ ac ſublimiū crudelitatibus. diſciplinā noſtrā ſubſannantiū oculis cōniuentibꝫ q꞉ nihil ad nos de his ꝗ foris ſunt: ꝯuertamur ad gētes. vicꝫ totius orbis fideles ⁊ obedientes habitatores. et vt ſciant gentes quia homines ſunt et ſine gratia dei non ſubſiſtunt.

Felix. Et ideo ꝓ ꝯtinuatiōe ꝓpoſiti nr̄i p̄mū dic queſo. vnde tibi hoc glorioſum nomē videlicꝫ Jubile⁹ ⁊ hui⁹ nomis ꝓ p̄nti p̄dicta ꝓuenīūt. ⁊ in his ⁊ ſequētibꝫ cū breuitate ꝗ gaudēt moderni ꝓcedas. vt le. ff. ꝙ me. cau. l. j. ⁊ taliť ne nimiū mltiplicatꝫ ⁊ ſuꝑfluis iuriū allega. intricare materiā ꝯfundas. ⁊ ſimplicibꝫ erroris laborintū inducas: ꝓut le. ⁊ no. xxix. diſt. c. j.

Jubileus. Sum cōtentus. ⁊ tu quoqꝫ fac ſimile. nā nō peritis: quia repleti ſunt oēs ſpūſancto vel quaſi ⁊ inſuꝑ referti in hmōi traditiōibꝫ ſed proficere volumus pure ꝓ rudibus. ⁊ correctio ſit libera ꝗbuſlibet prudētibus. Et igiť ſcito breuiter ꝙ iubilus eſt gaudiū ꝗ verbis explicari nō poteſt. nec tamen penitus reticeri ſm Hugonē. ⁊ iubilatio proprie ſm Grego. moraliū. xxviij. c. xv. diciť cū cordis leticia. oris efficatia nō expleť. ſed quibuſdā modis gaudiū prodit qꝺ ipſe qui gaudet nec tegere p̄ualet nec explere. Laudāt itaqꝫ angeli qui iā tante claritatꝫ latitudinē in ſublimibꝫ vidēt. iubilant vero homīes ꝗ adhuc in inferioribus oris ſui anguſtiā ſuſtinēt. et infra. ſed ꝗd agim⁹: q꞉ cū boni de redēptiōis ſue myſterio iubilans malos inuidia inflāmat. Hec ille. Ab his igiť dictionibꝫ venit iubileus qui interp̄tatur remiſſiōis annus. Eſt eīm hebraycus ſermo ⁊ numerus ꝗ ſeptēnis hebdomadibꝫ annoꝝ id eſt quadraginta annis ꝯtexiť: in ꝗ apud veteres clangebāt tube. ⁊ ad oēs reuertebať antiqua poſſeſſio: ⁊ debita abſoluanť ⁊ ꝯfirmabať libertas: ſm Jſiꝺ. et papiā. Jtem dicit magiſter in hiſto. ſcolaſtica Geū. xiiij. de victoria Abrahe iubileū initiū habuiſſe ꝓ remiſſiōe captiuorū. Jobel eīm remiſſio vel initiū interp̄tať. vnde iobeleus remiſſio vel initiās: ſed nūc autē dicim⁹ iubileus pro iobeleus. ſicut Eſaias pro Jſayas. Ob hoc autē inſtitut⁹ eſt quinquageſimus. q꞉ tunc erat Loth: (vt dicūt quidā) quīquaginta annoꝝ. vel quia tūc erat quinꝗgeſim⁹ annus ex quo dn̄s deus locutus erat Abrae in via. vel ex quo egreſſus eſt de thairam. vel Abraam peritus erat aſtrorū: in ꝗbus etiā (ſcd̄m quoſdam) Zoroaſten magice artis inuētorē inſtruxit. Nouerat eīm ꝙ intēperies aeris ꝗ fit ex eleuatis vl̄ dep̄ſſis planetis ſemꝑ vſqꝫ ad quinꝗginta ānos ad tēperiē reduciť: iō ꝙ vidit fieri in aſtrꝫ. voluit imitari in terrꝫ. De obſeruātia aūt antiꝗ iubilei: ꝓut ꝗndā eximia diligētia ſuabāt iudei plene videm⁹ ꝑ mḡrm in hiſt. i ſi. Leuiticoꝝ.

Felix. Et quid hoc ad tue recēter superuenturum ſolennitatis ꝓpoſitum.

Jubileus. Uideamus ꝙ̄ benigne magiſter Gratianus cōpilator libri decretorū ꝗ fuit frater (prout aſſeriť) iā dicti magiſtri Petri de ſcolaſtica hiſtoria. ꝗ etiaꝫ diciť Cōmeſtor huius antiꝗſſime feſtiuitatis celebratiōeꝫ ad noſtre ſimpliciť intentiōis inducit declaratiōnē. de pe. diſt. j. §. Ecōtrario ca ꝗ. ꝟ. Jtē in Leuitico. dū inquit (ꝓut etiaꝫ ſcribiť Leui. c. vlt.) Qui domū ſuā vel agrū dn̄o vouēdo cōſecrauerit: nō poteſt eadem redimere niſi ſiclo ſanctuarij. ſacerdote ꝗꝫ nō ipſo ſuppurāte annoꝝ numeꝝ vſqꝫ ad iubileū. in quo ſimpliciter docemur: ꝙ quicūqꝫ domū ꝯſcientie vel agrū cōuerſationis per penitētiā dn̄o offerre atqꝫ p̄ceū bonorū operū dei vana vite ſue cōuerſatione ſeipſuꝫ redimere voluerit nō poteſt hec facere niſi ſiclo ſanctuarij. id eſt operibꝫ penitentie: ſacra ſcriptura preſixis. Unde venientibꝫ ad ſe turbis. Beatus Johānes nō ait ſimpliciť facite penitētiā vel fructus penitētie, ſed addidit vt pro

qualitate volueris pctõꝝ qualitas offerat' bonoꝝ opeꝝ. Nõ eñ ðebꝫ par eſſe fructus boni operis eius q̃ paꝝ vel nihil deliquit: atq; eius qui grandia cõmiſit. ille tanq̃ nullius criminis cõſcius ſibi vſum in rebus licitis prebet: huc tanq̃ multis granatũ etiam a licitis tẽperare oportet. ſacerdos ergo numeꝝ annorũ vſq; ad iubileũ ſupputat: cũ eius arbitrio penitẽtie tempora diffiniunt': q̃bus quiſq; plenã peccati remiſſionẽ inueniat. hec ille. Ex his colligit' q̈ pctõꝝ remiſſiones per indulgẽtiaꝝ theſauros nõ erat in veteri teſtamẽto: nec claues hominibꝰ fuerũt cõmiſſe ſicut modo. ſed p iubileũ antiquũ fuerũt pfigurate. de pe. ꝛ remiſſ. Ex au tẽ. per Inno.

Felix. Adhuc pure ſum dubius ꝛ intelligẽtia magis intricatus. Nã iſte annus iubileus de quo dixiſti p pleroſq; millenarios annoꝝ et tpe Moyſi et Aaron: ꝛ ante aduẽtũ ſaluatoris nr̃i fuit p iudeos diligent' obſeruatus ꝛ poſt Chriſti natiuitatẽ p mille centũ ꝛ quinq̃ginta annos p magiſtꝝ Gratianũ pdictũ in decretis figuralit' ꝛ ſub enigmate ad nr̃e becillitatis intelligẽtie diſcretiõez purificatꝰ. ꝛ p hmõi declaratiõis ꝓpalatiõez nõdũ vidimꝰ fundamẽtaliter: vñ: quõ: ꝛ qualiter: aliq̃s ꝓterea peccatorũ remiſſionis beneficiũ plenarie fuerit cõſecutus.

Jubileus. Habes rationis motiua: competenter q̃ꝫ ꝓuocas reſponſiõis incitamẽta. putamꝰ magiſtrũ Gratianũ pdictũ anni noſtri iubilei celebratiõis fuiſſe magnũ ꝓmotorẽ. et q̈ nos ad quos ſeculi fines deuenerũt figura ſub vmbraculo deſcripta in veritatis luce pfruamur. et relectus hmõi prophane remiſſiõis ritibꝰ ſaluberrima ſub theſauro celebris eccleſie animaꝝ vera ſalute feliciter vtamur. vnde moti ſummi põtifices hos ꝛ alios eccleſie theſauros diſtribuerũt (ꝓut le. ꝛ no. in. c. ꝓallega.) Ex aũt. de pe. ꝛ re. quem ex tribꝰ integrari viderũt. Primo ex ſupabundantia meritoꝝ paſſiõis chriſti. Chriſtus eñ ſua paſſiõe meruit nobis vt omni fideli cõſtat. ꝛ illud ſuũ meritũ infinitate ſua ſufficit ad ſatiſfaciẽdũ efficaciter ꝓ infinitoꝝ hominũ peccatis. ꝛ q̈ fuit meritũ pſone infinite digne. ꝛ licet ſacramẽta eccleſie ſuã efficatiã ſumãt de illo theſauro meritoꝝ chriſti: in cuius virtute opant'. nõ tamẽ eũ euacuant: cũ infinitus ſit: ꝛ ſolũ finitis ſacramẽta applicent'. Secũdo theſaurus eccl'ie integrat' ex meritis dei genitricis virginis Marie: q̃ licet nullũ vnq̃ cõmiſerit petm̃ mortale aut veniale. fecit tamẽ multa opera iuſticie: ꝛ multa opera de ſui natura ſatiſfactoria. ꝛ inſuper multos dolores ꝛ multa aduerſa patientiſſime ſuſtinuit per que omnia maxima multitudo penarum potuit expiari ſi earũ debitrix fuiſſet. cũ aũt nullũ vnq̃ peccatũ magnũ aut paruũ cõmiſerit. ꝛ ſic nullius pene pro pctis vnq̃ debitrix eſſe potuerit. oĩa illa eius merita vt ſatiſfactoria fuerunt reſeruata. ſunt ꝛ recõdita in theſauris eccl'ie. Tertio integrat' ex ſuperabũdantia meritoꝝ ſanctorũ matyrũ: confeſſoꝝ et omniũ iuſtoꝝ. quorũ tanta fuit patiẽtia in ſufferẽtia mortis ꝛ paſſionũ. ꝛ fuerũt tam ſublimia ꝛ multiplicia opa bona q̈ longe pauciora eis ſuffeciſſent pro expiatione ꝛ ſolutiõe penarum quarũ ipſi fuerunt pro ſuis peccatis debitores. ꝛ ideo reſiduũ qḋ ipſis ſuperat: ꝛ q̃ nõ indiguerũt p ſatiſfactiõe ꝛ penaꝝ ſuaꝝ ſolutiõe. illud nr̃is indulgẽtijs in theſauꝝ eccleſie reſeruabãt. Et ſicut diximꝰ de iuſtis p̃teritis que ſupererogauerũt ſup menſurã ſuoꝝ debitoꝝ. ita intelligat' de nõnullis iuſtis p̃ſentibꝰ: ꝛ etiã de futuris quoꝝ meritis ꝛ ſupererogatis ſatiſfactionibꝰ cõtinuo reponit' in theſaurũ eccl'ie ſpũalẽ. De illo igit' theſauro noſtro nõ tm̃ iubileus noſter: ſed oẽs indulgẽtie per mundũ: nũc aut p̃teritis aut futuris temporibꝰ erogate ꝓueniũt. attñ iubileus noſter ſingularit' pre cũctis alijs largiſſime. Et igit' in occurſum iubilatiõis noſtre dicamꝰ cũ aplo. Ecce nũc tempus acceptabile: ecce nũc dies ſalutis: nemini dãtes vllã offenſiõez vt nõ vituperet' miniſteriũ noſtrũ: ſed in oĩbus exhibeamꝰ noſmetipſos ſicut dei miniſtros. ij. Corinth. vj vt digne valeamꝰ a dño ꝯſequi qḋ ante ꝓmiſerat figuralit' per ꝓphetas ſuos in ſcripturis ſanctis. ad Ro. j. Et hic eſt iubileus noſter de q̃ in veteris teſtamẽti ſcripturis ſepe fit mẽtio. ꝛ p̃ſertim Leuit. c. xl.

Felix. Quid aũt requirit' vt me iubilatiõis indulgẽtias ꝯſequmur.

Jubileꝰ. Dicit Jo. mo: ſcribẽdo ſup bulla Bonifacij pape octaui qui noſtrã iubilatiõis ſolẽnitatez inſtituit (ꝓut infra dicet') q̈ ad hoc q̈ hee ꝛ alie indulgẽtie valeãt: quatuor ꝓncipalit' requirunt'. ꝛ quintũ in ꝓpoſito põt addi. Requirit' eñ primo autoritas in cõferẽte. videlicet papalis vl' epiſcopalis ꝛ nõ minor. Scḋo idoneitas in recipiente. videlicꝫ vt ſit efficax ꝛ capax membrũ eccleſie. Tertio requirit' pietas. et hec eſt honor dei ꝛ exaltatio fidei. Quarto vtilitas in ope. hoc eſt q̈ opus qḋ ꝓ indulgẽtia imponit' vtile ſit ꝛ ordinabile ad finẽ pdictũ. Quintũ qḋ põt addi eſt cõgruitas ex tpe cõceſſa. Eſt eñ hec indulgentia in tpe cõgruo ꝛ a tpe cõgruo ſumpta videlicꝫ ꝓut p̃mittit' in Leuitico. Has igit' ꝯditiões latiſſime Jo. mo. ad duas colũnas vbi ſup: ꝛ ibi videbis ſi placuerit.

Felix. Ex omnib⁹ dictis tuis nõ aliud video colligẽdũ nisi q plena pctĩ remissio est vite eterne promissio ꝛ ipsius finalis cõcessio. Sed dicũt iura nostra q circuitus est vitãdus. vt in Cle. Auditor. de rescrip. et phus. viij. topicoꝛuz. qui dicit peccatũ est fieri p plura quod e que fieri habet per pauciora. vnde videtur clare q in terra que domini est qui fecit et creauit nos q post oꝛis confessionez: cordis contritionem: ꝛ iniuncte penitentie completionẽ: ꝛ p er se lesis satisfactionẽ cõsequit quis oĩm suoꝝ peccatoꝝ remissionẽ per eũ qui dixit Nolo mortẽ peccatoris: sed vt ↄuertat et viuat. Ezechiel. xviij. ꝛ vult omẽs saluos fieri. j. Thi. ij. de quo scriptũ est Luce. xix. Filius homĩs venit querere ꝛ saluũ facere qđ perierat. Et scriptũ est. In quacũq hora cõuersus fuerit ꝛ ingemuerit homo: omniũ iniquitatũ eius ãplius nõ recoꝛdaboꝛ. Amplius ait dñs Ezech. xviij. Item cũ cõuersus ingemuerit: tũc salu⁹ erit. xxvij. q. vij. Agnouimus. Et vbi post pctm̃ secuta est penitẽtia: ibi dat ei misericoꝛdia. l. dist. Tua. Et oĩs homo quicũq inuocauerit nomẽ dñi: hic salu⁹ erit. Jone. ij. Et Thobie. iij. Peccata dimitt his qui inuocãt ꝛc. Itẽ q̃cunq crediderit ꝛ baptizatus fuerit salu⁹ erit. Marci. xvj. Et Aug⁹. in libro de penitẽtia dicit. Credẽdũ est q omnes oꝛõnes ecclesie ꝛ elemosyne ꝛ opera iusticie succurrant recognoscẽti mortẽ suã ad ↄuersatiõez. Si ergo opa ecclie sic valẽt: tunc bona meritoria q̃ sunt in ecclastica vnitate valent ad satisfaciẽdũ. Et igit impatoꝛ dixit. Scimus eñi q penitẽtes et reuertẽtes ad coꝛ: su scipit deus. In auten. vt nõ lux. cõtra na. circa princi. coll. vj. Nec claudit eccl'ia gremiũ alicui reuertẽti. j. q. viij. Si quis omnẽ. Uñ dixit ꝓpheta. Beati q̃rũ remisse sunt iniquitates: ꝛ quoꝛũ tecta sunt pctã. videlicet per cõfessiõez ꝛ penitẽtiã. Qui p sequit cõpetent. Delictũ meũ cognitũ tibi feci: ꝛ iniusticiã meã nõ abscõdi. Dixi cõfitebor aduersum me iniusticiã dño et tu remisisti iniquitatẽ pctĩ mei. Psal. xxxj. ꝛ p hoc sum factus beatus. Quare merito dicam⁹ cũ tripudio: O ĩnipotẽs et misericoꝛs deus: cui⁹ misericoꝛdie nõ est numerus. plenissime sciẽtes qꝛ quecũq promisit deus p ꝓphetas suos: potẽs est et facere. ad Romanos. iiij. Immo dicit idẽ apostolus. j. Thi. ij. ad agnitionẽ veritatis que ſm pietatẽ est in spem vite eterne quã promisit q̃ nõ mẽtit deus. Qui etiã dixit per christuz ad vicarios suos. Quodcũq ligaueris sup terrã: erit ligatũ et in celis: ꝛ quodcũq solueris sup terrã: erit solutũ et in celis. Matthei. xvj. cũ ↄcoꝛ. Unde si p eosdẽ vicarios cõfitẽti fuerit iniũcta penitẽtia: et in terris cõpleta purgatiõis igne nõ purgabit: ꝛ ita saluus erit. vt no. p cõtrariũ. de pe. dist. j. Si pctm̃. cũ ↄcoꝛ. Unde ibidẽ dist. vij. dicit Aug⁹. Quicũq egerit veracit penitẽtiã ꝛ solutus fuerit a ligamẽto quo erat ↄstrictus: ꝛ a christi coꝛpe separatus: et bene post penitẽtiã vixerit sicut ante penitẽtiã viuere debuit. post recõciliatiõez quãdocũq defunctus fuerit ad deũ vadit: ꝛ ad requiem vadit: ꝛ regno dei nõ ꝑuabit: a populo dyaboli separabit. Hec ille. ꝛ ibidẽ glo. sup ver. ad requie. id est recta via. itaq nec purgatoriũ sentiet pro illis peccatis pro q̃bus penituit. Et hec dicta ꝛ ꝓmissa sunt per vicariũ dñi nostri Jesu christi: imo per Jesum christũ: ꝛ que ꝓcedũt de labijs suis (ait Dauid) nõ faciet irrita. Psal. lxxxviij. est aũt deus verax: omĩs autẽ hõ mendax. de pe. dist. ij. in prin. Unde patet ex ꝓmissis q per penitẽtiã ꝛ coꝛrequisita: aliũde largiter saluabimur: etiã si indulgẽtie talit vt ꝓmittit nunq requirunt. Sed dic primũ ad horuz intelligẽtiã q̃d sit penitẽtia ꝛ vñ dicat: q̃ sit satisfactio: ꝛ q̃ sũt necessaria in pnĩa. ꝛ ↄũter ad alia.

Jubileus. Hec sunt multũ cõia: ꝛ plene notant de pe. dis. j. In summa. ꝛ Joh. in summa confess. libro. iij. ti. xxxiij. in prin. et al's periurisca nonici summistas.

Felix. Sum contentus: sed nonne sufficienter est supꝛa per me conclusum q indulgentiaruz ꝛ per consequens tue iubilationis beneficiũ minime sit requirendum.

Jubileus. O frater quis scit si conuertat videlicet homo ꝛ ignoscat de⁹: ꝛ relinquat post se benedictionez. Johel. ij. Sed quia tam incerti sumus de nostroꝛũ pctõꝛũ remissione. vt digni efficiamur tanta christi ꝛ suoꝛũ vicarioꝛũ ꝓmissione: multis ꝓbat rationib⁹. Nã dixit Salomõ sapiẽtissimus. Nescit homo an amore vel odio dign⁹ sit. Eccs. ix. Et vas electiõis. Nihil inquit mihi conscius sum: sed in hoc nõ iustificat⁹ sum. j. Coꝛint. iiij. et Job simplex et iustus dixit. Justificationẽ meã quã cepi tenere nõ deseram. neq eñi reprehẽdit me coꝛ meũ in omĩ via mea. Job. xxvij. Itẽ ꝛ vestigia eius secutus est pes meus. viã eius custodiui ꝛ nõ declinaui ex ea a mãdatis labioꝛũ eius nõ recessi. Job. xxiij. et itex. Justicia indutus. Ibidẽ. xxix. Nihilominus tñ idẽ dicit. si eq̃tas iudicij querit: nemo audet de me testimoniũ reddere. si iustificare me voluero os meũ condemnabit me. si innocentẽ ostendero prauũ me comparabit. etiam si simplex fuero hocipm ignoꝛabit anima mea. Et sequitur ibi

dem. Verebar om̄ia pctā mea: ſciens q̄ nō parceres delinquēti. Job. ix. de pe. diſt. ij. Si enim, ante mediū. Et iterū dicit idem. Semꝑ cū timēres ſuꝑ me fluctus timui deū. ⁊ pōdus eius ferre nō valui. Job. xxxj. vnde ꝯuenienter dixit Salomon. Nō eſt homo iuſtus in terra q̄ faciat bonū ⁊ nō peccet. Eccs. vij. Et ſapiēs. Ne nō iuſtifices corā deo: qm̄ agnitor cordis eſt ipſe. Ibidē. Et iterū. Si dixerimus pctm̄ nō habemus ipſi nos ſeducimus ⁊ veritas in nobis nō eſt. j. Jo. j. Nā dn̄s dixit ꝑ ꝓpham. Omnis homo mēdax. pſ. cxv. ꝑut declarat hoc btūs Hiero. late. de pe. diſt. ij. ſi eñ. ⁊ in prin. et poſt prin. et ante mediū. et Greg. xij. moraliū. c. xij. dic. Qui incertamie fugātis vite ꝯſpiceret incerta ꝓ certis nequaq̄ teneret. Unde ſubdit Supbire eñ minime debuiſſet etiā ſi annoꝝ ſuoꝝ numerū certū habere potuiſſet. vn̄ ſciens quantū viueret ⁊ pſciret quādo ſe ab elatiōe mouerer. ⁊ poſtq̄ preſens vita ſemꝑ incerta eſt: tanto ſemꝑ mors ſurripiēs timeri debet: quāto nunq̄ puidi valet. Et dic Paſcaſius papa. q: quotidie peccauimus ſaltē peccatis ſine qbus mortalis infirmitas viuere nō poteſt. q: licet om̄ia peccata ſint cōdonata in baptiſmo. infirmitas tn̄ pctī. i. promptitudo ad peccādū adhuc in carne remanet. de ꝯſe. diſt. ij. Iterat. ꝓpter q̄ ꝯuenienter dixit Dauid. q: nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo om̄is viuēs. pſ. cxlij. q: nō peccare ſolius dei eſt. de pe. diſt. iij. Inter hec. ⁊ totus mūdus in maligno poſitus eſt. j. Jo. v. et nemo mūdus eſt a pctīs: nec infans vnius diei. de pe. diſt. ij. Si eñ. nec etiā ſine reꝓhenſiōe in caſuū humanoꝝ circūfuſa varietate: vt dicit Laureatus poeta. Cū aūt vt patet ex pdictis oēs peccatores ſumus. ⁊ ſcriptū eſt. Peccatores deus nō exaudit. Si qs cultor eſt dei ⁊ volūtatē eius facit: hunc exaudiet deus. Joh. xj. et iterū. Si is q̄ diſplicet ad intercedēdū mittitur. irati animus ad deteriora ꝓuocatur: ſcḋm Greg. in paſtorali. et habetur. xlix. diſ. §. j. Et ꝯſequēter om̄e opus peccatoꝝ eſt mortuū dicēte ꝓpheta. Cū multiplicaueritis orationes: nō exaudiā. manus eñ veſtre plene ſunt ſanguie. Eſa. j. ex his om̄ibus patet quātūcunq̄ penitentiā cū om̄ibus penitētijs ſuis (prout pmiſſum eſt) peregimus: ſemꝑ apud infallibilē rerū extimatorē incerti ſumus qd cū eo pficimus. Teneamus ergo certū in quātū poſſumus ⁊ dimittamus incertū. vt le. ⁊ no. in. c. Iuuenis. de ſpon. et queramus diligēter confeſſorē qui faciat ſicut bonus ⁊ fidelis medicus ad fidelem letaliter infirmū: qui medicus nō curiali modo ſupficialiter iudicat de vrina nūcio fallacer ſcḋm Ypocra. ſed dicet: faciamus om̄es diligētie cautelas vt adhuc pficeremus. ⁊ ſic tāgit pulſus plus q̄litatē pficit vrine diſpoſitiōes ꝑpendit ſanguīs corruptionē inq̄rit ingeſtiōis et egeſtiones quātitatē ⁊ ſentētialiter ab infimo diſcutit totius corporis diſtēperatiōes vtinā adhuc ſanaret. Sic fidelis confitēs ad ſacerdotē dicat. Oſtēde mihi quantas habeo iniquitates et peccata: ⁊ ſcelera mea atq̄ delicta oſtēde mihi. Job. xiij. et extūc cōfeſſor dicat ad diligētiſſimū cōfitentē quē diu viuere delectat. ⁊ vt vitā illā querat vbi ſemꝑ viuitur. in quātū in te eſt fac pfundiſſimā cōfeſſionē. habeas amariſſimā cōtritionē: comple ſinceriſſimā penitētie iniūctionē. cōpenſabis inſuꝑ cuiuſlibet leſionē. et ſimiliter ſtudioſiſſime cōquiras omniū indulgētiarū diſpēſationē et peccatoꝝ remiſſiōes. vtinā adhuc ſanaret dn̄s animā tuā vt amariſſimas purgatorij penas euadas. De qbus dicit Aug. q̄ pena purgatorij licet nō ſit eterna: miro modo tn̄ grauis eſt: ⁊ excedit oēm penā quā vnq̄ aliqs paſſus eſt in hac vita: nec vnq̄ in carne tāta pena eſt inuēta. licet innumerabilia paſſi ſint martyres tormēta. ⁊ multi nequiter quāta ſepe ſuſtinuerunt ſupplicia. hec oīa

Felix. Et quid mihi et tibi. nōne dicere poſſet ſacerdos vt nō faciat tā exq̄ſitā diligētiā. nō quilibet proximus eſſe debeat ſibi ipſi. ⁊ hoc iuxta ſapientis autoritatē licebit. ⁊ magis tenemur noſmetipſos diligere q̄ alios. Nā q̄ſq̄ regulā diligēdi primū a ſemetipſo accipit. xxiij. q. v. Si nō licet. ⁊ agris meis ſitiētibus alios irrigare nō debeo. C. de ſerui. l. Preſca. lxiiij. di. Quia ꝑ ambitiōes. ⁊ q̄libet ſibi pmo faciat elemoſynā. deinde ꝓximo. de pe. diſ. iij. Sane cauēdū. Ex his patet ſacerdotes neceſſario debere ſibi ꝓuidere de remedio ſalutis. q: q̄libet ꝓ ſe in curia regis. (de pe. diſ. vij. c. vlt. cir fi.

Jubileus. Non eſt ita dn̄e. Nā Paulus apoſtolus plus proficit apud dn̄m laborādo. vt animas multas deo lucrifaceret: q̄ Paulus heremita q̄ ſibi ſolus proficit. vt legitur et no. ij. q. vij. Sancta. Vn̄ notatur q̄ ſacerdos multū meretur apud deū qui pura ⁊ bona intētiōe audit cōfeſſiōes peccatorū ipſos fideliter informādo. vt de pe. diſ. iij. De q̄tidianis. in fi. de ſpon. Inter opa. cū ꝯcor. ꝑut in ꝯtrario dixit lex. Peius eſt perſuadere mala q̄ facere. tā qui ſuadet malum per ſe grauiter peccat. et alterius peccatum ſibi cōmunicat ⁊ ſe dupliciter criminibus cōmaculat. Sic in propoſito qui in bono ſuadet. duplex pmiū reportat. ff. de li. ho. ex. l. iij. §. Si quis violentem. ij. Rn̄. ff. de ſer. cor. l. j. §. Perſuadere.

Felix. Poſſibile mihi videt̃ confiteri diligēter: iniunctā pniam ꝑagere patient̃ ⁊ ablatoꝝ reſtitutiōez facere cōpetēter. ſed impoſſibile cōcernit̃ mihi incōſuetā ⁊ inflexibilē mutare duriciā: ⁊ natura reluctāte delicata ꝑficere cū cordis amaritudine cōtritionē ſaltē verã: vt puta qꝛ dn̄i creatura nimiū delectat. nā ꝑ adulteriū vel fornicatiōez ꝓcreari filiū in cōſpectu meo glorioſum qn̄ putas vt dicā: penitet me feciſſe hominē ꝑ cōpunctā mentis ſuſpirationem.

Jubileus. Ad hoc multū ſaluberrima ꝓſunt nr̄aꝝ videlicet indulgētiaꝝ beneficia. ⁊ inſuꝑ ꝓut dicit Jſid. ethi. xij. c. iiij. de baſilici natura quē ſolū poteſt interimere muſtele ſolers aſtuna. ⁊ ipē viſu ꝑimit cūcta viuētia. Nihil inq̄t parco ille rex ſine remedio ꝯſtituit. ⁊ ꝯ talē trepide ꝯtritiōis tepiditatē ꝯ nature leges introducēdā parēs rerū poſt attritionē. q̄ ſi fuerit ꝯtinuata parit ꝯtritionē verā vl̓ ſaltē que ſufficit ꝯtra dānationis ꝑpetue deſolationē. Vn̄ ſi vis ſcire qd ſit attritio ꝑmū refert vt ſciat̃ cōtritiōis diffinitio. Eſt aūt cōtritio ſm̄ Tho. dolor volūtarie aſſumptus pro pctis cū ꝓpoſito cōfitendi ⁊ ſatiſfaciendi. Sed attritio ſm̄ eundē Tho. eſt acceſſus ad perfectā cōtritionē. vn̄ in corporalibꝫ rebus dicunt̃ attrita q̄ aliq̄ modo ſunt cōminuta: ſed nō ꝑfecte. ſed cōtritio dicit̃ vbi q̄ſi omēs partes trite ſunt ſimul ꝑ diuiſionē ad minima. ⁊ ideo ſignificat attritio in ſpūalibꝫ quandā diſplicentiā de pctis cōmiſſis ſed nō ꝑfectā. cōtritio aūt ꝑfectā diſplicentiā. Vn̄ legit̃ de matre mgr̄i petri lumbardi ſentētiaꝝ: q̄ fert̃ fuiſſe frater ꝑdictoꝝ Gratiani ⁊ Petri cōmeſtoris. ⁊ floruerūt vno tpe Pariſius: q̄ genuerat eos de ep̄o pariſien̄. qꝛ verā ipſa nō potuerat hic contritionē de pctis: dū vidit ſe tantos viros ſciētia ipſoꝝ totū mundū illuminantes procreaſſe. que tandē ad inductionē Gratiani q̄ monachus erat penituit: ſuꝑ eo ꝙ indurata penitere nō potuit. et illā penitentiā dixerunt attritionē: qua fideliter cōtinuata ſaluabat̃ eadē. Unde remediū finale his qui vere nō poſſunt penitere. peniteāt ex nūc ꝙ perfecte penitere nunq̄ꝫ potuerūt. Ad impoſſibile enim nemo reſtringit̃: vt de re. iur̃. li. vj. Nemo. Fidelis autē deus eſt q̄ non patit̃ vos temptari ſupra id quod ferre nō poteſtis. ſed faciet cū temptatione ꝓuentum vt poſſitis ſuſtinere. j. Chorin. x.

Felix. Et q̄d ſi cūcta ꝑfeci iuxta corpoꝝ ⁊ rerū facultatē ⁊ poſſibilitatē que ꝑtinent ad verā cōfeſſiōis cōpletionē ꝑter penitētie cōpetentis iniūctionē: fortaſſis impedit⁹ propter tpis breuitatē vel corꝑis infirmitatem.

Jubileus. Ad hoc ꝓprie prout oīm indulgentiaꝝ fuit effect⁹ ꝑncipalit̃ conſtituti ſum⁹ vt tolleremꝰ hmōi negligentiaꝝ reat⁹. ⁊ ad hoc ſpecialiter om̄is indulgentiaꝝ locus videt̃ ordinat⁹. vt patꝫ ex litteraꝝ tenoribꝫ omnū remiſſionū. attamē ſi poteris ꝑage pniam tibi (prout ꝑmittit̃) iniunctā: ad ſuperabūdantē q̄ nulli nocebit cautelā. C. de teſta. Teſtamēta. §. Abundare. Nā in veritate q̄ penitentiā ſibi (vt ꝑmittit̃) iniunctā non ꝑagit: aut ꝑ indulgentiarū remedia nō abluit: non alit̃ niſi purgatiōis igne crudeli purgabit. de pe. di. j. Si pctm̄. ⁊ c. Multiplex. cū ꝯcor.

Felix. Quid ſi omnia correquiſita perfeci. oris tamen confeſſionem non peregi.

Jubileus. Nihil ꝓficis: nec ꝓfeciſti. de q̄ plene ⁊ ꝯfeſſiōis inſtitutiōe. vide de pe. diſ. v. Jn ſūma. actū cōtritio poſſet eſſe tanta ꝙ tolleret omīa pctā. immo peccati penā ſi nō haberes confeſſoris copiam. xlvij. diſt. Omīu. in glo. ſecūda. ⁊ per doc. ibidem.

Felix. Quid ſi cetera rite ꝑegi: ſed ablata non reſtitui.

Jubileus. Vel dicis de honorꝫ aut rerū ablatiōe.

Felix. Si honoris ablati dꝫ fieri reſtitutio: qd̄ non credebā.

Jubileus. Conſtat ꝙ honor ceterꝫ rebꝫ ꝑdicas ꝑmū hui⁹ verā reſtitutiōis formā. cioſior. ⁊ igit̃ preferēdus ⁊ timoroſior auferēdus. vt. ff. ſi q̄s omiſ. cā. teſta. l. Juliana. Vn̄ dicimus ꝙ crudelis eſt q̄ negligit famā ſuā. i. honorē. xij. q. j. Nolo. Et dicim⁹ iniquū iudicē ꝓpter pcī crudelitatē fore ꝓprij honoris ꝑſecutorē. vt de re iudi. Cū eterni. li. vj. de q̄ infra dicet̃. ſed q̄ ꝓſequit̃ bona ſua tꝑalia ⁊ male diſpēſat. hūc dicim⁹ negligentē: ⁊ eſt min⁹ pctm̄. de q̄ negligentia d̄r. Expedit reipublice ne q̄s re ſua male vtat̃. Jnſti. de his q̄ ſunt ſui vel alie. iu. §. penul. ⁊ ita ablatio honorꝫ eſt crudele peccatū. ⁊ dicit̃ ꝓprie detractio. de q̄ dixit ꝓpheta. Detrahentē ſecreto ꝓximo ſuo hunc ꝑſeq̄bar. Ps. c. Et de huiuſmodi honorꝫ reſtitutione ablati ꝑ diffamatiōis detractionē dixit. H. de mōte laud. de ꝑuil. c. j. ſuꝑ. §. Prelatꝫ detrahāt. in Cle. ꝙ nō dimittit̃ detractori pctm̄ niſi ꝑ oīa loca ꝑ q̄ detraxit. ⁊ ꝑ alia ad que cōualuit. ⁊ al̓s modis oībus cuilibet ⁊ quomodolibet poterit reſtituat famā ablatā. ⁊ cōcludit ꝙ hmōi detractio ꝓpter rei tam crudelit̃ ablate ꝑcioſitatē eſt grauiſſimū crimē. Cōcor. Henric⁹ boyck. in. c. Cū tu. de vſu. vn̄ niſi tales detractores reſtituant. (ſi ſaltē poſſunt) famā honoris ablatā. alioq̄n nr̄e iubilatiōis ſibi nouerint in nullo ꝓfuturā.

Felix. Acerbū eſt qđ referſ. ⁊ ſufficit de laudabilis honoꝝ detractiōis reſtitutiōe. quid autē de rerū ſurreptione.

Jubileus. De rerū vis for-taſſio ablatoꝝ loqui reſtitutione.

Felix. Volo.

Jubileus. Hec queſtio taliter vt q̄s cōſequat̃ pure noſtre iubilatiōis grām requirit: vt aliq̄-rū habeam⁹ diſtinctionē ſo-lerter ſolutionis clariſſimā.

Felix. Dic primū de ablatis i bello.

Jubileus. Aut q̄s mouet bellū iuſtū aut iniu-ſtum. ſi iniuſtū ſicut his dieb⁹ ꝓut aſſerit̃ exēpli grā mouebāt Switenſes ⁊ ſui cōplices ciuib⁹ Thuriceñ. iuſticiā cōtinuo patent̃ offerentib⁹: nō dubitamus teneri ad omniū ablatorū reſti-tutionē: ⁊ non tm̄ vniuerſitatē Switenſiū. ſed ſingulos de vniuerſitate ipſoꝝ quātū ad ſin-gulos ꝑuenit. ſi aūt iuſtū fuerit bellū vt fuit ipſorū ciuiū Thuriceñ. ſe cōtinuo defendentiū cō-tra Switeñ. ⁊ ſi non habuerūt corruptā intentionē: extūc oīa q̄ rapiunt̃ ꝑ tales ſiue ꝓueniāt ab hoſtibus aut ſuis auxiliatorib⁹ licite poſſunt retinere. ⁊ hāc rapinā tamdiu exercere donec offerat hoſtis ius ⁊ velit ſatiſfacere. vt le. ⁊ no. diſt. j. Jus gentiū. xxiij. q. vij. Si de rebus. ⁊ per doct. ibidē. ⁊ ſcđm eoſdē pōt recipe vſq; ad plenariā ſatiſfactionē de omni damno dato tam ſi-bi q̄̃ ſuis iniuſte. ⁊ hoc tā in predationib⁹ ⁊ rapinis q̄̃ incēdijs ⁊ effracturis ⁊ vulnerib⁹ ⁊ ce-dibus: ⁊ alijs q̄buſcunq;. ſed vltra hoc nō deb; accipe niſi talis ſit hoſtis qui aut ꝓpter infide-litatē. aut propter hereticā prauitatē. aut ꝓpter contumaciā. aut ꝓpter aliqđ viciū puta rebellio-nis ſeu inobediēcie intantū exceſſerit q̧ bona eius publicari ⁊ ſuorū ⁊ terra ꝑuari. ⁊ capientiū ſeruus fieri ex edicto publico fieri meruerit in quo caſu pōt ariis expoliari. in his taliter ablatꝭ nullus tenet̃ ad reſtitutionē. ſed pure retineat vt facili⁹ procedat ad nr̄e celebratiōis iubilatio-nē. Si aūt ſinceri⁹ de his plura ſcire volueris tractatulū Jo. de lig. intitulatū de bello. ⁊ in li-bro tuo quē condidiſti de nobilitate. c. xxx. vſq; ad ſaturitatē videre poterꝭ. de q̄ ꝑdicta collegi.

Felix. Et quid de incēdiarijs ec-cleſiarū et aliorū ſacrorū.

Jubileus. Non dubitamus q̧ hi qui mouēt iniquū bellū (prout iā dicti Swi-teñ. aſſerunt̃ nouiſſe cū complicibus) ⁊ qui ꝯſequent̃ crudeliſſime ⁊ execrabiliter vigintiquat-tuor dom⁹ dei videlicȝ eccl'ias. monaſteria. ⁊ capellas. ⁊ xenodochia. ⁊ oratoria beſtialiter igne cremarūt. ⁊ inſuꝑ etiā loca ſancta ⁊ religioſa deſolatione feroci deuaſtarūt: aut huiuſmodi cri-mina fieri mādarunt. ſeu ṽbo aut facto aut diſſimulatiōe. id eſt nō condigna correctiōis infli-gende pena proportionabiliter reis imponēda ratificauerūt: ⁊ taciturnitate cōſenſerunt q̧ te-neant̃ ad omne damnū ⁊ intereſſe: ſed ratione incēdij locorū ſacrorū excōmunicatiōe maiori li-gant̃. ⁊ niſi ꝑ ſummū pontificē abſoluunt̃. de ſen. excō. Tua nos. ⁊ c. Conqueſti. ⁊ niſi tales vi-delicȝ omnes ⁊ ſinguli taliter prout ꝑmittit̃ loca religioſa ⁊ ſancta damnificantes. ſi ſaltē poſ-ſunt vl' inquātū poſſunt vſq; ad extremā neceſſitatē leſis ſatiſfecerint: per iubileū noſtrū non proficiūt. Qui autē bellū iuſtū mouent prout Thuriceñ. ⁊ nihilomin⁹ ſi locis ſacris intulerūt h'mōi dāna ſimiliter pena tenent̃: niſi eccl'ie vel loca ſacra (prout ſepe cōtingit) fuerint inca-ſtellata. id eſt munitionib⁹ ⁊ machinamētis defenſorijs aut offenſorijs tanq̄̃ caſtrū vel caſtel-lum aut opidū armata vel munita ſeu fulcita. extunc ſi talibus locis ꝑ iuſte bellātes: aut offen-ſos aut offendēdos: inferunt̃ dāna. nō tenent̃ ꝓut hec colligunt̃ in ſumma Jo. li. ij. ti. v. q. xliij.

Felix. Et q̄d de clericis in belloꝝ certamīe rapi-nas aut dāna partib⁹ aduerſis inferētib⁹.

Jubileus. Si clericus in iuſto bello de cōſenſu dn̄i aut ducis vel capitanei ꝑlioꝝ rapit aut raptis vtit̃: rapta ſua facit ⁊ non tenet̃ de dānis illatis: vt dicit frater Aſteñ. vbi ſup̄. li. j. tit. xxix. ṽ. Quid ſi cleric⁹: iurib⁹ ⁊ rōnibus notabiliter fulci-

Felix. Contentor. Nam de bello hos ⁊ illos (tus. hic breuitatis gratia non allegandū. concernētis: vidi q̄ ſcripſi ⁊ collegi plura in libro de nobilitate ꝑdicto. c. xxx. ⁊ ibi-dē etiam de Switeñ. ⁊ ipſorū ⁊ aduerſariorū ꝑlio deſideratū deſiderio. ⁊ ibidē. c. ſeq̄n. ⁊ tūc reſtat patent̃ ſuꝑ his enarrare qui ꝑ vim. dolū. potentiā vel fraudē ſolent ꝓximū ſuū depdare.

Jubileus. De raptis placet vt loquamur. quis dubitat omnē furē ⁊ raptorē ⁊ vſu-rariū ⁊ quēlibet illicitū detentorē: quarūcunq; rerū ⁊ bn̄ficioꝝ occupato-rē ⁊ inuaſorē: ⁊ violentū poſſeſſorē: ⁊ ad omniū receptorū integralit̃ ad reſtitutionē teneri: iux-ta ſacrorū canonū diſpoſitionē. ⁊ vt fiat talis reſtitutio vſq; ad vltimū quadrantē ⁊ venditio-nē hereditatis ⁊ omniū bonoꝝ. etiā ſi oporteat ipſum ⁊ familiā ſuā mendicare. ⁊ ſcđm ſanctū Tho. q̧ facultas reſtituendi ſemꝑ eſt q̄̃diu debitor hab; ꝑ quod ſatiſfacere pōt vſq; ad mendi-cam paupertatē vl' extremā neceſſitatē: in qua tamē ſentētialiter ſine omni culpa accipit vite ne

ceſſaria.in qua etiam neceſſitate furari poſſumus hec ꝑ Guilh. ⁊ alios.xiiij.q.vj.Si res.⁊ inſuper ibidē cōcludit ꝑ doct.ꝙ de malis queſitio fiat reſtitutio ſi fieri pōt:aut ſe cū leſo componat al's eſt extra gratiā:per quā poteſt vl' vellet cōſequi noſtre iubilationis indulgentiaȝ.immo al's damnatus eſt ſicut fur vel raptor q̄ nō reſtituit quod fraudulent' vel violenter abſtulit. De hac materia plenius ſi videre volueris:immo pleniſſime plegas ſcripta ꝑ Petruȝ de anco.ſuꝑ regula:peccatum non dimittitur.li.vj.⁊ per Jo.in ſumma confeſſ.libro.ij.titulo.v.q.lxxxvj.

Felix. Quid damno dato vl' fraudulent' illato.

Jubileus. Scriptū eſt.Qui occaſionē damni dat:damnū dediſſe videt'.vt le.⁊ no.de homici.De cetero.cū concor.⁊ in eodē.c.De cetero.Henric⁹ boyck.ponit largiſſime diſtinctionis determinationē ſic inquiēs.Si quis dat operā rei illicite:⁊ ille tenet'.⁊ hoc verū de occaſione propinqua ⁊ ordinata.ad illud ponit exemplū:ꝙ ſi quis rixā incipiat ⁊ in ipſo percutit' vl' vulnerat' vel al's male tractat',ꝓpter qđ amici ipſius ⁊ cōſanguinei indignati aliquē etiā ꝑter conſenſum ſuū:aut ꝓpter condeſcendentiā ſuā occidant vel debilitent.⁊ talis eſt in culpa:⁊ irregularis eſt.⁊ tenet' ad damnorū illatorū illis quorū intereſt refuſionē:al's ſi occaſio eſt remota.vt ſi q̇s faciat gladiū cauſa lucri cum quo aliquis expoſt occidit' nō tenet'.ſed ſi dat operaȝ rei licite.⁊ adhibȝ diligentiā nō tenet'.ſecus ſi nō adhibet diligentiā vt reparatores ⁊ cōſtructores eminētiū locorū ſiue rectorꝫ facere cōſueuerūt.de quo plene cū ſuis clariſſimis allegationib⁹ pertinētiſſime deductis.hic cauſa breuitatis prout ſupra ꝑcauiſti.vide Henricū boych.vbi ſuꝑ.⁊ vt huiuſmodi occaſiōes profundius intelligas.Nota ſi quis infirmū vertit vl' tranſuertit in aliud latus vt citius moriat':irregular' eſt.⁊ etiā ſi conſuluerit ſi ex hoc mors vel quaſi fuerit citius ſubſecuta irregularis eſt.fortius ſi conſului aliquē mortificandū:etiā ſi non morit':ſed al's enormiter ⁊ vſq̄ ad mortē vulnerat' vel percutit' aut cōquaſſatur.⁊ ſi clericus taliter fuit leſus.mandās eſt excōmunicatus.⁊ ſi immiſcuerit ſe diuinis eſt irregularis.vt no.ibidem.

Felix. Et quid de his qui ꝑ dolum damnū dant?

Jubileus. Hoc multipliciter pōt ꝯtingi:ſed dicas de cuiuſmodi dolo certificari volueris.

Felix. Primū de iniqui iudicis vel arbitri vl' arbitratoris mala cōditione.

Jubileus. Scias leges imꝑiales diuinitus cōditas:⁊ inſuꝑ ſacros canones in iniquorū iudicū.ſub quib⁹ etiam arbitri iuris aut arbitratores ⁊ conſulatores ⁊ cōſimiles ⁊ procōſules ⁊ ſcabini ⁊ ꝑtores principū ac vniuerſitatū ⁊ collegiorū ⁊ capitulorū eccleſiarū ⁊ monaſteriorū preſidētes compꝛehendunt' lamentabiliter vt equaliter ꝑtacium eſt clamitare deteſtationē.Nā aliquādo iniquā ſententiā ferūt dolo malo:aliq̄n per imprudendentiā.in ꝑmo caſu ſi timore ſiue cupiditate:ſiue odio ſiue amore:aut alia cauſa iniquam tulerūt ſententiā:tenent' preciſe ad omē intereſſe illi q̄ ex tali ſentētia leſus eſt.hoc eſt ad omē damnū in q̄ leſus diminut⁹ eſt:niſi forte poſſent inducere illū ꝓ quo iniquā tulerūt ſentētiā ad plenariā reſtitutionē faciendā ei qui fuit leſus.vt patȝ.C.de pe.iudi.qui ma.iu.l.vlti.xj.q.iij.Quatuor.⁊ illos iniquos iudices ſiue ſint clerici ſiue laici ſingulares.aut cū vniuerſitate ⁊ collegio manētes (prout ꝑmittit') nō ſuadenus tranſituros ad nr̄e iubilatiōis gratiā.quia ꝑderent laborē ⁊ expenſam.nec al's videbūt lumē in eternū:ſed tranſeāt cū iubilo ſuo ad luctū ſempiternū.quia hic receperūt mercedē ſuam.Math.v.⁊ in corruptione ſua peribunt iniuſticie mercedē ſuam recipiētes.ij.Pe.ij.niſi ſatiſfecerint leſo dūmodo potuerint.vt no.ibidem.Dicit etiā ſanctus Tho.hoc crimē videlicȝ iniqui iudicis grauius fore rapina quia auctoritate diuina abutēdo nō ſimplic' hominis ſed dei vices gerendo in terris:malignant'.ij.Paralyp.xix.⁊ ſic in iniuriā proximi deū inhonorāt.Nec dn̄s noſter ieſus xp̄s in cruce moriturus orare voluit pro talib⁹:prout etiā fuerūt Cayphas ⁊ Pylatus:quia ſciuerūt ꝙ fecerunt tanq̄ legeſperiti:ſed orare voluit ꝓ illis q̄ neſciuerūt q̇d fecerūt.Lu.xxiij.⁊ de his iniq̇s iudicib⁹ ⁊ aliis ꝑdictis ꝓprie Dauid ſcripſit totū pſalmū.lj.videlicȝ Quid gloriar' in malicia:vſq̄ in finē.quē leges cū diligētia.Sȝ de ſecūdo mēbro videlicȝ ſi ꝑ imperitiā iniuſte iudices aut ꝑſidentes iudicant.tenent' ſ̄m leges ꝑdictas.leſo inq̄ntum bonū ⁊ equū videbit' religioni iudicantis.ff.de ſa.⁊ extraor.cog.l.vlti.In iudicio tamē ante tenent' ad reſtitutionē leſo.Aliā vero tremendā mali iudicis penā.vide in pal'.c.Cū eterni.de re iudi.libro.vj.hic breuitat' benignitate nō ponendaȝ.

Felix. Bene dic'.Nā de illa materia nuꝑ ſpecialē feci collationē q̄ incipit Gyrū celi circuiui.vbi reliq̄ reperiem⁹ ſufficiēter expreſſa.⁊ tales iniq̄ iudicantes cuiuſcūq̄ fuerint cōdictiōis nō arbitror niſi ſatiſfecerint iuxta iur' normās ad tuas licite trāſituros iubilatiōis

ſolēnitates. Nā hi ꝓprie (ꝓut ꝑtactū eſt) ſunt honorꝭ ꝓpriꝫ ꝑſecutores q̄ eſt ꝑſecutio ſeuiſſima vt in dicto. c. Cū eterni. ⁊ q̄ ſibi neq̄ cui bonꝰ erit. ac ſi diceret nulli. Eccl. xiiij. ⁊ ſi hmōi neq̄-cia ab alijs ignorať. leuis tm̄ eſt cōſolatio q̄ in ſeipſo confuſus eſt: vt dicit Johes Criſoſt. in ꝯmēť. Nūc reſtat dicēdū q̄d de iuriſtis ⁊.

Jubileus. De iuriſtis. aduocatꝭ. notarijs. ſcribis. ꝓut de iudicibus tanq̄ de ꝑſonis nō oīno ꝓuatis ⁊ de curialibꝫ ⁊ curtizanis. prothonotarijs: ⁊ cācellarijs ⁊ horū ſubſtitutꝭ. ⁊ procuratoribꝫ ⁊ horū ſollicitatoribꝫ ⁊ teſtibꝫ. de q̄bus ſimiliť notať in tuo libro de nobilitate. c. ſ. q̄d dicā niſi q2 nullū malū inpunitū: ꝓut nullū bonū irremūeratū remanere cōſueuit: vt de pe. diſ. iij. Piū. Putamꝰ cōciliū Baſilieñ. in eo in q̄ deliq̄t fore iuſto dei iudicio patenter correctū. Vidi revera dū fuerat in ſui floris amenitate q2 in iudicibꝫ ⁊ auditoribꝫ ⁊ cōſequēter in ſingulis ſuppoſitis nulla vel modica fuit eq̄tatis vel iuſticie rigoris obſeruātia ſed oīa. auaricia. dolo. ⁊ fraude fuerāt ſubacta. ⁊ ꝓut quondā in romana curia videbantur auditoribꝫ ⁊ iudicibꝫ ⁊ ꝑſidentibꝫ exenia vel ꝓꝑine in eſculentis ⁊ poculētis liberaliter oblata q̄ cōſumi poterāt ꝑ tēpora breuiſſima. vt de reſcrip. Statutū. §. Inſuꝑ. li. vj. ſed hic aliter. Nam ne donaria cito corroderenť a tinea: aut deſe-darenť a culice ſtrabone vel muſca. ⁊ igiť hic vicꝫ in cōcilio Baſilieñ. ex pacto vł cōſuetudine turpiter introducta: ⁊ nō aliud niſi auri aut argenti maſſa vū plurimoꝝ iudicū marſupia neq̄-ter breuiſſimi tp̄is curſu fuerūt farcita. nūc vt putamꝰ reliq̄ concilij vel ꝑſidentes aut degētes ibidē vł alibi cōtra explorati iuris diſcretionē impatienť in noīe dyaboli cui cōplacuerunt patiunť intolerabilē ſui ſtatꝰ diminutionē. nec ꝑdito rerū male conq̄ſitaꝝ ipſis manebit aut cō-plebit reſtitutiōis oportunitatꝭ (ꝓut infra dicemꝰ) ad ludentiū fortune q̄litatē. Et nūc ad ꝓpoſitū reuertamur ſi tales iudices aut curiales ꝑ dolū ad fraudē ſeu falſitatē damnū aliquibꝫ intulerint. vel extra debitū fallaciť quēpiam exactionauerūt. abſq̄ penis alijs ꝑ iura conſtitutis tenenť ad dānoꝝ illatoꝝ refuſionē. iuxta ꝑnotāta: alioq̄n nedū nr̄e iubilatōis grē bñficia ſibi nonerint: nunc aut in futuꝝ minime ꝓfutura. ſed inſuꝑ maledictiōe merenť cōfundi ſempiterna.

Felix. Miror quare nō iudices iuriſtas ⁊ ceteros curiales hmōi qui freq̄nter iuſtificant impiū ⁊ q̄ condēnant iuſtū ⁊ abhomiabiles ſunt apud deū. vt Prouerb. xvij. ⁊ nō obhorrēt q2 timor ⁊ tremor veniēt ſuꝑ eos ⁊ cōtexant eos tenebre ⁊ dolore ꝑturiētis cōtremiſcant. Deuť. xxxij. ⁊ q̄re nō cōturbati ſint ⁊ cōmoti ſint ⁊ tremor apꝑhendit eos: dū tā impudēter formauerūt ſibi ſermonē neq̄ in dolo ꝓximo ſuo. ⁊ vt tales tā freq̄nter acclamanť ⁊ cōmuniter diffamanť.

Jubileus. Hi ꝓprie ſunt de q̄bus dicit ꝓpheta Hiere. iij. Frons mulierꝭ meretricis facta eſt tibi. noluiſti erubeſcere. vnde his iudicibꝫ iuriſtis ⁊ curialibꝫ falſitatis aut neq̄tie tā freq̄nter opponiť crimīa obiectus: ꝓut furtū molitoribus. ꝓprietas clauſtralibꝫ. rapina nobilibꝫ. ſeditio militantibꝫ. credulitas militaribꝫ. ſeueritas dominantibꝫ. fauor cōſulibꝫ. iniq̄tas aſſeſſoribꝫ. partialitas officialibꝫ. corruptio teſtibꝫ. exactio tabellionibꝫ. incōgruitas ſcriptoribꝫ. cōtentio ꝓcuratoribꝫ. mēdaciū mulieribꝫ. incōſtantia dominabꝫ. incōtinētia monialibꝫ. luxuria iuuenibꝫ. adulteriū cōiugibꝫ. indiſcretio ꝟginibꝫ. cōcubinatꝰ ſacerdotibꝫ. excōmunicatio ꝓlaribus. indeuotio cōfitentibꝫ. tepiditas abſoluentibꝫ. trepidatio ꝑdicantibꝫ. inaduertētia cōſedentibꝫ. ⁊ ſpretus audientibꝫ. negligentia ꝑlationibꝫ. ſimonia ſpūalibꝫ. auaricia clericalibꝫ. blaſphemia luſoribꝫ. circūuentio mercatoribꝫ. fraus negociatoribꝫ. dolus inſtitoribꝫ. negacio vēdentibꝫ. mendaciū rectoribꝫ. ꝑiuriū ruralibꝫ. ebrietas ruſticalibꝫ. ſcurrilitas cōmunantibꝫ. garrulitas hoſpitibꝫ. procacitas cauponibꝫ. vſura cōtrahentibꝫ. adulatio clietibꝫ. pigricia ſeruientibꝫ. curioſitas artificibꝫ. laudes hiſtrionibꝫ. inuidia mēdicātibꝫ. diſcordia cohabitantibꝫ. diſſolutio magiſtratibꝫ. inobediētia ſcolaribꝫ. repulſio pauꝑibus reuerētia diuitibꝫ. ſubtractio rēbꝫ ac detractio honoribꝫ. ⁊ improbitas oībus cōductis laborātibꝫ: ita q2 hmōi vicioꝝ in cōmune prouerbiū deductoꝝ inoleuit cōtinuatiōis ſermo tā conſuetus q2 iſtis ſinglis ⁊ vniuerſis tanq̄ iuriſtꝭ ⁊ iudicibꝫ: ꝓut ꝑdiximꝰ hec infamie nota: ac ſi foret laudis cōmendatio magna incutere nō ſoleat pauorꝭ ſeu palloris vł erubeſcētie metꝰ. Nam vt dixit poeta laureatꝰ loq̄ndo de ſubita mutabiliq̄ luſoꝝ fortuna. dū mox illico creſcit ⁊ decreſcit inq̄t cōſuetis nō eſt paſſio cū incōſuetis tanta ꝑditio oīno foret meroris intricatio. Et dixit cōmentator. Sermo q̄ famať ab oībus non eſt oīno falſus. ⁊ ita iſta ꝓuerbia tā cōmuniter diuulgata: ꝓut ꝑmiſimꝰ de iuriſtis ⁊ ceterꝭ nō ſunt. vt patꝫ ꝑ oīa fundamētis carētia. Nihilominus tamē niſi reſipiſcāt non proderit ipſis hec nr̄a vł alia peccatorū indulgēcia.

Felix. Et ſi tales q̄ damna vel iniurias mihi tā nequiter intulerūt (ꝓut effectualiť nuper

mihi violent' de facto certi pſidẽtes inuexerũt) ⁊ iuxta tue diſtinctiõis normas p leges atq; iu-
rib⁹ fulcitas dãna nõ reſtituerũt. vl' alio nõ ſatiſfecerũt: ⁊ vt pſequar gratiã iubilatiõis tue tene=

Jubileus. Ad debitoꝝ remiſſionẽ infra ſimpli: (oꝛ ne ad debitoꝝ oim remiſſionẽ: cẽ quorũdã oꝛonis dñice ruminationẽ (iudicio nr̃o) ſimplicẽ pcipe nõ
nr̃am ſed laudabilẽ doctoꝝ diſtinctionẽ: ſup de officio miſſe ⁊ oꝛone dñica laudabilit' conſcri=
ptã. Clarũ eſt enĩ q dãnificatus inique in bonoꝛis ⁊ rerũ oblatiõe (niſi libere voluerit) nõ te=
neť ex neceſſario ſalutis ignoſcere ſed ſemp põt ablata repetere ⁊ iniuriã vindicare cũ iuris mo=
deramie. Sed breuiter vt ſincerius intelligas vtrũ offenſu o teneať offenſaz dimittere. Ad qõ
rñde dupliciť. aut quãtũ ad rancoꝛẽ vindicte: aut quãtũ ad actũ iuſticie. Primo adhuc dupli=
citer qꝛ aut quãtũ ad actũ rancoꝛis interioꝛẽ. ⁊ ſic dimittere eſt neceſſitatis vt grãm pdictã pſe=
quaris aut quãtũ ad actus exterioꝛes: ſcꝫ ſignũ amicicie: tũc diſtinguendũ eſt: quia aut ille qui
offendit petit ſic eſt neceſſitatis: aut nõ petit. ⁊ ſic nõ eſt neceſſitatis: niſi forte ad aliqs pfectos
(put fecit theſaurus) ſi aũt intelligiť quantũ ad actũ iuſticie nõ opoꝛtꝫ nec teneť. imo poſſum⁹
iuſticiam petere modo ſeruare. Vel aliter ⁊ melius: qꝛ hoc põt intelligi vel quãtuꝫ ad iam dictã:
⁊ ſic eſt neceſſitatis. vel quantũ ad iniuriã. ⁊ ſic ſupererogationis: niſi forte put pdiximus quã=
tũ ad perfectos. Concoꝛ. Guilh. du rãdi in rõnali diuinoꝝ ſuper dñica.

Felix. Tu dixiſti de offenſoꝛib⁹ ⁊ offenſis. ſed p hoc clarus nõ ſuꝫ vtrũ ſit de neceſſitate caritatis q
inimici diligaň. vl' ſit de neceſſitate caritatis q hõ ſigna vl' effect⁹ dilectiõis inimico exhibeať.

Jubileus. Si p iã dictã diſtinctionẽ nõ es clarus. vide Joh. in ſumma cõfeſſo. qui poſt ſanctum Tho. hoc clare pſequiť libꝛo iij. ti. xxxiij. q. ccxij. ⁊ ſequẽti.

Felix. Breuitans cauſa ſuꝫ contentus in illo ⁊ ex dictis tuis cõpetenter inferre ſi nolens dimittere rãcoꝛẽ (put pmittiť) ad iubileũ tuũ pcedere phibeť ponus ille q cãm rã=
coꝛis. i. dãnũ intulit iniq ⁊ non recognoſcit v̄bo nec opere ⁊ valet arg. a foꝛtioꝛi: vt patet in Cle.
de reli. ⁊ vene. ſanc. in. glo. iij.

Jubileus. Bene dicis. Nec obſtat qꝛ dixit Chꝛiſtus Lu. v. Si ego offers munus tuũ: hoc eſt ſcḋm glo. quia nõ licet iraſci ſi re=
coꝛdatus fueris: quia frater tuus habꝫ aliquid aduerſum te. id eſt q fratrẽ tuũ leſeris. relinque
ibi mun⁹ tuũ ante altare. ⁊ vade: affectu (vl' coꝛpe: ſi inueniri poterit) recõciliari fratri tuo. Eſt
aũt ſnĩa: ſi nõ licꝫ iraſci fratri tuo. multo min⁹ odio hře ⁊ minime odire iniq ⁊ ledere ⁊ nõ facere.

Felix. Sũ cõtentus ſed modo dic de luſoꝛib⁹ qui pro= ut videť violenter auferẽdo multi faciũt inſule⁹.

Jubileus. De luſoꝛibus multi multa lo=
quunť. ſed cõmunioꝛẽ ⁊ oĩm viarũ mitioꝛẽ eligamus. vtinã adhuc rite p luſoꝛib⁹ vt reſipiſce=
rent pcederem⁹. Vñ ſcḋm Ray. ⁊ glo. Archid. ibidẽ diſtinguam⁹. vel aliqo voluntari⁹ ex cupi=
ditate luſit. ⁊ ſi tũc amiſit nõ repetit: qꝛ nihil rehabebit. ſi aũt lucrat⁹ eſt: tũc teneť ad reſtitutio=
nẽ ſaltẽ in iudicio aĩe quã ſaluare volum⁹ per iubileũ. ſed nõ illi a quo recepit: qa ſimilis do=
lus in eo fuit: ſed paupib⁹ erogeť. ſed ſi qs inuit⁹ aut attract⁹ per vim vel nimiã alterius impoꝛ=
tunitatẽ: aut p dolũ in ludo cõmiſſum amiſit: pecuniã illã põt repetere. ⁊ alter in iudicio aĩe p=
dicto nõ teneť illi reſtituere ſed paupib⁹ erogare. Nec obſtat ſi qs dicat nec luſoꝛes de me lucra
pſeqntes mihi reſtituũt: ⁊ plus de me q̃ ego de ipis cõmunit' receperũt. Dico etiã q nõ obſtat
qꝛ fures vel raptoꝛes mihi multa rapuerũt. ecõtra tñ furari vel rapere nulla iura niſi neceſſita=
tis tpe permiſerũt.

Felix. Et ſic luſoꝛes vt audio ſentẽtialiter dãna cũ maledictiõis pe= na ſiue lucrenť ſiue pdant. cõmuniter reportabũt. ⁊ ſatis eſt acerbũ faucib⁹ meis. qa
hucuſq; mihi nunq̃ feci remoꝛſum cõſcientie de in ludo pditis vel lucratis. ⁊ hoc idẽ puto de
omnib⁹ cõſodalib⁹ nr̃is.

Jubileus. Credo q hoc fiat ex ignoꝛãtia craſſa que ne= minẽ excuſat. vt. xxxviij. diſt. Si in laicis. ⁊ c. Que ipſis. cũ concoꝛ. Naꝫ
ſi viderent aut requirerent doctoꝛes aut peritos vel fratrẽ Jo. in ſumma. li. ij. ti. viij. q. xxiiij. in
his breuiť infoꝛmari nõ dubitarent. ⁊ inſup puto de pſuetudine taliter ſeruari ⁊ iure munici=
pali vt fiat reſtitutio nulli de perditis in ludo. Unde dictus Joh. cõcludit in fine niſi fiat per
falſitatis dolum: vt ibidem. ſed tamẽ non excludit vt erogetur lucrũ pauperibus in foro cõſci=
entie vt ſecuri ſimus apud illum iudicẽ: vbi iuſtus vix ſaluabitur: niſi qnio lucreť de perſonis
talibus que alĩs alienare nõ poſſunt: vt ſunt minoꝛes. pupilli. amentes. ⁊ fatui. ⁊ inſuper ſi fue=
rint religioſi cuiuſcunq; ſtatus ⁊ etiam epiſcopi quoꝝ res ⁊ rerum vſus tantũmodo pro lici=
tis ⁊ honeſtis actib⁹ exercendis eſt ipis ⁊ non aliter conceſſus. tales enĩ pꝛelati vel religioſi per
talẽ modum nec lucrari nec perdere poſſunt: pꝛout infra ſincerius dicetur.

Felix. Eſt ne aliq̃s ludus licitꝰ. **Jubileus.** Utiq̃ ſic. Nam pōt fieri ludus cauſa fortitudinis exercēde. videlicet cū baſta. pila ꝛ lapide iaciendo. vel currēdo. ſaliendo. luctādo. pugnādo. dimicādo. ꝛ omīs ludus q̃ fit cauſa virtutis ac etiā ſubtilitatis vt inſtatis. vt le. ꝛ no. per doct. in autē. ꝛ om. obe. prin. in prin. coll. v. ꝛ etiā vel ſcēdi cā vel cōuiuandi. vt. ff. de alea. l. corū in cōuiuio. ꝛ ois ludus licitꝰ. vt ibidē. l. ſolēt. ꝛ ſeq̃n.

Felix. Et quare ludus q̃ iuribꝫ fortune penitus innitit̃ eſt tam diligent̃ prohibitꝰ. **Jubileus.** Amore dei. de hoc ſufficienter vide Ray. li. ij. c. vij. de alcatoribꝫ: vbi enūerant̃ multa vicia de ludo patent̃ prouenictia. videlicz lucrandi cupiditas. i. auaricia ſpoliādi volūtas. mendacia. ocioſa ꝟba: ꝛ multū vana blaſphemia. proximi corruptio. tēpo amiſſio: ꝛ multa maloꝝ impreſſio. de q̃bus clarius ibidē tibi legere ꝑſentibꝫ cōmitto ex q̃bus merito cōiecturare poteris ſi ludus eſt licitus: ꝛ ſi ablatoꝝ diligentius fiat reſtitutio vt iubilei noſtri fruaris beneficio.

Felix. Sed q̃d dicis de meretricibꝫ ꝛ de meretricio ſuo facto diuoribus aū cuz dicto lucro retento vel ſine lucro venerint vere penitētes: ipſis proficiāt tue iubilationis ſolemnitates. **Jubileus.** Utiq̃ ſic. Nam ꝛ taliter Maria videlicz egyptiaca ꝑ cōfeſſionē ꝛ cōtrinonē. ad verā recōciliatiōis beneficiū fuit reſtituta. Nā meretrix licz turpiter lucra recipiat: tamē iuribꝫ nō cōpellit̃ vt reſtituat niſi ab illo q̃ donare nō poterat ſibi taliter cōquirat. vt ſunt ꝑſone ꝑ dicte videlicz minor. ſurdus ꝛc. ꝛ ep̄us ꝛ q̃libet religioſus ꝛ religioſoꝝ ꝓlatꝰ. tales eñ ſi donāt: donatio nō tenet. Uñ reſtitutio ꝑ talē modū. ꝑ meretricē neceſſario fieri dꝫ: ſi ſaltē hꝫ vt colligit̃ ex ꝓdictis.

Felix. Et q̃d de hm̄ōi ꝓlatis ꝛ religioſis. **Jubileus.** Tales eñ prelati ꝛ religioſi q̃ meretricibus aut ꝑſonis inhoneſtis eccliaſtica bona pauperibꝫ ꝛ licitis opibus ꝛ operibꝫ debita cōferunt: ſunt raptores: ꝛ ꝑ ꝯſeq̃ns tenent̃ ad oēs repoſitiōis ꝛ reſtitutiōis obligatiōes. Hi aūt ſunt de quibꝫ ſcriptū eſt prout ſilr̃ de clericis q̃buſcunq̃ taliter ſua bona diſtribuentibꝫ. Eccleſiā defraudare: ſacrilegiū eſt ꝛ accepiſſe pauperibꝫ erogandū ꝛ eſurientibꝫ plurimis id reſeruare vel incautū vel inhumanū eſt: aut qđ aptiſſimi ſcelens eſt ꝛ aliq̃d ſubtrahere omniū ꝓdonū cupiditatē ſupat. xij. q. ij. Gloria epiſcopi. vel amico rapere. Itē in concilio Toletano. Si illi q̃ nulla ex rebus ſuis pauperibꝫ chriſti diſtribuunt: eterni iudicis voce cōdemnabunt̃ in futuro. quātomagis q̃ auferūt paupibus qđ nō dederūt. xij. q. ij. Et ſi illi. Itē nedū prelatus vel clericus aut monachꝰ male cōſumēs vel qđ minꝰ malū eſt ſeruās res eccl̃ie. ſed q̃libꝫ etiā laicꝰ res ꝓprias ſeruās vltra ſumptꝰ ſuos cū ſciat vel videat indigere paupes violentiā ꝛ rapinā dr̃ cōmittere: vt colligit̃ ibidē. de q̃ plenꝰ vide Jo. in ſūma. li. ij. ti. v. c. xiij. ꝛ quō illi ad nr̃m iubilatiōis feſtum procedāt. ꝑ ſe ex ꝓ tactis diligenter colligere non poſtponāt.

Felix. Quid aūt de ioculatoribꝫ. **Jubileus.** De ioculatoribꝫ nimis ꝛ vagis vt ita loquamur ſcolaribꝫ: niſi ꝑ dolū aut fraudē acq̃ſierint. ꝛ ꝓſertim ab illis quibꝫ donare taliter eſt ꝓhibitū receperint ſine reſtitutiōis onere (ꝓut locuti ſumꝰ de meretricibꝫ) ſeruatis ſeruādis: cōſequi pñt noſtri iubilei beneficiū.

Felix. Et q̃d de religioſis viris vl̃ mulieribꝫ ad iubileū ſiliter ambulare deſiderantibꝫ ꝛ firmiter ꝓponentibus. **Jubileus.** Religioſos prelatos ꝑ ſe ꝛ ſibi ſubiectos videlicz monachos aut alios religioſos viros auctoritate ſupioꝛis fulcitos. ꝛ ꝓprietatis vicio cōtinuatiōis intētione nō infectos. putamꝰ ſecure tranſituros. ſecus iores nō in monaſterijs credimꝰ cum obſeruātia regulari ꝑmanſuros. Nā ſepe bonū nō eſt faciēdū ſine licentia ſupioris ne deterius inde cōtingat: ꝓut le. ꝛ no. de cle. non reſi. Inter quattuor.

Felix. Et q̃d de monialibꝫ. **Jubileus.** Quibꝫ de iure ſcripto ex ſuo monaſterio ꝓſertim in tali caſu nunq̃ licebit egreſſus vt le. ꝛ no. in. c. Unico. de ſta. reg. li. vj. licz alit̃ Clemēs papa. vj. in extrauaganti q̃ incipit. Aſſenſu fratrū ꝛc. diſpoſuerit. cuiꝰ tñ dictamen peritioribꝫ inibi nunq̃ placuit.

Felix. Quid autē de religioſis ꝓprietarijs. **Jubileus.** Illi maneant extra iubileuz nūc ꝛ in ꝑpetuū: in eterne maledictiōis ſignū. Nā illis tanq̃ in pctō ſordentibꝫ: non valebit indulgentiarū cuiuſcunq̃ benedictiōis beneficium.

Felix. Et q̃d ſi ꝓlatus ſuus libere diſpenſat: cōcedit ꝛ indulget vt religioſus poſſideat in meliori forma q̃ fieri pōt ꝛ ſtatuta canonū relaxat.

Jubileus. Et ſi ꝓlatꝰ talia poſſet ſiliter pure ꝯcederet vt moniales cū monacho dormiret: q2 in vtroq̃ paris poteſtatꝭ auctoritatē haberet: ꝛ q ſubſtantialia religiōis diſſolueret. Sed hi errant corde cū nec papa poſſit cōtra capi-

tulū. Cū ad monaſteriū: de ſta. mo. diſpenſare ꝛ ꝓprietatis incōtinētie ſeu inobediētie vicia pe-(tentib⁹ indulgere.

Felix. Forte nō dicis verū. quia hoc foret infinite multitudini par- cēdū. de q̄ le. ꝛ no. xliij. diſt. Comeſſatiōes. ꝛ pleniſſime p̄ Jo. in ſūma. li. iij. ti. xxx. c. viij. quia nec multitudo cōcubinariorū ꝛ adulterorū publicorū ꝛ occultorū tollit execrabilem peccati maculā infinitorū. et niſi hi ꝛ illi peritorū cōſilio penitus reſipiſcāt. de indulgētijs nūc aut in futurū. nihil reportāt.

Felix. Videbo ſi potero cū religioſis. ſi cōtra mi ri- goris ſententiā vti potero ſaniori cōſiliario.

Jubile⁹. Ite et inter- rogate diligenter: ꝛ cum inueneritis renunciate mihi vt ego veniens adorem eum. Math. ij.

Felix. Sū cōtent⁹: vel q̄ſi de hmōi ꝓprietarijs. ſed vadam⁹ ad alia ꝛ dic q̄d de ſuis ꝛ ancillis.

Jubileus. Hi ſunt multipli ces. quia ſunt ſerui ꝛ ancille qui empticij dicunt ꝛ illi ſe alienando p̄ter dn̄i voluntatē qualitercunq̧ cū corpe furtū cōmittūt. prout le. ꝛ no. liij. diſ. Si ſeru⁹ abſente. ꝛ pro nullo bono malū eſt faciendū. de vſu. Sup eo. cū ꝑcor. ſed de mercenarijs dicā ꝙ vadant ſine preiudicio dn̄i vel alterius. prout hec ꝛ alia videre poteris per Jo. an. in nouell. de reſtitutiōe ſpo. Ex pte. ſup. ṽ. Commodo.

Felix. Et quid facient ſeculares clerici?

Jubileus. Si ex ipſoꝝ abſentia ꝑulli derogat̃. et ſi ad reſidentiā ex obediētia vl̄ debito nō tenētur vadāt in noīe dn̄i. putam⁹ tamē ſecurū: ſuperiorū petere licentiā ꝛ reportare litterā cōmendaticiā. etiā ſi fuerit epiſcopus vel p̄latus. de quo de cle. nō reſi. Relatū. ꝛ c. ſeq̄n. ꝛ ibidē p̄ totum.

Felix. Sed quid de clericis aut religioſis horas canonicas negligentib⁹ an per ſupplementū talis obmiſſionis ſuffragari poterit ip̄is beneficium tue iubilationis.

Jubileus. De horis canonicis per negligentiā ꝛ non neceſſario. puta infirmitatis cauſa obmiſſis videt̃ dicendū ꝙ b̄nficiati in cathedrali vel collegiata aut clauſtrali eccleſia vbi iuxta ritū huiuſmodi eccl'ie perſici ſolent pſallendo taliter hore canonice. ꝛ vbi propter diuina celebranda ſolēniter mihi officia principaliter ſunt fundata perſonis miniſtrantib⁹ in domo dn̄i cōpetētia ſtipendia. tales perſone tenentur ad horas canonicas: ceſſante iuſto impedimēto: non in domo vel loco priuato: aut in angulis eccleſie perficiendas: ſi faltē abiles ſunt ꝛ poſſunt. ſed reuerenter ꝛ pſallenter cū choro perficere: al's non ſatiſfaciūt. Dicimus autē notanter infirmitatis cauſa. Nam lex dicit. Famuli egri quos curam⁹. nobis ſeruire intelligunt̃. ff. de ſta. li. l. iiij. §. Stichus. ꝛ tēpore infirmitatis paſcendi ſunt prout clerici de ſuis beneficijs. ff. Commodati. l. In rebus. §. Poſſunt. Non autē putam⁹ leuem excuſare febriculā: aut veterē quartanā. vt. ff. de edil'. edic. l. j. §. Sed ſciendū. ꝛ in his videt̃ conſciētia cuiuſlibet oneranda. vel qua infirmitate non orantis cōſcientia veniat excuſandi: vt legit̃ ꝛ no. de vo. c. vlt. et Archidya. c. vl ti. de hereti. libro. vj. in glo. vltia.

Felix. Et ſi ceſſantib⁹ legittimus impedimentis talit̃ horas canonicas nō perfecerūt ꝛ glioſos ſtipēdioꝝ fructus: ꝛ mercedē laborū ad quos tenebant̃ perceperūt. an ne p̄ iubileū penitus quietatione.

Jubileus. Ecce dixim⁹ ſupra de mercenarijs ſer- (ſeruatis ſeruādis) reportabūt. uis ꝛ ſi tales cōducti p̄cio laborē ſibi cōdictū aut opus ſibi debitū per diē non p̄fecerint. ocioſi quoq̧ per ſingulas horas diei vacauerint ꝛ a patrono cōductore nihilominus inclinato iam ſole ſtipendia pleniſſime perceperint. quid putas aliud niſi ꝙ furtum et rapinā cum dolo ꝛ fraude cōmiſerunt. ꝛ niſi reſtituerint: iubilei noſtri gratia carebunt. imo niſi domio conductore ſatiſfecerint: peccatorū veniam nunq̄ȝ reportabunt. Unde diſereta confeſſorū ſeruitia huiuſmodi clericos: immo p̄latos ad reſtitutionē fructuū inducant. Nā vtiq̧ beneficiū datur ꝓpter officiū. de reſcrip. c. fi. li. vj. cū cōcor. nec nobis conſtat qualit̃ huiuſmodi clericis aliter ſit cōſulendū. Nam vtiq̧ ſi ſtipendiū fuerit propter aliquem laborē: opus vel operā collatū obſequiū preſupponit fideliter exequendū. Ita no. doc. in. c. j. de cele. miſſ. ꝛ Ray. li. j. de apoſtatis. §. Item nunq̄ȝ clerici. ꝛ §. ſeq̄n. ꝛ Archid. ibidē. in glo. Et licȝ hec dura videant̃ quibuſdā: aliud tamen nō ſentim⁹ dicendū niſi aut ſuppleat p̄ ſimile aut equiualens. vel reſtituat fructus. ſed ſi noueris dic rogito ſi cuiq̧ tali ſit ſalubrius conſulendum.

Felix. Mihi nō cōſtat niſi ſummus pontifex de nouo faciat pontē illis vt ad iubileū ambulēt: aut alias animas ſuas ſaluas faciēt. aut inueniat̃ remediū, put dictū eſt ſupra de baſiliſco. ꝛ preſertim ꝓpter illos q̄ nūq̄ȝ vel raro legerūt horas canonicas ꝛ continuo receperūt penſiones eccl'iaſticas

Jubile⁹. De clericis b̄nficiatis vtiq̧ ad horas canonicas obligatis ꝛ in eccl'ia vl' extra p̄ficiēdas ꝯſtitutis dicim⁹ put de canōicis

ſup̃dictis. Sꝫ de clericꝫ in ordinibꝰ minoribꝰ conſtitutis eccleſias ꝑrochialis poſſidẽtes. ⁊ fructus largiſſime vel etiã quantũcunqꝫ modicas ꝑcipiẽtibus: q̃d dicemus niſi ꝓut de laicis decimas ⁊ fructus eccleſiarũ ad ipos minime ꝑtinentes imburſantibꝰ: niſi ſint de illis decimis de quibꝰ p̃ ceterꝫ clarius dicit Jo. in ſum. li. j. ti. xv. q. xv. alias tales clerici ꝓut laici ſunt raptores ⁊ ſpoliatores. Rem ad ſe minime ꝑtinentem ꝑtinaciter occupãtes. Nec putamus noſtre iubilationis celebritatẽ perficere. niſi voluerint effectualiter rapta reſtituere. vel ſaltem cũ conſilio peritoꝝ pauꝑibꝰ erogare. Ita dicit doc. vbi ſupra. ⁊ ſingulariter ſingula colligi poſſunt vbi colligimus p̃dicta. ⁊ al's ratio multũ nutat ⁊ experiẽtia ruſticat vt mens intelligenciam plene percipiat. ſed ſingulas doctoꝝ allegatiões refricare fortaſſis nutricatiõis poſſemus tediũ legẽtibus inculcare. Clerici aũt in ſacris ꝯſtituti ⁊ nõ beneficiati. aut ad officia ſalariati ⁊ ſi horas canonicas nõ ꝑfecerũt per iubileũ (ſeruatis ſeruandis) gratiam ⁊ abſolutionẽ reportabunt.

Felix. Sũ contentus ⁊ puto pauperes religioſos cũ talibus clericis comprehendendos. Nã de iſta materia lucidius dudũ in q̃dam tractatulo de validis mẽdicantibꝰ intitulato ſcripſi concluſiões fulcitas cõpetẽter iuribꝰ rationibꝰ nunc dicas nobis de excõicatis.

Jubileus. Excõicatus põt eſſe in gratia dũmodo penituerit ⁊ leſo ſatiſfecerit. Hic ſi in ſumma fuerit a canone apud ſedẽ ap̃licã abſoluet̃ ⁊ gratiã noſtre iubilatiõis ſeruatis ſeruãdis cõſequit̃ videat aũt ne ꝑ dolũ ꝓceſſerit aut leſo ignorante colluſerit. ⁊ cũ leſo ꝯcordatus ꝓpter potentiã aut aliunde taliter abſolutionẽ extorſerit: aut ꝑ interpoſitã ꝑſonã clericũ leſit: aut leſionem diſpoſuit. vt le. ⁊ no. in. c. j. de homi. li. vj. de aſſiſinis ⁊ clariſſime ibidẽ ꝑ Jo. an. q̃bus dolus ⁊ fraus nõ poterit ſuffragari. de reſcrip. ſedes cũ ꝯcor. Item iuxta tenorẽ iã dicte decre. videlicꝫ. c. j. de homici. li. vj. ſunt excõicati. nõ tñ q̃ clericũ ꝑ aſſiſinos lẽdũt: ſed q̃ terre principẽ etiã minorẽ occidi diſponũt: ꝓut nũc eſt caſus recẽter p̃ manibꝰ de aſſiſinis in oppido friburgeñ. Conſtancieñ. dioceſis incarceratis q̃ ſalariati (ꝓut cõfitent̃) ⁊ inducti ꝑ certas ꝑſonas principẽ auſtrie ꝑdere voluerũt: q̃ quidẽ ꝑſone videlicꝫ ꝯducẽtes aſſiſinos ſimiliter ꝑter excõicationẽ ꝓut ibidẽ ꝯtinet̃ ſunt al's execrabilibꝰ penis inuolute. a q̃bꝰ omnibꝰ niſi de ſpeciali mandato pape (etiã ſi mors principis nõ fuerat ſubſecuta) ꝑ noſtrũ iubilationis beneficiũ abſolui nõ potuerũt.

Felix. Sufficit de illꝫ ꝑ eccl'ie cõſtitutiõꝫ excõicatis. Sꝫ q̃d de ꝑ hoĩem ꝗuatis.

Jubileus. Per hominẽ excõicatus nil ꝓficit niſi ꝑ eundẽ cũ ſatiſfactione fuerit abſolutus. aut apud ſuperiorem ſententiã cõtra ſe male ꝓlataꝫ fuerit ꝓſecutus. ꝓut le. ⁊ no. in. c. Ut debitus. de ap. ⁊ in. c. Venerabilibꝰ de ſen. excõ.

Felix. Et quid ſi ſuſpenſus.

Jubileus. Suſpẽſio eſt multiplex. vt le. ⁊ no. in li. vj. cũ ꝯcor. clemen. Cupiẽtes de penis. in glo. magna. ⁊ nouellis in. c. Ad hoc. de ap. de qua m̃lta forẽt dicẽda. Sꝫ ad ꝓpoſitũ noſtrũ putamus diſtinguendũ. vel aliq̃s eſt ſuſpenſus ſiue ſit a iure vel ab homine ꝓpter delictũ ⁊ ſtat in delicto. talis nil ꝓficit in noſtro iubileo. ⁊ hoc ſi delictũ eſt publicũ vel occultũ. vt eſt crimẽ cõcubinatꝰ. ꝓut infra dicet̃. cũ nõ ſit in caritate. vt patꝫ ex p̃dictis. vel eſt ſuſpẽſus ꝓpter delictũ ꝑpetratũ cõfeſſum ⁊ contritũ ⁊ ſatiſfactũ eſt leſis ⁊ ad tẽpus vel ꝑpetuo. ⁊ ſi tũc eſt ſuſpẽſus a tali actu per quẽ meret̃ indulgẽtia. puta ab ingreſſu eccl'ie. ⁊ talis ꝑ ꝯſequẽs ſuſpẽſus eſt ab omni eccl'ia. vt iiij. q. v. Quiſq̃s nihil ꝓficit. ſed ſi ſuſpẽſus eſt a tali actu q̃ nõ req̃rit opus ꝓpter qđ dat̃ indulgentia. vtputa ab officio miſſe ⁊ tunc poteſt ſeruandis proficere prout colligitur ex premiſſis.

Felix. Et quid dicis de interdictis.

Jubileus. De interdictis putamus dicendũ ſicut de ſuſpẽſis. Nã ꝓut dicit Jo. an. in. c. Ad hec. de ap. tũc ſuſpẽſio ⁊ interdictũ in m̃ltis paribꝰ paſſibꝰ ambulãt. ⁊ ꝓut colligit̃ ibidẽ credimus ꝙ in h̃ doctores diſcretionẽ non faciãt: ſi tñ dubia occurrãt ad ipſos recurrãt.

Felix. Et q̃d ſi q̃s inique fuerit excõicatꝰ ſuſpẽſus vel int̃dictꝰ an ſeruatꝫ ſeruãdis ſibi ꝓficiat iubileꝰ.

Jubileus. Sententia paſtoris ſeu p̃lati ſiue iuſta ſiue iniuſta fuerit ſemꝑ eſt timẽda. vt. xj. q. iij. c. j. ⁊ dũ taliter timet̃ extũc eſt medicinalis. vt de ſentẽ. excõmu. Cũ medicinalis. li. vj. niſi in tribus caſibꝰ. Primo ſi fuerit lata poſt legitimaꝫ appellationem. Secundo cũ contineat intollerabilẽ errorẽ. Tertio cũ indebitis exactionibꝰ aliq̃s excõicat̃. vt. no. glo. in dicto. c. j. Alias vero taliter videlicet ſententijs predictis ligatus proficere non videt̃. Eſt aũt certũ ꝙ ſententia que nulla eſt nõ indiget abſolutione. puta nõ ꝑ iudicẽ vel excõicatũ lata. de ſenten. excõ. Per tuas. vj. q. j. Primates. ⁊ ibidẽ in glo. ij. Dicit̃ autẽ nulla multis modis. vt no. ibidẽ. ⁊ meliꝰ de ſen. ex. Preſenti. ⁊ in glo. ij. li. vj. ⁊ Archi. eo. ti. ⁊ li. ca. ij. in glo. iij.

Felix. Tu supra dixisti cõcubinariũ suspẽsũ ꝛ ꝑ ꝯsequens quia ꝓpter adiubilatiõis tue solẽnitatem nõ secure transiturũ. an hoc extendatur tam ad laicos ꝙ ad clericos.

Jubileus. De clericis nullũ est dubiũ vt le. ꝛ no. in. c. vestra de coha. cle. ꝛ mu. sed leges quibusdã laicis ꝑmittãt. vt3. C. de do. int' vi. ꝛ vxo. l. ij. ꝛ ff. de ꝯcubi. l. j. In iure tñ nostro ꝛ foro ꝯscientie nullo modo videtur permissuz.

Felix. Quid autẽ si quondã dũ iuuenis erã clericus habebã cõcubinã cũ prole multiplicatã et effectualiter mihi cõiunctã. nũc em̃ senui ꝛ cõcubina similiter apparet etate senilis ita ꝙ ambo de incõtinẽtia ampli⁹ nõ sum⁹ suspecti vl' cõpetent' etat' sum⁹ ꝛ firmit' ꝓposuim⁹ vti cõtinẽtia ꝑpetua.

Jubileus. Apparet nobis ꝙ semel cõcubina cohabitãdo semꝑ ꝑsumat' cõcubina: ꝛ si nõ actu tñ habitu. ꝛ clericus viuit' cõsolatiõe sua tanꝙ cõiuncta ꝑsona. ꝛ ꝙ ꝓpterea iuris ꝓhibitio nõ veniat cassanda. q2 in hoc iura nõ distinguũt. nec nos distiguere debemus. vt. ij. q. v. Cõsuluisti. cũ ꝯcor.

Felix. Mihi videt' standũ ꝯtrario. Nonne cessante causa ꝓhibitiõis cessabit ꝛ eius effect⁹. vt. j. q. vij. Ex ꝑ remedio. de renũc. Post trãslatiõe3. cũ ꝯcor. Nã iuranti ammõ nõ accedere ad ꝯcubinã. ꝑ hoc nõ ꝓcludit' licitus coitus matrimonialis dũ fuerit sibi matrimonialiter cõiuncta. vt dicit glo. xj. q. iij. Quod ꝑdecessor. Itẽ cui quondã nõ licuit intrare ecc'liam snrãdo. nũc penitẽs secure intrabit orando. sic quia quondam nõ licuit concubine cohabitare clerico ꝓpter fornicatiõis causa3. caste tñ licuit seruire clerico: maxime dũ de cetero nõ sunt suspecti de incõtinẽtia. vt no. a ꝯtrariis in. c. j. de coha. cle. ꝛ mu. Nã dicit ꝓprie textus. Nã faciliter cõcedit ecc'lia duob' coniugib' vt discohabitent. aut ꝙ vnus eoꝝ intret religionẽ. cũ ambo sunt senes. de ꝯuer. ꝯiu. Cũ sis: ꝛ. c. Vxorẽ. cũ ꝯcor. de meliori em̃ ꝑsumendũ est. de ꝑsump. c. vlt. ꝛ ex qualitate ꝑsonaꝝ ꝑsumit' licitũ quod alias esset illicitũ. de ꝑben. nõ esset. cũ ꝯcor. ꝛ no. doct. in. c. Litteras. de ꝑsump. vt vbi plures ꝑsumptiões ꝯtrariant'. de eodem illa que magis ammirat' veritati ꝑfert' vt hic. ex quo ꝑsumptiões ꝑñt alligari in cõtrariũ. finis em̃ spectãdus est. C. ad sil'. l. vlt. imo si finis bonus est. totũ bonũ est. de no. op. nũ. c. ij. ꝑ Hostien. ꝛ sufficit nobis cõsciẽtia pura. q̃ dũ in oculis dñi nõ excusat: sentit omĩs qd libet. xj. q. iij. Sentio. ꝛ quẽ de libro vite nõ delet iniqua ꝯsciẽtia: nec delere põt humana ignorãtia. ibidẽ. c. q̃d obest. et Paulus dixit. j. Corint'. ij. Gloria em̃ nostra est testimoniũ ꝯscientie nostre. qñ de eo ꝙ homĩes nos vituperãt ꝯsciẽtia liberos demõstrãt. de sacra vnc. c. Unico. cũ ꝯcor. Et dicit Catho. Cũ recte viuas ne cures verba maloꝝ. Arbitrij n'ri nõ est ꝙ q̃sqz loq̄t'.

Jubileus. Multũ cõpetẽter astruere conaris vt ꝯcubinarij antiq vel iuuenes stantẽ ꝯcubinatu: cũ bono ꝓposito cõuersi vadãt ad nostre iubilatiõis solẽnitatẽ ꝛ ꝓcedant corã illo rite in cui⁹ cõspectu iustus viꝝ recipit saluaiõ3. Audi glo. in dicto. c. Sẽtio. q̃ dicit ꝙ nõ sufficit ꝯsciẽtia: sed req̄rit' bona fama quãtũ ad alios. sed qñ sumus int' tales q̃ parati sunt incitari ꝛ nõ rep'hendere. vñ ne tales corrũpemus exemplo facere debemus vt fama nostra luceat corã eis. ꝛ sic ꝓprie dieb' istis abbas q̃dam habet ꝯcubinã: ꝛ ꝯsequẽter omnes ꝛ singuli sui monachi: q̄libet ꝯueniẽter (vt puta) habet suã ꝓpter fornicãtiõe3 contra mẽtem Pauli. j. Corint'. vij. Sed cap. ꝑdicta videlic3. Sẽtio. ꝛ. c. Quicq̃d obest. loquũtur: sum⁹ int' tales q̃ nõ curãt imitari sed tantũ rep'hendere tũc sufficit nobis quantũ ad eos nostra cõsciẽtia. Christus em̃ noluit exemplo suo alios corrũpere ꝛ scãdalizare dũ dixit Matthei. xvij. ad petrũ Quid tibi videt' ꝛc. vt autẽ nõ scãdalizemus eos vade ad mare ꝛ mitte hamũ ꝛ eũ piscẽ qui ꝑmus ascẽderit tolle ꝛ aperto ore inuenies staterẽ illũ sumẽs da eis ꝓ me ꝛ te. Vñ vidi platu3 decrepitũ q̃ ꝯsilnio per vicariũ Cõstantieñ ꝓpter scãdalũ vitãdũ reliq̄t vetulã cõcubinã nulli suspectã sue senectutis baculũ ꝛ ꝑñis vite ꝯsolationem.

Felix. Su3 dubi⁹ nesciẽs qñ sit scãdalũ vel scãdali signũ.

Jubileus. Ex amore dei q̃s singula ꝑñtib' incidẽtia põt aurib' tuis inculcare. vide Ray. in sũma. li. iij. ti. xxx. de scãdalo ꝛ ꝑplexitate. ꝛ Jo. in sum. ꝯfesso. li. iij. ti. xxx. q. j. ꝛ sequentib'.

Felix. Et quid. si cõcubina tanꝙ vxor sicut vitis abundãs in laterib' dom⁹ mee: et filij mei sicut nouelle oliuarũ in circuitu mẽse me degũt. vt multiplicati q̃s leges laudabilit' cõmendãt ꝛ volũt immunitate certa gaudere: vt. C. qui nũero liberoꝝ. l. fi. ꝛ hos sine matris adminiculo nutrire nõ potero cũ naturaliter nõ possint obliuisci filioꝝ suoꝝ. ij. q. vj. Ad romanã. ꝛ carnẽ suã nemo vnꝙ odio habuit. ij. q. ij. Nõ extimamus. ad Ephe. v. ꝛ teneat' ad alendũ. vt. v. dist. Ad eius ꝓut inter animalia bruta mater nutrit prolẽ. vt dicit Plinius. Et q̃d faciã q2 tantũ vite solatiũ cũ incõmodo magno derelinquã. ꝛ cõstat ꝙ impossibilitas ꝛ incõmoditas immutat ius cõmune. vt ple ne. no.

Archid. de sepul. c.vlt.li.vj.in glo.iij.

Jubileus. Et quid hoc ad ꝓpoſitũ. Nã ſi ꝑ filioꝝ multitudinem (vt pmittit) fauor inducit. et hoc ſolũ de filijs legitimis intelligit. de q̃ plene per Jo.an.in mercu.in regl'a decet bñficiũ.li.vj.ſed ꝑ liberoꝝ tuoꝝ pluralitatẽ crimẽ tuũ plenius dinoſcit: ⁊ immunitas quã habere pſumis: diminuit. vt legit ⁊ no. de eo qui dux.in vx. Cũ haberet. ⁊ tanto grauiora ſunt peccã: quãto diutius infelicẽ animã detinẽt alligatã. de pſue.c.vltimo. ⁊ ad magnã iuſticiã iudicãtis pertinet vt nunq̃ careant ſupplicio qui in hac vita nunq̃ carere voluerũt pctõ. de pe.diſt.ij. Voluiſſent. Unde dixit frater Uincentius ordinis ſctĩ Dominici p̃dicator in diebꝫ noſtris ꝑ galliã famoſiſſimus in vna collatiõe ſingulariter ad cleꝝ ſecluſis laicis in quadã eccl'ia nuq̃ ad pclauũ ſpecialiter cõuocatũ poſt multa: cõcubinarios corripiẽdo ſic inferebat. Spez gero de clerico q̃ mox illotis manibꝫ de loco pſtituto coinq̃natus pcedit ad arã dñi cõficiendo corpus xpi. naz ſunt aptiſſima ſibi cõtritiõis inſtrumẽta. vtputa quia penitẽtia ſepe naturalis ſequit luxuriã: ⁊ oĩe animal triſte poſt coitũ. q2 multũ infrigidat vt philoſophus.ſ.de naturalibꝫ ⁊ ita naturalẽ penitẽtiã ꝑ mẽtis triſticiã naturaliter introductã ſequtur artificialis penitẽtia: vt dicit lex. Ars imitat naturã inquãtũ põt.ff.de op.l. Adoptio. ⁊ ita leuit inducit ad penitendũ ⁊ flectit ad ſatiſfaciendũ ⁊ minus impedit ad pſeuerãdũ. de qua penitẽtia naturali ex coitu pcedẽte dicit Boetius. iij.de cõſolo.proſa.vij. Quid aũt de corpis voluptatibꝫ loquar: quarũ appetẽtia q̃dez eſt plena anxietatis: ſatietas vero plena penitentia. ⁊ hoc ibidẽ pulcre pſequit ꝑ totã pſam et metra ſequentia. Vñ clericus pcubinarius mẽte ⁊ corpe pollutus habẽs vas iniq̃tatis firmiter inhabitatiõis ſue lateribꝫ: nec ꝓpotuit relinq̃uẽduz et ꝑ pſequẽs in cõcubinatu pſeuerãdũ. ⁊ hic nõ eſt ſpes penitẽtie nec remiſſiõis. ⁊ ſic eſt in ſtatu deſperatiõis. q2 hic ⁊ ſibi ſimiles ſunt extra caritatẽ ⁊ nõ ſeruauerũt dei iuſticiã. ⁊ fidẽ ſcripturis ſacris nõ adhibuerũt: vñ ſunt ſine ſpe: ⁊ ꝑ pſequẽs deſperatione. Cõſtat autẽ q2 hec quattuor ꝟtutes imo oĩes ꝟtutes ſunt cõnexe ⁊ vna ſine altera nõ põt ſubſiſtere. vt de renũc. Niſi cũ pridẽ.§. Porro.cũ pcor. ergo niſi reſipiſcãt cõſequunt penã ꝑpetue dãnatiõis. Sũt ⁊ plura alia cõcubinarioꝝ incõueniẽtie pericula q̃ntum ad ſe ⁊ alios q̃ ipſoꝝ audiũt diuina. ꝑ doct.in caplo veſtra p̃dicto largiter deſcripta. vbi videat hic breuitatꝫ gra p enit' nõ dertimãda. vñ tales pcubinarij nõ vadãt ad nr̃e iubilatiõis bñficia.

Felix. Ad ꝓpoſitũ tibi dico q2 quondã vidi clericũ qui poſtq̃ ꝑnoctauerat ad lupanar publicũ. ⁊ mox mane de die ſeq̃nti penitẽtia tali cõuolutus tranſiuit ad Carthuſiaz ⁊ perſeuerauit ad finem optimũ: ⁊ hoc rarũ foret vel difficule clericis conſtrictis per cõcubinatus contuberniũ. Sed nũc reuertamur ad ꝓpoſitum. ⁊ q̃d ſi pcubinatus crimẽ eſt occultum?

Jubileus. Dicit Greg. Non min' cõfuſus eſt q̃ in ſe cõfuſus eſt. Attamẽ regulariter min' peccat qui occulte peccant q̃ qui manifeſte. de q̃ pro ⁊ cõtra.xxxij.q.iiij. Nemo.in glo. ſed quia occult' cõcubinarius ſuſpẽſus eſt ad min' quo ad ſe.vt.ſ.q.ſ. Sacerdotes. ⁊ ꝑ pſequẽs in peccatis eſt. Nã indifferenter cõcubinat' eſt prohibit': vt patz ex predictis ⁊ occultis ⁊ manifeſtis dictũ eſt. tollẽs membra chriſti faciẽ mẽbra meretricis.ſ. Chorin. vj. Item ibidẽ. Neſcitis quia qui adheret meretrici vnũ corpus efficit. ⁊ hi ſunt etiam de his q̃ male vtunt beneficijs ſuis. De quibꝫ dicit Baruch ꝓpheta.c.vj. Unde ſubtrahũt ſacerdotes ab eis aurũ ⁊ argentũ ⁊ erogant illud in ſemetipſos. dant autẽ ex ipo proſtitutis ⁊ meretrices ornãt. et iterũ recipiũt iſta a meretricibꝫ ſuis ⁊ ornant deas ſuas. id eſt filias. hi autẽ non liberant ab erugine ⁊ tinea. id eſt pena. Hec ille. Ecce hec deteſtatio meretricis veteris teſtamẽti. Et nunc dicim': qui facit contra prohibitionẽ ſacroꝝ canonuz: mortaliter peccat. vt plene no. Archid. de cõceſſ. pbẽ.c.ij. li.vj.in glo.ꝟ. Damnabiliter.

Felix. Que aũt ꝓprie dicit pcubina

Jubileus. Eſt que ceſſantibus legalibꝫ inſtrumẽtis iuncta eſt ⁊ cõiugali affectiõe aſſiſtit. id eſt amplectit. vt.xxxiiij.diſt.§. Concubina. ⁊ idem ius eſt de concubina ad nr̃e iubilatiõis ſolẽnitatem tranſitura quod ⁊ de ſuo clerico q2 ad imparia non iudicant.xxxij.q.j.ſi quis vxorẽ. quia ſcriptũ eſt quos facin' par coinquinat ⁊ equa vtroſq̃ ſimul pena comitetur.xv.q.iij. Sane

Felix. Rogo dic ſummarie in q̃bus punctis volueris ſententialiter pſiſtere.

Jubileus. Scias ſummarie ſicut rite de p̃miſſis poterimus colligere prout q̃ matrimoniũ pctractũ ſemel dũtaxat carnali copula cõſummauit ꝑpetuo tenet ad mutuã cohabitatiõnẽ. vt.xxxvij.q.ij.§.j. ſic q̃ cõcubinatũ ſemel dumtaxat carnali copula cõſũmauit aut cõſummauit. ꝑpetuo tenet ad diſcohabitationẽ. vt de coha.cle.c.j.cũ concor. vñ de piugatis dicit. Quos deus cõiunxit ho-

mo non ſepet.xxvj.diſt. Deinde.cū ꝯcor.de ꝯcubinarijs dicit̃.quos dyabolus ꝯiunxit homo
ſeparet.videlicȝ ꝑlatus.cui hoc de iure cõpetit.ff.de offi.or.Irrefragabili.cū concor.Unde ſe-
quit̃ ſi ꝯcubinarij ſiue ſint occulti ſiue manifeſti cõtra eccl'e prohibitionē minno cohabitant:
⁊ auctore dyabolo in ſua rebelliõe ꝑſeuerãt.in pctõ mortali ꝑdurant:⁊ non tm̄ carebūt noſtre
iubilationis priuilegio.ſed etiam aliarū indulgentiarū non gaudebunt beneficio.

Felix. Nõne dicit Aug.ꝙ de nemine deſperandū eſt ꝙ̃diu eſt in h̃ corpe cõſtitut⁹.xxiiij.q.

Jubileus. Nec deſperauim⁹ de diuite quotidie epulan- (ij.Corripiant̃.cū ꝯcor.
te ſplendide dū viuebat in hoc corpe. ⁊ nihilomin⁹ ſepult⁹ eſt in inferno

Felix. Anxiatus eſt in me ſpūs me⁹:⁊ in me turbatū eſt cor meū.qr oſtē- (ꝓfundiſſime.
diſti ꝑp'o tuo dura.vinū potare nos vino cõpunctiõis.nos aūt ꝑp'ls tu⁹ vicȝ cle
rici:⁊ oues paſcue tue ⁊ paſcimur ⁊ paſcim⁹.viij.q.j.in ſcḋturis.cū ꝯcor.Da nob auxilium de
tribulatione:quia vana ſalus hominis in qua hucuſqȝ ſperauimus.

Jubileus. Tu ſcis qr dicit ꝓpheta.dediſti timentibꝫ te ſignificationē vt fugiant a fa
cie arcus vt liberent̃ dilecti tui.qui aūt non timuerit dn̄m.huic dicūt iura nr̃a multū indignã-
ter acerbiſſime imputet̃ illi ꝙ ſe artauit dū liber erat.de elec.Cū in veteri.⁊ damnuȝ qḋ q̇s ſua
culpa ſentit ſibi.nõ alij dȝ imputari.de iudi.Intellexim⁹.cū ꝯcor.Et dixit Greg. ad epm ſolo
mitanū de fornicatiõe ⁊ ſymonia multiplicit̃ accuſatū.qr ſicͭ in cõtumacia ꝑſeuerãtibꝫ ſeueros
nos eſſe cõuenit.ſic hūilitatis ⁊ penitētibꝫ locū venie negare nõ debemus.ij.q.v.Quãto.in fi.

Felix. Et q̇d de ꝑlatis hec ⁊ alia crimi-
na ⁊ maxie publica ꝑmittentibꝫ.

Jubileus. De illis breuit̃ dicim⁹ ꝙ alie
na pctã retorquēt in ſinū ſuū
lxj.diſ.Miramur.vnde ⁊ ſanguis ſubditoruȝ ſtrictiſſime requiret̃ de manibꝫ taliū prelatoꝝ.de
offi.or.Irrefragabili.Negligere eīn cū poſſis ꝑturbare ꝑuerſos nihil aliud eſt ꝙ̃ fouere:nec ca
ret ſcrupulo ſocietatꝭ occulte ꝙ manifeſto facinori nõ deſinit obuiare.ij.q.vij.Negligere.Un-
de putamus tales prelatos taliter alienis peccatis dū propria ſufficerent oneratos tanqȝ came
lum per foramē acus ad nr̃e iubilationis gratiam grauiſſime tranſituros.⁊ rebus taliter ſtan-
tibus:ſi ſaltem poſſunt ⁊ non impediunt vacuos pure reuerſuros.

Felix Et ſi eſſent vera que dicis.ſic ſummū pontificē ⁊ primates ⁊ patriarchas ⁊ archi-
epiſcopos ⁊ epõs ⁊ abbates:⁊ alios quoſcūqȝ ꝑlatos nõ iudicares ſecuros:⁊ ꝑſertim illos qui
in veritate ſciunt ſibi ſubiectos iniq̇tatē operantes:⁊ nõ impediūt dum poſſunt:abſit credere ta-
lem ſeueritatem iuris ſeruandam.nam per penitentiã ⁊ tue iubilationis gratiã omnia reſipiſcūt.

Jubileus. De ſummo pontifice nõ ponamus os in celum quē a nullo putamus iu
dicandū:prout legit̃ ⁊ no.de elec.Significaſti.⁊ ibidē ꝑ Jo.an.⁊ firmi⁹
ꝑ Cõſtantien.⁊ Baſilien.cõciliorū decretū:ſȝ de alijs ꝑlatis ſi ſciueris remediū cõtra nr̃e tradi
tiõis rudimentū rudiſſime traditū dic rogito ⁊ gratã dt̃ videbis me fore ꝯtentum.

Felix. Deliberabo.⁊ ſi inuenero tibi denūciabo. Sȝ q̇d de adulteris dic interim ne vace

Jubileus. De adulterꝭ id qḋ de cõcubinarijs:⁊ ſimiliter ꝙ ſemel dum (mus ocio-
taxat mulierē in adulterio cognouit cū eadē tanqȝ cū adultera ꝑpetuo ma
nere nõ poterit.ſed ſi cõtraxerit cū eadã cū ſolute facte ſunt ambe ꝑtes.⁊ al's ſtante priori ma-
trimonio neutra partiū in mortē alteri⁹ machinata fuerit.⁊ de cõtrahendo fidē non dede-
rit.vadant (ſeruatis ſeruãdis) ad gratiã noſtre iubilationis.vt de eo qui dux.in ma.c.j.ij.⁊.iij.
Uidi tamen in practica:ꝙ quidã publice cõtraxerunt. qui quondã fidem de cõtrahendo (vt
premiũt̃) dederunt.ſed quia probari non potuit.iudex eoſdē ſimul manere metu colluſionis
in ipſoꝝ maledictionē ꝑmiſit.dat̃ tn̄ cuilibet partiū cõpetēs remediuȝ ſi penituerint.

Felix. Quid aūt dicis de ſymoniacis ⁊ in q̃ cathedra peſtilētie talis collocare volueris.

Jubileus. Scis iura deteſtabilit̃ loq̇ de hac hereſi furioſa:vt patet breuitatis grã ꝑ
Ray.⁊ Hoſt.⁊ alios ſummiſtas ſcribētes in hui⁹ maledictiõis crumna.
ſed vltimo dn̄s Martin⁹ papa quintus cū cõcilio Conſtantien.ꝑ cõſtitutionē perpetuã ſymo-
niacos occultos ⁊ manifeſtos ip̄o iure declarauit excõmunicatos:⁊ demū cū ꝯuerti voluerint
a ſummo põtifice ⁊ nõ ab alio dū ſatiſfecerint abſoluēdos. hanc cõſtitutionē Eugenius ratifi
cauit.⁊ inſuꝑ cõciliū Baſilien.roborauit:⁊ modern⁹ pontifex (vt aſſerit̃) eandē ſeruari cõſtitu
tionē rigidiſſime demãdauit.Conſtat tn̄ ꝙ tpe Martini pape ꝑdicti bñficiorū tam conſueta
fuit venūdatio tanqȝ porcoꝝ cõparatio fit in foro:ſed hoc nihil ad nos.ſed veritas eſt: et niſi
q̇s rite pronūc aut nr̃e iubilationis tpe laboret abſolui,nõ poterit ſibi iubileus noſter aliqualit̃

ſuffragari. Eſt aūt hic nouꝰ caſus in q̄ quis ipo facto ꝯſtringit̃ excōicatione. ⁊ addendus alijs q̄ ponunt̃ in clemē. ſ. de ſen. excō. in glo. **Felix.** Sʒ q̄d de vſurarijs. **Jubileus.** De vſurarijs nemo dubitat q̄n teneant̃ ad vſuraꝝ reſtitutionē vt de vſur. per totum. **Felix.** Sed quid de vſurarijs. **Jubileꝰ.** Vis fortaſſis dicere de his q̄ faciūt ꝯtractꝰ ꝑ mūduʒ cōiſſimos. vbi ꝑ. xx. vł. xxv. aut paulo plus vel minus emit̃ vnꝰ aureus. **Felix.** Volo. **Jubileus.** Obmiſſis multoꝝ concertationibꝫ putamꝰ ſi q̄s tantū exponit in ſorte ꝑncipali ꝓ tali cēſu pro quāto cōiter ꝑpetui cōparent̃ fructꝰ. ⁊ ex tūc ſincere facit grāʒ vendēti vt redemat dum ad fortunā pinguiorē ꝑuenerit ꝙ talis merct̃ ſubueniēdo taliter anguſtiato. ⁊ ꝙ nō delinquat. ſed ſi ſecꝰ dolo aut fraudulētia vnxerit cōtractꝰ quoꝝ malicijs hoim ꝯtinuo machinantibꝫ infinitꝰ eſt nūerꝰ. Dicimꝰ ꝙ talibꝫ nō debet̃ nr̄e iubilatiōis aut aliaꝝ indulgētiarū ſalus niſi reſtituat ſi vltra ſortē fuerit locupletatꝰ. Sed q̄ꝛ prouenīūt cōtinuo noui cōtractꝰ habeant̃ cōſultiſſime fidelium peritorū conſenſus. **Felix.** Et q̄d de victalitijs. i. fructibꝫ ad vitā hoīs cōiter cōparatis. **Jubileus.** De hac materia plene ſcripſiſti in tractatu de negocio monachorū ad abbatem Mulbrunnē. ordinis Ciſtercien. in. §. quid autē ſi ingrediēs ⁊c. ⁊ ibidē poſt multa cōcluſiſti. ꝙ quilibet laicus vł clericus: ſed nō religioſus taliter emēs fructꝰ certos ad tp̄us incertū bn̄ facit. ⁊ hoc ſi nō ſit in fraudē vſuraꝝ nec in odiū ſuoꝝ heredū. nec eſt deceptio vltra dimidiū iuſti p̄cij. ſed pia neceſſitate ⁊ ꝓfectus futuri ſecuritate ⁊ ſatiſfacit decre. ſi de vſu. vbi ꝓpter incertitudinē excuſat̃ cōtractus ab vſura. de quo vide plene Jo. an. in addi. ſpe. ſuper rubricā de vſur. poſt Hoſt. **Felix.** Quid aūt ſi emit q̄s fructꝰ incertos vtꝫ arboꝝ. ficuū. ⁊ agroꝝ. ⁊ alioꝝ prediorꝝ ad tēpus certū. **Jubileus.** Dicit idē Jo. an. ꝙ liceat. dūmodo dolo ſe quis nō procedat. ⁊ ibidē vide ad has queſtiōes multū ſubtiles vtriuſqꝫ iuris allegationes. breuitatis benignitate hic obmittēdas. ⁊ ita ſi in his ſimplicit̃ proceſſeris ad iubileū firmiter trāſibis. religioſi aūt taliter onerati vicio ꝓprietatis niſi hmōi fructꝰ cedant ad vſus cōitatis tanq̄ꝫ iuxta ſuas normas dānati nō approximēt nr̄e iubilatiōi. nec p̄latoꝝ ſuoꝝ ꝓut ſup̄ notauimꝰ inhereāt relaxationi. **Felix.** Sū cōtentus. ſed q̄ꝛ tā generaliter ⁊ ſpēaliter oīa ⁊ ſingula ꝑ te ſupius declarata ꝑ intricatiōis ⁊ extricatiōis queſtionū varietatē nimium multiplicata. in me multiplicauerūt ſenſuū cōfuſiones vagantiū ꝑ deuia patent̃ incertiſſima. ⁊ q̄d eligā ignoro. vt tā ſupexaltanda iubilatiōis acquirā gratioſe bn̄ficia ꝑ mł̄tas generatiōes mirifice deſiderio magno deſiderata. Eſt ne generalis regula ꝑ quā breuiter ſcire potero ꝙ nō perdā: prout ꝑmittit̃ laborū ⁊ expenſaꝝ onera. ⁊ ſalubriter acquirā pctōꝝ meoꝝ heu grauiſſimoꝝ remedia. **Jubileus.** Queſtio breuis. ſed decurtata ſolutiōis miſſo ſummarie danda quomō et qualiter poterit eſſe leuis. **Felix.** Dic leuiꝰ et breuiꝰ quo poteris. **Jubileus.** Putamꝰ quoſlibet in caritate ꝑſiſtentes fore penitꝰ abiles percipiendo noſtri iubilandi beneficij remiſſiones. **Felix.** Et quō ſcire poſſumꝰ q̄ꝛ impoſſibile q̄ſi per omīa indicaſti ſupius ꝑ Salomonē ⁊ plures alios. ⁊ ſcis nūc ꝙ dn̄s nō nouit opus impfectū ⁊ p̄ſertim dū extra caritatē fuerit ꝑactū. de bap. Maiores. §. Sʒ ad hoc. Dic igit̃ vt ſciamꝰ quando huius caritatis ſtatus vel habitus certitudinē habeamꝰ. **Jubileus.** Vellē (vt ille vult q̄ me conſtituit) oēs ſaluos fieri. j. ad Thi. ij. vnde ad nr̄e q̄ſtionis ſolutionē dicit frater Aſtēn. ꝑ Henricū boheb in ſuis ſcriptis multiplicit̃ cōmendatꝰ. ⁊ hoc in libro ſuo ſcdo. ti. lxij. de caritate ⁊ odio ſic inquiēs de his qui digne valeāt ad eucharīſtie ſacramētū accedere. ⁊ non dubito q̄ ad hmōi ſacramētū digni reputant̃: ꝙ ſimiliter iubilei nr̄i grām cōſequant̃. Ita tn̄ ꝙ ly digni vel digne: large recipiat̃ ꝓut cōpetentis litterature ſcolaris de dignꝰ ad ſacerdotij gradū. ⁊ vltra ſic ꝓferēs. Nō pōt aūt aliq̄s ex n̄s ī hac vita ſm̄ cōmunē legē ſcire certitudinalit̃ ſe caritatē habere. tn̄ propter caritatis ⁊ dilectiōis acquiſite ſimilitudinē. vt dicit Bern̄. de amore. tum ꝓpter diuinā diſpenſationem ꝓpter quā deus oculos claudit ſeruorū ſuorū ad ea de quibꝫ poſſunt offerri ⁊ infert. Hinc dicit̃. Nemo ſcit vtrū amore vel odio dignus ſit. q̄d tamē quidā dicūt eſſe verū. loq̄ndo de amore finali pro oīni tp̄e ⁊ abſolute. q̄ eūi ſacramētū adhibita oīni diligentia q̄ ad hoc requirit̃ recipit poteſt ſcire certitudinaliter fidei caritatem ſe habere. Hec ille. **Felix.** Adhuc multū ſum dubius: neſciens quis ſit illiꝰ diligētie modus. **Jubileus.** Si ſincere cōſideraſſes oīa ꝑ nos ſupius deſignata: ce

notares adhuc deſignāda hec diligētia tibi clareſceret notiſſima.

Felix. Videt̃ materia nimis intricata. Ponas igit̃ ſimplicē ſi poteris ſūmariū in forma ꝯcłonis breuiſſima.

Jubileus. Ecce ſi hō vere ꝯfeſſus ⁊ cōtrit⁹ fuerit: ⁊ ſi de cetero ſe mortalit̃ nō peccaturū firmiter ꝓpoſuerit. ⁊ leſis ꝑ ip̄m ineq̄ztum pōt ſatiſfecerit. ⁊ offenſoribꝫ aut inimicis ſuis iuxta diſtinctiōez p̄dictā ignouerit. extūc ī caritate eſt ⁊ nr̄i iubilei grāz reportabit.

Felix. Eſt hic ne aliq̄ exceptionis cautela.

Jubileus. Nulla. imo ſi vt talis aliq̄s inuētus nō fuerit: nedū has ⁊ alias indulgentiaꝝ grās habebit. ⁊ etiā eterne vite ꝑpetuo lumīe carebit.

Felix. Durus eſt hic ſermo q̄s pōteū audire. ꝓut dixerūt diſcipuli ad dn̄m. Joh. vj.

Jubileus. Dulcis eſt ſermo: q2 tm̄ ad id potes qđ iuxta ſupradicta ⁊ iure cōſtringimus. ⁊ ab amariſſimis infernalibꝫ penis perpetuiſq; ꝑ indulgentiaꝝ huiuſmodi bn̄ficia te miſericorditer liberamus.

Felix. Et ſi caritatē talit̃ acquiſitā ꝑdidero.

Jubileus. Recuperat̃ caritas ꝑ pn̄iam ꝯtinuo: q̄ tollit omnē auerſionē cū delictoꝝ obſtaculo Vn̄ Aug⁹. li. v. rationū. Penitētia eſt q̄dam res optima ⁊ pfecta: oēs defectus reuocās ad perfectū. Recupat̃ autē caritas maior vel minor ſc̄m ꝙ homo ſe plus vel minus preparat: ⁊ diuina largitas diſpēſat cum talibus p̄dictis. al's non vere peniteret. ⁊ hec dicit frater Aſten. vbi ſupra.

Felix. Eſt ne aliq̄s modus p̄ter iubilei aut indulgentiaꝝ bn̄ficia in q̄ quis ꝯſequat̃ oīm pctōꝝ ſuoꝝ plene remedia.

Jubileus. Vtiq; ſunt plures modi q̄bus pure remittūt̃ oīm pctōꝝ inquinamēta.

Felix. Edic igit̃ q̄les ſunt.

Jubileus. Nā pmo ſincerus approbate religiōis ingreſſus tollit omēs pctōꝝ reat⁹. vt. xxxiij. q. ij. §. Nō em̄. ⁊ in glo. ⁊ ꝓprie Jo. in ſum. li. iij. q. xxxviij. q. viij. Ex his excludo beghardos ⁊ beginas q̄ intrāt ⁊ tenēt temere ritum ⁊ habitū reprobate cōuerſiōis ⁊ ficte ꝓfeſſiōis. de q̄bus dicet̃ infra in ꝓceſſu nr̄e collatiōis. Scd̄o baptiſmus rite ſuſcept⁹. vt de pe. diſt. vij. Nullus. cū ꝯcor. Tercio vltimū ſupplicium ſi fuerit patient̃ cū debitis circūſtantijs tolleratū. vt ꝓbat dict⁹ Joh. li. iij. ti. xxxiiij. q. cxliij. Quarto qui morit̃ in iuſto bello pro iuſticia tanq̄ʒ martyr chriſti mox ſaluabit̃. vt le. ⁊ no. xxxiij. q. iij. Fortitudo. cū ꝯcor. In his tn̄ quattuor modis hō ꝓficere nō poterit: niſi ꝯtritus ⁊ ꝯfeſſus (ꝓut p̄mittit̃) reſtituerit ⁊ leſis ſatiſfecerit: ac offenſoribus (prout pretactum eſt) condonauerit.

Felix. Et ſi q̄s p̄ter p̄dictos q̄ttuor modos: ⁊ ſecluſis vt aſſeris indulgētiaꝝ theſauris qui quōdā nō fuerūt in vſu: ⁊ al's ꝯtrit⁹ ⁊ ꝯfeſſus ſatiſfecerit. nōne ſaluabit̃ ꝑ pijſſimas oꝛonū ⁊ collectaꝝ. depcatiōes ſolēnes in diuīs officijs vel al's p̄uatas ad oīpotentis clemētiā benigniſſime ⁊ ei⁹ infinitiſſimā miſcōiam q̄ lōge ſupat oēm hūani generis miſerationē. tā ineffabili deuotiōe dictatas. tā dulci modulatiōe cōpoſitas. tā melliflua ſtilo cōſtructas. ⁊ tā glīoſa ꝓlatiōe cōpactas: ꝓut ſctūs Greg. ⁊ alij btiſſimi pr̄es ⁊ doctores ⁊ mgr̄i interna ꝯſideratiōe: cū ſpūs hūilitate. intentionis ſinceritate. cū bone volūtatis integritate: quōdā elegant̃ exquiſierūt. et ex ſacris ſcp̄turis collegerūt: ⁊ ſermōibꝫ floridiſſimis ꝯſtiparūt: ⁊ coloribꝫ rethoricis ornauerūt. ꝑ q̄ frequēter celos q̄ʒ oīno penetrare ⁊ abyſſos intueri. ⁊ ſummā dn̄i maieſtatē ⁊ oīpotentis clemētiaʒ ſibi ꝓpitiam ſupplicit̃ impetrare merito videri potuerūt. imo in ſuis proſis. odis. hymnis. cāticis ⁊ dictamibꝫ oīe qđ hoīs ⁊ aīe bn̄dictiōeʒ tāgere poterit quomodolibꝫ nūc aut in futuꝝ: ſeu dn̄i furorē mitigare vł ei⁹ irā ſedare. ⁊ ipſius grām reparare: ꝯcordiā q̄ʒ nutrire: ⁊ remiſſionē oīum pctōꝝ purā obtinere: ⁊ vitā eternā poſſidere. ꝑ extenſū generalit̃ ⁊ ſpēalr̄ poſuerūt. ⁊ de cōtingentibꝫ felicitatē corꝑis ⁊ aīe nihil obmiſerūt. ⁊ ſummarie ꝙ cūcta ſe impetraſſe letet̃: q̄ tēpluʒ aut oratoriū petitur⁹ ingredit̃. ⁊ q̄d eſt vltra qđ petere p̄ſumat hō ab eo q̄ vult ⁊ iubet vt petamus. ſi mētis ⁊ corꝑis ſanitate petita gaudebim⁹: ⁊ a p̄nti liberari triſticia: ⁊ futura ꝑfrui leticia largit̃ obtinebim⁹. ꝓut hec ⁊ alia copioſiſſime in p̄tactis depcatiōibꝫ: oratiūculis ⁊ oꝛonibꝫ ſolēnibꝫ vel p̄uatis ponunt̃ expſſa. ex q̄ xp̄s dicit. Quecūq; petieritis patrē meū in noīe meo dabit vob. Joh. xvj. ⁊ hoc eſt ꝙ eccl'ia ꝯcludit oꝛones ⁊ collectas ꝑ dn̄m nr̄m ihm xp̄m. in his q̄ a deo prē depcantes petim⁹: ⁊ nūq̄d oīe ſupat deſideriū tantarū depcationū necnon oꝛonū effectus. ⁊ eſt ſup oēs ⁊ ſinglos tue iubilatiōis ꝟtutū potentat⁹. ⁊ q̄d vltra accedit hō ad cor altius depcaturus dū tantā corꝑis ⁊ anīe ſalutem rogat ⁊ acquirit crediturus.

Jubileus. Sūt q̄ dicūt in effectu ꝙ q̄cunq; vtit̃ oꝛone q̄cunq; deuotiſſima ⁊ ꝑ alium dictata: ⁊ p̄ſertim ſi fuerit p̄uata ſeu in forma eccl'ie nō ꝓpalata. ſit tanq̄ʒ ſagitta q̄ de pharetra ꝓcedit aliena, vt nobilis q̄daʒ inq̄t iuuēcula: ad quā vſus q̄dam fictionibꝫ epl'aruʒ Ouidij Na

ſonis. de bello Troianorū fulgētiſſime cōpoſitio. que ꝓpterea nunꝗ̄ languebat amore cōpun-
ctiōis aut amore rei telo corroſionis: qua nouit ꝙ nō choruſcabāt deſideria cordintime torſio-
nis. cōcordāt eīm in mſ̄tis dilectio dei ꝛ homis. put eſt ſepe ſilitudo matrimonij carnalis ꝛ ſpi
ritualis. vt no. in. c. Tue. de ſpon. ꝛ ſcriptū eſt Sap. j. Spūſſanctus diſcipline effugiet fictū.
ideſt fictionē. ac ſi dicerem⁹ fictā orōnē. Vn̄ Greg. moral. xxx. c. xxiij. q̄ñis ꝛ ꝑ hoc ꝙ ꝟba po-
tētia ad depcandū cōpoſita referunt̄. apte inanitas orōnis oſtēdit̄ veracit̄ nanq̄ orare eſt ama
ros in cōpunctiōe gemit⁹: ꝛ nō cōpoſita ꝟba reſonare. ꝛ idē. Marci. xxij. ꝛ. xvj. ꝛ ſeqn. Notan
dū quoq̄ eſt ꝙ nequaq̄ ꝑces ſed deſideriū nr̄m oipotens audiat. vera q̄ppe poſtulatio non in
oris eſt vocib⁹ ſed ī cogitatiōib⁹ cordis. valētiores nāq̄ voces apud ſereniſſimas aures dei nō
faciūt verba nr̄a ſed deſideria. eternā nāq̄ vitā ſi ore petim⁹ nō tamē corde pſideram⁹: clamā-
tes tacem⁹. ſi ꝟo deſideram⁹ ex corde etiā cū ore cōticeſcim⁹: tacētes clamam⁹. Et infra. Hinc
eſt ꝙ Anna ad tēpluꝫ ꝑgens: ore q̄dem tacuit ꝛ tn̄ tot ſui deſiderij voces emiſit. Hec ille. Vn̄
Aug⁹. ad ꝓbam. Abſit ab orōne multa locutio: ſed nō deſit multa p̄catio. ſi fervēs ꝑſeueret in
tētio. Nā multū loq̄ in orando eſt rē neceſſariā ſupfluis agere ꝟbis: plerūq̄ eīm hoc regnū attē
dendū in orōne ſingulari ꝑ cōparationē ad intentionē orātis. ita enā in orōne cōmuni ꝑ cōpa-
rationē ad ꝓpl'i deuotionē. ꝛ Iſid. de ſummo bono li. iij. c. viij. poſt multa. Oratio cordis eſt: nō
labioꝝ. Neq̄ eīm verba depcantis de⁹ intēdit. ſed orātis cor aſpicit. meli⁹ eſt aūt cum ſilentio
orare ꝛ corde ſine ſono vocis q̄ ſolis ꝟbis ſine intuitu mētis. Sꝫ qualitercūq̄ credo ꝑfectam
aut al's exiſtentē in gr̄a profectū q̄ pure dicit orōnem dominicā. de q̄ Luc. vj. aut alias orōnes
rite dictatas: q̄ omēs incunctant̄ includunt̄ in illa ꝛ inſert animo dignanter ſincere fiat volū-
tas tua ꝛc̄. ſed libera nos a malo. ꝙ multū fructuoſe fruatur deprecationis oraculo.

Felix. Duo p̄ncipaliter introducis: ꝛ forte me ſeducis ꝙ plures ſunt q̄ non multuꝫ profi
ciāt q̄ cōmunit̄ vtunt̄ orōnib⁹ fictio: ſed ꝑfecti vel ꝑfecti multū proficiāt in iſtis. ꝛ nōne xp̄s ne
verborū viſus eſt carminib⁹ Dauid cū vocis proclamatiōe dū dixit ad patrē orando. In man⁹
tuas dn̄e cōmendo ſpiritū meū. Ps̄. xxx. ꝛ nōne apl'i vtebant̄ orōne dn̄ica ꝑ chriſtū p̄ncipalit̄
dictata: voce rore q̄ ſimilit̄ ꝛ taliter vſq̄ modo ꝑ oēs xp̄ifideles ſiue ſint ꝑfecti vel imꝑfecti ſi-
miter ꝑ dies ſingulos ꝛ horas cōtinuat̄. ꝛ nōne vniuerſalis eccl'ia morib⁹ ceremonialib⁹ ꝛ my
ſterijs ſuis poſt illos vtit̄ eadē orōne ꝛ ſanctoꝝ patrū dictaminib⁹. orōnib⁹. collectis. hymnis
ꝛ canticis: prout hodie docēt eorundē volumia: ꝛ put picture ſunt ſcꝑture ruſticoꝝ. ſic ſcꝑtu-
re ſunt exēplar ꝛ informatio peritoꝝ. de ꝯſe. diſ. iij. Venerabiles. nec eccl'iaſtica mēbra ꝑ vni-
uerſum mūduꝫ in ſuis ritib⁹ ꝓficerēt ſi traditiōes patrū nr̄oꝝ (ꝑſertim in ſcꝑturis depꝛhenſas)
nō acciperēt. imo eccl'ia ꝛ eccl'iaſtic⁹ ordo penitus euaneſceret. Vn̄ dicit Paulus ad Ephe. v.
Implemī ſpū loq̄ntes vobiſmetipſis in cātic̄ ꝛ pſalmis ꝛ hymnis ſpūalib⁹ cātantes ꝛ pſallen-
(tes in cordib⁹ vr̄is dn̄o.

Jubileus. Sentim⁹ ꝙ tantūmodo ſola vexatio intelle-
ctū dat auditui. Eſa. xxviij. Et licet dixerit Greg. Melius puto: ſalua fi-
de: alieno intellectui credere q̄ cōtentionibus deſeruire. Sed quia contentio tua multorū fi-
deliū tangit pia deuotiōis fundamēta. Unde credim⁹ tibi taliter reſpondendū. Nā xp̄s ſum-
mus ſacerdos ꝛ cōſequēter oēs ſacerdotes ꝛ ſacerdoti collaterales vti debent ſcripturis nob
ab eccl'ia ſolēniter traditis: ſed hoc nihil ad p̄uatos aut priuatāꝝ oratiūculas. ſed q̄ꝛ p̄dictū eſt
ꝙ ſola cōtritio poteſt eſſe tāta ꝙ tanq̄ iubilātibis nr̄e beneficiū tollit oīm peccatoꝝ inq̄namen
ta. ꝛ plus etiā cōtritio q̄ orationū deuote fuſarū cōtinuatiōe. ſed abſq̄ tali ꝯtritiōe nō ſufficiūt
orationū quarumcūq̄ perlamēta ꝓficit tamen plus vnus q̄ alter orando. Nā ꝑſona eccleſia
ſtica ad hoc ordinata ꝑ ſolēnes eccleſie orōnes pro ſe ꝛ alijs prodeſſe poterit: ſed ꝑſona priua-
ta vel al's clericus inabilis nō tantū proderit ꝑ ſolennes ꝛ min⁹ per p̄uatas oratiunculas. ſed
ſunt ſibi inſtrumēta memorie deuotionis prouocande: ꝓut ꝑmittit̄ ſunt laicis picture. Breuis
eīm oratio multū fuit efficax. vt no. Math. viij. dū dixit leproſus. Domie: ſi vis. potes me mū
dare. Unde Aug⁹. ad probā. dicunt̄ fratres in egypto crebras q̄deꝫ oratiōes. ſed eas tamē bre
uiſſimas ꝛ raptim quodāmodo iaculatas. Sed q̄ꝛ dixit dn̄s Lu. xviij. Quoniā oportet ſemꝑ
orare. ꝛ nō deficere. ꝛ Aplus: ſine intermiſſione orandū fore. j. ad Theſſal. v. intelligit̄ de men
tali. ſed non vocali. de qua dicit̄ de cōſe. diſt. j. quādo oratio eſt purus animi affectus in deum
ꝓcedens. de qua plenius in Clemen. j. de reli. ꝛ vene. ſanc. in glo. magna. ꝛ per Iſid. predictuꝫ
vbi ſupra. vnde bene credendū videt̄ ꝙ qui deuotiōis inſtinctu dictas orōnes priuatas. hym-
nos. metra vel cantica ꝛ ipſis vtit̄ multomagis a dn̄o ceteris paribus exaudit̄ q̄ ille qui con-

ſequēter hoc inſtrumento iam edito ad domini pedes vel ſuoꝝ ſanctoꝝ proſternit᷑. Sȝ quid proficiet alicui orando collectas ⁊ oratiões quātumcūqꝫ ſibi vel alijs (prout premitit᷑) tāꝗ̄

Felix. noſtre iubilationis gratia: iure non cauetur et nemo probabiliter credat.

Sum cōtentus. Et puto ꝙ appareat tibi ꝙ ꝓpter orationū diuerſarū deuotionis mirificos apparatus fuerim rationabiliter admouēdus queſtionis interrogatoria rōne ꝯplexus. cū vtiqꝫ ſcriptū eſt. Oīa q̄cūqꝫ orātes petitis: credite. q2 accipietis. Matth. xj. ⁊ veritas dñi manet ineternū. Ps. cxvj. ⁊ ex vero nō poteſt ſeq̄ falſum. de pe. diſt. j. §. Hoc idē. ꝟ. Reſuſcitatus. ſed forte curialis ſermo nō inducit obligationem. vt no. xxij. q. iiij. Unuſquiſqꝫ. de inſti. Cum veniſſent. ſed hec indigerēt ſubtiliori fortaſſis indagatiōe: ſubtilitas eñ nimia in iure reprobat᷑ de inde. Dilecti. cū cō... ſufficiant nobis q̄ dicta ſunt pro finalis cōcluſionis intentione. ⁊ vltra ꝓſiſtamus in negocij ꝑncipalis ꝓſecutiōe. ⁊ igit᷑ oībus ⁊ ſinglis ꝑmiſſis ſincere ruminatꝭ patebit ꝙ multi currūt: ⁊ vnꝰ accipit brauiū. j. Choꝝ. ix. Et multi ſunt vocati pauci ꝟo electi Matth. xx.

Jubileus. Forte bene mouerꝭ. Nam dicit ſctūs Bernhardus ſup illo Actuū. iiij. Multitudinis credentiuȝ erat cor vnū ⁊ aīa vna in deo ⁊c̄. ſed in tāta multitudine vocatoꝝ ſit tam parua quantitas electoꝝ. q2 etiā incorꝑatione palee ⁊ ſurſuris parua eſt quātitas ſimule purioris. vnde plures itinerātes dicere poſſent cum Job. c. xxx. Expectabā bona ⁊ venerūt mihi mala. ⁊ Eſa. lix. Expectauimꝰ lucem ⁊ ecce tenebre. ⁊ ſic dixit chriſtus Marci. vij. Intrate ꝑ anguſtā portaȝ: quia lata porta ⁊ ſpacioſa eſt via q̄ ducit ad ꝑditionē. ⁊ multi ſunt q̄ intrant ꝑ eam: ꝗ̄ anguſta porta: ⁊ arta eſt via q̄ ducit ad vitā: ⁊ pauci ſunt qui inueniūt eā. Hec ibi. Ad hanc igit᷑ portā faciemꝰ applicationē cōgruiſſimaȝ ad Rome portā aureā q̄ aperit᷑ in nr̄e iubilatiōis ſolēnitatē apud ſctm̄ Johannē lateraneñ. ⁊ btī Petri ꝑncipis apl̄oꝝ baſilicā ꝓnūc ꝓut ꝑ quinquaginta annos ſteterat murꝭ firmiſſimis obſtructa. Unū cōſilio ꝯſultiſſimo dicā vt Treñ. j. O vos oēs q̄ tranſitis ꝑ viam attendite ⁊ videte. Et hoc dico ſolerter cūctis ꝑ mundū ⁊ puto generalit᷑ cōſulendū. ⁊ ꝑſertim iuuenibꝫ delicatis ⁊ ſenibꝫ obſtinatꝭ putātibꝫ iter cōpletū ſufficere. ⁊ cauſas cauſaꝝ puris ſacerdotibꝫ periciis. ſaltē videlicȝ nolūt enodare. ⁊ hi errāt corde ⁊ melꝰ illis fuiſſet ꝙ nati non fuiſſent iter. ſed cū pecunia talit᷑ cōſumpta: ad termoꝝ balnea naturalia ꝑgerēt: in q̄bus cutis ſcabie rabiē refocillarēt ꝗ̄ ꝙ illuc cutꝭ ⁊ carnis petiginē ꝑ tal᷑ itinerꝭ recuruā crudelꝰ aſperarent. ⁊ ſic dixit lex j. ff. de inoffi. teſt. ⁊ vtiqꝫ melꝰ: melꝰ facerēt ſi ſe manibꝫ ſūptibꝫ nō vexarēt eū ſpeȝ obtinere nō laborēt vt hic.

Felix. Dicit Seneca. ꝙ ſpes ꝑmij eſt ſolatiū laboris. vū ꝓut dixit Job c. xxiij. Ecce veſtigia eiꝰ. ſ. dñi ſecutus eſt pes meꝰ. vias eiꝰ cuſtodiui ⁊ nō declinaui ex ea: ⁊ a mādatꝭ labioꝝ eiꝰ nō receſſi. ⁊ in ſinu meo abſcōdi ꝟba oris eius. ⁊ aplī dixerūt. Ecce nos reliq̄mꝰ oīa: male ſaltē acq̄ſita.

Jubileus. Et ibidē dixit dñs diſcipulis ſuis. ⁊ ita tibi ⁊ alijs ꝓprie loq̄mur. Amē dico vobis: ꝙ vos q̄ ſecuti eſtis me in regeneratiōe cū ſederit filiꝰ hoīs in ſede maieſtatꝭ ſue ſedebitis ⁊ vos aut paulominꝰ ab angel᷑.

Felix. Unde hꝫ ſcis.

Jubileus. Quia ꝑ lr̄as doctus ſum.

Felix. Que ſunt he littere.

Jubileus. Sūt littere ſanctiſſimoꝝ in xp̄o patrū ⁊ dñoꝝ dñoꝝ Bonifacij. viij. ⁊ Clemētis ſexti. vtiqꝫ vicarioꝝ dñi noſtri ieſu xp̄i. de tranſla. Inter. in hoc habentū plenitudinē ꝑtātis. ita ꝙ eoꝝ auctoritate factū eſt: auctē dei factū eſt. vt ibidē. ⁊ de pe. ⁊ re. Cū ex eo. Ipſi eñ ſummi pōtifices ꝓut q̄libet eoꝝ habuit arbitriū celeſte. q2 in his q̄ voluit fuit ei pro rōne vtilitas. nec eſt q̄ dicat ei: cur ita facis? ⁊ ſic pōt ſup̄ iura diſpenſare. de tranſla. Quāto. ⁊ ibidē ꝯcor. in glo. ⁊ pōt viuis ⁊ defunctis: ſaltē degentibꝫ in purgatorio remiſſiōis pctōꝝ gratiā impartiri. prout no. Jo. de lig. in. c. Ex aūt. de pe. ⁊ re. ⁊ hoc eſt notari mōſtruoſum. ⁊ hec eſt fides nr̄a. ⁊ niſi hec q̄s fideliter firmiterqꝫ crediderit in hoc iubileo nr̄o ſaluus eſſe nō poterit. nec priuo aut poſterꝰ animā ſuā liberabit. Et ſic idem Bonifacius de anno dñi. M. ccc. motus multis ꝓtūc vrgentibꝫ rationabiliter peticionibꝫ: ⁊ ꝑſertim his ſup̄ per mgr̄m Gratianū tactis: ⁊ ex chriſtifideliū ꝑcibꝫ inſtantiſſimis cōceſſit. Primo in anno cētenario. Secūdo Clemēs ꝑdictus abbreuiādo videlicet de anno dñi. M. cccl. anno pōtificatꝰ ſui nono cōceſſit in q̄nquagenario. oībꝫ vere penitentibꝫ qui ꝓut pure promiſſuȝ eſt ad limina ſanctoꝝ Petri ⁊ Pauli aploꝝ in vrbe in hoc integro anno iubilei noſtri ꝑuenerint. ⁊ ꝑ quindecim dies ibidē ꝑmāſerit. aut ſi romanꝰ aut curialis ſit ꝑ triginta dies ibidē iuxta normā diligenter tradendā. ⁊ al᷑s iuxta tenores bullarū antiq̄rū pontificū ipſoꝝ ꝑſeuerauerint. aut tranſituri in via ſuccubuerūt. ⁊ alias leges ꝑ priores et

modernū pontificē traditas aut tradēdas impleuerint: ꝙ liberabunt͛ tanꝙ̄ q̄ſi modo geniti ⁊ baptiſati: a pena vicꝫ purgatorij ſeu infernali ⁊ a culpa. i. reatu ſine pctō q̄licūꝗ̄ deteſtabili.

Felix. Et q̄d eſt hͦ deteſtabile.

Jubileus. Et tantū dicere ꝙ ſi peccatū fuerit ꝯtra vel ꝑter naturā. puta mutū vel ſodomiticū aut beſtiale ſeu q̄litercūꝗ̄ crudele: ꝑ qd̄ al's damnū nō intuliſti: penit⁹ abſolueris: ſed ſi ꝑter iuris ꝑmiſſionē rapinā. furtū. incendiū. homicidiū. vulnera. ꝑiuria: aut al's qualitercūꝗ̄ ꝓximū vel etiā infidelē leſiſti. ⁊ dū potuiſti nō refudiſti ꝑ homicidiū vel vulnera aut al's damna dedi q̄ recuperare nemo poteſt. qꝛ liberū corpus hoīs non recipit eſtimationē. ff. de his qui eic. vel effu. l. vlti. cū

Jubileus. concor. Nonne per penitentiā ⁊ al's ſeruaris ſeruandis potero liberari. Nō. nā ſi ꝑ homicidiū orphanos ⁊ viduas defraudaſti: q̄bus alimēta cōſequent͛ abſtuliſti: ſeu ꝑ aliā corporꝫ leſionē verbo vel facto vel cōſenſu: aut al's qualitercunꝗ̄ min⁹ iuſte illi vel alijs ꝑſonis dāna intuliſti: nō ſaluerꝭ niſi ſi ſaltē leſis ſatiſfeceris.

Felix. Et ſic experior ꝙ ſodomitis meli⁹ erit in die iudicij ⁊ etiā tꝑe tue iubilatiōis q̄ꝫ rerꝫ vl' honorꝫ ablatoribꝫ ⁊ dānoꝝ illatoribꝫ in pctō perſiſtentibꝫ.

Jubile⁹. Utiꝗ̄ ſic.

Felix. Nūc ſcio vere ꝙ int͛ oīa ꝓnūc cōmuniſſima ſunt crimina. attn̄ ꝑ hoīes minime ꝑpēſa vicꝫ rerū ⁊ honorꝫ ablatio ⁊ dānatoꝝ illatio: ⁊ nll'a reſtitutio: ⁊ propterea nō ſit alia pena niſi ꝑpetua dānatio. O mors horuꝫ pctōꝝ peſſima tā tepide cōſiderata.

Jubileus. De q̄ materia multipl'r diuerſificata ſcribit Petr⁹ de aneo. ſup regula. Peccatū. de re. iu. li. vi. §. ij. ⁊ ſeq̄n̄.

Felix. Et ſi tue iubilationis grā tollit cū ſatiſfactiōe oīa penit⁹ maleficia. ⁊ ſic videt͛ cū fur. raptor. homicida vl' latro: aut alius malefic⁹ dū leſis ſatiſfecerit ⁊ tunc iubilatiōis benignitatē adeptus fuerit ꝙ merito deinceps nec penā tꝑalē nec ꝑpetuā guſtare debebit.

Jubileus. Dūc nō eſt ita. Nā pena fori penitētialis q̄ntūcunꝗ̄ magna nō tollit iudicꝫ ſecl'aris iura ad puniendū delicta. vñ criminoſus reuerſus de nr̄e iubilatiōis (etiā ſolut⁹) ſolēnitate: nihilomin⁹ parebit in iudicꝫ tꝑalis iuriſdictiōe: vt le. ⁊ no. in. c. De his. de accu.

Felix. An tū tollat vota.

Jubileus. Dixit Gentzlinus ꝙ vota excepto Hieroſolymitano tollant͛. Sꝫ Jo. mo. gloſator ꝑme bulle dixit ꝙ iubile⁹ tollat vota q̄ fuerunt ꝓpter cōmutationē pnīe. vel q̄ eſſent impoſita ꝓpter ſatiſfactionē pctōꝝ. ſec⁹ videt͛ de votis hec nō reſpiciētibꝫ. vbi grā. Exiſtēs in ꝑiculo mortꝫ vicꝫ in mari vouit ire ad ſctm̄ Nicolaū. vl' exn̄s infirm⁹. vñ tale votū cū nō ſit ꝓpter penā pctī. ⁊ igit͛ hoc votū tollit hec indulgētia. q̄liter aūt tollat͛ ꝑ hāc indulgentiā ſatiſfactoria de penis pctōꝝ dic̄ Jo. mo. ꝙ Bonifaci⁹ ſibi rn̄derit ꝙ voluerit talit͛ ꝑ hāc indulgētiā tolli. ⁊ hoc potuit papa dicere ⁊ voluit. licet vba bulle nō patiant͛: apparet mihi ꝓut fortaſſis infra dicet͛. qꝛ niſi carū rarū. ⁊ qꝛ iubile⁹ tā rarus: ⁊ iō carus. nec differētia dabit͛ qꝛ frēs ſcti Johis elemoſynarij hoſpitalis hieroſolymitani. ⁊ frēs ordinis beate ꝟginis theutonicoꝝ ꝑ oīa ſil'es habeāt indulgētias in xenodochijs ⁊ domibꝫ ſuis ꝑ mūduꝫ cōſtitutꝭ ſemel in anno in die paſceues ꝑ ſummos pōtifices ꝓut aſſerit͛ in forma meliori laudabiliter cōceſſas.

Jubileus. Nō vidi bullas aut autēticas ſcpturarū formas. ſed conſtat ꝙ Johānite a dicto elemoſynario ⁊ patriarcha hieroſolymitano denoīati ⁊ ordinati ſunt de anno. d. cv. tꝑe Bonifacij tercij ⁊ Foce impatorꝫ: ⁊ paulopoſt alij frēs q̄ ꝓut frēs militie tēpli ſunt noīati ſeq̄bant͛. q̄bus expoſt de anno dn̄i. M. cxxviij. de mandato Honorij pape. ij. ⁊ dn̄i Stephani pr̄iarche hieroſolymitani inſtitut⁹ eſt hītus alb⁹ cū rubea cruce ⁊ ꝯſiliter ex cā cū cruce nigra ꝓut mō deferūt: in ꝑmordialibꝫ ſuis inſtitutiōibꝫ humilimaꝫ cū paupertate ⁊ ꝓprij abdicationē vitā duxerūt. ⁊ ciuitatē ⁊ terras ſctās ⁊ ad eaſdē ꝑegrināntes cū mire deuotōis ꝓfeſſiōe militādo defenderūt. ⁊ igit͛ vt fert͛ hmōi indulgētias ꝓtūc hr̄e meruerūt.

Felix. Sed q̄liter modo habitu mōſtruoſo in victu delicato in celeſti aut terreſtri hierl'm ꝓficiāt late ſcripſi in li. de nobilitate. c. xv. de militia. circa fi. ⁊ pauco qꝛ ſi q̄s ꝓnunc habuerūt indulgētias ꝓpter cās ſue inſtitutiōis ꝑmordiales. ⁊ eiſdē caſſatis ꝑncipalibꝫ caſſet͛ ⁊ acceſſoriū. de fi. inſtru. Int͛ dilectos. cū ꝯcor. ꝓut etiā factū eſt de fratribꝫ tēplarijs eodē tempe ſubortꝫ. ⁊ nūc penit⁹ deletis. Uidem⁹ eñ plerūꝗ̄ ꝙ excellēter eorūdeꝫ religioſoꝝ pallacia vel habitacl'a aut coq̄ne vel ꝓmptuaria maiori pollēt ornat⁹ pulcritudīe ⁊ ſinceriori frequētant͛ conat⁹ ſollicitudīe q̄ꝫ ipſoꝝ eccl'ie vel capelle. in q̄bus indulgētiaꝝ theſaur⁹ videt͛ reſidere. īmo ꝓut in alijs monaſterijs eccl'ie vel capelle ſunt loca patent͛ eminētiora. ſed illic ad angulos aut ſub alijs habitationibꝫ conſtituta ceteriſꝗ̄ manſionibꝫ minus apparent principalia.

Jubileus. Si habuerūt: adhuc vident̄ hr̄e: q2 hmōi gr̄a nō pſonis ſed vniuerſitati
ꝛ locis vniuerſitatū: perpetuo vident̄ conceſſa. vt dicit̄ de priuil. de quo
Jo. an. in mercu. ſup regula ꝑuilegiū pſonale. de re. iu. li. vj. ſed q2 bona fides in his indulgē-
tiaꝝ cōceſſionibꝫ multū opatur: vt infra dicet̄. ꝛ q2 idē frēs tā frequent̄ mercant̄ cōtra ſuorū ꝑ-
uilegioꝝ ꝛ ordinis ꝛ pfeſſionis ꝛ religiōis ꝑmordialiū iura. ꝛ p ꝯſeq̄ns p ſe videat̄ bonā fidē
nō hr̄e. vt le. ꝛ no. in regula iur. qui cōtra. li. vj. ꝛ q2 nunq̄ preſumit̄ bonū de malo. neq3 malū
de bono. vt dicit Greg. xl vj. diſ. Sūt nōnulli. circa fi. ꝛ ſic abyſſus abyſſum inuocat: vt in his
indulgētiaꝝ bn̄ficijs fides hoīm tepeſcat. nā ꝓpric put dicit Greg. mora. xxvij. c. xix. Abyſſus
abyſſuz inuocare eſt dū i ſe hō de iudicio ad iudiciū ꝛ ꝑſumptiōe ad ꝑſumptiōz videt̄ ꝓuenire.

Felix. O m̄ibꝫ ꝑmiſſis ꝛ ſingulis pfundiſſime ꝓpenſis ꝑncipaliter expedit vt dū morbus
cōmunis irrepſerit medela ꝯmunis adhiberi debebit. vt de excep. Pia. li. vj. Vn̄ q2
tā morboſi ſaltē ꝛ imperiti repiunt̄ plerūq3 ſacerdotes ꝛ p tante ſalutis adipiſcende medela re
medij multiplr̄ pficeret q̄ i hoc iubilatiōis tpe tritiſſimi forēt cōfeſſores.

Jubileus. Verū dicis. ꝛ igit̄ expedit toti mūdo q̄ deputādi cōfeſſores in vrbe ſint fi
deles. ſint boni: ſint probi: ſint honeſti: ꝛ ſint om̄i exceptione maiores. ꝛ inter alios ſacerdotes
in hac arte q̄ eſt ars artiū ꝑ ceteris ſint peritiores. vt de eta. ꝛ qua. Cū ſit. vn̄ ſ̄m Jo. mo. qui ſu
it tpe Bonifacij octaui inq̄t. Cauendū eſt q̄ nemo cōfiteat̄ ſaltem in vrbe: niſi ſacerdotibꝫ ad
hoc p ſummū pontificē ordinatis. ꝛ de caſibus ſolo pape reſeruatis niſi in articulo mortis p vi
am aut al's iminētis nō alteri niſi prout ꝑmittit̄ deſtinatis. ꝛ probat Jo. in ſum. li. iij. ti. xxxiij.
c. xxv. in fi. q̄ ſi ſacerdos incuratus vel plebanus ambularet cū ſuis parochianis hoc tpe vel ad
Romā vel alibi poterit infra parrochiā ſuam vel extra abſoluere ꝛ ligare ſuos parochianos. ꝛ
ſic etiam in Roma niſi hoc tempe videlicet iubilei aliter fuerit ordinatum.

Felix. Vide int̄ hos ꝛ illos vicz i romana curia degētes fideliſſimos ꝯfeſſores q̄ enormiſ
ſimas exactiōes ꝛ ſubtiles ꝛ falſas adinuentiōes excogitarūt ad ſimplr̄ ꝯfitentes ꝛ officio ſuo

Jubile9 Vn̄ exhortor in dn̄o deuotiſſime dn̄m nr̄m ſctiſſimuz ꝛ ſummū (abutētes.
penitētiariū ꝛ alios q̄rū intereſt ne ſanguis illoꝝ ꝯfeſſoꝝ de manibꝫ eorū req̄
rat̄ fore ml'tū vigiles. ꝛ ne ꝯfraudēt̄ a ſctiſſimo tāte nr̄e iubilatiōis bn̄ficio ſint exq̄ſite ſagaces.

Felix. Sūt ne regl'e diligēter tradite ꝯfeſſoribꝫ q̄les iniūgant penitētias ꝑmiſſaꝝ indulgēti

Jubile9 Dicit Jo. mo. q̄ papa bōifaci9 ꝑdict9 declarauit (aꝝ occaſiōe i vrbe ꝯfitētibꝫ.
viue oraclō q̄ ſui penitētiarij nil dn̄i penitētibꝫ iniūgere vltra iniūctiōz q̄ pōit̄
i bulla: vicz vt viſitet tot ꝛ tāl's diebꝫ limia aplōꝝ. al's vt dicebat īdulgētia fruſtraret̄ niſi ꝯfitēs
volēs facere opa ſupꝫerogāna volūtarie vicz elȳnas. orōnes. ieiunia ꝛ hmōi ad cautelā futuroꝝ.

Felix. Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei ꝛ iubilationis tue gratiſſima benignitate in te
florente. Btūs q̄ intelligit ſup egenū ꝛ pauperē vt q̄liter faciat ne ꝑſius inedia care
at tā ſaluberrime iubilatiōis gr̄a dudū in libro de nobilitate ꝑtracto. c. xviij. ml'ta o diuitū ſcri-
pſi ꝑrogatiuas q̄s etiā habēt put videt̄ in nr̄o iubileo. ꝛ ſilr̄ ibidē ſcripſi put experient̄ cōcer
nit̄ pauperū apud deū ꝛ hoīes miſerabiles infelicitates. q̄d ḡ faciēt vt ꝑſit ipſis tue iubilatiōis

Jubileus. Veritas eſt q̄ ſibi nō pficit paupertas vel infirmitas ꝛ de- (benignitas.
ſup auidiſſime volūtatis immēſitas. vadat igit̄ ſi pōt mēdicatū vt ſilr̄ ſi
bi pficiat ꝛ pueniat ſibi indulgētiaꝝ cōmoditas. q2 ſūmarie niſi valet ibidē trāſeūtibꝫ: nec al's
p viuis aut defunctis vel al's impeditis. nec al's vn9 p alio pficit q̄litercūq3 mādatū ſuſcepit. aut
ſuis expēſis direxerit. ꝛ hoc p doc. ibi. ꝛ ꝑſertim p Jo. mo. niſi ſumm9 pōtifex puīc miſericor

Felix. Ego nup i tractatulo ꝯ validos mēdicātes ſcpſi notabi (dit alio mō diſpoſuerit.
lit validos mēdicare nō debere ſub pe̅a pcti mortal' ꝛ iuribꝫ copioſiſſime fulciui. et
cū p nll'o bono aut ꝑtextu boni malū ſit faciēdū aut malo ꝯſentiēdū. vt de vſu. Sup eo. cū cō
cor. cur ꝓpt̄ indulgētiaꝝ tue iubilatiōis acq̄rendaꝝ cōmodū iubes mēdicatiōis volūtarie ma-
ledictiōez fore ꝓpetrandā. Nā ſi ꝯñter foret furādū aut rapiēdū. vt expēſis alioꝝ reportarē tue

Jubile9 Si bn̄ ꝓpendis. ex tuis ibidē dictis inuenies obiectionū (iubilatiōis gratiā.
relationē clarā ſolutiōis. Nā vides ꝛ cōpetent̄ ꝯcludis beghardos ꝛ lollhar-
dos beguttas ꝛ beginas domeſticas aut ſilueſtres ꝛ alios validos mēdicātes ꝛ elemoſinis ce
q̄dā hitu noue religiōis cū ſcapulari ꝑſumptuoſe: necnō ipudent̄ viuētes mortalr̄ peccare: ꝛ alt
q̄s excōicatiōis pena ꝓpterea ſordeſcere p canōes ꝛ leges ibidē patent̄ allegatas. ꝛ hoc tū tole-
rabile foret ſi de hmōi pctis demū peniteret. ſed q2 nō penitēt ꝛ hmōi deteſtabile crimē p pctō

aut q̄ ſit pctm̄ nō tenet. ⁊ in obſtinatiōe ſua ꝑmanere ↄtumaciter ↄtra ſacrarū ſcripturaꝝ do-
ctores et ſuas ꝓprias opiniōes: illis ⁊ illoꝝ dictis ꝑponētes ꝑtinaciter nō abhorrēt. vt le. ⁊ no.
xxiiij. q. iij. Ex aūt. ⁊ de ipoꝝ ſtatu ab eccl'ia reprobato: ab eccl'ia plene le. ⁊ no. in Cle. j. de reli.
do. ⁊ in Cle. Ad nrm̄. de heret. Dico igit̃ firmit̃ q̄ tolerabilius erit ſodomitis in die iudicij q̄
illis. vt Matth. x. ⁊ Luc. x. q: ꝓprie xp̄us hec verba locutus eſt ypocritis. put etiā ſup̄ dixim⁹
de raptoribꝫ. vñ tales ⁊ ſibi ſil'es ad iubileū nr̄m: niſi reſipiſcāt iura ⁊ iuriū rōnes rōnabilit̃ tā-
q̄ ꝑſonas ſeꝑatas rebelles ⁊ cōtumaces trāſituros ꝓhibere ſolēt. veruntñ paupes ⁊ ꝑſone mi
ſerabiles talit̃ elemoſynis temere nō vtentes: put ſunt debiles aut ꝑpeſſi ꝯla mutatꝫ deſolatio
nes: aut inopes ſcolares q̄ vt acq̄rant ſcientiaꝝ diſciplīas elemoſynis vtunt̃. aut aliȷ̄ q̄ pter ob
ſtinatiōis p̄dicte crimē cauſa neceſſitatis taliter alimētis nutriunt̃ vadāt in noīe dn̄i ſi potcrūt
(⁊ ſeruatis ſeruādis) iubilatiōis nr̄e grām ↄſequunt̃. Et vt certi⁹ intelligas de hmōi beghar
dis ⁊ beguttis vide Jo. an. in dicta Cle. j. de reli. do. in glo. j. vbi dicit eos fore ꝑniciosiꝫ genus
hoīm. ſubinferēs. Tēpora in malū ſunt mutata ex q̄ conſciētia ccpit eſſe peccatū. ⁊ deus nouit
iuramentū. ⁊ beghinatus ſiue beghardaius religio. Hi ꝟo ſunt hoc genus hoīm de quibus
dicit chriſtus Matth. xxj. Publicani ⁊ meretrices p̄cedent vos in regno celoꝝ. ⁊ p̄ſertim ad
noſtre iubilatiōis gratiaꝝ gradus. Nā ipſi vere ſunt ypocrite ⁊ pharisei qui ſe ſimulant cete-
Felix. rio beatiores. ⁊ in talibꝫ ſunt lupi rapaces. ⁊ cūctis (p̄miſſoꝝ occaſiōe) deteriores.
Sū cōtent⁹. ſed ad vlteriora nr̄e materie ꝓcedam⁹. Quid de his q̄ ſub ſpe future
Jubile⁹ Dicim⁹ q̄ raro vl' nūq̄ hmōi grāꝫ ↄſequunt- (iubilatiōis peccauerūt freq̄nt̃
tur. q: ꝟe nunq̄ penitere ↄſpiciunt̃. put hec ex dictꝫ doctoꝝ ibidē ſcribentiū
Felix. Quid de his q̄ ſe pure ꝑ lōga tp̄is ſpacia penit⁹ q̄ntum in eis fuit p̄pa- (colligunt̃.
rauerūt ⁊ ſe tranſituros diſpoſuerūt. ſed morte vel alio legittimo patenter impedi-
Jubileus. Legi quoſdā doctores audiuiſſe ab (mento p̄pediunt̃ ⁊ iter nō ꝑficiūt.
ore Bonifacij octaui hui⁹ iubilei fundatoris q̄ vere tales cōſequant̃ gra
tiā huius bn̄ficij: ſed in veritate talē ſenſus cōcluſionē. ex verbis bulle ſue colligere non potui.
Felix. Nec ego cōcludā cū ſit ſecretū dei: cui patent iudicia veri teſtimonij. ſed ſi fecit ſpe-
ciale eſt in papa. q: al's ep̄o vel notario nō credit̃ verbo vel voci viue: ſed litterꝫ ⁊ in
ſtrumētis eius. de q̄ in nouell'. de ꝓba. Poſt ceſſionē. in glo. ſcti ꝟ. §. Poteſt. ꝟ. ſicut ꝫ nō credit̃.
Sꝫ ad ꝓpoſitū nr̄m vlteri⁹ procedēdo. multū mihi videbant̃ acerba q̄ dixiſti ſupius in cōclu-
ſiōis ſummario mihi dulcia ſūt ſup mel ⁊ fauū in ore meo. q̄d vltra petaꝫ niſi q: ꝑpendēdo q̄ ꝑ
bona tp̄alia felicit̃ cōſequi poſſum eterna. ⁊ euitare ſecur⁹ amariſſimū ignis purgatorij ſeu in-
Jubileus. Si ſincere ↄſideras put ꝑpendebat no- (fernalis execrabile ſupplicium.
bilis Anaſtaſia q̄ fuit p̄ncipis Indie filia: ⁊ vxor regis Hyſpanoꝝ ve-
nuſtiſſima: ⁊ nouit̃ baptiſata. Que cū poſt p̄mogenitū enixa puerꝑa ad tēplū trāſitura: ⁊ purifi
cationē poſt partū quē gerebat in vlnis receptura cū familia ſua ſolēniter ꝓperaret: ⁊ prope co
quinā pallacij regalis igne copioſo refertā caſu ꝑtranſiret. ecce ſcintilla ꝓpellanter exiliȷ̄t. ⁊ nu-
dā manū ei⁹ cremādo corroſit: q̄ ſtupefacta tanq̄ nimis delicata dolore tanto vociferauit. quā
cocus ꝓſpiciēs de modica leſione talit̃ exaſperatā. Domina inq̄t illuſtriſſima caue tibi de igne
ꝑpetuo huic multū amariori. hoc audito ⁊ purgatiōis officio diligent̃ impleto: noctē duxit in
ſomnē ꝑpendēs diſtiſſime rumīnādo ſi ipſa ꝑ pūcti tantū ledebat̃ ſpacioluꝫ. q̄d ſi per horam vl'
diem aut menſem ſeu ꝑ annū. aut miſerabilē ꝑpetuo cruciaret̃ in incendio multū crudeliori: hoc
inquit in ſemetipſa. totius mūdi ſuꝑaret penas (ſubinferēs) ⁊ ſi tm̄ per diē talis pene ferocis
ſciēs te paſſurā pro pctīs tormentū. potius in penitētia pctōꝝ tuoꝝ fame morierꝫ. ſurgēs itaq̄
de latere viri in ſimplicitatis ſue ſinceritate: leges matrimonij tanq̄ ſimplex neophita panem
aſſumpſit habitu diſſimulato portas exiuit: ⁊ in heremū vaſte ſolitudinis procul ab omnium
hominū conſolatiōe ſe tranſtulit. ⁊ die tercia receperit ſpiritu ducta quendā heremitā. qui dū
viderat tante decoris ⁊ venuſtatis ꝑſonā abhorruit tēptatiōis inq̄namēta. ⁊ dato ſibi cibo ſeor
ſum in quādā ſpeluncā ⁊ ne moleſtaret̃ a feris lapidibꝫ obſtruxit ꝑmanſurā in craſtinū vt cau
ſam aduētus plene ꝑciperet. q̄a iam nox ingruebat: ⁊ expoſt aliaꝫ ſibi manſionem diſponeret.
Unde nutu diuino: heremita hui⁹ mulieris nō eſt memor amplius. ⁊ ſic recluſa ſola ꝑ homis
quoq̄ ſollicitudinē minime viſitata ꝑ trigīta annos remāſit abſcōdita. Uñ quadā die heremi-
ta caſualit̃ ꝑtranſiēs loca ſolitudinis ſpeluncā ꝓſpiciēs ⁊ rememorās dieꝝ antiquoꝝ: ⁊ quō re
cluſerat hanc domicellā recordatus: mox cōmotis viſceribꝫ exaſperās in ſemetipſum: ſpelun-

cā adijt: vt ſaltē oſſa defuncte recōderet. ⁊ decēti ſepulture traderet. ⁊ reiectio lapidib' qb' fuerat obſtructa. ipſam veſtimētis tantūmō cōſumptis illeſā ⁊ ſanctimētis inuenit: qui mirabilē deū in ſanctis ſuis laudabat et ipſam (ꝓut penituit) collatis ſibi tegumentis in pallatiū mariti deduxit: vbi poſt multa tempa adinſtar Alexij latebat: ⁊ finaliter penitētiā ſuā. ⁊ hec ⁊ alia marito: filio: ⁊ nepotib': moritura demōſtrabat. ꝓut hec ⁊ priora latiſſime ſcribunt hyſtorialiter in quadam cronica gallicorū lingua largiter deſcripta. et mihi luculenter interpretata percepi. Unde ſi quis nouiſſima ſua memoratus fuerit et amariſſimas inferni penas abhorruit. ple-

Felix. nā penitentiam et fructuoſā tanq̄ Anaſtaſia hilariter ſuſtinere nunq̄ recuſabit. Et ſi ſumm' pōtifex ⁊ virtutū artifex (ꝓut ꝑmittit) habet plenitudinē poteſtatis. et tue iubilationis annus tante (ꝓut deduxiſti) videt feliciſſime bonitatis. ⁊ quare nō dat ſalutem populo ſuo ⁊ abbreuiat tanti tpis paſſum: videlicet quīquaginta annoꝝ vſq; ad quadraginta vel triginta vel viginti aut decē annos: vt homies quoꝝ vita breuis eſt. de teſti. Licet. ex quadā tā ꝑcioſi theſauri graciā frequētius cōſequerent. ⁊ vtiq; humana corpa fragiliora ſunt modo q̄ fuerint ante tpa. vt. xxxiiij. diſt. Fraternitatis. De quo Jacobi. iiij. Uita noſtra eſt vapor ad modicū parās ⁊ deinceps exterminabit. ⁊ Job. xiiij. Breues dies hoīs ſunt. numer' menſiū eius apō te eſt. Et ꝓpheta. Homo vanitati ſimilis factus eſt: dies eius ſicut vmbra ꝑtereūt. et vtiq; ſi ſūmus pōtifex: pontiū artifex: pontē nobis dilataret et multiplicaret. ⁊ pontes et vias frequētius aperiret: ꝓut pōt ⁊ plures pluries ſaluos faceret: ⁊ mortē pctōꝝ ꝓut magiſter ſu': effectualit nollet ⁊ ꝓut ꝑtactū eſt toti mūdo plus ꝓficeret. Nā ſcriptū eſt. Qui pōt hoīem liberare a morte ⁊ nō liberauit eū occidit. de homici. Sicut digni. cū ꝯcor. ⁊ vtiq; plus peccaret animā perituram que ꝑcioſior eſt corpe. xij. q. j. Precipimus. cū ꝯcor. ⁊ ꝑ ꝯſequēs multo pluries ſi plures dū poſſet nō liberaret grauiſſime peccaret. Nā hoc ꝓpriū eſt ſummi pōtificis vt aīaꝝ ſaluti iugiter intēdat: ⁊ corde ⁊ oculis diligētia ſedula vigilet. ⁊ aīas deo lucrifacere ſua cooperante gratia diligēter ꝓuideat. vt de homici. c. j. li. vj. imo velle debet omēs ſaluos fieri. xiij. q. ij. Nō extimem'. ꝓut ille cui' vices gerit in terris. de q̄ dicit Greg. ſup Ezechielē. li. ij. Omelia. iiij. circa finem. Caro eīm factus eſt vt nos ſpūales faceret: benigne inclinatus eſt vt nos leuaret. exijt vt introduceret. viſibilis apparuit vt inuiſibilia mōſtraret. flagella pertulit vt ſanaret. obprobria ⁊ irriſiōes ſuſtinuit: vt ab obprobrio ſempiterno liberaret: mortuus eſt vt viuificaret. Et infra. Opus eīm dei eſt animas quas creauit colligere: ⁊ ad eterna lucis gaudia reuocare. Hec ille. Unde Criſoſtom' ⁊ habet. xxvj. q. vij. allegatū. Nōne melius eſt ꝓpter miſericordiā rationē dare q̄ ꝓ crudelitate: vbi eīm paterfamilias largus eſt diſpēſator nō debet eſſe tenax. ſi de' benignus vt quid ſacerdos eius auſterus vult apparere. Hec ille. Ex quib' collige ſummū pōtificem in huiuſmodi graciaꝝ diſtributione tanq̄ dūs ſuus vti debere benigniſſima largitate.

Jubileus Nec dūs ſuus videlicet Jhs chriſtus volebat omēs ſuos diſcipulos ſaluari. ⁊ inter duos latrones ſibi collaterales vnū decreuit ſaluari. Luc. xxiij. ⁊ hec ſunt de qb' dicit Catho. Mitte archanū dei celū reqrere quid ſit. Cū ſis mortal' q̄ ſunt mortalia cura. et de his archanis dei nemo audet dicere ei cur ita facis. Job. xiij. Sup q̄ dicit Greg. moraliū. x. c. x. q2 nimirū diuinū iudiciū nec aduerſitate valet minui. nec inq̄ſitiōe cognoſci. hec ille. Et licet Hieremias dixerit. c. xij. Juſtus tu es q̄dem dūe ſi diſputem tecū. veruntñ iuſta loquar ad te: quare via impioꝝ ꝓſperat. ⁊ Abacuc. c. j. ait ad dūm: Quare nō reſpicis ſuper inique agētes ⁊ taces deuorāte impio iuſtiorē ſe ſed nemo reſpōdebat illis. q2 forte dñs pepercit eoꝝ ruſticitati. q2 ꝑſertim Abacuc rudis ruſtic' erat: vt dicit Hiero in ꝓlo. ibidē. ruſticitati parcūt iura. vt. ij. q. vij. Sācta. Alīo tñ dicere poſſumus: nunq̄d dicit figmētū figulo: q̄re me ſic feciſti. ad Ro. ix. Nūq̄d figul' de eodē luto facit vaſa honoris ⁊ turpitudinis. Sapiē. xv. Nunq̄d exaltabit ſecuris ꝯtra eū qui ſecat in ea. Eſa. x. et Proſper eq̄tanicus ꝓſa. lxxxviij. dixit. Diuinoꝝ opeꝝ ſecretas noſcere cauſas nō eſt poſſibile ingenijs hūanis. Nec nullo tñ intuitu ſpeculant opa: q̄ multa vt lateāt ſcit placuiſſe deo. Sic vicari' dūi dei viui videlz ſumm' pontifex ſic vult. ſic iubet. fiat pro ratione volūtas: prout ꝑtactū eſt. ⁊ fortaſſis mouet ratione digniſſima quia omne rarū carū. vileſcit quotidianū. prout. le. ⁊ no. xciij. diſ. Legimus. circa fi. et Aug'. dixit in quadā omelia q2 ſigna dūi aſſiduitate vilueruīt. vñ tu Felix in libro tuo de nobilitate. c. xxxij. circa finē. plures notificaſti caſus multū vtiles. ſed nimia frequentatiōe viliſicatos. inter quos dixiſti. ⁊ predicantiū correctio tā frequēs videt ad cōmunes chriſtianoꝝ ceſtus ⁊ feſtoꝝ celebratio tā multiplex indicit apō oīe ruſticoꝝ vulgus ⁊ cenſuraꝝ ꝓmulgatio

tam ſolita ſit ɔtra ɔtumaces laicoꝝ actus. ⁊ miſſarū inofficiatio tā cōſuetudinaria ꝑficit̃ apud cōmunes preſpyteroꝝ ritus ⁊ corꝑis chriſti cōmunicatio tā frequēs eſt int̃ omēs fideliū ſtatus et diſpēſatiōis ɔceſſio tā remiſſa videt̃ ſuꝑ q̄ſcunq̧ hominū tranſgreſſus: ⁊ ꝓuilegioꝝ interruptio tā violenter cōcernit̃ ꝓpter ſeuos magnatū potētanis ⁊ iuſticie oppreſſio tā fauorabilit̃ frequētatur ꝓpter infelices paupeꝝ caſus. ⁊ iuſiurandi delatio tā frequēter offert̃ in ꝓuerſos ruſticorū ɔſcuſus. ⁊ p̄ceptoꝝ multiplicatio tā conſuete publicat̃ cōtra diuerſos populariū exceſſus. Sic indulgentiaꝝ diuulgatio tā largiter intimat̃ ad diuerſos pietatū cultus. ita ⁊ taliter q̧ in hoc ⁊ oībus p̄miſſis infroniti cōtinuatiōis effectꝰ ꝓpter multiplicatos freq̄ntatiōis actꝰ ineffrenatos mentiū corruūt affectꝰ. ⁊ ɔſeq̄nter ꝑ incuriā aſſuete cōuerſatiōis ad ſolitos aſſiduitatis obſtinate prorūpunt abuſus. Unde cōgrue ſequit̃. O m̄e rarū carū: vileſcit quotidianū. Et inſuꝑ dicere poſſumꝰ q̧ Bonifaciꝰ octauus rigidior fuit in ɔcedendo vicȝ cētenariū. Sed Clemens ſextꝰ antiquū iubileū renouās (prout p̄mittit̃) in ſalutꝭ remediū cōtinuās ⁊ priſtinū vicȝ iubilei nūeꝝ. ſcȝ quīquaginta annoꝝ cōgruent̃ reuerti decreuit vt vltima correſpōderēt p̄miſ et o. reuelaret ad a. vi. xxxv. diſt. Ab exordio. Nam ⁊ antiq̄tas venerāda eſt. ij. q. vj. Anterioꝝ. §. Illud. ⁊ mos retinēdus eſt feliciſſime vetuſtatis. C. de teſta. Teſtamēta. Un̄ dixit Nicolaꝰ p̄mus ad Ignatiū Cōſtantinopolitanū patriarchā. vt patȝ. xij. diſt. Ridiculū eſt ſatis ⁊ abbominabile dedecus vt traditiōes tuas q̄s antiquitꝰ a patribꝫ ſuſcepimꝰ refringi patiamur. ſcilicet ſine cauſa. vt ibidē Archid. et ꝗ cōgruent̃ figurā venuſtiſſime iubilatiōis renouemꝰ in nr̄e (remediū nouiſſime tranſlatiōis.

Felix. Nūc ſcio vere veriſſime te ſuꝑ dixiſſe. Ecce nūc tēpus acceptabile: ecce nūc dies ſalutꝭ: immo ſuꝑ ſalutē ⁊ omnē mūdi pulcritudinē ſunt dies tue iubilatiōis iocūdiſſimi: vt dicamꝰ cū iuſto Symeone. Nūc dimittis ſeruū tuum dn̄e: ſc̄m verbū tuū in pace. q2 viderūt oculi mei: ſalutare tuū. tā gloriant̃ venturū. Et q̄d nobis ꝓdeſſet chriſtū fore natū: ⁊ in vlnis iuſti Symeōis fuiſſet p̄ſentatū: ſi ſaltē p̄ſentati nr̄oꝝ pctōꝝ mole grauati minime guſtaremꝰ. occurramꝰ igit̃ oēs in vnitate fidei ⁊ agnitione filij dei. ad Ephe. iiij. Preoccupemꝰ faciē eius in cōfeſſione. Ps. xciiij. Quia hora eſt iam nos de ſomno ſurgere: nūc aūt ꝓpior eſt noſtra ſalus q̄ȝ cū credidimꝰ: prout pretactū eſt. ⁊ qd̄ ꝓpe eſt in eſſe in re ⁊ in ſpe. ibidē. ⁊. ff. de fideiuſ. l. j. cū cōcor. Un̄ dixit nobis Paulus. Uidete itaq̧ quō caute ambuletis: nō quaſi inſipiētes: ſed ſapiētes redimētes tꝑa: q2 dies mali ſunt. ad Ephe. v. Et dicamꝰ cū btō Job. c. xxiij. ⁊ q̄s mihi tribuat vt cognoſcā ⁊ inueniā illū ⁊ veniā vſq̧ ad ſoliū eius. ponā corā eo iudiciū: ⁊ os meū replebo increpationibꝫ. i. pctōꝝ ɔfeſſionibꝫ: ⁊ dicā cū Salomone. Scio eñ q̧ hoīes ſtulti nō appꝛ̄hendēt eam: vicȝ iubilatiōis ſalutē: ⁊ hoīes ſenſati obuiabūt illi. homines alti nō videbūt illā. lōge eñ abeſtis a ſuꝑbia ⁊ dolo viri mēdaces non erūt illius memores: ⁊ viri veraces inuenient̃ in illa: ⁊ ſucceſſum habebūt vſq̧ ad inſpectionē dei. Eccl. xv. Et ſc̄m Aug. in ſermōe de Purificatiōe ꝟginis marie deꝓcando proferam deuotiſſime prout Symeon p̄dictus. Et hoc illi cōceſſum erat iā decrepito q̄ſi deſideranti ⁊ ſuſpiranti. eructāti quotidie in orationibꝫ ſuis. ⁊ ego dicā quādo veniet: quādo videbo: putas durabo: putas me hic veniet: putas iſti oculi videbūt ꝑ quez cordis ocli reuelabunt̃: dicebat iſti videlicȝ ſaluatori in oꝛ̄onibꝫ ſuis: ⁊ pro deſiderio ſuo accepit reſpōſum q̧ nō guſtaret mortē niſi videret xp̄m dn̄i. O altitudo diuitiarū ſapiētie ⁊ ſcie dei: cuiꝰ incōprehenſibilia ſunt iudicia ⁊ vie inueſtigabiles. ⁊ cuiꝰ miſericordie nō eſt nūerus. ꝑfice in nobis gratiā tuā vt q̄ iuſti Symeonis expectationē impleſti. vt ſicut ille nō vidit mortē priuſq̄ȝ xp̄m dn̄m videre mereret̃. ita ⁊ nos mortē nō guſtemꝰ priuſq̄ȝ ſalubertime. imo feliciſſime tue iubilationis bn̄ficia iubilanter (obtineamus.

Jubileus. Amen quippe dico vobis. q2 multi prophete ⁊ iuſti cupierūt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt. ⁊ audire q̄ vos auditis ⁊ non audierūt. Matth. xiij. Et beati oculi q̄ vidēt que vos videtꝭ. dico eñ vobis q̧ multi ꝓphete ⁊ reges voluerūt videre q̄ vos videtꝭ ⁊c̄. Et igit̃ Amen dico vobis. quicūq̧ dixerit huic mōti: mitte te in mare ⁊ non heſitauerit in corde ſuo ſed crediderit: q2 quodcūq̧ dixerit fiat: fiet ei. ꝓpterea dico vobis. Omīa quecūq̧ orantes petitis: credite ⁊ accipietis ⁊ veniēt vobis: prout p̄mittit̃. ⁊ ideo petite ⁊ dabit̃ vobis. q̄rite ⁊ inuenietis. pulſate ⁊ aperiet̃ vobis: oīs eñ qui petit accipit: et qui q̄rit inuenit ⁊ pulſanti aperiet̃. Matth. vij. Et dixit Seneca. Qui timide rogat docet negare. Et Caſſiodorus. Juſtū eſt vt iugit̃ roget̃ iſte qui nō petat offendit̃. Quibꝫ inſtructibilit̃ ſuꝑ mirando iugiter ſtudio felici feliciter ꝑpenſo: reſultat abūdans cōditoris almi pietas ⁊ fulgens eterne lucis claritas: ingēs ſumme maieſtatis hūilitas: ⁊ ardens feruentis amoris auidi-

ditas: cū excedat merita ſupplicū: precellat vota deꝑcantiū: preueniat affectus pſumentiū: imperat trepidantibꝫ animis orare ſtupentiū. ⁊ corroborat mētes ⁊ corda timide petentiū: in finem vt mereamur aſſequi qđ promiſit: ament qđ precepit: poſſideant qđ ab eterno ꝑparauit: ⁊ ad hoc dat pia remediorū condimēta: confert animaꝝ incitamēta: infert deſideriorū diſpoſitiuenta: ⁊ dat amorū preparamenta. Que cūcta illuſtriſſime ꝑluſtrent̃ ⁊ experienter denotētur ꝑ noſtre ſuperuenture iubilationis inclyte bñficia vobis clemēter concedēda ſi rite ꝑ eum petieritis qui petere iubet ⁊ mandat ⁊ imperat ⁊ regnat glorioſus per ſecula.

Recapitulatio de anno iubileo. Felix.

Idi turbam magnam quā dinumerare nemo poterat ex omībꝫ gentibꝫ ⁊ tribubꝫ ⁊ populis ⁊ linguis. Apocalip. vij. et fuit gens abſqꝫ conſilio ⁊ ſine prudētia: vtinā adhuc ſaperent ⁊ intelligerent ac nouiſſima ꝓuiderēt. Deut. xxxij. ⁊ errorē eo emēdarent. Nā dicit lex. Humanū eſt peccare: ſed dyabolicū ꝑſeuerare. C. quō ⁊ quādo iudi. l. Conſentaneū. Et huius erroris cauſa fuit principalis: q2 lex perijt a ſacerdotibꝫ ⁊ cōſiliū a ſenioribꝫ. Ezechiel'. vij. qui in ea eſt ars artiū: videlicet in animaꝝ regimine tenebant̃ fore ꝓfundiores. ſed ceci fuerūt ⁊ duces cecoꝝ. ⁊ fuerūt paſtores q̄ paſcebāt ſemetipſos. Ezech. xxxiiij. de q̄bus dicit dñs ꝑ ꝓphām. Ve paſtoribꝫ q̄ diſpergūt ⁊ lacerant gregem paſcue mee. Hiere. xxxiij. Et iterū dicit eiſdē. Super paſtores iratus eſt furor meus. Zach. x. Quia oues eorū errauerūt ⁊ perierūt. Et repromiſſio nequiſſima multos ꝑdidit. Eccl. xxix. ⁊ hoc ſignāter in ꝓxime preteriti laudabilis anni deſideratiſſime iubilationis beneficio.

Jubileus. O felix cantor Thuricēſ nōne aures mea iuxta os meū fuit dū tu n̄ꝑ ei laude digniſſimā dyalogoſe collatiōis ꝯſcripſi cōmēdatiōē in nr̄e iubilatiōis decorē. ⁊ d̄ ꝯtingētibꝫ ⁊ attingētibꝫ nr̄e ſolēnitatis cōmertiū nihil aut parū omiſeris. ⁊ hoc fuit opus xp̄i et eius vicarij: ſed nūc verbū dei adulterabis.

Felix. Hoc exponit̃ ſm Greg. mora. xxij. c. xv. Adulterari nāqꝫ eſt verbū dei aut aliter ſentire de illo q̄ꝫ eſt. aut ex eo nō ſpūales fructus ſed adulterinos fenus q̄rere laudis hūane. Hec ille. Vñ ꝑdicātes ꝑceptū dñi vidētes oues errātes. ⁊ ſic tanq̄ꝫ ſtultū ꝑplm Romā q̄rentes: adulterinos hūane laudis ſermones q̄rebāt. ⁊ ꝓximioribꝫ iminētibꝫ ꝑiculis illoꝝ q̄ꝝ curā gerebāt aīaꝝ. imo q̄ſi letaliū vulnerū liuoribꝫ medelā dū potuerūt nō ponebāt. ⁊ dū voluerūt nō poterāt. ⁊ igit̃ ꝑles cõtrrebāt ⁊ vix vnꝰ accepit brauiū. ⁊ mlti ab oriēte ⁊ occidēte venerūt. ⁊ pauci cū abraā yſaac ⁊ iacob recūbebāt i reg. ce. Mat. viij.

Jubileus. Hanc ſibi quodāmō nobilitas legē ponit ꝟtutū vt debere ſe qđ ſpōte tribuit exīmet. ⁊ niſi in bñficijs ſuis creuerit. nihil ſe preſtitiſſe putet. ⁊ ſunt ꝟba ſcti Gre. de dona. c. j. ⁊ dic̄ Salo. Jn oī dato ne des triſticiā ꝟbi mali Eccl. xviij. Vñ ſi penitet te feciſſe venerabil' hmōi collatiōis recōmendatiōē: rē ⁊ meritū ꝑdis. xxiij. q. vj. §. Ex his.

Felix. Dixit Seneca. Parce lauda: parciꝰ vitupa. Similit̃ reꝑheñſibil' eſt nimia laudatio vt immoderata vituperatio. Jlla quidem ſapiens ſi in cōmendando procedas vt conuertere nō erubeſcas.

Jubileus. Forte penitet te feciſſe hominem ad noſtre iubilationis bñficia per tuoꝝ dulciſſima verborum condimēta flexibilem.

Felix. Dū erā paruulꝰ ait Paulus. j. Corint. xiij. Loq̄bar vt ꝑuulus. ſapiebā vt ꝑuulus cogitabā vt ꝑuulus. qñ aūt factus ſum vir. i. ſenior euacuaui que erāt ꝑuuli. Videbā eñ tūc per ſpeculū in enigmate. nūc aūt facie ad faciē. i. manifeſte ſm Augꝰ. aut experient̃ ſm q̄ experientia rerū eſt magiſtra. ⁊ veritatem rei demonſtrat. de elect. q̄ꝫ ſu. li. vj. cum concor. Et ꝑteritorū experientia nos inſtruit ad futura. ibidem ꝑ Archiō. et ſupplendū eſt quod eſſe de experientia probauit. co. ti. li. vj. vbi maius et Jo. mo. dicit ibidē. Precitius ratio ſcire futura facit: et cuilibet artificio prebet experientia nutrimentum. ff. de le. iij. l. Legatis. §. a matricibus

Jubileus. Quod ſemel placuit: amplius diſplicere nō debꝫ. vt. c. Quod ſemel. de re. iu. li. vj. Diſplicet imprudēs vñ placere ſtudet. Et os bilingue deteſtabat̃ Salomō Prouerb. viij. et ibidē. c. xviij. dicit. Verba bilinguis quaſi ſimplicia ⁊ ipa ꝑueniūt vſqꝫ ad interiora ventris. Et eccl. v. Sup furē eñ eſt ꝯfuſio ⁊ pnīa ⁊ denotatio. i. dānatio peſſi-

Recapitulatio.

Felix. Primo noſmetipſos corrigere debemus. ⁊ q̄ ſe corrigit nō eſt (ma ſup bilinguem.
ab aliis corrigēdus. ⁊ poſtea alios ſi vult: vt le. ⁊ no. iij. q. vij. poſtulatus. ⁊ mltio ſe.
Vn̄ ſi q̄ dixi q̄ mihi videntꝰ corrigēda correxero: alioꝝ correctionē non expectabo. vt no. ibidē.
Jubileꝰ. et infra clarius dicetur. ⁊ no. per Bonifaciuꝫ in ca. vltimo. de ſenten. ex. li. vj.
Eſt iſte eſt ille ſanctiſſimus in xp̄o pater ⁊ vicarius dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i qui mire
deuotionis affectu volens hūanū genus quod ad ſuos fines peruenerat lucrifacere deo. ⁊ igitꝰ
dudū videlicet de anno dn̄i. M. ccc. fecit ⁊ ſalubriter creauit nos. ⁊ ille nec ſui ſucceſſores vſq̄
modo mutauerūt. imo roborādo confirmauerūt. ⁊ igitꝰ os in celū ponis ſi aliqua cōtra nos ⁊
alia q̄ ꝓ nos ipe magne deliberatiōis arbitrio ꝯcepiſti ſiniſtre machinādo in corde tuo ꝑuerſiſſi
Felix. Aperiā in ꝑabolis os meū: loquar ꝓpoſitiōes ab initio. quāta au (me ꝓſumpſiſti.
diuimꝰ ⁊ cognuimꝰ ea: ⁊ prēs nr̄i narrauerūt nob̄ ⁊ nō ſunt occulta a filiis eoꝝ: vtinā
ſapent ⁊ intelligerēt ac nouiſſima ꝓuiderent: pur ꝓdiximꝰ ⁊ videbis ꝙ erūt nouiſſima peiora
Jubileus. Parabole ſcḋm Iſid. ethi. j. c. xxxv. circa finē ſunt cōꝑatio ex diſſi (ꝑoribꝫ.
milibꝫ rebꝫ. ſed ꝓpoſitiōes ſcḋm Augꝰ. ſuper pſ. lxxvij. ſunt ꝓbleumata ſeu
queſtiōes. Et chriſtus parabolas ꝓpoſitioneſq̄ retulit. Dicat igitꝰ admirationis tue ſollicitu-
do quid ꝯtra tanti principis ⁊ pōti- **Felix.** Dicimus ꝙ o. reuelauit ad a. i. xp̄s extremitatē
ficis ⁊ ſequatiū decreta dictauerit: traxit ad ꝑncipiū. vt. xxxv. diſt. Ab exordio. et
nos extremitatē tue iubilatiōis vltimo celebrate trahimꝰ ad ꝑncipiū. qḋ q̄dē extremū tāq̄ fu-
turū ꝓtūc ⁊ tp̄e ꝑnte nr̄e cōpilatiōis ꝓphetizare nō potuimus. licet ꝑncipiū ſuꝑficialiter ⁊ eius
myſteriū cōniuentibꝫ **Jubileus.** Ediſſere nob̄ ꝑabolā zizaniorū in ꝑncipibꝫ finibꝫ
oculis proſpeximus. nr̄e ſolēnitatꝭ in tue ꝓpenſiōis facultate tā irreuerēter
extortoꝝ ⁊ fortaſſis eadē leuita **Felix.** Tetigi notanter in tue iubilatiōis repetitione circa
tio ꝓpendicule deſtruendoꝝ. ꝑncipiū. auaricie cauſaꝫ maloꝝ oīm radicē ab antiq̄
Romanis increatā. ⁊ qḋ olla noua capit inueterata ſapit. Et inſuꝑ populi ſtulti vrbē querētis
inertē ſtulticiā. ⁊ ſtulti aliq̄n ſapere iubentꝰ. ſed nō aduertūt. ⁊ nunc ſcio vere huius corroſionis
maculam cum ambitionis antique non deficiētes cōtaminatione nō fore penitus abolitam.
Jubileꝰ. Dic clarius cui ꝯceptus fundamēta **Felix.** Audi remotā ab antiq̄s nr̄e
lez audaciā: latius indices ꝓpalandā. ꝓpoſitiōis ſtaterā lancibus
equalibꝫ ꝓpendiculatā. Conſtat ex cronicis ꝙ creato quondā Nicolao papa quarto ſummo
pōtifice de ordine fratrū minorū de anno dn̄i. M. cclxxxviij. xv. die Februarij: qui ſedit annis
quattuor. mēſe vno. diebꝫ. xvij. ⁊ extūc illo mortuo ſe- **Jubileus.** Et quare taꝫ immēſe
des ap̄lica vacauit ānis duobꝫ: mēſibꝫ tribꝫ: die vno. regiminis apex di-
gnitatis eccleſie vniuerſalis ⁊ vicarius dn̄i noſtri Jeſu xp̄i gubernatore caruit: ⁊ per tanta tp̄a
ꝑtās piſcatoris ſpiritū quodāmodo penitus: ⁊ nō ſine graui periculo totius orbis exalauit:
Felix. Hoc ambitiōis ꝓteruiſſime necnō rapacis et inuidie calliditatis curioſitas cardi-
naliū fecit: ꝓtūc de gallicoꝝ ⁊ ytalicorū climatibꝫ particialitatis vicio ⁊ ipſorū in
ciuitate Paruſina in ytalia ꝑ- **Jubileus.** Nā oīs ꝯſummatiōis vidi finē. ⁊ quō de
tāta tp̄a ꝯgregatoꝝ ꝓteruitas. mū huiꝰ ſeditiōis fuit terminata ꝑtialitas.
Felix. Ecce ille q̄ dn̄i vult ſpirat: diſpoſo vnius fecit voluntatio in certū Simplicianum
heremitā dictū Petrū de mōte morone monachū. cui dū fuit electiōis decretū pro
parte cardinaliū ꝯcorditer ⁊ reuerēter ꝑſtatū: tanta vi reſiſtebat ꝙ tandē ⁊ poſt multa claꝫ de
terra recedere ꝓtendebat. ⁊ finaliter deuotiſſimis exhortatiōibꝫ vix ꝯuictus: nolēs amplius re-
ſiſtere volūtati diuine: pōtificatū aſſumpſit. ⁊ ꝑ q̄nq̄ mēſes ⁊ octo dies ⁊ nō vltra in papatu re
Jubileus. In quē finē refers huiuſmodi res geſtas. ⁊ ad quid pro vel ꝯtra (māſit.
noſtre ſolēnitatis iubilatiōeꝫ preſumis antiquas hiſtoriarū relaxationes
fore pronūc **Felix.** Tu noſti ꝙ ſemel malus ſemꝑ ꝓſumitꝰ malus. vt dicꝰ regl'a iuris li. vj. ꝑ
refricādas: dictū Bonifaciū octauū cōſcripta. Iteꝫ ꝓſumitꝰ licitū ex q̄litate ꝑſone
qḋ alſ erit illicitū. ⁊ ecōtra. ix q. ij. Lugdunen̄. Itē nō ꝓſumitꝰ bonū de malo neq̄ malū de bo
no. xlvj. diſ. ſunt nōnulli. in fi. et q̄ ſemel fuit bonꝰ: ſemꝑ ꝓſumitꝰ bonꝰ. ⁊ ecōtra. ff. de accu. ſic. §.
hmōi. ff. de re mili. Nō oēs. §. a barbaris Et dixit xp̄s. Nō pōt arbor mala bonos fru. facerꝰ. ar
bor bona bonos fructꝰ fac. Matth. vij. Et dixit Pamphilus. Arbore de dulci dulcia poma
cadūt. Vn̄ ꝓpterea ſcias ꝙ iſte Petrus fuit nominatꝰ Celeſtinꝰ. v. bonꝰ paſtor in ꝑplo ꝑ cuius
electiōeꝫ totus mundus gaudio magno fuit gauiſus. ⁊ econtra tibi dicā de dicto Bonifacio.

viij. de cuius ꝓmotiõe to=tus mũdus fuit perterritus.

Jubileus. Dic vtrinſq3 geſta clari⁹ vt ad final'tue intẽtionis perueniamus concluſionem quãto ↄius.

Felix. Scias ꝙ iſte celeſtinus fuit electus de anno dñi. M.ccxciiij. die. v. Julij. in dicta ciuitate Peruſina ⁊ ↄñter cõſeeratus ⁊ in hoc modico ſui põtificat⁹ tpe mltas enormitatis exorbitãtias tã inter cardinales q̃3 alios curiales radicitus cũ ſtrẽnuitatis ↄtinuatiõe patẽter extirpauit. ⁊ inter cetera decretalẽ Gregorij decimi q̄ incipit Ubi ꝑiculũ. de elec. li. vj. ad ſuas vires reſtituit quã Adrianus papa. v. ad oẽm eius effectũ ſuffocauit. ⁊ Johes. xxj. ſuus ſuceſſor hmõi ſuppreſſiõe3 ratificauit. q̄ decretalis inter cetera habet ↄtra cardinales in conclaui ĩ electiõe pape diuti⁹ ſolito ĩmorãtes ꝑut añ ſuã electiõe3 in ↄclaui cõmoratũ certiſſimos interſtitij temporũ determinatiões ⁊ more penas ⁊ in hec ṽba Uerũ ſi (qđ abſit) infra tres dies poſtq̃3 vt p̃dicit̃ cõclaue p̃fatũ idem cardinales intrauerint nõ fuerit ipſi eccleſie de paſtore ꝓuiſum. ꝑ ſpaciũ q̃nq3 dierũ immediate ſequẽtiũ ſingulis dieb3 tã in prãdio q̃3 in cena vno ſolo ferculo ſint cõtenti. q̃b3 ꝓuiſiõe nõ facta decurſis: extũc tantũmõ panis vinũ ⁊ aqua miniſtrentur eiſdẽ donec eadẽ ꝓuiſis ſubſequat̃ ⁊c. et iſte modus fuit extũc ſolennit̃ ſeruatus. ⁊ non illo tpe dũ vt p̃mittit̃ ꝑ tantã morã ſteterat in electiõis negotio cardinaliũ cet⁹.

Jubileus. Dic rogo qualiter fuit Bonifacius octauus noſtre iubilatiõis inſtitutor et rector: huic Celeſtino ſucceſſor tam recenter ſubordinatus et etia3 immediatus.

Felix. Audi miranda ꝓpter ſequentia memoriter perpendenda. ⁊ ꝓpterea vt ſuc deuotionis articulo ſit minor fides adhibenda que prius et tempore compilationis prime nondum mihi fuerãt tã notabilit̃ notificata. ⁊ quõ cũ geſtib3 ꝓñtis iã p̃terite iubilatiõis ſũt merito cõpẽſanda. Accidit dũ celeſtinus p̃dictus in papatu ꝑ vim retentus maneret. ⁊ ꝓtinuũ ſigna monſtra q̃3 patraret. ⁊ ipſe q̃3 nocturno ſuo ſtratu q̃eſceret. p̃fatus Bonifacius q̄ ꝓñc erat p̃ſbyter cardinalis de anania nũcupatus. ꝑ vnã tubã ter locutus eſt eidẽ Celeſtino: ac ſi foret vox diuina dicens Petre ſurge ⁊ renuncia papatui ⁊ des illi de anania cardinali. q̄ ſurgens: tertio monit⁹ renũcians ꝑut potuit vt le. ⁊ no. de renũc. c. j. li. vj. ⁊ ad manus illius cardinalis diſponẽs q̄ dñ taliter doloſe ꝑ multos inſuꝑ tractatus intrauerat. ⁊ Bonifacius. viij. noĩatus fuerat regnauit ſeueriſſime Romanos nobiliores multu3 moleſtando. ⁊ p̃ſertim cõtra Jacobũ de colũna et Petrũ nepotẽ eius olim cardinales ⁊ alios eiuſdẽ ſtirpis cenſuris eccliaſticis ⁊ penis alijs ꝑſequẽdo. ꝑut hec ⁊ alia plene deſcribunt̃. c. j. de ſciſ. li. vj. vñ finaliter eadẽ ꝓgenies de colũna ⁊ ſibi adherẽtes eundẽ Bonifaciũ inſequẽtes ⁊ capiẽtes: ⁊ in carcerib3 fame mori facientes: ⁊ ita ꝙ de ipſo taliter ſcriptũ eſt Intrauit vt vulpis. regnauit vt leo. ⁊ mortuus eſt vt canis. Electus eñ fuit in Neapoli ãno. M.ccxciiij. in vigilia natiuitat̃ dñi ⁊ coronat⁹ apđ ſctm̃ Petrũ in Roma Hic ex arrogãtia vt faceret ſibi nomẽ ꝑpetuũ vt Eleazar de q̄. j. Reg. vij. q̄ volũtarie ſub elephãte ꝓſtrat⁹ ſuccubuit: p̃mũ collegit decretales extrauagãtes ⁊ ſibi placẽtes. ⁊ p̃ſertim p̃dictã decretalẽ Ubi ꝑiculũ. de elec. li. vj. ⁊ multas ꝑ ſeip̃m dictari fecit. q2 homo ſagax ⁊ magne litterature fuit. ⁊ ſextũ librũ decretaliũ taliter cõpoſuit quẽ ſu⁹ cardinalis: vi3 Johes monachi gloſauit. Et anno ↄñter. M.ccc. vt fama ſua ꝑ mundũ latius crebreſceret. annũ iubileũ ↄſtituit. ⁊ poſt multa Petꝝ videlic3 Celeſtinũ q̄ ad ipſius monitiõe3 papatui renũciauit in carcerib3 teneri ⁊ mori ꝑmiſit. ⁊ ſic bñfactorẽ ſuũ turpiter ingratus remunerauit. q̄ quidẽ Petrus ꝓpter miranda que geſſit in vita ſua poſt ꝑ clementẽ quintũ in concilio Uyennẽ. canonizatus extitit Scriptũ eſt eñ ꝙ plus attrotius peccam⁹ in ſctm̃ virũ q̃3 in aliu3 ꝑſequẽdo. vt de calũ. c. j. cũ ↄeor. Sedit aũt idẽ Bonifacius annis octo. menſib3 nouẽ. dieb3. xviij. ⁊ taliter ꝑut premittit̃ vitã finiuit. Et ſi iuſtũ dei iudiciũ tue diſcretionis arbitriũ cõſiderauit. dñs ip̃m in quo peccauit elegant̃ puniuit. vt de dec. ꝓuida. li. vj. cũ ↄeor. Nã q2 ſctm̃ virũ ſtrictiſſimis carcerib3 mori fecit. ⁊ ip̃e ꝑ carceres vitã terminauit ⁊ dñs peſſimũ ingtitudis ſue viciũ receõpenſauit.

Jubile⁹. Quid aũt ex p̃miſſis concludẽdo colligere finaliter conaris?

Felix. Nõ aliud niſi ꝑut eſt ꝑtactũ. quia de malo nõ p̃ſumit̃ bonũ ⁊c. ⁊ ꝑut ex geſtis ſummoꝝ põtificũ videt̃ diuulgatũ: ipſe fuit tyrãnus crudelis: ⁊ p̃ſul amariſſimus ⁊ põtifex ambitioſiſſimus ⁊ in ipſo ſuis dieꝝ temporib3 nõ apparuit alicuius ſtigma deuotiõis aut ſanctitatis apparatus Sed q2 fuerat ytalicus patrie fuit amator elatiſſimus: ⁊ ꝙ totius mũdi munera auri digniſſima ſibi ⁊ ſuatib3 affluerẽt ꝓñc nouus ille modus ſubtiliter fuit inuẽtus ⁊ ꝓprie talẽ fecit iubileũ Martin⁹ papa. v. vrbis alũnus ad clamorẽ Romanoꝝ ſuoꝝ cõciuiũ extra ritũ ⁊ ordinẽ ꝑorẽ nõ inſtigatione deuotiõis q̄ naturaliter nunq̃3 fuit in eis. ſed quia ꝑ

abſentiā Romane curie depaupati nimis deſiderabāt aduentū tue iubilatiōis. vt dic. l. ij. C. de cōmer. ⁊ mer. Nō ſolū auꝝ barbarꝭ minime tribuat. ſ; etiā apd̄ eos ſi inuētū fuerit ſubtili auferat ingenio. ⁊ h̄ ingeniū fuit apd̄ dictū Bōifaciū ⁊ pūtib⁹ dieb⁹ ī curia romana vſ cōtinuatū.

Jubileus. Sepe ſiniſtra ꝑncipia ad felices ꝑueniūt exitus. vt Jacob ꝑ ſupplātatione fratris Eſau ꝑuenit ad felicē bn̄dictiōe; ⁊ ſeges q̄ leproſa manu ſerit mūda tñ metit. ⁊ ex adulterino cōcubitu pulcra ſoboles naſcit. ſic etiā pecunia q̄ ꝑ ſymoniā acquirit. felicē habet exitū cū paupib⁹ ꝓfutura erogat. j. q. j. §. Obijcit. ⁊ ita patēter videt ꝙ ꝑ maliciā ſacerdotis ⁊ ſummi pōtificis. dum tñ alq̄ ꝑ eccliam tolleratur auctoritati ſue nequaꝗ derogat. ⁊ pūter hodie videt ⁊ fuit hacten⁹ tentū ⁊ ſeruatū ꝙ ſummi pōtifices dāt in effectu ſingulis perſonis noſtre iubilationis indulgentias. ⁊ ſingulariter aut vniuerſaliter idem valentes.

Felix. Verū dicis. ſed in aliū finē tibi deducā: prout finalit̄ ꝯcludā quare p̄ſentis feci collationis recapitulationē. Nā dicūt iura pro ⁊ cōtra ꝙ principiū videt ſpectandu;. de ꝗ de cen. Scientes. ⁊ dicit canon Malo inchoata principio vix bono exitu peragunt. lxj. diſt. miramur. ⁊ qđ ab initio nō tenet poſtea nō cōualeſcit. ff. de re. iu. Ab initio. de excep. cū venerabilis. cū ꝯcor. in glo. vlt. ⁊ nō firmat tractu tp̄is qđ de iure ab initio nō ſubſiſtit. de re. iu. li. vj. cū ꝯcor. ⁊ nō eſt nouū ꝙ ad ꝑncipiū trahit finis. lxxxv. diſt. Ab exordio. ⁊ quādoꝗ finis trahit ad ſe ꝑncipiū. xiij. q. ij. c. vlt. ⁊ per duo extrema colligit mediū. xxviij. diſt. Quia ſunt. et quādoꝗ mediū trahit extrema ff. de le. iij. qui ſella. §. vlt. ⁊ l. iij.

Jubileus. Et quid hoc ad ꝓpoſitum.

Felix. Habeas patiētiā et perpende noſtre intētionis caſu; et euentū de multis vt q̄ non proſunt. ſingula tñ collecta iuuent finaliter colligēdos. Scio ꝙ inſtitutor ⁊ rector ⁊ factor ⁊ creator iubilationis tue fuit in omni bonitatis ope corruptus. Cognominus Bonifaciū. ix. qui ſedit annis. xiiij. menſib⁹. xj. ꝗ ꝑut p̄mittit celebrauit tertiū iubileū: ſub ꝗ ſymonia ceteraꝗ cōuicia p̄ frequentatiōe nō fuerūt palliata. ⁊ illū ſequebat Innocētius. vij. ꝗ ſedit annis duob⁹. dieb⁹. xx. quē ſequebat Gregorius. xij. ꝗ legitime ſedit in papatu anno vno menſib⁹. v. dieb⁹. xx. quē ſequebat Alexander. v. frater minor. ꝗ ſedit menſib⁹. x. dieb⁹ octo. hi tres ꝓpter temporis breuitatē modica ꝑgerūt. ⁊ hūc Alexandrū ſeditioſe (vt fert) interemit Johānes. xxiij. ꝗ ſedit legitime in papatu annis ſex. ⁊ licet añ ⁊ in papatu multas exercuerit enormitates: q̄re depoſitus fuit in cōcilio Conſtantieñ. et hunc ſequebat Martinus. v. cuius officiales in dieb⁹ ſuis infinitos inuenerūt auaricie cupiditatis ⁊ acquiſitiōis pecuniaꝝ modos prius nō excogitatos. hūc ſequebat Eugenius. ⁊ ſi quid boni qđ rarū erat ipſum inuenerit. nouit mundus vniuerſus ⁊ Felix quintus in obediētia ſua ſe decepit: ⁊ decepta fuit eccl̄ia in cōcilio Baſilieñ cōgregata. Nūc aūt Nicolaus modernus ꝗnt⁹ quis qualis ſit ⁊ fuerit. is ꝗ cuncta anteꝗ̄ fierēt nouit. denotauit radicit⁹. Et ne incidam⁹ penas maledicētiū ꝑncipi. vt de maledicis. c. j. xxiij. q. j. Paratus eſt. C. ſi quis impe. ma. l. vnica. Nā ipē legib⁹ ſolutus eſt. ff. de le. l. ꝑnceps. ⁊ quod ꝑncipi placuit: legis habet vigorē. inſti. de iu. na. gen. ⁊ ci. §. qđ ꝑncipi. ⁊ papa a nullo pōt iudicari: nec etiā ab vniuerſali cōcilio. de elect. Significaſti. ſaluis ſtatutis ꝯcilij. Conſtantieñ. ⁊ ipſe oīa iura habet in ſcrinio pectoris ſui. de ꝯſti. c. j. li. vj. cū ꝯcor. ⁊ ſuis ſucceſſorib⁹ legē imponit. xij. q. iij. nō licet. xvj. q. j. q; iuxta. ⁊ ipſe ſolus vocat ſumm⁹ pōtifex. de ꝯſti. c. j. li. vj. cū ꝯcor. ⁊ ſi ex certa ſcīa mādat iuri ꝯtrariū eſt obediēdū. etiā ſi ſit durū. de offi. dele. Ex ꝑte ⁊ in glo. ⁊ pōt tollere ⁊ moderare ꝑuilegia ꝑ ſe data. de ſen. excō. c. vlt. li. vj. de ꝑuil. ne aliqd. ⁊ renocare pōt facta p̄deceſſoꝝ ſuoꝝ tanꝗ̄ male facta: vel ſurrepticia de h̄. de re iudi. cū olim. ⁊ qđ auctate pape fit auctē dei fit. ita vie; claue nō errāte. ⁊ hoc veꝝ ſi ex iuſta cauſa facit. de trāſla. Inter corporalia. Papā tñ fallit obliuio. vt le. ⁊ no. de ꝯſti. c. j. ⁊ licet ſit ſolutus legib⁹. tamē ſcḋm leges viuere debet. ff. de legib⁹. l. ꝑnceps. Vñ de papa moderno. vic; Nicolao. v. quid dicemus: niſi laudis ⁊ glorie ⁊ honoris potētatus ⁊ oīs ꝟtutis ⁊ honeſtatis conat⁹. S; ꝑut narrauerūt nobis p̄res noſtri ⁊ ſeniores noſtri. ꝓnūciauerūt nobis de p̄teritoꝝ pontificū ſummoꝝ curialib⁹. ⁊ nos etiā aliquos patēter vidimus. ⁊ ꝓnunc de preſentis pōtificis ſummi ⁊ alioꝝ ſtatib⁹ cōparatiōis ꝓportionē fecimus ⁊ ꝑ antiquas hiſtoriarū ſcripturas informati ſumus. ⁊ nunc facie ad faciē experiēter videmus ꝙ in curialib⁹ ⁊ officialib⁹ poſt maiorē ⁊ vſꝗ ad minimū nūꝗ̄ viſus eſt execrabilioris. exorbitatiōis. direptionis. deceptiōis. circūuentiōis. derogatiōis. decerptatiōis. dep̄datiōis. expoliatiōis. exactiōis. corroſionis. ⁊ omnis ſi audemus dicere ſimoniace prauitatis. adinuentiōis noue ⁊ renouatiōis antiq̄ ꝯtinuatiōis vſus. ⁊ exercitatio ꝯtinua ꝗ̄ ꝓnunc et tp̄e pontificis moderni ⁊ indies dilatatus:

ꝛ intim̃. ꝙ paupeꝝ nullus eſt adiutoꝛ nec ſcire poterim⁹ quoſcunq̃ cuiuſcũq̃ ſtatus fuerint de
ſuis obtẽtis aut obtinẽdis gr̃a: iuſticia: ꝑuilegioq̃ ſecuros: niſi illos dũtaxat q̃ pinguioꝛa. imo
pinguiſſima tradiderint aut ꝓmiſerint munera. ꝛ ibidẽ doctus vel perit⁹ aut nobilis ſeu pau=
per clericus quãtũcunq̃ litteratus pre diuite pecunioſo nõ habet antelationis priuilegia. etiã
ſi in omni deficit ſciẽtia: nec eſt q̃ deferat aut tradat ſeu poꝛrigat inopis alicuius ſupplicatiõis
cedulam: quantũcũq̃ modicã: manu nõ piloſa. ꝛ ſi quis anguſtiatus vel anxiatus aut egenus
iuſticie vel iuris expeditiõe petierit: certus eſt ꝙ munus iudiciũ ꝑuertit. vt dicã ſummo ponti=
fici cũ ſuis curialibꝫ per ꝓpham. Et filij Tyri in muneribus vultũ tuũ deꝑcabunt omẽs diuites
plebis: qui veniũt in fimbrijs aureis circũamicti varietatibꝫ. id eſt de vario veſtitu ꝑcioſo. pſ.
xliiij. ſed ad dyabolũ paupes. Et ſi ſint dicentes papã de ſimoniacis actibus taliter coꝛã ipſo
aut ante faciem eius ꝛ in ſua curia ꝑpetratis impeccabilẽ ꝛ magis q̃ de alijs pctĩs: videlicet he=
reſi: foꝛnicatiõe ꝛ homicidio ꝛc̃. hi errant coꝛde: ſm̃ theologos aſſerẽtes: q̃s eñ apoſtolicus nõ
poſſet vẽdere coꝛpis xp̃i ſacramẽtũ: cũ vnus apoſtolicus videlicet Judas ſcarioth vẽdiderit totũ
chriſtũ. Et ſcribit de Joh̃e papa. xxiij. ꝙ Alexandrũ papã vt ꝑfertur ſibi ꝑdeceſſoꝛẽ in ciuita=
te Bononieñ. cõmoꝛantẽ iuſici fecerat ꝑ veneni potationẽ. et Eugenius papa oꝛdinauit ſine
iuris foꝛma quendã militẽ de bentafolijs legum doctoꝛẽ ciuẽ Bononieñ. in penas talliandũ.
Nonne cõmiſerũt ambo homicidij reatũ. ſed iura noſtra hoc nõ concedũt. vt le. ꝛ no. lxxix. di.
Si quis pecunia. Nihilominus tamẽ dicit canõ Si papa. xl. diſt. ex geſtis Bonifacij marty
ris in rubꝛo. damnat apoſtolicus qui ſue ꝛ ſupne ſalutis eſt negligens. ꝛ ſic ſi ꝑ hominẽ nõ iu
dicat niſi in cauſa hereſis ꝓ alijs tñ criminibꝫ ſicut alius homo ꝛ grauius ꝓpter ſue dignitatis
ꝑeminẽtiã damnat a dño ꝓut plene colligit per duriſſimas ſeueritatis et crudelitatis penarũ
cõminatiões in iamdicto capitulo cõpꝛehenſas. Et nũc reuertamur ad ꝓpoſitũ. Nõne pꝛelati
ſeu ꝑfecti clerici vel laici cuiuſcũq̃ ſtatus vel cõditiõis fuerint vrbem Romanã ꝓpter: aut per
indulgẽtias vel alias cauſas viſitãtes: ꝛ tales ſceleꝝ exceſſus ꝑmeditatim ꝓſpiciẽtes abſq̃ alijs
pꝛonunc reticendis inde deterioꝛant et ſcandalizant. cũ nutu vel verbo dicat vicarius dñi nr̃i
Jeſu xp̃i: ꝓut inq̃t xp̃us. Exemplũ eñ dedi vobis vt quemadmodũ ego feci vobis videlicet
per me aut meos. ita ꝛ vos faciatis. Joh̃. xiij. et inſuꝑ dicat ap̃licus cũ coap̃lo videlicet Petro:
cuius vices gerit in terris. Chriſtus paſſus eſt ꝓ nobis vobis relinquẽs exẽplũ vt ſequamini
veſtigia eius. q̃ peccatũ nõ fecit nec inuentus eſt dolus in oꝛe eius. j. Pe. ij. Ex his veſtigijs quia
dixit idẽ Petrus. Aurũ ꝛ argẽtũ nõ eſt mihi. fuit ꝛ eſt inductũ: vt ipſius videlicet Petri ſucceſſo
res plumbeis ſigillis vti deberent. ſed in hoc iam om̃is alchimiſta deficit. quia ſolus papa de
hoc viliſſimo metallo aurum puriſſimũ pꝛoducit: et plus pꝛonunc q̃ vnq̃ fieri conſueuerit.

Jubileus. Scriptũ eſt. Facti ꝯuerſitas nõ trãſeat ꝑſumptoꝛibꝫ in exẽplũ. de trãſa=
quanto. ꝛ eſt difficile nimis argumẽtare ab exemplo pꝛincipis. vt le. ꝛ no.
in. c. venerabilẽ. de elec. ꝛ in glo. hoc eſt exemplũ. vñ Archid. in. c. j. de re iudi. li. vj. mouet q̃ſtio
nẽ ꝛ arguit pꝛo ꝛ ꝯtra ſuꝑ eo vtrũ exemplis q̃runcũq̃ vti racionabiliter poterimus: ꝛ demũ
ꝯcludit ꝙ illa exempla q̃ ꝯtinent ſincere pietatis opa ꝛ ſine ſcrupulo reſidere pñt in cõſcientis
Felicis habitaculo. ꝙ illa ſecure ſint ſequenda. ꝛ ab ipſis argumẽti determinatio rõnabilit̃ eſt
foꝛmãda. ſicut xp̃us locutus eſt in ꝑabolis ꝛ per exempla viteq̃ ſermonis nob̃ tribuit foꝛmã
pijſſime ꝯuerſatiõis: vñ dimittamus has execrabilis exoꝛbitatiõis. ꝓpalatiões. ꝛ ꝓſequamur
pꝛincipalis materie recapitulatiões. Vñ dixit ap̃lus. Colloquia mala coꝛrũpunt bonos mo=
res. j. Coꝛ. xv. xxviij. diſt. Turbat
et Paulus receperat a Therentio.

Felix. Sũ ꝯtentus ꝛ ad vlterioꝛa ꝓcedamus. dixim⁹
ergo ſupꝛa de tue iubilatiõis oꝛigine: ac de ipſius
cõditoꝛe in q̃bꝫ videt̃ euident̃ ꝙ op⁹ cõmendat artificẽ. ꝛ ecõtra vt dicit lex in auten. de noua.
§. Hinc cogitandũ. coll. j. Opus etiã nõ tñ remunerat̃: ſed voluntas. de pe. diſt. j. §. Sicut au=
toritas. ꝛ exitus acta ꝓbant. fines vero pugna coꝛonãt. C. de iudi. l. rem nõ nouã. in fi. Hoc pꝛe
ſuppoſito cõſtat ꝙ quantũ poſſibile fuerat ꝛ ingenij capacitas ꝑficere poterat tue iubilatõnis
celebritatẽ. ſollicitudinis mee potẽtatus cõmendabat. hinc ꝑ extẽſum quaſi omniũ ꝛ ſinguloꝝ
hoĩm ad tue ſolẽnitatis ꝯtinuatiõẽ poſui ꝑparatiõis ꝛ diſpoſitiõis exercitatiõẽ. ꝛ demũ gratio=
ſiſſimi fructus illius benignitatẽ. et cetera q̃ ꝓfecerãt ad tue deuotiõis edificationẽ. ſed hec in
experiẽtie necnõ euidẽtie pꝛactica nõ vidimus executiõẽ ſatis cõpetentẽ ꝛ ꝑmũ q̃ñ eccleſiaꝝ
ꝑlati: paſtoꝛeſq̃ de grege ſibi cõmiſſo ꝑiculoſe tepiditatis laſſati cõnicio: ꝛ in ſue ſollicitudinis
ꝑ ſanctoꝝ patrũ decreta ſibi cõmiſſo diuinitus officio quaſſati nimis tepoꝛe triſtiſſimo tanq̃

canes muti nõ latrãtes. in eo videlicet qꝛ viderũt volẽtes intẽdentes ſeqꝫ ꝯtinuo ꝑparantes ⁊
diſponẽtes ad itineris tãti labores ⁊ ad tante peccõꝝ remiſſiões: abolitiões: ac ad tantarũ eterne
ſalutꝭ gratiaꝝ magnitudines tacuerũt. ⁊ tanq̃ꝫ oues errãtes deuiare. ⁊ tanq̃ꝫ equus ⁊ mulus in
q̇bus nõ eſt intellect⁹ vagãtes lamẽtabiliter reliquerũt. vidim⁹ tamẽ illos q̇ oues ꝓprias non
habuerũt in multorũ monaſteriorũ ambonibꝫ: ⁊ ꝑſertim de mẽdicantiũ fratrũ ordinibꝫ. q̇ ma-

Jubileus. gnam in pr̃emiſſis ⁊ exquiſite ſollicitudinis diligentiam perfecerunt.
Fatemur inq̃ꝫ huiuſmodi mendicantiũ profeſſores (licꝫ in terre fructibꝫ
ſint parciſſimi meſſores) tñ in eccl'ia dei ⁊ ſeminãt ⁊ plantãt ⁊ rigãt ⁊ fructificãt fruct⁹ vberio-
res. ⁊ plus q̃ꝫ illi qui maiorũ ſtipendioꝝ reddituũ ⁊ prouentuũ orbis terrarũ ſunt ꝑceptores:
⁊ ſunt p̃lati. maiores ⁊ ceteri pinguiores clerici. paſtores ⁊ rectores. ⁊ etiã canonici ſine regu-
la ſiliter ⁊ regulares. ⁊ ꝑſertim de ꝓfeſſiõe nõ mẽdicantiũ. vt ſunt de regl'a ſctõꝝ Benedicti seu
Auguſtini medullã fructuũ terre cõburſantes. Et magna ſubeſt rõnis argumentatio quã tibi
breuiẽ in ꝑabolis demõſtrabo. Ecce fuit q̇dam caſtellan⁹ q̇ magne ꝓuidentie ſagacitatiſqꝫ ſo-
lertia ꝓpter inimicoꝝ latentiũ inſidiantiũqꝫ iacula cuſtodiuit. armigeris ſibi deficientibꝫ ꝑ ca-
nes vigiles burgũ muros ⁊ menia. ſed vt hmõi canes ad vigilandũ forent aptiores ⁊ ꝓniores
modica ſiue parca ſemꝑ ipſis miniſtrabat alimẽta. ⁊ curã ſibi creditã ꝓcurauerat ingẽti diligẽ-
tia. Quo q̇dem caſtellano ꝑ patronũ ⁊ ꝓ̃ncipẽ ex cauſa remoto. ⁊ alteri armigero regimine ca-
ſtri cõmiſſo. q̇ mox nõ tm̃ familiã ſed ⁊ canes delicatiſſime nutriuit: repleuit ⁊ fulciuit. vnde ca-
nes alimẽta q̇ prius minime ſufficiebãt auidius ſumebãt. ⁊ ſolite cuſtodie guardiam nequaq̃ꝫ
ꝑficiebant. ⁊ farciti nimis dormiẽdo nõ latrabant. ⁊ igiẽ hoſtes tanq̃ꝫ lupi rapaces priorẽ ſolli-
citudinis cuſtodiã ſentiẽtes fore ſublatã caſtrũ furtim clanculo raptim inuaſerũt. Hec eſt pa-
rabola tue relatiõis paramẽto formaliter applicanda. Hi canes muti ſunt latrare nõ valentes.
de q̇bus dicit canon ipſos deteſtabiliter increpãdo. xliij. diſ. Sit rector. ⁊ ꝓpha Eſa. lvj. ⁊ ſunt
p̃lati clericiqꝫ colũnas eccl'ie nõ fabricãtes. ſed potius gregẽ ſibi cõmiſſã dilaniãtes. ⁊ hi plus
q̃ꝫ chriſtus pro ouibꝫ ſuis ſunt tormẽta patiẽtes. Nam xp̃us vt hũanũ gen⁹ redimeret tm̃ ꝑ
diẽ ⁊ noctẽ torquebatꝰ. ſed illi canes muti. i. inutiles p̃lati. qꝛ nõ de ſalute oim̃ ſuaꝝ ſed tñ de cõ-
modo ꝓprio ſollicitantꝰ nõ tñ per diẽ ⁊ noctẽ ſicut chriſtus. ſed plus q̃ꝫ xp̃s torquebuntꝰ. qꝛ ſi-
ne fine recipiẽt tormentoꝝ ſupplicia. de q̇ pleniſſime ſcripſi nuꝑ in tractatulo de ꝯſolatiõe ini-
que ſuppreſſoꝝ. Sed nunc ad ꝓpoſitũ redeam⁹ ⁊ de canibꝫ latrantibꝫ parabolã ꝑficiam⁹. ⁊ hi
ſunt de q̇bus dicit canõ. xliij. diſt. in ꝓ̃n. ⁊ princeps apl'orũ. ij. Pe. ij. ⁊ hi ſunt fratres in mẽdi-
cantiũ ordinibꝫ fideliter ẽm ſuarũ regulaꝝ leges iugiter ꝑſeuerantes. ⁊ neceſſitate cõpulſi vbi
nõ ſeminauerũt. vt freq̃nter metẽtes: ac vino: oleo ⁊ frumẽto nequaq̃ꝫ mł'tiplicati: nutriuntꝰ mi-
raculoſe tanq̃ꝫ turba de q̇nqꝫ panibꝫ. ⁊ hi ſunt tanq̃ꝫ canes faſtidio refectiõis ſuꝑflue nõ graua-
ti. nõ dormiẽtes ſed vigilantes. ⁊ in eccl'ia dei ꝓ̃ ceteris clericorũ ⁊ religioſorũ non mẽdicantiũ
ꝯtinuo repletorũ cetibꝫ: laudabiliẽ latrantes. patriã illuminãtes: ⁊ vigilias ſibi deputatas ſolẽ-
niter ꝑficientes. Unde cõſultiſſime ſanctoꝝ patrũ cõſilio taliter ordinati ꝑmaneãt. ⁊ ne fructi-
bus prouentibꝫ quoqꝫ terre pinguiores effecti fiant muti ⁊ torpeſcant. ⁊ ne abũdantia tẽpora-
liũ ad inſtar alioꝝ orb p̃latoꝝ ⁊ ordinũ inſoleſcãt. papa ſacerdos ⁊ põtifex ſumm⁹ cũ cetu car-

Felix. dinaliũ cũ ſollicitudine ꝑpetuo prouideãt ꝙ in ꝟtute talis ꝑſimonie iugiẽ ꝑſiſtant.
Sũ bene cõtentus de fratrũ hmõi recõmendatiõe. ſed illi q̇ pullis coruorũ inuocã-
tibꝫ eũ: nutriendo ⁊ vulteribꝫ ſicut paricibꝫ large prouidit ipſis fratribꝫ ſue maieſtatꝭ imperio
ſuauiter diſponit. ⁊ ſufficit nos ſcire ꝙ curatoꝝ negligẽtia in hac iubilatiõis celebritate largiſſi-
ma plures ſunt periclitati. ⁊ experientꝰ vidim⁹ ⁊ viſibiliter cognouim⁹ ꝙ inter hoim̃ cũctoꝝ ge-
nera ꝓ̇ores feſtinãter ꝑcurrendo citius fuerũt molitores. piſtores ⁊ luſores q̇ pre ceterꝭ vt com-
muniter fama profert: q̃ nõ oĩno deꝑdiẽ: dũ ſi ꝓpria deſunt aliena ſeq̃ntꝰ diligẽtiſſime diſponũt.
⁊ reuerſi leſis minime ſatiſfecerũt. ⁊ conſuetũ ſic prius cõtinuatũ opus ꝑfecerũt. Hinc nobiles
ciues ⁊ plebei certatim ꝯcurrentes. hinc p̃dones ⁊ raptores ⁊ deceptores: mercatores ⁊ inſti-
tores: ⁊ de oĩni genere hoim̃ doloſe aut violẽter res acquirẽtes tumultuoſe ſuperuenientes ⁊ nulli
ſatiſfacientes. Itẽ p̃lati maiores ⁊ minores ac clerici ⁊ vtriuſqꝫ ſexus hoĩes importune cõuolã-
tes: ⁊ itinere ꝑfecto ad vomitũ vt canes palã reuertẽtes. Itẽ religioſi ⁊ ꝑſertim moniales quos
nullo iuris aut rõnis adminiculo videre potuim⁹ ſecure ꝑegrinãtes. quia ꝓpriũ de iure nõ ha-
bebant vnde ſumpt⁹ diſponerẽt: ſed tanq̃ꝫ illi q̇ cum furto faciũt elemoſynã. demũ profecerũt
niſi de prelatorũ aut conuentuũ ſuorũ licentia ⁊ ſumptibus cõmunibꝫ ſine dolo proceſſerunt.

De q̄bus oībus ſufficienter ſcripſim⁹ in tractatulo poꝛi.

Jubileus. Declara ꝑcoꝛ per parabolā que dixiſti in forma compeicutioꝛi.

Felix. Erat quidā patron⁹ qui ꝓpter terre ſue ſterilitatē ad ꝓuinciā ꝑambulabat alienā inedia cōpulſus. ⁊ dū fertilitatis tꝑe fuerat reuerſus inuenit vaſa ſua vacua oīni vbertate. vñ ꝓcuratoꝛi ſuo q̄renti q̄d ⁊ qualia in vaſe q̄libet iterū reponeret. rñdit in vas qȝ prius bonū vinū retinebat: iterū bonū vinū reponas. ⁊ in vas qȝ ceruiſiā cōtinebat: talit̄ iterū impleas: ⁊ in q̄ prius viuū coctū fuerat recōditū ſil'iter diſponas. ⁊ qȝ ꝑus aceto fuit fulciū: iterū fulcire nō obmittas. ⁊ qȝ ad cōpoſitū qȝ fit de rapis rapulis ⁊ olerib' prius fuerat aptatū iterū cōpoſitū reponas. Hic patron⁹ eſt dyabolus q̄ ad vaſa q̄ videbant̄ euacuata ſingulorū hoim diſponit reponi qȝ ꝑus fuit inſuū. ita q̄ illud qȝ prius fuit acidū aceto repleat̄. ⁊ qȝ de cōpoſito fetidū prioꝛ antiq̄ cōuerſatiōis ꝯtinuatiōe non euacuet̄. vñ Martin⁹ camerēn̄. de q̄ in. c. Quāto. de ꝯſuc. in glo. ij. Cōpoſito late fetēti queſo ciba te Qui putas excluſuȝ crimē ꝑ tꝑis vſum: ac ſi diceret. q̄ peccat ꝓpter cōſuetudineȝ antiquā nō eſt eo meli⁹ ꝓut cōpoſitū antiquū fetens. ⁊ ideo dicit lex q̄ non debet eo melioꝛ eſſe cōditio furis ꝓpter furti continuationē. ff. de furtis inficiando. §. Infans.

Jubile⁹. Et q̄d vltra diſplicuit fraternitati tue in nr̄e iubilatiōis celebritate:

Felix. Eſt inſuꝑ ꝓut cōſtat lamētabiliter ꝑpendendū q̄t homicidiorū ꝑicula in vrbe ꝓueniebāt ex violētia: ex temeritate ſimilit̄ ⁊ ꝑſſura ꝓut ſemel dūtaxat q̄ſi quadringēti hoīes in pōte Tybris miſerabilit̄ occubuerūt. quos ⁊ illico cū fuerit circa noctꝭ creſpuſculū Romani ⁊ aduene ſpoliauerūt. ⁊ q̄s nouit ſi in cōtritiōe vitā cōcluſerūt aut ꝑpetuo perierūt. Et inſuꝑ dolent̄ referendū q̄ pro tanta ineſtimabili hoīm multitudine nō fuerūt ꝯfeſſores tā nūero q̄ȝ peritia ſufficiētes. imo deſuꝑ negligētes: ⁊ auaricie pluſ q̄ȝ aīaꝝ ſaluti vacātes. ⁊ taliter q̄ innūerabiles receſſerūt hoīes ſicut venerāt nō cōtriti. nō informati: nec ꝯſitentes. ⁊ per iter taliter perſecū ⁊ completū per ipos ſe foꝛe penit⁹ inſonies.

Jubileus. Nec ſummi pōtificis nec dn̄i impatoris vicarioꝝ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i maieſtas oīum malicijs hominū viā precludere: ⁊ malas hominū volūtates ad plenū cohibere potuit. vt le. ⁊ no. in. c. Ut circa. de elec. li. vj. ⁊ in glo. ſuper ꝟ. Poſſibile. ⁊ igit̄ ſi quid vltra de p̄ſentis recapitulationis materia proſequi volueris breuitatꝭ benignitate ꝓcedas ⁊ nō tardabis.

Felix. Pꝗſſimis mere coꝛdib' in quibuſdā p̄notatis aliq̄liter foꝛet diſſimulandū: cū nullū bonū maneat irremuneratū ꝓut nullū malū impunitū. de pe. diſ. iij. Pium eſt. ⁊. §. Quanq̄ȝ cū ibi no. ſed heu reſtat flebile nō tm̄ ſummo pontifici ſed oībus terre p̄ncipib': collegio cardinalū ⁊ totius orbis xp̄ifideliū p̄latis ⁊ curatis ⁊ clericis ꝑ orbē vniuerſis eiulandū. ecce non tm̄ in vrbe ⁊ ſignanť de natione Romanoꝝ ſed de totius mūdi climatib': ⁊ de oīni q̄ſi lingua q̄ ſub celo eſt tam in vrbe p̄dicta q̄ȝ per oīa terrarū paſſus ⁊ itinera hoim taliter occaſiōe ꝯfluentiū: fuerūt crudeliſſimi latrones: fures ⁊ raptoꝛes ⁊ pudicarū mulieꝝ ſuppreſſoꝛes. ita q̄ ꝑ eoſdē ⁊ etiā multarū ꝑtiū: ⁊ p̄ſertim in vrbe crudelit̄ peſte regnāte hoīes infiuite perierūt. ⁊ int̄ cetera q̄dam generoſe nobilitatꝭ dn̄a de dyoceſi Colonien̄. iuuenis quoq̄ȝ pulcra: feminaꝝ ac militū ⁊ familie decētis ſocietate fulcita infra Ueronen̄. ciuitatē ⁊ Padum fluuiū in dn̄io Uenetoꝝ ꝑ quendā terre baronē dicū de Malateſta vi ⁊ violēter fuit oppꝛ̄ſſa. ⁊ miſerabilit̄ afflicta cū vno milite deinū extincta. Fert̄ enī q̄ vn⁹ de nobilib' ſuis obtulerit filiā ſuā pro dn̄a: prout Loth fecerat Gen̄. xviij. de quo infra dicet̄. vt ſaluaret hoſpites ſed nō ꝓfecit. hac occaſiōe merito ſumm⁹ pōtifex ⁊ oēs vtriuſq̄ȝ ſtatus p̄ncipes lamētabili meroꝛe ꝑpenderēt: ꝓut legit̄ Judic̄. xix. ⁊ ſeq̄nti. de vxoꝛe Leuite qua vi oppꝛ̄ſſa ⁊ moꝛtua ꝑ ciues Gabaa. vñ ꝓplus iſrael vehemēter cōmot⁹ de eiſdē q̄ hoc ſcelus ꝑpetrauerāt vna die ſunt occiſi. xxv. milia ⁊ centū viroꝛuȝ armigeroꝝ: ſic ꝓpter ſtuprū in Dynā cōmiſſum filie Lye ꝑ principē terre ꝑpetratū circūciſus ⁊ occiſus: ⁊ moꝛtu⁹ eſt innūerabilis ꝓpl's. Gen̄. xxxiiij. Et infinitos inſuꝑ execrabiles in hoc anno iubilationis tue audiuimus ⁊ vidimus perpetratos exceſſus ⁊ eius occaſione defectus. quos referre pudet diutius. igitur amoꝛis breuitate pertranſeamus.

Jubileus. Placet q̄ de p̄miſſis finē feceris. ſed de alio p̄ncipali: dic q̄re p̄narrate nr̄e iubilatiōis ⁊ celebratiōis imutationē deſideraueris. ⁊ penitet te feciſſe q̄ ad ei⁹ exaltatiōis my- (ſteriū tm̄ laboraueris.

Felix. Sūt cauſe ꝓuūc cōpetēter exp̄ſſe. q̄ mihi peritioꝛes admirant̄ q̄ ad indulgētiaꝝ tue iubilatiōis adeptionē pauꝑ ⁊ diues ad imparia indicant̄. ⁊ p̄ſertim apud illū q̄ eſt vicari⁹ iſtius apud quē ꝑſonaꝝ acceptiōes nō admittunt̄: nōne diues ad iubilatiōis tue bn̄ficia largiter ambulabat, ⁊ pauꝑ anguſtiat⁹ vndiq̄ȝ miſeria p̄ſſus

in laribꝰ ſuis ꝑmanebat: nõne diues in ſue natiõis terra ꝯſiſtẽs: lr̃as auro ꝯparatas cũ indulgẽtijs de plena petõꝝ remiſſiõe ſibi bullatas dirigi diſponebat. ꝛ miſer hõ non habebat vñ tales lr̃as cõparare ſibi poterat: nec papa nec vicecancellariꝰ: nec officiales ſui huic pauꝑi tales lr̃as gr̃tis dare curabãt. vñ ꝙ hij ſunt pauꝑes: ꝛ ꝙ ipſoꝝ ſit regnũ celoꝝ ex p̃miſſis nõ cõſtabat.

Jubileus. Tu in priori tuo tractatulo modũ ꝛ formã fideliter tradidiſti. ꝛ ꝙ ſine talium prout p̃mittit̃ indulgentiaꝝ beneficio ſaluari largiter potuiſti ꝙ ꝑ veram ꝯfeſſionẽ: cõtritionẽ ꝛ ſatiſfactionẽ: prout ante indulgentiaꝝ tempa factũ videt̃: oẽs et ſingulos cũ plena remiſſione ſaluos declaraſti. ꝛ quaſi ex ſupabundãti hmõi indulgẽtias induxiſti. ꝛ inſuꝑ ꝙ ꝯtritio poſſet eſſe tãta ꝙ tollat omnẽ penã pcti firmiter aſſeruiſti. ꝛ hoc remiſſiõis beneficiũ diuitibꝰ ꝛ pauꝑibꝰ foret cõmuniſſimũ. Sȝ audiamus qd vltra de republica ſalute

Felix. quoqȝ ꝯmuni xp̃ianoꝝ diſponas: ꝛ igitur in his mirabile caput tuum producas. Quis dubitat qn raritas gr̃e iubilatiõis tue: talẽ tn̄ multuoſe pluralitatꝭ ꝯcurſuȝ induxerit: in quo tñ pauco ꝯſideratis ꝯſiderandis ꝙ vix centeſimꝰ verã remiſſiõis gratiã reportauerit. ꝛ quis heſitare p̃ſumit ꝙ ſi ꝑ ſingula quĩquẽnia aut deceñia talis bñficij munificẽtia ꝑantea retroactis tempibꝰ fuiſſet promulgata. tante multitudinis turba pro pñti tunqȝ fuiſſet congregata. ꝛ veriſimiliter tot ꝛ tantoꝝ maloꝝ execrabiliũ maleficia nunqȝ fuiſſet perpetrata.

Jubileus. Quid autẽ ex p̃miſſis vt res potiꝰ valeat qȝ pereat inducere p̃ſumis:

Felix. Nõne cõcluſimꝰ in p̃ori tractatulo de tue iubilatiõis anno feliciſſimo ꝙ ſũmꝰ ſacerdos ꝛ põtifex põtis. tantaꝝ gr̃aꝝ artifex ſi bonꝰ eſt paſtor in populo in h̃ placeret dño ꝙ ex ſue ꝑtãtis plenitudĩs theſauro nõ tm̃ ad centũ ꝓut fec̃ Bonifaciꝰ viij. ꝛ nõ tm̃ ad qnq̃ginta ꝓut ipm̃ iubileũ abbreuiauerat Clemẽs. vj. ꝛ nõ tm̃ ad. xxv. ꝓut moderauerat Martinꝰ. v. q̃timo. ad. xx. vel. x. vel. v. vel ꝑ ſingl'os annos eiſdẽ rõnibꝰ et iuribꝰ hãc indulgẽtiaꝝ gr̃am potuit donare largit̃ ꝛ tribuere ſue ſanctitatis potentatꝰ ꝛ facilꝰ ſaluare ex hac valle lachrimaꝝ p̃cioſum genꝰ hũanũ: ꝓut ꝑ ſingl'os dies dat ꝑ litteraꝝ ꝛ bullaꝝ ſuaꝝ tenores ſemel ĩ vita ꝛ ſemel ĩ mortꝭ articl'o. ꝛ h̃ pie petẽtibꝰ ꝛ ſoluẽtibꝰ ĩ certo debito regl'arit̃ cuictꝭ taxato. ꝛ pñũe ꝓpitiꝰ donauit ꝓ reſtauratiõe Spireñ. eccl'ie in certꝭ dyoceſibꝰ.

Jubileꝰ. Semel in vita ſatis eſt intelligibile: ſȝ ꝙ q̃libet expectet vſqȝ dũ fuerit in mortis articulo ſatis eſt fallibile.

Felix. Uteris magne diſcretõis moderatiõe. ſcis ꝙ nil certius morte. ꝛ nil incertiꝰ hora mortꝭ. de pe. ꝛ re. Cũ ex eo. vñ ſinceriſſime videt̃ talibꝰ q̃ tales habẽt gr̃as ſalubriter ꝯſulendũ: vt poſtqȝ primã fecerint ꝯfeſſionẽ quã differre nõ p̃ſumant. ꝛ expoſt ſemꝑ talis ſecuritatꝭ vtant̃ ordine. ſcis ꝙ baptiſmꝰ initiũ eſt ꝛ oĩm ſacramẽtoꝝ introitꝰ ꝛ ille dat̃ ſub ꝯditiõe dũ dubitat̃ aliq̃s fore baptizatꝰ: vt ſunt pueri ꝛ infantes expoſiti in loco publico vel occulto repti. ꝛ neſcit̃ vtrũ ſint baptiſati: hi ſub ꝯditiõe baptiſant̃: dicẽte ſacerdote. ſi tu es baptiſatꝰ te nõ baptiſo. ſed ſi nõ es baptiſatus te baptiſo In noĩe ꝛc̃. ſic ꝯfitens muniꝰ gr̃a p̃dicta ꝑ ſingulas cõfeſſiões ſeq̃ntes hãc faciat corã ſacerdote ꝓteſtationẽ. ſi ꝛ inqȝtũ ſit hec vltima mea ꝯfeſſio: vti volo mihi cõceſſo laudabili priuilegio. alioquin mihi ſit gratia ſincere conſeruata quouſqȝ fuero in finalis confeſſionis articulo.

Jubileus. Quõ facere vis fac citiꝰ ꝛ ꝯclude breuiter quãtotius. Nã breuitate gaudet nũc modus hominũ modernꝰ.

Felix. Breui ꝓñũe nõ põt ꝯcludi colloq̃o vbi opus eſt facto venerabilit̃ expediẽdo felici ꝯſilio cõſultiſſimo. ſed q2 in huiꝰ collatiõis monimus p̃ncipio ꝙ nõ eſt ꝯ rõnis tramitẽ. ſi p̃oris mee collatiõis tanqȝ errãs in facto nimis laxata rhetia reſtringo. ꝛ talit̃ ꝓpterea in pñi recapitul'atiõis materia ꝓcedã cõcludẽdo. Dixit Bonifaciꝰ. viij. ꝓxime p̃notatꝰ: fortaſſis ꝓphetizãdo ſicͤ caypbas ad pñtis ꝯcluſiõis apparatꝰ. in. c. ſtatutũ. de reſcrip. li. vj. ſtatũ qõ circa iudices a ſede ap̃lica deputãdos nuꝑ edidimꝰ. cũ quedã ꝯtenta ĩ eo q̃ ꝓ cõi vtilitate credebant̃ inducta. ſicͤ expientia docuit tẽdere dinoſcant̃ ad noxã. ſanctiõe pñti qitã irrefragabilr̃ obſuari mãdamꝰ. ſuadẽte vtilitate in mel'ꝰ duximꝰ reformandũ. Hec ibi. ꝛ h̃ nota ꝙ ſtatuta ſummoꝝ põtificũ reuocant̃ penitꝰ ex cã. Itẽ dic̃ ibidẽ Archid. ſuꝑ ꝟ. expientia. i. ꝓbatis induſtria al'l'. l. diſ. Ut cõſtimeret̃. vbi dic̃ Aug. ex pte credo alioꝝ victas peniteñas ꝑ affectatas honoꝝ potẽtias. i. dignitates. cogũt eñi mltas inuenire medicias multoꝝ expientia morboꝝ. vt ꝓprie ſi bñ ruminauerꝭ tu videb in pñtis materie pũcto ꝯcluſionis. de qua qdem experiẽtia ſupius ſatis diximꝰ. Itẽ ibidẽ Archid. ſuꝑ ꝟ. Cõmuni vtilitate. all'. xiiij. diſt. Quod ait. vbi dicit Aug. in libro queſtionũ ſuꝑ Geñ. Loth ait ſodomitꝭ. Sũt mihi due filie q̃ nondũ nouerunt viros: producã illas ad vos: vtimini illis ſicut placuerit vobis

tantũ in viros iſtos ne faciatis iniquũ. Hic nota cõmunẽ vtilitatem p̄ferendã p̄uate. Aug⁹. tñ hic redarguit illã recõpenſationẽ. Ambro. tñ. xxxij. q. vij. c. Offerebat. hoc minus malũ cũ filiabus qđ fit iuxta naturã admittit: vt malũ ꝯtra naturã qđ mai⁹ eſt euitet᷑. Et igit᷑ loca proſtituta diſſimulat eccl'ia vt euitent᷑ adulteria aut maiora crimĩa. vt le. ⁊ no. in. c. Int. de ſpon. in glo. ſ. Sic in ꝓpoſito propter vtilitatẽ cõmunẽ que ꝯſiſtit in ſalute multoꝝ ſaluandoꝝ in animabꝫ ⁊ in corporibꝫ ⁊ in rebꝫ: p̄fert᷑ quodãmodo reſpectu paucorũ. vt ecce ꝙ̃ pauci ſoluati ſunt ĩ hoc tue iubilatiõis tp̄e. ⁊ ꝙ̃ infinit⁹ periclitatoꝝ in aĩabꝫ rebus ⁊ corpibꝫ innũerabilibus hominũ nũerus. Credo tñ firmit᷑ ꝙ hi q̇ ſalui facti ſunt in anima ſi feciſſent ⁊ fecerũt qđ debuerunt apud proximã Johannitaꝝ eccl'iam eandẽ reportaſſent indulgentiã ⁊ veniã. Nam indubitãter apud eorundẽ eccl'ias ad minus ter in anno eſt plena pc̄õꝝ remiſſio.

Jubileus. Hoc declara ſincerius in preſentis recapitulationis colloquio.

Felix. Ecce papa Honorius q̃rtus int᷑ ceteros ſummos põtifices ⁊ inter alioꝝ priuilegioꝝ donatiões ipſis Johãnitis ꝯceſſas dicit ĩ ſua bulla hec in effectu ꝟba. Nos vo eis qui dictis fratribꝫ vicȝ Johãnitis manũ porrexerint pietatis ſi vere fuerint penitentes (ſuorũ pc̄õꝝ veniã pollicemur.

Jubileus. Intelligo q̃tum valet ſi vere fuerint penitẽtes. i. ꝯtritionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ ſufficiẽter ꝑficientes: qđ clarũ eſt. ſed quid eſt ſuoꝝ pc̄õꝝ veniã pollicemur?

Felix. Hoc eſt ꝑut vult papa: nos promittim⁹ ſponte (ẛm Papiã) illis q̇ faciũt hoc opus nõ tñ ter in anno. ſed quocũq; die ⁊ per ſingulos dies veniam. i. impunitatẽ. hoc eſt ꝙ ſint ſine pena. i. impunes pro ſuis pc̄is. ⁊ ſic dimiſſa culpa per penitentiã veraȝ pena culpe videt᷑ remiſſa. ⁊ ita eſt plena remiſſio pene ⁊ culpe. Et aũt venia taliter exponit᷑ probat᷑. iiij. diſt. Deniq;: prout le. ⁊ no. ⁊ has indulgentias ꝑnunc Nicolaus papa quintus ſolẽniter ꝯfirmauit. ⁊ forma meliori ratificauit. Nonne autẽ licite dicere poſſum⁹ cũ philoſopho elencorũ. j. Pc̄tm̄ eſt fieri per plura: qđ eque fieri põt ꝑ pauciora. ac ſi diceret. Superfluũ videtur vt de Hybernia vel Brytania vadam ad Romã ſi in inſulis iſtis eſt talis indulgentia: ⁊ acceſſus ſine periculo corporis ⁊ rerũ cũ magna cõuenientia. Confirmant autẽ dictũ philoſophi vtriuſq; iuris teſtimonio. Nam dicit Cle. Auditor. de reſcrip. ꝙ circuitus eſt vitandus. ac ſi diceret. Quod leui ⁊ directa poterimus obtinere via ne faciem⁹ girouagoꝝ ambulatoria. facit ad hoc. C. de arbitris. l. ne in arbitrꝫ. in fi. C. de adop. l. fi. de ꝯdi. inde. l. Dñs teſtamẽto. ⁊ ibidẽ vide gloſam magnã: ⁊ ꝑ Azo. infinitas ꝯcordantias dictũ philoſophi ratificãtes: cauſa breuitatis hic obmittendas. Sũt ⁊ in Roma ꝑ ſingl'os dies apud ſeptẽ eccl'ias ⁊ preſertim apud ſanctũ Sebaſtianũ extra muros: ⁊ in aliꝭs terre climatibus: ⁊ apud nos in loco beatiſſime virginis heremitarũ in dyoceſi Conſtantieñ. tales indulgentiarũ remiſſiões: de quo non dubitamus.

Jubileus. Sum ꝯtentus. ſed adhuc de ꝟbis ſupradicti. c. Statutũ. nõ ſum bñ clarus: vicȝ tendere dinoſcant᷑ ad noxam.

Felix. Verũ eſt ⁊ ibidẽ notabiliter ꝑpendendũ ẛm Archid. q̇ dicit ꝙ noxa capit᷑ multis modis. Nam q̃nq; ponit᷑ pro culpa. q̃nq; pro crimĩe. q̃nq; pro pc̄ō. ⁊ his tribꝫ modis põt intelligi ꝙ indulgẽtia p̄ma videlicȝ Bonifacij. viij. tendit ad culpã ⁊ tendit ad crimẽ ⁊ tendit ad pc̄tm̄. vt notat᷑ ex p̄miſſis clariſſime. Vñ ꝯuenient᷑ dicere poſſet ſi vellet (⁊ hec eſt fides nr̄a) Nicolaus põtifex p̄ſens aut ꝯcilium generale ex quo bulla prima tẽdit ad noxã: prout ꝯſeq̃nter in eadẽ materia ſeq̃ntis bulle notat᷑. dicim⁹ ꝑut inq̇t Bonifaci⁹ predict⁹. in. c. vlti. de ſentẽ. ex. li. vj. Alma mat᷑ eccl'ia plerunq; nõnulla rationabiliter ordinat ⁊ ꝯſulte: q̇ ſuadente ſubiectorũ vtilitate poſtmodũ ꝯſultius ⁊ rationabilius reuocat in melius ve cõmutat. Vñ ibidem Bonifacius cõmutauit multas decretales per ſe vel ſuos p̄deceſſores editas. volẽtes interdictũ ſeruari nullis diebus exceptis. vt patȝ ꝑ. c. Non eſt. de ſpo. de pe. ⁊ re. Quod in te. de ſentẽ. ex. Reſponſo. ⁊ ita interdictũ fuit ſeruatũ tp̄e Ludowici de Bauaria regis Romanoꝝ ꝑ ciuitates imꝑiales ꝑ. xvij: annos: in q̇bus plures hoĩes nati ⁊ mortui fuerũt: qui diuina officia celebrari nunq̃ viderũt. ⁊ hoc interdictũ ceſſauit: extincto eodẽ Ludowico morte ſubitanea cadente de caballo de anno dñi. M. ccccxlvij. die ſc̄da. menſis octobris. Unde dixit imperator in auten. de nup. coll'. iiij. Non enĩ erubeſcimus ſi q̇d melius horum q̃ prius ipſi diximus adinueniam⁹ cõpetentem prioribꝫ imponere correctionẽ nec ab aliꝭs corrigi expectemus. Item in. c. penult. de ꝯſang. ⁊ affi. dicit᷑. Conſiliũ generale nõ debȝ reꝑhenſibile iudicari ſi ẛm varietatẽ tempoꝝ ſtatuta q̃nq; variant᷑ hũana. p̄ſertim cum vrgens neceſſitas vel euidẽs vtilitas id expoſcit. Cõcordat. xxix. diſt. ſciendũ. iiij. diſ. Erit aũt lex. xxxij. q. iiij. Quis ignoret. ⁊ c.

Obijciunt̄. xxiij. q. iiij. Occidit. de transac. c. vlt. de ſen. ex. Sup eo. cū alijs multis textib; iuris in q̄bus iurib; ⁊ eorundē rōnibus manifeſte colligit̄ ꝙ iura ſcripta ſanctoꝝ patrū ſtatuta ⁊ p̄uilegia ex cauſa mutari pn̄t. immo penit⁹ tolli ⁊ aboleri. vt pat; p. c. iij. de imu. ec. li. vj. qd̓ ſublatū eſt p Cle. Vnicā. eo. ti. Nūc igit̄ ꝑueniam⁹ ad ꝓpoſitū: viſis ⁊ patent̄ ad intellectū rumiatio oībus ⁊ ſinglis p̄notatis: nūc p̄iſſimis in ētib; videt̄ mihi ſaluo iudicio ſaniori ꝑſuadēdu; vtriuſq; ſtat⁹ eccl'ie p̄ncipib; poſt maiorē maiorib; cū minorib; vt p p̄ces aut peritorū virorū informationes: ſumm⁹ inducat̄ pontifex vt de ſue plenitudinis auctoritate poteſtatis aperiat oculos ſue miſeōie. ⁊ p̄dicti Bonifacij. viij. ⁊ Clemētis ſexti. ⁊ cōfirmationē Nicolai q̄nti. et moderni extrauagātes litteras ſiue bullas in corpe iuris nondū incluſas quo ad formā deannorū interſtitio reuocet aut reformet ſeu mutet vel penit⁹ tollat: aut hmōi raritatē ⁊ tp̄is prolixitatē in breuiora diuidat interualla. aut in terraꝝ diſtribuat diuerſarū climata. Et ſi pōt prout vtiq; poteſt ⁊ hec eſt fides nr̄a qua ſaluamur ꝙ itaq; quē ſoluerit ſup terrā ſit ſolut⁹ ⁊ in celis ſue ſanctitat; clemētia nauiculā fluctuantē ⁊ omēs habitātes in ea liberius liberare q̄ꝫ periclitari diſponat: vt res de qua agit̄ que eſt xp̄i: potius valeat q̄ꝫ pereat. Nec ſibi dicamus (cu; legib; ſit ſolutus) vt p̄dictum eſt. qui occaſionē damni dat: damnū dediſſe videt̄. prout le. ⁊ no. de teſti. Sicut nobis. cū ꝯcor. Et iterum. Qui potuit hominē liberare a morte ꝑpetua vel temporali ⁊ non liberat: occidit. de homici. Sic̄ dignū. ⁊ nil refert an quis interficiat: an mortis cauſam p̄beat: vt dicit lex. ff. ad. l. acquil'. Nihil intereſt. Vnde Martin⁹ quītus ſupradictus: audiens fratrē ſuū videlic; Jordanē de columna more Romanoꝝ: modice ꝯſcientie virū fore in p̄cinctu moriturū ip̄m abſoluit (vt ita loquamur) a pena ⁊ a culpa ad vitā eternā tranſiturū. ⁊ quis dubitat ſi fuerat diſpoſitus obtinuit intentū. ⁊ ſi papa illū taliter abſoluit. ſimiliter ⁊ aliū poteſt cū ſīn⁹ omēs filij pape: ⁊ inter nos fratres in dn̄o nr̄o ieſu xp̄o.

De benedictionibus aure cū ſacramento faciendis.

Ca fructu frumēti ⁊ vini multiplicati fideles in pace requieſcāt. ⁊ ne fructū de terra ꝑdant ſupplicit̓ nos orare iubet ſancte matris diſpoſitiōis ordinatio dum ſalutē mentis ⁊ corpis p̄ſentis quoq; vite proſperitatē ⁊ future ⁊ ꝙ fructus terre dare ⁊ cōſeruare dignet̄: humiliter petimus a dn̄o. cuius quidē petitionis incitamēta videm⁹ indices per ſanctoꝝ patrū concitamēta: ꝑ deuotiſſimaꝝ precū exhortamenta. exquiſite cōtemplatiōis ſuſpiratiōe promulgata. S; ſunt ſup hoc q̄ p̄cibus tam efficaciter effuſis in miſſarū ſolēnitatibus ⁊ extra per chriſtū dominū noſtrū: minime contentant̄. ſed ad benedicendū aure temperiē aut tempeſtatē pro ꝯſeruatione fructuū eiuſdem domini noſtri ieſu chriſti corpus in eucbariſtia ſacratiſſima ꝯſeruatum tempe frugū terre quos benedicūt aſſumentes ⁊ huiuſmodi benedictiōis ritum taliter ad certū tēpus ad foreo aut porticus eccleſiaꝝ proſequunt̄ cū collectis ⁊ orationib; ad hoc dici conſuetis. ⁊ ex his oritur queſtionis intricate materia. an liceat vl' non liceat huiuſmodi bn̄dictionis ritus ⁊ apparatus pro fructuu; terre cōſeruatione vt p̄mittitur exercere aut ꝑficere. Vnde ego Felix cantor Thuricen̄. decretoꝝ doctor inutilis. ad hoc ꝙ non liceat tales benedictiōis fieri apparatus cū corpore chriſti moueor multis rationib; per alios ⁊ ab alijs informatus: ⁊ demū ero illis contrarius.

Et primo ſic. Nam qualibet re videt̄ vtendū ad eū vſum ad que; eſt inſtituta. ⁊ ſi contrariū fit abuſus eſt. vt le. ⁊ no. de ap. c. iij. ſed eucbariſtie ſacramētum videtur inſtitutum vt ſpritualiter reficiat animā ⁊ non corpora: vt patet in Cle. Si dominū. de reli. ⁊ vene. ſanc. in prin. ergo nō vti debemus eo ad tēperies aut tempeſtates temporu;. Et ad roborandū hoc videtur ꝙ ille qui fugit a quocūq; ꝑſecutus ad eccleſiam gaudet immunitate. vt patet de immu. eccle. Inter alia. ſed ſi fugit ad corpus chriſti extra eccl'iam ꝯſtitutu; etiam manib; apprehendendo non gaudet priuilegio. Jta legit̄ ⁊ no. c. xvij. q. iiij. c. vlti. ⁊ in glo. Ad hoc etiam adducitur argumentū dyaleticū ita dicendo. omē ens ordinatum eſt in aliques finem. Primu; autem ens ordinatū eſt in ſeipſum. ⁊ omnia alia entia vltimate in ipſum p̄mu; ens. nam vniuſcuiuſq; rei eſt aliqua cauſa finalis. primū vero ens eſt finis omniū. vt. ij. phi-

ficorū. z. viij. z. ij. methaph. z. viij. ſic quoq; deꝑcationes nr̄e ſunt principaliter pro ſalute noſtra (pſertim anime) ordinate. vt dicit Beda ſup illo ꝟ. Joh. xvj. Si quid petieritis patrem in nomie meo. z adducit Paulū qui nō petijt pro ſalute aīe petendo remotionē ſtimuli carnis a ſe: quia dixit dominꝰ ad eum. Sufficit tibi gratia mea. ij. Chorinth. xij.

Item ſecūdo ſic. Dum petimꝰ temporalia debemꝰ intendere vt p ea tanq̄ media acquiramus ſalutē aīe. ideo dicimꝰ petēdo. Panē nr̄m quotidianū da nob hodie. z mox ſubinfert. z dimitte nob debita nr̄a zc̄. Lu. xj. z hec dicit ſctūs Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. iij. Ex hoc ptz ſi ōro ſecꝰ ordinat extra ſuū finē. ſic eſt illicita. Ita corpꝰ xp̄i nobis in cena nouiſſima datū eſt. z p ſingulos dies dat. z ita ordinatū eſt vt ſit ſacrificiū z cibꝰ. Primo ſacrificiū vt offerat in memoriā paſſiōis xp̄i pro petīs. z cibꝰ vt māducemꝰ z vitā eternā habeamꝰ. hec Tho. iij. ij. q. lxxiij. in Rn̄. ar. v. z. vij. Ex aūt ſit ſacrificiū ptz q2 dicit de eo. hoc eſt corpꝰ meū qd̄ pro vob tradet. j. Cor. xj. Itē. hic eſt ſanguis q̄ pro vob z multiſ effundet zc̄. Math. xxvj. Lu. xxij. Ex ꝟo ſit cibꝰ ptz Joh. vj. vbi dicit per chriſtū. Caro mea vere eſt cibus. z ita corpus chriſti videt ordinatū ad iſta duo. Ideo videt dicendum q̄ taliter exorcizare cū corpore chriſti z benedicere aurā ſit illicitū. quia corpus chriſti eſt ordinatū in ſacrificiū et cibū anime: neq; ad aliud reperitur ordinatū in ſcripturis. z igit aliter ipo vti aut ipm ordinare eſt ipius abuſus: eo q̄ ordinat extra finē in quē eſt datum. ōis aūt abuſus eſt illicitus. ergo zc̄.

Item tertio ſic. Qd̄ nō eſt ſanctorū patrū decreto ſancitū nō eſt ſupſtitioſis adinuentionibus pſumendū de tranſla. Int corpalia. circa fi. cū. ꝓcor. z qd̄ apl's nō diffinit: nec nos diffinire debemꝰ. xxxj. q. j. Ex ſi dormierit. ſed nullibi reꝑit ſancitū decreto ſctōꝝ patꝝ. neq; diffinitū p aplm q̄ aura bn̄dicet ſeu exorcizet p corpus xp̄i. igit videt eſſe illicitū z nullatenꝰ preſumendū.

Itē quarto ſic. Cultū diuinū exhibere alicui cui nō debet eſt ſupſtitioſum: vt dicit Tho. ij. ij. q. xcij. in rn̄ſiōe pmi ar. circa fi. omis aūt ſupſtitio eſt illicita. vt dicit ibidē. Exhibere aūt cultū p corpus xp̄i tēpeſtati aut tēpeſtati aure talit exorcizando eſt ipo ſicut nō decet vti. q2 tm̄ ad duo vt pmittit videt ordinatū. igit talis exhibitio eſt ſupſtitioſa. z ōro z pſecratio q̄ taliter fit cū corpe xp̄i eſt omnino execrabilis z deo nō placēs. imo cū periculū aure aut alicuiꝰ alterius inſtaret. ſacerdos z homies deberēt hūiliter ſupplicare vt dn̄s nos cuſtodire dignet. z vt indignationē ſuam a nobis auertat preter huiuſmodi ſuperſtitiones cum corpore chriſti.

Item qnto ſic. Eccleſia cathedralis eſt mater omniū eccleſiarū dyoceſis. vn̄ quilibet deb3 pſallere z horas canonicas legere iuxta ritū eiuſdē. vt di. xij. De hiis q̄ ptra. ſed in eccleſia cathedrali talia nō fiūt p ſacerdotes. ergo neq; in alijs ſubiectis eccl'ie hmōi fieri debēt.

Item ſexto ſic. Temptare deū eſt illicitū. Unde dicit. Non tēptabis dn̄m deū tuū. Deut. ij. z. vj. Math. iiij. z. xxij. q. ij. Querit. Tēptare aūt deum eſt experimētū ſumere diuīe potētie pietatis aut ſapiētie ſine rōne cū aliud rōnabilit poſſit z poſſibile ſit pſequi qd̄ q̄s intēdit. vt dicit Tho. ij. ij. q. xcvij. in rn̄ſiōe ar. j. Hic ꝟo experimētū ſumit cū corpe xp̄i ſine rōne potētie dei. q2 corpꝰ xp̄i ad hoc nob eſt datū cū p alias orōnes hūiles z deuotas intentū a deo poſſit hūiliter obtineri. imo veriſile eſt q̄ tales exorciſmi cū corpore xp̄i plus ꝓuocēt deū q̄ faciūt placatū. cuiꝰ figurā hēmꝰ. j. Reg. iiij. qn̄ ꝓpl'us iſrl' duxit arcam federiſ in ꝓliū volēs ſupſtitioſe z tēptatiue cōfidere in arcā. vn̄ ꝓpl'us iſrl' occiſus z arca capta eſt.

Item ſeptimo ſic. In talibus exorciſmis cū corpe chriſti videt fore quedā in deū diffidentia quaſi nō poſſit aut velit al's per orationes humiles fideliū ſuorū periculū aure. quēadmodū legit Johā. iiij. de regulo q̄ dixit ad chriſtū. Deſcende vt ſanes filiū meū: quē reprehendit dn̄s. q2 vt dicit Greg. in omelia. putabat q̄ non poſſet alio modo ſanare filiū. ſic videt. quodammodo q̄ non ſanet dn̄s auram niſi corpis ſui in ſacramēto preſentia. Et plura poſſet complicare vir ſagacitate fulcitus. argumēta que promitte penitus breuitatis benignitate decreuimus relinquenda.

Sed ad aſtruendū pdictis cōtrariū. Uidelic3 q̄ hmōi bn̄dictionis ritus cum ſacramēto ſit licite pficiēdus. Primū informatiōis cā. ſaluis q̄3 rōnibꝰ pmiſſis: z alioꝝ q̄rūcunq; ſincerioꝝ loqmūt. Primo rōnes in qbꝰ videt etiā pmiſſis q̄ſi ſingularit ſinglis ſupficialit z intrinſecꝰ reſpōſum ſi ſaltem p diligēter ruminantis animū fuerit ſincere ꝑpendiculatū. Nam principaliꝰ dicitur q̄ qualibet re ſit vtendum ad eum vſum ad quē videtur inſtitutum; et hoc eſt regulare

⁊ fallit multipliciter. Nã carcer ꝑ leges eſt introductus pro cuſtodiã reoꝝ ⁊ nõ ad penã. vt pa
tet. C. de cuſto. reo. l. j. ⁊ vlt. ſed canones ⁊ miniſtri canonũ ipſo vtunť ad penã. vt patʒ de penis.
Quãuis. li. vj. ⁊ codẽ li. de offi. or. Cũ ep̃us. lxxxij. diſt. Preſbyter. cũ concor. Jtẽ videť in cali-
ce noui teſtamẽti ſigno. ⁊ hoc per ſacroꝝ canonũ ſtatuta ſingulariter ordinate vt ꝑ ipm̃ corpꝰ
⁊ ſanguis xp̃i cõficiať ⁊ ꝯſecreť. vt le. ⁊ no. de ꝯſe. diſ. j. Vaſa. ⁊ c. ſeq̃nti. nihilominꝰ tñ iuxta ri
tũ eccl'ie cõmunẽ ⁊ approbatã eccl'ie cõſuetudinẽ. om̃is vtriuſq; ſexus homĩes laici ⁊ ſeculares
poſt cõmunionẽ corꝑis chriſti de ipſo bibũt vinũ nõ conſecratũ: prout ſiliter fit de codẽ in fe-
ſto ſancti Johãnis euãgeliſte ꝑ manꝰ ſacerdotũ. Jtẽ videmus patenã calicis eodẽ iure conſe-
cratiõis cũ calice gaudentẽ: ⁊ ad cooperiendũ calicẽ dñi prout diſcus ad ſcitellã legitime de-
putatã. nihilominꝰ vtimur eadẽ ꝑ manus ſacerdotis cũ ſigno crucis ad populi poſt miſſaʒ cõ
gregati largã benedictionẽ. nec harũ cõſuetudinũ videmꝰ per iura reprobationẽ. Jtẽ cernimꝰ
ꝑ ſingulos dies ꝙ corꝑale. i. pãnus cõſecratus per quẽ ſudariũ chriſti quo ſepeliendꝰ fuerat in
uolutꝰ ꝓprie deſignať. ⁊ hodie ſuꝑ eodẽ chriſti corpus cõſecrať ⁊ expoſt cõplicať. ⁊ tanq̃ꝫ ꝑ vẽ
lilabrũ chriſtifideliũ facies ad finẽ miſſe ꝑmanentiũ cõflatione aſꝑgunť. ad quod opus hoc ſu
dariũ ab eccl'ia nunq̃ꝫ fuit inſtitutũ. Jtẽ audiuimꝰ clericos infra eccl'ie ſepta cõgregatos oppor-
tunitate geniãteo. i. mane cõueſcẽteo ⁊ deficientibꝫ poculis. i. vaſis ad potandũ: potũ ꝑ calicẽ
ſibi cõſecratũ vini meri plenũ mixto cõmunicabãt. ⁊ ſi nõ ex cõtemptu talia fecerũt. q̃s eſt q̃ di-
cat tales peccõ cõtaminatos? Jtẽ naturaliter videť introducendũ ꝙ neceſſitate cõpulſi vtimur
officio vniꝰ mẽbri aliter q̃ꝫ ſit inſtitutũ. vt ille q̃ caret manibꝫ: loco manuũ vtiť ore ſimul ⁊ den
tibꝫ. Jtem cõſtat ad ꝓpoſitũ pertinenť redeundũ ꝙ bñdictio poſt miſſam ab eccl'ia rite ⁊ legit-
time videť introducta. ⁊ illa fit ꝑ manꝰ ſacerdotis q̃ in hoc loco eſt vicariꝰ dñi nr̃i ieſu chriſti
ꝑ quã benedictionẽ nõ tantũ ſalus animãꝝ ſed etiã corpoꝝ. q̃ in rebꝫ ſimiliť ⁊ in pane quotidia
no cõſiſtit. ⁊ hec bñdictio: vt dicit mgr̃ in rõnali diuinoꝝ ſumpſit ꝓncipaliter originẽ Gẽn. ca.
penul. vbi Jacob pr̃iarcha ⁊ ꝓpha bñdixit ſingulis filijs ſuis ſp̃ualiter ⁊ temꝑaliter. Nã dixit
ad Gaad. pinguis panis eiꝰ ⁊ ꝓbebit delicias regibꝫ. ⁊ ad Joſeph filius accreſcẽs. filius accre-
dẽs. ⁊ decorus aſpectu ⁊c̃. ⁊ ſic de alijs. Similiť aaron ⁊ moyſes bñdixerũt ꝑp̃lo iſrael Leuit.
ix. vñ pſ. cxliiij. ꝓpheta dixit ad dñm. Aperis tu manũ tuã ⁊ imples om̃e ani̾al bñdictiõe. Hoc
eſt ſcḋm Nico. de lyra cõuenienti alimẽto. ⁊ pullis coruoꝝ inuocãtibꝫ eũ. Significat etiã hec bñ-
dictio poſt miſſaʒ miſſionẽ ſp̃ũſſctĩ: quã dñs aſcendẽs in celo de celo remiſit ad diſcipulos. Ju-
xta qḋ ipſe ꝓmiſerat eis. Accipietis inq̃t virtutẽ ſupuenientis in vos ſp̃ũſſancti. ⁊ illa miſſio per
totã trinitatẽ fuit facta. ⁊ igiť ſacerdos vicariꝰ xp̃i hanc bñdictionẽ ⁊ alias facit ꝑ ſignũ crucis:
qḋ ſignũ crucis in ordine bñdictionis legimus primũ ꝑ ap̃los poſt miſſionẽ ſcti ſp̃us: ⁊ ꝯñter
ꝑ alios ſacerdotes ⁊ xp̃ifideles originẽ recepiſſe. Unde notanť de hoc ſigno crucis ſcribiť ⁊ ca
nit eccl'ie celebritas. Protege. ſalua. benedic. ſanctifica ꝑp̃lm cunctũ crucis ꝑ ſignaculũ morbos
auerte corꝑis ⁊ anĩe. hoc ꝯtra ſignũ nullũ ſtet periculũ. ac ſi dicat eccl'ia ꝙ crucis ſignaculum
cõfert ſalutẽ corꝑis ⁊ anĩe nũc ⁊ impꝑpetuũ. ꝓut ꝑ ſingulos dies ꝑ orõnes ⁊ collectas ꝑ ſancto
rũ patrũ decreta dictatas: cõmodũ tp̃ale videť multũ clemẽter petitũ. Ex his igiť q̃ dicta ſunt
collige ꝙ primũ bñdictio cõfert ſalutẽ vtranq;: ⁊ ſignuʒ crucis operať ad ſimile: ⁊ ſic bñdictio
cõformať. imo ſancte cõfortať ⁊ corroborať crucis munimine. Cõſeq̃nter etiam eſt notandũ ⁊
vtriuſq; ſalutꝭ petitiõis corroborationẽ videamꝰ officia collectas ⁊ orõnes ꝑ ſcm̃ Gregoriuʒ
⁊ alios orthodoxos venerabiliter dictatas. ⁊ in libris officioꝝ diuinoꝝ ſignanter ſp̃ealiter ⁊
generaliť ordinatas ꝓ terre fructibꝫ dandis ⁊ ꝯſeruãdis: pro pluuijs rõne celi ſerenitatibꝫ ⁊ tẽ
peſtatibꝫ arcẽdis ⁊ reſtringẽdis. hinc ſuꝑ terre creaturas. vtputa ſuꝑ cereis: cãdelis: luminibꝫ:
palmis: carnibꝫ: ouis: panibꝫ: herbis: cibis: ⁊ potibꝫ. ⁊ alijs infinitis rebus ad vſum humani
tatis ꝑtinẽter creatis hũiliter ⁊ deuote bñdicẽdis ⁊ ſemꝑ crucis ſignac'lo ꝯfortatis. Et ꝓpterea
dixit dñs Lu. xj. Nos formaliť informãdo: ſalutẽ tp̃alem iũgiť petẽdo. Panẽ noſtrũ quotidia
nũ da nobis hodie. qḋ vtiq; tp̃aliter ꝓprie nõ tantũ de pane materiali ciboq; cõcipiť: imo de q̃
libet hũani ſuſtentatiõe corꝑis intelligiť: prout hoc plene ꝑ Grego. moral' xxiij. c. xx. deſcribiť:
vbi dicit. Jn ſcṗtura eni̾ ſacra panis aliq̃n ipſe dñs: aliq̃n ſpiritalis gr̃a: aliq̃n diuine doctrine
eruditio. aliq̃n hereticoꝝ ꝑ̃dicatio: aliq̃n iocũditas hũane delectatiõis: aliq̃n ſubſidiũ vite p̃ſen
tis accipiť. Et hoc ſi in orõne dñica p̃allegata clare ꝑ̃peať. vt alimentũ corꝑis nobis deť: q2 ſpiri
tualia ſine tp̃alibus ſubſiſtere nõ poſſe experienť vtiq; videť: queadmodũ corpus ſine anĩa. j.
q. iij. Si q̃s obiecerit. Ad hoc ſimiliť clarius cõfortandũ videmꝰ ꝙ dñs nr̃ ieſus xp̃us nunq̃ꝫ

corꝑaliter aliquẽ ſanauit: q̄n eundẽ etiã ſpũaliter liberauit: ⁊ ecõtra. ⁊ taliter ꝙ ſemꝑ ſpirtualis homo ſpũ ſancto ꝑluſtratus temꝑali ſubſidio nunq̄ȝ fuit defraudatus. vt le. ⁊ no. de iur̃iu. Et ſi xp̄s. cũ ꝯcor. Propterea ꝯſequẽter ſequit̃ ꝙ chriſti actio eſt noſtra inſtructio. vt notat̃ in iãdicto. c. ⁊ dicit Greg. in omel. Lu. x. Dñs ⁊ ſaluator noſter frẽs cariſſimi aliq̄n verbis aliq̄n vero operibꝫ nos. Ipſa eteñ facta eius p̄cepta ſunt. q2 dũ aliq̇d tacitus facit quid agere debeamus innoteſcit. Hec ille. Vñ dñs nr̃ ieſus xp̄us in naui dormiẽs excitatus ꝑ diſcipulos ſuos in periculo maris ꝑ tempeſtatis aurã periclitatos. imperauit mari ⁊ ventis: ⁊ fecit tranquillitatẽ. vt Matth. viij. Luc. viij. ⁊ ille eſt de q̄ ꝓpha pſal. lxxxviij. Tu dñaris ꝑtãti maris: motuũ autem fluctuũ eius tu mitigas. ⁊ hic eſt Jeſus xp̄s qui ꝓp̄ie nobiſcũ manere pollicitus eſt oĩbꝫ diebꝫ vſq̄ȝ ad ꝯſummatiõez ſeculi. Math. xxviij. Et hic eſt ille Jeſus qui corꝑaliter in ſacr̃o altaris noſtri videt̃ incluſus ⁊ ꝑpetuo nobiſcũ ꝑſeueraturus. Vñ ſctẽ mr̃is eccleſie diuinitus ordinatio diſpoſuit. vt dũ dñica quarta poſt Epiphaniã dñi hoc euãgeliũ videlicet de imperio aure ⁊ ventoꝝ chorus eccliaſticus promit collectã ſeu orõnez hmõi ſolẽniter ſubiũgit. Deus qui nos in tantis ꝑiculis ꝯſtitutis ꝓ humana ſcis fragilitate nõ poſſe ſubſiſtere: da nobis ſalutẽ mẽtis ⁊ corꝑis: vt ea que ꝓ pctĩs noſtris patimur: te adiuuãte vincamus. Et nũc redeamus ad ꝓpoſitũ p̄ncipale. ⁊ ſi eccl'ia diſponẽte poſſumus orare humiliter quoq̄ȝ dep̄cari. ꝓ tempeſtatis ⁊ aure fluctuãtis trãquillitate. ⁊ hoc ſacerdotis noſtri temꝑalis bñdictione. ⁊ quare nõ (vt hmõi ſacerdotis dep̄catio plus ꝓficiat) ipſe ſibi ſummi ſacerdotis ⁊ veri põtificis p̄itẽtiã corꝑalẽ adiũgat. vt vnacũ illo hmõi ſacerdotis dep̄catio plus ꝓficiat hmõi bñdictionis ritus ⁊ formã ſolẽniori qua põt in omni loco dominatiõis dñi nr̃i ieſu chriſti ꝓficiat. Nam dic̃ lex in auten. Multo magis. C. de ſacroſan. eccl'. ꝙ tale additũ tali facit ipſum magis tale. Cõcordat ph̃us. iij. topicoꝝ. Nã ſi ꝓdeſt bñdictio ſacerdotis nuda manu. ⁊ plus vltra ꝓderit cũ crucis ſignaculo. ⁊ ſaluberrime ꝓderit cũ xp̄i corpore ſacratiſſimo. ⁊ hoc in illũ finẽ: ne modico momẽto pereat commoditas celeſti ꝓuiſione cõceſſa. C. de. epi. au. l. omnes. et ne breuis hora longi tp̄is victũ ꝯſumat. de cen. Cũ apoſtolus. Et ne mireris de tali bñdictionis ritu tanq̄ȝ monſtruoſo per chriſti ſacerdotes exercẽdo. Nõne ꝑ ſingulos dies: ⁊ p̄ſertim in feſto ſacratiſſimi corporis xp̄i ⁊ per eius octauaȝ paſtores eccl'iaꝝ poſt fines diuinorũ officiorũ aſſumũt ſibi ſacramenti mõſtrantiã ſiue cõſeruatoriũ: benedicãt populũ ⁊ adiũgunt crucis ſignaculũ. ⁊ ad hanc benedictionis formã hoc ſacrificiũ nunq̄ȝ fuit inſtitutũ: ſed vt benedictio ſalubrior efficatior ⁊ deuotior ſit ad populũ. Nõne per ſingulos dies feſtinãter: diligẽter et attente concurrũt chriſtifideles vt videãt nudũ ſacramentũ ⁊ fideliter credũt ꝙ hmõi viſio proficiat ad vtrãq̄ȝ ſalutẽ. ⁊ plus ſi fuerint in eccl'ia ꝓximiores. Et igit̃ apparet ꝙ hmõi ſacerdotes tales bñdictiõis aut exorciſmi ritus cũ corꝑe chriſti ꝯtra tẽpeſtatis temperies ex lõgeue ꝯſuetudinis obſeruatione venerabiliter exercentes: nõ ꝓhibendi. nõ increpãdi. nõ corripiendi ſunt. prout dic̃ lex impialis. corũ. C. de maleficis. quã all'. Azo in ſumma codcis ti. que remũerat ⁊ venerat̃ hos magnis gratijs q̄ impediũt ⁊ reuertuãt aeris aut aure tempeſtates. artificialiter: aut ꝑ artẽ aerimãtie fulminatos. ⁊ auertũt in ſterilitatis terre loca nulli nocituras. Vñ dicit Archid. in. c. Nõ obſeruetis. xxvj. q. vlt. ꝙ illã aeris aut aure ꝑturbationẽ ſeu tẽpeſtatis infectionẽ que ꝑ artis fit machinationẽ. tollere poſſumus ꝑ artis ꝯtrarie cõglutinatiõez aut coagulatiõez. Secus ſi naturalit̃ aut a dño ꝓpter demeritoꝝ noſtroꝝ īmanitatẽ ad puniendũ nos fuerint introducte. Nã illam p̄cibus ⁊ meritis ꝓut p̄mittit̃. ⁊ efficaciſſima bñdictiõis exhortatione quantũ in nobis eſt. vt p̄mittit̃ in bona fide. qua montes iuxta veritatis euãgelice traditiõis transferunt̃. vt leg. ⁊ no. Matth. xvij. de quo plenius ſcripſi in libro de nobilitate. c. xxxij. Et nõne videt̃ hec noſtre fidei cõfortatio. imo cõfortatiõis roboratio: dũ tam firmiter credimus vbi al's ratio nõ p̄bet experimentũ ꝙ ille ſit in hoc ſacramẽto xp̄us qui dormiuit in nauicula: ac per p̄ces deuotaꝝ humilimas excitatus: precipiat ventoꝝ aure ac tempeſtatis poteſtatibꝫ vt nõ noceant terre neq̄ȝ mari neq̄ȝ arboribꝫ. Apocal. vij. p̄ſertim ex eo cũ nõ inueniat̃ in iuris canonici feliciſſimo corpore prohibitũ. cuius iuris autoritas imperat: iubet: mãdat ⁊ dominat̃ in mundo ſuꝑ cũctas philoſophice ſeu dyalectice facultatis opiniones: ꝓut ſol prelucet illuminãdo omniũ planetaꝝ choruſcatiões. de q̄ plene. xxxvij. diſt. Nõne. ⁊. c. Unico. ⁊. c. Legimus. ⁊. c. Dẽm. Cõſeq̄nter vero ſuꝑ mirande ꝑpenſionis cõſideratiõe trepidãter pũctemus qualiter corꝑis chriſti ſacr̃m in huius exilij loco ꝑ rõnis nobis ignote patenter operat̃ demõſtratiões prodigia ſeu ſignoꝝ oſtentamẽta ꝓut preſentibꝫ diebꝫ videt̃ in Saxonie plaga: in loco quondã deſerto ac inhabi-

tabili qui nūc dicit̃ weltznach Habelburgeñ. dyocesis villa tanq̃ȝ opidū omni felicitate tem=
pali farcita. ⁊ ꝓut experienter vidimus oculis nostris ꝙ ibidem corpus christi seu eucharistia
in trib⁹ hostijs cōseruata tot ⁊ tanta vouentib⁹. visitātib⁹. veniētib⁹ ⁊ accedētib⁹ ostēdit grāuꝫ
corpis humani salutes ꝙ eccl'ia ibidē ꝓnunc parrochialis magna nimis. ꝑ omnes muros ⁊
parietes ⁊ pauimēta: necnō testudines plena vident̃ de cūctis metalloꝝ. cere lignoꝝ. aut alia=
rū materiarū. machinamentorū quoqȝ sacrificioꝝ donatiuis vberrime fulcita. ⁊ ibidē ꝓpter
huiusmodi ceremonioꝝ oblationes tā eccl'ia q̃ȝ sacerdotes: imo plus ibidē cōmorādo seu inco
lādo videt̃ vbertate fecūdissima redolētes. Hoc idē videt̃ in eccl'ia Seefeld Brixieñ. dyocesis
que simili felicitate letat̃. Et nūc nouissimis dieb⁹ in dyocesi Constantieñ. ⁊ in districtu opida
norū Lucerneñ. nouū corpis christi sacramentū ibidē miraculose reptum ⁊ eleuatū mirandū
nimis facit signoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ ꝑ singulos dies in corporib⁹ ⁊ rebus hoīm salutis expimentū:
imo nō tm̄ hmōi sacratissimi corpis xp̄i sacramētū. sed silr̃ ipsi⁹ xp̄i forma spēs aut ymago
in diuersis mūdi climatib⁹. artificis hūani manib⁹ pfecta: ⁊ creamre sagacitans arte artificia=
liter cōpacta. et catorē repsentans supermirāda facit signoꝝ monstra. vt videt̃ in eccl'ia Argen
tineñ. ⁊ similiter in q̃dam noui cenobij fabricatiōe ꝑ me Felicē patēter visa extra muros Hel
pruñ. opidi impialis Herbipoleñ. dyocesis magnifice. ꝓut patet in ipsius inchoatione ac fun
dametoꝝ positiōe mirifice ꝯstituta. ⁊ sic infinita gratiaꝝ similit̃ in mundo repiunt̃ loca. ⁊ hec
vt putamus sunt occulta dei iudicia: ⁊ omnipotētis dei arcana vt in suis miraculosis ꝓdi=
gijs in celo ⁊ in terra distiguat loca similit̃ ⁊ tp̄a. ⁊ nō est qui dicat cur ita facis: Job. xj. q̄ sūt
dispositiōis diuine secretorū mysteria. nec taliū mysterioꝝ vidi ꝑ scripturas aut scptura ꝝ pfes
sores vera iudicioꝝ ꝓpalamēta. Vñ Greg. moral. xxxij. c. ij. ait. Diuina em̄ iudicia cū nesciunt̃
nō audaci sermone discutiēda sunt. sed formiduloso silētio venerāda. ⁊ Job. xxviij. trahit̃ em̄
sapia de occult's Et iteꝝ Greg. moral. xxviij. c. xxxj. de occult's (inq̄t) sapia trahit̃. q̄z cū sit inui
sibil' nō nisi inuisibilr̃ inuenit̃ sic dñs arcā dñi testamēti seu federis vsqȝ ad tp̄s ꝓphe Samuel.
poni voluit ad tabernaculū in Sylo q̄ fuit loc⁹ vl' opidū in tribu Effraym. ⁊ ibidē ⁊ in hoc ta
bernaculo inuocari ⁊ adorari ⁊ petentib⁹ inclinari potius voluit q̃ȝ in hierl'm aut alio loco fi
lioꝝ isrl': vt ptȝ. j. Reg. j. ⁊ iij. Reg. xiij. ⁊ Josue. xviij. ⁊ xxij. Et sic his dieb⁹ sue gratiaꝝ potētie
distribuere solet apparatus: ⁊ vbi vult spirat ⁊ nescit vnde veniat. Johā. iij. Et igitur dixit sa=
piēs Ecci. iij. Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris: ⁊ in plurib⁹ eius operib⁹
ne fueris curiosus. nō est em̄ tibi necessariū ea q̄ abscōdita sunt videre oculis tuis. Et sequitur.
Multos em̄ supplātauit suspitio eorū ⁊ in vanitate detinuit sensus eorū. Itē puerb. xxv. Si=
cut q̄ multū mel comedit nō est ei bonū. sic q̄ scrutator est maiestatis: oppmet̃ a gloria. i. pua bīt
Et sic redeamus ad ꝓpositū. sufficiant nobis rerū ⁊ ꝓuētuū ac euentuū expimenta. ⁊ ꝙ vide=
mus de corporis xp̄i presentia tot ⁊ tanta ꝓuenire gesta ꝑ singulos dies miraculosa ⁊ hmōi be
nedictiōis opera per iuris canōici traditiones nō fore prohibita: ⁊ per longe consuetudinis ⁊
laudabilis obseruatiōis ritus obseruata: q̄re violēter os in celū nō ponamus. ⁊ talia in humili
tate spūs ⁊ azimis sinceritatis ⁊ ṽitatis pacta seu peragēda: nō ꝓhibeamus aut improbemus.

Et ad argumenta nunc perueniamus nobis vt

apparet contraria. Et si sincere perscrutatus fueris scripturas ⁊ scriturarū fundamēta. Ex tūc

Ad terciū ꝓo dicamus ꝙ sunt iura (pmū ⁊ ꝫm argumentū sufficienter sunt soluta.
patēter dicētia ꝙ omnia vident̃ ꝯcessa q̄ in iure nō sunt ꝓhibita. ij. q. v. Cō
suluisti. de quo plene de spon. Cum apud. et per Card. ibidem. vbi notat̃ ꝙ quilibet potest con
trahere matrimonium et quilibet recipere sacramentum nisi specialiter prohibeatur.

Ad quartū. dicendo videamus q̄d dicat Aug⁹. in li. de doctrina xp̄iana. ⁊ hr̃. xij.
dist. Quisquis. vbi dic̄ Quisquis reb⁹ p̄tereūtib⁹ strictius vtit̃ q̃ȝ sese ha
bent mores coꝝ cū quib⁹ viuit: aut intēperatus aut supstitiosus est ⁊c̄. Et infra. in omnib⁹ em̄
talib⁹ non vsus reꝝ sed libido culpa est ⁊c̄. Copiosissime aūt de supstitiosis actib⁹. xvj. q. ij. Il=
lud qd. ⁊ hic ritus inter tales non inuenitur prohibitus. sed supersticiosus inter tales videtur
qui tales gloriosos actus prohibet exercendos. prout ex deductis plenius colligitur.

Ad quintum. videt̃ dicendū ꝙ per totā dyocesim Constantieñ. quelibet eccl'ia in
diuīs officijs q̄bu scūqȝ celebrādis vtit̃ suo mō ⁊ breuiario seu for=
mulario. ⁊ hec est obseruātia quā nouit ep̄us. imo nec ꝯsuetudinē ep̄alis eccl'ie seq̄ tenetur ni=

ſi ſpēalit̃ ꝑcipiat. vt le. ⁊ no. di. xj. Nolite. Uide de h̄. xij. di. Illud. ⁊ in glo. mag. ⁊ ꝑ hec ceſſant

Ad ſextum. Hic videtur patenter nulla temptatio aut temptationis (contraria. adiuratio. ſed hic dicitur et multiplicat̃ ad deū humilima deprecatio.

Ad ſeptimū. dicit̃ ꝙ hic nulla eſt diffidentia: imo fidelis abſq; dubio patens ꝯfi= dentia. qꝛ ꝯfidimus vt ille q̇ dixit ꝯfidēter ad dn̄m. Tantū dic verbo ⁊ ſaluabit̃ filius meus. Matth. viij. ⁊ prout dixit vnus latronū in cruce. Dn̄e miſerere mei dū veneris in regnū patris tui. Lu. xxiij. Nā dn̄s ante incarnatiōis myſteriū hūano ſepius vſus eſt naturali rōnabili q̄ȝ more. Nā dixit Gen̄. xviij. Deſcendā ⁊ videbo vtrū clamorē q̇ ꝑuenit ad me oꝑe cōpleuerint an nō eſt ita vt ſciam. ij. q. j. Deus oīpotēs. de accu. Qualit̃. ij. de ſimo. Licet hely. Hinc poſt incarnatiōis myſteriū ⁊ humanitatis indumentū omnia cōpleuit veri hominis oꝑa: ⁊ ſui corꝑis pn̄tia ⁊ in ꝓpria ꝑſona ꝑ̄ſentialit̃ quaſi patrauit cuncta. imo infinita ⁊ inenarrabilia ſignoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ miracula: ⁊ pauca in ſue humanitatis abſentia. ꝓut ſemel dixit. Uade fili⁹ tu⁹ viuit. de filio reguli Jo. iiij. Sȝ qꝛ in argumētis opiniōi mee ꝯtrarijs: canonica ⁊ hūana ꝓducūt̃ iura: necnō dyalecticoꝝ rōnibꝯ diuis ⁊ naturalibꝯ fulcita ꝓducunt̃ exhortamēta. vn̄ dico ꝓut hūanit̃ loq̇mur ꝙ pn̄tia ꝑſone aut ꝑſonalitatꝫ hoīs multū oꝑat̃. ff. ſi. regū. l. ſi interruptio. de offi. del̃. c. vlt. ⁊ de h̄ le. ⁊ no. de cen. c. j. li. vj. ⁊ in glo. iiij. ⁊ de hmōi pn̄tia ſepi⁹ allegat̃ dicēdo. Facies hoīs facies leonis. Ezech. j. ⁊ quare non ille q̇ ſue pn̄tie ꝑſonalis ſuꝑbia plus oꝑatus eſt q̄ȝ in ſua abſentia. ⁊ q̇ ꝓut ꝑ̄mittit̃ vſq; ad cōſummatiōeȝ ſeculi nobiſcū remanere pollicitus eſt: ⁊ ꝓut hodie manet in hoc ſacramēto mirabili. ⁊ ille ſimilit̃ plus oꝑaret̃ euȝ orōnum noſtraꝝ deuotiōibꝯ pn̄s q̄ȝ abſens. Nam videmus experiēter in xp̄ifideliū laudabili ꝯſuetudiē ⁊ in obſeruātia filioꝝ eccl̄ie ꝙ in pn̄tia corꝑis xp̄i ⁊ ip ſi⁹ feſtiuitate tanq̄ȝ trepidātes timore ſunt homīes ꝓfundioris depcatiōis: inuocatiōis: adoratiōis: intentiōis: ⁊ ardioris deuotiōis. inclinatiōe ꝑſeuerātes: ꝓut hoīes cnā in tꝑalis ꝑ̇ncipis facie ꝯſtituti ſtudēt moribꝯ vt ſint ornatiores in omni curialitatis exhibitiōe degentes: ⁊ magis q̄ȝ alijs tempibꝯ vident̃ operibus virtutū inhiātes. Et igit̃ ex ꝑ̄miſſorū taliter qualiter collectoꝝ ſingulis: ꝓut apparet argumentis (opinionibꝯ tn̄ ſaluis ꝓfundius in his ꝑſcrutantibꝯ) finalit̃ ꝯcludimus. ꝙ tales ꝓut ꝑ̄mittit̃ bn̄dictiōis cū ſacramēti corporis xp̄i ſacratiſſimi pn̄tia ritus: q̇ ꝑ longeue ꝯſuetudinis vſum rationabiliter in multis videt̃ eccl̄ijs introductus. de cetero laudabiliter ſit ſeruandus. ⁊ eccl̄ie ſimiliter illis vicine ſi talē nō habuerint exercitiū eccl̄ie. vicine: poſſunt applicari de nouo ⁊ ſeruare de cetero ſi voluerint huius bn̄dictiōis modū. prout le. ⁊ no. de cen. Sup eo. ⁊ h̄ in laude ⁊ gl̄iam ⁊ honorē noīs illius altiſſimi q̇ omnia quecūq; voluit fecit in celo ⁊ in terra ⁊ in mari ⁊ in oībꝯ abyſſis: educens nubes ab extremo terre fulgura in pluuiā fecit q̇ ꝓducit ventos de theſauris ſuis. Pſ. cxxxiiij. Et hic eſt dominus totius cōſolationis: ⁊ conſolat̃ nos rōne ſue bn̄dictionis nunc et ſemꝑ bn̄dictiōe plenus et gratia ꝑ infinita ſeculoꝝ ſecula Amen.

Incipit Tractatus de Exorciſmis.

Queſtionē nuꝑ motaȝ in voce exultatiōis inter epulantes in menſa dn̄i reſonantē ſoluere volentes et caſum taliter exponētes. Quidā ruſticus habuit vaccā in guttere quadā paſſione cōtritā. q̇ poſt antiquoꝝ ꝯſultationē talem vel in effectu ſimilē fecit exorciſmi benedictioneȝ: in ſuo vulgari ſic ſonantē Ob das ſy das Maria magt oder iung fraw eyn kindt Jeſum gebar/ſo kōme diſem thier das blatt ab Im namē des vatterſȝ ⁊c̄. Et ex hoc themate poſſunt formari ſex queſtiones. ¶ Primo vtrū curā de animalibꝯ habere teneamur. ¶ Sc̄do vtrū defectus aut dolores ipſorū in noīe dn̄i licite tolli ⁊ ſanari petamus. ¶ Tertio an bn̄dictionibꝯ aut maledictōibꝯ ad aīalia bruta vel ad rem inanimatam vti valeamus. ¶ Quarto an omnes carminationes bn̄dictionū vel maledictionū ſint generalit̃ ꝓhibēde. ¶ Quītō an ꝓpter rigmos carmīs vel verſificatiōes: carminationes ſint deteſtāde. ¶ Sexto an ꝓpter aliq̄s geſtus: ritus aut mores carminantiū actus ipoꝝ ſit deteſtādus.

Domine dn̄s noſter q̄ȝ admirabile eſt nomē tuū in

vniuerſa terra. Minuiſti hominez paulominuo ab angelis omnia ſubiecciſti ſub pedib⁹ eius oues ⁊ boues vniuerſas: inſup et pecora campi: videlicet equos ⁊ mulos: camelos ⁊ aſinos: capras ⁊ hircos vt ipſoꝝ miniſterio hūane fragilitatis releuet̃ oportunitas. ⁊ ipſoꝝ obſequio refocillet̃ ipſius hūanitatis neceſſitas. ⁊ videmus in experientia ꝙ ſine taliū ⁊ alioꝝ animaliū domeſticoꝝ ſuffragio ſubſiſtere nō pōt totius hūanitatis ꝯditio. ⁊ igit̃ dñs dat iumētis eſcā ipſoꝝ ⁊ pullis coruoꝝ inuocātib⁹ eū. ⁊ dixit Matth. xij. Quis ex vobis homo q̄ habeat ouē vnam: ⁊ ſi ceciderit hec ſabbatis in foueā: nōne tenebit ⁊ leuabit eā? ⁊ Lu. xiiij. Cuius veſtrū aſinus aut bos in puteū cadit ⁊ nō ꝯtinuo extrahit illū die ſabbati. Et nunq̄d de bobus cura eſt deo. j. Coꝝ. ix. Et nōne duo paſſeres aſſe veneūt: ⁊ vnus ex illis nō cadet ſup terrā ſine patre veſtro. Matth. x. Et dñs in arca Noe fecit ꝯcludi aīalia bruta ⁊ cōſeruari in loco ſinglari. Vñ dixit Bern. in epl̃a ad Raymundū militē. Habeas curā de aīalib⁹ tuis. q2 ſitiūt et eſuriūt ⁊ petere nō nouerūt. Nam oculus dñi impinguat equum. ac ſi dicerez propter ſolite viſitationis officium. Et hec quantū ad primā queſtionez motaz de cura animaliuz habenda dicta ſufficiant.

Ad ſcdam queſtionē vtrū defectus aut dolores ani

maliū brutoꝝ in noīe dñi licite tolli petamus. ſic procedit̃ ⁊ videt̃ ꝙ ſic. Nā pietatis affectiōe motus ſanctus Hieronymus euulſit ſentem. i. ſpinā de pede leonis ad habitatiōez ſuā venientis. ⁊ facta cruce bñdictiōis in noīe dñi nr̄i Jeſu xp̄i leonē ſanauit. Sic ſanctus Eulogius pedem equi cōfractū in noīe dñi nr̄i ieſu xp̄i reſtaurauit. Sanctus q̄z Germanus ep̄us in curia regis Britannie aſinū ſuū mortuū reſuſcitauit. Beatus Egidius ceruā a venatorib⁹ inſecutā defendit. ⁊ ſagittā in manū ſuā ſuſcepit ⁊ vulnus ſuū bñdictiōe facta ſanauit. Et ſic videt̃ animaliū cura cū bñdictiōe frequēter fore facta: ⁊ merito q2 xp̄s aīaliū vſus eſt miſterio. vicz aſino in egyptū cū matre ⁊ ſuo nutritio ⁊ in die palmaꝝ vſus eſt ei⁹ etiā obſequio. Math. xxj. ca.

Ad tertiam queſtiōem.

An videlicz bñdictiōib⁹ aut maledictiōib⁹ ad rē inanimatā ⁊ aīalia bruta vti valeamus. ſic ꝓcedit̃. Cognito vno oppoſitoꝝ cognoſcit̃ ⁊ reliquū. Nā ꝙ dñs ⁊ eius electi bñdixerint homib⁹: nulli eſt dubiū. ⁊ ſimiliter ꝙ maledixerit homib⁹: patet in Eua ⁊ omnib⁹ mulierib⁹ cū dolore parturiētib⁹. Geñ. iij. Itē de brutis patet in ſerpēte. ibidē. ⁊ ad rem inanimatā maledictiōe vſus eſt. vt patet in ficulnea. Vñ ſanctus Guilhelmus lauſannēſis ep̄s ab anguillis leſus maledixit ⁊ exulauit ⁊ religauit omēs anguillas lacus magni lauſanneñ. ꝑut hodie ab iſto lacu ⁊ ab oīb⁹ fluminib⁹ iſtū lacū intrantib⁹ ſunt expulſe. ⁊ cōſequenter ꝑnūc modernus epiſcopus Lauſanneñ. contra ſanguiſſugas in dieb⁹ noſtris piſces maiores ⁊ ꝑſertim ſalmones mirabilit̃ inficientes. letaliter q̄z pungētes. ⁊ ad littus aquarū propellentes exorciſmi dictamina de ſacris ſcripturis collecta dictari fecit. ⁊ p certa dierū interſtitia publicari. ⁊ ad effugandū ⁊ repellēdū huiōi beſtiolas multiplicit̃ ꝑfecit. vnde temporib⁹ noſtris videt̃ cōpertū circa vnū genus vermiū multū nociuoꝝ: q̄ vulgariter dicūt̃ inger: ⁊ habent certū nomē in latino noſtro per Iſid. ethimo. de brucis ⁊ veſpis ꝯſcriptū. hi vermiculi ſunt ad longitudinē vnius medij digiti. vel in magnitudine vnius mulieris minoris digiti ⁊ albi ſed capite nigri ad modū cerdonis. pedibus ſex apud rurales notiſſimi. hi tp̄e hyemali terrā intrant: ⁊ mox infra radices graminū ſiue ceſpitū ⁊ ſupra terrā ſolidā habitant: ⁊ fundamēta graminū ſiue ceſpitū in herbarū eneruant. ⁊ taliter ꝙ iſta loca ꝯñter tp̄e vernali marceſcūt ⁊ penit⁹ vileſcūt. ſic ſimilit̃ agris vicinis nocebūt. ⁊ iterū tp̄e eſtiuali pennas ⁊ alas reſumūt ⁊ arborib⁹ inherent: ⁊ folia ⁊ fructus cōſumunt. ⁊ tūc dicunt̃ vulgariter Loubkeuer. Nunc ad ꝓpoſitū audiamus quid in dyoceſi Curieñ. ſit pactū. vbi hec animalia terribilia fecerunt dāna. Nam incole iſtius terre hec aīalia p tria edicta citari fecit ad iudicium prouinciale ⁊ ſeruatis ꝓprie cunctis iudicij terminis ⁊ figuris aſſignātes ipis ꝓcuratores ⁊ aduocatos. ⁊ ſolēniter cōtra eos procedētes finaliter per iudicē fuit ſententialit̃ ꝯcluſum. ex quo fuerint dei creatura: ⁊ pertinēter queſierūt ſua alimēta. ⁊ ne ſuo defraudarent̃ cibo ipſis vnā regionem deſertā: ⁊ nemoroſam ꝯſtituit qđ ibidē remanerēt: et alias terras ibidē vicinas nō occuparēt mādauit. ⁊ ita factū eſt vſq3 in ſ diē p ſentē. Simile dr̄ de alio loco in dyoceſi Conſtantieñ. ꝯſtituto. ⁊ ideo nō miremur: nam conſtat ꝙ animalia bruta ꝓut rōnabilia bñdicunt̃ ⁊ maledicunt̃. Unde plures myſteria dñi nō ꝑpendētes aut penitus ignorantes obloquēdo dicto dñō Lauſanneñ. ſibiq3 detrahētes ex eo ꝙ vſus fuerit talis exorciſmi ꝓloquio. Attū omēs ſtudij Heydelbergeñ. doctores huiōi ritus videtes ⁊ legētes cōſenſerūt.

Ex p̄dictis patet ſi placet ꝙ excōicatiōis: ex bannitiōis ⁊ relegatiōis et exterminatiōis edictū ꝯuenit ⁊ applicaꝛ rebꝫ inanimatis. Nūc redeamus ad ꝓpoſitū forme hui⁹ exorciſmi ſeu vulgaris bñdictiōis. Nā nō dubitamus quin ꝑ ſingulos dies ⁊ annos bñdicimus eſcas preſentes: carnes ⁊ panes. vinū ⁊ piſces victui noſtro de diuine maieſtatis ꝓuidētia creatas ⁊ deputatas vt ad vſum noſtrū ꝓficiāt. ⁊ quare nō carnes viuētes animaliū bñdiceremus vt ad noſtrū ꝓfectū nō deficiant? Nā oramus ex eccleſie ſtatutis ꝓ ſalute mētis ⁊ corꝑis q̄ ſaluo ꝑſiſtere nō pōt ſine talibꝫ creaturis: ⁊ talis creatura ſine alimētis. Unde legimus in eccl'ia de ſancto Blaſio martyre ⁊ ep̄o ꝙ beſtie ſilueſtres ad eius ꝯuenerūt bñdictiōem ⁊ in illū finez ſuis vtebantur bñdictiōibꝫ vt ſaluarenꝛ a beſtijs crudelioribꝫ. Itē q̄dā m'lier ip̄m rogauit vt ſibi porc⁹ redderet a lupis abſtractus: q̄ ſuis p̄cibꝫ ſibi fuerat reſtitutus. ⁊ ſcribiꝛ ps. cxliiij. Oculi omniū in te ſperant ⁊ tu das illoꝝ eſcam in tp̄e oportuno. Aperis tu manū tuā et imples oīe animal benedictiōe. Et videmus per ſinglos dies ꝙ illi q̄ equos aut aſinos aut porcus caſtrant. id eſt teſticulos eneruāt in noīe dn̄i inuocant magnū ſanctū Anthoniū vt ſuo preſidio p̄ſtet illis aīalibus ſanitatis auxiliū. Itez ſepe videt̄ ꝯpertū ꝙ illi qui offendūt porcos ſancto Anthonio donatione fideli paītēr applicatos fore punitos. Item videmus huiuſmodi porcos campanella ſignatos in domus priores nunq̄ꝫ reuertētes aut reuerſuros ꝓut faciūt alij porci q̄ fuerant ſui ꝯſodales. Sūt aūt quidā p̄dicantes p̄ceptū dn̄i ⁊ ſuperſtitiōis viciū ꝑſequentes: ⁊ puto ꝙ ſuperſtitiōis effectū fundamētalit' nō intelligāt. ⁊ ꝙ in hm̄ōi ꝑſecutiōis ꝓſecutiōe ſuꝑſtitiōis crimen incurrant. ſicut ille qui in ꝯfeſſionis ſcrutinio nimiū curioſus plus q̄rit q̄ꝫ deceat: aut ꝯfitens ex multiloquio aut v̄bo ocioſo: de q̄ reddēda eſt ratio nimiū excedat. ⁊ ꝙ ambo careant humilis ⁊ fructuoſa confeſſionis eterno premio. Sic ad propoſitum non intelligens ſuperſtitionis effectus. vt ſuperſtitionis crimen non incurrat apud ſemetipſum nimium curioſus ⁊ ſine libris et capite proprio procedat agitatus diligenter caueat.

Ad quartam nunc perueniamus queſtionem.

An videlicet omēs carminatiōes benedictionū ⁊ maledictionū generaliter ſint ꝓhibende. de qua talē pono benedictōis aut exorciſmi prolationē. Nam ſi quis habet equū p̄cioſum quinquaginta vl' centū florenoꝝ vermibꝫ corrodentibꝫ quaſi moriturū. ⁊ ſi bonus homo ſanat talē equū ꝑ modicū ordinez verboꝝ in aures. ⁊ latus aut os equi ſufflatoꝝ: que tn̄ verbo ꝓut noui nō ſunt contra fidei articulos aut al's contra bonos mores: nō puto ꝙ ille exorcizans mortaliter peccauerit qui talē equū generoſum ⁊ hominem anguſtiatū: timens ſe ⁊ ſuos damnificandū liberat a damnis ⁊ penis expenſaꝝ. Puto igiꝛ ꝙ ille qui tales vel ſibi ſimiles exorciſmos p̄dicat vitādos aut ſcribit dimittēdos fuerit tā pauꝑ aut ſimplex religioſus ꝙ nunq̄ꝫ habuerit eq̄ ſeu aſini damnatiōis vſum. Nā eunuchus vel homo frigidus: aut al's impotens ⁊ maleficiatus: ⁊ nō habēs carnis ſtimulos leuiter deteſtaꝛ acerrime fornicātes aut luxurioſe viuētes. cū tn̄ de ſimplici fornicatiōe inter ſolutū ⁊ ſolutā cū ſit de peccato minimo mortali: reddam⁹ rationē. Nā doctores ponūt certos actus indifferētes q̄ nec ſunt vicia vel virtutes. ꝓut ꝯtingit inter plus vel minus vigilātes vel dormiētes. Et credo ꝙ ille qui liberat homiez ⁊ equū a tali periculo ꝙ nō ſit purū indifferēs: ſed ſit inter ꝓmerētes ⁊ opeꝝ miſcdie virtutes. ſicut ille qui hominē telo ꝯfixū certo carmine liberat ⁊ ſine dolore telum radicitus eneruat. ⁊ ille q̄ vulnus hominis recenter illatū bono carmine carmiat: ⁊ taliter ꝙ vulnerato nil mali ꝯtingat. ſimiliꝛ oculos ⁊ alia corꝑis hūani mēbra carmiat: ⁊ hominē a dolore liberat. Nā dicit ap'ls. Omnia q̄cunq̄ꝫ facitis in noīe dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i facite. Col. iij. ⁊ ille q̄ dicit omnia nullū caſum vel actū (saltē bonū) excipit. ⁊ ſic in ſanādis hoībus vel pecoribꝫ nullā diſtinctiōez interpoſuit. Unde dicit lex impalis. C. de maleficiis. l. per. ⁊ Azo. ibidē in ſumma. ⁊ ꝯcordant doctores canonū et p̄ſertim Archid. ꝙ ille qui arte ſua repellit tempeſtates per malā artē alterius qui artificialiꝛ demonū adiutorio tempeſtates ꝓuocauit ꝙ ille repellēs mereꝛ. Sed modo vlterius ꝓcedēdo ad caſuz thematis de vacca ⁊ ruſtico q̄ vaccā ſanauit. ⁊ fortaſſis ꝑ ſuū ſacerdotē terribiles correctiōes ſuſtinuit. Nā videꝛ q̄a taliter dixerit ipſe ruſticus. Syg das wor das maria eyn kindt gebar. ⁊c̄. ac ſi diceret: iuxta q̄rundā opiniones. ego dubito ꝙ virgo genuerit. ſed ſi eſt verū. fiat ſignū: ꝓut dyabolus dixit ad xp̄m. ſi filius dei es dic vt lapides iſti panes fiant. Sed aliꝛ doctores exponūt hāc dictiōem ſi. in pluribꝫ oratiōibꝫ: vt hic Si deus eſt animus vt nobis carmia dicunt. ⁊ ibidem hec dictio ſi: poniꝛ pro quia. ⁊ erit bonus ⁊ catholicus ſenſus. quia iſte

Catho⁹ fuit hō chriſtianiſſimus. Sic ſimiliter ſcribit Ezech. xx. vbi dicitur. ſi iudicas eos. et exponit: quia ad te dn̄e pertinet iudicare. Sic in ps. lvij. Si vere vtiq3 iuſticiā loquimini recte iudicate filij hominū. ⁊ hic ſimilit' ponit' p quia. ac ſi diceret. q2 vos filij hoim ⁊c. Vel ſi quis dixerit. ſi in inferno nulla eſt remēptio. O q̄3 terribilis eſt illius recordatio. ⁊ hec omīa p̄miſſa nihilominus firmiter credit. ſed p certo ſcire nō poterit. Vn̄ videt' q' ille ruſticus qui taliter in ſimplicitatis ſine eloquio vſus eſt talis exorciſmi ſimplicis oraculo: a ſuis ſeniorib⁹ ſepe probato. nō peccauerit vt dicendo: q2 firmiter credo verū eſſe q' Maria virgo peperit ⁊c. ⁊ ſic ſe et paruulos ſuos de tanto dāno liberauit. ⁊ ſi bene perpendo tūc hec verba ſumpta ſunt de ſctō euāgelio Lu. c. j. q' dicu xp̄m natū de glorioſiſſima v̄gine Maria. Sed ad huius queſtionis ſinceriorē determinatiōe3 vlterius pcedamus. nā nō dubitam⁹ quin int' plebeos ſimilit' ⁊ vulgariū tumultus ſint infinite carminū ſeu carminātiū: necnō exorciſmo⁊ bn̄dictiones ⁊ valedictiōes. inter quas putamus plures fore multū ſupſtitioſas. ⁊ etiā aliq̄s beneualentes. de quib⁹ mentionē facit frater Joh. in ſum. ti. de ſortilegijs per certas queſtiones. et reperimus p ipſu3 et ſuas opiniones multū fore efficaces. ⁊ non omēs inanes. ſed generaliter ſine diſcretionis et diſtinctiōis calculo ſimplicit' oēs phibendo. prout facit q̄da3 doctor de ſupſtitionib⁹ in certo tractatulo ſupficialit'. put gallus p primas loquēdo nō exāmināndo ſingulo⁊ formas aut verbo⁊ virtutes ponderādo. q̄ reuera multis ſinceris homīb⁹ nocet iniuriādo. ſicut ille q̄ generaliter ſine qualificatione dicit omīb⁹ debitorib⁹ noſtris dimittendū. hoc eſt iniurias ⁊ damna ⁊ moleſtias ptinacit' inferētib⁹ fore ſimpliciter ⁊ de plano parcendū. iuxta orationis dn̄ice decretū. hic mentit': quia al's iniuriā paſſo ſalubrius dat' remediū ne dāmificator de ſua malicia tanto leuius reportet cōmodū. put doctores theologice veritatis ⁊ canonici iuris ſcribūt virtutis ſalutar' remediū. ⁊ p̄ſertim inter alios exīmi⁹ ille Guilh. durādi q̄ cōpoſuit iur' ſpeculū ⁊ libr. q̄ dr' Rōnale diuio⁊. ⁊ ibidē de officio miſſe ⁊ in orōnis dn̄ice clara declaratiōe. ⁊ ibidē vel alibi poteris videre. Sic ſimiliter de vſuris generalē faciēs phibitiōis deteſtatiōem: errat cū in multis caſib⁹ vſura⁊ contractus videat' pmiſſus. vt videt' p Hoſtien̄. et Goff. eodē tit. in ſuis ſumma⁊ collatiōib⁹. Itē qui dicūt indifferēter omēs demonū inuocatores ac ipo⁊ miniſterio fungētes fore criminalis pcti dānabiles. hi errāt corde nō ↄſiderātes q' ſanctus Theodorus Seduneñ. epus vnā magnā cāpanā ſibi per ſummū pōtificē. vic3 Leonē papā liberalit' donatā de vrbe Romana vſq3 ad Seduneñ. eccl'ie loca portari fecerat ſimpliciter p demonio⁊ obſeq̄a. ⁊ q̄re nō ſic viri catholici pſcerēt vt ipis obedirēt demonia. nā ⁊ exorciſte reſtringūt dyabolos vt exeāt corpa poſſeſſa. Sic ad ppoſitū ſupſtitiōis exceſſu3 tā generalit' ⁊ indifferēter p̄dicās ſuo pena mortalis pcti fore deteſtādū ⁊ nimiū curioſus v̄tutē vocabuli nō pſcrutādo. put p ſctm̄ Tho. ⁊ alios doctores videt' ſubtilit' diffinitū ſe cū ſupſtitiōis pſecutiōe dānat' ī infernū.

Ad quintam qua notat' an ppter rigmos carminis vl' verſificatiōis carmīatiōes ſint deteſtande. videt' dicendū q' ⁊ ſi ſint plures audēter p̄dicātes exorciſmo⁊ rigmos vel metro⁊ exametro⁊ vel pētametro⁊ aut lirico⁊ al's oda⁊ vſus fore deteſtandos: tales minime ppendūt q' ſancta eccl'ia in hymno⁊ ⁊ cantico⁊ dictaminib⁹ frequēter recipit hmōi dictaminū modos. vt in primo hymno Conditor alme ſyde⁊. ⁊c. vſq3 in finē: et quaſi p omēs hymnos eſt certo⁊ pedū paſſuū ⁊ ſillaba⁊ determinatus numerus ⁊ per octo ſillabas nobiliū ⁊ ruſtico⁊ videnť curizandi. taxari paſſus. vn̄ generalit' oīa carmīa metrice vl' rigmatice dictata leni⁹ memorit' mētib⁹ hūanis videt' incorpata. ſ3 pſa ſimplex ⁊ puata ſcptura tardius ↄcernit' repetēda.

Ad ſextam queſtionē qua caueť an ppter aliq̄s geſtus. ritus et mores carminātiū actus ipſo⁊ ſit deteſtādus. q2 quidā in ſuorū carminū plationib⁹ habēt diuerſos ⁊ aduerſas morū tacmū ⁊ geſto⁊ ritus ⁊ apparatus. Dico q' xp̄s illuminādo cecū a natiuitate nō ſimplicit' v̄bo pceſſit. put cū alijs infirmo⁊ corpib⁹. nā loca oculo⁊ tetigit. lutū de terra ⁊ ſputo ↄfecit: ⁊ ↄſimiliter ipſu3 liniuit: ⁊ poſtea ad natatoria ſyloe trāſmiſit. ⁊ vt ſe lauaret ptinēter cōmiſit. quib⁹ omīb⁹ pfectis cecus illumīat⁹ fuit. ſed dū lepro ſum ſanauit: ſimplicit' impando dixit: mūdare. ⁊ hic taliter ſanat⁹ receſſit. Itē ſctūs Marcus euāgeliſta ſanādo ſutorē in manu ſiniſtra leſum: expuēs in terrā ⁊ de ſputo ⁊ terra faciēs cōpagationē: vnxit manū ſutoris leſa3 in noīe dn̄i ieſu xp̄i cū crucis ſigno ⁊ ip̄m ſanauit. Et ſanct⁹ Hiero. p̄dictus ſimilit' p ſignū crucis in noīe crucifixi leonis pedē reſtaurauit. Itē pph̄a Helizeus ſanādo puerū vidue ſarepte: mirabiles fecit ritus apparatus ⁊ geſtus anteq̄3 puer fuit reſuſcitatus. vnde nec xp̄m nec alios ſanctos viros in ſuis apparatib⁹: geſtib⁹: ⁊ morib⁹ tā ptinaci

ter arguamus: cū ipſius ſcʒ xpi actio ſit noſtra inſtructio. ⁊ cōſequenter alioꝝ chriſtif. deliū. ſi quos fecerint ſignoꝝ apparatus: nō tā arroganter corrigamus. Perpende deſup quot ritus: tactus ⁊ mores exercent pſbyteri in pruulis baptizandis qui in primitiua eccleſia fuiſſent exorbitantes. nā baptizabant in nomine chriſti ⁊ omnes fuerunt gratia ſpiritusſancti muniti. vñ le. ⁊ no. in. c. Eſtote. de re iudi. ꝙ in his in quibus dubitamus quo animo fiant niſi ex natura ſint mala. hec in meliorē partem ſunt interpretanda. ſic interdū excuſat mendaciū prout cōtingebat in egypto tpe Pharaonis de mēdacio obſtetricū. ⁊ reputat a qbuſdā opus meritoriū put cū ille excuſat q hominē abſcondita latronibꝫ aut raptoribꝫ queſitū. licet ſtricto iure dicat ꝙ pro nullo bono malū ſit faciendū. ſʒ ecōtra dicit ꝙ inter duo mala minus malū eſt eligendū aut eligendū. Et igit mihi ſimpliciano put libris neceſſarijs orbato ⁊ incarcerato (ſaluo tñ ſemp ſaniori conſilio) videt ꝙ carminātes ⁊ verbis contra fidē catholicam aut iuris diſpoſitionē nō pferētes ſed ſimpliciter ⁊ de plano ad ſaluandū creaturas omnipotētis animatas aut inanimatas. put ruſticus in themate conſcriptus ſimpliciter pceſſit. ⁊ ꝙ idē nō peccauerit ſed potius meruerit ꝙ ſe et ſuos pauperculos quoꝝ curā iure diuino ⁊ humano naturaliter geſſit de magnis dānis ⁊ penuria releuauit. vnde iura pmittūt ne pereat fructus in terra nr̄a miſeratione diuina diffuſus (ſi neceſſitas imminet) ꝙ in die feſto colligat. defalcet ⁊ habitaculis fideliter reponat. quod alˀs ſine neceſſitate tanꝗ̄ mortale nō concedit. Qualis igit vt putas ſit imminēs ⁊ vrgēs neceſſitas dū p paupibꝫ infantulis fame lamētabiliter eiulantibꝫ refocillat animal tā magni pfectus ⁊ cōparatiōis tantus. ſicut ſi p principe equus reſtauraret generoſus. aut mula cardinalis vnius magni potentatus. ⁊ talis reſtauratio fit per tā facilis ⁊ leuis ſine leſione fidei bñdictiōis ⁊ verboꝝ ritus. nouerant eñ ꝙ ſui pgenitores taliter pfecerūt: ⁊ forſitan eſt arcanū dei ꝙ ſancti viri p reuelationē diuinā pceperūt ſicut olim p hoc verbū Ananiſapta reſeruatū tenui ⁊ portatū ꝯtra peſtilentiā fideliter credentes ſecuritatē pceperūt. Nam experiēter videt ⁊ ab eccleſia permittit ꝙ illi qui p certas verboꝝ formas ſerpentes tollūt put apli fecerūt: ⁊ tangunt ⁊ in medicinalibꝫ refectionibꝫ multiplicit deducūt. imo leproſos ſanando nōdum fundamētaliter infectos multū pficiūt. ⁊ ecce ꝙ ille qui ꝓprietalibus verboꝝ exorciſmis in eadē forma nō vtitur. licet fortiora loquat nihil apud ſerpentes operat. Ecce glorioſus ⁊ mirabilis deus in ſanctis ſuis: hominibꝫ cōceſſit tale myſteriū bonis: ſimiliter ⁊ criminoſis ⁊ idē ipſe deus conuincit ꝙ filij ſui ſacratiſſimū corpus per bonū ⁊ malū ſacerdotē: p certā ⁊ determinatā verboꝝ formā ⁊ nō aliā de ſummo celoꝝ throno ad altaris menſam coaptat. ⁊ p ſacerdotē eiuſdē tangit ⁊ leuat manū mundā vel immūdā. vñ dicit Greg. ꝙ miracula minora p maiora probant. vñ minus eſt miraculū ſi p certā verboꝝ formā de euāgelica veritate ſumptā ſanamꝰ equū: mulā vel vaccā a graui dolore ſauciatā: ꝗ̄ ſi p certā aliā formā extra euāgelicā veritatem: nō tamen euangelio aut catholica fide contrariā: contentā aut conſcriptam.

Alius tractatus exorciſmoꝝ ſeu adiurationum.

Quoniā deus magnus dñs ⁊ rex magnus ſup omēs deos. Nouit ꝙ gentes que quondā deos coluerūt: meditati ſunt inania. nihilominus nī illo pmittēte pfecerūt grandis magnificentie mirabilia. put narrat Valerius maximus li. j. c. vlt. et Iſiđ. li. ethimo. ix. c. xj. de dijs gentiū. ⁊ Virgilius optimus poetaꝝ. ex qꝛū libris p mundi climata diſperſis ſupſtitionū diuerſaꝝ abuſiones etiā xpifideles receperūt: pmittunt tñ ⁊ inhibent libri tales legi iuxta materiarū ⁊ perſonarū diſpoſitiones. vt plene le. ⁊ no. xxxvij. diſt. in prin. et multis. c. ſe. Hinc clerici peritiores et imperiti eccleſiaꝝ: curati ⁊ plures conſequēter ad populū plerumꝗ̄ ſpeciales ⁊ generales ꝓpalarunt doctrinando phibitiones. ⁊ accidioſa quadā corporis laſſitudine ſcripturas ſcrutinio ſolerti ſcrutari ſermantes defecerūt. ⁊ diſcretionis clari determinatiōis pſertim in exorciſmis. i. adiurationibꝫ ⁊ bñdictionibꝫ ⁊ carminibꝫ et carminatoribꝫ ⁊ carminatricibꝫ ⁊ eorūdem dictaminibꝫ aromatum more: minutim nō triuerūt. ſed ſicut gallus p prunas ſupficialiter ſtrepitauerūt. prout hi qui de vſurarū contractibꝫ ⁊ eius differentijs rimari laſſati p libros ſtudioſe certificari nolunt Et ꝓpterea genera

liter om̄is contractus cōmertiū prohibere conſueuerūt. ⁊ ſub oratiōis dominice proſa om̄ia debita debitorib⁹ noſtris dimitti contendūt. et hi errant corde. Ponit autē Joh. in ſum. pfeſ. li. j. ti. xj. q. xi ij. de carminib⁹ et carminatricib⁹ ⁊ carminatorib⁹ de materie preſentis determinatione certā queſtionē. ⁊ allegat ſanctū Tho. de aquino venerabilē. Sed iudicio mei Felicis prepoſiti Solodoreñ. ⁊ cantoris Thuriceñ. decretorū doctoris multū inutilis (ſaluo ſaniori) apparet ꝙ in tam magno generali nimiūqꝫ frequētatiōis negotio ad cōpetentis ſaturitatis declaratione nō proceſſerit. ⁊ hoc ꝓpter maiorū ſupabundantiū ſibi continuo cōcurrentiū in grauiorib⁹ queſtionū materiarū deciſionib⁹ tanqꝫ plurib⁹ attent⁹ humaniter ſibi fuit minor ad ſingula ſenſus. prout le. ⁊ no. de heret. Accuſat⁹. §. De queſtionib⁹. li. vj. vel fortaſſis protūc tales exorciſmi adiuratiōes ⁊ carminatiōes nō prout modo fuerūt tam frequētes ⁊ plerūqꝫ theologi nimias ſubtilitatis a iure nō prohibite cōculcarūt intricationis cōuolutiōes. ꝓtuſi ſenſus mei nubeculas turbulētius cōglutinātes. Unde nup caſualiter pſcrutando reperi quaſdā ſcripturas per reuerendū in chriſto patrē ⁊ dominū meū dūm epiſcopū Lauſanneñ. approbatas. ⁊ inſuper ex improuiſo pridie legēdo quandā collationis cōpilationē. quā in Heydelbergeñ. ſtudio quondā comperi dictatā. ⁊ vt rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. vt dicit Greg. in omel. ⁊ igit huius collatiōis myſteriū prius expediam⁹. ⁊ hinc ad vlteriora procedam⁹. Et ecce audi rē proprie geſtā ꝙ de anno dñi. M.cccc v. die ſexta. mēſis Februarij quidam peritus frater wernherus lector ordinis Auguſtineñ. in aula epiſcopi Spirēſis in opido Heylbergeñ. reuocauit octo articulos tāqꝫ erroneos. per ipm p̄dicatos. inter quos quartus de certis exorciſmis erat talis. in forma vulgari patēter alemanico pceptus. Jtē der vierd das ſegen zymlich vnd one ſund mög geſchehen. Et cōſequēter dixit formā vnius exorciſmi q̄ talis fuit de vulnerib⁹ curandis. Chriſtus warp geborn. chriſtus ward verlorn. Chriſtus ward gefunden: der geſegnet dieſe wunden Jm namen des vaters ⁊c. Jnſup retulit idē lector ꝙ in ſe ⁊ alijs hac vſus benedictiōe frequēter profecerit. hanc igit verborū prolationē ad mādatū dñi epiſcopi Spireñ. ⁊ peritorū ſtudij Heydelbergeñ. tanqꝫ erroneā reuocauit: ⁊ ſe de cetero nō prolaturā promiſit. Unde cauſa nō erroris aut diffidētie ſed informatiōis adipiſcēde. ⁊ nō tantū mei puſillanimitatis: ſed multorū cōmorantiū in circuitu q̄ tales vel ſimiles aut pares vel equiualētes p ſingulos dies proferūt ⁊ hominū languorib⁹ ⁊ etiam pecorū ⁊ animaliū brutorū dolorib⁹ ⁊ infirmitatib⁹ experiēter ſubuenire cōſueuerūt. ⁊ ponam⁹ ꝙ periti aut imperiti: rōnem huiōi curationū nō poſſint allegare. experimentū tamen curatiōis ⁊ dolorum ſublatiōis, p cauſa patēter poſſunt aſſignare. put experient vidi in homib⁹ ⁊ beſtijs: tales: (vt ita loquimur) adiuratiōes p proſas aut dictamina certorū verborū prolata pficere. Nā magiſter Raſis almōſoris monarcha in medicinis in ſua practica. li. ix. in fine certas ponit morborū curas q̄ dicunt ⁊ intitulant experimēta: Raſis almonſoris: vbi ſcribit ſe ⁊ alios multipliciter profeciſſe nullā tamē cauſā aut rationē huiuſmodi curationū niſi ſolam allegat experientiam p magnos viros cū lucris ingentib⁹ acquiſitam: vt dicimus cōtra morſum canis rabidi pilos ſuos valere vbi nulla ratio colligit niſi ꝙ vſus ⁊ experientia patēter inducitur. ſic fit de morſu letali ſcorpionis. qui ſi mox ſup ictu cōterit venenū veneno ſubleuat ⁊ homo de morte liberat. de quo etiā infra dicet. Sunt autē qui in talib⁹ carminū dictaminib⁹ multū rigmos ꝓborum vulgariū de omib⁹ linguis deſpexerūt. ſed quid dicem⁹. Nam ⁊ ſancti pr̄es in ſcripturis ſacris frequēter metris exametris ⁊ pentametris: vt hic Salue feſta dies. ⁊ inſup lyricis ⁊ heroicis ⁊ elegiacis ⁊ buccolicis ⁊ rigmaticis vſi fuerunt: vt patet p omēs hymnos ⁊ pleriſqꝫ ſequētias. ⁊ Boetius de conſol. vſus eſt omniū metrorū odis ⁊ totū pſalteriū apud hebreos videt metricū. vt dicit Jſid. ethimo. li. v. c. xj. Carminant autē in omni lingua frequētius ode rigmatice vel metra vt ipius materie progreſſus firmet facilius ⁊ ſtabiletur in humane ſagacitatis memoria: ⁊ ornatius ⁊ floridius ⁊ labilius ⁊ lympidius ac facilius proferat in omi prolatura. Sed nūc procedamus ad p̄dictorū verborū formā ⁊ couertamus ſimpliciter in nr̄e latinitatis noſtre proſe grammaticā. Nam dicit Auguſtin⁹ ſuper Matth. ⁊ habet de ver. ſig. c. Nihil obſtat narrādi diuerſitas vbi eadē dicunt: maxime cū q̄libet euāgeliſtarū eodē ordie credat dicere quo deus voluit. Hec ibi. ac ſi diceret. verba tranſpoſita idem ſignificant. de conſe. diſt. iiij. c. j. de reſcrip. Cauſamqꝫ. ⁊ igitur taliter tranſponam⁹ dicendo. Chriſtus eſt nat⁹. chriſtus eſt pdit⁹. chriſtus eſt inuentus. ⁊ ille benedicat hoc vulnus Jn nomie patris ⁊c. Nam ꝙ chriſtus natus eſt patꝫ Matth. j. ⁊ ij. ⁊ Luc. ij. ⁊ ꝙ chriſtus pditus eſt: ⁊ p ſuos parentes ⁊c

quiſitus ⁊ inuentus eſt patet Luc. ij. Et ſic patet ꝙ huiuſmodi verba ex radicibꝰ ſanctoꝝ euā-
geliorū ſunt extracta. Nam hoc eſt quotidianū ꝙ in diuinis officijs pro ſalute mentis ⁊ cor-
poris ſuppliciter rogamꝰ dominū. Unde Petrus apoſtolorū princeps dixit ad Eneā. Sanet
te dominꝰ noſter ieſus chriſtus: ſurge ſterne lectū. Act. ix. Itē Barnabas fiducialiter agens
in nomine dñi noſtri ieſu chriſti ⁊ miracula fecit. vt ibidē. ⁊ chriſtus dixit Marci. xvij. Amen
quippe dico vobis: ſi habueritis fidem ſicut granū ſinapis ⁊ dicetis monti huic. tranſi hinc ⁊
trāſibit. ⁊ nihil impoſſibile erit vob ⁊c̄. Unde ſi bona fide dixerit hō huic morbo trāſi hinc. ⁊
nihil vel aliqd aliud adderet: ⁊ homines ſanaret. qs ſibi improperaret. Nā chriſtus (vt legitur in
euāgelio Iohā. ix.) expuit in terrā ⁊ fecit lutū ex ſputo ⁊ liniuit lutū ſup oculos ceci. ⁊ dixit ei.
Uade ⁊ lauare in natatoria ſyloe ⁊c̄. qs dubitat quin ſi xp̄us nutu vel ṽbo ſimplici voluiſſet.
cecus iſte ſanatꝰ fuiſſet: nihilominꝰ tū tot fecit verboꝝ ⁊ geſtoꝝ apparatꝰ. ꝓut ſimplici verbo
imperatiuo dixit leproſo. ſanare ⁊ ſanatꝰ eſt. Marci. j. Regulant aūt chriſti actio nra eſt inſtru
ctio. ij. q. j. Deus omp̄s. de iurein. Et ſi xp̄s. de q̄ de pe. diſt. ij. Liquido. ⁊ dixit Greg. in omel.
Lu. x. dñs ⁊ ſaluator nr̄ frēs cariſſimi aliqn̄ nos admonet ſermōibꝰ. aliqn̄ ṽo operibꝰ. Ipa eni
facta p̄cepta ſunt. qa dū aliqd tacitꝰ facit: qd agere debeamus innoteſcit. Et hic dixit freqnter
ad hoīes. fides tua te ſaluū fecit. ⁊ nō in aīa tm̄: ſed etiā in corpe. vt Math. ix. Marci. v. ⁊ x.
⁊ Luc. vij. ⁊. viij. ⁊. xiij. ⁊. xvij. ⁊ fides eſt q̄ vincit mundū. j. Ioh. v. xj. q. vij. Sciſcitantibꝰ.
Uñ dixit aplus. Oē quodcūqȝ facitis in ṽbo aut in ope. oīa in noīe dñi nr̄i ieſu xp̄i facite.
gratias agentes deo patri p ipm ⁊c̄. Ad Colloſ. iij. xxvj. q. v. Nō licet. Et nō erit impoſſibile
apud deū oē verbū. Lu. j. Unde dixit Petrus ad ieſum. Preceptor p totā noctē laborantes
nihil cepimꝰ: in ṽbo autē tuo laxabo rhete. ⁊ cū hoc feciſſet: cōcluſerunt piſciū multitudinē co-
pioſam Lu. v. Et iterū dixit chriſtus. Amen amen dico vob: quia q̄ verbū meū audit ⁊ credit
ei q̄ miſit me habet vitā eternā. Iohā. v. Item dixit chriſtus Marci vlt. Signa aūt eos q̄ cre-
diderint hec ſequētur. in noīe meo demonia eijcient. linguis loquent̄ nouis. ⁊ ſi mortiferum
qd biberint: nō eos nocebit. ſup egros manus imponēt ⁊ bene habebūt ⁊c̄. ⁊ igit̄. Quicūqȝ in
uocauerit nomē domini ſaluus erit. ad Rom. x. de pe. diſt. iij. Adhuc inſtant. Et hic aplus et
hic canon generaliter loquētes nō diſtinguūt qualitercūqȝ aut quomodocūqȝ inuocemus no-
men dñi: aut eius myſteria. nec nos diſtinguere debemꝰ. vt. ij. q. v. Cōſuluiſti. ff. de pub. iudi. j.
De p̄cio. neqȝ inſontē. i. innocentē habebit dñs eū qui aſſumpſit nomē dei fruſtra. Exod. xx. ⁊
xxij. q. iiij. Neceſſe. Uñ dixit Beda in omel. ꝓut habet̄ de re. iurj. c. ij. ſup hoc verbo euangeli-
ſte nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. Math. vij. Lu. vj. ⁊. vj. q. j. Deus omnipotens. hoc loco
nihil aliud nob precipi eſtimo. niſi vt ea facta q̄ dubiū eſt quo aīo fiāt in meliorē partē interp-
temur. qđ eni ſcriptū eſt. Ex fructibꝰ eoꝝ cognoſcitis eos. de manifeſtis dictū eſt q̄ non pñt bo-
no aīo fieri vt ſtuprū. blaſphemie. ebrietates ⁊ ſimilia. de qbus nob pmittit̄ iudicare. Hec ille.
Et hec ꝓrie ad ꝓpoſitū noſtrū. Et ſi dubiā in meliorē partē interpretari iubemur: pront pre-
mittit̄. Quare nō ea de qbus nō dubitamus quin fiant bono aīo: interp̄temur ergo vt res po-
tius valeat q̄ȝ pereat. de ver. ſig. Abbate. de fi. inſtru. Dilectos. ff. de re. dū. l. Quaſenꝰ. Et ſi be-
nigniorē ſententiā ſequi debemꝰ in re dubia ⁊ potius in certa. ⁊ vbi reo penitꝰ eſt bona. ff. q̄ in
teſta. delen. l. Proximꝰ. ⁊ ṽba debēt ſeruire intētioni: ⁊ nō intentio verbis. per ṽba eni exprimi
tur intentio. xxij. q. v. Humane aures. xxxviij. diſt. Sedulo. j. q. j. Marchionē. de ver. ſig. In
telligentia. ⁊ deus plus reſpicit intentionē q̄ȝ actus. xv. q. vj. Si ſacerdotibus. ⁊. §. ſequēti. in
fi. ⁊ intentio regulariter iudicat hominē. xxij. q. v. Non eſt. Hic autē in ꝓpoſito eſt opus bonū.
intentio bona. ⁊ verba ſunt veritatis ⁊ ſalutis myſteria ſumpta radicitus: ꝓut p̄tactū eſt de cor
pore ſanctoꝝ euāgelioꝝ: vt patȝ. vñ pingue verbū de pingui intellectu ꝓceſſit. vt le. ⁊ no. xj. q.
iij. c. pe. ⁊ verba tā clara ciuili modo nō captioſe ſunt intelligēda. iiij. diſt. Erit. ff. de ſerui. l. Si
cui. Uñ dixit chriſtus. In noīe meo demonia eijciunt̄. Mar. xvj. ⁊ ideo dixerūt ad ieſū. lxxij.
diſcipuli dñi reuertētes cū gaudio. Dñe etiā demonia ſubijciunt̄ nob in noīe tuo. Luc. x. Uñ
dixerūt aplī. nec eni aliud nomen datū eſt hominibꝰ in quo oporteat nos ſaluos fieri. Act. iiij. ⁊
infra: ⁊ nūc dñe reſpice in minas eoꝝ videlicȝ iudeorū. ⁊ da ſeruis tuis cū oī fiducia loq ver
bū tuū in eo ꝙ manū tuā extendas ad ſanitates ⁊ ſigna ⁊ prodigia fieri p nomē ſancti filij tui
ieſu. Hec ibi. Et hec oīa fiant ſicut hic in ꝓpoſito: ne nomē dñi ⁊ doctrina blaſphemet̄. j. Thi.
vj. Uñ dixit dñs vicȝ Deut. viij. Nō in ſolo pane viuit hō. ſed in oī verbo qđ p̄cedit de ore
dei. Math. iiij. Unde verba dei ſunt ſemē. quod aūt cadit in terrā bonā aut malā. ſi in bonam

facit fructū.ſicut hic in ꝓpoſito.ſi in malā nō facit fructū.vt le.⁊ no. Lu.viij.Sūt autē ꝑuerſo-
res huiuſmodi ſimplicitatē verborū ꝑuertētes ⁊ adulterātes verbū dei.vt dixit apl's.ij.Cho-
rinth.ij.⁊.iiij.qḋ exponit Grego.moral'.li.xxij.c.xv.ſic inquiēs.Adulterare nāqꝫ eſt verbū dei:
aut aliter ſentire de illo q̄ꝫ eſt:aut ex eo nō ſpūales fructus:ſꝫ adulterinos fetus q̄rere laudis hu-
mane.ex ſinceritate ꝟo loqui eſt nil in eloquio extra quā oportet acq̄rere.ſed ex deo loquitᷣ qui
ſe nō a ſe habere ſed a deo accepiſſe qḋ loquitᷣ.Hec ille.Vn̄ liberū eſt qḋ vti libere q̇libet poteſt
verbo dei ad eū vſum ad quē vti licite poſſumꝰ.Nec obſtat.ij.q.v.Cōſuluiſti.Qḋ quidē.c.al-
legāt quidā doctores ſacre theologie ꝯtra tales adiuratiōes.vbi dicitᷣ ꝙ ſanctoꝝ patrum docu-
mēto ſancitū nō eſt:ſuꝑſtitioſa adinuentiōe nō eſt p̄ſumendū.⁊ in iſto.c.Stephanꝰ papa lo-
cutꝰ fuit ꝯtra hos q̇ feruētis aq̄ ⁊ candētis ferri iudiciū fieri voluerūt in eccl'ia dei.vt ibidē pa-
tet in rubro.Vn̄ dicit glo.ibidē ſuꝑ ꝟ.Superſtitioſa.vtili autē ⁊ neceſſaria videlicꝫ adinuen-
tione licꝫ vti.⁊ alle.multa iura:⁊ vbi canon nō excipit:nec nos excipe debemꝰ:vt p̄allegatum
eſt.⁊ oīa cōceſſa intelliguntᷣ de iure cōmuni niſi prohibita in certis caſibꝫ inueniantᷣ vt innuitᷣ
xxvij.q.ij.Lex diuine.de ſen.excō.Aug.cōcordat nobiſcū.ſi ſaltē bn̄ ꝑpendamꝰ.frater Aſten̄.
li.j.c.xv.licet breuibꝫ verbis:q2 attētꝰ pluribꝫ alijs.Sed ad ſedandā rigoris ſeueritatē illorū
qui nimis rigoroſe ſolēt in his exorciſmis ſimpliciū mētes ꝑturbare.Notandū vt le.⁊ no.xj.
diſt.§.j.ꝙ Salomon ante nomīs dn̄i noſtri ieſu xp̄i inuocationis inſtitutionē ⁊ eius aduentū
quendā modū exorcizandi adinuenit.quo demones adiurati ab obſeſſis corporibꝫ pellebātur.
⁊ igitᷣ hodie huic officio mancipati:exorciſte vocati ſunt.Hec ibi.Unde nigromantici in vno
librorū ſuorū volumīe qḋ dicitᷣ officiorū habēt canones quos dicūt vincula Salomōis:quē
librū cū multis alijs per Salomonē in Arabia in certis montiū cauernis abſconditū repe-
rit Virgilius tp̄e Octauiani imꝑatoris ⁊ de Arabica lingua in noſtrā latinā prolationē tran-
ſtulit.per quē hodie huiuſmodi nigromāticoꝝ preſumptio.demones ad obſequioꝝ mirādo-
rū miniſteria hoīm coartare cōſueuit.Itē vt dicit mgr̄ in hyſto.iij.Reg.iiij.Salomon excogi-
tauit adiuratiōes q̇bus egritudines ſolebāt mitigari.alias quoqꝫ de quibꝫ demones eijcerentᷣ.
⁊ alias q̇bus obſtricti nō redirēt.excogitauit etiam caracteres q̇ inſcribebantᷣ gemmis q̄ poſi-
te in naribꝫ arreptitij cū radice.Salomoni mōſtrata:ſtatim eū a demonibꝫ liberauit.Hec ſcie-
tia plurimū valuit in gēte hebreorū:⁊ maxime neceſſaria erat.Hec ibi.Et plura alia hos exor-
ciſmos approbantia.Itē ſcribit idē magiſter in hyſtorijs.Exoḋ.ij.ꝙ Moyſes erat vir bellico-
ſus:⁊ dū fugebat de egypto in ethiopiam.⁊ ſuccurrebat regi ethiopū magnifice nimis.⁊ igi-
tur Tharnis filia regꝭ oculos ſuos iniecit in moyſen cū fuerit homo mire pulcritudinis.⁊ ex
cōdicto ip̄a tradidit moyſi ciuitatē ſi duceret eā in vxorē:⁊ ita factū eſt.Dum aūt moyſes redi-
re vellet ad populū ſuum nō acquieuit vxor.quia philocapta ip̄m miro modo dilexit.ꝓinde
moyſes tanq̄ꝫ vir peritus aſtrorū imagines ſculpſit in gēmis huius efficacie vt altera memori-
am altera obliuionē conferret amoris.cumqꝫ paribꝫ annulis eam inſtruxiſſet.alterum ſcꝫ obli-
uionis annulū vxori p̄buit.alterū ipſe tulit.vt ſic pari amore paribꝫ annulis inſignirentᷣ.Ce-
pit ergo mulier amoris viri obliuiſci.⁊ tandē libere in egyptū regreſſus eſt.Itē vt dicit Augꝰ.
in libro de ciui.dei.⁊ habetur.xxvj.q.v.Nec mirū.ꝙ illa nobilis mulier Circa maga famoſiſ-
ſima:ſocios Vlixis viri clariſſimi per carmina ſua mutauit in beſtias.⁊ Archades.id eſt gen-
tes de Archadia ſacrificio deo ſuo liceo immolabant.ex quo quicūqꝫ ſumerent in beſtiaꝝ for-
mas conuerterentᷣ.Item his diebus ſunt homīes arte naturali:⁊ etiam miniſterio demoniali.
aeris ſerenitatē conuertētes in formidinem.⁊ grandinis ⁊ niuiū ⁊ pruine ⁊ ventorū boreali-
um patēter inducentes tēpeſtatem.de quo plene ſcripſi in libro de nobilitate.c.xxxij.⁊ ecce ſi ta-
les ⁊ alij plures:de quibus narrat Valerius maximus.libro.j.c.vlt.ꝑ carmina vel artes:aut
alia machinamēta apud deos ſuos ꝑmiſſione dn̄i dei noſtri perfecerūt mirabilia.quare non fi-
dei noſtre veri profeſſores dicerēt cum Moyſe (⁊ nunc canit eccleſia) Non eſt alienatio tam
grandis q̄ habeat deos appropinquātes ſibi:ſicut deus adeſt cūctis obſecrationibꝫ nr̄is.Deut.
iiij.⁊ quare nō idem om̄ipotēs deus noſter nō tantū habentibꝫ fidē ſicut granū ſynapis:ſed ſi-
cut granū cucumeris.immo ſicut mōtes ⁊ colles:ligna fructifera ⁊ omnes cedri inclinaret au-
res ſuas ad p̄ces noſtras:⁊ attēderet pie inuocantibꝫ eum:⁊ oſtēderet illis ſalutare ſuum.Vn-
de cōuenienter ſcripturas introducamꝰ quas de ſupradicto dn̄o meo dn̄o ep̄o Lauſannen̄.in
forma ꝓprie ſubſcripta recepimꝰ de maledictiōe ſeu imp̄catione ferēda ꝯ ſanguiſſugas:piſces
inficiētes ⁊ oēs ꝟmes terreſtres ſeu aq̄ticas.mures.locuſtas.papiliones ⁊ cetera aīalia fructꝰ

terre vaſtantia ſeu piſces q̄ talis eſt. Q̄ñ male pene a deo infligit̄ ꝓpter noſtra pctā primo ⁊ an
te oīa debemus cõuerti ad deũ ⁊ peccata dimittere ⁊ cũ orõnibus ⁊ proceſſionibꝫ deum rogare
ſupplicíter vt plagas ab ipſo nobis inflictas ꝓpter peccata nr̄a dignet̄ amouere a nobis. Dein
de curatus ſeu ille ad quẽ ꝑtinet imprecationẽ ſeu maledictionẽ inferre cõtra animalia nocen-
tia tanq̄ȝ iudex ex officio conſtituat vnũ procuratorẽ pro ꝑplo. ſed cõuenientius eſſet q̄ popu-
lus daret vnũ cum reuerẽtia ⁊ honore debito. qui petat diſcerni citationẽ cõtra aĩalia. citatio
ne ꝓpo decreta mittat̄ certus nũcius ad campos ſeu vineas aut littora aquarũ ſm̄ q̄ erit neceſ
ſariũ. ⁊ ibi citent̄ coram tali: in craſtino tali hora reſpõſoria de his que ſibi obijcient̄ ſub pena
maledictiõis eis inferende. ⁊ ad locũ ⁊ tẽpus conſtitutũ cõpareat procurator populi ⁊ petat mã
dari dictis aĩalibꝫ. Quo audito nihilominꝰ ſi poteſt habere aliq̄d de ipſis animalibꝫ ante cũ
cõſtitutis ſedẽs mandabit eis p̄ſentibꝫ ⁊ abſentibꝫ vt preſentibꝫ cõminando maledictionẽ om
nipotẽtis dei ⁊ totius curie celeſtis ⁊ eccleſie. vt infra tres dies. aſſignando primũ pro p̄mo ter
mino. ſecundũ ꝓ ſecũdo. ⁊ terciũ pro tercio. ⁊ ꝑemptorie a tali territorio vel aq̄s recedant. ⁊ ani
malia q̄ inficiũt inquiete dimittãt vel nocere fructibꝫ terre deſiſtãt. ⁊ ſe in talẽ locuȝ reducãt in q̄
nulli nocere poſſint. q̄d ſi nõ fecerint cõpareant ad tẽpus aſſignatũ reddituri rationeȝ q̄re non
paruerint: alĩs lapſo termino procedet̄ in cõtumaciã cõtra ea. ⁊ ſi aĩalia ſint p̄ſentes reſtituant̄
ad locũ ſeu aq̄s vnde recepta ſunt. ſi aũt receſſerint infra terminũ dent̄ gratie deo ꝑ ꝓceſſiones
⁊ orõnes: ⁊ bñdicant̄ aque in forma q̄ inferius cõtinet̄. vbi vero nõ receſſerint: cõtinuabit̄ pro-
ceſſus ſine intermiſſiõe. ⁊ ſi aĩalia haberi pñt: iterũ ducant̄ ad p̄ſentiã: vt p̄us. ⁊ ꝓcurator po
puli petat ferri ſententiã cũ ſuis rõnibus ea abſolui ab impetitiõe aduerſarij. ⁊ tandẽ q2 deꝰ ꝓ-
nior eſt ad miſerendũ q̄ȝ ad puniendũ cõcludãt in cauſa pro ꝑplo. ⁊ ferat ſententiã ꝯtra illa. ex-
tũc q̄ ex ꝑte oĩpotentis dei ⁊ totius curie celeſtis ac ecclĩe ſancte dei ſunt maledicẽda ⁊ oĩa ma
la cõtra ea imprecanda: interficiat aĩalia ibi p̄ſentia: ⁊ ad ſtatim cũ proceſſiõe ⁊ aqua bñdicta
procedat̄ ad maledictionẽ aĩaliũ. ⁊ benedictionẽ aquarũ vel camporũ vt ſequit̄. Adiutoriuȝ
noſtrũ in nomĩe dñi. Qui fecit celũ ⁊ terrã. Dñe exaudi orationẽ meã. Et clamor meus ad te ve
niat. Dñs vobiſcũ. Oremus. Preces nr̄as queſumꝰ dñe clementer exaudi. vt qui iuſte ꝓ pec-
catis noſtris hanc vermiũ ſeu muriũ ⁊c̃. perſecutionẽ patimur. pro tui nomĩs gloria ab ea mi
ſericorditer liberemur. vt procul a tua potentia expulſi nulli noceant. ⁊ hos campos vel vine-
as vl̃ aquas in tranquillitate ⁊ quiete dimittant. quatenus ex eis ſurgẽtia ⁊ orta tue maieſtati
deſeruiãt. ⁊ noſtre neceſſitati ſubueniãt. Per chriſtũ dominũ noſtrũ. Item ſubiungat̄ mox alia
⁊ ſequẽs collecta. Oĩpotẽs ſempiterne deus. omniũ remũerator ⁊ peccatorũ maximus mi-
ſerator. in cuius nomĩe omnia genua flectunt̄: celeſtia terreſtria ⁊ infernorũ. tua potentia no-
bis peccatoribꝫ oĩpotens concede. vt quod de tua miſericordia confiſi agimus: per tuã gra-
tiam efficacem cõſequamur effectũ. quatenus hos peſtiferos vermes vel mures ꝑ nos ſeruos
tuos maledicendos maledicas. ſegregãdos ſegreges. exterminãdos extermines: vt per tuã cle
mentiam ab hac peſte liberati. gratiarũ actiones maieſtati tue libere referamus. Per chriſtũ do
minũ noſtrũ. Itẽ mox ſubiungat̄ exorciſmus talis vt ſequitur. Exorcizo vos peſtiferos ver-
mes ſeu mures per deũ patrẽ oĩpotentẽ ⁊ Jeſum chriſtũ filiũ eius ⁊ ſpiritũ ſanctuȝ ab vtro-
q̄ȝ procedentẽ vt cõfeſtim recedatis ab his aq̄s campis ſeu vineis ⁊c̃. nec amplius in eis habi-
tetis. ſed ad ea loca trãſeatis in q̄bus nemini nocere poſſitis: pro parte oĩpotentie dei ⁊ totiꝰ
curie celeſtis ecclĩe ſancte dei vos maledicẽs q̄ quocunq̄ȝ ieritis ſitis maledicti. deficientes de
die in diẽ in voſipſos ⁊ decreſcẽtes: quatenꝰ reliquie de vobis nullo in loco inueniant̄ niſi ne
ceſſarie ad ſalutẽ ⁊ vſum humanũ: quod p̄ſtare dignet̄ qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ mor-
tuos ⁊ ſeculũ ꝑ ignẽ. Item ſequit̄ oratio ſuꝑ aquas. Dñe ieſu chriſte q̄ iordanis flumen bñdixi
ſti: ⁊ in eodẽ baptiſatus aquas mũdaſti ⁊ purificaſti. vt elementũ ſalubre efficerent̄ in remiſſio
nẽ peccatoruȝ: has aquas quoq̄ȝ bñdicere ⁊ ſanctificare ⁊ mundare digneris: vt nil in eis no-
cium: nil peſtilens vl̃ inficiens. nil corrumpẽs remaneat: ſed oĩa pura ⁊ munda in eis effici
antur. quatenus q̄ ad vſum humanũ ex eis creata ſunt cum ſalute noſtra ⁊ gloria tua aſſuma-
mus. Per chriſtũ dominũ noſtrũ. Amẽ. Et tunc ſequit̄ confirmatio p̄dictorũ. Officialis cu-
rie Lauſannen̄. venerabili ⁊ circũſpecto viro dño plebano Bernen̄. ſalutẽ. viſa ſupplicatiõe ꝑ
ꝑte nobiliũ dñoꝝ. Sculteti ⁊ cõſulũ de Berno. de ⁊ ſupra caſu in annexis mẽtionato ac eiꝰ te
nore conſiderato: volẽtes eiſdẽ ⁊ eorũ ſubditis benigniter prouidere. vobis de cuiꝰ legalitate
⁊ induſtria nõ imerito cõfidimus tenore p̄ſentiũ cõmittimꝰ ⁊ mãdamꝰ. quatenꝰ maledictiões

ſeu imp̄catiões inferẽdas cõtra ſanguiſſugas ⁊ alia aĩalia in annexis mentionata. p̄plo prius ad deuotionẽ congregato. ⁊ caſu ipſi p̄plo expoſito iuxta formã ⁊ tenorẽ in dictis annexis mẽtionatis: vice ⁊ auctoritate reuerẽdi in xp̄o patris ⁊ dñi noſtri dñi Georgij de Salutijs miſeratione diuĩa Lauſanneñ. ep̄i ſeruato mõ in dictis annexis mẽtionato faciatꝫ ⁊ oĩa ⁊ ſingula alia in dictꝫ annexis mẽtionata ad debite executiõis effectũ demãdetis. ſup̄ quibꝫ vices prefati dñi nr̄i Lauſanneñ. ep̄i ⁊ nr̄as vob̄ p̄ſentiũ tenore cõmittim⁹. Datũ ⁊ actũ ſub nr̄o manuali ſigno ⁊ ſigillio curie nr̄e. die. xxiiij. mẽſis Martij. anno dñi. M. cccclj. Quo quidẽ adiuratiõis ſeu exorciſmoꝝ ⁊ alijs inde ſecutis proceſſu ſollerter inſpectꝫ: vidi ꝙ ſunt de hic ſtantibꝫ huius iudiciarij ritus ſubſannãtes p̄ſecutionẽ tanq̄ꝫ aduerſus aĩalia bruta impeccabilia fulminatã. ⁊ igit̃ reſumo qd̄ p̄dixim⁹: ꝙ oĩs xp̄i actio eſt nr̄a inſtructio. ⁊ ꝙ facta ip̄ius p̄cepta ſunt taciꝫ ⁊c̃. Nõne vt legit̃ Marci. xj. Dñs nr̄ ieſus xp̄s ſil̄r iuſti iudicis ⁊ cõtra rẽ inanimatam more ꝯgruo ſeruauit iudicioꝝ executionẽ. Nã dũ ipſe q̄ nihilomin⁹ cũcta nouit anteq̄ꝫ fieret. Dañ. xiij. Exiret de bethania ⁊ eſuriret: cũ vidiſſet ficũ a longe habentẽ folia: venit ſi q̄d forte inueniret in ea. ⁊ cũ veniſſet ad eã nihil inuenit p̄ter folia. Nõ eñi erat tẽpus ficorũ. Et rñdens dixit ei. Iã non amplius in eternũ ex te quiſq̄ꝫ fruct⁹ mãducet. ⁊ dũ alio die reuerſus eſt ⁊ diſcipuli cũ eo. viderũt ficũ aridam factã a radicibꝫ cui maledixerat dñs. Ecce xp̄us noluit maledicere huic arbori niſi p̄us tanq̄ꝫ iudici ſibi conſtaret legitimo documento. videlicꝫ p̄ viſum de ſue ſterilitatꝫ maleficio. ⁊ dũ informat⁹ fuit de hoc. p̄nunciauit maledictiõis ſentẽtiã cũ edicto publico. ⁊ hoc adiũcto ſolẽniter diſcipulorũ ſuoꝝ tanq̄ꝫ virorum fidedignoꝝ omni exceptiõe maioris fidei teſtimonio. Eſt eñ efficax p̄batio dũ res de q̄ agitur ſubijcit̃ oculo. vt le. ⁊ no. de p̄ſcrip̄. Quia iudicis. de libel. ob. c. ij. ff. ſi. regũ. Si irruptione. in fi. de q̄ plene p̄ Io. an. in addi. ſpc. de teſti. §. j. v̄. Itẽ ꝙ nõ p̄hibet. in addi. maiori. Sic etiã dñs anteq̄ꝫ damnaret ſodomitas. Deſcendã inq̄t ⁊ videbo vtrũ clamor q̄ venit ad me opẽ cõpleuerint an nõ. ita vt ſciã Geñ. xviij. de ſimo. Licet hely. ij. q. j. Deus oĩpotens. de accu. Qualit̃. ij. Nec nouum eſt ꝙ creature dei ſit maledictio. etiã ſi ſit inanimata: aut irrõnabilis in hoc mũdo. Nã dñs dixit. Maledicta terra in opẽ tuo. Geñ. iij. ⁊ iterũ dixit ad ſerpentẽ. Maledict⁹ eris inter oĩa aĩantia terre. Ibidẽ. Et angelus dñi dixit filijs iſrl̃ maledicite terre maraeb. Iudic̃. v. ⁊ Dauid p̄pheta rex ⁊ amicus dei maledixit montibꝫ gelboe. dũ inq̄t. Nec ros nec pluuia veniat ſup̄ vos. nec ſint agri p̄uinciaꝝ. quia ibidẽ ceciderũt fortes iſrl̃. ij. Reg. j. ⁊ Iob vir ſimplex ⁊ iuſtus maledixit diei in quo natus eſt. Iob. iij. ⁊ Hieremias p̄pha dixit. Maledicta dies in q̄ natus ſum: dies in q̄ peperit me mat̃ mea non ſit bñdicta. De q̄bus iam dictis maledictionibꝫ p̄rimis plene videam⁹ Gregoriũ in moral̃. li. iiij. c. ij. ⁊ ſeq̄nti. Et legit̃ de Virgilio p̄dicto ꝙ exterminauit ⁊ relegauit p̄petuo oẽs muſcas aut gen⁹ muſcarũ de macellis Parthenope ciuitatꝫ ad nutũ Auguſti imperatorꝫ videlicꝫ Octauiani cui⁹ cãcellari⁹ fuit. Quã quidẽ Auguſtus expoſt Neapolim vocari maluit. ex qua totũ regnũ Neapulie nomẽ acq̄ſiuit. Itẽ prout publica vox eſt ⁊ fama: immo veritas ꝙ in dyoceſi Curiẽſis prouincie Magũtin eruditiſſima videt̃ terra inter montes ⁊ colles germanie p̄eminẽtiores collocata: q̄ propter artitudinẽ valliũ ⁊ ml̃titudinẽ montiũ multũ eſt cara. Vñ quondã quoddã genus vermiculoꝝ ſeu brucoꝝ: ꝙ ſcḋm Iſidorũ libro ethimo. xij. c. v. Cantarida vocat̃: vel ſcḋm alios limax. ex eo ꝙ de limo terre naſcat̃: ſeu alemanico noĩe Iuger nũcupat̃. ſunt aũt albi coloris ⁊ nigri capitꝫ: ſex pedũ. in lõgitudine medij digiti. ⁊ tercio ãno ſue generatiõis ad inſtar formice p̄rumpũt more volatili q̄ ſuo more malicioſo: agros ⁊ prata: cãpos ⁊ ceſpites: ⁊ alia loca plana ſeu mõtoſa. fenũ ⁊ herbã ⁊ gramĩa alioſq̄ꝫ terre fructus germinãtia: infra terrã ⁊ iuxta radices girando. ſpaciãdo. ſulcãdo. euertẽdo. cõterendo: ⁊ corroſione ſua germĩa terre radicit⁹ ſterilizando. Vñ non ſine cõſultiſſimo cõmuni terre tot⁹ ibidẽ incolarũ decreto: q̄dam naturali ſagacitate modus talis adinuẽtus. ⁊ nõ carens ratiõe. vnde p̄dicti terrigene dictas cantaridas ad iudiciũ p̄uinciale per edictũ publicũ: prout quondã fiebat in albo p̄torio citari ⁊ euocari fecerũt. ⁊ ipſis citatis ⁊ nõ cõparentibꝫ p̄pter ſuorũ corporũ exiguitatẽ ⁊ etatis minoritatẽ. Iudex ex officio vt gauderẽt iuris minorũ. vt le. ⁊ no. ff. de minoribꝫ. q̄ſi per totũ. ⁊. xv. q. iij. Non eſt. ⁊ Archid. c. vlt. de iudi. li. vj. eiſdẽ cantaridis curatorẽ. procuratorẽ. ſiudiciũ ⁊ oratorẽ certũ ibidẽ exiſtentẽ ⁊ p̄ſentẽ q̄ fideliter vt decuit petitionibꝫ ⁊ accuſatiõibus terrigenaꝝ reſpondẽs ⁊ duplicationibꝫ ⁊ triplicationibꝫ rite p̄actis: obtinuit p̄ dictis cãtaridis cũ ſint creatura dei. ⁊ a tanto tp̄e cuius initiũ non fuit in hoĩm memoria habuerũt tales ius. ⁊ in talibꝫ terris habitacula ſua ⁊ ne priuarent̃ alimẽto ſuo petiuit procurator

ipſoꝝ ꝙ nō expellerent a ſuis poſſeſſionib⁹ niſi ipſis cōſentientib⁹ alia ſibi iudicialiter aſſignarent loca. ⁊ ita factū eſt: ⁊ hodie rite ſeruat ⁊ ipſis cantaridis ꝑ annos ſingulos in ꝑe ſuo terre portio certiſſima reſeruat. ⁊ ibidē cōueniūt. ⁊ nullus de cetero per ipſos angariat. Sed prout ꝑdiximus ꝙ facta mirabilia fidē ꝓbeant reb⁹ mirabiliorib⁹ aurib⁹ percipe ꝓut nobis retulit nuper ruſticus quidā antiquiſſimus ⁊ contra animalia bruta ꝓceſſus breuiores concernit apparatus. Nā oū habitationis domus ruralis alicuius (ꝓut ſepe per rura fieri cōſueuit) qualitercūq̄ cōtaminata fuerit aut occupata ſerpētib⁹. colubris. aſpidib⁹. viperis. natricib⁹. nepis. ſtellionib⁹. dipſis. anguib⁹. ceculis. lacertis. buſonib⁹: ⁊ exuuijs: aut quorūcūq̄ vermiū venenoſoꝝ generib⁹. ⁊ ipſe ruſticus vel alter bona fide quaſi loquerentur mōtib⁹ ſe inclinarēt. vt ꝑmiſimus dixerit hec verba vel in effectu ſimilia. Jch beſchwer uch wurm by dem almechtigen gott: das uch diſe ſtatt oder hauſ als vnmer ſy als vnmer gott iſt der man der eyn falſch vrteyl ſpricht vnd eyn rechte kan Jm namen des vatters ⁊c. Ac ſi diceret Ego adiuro vos vermes ꝑ omnipotentē deū vt ille locus ſit vobis tam deteſtabilis prout deo eſt vir ille qui falſam ſententiā protulit ⁊ iuſtā nouit Jn noīe patris ⁊ fi. ⁊c̄. Et hec verba ſimiliter mutatis mutādis dicta ꝓficiūt dūmodo equum aut mulā ſeu alia animalia lūbrici vel vermes in viſcerib⁹ corrodunt ꝓut fidedigni nobis patēter retulerūt ⁊ experienter ꝓbauerūt. Nā probat Joh. in ſumma. li. j. ti. xj. q. xij. ꝙ incantatiōib⁹ ſerpentū vel quorūcūq̄ aīaliū ſi reſpectus habeat ſolū ad verba ſacra ⁊ ad virtutē diuinā nō eſt illicitū vt hic fieri pōt. Et in hoc videt ꝙ ſanctū ⁊ terribile eſt nomen dei in vniuerſa terra. Nā olim quidā ep̄us Lauſanneñ. (prout hyſtoriarū ſuaꝝ propalatio dicit) totū genus anguillarū de lacu grandi ſibi vicino ⁊ ex omib⁹ aquis confluentibus in eo. patēter perpetuo relegauit. vt vſq̄ nunc ⁊ ꝑſentib⁹ diebus nulla permanere poterit. Lacus aūt in longitudine quatuor dietā: ⁊ per latitudinē duas leucas cōprehendit: ⁊ Rodanus fluuius ꝑtranſiens in eodē edicto permanſit. Sic beatus heremita pirmi̇nius in inſulā ſancti Marci prope Cōſtantiā venenoſis coinquinata vermib⁹: totaliter mūdauit ſuis ꝑcib⁹. Sed nūc corroborando ꝑdicta ad exorciſmū prefati redeamus ruralis ⁊ non mireris ꝙ execrabilis tanti prolatio criminis: videlicet falſi iudicis ſit cauſa expulſiōis talis tā palā violēti receſſus eliminationis. Nā in hoc videt ꝙ nō tantū ↄtrariū contrario purgat. vt le. ⁊ no. in C. le. Cupientes. de penis. ſed etiā malū malo naturaliter repellit. vt dū mēbrū igne leſum mox igni reapplicat aut membrū frigore victatū repentim aqua frigida refocillat. ⁊ quodlibet illoꝝ cōtrario remedio periclitat. Et nūc redeamus ad ꝓpoſitū. Nā ꝓut narrat ꝑdictus Joh. in ſum. cōfeſſo. ⁊ ꝓbat li. j. ti. xj. q. cxxv. ꝙ nō ſolū actus ſodomiticus ſed de eodē prolatio os loquentis ⁊ aures audiētiū. ⁊ ipſa quodāmodo polluit elemēta. Et dicit imperator in auten. vt nō lux. ↄtra na. §. ij. ꝙ de tali crimie generant peſtilētie ⁊ tēpeſtates. ⁊ ſic ad ꝓpoſitū ↄditiōes dicemus iniqui iudices deteſtabiles. Nā talis iudex fuit Pylatus ⁊ Cayphas ⁊ Annas ⁊ ſcribe ⁊ phariſei ⁊ ſeniores populi ⁊ principes ſacerdotū ⁊ legis ⁊ iuriſperiti: q̇ xp̄m innocētem nouerūt ⁊ ꝑ ſuas ſentētias ⁊ ſimpliciū ſeditiōes chriſtū ⁊ Stephanū ⁊ Jacobū maiorē ⁊ alios innocētes morti tradiderūt. ⁊ barrabā latronē dimiſerūt ⁊ tales ⁊ ſibi ſimiles iniqui iudices: dicūtur innocētū oppreſſores. pro quib⁹ chriſtus ⁊ Stephanus in mortis agonia nō orauerūt: q꞉ tales ſciuerūt q̇d fecerūt: ſed ꝓ alijs ſimplicib⁹. imperitis: ſpiculatorib⁹: ac ꝑſonis impotētib⁹ q̇ neſciuerūt q̇d fecerūt: ꝑces ad dn̄m vt illis dimitteret efficacit fuderūt ⁊ illi indubitant ſalui facti ſūt. ſ alijs ſuis in peccātis Tito ⁊ veſpaſiano cooꝑantib⁹ perierūt. vt le. ⁊ no. j. q. iiij. §. Diotta. in fi. Et igit ad ꝓpoſitū quia tales iudices deo ſunt iā odibiles tanq̄ homib⁹ ꝑnon vermes. vñ nō tm̄ ꝑñtis vite loca ſed etiā celoꝝ relegari ꝑdūt habitatōes. ⁊ cū pylato mgr̄o ſuo (niſi penituerint ⁊ leſis ſatiſfecerint) cōplicib⁹ quoq̄ eius recipiāt ꝑpetuas acerbitatis ⁊ doloris penaꝝ portiōes. de q̇bus nuper feci tractatulū contra iniquos iudices intitulatū: ⁊ ꝓpter aliū qui intitulat de ↄſolatiōe inique ſuppreſſoꝝ ad inſtar innocētis Boetij. quē legimus ꝑ venerabilis phie ↄſolatiōem refocillatū Et nūc vltra ad ꝑdictoꝝ corroboratiōis argumētū ꝓcedamus. Nā hodie in ſepultura Pylati que eſt in lacu quodā montis fracti dyoceſ. Cōſtantieñ. vt narrat Petrus in ſua Lombardica de paſſione dn̄i patēter videmus dū talis lacus tāgit aut pauciſſime mouet ꝑ homies ꝓpter crimis falſi videlicet iudicis Pylati deteſtatiōē. indubitāter etiā celo ſereniſſimo. cōſequētur ſtatim horrēdiſſime ꝑ nubiū coagulatiōes: ⁊ formiduloſe ꝓrumpūt tēpeſtates in terrigenarū ⁊ incolarū pernitiōes. Et ego Felix cum tribulationū ſocijs miſerabiliter anxiatus: nō fruſtra iudicis iniq̄ crimē ſepturis fui ꝑſecutus. q꞉ noui tāq̄ expertus: quot ⁊ qualis

cordis ⁊ animi cruciatus patit̃ iniqua ſentētia latenter aut palā odio duro grauatus. Sūt au tem hec duo crimina videlicet innocentis ſuppreſſio: ⁊ nature peruerſio. de illis quattuor exe crabilibus pre ceteris ad celū clamantibus. ⁊ tertiū eſt innocentis ſanguinis effuſio Vñ Geñ. iiij. dixit dominus ad Cayn. Vox ſanguinis tui Abel clamat ad me de terra. Et quartū ad ce lū clamans: eſt mercedis deſeruite retentio. Unde Jaco. v. Ecce merces operariorū qui meſſu erūt regiones veſtras. qui fraudati ſunt a vobis clamāt: ⁊ clamor eorum in aures ſabbaoth introiuit. Et gloſa interli. ibidē dicit. Et ſi paupes oīa patiēter ferētes nō clamāt: merces tñ re tenta clamat. Vñ ꝟſus. Clamat in celū vox ſanguis ⁊ ſodomoꝝ. Vox oppreſſoꝝ: premia retē ta laboꝝ. Et ſi ꝑ talis clamoroſe vocis fremitū moueat̃ natura. imo natura diuia. ⁊ etiā ſi vin dictā retribuat nō mireris. ⁊ ſic facit ad ꝓpoſitū. ⁊ vtinā p̄miſſa proficerēt: ⁊ ꝙ laboris ſollici tudines operis artificē cōmendarent. ac que nō ꝓdeſſent. ſingula multa tamē collecta iuuarēt. Et cōcludēdo dicimus (ſaluo iure loquētis ſincerius) ꝙ lector iſte Auguſtinenſis in ſtudio Heydelbergeñ. in huius articulo planōis reuocatione indebite fuit grauatus. ⁊ minus iuſte ꝑut p̄mittit̃ angariatus. ⁊ ꝙ tales ⁊ ſui ſimiles adiurationes ſeu exorciſmi aut imprecationis pronunciatio licite ⁊ cōuenienter admittit̃. ⁊ per prelatos eccleſiarū nō prohibeatur. ⁊ per hoc illius fides ſpes et caritas conſeruatur. qui fidei noſtre verbo et exemplo fuit exorciſta diſertiſ ſimus. et viuit ⁊ regnat per infinita ſeculorum ſecula benedictus Amen.

De crudelitate demonibus adhibendam.

Dominus noſter Jheſus chriſtus dū in

terra p̄dicaret: vſus eſt parabolis: exemplis: ⁊ rerū geſtarū caſibꝰ: put iuxta Gregoriū eiſdē tempibꝰ fecerūt paleſtini. ⁊ cōiter nūc grecoꝝ ꝓplus. Dixit aūt dñs inter cetera de diuite epulone in inferno ſepulto. et de ſui fervoris dolore crudeliſſimo Lu. xvj. ⁊ nō recordor me legiſſe chriſtuz alibi dixiſſe tā ſignāter de talis cruciatus igne perpetuo. licet infiniti doctores ⁊ viri ſan ctiſſimi. ſimilit̃ ⁊ iudei deſup q̄z ⁊ gētiles vt fuit Virgilius. Job ⁊ Plato de quibꝰ infra dicet̃. deſcripſerint hmōi tormētorū ⁊ rorroꝝ qualitates. Sed (prout ait Grego. ſup Lucā in omel. nobis quottidiana) ſic inquiēs Dñs ⁊ ſaluator noſter aliqñ͞ado verbis. aliqñ͞ado vero operi bus nos admonet. Ipſa etenim facta eius p̄cepta ſunt. quia dū aliquid tacitus facit: q̄d agere debeamus innoteſcit. Et in alio loco ſcribit̃ Chriſti actio: noſtra eſt inſtructio. Et igitur idez Greg. talē ritū tenuit dū librū dyalogorū ad frēm Petrū deſcripſit. Et nunc talez deſcribamus caſum nouiſſimis diebus in veritate factū. Quidā homo de plebeis ⁊ mechanicis ⁊ progenie paupercula ꝓcreatus in ſue iuuētutis tpe ꝓpria ſagacitate ⁊ ambitiōis increate naturalis incli natiōe. vehemēter ditatus dilatatus ⁊ impinguatus: ⁊ oñi tpali felicitate ſublimatus. ⁊ inter potētiores vniuerſitatis ſue fuit habitus: tentus ⁊ reputatus. ⁊ in tantū ꝙ ꝓplus in ipſuz ꝓſpi ciebat: ipm obſeruabat. ⁊ tanq̄ȝ maiorē int̃ eos p̄ferre ſtudebat. Hinc etiā p̄lati: doctores ⁊ cle rici plures ipſius adiutorio promoueri ſperabāt. ſimiliter ⁊ ipſius odio ꝑſecui: terribiliter ti mebāt. Et dū in honore eſſet nō intellexit. ſed cōparatus eſt iumētis inſipiētibꝰ ⁊ ſimilis factus eſt illis. quoniā iumētali more de anno dñi. M. cccclxiij. ſine diſcretiōe vitā finiuit. qꝛ nō ſapu it: nec intellexit nec nouiſſima prouidit: quē nihilominꝰ pomposa populoꝝ curioſitas. exeqo rū concurſu tumultuoſo ſepeliuit. Juxta illud. Dum morit̃ diues: cōcurrūt vndiq̄ȝ ciues. Duz pauper morit̃ vix vnus adeſſe videt̃. Hinc anno ſequēti: quidā homo demoniacus: id eſt a de mone poſſeſſus. ⁊ ab ipſo miſerabiliter cruciatus. quadā hora quietatus dedit diuerſa reſpōſio nis relationis q̄z verba petentibꝰ. ⁊ inter alia requiſitus vbi maneret anima illius iam p̄nomi nati defuncti. ⁊ demon in hec verba vel in effectu ſimilia. In inferno ait eſt propria ſede loca tus. de qua reſponſione ⁊ alijs: homies circūſtantes in eccl'ia ibidē fuerūt ꝑterriti. imo cōmuni tas fuit ꝑturbata ratiōe talis edicti. ⁊ hinc homo iſte erat liberatus. Ex hoc igit̃ themate tres oriunt̃ queſtiones. ¶ Primo vtrū demoni in hoc caſu ſit credendum. ¶ Secūdo vtrum ſine demonis relatione. hic diues ſit tanq̄ȝ damnatus per homines iudicandus. ¶ Tertio vtrum pro tali defuncto ſint orationes ⁊ alia pietatis opera facienda.

Ad primam queſtionem videt. dicendũ ꝙ huic demoni nullo mo
do ſit credendũ: quoniã mendax eſt
et ꝑ mendaciũ primos parẽtes decepit. ⁊ frequẽter legimus in vitiſpatꝝ ꝙ dyabolus ad ipſos
veniebat ⁊ ꝑ mendatiũ multos decipiebat aut decipere ſagaciter attemptabãt. inter quos etiã
fuit magnus Anthonius. ⁊ ſic ſimiliter veniebat ad xp̃m. ⁊ ꝑ mendaces ꝓmiſſiones ip̃m tem=
ptabat in finẽ ꝙ ip̃m adorare debebat. Matth. iiij. Et igit̃ in his que cũctis mortalibꝰ ſunt in
cognita: qđ miti⁹ ⁊ certi⁹ tenere debem⁹. vt le. ⁊ no. in. c. Juuenis. de ſpõ. ⁊ in. c. Eſtote. de re iu
di. Et igit̃ his ⁊ alijs demonũ relatiõibꝰ nõ credam⁹: niſi fortiores ꝓbatiõis atteſtatiões videa
mus. Nam ſcriptũ eſt. Nolite credere omi ſpiritui: ſed probate vtrũ ex deo ſint. j. Johã. iiij. Et
q̃ cito credit leuis eſt corde. Eccli. xix. Ad hoc facit dictũ ſcti Tho. in ſum. arg. iiij. introducẽs
illud Deut. xviij. Nõ inueniat̃ in te qui ariolos ſuſcitet nec phitones conſulat. huius duplex
cauſa eſt. Prima qꝛ innocatio demonũ fit ꝑ pactũ expꝛſſuz cũ demone. ⁊ hoc ẽ oino illicitũ. Vñ
de talibꝰ ſcribit̃ ⁊ intelligit̃ illud Eſa. xxviij. Dixiſtis ꝑcuſſimus fedus cũ morte: ⁊ cũ inferno
fecimus pactũ ⁊ adhuc grauius eſſet ſi ſacrificiuz vel reuerentia demoni innocato exhiberet̃.
Secunda cauſa ꝓpter periculũ ſequẽs. demon enĩ qui intendit hoĩem decipere ex hmõi ſuis re
ſponſis. etiã ſi aliquãdo vera dicat: intendit hoĩes aſſuefacere ad hoc ꝙ ei credat̃. ⁊ ſic intẽdit ꝑ
uertere in aliq̃d quod ſit ſaluti humane ꝯtrariũ: ⁊ vltra infert. Unde Athanaſius exponẽs il=
lud Luc. iiij. vbi legit̃ ꝙ Jeſus increpauit illũ videlicet demonẽ. dicẽs: obmuteſce. Dic q̃uis
igit̃ vera fateret̃ demon. cõpeſcebat tñ xp̃us eius ſermonẽ ne ſimul cũ veritate etiã ſuam iniq̃=
tatẽ ꝓmulget vt nos etiã aſſuefaciat ne curem⁹ de talibꝰ: ⁊ ſi vera loqui videant̃. nephas eſt enĩ
vt cũ aſſit nobis ſcriptura diuina: a dyabolo inſtruamur. Hec ille. Unde Criſſo. ſuper. xxj. c.
Matth. Conceſſum eſt dyabolo interdum vera dicere vt mendacium palleat aliqua veritate.

Sed in contrarium videtur dicendum. ꝙ hic ſan. Tho. loquit̃
tur de his q̃ innocant
demones ad ꝯſulendũ vt fecit phitoniſſa Saul. de Samuele. ⁊ hodie faciũt magi aut nigro
mãtici ſeu alij ad inueniẽduz furtũ vel theſauꝝ abſcõditũ aut alias nobis ignotas q̃rere volẽ
tes. ⁊ talibꝰ actibꝰ vti nõ debem⁹: nec ipſis credere licz. Sz ꝓ illo ꝙ inducit Athanaſiũ. Audi
quid dicat textus euãgelicus. ⁊ ſunt hec ṽba per ip̃m partim allegata vicz ⁊ in ſynagoga erat
homo habens demoniũ imundũ ⁊ exclamauit voce magna dicens. Sine. quid nobis ⁊ tibi
Jeſu nazarene. veniſti ꝑdere nos. Scio te quia ſis ſctũs dei. ⁊ increpauit illũ ieſus dicẽs Ob=
muteſce ⁊ exi ab illo. ⁊ exiuit ab illo: nihilq̃ illi nocuit. Hic nota ꝓmũ ꝙ demõ dixit veritatez
quã Jeſus ſciuit ip̃m dicturã anteq̃ loqueret̃. ſed poſtq̃ locutus eſt ne vltra loqueret̃ ea q̃ nob
ſunt incognita. ⁊ ieſus nouit: dixit obmuteſce. ⁊ hic eſt alius caſus. Nã dyabolus hic ⁊ in alijs
poſſeſſis cõpellit̃ vt exeat: ⁊ nõ ꝙ aliquã diuinatiõis aut ariolatiõis ſeu ſupſtitiõis vł ſortilegij
ſeu ſortis artẽ oſtẽdat. ſz ſi tũc aliqua dixerit nõ cõpulſus ſed ſimplicit̃ interrogatus aut alꝰ vo
lũtate diuia cõmotus. vt hic dñ loqueret̃ ad Jeſum ⁊ veritatẽ dixit iudeis ignotã. Hoc nõ eſt
ꝯtra ſctũ Tho. ⁊ qđ dic̃ Jo. nõ omi ſpiritui credas. ita debet intelligi ꝙ aliq̃bus credendũ eſt.
Nã dicũt doctores ſacre theologie: ⁊ ꝓſertim ille q̃ gloſauit Cathonẽ. ⁊ in hoc pũcto. Male=
dictus ne eſto. vbi tãgit maledicẽtes ⁊ male loquẽtes ⁊ falſaz ſentẽtiã aut falſuz teſtimoniũ ꝓ=
ferẽtes. ⁊ infert notãter ꝙ dyabolus adiuratus ꝑ deũ viuũ freq̃nter dicit veritatẽ. q̃uis ipſe ſit
pater mẽdatij. Itez dicit ibidẽ ꝓcepto. xiij. ꝙ dyabolus nunq̃ voluit mẽtiri in ꝓpria forma ne
cõuictus eſt de ꝑiurio. Et dicit notãter in ꝓpria forma ꝓut eſt in inferno aut purgatorio: vel in
aliq̃ ydolo: aut in aliq̃bꝰ terre finibꝰ: caſtris vel domibꝰ aut nemoribꝰ. Nã angelus Thobie iu
niori ꝯuictus dyabolũ ad interiora deſerti relegauit. Et ſctũs Bern. in mõte Jouis demonẽ
ad ꝑmanẽduz ibidẽ ꝑpetuo ligauit. q̃ ꝓpterea dr̃ mõs ſcti Bernhardi. Eſt etiã in q̃buſdã domi
bus in qua forma videri nõ põt. ꝓut in Bononia. eſt quedã domus largiſſima in vico ad ſan=
ctã Mariã maiorẽ. quã demones taliter occupabãt ꝙ ꝑ multa tp̃a homĩes in ea habitare nõ
poterãt. ⁊ inſultus demonũ freq̃ntẽr audit̃. attñ nihil videt̃ quoꝝ demonũ voces audiũtur ⁊
linguis hoĩm loquunt̃. ſed nõ mẽtiunt̃. ſed dũ mẽtiri volũt: nõ aliter faciũt q̃ dũ tanq̃ viuẽtiũ
aerea corpa vel materialia patẽter aſſumpſerint: ꝓut in paradiſo aſſumpſit ſibi formã ſerpẽtis
faciẽ ṽgineã habẽtis. ⁊ taliter ꝓmos ꝑentes decepit. Nã ſi in ꝓpria forma qua torquet animas
in inferno ſupueniſſet. Adã cũ eua ad audiendũ illũ nõ ꝑmanſiſſet. vñ dicit Bern. ꝙ facili⁹ vel
let fornacẽ calẽtiſſime ferueñtẽ intrare q̃ dyabolũ in ſua ꝓpria forma apparentẽ videre. ⁊ igitur

vt dicit̄ dyabolus apparuit christo in forma hūana. ſic margarethe in forma draconis. et An-
thonio ⁊ multis ſanctis patribꝫ in forma viri vel mulieris. ⁊ his diebꝫ taliter apparet frequēter
in Dacia et Norwegia. et ibidē Trolli dicunt̄. et ꝓpter aſſuetudinē ab hominibꝫ nō timent̄. ſꝫ
homīes ipſoꝝ obſequijs vtunt̄: qui etiā incubi ſeu ſuccubi dicunt̄ et in hūana ſpecie filijs ⁊ fi-
liabꝫ hoīm cōmiſcent̄. q̄ ꝑ mgr̄m in hyſtoria de cauſa diluuij notabilit̄ cū ſuis ꝓprietatibꝫ ex-
plicant̄. quoꝝ vnus filiā regis Britannie monialē ⁊ virginē cognouit: q̄ ex eo merlinū va-
tem famoſiſſimū generauit. Spiritus aūt tales demones nolūt nominari. de quibꝫ plura ſcri-
pſi in libro de nobilitate. attū adiurati nō mētiunt̄ nec dolū machinant̄. Vñ narrat̄ de quodā ſa-
cerdote qui ꝓpter vehementē fornicatiōis et ſuſpitionis infamiam cuꝫ vxore potentioris ville
ibidē exortā de ſua parrochia per q̄ddam nemus multū perterritus fugiebat. cui dyabolus in
forma religioſi ſapiētis obuiabat. ⁊ ait illi. Quo vadis lamentabili triſticia grauatus? qđ co-
gnoſco diuinis viſionibꝫ. ⁊ ille rem geſtam ſinceriter narrauit. ⁊ religioſus ait. ⁊ ſi hoc male-
dictum membrū virile non haberes: tu indubitanter in villa tua ſecure ꝑmaneres. et ille vti-
qꝫ domine. et religioſus inquit. Leua veſtimēta tua ⁊ tangaꝫ illud. ꝓut tetigit ⁊ illud mēbrum
penitus illico diſparuit. de quo ſacerdos multū gauiſus et in villā reuerſus ⁊ pulſatis cāpanis
innocētie ſue ſinceritatē oſtenſurus. ⁊ ꝯgregatis parrochianis cōtinuo ſpe plenus: ſtans in cā-
cellis et ꝯfidenter eleuatis veſtimētis mox membrū ſuū abundātius q̄ꝫ prius apparuit. ⁊ ſic ip-
ſum demon in hūana forma decepit. Sed ꝓut p̄diximus q̄ in ſua eſſentia ſimplici nunq̄ꝫ fue-
rit mētitus: ⁊ taliter locutus eſt dū domino de beato Job dixerat. vt ibidē. c. j. et dū certis ſignis
in idolo recōditus ſanctū Bartholomeū deſignauit. ⁊ dū Virgilio p̄dicto penas infernales et
infernoꝝ diſpoſitiones tanq̄ꝫ expertus ꝓprie notificauit. et inſuꝑ dū libros Solomonis de artē
magica in mōtiū cauernis ſamarie recōditos reuelauit. et expoſt cōſequēter dū Octauiano au-
guſto declarauit. et talia tā clare ſignificauit. q̄ ſctūs Augꝰ. in li. de ciui. dei. poſtq̄ꝫ totū mūdū
⁊ oīa q̄ ſuꝑ terrā ⁊ in terrā fuerāt ꝑluſtrauerat. de diſpoſitione inferni ⁊ penis infernalibꝫ ⁊ in-
feroꝝ poteſtatibꝫ tenebrarū ſe ad Virgiliū maronē remiſit. quē ibidē venerabilē poetā nomi-
nat. qui hmōi relationes a demonibꝫ receperat. Vñ in geſtis Romanoꝝ de quodā idolo legit̄
quod ſub pedibꝫ habebat theſaurū abſcondituꝫ. quē quidā magus furabat̄. ⁊ idolo ſi reuela-
ret furē q̄ ſibi caput cōfringeret cōminabat̄. ſed dū idolatre viderūt theſauꝝ fore ſublatū que-
ſierūt ab idolo id eſt demone qui fuerat in idolo quis furtū fecerit. ⁊ ipē: ſi quis veritatē dixerit
caput ſibi rumpit̄. Sed notabiliter dixit Greg. q̄ vnus ſpiritus eſt ſubtilior alio. ⁊ alius alio
nequior. Unde Luc. xj. ſcribit̄ de vno ſpiritu qui abijt ⁊ reuerſus adduxit ſeptē nequiores ſe.
vñ diſcipuli dñi certū genus demonioꝝ nō poterāt eijcere. ⁊ dixit dñs. Hoc genus demonioꝝ
nō eijcitur niſi in ieiunio ⁊ oratione. Matth. xvij. et Mar. ix. Vñ tempibꝫ noſtris in Erffor-
deñ. ciuitate quedā mulier habuit demoniū quod loquebat̄ theutonicū ⁊ latinū ⁊ bohemicū.
⁊ dū exorciſta quereret de noīe ⁊ cōditione ſua. Ego ſum inquit ille ſpiritus qui nuper in Bo-
hemia innumerabiles fideliū gentes contra Bohemos feruenter armatos. ⁊ prope ciuitateꝫ
Satz. caſtrametatas violēter diſſoluebā. quia principū diſſenſiones audiebā. ⁊ hoc per ignis
vehementiſſimi tanq̄ꝫ infernalis crudeles immiſſiones. Fuit autē ignis iſte vt referūt q̄ fuerūt
preſentes tā impetuoſus cū vento terribili ꝑmixtus q̄ boues ⁊ oues ⁊ equos cōſumpſit cū pre-
cioſis rebꝫ alijs mobilibꝫ. ꝓut etiā legit̄ in Job. c. ij. vbi dyabolus ſiliter dño ꝑmittēte perſeuit.
Fuit aūt hec diſſolutio diuini iudicij patentis diſpoſitio. Nā dicti principes nō ꝓpoſuerūt de-
um ante conſpectū ſuū. ſed inter ſe diuiſerūt regni terminos terraꝝ ante triumphū. Sꝫ his di-
miſſis proſequamur noſtri propoſiti cōceptum. Et vt dicit Greg. in ſuis moralibꝫ: prout vnus
angelus miniſteriū alterius angeli ſibi nō appropriat. ſic vnus demon alterius demonis offici-
um ſibi nō vſurpat. ⁊ dicit̄ vltra q̄ demones quantumcūq̄ꝫ maligni nunq̄ꝫ tamē inter ſe ſiūt
deſcōrdes. ⁊ hoc induxi nuper in libro de libertate eccleſiaſtica. vbi videt̄ q̄ iuriſperiti qui di-
cunt̄ cauſaꝝ ⁊ perſonaꝝ in iure cōtendentiū aduocati. ⁊ pro defenſiōe iuris cuiuſlibet ſunt ab
eccl'ia deputati. in defenſiōe cauſaꝝ nunq̄ꝫ ſunt ꝯcordes. ⁊ in hoc demonibꝫ peiores. Hāc igit̄
cōcordiā demonū ⁊ ꝓprietates officioꝝ eoꝝ. primus nouit in Europa Virgilius predictus
de rure prope Mantuanā ciuitatē in Lombardia natus. ⁊ qui poſt multa finalit̄ effectus eſt
Octauiani p̄dicti cancellarius de quo plenius ſcripſi in libro de nobilitate. c. penult. Dicit̄ aūt
proprie demonioꝝ et ipſoꝝ officioꝝ. cognitio vna ſpecies artis magice que nigromantia vo-
catur. quā poſtea Symon magus cuꝫ ceteris in contemptū fidei catholice nequiter operabat̄

et vſq̨ ad preſens periculoſiſſime per aliquos frequentat᷑. Sed his dimiſſis: tanq̨ ad rē ꝓprie
nō facientibꝫ dicamus (ſaluo iudicio peritioris) huius queſtiōis ſolutionē. ⁊ puto p̄miſſis ſin-
cere ꝯſideratis ꝙ in hoc caſu ⁊ ſimilibꝫ ſine petō de huius diuitis māſione in inferno ſit credē-
dū dyabolo tanq̨ experto ⁊ preſertim de inferis. nā nouit p̄terita: ſimilit' ⁊ p̄ſentia ſicut angelus
⁊ nō vltra niſi pmiſſione diuina. De futuris aūt quoniā annoſus nō plus niſi quantū de expe-
rientia rerū ⁊ curſu tempoꝝ. ꝑut antiquus ruſticus p̄noſticabit Dicit aūt Bern. in ſuis medi-
tationibꝫ. Demonū eſt malas ſuggeſtiōes immittere. noſtrū eſt illis nō ꝯſentire. q2 quotiēs reſi-
ſtimus dyabolo. vincim⁹. Hec ille. Itē dicit ſctūs Iſi. de ſum. bo. li. iij. c. v. Demones cogita-
tiōes infundūt. mentē intrant. ⁊ corda inſpirāt. tribulatiōes ⁊ dolores dant. aīam vexant. co-
gitatiōes tū hoīm nō ſciūt ⁊c̄. Itē ibidē. c. vj. Somnia imittūt. Itē ibidē. li. ij. c. xxv. Cogita-
tiones hoīm ꝓuocāt. Itē li. j. c. xxvj. Demōes cruciant᷑ igne gehēnali. Itē idē in li. de creatiōe
mūdi. c. vij. Demōes dn̄o pmittēte in hoc aere ꝓuocāt tēpeſtates vt hominibꝫ noceant. Hec ille.

Ad ſecundam queſtionem ſic proceditur Et pona-

mus caſum: ꝙ hic diues de quo in themate nunq̨ per demonem taliter fuerit publicatus aut
proclamatus: quid de ſuo ſtatu poſſet iudicare homo diſcretus: ⁊ p̄ſertim ille qui nouit radi-
cinis aut humanitus ſue conditiōis apparatus de quibꝫ quidā plebeis taz vehemēter ditatis
notabiliter ſcripſi in libro de nobilitate in titulis ſuis ⁊ ibidē oſtendit᷑ p experientiā cunctis q̄-
tidianā ꝙ horū bona tanq̨ res male acquiſite nō ſunt nec hactenus fuerūt duratura. ⁊ in ter-
tiū heredē nō profectura: ꝑut bona clericorū quāmcūq̨ larga ad laicoꝝ manus ꝑuenētia. ⁊
hec ⁊ illa bona recenter inficiūt eā rē iuſte queſitas. immo intoxicant taliter ꝙ raro vel nun-
q̨ in eodē ſtatu permanent: aut ad felicem finē perueniāt. et hec ſunt certa ſigna que res male
queſitas demonſtrāt. Sed nūc ad propoſitū queſtionis vtrū ille diues poſt mortē ſit iudican-
dus. ſicut ſepe viuētes iudicamus publicanos. vſurarios publicos. ⁊ iudices iniquos ⁊c̄. ꝑut
Egeas iudex impius p Andreā apoſtolū fuit iudicatus. ⁊ videt᷑ ꝙ nō. quia dixit dn̄s. Nolite
iudicare vt nō iudicemini. Matth. vij. et Apoſtolus. Nolite ante tēpus iudicare. j. Coꝛ. iiij.
et iterū. Tu quis es qui iudicas alienū ſeruū. ad Romanos. xiiij. Ad quod dicendū ſm̄ doct.
ꝙ triplex eſt iudiciū. ſ. ſuſpitionis. quādo videlicet ex re viſa vel perſonaliter audita. de proxi-
mo ſtatim oritur ſuſpitio. ⁊ hec eſt triplex. Prima violenta quādo apparent omīa ſigna mali ⁊
nulla boni. Secunda probabilis quādo ſunt leuia ſigna mali: ⁊ fortia ac plura boni Tertia
temeraria. ſcz quādo multa ſigna boni ⁊ pauca mali. Primū iudiciū non eſt pctīn. ſecundū eſt
veniale. tertiū mortale. Secundū aūt iudiciū eſt certitudinis: ⁊ eſt iudicare de māifeſtis. ⁊ hoc
eſt licitū ⁊ preſertim prelatis: adhibitis debitis circūſtantijs. ⁊ ita ſi talis viderit vel etiā alius
rem patenter malicioſam. vt adulteriū. homicidiū. ſymoniā. et iniqui iudicis ſententiā. quis
nō iudicaret iniquitatē: ⁊ talē in peccatis ſuis. q2 nō ſatiſfecit ſi morit᷑. quis etiā nō iudicaret dā-
natū: et taliter vſurarius publicus nō ſatiſfaciens leſis poſt mortē iudicat᷑ damnatus: quoniā
in ſignū dānatiōis ad terrā ſacratā. id eſt cimiteriū nō admittit᷑ ſepeliēdus. Tertiū eſt iudiciū
temeritatis. quādo videlicet quis firmā ſententiā de incertis tanq̨ de certis habet. ⁊ eſt preſum-
ptuoſum. ⁊ ita intelligit᷑ dictū apoſtoli dū dicit Tu quis es qui iudicas aliū ⁊c̄. ⁊ igit᷑ de illis
tā vehemēter ⁊ velociter ditatis et nō ſatiſfaciendo leſis. aut reatū recognoſcēdo: multis elemo-
ſynarū diſtributionibꝫ. et ſic iumentaliter indiſcrete ⁊ ſubitanee defunctis. quid dicemus: niſi
ꝙ nō dimitit᷑ peccatū niſi reſtituat᷑ ablatū. ⁊ tales qui ablata dū potuerūt nō reſtituerūt. ⁊ per-
ꝯſequēs in peccatis mori voluerūt. quid ſequit᷑ niſi ꝙ ſuā dānatiōis ſententiā patenter p̄diſpo-
ſuerūt. Sic hodie iudicamus ſine periculo Herodē ⁊ Pylatū Neronē ⁊ Dyoclecianū ⁊ infini-
torū cateruā tyrannoꝝ ⁊ p̄ſertim iniquoꝝ iudicū q̄s corporaliter cū aīabꝫ p demōes frequēter le-
gimus in vitiſpatrū arreptos. Et igit᷑ de tali taliter obſtinato ſimiliter et defuncto in terrorē
chriſtifideliū. prout predicamus de alijs tyrannis. crebris ſingultibꝫ ⁊ ſuſpirijs largiter p̄dicā-
dū foret in cācellis. ⁊ ſi nō in loco ſuo propter ſcandalū ſuorū cognatorū minus vitanduz. al's
tamen per eccleſiam foret alijs locis pronunciandū. ⁊ cū terribilibus infernoꝝ penis incutiē-
tiū ſtuporem crebrius promulganduz. Et dum iuſtus vix ſaluabit᷑ talis qualiter iudicat᷑. et in-
ſuper foret de gaudijs iuſtorū. vt oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcerent frequenter ꝓmul-
ganduz et dicendū. Sicut amici dei nimiū felices perhenniter cum dn̄o glorians᷑. ſic econtra-
rio eius inimici miſerabili triſticia iugiter cruciant᷑. et ſicut iſti cuz decoris lumine perluſtrant᷑.

ſic econtrario illi caligine tenebrarū obfuſcant᷑. ⁊ ſicut iſti ſumma ſunt agilitate ꝑ gaudio prepoliti. ſic illi ſupini ꝑ triſticia ſunt feruoribꝫ denigrati. ⁊ ſicut iſti firmiſſimo robore ſue ſtationis ſunt cōſolidati. ſic ſunt illi ſine ſpe valitudinis mortaliter debilitati. ⁊ ſicut iſti glorioſo libertatis priuilegio potiunt᷑. ſic ille ſeueriſſime ſeruitutꝫ anxietate iugiter opprimunt᷑. ⁊ ſicut iſti voluptate immēſa perpetim delicianl᷑. ſic illi famelice pauptatis egeſtate dietim crucianl᷑. ⁊ ſicut iſti ſanitate mentis ⁊ corporis ꝑfruunt᷑. ſic illi dolore ꝑpetuitatis pene gemebūdi fulciunt᷑. ⁊ ſicut iſti de felicis immortalitatꝫ prerogatiua letant᷑. ſic illi de diuruitatis diſpendio mortis eterne lamētant᷑. ⁊ ſicut iſti ſunt redimiti ſplēdoris fulgore celeſtis ſapiētie. ſic illi ſunt obſcurati ſtupore gehēnalis impatiētie. ⁊ qꝫ iſti ad cōgratulatiōis tripudiū letātes nouerūt. ſic illi hoc ad ſui doloris augmentū retorſerūt. ⁊ ſicut iſtis dulcia iugiter ⁊ organa ſanctorū ſonant. ſic illis truces damnatorū ſingultus in aures merorē concIlcant. ⁊ ſicut iſtis angeli ſimiliter ⁊ archangeli hymnū ante thronū dei decantant. ſic illis demonū latratus ⁊ terribilis aſpec⁹. maledictiōis blaſphemias ꝓclamāt. ⁊ ſic iſtis cinamomū ⁊ balſamū ⁊ odor ſuauiſſim⁹ redolēter cōflagrāt. ſic illos fetor turpiſſim⁹. ignis quoqꝫ ſulphure⁹ amaritudinis fumoſe ſine fine moleſtat. ⁊ ſic iſtos dulcis amicicia q̄ ad deū ⁊ proximū ſinceriter ꝑpetuo copulat. ſic illos inteſtina bella viſceroſi⁹ corrodētes exentrāt. ⁊ ſic iſti dulcis ꝯcordie ſimphoniā cū omi creatura tenentes ab omi creatura glificant᷑. ſic illi cū omi factura ⁊ ꝓpria ꝯſciā diſcordiā ſuſurrātes ab omi natura deteſtant᷑. ⁊ ſic iſti ſumme potētie corona clemēter ſublimant᷑. ſic illi ſuffocate penurie iacura decaluant᷑. ⁊ ſic iſti ſunt honoris reuerētia ſanctoꝝ collegio reuerēter cōnumerati. ſic illi viliſſimo dedecoris contubernio vilit᷑ ſunt cōculcati. ⁊ ſic iſti laudabili ſecuritatis ſtabilitate letant᷑ ꝑdurant. ſic illi terribili tremore ꝑpetuo trepidant᷑ formidāt. ⁊ ſic iſti ſunt ineffabili gaudioꝝ tripudiis iubilantes. ſic illi miſerabili merorꝫ dolore ſtant flētes ſtridore dentiū eiulātes. O diū cū hāt dei: qꝛ q̄ntū in ipſis erat ei reſtiterūt: ne vnqꝫ ciuitas ei⁹ ex viuis lapidibꝫ edificaret᷑. O diū aūt angeloꝝ: qꝛ q̄ntum potuerūt efficacit᷑ effecerūt ne vnqꝫ uācuus eorū impleret᷑. O diū habēt oīm ſanctoꝝ: qꝛ q̄ntum in ipſis erat impediuerūt vt nunqꝫ plenū gaudiū haberēt. O diū habēt a nouo celo ⁊ a noua terra ⁊ ab omi creatura: quoniā tēpus ſue viſitationis nō cognouerūt. O filij hoīm vſqꝫquo graui corde: vt qd diligitis vanitatē ⁊ queritꝫ mendaciū? nō ꝑpendentes ſuſpirādo qꝫ mirabilis cōtrarietas. qꝫ diſpar diuerſitas. qꝫ incōparabilis q̄litas. ⁊ qꝫ diſſimilis māſionū habitalitas: quū iſtorū gaudia ſunt inexcogitabilia ⁊ ineſtimabilia ac ineffabilia. illoꝝ aūt ſupplicia ſunt incōparabilia. ſunt indicibilia ac oī fine carētia. Hec ⁊ alia dicat ꝑdicantꝫ induſtria: quū ſingulorꝫ ꝑdictoꝝ eſſentia. ⁊ q̄libet in ſuo ſtatu ſunt vltra qꝫ dicere valeat hūana ſagacitas excellētiora: ſiue ſunt bona ſiue mala. Et nūc ad ꝓpoſitū redeamus Nā nō dubitam⁹ qꝫ plures magne diſcretōis apparētia mortuos aut morituros q̄s iudicam⁹ dānatos vl' ſaluatos: ꝓut legim⁹ de illo q̄ ordinis Charthuſien̄. fuit cauſa ꝑncipalis inſtruct⁹. Nā in ciuitate Pariſien̄. fuit doctor famoſus ⁊ ab oībus magne deuotiōis ⁊ religiōis vir fuit patent᷑ reputat⁹ ⁊ talit᷑ mortu⁹. ſed dū in eccl'ia fuerat cū exequijs ſolitꝫ ſepeliēdus: clamauit de feretro: vocatus ſum. ſecūdo iudicatus ſum. tercio ꝑpetuo dānatus ſum. His (voce terribili) taliter auditis: doctores ⁊ alij multū ꝑterriti dicebant. Et quis ſaluus erit? ⁊ conſeq̄nter poſt modicū tēpus lapſum ordinē inſtituerūt q̄ nūc dicit᷑ Carthuſien̄ a Carthuſa villa: in q̄ primū fuit talis ordo ⁊ ordinis locus inceptus ſicut ordo Ciſtercien̄. a Ciſtertio. ⁊ ordo Cluniacen̄. a Cluniaco burgo denoīant᷑. Viſum eſt quondā in ciuitate Bononien̄. qꝫ cū quodā poten̄i viro ⁊ abūdanti morituro. Stabat q̄dā religioſus ⁊ ſibi ſalubriter ſalutꝫ anime vias oſtēdebat. ⁊ ille diues tanqꝫ cordialit᷑ percipet oculis ⁊ manibꝫ annuebat. ⁊ poſt multa in ſui filij p̄ñcia religioſus dixit ad morituꝝ: Et tu dabis decē libras ad Carmelitas. Et ille. Placet bone pr̄. Itē dabis decē libras ad ꝑdicatores. Et ille. Placet bone pater. Itē dabis decē libras ad fratres minores. Et ille. Placet bone pr̄. Et ſic ille religioſus loquebat᷑ de ſingulis q̄ſi totius ciuitatꝫ religiōibꝫ. Audiēs ꝓo filius qꝫ pat᷑ plus qꝫ ſolito ⁊ cōtra nature ſue ꝯſuetudinē fuerat benignificat⁹: ait. Et quō placet pat᷑ vt p̄ñtem fratrē religioſum ꝓijciā deorſū ꝑ oēs gradus ſcalarū? Et ait pat᷑. Placet bone fili. Et mox vidit fili⁹ qꝫ pat᷑ ſuus alienat⁹ mente fuerat locutus ad religioſum. Vadas inq̄t illico ⁊ recede. alioquin te proijciā violēter ꝑ oēs gradus totius domus Sic ad ꝓpoſitū: hic homo de quo dicit᷑ in themate. nec in mortis infirmitate: nec in mortꝫ certamine habuit cōtritiōis ſiue ſatiſfactiōis. aut vere penitētie verbū: aut verboꝝ ſtigmata. dic queſo q̄liter faciem⁹ ſibi ſaluationis indicia. Sic legimus de quadā morituro cui porrigebat᷑

crucifixi imago: quã affectuoſe ⁊ deſiderãter amplexus fuerat. ⁊ ori deuotis geſtib⁹ ꝯiungebat. qđ ꝓpius aſtans ꝓpter diſſuetudinẽ ſue deuotiõis mirãdo proſpiciebat. ſed poſt dies cõualuit: ⁊ de ꝓdictis geſtib⁹ req̃ſitus diligẽter: ait Multũ feruenter ſitiui ⁊ petere nequiui: ⁊ credebã q̃ mihi porrigeretis flaſconẽ vino bono plenũ ⁊ ancillã queſiui: ⁊ dolent' inuenire nõ potui. Et ſic ad propoſitũ huius queſtionis ad iudicandũ quoſlibet vtamur ingenii ſcrutinio rationis.

Ad terciam queſtionẽ vtrum pro tali defuncto vel ſimili ſint orationis aut alia pietatis opa fideliter aut confidenter ꝑficienda? Et videt' primo q̃ nõ: q2 vt dicit Aug⁹. Si ſcirem patrẽ meũ in inferno: nõ orarẽ pro eo. quia in inferno nulla eſt redẽptio. Nam ſi de quolibet verbo ocioſo in die iudicij reddẽda eſt ratio. illud vtiq3 verbũ foret ocioſum in qđ hic vel in alio ſeculo: nulli ſalutis eterne generaret profectum. Nam ſi quis pro Pylato vel Nerone funderet preces: vtiq3 peccaret: ac ſi pro hereticis ⁊ infidelib⁹ damnatis ab eccl'ia oraret. ſed eccl'ia damnat omẽs illos q̃ patenter in ſuis pctis moriunt'. vt dicit regula iuris. ⁊ ſunt ỽba ſancti Auguſtini. Defleat peccator. q2 in vno reus: omniũ eſt reus. ⁊ conſequẽter in pluribus eſt reus: q̃nto magis eſt reus. in quo tanguntur vſurarij. ſymoniaci. raptores. iniqui iudices: ⁊ ceteri maleſactores. Unde dicit glo. in code3. c. q̃ in vno peccato mortali mortu⁹ eſt ꝑpetuo damnatus. ⁊ durus eſt hic ſermo. attamẽ verus. Dñs enĩ noſter ieſus chriſtus taliter freq̃ter ad phariſeos ⁊ ypocritas eſt locutus: ⁊ ſua ſentẽtia declarauit fore damnatos. dum dixit. Moriemini in pctis veſtris. Johã. viij. Et remiſſius erit ſodomitis ⁊c. Lu. x. ⁊ iterũ. Publicani ⁊ meretrices ꝓcedent vos in regnũ dei. Matth. xxj. Et prout prediximus Chriſti actio eſt nr̃a inſtructio. Dicamus ⁊ nos eos taliter extinctos ⁊ ꝓſertim in terrorẽ crudeliũ hoim diſſolute viuentiũ fore dãnatos. in finẽ vt emẽdent quos ꝑfecerũt impijſſimos. ſuper hoc addant infernaliũ cruciatuũ penas interminabiles ⁊ amariſſimas. Et exemplũ legit' de quodã monacho qui habuit fratrẽ nobilẽ ⁊ potentẽ in ſeculo. Quo defuncto monachus multũ religioſus ad dñm multas ꝓces fundebat. miſſas celebrabat: ⁊ celebrari ꝓcurabat. vnde ſibi die quadã poſt matutinũ frater ſu⁹ igne terribiliter conuolut⁹ apparuit. Ceſſa inq̃t tua mihi nõ ꝓſunt bñficia ſ3 ignis ꝓuocãt incẽdia. Sĩle legit' de ſctã Brigitta regina Swetie: q̃ de ſui nepotꝭ damnati videlic3 regis Datie penarũ viſione ꝑterrita ꝑ triduũ remãſit in extaſi.

In contrariũ autẽ arguitur ſic. Nam ſcriptũ eſt. Nemo ſcit vtru3 odio vel amore dign⁹ ſit. Eccs. ix. ⁊ iterũ. Humiliamini ſub potẽti manu dei: quia aduerſarius noſter dyabolus tanq̃3 leo rapiens ⁊ rugiẽs querit quẽ deuoret. j. Pe. v. vbi doctores colligũt ſeptẽ dyaboli conditiones: per quas ſimpliciũ hominũ decipiũt opiniões. Primo quia dicit dyabolus: tangit eius ſuꝑbia3 et alios ſuꝑbos. q̃ demũ vt ipſe ſecũ cadant in inferos. Secũdo tãgit eius inuidiã: cũ dicit'. Aduerſari⁹. Tercio eius potentiã: cũ dicit: leo. Quarto eius maliciã: cũ dicit: rugiẽs. Quinto eius ꝓteruiam: cũ dicit': circuit. Sexto ei⁹ nequiciã: cũ dicit'. querẽs. Septimo ei⁹ ſeuitiã: cũ dicit'. deuoret. Ex his bñ colligit' q̃ ſit mille artifex. ⁊ ſi per talẽ multiplicis artꝭ accumulationẽ vellet decipe ſimplicis hoĩs credulitatẽ vt deſperaret. Nõne de defuncti ſalute ꝓcuranda ceſſare faceret. ⁊ ꝑ cõſeq̃ns aliorũ fideliũ preces impediret? Et in hoc ꝓprie hoſtis antiq̃ malicia apparet. ⁊ lic3 ſit ita artifex vt dicit Aug⁹. interuas tamẽ aĩe cogitatiões videre nõ põt. qđ certũ eſt. ſed motu eas corpis ⁊ affectionũ indicijs colligit experimẽto. ſecreta aũt cordis ſolus iſte nouit. de quo dicit'. Tu ſolus noſti corda filiorũ hoim. Hec ille. Et lic3 ſcriptũ ſit q̃ penitẽtia ſera raro ſit vera. Etiam ſcriptũ eſt. Quotienſcũq3 peccator ingemuerit ſalu⁹ erit. Ezech. xviij. Itẽ omĩs homo q̃cunq3 inuocauerit nomẽ dñi ſaluus erit. ad Ro. ix. Et quis ſcit ſi conuertat' ⁊ ignoſcat deus ⁊ relinquat poſt ſe bñdictionẽ. Jone. ij. ⁊ talis vnice ſuſpiratiõis eructuatio. cõtra gehennalis pene cõcernit' perpetua ſupportatio: ⁊ ad crudeliſſimi cruciat⁹ purgatorij deſtinatio. qui tamẽ ſuꝑ omẽs mundi penas eſt exeſtuatiõis inculcatio. Et igit' pie videt' conſulendũ vt ab illius diuitis defuncti cõſolationis remedij nemo deſiſtat. ſed opera miſcõie fideliter perficiat in finẽ ⁊ euentũ ſi non ſibi preciſe ſed indubitanter alijs animab⁹ fidelibus ſubueniat. Nam dicit ſanctus Hiero. ⁊ eſt textus in iure canonizatus q̃ ſacerdos ſuam miſſam ꝓ defuncto peractã vel ꝑagendã talit' reſtringere poterit vt vni ſoli nõ proſit. ſed ex ſtatuto auctoritate q̃3 ꝓcioſiſſimi theſauri ſctẽ matrꝭ eccl'ie nihilomin⁹ ꝓderit oĩb⁹ fidelib⁹. in gr̃a defunctis. Et ponũt exẽplũ doctores vt ſit cãdela multũ celebris ardẽs ponat' in ꝓſpectu ⁊ ad laudẽ

principijs circūſtantes eque gaudēt de fulgore tanti luminis. licꝫ princeps abinde recipiat no-
mē honoris. Unde largiter fiant animaꝝ remedia vt proſint cūctis. huiꝰ enī pia ⁊ miſericors
quoqꝫ videt̄ ratio. Nā dum rex vel princeps nobilis vel diues morit̄. multiplex diuinorū pro
defunctis officioꝝ elemoſynaꝝ ⁊ aliorū remedioꝝ executio ſolēniter perficit̄. ſed dū morit̄ vni
cus ſolus ⁊ paup̄ ī hoſpitali vel tugurio. mari ſeu nemoribꝫ: nulliꝰ remedij defunctorū bn̄ficio
videt̄ muniriꝰ. Nōne miſerabilit̄ dicit vulgꝰ. Videmꝰ ꝙ apd̄ deū ⁊ apd̄ hoīes paup̄ eſt deſpe
ctus ⁊ a remedijs defunctoꝝ totaliter eiectus. Et hoc patēter videt̄ in ciuitate Bononieñ. vbi
eſt hoſpitale quoddā dictū ad mortē ⁊ in eo recipiunt̄ omnes infirmi etiā ad mortē: in quo eſt
cellare ſubterraneū largū. ⁊ ſupino coopertorio ſtricto firmiter obſtructū ⁊ tanq̄ cimiteriū cō
ſecratū. ⁊ dum paup̄ ibidē morit̄ recenter p̄ ſolū hominē vel duos proijcit̄. Ecce q̄ indifferen-
ter rex ⁊ hic paup̄ ſepelit̄. Et igitur reuertamur ad propoſitū ⁊ dicamꝰ neceſſario. Miſericor-
dia dn̄i plena eſt terra ⁊c̄. ⁊ eius miſcd̄ie nō eſt nūerus. vt opa miſcd̄ie diuina miſcd̄ie diſtribu-
at pariter cūctis in gratia morientibꝫ diuitibꝫ ⁊ paupibus. ⁊ hoc tenet etiā magiſter ſentē. li. iiij.
circa fi. Puto tamen in veritate dicendū ꝙ (ceteris paribꝫ) ⁊ p̄ſentibꝫ nr̄is tēporibꝫ ꝙ plures
ſaluent̄ diuites q̄ paupes. ⁊ plures damnent̄ paupes q̄ diuites. Et licet in vtriſqꝫ q̄nqꝫ ſit fi-
dei quoqꝫ caritatis ⁊ alterius virtutis modica ſpes: in diuitibꝫ tamē maiores ſunt operū miſe
ricordie fidelitatis. legalitatis. honoris ⁊ honeſtatꝫ: ſimiliter ⁊ exercitatōis ꝟtuoſe māſuetudīes.
⁊ ecōtra in pauperibꝫ omniū viciorū manſiōes. ſicut cōmuniter videmꝰ fures et latrones inter
ipos ac alios malefactores ⁊ vitā turpiter finiētes. ⁊ vtinā per p̄toris iuſticiā hic in mūdi vlti-
mo ſupplicio plecterent̄: vt ſic per infinite miſcd̄ie dei benignitatē: finaliter penitētes ſaluarent̄
in alio ſeculo. de quo plenꝰ ſcripſi ſupra in li. de anno iubileo. Sꝫ ad ꝓpoſitū ⁊ ad ſancti Au-
guſtini dictū qui ait. Si ſcirē patrē meū. dicimꝰ ꝙ ſcire eſt rem p̄ experientiā cognoſcere. prout
xp̄s vitā ⁊ finē illorū nouit. de q̄bus dixit. In peccatis vr̄is moriemini Jo. viij. ⁊ ſancta Bri-
gitta ſupradicta permiſſione diuina vidit ſui nepotis in inferno tormentuꝫ. ⁊ Lazarus paup̄
vidit diuitē in inferno ſepultū. ⁊ Paulus ſurſum gaudia celorum. ſed ꝓnunc nos mortales de
tali ſcientia ſeu experiētia nō loquamur. ſed defunctoꝝ remedia largiter ꝓſequamur: q2 ſ̄m do
cto. ſn̄iam: nullū bonū irremuneratū: ⁊ nullū malū remanet impunitū. Tenēt etiā ꝙ damnato
rū pena pōt aliqn̄ minui: vt qn̄ q̄s iniunctā pn̄iam nō adimpleuit. de iſtis pōt iuuari ſꝫ nō ꝓ il-
la pena pro q̄ dānatus eſt. ſic etiā puto p̄ rerū male ablatarūꝫ reſtitutionē: dānatū mitius pati.

Sūmarie igit̄ ad thematis principalis materiā re-
deūdo. q2 diximꝰ de diuite ſimiliter ⁊ potēte: ꝙ ꝓpterea nō oīs diues ⁊ potens tanq̄ dānatus nr̄o
ſit iudicio deteſtādus. ex eo ꝙ xp̄s dixit. Facilius eſt camelū per foramē acus trāſire q̄ diuitē
intrare in regnū dei. Lu. xviij. Nā hec verba vt exponit venerabilis Beda presbyter ſalubriꝰ
ſunt intelligēda. quoniā multi ſancti diuites ⁊ potētes veteris teſtamēti ⁊ etiā noui legunt̄ cele
ſtibus gaudijs fore fruentes. ſed loquamur cū Paulo. Nihil ad nos de his qui foris ſunt. j.
Chor. v. ⁊ habet̄ in. c. Gaudemꝰ. de diuor. ac ſi diceret. Dimiſſis ſubtilitatibꝫ parentia ⁊ nō la
tentia: ⁊ tm̄ preſentia inq̄ntum fieri pōt nobis pronūc ꝑſcrutari licebit. ⁊ prout p̄miſimꝰ de di-
uitū conditionibꝫ impreſentiarū degentibꝫ patet ꝙ tam viui q̄ defuncti fructuoſiores de diui-
tibus q̄ de pauperibꝫ recipiunt dictum vtriuſqꝫ vite cōſolationis vſus. Unde diuites olim et
ꝓſertim principes ⁊ generoſiores nobiles eccleſias ⁊ monaſteria prebendas ⁊ pauperū hoſpi
talia p̄ ſingulos quoqꝫ dies pro viuorū ⁊ defunctorū ſalute, diuinorū officia largo deſup̄ ele-
moſynarū perpetua donatiua cōſtituerunt. ⁊ ſolenniter donibus ⁊ donationibꝫ firmauerunt.
quibus ad p̄ſens pauperes gaudēt ⁊ gaudebunt. ⁊ ſic ſimiliter paupes chriſti vniuerſalis eccle
ſie q̄ pauperes ſpiritu dicunt̄: ⁊ ipſorū eſt regnū celorū. qui fundamēta in montibus ſanctꝭ cō
ſtruxerūt: vt fuit ſctūs Franciſcus Dominicꝰ: ⁊ ſimiliter ⁊ Auguſtinꝰ ⁊ q̄ plures alij paupes
doctores p̄cepta dn̄i p̄dicantes ⁊ cōſcribētes: quorū nō eſt nūerus: ⁊ q̄s inter diuites ⁊ paupes
oēs ſit ſaluus: nouit ille q̄ creauit oīa ſolus. Sed adhuc vnū reſtat dicendū de mūdi potētio
ribus. Nam proprie tales cū ſibi ſubiectis collocari vidētur: prout in ludo ſcacorum ſignacu
la ſiue lapides: mundi ſtatus deſignantes: ordinatim iuxta ſuarū dignitatum qualitates ca-
ſtrametati diſponunt̄. ita videlicet vt rex ⁊ regina locū habent eximiorē: hinc ſenatores: conſe-
quenter milites ⁊ terrarū marchiones. hinc pedones qui plebeorū iuxta ſingulorū ſtatus deſi
gnāt: vt ſint ſimul in vnum diues ⁊ pauper; ⁊ dom bi iuxta ludi talus; immo curſum mundi

ſuas caſtrorũ acies ꝛ bellorũ effigies nobiliter ritus ꝛ apparatus pfecerunt. regem ꝛ reginam cũ ceteris ludentibꝫ ad vnũ saccũ proijciunt. ꝛ ſm ꝙ ſors meritorũ dederit: forſitan rex ꝛ regina ꝛ ſeniores aut alij potentes cũ pedonibꝫ ad profundũ ſacculi perueniunt: ꝛ pcedẽtes ſurſum tráſire cõpellunt: pro ut ipos deſpiciẽdo in hoc ſeculo ſuppreſſerũt. Sacculus aũt iſte mors foret cõcernitꝰ que omnia concludere videt: ꝛ terribilis eſt ꝛ ſcdm philoſophũ: eſt vltimũ terribilium ꝛ maximũ inter terribilia ſuſtinenda. ꝛ etiã terribilis eſt prolatiõis: quoniã a nullo rite declinatꝰ. Et igitur doctor meꝰ olim Bononie in cathedra dixit. Dũ titulũ de teſtamẽtis q̃ morte cõfirmantꝰ legere pdiſpoſuit. ꝛ more ſub rubricã cõtinuauit ꝛ ait. Sicut morte nemo declinare põt. ſic hoc verbũ morior nullus rite declinare valet. qꝫ eſt qui dicat morior aut morimur pſentialiter in veritate vꝫ alia deſcẽdentia indicatiue: cũ inter vitã ꝛ mortẽ non ſit mediũ de tãto momẽto vt fiat tante prolatiõis continuatio. Dicunt etiã aliqui ꝙ vero modo dicimꝰ morior: aut morimur. quia iã ſumus vt mortui. Sicut dicimꝰ fatuũ cui ineſt fatuitas. ꝛ albũ cui ineſt albedo. Sic ille dicitꝰ mortuus cui ineſt mors. ꝛ dicat cõtinuo morior. Unde Salomõ. Nos nati cõtinuo deſinimꝰ eſſe. Sap. v. Et oẽs morimur ꝛ quaſi aqua dilabuntur ſup terrã. ij. Regũ. xiiij. Unde in Apocalyp. c. xiiij. Scribe: beati mortui q̃ in domĩo moriuntꝰ. id qꝫ eſt hic ꝛ laudabimꝰ eũ: Uñ quidã doctor theologie famoſus nuper in Heydelbergenſi vniuerſitate in die Paraſceuen ſermonẽ fecit latiſſimũ. in cuius pſentia quatuor pncipes ꝛ quinqꝫ principiſſe cũ magno populo fuerũt ſubſiſtentes. ꝛ inq̃t poſt multa nobiliũ ꝛ plebeorũ actiõis ꝛ conditiõis pdicamenta. Credo: imo firmiter teneo ꝙ de pncipiſſis: ſicut ꝛ de ceteris bonis ac honeſtis mulieribꝫ ſit ſpes eterne ſalutis. ſed qꝫ de principibꝫ nulla ſit ſpes eterne ſalutis niſi moriatꝰ in cunabulis. Et hec omnia dicere poſſemus de potẽtatibus infinitis ſiue ſint ſpiritualiũ: aut tpalium prelationũ progatiua muniti. ꝛ vt diximꝰ de terrarũ regibꝫ ꝛ principibꝫ. Ita dicamus ſimilis apud inferos cõmixtiõis ſubuerſionẽ: reputa de papa pſulibꝫ ꝛ platis. ꝛ potẽtes potẽter ſimiliter cruciantꝰ pro demeritis. de q̃bus dixit lamentãdo Juſtinianꝰ imperator in lege ſua: quoniã potẽtioribus pares eſſe poſſumus. ꝛ dixit Azo in glo. contra potentiores iura nulli faciunt honores. ac ſi diceret. non iura nec leges ſed potẽtia regit omnium terrarũ fines. ꝛ ſic huius collationis materiã concludamꝰ ne legentibꝫ tedium inferamꝰ. q̃ ſimiliter mee ſimplicitati parcant. ꝛ huius ſcripture cõpendiũ corrigant. ꝛ hoc neceſſario cũ ego Felix doctor inter his ſcripſerim illud in loco ſolitario. libris debitis nõ armato: dei tamẽ omnipotentis munimine pſentialiter ꝛ miſericorditer fulcito. Qui viuit ꝛ regnat ſine termino.

De arbore torculari ducendo in die feſto.

Venerabilibꝰ viris dñis Rectoribꝰ: plebanio ꝛ viceplebanis eccleſiarũ per vrbem imperialẽ Thuricenſ. ꝛ alijs per eiꝰ comitatũ conſtitutis ſalutem ꝛ vere pacis tranquillitatẽ. Felix cantor eccleſie ſanctorũ Felicis ꝛ Regule Thuricenſ. decretorũ doctor minimis. quicq̃d poterit laudis ꝛ honoris Antique cõcertatiõis fermentũ inter vos ex vna: ꝛ ciues incolas ꝛ colonos vrbis predicte partialitatis ex altera. frequenter verbis altercatiuis diffuſum volẽtes vnionis in caritate. de omnipotentis noſtrorũqꝫ patronorũ predictorũ ſuffragio feliciter iniquum ſinit tenebras intellectus cõcordare. Cuius quidem caſus altercatiõis in terminis videtꝰ fore talis. Sũt in quadã plaga dyoceſis noſtre Conſtantienſ. ꝛ pſertim ꝛ ſigantꝰ in comitatu pdicto (nec recordor alibi me vidiſſe) tã in re magnitudinis machinamẽta q̃ dicuntꝰ torcularia ad vinũ de botris vitiũ ꝛ vuis exprimendũ notabiliter capacia: prout ibidẽ videntꝰ multiplr cõſtructa. ꝛ veriſimiliter indies cõſtruẽda. ꝛ pſertim int ceteram de ptinentibꝫ ad hmõi machinamẽta eſt vnũ vnicũ de lignis quercorꝫ bifurcatũ: ꝛ grãdiſſimo lapide ad vnam ptem ad inſtar ſtatere grauatũ. de maioribꝫ ꝙ inter arbores ſiluarꝫ exquiſite reperiri poteſt ad huiuſmodi operimentũ oportune deputandũ tante immẽſe magnitudinis mole precellẽter oneroſum: ꝙ omnẽs equi cũ iumẽtis ꝛ bobus illius diſtrictus (ſaltẽ abiles) de nemoribꝫ ad locũ incolarũ traducere nõ ſufficerent: ſed oportet neceſſario multorꝫ hoĩm expediri ſuffragio. vñ q̃dragĩta aut q̃nquagĩta ſeu ſexcẽti cõueniũt viri. ſm rerꝫ locorꝫqꝫ diſpoſi

tiones ꝛ diſtantiã cõgruenter cõbinati. ꝛ tanꝗ boues iugo conſtricti hanc arboꝛẽ trahendo ꝑ funes mirãde diſpoſitiõis tranſponũt. Inter quos quidẽ homĩes ſunt mixtim puſilli cũ maioꝛibꝫ: paupes cũ diuitibꝫ. ſaltẽ ad laboꝛẽ abiles. ꝛ quilibet ſuis expenſis ꝛ ſumptibꝫ ꝑficit (inſtanter rogatꝰ per patronũ principalẽ) hoc magnitudinis opus. Fit autẽ pluries in anno hoc occupatiõis exercitiũ. ꝛ plus bis p̄ſertim diebꝫ in comitatu p̄dicto ꝗ alijs tẽpoꝛibꝫ. Et ratio: quãdo crudelitas gẽtis Switenſiũ in ꝑlio terre nr̃e ꝓxime p̄terito. videlicet de anno domini M.cccc.xliij. ꝛ ſequentibꝫ perpetrato. infinita de dictis toꝛcularia in vinetis villis ꝛ monaſterijs ꝯſtituta. cũ viginꝗ̃ꝗ̃ ttuoꝛ eccľie ꝛ villis ꝛ p̄dijs ſuis igne duriſſimo cõſummauit. Ad hoc aũt opus ꝑficiendum: cõſueuerũt ciues ꝛ incole predicti talẽ populoꝝ tumultũ in die feſto ꝛ mane ꝛ ante ſolis oꝛtũ. ꝛ ante oĩm miſſaꝝ celebratiões: cũ tubis: tubicinis: minis ꝛ cãpanis cõuocare. ꝛ opus hmõi ante meridiẽ ſeu prandioꝝ refectiões ſolitas ꝯſummare. ꝛ ꝙ talia ꝛ taliť fiant in diebus talibꝫ: presbyteri p̄dicãtes p̄cepta dñi cũ religioſis ſolebãt acriter chriſtifideles increpare. ꝛ p̄ſertim illi ꝗ de aliarũ terraꝝ regionibꝫ alienigene ſupuenerãt vbi talis vľ aliꝰ aut ullius erat vineaꝝ ritꝰ. ꝛ taliť apud nos manẽtes ꝛ p̄dicãtes: vſum nr̃m ſeuerius increpauerãt.

Et hec materia queſtionis qua queriť: an hoc magnũ

opus p̄dictũ licitũ poſſit fieri in die feſto. videlicꝫ dñico vel ſimilibꝫ aut minoꝛibꝫ diebus deo dedicatis. Et reſiſtẽtes opibus p̄dictis videbanť multis armari iuriũ ac veteris ꝛ noui teſtamẽti autoꝛitatibꝫ. Et hoc ſic. Nã ꝟba textus p̄cepti dñici Exod. xx. ſunt hec videlicꝫ. Memẽto vt diẽ ſabbati ſanctifices. ſex diebꝫ operaberis ꝛ facies oĩa opera tua. ſeptima autem die ſabbatũ dñi dei tui eſt. nõ facies oẽ opus tu ꝛ filius ꝛ filia tua ꝛ ſeruus tuꝰ ꝛ ancilla tua: iumentũ tuũ ꝛ aduena qui eſt intra poꝛtas tuas. Nũc autẽ cõſideremꝰ ꝙ in p̄dictis ꝟbis ponunť tres clauſule. quarũ p̄ma p̄cipit ſanctificationẽ: cũ diciť. Memẽto vt diẽ ſabbati ſanctifices. Secũdo in ſex diebꝫ operationẽ: cũ diciť. ſex diebꝫ. Tertio interdicit in ſabbato omnẽ operationẽ: ibi. Nõ facies ꝛc̃. Hinc eſt qđ ſcribiť in nouo teſtamẽto. ꝛ in. c. iij. de ferijs: in hec verba: licꝫ tam veteris ꝗ noui teſtamẽti pagina ſeptimã diẽ ad humanã quietẽ ſpecialiter deputauerit. ꝛ tã eum ꝗ alios dies maieſtati altiſſime deputatas. necnõ natalicia ſctoꝝ martyrũ eccľia decreuerit obſeruãda. ꝛ in his ab omi ſeruili ceſſandũ ꝛc̃. Vetus igiť teſtamentũ ad litterã precipiebat ſabbatũ cuſtodiri. nouũ ꝟo ſpũaliter illud ſeruat primã diẽ pro ſeptima. ſicut eñ carnalia ſacramẽta ad litterã ſeruare nõ poſſumꝰ. ita nec ſabbatum ſed litterã licet ſeruare. vt dicit glo. ibidẽ. ꝛ alle. de conſe. diſt. iij. Pertienit ad me. ꝛ prout allegant iura noſtra ꝛ doctoꝛes noſtri: vetus teſtamentũ quo ad hoc. ſic etiã allegare poſſemus noui teſtamẽti veteres obſeruatores: ꝑut fuerũt iudei: ꝛ ꝗs hodie tolerat eccľia nobiſcũ manẽtes. de teſti. Judei. ꝗ ad nutũ ſeruabant: ꝛ hodie plerīꝗ ſeruãt ſabbatũ ſuũ: prout premittiť opus ſeruile nõ exercentes. Chriſtus autẽ nõ venit legem ſoluere: ſed adimplere. Matth. v. de cõſe. diſt. iiij. Si ꝗs aũt. De qua quidẽ lege ſcriptũ eſt. Qui autẽ totã legem ſeruauerit ꝛ peccauit in vno: factus eſt omniũ reꝰ. Jaco. ij. de re iudi. Defleat. cõ cõcoꝛ. Eſt autẽ veritas ꝙ in vno genere peccati plus peccat maioꝛ ꝗ minoꝛ. plus p̄latus ꝗ priuatus. plus dignioꝛ ꝗ ſimplex de populo. vt patꝫ. xl. diſt. Homo chriſtianus. ꝛ ibidẽ in glo. cũ multis cõcoꝛ. Unde cõuenienter poſſumꝰ dicere ꝙ plus peccat prelatus violando ſabbatũ ꝗ laicus. ergo plus homo xp̄ianus ꝗ gentilis vel iudeus: cum chriſtianꝰ ſit dignioꝛ. ꝛ ſi iudeus ſeruat ſtricte ſabbatum ſuũ nos ſeruare deberemus ſtrictiſſime. ſed vulgaꝛꝫ eſt fama ſermonis ꝙ iudeꝰ cõtinuo ſtrictius ſeruat ſabbatũ ſuũ ꝗ chriſtianꝰ. vt probat experientia ꝑ ritus: nec erubeſcimꝰ ſi infideliũ geſtoꝛũ qualitates in exemplar deducimus: ad inſtar beati Grego. ꝗ de Job gentili loquens inquit li. j. moꝛa. c. vj. Homo gentilis: homo ſine lege ad mediũ deduciť vt eoꝛũ que ſub lege ſunt prauitas cõfundať. Et infra. quia ex vita gentiliũ redarguiť vita ſub lege poſitoꝛũ atꝗ exactione ſeculariũ cõfundiť vita religioſoꝛũ ꝛc̃. Et Auguſtinus exẽplis paganoꝛũ vſus eſt cõtra Manicheos. vt. xxxvij. diſt. Si quid veri. ꝛ in dubijs eſt ad exempla gentilium recurrendum. xiij. q. ij. Queſta. xxj. Submittit. Et nunc reuertamur ad propoſitũ. ꝛ inſuper non tm̃ ab opere ſeruili eſt ceſſandum. ſed etiam iuxta litterã p̄cepti ſup̄dicti ſabbatũ. i. dominicã vel aliã diẽ feſtiuã ſanctificare debemꝰ. Jlla eñ in lege veteri ꝑut ꝛ mõ diebꝫ iſtis ſctificari dicunť ꝗ diuino cultui applicanť. ꝛ igiť le. ꝛ no. in. c. ij. de par. ꝙ ꝗlibet xp̄ianꝰ dꝫ audire miſſaꝫ ſingľis diebꝫ dñicis ꝛ feſtiuis in ſua ꝓchia: ꝛ taliť miſſam audiẽs aũ bñdictionẽ exire nõ debꝫ. de ꝯſe. diſt. j. Miſſas. ꝛ. c. ſe. ꝛ taliter ad p̄ceptũ dñi

talibꝰ ⁊ alijs operibꝰ bonis debꝫ homo ſabbatū.i.diē feſtiuū ſanctificare. Ecce q̄ multiplicit̄
peccāt hi qui talibꝰ vel alijs oꝑibus intēdunt. ⁊ diē feſtū violādo cū hoc iura ꝓchialia negli
gēter deſpiciūt. Vn̄ probat Archid. de cōceſ. ꝓben.c.ij.li.vj. in glo.ſuꝑ ꝟ.Damnabiliter.ꝙ q̄
violat p̄cepta canonū peccat mortalit̄. Sūt eīn hec p̄cepta dei ⁊ ſuorū in terris vicarioꝝ:que
om̄ibus p̄ceptis anteferunt̄.xj.q.iij. Si his.⁊.c.ſe.⁊ quod p̄cipit̄ in iure nō eſt negligendum.
xxiij.q.j.c.penul.⁊ vl.⁊ in ſpm̄ ſctm̄ blaſphemāt q̄ ſacros canones violāt.xxv.q.j.Violatores.
⁊ ꝑ cōſequēs periculoſius blaſphemāt qui canones cū p̄ceptis diuinis antiq̄s ⁊ nouis viola=
re nō formidāt. Nam legit̄ Nūeri.xv.ꝙ homo q̄ collegit ligna in ſabbato:de mādato dn̄i lapi
datus eſt. Vn̄ ad obſeruationē ſabbati ſtrictius ſeruandū filijs iſrl̄ colligebāt manna feria ſe=
xta duplicit̄ de mādato dn̄i vt ſeptimo ſabbatū ſeruarēt. Exod.xvj.⁊ Neemias arguebat acri
ter calcātes torcularia ⁊ portātes onera in ſabbato. Neemie.xv. Et mulieres ſancte q̄ prepara
uerāt aromata ad vngendū chriſtū ſabbato ſiluerūt. Luc.xxiij. Itē obſtetrices Pharaonis ꝓ
pter piū mendaciū qđ videbat̄ factū cōtra p̄cepta dn̄i de falſo teſtimonio nō ferēdo. vt Exod.
j.ꝑ magiſtrū in hyſto.ibidē vix excuſant̄.cū iuxta iuris normā pro nullo bono malū ſit facien
dum.vt de pe.diſt.j. Nemo poteſt.xix.diſt. Si romanorū.cū ibidē no. ⁊ eſt brocardicū. Unde
dicit Proſper equitanicus proſa.lxxxij.in ale celebrat ſabbatū qui ab operibus bonis vacat.
ociū aūt ab iniquitate debeat eſſe perpetuū quod bona ſcientia non inquietū ſed tranquillū fa=
cit. Et ſummarie concludamus ꝙ multe vtriuſq̄ teſtamēti rationes:iura ⁊ iurū auctoritates
poſſunt ad hanc partem introduci:quas breuitatis benignitate decreuimus dimittendas.

Sed pro parte tuim̄ Videt̄ dicendū:ꝙ multa de his que dicta ſunt quo ad
nos ad litterā ſeruāda non ſunt.q̄ꝛ de varijs quoq̄ di=
uerſa ac aduerſa cōſilia ſe inuicē multis pat̄ter nō cōpatiunt̄. Conſtat ꝙ nō ex vi p̄cepti legis
ſed ex cōſtitutiōe eccl̄ie ⁊ cōſuetudine populi xp̄iani pro nūc nō eſt ita arta ꝓhibitio ſabbati.id
eſt dierū noſtroꝝ feſtorū:prout erāt apud hebreos:nec debꝫ eſſe ſicut etiā de alijs ritibꝰ. vt patꝫ
in eſu carniū quas porcinas comedimꝰ.ſed ipſi nequaq̄.vt patꝫ.j.Macha.v.⁊ hec ⁊ alia fa=
cimus ne iudaizare videamur.vt de ꝯſe.diſt.iij.ꝯuenit. Nam ⁊ iudei nimiū ſabbatū ſeruabāt
dū impulſi ꝑ gentes in bello morui ſunt ⁊ ſe nō defendebāt:vt.j.Macha.v.quorū ſabbata de
ridebant gētes.vt Treñ.j. Unde cōuenient̄ in quibuſdā oꝑibus prohibitis in lege antiqua fa
cilius diſpenſat̄ in lege noua.vt no.ibidē. Magna autē ſuꝑeſt ratio. Nam in lege veteri fue=
rūt in anno ſeruādi principaliter q̄nquagintaduo dies ſabbatorū ⁊ ſuꝑ hoc pauci ſed nūc die
bus noſtris ſunt ꝑ mū q̄nquagintaduo dn̄ici loco ſabbatorū. ⁊ ſuꝑ hoc p̄ſertim in loco noſtro
Thuricēū.ſunt quīquagintaſex dies feriandi:niſi eorū aliqui in dn̄icas proueniant transferē
di.⁊ ſimiliter paulo plus vel minus in alijs locis vel dyocēſibꝰ. ⁊ igitur conciliū Baſilieñ. duꝫ
tenuerat eximiorē ⁊ legaliorē ſui ſtatus celſitudinis ſolennitatē cum ſuis adherentibꝰ ibidem.
fuit notabiliter auiſando preordinatū.vt fieret cōſtitutio per eccl̄iam generalis.⁊ fortaſſis in
proximo concilio videbis ꝙ omniū apoſtolorū feſta ꝑmanerent.ſed alia martyrū:cōfeſſorū ⁊ et
virginū feſta:ad modicū numerū ſe reſtringerēt.quia ꝑpendebat conciliū predictū ꝙ eccleſia
⁊ eccleſie filij qui laboribꝰ ſe ⁊ ſuos nutriebant.nimiū valde ꝑ hmōi feſtorū celebrationē fue=
runt ocio grauiſſimo grauati. ⁊ ꝓpterea q̄dam ex eis illicitos cōtractus (quoꝝ pro nūc infini=
tus eſt nūerus) ſubire aut exercere ſubtilit̄ ſunt conati:⁊ nō tm̄ ꝑ dies ꝑuatos.ſed etiā feſtiuos
⁊ etiā ꝑ ſingulas dieꝝ noctes ad lucrandū ſunt effectualit̄ parati. Hec fortaſſis p̄uidens Ray
mūdus cū alijs ſummiſtis q̄ in ſuis libris de ferijs dicūt quomō in talibꝰ diebus feſtiuis debe
mus intēdere rebꝰ diuinis.puta hymnis ⁊ pſalmis ⁊ cāticis ſpūalibꝰ.vt de ꝯſe.diſ.iij. Ieiunia.
Itē p̄dicationibꝰ ⁊ virtutibꝰ ⁊ regularibꝰ diſciplinis magis q̄ alijs diebꝰ.de vi. ⁊ ho.cle. Cum
decorē.de ſta.mo. Cū ad monaſteriū.§.iij.de fer. Licꝫ. Abſit aūt ꝙ he cōſtitutiōes ligent oēs.
⁊ p̄ſertim laicos cū ſint de bono conſilio ⁊ nō precepto. Sed q̄liter ⁊ quō tales abſtineant ab
opere ſeruili:prout etiā illud quod in themate p̄miſimꝰ loquamur ad ſaturitatem quāto tius.
Dicūt iura ꝙ de ſimilibꝰ idē eſt iudiciū.vt le. ⁊ no.de cōſti. Tranſlato. ⁊ merito q̄ꝛ nō poſſumꝰ
ſingulos ſinguloꝝ negocioꝝ caſus ⁊ ſingulares euētus deſcribere.quia dicit lex ꝙ plura ſunt
negocia q̄ vocabula.ff.de p̄ſcrip. Verbis natura. vnde ꝓcedamꝰ ad caſus diuerſos huic ſi=
miles. Nam cōtra prohibitionē legis antiq̄ pro nūc habemꝰ facere oꝑa q̄ ꝑtinent ad ꝓuidenti
am neceſſarioꝝ tā ſibi q̄ proximis:ſicut ſeruādo ꝑſonā vel res.ſicut iudei ex poſt ſe defendēdo
in bello die ſabbati excuſabantur.vt.ij.Macha.vlti. Simile eſt de quocūq̄ damno rei exte=

rioris imminēte vitādo. Vñ dñs Math.xij. Quis ex vobis homo q̄ habuerit vnā ouem: ꝛ
ſi ceciderit ſabbato in foueā: nonne tenebit ꝛ leuabit eā. Item dicit ſctūs Tho. in ſum. q.xl.ar.
iiij. ꝙ obſeruatio feſtoꝝ nō impediat ea q̄ ordinanť ad hoīm ſalutē: etiā corporalē. Vñ dñs ar-
guit iudeos. Joh. vij. Mihi indignamini. q2 totū hoīem ſanū feci in ſabbato. vñ eſt ꝙ medici
licite pn̄t medicari hoīes in die feſto. multomagis aūt cōſeruāda eſt ſalus reipublice q̄̄ vni⁹ ho
minis. hoc aūt fit per bellū. plia. pugnas: ꝛ alias diſpoſitiōes multas: prout infra diceť. ꝛ ideo
licitū eſt bellare dieb⁊ feſtiuis ſi neceſſitas hoc expoſcat. Vñ Tullius de offi. li. j. Amorē dili-
gētie ſimiliť ꝛ vtilitatis ad rē publicā ꝑtinentis ꝓfert affectiōib⁊ vniuerſis. Nam inq̇t recogno
ſcim⁹ patrē diligere filiū vnicū. quā dilectionē vincit amor cōiugiū que vltra vincit reipublice
cōmertiū. nam ꝓpter eundez amorē homo ponit vitā ꝛ corp⁹ in examē mortis amariſſimū. Ac
ſi diceret. Experienter pugnam⁹ pro patria. ꝛ viriliter ponim⁹ man⁹ ad prelium et digitos ad
bellū. ꝛ in caſtroꝝ acies ferociſſimas in q̄bus pater impune occidit filiū. ꝛ ecōtra. vt le. ꝛ no. ff.
de rel. ꝛ ſup. funerū. l. minime. Ecce reipublice cōmunē vtilitatē tā ſolēniter legū ꝛ rationū au-
ctoritate ꝓponendā. de quo pleniſſime ſcripſi in li. de nobilitate. c. xxx. Per extenſum. vñ dicit
lex penul. C. de iure reipublice. li. xj. Rempublicā vt pupillā extra ordinē iuuari moris eſt. ac ſi
diceremꝰ. hoc opus de q̄ in tractate res publica. ergo extra ordinē videlicz cōmunis obſeruā
tie feſtoꝝ iuuari moris eſt. ꝛ ibidē dicit lex vlt. ad reipublice cōmendationē in hec ꝟba. Si ſm
legē ciuitatis reſpublica cui⁹ meminiſti ruina collapſis edificijs tuis diſtraxit arcam nihil cō
tra huius legis tenorē rector prouincie fieri patieť. Ac ſi diceret. tantā habet vim opus reipu-
blice ꝙ de damno q̄litercunq̄ʒ infecto nemo teneť. Et nūc reuertamur ad ꝓpoſitū. Si q̇s vrgē
te neceſſitate agros arat: aut fruct⁹ colligit in dieb⁊ dñicis vel feſtiuis propter periculū hoſtiuꝫ
qui al's illis dieb⁊ tolleret. hec eſt defenſio reipublice. ꝛ hoc licet ꝛ naturalis lex dictat ſi inimi-
cus meus maiori die feſto vellet tollere victū mihi vel meis magnis laborib⁊ conqueſitū. pari
vi repellere licet vel maiori die in eodē ꝛ melius q̄̄ ꝙ poſtea fallacē fortunā accuſare. Vñ pro
pter neceſſitatē famis excuſať quis a furto. q̄nq̄ʒ a toto. q̄nq̄ʒ a tanto: ꝓut maior aut minor eſt fa
mes. Itē dicit Archid. ſup Ray. vbi ſupra. ꝙ in bello iuſto poſſum⁹ in dieb⁊ feſtiuis cōtra ho
ſtes nos munire. defendere. foſſare. valla. menia. ꝛ muros reparare. ſi hoc exigat vitādi pericu-
li neceſſitas. Itē iacentib⁊ ſegetib⁊ in agris aut fenis in pratis ſi imminet tēpeſtas aut pluuia q̄
corrūpat aut deterioret. ꝛ ſi multū proficit ſi talia ſint a ſole ſeparata. nō ſunt prohibēdi dñi illa-
rū rerū ea remouere ꝛ indemnitati ſue ꝓcauere. Carnifices etiā ꝛ pincerne q̄ in dieb⁊ feſtis pre
parāt ea q̄ debēt vēdere in craſtino in mercato vel in ſtatiōibus ſuis. ꝛ ceteri q̄ preparāt victua
lia in dieb⁊ feſtis: ſi die ꝓcedēti nō pn̄t comode ꝓparare aut ꝓparata ſeruare ſine periculo non
peccāt mortaliter. Hec ꝑ eundez. Itē poſt multa excuſat vectores mercīū ad nūdinas vel loca
remota. hec ſiliter de vino transferēdo. ꝛ ſi huiuſmodi mercimonia q̄ ſunt vtilitas reipublice
ſine graui incōmodo nō pn̄t dieb⁊ feſtiuis vacare ab eundo vel q̄drigando ꝓpter expēſas beſti
arū: equoꝝ vel muloꝝ q̄ per viā habēt nutrire qḋ ꝓcioſum foret ꝛ cōtra ſalutē hoīm vadāt im
pune. Itē poſt multa excuſat vectores ꝑegrinoꝝ in vehiculis ſuis aut iumētis: ꝛ ferrarios eq̄
rū videlicz marſcalcos. Itē excuſat viatores ꝛ curſores: ſiue hoc faciāt pro pecunia ſiue nō: cū
hec fiāt maxime pro republica cōſeruāda. Itē excuſat molitores ꝛ ꝑ cōſequēs piſtores ꝛ cocos
qui ꝛ dū ꝓpter hūani generis anxietatē faciūt opus ſuū. Itē excuſat illos q̄ propter paupes vi-
delicet leproſos. hoſpitalarios aut alias miſerabiles ꝑſonas tpe feſtiuo (tn̄ nō maioribus) la
borāt. arant. vel faciūt alia oꝑa pietatis prout hec ꝛ alia copioſe reſumit Joh. in ſumma li. j. n.
xij. de ferijs. ꝛ nos ꝑ eundē accuſam⁹ illos a pctō mortali q̄ cauſe recreatiōis humane ſiue laſci
uia chorizant in die feſto: ſeruatis alijs circūſtantijs: ꝓut idē notat libro. iij. ti. xxxiiij. c. cclxx.
ꝛ in oībus ꝓdictis vt ſingula fiant cū modulo diſcretiōis req̇riť arbitriū boni viri. i. iudicis in
iudicio fori xpiane ꝓfeſſionis: ꝛ ꝓſertim in illis pūctis vbi certa doctrina dari nō pōt: etiā pe
ritis videlicz inter dignū ꝛ indignū. multū ꝛ modicū. magnū vel paruū. bonū aut malū. ꝛ vbi
mediū in cōfeſſoris diſcretiōe ſm rerū tempoꝝ ꝛ ꝑſonarū ac terraꝝ vſus: ritus ꝛ cōſuetudinis
qualitatē videť ſpectandū. de quo plene le. ꝛ no. in. c. Sedes. de reſcrip. Sꝫ nūc redeam⁹ ad ꝓ
poſitū ꝓſantes oꝑis diſpoſitionē ꝛ cōditionē oneris mōſtruoſi magnitudinē ꝛ laborioſi mo-
liminis quātitatē: ꝛ ponderoſe grauedinis mouēdi: necnō deducēdi difficultatē. Itē oꝑis tā
ti pro republica cōgruitatē. Nam dicit canon ꝙ rarū eſt omne qḋ magnū eſt. vt. ij. q. vij. In ſan
cta. imo mōſtruoſuz eſt vt videbať in Golia gygātē. j. Reg. xvij. Nā vna torcularis arbor tāte

magnitudinis ſufficit nō tantū ꝓ vna vinea ſed pro multarū vineaꝝ cultoribꝫ et culturis. put molēdinū publicū ſeu fornax cōmunis aut pons ꝓ vniuerſis ad multoꝝ hominū vniꝰ terre fabricat' vſuꝫ. pēſantes etiaꝫ in pmiſſis ꝙ impoſſibilitas ꝛ incōmoditas mutāt ius ſcriptū. vt patet de monacho q̄ mortuus mūdo nō poteſt eligere ſepulturā aliam q̄ꝫ ꝙ in ſuo monaſterio debet ſepeliri. ſed ſi morit' extra monaſteriū et in loco remoto de ſuo monaſterio: ita ꝙ cōmode ad illud portari nō poteſt: aut impoſſibile eſt ipm̄ duci ad monaſteriū ſuū: pōt cōmodoſam eligere ſepulturā. vt le. ꝛ no. in. c. vlt. de ſepul. li. vj. Sic etiā de laico q̄ dꝫ ſepeliri vbi recipit ſacramēta eccleſiaſtica ſi nō elegerit: ſed ſi in remotis morit': ius hmōi ꝓpt' incōmoditatē aut impoſſibilitatē immutat'. vt ibidē. c. Is q̄. Sic etiā periculū imminēs mutat ius cōmune. vt de pcu. Si duo. §. ſanc. li. vj. ſic etiā neceſſitas eſt magiſtra rerū. vt in. l. Omnes. in fi. C. de ep̄. ꝛ cle. ꝛ ꝓpt neceſſitatē receditur a iure. de pben. Auū. ꝛ dicit regula iuris quod nō eſt licitū in lege: neceſſitas licitū facit. ꝛ hoc ideo qꝛ neceſſitas legi nō ſubiacet. de obſeruā. ieiu. c. ij. in fi. de ꝯſue. Quanto. vnde neceſſitatis tempe oīa ſunt cōmunia. ff. ad. l. rod. l. ij. §. Cum in eadē. et ſic ꝓpter neceſſitatē famis Dauid comedit panes ꝓpoſitionis. xxv. q. j. §. his ita. ꝛ in neceſſitate pater pōt vendere filiū. C. de patri. qui. fi. diſtrax. l. ij. ſed nō vxorē. vt no. Car. in. c. Nō eſt. de ſpon. q. j. vnde parētes vendiderūt puellam pro vino in ſitis anguſtia vt biberet. Johel. iij. in prin. His igit' omnibꝫ ꝛ ſingulis ſinceriter intellectis: collectis ꝛ relectis ꝑueniamus ad ꝓpoſitū latiſſimi thematis. Et primo notandū ꝙ hoc eſt opus ad rē publicā et vtilitatē cōmunē ꝓpriiſſime ꝓportionatū: ꝛ ſine quo vniuerſitatis colonoꝝ ꝛ vinitoꝝ et eorundē patronoꝝ cōmoditas ꝑſiſtere nō poteſt. ꝛ ad hoc notabiliter humana ſagacitas cōgruentiā ꝛ ꝯuenientiā oportunitas per longas reperit moras ꝛ cōſuetudinis odas taliter introductas. et tales introduxit modos humanitatis ſubtilitas. Nā primū ſi talis et tantus populus poſt refectiōis aut prādij collatiōeꝫ cōueniret. vtiqꝫ citius ꝛ auidius ſitiret ꝛ ſine potu perſiſtere nō poſſet. nā naturalit' cibꝫ ꝑſſumptus potū requirit quē ieiunus (ſaltem ſanus) oīno faſtidit. ꝛ videt' ꝙ talis labor erit in locis freq̄nter inaquoſis et ſine fontibꝫ ꝛ riuulis. ꝛ ſi tantus tumultꝰ ꝛ ꝑſertim in meridianis caloribꝫ, vino deberet ſatiari. veniret in aſſuetudinis abuſus. ꝙ ſi diues haberet talē potū. pauper nō haberet vnde tribueret. nec eſſet arbiter qui inter diuitē ꝛ paupem mediū tāgere poſſet. Unde cōueniēter ſi tantus populus mane diluculo nō pranſus conuenerit: ꝛ ieiunus minus vel nunq̄ꝫ ſitire conſueuit niſi ruſticus ebrius fuerit qui ꝓpter ingurgitatiōis aſſuetudinē int' diem. ꝛ noctē nō diſcernit. Iteꝫ eſtiuali tempe ꝓpter eſtū intentiuū: dn̄e domine quis ſuſtinebit? Itē ſi die nō feriato: quis talē multitudinis laborē exerceret: damnū intolerabile tātus populus ꝓpter ſui proprij laboris negligētiā incurreret. ita ꝙ tandē ꝓpter damnorū illationē ꝓ' luſtantus raro vel nunq̄ꝫ cōueniret. Nam ꝓpter cōmunē vtilitatē cōſequēdaꝫ ꝛ generale damnū vitandū pmiſſuꝫ eſt de iure ſcripto. vt dū hoc genus piſciū q̄ allecia dicunt' more naturali certis tempibꝫ cōueuerit ꝛ terre ſe inclinauerit: eorū captioni ingruente neceſſitate intēdere homines poſſunt: diebꝫ etiā feſtiuis: preterq̄ꝫ in maioribꝫ ſolēnitatibꝫ ꝛc̄: vt in pdicto. c. Licet. de ferijs. Sꝫ cōueniēnt' q̄rere poſſes q̄re in illiꝰ terre vicꝫ comitatꝰ Thuricēn. diſtrictibꝫ ſunt maiores ad torquēdū hmōi vinū conatꝰ: et cū horribilibꝫ lignorū arborū ꝛ machimētorū ac inſtrumētoꝝ cōpagationibꝫ? Reſpondet' et apparet ꝙ ars imitat' naturā inquantū pōt. vt. ff. de adop. l. adoptio. ꝛ vſus ꝛ ars docuit qḋ ſapit omīs homo. vt dicit Pamphilus. ꝛ qḋ natura negat: nemo felic' audet dicit Eſopus. vn̄ naturalit' in illis climatibꝫ vident' talis terre glebaꝝ vineaꝝ vinetoꝝ quoqꝫ ſinis q̄bꝫ ꝑpetuo ſunt altiſſimi mōtes ibidē vicini verſus meridiē vſqꝫ ad Lōbardiā ſe protelātes: ꝛ in aciebus aquilonē hauriētes. ꝛ ad terrā plage noſtre reuerberantes. ꝛ hi in verticibꝫ ſunt ſemp conſperſi niuibꝫ: algoribꝫ. gelu quoqꝫ ꝛ frigoribꝫ: ꝛ nunq̄ꝫ per aliquaꝫ anni particulā. etiā in eſtiuis: feruoribꝫ: caumatibꝫ aut ymbribꝫ ſe talibꝫ niuibꝫ caluantes. ꝛ ab illis tanq̄ꝫ a montibꝫ Gelboe perpetuo reſplendent. ꝛ econtra montes candore niuiū de ſuis cacuminibꝫ relucent intantū ꝙ vineta vites ꝛ vinū ſarmēta quoqꝫ palmites cū racemis. vuis. botris. ſenecijs et acinis duriores habēt ꝛ auſteriores ad modū labruſtarū ceruices. ꝛ in hoc noſtrarū vinearū fructus oēm genus vini in duricia vident' excedentes. Unde videt' experienter ꝙ hmōi vina noſtra raro vel nunq̄ꝫ penitus in ſuis vitibꝫ matureſcunt. ſed cōtra naturaꝫ alioꝝ vinoꝝ in vmbra ꝛ vaſis ꝛ cellaribꝫ ꝓfundioribꝫ ad annos trigīta vel vltra mūde ꝯſeruata primo decoquunt' ꝛ demū cruditate repulſa dulceſcūt. Et igit' his ꝛ alijs ſincere ꝑpenſis dixit quidaꝫ mgr̄ Ambroſius Lombardus ꝓtunc incola terre noſtre medicus peritiſſimus. ꝛ

hoc dudū ante conſiliū Baſilieſe quod infra centū annoꝝ ſpaciū in loco noſtro deficiēt omēs
vinee: ꝛ quis expectabit euentū? attū qꝛ fuit aſtronomus ꝛ fortaſſis multos futuros agnouit
euentus. ꝛ ꝙ ꝓpter cōditiones p̄dictas et alias ſibi notas iudicauit vineas noſtras algore fre-
quēter deficere. ꝛ ꝑ experientiā modernā patroni: coloniq̄ꝫ fructuū ꝛ impēſarū pēſato modera-
mine minus ſolito videntᷣ pficere. ꝛ in veritate plus ſolito diſſipantᷣ frigore incepit ante ꝯſiliū
p̄dictū anno dn̄i. M. ccccxxxj. p̄ma die Martij. Et nūc redeam⁹ ad ꝓpoſitū. ꝛ ꝓpter cau-
ſas prenūc notabiliter deſcriptas: curioſitatis hūane ſagacitas ꝛ longeue cōſuetudis tractabi
litas: ac experiētie rerū magiſtralitas dederūt modū ꝛ formā vt tanta machinamentorū hm̄oi
fieret immenſitas. ac ſi diceremus vt potentes potēter pananᷣ qui impotētes humiles ꝛ paupes
in terris nequiter torquere nō verētur. vt le. ꝛ no. viij. q. j. Illud. ꝛ Sap. vj. de quo nuꝑ ſpecia
lē feci tractatū qui intitulaᷣ de cōſolatiōe inique ſuppreſſoꝝ. Sed vt quaſi ꝑ cōtraria probentᷣ
ſupradicti vini temeritas videamus. Nā vinū rome ꝛ per regna Neapolis. campanie. ſicilie.
ꝛ calabrie. pedibus tantū conculcaᷣ. per lombardiā. quaſi vilibus torcularibꝫ etiā portatilibus
ꝛ mobilibus vinū extorquetur. ꝛ per diuerſas germanie partes minoribꝫ multum laboribus
et expenſis exprimitur. prout hec et alia per expertos vſu quotidiano conſpiciuntur.

Nunc igitur in materia queſtionis principalis ex pre-
miſſis taliter cōcludamus. iudicio ſimplici (ſaluo ſemꝑ saniori) ꝙ vniuerſi ꝛ ſinguli predicto
rū vrbis ꝛ comitatus habitatores. ad hoc opus vel ſimile, put p̄mittitᷣ abiles: poſſint ꝛ debe-
ant abſq̄ꝫ peccati mortalis periculo niſi aliud intrinſec⁹ lateat dictis diebꝫ dn̄icis ꝛ feſtiuitis: ſal
uis tamē ſolēnitatibꝫ maioribꝫ quas nouerūt curati: ꝛ ante miſſaꝝ ſolemnia licite ꝛ libere inter
eſſe. ꝛ opus hoc publicū pro republica ꝛ vtilitate cōmuni per antiquā cōſuetudinē talitᷣ intro
ductā penitus impune dū talis imminet neceſſitas. prout p̄mittitᷣ expedire: nō obſtāte cōtradi
ctiōe quorūcunq̄ꝫ. qui fortaſſis put p̄ferᷣ aduene vel ꝑegrini nō nouerūt cōditiōes terrarū vel
rerū noſtraꝝ antiquas. Et dixi notaliter dū talis imminet neceſſitas, put p̄mitᷣ videlicet in
themate. Alioquī ſi torcularꝫ arbor mōdica vel magna fuerit. ꝛ in ſolo plano ſteterit ꝛ de domo
in domū vel al's ꝑ modicū terre ſpaciū trāſferēda, puenerit. in his arbitriū boni viri ſeu mode
ratio ſacerdotꝫ (de quo plene p̄narraᷣ) ſpectāda ſemꝑ occurrerit. Hec igitᷣ ad memoriā mode
rationis localis perpetuā ꝛ in alterius reipublice modificationē per viri ſollertis indagationē
ſincerius dirigendā veſtre beneficētie legalitates. benigne recipiāt ꝛ nō prius q̄ꝫ legāt increpare
vel inculpare p̄ſumant. ac prius q̄ꝫ ſcrutenᷣ nō redarguāt vel cōdemnēt. xj. q. iij. Horū. ꝛ. xxix.
diſt. c. j. ſed expoſt mutēt ꝛ minuāt: minuāt ꝛ corrigant: ꝛ ſolū eterni iudicis tribunal pre oculis
habeant. Cuius honor ꝛ gloria nos ad ſupernorū ciuiū vniuerſitatē feliciter ꝑducat. Amen.

De matrimonio. Tractatus eiuſdem.

Glorioſus deus omnia queeunq̄ꝫ voluit
fecit: ꝛ erāt valde bona. ꝛ inter opa ſuaꝝ creaturaꝝ nō erat minimū hu̾iſſimi
matrimonij ſacrm̄ die ſexto p̄ſente trinitatis ſumme teſtimonio in volupta
tis paradiſo cōſtitutū. in finē ꝛ euētū vt inter virū ꝛ mulierē eſſet felix legiti
ma q̄ꝫ cōiunctio indiuiduā vite ꝯſuetudinē retinēs. vt dixit ſummus ponti
fex Alex. iij. de p̄ſum. Illud. Illā igitᷣ indiuiduā vite ꝯſuetudinē deſigna-
uit dn̄s: cū p̄mo virū creauit. et ꝯſ̄ter de coſta viri ſibi mulierē fabricauit: ꝛ nō de capite aut pe
dibus: ſed de ventris medio. vt mediocris ꝛ conſodalis ſibi foret conuerſatiōis cōſuetudo. Ex
his perpendamus q̄ꝫ ſolēniter immo ante omēs mūdi ſolēnitates videtᷣ ſolennizatū per ponti
ficis ſummi ſolennizantis cuncta ꝑ mundū creatorē. Et igitᷣ dixit Hiero. ſuꝑ illud Matthei
xix. Quod deus cōiunxit homo nō ſeparet. ſubaudi. violenter. ſine lege. abſq̄ꝫ ratione. Nō enī
homo ſeparat quos pena damnat. quos reatus accuſat. quos maleficiū coartat. Hec ille. Sed
nūc ſepe videmus ꝙ hos quos deus nō cōiunxit. ſed aliunde cōiunctos infeliciter infelicitas
cōbinauit: dyabolus niſi q̄ꝫ ſeparauit. hoc eſt vt quos libido furioſe delectationis ꝛ nō amor cō-
iugalis ſancte ſerenitatis cōbinat. ſathanas qui Paulū colaphizauit violēter ſegregare obmitte-

tit. Vñ dixit Valerius in epl'a ad Rufinũ volentē contrahere matrimoniũ. Sol hoīm Sa-
lomon. theſaurus diuitiaꝝ. ſapiētie dñi. ſingulare domiciliũ. craſſo tenebraꝝ ſuſcatus atrimē-
to. lucē anime ſue feminaꝝ facinore amiſit. ⁊ poſtremo curuatus videlicet Salomon coram
Balaam idolo ex triclinio dñi mutatus eſt in mēbꝛũ dyaboli. Sunt ergo ſacra matrimonij cō-
nubia de puro ⁊ bono cōſenſu partiũ cōiungenda. Nã dixerũt parentes filie ſue Rebecce quã
Yſaac filius Abꝛae ꝑ nunciũ petiuit in vxorē. queramus volũtatē puelle. ⁊ ipſa mox ſine deli-
berationis dilatione. quia fuit nubilis: ⁊ amore cōcitata: naturalibꝫ inſtrumētis in virũ quē nō
cognouerat neqꝫ viderat: ſed tantũ de ſue iuuētutis ⁊ pulcritudinis ſtatura ꝑ nunciũ certifica-
ta cōſenſit. ⁊ inquit Vadã. Geñ. xxiiij. ⁊ reliquit patrē ⁊ matrē tranſiuit in terrã alienã: ⁊ adhe-
ſit ⁊ obediuit illi iuxta mandatũ dñi. ꝓut viderat a Sara. id eſt matre mariti ſui videlicet vxo-
rē Abꝛae que duxit illũ dñm ſuũ. Geñ. xxj. Hoc igit̃ matrimonij ſacramentũ multis eſt figu-
ris diuinitus ⁊ humanitus tã multipliciť gloꝛificatũ: ⁊ videbať in glorioſiſſima virgine Ma-
ria cũ Joſeph ſuo curatore. et Elyzabeth cũ Zacharia ⁊ pluribus ſanctis hominibꝫ ⁊ cũ timo-
re dñi contractũ ⁊ ſolennizatũ. ſed in his diebus noſtris ad quos ſeculoꝝ peruenerũt fines. j.
Coꝛ. x. Pꝛoch doloꝛ tã viliter. deceptoꝛie: necnō irreuerēter videť cōglutinatũ ꝙ nō immerito
proles in tertiã et quartã generationē patiť maledictionis diſpendiũ. ⁊ inſuper tã leuiter incōſi-
derate ⁊ ꝑſumptuoſe per iudices ſeculi: maxime in foro ſpirituali. ⁊ ꝑſertim in Conſtantieñ. ⁊
circũuicinis dyoceſibꝫ cōiunguntur homines voluntate. ritu. moribꝫ. ſtatu. conditiōe quoqꝫ diſpa-
res. Hoc admirando ſuis oculis viderũt ⁊ murmurando dixerũt viri periti ſſimi tempꝫe conci-
lij Conſtantieñ. ibidē celebrati. de anno dñi. M. cccc. xvj. ⁊ ſequētibꝫ copioſiſſime de omībꝫ eccle-
ſie catholice finibꝫ congregati: ꝙ nunqͣ viderint regionē. regnũ. terrã. ꝓuinciã vel dyoceſim in
quibꝫ tot per ſingula tempoꝛa moueren̄t cauſe matrimoniales ſicut in cōſiſtoꝛio curie Cōſtan-
tieñ. Dixerũt autē Aſtronomi ibidē ſimiliter congregati ꝙ ſicut ytalia que in ſe Lombardiã.
Tuſcaniam et Romandiolã ſub regimie necnō dñio dominãtis infuſione Martis bellicoſi-
ſiſſimi planete videť coangariata. ⁊ Burgundia. ſub Saturno. ſic regio et regnũ Sueuie in
qua continet̄ dyoceſis Conſtantieñ. principaliter latiſſime ſit neceſſitata: ſub lubꝛice luxurio-
ſeqꝫ veneris dãnatione vt dirigat ſimile ſimili ad opus naturaliter increatũ copioſiſſime. Et
audi rem geſtã in iam dicto concilio Conſtãtieñ. et tꝑe Sigiſmundi Romanoꝝ regis. expoſt
imperatoꝛis ibidē exiſtētis. Quidã romanus notabiliter clericus inter alias natiōes multas
ibidē ꝑſeuerans: videns tantã copioſam mulierũ pulcerrimaꝝ multitudinē ad opus naturale
ꝓpoꝛtionatã: dixit mirãdo ad quendã canonicũ eccl'ie Cōſtantieñ. ſibi quondã in Romana cu-
ria notũ: in deſpectũ deriſiōis Alemanoꝝ odioſe vituꝑãs. Ecce vr̃e mulieres ſiue ſint filie vel
matres ſunt oēs meretrices. Et ille canonic⁹ illico rñdit (qm̄ cert⁹) et ecce vos viri Romani
⁊ ytalici cōmuniter eſtis macarelli ſiue buſurones maledictiſſimi. ⁊ inter vos mulieres hone-
ſte ꝓpter crimīa veſtra in deſpectũ veſtrũ quãdocũqꝫ ꝓũt ſunt infinite meretrices. Dicunť autē
macarelli ſiue buſurones viri ſodomite ꝯtra naturã peccantes in ytalica lingua. qm̄ ꝓpter cri-
minis enoꝛmitatē hoc nephas hoꝛrendũ in noſtro latino nō habet ꝓpꝛiũ vocabulũ ſed accō-
modatũ: licet ſit antiquiſſimũ. de quo dixit Joſeph per fratres ſuos relegatus ⁊ venditus in
egyptũ foꝛe crimē peſſimũ. de quo dicit impatoꝛ Juſtinian⁹ in autē. de pctō ꝯtra naturã dũ de-
eo diciť ꝙ aer coꝛrũpať. Hãc igiť ipſius canōici reſpōſionē dñi Romanus audiuerat a vituꝑio
mulieꝝ alemanie ꝯfuſus tacēdo ceſſabat. Et nũc reuertamur ad ꝓpoſitũ. Nã dñi de anno dñi.
M. cccc. xxvj. ⁊ ſeqͣntibꝫ fuerã in ſtudio glioſe matris qꝫ ſtudioꝝ Bononieñ. diligēterqꝫ ꝑqui-
rendo vnacũ ſtudētibꝫ ab officiali curie cōſiſtoꝛij epiſcopatus Bononieñ. fuimus notabiliter
informati ꝙ ꝑ illũ annũ nulla ſuꝑ federe matrimonij mota fuerit cauſa. licet interdũ de impe-
dimētis ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis ac ſpũalis ꝯſanguinitatis fuerint altricatiōis. ꝯtentiōis. ⁊ de-
clarationis petitiōes. ⁊ hĩ veritas ꝙ in dictis regiōibꝫ ⁊ ꝑſertim Roma ⁊ ſimiliter in Bononia.
⁊ pleriſqꝫ ciuitatibꝫ alijs puellaꝝ. virginũ. ⁊ viduaꝝ. aliarũqꝫ mulierũ eſt tanta naturalis. arti-
ficialis: curialiſqꝫ cuſtodia ⁊ etiã ꝯſuetudinis diſciplina. vt viris vel iuuēculis eoꝝ nō pateat
nec liceat inhoneſta frequētare cōſoꝛtia. licet interdũ ſecretiſſima fiãt cōuenticula. Sed ꝓut ꝑ-
diximus de partiũ ꝯſenſu: de iure naturali: canōico qꝫ ⁊ ciuili notabiliter ꝑquirēdo. ⁊ in dictis
dyoceſibꝫ minime ꝓut deceret ꝑſcrutato talē ponamus thematis caſũ ꝓut exempla xp̄i foꝛmali-
ter informabãt filios hoīm. ⁊ talis caſus in curia Cōſtantieñ. videť inter peritos multipliciť
frequentatus. ⁊ in romana curia et extra ⁊ in conſilijs nuper Baſilieñ. et quondam Conſtanti-

eñ. fuit per diuerſas ſententias terminatus. Et ecce talis eſt poſſibilis poſitionis apparatus.

Quidaꝫ clericus in minoribus ordinibus cõſtitut⁹
eccl'ie collegiate Thuriceñ. Cõſtantieñ. dyoceſis canõicus in ſtudio Vienneñ. Pataυieñ. dyo
ceſ moram trahẽs adamauit quãdã honeſte ꝯuerſationis puellã ſibi viciuã. ⁊ poſt decẽtes huic
cõmertio tractatus cõuenerũt in loco notabiliter ſecreto. et dũ clericus pro carnali copula fer=
nẽter ſtimulat⁹ laboraret. ⁊ ipſa naturaliter inclinata pre verecũdia tñ ⁊ honeſtate ⁊ metu pa=
rentũ intricata ꝯplexaqꝫ renueret. tandẽ ⁊ poſt multa breuitatis benignitate dimittẽda ait. ⁊
ſi cõſenſero ⁊ ꝑ te ꝯturbata. corrupta: grauidataqꝫ. ⁊ quod magis eſt virginitate ⁊ parentũ di=
lectione deſtituta fuero. tu mobilis ⁊ inſtabilis locum mutabis. ad tuam patriam remeabis. ⁊
me pauperculam deſolatam derelinquis. Sed ipſe clericus inquit. Promitto tibi per fidem
meã ꝙ te nunꝙ̃ derelinquã ⁊ ſi placuerit: mecũ in terrã meã liberaliter deducã ⁊ fructus bene
ficij mei vna tecum perpetuo fideliter diſtribuam. ⁊ his ꝓmiſſis puella conſenſit. ⁊ finaliter
grauidata. cum clerico clam receſſit. ⁊ ſibi poſt multa apud eccl'iam Thuriceñ. cohabitauit. et
ꝯſequẽter poſt annos de vicinis mulieribꝫ ꝑcepit. et poſt hoc ſolertius ꝑquirendo confortata:
intra ſe decreuit. ⁊ ꝟba ſibi ꝑ clericũ dicta ruminauit. videlicet Te nunꝙ̃ derelinquã ⁊c̃. ⁊ ꝙ ex
talibꝫ verbis carnali copula ſubſecuta matrimoniũ iudicaretꝰ legittimũ. ⁊ in curia Cõſtãtieñ.
ipſum clericũ canõicũ ad iudiciũ illius curie citari fecit. ⁊ caſum thematis ꝑ libello ꝓpoſuit. et
ipſum clericũ in virũ ſibi legittimũ in forma ſolita adiudicari petiuit. Conſequẽter clericus li
bello reſpondens ait. licet talia videlicet nunꝙ̃ te derelinquã. ⁊ alia lingua cõpatriota per extẽ
ſum dixerim: ⁊ his ꝓmiſſionibꝫ ipſam de terra ⁊ cognatiõe ſua deduxerim. ⁊ tñ inter nos ꝓnũc
ſicut in me pronũc nõ fuit alius voluntatis cõſenſus niſi vt mihi adhereret ⁊ cohitaret ſicut
mulier clerico cohabitare ſolet. nã per relationẽ meã fuit certificata ꝙ ꝑ nullã aliam artem aut
artis facultatẽ ipſam ⁊ me nutrire poſſem niſi ⁊ ꝑſertim per clericalis ⁊ canonicalis ſtatus cõ=
tinuatiõem. attento ꝙ ipſi partes in diebꝫ illis quibꝫ cõuenerãt: neqꝫ expoſt vſqꝫ in ꝑſentẽ dieꝫ
ambe matrimonialiter nunꝙ̃ cõſenſerint: nec de matrimonio contrahendo ſimul ⁊ ſemel vna
volũtate verbo nec facto cõcordauerint. Ad hec aduocatus mulieris reſpondit requiſitus di
cens Dñe iudex ꝓ matrimonio partiũ videtꝰ iudicandũ. ⁊ tutius tanꝙ̃ pro re vtiliori et hone=
ſtiori. ſaniori. ⁊ ſecuriori. ⁊ ꝑſertim ex eo qꝛ talia verba. videlicet nunꝙ̃ te derelinquã ⁊c̃. ꝓprie
inter ſolutã ⁊ ſolutũ carnali copula ſubſecuta ſemꝑ in conſiſtorio Conſtantieñ. pro matrimo=
nio puro vel ſaltẽ ꝑſumpto cõcernitꝰ fore iudicatũ. licite autẽ ꝓut ſtilus Romane curie ⁊ eius
obſeruantia pro iure poteſt allegari. Sic etiã ſtilus ⁊ obſeruãtia curie Conſtantieñ. ⁊ alterius
cuiuſcunqꝫ curie ꝓ iure põt teneri. ⁊ ſi dubiũ eſt per illa verba: nunꝙ̃ (videlicet) te dereliquaꝫ:
carnali copula ſubſecuta qualiter ipſam nõ velit derelinquere. ex hoc hec verba in meliorẽ par
tẽ ſunt interꝑtanda. vt res potius valeat de qua agitꝰ ꝙ̃ pereat. vt le. ⁊ no. ff. de re. iu. In re du=
bia: ⁊ in his que dubia ſunt quod certius eſt tenere debemus. de ſpõ. Iuuenis. multo melius
⁊ certius eſt ꝓmouere ſacramentũ matrimoniũ ꝙ̃ cõcubinatus crimẽ turpiſſimũ tolerare. ⁊ li=
cet de matrimonio ſpirituali contrahendo prout eſt ꝓfeſſio aut ſacri ordinis ſuſceptio. ſit certa
forma in iure deſcripta vt patet. de matrimonio aũt carnali cõtrahẽdo q̃libet patria aut regio
ſeu terra habet ſua verba ꝯſuetudinaria: ⁊ talis cõſuetudo ꝓ lege eſt tenenda ⁊ recipienda. vt
j. diſt. Conſuetudo. ⁊ in talis ꝯſuetudinis virtute ſententia eſt fideliter ꝓmulganda: cũ ꝯſuetu
do ſit optima legũ interpres. de ꝯſue. Dilectus. diuturni eñ mores (niſi legibus ſint aduerſi)
conſenſu vtentiũ approbati. legẽ imitantꝰ. xij. diſt. Diuturni. ⁊. xj. diſt. In rebꝫ. imo ſi tanto tpe
fuerat obſeruata ꝯſuetudo vt nõ ſit in memoria hominũ quãdo ceperit: vincit legẽ. ff. de aqua
plu. ar. l. j. imo binus actus vincit cõſuetudinẽ. vt. xxv. q. ij. Ita nos. ſed hic actus videlicꝫ pro
nunciãdi pro matrimonio per hec verba Nunꝙ̃ te derelinquã ⁊c̃. eſt infinitus ⁊ in infinitũ cõ
tinuatus. ergo ⁊c̃. Aduocatus aũt clerici diligenter requiſitus ait. ⁊ licet in curia Conſtãtieñ.
taliter prout iã dictũ eſt videatꝰ frequẽter ſententiatũ et iuxta formã thematis noſtri vel conſi=
milis. ſed ſi ad curiã Maguntinam vbi flos et ros eſt peritorũ fuerit appellatũ. frequenter vide
mus ꝙ ſi fuerit facta debite diligentie frequentia in contrariũ ſententiatũ. ⁊ iudicij noſtri pro=
ceſſus iudicialiter reuocatus. ⁊ a peritioribꝫ ſubſannatus. ſicut fortaſſis huius collationis ap
paratus a iuriſperitis curie Conſtantieñ. erit deliratus. Nam quia matrimonia ſunt contra=
henda de mutuo conſenſu. hoc eſt de ſenſu ſimul et ſemel habito; et non ꝙ vni hodie placeat et

alteri diſpliceat.vt le.⁊ no.in.c.Tua.de ſpon.Duoꝝ.et licet hodie incipiat placere mulieri.qꝺ
prius nō ꝯſiderauit et viro ſemꝑ diſplicuit:quia ipſe aliud placitū videlicet ſacerdotiū aſſumē
dū ſuo tempore in mēte habuit. Nec eſt rarū in dyoceſi Conſtātieñ.⁊ ceteris vicinis mulierū ⁊
clericoꝝ cohabitatiōis cōcubinatus ꝯtuberniū.⁊ ꝓut patet in themate:ad contrahendū ma=
trimonium:nec cū illa neqꝫ cū alia nunq̄ꝫ habuit ꝓpoſitū.Et ſincerius cōſiderando, tunc patet
ꝙ nec in Auſtria.nec in Sueuia.illa verba vicꝫ Nunq̄ꝫ te derelinquā ſunt ad matrimoniū cō
trahendū appropriata. nec in cōſuetudinē deducta:ſed quelibet patria per cōpatriotā linguaꝫ
ſpecialē ⁊ ꝓpriū modū habet ꝯtrahendi ſolennitatis matrimonij prolationē ⁊ modulationem.
Naꝫ in Bononia dicit̃ ꝓprie iuxta iuris diſpoſitioneꝫ in hunc modū.vt vir primū dicat ad fe
mellā In noīe dn̄i Ego.N.te.A. volo habere in vxorē legitimā.et ipſa ecōtra. ⁊ ego te in virū
legittimuꝫ.adhibitis ad hoc perſonis idoneis ⁊ alijs ſolennitatibꝫ vt euitet̃ viciū clandeſtine
deſponſatiōis.vt de clan.deſpon.Cū inhibitio.Et nūc ꝓcedamus ad rerū experientiā.Nā ſi
in terra noſtra et in dyoceſi Conſtantieñ.int̃ principes. nobiles. ciues.plebeios ⁊ ruſticos in
vere honeſtatis ſtatu ꝯſtitutos.⁊ inter eoꝝ liberos matrimoniū cū ſolēnitate decenti publicē et
in facie eccl'ie.hoc eſt chriſtifideliū aut eccl'ie fideliū penitēcia fuerit cōtrahendū. parentes puel
le nō eſſent ꝯtenti.nec fidē ꝯgruā matrimonio ꝯtrahendo vel cōtracto adhiberēt.ſi vir tn̄ dice
ret ad puellam.nunq̄ꝫ te derelinquā.⁊ ecōtra puella ad virū.ſed parentes aūt conſanguinei vel
affines vel curatores ⁊ tutores ſeu mediatores dicerent. dicāt verba ad matrimoniū ꝯtrahen
dū ꝯſueta.et de terre ꝯſuetudinis vſu frequētata. alioq̄n ꝯſentire nolumus ⁊ cōtractui fidē ad
hibere nō intendimus. dicas igit̃ lingua nobis cōpatriota.Ego volo te habere in vxoreꝫ ⁊c̄. et
puella (ꝓut decet) econtra. ⁊ ſic ſane ſine dolo et fraude matrimonij ſacramentuꝫ videt̃ fore
contractū.et fideliter carnali copula conſumandū. Nā per illa videlicet verba Te nunq̄ꝫ dere=
linquā. ꝯtrahit̃ ſocietas aut cōfederatio inter dn̄m et famulū ac inter dominā et famulā. ſociuꝫ
et ſociū. imo contrahit̃ cōcubinatus inter clericū et mulierē. vt ꝑmittit̃ in themate. Itē inter
nobilē et ruſticā puellā ſolutā vbi al'r videt̃ diſpar cultus ꝑſonarū. Et reuoluendo ſcripturas
legū ⁊ canonū gloſarū ⁊ doctoꝝ.nō reperit̃ ꝙ per talia verba vnq̄ꝫ matrimoniū fuerit ꝯtractū
Sed nūc reuertamur ad curie Conſtantieñ.vſum et ꝯſuetudinē in caſibꝫ matrimonialibꝫ fre
quenter occurrentē in hunc modū. Nam vir vt ſimilis diligit ſibi ſimile.⁊ ꝑſertim ſi pulcrum
eſt obiectū ⁊ inardeſcit naturaliter ad talē perſonā.ſicut quādoqꝫ ex talis ardoris debiti cōcu=
piſcētia naſcit̃ cōcubitus cū perſona ꝯſecrata.aut ſanguine.affinitate.⁊ cognatiōe ſpūali con=
iūcta ad quā ſi dicat vir fructu ventris grauidatā ⁊ mente ꝑturbatā in mere conſolationis be
niuolētia. nō te derelinquā. hoc eſt et ita intelligit̃ in vite neceſſarijs.⁊ partus ꝓcreatiōe ⁊ edu
catione pertinenter oportunis:aut al'r vir potens diues vel abundans.liber et ſolutus ad libe
ram ſolutaꝫ aut paupereulā ad conquirendū eius cōcubitū.et interdū de parentū puelle bona
volūtate:nō te derelinquā.et conſtat naturaliter.experienter ⁊ vſualiter ꝙ vtriuſqꝫ ꝑſone nō eſt
intentio nec cōuentio nec morū applicatio.vt ſimul matrimoniū cōtrahant. et ſi poſt tēpus ipſa
puella de matrimonio iudicialiter ageret cōſummato.quis ſane mentis iudicaret ꝓ matrimo=
nio? Imputet̃ ergo in hoc et alijs caſibꝫ ⁊ incerta ⁊ cōfuſa ipſi puelle. dū potuit verba ꝑdicta
vicꝫ.nunq̄ꝫ te dereliquā.tanq̄ꝫ dubia in clarā ⁊ cōſuetā formā deducere ⁊ nō fecit. Itē dū potu=
it ⁊ debuit quare nō in certā honeſtā ⁊ indubitatā cōditionē dilatauit et expoſuit ac declarauit.
vt le.⁊ no.de condi.ap.De illis.⁊.c.Sup eo.⁊.c.Per tuas.et adhoc ſunt rotundi textus quos
ꝓnunc nō carpit memoria.ſufficit aūt apud antiquos allegare ius.obmiſſo loco iuris vt pro
prie no.in.c.Ueſtra.de coha.cle.⁊ mu.et ſpe.de aduo.circa fi.Et vt frequenter videmus ſi dice
ret puella nō ſum contētus de talibꝫ verbis.ſed dicas patenter ⁊ indubitanter.volo te habere
⁊c̄.et ſi tūc vir talia diceret.⁊ ad carnalis copule cōplementū ꝓperaret.tūc puella videret ꝙ effe
ctualiter ꝑficeret.hos tn̄ dubios ⁊ incertos conſenſus examinatores et tabelliones et conſe=
quenter iudices nō aduertūt.⁊ ꝑſertim in curia Conſtantieñ.manētes ⁊ decipiunt viros ⁊ iu=
uenes.vt dicāt hec verba dixiſſe videlicet te nunq̄ꝫ dereliquā:vel ſi dixerūt.tn̄ animo intentio=
ne contrahēdi matrimoniū nunq̄ꝫ dixerūt. Scriptū eſt em̄.ſi dolus dat cauſam cōtractui vt
ſi te inducā ad ꝑſerēdū vl' ꝯfitendū qꝺ al'r nō faceres:nō valet.ff.de dolo.l.elegāter.ſed hec iu
dices nō aduertūt neqꝫ ponderāt.ſed pro matrimonio iudicāt.et q̄nqꝫ ſic corpus et animā dā
nant. Uidetur etiam quandoqꝫ ꝙ vir pro puella procat:et veneris ſolatio ſollicitat.et natura=
lis pruritus puellā ſtimulat.quibus concurrentibꝫ et choruſcantibus ac conuenientibꝫ tanq̄ꝫ

inſenſati cõcubitũ ꝑficiũt. ⁊ nullius honeſtatis publice vel occulte memoriam reſumũt. Naꝫ ad ꝓpoſitũ legit̃ de Pamphilo de huius certaminis prelio inter ipſum ⁊ Galatheam dũ dixit. nos modo paulisper quieſcere cõuenit ambos. dũ facio curſu noſter anhelat equus. Et dixit ille venerabilis Boe. li. i. de conſo. Quid de corporis voluptatibꝫ loquar: videlicet incõtinentia lubrica. quaꝝ quidem appetitus plenus anxietate. ſatietas vero plena penitentia. Hec ille. Et ſic extincto furoris pruritu reſtauratoqꝫ quinquageſimo ſenſu puella volens honoris et honeſtatis ſtatũ reſtaurare. et ꝓpter parentũ ſuoꝝ metũ monet cauſam viro ⁊ dicit ꝑ iuramentũ de hoc quod nunq̃ꝫ fuit intentatũ. Et nũc reuertamur ad ꝓpoſitũ. Nã expreſſe dicũt iura q̃ verba ſunt ſm mentẽ ꝓferentis intelligẽda nõ eñ intentio verbis, ſed verba intentioni debent deſeruire. vt le. ⁊ uo. de ṽ. ſig. In his. et verba nõ accipienda ſemper ſunt vt ſonãt. xxij. q. i. Paratus. et deus nõ iudicat verba ſed intentionẽ ꝓferentis. xxij. q. v. Humane. ⁊ igit̃ verba ſunt inſtituta vt eis quiſqꝫ in alterius noticiã cogitationes ſuas ꝓferat. xxij. q. ij. Jo autẽ. et ſepe cõtingit et talit̃ vidi fieri q̃ ſcolaris paup̱ vel diues ad ſacerdotij dignitatẽ ꝓcedens aut beneficiatus abundãter dicat ad mulierẽ philocaptus verba p̃notata. vbi conſtat patenter q̃ contrahere nõ intendebat. q̃a foret cauſa ſue deſtructiõis. Sic etiã in pluribꝫ alijs ſolutis: diuitibus aut potentibꝫ ꝑſonis: put p̃ tractũ eſt. Vñ dicũt doc. in. c. Tua duduũ. de ſpon. Duoꝝ. prius allegato q̃ matrimoniũ ↄtrahit̃ ſolo ↄſenſu q̃ ſolus ſi defuerit. etiã ipſo coitu celebrato fruſtrantur omĩa. Item ex quo vir cõſentit ꝑ verba de p̃ñti in mulierẽ. maritali affectu. ⁊ taliter ecõuerſo in virũ ſeu ṽbis cõſuetis. ſcꝫ Accipiã te in meã vxorẽ. ⁊ ecõuerſo illa reſpõdet. Et ego te accipiã in meũ virũ. vel ſic. Volo te habere de cetero in vxorẽ. ⁊ illa econuerſo: vel q̃buſcũqꝫ alijs verbis vel ſignis vel nutibꝫ exprimit̃: ſtatim matrimoniũ eſt cõtractũ. Et hoc ideo dicit̃. quia ſurdus ⁊ mutus poſſunt cõtrahere matrimoniũ. vt in dicto capl'o. Tua dudum. Verũtamẽ ⁊ ſi loqui poſſunt cõtrahentes neceſſaria ſunt verba quãtũ ad eccleſiam cõſenſum mutuũ clarũ ⁊ indubitatũ exprimẽtia. Et hec meus doctoꝝ prout notant̃ in ſtudio notabili Bononieñ.

Ad conſuetudinẽ autem per partẽ aduerſam multipliciter allegatã. dicamus q̃ licet ſit cõſuetudo iudicũ curie Cõſtantieñ. taliter pronũciandũ: vt in thematis ꝓpoſitione. attamẽ nõ eſt cõſuetudo in moribꝫ vtentiũ ⁊ volentiũ matrimoniũ ↄtrahere in ſincera veritate. vt ꝑ p̃dicta ṽba. videlicꝫ nunq̃ꝫ te derelinquã: quouiſmodo ↄtrahãt. ex quo ⁊ prout ex p̃dictis patꝫ q̃ matrimoniũ nõ debet claudicare. nec dici põt q̃ ſit mos taliter matrimoniũ ↄtrahendi: cũ mos ſit q̃litas proueniens ex iteratis actibus. vt de pe. diſt. ij. c. i. dicit̃ eſſe mos lõga ↄſuetudo. vt diſt. i. Jus generale. ſed hec ṽba videlicꝫ. Te nõ derelinquã nec vſu nec moribꝫ ſunt introducta ad cõtrahendũ talia ſacramenta. De tanti aũt ſacramẽti leui penſiõe dicit Hugo de ſctõ victo. in quadã collatione. Mulier volens ollã de terra figulatã pro ſolo denario cõparare: manibꝫ pulſat ⁊ ſonũ reſonãdo multipliciter ꝓbat: ⁊ eius integritatẽ ſtimulat. ne tã vilis p̃cij cõmoditatẽ ꝑdat. ſed vir mulierẽ ſibi ꝑpetuo copulandã. ⁊ indiſſolubilit̃ alligandã ſine proba recipit. ⁊ ſepe ſe ſimiliter ⁊ ipſam irreuocabiliter decipit. Hec ille. Et hoc fortaſſis ꝑpendẽtes filij hui⁹ ſeculi prudẽciores in ↄglutinãdo ſibi ſarcinã ꝑpetuã videlicꝫ vxorẽ prius ꝓbare p̃tendũt anteq̃ꝫ ſe tanto ligamĩe et põdere et vinculo ↄcludant. ⁊ ſic ſepe cõtingit q̃ in tali proba cõiungunt̃. ⁊ amoris languore naturalit̃ infatuant̃. ⁊ tanq̃ꝫ furioſi ſimiliter ⁊ amẽtes luctant̃. Vñ dixit Azo in ſum. c. de adult. Dũ furor ille venit: nemo ſecur⁹ erit. ac ſi diceret In hoc neruoꝝ violẽti certaminis bello: nullus diſcretionis intellect⁹ viut̃ ratiõis remedio. Qd̃ ⁊ ſcũs Paulus ꝑtimuit: ⁊ matrimoniũ nõ cõtraxit ⁊ virgo ꝑmãſit. vñ ſanctoꝝ viroꝝ ↄuerſatio de mulierũ cõſortio: ne inſanirẽt. ⁊ ↄſcientia tabeſcerẽt. ⁊ ſincerũ animũ nõ cõtaminarẽt. ad deſertiſſima loca ſe diuerterũt. ⁊ etiã alioꝝ hoĩm loca penit⁹ declinauerũt. Et ideo Areſto. hui⁹ certaminis inuaſionẽ aſſeruit fore furorẽ. Nã ſathana colaphizante generat ſepe mortis ſtridorẽ. Unde mgr̃ Raſis almõſoris monarcha medicoꝝ nomĩat hũc furorẽ amorei reũ. id eſt amorẽ ereũ. ⁊ ſicut eris metallũ habet ſonitũ ⁊ nõ intellectũ. ſic taliter inuaſus nihil agit qd̃ ſit ad prudentie virtutẽ directiuũ. Nomiat̃ etiã morbus cõtagioſus ſicut eſt lepra ſcabies. morphea vel peſtilẽtia. q̃ ab homie in hoiem latẽter repit. ⁊ nunq̃ꝫ mulierẽ videret ꝑpetuo hoc morbo careret. Hui⁹ cõtagionis infirmitas patebat in Dauid cũ Berſabee ⁊ filio ſuo Salomone: ⁊ infinitis ſapiẽtibus hui⁹ ſeculi circũuentis in mulierũ cõtemplatiõe. ⁊ facili⁹ in diebꝫ nr̃is in q̃bus ſunt hoies in oĩni diſcretiõe fragiliores. ⁊ nõ eſt nouũ. Nã olim rex Bohemoꝝ proauus Sigiſmũdi impatoris tali morbo cõtamina

tus ſibi matrimonialiter cõiunxit filiã lotricis: ſic nup Ludouicꝰ dux bauarie ſiſr cõiunxe
rat filiã vniꝰ paupeculę: ſed ibidẽ ↄſenſus vtriuſqꝫ: licꝫ q̃ ad viros effaminatꝰ pater interuenit.
Sꝫ ad ꝓpoſitũ redeamꝰ. videt ꝙ in diebꝫ nr̃is ſic ut antiq̃s ſup federe matrimonij ad iudiciũ
ↄſiſtoriũ cõuolãtes. vt plurimũ ſunt ꝑſone iuuenes. leues adoleſcẽtes. ⁊ inſipiẽtes parit. aut ab
vna ꝑte ad minꝰ nõ nimiũ abũdantes. pedibꝫ trotantes: ⁊ habitu ſimplici vel ruſticali ꝓcedẽ
tes. ⁊ raro vel nunq̃ꝫ comites vel barones aut nobiles ſeu ciues elegãtes honeſtos vl' prudẽ
tes. aut ab vtraq; ꝑte multis diuitijs pollẽtes. ſeu curribꝫ q̃drigis ⁊ eq̃s gradientibꝫ incedẽtes
in hoc iudicij foro de federe matrimonij ↄueniãt cõtendẽtes. Nã grauitas morũ, honeſtas cõ
uerſationũ. veritas v̓borũ. ⁊ fides promiſſionũ plus eſt in potentibꝫ ⁊ diuitibꝫ q̃ꝫ in edia gra=
uatis pauperibꝫ. Vñ poſt multa cõcluſi in li. de nobilitate capit. antepenultio illa q̃ iam ꝓdi=
ximꝰ. ⁊ ſup hoc igit dicit. ꝙ illud vicꝫ qđ habet dictũ a chriſto. Matth. v. Beati paupes: qm̃
ipſorũ eſt regnũ celoꝝ. videat falſiſſimũ. Nã ꝑ ſingulos dies diuites ⁊ potẽtes eminũt: cõparant
a pauperibꝫ ꝑ ſuas elemoſynas regnũ celoꝝ: qđ ſi foret vna villa de oĩbus domis nõ remane
ret ipſis vna ſola tegula. Et ſic iterũ ad ꝓpoſitũ veniamꝰ. Voluũt iura ꝙ dormiẽtes ſi pretendẽ
bant ante dormitionẽ baptiſari vel ad ſacros ordines promoueri in veritate dormiẽtes infra
actũ baptiſmatis vel ordinatiõis recipiũt baptiſmũ vel ordinis ſacramentũ. vt le. ⁊ no. de bap.
⁊ eius eff. Maiores. Sed nullo iure cauet: nec aliquo caſu reperitur ꝙ dormiẽtes aut furioſi
ſeu amentes: ebrioſi vel infantes facere poſſint aliquid actũ ſiue contractũ legitimũ iuris au=
ctoritate cõfirmandũ. nũc diſcernamus cuiꝰ conditiõis fore debent homĩes tam glorioſũ ſo
lemne. ⁊ indubitatũ ſacri matrimonij ſacramẽtũ cõtrahere volẽtes: qđ baptiſmatis ordinis ⁊
ſacramentorũ omniũ fuit initiũ ⁊ fundamẽtũ. ⁊ igit quibꝫ verbis: quo ãio. qua intentiõe cõ=
trahere volẽtes cõueniant. ⁊ vtrũ ſint furioſi vel amẽtes: put p̄mittit hoc ꝑ iudices ⁊ examina=
tores. magna diligẽtie ſolertia foret ꝑluſtrandũ: Nã ad propoſitũ videt in experiẽtia rerũ ma=
giſtra ꝙ in regno Hybernie plus ceteris nationibꝫ ſunt homĩes de illegittimo thoro procreati
⁊ hoc patꝫ ꝑ ſingulos dies in Romana curia ſup defectũ nataliũ diſpẽſatiões. vt ad ſacros or
dines poſſunt ꝓmoueri reportãtes. ⁊ req̃ſiti ſup illegittimi thori ↄſuetudinis ⁊ vſus cõtinua=
tione. reſpondẽt in effectu. ⁊ q̃s homo liber natus vult volũtarie ſe obligare. ⁊ tanto põdere ſe
grauare: vt ſarcinã matrimonij: doloris ⁊ cure ſeu furoris aut ꝯplexionis continue plenã aſſu
mat intricatã. Sed tamẽ huiꝰ maledicte cõſuetudinis vſum ſedes apoſtolica nõ approbat. ſed
indiſpenſatiõis littera patent cõdemnat. Fateor tamẽ ⁊ patet ꝙ ſepe ad cõtrahendũ homines
matrimonij vinculũ inducunt aut cõpellunt ſeu ſeducunt ſi manſiſſent ſoluti minꝰ infernalis
aut purgatorij ſuppliciorũ penas paterẽtur: cum ſimplex fornicatio ſcđm iura noſtra int mor=
talia minimũ ſit delictũ. Vidimus inſup in diebꝫ nr̃is ꝙ viri per verba: put premittit videli=
cet. Nunq̃ꝫ te derelinquã decepti ad matrimonij vinculũ ꝑ ſententiã cõpulſi ſciuerũt ſe nõ con
ſenſiſſe. ⁊ de terra receſſerũt. ⁊ amplius illas mulieres nõ viderunt. ac ſi dicerent. Intentio iu=
dicat omẽs. vt illi qui in ſua cõſciẽtia ad ſolutionẽ indebitã ꝑ iudicis auctoritatẽ condemnant
⁊ vt cenſura nõ cõꝑhendant iudiciũ fugiũt. Hoc etiam ſepe cõtingit per iniqui iudicis odiũ
durũ verſus vnã partẽ prouocatũ. ⁊ igit in aĩe ſue maledictionẽ ꝯuertit iudiciũ. ⁊ talis taliter
inique cõdemnatus. ad tribunal oipotentis prouocat. huic tamẽ conſilio nullus adherere pre
ſumat. Item videmus ꝙ mulieres alique bona cõſcientia mote: cernẽtes in examie viros fore
mẽdaces. ⁊ vero legittimo matrimonio cõtradicẽtes. ꝙ ipe tamẽ fidẽ ſeruare volẽtes in vita vi
ri in aliũ virum nõ fuerũt cõſentientes. Vidimus inſup in curia Conſtantieñ rariſſime viros
ipſas mulieres iudicialiter in cõſiſtoriũ ſup matrimonio petẽtes. ſed cõmuniter ipas mulieres
ſeu femellas viros impetẽtes. ⁊ quãdoq; duas vel tres mulieres vnũ virum ſimul ⁊ ſemel in
virũ legittimũ ſibi ⁊ q̃libet inſolidũ poſtulãtes. ⁊ hoc videmus diſcipline diſcretionẽ terre nr̃e
mulieꝝ a femineo ſexu totiꝰ ytalie: put p̄mittit multũ diſcrepantẽ. hec etiã terre nr̃e mulieruꝫ
diſſolutio. tñ frequter ruſticos ⁊ plebeios infamat. ⁊ put p̄mittit in furorẽ cõculcat ꝙ ſenſibꝫ
p̄uant: diſcurrũt ſicut canes rabidi. ⁊ ſe putãt ſe fore maleficiatos ⁊ arte ſtregarum intoxica=
tos. ſed in veritate nõ aliud niſi pront prediximus ille morbus cõtagioſus: videlicꝫ Amoreire
us quo per prudentẽ cõcernit cõtaminatus. Item put ſcripſi in libro de nobilitate p̄dicto. in. c.
de p̄ncipibꝫ poſt Joh. an. qui vidit religioſos preſertim ordinis mẽdicantiũ in epiſcopos titu
latos frequẽter ꝓmotos. Ecce inq̃t ſubtilis modus apoſtatizãdi. nã cũ epiſcopatꝰ ſint titulo co
gunt facere ſue quoq; ꝓfeſſionis. ⁊ ſiſr de ordine ſuo mẽtionẽ: ⁊ nihilominꝰ ↄſeq̃nter ad ob

ſeruantiā tenent᷑: ſed terribile crimē apoſtaſie cū religiōis obſeruatiōe patētis abiectione etiā im
palliata ſymonia cōtinue cōmittunt. ſic ad propoſitū videm᷒ in curia Conſtantieñ. ⁊ forte cir
cūuicinis vnū ſpolij ſeu rapine multū ſubtile delictū in cauſis matrimonialibꝫ preſertim ⁊ ali
qñ in alijs caſibꝫ ſine dei timore miſerabiliter frequētat᷑. nihilomin᷒ tn̄ ad tribunal extremi iu-
dicis in die ire ⁊ calamitatis ⁊ miſerie horribiliter ꝑducendū. Nam añ cōciliū Conſtantieñ.
p̄dictū in cauſa matrimoniali ꝑ vnā partē vel ꝑſonā. ſi ſe abſentabat cauſa pēdente fuit facta
ꝓcuratorij ꝯſtitutio. p qua cōſtitutiōe ſoluebat ꝑs q̄ttuor denarios Cōſtantieñ. ⁊ breuibꝫ ver
bis ad ſex vel ſeptē lineas ſe ꝑtendebat in actū ⁊ verū effectū ſufficient᷑ ad oēm oportunitatē cōti
nebat. Nūc aūt ⁊ lōge poſt cōciliū vidētes notarij nr̄e curie Cōſtantieñ. Romane curie ſtilū
in hoc vtiꝗ lucroſū. licꝫ aīabꝫ ꝑiculoſū ⁊ ad inſtar illoꝝ primū faciūt totā proſā cōſtitutio
nis ad latitudinē veri inſtrumēti. ⁊ expoſt ponūt tenorē tot᷒ inſtrumēti: qđ nunꝗ̄ viſū eſt in
carta: aut ꝑgameno ſeu forma inſtrumēti ⁊ rerū natura. ⁊ hoc cū infinitiſ clauſulis in ꝓncipali
ꝯſtitutiōe nunꝗ̄ excogitatiſ. imo nūc ⁊ in futurū nunꝗ̄ oportunis. ⁊ has ⁊ alias ſcripturas ꝑten-
dūt in pluribus cartarū folijs: vt ſimpliciane ptes innocētes ⁊ nō intelligētes ſine dolo ⁊ fraude
cōparētes ⁊ ꝯtendētes cū rapina p̄dicta maioribꝫ grauent᷑ expēſis. ⁊ q̇s dubitat q̇n in hoc ſpo
lia multa ⁊ pctā cōmittāt infinita: in miſerabiliū ꝑſonaꝝ dāna. ⁊ al's de ꝟbis ocioſis ⁊ inutili-
bus faciūt libros ⁊ regiſtra copioſa ⁊ captioſa. Et ſi iuxta veritatē euāgelicā q̄ nō peribit. etiā ſi
celū ⁊ terra pereāt. q̄ dicit Matth. xij. de q̄libet verbo ocioſo reddenda eſt ratio. O q̄ terribilē
rōnis calculū reddēt nō tm̄ tabelliōes ſed etiā iudices facientibꝫ ꝯſentiētes. ⁊ inſuꝑ de talibꝫ ſpo-
lijs. rapinis ⁊ exactiōibꝫ portionē recipiētes. ⁊ inſuꝑ qđ crudeli᷒ eſt: ꝑut dīc vicari᷒ dñi nr̄i ie-
ſu xp̄i ⁊ regula iurꝫ. li. vj. nō dimittit᷑ pctm̄ niſi reſtituat᷑ ablatū. ⁊ hec regula null᷒ excuſatiōis
exceptiōez tolerat niſi in eo q̄ nō habꝫ vnde ſoluat. Et hi oēs ſcribe ſil'iter ⁊ reliq̄ in cōſciētia ſi
bi nō formāt vt alicui reſtituāt. ſꝫ ſtant vt in ſuis pctis moriuntur deficiāt. De iudicibꝫ aūt male
iudicantibꝫ q̄ ⁊ falſarij dicūtur nuper terribilē ſpecialiter feci collatiōis tractatulū qui incipit
Gyrū celi circuiui ad honorē ſed potius ad horrorē magiſtri Matthei Nythart odiū durū
prepoſitū Thuriceñ. Sed vltra procedamus ad materie principalis explanationē. Nam ꝑ-
ſone taliter cōtendētes tanꝗ̄ ſimplices ruſticani obtēta ſententia pro vl' cōtra. putāt ſe penit᷒ fo-
re purgatos. aut interdū appellant. ⁊ magnis laboribꝫ ⁊ expēſis grauamia recipiūt. ⁊ inſuꝑ re
ſtat vt ꝓcuratoribꝫ ꝓ modico labore multipl'r ſatiſfaciant. hinc ſperātes ſe liberatos remittunt᷑
vltra ad pellipparios. hoc eſt pelliū albaꝝ cerdones: q̄ dicunt᷑ wyſzlederer. hoc eſt ad ſententiariū
ſcꝓtores q̄ ꝑ albas pelles: hoc eſt ꝑgamenū: faciūt nouas corroſiones. q̄ corroſiōe ꝑpeſſa: putā
tes ſe penit᷒ immunes cū illa pelle: vlterius dirigunt᷑ ad ſpiculatorē. hoc eſt oīum priorū exacti
onis. corroſiōis. tonſiōis. ſpoliatiōis. ꝑturbationis. ⁊ flagellationis vltimū executorē quē vo-
cam᷒ ſigillatorē: ſed potius ſugillatorē q̄ per nobiliſſime cere inſtillationē ſeu cōglutinatiōez fa-
cit duriſſimā punctiōis colliſionē. ⁊ molliti ſunt ſermōes eius ſuper oleū: ⁊ ipi ſunt iacula. vtle-
git᷑ per Pliniū philoſophū de vermiculo quē noīam᷒ terebronē. de cuius natura tales ponū-
tur ꝟſus. Vermiculus ligni terebro vel terebellus. Qui terebat ligna duriſſima carne tenella.
Dum tāgit nil durius eſt hoc verme puſillo. Sed ſi tāgatur nil vnꝗ̄ mollius. Sic ſigillator
molliſſima cera: dulci verbo: ceterū ſtimulatoribꝫ ſtimulat durius ⁊ ſugillat. ⁊ hoc rarū foret
in Romana curia. Nam bullatores qui pape ſunt ſigillatores. etiā quorumcūꝗ alioꝝ prela-
toꝝ ibidem ſigilli ꝓſores nunꝗ̄ videm᷒ ſcriptorum taxas excedētes. Sed terribilius eſt in
noſtra curia Conſtantieñ. vbi bullator in duplo vel triplo ſeu vltra ſcriptores ꝓcellit in taxa.
Vñ in cōcilio Baſilieñ. circa finē inter quattuor deputatiōes fuit cōcluſum. licet ꝓpter receſ-
ſus ⁊ diſſolutiōis ad preceptū Romanoꝝ regis importunitatē nō fuerit decretatū ⁊ publica
tū in tali vl' in effectu ſimili forma. Ex ꝑ omēs eccle catholice p̄latos archiepiſcopos ⁊c̄. vſꝗ
ad infimos. de ſigillo nulla fieret pēſiōis aut exactiōis ſolutio ſed gr̄tis daret᷑ ſic̄ ſacroꝝ ordinū
⁊ alioꝝ ſacr̄oꝝ collatio. ⁊ ſub excōicatiōis pena. ꝑut de cetero puniri debebat p̄uitas ſymonia
ca. ⁊ dixit vn᷒ de p̄ſidentibꝫ. habebat ꝗ ep̄s min᷒ de familia vno famulo ⁊ eq̄ vt emat cerā ꝓ ſi
gillo. qm̄ ē magna rapīa de tā modico labore ⁊ exili cera. tā inſolita exhaurire ꝓcia. Et nūc ad
ꝓpoſitū redeam᷒. vñ q̇dā ruſtican᷒ veniēs ab alpibꝫ in cā m̄rimoniali cōpulſus ⁊ exactiōibꝫ ꝑ
miſſis ſibi nō ꝯſuetis acrit᷑ flagellat᷒. ⁊ ad ſuates reuerſus recitās rē geſtā ⁊ finalit᷑ inq̄t. ⁊ dū ꝑ
oīa credebā fore plan᷒ ⁊ fui patiens: ſed vltra ad pellipparios. ꝑ q̄s deſignauit albaꝝ cartarū ⁊
pelliū ſcriptores q̄s alia lingua cōpatriota. Und do ich vnder die wyſzlederer kam. vicꝫ ſcri-

ptorea ⁊ ſcriptura℞ ſigillatores: fui totus excoriatus. ꝑut ſanctus Bartholome⁹. ⁊ nō mire=
ris ſi ꝟba vulgaria ſcribim⁹. nam ⁊ ſumm⁹ pontifex taliter ꝓcedit in ſuis decre. vt patꝫ de vi.
⁊ ho.cle.li.vj. ⁊ in Cle.vlt.de here. ⁊ pluribꝫ alijs. Et ad ꝓpoſitū redeūdo. Leua in circuitu ocu
los tuos ⁊ vide. oēs iſti cōgregati ſunt ⁊ nō nouim⁹ quo ꝑuenīūt. Nā de oīm ꝑdictorū expolia
torū bonis taliter ꝑut ꝑmittit᷑ acqſitis vix gaudet terci⁹ heres. vide vbi ſunt liberi vel filioꝝ fi
lij in terciā generationē de oībus ab antiquo ſcribis ⁊ phariſeis. procuratoribꝫ ⁊ ſcabinis. ad=
uocatis ⁊ Jebuſeis: cū oībus curie Conſtantieñ. plebeis q̄ florcant in ſuorū ꝓgenitorū diui=
tijs. ⁊ ſi viuūt ꝓpter vulgare cōmertiū dubitam⁹ an ſint de vera linea deſcēdentes vl' collatera
les: ⁊ ſic fructū eorū de terra perdes. ⁊ ꝯſequēter oēs in vnū pauꝑ ⁊ diues trāſibunt vel tranſie=
rūt in ꝓfundū vt lapides. ⁊ qs nouit vtrū eis de᷑ requies aut infernalis cruciatus ignis ⁊ ca=
ligo. ⁊ nihilomin⁹ in ꝑdicta curia Conſtantieñ. qſi pronūc ſunt in duplo ꝑſone plures q̄ȝ ante
cōciliū Conſtantieñ. ꝑdictū fuerint curiales de lucro taliter ⁊ qualit᷑ indiſcreto ⁊ labore modi=
co de pauꝑeꝝ peculio in ſudore vult⁹ ſui cōgregato ſe tā delicate ꝯtinuo nutriētes. Sȝ de oībꝫ
ꝑdictis terroribꝫ ſingularit᷑ annūeratis nemo corde cōpungit᷑: vt a dictis ſollicitudinibꝫ refre
net᷑. ſed vt dic' Plini⁹ ꝑdict⁹ vbi ferarū vel piſciū frequēti⁹ agitat᷑ captura. ibidē celebri⁹ ipſorū
ꝯcurrit ꝯgregatio copioſa. ſic dyabolus illic freqn̄tius ſua ꝓtendit rhetia. qꝛ cōſueuit ꝙ illic in
multaꝝ aīaꝝ ꝓficit illaqatura. Et cōīter oēs in iudicijs forēſibꝫ ſiue tēpalibus oratores aduo
cati ſeu ꝓlocutores iuſticiā ꝑuertētes vident᷑ finalit᷑ male degētes. ¶ Eſt ⁊ aliud huius cōcur
ſus ⁊ ꝯuolutiōis brauiū magꝭ effectiuū. Nā mulieres ⁊ puellule in curia Conſtantieñ. ſepi⁹ ꝓ
ſpērant᷑ in ſue volūtatis intentiōe in ꝑdictoꝝ verboꝝ vicꝫ nō te derelinquā: aut ſilibus interꝑ=
tatiōis largiſſima dilatatiōe. qa ſcriptū eſt. vbi corp⁹ fuerit: ibi cōgregabunt᷑ ⁊ aquile. Matth.
xxiiij. De ꝑdictorū autē curialiū aulicoꝝ: ⁊ etiā Romane curie curtizanoꝝ piculoſis curialita
tibꝫ ſcripſi latius in quodā tractatulo ad mādatū dn̄i vicarij Cōſtantieñ. cōpilato: q̄ intitulat᷑
de eccl'iaſtice libertatꝭ ꝓuilegio. de qbus oībus hos recipe ꝟſus. Nūc theolonij collector dur⁹
amator. A ſuo dn̄o: ſed raptor ſepe ꝓbat᷑. Inter oppreſſores ſic pauperuȝ dire locat᷑. In illa die
dū iuſt⁹ vix reparat᷑. Tabellio: ſcriba: cur his nō cōglutinat᷑. Pōtificis ſignifer: mox illis ꝯglu
tinat᷑. Et ſilr̄ pena tyrāni rite plagat᷑. Ecce nūc ꝑncipalis materie finē faciam⁹. ⁊ his oībꝫ ⁊
ſingulis taliter qualiter ꝑnotatis. mihi videt᷑ ſimpliciano (nihilominus tamē correctiōis ma
ioris examīe ſaluo) ꝙ ex his ꝟbis videlicȝ. Nō te derelinquā. aut in effectu ſilibus aut alijs:
clarū matrimonij cōtractū: prout ſeruat᷑ notabilit᷑ in alijs forenſiū aut ꝓphanarū cauſaruȝ: aut
negociorū cōtractibꝫ cōſenſum nō clare apphendentibꝫ: matrimonij vinculū nō iudicet. ⁊ pre
ſertim exeo cū dicat iudex. Chriſti nomie inuocato tā faciliter chriſtifideles pariter nō cōſen
tientes cōiungat. ⁊ impatientes naturalit᷑ pacificos faciat ⁊ hoc lupus cū agno probat. ¶ Hec
igit᷑ ſcripſi nō vt ita maneāt ⁊ effectus efficaces in iudiciorū cōſecutiōe ꝑducant. ſed vt incitē᷑
anim⁹ ⁊ iuriſperiti ſolertia cōuenietius ad emēdandū. corrigendū. minuendū. necnō apponē=
dū quod ſibi videt᷑ cōuenientius. Nam hec oīa vident᷑ fieri leuius q̄ȝ de nouo cōponere radi=
citus. ſicut ruinoſa dom⁹ reſtaurat᷑ citius ⁊ reedificat᷑ cōgruentius q̄ȝ ſi ſine fundamēto plana
terra fundaret᷑ primitius. attēto ſi contractū mutui aut emptiōis vl' vēditiōis ſeu pmutatiōis
alicuius rei vel vni⁹ magne poſſeſſiōis facere ſeu celebrare diſponeres. O quot qn̄tas ⁊ q̄les
ſubtiles cautelas ⁊ clauſulas diligēter apponeres. quos etiā dudū tetigit Guil. du. in ſpe. iuris
in tit. de emptiōe ⁊ venditione. ⁊ hic ſacramentalis contractus qui in ſancta ⁊ nobilitate: im=
mo prioritate precedit omēs mundi cōtractus. quare non in edificando ſeu inſtaurando ha=
bēt cōtractum poneremus ſinceriorem diligētie immo cōſcientie radicamin. Et rogo ne aui=
ma tua dormitet pretedio modicū exemplū audiendo. ¶ Fuerat in ciuitate Ferrarieñ. quidaȝ
magiſter in harphatū armonia italie totius monarcha precellentiſſimus. ſed erat tante ſingu=
laritatis in ſe. aut animi contumacis audacia ꝙ nō ad voluntatem principis ibidem videlicȝ
Marchionis Aſteñ. al's Ferrarieñ. vel alterius cuiuſcunqꝫ deprecantis ludebat in harphis.
fuit tamē modus ſubtiliter inuētus ꝙ ad ſonandum fuit irritatus. Nam talis fuerat nature:
quādo quecunqꝫ male ſonantē in harphis audiebat: ſe cōtinere non poterat: quin illico violē
ter inſtrumētū hoc arripuit ⁊ artis ſue ſimphoniā dulciſſime pagebat. Sic ad ꝓpoſitū vt hu=
ius male ſonātis oda. necnō diſſonie diſſonātis corda prouocet iuriſperiti ꝯcordia. vt ꝓ bono
cōmuni necnō pro republica de ꝑſentis multū vtilis excitatiōis quotidiane ⁊ queſtiōis mate
ria elucēſcat veritas q̄ chriſtus eſt legalis ⁊ ſolēnis experiētia. Naȝ dixit propheta ꝙ vexatio

acuit ingeniũ Eſa.xxviij. De igit̃ animi cõcitati diligẽtia nuꝑ ſincerius ſcripſi ego Felix hemmerlin de Thurego decretoꝝ doctor inutilis in tractatulo de balneis naturalibꝫ in ꝑncipio. ⁊ hanc collatiõnẽ ſine libris cõpetentibꝫ in quodã loco ſolitario de anno dñi M.cccclvj. ſcripſi. ⁊ eſt int̃ libros aut volumĩa ſeu opuſcula ſiue collationũ tractatulos ꝑ me de ſeptiformi ſpũs dono: ⁊ ad multorũ magiſtroꝝ meorũ correctionis emẽdationẽ compoſitas: fabricatas: ⁊ compilatas (vt credo) viceſimuſquintus in nũero. de quo ꝑmordialis matrimonij cõditorẽ ⁊ omniũ donorũ largitorẽ glorificemꝰ ⁊ laudemus nũc ⁊ ſemꝑ in ꝑpetuo. Amen.

De furto reliquiarũ et aliiſ rebus nuper in Monaſterio beate virginis loci heremitarũ per tres perſonas miraculoſe cõmiſſo ⁊ deducto: ⁊ finaliter reperto ⁊ recuperato.

Monaſteriũ beatiſſime virginis Marie in loco heremitarũ ordinis ſancti Bñdicti ſub dominio gentis Switenſiũ: immo in corde ⁊ viſceribꝫ eiuſdẽ ſituatũ. ⁊ ſub ſua protectione cõſtitutũ Cõſtancieñ. dyoceſ. quondã ꝓpter magne deuotiõis ⁊ religiõis obſeruantiã que viguit ibi cũ multis cõuentualibꝫ. regali etiã ⁊ alis de Comitũ ⁊ Baronũ generoſa proſapia quoqꝫ libera ꝓcreatis. ingit̃ diuina officia laudabiliter ꝑ horas canonicas et miſſaꝝ celebratiões ꝑficientibꝫ: venerabilit̃ fuit dotatũ ꝑdijs ⁊ poſſeſſionibꝫ. ⁊ inſuꝑ indulgẽtijs ⁊ ſanctoꝝ reliquijs multipliciter decoratũ. Sed deficit in ſalutari ſuo: ⁊ ꝑncipaliter in perſonis religioſis ⁊ cultu cõſequẽter diuino. ⁊ intantũ ꝙ his diebꝫ tantummodo ibidẽ duo religioſi cõueniunt eo: videlicꝫ abbas cũ cuſtode qui ſibi monachos aſſociauerũt ab alijs monaſterijs aut relegatos vel vagos: ſeu apoſtatas vel expulſos: ſiue diſperſos. diuina officia iuxta regule ordinis ſancti Benedicti aut monaſterij inſtitutionẽ minime celebrãtes: immo nullum ſtigma ſeu figurã religionis tam in habitibꝫ ꝙ̃ in habitationibꝫ ⁊ cõuerſationibꝫ ibidẽ obſeruantes: ſed oẽs ſimul in vnũ illicitis actibus cõtinuo tanꝙ̃ diſſolute laice perſone vacantes ⁊ vaniſſimã vitã a maiori vſqꝫ ad minimũ impudẽter ducentes. Unde quadã nocte videlicꝫ medio quadrageſime q̃ dicit̃ dñica Letare de anno dñi. M.ccccxlviij. ſuſcitauit dñs aĩas triũ virorũ de terra lõginqua. ⁊ nocte ingruente ſeras portarũ eccl'ie ⁊ altaris maioris ab antiq̃ firmiſſimas: ibidem aperuerũt ⁊ reliquias precioſiores eiuſdem monaſterij in auro ⁊ argento ſolẽniter recõditas ſine impedimẽto cuiuſcũqꝫ ⁊ cũ matura q̃ete ſurripuerũt: ⁊ lacũ ibidẽ nemine ꝑſente tranſfretarũt: ⁊ dũ in aĩo ſuo ꝓponerẽt firmiter vt expoſt ꝑ mõtes ⁊ colles ⁊ alpes deuia ⁊ inuia. q̃a q̃ male agit: odit lucẽ. Joh.iij. ⁊ ne ꝑ inſequẽtes deꝑhenderent̃: velocit̃ ambularent. nutu tñ dñi tanꝙ̃ amẽtes ⁊ vtiqꝫ nolẽtes ꝑ vallẽ ⁊ viã planã q̃ ducit ad opidũ imperialem Thuriceñ. ambulauerũt ⁊ ad muros eiuſdẽ ꝑuenerũt. et exinde ꝑ duas leucas ⁊ ampliꝰ hmõi theſauꝝ reliquiaꝝ deportare nequiuerũt: ſed deſperãtes in via publica reliquerunt. Et expoſt inſecuti ꝑ familiã opidanoꝝ Thuriceñ. in ipoꝝ dominio ſunt deꝑhenſi. ⁊ q̃liter cũ reliquijs ꝑuenerãt de loco ad locũ ꝑ ordinẽ edixerũt: ⁊ oĩa geſta hyſtorialit̃ predicta narrauerunt. Que q̃dẽ reliquie talit̃ vt ꝑmittit̃ inuẽte cũ alijs rebꝫ: ꝯſeq̃nter ad capellã ſancti Leonhardi extra muros Thuriceñ. repoſite. mox videlicꝫ die martis cũ magne ſolẽnitatis ꝓceſſione totius cleri ⁊ ſuaꝝ reliquiarũ obuiã delatiõe ad eccl'iam maioꝝ Thuriceñ. glorioſe ſunt collocate. Et hinc mõſtruoſos nota caſus. Nã ꝓpe diebꝰ illis centũ annis ſunt elapſi. videlicet de anno dñi. M.cccxlviij. ⁊ in vigilia ſcti Martini q̃ ciues Thuriceñ. potẽter ꝓpter monachoꝝ ⁊ villanoꝝ loci heremitaꝝ ꝑdicti: exceſſus rapuerũt oẽs reliq̃as ⁊ reliquiaꝝ ꝯſeruatoria in auro ⁊ argẽto cõſiſtentia: ⁊ ad opidũ predictũ Thuriceñ. tranſtulerũt. ⁊ tandẽ ꝓcibꝫ cõuicti reſtituerũt. Itẽ non ſine mẽtis archano diſcutiamꝰ. nã illis diebꝫ q̃bus gens Switeñ. ꝑdidit hmõi reliq̃as: tercia die videlicꝫ Veneris ꝓcedẽti q̃ apud aliquos mediũ quadrageſime dicit̃. ⁊ anno ꝑdicto vꝫ. M.cccc.xlviij. in dominio Auſtrie ducũ: ab antiquo radicalit̃ dictis gentibꝫ ⁊ econtra inteſtinoꝝ medulliꝰ inimicoꝝ prope Baſileã ⁊ extra monaſteriũ porta celi ordinis ꝑmonſtrateñ. ꝑdicte dyoceſ. Cõſtancieñ. reꝑtus eſt miraculoſus reliq̃arũ theſaurꝰ ꝑ abbatẽ dicti monaſterij ⁊ in ſuo monaſterio venerabiliter recõditus. Et ecce palam cõtrarioꝝ dñs in cõtrariũ contra

ſios effectualiter opabaꝛ effectus: vt corruptio vniꝰ: generatio ſit alteriꝰ. ⁊ cõtraria purgentur cõtrarijs. vt le. ⁊ no. in Cle. Cupiẽtes. de pe. ad idẽ. c. Inter. de pur. ca. ⁊ c. Cũ in iuuẽtute. de he re. ij. in ꝓu. li. vj. prout ⁊ cõtraria vicia cõtrarijs ꝟtutibus curanꝛ. vñ qđ alter cõtrarioꝝ perdi dit: alter inuenit. ⁊ hec oĩa ꝓfundius ꝑſcrutãti: ⁊ dei myſteria ſincerius ꝑpendẽti parebũt miri fica cũ cũcta ꝑ mundũ illius nutu regulenꝛ cuius ꝟtute Balaam ꝓpheta dũ iret ad maledicẽ= dũ populo iſrl' fuit impeditꝰ in via ꝑ angelũ quẽ vidit aſina ſua q̃ loquebaꝛ ꝓphete increpãdo quare tercio cederet ipam. Nũeri. xxij. c. Sic ⁊ fures p̃dictos nutu diuino creditꝰ firmiter il= laqueatos. Nã dicit Job. Nihil in terra ſine cauſa fit. Et dicit Boe. v. de conſol'. proſa prima. de nulla cauſa aliq̃d fieri eſt impoſſibile. Sic ſopoꝛ dñi irruit ſuꝑ Saul ⁊ familiã eius ne vi derẽt Dauid. j. Reg. xxvj. Et duo ex diſcipulis dñi ibãt in caſtellũ noĩe Emaus: ⁊ oculi eoꝝ te nebanꝛ ne agnoſcerẽt Jeſum cũ ipſis ambulantẽ ꝑ viam. Lu. xxiiij. Math. xvj. ⁊ legiꝛ in vi= ta ſcĩ Clemẽtis pape ⁊ martyris. dũ Siſynnius romanꝰ zelo ductus vxorẽ cũ ſeruio ſequere tur in eccl'ia ſcrutare vellet q̃ nõ licebant: oſtiũ non inuenit. ibant cũ vt amentes. ⁊ dũ miniſtri eius volebãt ligare Clementẽ colũnas ⁊ ſaxa traxerũt. ⁊ ſodomite intrãtes domũ Loth poſt angelos: oẽs ceci facti ſunt. Geñ. xix. Vñ dicit Grego. in omel'. ſuꝑ Joh. c. xx. ⁊ legiꝛ in octaua paſche. dũ chriſtus venerat ad diſcipulos ianuis clauſis. diuina inquit opatio ſi ratiõe cõpre= hendiꝛ non eſt mirabilis: nec fides habet meritũ cui humana ratio p̃bet experimentũ. hec aũt ipa redemptoris opa que ex ſemetipſis cõprehendi nequaq̃ꝫ poſſunt ex alia eiꝰ operatiõe pen= ſanda ſunt. vt rebꝫ mirabilibꝫ fidẽ prebeãt facta mirabiliora. licite cũ arguimꝰ ab exemplis q̃ in ſe pietatẽ cõtinent. vt plene no. de re iudi. li. vj. per Archid. in glo. ſuꝑ ꝟ. Imitantes. ad idẽ iij. q. v. Quia ſuſpecti. C. de edi. pri. l. an in totũ. ff. de legi. Nam impatoꝛ. xxiij. q. v. De liguribꝫ. in fi. xxvij. diſt. Qđ de menſe. vbi de hoc. ⁊ melius. xx. diſt. De quibus. de elec. Venerabilis. §. Qđ autẽ. in glo. Vñ legiꝛ Job. v. c. dũ diceret de dño. Qui facit magna ⁊ inſcrutabilia ⁊ mi= rabilia abſq̃ꝫ nũero. ⁊ Greg. ibidẽ in moral'. li. vj. c. vij. Minꝰ enĩ fuerat magna facere ſi tamẽ ea q̃ facta ſunt ꝑſcrutari potuiſſent. Sed int' hec ſciendũ eſt q: diuina myſteria ⁊ ſemꝑ debent ꝯſiderari ꝑ ſtudiũ ⁊ nunq̃ꝫ diſcuti ꝑ intellectũ. ſepe nanq̃ꝫ humanꝰ ſenſus dũ quarundã rerũ rationẽ q̃rens nõ inuenit. in dubitatiõis ſe voraginẽ mergit ⁊c̃. Et infra. Quia diuinoꝝ operũ magnitudo: nec ex q̃litate valet diſcuti. nec ex quãtitate nũerari. Vñ pie credendũ eſt hos ho mines videlicꝫ fures volũtate diuina taliter impeditos. imo miraculoſe ſenſu p̃uatos. ⁊ cõue nienter taliter diſtemperatos ne vltra tranſirẽt. vel aliter niſi ad dictoꝝ Thuriceñ. limites. Vñ ſctũs Greg. dixit in collecta in vigilia paſche. Deus cuiꝰ antiqua miracula in p̃ſenti quoq̃ꝫ ſe= culo choruſcare ſentimꝰ. preſta q̃ms. vt ſicut priorẽ ꝑplm ab egyptijs liberaſti: hoc ad ſalutem gentiũ ꝑ aquas baptiſmatis opereris. Vñ ꝯſequẽter hi q̃ violentiã videlicꝫ furtũ p̃dictũ cõmi ſerãt laudabilibꝫ cõtritione. cõfeſſione ⁊ penitẽtia p̃libatis patibulo ꝑ iuſticie legeo ſunt ſuſpẽ ſi ꝑ predictos Thuriceñ. ⁊ ꝑ hoc vltimũ ſuppliciũ patienꝛ perpeſſum mox poterãt obtinere re gni celeſtis ingreſſum. vt dicit Joh. in ſumma cõfeſſ. li. iij. ti. xxxiiij. q. viij. ⁊ reliquiarũ theſauri: put firmiꝛ crediꝛ diuinitꝰ predeſtinati ⁊ illi loco celitꝰ ordinati: ꝑ illũ qui nouit omnia anteq̃ꝫ fie rent. Daniel'. xiij. in eccleſia maioꝛi Thuriceñ. venerabiliꝛ ſunt recõditi. ac ſi dicerent ſcti quo rũ corpa ⁊ reliquie requieſcebãt apud p̃dictos monachos diſſolutos: aut apud Switẽſes cru deles: ſub quoꝝ dominio degũt: put ꝯſtanꝛ Paulus ⁊ barnabas dixerũt de iudeis. vobꝫ opoꝛ tebat primũ loq̃ verbũ dei. ſed q̃m repellitiſ illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite. ecce con uertimur ad gentes. Sic enĩ p̃cepit nobis dñs Act. xiij. Eſt aũt publicũ ⁊ notoriũ quoſdam ſimplicianos laicos ꝓpter dicte gentis Switeñ. execrabilẽ diuiciã iam ꝑ plures annos proxi me preteritis patenter dixiſſe. immo in prouerbiũ cõmuniter deduxiſſe ſanctã Mariã videli= cet ibidẽ patronã apud illos nunq̃ꝫ permanſurã. ⁊ forſaſſis vt Cayphas vaticinatus eſt. Jo= han. xj. prophetabãt. Vnde ꝓpheta dixit. Quid eſt q̄ inter vos vertitis parabolã in prouerbi um. Ezechiel'. xviij. Nam a dictis vulgariũ ⁊ prouerbijs cõpetenter arguiꝛ. vt. xvj. q. j. Legi. ⁊ plene per Hoſtieñ. de elec. Venerabilẽ. §. Quod autẽ. ⁊ in veritate dominꝰ olim Burkardus abbas dicti monaſterij infra decennĩ ũlocutus eſt dũ per gentes Switeñ. in iuribus priuile= gijs ⁊ ꝑrogatiuis monaſteriũ tot ⁊ tãtas patiebaꝛ iniurias ⁊ intolerabiles vexatiões. Vere in q̃t vos videbitis q̄ beatiſſima ꝟgo recedet de finibus v̄ris. Nã in veritate p̃ncipaliora q̃ po= terãt in hoc loco coaptari beatiſſime ꝟgini marie: puta de pilis. de lacte. de veſtimẽtis ⁊ zonis eiꝰ. ⁊ inſuꝑ ſpina de corona dñi dũ pluribꝫ alioꝝ ſanctoꝝ reliquijs de dicto monaſterio ad ce=

cleſiā Thuriceñ. taliter ꝑut ꝓmittit̃ fuerūt tranſlata: immo nihil remāſit qđ ad ipſius virginis glorioſe venerationē de cetero poſſet demōſtrari. Conſtat aūt vt dicere poſſent ſecure Thuriceñ. vt dixit Salomon Sap. vij. Et venerūt nob oīa bona pariter cū illa. videlicz venerabiliū reliquiarū allatura. q̃a dū fuerāt apud illos ⁊ cōtinuo remāſerūt. ꝓpterea tēpeſtas fructuoſe fertilitat̃ ⁊ ſigna ⁊ prodigia future felicitat̃ ⁊ fertilitatis fuerūt patent̃ ibidē vt dignos ⁊ capaces apud deū ⁊ homīes iudicaui ꝯſeq̄nter tāti theſauri cōſeruatores: videlicz incolas taliſmodi ciuitatis. Nam quāta maledictiōe ſinecre ꝓpendamꝰ moleſtabant̃ philiſtei gentiles dū arca federis ꝑ ipſos de manibꝫ populi iſrl' capta remāſit. videt̃. j. Reg. vj. in qua tm̄ erāt due tabule lapidee q̃s poſuerat in ea Moyſes in Oreb quando pepigit fedus dñs cū filijs iſrl' cum egrederent̃ de terra egypti. vt. iij. Reg. viij. Et vrna aurea pleita māna: ⁊ virga aaron. vt ibidē ꝑ mgr̄m in hyſtoria. Hic aūt ꝓter alia cū dictis reliquijs ꝑ Thuriceñ. acq̄ſitis cōcernit̃ ſpina: q̄ nō hominis puri ꝑut fuit Moyſes vel Aaron mēbris tangebat̃. ſed tetigit caput et ꝯtinēt dei ⁊ dñi nr̃i ieſu chriſti ⁊ ſanguīe ſuo roſeo quo ſaluati ſumꝰ tingebat̃. Attamē per ipſius ꝑuuam vt nihilominꝰ cū tremore dicamꝰ Mane nobiſcū dñe: quoniā aduesperaſcit ⁊ inclinata eſt iā dies. Luc. xxiiij. Et ſpem in nr̄am meliorē partē interpretemur. vt le. ⁊ no. de re. iu. c. ij. vt res ⁊ rerū noſtrarū tractatꝰ ⁊ geſtorū actus potiꝰ valeant q̄ꝫ pereant. de ſen. exco. Abbate. ff. de re. du. Quotiēs. cū cōcor. Poſſet aūt aliq̄s dicere īmo cōgrit̃ obijcere quō ex malo videlicz furto: īmo peſſimo videlicz ſacrilegio poſſit Thuriceñ. bonū ꝓuenire? cū nō tm̄ a malo: īmo ab omī malo iubeat aplus abſtinere. j. Theſſal'. v. de vi. ⁊ ho. cle. Cū ab omī. cū concor. Sed cōſtat ex malo ſepe bona: īmo optima ꝓueniſſe. Nā filij Jacob ſepe de crimīe accuſati peſſimo ꝑ fratrē innocentē videlicz Joſeph. quē ꝓpterea inique vēdiderūt in egyptū: vt Geñ. xxxvij. de q̄ hmōi fratres ſui ⁊ pater ipſoꝝ ⁊ totū genus ſuū demū ſalutē ⁊ gloriā reportarūt. vt Geñ. xlv. ⁊ ſequēti. Itez Berſabee neq̄ter ꝑ homicidiū ⁊ adulteriū regi Dauid applicata: q̄ per ipm̄ procreauit Salomē regē. ij. Reg. xj. de quo demū natus eſt chriſtus. vt Math. j. Item idē chriſtus venit ad ꝓplm ſuū: qui nō cognouit tēpus viſitatiōis ſue. vt Lu. xix. Vñ per Judaz ſcarioth traditꝰ ⁊ ꝑ iudeos crucifixus. de quo toti mūdo eterna ꝓueniebat ſalus. Itez Paulus ꝑ iudeos iniq̄ ꝓſecutus ⁊ vinctꝰ ad Romanos demū indignāter fuit deſtinatꝰ. apud quos hodie manet gratiſſimꝰ. Item oēs apl'i per Hieroſolymitanos relegati aut expulſi apud ipos nō ꝑmanſerunt: ſed in oēm terrā acceptiſſimi ſe collocarūt. Itē reliquie triū magoꝝ precioſiſſime ꝓpter cōtumaciā ⁊ ingentē maliciā ciuiū vrbis Mediolaneñ. cōtra ꝑm̄i Friderici imꝑatoris maieſtatē violenter ſepe ꝑpetratas ſunt ꝑ Archiepiſcopū Coloniēn. in ſuaz eccl'iam venerabilit̃ tranſlate: in totius regni Germanie gloriā ⁊ honorē: ⁊ totius Lombardie dedecꝰ ꝑpetuū. Sic ſepe videmus ꝙ ſiniſtra ꝓncipia q̄nq꜄ ꝑueniūt ad felices exitꝰ. vt. j. q. j. §. Itez obijcit̃. vbi dicit Gratianus: ꝙ Jacob ꝑ ſupplātationē ꝑuenit ad bñdictionē. ⁊ ſeges q̄ leproſa manu ſerit̃: mūda im̄ metit̃. ⁊ ex adulterino cōcubitu pulcra ſoboles naſcit̃. ſic ⁊ pecunia q̄ ꝑ ſymoniā acquirit̃. felicem habet exitū cū pauperibꝫ profuturā erogat̃. Hec ibi. Ex his oībus nota caſum ꝓdictū: videlicet de tribꝫ furibꝫ ꝑ ſiniſtros ſucceſſus ad felices opidi Thuriceñ. euētus dño diſponēte reductū. ⁊ ad infelicitat̃ prodigiū abbati ꝓdicto ⁊ ſuo cōuentuali vicz cuſtodi recuruatū. Nā ipſi (proint ſui ꝑ lōga tēporū curricula) ꝓdeceſſores nō cognouerūt tēpus viſitatiōis ſue impudēter ſine religiōis apparatu degētes. ꝑut dñs quondā miſerat Aſſur regē ⁊ tyrannū virgā furoris ſui ⁊ baculū ad gentē fallacē ⁊ cōtrā populū furoris ſui vt auferat ſpolia. ⁊ diripiat predā ⁊ ponat illā in cōculcationē q̄ſi lutū plateaꝝ. Eſa. x. His igit̃ ꝓmiſſis ꝑueniamꝰ ad queſtiōes.

Conſequēter igitur querit̃ iuxta caſum predictū

vtrū dicti fures ſacrilegiū: ⁊ per cōſequēs furtum (cum ſacrilegiū ſit ſpecies furti) commiſerint. Et de hoc nō dubitamus. vt le. ⁊ no. xvij. q. iiij. Sacrilegiū. de ſen. ex. Cōqueſti. ⁊ in glo. j.

Sed vltra queritur

Si ꝓdicti fures reliq̄as ſup̄ deſcriptas pure ⁊ abſolute ſine auro ⁊ argēto vel aliquo cōſeruatorio ſurripuerint q̄liter deliquerint. Dicit Archid. in c. Sanctoꝝ. de ꝯſe. diſt. j. ſm̄ Lau. tales ſacrilegiū cōmiſſe niſi tales reliquie fuiſſent apud ſarracenos. ⁊ dicit vltra ſibi videri ꝙ non cōmittat̃ furtum in re ſacra. alle. C. de fur. l. Si nondū. nā ſacrilegiū cōmittit̃ ⁊ nō furtū. ff. ad. l. Jul'. pecula. l. diuus. ff. de pe. l. aut facta. §. Locus. Dicit etiā glo. in. l. Si nondū. ꝙ duo req̄runt̃ ad ſacrilegiū. Primo rē eſſe ſacrā: ⁊ de loco ſacro auferri. fatet̃ tm̄ glo. ibidem decretiſtā tenere alterū ſufficere. ad

hoc pōt allegari.xvij.q.iiij.Si qs inuētus.⁊.§.ſacrilegiū ģ.Et pena ſacrilegij eſt decapitatio
ſm leges.C.de epiſ.⁊ cle.Si qs in h.al's iudicis arbitrio reſuaī p q̄litate pſone rei tpis ⁊ loci di
uerſitate moderāda.ff.ad.l.Jul'.Peculat⁹.l.Lege.§.j.⁊.l.Sacrilegij.Vītū tāq̄ fures pūnitur
ad furcas iuxta terre cōſuetudinē ſūt dānati.de q̄.ff.de pe.l.capital'.§.Famoſos.⁊ ibidē p doc.

Sed ultra querit Quid de ciuibus Thuricēn.qui illū theſaurū reliquiaꝝ mira
culoſe tranſlatū inuenerūt in agro proprio ⁊ nō alieno:put ille
de quo Matth.xiij.qui inuenit theſauꝝ abſcōditū in agro nō ſuo.quē cū inuenit homo abſcō-
dit: ⁊ pre gaudio illius vadit et vendit vniuerſa que habet et emit agrū illū.⁊ hoc in illū finē vt
theſaurus accedat fundo. Sed dicūt leges.ſi quis inuenit theſaurū in loco proprio:ſtatim in
uentoris eſt.ſi vero in loco alieno in caſu fortuitu cū inuenerit dimidia pars ſit inuentoris et
alia dñi loci.ſi vero ſtudioſe q̄ſiuit et inuenit in loco alterius.totus eſt dñi ipſius loci.C.de theſ-
ſau.l.j.⁊.§.ſequenti pleniſſime.Sed hoc nihil ad nos cū hic ſit res inuenta a dño nō derelicta
cū ad rehabendū fuerit miſſa ſua familia.vt le.⁊ no.xiiij.q.v.Si quid inueniſti.et hec vera q̄
ad res que in auro aut argento vel lapidibꝫ precioſis cōſiſtebāt:⁊ maxīe ſi ſint res furtiue etiā
ſi qs eas emeret bona fide et foro publico et publice.nihilominus tenet ad reſtitutionē et pdit
precium quod ſoluebat.vt.C.de fur.l.Jn ciuilem.vnde dicit eadē lex in ciuile legē impiā vel in
diſcretā rem deſiderantis q̄ pciū ſolutū fuerit a dominis.curare ģ cautius negociari ne nō tan-
tū in damna hmōi ſed in ſuſpitionē criminis incidatis.Jſte autē bone fidei poſſeſſor:aut em
ptor pōt petere preciū a venditore rei furtiue ſi inueniri pōt.aut eſt ſoluenda.xij.q.ij.Vultura-
ne ⁊c.imo ille cōueniendus eſt qui rem eccl'ie qualitercunq̄ detinet.licet exhibeat auctorē ſuū.
de q̄ plene.xij.q.ij.Quicūq̄ militū.in glo.j.⁊ plenius in.c.Si qs pſbyter.de re.eccl'.nō alie.⁊c.

Nunc reſtat dicendum De nudis reliquijs pactis in caſu pmiſſo p Thu-
ricēn.in terra ſua repertis an teneant ad reſtitutiōē
monaſterio pdicto? Et videt pmo q ſic cū dicat lex. Equū eſt eñ vt reddas mihi qd de meo
peruenit ad te.ff.ſi cer.pe.ſi et me ⁊ titiū.in fi.Nam quod nō eſt meū ſcire teneor hoc ad alios
modis omnibꝫ pertinere.C.vñ vi.l.Cōquerebat.⁊ locupletari nō debet aliquis cū iactura alie
na:vt dicit re.iuris.li.vj.cū concor.et res eccl'ie nō pñt confiſcari.xvj.q.j.Jn canonibꝫ.⁊.§.
Nouarū.nec dimittit peccatū:niſi reſtituat ablatū.vt dicit re.iu.li.vj.nec patit hic exceptiōē
et iudicis officiū contra detentorē poteſt intentari.de iudi.Quia gu.de ap.Bonę.⁊ ibidē no-
uell'in fine.Sed ſaluo iudicio ſaniori:videlicet q licet intentāt iudiciū ſiue nō q Thuricēſes
nō teneant ad reſtitutionē reliquiaꝝ.⁊ q de iure nō cōuincant videt multis pbare rationibꝫ.
Rerū eñ dominia multis modis trāſferūtur de perſona ad aliā perſonā.⁊ ſine peccato vt vicz
per acceſſiōem cōcretā vt p alluuiōem.C.de alu.quaſi p totū.Jtē p acceſſiōem diſcretā.vt inſti.
de re.diui.§.Ex animalibꝫ.Jtē per captiōem.inſti.eo.ti.§.Jtem lapilli ⁊ gemme.Jtē per inuē
tiōē prout eſt in theſauris qui occupātiū ſunt.vt inſti.eo.ti.§.Theſauros.Jtē p occupatiōē.
vt in feris ⁊ beſtijs ſilueſtribꝫ que capiētibus cedūt.vt inſti.eo.ti.§.Fere.Jtē p preſcriptiōē.vt
C.de pſcrip.xxx.vel.xl.annoꝝ.quaſi per totum.Et ſic in his ⁊ pluribꝫ alijs caſibꝫ videmus res
ſine peccato ad alios poſſe puenire.⁊ poſſeſſorē ad reſtitutiōē nō teneri.Vñ dicit lex inſti.de
re.diui.§.Nullius.Nullius autē ſunt res ſacre ⁊ religioſe ⁊ ſancte:quod eñ diuini iuris eſt id
nullius in bonis eſt.Et gloſa ibidē dicit.nullius ſcz hominis vel hominū nec eſſe pōt.ſed ſunt
in bonis dei hominū cēſura ſine diſpoſitiōe.Jtē ibidē.§.ſequēti exponit quid ſit ſacrū.⁊ dicit
ſacra ſunt q̄ rite ⁊ p pōtifices deo cōſecrata ſunt.veluti edes ſacre ⁊ dona que rite ad miniſteriū
dei dedicata ſunt.⁊ ſic tales res ſacre ſunt:vtiq̄ ſacratiſſime ſunt res que nō p pōtifices qui vi
carij dicunt dei ⁊ eius miniſtri.xxxiij.q.v.c.Mulier.ſed p ſummū ſacerdotē ⁊ ſummū pōtifi
cē videlicz dñm noſtrū Jeſum chriſtū ſine altaris pōtificis adminiſtratiōe ſacrata ſunt imo cō
ſecrata.vt ſunt ſepulcrū dñi.Crux dñi.ſudariū dñi.corona dñi.lancea dñi.tunica dñi.pputiū
dñi.⁊ his ſimilia.Jtē reliquie ſanctoꝝ apoſtoloꝝ.martyrū.confeſſoꝝ.virginū ⁊c.Sed ſi ſacra
in nullius hominis ſunt bonis vt pmiſſum eſt.potius ⁊ a fortiori ſacratiſſima.de elec.Cū in
cunctis.cū cōcor.ergo quod nullius in bonis eſt:occupāti cōcedit.vt inſti.de re.diui.§.Fere.
Vñ dicit regula iuris libro.vj.Jn re cōmuni melior eſt cōditio poſſidētis.al's prohibētis.⁊ di
citur.ff.de le.j.Si pluribꝫ.q in iure vel cauſa pari melior eſt cōditio occupātis.cōcor.ff.de ver.
obli.l.ſi titius.ff.de pe.l.ſi pluribꝫ.ff.de offi.cōſu.l.j.⁊ de pcu.c.Si duo.li.vj.Quis eſt ergo q̄
dicit eccl'iam Colonien.vel eius pſulem teneri ad reſtitutionē reliquiaꝝ triū magoꝝ tanq̄ ma

le fidei poſſeſſorez: qui nullo tempe nō preſcribit. vt in caplo. ij. de re. iuriſ. li. vj. cum cōcor. in glo.
que tamē reliquie p vim ⁊ potentiā imperatoris Friderici primi fuerūt rapte et tranſlate. nullo
pontificis ſummi decreto clam vel palam interueniēte. Nā multū eſt cōſiderādū q reliquie trā
ſlate de eccl'ia vna ad aliā eſt tanq fiat tranſlatio vnius columne de vno loco ciuitatis ad aliū
locum ciuitatis eiuſdē. ⁊ ꝓprie dicit tranſlatio ⁊ nō alienatio. C. de edi. tranſla. l. ſi quis poſt. ſic
ſimiliter nō dicit alienatio qn aliquid transfertur de fratre ad ſororē: ſicut dicit lex. ſi teſtator ꝓ
hibuit rem alienari dando ſorori nō videt alienare. C. de fideicō. Volūtas. ff. de leg. ij. l. Vnus
ex familia. §. ij. ⁊. l. Peto. §. fratrē. Nā in veritate omēs eccleſie p vniuerſum mundū poſt eccle
ſiam Romanā vna ⁊ eadē eccleſia ſunt. xxj. diſt. Quāuis. ⁊ ſic trāſlatio reliquiaꝝ de vna eccle
ſia ad aliā adhuc dicit manere in vna eccl'ia. de facili eñ res reuertit ad naturā ſuā. ff. de pactiſ.
l. Si vnus. §. pactus. ⁊ facit de cenſi. Cū venerabilis. ſicut hic videlicet in opido Thuriceñ.
factū eſt ⁊ in pſenti caſu. Ecce dū res puenerūt in eundē ſtatū a quo incipere potuerūt toleran
dū eſt. ff. de bo. poſſ. cōtra tabulas. l. iij. §. ſi emācipatus. de quo nouell'. de conceſſ. pre. Deteſtā-
da. in glo. ad preterita. circa fi. li. vj. ⁊ ita ſi o reuoluat ad a. vt. xxxv. diſt. Ab exordio. nō eſt no-
uū. Vñ dicit lex. ff. de acqui. re. do. §. apiū quoq. ⁊ inſti. de re. diui. §. apiū. ſi apes in arbore tua
cōſederint antequā a te aluco includent: nō magis tue eſſe intelligunt q volucres que in tua ar-
bore nidum fecerint. ideoq ſi alius eas incluſerit. is earū dñs erit. Hec ibi. Vñ has reliquias
tanq apes nutu diuino taliter publicatas. ⁊ in nullius videlicet hominis vel hominū bonis
ꝯſtitutas. per Thuriceñ. ſunt venerabiliter collecte ⁊ incluſe ⁊ vſq modo ꝯſeruate. Q autem
eccl'ia ſiue monaſteriū alias res videlicet nō ſacratas poſſidere ⁊ ſuas dicere proprias ꝓprie di
cere valeat. videt expreſſum de re. iudi. Abbate ſane. li. vj. de teſta. Requiſiſti rē: cum infinitis
cōcor. multū aūt differūt res ꝓphane ſiue nō ſacre. ⁊ ſacre et reliquie. Nā res prophane vendi
poſſunt cū moderatiōe. vt de re. ec. nō alie. quaſi. p totū. et res ſacre vt ſunt calices. cruces. thu-
ribula. ⁊ libri vendi pñt tempore neceſſitatis vtputa pro redēptione captiuorū. vt inſti. de re.
diui. §. Sacra. Nā hoīm animo qbuſlibet rebus ꝓponēde ſunt. vt. C. de ſacroſan. ec. ſancim⁹.
Itē ꝓpter debita ſi qua habet eccl'ia. vt in autē. de ali. emphi. §. Hoc etiā ſup ipſis. coll'. ix. Item
ꝓpter alimenta pauperū. xij. q. ij. Aurū habet. ⁊ ita factū eſt tempore Martini pape in hoſpita-
li ſancti Johānis lateraneñ. vbi ꝓcuratores de cōſilio bonoꝝ viroꝝ vēdiderūt tempe famis.
nō tantū calices: ſed alias res ſacras: ⁊ cū hoc poſſeſſiones vt p illū annū conſeruarēt paupes.
et expoſt tpe fertilitatis hmōi ꝓcuratores nutu diuino facti ſunt ditiores. Nūc ad propoſitū
reuertamur. ſed reliquie que nullo caſu poſſunt emi vel vendi. vt de reli. et vene. ſane. ij. Libere
tamen poſſunt donari ⁊ diſtribui p ſacra loca et ad altaria conſecranda hincinde reponi. vt de
conſe. diſ. j. Placuit. ⁊ furtim ab infidelib⁹ et ab alijs locis vbi in veneratiōe nō habent ſubtra
hi: prout predictū eſt. Sed nūc ad ꝓpoſitū veniamus. publicū eſt autē ⁊ notoriū pūt premiſſū
ēſt in themate q iſte ſacratiſſime res videlicet reliquie in monaſterio heremitaꝝ pdicto irreue-
renter. nō ea qua decuit honorificentia per diuinū cultū et diligētia debita cū cuſtodia detēte
ſunt et tractate. Vñ quia monachi media nocte nō ſurgebant ad confitendū dño ſup iudicia
iuſtificatiōis ſue. Ps. cxiij. ⁊ congruis horis matutinū et cōpletoriū nō canebant. ſed dormie
bant ſicut milites qui ſepulcrū dñi cuſtodierūt. regem glorie perdiderūt. vt Matth. xxvij. ⁊ iō
perdiderūt dño diſponente: chriſti corone ſpinā: ⁊ chriſti matris ⁊ chriſti martyrū reliquias.
Expedit eñ reipublice ne quis re ſua male vtat. i. ad rem publicā pertinet defendere res ne ip
ſis aliquis male vtatur. vt dicit de ſeruis. quia homines ſūt. ne p dños intolerabiliter: inhu-
maniter: ⁊ crudeliter tractent: per imperatorū remediū defendunt: ſi ad ſacrā edem vel ad ſta-
tuas principū confugiūt. vt inſti. de his qui ſui vel ali. iu. ſunt. §. ij. Sic in ꝓpoſito: q: dñs ſum
mus impator omīps rex regū vidit reliquias ſeruoꝝ ſuoꝝ: imo matris ſue crudeliter tractari.
diſpoſuit vt ad edem ſacrā vel ad ſtatuas pncipis videlicet Karoli magni imperatoris qui fu
it fundator eccleſie Thuriceñ. ⁊ inſtitutor ſtatuarum et columnaꝝ ibidem glorioſiſſimaꝝ. Et
igit iuxta tenorē ⁊ auctoritatē dicte legis confugierūt. vt ibidē auxiliū per excellentiſſimū diui
nū cultū contra ſeuitiā et inhumanitatē prioris dñi videlic abbatis ⁊ monachoꝝ venerabiliter
acciperent. Conſtat eñ q monachi dicti monaſterij cū gentib⁹ que dannant eorū fuerūt ingra
tiſſimi tantoꝝ beneficiorū et munerū dei: quib⁹ ab antiquis dotati fuerūt. et p hoc ſe vicioſos
ſm canonū et leges et deteſtabiles deo et hominib⁹ conſtituerūt. xij. q. ij. Octaua. Et hoc maxi-
me ex eo q: reddebāt mala, p bonis ⁊ nō bona pro bonis. vt. xxiij. q. iij. Sex differentie. et ideo.

iuſto iudicio dei omnipotētis ſunt priuati tanto mũere libertatis: vt tante reliquie nõ quieſce-
rẽt in ſue ſinibꝫ vniuerſitatꝭ. xxij. q. v. De forma. circa finē. de dona. c. vlt. C. de reuo. dona. l. vl.
Quis aũt dubitat ꝑut colligiꝭ ex ꝑmiſſis ꝙ fur qui furaꝭ alueum cũ apibus: teneaꝭ ad reſtitu-
tionē; ſed poſtq̃ deportauerit ⁊ in aliũ locũ collocauerit: et ſi expoſt apes manus ſuas euaſe-
rint. ⁊ per aliũ in ſuis vl' alijs arboribꝫ capte ⁊ incluſe fuerint: dño primo qui prius perdiderat
nil iuris in eis cõpetit. Sic ſimiliter ſi quis vrſum vel ceruũ in domo tanq̃ domeſticũ nutri-
uerit. et his qui hmõi beſtiã de domo nutrientis clam ſurripuerit furtũ cõmittit ⁊ ad reſtitutio
nem teneꝭ. ſed ſi expoſt hmõi animal manus illius furis euaſerit ⁊ nemoribꝫ ſe applicuerit. ex-
poſt iterũ capientis erit: qꝛ in nullius bonis cõſtitutũ fuit. ⁊ ſic de alijs feris quibuſcunq̃ iuxta
ꝑallegata. Sic ſiliter hic de reliquijs: ⁊ vlrĩo apphendẽs dicat cũ xpo Joh. vj. Et oĩne qđ dat
mihi pr̃ ad me veniet: ⁊ cũ q̃ venit ad me nõ eijciã foras. hec eſt eñ volũtas ei⁹ q̃ miſit me pr̃is.
et omne quod dedit mihi pater nõ perdã ex eo. Et nũc redeamus ad ꝓpoſitũ. Eſt eñ veritas et
publica vox et fama ꝙ in Alemania ſuperiori nõ eſt eccleſia tam glorianter diuino cultu diur
no ſiue nocturno iugiter ornata ſiue fulcita. ſicut eccl'ia maior Thuriceñ. et econtra nõ eſt mo
naſteriũ in tota Alemania ſupiori vbi tã neglīgẽter fraudulenter: ⁊ deſidioſe diuina celebrenꝭ
officia quia raro vl' nunq̃ nocturna ⁊ tepidiſſime diurna ibidē peraguntꝭ miniſteria debite vel
rite ſꝫm regulã ſancti Benedicti celebranda. Vñ ꝓprie ſcriptũ eſt. Maledictus oĩs qui facit
opus dñi neglīgẽter. Hiere. xlix. de offi. archip̄. Miniſteriũ. in glo. et antiqua gloſa dicit ꝑ ne
gligenter fraudulenter ⁊ deſidioſe. de quo ad ꝓpoſitũ pulcre per Greg. mora. ix. c. xix. Et quod
quis nõ diligit: de facili contēnit. xx. q. iij. Preſens. Sed ꝓpter cõtemptũ benedicionis dilexit
maledictiõem. videlicet abbas cũ monachis. ꝑut Judas ſcarioth: de quo iſtud eſt dictũ Pſ.
cviij. et ſequiꝭ ⁊ veniet ei. ſez abbati cuꝫ monachis et noluit benedictionē et elongabiꝭ ab eo. et
experientia rerum magiſtra eſt pre foribꝫ. Nam abundat hoc monaſteriũ cũ abbate glorioſis
poſſeſſionibꝫ fructibꝫ et prouentibꝫ. et inſuper infiniti auri et argenti põderibꝫ per ſingulos di
es peregrinoꝝ oblatis manibꝫ ſed benedictio ipſoꝝ vertiꝭ in maledictionē: et oratio ipſorũ in
peccatũ. lxxxj. diſt. Si qui preſbyteri. quia cõtinuo egent et minuũtur omni bono. Nã poſſi-
bile foret ꝙ ꝓpter oblationũ multiplicationē hoc monaſteriũ auri et argenti laminis tegereꝭ.
ſed heu vix demeritoꝝ ſuoꝝ culpis exigentibꝫ tegulis ligneis contra tēpeſtates ꝯſeruaꝭ. Et vt
ad ꝓpoſitũ veniamus. nõne cõmuniſſimũ iuris eſt ꝓuerbiũ ꝙ priuilegiũ mereꝭ amittere qui cõ
ceſſa ſibi abuniꝭ poteſtate. vt de priuil'. Tuarũ. de ſen. exc. Contingit. xj. q. iij. Priuilegiũ. de re-
gu. Licet. et etiã perdiꝭ priuilegium ꝓpter delictũ. xxv. q. ij. Ita nos. Itē ꝓpter contractũ factũ.
de priui. Et de terra. Et ſi bene conſideras hec autoritas quõ ad deuꝫ ⁊ homines eſt ſincera
veritas. Hoc videꝭ in Juda ſcarioth ꝑdicto cũ eſſet de numero apl'oꝝ ꝓpter delictũ priuilegiũ
apoſtolatus amiſit ⁊ epiſcopatũ eius accepit alter. videlicet Mathias. pſ. cviij. Vñ quia tota
poteſtas monaſterij ad abbatē ꝑtinet. vt. xviij. q. ij. Nullũ. ⁊ ei eſt obediendũ: etiã ſi dubiũ eſſet
mãdatũ. vt. xxiij. q. j. Quid culpaꝭ. al's eſt. §. ſub. c. Noli eſtimare. imputaꝭ ſibi ſi male regebat.
cuſtodiã quoq̃ debitã negligebat. Et igiꝭ ſanguis ſubditorũ exquiriꝭ de manibꝫ ſuis. de offi.
ordi. Irrefragabili. Vigilantibꝫ ergo et nõ dormientibꝫ iura ſubueniũt. ff. ex qui. cau. maiori.
l. Non eñ. ff. de edeti. Veluti. Unde dixit Goffr. in ſum. de offi. cuſto. rudibus emeriti nouis
preferunꝭ antiqui. allc. lxj. diſt. Quid proderit. ⁊ c. Statuimus. et c. Nec emeritis. Iteꝫ ſcptũ
eſt. Ceſſante cauſa ceſſat et effectus. vt legiꝭ et notaꝭ de iureiuꝭ. Et ſi chriſtus o. cum eõcor. et fuit
cauſa in dicto monaſterio principalis deuotio ꝑ exquiſite celeberrimeq̃ religionis obſeruãtia
ꝓp tã priuilegia q̃ indulgentie cũ reliquijs collate quondã ſunt in tanto loco horroris et vaſte
ſolitudinis. effectualiter propterea cõgrueret vt principali remoto. dño acceſſoria remoueret.
potius eñ conſideranda eſt cauſa facti q̃ ipm factũ. xv. q. j. in fi. xxiij. q. viij. Occidit. de accu.
Cũ dilectus. ff. de fur. l. Verũ. Nõ eñ dubitamus dũ quid ꝑ principem piiſſime concedit dũ
vergit in abuſum. venit retractandũ. ⁊ quod in ſe erat bonũ ꝑ abuſum fit malũ. Ita notabiliꝭ
notat. Joh. monachi in. c. Deteſtanda. de ꝯceſſ. pre. li. vj. Et ex premiſſis notabiliter colligim⁹
ꝙ princeps videlicet omnipotẽs dñs hos monachos et gentes videlicet Switeñ. priuari vo
luit tanto theſauro reliquiarũ propter ineffabiles ingratitudinis exceſſus ꝑut prediximus de
rebellibꝫ vrbis Mediolaneñ. ciuibꝫ. Poſito autē ⁊ nõ conceſſo ꝙ Thuriceñ. metu ꝑdictorũ iu
riũ videlicet de diſtractis reddendo loquentiũ viderenꝭ retorqueri ꝓ reſtitutiõe reliquiaꝝ. faci
ant ergo ꝑut Argentineñ. faciũt canonici contra q̃s Gregorius nonus creatus de anno dñi.

M.ccxxxij: ſcripſi decretalẽ Venerabilis. de prebẽ. ſup eo ꝙ tantũ illuſtres ⁊ nobiles ⁊ liberos recipere voluerũt in canonicos: qui per ducentos annos et vltra non aduerterũt nec hodie aduertũt: ſed auctoritate ꝓpria in ſuis obſeruatiõibꝫ et ſtatutis ꝑſiſtunt. quia tantũ ius ſibi competere ꝑſumunt: quantũ autorizando defendere queũt. Nã et imperatoꝛ dicit lamentãdo. potẽtioribꝫ pares eſſe nõ poſſumus. vt le. ⁊ no. ff. de alie. iudi. mu. cau. fact. l. Quia etiã. ſup concoꝛ. in glo. que narrant inſuper quendã ſapientẽ dixiſſe contra maioꝛẽ vel potentioꝛẽ leges nemini preſtãt honoꝛẽ. ꝑcoꝛ. de maio. ⁊ obe. Cũ inferioꝛ. Nõ eſt eñ nouũ ꝙ multa fieri nõ deberẽt: facta tñ tenent. de regula. Ad apoſtolicã. vbi expreſſe ꝓhibet̃ ne fiat profeſſio infra annũ ꝓbationis. profeſſio tamẽ ſi fuerit facta tenet. ⁊. xvij. q. j. Nos nouimus. vbi comes Bonifacius votũ fecit de caſtitate ſeruanda: ⁊ ſtrictiſſime ſeruandũ fuiſſet, ſed quia contraxit matrimoniũ: noluit Auguſtinus ꝙ vxoꝛ debito defraudaret̃. Hoc quoqꝫ per me Felicẽ cantoꝛẽ Thuricẽ. decretoꝛẽ doctoꝛẽ multũ inutilẽ: completo conſilio et ſolerter petito ciues Thuricẽ. precibꝫ illuſtris ꝑncipis Alberti ducis Auſtrie ꝑſonaliter ſupuenientes cõuicti ⁊ reliquias ꝑdictas cũ ſuis ꝯſeruatoꝛijs ꝯiter in feſto Penthecoſtes reſtituerũt Anno. M.cccclviij. ſupra deſcripto.

Cõtra quendã ſuperbũ clericũ. Epiſtola eiuſdem.

Elix cantoꝛ eccl'ie Thuricẽ. ſola peritoꝝ paticntia ſtudij Bononiẽ. decretoꝝ doctoꝛ inutilis Jacobo cognominato Purlin Canonico abbatie Thuricẽ. ſalutẽ ⁊ ſpiritũ humilioꝛẽ. Scis forſitan ꝙ erubeſcit lex filios caſtigatores parentũ: et cũ ſit pater honoris et ſit pater etatis cuius canicies eſt gloꝛia ſenũ. De qua dixit Salomon. Coꝛam cano capite ſurge. et honoꝛa ꝑſonã eius. et ſenũ in antiquo ruſtico tantũ imperatoꝛis auctoꝛitate venerat̃ quod iuriſperitus ex verbis ſuis argumentari iubetur. vt. ff. de le. iij. l. ſi choꝛus. §. j. Et igit̃ inclitus vir gloꝛiabat̃ videlicꝫ Eleazarus. de q̃ ſcriptũ eſt ꝙ cogitare cepit in anguſtia etatꝫ ⁊ ſenectutꝫ ſue ꝑeminentiã dignã ⁊ ingenuã nobilitatis caniciem ⁊c. ij. Macha. vj. cui caniciei tu per ſpiritũ ductus in deſertũ caliginis in me nõ detuliſti. ſed ex increata tibi ſupbia ⁊ ambitiõe in longitudine dierũ meoꝝ inhonoꝛaſti. ⁊ foꝛtaſſis ſeductus ꝑdicti ſp̃us rubigine ſublimioꝛis gradus celſitudinis apice pre cõſoꝛtibꝫ tuis: te vnctum oleo putaſti leticie. et preſertim ex eo: quia de patre q̃ te genuit coꝛonato proceſſeris. ⁊ ꝙ mater tua fuerit ſponſa regũ regis ac conſequenter tu ſimiliter in capite coꝛonã cũ veſtitu deaurato circũdata varietate poꝛtare preſumpſeris. ⁊ ideo coꝛde ⁊ animo mirabiliter elati ſunt oculi tui. ꝙ regali ex progenie ⁊ ſtirpe dauid te laudabiliter exoꝛtũ videaris refulſiſſe. Nã et olim principes et reges fuerũt ſacerdotes. et pleriqꝫ ſacerdotũ erant reges et maioꝛes regibꝫ. et regẽ ſacerdotiiqꝫ permixta fuerũt culmina tribus et vſus. vt. xcvj. diſt. Duo ſunt. et inſuper filius regis rex dicit̃ et illuſtris. licet regni nõ habeat poteſtatẽ. xxiiij. q. j. c. vlt. Ex his in coꝛdis tui ſacculo: licet pertuſo collectis rõnabilibꝫ (vt credebas) argumentis tanqꝫ ſapiens apud ſemetipſm quadã vane ꝑſumptiõis cõuolutiõe turbinis quoqꝫ reuolutione perplexus cũ ſis al's ſimplex clericus et nullius facultatis arte graduatus. licet in ſtudijs de patre tot habueris expenſaꝝ vſus et abuſus. ſicut pleriqꝫ quibꝫ inſignia dignitatis eximie fuerant aſſignata venerabilis doctoꝛatus. Sed tu ꝟo odiſti diſciplinã: ⁊ proieciſti ſermones magiſtroꝝ retroꝛſum. ⁊ au ſu temerario nũqꝫ tangebas montes vt fumigarẽt. ⁊ oꝛiebaris mane ſicut lucifer: vt celi gloꝛiã tuã enarrarent. Sꝫ q2 a ſcriptũ eſt: qui ſe nõ noſcat: vicini iurgia poſcat. Et igitur q̃ntum in te fuit. humiliaſti in terra vitã meã. ⁊ collocaſti me in obſcuris ſicut moꝛtuos ſecli. attamẽ propterea nõ eſt in me anxiatus ſpiritus meꝰ: nec turbatũ eſt in me coꝛ meũ. quia memoꝛ fui dierũ antiquoꝝ ⁊ meditatꝰ ſum in operibus tuis. quia os tuũ abundauit malicia. ⁊ lingua tua cõcinnabat dolos. ⁊ exiſtimaſti inique ꝙ ero tui ſimilis: ⁊ ego arguam te ⁊ ſtatuã contra faciẽ tuam: ꝑut infra tibi declarabit̃ clarius. Vnde ⁊ dñs mentionẽ faciens Loth per moyſen loquit̃ dicens. Jngreſſus es q̃dam vt aduena nũquid vt iudices. iij. q. vij. Leges. ⁊ Geneſis. xix. ſic tu alienigena iudicare ꝑſumpſiſti precipitanter: ⁊ aſſeruiſti poſt multa ſublimiter prolata me patenter foꝛe reputationis nullius: cũ vtiqꝫ ſim in eccleſia ꝑdicta tali munificentia dotatus: ad

quā tu aſpirare non audes. ⁊ ineuitabilibus tibi vicijs palā obſtantibꝫ ꝙ vnq̄ꝫ ad huiuſmodi eccleſie cautionē tibi pateat liber acceſſus. Attamē fortaſſis alios p̄ſumis reputatiōis inaniſſime faſtus in q̄bus gratulaṫ gnariſſime genitoris tui potentatꝰ. quia cōcerniṫ frequēs mercatoꝛ ⁊ feruētioꝛ maſſarius ⁊ hactenus ſperauit in multitudine diuitiarū ſuarū ⁊ preualuit in vanitate ſua. ⁊ de quo ꝓpriiſſime dicit btūs Hieronymus. lxxxviij. diſt. c. Negociatorē clericū: ⁊ ex inope diuitē: ⁊ ex ignobili glorioſum: q̄ſi quandā peſtē fuge. ſꝫ tu nihilominꝰ ꝓpterea eundē non refugis: ſed informatiōis cauſa ſibi ꝑpetuo cōmoraberis. quoniā ſepe patrē ſequiṫ ſua proles vt patri ſit ſimilis. Sunt tamē diuinātes certis ex cōiecturis: ꝙ tu tanq̄ꝫ baſiliſcus viſu diſſipabis ſupbo oculo q̄ inſatiabili corde pater tuus accumulauerat in terra obliuiōis. ſpretu tuo tū nō obſtante ſum (licet imerito) doctoꝛ antiquꝰ. ⁊ ad inſtar quiritū qui licet ſenio grauati ⁊ militares raro vl' nunq̄ꝫ ꝑfecerūt actꝰ. attamē ꝓpter balthei dignitatē ſtatus ipſoꝝ iubeṫ honorificandus honore quoqꝫ tali q̄ magis ſ'm Phm in honorāte q̄ꝫ in honorato videaṫ cōmendandꝰ. Hec aūt p̄tenſa circa me tue vilificatiōis eſtimatio apud te ⁊ tuates cū auctoritatis prouerbioꝝ xp̄i cōmuniſſima: imo antiquiſſima ꝯcordat obſeruātia q̄ caueṫ vt nullus ꝓpheta acceptꝰ ſit in patria ſua. Vñ pater nrꝰ exul in ꝓuincia ꝑ me Cantorē p̄dictū: ꝓmotus aliena: ⁊ ego ꝑ te q̄ eadē ceſeris ꝑſona: cū patre cōculcatꝰ in natiōis loco ⁊ naturali patria. Nā ꝓuerbiū dici cōſueuit ꝙ hoſtē ſemꝑ emit q̄ furē de cruce redemit. de quo clariꝰ ſcripſi in libro de cōſolatiōe inique ſuppreſſoꝝ. ⁊ igiṫ quidā expertus ait. Mulnꝫ deliro: ſi cuiqꝫ placere requiro. Omia q̄ potuit: hac fine dote fuit. Quia videlicꝫ alij dixerūt de chriſto. quia bonꝰ eſt. alij dicebāt non: ſed ſeducit turbas. ⁊ igiṫ apud ſuates fuit patibulo crucis ſuſpēſus. ⁊ apud gentiles ⁊ exteros magne gratitudinis hūanitate cū multiplici laudis ⁊ honoris magnanimitate fuerat mirifice glorificatꝰ. Sic ille iuris monarcha glorioſus videlicꝫ Johānes andree in ciuitate Bononien. qua natus eſt multipliciṫ ꝑſecutus: ⁊ occiſis demū filijs ſuis ibidē in ſtudio felici Paduano relegatꝰ degebat: venerabiliter magnificatus. ⁊ ſic de infinitis dicerēꝰ ſi fuerit opus. ſed breuitatis benignitate ad vlterioꝛa fiat proceſſus. ⁊ nimirū ſi tantillus ego ꝑ conuicaneos fuero (p̄ter tamē honoris denigrationē) reputatione diminitꝰ. quia crudelis eſt qui negligit famā ſuam certificatus. Nam rarū carum: vileſcit quotidianū. ⁊ ſigna dñi aſſiduitate viluere. de quo ſincerꝰ ſcripſi in tractatulo de iubileo. ꝓpter tamē naturale viciū: qđ ſ'm leges nulli videṫ imputandū. decreui taliter tibi cōpetenter fore parcendū. nam qđ natura negat nemo feliciter audet. Nam ſi lupus rapax fuerit ⁊ vulpis doloſa atqꝫ ſerpens aſtutus. nō eſt admiratiōis inpetu. colliſis dentibꝫ murmurandū. ⁊ ꝓpterea hec ⁊ vberioꝛa cognouit Salomō Sap. iiij. Poſtq̄ꝫ caſtam deſcripſit generationē cum claritate q̄ procedit ex his quos deꝰ coniunxit: ⁊ hactenꝰ huiuſmodi ſeꝑare nō licuit. ⁊ igiṫ inquit Immortalis enī eſt memoria illiꝰ. videlicꝫ generatiōis. q̄a apud deū nota eſt ⁊ apud homīes ⁊c. ſed de inceſte generatiōis exordij ſubiūxit ꝓpagatione. ſic inferēs: ſed adulterine plantatiōes nō dabūt radices altas: nec ſtabile fundamentū collocabūt. ⁊ ſi in ramis in tp̄e germiauerint infirmiter poſita a vento cōmouebunṫ ⁊ a nimietate ventoꝝ eradicabunṫ. cōfringenṫ enī rami incōſummati ⁊ fructus illoꝝ inutiles ⁊ acerbi ad mādTucandū. ⁊ ad nihilū apti. ex iniq̄s enī oēs filij qui naſcunṫ teſtes ſunt nequitie aduerſus parētes in interrogatiōe ſua. hec ille. Ac ſi diceret ꝙ filij iniq̄tatis ſunt probatiōes parentū turpitudinis. Vñ idem ibidē. c. iij. Ab iniquo thoro ſemen exterminabiṫ. ⁊ ſi q̄dem longe vite erūt in nihilū cōputabunṫ. ⁊ ſine honore erit ſenectus illoꝝ. nationes enī inique dire ſunt cōſummatiōis. de q̄bus copioſius ſcripſi nuper in libro de nobilitate. c. xiiij. §. penult. vnde Eccli. xij. Quis miſerebiṫ incantatori a ſerpente ꝑcuſſo ⁊ oībus qui appropriant beſtijs? Sic ⁊ qui comitaṫ cū viro iniquo ⁊ obuolutus eſt in peccatis eius. Hec ibi. Ac ſi diceret. Nullus miſerebiṫ appropinquantibꝫ beſtijs ⁊ viris iniquis. nōne cogitauerūt mores ipſoꝝ: prout Boetius. ij. de conſol'. proſa. ij. loquiṫ de fortuna lapſoꝝ. vnde qui tangit picē inquinabiṫ ab ea. Eccli. xiij. ⁊ igiṫ: ⁊ ſi tu me leſiſti: nō perſonā ſed ꝑſone naturā notabo: que qđ ſuū fuit produxit. Et inſuꝑ ex alio. ſi per te diminutꝰ fuero conditionū: vtiqꝫ tuarū proprietatibus notanter aſcribo. Nam iuxta Tulliū in lib. vetere rhetorice: nomīa ſepe correſpōdent rebus: ⁊ mores hominū cōgruēter aſſimulanṫ eoꝝ nomībus. prout q̄ lepus diciṫ frequēter lepidis geſtibꝫ molliti ſunt ſermones eius ſuꝑ oleū: ⁊ ipſi ſunt iacula. ⁊ ſic cōmuniter dicimus de lupo. lince. vulpe. coruo. necnō ſine cura. curuo. recto. vel odio duro ⁊ ſimilibꝫ. ⁊ hi ſepe cū ſuorū nominū diriguṫ modulo: prout in libro p̄dicto de cōſolatione ſincerius illuſtrabo. Unde

tibi dicam cũ Eſau fratrẽ ſuũ increpando dicente. Juſte vocatũ eſt nomẽ tuũ iacob. ſupplantaſti eñ me en altera vice. Geñ. xxvij. Jacob eñ ſupplantator ſm Hiero. interpretat᷑. ⁊ ipſum in vtero matris bella geſſiſſe ſcriptura teſtat᷑. Aſt inſuper ex alio ſi me ſagacitatis curialitas diſcretiõis ornatu caruit. ⁊ me tibi ſeniorẽ ſupplantare voluerit. ⁊ hoc in viridi: ⁊ quid in arido fiat humilitas mea ꝑpenderit. ſed hoc ſimiliter ex vi tui cognitiõis lege Tullij p̄dicta. hoc fieri quaſi neceſſariũ fari cõiectura. ⁊ pitagorica euclidica traditio demõſtrauit. ſed qualiter hoc intelligat᷑ induſtria cuiuſlibet interpretãtis ſincere declarabit: vt ecce. nam ex cognomis denotatiõe vocitar᷑ ruſticellus. quaſi ex ſignificatiõis ſignãter demõſtratiõe dicat᷑ diminutiue modicus aut paruus ſeu exiguus vel exilis ruſticus: cuꝫ ⁊ genitor tuus ruſticorũ: immo ruſticellorũ propagatiõe fuerit procreatus. Ruſticus aũt dicit᷑ a rure. immo potius a ruditate. qa naturaliter rudis inertia crude ſemꝑ latet in interioris ipſius velleris ſubſiſtẽtia. prout dicit Gratianus. xlix. diſt. §. j. Nihil eñ eſt impudentius arrogantia ruſticorũ qui garrulitatẽ: autoritatẽ putant: ⁊ parati ad lites in ſubiectos tumide intonãt: qđ ex arrogantia prouenire ſuperbie: manifeſtũ eſt. ſuperborũ autẽ cõditio ſingular᷑ eſt. nã naturaliter om̃e ſimile diligit ſibi ſimile. ſuꝑbus aũt odit elatũ. Unde q̃dam. Ungentẽ pungit: pungentẽ ruſticꝰ vngit. Et quidã alius Ruſtica gens: optima flens: peſſima gaudẽs. Unde iuxta iuris decretũ. naturã ſui p̄ncipalis ſequit᷑ acceſſoriũ. vnde fortaſſis tu ruſticelle minꝰ offendiſti cũ non ruſticus magnus ſed minimus fuiſti. vt q̃dam ſagax potẽtia pollens ad proterue gẽtis Switenſiũ pretorẽ ſiue ſemideũ qui reding lingua ſua cognomiabat᷑. id eſt reda minima: que ⁊ redicula ſiue vilis currus: rotellis duobꝫ tantũmodo videt᷑ fulcitus: dũ debito nimiſqꝫ ſuo ⁊ alieno rigoroſius ꝓplo dñabatur crudelius. ⁊ ſi quadriga fores inq̃t que q̃ttuor rotis vehit᷑ totius mũdi machina ꝑ tui furoris ſeueritatẽ ſupprimeret᷑. ſed q̃a nõ reda ſiue quadriga ſed redicula notaris: in tante dñatiõis pompa formalit᷑ cõtentari iuberis. Uñ ⁊ tu ſi ruſticus ⁊ nõ ruſticellus vocitarer᷑ intolerabili ruditatis liuore: qꝛ naturaliter ex inſtinctu ſuꝑioris videlicꝫ Saturni vel vrſi maioris inſtigatꝰ potẽter incitareris. de qua ruſticitate ſcripſi latiſſime. c. xxxij. in li. de nobilitate. Tu autẽ minime cõtentꝰ in p̄ſumpte ſublimitat᷑ faſtigio vt te credas regalis ꝓſapie filiũ. ſed inſuꝑ ſummi põtificis q̃ dicit᷑ xp̄i vicarius deꝰ in terris: ⁊ p̄nceps regũ terre q̃ſi quodãmõ violẽter vſurpas myſteriũ. Nam idem in ſingulorꝫ in ſumme plenitudinis ſignũ p̄tãtis. ⁊ vt videat᷑ nõ purus hõ ſed tanq̃ angelus miſſus a deo in creatiõis ſue: ſumma celebritate. mutat nõis. agnominis. ⁊ cognomĩs omẽ ꝑoris ſubſtãtie. ſic tu (neſcio recẽter q̃ gratularis molimie) cognomen tuũ p̄dictũ vicꝫ ruſticelli mutaſti. ⁊ aliud tibi placitũ de quodã nobilitat᷑ caſtro ⁊ ruſticitatis nature penitꝰ ɔtrario. ⁊ a te ⁊ genitore tuo nunq̃ viſo auctoritat᷑ ꝓprie ɔtumacie fraudulenter vſurpaſti. q̃a fortaſſis de genitoris ꝓprij cognomis vſu. ex arrogantia radicali verecundiã cõtraxiſti. ⁊ te taliter improbe ſibi cõtra decalogi p̄ceptũ preferre voluiſti. quẽ tñ patrẽ pridie auctẽ moderni põtificis ſummi iudicẽ tibi miraculoſe in ꝓprijs cauſis. ⁊ te notariũ in eiſdẽ corã eodẽ patre tuo cõtra iudicis decretũ ſubtiliter cõſtituiſti. ⁊ in hoc papã ⁊ eius cancellariã decepiſti. Sed ſi ſincere reuoluit᷑ hoc problema: taliter reſolui videt᷑. Nã pater in tali dignitatis officio videt᷑ cõſtitutus ꝙ eſt iudex ⁊ cõſeruator auctẽ ſedis ap̄lice illius eccl'ie collegiate vbi filius ɔcernit᷑ prebendatꝰ: qui cõmunit᷑ corã patre tanq̃ ſcriba fungit᷑ officio tabellionatꝰ. Et forſitã (cũ nihil fiat ſine cauſa) nihilominus elatiõis tue viſcera vident᷑ interne cõmoniſſima: quoniã tu per ip̄m patrẽ tuũ ſanctorũ cõcitatione canonũ turpitudinis tali ſis macula denigratus: ꝙ irregularitatis nota fueris taliter cõſperſus: ꝙ in miſerabilẽ eccl'ie ſeruitutẽ videbaris venũdatus. ⁊ ꝙ igit᷑ ſacrorũ fuiſti miniſteriorꝫ adminiſtratiõe priuatꝰ. ⁊ lege Moſayca ad inſtar Moabitarũ ⁊ Amonitarũ vt in eccl'iam nõ intrares vſqꝫ in decimã extinſti generationẽ cõtaminatus. ⁊ inſuꝑ imꝑiali ſanctiõe: paterna ⁊ quelibet alia ſucceſſione ⁊ alimentorũ exhibitione: necnõ cõſtitutione municipali ſiue politica ſeculariũ functiõe dignitatũ fuiſti deſtitutus. ⁊ inſuꝑ parentis appellatiõe non nominãdus. ⁊ a paternis beneficijs excludẽdus eẽ nõ filius aut naturalis. ſed a ſtirpe damnata ſis vocitãdus. prout hec ⁊ alia colligi videtur in Spe. de ſucceſſ. §. Nunc de naturaliũ. ⁊ ſequẽ. vt cõuenienter lamenteris: ꝙ tua ſine culpa: nõ tamẽ ſine cauſa taliter portaueris iniquitatẽ patris cõtra ꝓphete traditiões Ezech. xviij. c. Et vtiqꝫ ſpiritu rõnabiliter tribulabaris. Attamẽ vt reuertamur ad propoſitũ. ſcis ꝙ cõminens nominis mutationẽ in leg᷑ Cornelie ɔtemptũ de crimie falſi: patiet᷑ correptionẽ. Expedit enim reipublice ne quis re ſua male vtatur. ſed nihilominꝰ his oĩbꝫ non obſtantibꝫ opinione tua

muniris cauſaꝝ ꝑrogatiuis patent notabilib⁹. nam ⁊ tu plus ꝙ̃ papa ab vtroq; parēte q̄dammodo iure hereditario: vt dicas cū Paulo. Si radix ſancta ⁊ rami. ad Ro. xj. ⁊ inſup in ꝑſona ꝓpria nun⁹ cōſecratiōis ꝯſecutū multipliciť cōfortaſti. ⁊ quaſi triplici funiculo q̄ difficile rūpitur mirabiliter collocaſti. Et ꝓpterea nō mirū dictu ſi tuā vrinā nō ad latrinā in ſupabundātis ſignū ꝓſumptiōis colligi feciſti in bn̄dictiōis aquā aſperrimā. Sed his vt puto pro cuiuſlibet noſtrū ⁊ aliorū arroganter ſuperboꝝ ſtatus humilitate. ⁊ errantiū in via morū correctiōe: ⁊ nō aliter nec in alicuius cōtemptū ſufficient tritura nis. prout ſiliter epiſtola. xxj. ad quendā clericū nimis ſuperbū tranſcripſit Petrus bleſenſ. ⁊ vt vltima correſpondeāt primis. ſalutē ⁊ ſpiritū humiliorē preoptatas in patiētia feliciter dignet inſpirare qui potēs eſt magiſter humilitatis in trāquillitatis ſinceritate. Vale. Datum anno Jubileo.

Forma appellationis contra Cardinalem qui in Germania vellet intrare eccleſiam cathedralem.

Agnus ſanct⁹ Paulus vas electionis vere digne glorificādus: ſpūſſancti gratia fulcit⁹. appellatiōis munimie queſiuit inſtāter ⁊ obtinuit cōparere corā terreni principis ſupioritate iuſtificādus. ⁊ hoc in finē ⁊ euētū ſi qs ꝑ Petrū coapoſtolū ſuū: imo ꝑncipē aploꝝ aut ipſius ſucceſſorē aut alios terre ꝑncipes ⁊ ptātes grauaret. hoc remedio ꝓueniret reſtaurādus. cui⁹ exemplo cūcta ꝑ mundū matris ecclīe mēbra violenter aut inique ſeu negligent oppſſa: nō ad iniqtatis defenſionē. nō ad rebelliōis inſtaurationē. ſed ad Felicis innocētie ꝓſidiū ac ad ſuffocate iuſtificationis auxiliū. hoc ſaluberrimo vicȝ prouocatiōnis rite cōfident ex vtriuſq; iuris gremio laudabiliter fundato. frequēti⁹ vterent firmamēto. ⁊ ꝑſertim in his vbi ꝑnceps humaniter circūuent⁹ ꝑ importune deꝑcatiōis inſtātias. qbus ſepiſſime decipit nūc mortaliū iudiciū potētatus. Sed dū cōmuniter ad ſinceriſſime: mens ꝑncipis ꝓuehit paſſim diſcuſſiōis apparat⁹. apparebit experient moleſtiſſimi grauamis inſult⁹. ⁊ ſperati releuamis partiū parēter reſultat ſuccurſus. Hinc eſt ꝙ ego Bernhard⁹ ſindic⁹ ⁊ procurator ac ſindico ⁊ ꝓcuratorio noīe reuerēdi pr̄is ⁊ dn̄i Martini electi ecclīe Brixiēn. aio ⁊ intētione appellādi ⁊ ꝓuocandi ad ꝓximū ſupuētuꝝ generale ſeu vniuerſale: aut yconomicū cōſiliū ꝓpono ⁊ dico in p̄ntis oīm ⁊ ſinguloꝝ dn̄oꝝ ꝓpoſiti: decani ⁊ canonicoꝝ dicte ecclīe huius occaſiōe capitulariter cōgregatoꝝ ⁊ corā te notario publico ⁊ teſtib⁹ tanq̄ ꝑſonis fidedignis. ꝙ licȝ nuꝑ p̄dictus dn̄s meus ꝯcorditer ſeruatis ſeruādis ꝑ Capl̄m iā dictū in ep̄m eccleſie p̄dicte Brixiēn. fuerit elect⁹. ⁊ ꝑ decretū electiōis in forma ſolita: ſtiloq; cōſueto: ac iuris traditionib⁹ armato ſanctiſſimo in xp̄o pr̄i ⁊ dn̄o dn̄o Nicolao diuina prouidētia papa quīto. ꝓ recipiēdo cōfirmatiōis bn̄ficio directū infra tēpus a iure ſtatutū ꝑ venerabiles ad hoc ꝓcuratores ⁊ nūcios cū mādatis ſufficientib⁹ ſpecialiter deputatos. ſolēniter p̄ntatus. ⁊ in his omib⁹ ⁊ ſingulis cōcordie necnō diſpoſitiōis modis. ꝑ dictū dn̄m nr̄m dn̄m papā ⁊ eius legatū de latere Cardinalē vicȝ reuerēdiſſimū in xp̄o patrē ⁊ dn̄m dn̄m Johannē ſacroſancte Romane ecclīe cardinalē ad natiōnē germanicā de latere miſſum plena in ea pte auctoritate ⁊ ptāte munitū. ⁊ ꝑ ipſa natiōe alemanica ꝑ glorioſiſſimū ꝑncipē ⁊ dn̄m nr̄m Fredericū Romanorū regē ſemꝑ auguſtū ⁊c̄. pluriumoꝝ ſacri imperij Romani electoꝝ. aliorūq; eiuſdē natiōis tā eccleſiaſticoꝝ ꝙ̃ ſecularium principū cōſenſib⁹ accedentib⁹ cōcluſa laudata ⁊ accepta atq; cōcordata poſt multa ⁊ ſpēaliter in tali pūcto in q̄ difficultatis nr̄e ſcrupulus reſidere ⁊ ſic ſonare videt videlicȝ Itē in ecclīijs metropolitanis ⁊ cathedralib⁹ etiā ſedi aplīce imediate nō ſubiectis ⁊ in monaſterijs ſedi aplīce mediate ſubiectis fiāt electiōes canonice que ad ſedē aplīcam deferant q̄s etiā ad tēpus cōſtitutū in ꝯſtitutiōe Nicolai q̄ incipit Cupiētes. papa expectet. Quo facto ſi nō fuerint p̄ſentate vel ſi p̄ntate min⁹ canonice fuerint: papa prouideat. ſi vero canonice fuerint: papa eas ꝯfirmet: niſi ex cā rōnabili ⁊ euidēti de fratrū cōſilio de digniori ⁊ vtiliori ꝑſona duxerit prouidendū ⁊c̄. prout hec ⁊ alia in dicta cōcordie ⁊ cōpoſitiōis lr̄a plen⁹ cōprehēdunt expſſa. Cum aūt ſit publicū ⁊ notoriū ꝙ anteq̄ dn̄s me⁹ electus ſupradictus infra tempus a iure ⁊ ex vi prenotate ordinatiōis ſtatutū electiōis ſue decretū p̄dicto dn̄o nr̄o pape pre

ſentari ſecerit ꝛ confirmationē rite petierit. ꝛ omnē diligentie ſollicitudinē ſibi poſſibilē ꝛ alia
quouiſmodo cōpetenter oportuna ſeruari ꝛ expediri fecerit prout debuit. ꝛ de cōtingentibus
q̄ntum in ipo fuerit nihil omiſerit. nihilominus tñ dictus dñs noſter dñs papa ad importu-
nā prout p̄ſumit̄ inſtantiā. minime tñ certificat⁹ de meritis electi: an modo ſeu forma concepte
p̄ſentande ꝛ p̄ſentate decreto electionis reuerēdiſſimo in chriſto patri ꝛ dño prout fert̄ domi
no Nicolao de cuſa Cardinali tituli ꝛc̄. ꝛ etiā ante lapſum tēporis a iure ſtatutū ꝛ eius termi
no minime prout decuiſſet ex p̄miſſis: expectato dictā eccleſiā Brixieñ. cōtulit vt fertur: ꝛ litte-
ras aplicas deſup cōfectas cōceſſit. ac alia fecit que ad hmōi prouiſionē ſibi videbant̄ oportu-
na: Et licet p̄dictus dñs nr̄ dñs papa. ſiniſtre prout p̄ſumit̄ informatus cōdictū ꝛ cōſcriptum
cōcordie nullo modorū ſeruauerit. ꝛ inſuper licꝫ digniori perſone de quo nō dubitam⁹. taliter
qualiter prout p̄mittit̄ prouiderit. non tñ viduate prouidit ecclie diuturnā ipius vacatiōis ia-
cturā deplangēti. de vtiliori pſona ſingulis ſincere ꝑpenſis ꝛ aromatū quodāmodo more tri
tis. attritis. ꝛ cōtritis vt purius redolebat puritas cōmixtiōis: immo huic ecclie Brixieñ. p ta
lis p̄tenſe prouiſiōis inculcationē perpetuo venenū videt̄ patenter infuſum. qḋ multis ratio-
nib⁹ experient̄ deductis ꝛ deducēdis cōcernit̄ refertū. Nam primū cū ecclia iam dicta ſit cuꝫ
oībus ſuis fructib⁹. redditib⁹. prouentib⁹. obuētionib⁹. emolimētis ad ſua caſtra. villas. opi-
da. vicos. poſſeſſiones. curtes: ꝛ curias ꝑtinentib⁹ ſub mero mixto: ſimiliter ꝛ imperio: necnō
aduocatione. defenſione. ꝛ tuitione ſereniſſimi principis ꝛ dñi dñi Sigiſmundi ducis Au-
ſtrie Styrie Carinthie ꝛ comitis Tyrolis: ꝛ in huiuſmodi comitat⁹ diſtrictu cōſtituta: ꝛ ni
ſi paſtor ecclie vacantis p̄dicte huiuſmodi p̄ncipis bñficentia volūtatis quoqꝫ gratia nunc ꝛ
in futurū fuerit munitus. eius nequaq̄ꝫ poterit ꝑſiſtere paſtoralis dignitatis. p̄ſertim tp̄alis ꝑ-
fectus. ꝛ ꝯſequēter ſpūalis proficere nō poterit adminiſtratiōis ſuffultus: cū vnius ſiue alteri
us adminiculo antiq̄ſſimis iure: necnō ratione dictantib⁹: nō perſeuerabit cōtinuatiōis vſus.
Item cū caſtra terrarū quoqꝫ clauſure tam p̄ncipis q̄ꝫ paſtoris p̄dictorū taliter ſint immunita
tib⁹ ꝛ munitionib⁹ cōſtricti ſunt ꝛ cōmixti ꝙ princeps paſtorē ꝛ paſtor principē ſi (quod ab-
ſit) per diſſenſiōis ſtrepitū: moleſtatiōis conuiciū turbulenter ingruerit. ineuitabilib⁹: imo im
mortalibus poſſent ſe mutuo cōtricare ſimiliter ꝛ intricare terrorib⁹. Item ſi quis paſtor in di
cti principis cōſtitueret̄ cōtemptū. nullius ſecuritatis ꝛ tranquillitatis ꝛ pacis. ꝑpetuo conſe-
queret̄ emolumentū. Hinc ꝙ pre ceterū videt̄ profundiſſimis animorū ſuſpirijs memoriter ꝑ
pēdendū. immo cordib⁹ chriſtifideliū perſpicaciter reuoluendū. nā dum nuper in ſacroſancta
ſynodo Baſilieñ. ꝛ cū vberrime in ſpūſſancti grā floruit. cōſultiſſimo fuit librame̅te per mundi
peritiores ꝛ famoſiores ꝛ expertiores ꝛ ſeniores. immo monarchas oīm facultatū ꝛ preſer-
tim ꝑ ſacre theologie profeſſores ꝛ vtriuſqꝫ iuris doctores crebrius in p̄ſentia dñorū cardina
liū partim decenter annuentiū magne maturitatꝭ prouidētia ſolēniter auiſatū vt ſacroſancte
romane ecclie cardinalib⁹ alia q̄ꝫ ꝑ eccleſiaſticaꝝ dignitatū ſiue bñficiorū ſtipendia fierēt ſuffi
cientia prouiſiōis ſuffragia: cū per tales quos hacten⁹ ſeruarunt morē: modū ꝛ cōſuetudinem
ecclia ꝛ eccleſiaſtic⁹ ordo ꝛ eccleſiaꝝ miniſtri nimiū diſſipati grauarent̄. ꝛ igitur proinde fuit
annotatū vt eorundē cardinaliū multitudo q̄ protūc ꝓut exnūc modum exceſſerat cōgruitatis
ad minorē nūeruꝫ redigeret̄. cū prout iuris doctores: imo lucerne mūdi determiarūt. et patet
ꝙ duo ſufficerēt cū certus in iure nūerus tāte ſublimitatis nō videat̄ determiatus. ꝛ inſup of-
ficia ad que primū ꝛ p̄ncipalius ꝑ Siluestrū ꝛ Marcellum ꝛ Fabianū ſummos pontifices
quondā magne deuotiōis inſtinctu ꝛ alios ipſorū ſucceſſores deputati fuerant attenti ſeu oc-
cupati minime vident̄. ſed pompoſe ructuantes inflati tales actus exercere verent̄. Item cuꝫ
in ſuis prelaturis ſibi per ſummū pontificē vt premittit̄ aſſignatis nō cōſueuerint reſidere ſed
potius vt putant romane curie ꝛ curialib⁹ actibus indeſinēter adherere. vn̄ attende ſincerius
nam loca pia ſibi taliter cōceſſa aut cōmendata vel collata ſeu annexa. nō tm̄ in tēporalib⁹ ſed
etiā in ſpiritualib⁹ periculoſiſſimas ꝛ ꝑnicioſiſſimas ac irrecupabiles per ſingulos annos ꝛ
ānoꝝ reuolutiōes: imo dies patiunt̄ dilaniatiōis: laceratiōis. diſſolutiōis. ꝛ cōquaſſationis ia
cturas. ꝛ hui⁹ maxime vident̄ experient̄ ꝛ inhumanit̄ rei geſte ſigna ꝛ prodigia magna in oc
cidentaliū partiū eccleſijs ꝛ monaſterijs ꝛ cenobijs ꝛ zenodochijs ꝛ hoſpitalibus ꝛ p̄ſertim
in Gallie plaga: vbi cardinales hacten⁹ huiuſmodi dom⁹ dei cōſueuerūt habere in prouiſio-
nē aut beneficiū vel in cōmendā. ꝛ ipi cardinales taliter comederūt eaſdem ꝛ comedendo con
ſumpſerunt. ac fructus non tantū preteritos: ſed etiā preſentes ꝛ futuros ac fructuū poſſeſſio-

nes ⁊ ſtatiões taliter euiſcerauerũt ꝙ in quibuſdã locis nõ eſt nec fuit tanti tegminis obumbraculũ ꝙ clerus aut miniſtri ſacrificiorũ a rore celi aut ymbrium tempeſtate ſecure ſe collocare nõ valuerũt. immo nõ tantũ fruct⁹ ſacrorũ locorũ per negligentiã vel deſidiã vel auariciã deuaſtarũt. ſed inſuꝑ ſicut hi de quib⁹ lamentatur propheta dicẽs. O deus venerũt gentes in hereditatẽ tuã: polluerũt templũ ſanctũ tuũ ⁊ comederũt Jacob: ⁊ locũ eius deſolauerũt. ⁊ ſic dicti cardinales hmõi loca ſancta cũ clericis fratrib⁹ ⁊ monachis penitus ꝙ nõ remanſerat vngula deuorarũt. Que omĩa ⁊ ſingula ſic fieri viſa ſunt ⁊ cognouim⁹ ea. ⁊ patres nr̃i narrauerũt nobis in cõcilio predicto Baſileñ. His omĩbus cordialiter ꝑ principẽ noſtrũ immo dominũ regẽ predictũ ⁊ illuſtriſſimã domũ eius ⁊ noſtrũ electũ ⁊ electores eius anxiato ſpũ turbatis quoqꝫ viſcerib⁹ ſuperminẽter ⁊ profundiſſime ꝑpenſis. nõ videtur dñs cardinalis ſalua ſua reuerẽdiſſima paternitate q̃ alias in eccleſia ſua ꝑrochiali in vrbe cõſtituta reſidere tenetur per nullius cuctus occurſum reb⁹ preſertim vt nũc ſtantib⁹ aliqualiter admittẽdus. ⁊ hoc nõ propter ipſius venerabiliſſime ꝑſone qualitatẽ que a ſuis ꝑmordijs ꝑ multas nationes notiſſima: ſemper dilexit eccl'iam vtriuſqꝫ ſtatus cũctorũ felicitatẽ. ſed hoc fit ꝓpter ſui ſtatus moderni ſucceſſores qui ſemel intrantes eccleſiarũ vel monaſteriorũ menia: tanqꝫ talpe viridaria nunqꝫ relinquũt inofficioſa. Et igitur ego Bernhardus ſindicus ⁊ procurator: ſindico ⁊ procuratorio nomine quo ſupra. ſentio nõ tm̃ dictũ dominũ meũ electũ. immo terre principẽ iſtius ac eccl'iam Brixiñ ⁊ capitulũ ⁊ ſingulos eccleſie canonicos ⁊ clericos: immo totã dyoceſim ⁊ ſingulas vtriuſqꝫ ſtatus ꝑſonas eiuſdẽ dyoceſis. imo quod mai⁹ eſt omẽs germanie eccl'ias ꝑ huiuſmodi nouitates ⁊ per lr̃as dicti domini pape ⁊ proceſſus exinde ſecutis: necnõ de ꝑſona tam eminẽtis prelati videlicet Cardinalis: vehemẽter nimis fore grauatos. ⁊ futuris temporib⁹ propter huius inaudite rei violẽtos incurſus atrotius grauari. immo tales adinuẽtiones nouas totius illius ꝑncipatus ⁊ aliorũ principatuũ huic principi cõnexorũ ⁊ eccleſiarũ ac monaſteriorũ in eiſdẽ conſtitutorũ: miſerabilẽ minari ruinã. Et igitur a dictis litteris ac proceſſibus ⁊ penis ꝑ eoſdẽ fulminatis ⁊ cõminatis. in his ſcriptis ꝓuoco ⁊ appello ad cõdictũ ⁊ cõſcriptũ ſacroſanctũ generale aut vniuerſale vel yconomicũ cõciliũ ineuitabiliter ⁊ incũctanter proximis tẽporib⁹ celebraturũ ⁊ superuenturũ. ⁊ apoſtolos peto primo ⁊c. ac inſtanter ⁊c. mihi dari ſi q̃s ſit qui mihi eos dare voluerit. Subijciẽs dictũ dominũ electũ: immo ꝑncipem ⁊ ſuorũ principatuũ ac terrarũ prelatos ac vtriuſqꝫ ſtatus homĩes cuiuſcũqꝫ conditiõis fuerint protectioni: tuitioni ⁊ defenſioni iam dicti generalis ſeu vniuerſalis aut yconomici cõcilij: imo vniuerſalis eccl'ie preſentis ⁊ illius que viuis cõſtituitur: cõſtruitur ex lapidib⁹. cuius res agitur: ⁊ ne deterius inde cõtingat mature prouideatur. Et inſuꝑ ſolenniter nomĩe quo ſupra deducã proteſtãdo. ꝙ cũ ſpũs humilitate cõſeruamus nos ad pedes ſanctitatis dñi noſtri pape: corde ⁊ animo: imo ſi licebat effectualiter ant ſe facultas obtulerit perſonaliter ſe cõuoluendo. ⁊ ꝙ hanc appellatiõis propalationẽ. nõ ex elationis rebellionis inobedientie: vel ſpretus aut contemptus cauſa ꝓpoſuerim. ſed pro inuaſionis importune ac accelerationis improuiſe periculo ſecurius euitando. ⁊ pro largioris dilatiõis benignitate recuperãda ⁊ deliberandi ꝑſcrutandi diligenter quoqꝫ ruminãdi perſpicaciter occaſione cũ ſpiritus reſpiratiõe ſincerius obtinenda. vt dictus electus pro ſe ⁊ nomĩe eccleſie Brixiñ. imo princeps terre de incumbentib⁹ eccl'ie predicte neceſſarijs opportunis quoqꝫ cõfluentib⁹: occurrentib⁹ ⁊ ingruentib⁹ damnorũ euentib⁹ terribiliter ex aduene necnõ alienigene ſuꝑuenientis ꝑlani vel paſtoris ignoti inſtitutionẽ valeant ſenſim ⁊ premeditatim cũ veritatis ſinceritate que deus eſt largiter corã etiam vniuerſali eccleſia quã ſynodus ꝑdicta repreſentabit audenter cũ cõfidentia pronũciare. Et etiam proteſtor nomine quo ſupra ꝙ huiuſmodi appellatiõis collationẽ cum eiſdẽ honorificentia ſolẽnitate veneratiõe diligentia: necnõ legalitate quib⁹ decet expedit ⁊ cõgruit ⁊ quãtotius competentius vtilius fructuoſius ⁊ magnificẽtius fieri poteſt proſequi: ⁊ de eius effectu fundit⁹ ⁊ radicitus experiri volo ſimiliter ⁊ firmiter intendo propono diligẽter ſollicitus quoqꝫ diſpono. ⁊ ſaluo mihi nomĩe quo ſupra iuris cõmunis adminiculo vt preſentẽ appellatiõis ⁊ prouocatiõis formã ⁊ tenorẽ corrigere: emẽdare: innouare: renouare: minuere: ac augmẽtare ſeu intimare: publicare: ⁊ propalare valeã: vbi quomodo ⁊ quãdo quotienſcunqꝫ ⁊ qualitercunqꝫ fuerit oportunũ in viam: finẽ ⁊ euentũ vt iam dicte Brixiñ eccl'ie ſuaqꝫ tribulatiõis imminẽtis quoqꝫ periculi cõturbatio lamẽtabilis ad totius eccl'ie chriſtifideliũ quoqꝫ filiorũ palã perueniat notificationẽ publicã ⁊ notoriam ⁊c. Super quibus ⁊c.

De libertate eccleſiaſtica Tractatus eiuſdem.

Vicarius reuerēdi in chriſto patris ꝛ dñi dñi Heinrici epi Conſtantieñ. in ſpūalib9 generalis: dilecto nobis in xpo magiſtro Felici Cantori Thuriceñ. decretorū doctori ſalutē: ꝛ ſi q̇d dulcius ſalute. Qm̄ dicit Greg. ſup Ezech. omel'. xij. de iudea ad captiuitatē perueniēte. ꝙ viderūt eā hoſtes ꝛ deriſerūt ſabbata eius. Hoſtes q̇ppe ſabbata deridēt qñ malign9 ſpūs ocioſe mēti prauas cogitatiōes inijcit: vt ꝛ ſi quieſcit ab ope nō q̇eſcat a maloꝝ opeꝝ delectatiōe Hec ille. Et igit̄ ne q̇eſcas accidioſe torporiſ caligie vt fortaſſis hacten9 faſtidiebas laſſitudie. Te ḡ gratant̄ rq̄rim9 vt ſcribas de eccl'iaſtice libertatiſ immunitate.

Felix. Laſſum me putat ve. pa. iudiciū. ꝛ ſi auriſ veſtra fuiſſet circa os meū vt dixit ad Bricciū gēma ſacerdotū. iā lapſo tempis modico reuolutiōis curriculo. nō rephenderetiſ me tanta ſegnitia preſſum.

Vicari9 Nōſtra locū vt q̄ te videam9 occupatiōis laborinto fuiſſe gplexū.

Felix. Nu p fortaſſis ꝑut videbitiſ largū cōpilaui viriuſq3 iuris reptoriū. Itē collationē q̄ndam ꝛ cōſequēter ei9 recapitulationē ꝯtra validos mēdicātes: vic3 Beghardos ꝛc̄. Et iterū aliā collationē ſpecialē ꝯtra Anachoritas. i. begbardos ſilueſtres. Itē gloſaui q̄ndam bullā dudū ꝑ dictos beghardos ꝓ ſui ſtat9 cōfirmatiōe impetratā. Itē tractatulū de negocio monachoꝝ ad req̄ſitionē abbatis de Mulbruñ. cōceptū. Itē aliū tractatulū de plebanis ꝛ religioſis mēdicātib9 in ꝑdicatiōis ꝛ cōfeſſionis officio ſe inuicē impedientib9. Itē tractatulū de nouis officijs ꝛ bñficijs ꝛ dieb9 feſtiuis nō inſtituēdis. Itē de oblatis ꝛ ſolutis pecunijs pro ꝑbenda vel bñficio in eccleſijs vel monaſterijs obtinēdo. Itē quādā3 epl'am de celis miſſam ꝯtra negligentes cultū diuini etiā iuratū. Itē largā collationē de anno iubileo ꝛ ei9 indulto. Itē recapitulationē ſup illo. Itē de aure ꝛ tēpeſtatū bñdictiōib9 cū ſacro altaris fiendū. Itē tractatū de exorciſmis ꝛ adiuratiōib9 cōtra aīalia bruta. Itē de arbore torculari in die feſto de loco ad locū transferēdo. Itē de furto reliquiaꝝ miraculoſe nuꝑ in loco heremitaꝝ beate virginis ꝑpetrato. Itē conſeq̄nter epl'am q̄ndam ꝯ quēdā ſuꝑbū clericū. Itē formā appellatiōis ꝯtra cardinalē qui in Germania vellet intra eccleſiā cathedralē. Itē tractatulū de ꝯtractib9 q̄ vulgarit̄ Hyſel nūcupant̄. Itē largā collationē de balneis naturalib9 ſiue termaꝝ lociſ. Itē doctoratū in ſtulticia. Itē tractatū aliū de tēpeſtatib9 ex mortuoꝝ cadaueribus exortiſ. (Et nota ꝙ etiā idē doctor cōpoſuit tēpore ſue incarceratiōis: ꝛ poſt requiſitiōis vicarij ꝑdicti tractat9 vic3 de religioſis ꝓprietarijs. Itē de exorciſmis. Itē de credulitate demonib9 adhibēda. Itē de matrimonio: qui ꝑdictis vt patz intuētū ſunt inſerti. Itē etiā compoſuit in eadē ſua captiuitate detēnis tractatū quēdā de boni ꝛ mali occaſione. Itē aliū tractatū de emptiōe ꝛ vēditione vni9 pro viginti: q̄ prefatis tractatulis mox ſuo ordine ſubiūgent̄. Itē cōſeq̄nter in eadē ſua incarceratiōe cōpoſuit regiſtru3 in cauſa q̄rele ſuiꝑpius. Itē tractatulū de miſe'dia defunctiſ ꝛ captiuio impēdenda.) Et nūc ad ꝓpoſitū loquēdo ipſi vicario ante ſuā incarcerationē ꝛ eius req̄ſitionē de ꝑſenti tractatu cōpilando. Item cōpoſui nuꝑ copioſum volumē qđ dicit̄ liber de nobilitate. xxxiiij. capitula in ſe largiter cōtinens. Itē proceſſum iudiciariū inter nobiles ꝛ ciues Thuriceñ. ex vna: ꝛ ruſticos Switeñ. cū cōplicib9 viuos ꝛ defunctos ꝑtibus ex altera. corā diuine maieſtatiſ tribunali in celis habitū. Itē tractatū q̄ndā cōtra iniq̄s iudices. Itē aliū tractatū de Aſſiſinis in morte ꝑncipio tēdentib9 vel machinantib9. Item dyalogoſam collationē de cōſolatione iniq̄ ſuppreſſoꝝ.

Vicari9 Et ſi de q̄libet ꝟbo ocioſo reddēda eſt rō: vt Matth. xij. ꝛ. xxij. q. vl. imo poti9 de omi tpe ocioſo. vt no. ibidē. vide q̇d feceriſ. in hoc te nō iudicabo. ꝛ hiis poſtpoſitis intentū nr̄m ꝑſequere de eccl'iaſtice libertatiſ articl'o.

Felix. Dicit Greg. moral'. vij. c. vl. Ocioſum quippe ꝟbū eſt qđ aut rōne iuſte neceſſitatiſ: aut intētiōe pie vtilitatiſ caret. Et nūc ſincere ꝑpendatiſ nōne ꝟboꝝ ſiliter ꝛ operū foret vacuoꝝ nimia ſuꝑfluitatiſ inanitas eneruare, imo refricare qđ ꝑ antea tot magnorū virorū plene rimauit aſſiduitas.

Vicarius. Et qui ſunt hi quorū fuit ſcribendi de talib9 tanta facultas?

Felix. Sunt ꝛ fuerunt omēo venerabiles ſummiſte principaliter in titulo de eccleſiaru3 immunitate aut emunitate ſcribētes. vic3 Hoſtieñ. Goffredus. Raymūdus. Tan-

credus. Roffredus. Monaldus. Fauentin⁹. Richardus. Damaſus merſeburgeñ. Piſanus.
Hinc Guil. durãdi in ſpeculo. ac iohãnes ⁊ Ulricus ꝑdicatores. ⁊ inſuꝑ ſanctus Thomas.
Hinc in antiquis ⁊ nouis iuribꝫ multos glorioſos poteritis reſpicere textus. Hinc ꝑ ceteris
iam dictis videt̃ notandũ ꝑncipaliꝰ: qꝛ ſacratiſſim⁹ princeps ꝑpetuus Auguſtus dño Ju-
ſtinian⁹ Juſtini impatoris filius in ſuo codicis volumĩe. ⁊ ꝑſertim in libro ꝑmo. tit. v. ponit
leges de ſacroſanctis eccl'ijs ⁊ rebus ⁊ priuilegijs earũ. ⁊ ibidẽ ponit̃ cõſtitutio Friderici im-
peratoris ꝑmi quã fecit in ſua coronatiõe. ⁊ que taliter videt̃ ſonare Caſſa ⁊ irrita eſſe nũciari
ꝑ totã ytaliam ꝑcipit oĩa ſtatuta ⁊ cõſuetudines cõtra libertates eccleſie earũq; ꝑſonas indu-
ctas aduerſus canonicas cõſtitutiones vel impiales ſanctiones. ⁊ ea de capitularibꝫ penitus
aboleri mandat ⁊c̃. Item Juſtinian⁹ predictus codẽ libro ponit leges de epiſcopis ⁊ clericis
⁊ orphanotrophis ⁊ xenodochijs ⁊ aſſiſterijs ⁊ monachis captiuis ⁊ nuptijs clericorũ vetĩ-
tis ſeu ꝑmiſſis. Item codẽ li. de epiſcopali audiẽtia: ⁊ de diuerſis capitulis q̃ ad ius curamq;
⁊ reuerentiã pontificalẽ ꝑtinent. Item codẽ li. de his q̇ ad eccl'iam cõfugiũt vel exclamãt. Itez
codẽ li. de his q̇ in eccl'ijs manumittunt̃. Item idẽ impator in autẽtica coll'. j. vt determinatus
ſit nũerus clericoꝝ ſanctiſſime maioris eccl'ie ⁊ ceterarũ ſanctaꝝ eccl'iaꝝ. Itẽ eadẽ coll'. de mo-
nachis. Itẽ eadẽ coll'. quõ oporteat ep̃os ⁊ clericos ad ordinationẽ deduci: ⁊ de expẽſis eccl'ia-
rũ. Itẽ ibidẽ coll'. ij. de nõ alienãdis aut ꝑmutandis eccleſiaſticis rebꝫ imobilibꝫ. aut in ſpecialẽ
ypothecãdis creditoribꝫ. ſed ſufficere generales ypothecas. Itẽ eadẽ coll'. quõ punit̃ qui ſacra
vaſa vel donataria pignorat. Item idẽ ibidẽ coll'. iij. de menſura ordinãdoꝝ clericorũ. Itez ea-
dẽ coll'. de miniſtrantibꝫ in ſacris officijs. Itẽ ibidẽ coll'. v. vt de cetero cõmutatiões eccleſiaſti-
carũ rerũ nõ fortuite fiant ad ꝑpiſſimũ impatorẽ. ⁊ hoc mõ ad alias ꝑſonas tranſeãt res ſubite
tanq; ſententie tm̃modo fiant ad imperialẽ domũ. Itẽ ibidẽ vt ea que vocant̃ inſinuatiua ſuꝑ
clericꝫ in maiori q̇daz eccl'ia dent̃: in alijs aũt eccl'ijs penit⁹ nõ dent̃. Itẽ ibidẽ vt clerici q̇ rece-
dũt alijs pro eis ſurrogatis ꝓbere ſurrogatis emolimẽta: recedẽtes remanere volẽtes nõ ſuſcĩ-
pi. ⁊ vt ſi q̇s edificauis eccleſiã aut aliter in ea deſeruientibꝫ miniſtrans molimẽta voluerit ali-
quos clericos inſtituere: nõ fortuite eos ſed iuſſu ſanctiſſimi patriarche ſuſcipiant. Item ibidẽ
vt in priuatis domibꝫ ſacra myſteria nõ fiant. Item ibidẽ vt defuncti ſeu funera eorũ nõ iniu-
rient̃ a creditoribꝫ. Item ibidẽ vt nullus fabricet oratorij domũ preter voluntatẽ epiſcopi ⁊ vt
deputet ꝓus que circa diligentiã ⁊ ſtatũ fabricationi oratorij ſufficiãt. ⁊ vt ep̃i non deſint ſuis
eccleſijs. ⁊ de alienatiõe eccleſiaſticarũ rerũ mobiliũ. Item ibidẽ coll'. vj. cõſtitutio de his q̇ in-
grediunt̃ monaſteriũ ⁊ de ſubſtãtia eorũ ⁊ ex quo tempe oportet eã valere. Itẽ ibidez apud q̇s
oportet cauſam dicere monachos aſſiſterios. Item ibidẽ de dignitatibꝫ ⁊ que dignitates libe-
rant a patria ptãte. Itẽ ibidẽ vt clerici apud ꝓprios ep̃os primũ conueniant̃. poſtea hic apud ci-
uiles iudices. Itẽ ibidẽ coll'. viij. cõſtitutio nouat cõſtitutionẽ que ꝑſcriptionẽ centũ annoꝝ lo-
cis venerabilibꝫ declarat. Item ibidẽ coll'. ix. de alienatiõe in emphiteoſim ⁊ locatiõe ypothe-
cis ⁊ alijs diuerſis cõtractibꝫ vniuerſis locis rerũ ſacraꝝ. Itẽ ibidẽ de eccl'iaſticis titulis. Itẽ
ibidẽ vt differẽtes iudices audire interpellantiũ allegatiões cogant̃ ab ep̃is hoc agere ⁊ quã-
do in ſuſpitionẽ habuerit iudicẽ parit̃ audiat cauſaz. ⁊ ciuitatꝫ ep̃us de cautela quã oꝑtet ⁊ om-
nino ep̃m agere. Itẽ ibidẽ de ſanctiſſimis ep̃is ⁊ deo amabilibꝫ ⁊ reuerẽdiſſimis clericis ⁊ mo-
nachis. Et eminẽter notandũ ad intentiõis nr̃e ꝓpoſitũ ꝙ he legũ ſacrarũ rubrice tanq; decre-
taliũ faciũt fidẽ inq̃tum habẽt ꝑfectã orõnem. ⁊ allegari pñt ad cuiuſlibet rei geſte vel gerende
rationẽ. ⁊ al's rubrica cui⁹ ratio ⁊ oratio nõ eſt integra nõ videt̃ aliquatenꝰ alleganda. Ita no.
Jo. an. in addi. ſpe. de diſputatiõe. §. vlt. in fi. ſecus de rubricis decretorũ quibꝫ freq̃nter cõclu-
dit̃ cõtrariũ. vt no. ibidẽ. Et vt ꝑueniam⁹ ad intentiõis noſtre finẽ. Ecce ꝙ mirifice magnani-
miterq; glorioſe necnõ deuotiſſime Conſtãtini imperatoris inclyti diua maieſtas chriſtianiſ-
ſima q̇z ſerenitas religiõis munimine decorauit eccl'ias eccleſiarũq; ꝑncipes ac ꝑuilegiauit. ⁊
inclinationis affectu naturalis quantuz dilexerit: nõ ſolum principes ſacerdotũ: ſed clericos ⁊
religionis cultores vniuerſos. vt. xj. q. j. Futurã. xcvj. diſt. In ſcripturis ⁊ qualẽ immunitatis
⁊ emunitatis: ⁊ priuilegij: ⁊ libertatis: ⁊ ꝓrogatiue: ⁊ ſecuritatis: ⁊ ſtabilitatis munificentiaz:
Et idem Conſtantinus ⁊ imperij ſui ſucceſſores tradiderint. indulſerint. conceſſerint. ⁊ pre-
ſtiterint ſacroſanctis eccl'ijs: eccleſiarũq; principibus qui pontifices: antiſtites: archimandri-
te: ⁊ patriarche nuncupãtur. ⁊ inſuꝑ ceteris prelatis ⁊ clericis ac religioſis vniuerſis cõmu-
demq; perſonis: rebus ⁊ locis: prout hec ⁊ alia in vtriuſq; iuris corporibus videntur inclu-

ſa: ⁊ aliqualiť ſupino annũerata. Hinc q̃liter imꝑatores idẽ ⁊ eorũ ſucceſſores ac alij terre reges. ꝑncipes. marchiones. duces. comites. barones: ⁊ nobiles de ſuoꝝ regnorũ ⁊ terrarũ portionib⁹ ⁊ patrimonioꝝ ꝓprietatib⁹ res mobiles ⁊ immobiles. iura. iuriſdictiones. diſtrictus ⁊ poſſeſſiões. cũ oib⁹ ꝑtinentijs tã largiter libere nobiliterq̄ donauerit. fundauerint. edificauerit: ⁊ ꝯſtruxerint loca pia: vicȝ eccl'ias maiores ⁊ minores. ⁊ monaſteria. xenodochia. ⁊ hoſpitalia. ⁊ inſup ꝓrogatiuas p̄dictas quantũ in ipis fuerat indulſerint. ⁊ finaliť quõ ⁊ qualiter ſummi põtifices p̄dicta loca pia cũ ꝑſonis ⁊ rebus ab oĩ ſeculariũ ꝑncipũ poteſtate. iuriſdictione ⁊ maioritate ac potẽtia ⁊ poteſtat⁹ preeminẽtia liberauerint. exemerint. ⁊ abſoluerint. ꝓut hec ⁊ alia in p̄dictoꝝ ſummoꝝ põtificũ ⁊ imꝑatoꝝ voluminib⁹. ⁊ al's ꝑ litteras ⁊ bullas ac munimẽta ſingularia ⁊ ꝑticularia in cõmuni vel ſeorſũ recõdita pleniſſime reperiunť cõſcripta. Et igitur vltra pater reuerẽde quid vulis vt fiat? Nam vt dicit phus. Peccatũ eſt fieri ꝑ plura quod eque fieri põt ꝑ pauciora. Et circuitus ⁊ oĩs ſupfluitatis euẽtus videť vitandus. vt le. ⁊ no. in Cle. de reſcrip. Auditor. ⁊ oĩe quod eſt nimiũ: vertitur in vitiũ. de maio. ⁊ obe. Humilis. in prin. ꝑ Hoſti. de teſta. Reqſiſti. §. Si ꝓo. Et vltra ſcribẽdi foret opus ſicut illius de q̃ ſcribiť. vj. q. j. Si oĩa. vbi dicit. Sup vacuis laborat impendijs q̃ ſolẽ certat facib⁹ adiuuare.

Vicarius. O frater: nõ ſufficiũt verba vbi opus eſt facto. vt le. ⁊ no. lxxxvj. diſ. Non ſatis. q2 ſcriptũ eſt. Eſtote factores verbi ⁊ nõ auditores tm̃: fallẽtes voſmetipos. Iac. j. Sȝ q2 de facto factores inauditaꝝ factionũ ⁊ nouoꝝ factoꝝ miraculoſe: imo mõſtruoſe patẽter emergũt q̃ antidia noua requirũt. ⁊ nouis reb⁹ noua remedia nouitates adhibebũt. de iura. ca. Ceterũ. ⁊ experimẽta morboꝝ nos inuenire multas medicinas vnq̄ cogũt. l. diſt. vt cõſtitueret. ⁊ natura nouas deproperaret edere formas. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. Sȝ q2 de iure. ⁊ natura multis nouitatib⁹ vtiť. ⁊ de nouis noua q̃tidie procreanť. vt in aut. de conſang. ⁊ vteri. fra. in ꝑn. coll. vj. Et igiť de nouitatib⁹ in facto recẽter occurrẽtib⁹. ⁊ libertati ſeu emunitati eccleſiaſtice violẽter ꝯtrariãtib⁹: dic q̃ſo q̃d tibi videť de xpo ⁊ eius vicarijs talia tã

Felix. Et ſi in ꝑmiſſis tã largiť deſignatis: nõ vult cõtentari ſagacitas ve. pa. (patienter ſuſtinentib⁹ ⁊ Audiam⁹ quid dicat lex imꝑialis auctoritatis: a capite reddẽda eſt ratio. ff. de eden. argẽtarius. ⁊ capite langueſcẽte cetera mẽbra dolẽt. aut cetera corꝑis mẽbra infectione languẽt. vj. q. j. Ex merito.

Vicarius. Et quid hoc ad ꝑncipalis ꝓpoſite queſtiõis intentuȝ.

Felix. Videam⁹ capita ad eccleſiaſtice libertatis defenſionẽ ⁊ cõſeruationẽ diuinit⁹ ⁊ humanit⁹ ordinata. vt dicã lamẽtabiliter cũ ꝓpheta. Omĩe caput languidũ ⁊ oĩe cor merẽs: a planta pedis vſq̄ ad verticẽ nõ eſt in eo ſanitas: vuln⁹ ⁊ liuor ⁊ plaga tumẽs. Eſa. j. ⁊. vj. q. j. §. veruȝ.

Vicarius. Et quid hoc eſt dicere? aut loqueris in parabolis aut in enigmate.

Felix. None veſtre cõſtat ſollertie ꝙ Romana eccl'ia eccleſiaꝝ omniũ eſt caput. xij. diſt. p̄ceptis. ⁊. c. nõ decet. ⁊ paſtor hui⁹ eccl'ie Petri ſucceſſor ⁊ principis aplorũ vicari⁹: immo xpi locuȝ tenẽs. ꝑnceps ⁊ caput eſt oĩm eccleſiaꝝ ⁊ oĩm ſacerdotũ ⁊ ſumm⁹ ſacerdos. xxj. diſt. Cleros. ⁊ ſolus vocatus ſumm⁹ ⁊ Roman⁹ pontifex. de cõſti. c. j. li. vj. cũ concor. ⁊ oĩa iura hȝ in ſcrinio pectoris ſui. Ibidẽ. ⁊ oĩs ſufficiẽtia eſt in eo. vt no. ibidẽ. ⁊ eſt lex aĩata in terris. vt. ff. de offi. dele. ab arbitris. li. vj. ⁊ q̃d fit eius auctẽte fit auctẽte dei. xxiiij. diſt. j. q̃cunq̄. ⁊. q. iij. ſi q̃s nõ recto iudicio. ⁊ eſt ſucceſſor moyſi ⁊ ſupra imꝑatorẽ. de ma. ⁊ obe. ſolite. ⁊ ideo imꝑatorẽ cõfirmat. conſecrat. ⁊ coronat. ⁊ cũ deponit. de elec. venerabilẽ. xv. q. vj. Alius. Hac igiť immẽſa ſummi põtificis ſanctiſſima auctẽte ꝑpenſa. qua põt ⁊ debȝ tanq̄ vnicus ꝑnceps regũ terre. Primo domui ſue fideliter p̄eſſe. de q̃ ſcribiť. Oportet ep̃m domui ſue bene eſſe p̄poſitũ habentẽ filios ſibi ſubditos in oĩ caſtitate. j. Thi. iij. lxxxix. diſt. in ꝑn. Que quidẽ dom⁹ eſt palatiũ pape. Curia q̃q̄ romana ⁊ oẽs habitãtes in ea. ſunt filij ſibi ſubditi ⁊ deſcendẽtes ex ea. ſicut dom⁹ Iacob fideliter ſegregata de ꝓplo barbaro. i. infideli de egypto. A qua q̃dem domo glioſa ſumere conſcerniť initiũ ⁊ robur ⁊ firmamentũ ⁊ exemplũ oĩs eccleſiaſtice libertatis magnificẽtia. Scriptũ eñ eſt. Qualis pater: talis fili⁹. ⁊ tanto q̃s melior quãto meliorib⁹ p̄eſt. vt le. ⁊ no. lj. diſ. Miramur. Nõ aũt ponam⁹ os in celũ qui tranſim⁹ ſup terrã: ⁊ loq̃ cõtra talis ꝑncipis ſerenitatẽ. q. ſanct⁹ eſt. ꝓut Symach⁹ papa. Quis eñ ſanctũ nõ dubitat quẽ apex tante dignitatis extollit. xl. diſt. nõ nos. imo ſctiſſim⁹ ⁊ beatiſſim⁹. ꝓut ip̃m acclamat romane curie cetus. ⁊ eſt obſeruãtie cõis ibidẽ ſtilus. ⁊ tanq̄ lex facit ius: vt de cri. fal. Licet. ⁊ intm̃ ꝙ alios ſanctificat. canonizat. ⁊ ſanctos vocari declarat. ⁊ hoc in ſuo palatio aplico. ⁊ nuꝑ conſtabat de ſctõ Bernardino.

Vicarius. Amore dei ſufficit ꝙ ſit ſciũs. ⁊ h'mõi ſanctitate nõ a ſe habet ſed a cathedra quã poſſidet.xix.diſt.Sunt oẽs.xl.diſt. Non vos. Nã ſanctiſſimus ⁊ beatiſſim⁹ ſunt ſuplatiui gradus q̃ ſupra ſe nõ habẽt graduũ ſtatus.vt le.⁊ no.in.l.Ubi autez. in p̃n.ff.de ꝟ.ob.⁊ vni ſoli ſumme rei cõuenit: vt ibidẽ.⁊ ita foret ſanctior deo.q̃ ſolus dicit altiſſimus ſm ſcripturas. **Felix.** Non eſt cura.nã ⁊ ſuplatiuus etiã ponit̃ pro poſitiuo.ff. ⁊ hoc videt̃ fore falſum. ad.l.fal.l.penalẽ.§.ſtipulatio.ff.de mino.l.vlt.in fi. et que laudãdi ſeu cõmẽdandi ani̾o dicunt̃ nõ reſtringũt.ff.de ꝯ.emp.l.Ea que.⁊ curialis ſermo non inducit obligationẽ.de inſti.cũ veniſſent.et ꝓpterea etiã epiſcopi dicunt̃ ſanctiſſimi.prout ſup. ꝑ leges probatũ eſt.Unͦ dicit Aug⁹.in li.de mẽdacio.⁊ habet̃.xxij.q.ij.primũ.ꝙ talis ſermo dicit̃ adulatio:⁊ fit placendi cupiditate ⁊ ſuaui eloq̃o:⁊ dicit fore mortale peccatũ.de q̃bus dixit ꝓpheta Ps.lij.Qm̃ deus diſſipauit oſſa eorũ qui hominib⁹ placent.cõfuſi ſunt qm̃ deus ſpreuit eos.⁊ molliti ſunt ſermones ei⁹ ſup oleum ⁊ ipſi ſunt iacula.Ps.liiij.

Vicarius. Hec nihil ad nos nec ad materiã quã premouim⁹ vnde procedas in materia emunitatis eccleſiaſtice quã incepim⁹ vt penã legis nõ incurram⁹ editã cõtra p̃ncipi maledicentẽ de maledicis.c.j.⁊ in glo.j.Sed dicam⁹ de domeſticis eius q̃ noĩe ſuo regũt mundi climata.⁊ habẽt libertatꝫ eccleſiaſtice gubernacula.⁊ gubernaculũ nobꝭ oſtẽdunt ꝑ exempla vt ſeq̃mur eoꝝ veſtigia.nã qđ ꝑ maiores fit de facili trahit̃ a ſubditis in exemplũ.de vo.Magne.

Felix. Proteſtor ꝙ aperiã in parabolis os meũ ⁊ loquar ꝓpoſitiões ab initio quãta audiuim⁹ ea ⁊ cognouim⁹:⁊ patres nr̃i narrauerũt nob.⁊ nõ ſunt occultata a filijs eorũ in generatiõe altera.imo ꝑlegendo.girãdo.ꝑluſtrando.circũuoluẽdo.⁊ ſcrutãdo ſcrutinio ꝑ oẽs hiſtorias ⁊ hiſtoriaꝝ pagratores experimur ꝙ ab apl̾oꝝ p̃ncipe ⁊ ꝑ ſingulos ſuos ſucceſſores notant̃ de geſtib⁹ romanoꝝ põtificũ ⁊ vſq; ad moderniũ ſcribẽtes nõ vidim⁹ nec audiuimus neq; intelleximꝰ:tũ auaricie.tũ ambitiõis.tũ exactiõis.tũ circũuentiõis.tũ deceptionis.tũ nequitie.tũ crudelitatꝫ.tũ ſeueritatis tãtoꝝ exceſſus acerbiorꝫ ſublimitatꝫ forma ⁊ benignitatꝫ ſpem ꝑpetrãtes q̄̃ p̃nũc ſunt puſilli cũ maiorib⁹ Romanã domũ: imo totã curiã ei⁹ regentes.

Vicarius. In q̃bus p̃nt hec diſcerni. **Felix.** In rerũ magiſtra q̃ nũcupat̃ experiẽtia.Naz nec peritis nec doctis nec doctrinatꝫ nec honeſtatꝫ titulo coronatꝫ ſubueniũt iura aut iuriũ cõditores ſeu ꝯditorũ ſucceſſores ⁊ ſucceſſorũ munimẽta.ſed ſupba dñatrice pecunia fulcitis mediatorib⁹ Biezitis eccl̾iaſtica cõferunt̃ ſtipẽdia ⁊ ſtipẽdioꝝ querit̃ qualitas ⁊ nõ beneficioꝝ ſeu eorundẽ patronoꝝ imo fundatoꝝ dignitas ⁊ bñficia dotantiũ ſincere deuotiõis immẽſitas.ſed de terrigenaꝝ incolaꝝ ⁊ domeſticoꝝ faucib⁹ ſurripit alimentũ aduenaꝝ alienaꝝ ⁊ peregrinoꝝ clericoꝝ rapacitas.Et his clare ꝑpenſio ꝑ ſimpliciũ mẽtes:imo laicoꝝ gentes.imo ꝑ terre p̃ncipes quorũ munimĩe defendi iubet̃ eccl̾iaſtice libertatꝫ immunitas:inducit̃ indignatiõis ſeueriſſime crudelitatꝫ ferocitas Et qđ ſequit̃ dñ taliter ſimplices in litteris egentes in doctrinis ꝑ magnoꝝ beneficioꝝ accumulationẽ creſcũt in ſubditis diuitiarũ donis.⁊ carent fundamẽto regimĩs eccleſie dignitatis.⁊ ſic ruit prerogatiua penit⁹ indefenſa in maiorib⁹ ⁊ conſequẽter in minoribus religionis eccl̾iaſtice libertatis.

Vicari⁹. Tu nimis generalit̃ diffuſe quoq; loquerꝫ.⁊ vniuerſaliter in immẽſitate tante facultatis.Et igit̃ poſtpoſitis Romane curie curialiuz quoq; ſuorũ tanq̃ de his qui foris ſunt:⁊ nihil ad nos negotijs.immo ſurſum ſunt:⁊ q̃ntum in eis eccleſiaſtice ſunt libertates:ingenij noſtri cognitionẽ excedũt.ſed aliorũ per mundũ diſperſorũ principũ ⁊ platorũ conditiones edic:qualiter in ipis immunitatis prerogatiue ſaltem eccleſiaſtice cõſiſtunt.

Felix. Cõſtat ꝙ poſt ſummũ põtificẽ quẽ tãgere nõ volum⁹ metu penaꝝ ſupra deſcriptarũ:ceteri põtifices quocũq; cenſeant̃ noĩe vt p̃mitit̃ ſilr̃ dicunt̃ eccleſiaꝝ ⁊ eccleſiaſtice libertatꝫ ⁊ emunitatis p̃ncipes ⁊ ſanctiſſimi chriſti legati:ſp̄uales p̄res ⁊ cõfratres pape ac coepiſcopi ⁊ colũne eccl̾ie vt expreſſe probat̃ in Cle.j.de penis.⁊ magno cõſilio dicit̃ pater clericorũ ſuoꝝ.vt de reſti.ſpo.Cõquerẽte.de cen.Cũ aplo.q2 patern⁹ effectus vincit omnẽ affectũ.C.de cura.furi.l.vlt.in p̃n.vbi dicit lex.Quis eñ talis effectus extraneus inueniat̃ vt vincat paternũ? Et licz hec lex loquat̃ de carnalis paterne dilectiõis affectu.hic tñ pater ſp̄ualis ꝓut ſp̄ualia excedũt tpalia.vt de tranſla.Inter corpalia.⁊ ſue paternitatis intẽtio iure ⁊ ratiõe ꝑcellit oĩs dilectiõis ſinceritatẽ.tanq̃ res publica cõmunis vtilitatis rõne excedit priuatã. vt patz q2 pro defenſiõe patrie q̃ res eſt publica impune.pat occidit filiuz: ⁊ ecõtra.vt experiat̃ ꝙ dilectio reipublice exceſſiuz hꝫ in carnalis dilectiõis paterna.ꝓut le.⁊ no.de cõuer.in fi.c.j.

R i

ꝛ in glo.ſiꝗ. Item dicitur vicarius xp̄i ꝛ ip̄ius dignitas ſpūalis maioꝛ eſt regali. de ſacra vnc.c.
Uno.ꝟ. Refert.ꝛ imperiū mixtū ꝛ merū habꝫ in proebia ſua.vt in Cle.ꝗ̄uis.de fo.cōpe. Et li
cet ꝗlibet coꝝ pontificū ſicut ſumm⁹ pōtifex modern⁹ ꝛ ſui p̄deceſſores fuerit olim cleric⁹ im=
mo ſcolaris ſubſtanter vnicus modico fortaſſis vl' nullo eccleſiaſtico ſaltē ſtipēdio munitus ꝛ
modicoꝝ iuxta nature leges alimentoꝝ ꝛ ſumpniū vſu cōtentus.ꝛ nūc vnus idē homo preſu
latus ꝛ magnarū copia rerū ſubito dilatat⁹:ꝛ tanꝗ̄ noui homīs natura videt̄ indut⁹.ꝗa nun=
ꝗ̄ viſus eſt hō qui fuerit ep̄us aut p̄latus natus ſed de nouo creat⁹:vt plerunꝗ̄ videt̄ tali di=
gnitatis culmīe munitus. Et vt plurimū de mīoris ſtatus cōditione:ꝛ raro vl' nunꝗ̄ de maio
rū gradus ſublimitate ad culmē tante dignitatꝭ promot⁹.de quo dixit ap̄lus ad Hebr̄.v. Om
nis namꝗ̄ pōtifex ex hominibꝫ aſſumpt⁹ pro hoībꝫ cōſtituit̄ ꝛ vtinā vocaret̄ a deo tanꝗ̄ Aa=
ron:ꝛ nō venderēt Iaſon ſacerdotiū exꝗſitis curialibꝫ ſtudijs.curioſis tractatibꝫ ꝛ pleriſꝗ̄ la=
boribꝫ ꝛ expenſis cōpararet.vt.ij.Mach.i.ꝛ.ij.ꝛ.i.q.i.Sicut eunuchus. Et nūc mirabilia te=
ſtimonia dn̄i ꝑpende in quē putam⁹ finē vt talis taliter eleuat⁹ ſe nō recognoſcat naturalit' ho
minē:cui⁹ natura paucis fuit cōtenta.vt dicit Auicēna.ꝛ fact⁹ eſt repēte (ſed nō de celo) ſon⁹
aduenientis ſpūs vehemētis inflatiōis:ꝛ vltra vite neceſſaria ſibi tā in tp̄alibꝫ ꝗ̄ in ſpūalibꝫ tā
violent' immēſaꝝ modoꝝ accreſcūt diuitiaꝝ potentat⁹.vicꝫ in burgis.caſtrꝭ.opidis.villis.vi=
cis.arcis ꝛ poſſeſſionibꝫ:imo ciuitatibꝫ ꝛ vrbibꝫ:ac alijs vtēſilibꝫ:vt aureis poculis ꝛ argēteis
vaſis copioſiſſime ſit munitus.ꝛ Aſſueri cōuiuijs aſſuete refectus. Et inſuper nobilium cetu
equitū cōmitiua ac larga familia ꝛ famuloꝝ famulis fulciti.nōne p̄ncipalit' vt eccl'iam ꝛ eccl'ie
ſue filios.imo ſuos ꝛ plus ꝗ̄ carnales aut naturales vtriuſꝗ̄ ſtatus in ſue libertatꝭ munimine ꝛ
īmunitatis liberalitate defendat.ꝛ aīam ſuā tanꝗ̄ fidelis paſtor ꝓ ouibꝫ ſuis ponat.ꝛ in paſto
ꝑ grege ſuo murū ſe obijciat.de ꝗ plene le.ꝛ no.in.c.Sit rector.xliij.diſt.ꝛ ſunt ꝟba ſcti Greg.
rali ſuo.c.xv.ꝛ ſe ꝛ ſua:ſibi ꝓpterea diuinit⁹ collata ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ exēplo ſctōꝝ diſponat.ne ꝯ
libertatꝭ eccl'iaſtice normā oues ſibi cōmiſſas dilaniare ꝑ lupos rapaces ꝑmittat.vt no.ibidē.

Vicari⁹ Et nō iuxta cuiuſlibet pōtificis poſſibilitatē videm⁹ talis diligētie ſummā extremitatis ſollicitudinem.

Felix. Audite proch dolor lamēta=
tiones carmen ꝛ ve.Ezech.ij.ꝛ nūc clamem⁹ in celū ꝛ peccatꝭ nr̄is exigentibꝫ nō miſerebit̄ nr̄i
de⁹.ſed Aſſur rex aſſirioꝝ virga furoꝛis dn̄i.Eſa.x.Hoc eſt gētis potētat⁹ crudelis:nō nr̄e ꝓ=
feſſiōis nos ꝓpter pctā nr̄a:aut nos ꝓpter negligentiā p̄latoꝝ ſeu p̄fectoꝝ punit innocētes.aut
p̄latos ꝓpter pctā ſubditoꝝ diſſimulantes.de ꝗ.xxiij.q.v.§.vl.circa p̄n.ꝛ.i.q.iiij.§.itē pro pctō
ciuiū.ꝛ extunc exꝗrit̄ ſanguis ſubditoꝝ de manibꝫ p̄latoꝝ.vt le.ꝛ no.de offi.oꝛ.Irrefragabili.
Sed ꝗ ad hoc dicā cū diſcipl'is dn̄i ꝗ viderūt cecū a natiuitate ꝛ interrogauerūt ieſuꝫ dicētes.
Rabi.ꝗs peccauit:hic aut parētes ei⁹ vt cecus naſceret̄:Io.ix. Et ita dicā neſcio an parentes
aut p̄res nr̄i peccauerūt an nos.ſed hoc diuino relinquam⁹ examinis iudicio. Uidem⁹ aūt in
diebꝫ nr̄is ꝙ cuiuſcunꝗ̄ ſtatus clerici iuuenes ꝛ antiꝗ nedū a ſummis pontificibꝫ:imo verius
ꝓut plene p̄mittit̄ impialibꝫ edictꝭ priuilegiati ꝑ laicoꝝ rabiē patent inuadunt̄ ꝛ capiunt̄ ꝛ ma
nutenent̄ ꝛ incarcerant̄:cōpedibꝫ ſtringunt̄.mulctant̄.torquent̄.angariant̄.ꝛ ad incōſuetas ſo
lutiōes.exactiōes.ꝛ cōtributiōes ꝯſtringunt̄.ꝛ vltra Pharaonis duriciā flagellant̄. Audite ce
li ꝗ loquar:audiat terra verba oꝛis mei.vbi eſt hic ꝛ laudabim⁹ eū videlicꝫ pontificē.qui poꝛ=
tionē ſibi ad hoc opus decretā ꝛ immediate ꝓportionatā:ex iniūcto ſibi paternitatis officio li=
beraliter exponat vt libertatis eccl'iaſtice ſeruet̄ diſciplina:ꝛ diſciplinā inferat violatoꝛi tante
libertatis.ꝛ animā ſuaꝫ ponat pro amicis ſuis:immo filijs.immo qḋ multo minoꝛis eſt p̄ciū
ꝗ̄ aīa:videlicꝫ bona temꝑalia:nō ſua ſed nomīe procuratoꝛis tm̄ per eū poſſeſſa.ꝛ nō tm̄ in
clericoꝝ quietē:ſed in captiuoꝝ redemptionē ꝛ pauperū cōſolationē de iuris rigoꝛe deputata
viriliter exponat.ꝛ in ſuppreſſoꝝ iniꝗ conſolationē ꝛ in dānificatoꝝ releuationē audent' diſ=
ponat.vt plene colligit̄.xvi.q.i.Om̄i quicꝗd.ꝛ.xxiij.q.vij.Quod aūt.ꝛ.q.viij.Conuenioꝛ.circa
p̄n.ꝛ veritas eſt ꝙ huiuſmodi pōtificū bona principaliter ꝛ ꝯſeꝗnter alioꝝ clericoꝝ tp̄e neceſ
ſitatꝭ ſunt cōmunicāda pauꝑibꝫ ꝛ poti⁹ clericis egenis aut in anguſtia cōſtitutꝭ.xlvij.diſ.Sūt
hi.ꝛ.xij.q.i.c.ij.ꝛ p̄ſertim hoc opus pietatꝭ aſcribit̄ ep̄o:vt.xij.q.ij.Epiſcopus.ꝛ.c.Aurum.

Vicari⁹ Multi multa loquunt̄:ꝛ in his ꝓut p̄tactū eſt iura ꝛ iuriū cōditores ꝓducūt=
tur.ꝛ ꝗ ſunt hi ꝗ ad impoſſibilia reſtringunt̄. Scio ꝙ ꝯ potētiores iura nulli
faciūt honores.vt no.ff.de alie.iu.mu.cau.fac.l.iij.ꝛ in glo. Et dixit impatoꝛ Iuſtinian⁹ lamē
tādo in eadē lege.potētioꝛibꝫ pares eſſe nō poſſum⁹.ꝛ ꝗ̄re nō minoꝛ impatori.imo rege tali ra=

tionabiliꝰ vterenꝰ excuſatiõis munimēc. Nã dicit Criſ. Malas hoim voluntates ad plenū ꝓ
hibere nõ poſſumꝰ. xxxj. q. j. Hac ratiõe. Unde quidã. Ultra poſſe meū: nõ me lex vlla coegit.
Nec reor eſſe reum: qui totū poſſe peregit. Et ibant quo poterant: ⁊ vbi nõ poterant ibi ſtabant.

Felix. Si ſufficiētes in his põtificeo ⁊ aliȷ̄ ꝑlati faciūt diligētie conatꝰ: hoc arbitriȷ̄ boni viri relinquamꝰ in fine vt ad alia procedamꝰ. Nã de clericoꝝ ⁊ mulierū ſecuritatꝫ amenitate: ⁊ q̃ glorioſa antiqua nobilitas ⁊ generoſe nobilitatꝫ liberalitas talibus ꝑegit: ⁊ in ſue libertatis ſtatu ꝑſeuerare ꝑmiſit: ſufficienter ſcripſi in libro de nobilitate. c. antepenult. Sꝫ vnū videtꝰ notandū. nã legitꝰ de Chriſto paſtore ſummo ꝙ corpus ⁊ animã poſuerit pro ouibꝫ ſuis. Attamē nõ vltra diē ⁊ noctē: durabat cruciatus ſue paſſionis: ⁊ ꝯſequter cū gaudio aīam ⁊ corpꝰ reaſſumpſit: ⁊ ad polorū regna perexit. Sꝫ ſi bene ꝯſideraueris: moderni paſtores eccleſiaꝝ maiores ⁊ minimi: plerūq̄ plus q̃ xp̄s patiuntꝰ ꝓpter oues ſuas penaꝝ cruciatꝰ. qꝛ ſi ille xp̄s tm̄ ꝑ diē ⁊ noctē. hi corpus ⁊ aīam exnūc ⁊ poſt corporū reaſſumptionē ponūt in ꝑpetui ſeruoꝝ crudeliſſimi dãnationē. de quo plenꝰ ſcripſi in libello de cõſolatiõe iniq̄ ſuppreſſoꝝ.

Uranꝰ. Neſcio q̄d protendis: nec debitū facis finem de cõmiſſis. Dixit Job ad amicos ſuos. c. v. ⁊ in ventū verba ꝓfernis. ⁊ Greg. moral. vȷ̄. c. xxiiij. in ꝑn. In ventū verba ꝓferre: eſt ocioſa dicere. nã ſepe dū ab ocioſis v̄bis nequaq̄ lingua cõpeſcitꝰ. ad temeritatē quoq̄ ſtulte increpatiõis effrenatꝰ. hec ille. Et igitꝰ cūcta q̄ preuarraſti. ſicut q̄ cinerē ſpargit in ventū proieciſti. nec apud nos vel alioꝝ mētes ꝓfeciſti. Nã nõ ſunt obſeruãtie nec morꝫ cõſuetudines vt taliter releuentꝰ ſinguloꝝ ſuppreſſoꝝ oppreſſiões. vt vigilantibꝫ ⁊ nõ dormiētibꝫ iura ſubueniūt: ⁊ ab omi ꝑturbatiõis onere releuabūt. Sed ne vacemꝰ ocio tibi ꝓnunc multū ſrequētate queſtiõis ⁊ q̄rele thematis formã depingo. cui reſpõdebis ſi poteris: cū freq̄ntata ſit materia. ⁊ hoc ſub breuitatꝫ modulo. Ecce terre ꝑncipes aut imperialiū ciuitatū aut opidorū vniuerſitates habēt latos ⁊ largos terraꝝ. comitatū. dominationū ⁊ diſtrictuū termios in quibꝫ pro republica ſalubriter ꝯſeruãda ⁊ laudabiliter cõtinuãda vt ſit pax vtriuſq̄ ſtatꝰ ⁊ ſecuritas eorūdē in rebus ⁊ bonis q̄ꝫ mobilibꝫ ⁊ imobilibꝫ infinita patiuntꝰ expenſaꝝ ⁊ impenſarū incõmoda ⁊ maxīe pro viaꝝ ⁊ pontiū ⁊ ſemitaꝝ quibꝫ hoim ꝯuerſatio dirigitꝰ formatiõe. edificatiõe. reformatiõe. inſtauratiõe. ⁊ reſtauratiõe. Uñ a tanto tꝑe cuiꝰ initiū nõ eſt in memoria hoium ꝑ ſingulos annos ⁊ certo tꝑe tollūt collectas ab oibus ⁊ ſingulis ſibi ſuppoſitis opidanis: ciuibꝫ ⁊ incolis locorū ſuorū qui ſolui prout hactenꝰ ſibi cõſueuerūt iuxta ratã facultatū ſuarū pro oneribꝫ p̄dictis fideliter exequēdis. Nūc freq̄nter accidit ꝙ clerus dictorū locoꝝ cõparat aut acquiret poſſeſſiões ⁊ predia de quibꝫ primis poſſeſſores laici ſoluebant iuxta taxam ſuã huiuſmodi collectã. nūc princeps aut vniuerſitatū magiſtratꝰ predictꝰ petit a poſſeſſionibus huiuſmodi ⁊ a ſuis poſſeſſoribus collectam ſolitam: queritur quid iuris.

Felix. Sū cõtentus. Uñ quidã doctor eximiꝰ vicꝫ Laurentiꝰ ad hãc materiã q̄ſi rūdeundo fere ſimilē poſuit caſū: dicēdo an bona laicoꝝ q̄ ſunt poſita in extimo vniuerſitatis ipſorū vt ſoluãt collectas ſint obligata ad ſolutionē collectarū ſi bona illa ꝑueniãt ad eccl'iam. ⁊ dixit dubiū ſtare in hoc ſolo an extimatio facta ꝑ municipiū de bonis laicoꝝ ſcḋm quã debēt ⁊ ſolite ſunt ſolui collecte q̄ imponuntꝰ ⁊ ꝯſuete ſunt imponi hominibꝫ ipſius municipiȷ̄ ⁊ ſubiectꝫ eiuſdē. ſit onꝰ reale. qꝛ ſi ē reale ad quecūq̄ trãſeūt deuoluerentꝰ cū onere ſuo. alle. ff. de pig. ac. l. Sane ⁊ l. ſe. §. Fūdus. de pig. Ex l'ris. de deci. Cū nõ ſis. etiã ſi ſit eccl'ia ad quã transferatꝰ. xxiȷ̄. q. vlt. Tributū. ⁊ no. de con. c. j: ⁊ ad hoc dicit ꝙ nõ eſt reale: qꝛ nõ eſt tributū vt decima vel pēſio vel ſeruitiū aut res feudalis vel p̄caria q̄ ſunt ⁊ habēt onꝰ reale: ⁊ hoc declarat ſic. Iſta bona ſunt ſiue cõmuni aliq̄ p̄dictoꝝ modorū obligata. imo ad ipm cõmune ſunt oino libera. nec extimatio facta pro ſe eſt onꝰ. ⁊ ſic onꝰ nõ eſt cõtinuū nec ꝑpetuū ſed repētinū plus ⁊ minꝰ ſcḋm occurrētes neceſſitates. ideo concludit ꝙ ille collecte ſunt potiꝰ onus ꝑſonale impoſite ꝑſonis iuxta facultates earū ꝑ ſolidū ⁊ librã vt fiat equa diſtributio. Uñ frequter videmꝰ de facto ꝙ hoies artifices onerantꝰ aliquo ꝑuo exenio: ⁊ tñ nõ habēt alia bona immobilia. ꝫ ſequitꝰ ꝙ eſt ꝑſonale munꝰ ꝙ oino habꝫ ſequi ꝑſonã ⁊ nõ rem. Uñ videmꝰ de facto ꝙ ſi ſic eſtimatꝰ transferat aliquã rē ſit extimatio in aliū. tñ transferēs ſoluit collectas ſcḋm ꝑmū extimū donec ꝑ extimatores auferatꝰ de extimo ſuo. ꝑ qḋ ſequitꝰ ꝙ ſi talis res transferatꝰ ad ꝑſonã priuilegiatã. illiꝰ naturam ſequi debet. vt le. ⁊ no. de iure pa. li. vj: c. Uno. Eccl'ia autē priuilegiata vt in bonis ſuis talliari non poſſit ſeu collectari patꝫ de ſacroſan. ec. li. Placꝫ canonizata. xvj. q. j. ⁊ le. ⁊ no. de imu. ec. Nõ minꝰ. ⁊ c. Aduerſus. ⁊ maxime habꝫ hoc ꝑuilegiū in bonis datis ꝓ dote ſua. ⁊ hoc ibi ⁊

ſic ↄcludit dñs doctor ꝙ talis res data vl' trāſlata ad eccliā ꝫ dꝫ tolli de extimo ⁊ in extimo nō
no nullare nus poni. **Vicarius.** Et qd tu ad hoc dicis? **Felix.** Cōfirmat dictū ſuū cōmunis obſeruā
tia q̄ ſeruat in ytalia. ⁊ fortaſſis in aliis
ꝓuinciis vbi ſi homo factus fuerit de familia ꝑncipis aut eius officialis. nihil in diebus ſuis
ſoluit de tributis de acquirendis vel acquiſitis. **Vicarius.** Nunc dic mentē alterius doctoris. **Felix.** Et hec eſt mens et
cōſiliū Bartoli. ⁊ il
le ſic inquit punctus queſtionis talis eſt. ſi aliqua poſſeſſio eſtimata ⁊ allibrata in libro cōmu-
nis. nūc deuenit ad aliquē clericū ex quocunqꝫ titulo an debeat ſoluere collectas impónēdas
ſicut ſui auctores debuerūt. ad quā queſtionē extimandā primo oportet videre an per cōmune
datie vel collecte poſſint de iure imponi. Et videt ꝙ nō ſine ꝑmiſſo principis. C. de exac. tribu.
l. j. li. x. ⁊ de excu. mu. l. Placet. eo. li. Item cōtrariū videt ꝙ ſic. C. de op. pub. l. Omnis ſolutio
Dico ꝙ collectā generalē camere Fiſcali applicandum nemo pōt imponere ſine ꝑmiſſu princi-
pis vt in preall'. iuribus. ſed collectā ſpecialē vnaqueqꝫ ciuitas ſiue vniuerſitas pro neceſſitate
incūbenti imponere pōt vt dicta. l. Omnes. pro hoc habemus gloſam notabilē. ff. ꝙ cuiuſcūqꝫ
vniuer. l. j. §. Si nemo. in glo. ſup. ꝟ. Proconſul. Scḋo oportet videre an iſte collecte ſint mu-
nus ordinariū vel extraordinariū. vt videt ꝙ ordinariū. C. de vaca. mu. l. vnica. Sed cōtrariū
dico. i. ꝙ ſit extraordinariū. nā ꝙ nō imponit. l. ſenatus ↄſulto: vel ↄſtitutio ꝑncipis extraordi-
nariū eſt. C. de vaca. mu. l. in honoribꝫ. §. qui muneris. Nec obſtāt iura ↄtraria. qꝛ loquūtur in
prediis ꝓuincialibꝫ. vt no. in. l. Omnes. oīno ſecus in ytalicis. vt no. C. ſine cōſen. vel reliquiis
fundū cōpara. nō poſ. l. fi. His ꝑmiſſis dicendū eſt in queſtiōe ꝑdicta: clericos nō debere ſolue-
re ꝑdictas collectas niſi in fraudē collectaꝝ feciſſent in eos dictas poſſeſſiōes transferri. ⁊ hoc
oſtendo. Nullū munus extraordinariū clericis pōt imponi. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ij. ſed collecta eſt
munus extraordinariū. vt ſ. ꝓbatū eſt ergo ⁊c. Et notate hoc verbū munus extraordinariū.
qꝛ in themate ponit munus ordinariū. Et vltra dicit idē doctor. Propterea licet de iure clerici
teneant ad ordinaria tributa ꝓ poſſeſſionibꝫ quas poſſidēt. C. de epiſ. ⁊ cle. l. de his. tñ ꝑ cōſtitu-
tionē Friderici ad nullas tenent. co. ti. auctēn. Itē nulla: ⁊ ita tenet glo. iij. dicta. l. de his. Et no-
ta ꝙ hec cōſtitutio Friderici ſupius all'. eſt inter titulos legū recitata. Et item dicit idē doctor
ꝙ collecta eſt munus qḋ imponit ꝑſonis pro patrimonio. ſed talē munus nō pōt imponi niſi
ſubiectis tm̄. i. ciuibꝫ ⁊ incolis. ff. de munc. ⁊ onc. l. Reſcripta. §. fi. ⁊ in textu ⁊ in glo. q̄ expreſſe
ponit exemplū in collecta. ⁊ ibi no. ibidē. C. de anno. ⁊ tribu. l. Rubri. li. xj. ſed certū eſt clericos
nō eſſe ſubiectos. ergo eis collecta nō pōt imponi. ꝓpterea in quibuſdā ciuitatibꝫ eſt ino ↄmu-
ne. ff. ad munici. l. j. in fine. et de legibꝫ. l. ius ſingulare. ꝓpterea poſito ꝙ nulla lex hoc diceret:
oſtendo ꝑ rationē. Certū eſt ad ſolutionē alieni debiti neminē poſſe cōpelli. C. ne vx. ꝓ mari. l.
fi. ⁊ ꝑ totū. ti. ⁊ ne fi. ꝓ pa. ꝑ totū. Sed ſi diceres clericos teneri ſoluere collectas. iam poneres
eos cogi ad ſolutionē alieni debiti. nam ciuitas nō pōt imponere collectā niſi ꝓ neceſſitate ipſi
cōmuni incūbenti. vt ſ. dixi. ⁊ nō eſt dubiū ꝙ iſta neceſſitas nō niſi obligat in ſubditos tantū.
ergo manifeſte excludit nō ſubditos. ꝓpterea habenti honorem collecta imponi nō debet. ff. de
mune. ⁊ one. l. honores. ⁊ ibi nota: ſed certū eſt clericatū maiorē eſſe honorem aliquo ſeculari.
ergo ⁊c. Illud aūt quod dixi niſi fecerit in fraudē collectaꝝ. probatur de ſacroſan. ec. l. ſacroſan-
ctam. et. l. pretextu. et de epiſ. ⁊ cle. l. his qui clericio. Sed ad id quod poſſet dici in contrariū re-
ſpōdendū eſt. Et primo ad id quod dicit res debet tranſire cū onere ſuo ſ'm ꝙ ſui auctores te-
nebant. Reſpondeo: iſtud onus collectarū nō inheret rei ratione ipſius rei: ſed ratione perſone
vt dicta. l. reſcripta. §. fi. et ſupra reſpōſum eſt quandoqꝫ res nō eſt talis ꝑſone que ad collectas
teneat. nec ipſa res tenebit. nec obſtat. l. j. C. ſine conſen. ⁊ reli. quia illa loquit in prediis ꝓuin-
cialibus tributariis: cuius tributi onus merā rem ipſam reſpicit. ſecus in ytalicis: vt no. eo. ti.
l. fi. qñ predia tenent ratione perſone ſeparata ꝑſona: ceſſat ſtatutū. ff. de le. ij. l. titia ſeyo. §. vſu-
ras. ſolu. ma. l. maritū. cū. l. ſequen. facit de re. iu. c. Priuilegiū. li. vj. et ꝓbat hec reſponſio ad
litteram. ff. de aqua quoti. et eſti. l. j. §. promittit. ꝓpterea cū iā perſonalis obligatio nō ſit ꝓpter
perſonā clerici vt. ſ. oſtende quō pōt dici remanere res obligatas: nō video. ff. qui mo. pig. vel
ypo. ſol. l. Itē liberat. in ꝑn. Ex predictis itaqꝫ reſpōſio patꝫ ad oīa q̄ poſſent dici in ↄtrariū.
Vicari⁹. Et qd vltra videt tibi dicēdū nōne determinationi tantoꝝ viroꝝ expedit ↄſentiēdū. ⁊ ſi foret op⁹ iudicialiter iudicādū. **Felix.** Placꝫ qḋ pla-
ceat; ſed ſalua pace ⁊ hoꝝ doctoꝝ declaratiōe; aliter mihi videt dicēdū: ⁊ libertas eſt pa. reſt. hec

vel alia refricandũ. Apparet eñ ſimplicitatis mee iudicio manẽdo cũ themate cõmuni ꝓdicto ꝙ hmõi collecta ſit onꝰ reale ⁊ nõ ꝑſonale. ei ꝙ tranſeat res cũ onere ſuo ꝑ iura ꝑ ipſos ꝓ uoal⸗legata parꝫ qꝛ videt experient. qui caret re: caret hoc onere. ⁊ q̇ cõſequit illã rẽ ꝯſequit onus ⁊ q̇ nihil hꝫ vt mẽdicans nihil ſoluit. licꝫ de artificio aliquꝰ prout ꝓractũ eſt ꝑ primũ doc. cõſuetũ ſit aliq̃d ſoluere prout ſeruat in vniuerſitatibꝫ pretactis. Nã nemo dubitat ſi poſſeſſio vel pre⸗diũ aut agrũ hoc onere grauatũ igne aut alluuione vel illuuiõe ſeu alia cauſa radicitꝰ diſſipare⸗tur: quondã poſſeſſor amplꝰ hoc onere rõne illiꝰ nihil ſolueret. qꝛ res nõ eſt in rerũ natura de qua ſoluebat collecta. Nõ eſt aũt dubiũ ſi tributũ imponit capitibꝫ vt in diebꝫ Auguſti Octa⸗uiani imꝑatoris dũ ſinguli ꝓfitebant dando tributũ. vt Lu. ij. ⁊ idẽ tributũ xpo ſumꝰ ſacer⸗dos ſoluebat vt ibidẽ ꝓbat. de quo ꝯquerebat ꝓpha Treñ. j. ⁊ de imu. ec. nõ minus. ⁊ de illo tri⸗buto bene credo nũc clericũ ⁊ clerũ penitꝰ immunes. de q̃ no. in co. c. ⁊ nũc his diebꝫ hoc tribu⸗tũ ꝑ capita eſt in foribꝫ ꝑ terrã nrãm vbi ſingule ꝑſone ſiue ſint diuites ſiue pauꝑes ſoluũt ſin⸗gulos nũmos ſemel in ſeptimana. ⁊ ſinguli iudei ſoluũt ſingulos aureos regi romanoꝝ. ⁊ hoc eſt onꝰ ꝑſonale. ſed nõ illud de q̃ ſcribit in themate. Uñ nemo dubitat q̇n actiões que mouent ꝯtra q̃ſcũq3 ꝑſonas rõne huiꝰ collecte q̃s ſoluũt de rebꝫ immobilibꝫ dicunt actiões reales ⁊ nõ ꝑſonales: ꝓut cauſe iniuriaꝝ ⁊ ſeruitutũ ⁊ hmõi. de quo clare Spe. de actionibꝫ. §. Sequit. ꝟ. Sꝫ quã vocãt. Ex quo apparet mihi ꝙ rõ dicti doc. videat inulliũ claudicare. ſed fortaſſis ſum in errore. ⁊ nũc obmiſſis multis iuriũ allegationibꝫ ⁊ iuriũ rõnibꝫ videamꝰ q̇d ꝯcludat Spe. de illa materia ꝓprie loquẽs de ele. ꝯiu. ꝟ. ad huiꝰ aũt articuli. ⁊ poſt eũ Archid. in. c. j. de imu. ec. li. vj. ⁊ Jo. an. monarcha iuris ſciẽtie in addi. ſpe. nõ videt diſcrepare. imo nihil addẽdo vel mi⸗nuẽdo: ꝓut ſolet in ſuo additionũ volumĩe. videt approbare ⁊ tacendo ꝯſentire. Et poſt multa dicit Spe. ꝓdictis in hac forma. Aliꝫ dicũt ꝙ ſi poſſeſſio illa erat aſſcripta dare ꝑ ſolido ⁊ li⸗bra collectas. qꝛ quicq3 patrimonialia mũera poſſeſſionibꝫ inducunt: nũc res ipa onerata eſt ⁊ cũ onere ſuo trãſit. vñ clericꝰ ad quã ꝑuenit pro ea ſoluere tenet. alˀs nõ tenet clericꝰ: qꝛ mutata per⸗ſona mutat ⁊ ſtatꝰ rei. ⁊ de nouo nõ põt ad hoc aſſcribi: ſꝫ certe cũ deſcriptio ſeu extimatio q̃ ſit ꝑ ſolido vel libra nõ ſit ꝑpetua ⁊ certa. imo mutat ⁊ variat pro varietate imminẽtiũ negocio⸗rũ. vt ꝟm Archid. in ciuitate Bononieñ. vbi aliq̃n tꝑe pacis in viginti annis nihil ſoluit ⁊ ali⸗quãdo tꝑe guerrarũ q̃libet menſe ⁊c. ⁊ ſic iterũ ꝟm Spe. nõ videt hoc onꝰ durare poſtq̃ res ꝑ⸗uenit ad ꝓuilegiatã ꝑſonã. Si aũt poſſeſſio illa certũ ⁊ ꝑpetuũ cenſũ vel tributũ debꝫ: illud cũ poſſeſſiõe trãſit ⁊ ſolui dꝫ. Hec ille. cũ ſuis laudabilibꝫ vtriuſq3 iuris allegatiõibꝫ. hic breuita⸗tis benignitate dimittẽdis: in fine vt videant ibidẽ ſi placet. Et nũc reuertamur ad ꝓpoſitum. Si aũt oẽs poſſeſſiões ad clerũ vel ad eccliam trãſlate nõ tranſirẽt cũ onere ſuo: prout in the⸗mate ecce quales ſeq̃rent incõueniẽtie. Nam videmꝰ experienter ꝙ ꝑ ſingulos dies clerici ⁊ reli⸗gioſi emũt nouas poſſeſſiões: aut clerici vel laici fundãt nouas ꝓbendas vel noua bñficia aut noua monaſteria: ⁊ cõparãt nouas fructuũ poſſeſſiões. ⁊ q̇d ſemel acq̇rit: ⁊ q̇d ſemel deo dedi⸗catũ fuerit amplꝰ ad hũanos vſus nõ reuertet. de re. ec. nõ alie. q̃ſi ꝑ totũ. ſed laici ꝯtinuo alie⸗nare ſolẽt vendũt ⁊ diſtribuũt ⁊ ipſoꝝ bona vix vel nunq̃ in eodẽ ſtatu ꝑmanẽt. ſi aũt talis ac⸗quiſitiõis cõtinuatio durabit ad tm̃ tẽpus: ꝓut iã durauit a tꝑe Silueſtri ⁊ Conſtantini im⸗ꝑatoris q̇ eccleſiis ⁊ clericis poſſeſſiões diſtribuit. ⁊ clericos poſſidere voluit. vt le. ⁊ no. xij. q. j. Futura. q̇d factũ eſt de anno dñi. cccxj. iuxta cronicã tripartitã. ⁊ ſi augmentabunt ⁊ creſcunt prout huc uſq3 augmẽtati ſunt ⁊ creuerũt. demũ non erit pedis paſſus in mũdo q̇n clerus ſibi reportet de illo ſpẽales fructꝰ. q̇s demũ faciet expenſas ⁊ tributa ꝓ republica fideliter exeq̇nda? q̇s demũ reformabit aut fundabit vel firmabit pontes. vias. ſemitas ⁊ colles ꝑ q̇s fructus cle⸗ricoꝝ ⁊ etiã laicoꝝ reducunt ad vſum ipſorũ? q̇s demũ defenderet ⁊ conſeruaret in tranq̇llita⸗te hos qui ſunt in labore hoĩm? quis demũ cõſeruabit muros. menia. turres ⁊ munimẽta ciui⸗tatis vt clerus cũ laicis gaudeat ſecuritate? quis demũ faciet pacẽ ⁊ tranquillitatẽ vt clerus cu⸗ſtodiat a fure vel latrone ſeu raptore? Et ſi dixerimꝰ ꝙ ꝓncipes terre teneant ad huiꝰ defenſio⸗nis munimen. vt plene no. ⁊ le. c. ij. de ſup. ne. pre. li. vj. cũ concor. Sed q̇d faciãt videamꝰ per experientiã? Nam ꝓ nũc quoꝝ ꝓgenitores aut ꝓdeceſſores fundarũt monaſteria. hi pro nũc ꝑ grauiſſima deſtruũt. diſſipãt. ⁊ dilaniãt ꝑ inſolitorũ ſumptuũ ⁊ expenſaꝝ cruciamenta ⁊ auſe⸗rũt quod cõtulerũt. ⁊ ꝓſertim hi qui ad guardiã ⁊ cuſtodiã eccleſiaꝝ ⁊ monaſterioꝝ deputati ſunt: ꝓut aduocati. baliui ſeu ꝓtores q̇ pro nũc pre ceteris ſunt eorundeꝫ depopulatores. Sed nũc ad propoſitũ redeundo. Nam hec fuit potiſſima deſtructionis cauſa cleri in regno Bohe

mie ꝙ quaſi oēs poſſeſſiones ⁊ terrarū portiones ⁊ partes partionū quaſi ꝑ ſingulos paſſus
fuerūt occupate: intricate: ⁊ aggrauate ꝑ cēſus: reddituꝰ: et prouētus magnos vel ꝑuos clericis
ſeu clero debitos. Vn̄ populares demū nimis exaſperati. diſſimulātibꝫ ibidē baronibꝫ ⁊ nobi-
libus inſultarūt in clerū ⁊ religioſos quos vidimꝰ in diebꝫ noſtris miſerabiliter exulatos: ex-
pulſos: ⁊ relegatos. ⁊ ꝑ hmōi actus terrā prius occupatā: ꝓut ꝑmittiť penituꝰ liberarūt ⁊ abſol
uerūt. Vn̄ quid ſequiť: ſi cōtinuo nos clerici acquiſiuerimꝰ terre portiones ⁊ nihil alienauerimꝰ
⁊ rurales ⁊ ruris cultores videmꝰ minui ⁊ deficere ꝑ ſingulos dies ꝓut experiſſime videť in
multis prouinciaꝝ locis vbi ville cū ſuis areis ⁊ poſſeſſiōibꝫ: agris. pratis. ⁊ adheſiōibꝫ rēda-
cte ſunt in nemoꝝ ⁊ cultarū terrarū vſus. Et nūc ſincere ꝑpendamus ꝗs demū reipublice im-
portabile tractabit ⁊ portabit onꝰ: dū poſſeſſionū ⁊ ꝑdiorū nō ſoluerēť collecte fructꝰ ab antiq̄
reipublice deputatꝰ. Rōne dixi. l. ij. in fi. de ꝑui. ſtolaꝝ. li. xij. in publicis tributis ⁊ aduerſus ta-
les viros ꝓuincias moderantiū cōgruā iuriſdictionē volumꝰ obſeruari ne ſub ꝑtextu cōceſſi
ꝑuilegij flagitioꝝ creſcat auctas. vel publica vacillet vtilitas. Hec ibi. ⁊ videatis ꝯcor. in glo. ⁊
iterū dicit lex in autē. de ec. ti. §. ad hoc. Sancimꝰ oīm eccl'iarū ſanctaꝝ ⁊ oīm venerabiliū do-
morū poſſeſſiōes: neqꝫ ſordidas functiōes: neqꝫ extraordinarias deſcriptiōes ſuſtinere. tn̄ itine-
ris ſternēdi: aut pontiū edificij vel reparatiōis (ſi opus fuerit) ad inſtar alioꝝ poſſeſſorū hu-
iuſmodi opus ⁊ ſctās eccl'ias ⁊ venerabiles domos cōplere. dū ſibi illa poſſidet ciuitate ſub q̄
tale ſit opꝰ. hec ibi. Cōcordat. C. de ſacroſan. ec. l. ad inſtructionē. Nec obſtat. l. j. ⁊ ij. C. de epi.
⁊ cle. vbi diciť: ꝙ clerici ad collectiōes nō tenenť. hoc eſt incōſuetas ⁊ illicitas. ⁊ ibidē doc. ⁊ ite-
rū dicit ibidē. ad ſordida mūera nō tenenť ⁊ nō vexanť aliquibꝫ vexatiōibꝫ in corꝑe ⁊ rebus ⁊c̄.
Nam ille nō vexať q̄ ſoluit iure debitū. nec ciues alienꝰ loci dicunť vexare clerū ſi vtunť iure
ſuo. ff. de iniuriis. §. j. ⁊ ff. de peti. here. l. Illud. j. rn̄ſiōe. ⁊ in fi. de elec. Cū eccl'ia. xiiij. q. j. ꝙ de-
beť. j. q. v. Nō ſane. Nam cōſtat ꝙ ſi ꝗs noceat alij ita vt auferanť ei cōſueta cōmoda: dūmodo
nō faciat aīo nocēdi nō diciť facere iniuriā. ff. de aq̄ plu. ar. Si in eo. ⁊ ff. de dā. infec. ꝓculus.
⁊ xv. q. j. Illud. ff. de ſer. vr. pre. l. cū in eo. xxiij. q. ij. c. vl. Secꝰ ſi ciues ꝑdicti facerēt aīo nocēdi
vt. ff. de re. iur. Domū. ff. de dam. infec. q̄ vias. ff. ſi ſer. venū. l. ſicut. §. Iuſto. Itē conſtat ꝙ ſi cle-
rus ſuccedēs in bonis ⁊ rebꝫ immobilibꝫ acq̄ſitis de nouo ꝑ emptionē vel donationē dicunť
ſucceſſores ſinglares ꝓprie in rē ad differentiā ſucceſſoꝝ in ius vniuerſaliť. vt. ff. de eden. l. quo-
dā. §. Is aūt. ⁊ ff. de iureiurā. l. ſi in rē. ⁊ ff. quoꝝ legatoꝝ. l. j. §. Illud tenendū. Vn̄ cōgrue dr̄ il-
lis clericis ſucceſſoribꝫ ſingularibꝫ. vt de re. iu. li. vj. ſi ꝗs in ius ſuccedit alterius eo iure q̄ ille vti
debebit. cū ꝯcor. in glo. Opponiť aūt de ꝑſona ꝑuilegiata vt eſt clericꝰ ſiue mulier ſuccedēs in
rē. De clerico ſatis dictū eſt ſupra in. c. Nō minꝰ. de imu. ec. ſed de mľiere q̄ ꝑuilegiata eſt in do-
te. ⁊ tn̄ heres eius extraneꝰ non vtiť eodē ꝑuilegio. C. de ꝑui. do. l. vnica. al's. l. Ita. ⁊ C. q̄ po. in
pig. ha. l. fi. §. exceptis. Itē patꝫ in extraneo herede mariti: vt. ff. ſo. ma. l. maritū. ⁊ l. ſe. Dicūt hic
doctores ⁊ ꝑſertim Dynꝰ: aut illud erat coherēs rei ⁊ ꝑſone ⁊ in fauore ꝑſone inductū. aut erat
coherēs rei: vel erat coherēs ꝑſone. Nā primo caſu regula nō ꝓcedit: vt ſi ꝑlatus vēderet rem:
ſed ſecūdo ⁊ tercio ſimpliciť hꝫ locū regula: ita vicꝫ vt dū ius ſuccedit alterꝰ ⁊c̄. vt. ff. co. ti. l. ꝑ-
uilegia. ⁊ l. in oꝛonibꝫ. ⁊ diſtinctio eſt plena. eo. ti. in regula Priuilegiū ꝑſonale ꝑſonā ſequiť ⁊
extinguiť cū ꝑſona. Et ꝯgrue ſequiť ibidē. Nemo eīm pōt plus iuris transferre in aliū q̄ꝫ ſibi
cōpetere dinoſcať. cū ꝯcor. in glo. ⁊ iterū acceſſoriū naturā ſequi cōgruit principalis: vt ibidē. ⁊
iterū rationi cōgruit vt ſuccedat in onere q̄ ſubſtituiť in honore: cū ꝯcor. in glo. Itēꝫ diximꝰ ſu-
pra de mūeribꝫ ⁊ oneribꝫ ſordidis clero nō infligendis: vt in dicto. c. nō minꝰ. de immu. ec. Vi-
deo tn̄. ⁊ ita ſeruatū eſt apud nos in bello guerra ac ꝑlio Thuricen̄. cōtra Switen̄. ⁊ cōplices
ꝙ clerici mittebanť ad muros ⁊ menia ⁊ turres ciuitatis ꝑ capitaneū. ⁊ ipſi etiā ad hoc tenebā-
tur: vt legiť ⁊ no. in iā dicto. c. nō minus. ꝑ Inno. ⁊ Hoſti. Itē conſtat ꝙ ſi clarū foret priuile-
giū immunitatis ⁊ libertatis clericorū aut libertatis eccleſiaſtice vt nō ſoluerent collectas pro-
ut pretactū eſt ꝑ doc. Patet aūt ꝙ poſtq̄ꝫ priuilegiū tendit ad noxam reuocationē aut modera-
tionē recipit a principe: vt plene le. ⁊ no. in. c. ſtatutū. §. j. li. vj. de reſcrip. hoc videbať in. c. Nu-
per de deci. vbi Ciſtertien̄. nimiū cupidi acquirebāt nouas poſſeſſiones quas manibꝫ ſuis co-
luerūt vt nō ſoluerēt decimas. vnde vidēs papa Innocētius quartus ꝙ hoc tendebat ad no-
xam. quia ꝑ hoc tanq̄ꝫ lupi rapaces deꝑdabant parrochiales eccl'ias: vn̄ reuocauit ⁊ voluit ꝙ
de cetero de acquirendis poſſeſſionibꝫ tali nō gauderēt priuilegio: ⁊ hoc factū eſt de anno dn̄i
M. cc. lx. ⁊ C. de ſum. tri. l. Inter claras. §. oīes ꝟo. Gloſa dicit ꝙ monachi q̄nqꝫ ſunt lupi ra-

ece. ⁊ bene dicit ⁊ forte ſimiliter tales ſunt fratres mendicãtes ſup rapina ſe fundantes. Sed
nũc ad propoſitũ redeam⁹. vnde poſito prout ab aliquib⁹ cõcedit̃ ꝙ clerus prout p̃mittit̃ cla=
rum haberet priuilegiũ. nullũ pretendẽs vel recipiens obſtaculũ. ſed quia de cetero tendit ad
noxam: prout premittit̃ vt merito veniret reuocandũ aut clarius moderandũ: aut neceſſitas q̃
legem nõ habet: vt legit̃ ⁊ no. de iureiur̃. Querelam: aut per eius quod oportz fieri venit inter=
p̃tandũ cum neceſſitas ſit magiſtra rerũ. C. de epiſ. ⁊ cle. l. Omnes. in fi. ⁊ neceſſitas facit licitũ
qđ alꝭ non eſt licitũ: vt de reg. iu. non eſt. vt videlicet inopia vel paupertas ſeu deſtructio ciuiũ
vel ciuitatis vel munimẽtoꝝ eius. Sed ad opiniõis mee corroboratiõẽ audiatis aliã queſti
onẽ dudũ motã p̱ Jo. an. in addi. Spe. de feudis. §. Quoniã. v̾. xl. querit̃: ſic intonantẽ. Qui=
dã clericus tenẽs rem in emphiteoſim a dñõ tp̃ali habenti plenũ dominiũ in loco vbi erat em=
phiteoſis: q̃ damnat⁹ per ſuũ epm pro graui crimie pro quo ep̃us bona illius epiſcopatui ap=
plicauit. Dñs aũt tp̃alis dicebat illa ad ſe ſpectare pro epiſcopo allegabat̃ ꝙ res ſequebat̃ cõdi
tionẽ p̱ſone. ſed dñs dixit ꝙ nõ p̱ſonarũ ſed rerũ habeat̃ ꝯſideratio in indictionib⁹. ⁊ ꝙ p̱ſonã
res ſequat̃: ⁊ pro vtraq̧ p̱te quo ad duas colũnas ſunt copioſiſſime allegatiões ⁊ ratiões ⁊ ra
tionũ opiniões introducte. Et ꝯcludit̃ pro dño qui duplex ius habz: ſcz iuriſdictionẽ territo=
rij ⁊ directũ dominiũ rei emphiteotice. ⁊ ſic duo ipius dñi vincula vincũt vnicũ epi qđ habe
bat in p̱ſona. Et ſic ad ꝓpoſitũ ⁊ pãtenẽ videm⁹ quãtũ operat̃ onus qđ inheret reb⁹. ⁊ taliter
qđ habẽt clericũ priuilegiũ clericale ⁊ eccl'iaſtice libertatꝭ indultũ res ſuas defendere nõ pote=
rãt qũ tranſirent cũ onere ſuo vnde venerãt: ⁊ tranſeundo reuerſe ſunt ad dominũ tẽporalem.

Vicari⁹. Audiuim⁹ motiua diſcrepãdo ꝯtendẽtia: ſed q̃d
tu ꝯcludis in p̃ſcripti thematis laicali ꝓndẽtia?

Felix. Dico nõ ego: ſed
illi q̃s predixi ve
nerabilit̃ noĩando: clerũ de p̃dijs ⁊ poſſeſſionib⁹ q̃ prius ſcꝫ puenerint ad eũ ſoluebãt collectã: ite
(rũ in noĩe dñi ſoluãt.

Vicarius. O ⁊ ben. deliberabim⁹ cui adherebim⁹ ſed de p̱n=
cipali: videlicet de eccl'iaſtice libertatis emunitate nondũ cõtenti ſumus.

Felix. Ad inſtar cuiuſdã cardinalis legati p̱ Bonifaciũ octauũ ad viſitandũ regẽ Sici=
lie directi quẽ extinctũ reperit infirmitate. vngam⁹ inquit ſibi plãtas vt videamur
aliq̃d feciſſe. Recitat Roffredus in hoc ti. ꝙ ipam videlicz immunitatẽ leges ſcribũt p̱ i. cano=
nes p̱ e. vt patz. ff. de iure imu. in rubr̃. ⁊ ibidẽ. l. j. Itẽ. C. de imu. nemi cõcedenda. li. x. Reperio
tñ in multis voluminib⁹ de imunitate in antiq̄s ⁊ nouis iurib⁹: ⁊ p̃ſertim in. c. vlti. eo. ti. Sed
Hoſt. ⁊ Fauen. ſcribũt emunitatẽ dicẽdo ꝙ emunitas dicit̃ ab e qđ eſt extra: ⁊ munia q̃ſi extra
munia ⁊ munia. nõ eñ ſubijt eccl'ia ſordida mũera: vt calcis coq̄nde arene fodiẽde. ſed ab his
tã eccl'ie q̧ ipſorũ predia ⁊ mãcipia ſiue ruſtici eorũ exempte ſunt. ⁊ vxores ⁊ liberi clericorum
tanq̧ clerici ab hmõi muneribus ſunt exempti. vt dicit lex imp̱ialis. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ij. Itẽ eorũ
coloni: vt. xcij. diſt. indicatũ. ⁊ hic ꝯſequẽter Hoſt. ſi ep̃us ⁊ clerus tantã neceſſitatẽ ⁊ vtilitatẽ
inſpexerint vt abſq̧ vlla coactiõe ad releuãdas cõmunes vtilitates vbi laicorũ nõ ſuppetũt fa=
cultates. ſubſidia p̱ eccl'ias eſtimẽt cõferẽda. vt eo. ti. nõ eo min⁹. repim⁹ etiã imunitatẽ: Eccle=
ſia. vj. vbi dr̃. Nec eñ eris in vno imunis. ⁊ ibidẽ. c. xj. ⁊ ſi diues fueris: non eris imunis a deli=
cto. Itẽ Hiere. xxv. Vos q̃ſi innocẽtes imunes eritis. Redit aũt in idẽ vt dicamus imunitas
eccl'iaſtica ſeu emunitas eccl'iaſtica vel libertas eccl'iaſtica: aut p̱uilegiũ eccl'iaſticũ vel p̃rogati
ua eccleſiaſtica: aut exemptio eccleſiaſtica. ⁊ totũ refert̃ ad eccl'iam ⁊ p̱ſonas ei⁹: ꝓut p̃tactũ eſt.

Vicarius. Tu refers de eccleſia ⁊ eius immunitatis libertate. ſed q̄ eccl'ia multiplici
ter dicit̃: vt le. ⁊ no. in. c. vlt. ne p̃la. vi. ſuas. q̄ videlicz dr̃ eccl'ia malignãtiũ.
Itẽ dr̃ eccl'ia collectio fideliũ. Itẽ dr̃ eccl'ia muroꝝ ambitus. Itẽ dicit̃ eccl'ia corp⁹ xp̃i. Itẽz ec
cleſia: p̃latura ipius eccl'ie. Itẽ dr̃ eccl'ia ipſe obuẽtiones eccl'iaſtice prouenientes occaſiõe eccl'ie
Itẽ Archid. de ꝯſe. ec. vel al. c. Vno. li. vj. dicit etiã ꝙ eccl'ia nõ ꝯſecrata dr̃ eccl'ia Itẽ eccl'ia ali
qñ dicit̃ oratoriũ: ſed ꝓprie dũ fuerit ꝯſecrata: ſed añ dr̃ baſilica. Itẽ eccl'ia dr̃ dom⁹ orõnis. Ali
quãdo dicit̃ templũ. Aliquãdo tabernaculũ. Aliqñ domus dei. Et hec omnia ibidez clariſſime
probant̃ p̱ ſuos vtriuſq̧ iuris allegationes quas p̱ te videre poteris: breuitatꝭ benignitate hic
obmittẽdas. Dic igitur q̃ ſunt iſte eccleſie que gaudent p̃dicta eccleſiaſtice libertatꝭ ſiue immunitate?

Felix. Roff. vbi ſup̃. ⁊ poſt ipm Jo. an. in addi. Spe. eo. ti. ſup Rubr̃. dicit ꝙ eccl'ia ſm di
uerſas eius ſignificatiões diuerſas hz imunitatis p̃rogatiuas. Primo inq̧tuz ec=
cleſia eſt collectio regulariũ ſiue ſeculariũ clericoꝝ ad ſeruiendũ deo. et his adaptat immunita
tũ libertates. Secũdo inq̧tuz eſt collectio fideliũ. ⁊ de hac ſe expedit dicens: ꝙ habet illos le=

gittimos actus q̄ ſunt hereticis ⁊ infidelibꝫ interdicti. all'. l. iiij. C. de here. ⁊ manich. Tercio vo camus eccleſiā huic dat decē immunitates. ad tres p̄mas all'. C. de ſacroſanc. ec. l. nemo. j. ⁊ ne mo. ij. immediate ſequē. que volūt ꝙ nullus (maxime laic⁹) ibidē ſepeliat. Secūdo ꝙ nō vēdat. Tercio ꝙ nullus ibi habitet. Et ibidē notat quarto ꝙ nullo titulo alienet in autentica de alie. emphi. §. ⁊ q̄nq3. coll'. ix. Quito ꝙ in ea manumiſſus habet pro manumiſſo corā iudice. C. de his q̄ in eccle. ꝛc. l. j. ⁊ ij. Sexto ꝙ turbās officiū in ea: capite puniē. C. de his q̄ ad ec. cōfu. l. Domician⁹. Septimo ꝙ ad eā fugiētes ſecuri ſunt iuxta diſtinctionē decre. inter alia. eo. titulo. Octauo ꝙ in ea nō debēt agitari cauſe ciuiles vel criminales. eo. ti. Cū eccl'ia. ⁊ c. Decet. li. vj. Nono ꝙ ſeculares iudices vel miniſtri nō debēt hoſpitari vel placita tenere in domibꝫ eccl'iarum ſed in locis publicis: vt eo. ti. c. j. Si aūt eccl'ia tpe guerra℞ p̄ut factū eſt in plio Thuricēū. de anno dn̄i. M. cccc. xliij. ⁊ ſeq̄ntibꝫ fuerit p grachianos aut incolas incaſtellata: id eſt tā q̄ caſtrū munitiōibꝫ ⁊ defenſiōibꝫ fulcita. Dicit Henricus boych. in. c. Cū eccl'ia. ⁊ Innocētius cōcordat ibidē ꝙ ſi incaſtellātes habēt malā cauſam: emunitas eccl'ie ipſos nō defendit. ſed ſi ad ipam fugiant chriſtiani cōtra infideles vel al's boni contra malos poteſt incaſtellari ⁊ imunitas eccleſie debet ſeruari. ſed ſi quis offendit de eccleſia cōtra iuſticiā: incaſtellatio eſt illicita: vt colligitur ibidem per eoſdem ⁊ per iura per ipſos allegata.

Vicarius. Dixiſti ſuo℞ ꝙ eccleſia ſit collectio fideliū: habet ne talis eccleſia libertatis ⁊ auctoritatis eccleſiaſtice priuilegiū p̄ter id quod introductū eſt per Roffre:

Felix. Utiq3 ſic. Nā magna ſolēnitate dicit eccl'iam fore fideliū collectionē: vt de pſe. di. j. Eccl'ia. q̄ ⁊ fuit mox poſt xp̄i paſſionē ⁊ ſignat ſacro℞ concilio℞ vniuerſaliū ꝯgregationē. vt pbat. xv. diſt. ſicut. in fi. Un̄ legit Act. xv. ꝙ a apl'i ⁊ ſeniores cōuenerūt ad declarandū de circūciſione nō faciēda. Itē3 Act. x. Paulus cōuocauit eccl'iam in figura cōcilij vniuerſalis. vbi dixit int̄ cetera Attēdite vobis ⁊ vniuerſo gregi in q̄ vos ſp̄ūſanct⁹ poſuit regere eccl'iam dei .i. xp̄ifideles. de q̄ eccl'ia dictū eſt Petro. Et ſup hanc petrā edificabo eccl'ia3 meā Math. xvj. Hec igit eſt eccl'ia q̄ magne libertatis p̄rogatiua nouo iure edito in ꝯcilio Conſtancieū. in eodē ſp̄ūſancto vniuerſaliter ꝯgregato: depoſuit ſummū pōtificē vic3 iohannē papā. xxiij. de anno dn̄i. M. cccc. xv. die. xxix. menſis Maij. Itē eadē eccl'ia cū ſummo pōtifice vic3 Innocētio quarto depoſuit Fridericū impatorē de ducibꝫ Sweuie procreatū de anno dn̄i. M. cc. xlv. vt patz de re iudi. ad aplice. li. vj. Itē eccl'ia. id eſt ſumm⁹ pontifex Zacharias cū clero ſuo depoſuit de regno Franco℞ q̄ inutilis erat regē Carolo mannū. ⁊ loco ſuo inſtituit Pipinū patre3 Caroli magni impatoris. Itē Francigenas nobiles ⁊ vaſallos regni a iuramēto fidelitatis q̄ p̄mo regi fuerāt obligati penit⁹ abſoluit. de quo. xv. q. vj. Alius. Itē3 ⁊ acta ſunt hec de anno dn̄i. dcclviij. ſic videm⁹ ꝙ ea q̄ per papā fiūt p eccl'ia3 dicunt facta. ⁊ hoc ex ei⁹ libertat̄ ⁊ emunitat̄ p̄rogatiua. ⁊ hec nō ſolū ea q̄ ſunt laicis prohibita ⁊ mere ſunt ſp̄ūalis auctis vt excōmunicatio: interdictum: ſuſpenſio ꝛc. ſed etiā alia poteſt ex illa libertate q̄ principibꝫ tpalibus ⁊ iudicibꝫ ſecularibꝫ ſunt cōia ⁊ legibꝫ cōceſſa. Un̄ dicim⁹ ꝙ eccl'ia deportat in exiliu3. de calū. c. j. qd̄ ibidē Gregorius fieri decreuit. Itē eccl'ia incarcerat ⁊ relegat. vt le. ⁊ no. xiiij. q. vij. Attēdendū. ⁊ iſte canon fuit lex impialis. vt patz. xvj. q. j. §. Nouarū. Itē3 eccl'ia diffidare pōt. vt de homic. Pro humani. libro. vj. de pe. felicis. eo. li. Item eccl'ia decaluat. i. in penā pilos ⁊ veſtes ante ⁊ retro decidit. vt. xxxij. q. j. De benedicto. Et no. Hoſtieū. de ſorti. c. j. in fi. ⁊ in ſum. Joh. li. j. ti. xj. q. penult. Itē eccleſia iudicē ſecularē priuat rebus ⁊ ſua dignitate. xj. q. j. Nullus ep̄s. ⁊ in gloſa vlti. Item eccl'ia cogit iudicē ſecularem ad ſeruandū canones ⁊ ſuas ſentencias. de iureiur. Licet. li. vj. de excep. Cum quidā. de ſen. excō. Decernim⁹. Item eccl'ia infert infamia3: vt. xvij. q. iiij. Attendendū. ⁊ in glo. Item eccl'ia priuat laicos officio notarie. de pe. felicis. §. j. li. vj. Ite3 eccl'ia in caſibus iudicat iudeos. vt no. de iudeis. Judei. ij. ⁊ per indirectū eos excōmunicat: vt de vſu. poſt miſerabilē. ⁊ cōpeſcit eos ſi ꝯ nr̄am fidē dogmatizāt: vt le. ⁊ no. in Cle. vnica. de vſu. in glo. penult. Itē eccl'ia dat coadiutorē regibꝫ. de ſup. ne. p̄. li. vj. Grādi. Itē eccleſia reuocat ſentētiā iudic̄ ſeclaris: ⁊ abolere pōt infamiā p eūdē iudicē irrogatā. xvj. q. j. Eccleſia. ⁊ ibidē in glo. ⁊ Archid̄. de re iudi. Paſtoralis. in Cle. Item eccl'ia priuat dignitate ſeculari palatinū. vt. xxxij. q. v. p̄ceptū. Eſt aūt palatinus officialis impatoris qui curā gerit p̄cipuam: vt miſſis notarijs ſuis negligentiā arguet in iudicijs. de quo. C. de pala. ſacra. latra. l. j. ⁊ ibidem in gloſa. j. plenius. Item eccleſia exponit ⁊ preſcribit et publicat bona laicorum. lxiij. diſt. Adrianus. ij. de homici. Pro humani. lib. vj. xxiiij. q. iij. Quiſquis. per Archidyac. Item

eccleſia virgis verberat. v. q. v. Illi qui. ⁊ ibidē glo. ⁊ Archi. xxiij. q. v. c. j. ⁊ q. vj. c. j. Itē eccleſia queſtionibꝫ per torturā ſubijcit. ibidē. Item eccleſia linguā delatori falſo copulat. id eſt amputat, ſed doct. exponūt ꝙ mandat fieri per iuſticiā. id eſt dn̄s epiſcopus q̄ habet vtrūqꝫ gladium: vt Herbipolen̄. mandat ſeruari leges. Ita ꝓpoſitus Thiricen̄. habet vtrunqꝫ iudiciū. ⁊ ita nō. v. q. vj. Delatori. ex quo eccleſia non effundit ſanguinē: nec inducit vltimū ſuppliciū. ne cle. vel mo. Sententiā. Item eccl'ia non tm̄ in rebus terre ſed etiam alijs principibꝫ ⁊ ceteris laicis ratiōe peccati ⁊ exceſſuū mandatorū eccl'ie habꝫ correctiōis ⁊ emēdatiōis libertatē: ⁊ auctoritatis emunitatē: vt de iudi. Nouit. et ꝓſertim in his q̄ ſpectant ad pacis reformationē. vt xc. diſ. ꝑ to. xj. q. j. Quicūqꝫ. ij. q. vj. Omnis oppreſſus. ⁊ hoc indiſtincte. Nā ſicut dn̄i eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ. ſic eiꝰ vicarij poteſtas. ⁊ hec eſt eccl'ia prout ꝓtactū eſt ⁊ eiꝰ poteſtas nō eſt limitata territorio: nec certis ꝑſonis. nec eſt dictū Petro ꝓncipi apoſtolorū: paſce has oues vel illas. ſed indiſtincte ſuā iuriſdictionē cuilibet reſeruat. xj. q. j. Peruenit. ⁊ ſicut pretactū eſt ꝙ eccleſia ſiue papa q̄ eſt caput eccleſie poteſt deponere reges ⁊ imꝑatores. vt. xv. q. vj. Alius. ⁊ c. Iuratos. de re iudi. Ad aplice. li. vj: ergo multo magis pōt ponere falcē in meſſem alienā: ⁊ ſubuenire cuilibet oppreſſo ꝑ ptātem tempalē: ⁊ ꝓſertim religioſis ⁊ miſerabilibus perſonis, ⁊ vt talibus etiam detur tutor ⁊ curator: vt no. Iohan. mona. in. c. Grandi. de ſup. ne. pre. libro ſexto.

Vicarius. Tu nō ponis cuſtodiā ori tuo: quia nimiū excedis ad exaltandū eccleſiaſtice libertatis priuilegium: prout fraticelli minores inſultāt cum ſancto Franciſco. Audiamꝰ quid dicat ſcūs Augꝰ. prout habet. viij. diſ. Quo iure. vbi dicit textus. Quo iure defendis villas eccl'ie? diuino vel hūano? diuinū ius i ſcripturis diuinis habemꝰ. hūanū in legibꝫ regū: vnuſquiſqꝫ poſſidet qđ poſſidet. Et infra. Iura aūt hūana: iura imꝑatoris ſunt. Quare? Quia ipſa iura hūana ꝑ imꝑatorē ⁊ reges ſeculi deꝰ diſtribuit generi hūano. Itē tolle iura imꝑatoris ⁊ quis audet dicere: hec villa mea eſt: meꝰ eſt iſte ſeruꝰ ⁊c. facit ad hoc. xvj. diſt. Si imꝑator. xj. q. iij. Qui reſiſtit. Itē in. c. Cū ad verū. dicta diſ. xcvj. dicit Nicolaus papa: cū ad verū ventū eſt vltra ſibi: nec imꝑator iura pontificatus arripiat. nec pōtifex iura imꝑatorū vſurpet: id eſt poteſtatē. ⁊ hic eſt magnū argumentū ꝙ ptātes ſunt diuiſe. ⁊ ꝙ imꝑator nō habet gladiū a papa. ea. diſt. In ſcripturis. ⁊ c. Duo. ⁊ c. Si imperator. ⁊ xciij. diſt. c. Legimus.

Felix. Habemꝰ glo. magiſtralē de illa materia ꝓprie loquentē in dicto. c. quo iure ponēs duas ſolutiōes. ſed ſecūda clarior vbi dicit ꝙ ſtricte ius diuinū ſumit pro iure canonico. ſed hic ius canonicū cōprehendit ſub iure humano. ⁊ ita clarū eſt ꝙ iſta iura iam allegāta non ſunt contra libertatis eccleſiaſtice ꝑuilegia.

Vicarius. Supra notanter de clericorū ⁊ liberis protuliſti: ⁊ ipſos libertatis eccleſiaſtice ꝑuilegio inanitū penitꝰ decoraſti: cū nō ſit de iuris nec facti rigoris vel equitatis obſeruātia ꝙ talis emunitatis inueniat in ipſis ꝓgania. immo clericorū ⁊ mulierū cohabitatiōis preſumptio penitus reperitur. immo deteſtabiliter de iure prohibita. vt le. ⁊ no. de coha. cle. ⁊ mu. quaſi ꝑ totū.

Felix. Venerabilis pr̄ non ſit vob ignotū Iuſtiniani imꝑatoris ſacratiſſimi dictū. C. de epi. ⁊ cle. tam magnanimiter ꝓmulgatū. vbi primo prout pretactū eſt in rubro dicit de nuptijs clericorū vetitis ſeu permiſſis. ⁊ cōſequēter ibidē. l. ij. circa fi. omnibꝫ clericis huiꝰ ꝓgania ſuccurrat videlicꝫ emunitatis pretacte. vt cōiugia clericorū ac liberi quoqꝫ miniſteria. id eſt mares ⁊ femine. eorūqꝫ etiam filij immunes ab huiꝰ ſemꝑ muneribꝫ ꝑſeuerēt. Hec ille.

Vicarius. Diſtingue tempa ⁊ cōcordabit ſcriptura. ij. q. j. Si peccauerit. ⁊ ſicut variantur tpa: variantur ⁊ iura. xxix. diſt. c. j. ⁊ ij. lxiij. diſt. §. Verū. ⁊ c. ſequenti. Vn̄ hec lex data eſt in ciuitate Cōſtantinopolitana. in qua protūc ⁊ modo inter oēs orientales clerici reuerēter habebāt liberos ⁊ vxores ⁊ nihil ad nos de his q̄ foris ſunt. de diuor. Gaudemꝰ.

Felix. O pater reuerēde fortaſſis eſt ꝓberia ꝑ vos ⁊ (ritū ergo nrm̄ teneamus firmiter.) alios clericos minime ſpernēda. Nam vidi ⁊ audiui peritiorū ⁊ ſeniorū imo deuotiorū ⁊ religioſorū mature deliberatiōis motiua in cōcilio Baſilien̄. diligenter autizando in deputatiōe reformatiōis deducta. quia oīs etas ab adoleſcētia prona eſt ad malū. xij. q. j. Omnis etas. ⁊ dicit lex in autē. de mona. coll. j. ꝙ humana natura labilis eſt ad delicta. ⁊ videt in experientia ꝙ quondā homies fortiores erant in natura ⁊ habebāt corpa robuſtiora. vt probāt veteris teſtamenti volumia. ⁊ inſuper ꝙ naturale ius eſt cōmune omniū nationū. eo ꝙ inſtinctus nature nō cōſtitutione aliq̄ habeat: vt viri ⁊ femie cōiunctio. liberorū ſucceſſio ⁊c. j. diſt. Ius naturale. Et dn̄s in ꝑadiſo dixit. Creſcite ⁊ multiplicamini. Gen̄. j. ⁊ hoc opus naturaliſſimū

videlicꝫ generare ſibi ſimile: vt dicit Phus. Durauit ab origine mūdi per oēs natiōes ꝛ hoīm ſtatus vſqꝫ ad Calixtū papā: qui pmus clericis a ſubdyaconatus ordine vſqꝫ ad ſupiores in= cluſiue interdixit vxores. vt patꝫ. xxvij. diſt. Presbyterū. ꝛ hic Calixtus natiōe Romanus: ꝛ ſedit annis quiqꝫ. dieb. x. ꝛ martyrio coronatus de anno dñi. cc. xxiij. ꝛ hūc Calixtū ſequeba tur Juſtinianꝰ imperator ꝛ electus de anno dñi. cc. xxvj. His igit̄ oīmb ꝛ ſingulis ſincere per dictos venerabiles viros cōſideratis ꝛ diligēter informati de preſentiū clericorū ſtatibus vni uerſis. ꝛ igit̄ per reipublice ꝛ priuate cōmodo patēter feliciſſimo cōſuluerunt ſtatuendū ꝛ fir miter decretandū: vt occidentales clerici ad inſtar orientaliū proprijs gauderēt vxoribus ne abuterent̄ alienis. Item ſecūdo ꝙ nemo de cetero fundaret noua beneficia aut monachorū ſeu religioſorū monaſteria. ſed ꝙ antiqua reſtaurent̄ loca pia. de qua materia nup copioſam feci collationē que intitulat̄ de nouis beneficijs ꝛ officijs nō inſtituēdis. Et fauore igit̄ ſperamus benigno ꝙ hec duo pūcta ꝛ pſertim de clericorū in ſacris ordinib cōſtitutoꝝ cōiugio in pro= ximo generali aut yconomico ſuguēturo cōcilio decretent̄ edicto publico. Nā iudeis baptizā dis fuit fauorabiliter cōceſſum in cōcilio ſupdicto. vt vtant̄ rebus p vſurarū rabiē conqueſitis cū certo tamē diſcretiōis modulo. ꝛ hoc lege veteri fuit phibitū. ſed illud vicꝫ cōiugiū lege di= uina ꝛ naturali ſemp vſqꝫ ad ptactū tpus fuit laudabiliter pmiſſum. Itē hoc vſuraꝝ nephas pnūc put ex tunc lege diuina fuit deteſtatū. ſed illud nō diuina ſed hūana cōſtitutione nob vi

Vicarius. Placet ꝙ fiat. ſed canis tuis obſtantib putamus ꝙ ti= (detur indictū. bi non proficiat. Sed vltra procedamus. Conſtat ꝙ ante chriſtianiſſimi Conſtantini impatoris magni tempa clericis nō fuerunt nec eccleſijs aut ecclīaꝝ miniſterijs bona tpalia pſertim imobilia libere cōceſſa. ꝛ protūc ipſorū exilis erat nūerus ꝛ rarus. ꝛ ideo deo ꝛ homib fuit carus. xciij. diſt. Legimꝰ. in fi. ꝛ nūc ſup arenā maris ꝛ ſtellas celi videtur multiplicatꝰ. vñ ꝓpric le. ꝛ no. xxiij. diſt. Tales. ꝙ multitudo clericoꝝ ꝛ ſacerdotū facit eos con tēptibiles. ꝛ pſertim dū litteratura morib ꝛ vita ſunt vacillātes. mltitudo facit ipſos magis vi= les: vt. xciij. diſt. Legimus. Vñ ſcriptū eſt ꝙ multitudo canonib ꝛ legib eſt inimica. de pre=

Felix. ben. ca intantū. ꝛ multitudo onerosa nihil habet honeſti. in antē. de referen. in fine. Bene dicitis ꝛ ſupra tetigi ꝙ tot ꝛ tanta ſunt clericoꝝ ꝛ religioſoꝝ ſtipēdia in ter= re finib hincinde cōſtituta. ꝙ vnacū clericis ꝛ religioſis ſunt plebeis ꝛ popularib: ꝛ pſertim terre cultorib multū onerosa. ꝛ pſeqnter ecclīaſtice imunitatꝫ ꝛ libertatis vilipēdunt̄ puilegia attamē ſi temeritatꝫ audacia pteruoꝝ clericoꝝ ordinari ad ſacros ordines feſtinātiū p ingeni um ſagacitatꝫ ꝛ rigorē examinis ordinarioꝝ nō impediret̄. multomagis inſidus p clerū inu= tilē grauaret̄. ꝛ imunitatis ecclīaſtice prophanus freqntius cōtaminaret̄. Et aliud mōſtruoſum qd diligēter cōſideraui: ſiliter obuiat mltitudini clericoꝝ. Nā dicit Iſid. ethi. xij. c. iiij. de baſi= liſco ꝗ cuncta viuētia viſu ſolo pimit. atm̄ muſtele ſagacitas ipm impune audent̄ occidit. ꝛ igit̄ nihil eiū inqt parens ille rerū ſine remedio cōſtituit. ꝛ ſic Plinius dicit de lupina ꝗ ſex vel octo catulos ſimul parit. ꝛ agnella duos vel tres pariēdo pducit. ecce mira dei diſpoſitiōe infiniti greges agnoꝝ tā fructuoſe deducunt̄ ꝛ lupoꝝ multitudies: qꝛ nociue hūane creature mirabi liter diſpgunt̄ ꝛ nō in terrꝫ niſi pauci reſpectu agnelloꝝ videbunt̄. ꝛ ſic ad ꝓpoſitum. ecce ꝗt per ſingulas annoꝝ ꝗrtas p omēs epatus turme creant̄ ꝛ ordinant̄ ſacerdotū. ꝛ vt loqr de notiori vicꝫ de dyoceſi Cōſtantieñ vbi eſtimatiōe cōmuni p annū ducēti vel ꝗſi pmouent̄ presbyteri ꝛ nō mortes tā freqnter coꝝ ſed ordines ſunt notiſſimi ſed ſummi pentis clemētia. aut dyabo= lus pmiſſiōe ſua lupos ꝛ ſacerdotes talit̄ diſſipat ꝛ ſegregat ꝙ mltitudinis ſarcina pplo nō no ceat. Nā ſi ſicut agnelli pſeuerant̄ fructificarēt. ꝛ fetus ſuos p orbē dilatarēt: oēs ruſticorū ce= tus ad alendū lupos ꝛ ſacerdotes nō ſufficerent: ſed radicitus deſolati deficerent. ꝛ hic patē= ter cōcernitis in practica ꝙ multitudo ſit onerosa: prout ptactū eſt in theorice traditionis pro

Vicarius. Scis ꝙ nihil eſt actū dū ſupereſt aliqd agendum. vij. q. j. illud. (batura. Vñ notant̄ dixiſti eccleſiā fore collectionē fideliū. quot ergo fideles faci=

Felix. Videmꝰ ꝙ ecclīa fidei nr̄e in qua fideles ſumus an= (unt huius ecclīe collegiū: te apoſtoloꝝ cōgregationē ſtabit in ſolo xpo. pūter in ipſo ꝛ aplis ſuis ꝛ alijs diſci pulis ſed inſtante chriſti perſecutione: ꝛ veniente turba iudeoꝝ cum traditore: relicto chriſto fugierunt omnes. quo mortuo eccleſia remanſit apud ſolam beatiſſimam virginem Mariam: prout dicit lex imperialis ꝙ ius collegij vel cōuentus aut congregationis ceteris mortuis ſtat in vno ſolo. quod cuiuſqꝫ vniuer. no. Sicut §. vltimo: ſed reſurgente domino cōgregata eſt ec=

cleſia cum virgine Maria. De hac eccl'ia dicit Act. ix. ꝙ ꝯuerſo Paulo eccl'ia quidē ꝑ totam Iudeā ⁊ galyleā ⁊ ſamariā habebat pacē: ⁊ edificabat. i. ampliabat. Itē ampliata taliter eccleſia miſit Herodes rex man⁹ vt affligeret quoſdā de eccl'ia. occidit autē Iacobū ⁊c. Act. xij. in pn. Itē capto Petro: oratio fiebat ſine intermiſſiōe ab eccl'ia ꝓ eo. ibidē. Itē dū creuit nūero fideliū eccl'ie ꝑ ſingulas eccl'ias ipſi p̄ſbyteros ordinabāt. id eſt ꝑ ſingulas cōgregatiōes fideliū. Act. xiiij. Item Act. xvj. dicit. Et eccl'ie q̄dem cōfirmabant fide ⁊ abūdabant nūero quotidie. Itē Act. xix. ſcribit. ꝙ creſcente eccl'ia ipſa erat cōfuſa. ⁊ plures neſciebant qua ex cauſa cōueniſſent. videlicet fideles. Itē Act. xx. dixit Paulus ad fideles. Attēdite vobis ⁊ vniuerſo gregi: in quo vos ſpūſſanctus poſuit ep̄os regere eccleſiā dei quā acquiſiuit ſanguine ſuo ⁊c. Itē Paulus ſcripſit eccl'ie dei q̄ fuit Corinthi. i. ibidē fideliū cōgregationi. j. Corinth. j. Item eiſdē ſcripſit dicendo. ⁊ vos eccleſiā dei cōtemnitis. id eſt cōgregationē ibidē. c. xj. Item idem ſcripſit illis dicēdo. Doceo vos ſicut in oībus eccleſijs doceo. ibidē. c. xiiij. Itē ibidē dicit de ſe ipſo. q̄a ꝑſecutus ſum eccleſiā dei. ibidē. c. xv. Itē ibidē. ij. Cor. xj. dixit fidelibꝫ. Alias eccleſias expoliaui accipiēs ſtipendiū ad miniſteriū veſtrū. Itē idē ibidē in fine dicit. in ieiunijs multis ⁊ frigore ⁊c. ſollicitudo mea eſt oīm eccleſiaꝝ. Itē idē ad Gal. j. dixit. Erā ignot⁹ facie eccleſijs iudee q̄ erāt in chriſto. Itē idē ad Phil. iiij. ⁊ dixit ad eos. Scitis aūt ⁊c. ꝙ profect⁹ ſum a macedonia nulla mihi eccl'ia cōmunicauit. Itē idē ad Eph. j. ait de xp̄o. Et ipm dedit caput ſup omnē eccleſiā. Itē idē ibidē. c. iij. vt innoteſcat p̄ncipibꝫ ac poteſtatibꝫ in celeſtibꝫ ꝑ eccleſiā multiformis ſapiētie dei. Itē ibidē. c. vj: Sicut vir caput eſt mulieris. ſic xp̄s caput eſt eccleſie. Itē ad Col. j. dixit. ⁊ ipſe vicꝫ xp̄s eſt caput corꝑis eccl'ie q̄ eſt p̄ncipiū primogenit⁹ ⁊c. Itē ibidē in eodē. q̄ nūc gaudeo ⁊c. ⁊ adimpleo ea q̄ deſunt paſſionū xp̄i in carne mea pro corpore ei⁹ qd̄ eſt eccl'ia. Itē idē. j. Theſ. ij. Imitatores facti eſtis. ⁊ frēs eccleſiaꝝ dei ⁊c. Itē idē ad Thi. iij. Si q̄s aūt domui ſue p̄eſſe neſcit. quō eccleſie dei diligentiā habebit. Itē ibidē. c. iij. in domo dei cōuerſari q̄ eſt eccl'ia dei. Item ibidē. c. v. ſi q̄s fidelis. vel ſi qua fidelis habꝫ viduas ſubminiſtret illis ⁊ nō grauet eccl'ia. Itē idē ad Heb. xij. multoꝝ miliū angeloꝝ frequētiā ⁊ eccl'iam p̄mitiuoꝝ ⁊c. Itē Iaco. v. infirmat quis in vob inducat p̄ſbyteros eccl'ie ⁊ orent ſup eū. Itē. j. Pe. v. Salutat vos eccl'ia q̄ eſt in babylonia ⁊c. In his oībꝫ ſcripturis ⁊ in Apocalipſi multiplicit eccl'ia ſumit pro fideliū ꝯgregatiōe. Vn̄ dicit Io. an. in add. i. ſpe. ſup Rub. de clan. deſpō. ꝙ illud matrimoniū qd̄ ꝯbit in p̄ntia pluriū fideliū dr̄ cōtractū in facie eccl'ie. Sūt aūt duo plures vt dicit reg. iur. pluralis locutio duoꝝ nūero ꝯtēta eſt. li. vj. Sumit aūt illa faciēs eccl'ie ab Innocētio papa. iij. originalit viro mire innocētie ⁊ ſciētie q̄ etiā cōpoſuit librū de miſeria cōditionis hūane. ⁊ p̄ter ceterū ipſius ſunt plures decretaliū ep̄le. ⁊ ſcripſit illa ꝟba videlicꝫ in facie eccl'ie in decre. cōſtitut⁹. de cōuer. cōiu. in prin. ⁊ nō recordor me in alijs textibus legiſſe. vtimur tamē ipis in ſcripturarū voluminibꝫ ⁊ ſermonuꝫ collationibꝫ cōmuniſſime. Scribitur autem in conſpectu eccleſie. de clan. deſpon. c. ij. ⁊ iij.

Vicarius. Hec nihil ad intentiōis nr̄e p̄ncipalis motiuū. ſed vltra ꝓcedas differēdo ꝓpoſitū. Nā cōſtat ꝙ xp̄ifideliū ꝓceſſit a iudea. vt. xxxij. q. iiij. Recurrāt. nūc reſtat vt cognoſcamus vn̄ ꝓceſſerit. ⁊ quo modo iudeoꝝ eccl'ia ⁊c.

Felix. Hoc ſolutiōis indiciū ſoluebat doctor gentiū. ad Gal. c. iij. q̄ ait. Sicut abraā credidit deo: ⁊ reputatū ei ad iuſticiā. cognoſcite ergo q̄ qui ex fide ſunt: hi ſunt filij Abrae. prouidēs aūt ſcriptura q̄ ex fide iuſtificat gentes deus: pronūciauit abrae: quia bn̄dicent in te omēs gentes. Hec ille. Vn̄ omēs q̄ credebāt fideliter in deū Abrae ⁊ deū Yſaac ⁊ deū Iacob in eccl'ia dei nūerati ſunt. ⁊ igit dixit ꝑplus iſrl' ad Moyſen ⁊ Aaron Nū. xx. in pn. Cur eduxiſtis eccl'iam dei in ſolitudinē: vt ⁊ nos ⁊ iumēta nr̄a moreremur. Itē Deut. xxiij. Nō intrabit eunuchus attritis vel amputatis teſticulis eccleſiā dei: nō ingredietur manſer. hoc eſt ſcorto nat⁹ in eccl'iam dei. ſed hic eccl'ia capit ꝓ tabernaculo in q̄ ſeruire ⁊ miniſtrare nō poterāt. Itē Iudic. xx. ſcribit. ꝙ de filijs iſrl' in eccl'iam populi dei cōuenerūt q̄draginta milia peditū pugnatorū. Itē. j. Reg. xvij. dixit Dauid aduerſus Goliam. nouerit omīs eccleſia ꝙ nō in gladio nec in haſta ſaluat dn̄s. Itē. iij. Reg. viij. Stabat Salomon ⁊ benedixit omī eccl'ie iſrl'. omīs eñ eccleſia iſrael ſtabat corā eo. Item. j. Paralyp. xxix. dixit Dauid ad populū iſrael. Benedicite dn̄o deo nr̄o: ⁊ bn̄dixit omīs eccleſia dn̄o deo patrū ſuoꝝ. Item. ij. Paralyp. vij. Fecit Salomon ſolēnitatē in tempe illo ſeptem diebus ⁊ omnis iſrael cū eo eccleſia magna valde. Itē Iudith. vij. Dum populus iſrael grauaretur per Holofernem; factus eſt fletus ⁊ vlulatus magn⁹ in eccleſia. Item Pſal. xxj. dixit Dauid

ad dn̄m. Apud te laus mea in eccl'ia magna. Et ibidē dixit. In medio eccl'ie laudabo te. Item Pš.xxv. Odiui eccliam malignātiū. Itē pš.xxxiij. Confitebor tibi in eccl'ia magna. ꝛ.xxxix. Annūciaui iuſticiā tuā in eccl'ia magna. ꝛ.lxvij. In eccl'ijs bn̄dicā domino. Et.lxxxviij. erban ezratte. Cōfitebunt celi mirabilia tua dn̄e. etenī veritatē tuā in eccl'ia ſanctorū. Itē pš.cvj. dixit Dauid de dn̄o. ꝛ exaltēt eū in eccl'ia plebis. ꝛ.cxlix. Laus eius in eccl'ia ſanctoꝝ. Item Prouerb.v. Pene fui in omni malo in medio eccl'ie ꝛ ſynagoge. Item Eccli.iij. dixit ieſus ſydrach. Filij ſapiētie eccl'ia iuſtoꝝ ꝛ natio illoꝝ obediētia. Itē idē ibidē.c.xv. dixit de iuſto. Exaltabit illū apud proximos ſuos. ꝛ in medio eccl'ie aperiet os eius. Itē ibidē.xxj. Os prudentis queritur in eccl'ia. ꝛ ꝟba illius cogitabūt in cordib; ſuis. Et ibidē.c.xxxj. Dicit de iuſto. Et elemoſynas illius enarrabit oīs eccl'ia. Item idē ibidē.c.xxxviij. dicit de malis. Unuſqſq; in arte ſua ſapiens eſt ꝛc. ꝛ in eccliam nō tranſiliet. Et ibidē de bonis. ꝛ laudē eorū nūciat omīs eccleſia. Item Treń.j. Uidit gētes ingreſſas ad ſanctuariū ſuū de quib; pceperas ne intrarēt eccliam tuam. Itē Johel.ij. dixit ꝓpheta ad pp'lm iſrael. Sanctificate ieiuniū: vocate cetū: cōgregate populū. ſanctificate eccliam. Itē.j. Mach.iij. Cōgregauit iudas cōgregationē filioꝝ fideliū ꝛ eccleſiaꝝ ſecū ꝛ ait ꝛc. Et ibidem.c.v. vbi dr. ꝛ cōuenit eccl'ia mag̃ ad cogitandū qd faciēdū foret.

Vicarius. Audiuim⁹ eccl'ie nomē in vtroq; teſtamēto venerabilit' diuulgatū. ſcim⁹ q̄ antiq̄ cū noua multū diſcrepat. eſt aūt ne modus q̄ vna cum alia cōcordat vt noīo appellano magis fructuoſa fiat?

Felix. Dicit pſhuo. q̄ ignorātes ꝟnites vocabuloꝝ: de facili paralogizant. Un̄ dicit Iſyd. ethi. li. viij. c.j. q̄ hec noīa eccleſia ꝛ ſynagoga ſunt greca. ꝛ pmū cōuocatio ꝛ ſecūdū ꝯgregatio appellant'. ꝛ ante chriſti aduentū; et in dieb; ſuis eccl'ie fideliū collectiōes dicebant'. ꝛ in vtraq; eccl'ia malignantiū; nō eſt eccl'ia: ſic ſocietas latronū ꝛ maloꝝ ꝛ rerū inhoneſtaꝝ dicit' fore nulla. vt dicit lex. nō ꝑtermittendum. ff. ꝓ ſocio. Improprie tū dicim⁹ q̄ eccl'ia ꝛ ſocietas eſt int' malignātes. de q̄ lc. ꝛ no. xxxij. q.j. c. vl.

Vicari⁹ Habuit ne teſtamēti veter; eccl'ia alicui⁹ eccl'iaſtice libertat; aut immunitat; ꝓuilegia?

Felix. Puto q̄ nō alia q̄ȝ noſtre cōgregatiōis fidei eccl'ia ṗdicta videlic; q: certos habuit act⁹ legitimos ꝓtūc hereticis ꝛ infidelib; interdictos. vt fuit circūciſio ſacrificiorū immolatio: ſuoꝝ tempoꝝ frequentatio ꝛc. ꝛ hi actus interdicti fuerūt Saduceis. eſſeis. geneſteis. meriſteis. ꝛ ſamaritis: quoꝝ ritus: mores ꝛ obſeruātias notabiliter deſcribit Iſid. vbi ſup. c.iiij. ꝛ inſup gentib;: ſarracenis ꝛ paganis ac barbaris ac oīb; q̄ colebāt deos alienos.

Vicarius. Quid aūt de eccl'ie dicis iādicte ſacerdotib; ꝛ leuitis: eorūq; libertatis imunitate.

Felix. Principaliter placuit q̄ in pmorū parentū libertate cōiugali ſtatus ipſorū pmanſit: ꝛ q̄ non tm̄ vnā quilibet ſacerdotū ſed plures potuit hr̄e vxores. ſi voluit hinc q̄ terre poſſeſſionib; ꝛ ip̄ius culturis caruerūt: ꝛ ab operib; cūctis liberi fuerūt. ꝛ vt liberius in lege dn̄i cū liberis ꝛ vxorib; ſuis ꝑſiſterent ꝛ officia ſua quieti⁹ peragerēt receperūt pmitias: decimas ꝛ holocauſta. de oībus fructib; ꝛ aīalib; terre. de q̄ plene leg. ꝛ no. ij. Paral'. xxxj. Leuitici. ix. ꝛ. xxij. ꝛ Deut. xviij. Item q̄ potiores inter illos erant de genere ſacerdotū ꝛ leuitarū procreati: ꝛ trib; ipſorū cū tribu regia venerabiliter erant pmixti: vt dicit magiſter in hyſtoria de cōceptu ſaluatoris. Et hec vtiq; fuerunt inſignia ſimiliter ꝛ exquiſita libertatis eccleſiaſtice beneficia.

Vicarius. Si aūt ipſis dabant' bn̄ficia ꝓpter officia: put nob' clericis p eccl'iam bn̄ficiatis. vt de reſcrip. c. fi. li. vj. Dic igitur que fuerūt ipſorum beneficiorū obſequia?

Felix. Dicit Joſephus iudeorū ſcriba diſertiſſim⁹. ꝛ poſt ip̄m magiſter ī hyſtoria int' apoſtoloꝝ actus q̄ ante tempa Dauid cultus eccl'ie iā dicte nō erat tā laudabiliter diſcretus: īmo diſcretiōis rītus arbitrio ſingulorū erat cōfuſus. Et igit' idē dauid volēs rectificare ꝛ dei cultū ampliare: videbat q̄ vn⁹ ſumm⁹ ſacerdos adminiſtrationē nō ſufficiebat. q: ſi infirmitat; one regrauaret': nō erat qui poneret incēſum ꝛ officio ſuo vteret'. vnde inſtituit viginti qnattor ſummos ſacerdotes: quoꝝ ſedecim de genere Eleazar. ꝛ octo de genere Ythamar. vn⁹ tamē illorū ex viginti quattor erat ſumm⁹ qui dicebat' princeps ſacerdotū. adminiſtrabant aūt p ſeptimanas: q̄ officia iure hereditario deuoluta ſunt ad poſteros eoꝝ. ꝛ vnuſq̄ſq;. xxiiij. ſūmoꝝ ſacerdotū cū admiſtrabat ſecū habebat. xxiiij. minores ſacerdotes ꝛ totidē leuitas q̄ ſuberant ſacerdotib; prout hodie ſunt ſubdyaconi. Item totidē ianitores: duplicato nūero natineoꝝ vel ypodiconioꝝ q̄s nos dicim⁹ ſubdyacones. Fuerūt aūt. xviij. ꝓncipes ſacerdotu; a tempe Dauid vſq; ad tempa tranſmigratiōis babylonis in q̄dringentis ꝛ.lx. annis. A tranſmigratiōe autē

ceſſauit ſacerdotiũ vſq; ad redditũ de captiuitate ſub Zorobabel et Ieſu filio Ioſade mago ſacerdote. ⁊ inde vſq; ad tẽpora Machabeoꝝ fuit tempus ſacerdotij. tẽpus aũt Machabeorũ nõ deputatur ſacerdotio. quia idẽ erant duces ⁊ ſacerdotes. ⁊ ſic vſq; ad Herodẽ qui fecit occidi quoſcũq; inueniebat de genere ſacerdotũ ne iterũ deuolueretur ad eos regnũ ⁊ vẽdebat ſummum ſacerdotiũ. quandoq; viii. quãdoq; plur.bꝫ ſimul. ⁊ fuerũt oĩno vſq; ad euerſionem hieruſalem. xxviij. ſummi ſacerdotes. A tpe aũt Herodis vſq; ad euerſionẽ hieruſalẽ nõ ponit Ioſephus ſummã annoꝝ. ſꝫ cõſtat. cv. cũ herodes ante xp̃i natiuitatẽ. xxx. annis regnauerit ⁊ dñs. xxxiij. annis vixit. ⁊ a morte dñi vſq; ad euerſionẽ Hieruſalẽ facta per Tytum ⁊ Veſpaſianũ: ⁊ per xp̃m propbetizatã dũ fleuit ſup illã. vt legitur Luc. xix. fluxerũt. xlij. anni. Dicit aũt Greg. ſuper Ezechielẽ libro. ij. omelia. x. ꝙ illi ſacerdotes maioris erant ordinis qui in cuſtodijs templi excubabant q̃; alij qui ad altare quod ante faciẽ templi erat interius miniſtrabãt. et hic facit ad ſacerdotes eccl'ie noſtre pulcrã comparationẽ breuitatis amore nõ reſumendã. Hanc igitur primeuã ſacerdotũ veteris teſtamẽti et ſimiliter noui vſq; ad Silueſtri pape et magni imperatoris Conſtantini tempora ſtatus tranquillitatẽ a longe proſpexit Fridericus ſecũdus imperator de Sueuoꝝ genere ducũ procreatus: ⁊ ꝙ nõ bonoꝝ temporaliũ ⁊ pſertim immobiliũ nũq̃; habuerãt ſollicitudinis vſum. Et igitur ex tortuoſi colubri cordis corroſione, put de ipſo ſcribitur in. c. Fundamẽta. de elec. li. vj. ſcripſerat ad oĩes reges ⁊ pncipes terre: vt ipſoꝝ ſuffultus auxilio clerum ſui temporis et ſibi ſucceſſores ad tales reducere ſtatus ſollicitudinis ⁊ humilitatis ſinceriſſime ſubiectiõis: put hec ⁊ alia Petrus de vineis in ſuis epiſtolarũ collationibꝫ ad intellect⁹ deducit floridiores. Sed qꝛ talis adheſiõis aſſiſtricẽ eorũdẽ principũ hr̃e nõ potuit potẽtiã ſe tranſtulit cũ magna principũ ⁊ nobiliũ turmã: ad terram ſanctã in ſuperbia ⁊ ambitione ⁊ ſuffocatus interijt in iordanis flumine de anno dñi. M.ccl. et ſic eccleſia remanſit in emunitatis ſue ſolita libertate. de quo quidẽ Friderico ſecundo ⁊ eiũ primo ⁊ ipſoꝝ tyrãnidis ſeueritate multipliciter ſcripſi in libro de nobilitate. ⁊ put Seneca libri notabilis volumine cõgeſſit de Neronis ſui domini ⁊ imperatoris clemẽtia. ita Petrus de vineis p̃dictus compoſuit epitaphiũ ſepulture de ſecũdi Friderici iamdicti ꝓbitatis ingẽtia. licet finiũ regundoꝝ ꝓbauerint vtroruq; terribiliter actitoris merita. totidẽ mũdo notiſſima. ⁊ ſunt iſta notanter epigramatis metra. Si probitas: ſenſus: virtutes: gloria cenſus. Nobilitas orti: poſſent reſiſtere morti. Nõ foret extinctus: fridericus qui iacet intus.

Vicarius. Sat eſt. quoniã nimirũ extrauagãtes incurruaſti materiarũ reuolutiõis intricatiõis. Refert vt ſimpliciter tangas aut ſuperficialiter gradatis ſuper eccleſiaſtice libertatis aliquot emunitates vt aliquas videris feciſſe (prout premiſiſti) plantarũ pedis inunctiones.

Felix. Nõ ſolertie ꝓuidẽtis veſtre paternitatis multũ altioris fulcite doctrinis ſꝫ rudibꝫ diſpgam rudimenta intellectus nubiloſi cõſtrictis ingenij quoq; tepidius tardioris. Dñs noſter Ihũs xp̃us eccl'ie caput. initiũ ⁊ finis reliquit exempla. vt ſui terraꝝ vicarij ipſius ſequãtur veſtigia: ⁊ in parabolis ⁊ in enigmate antiquoꝝ locut⁹ eſt. ⁊ ſic de ore ipſius exiuit gladi⁹ ex vtraq; parte ſcindens. Apocalip. j. et hic gladius eſt ſpiritus qui eſt verbum dei. ad Ephe. vj. et hic gladius deuorabit vſq; ad extremum terre. Hiere. xij. Et foris vaſtabit gladius eius ⁊ intus. Deutero. xxxij. q̃ fuit flammeus gladius atq; verſatilis. de quo Gen. iiij. et Iob. xlj. De ore eius lampades ꝓcedũt: ⁊ flãma de ore eius egreditur: ⁊ interficiet ſpiritu oris eius. ij. Teſſal. ij. put legitur de bobus vulconis in hyſtoria Troyana. Hic gladius eſt eccl'ie mucro. de quo ſcribitur. xvj. q. j. Viſis. ⁊ eſt maxima pena mũdi. xxiiij. q. iij. Corripiantur. et in ſe cõtinet pharetram ſagittaꝝ oĩm cenſurarũ eccleſiaſticaꝝ: q̃ tanq̃; ſpiritus torrẽs et neſcis vnde veniat. qm̃ inuiſibilis: ⁊ vulnera liuoris eterni ⁊ terreni mortis infligit. vt dicamus cũ Hiere. c. iiij. Ecce gladiũ vſq; ad aĩam. qm̃ nõ tantũ viuos ſed mortuos deuorat. vt le. ⁊ no. p Archid. de ſen. exc. Cum quis. li. vj. ⁊ in glo. iiij. quia in ſpiritu oris eius: omis virtus eorũ. videlicet cenſurarũ. Pſ. xxxij. et quis omis dicit nihil excludit. de pe. diſt. j. Nemo põt. Et rurſum. ſaluũ faciet a gladio oris eius. Iob. v. quoniã poſt mortẽ animas eterne mortis vinculo conſtrictas abſoluit. vt de ſen. ex. A nobis. ij. vt dicam cum ꝓpha. mortificat et viuificat: deducit ad inferos ⁊ reducit. ſic et imperatores et principes put p̃tactũ eſt morti tradidit dũ excõmunicauit. vñ de pe. diſt. j. §. Hoc idẽ. ℣. Item a mortuis. O altitudo diuitiarũ ſapiẽtie ⁊ ſciẽtie dei. q̃; incomprehenſibilia ſunt iudicia eius. ⁊ inueſtigabiles vie illius. quis enim cognouit ſenſum dñi ⁊c. Hec igitur incõprehenſibilia et inueſtigabilia ſunt theſauri eccleſie triũphantis ⁊ militantis per quos anima fidelis ad diuitiaꝝ

p̄dictaꝝ pueniſt cognitionē. ita ꝙ ipſa in deo ⁊ deꝰ in eo eſt: vt ſciat ꝙ ad talia pueniꝛ p eccl'iaſti
ce libertates emunitatē p xp̄m nobis relictaꝫ ⁊ ſuis in terre fidelib; locū tenentib; diſtribuiam.

Vicarius. Rogo cunctis allegationum probationib; derelictis nude procedas ⁊ edi
cas emunitates inquantum noueris eccleſiaſtice libertatis.

Felix. Placet et noueritis prout perantea ſincerius nouiſtis: quia ipſa eccleſia. id eſt ipſe
locus conſecratus habet emunitatē vt nullus inde per vim abſtrahatꝛ niſi in caſib;
videlicet ſi ille qui fugit ad eccleſiam ſit publicus latro vel nocturnus populator agroꝝ. tales
cū poſſunt extrahi ab ecclia. etiam nō preſtita impunitate. Itē ſi quis in ipſa eccl'ia cōmiſit ho
micidiū vel aliud maleficiū. tūc cū nō debet defendi ab eccl'ia cū violauerit eam. Itē ſi ſit ſer
uus alicuius dn̄i: qui ſeruus preſtita a dn̄o cautiōe de impunitate. ſi nō de eccleſia exire inuitꝰ
cōpellitꝛ ⁊ redditꝛ dn̄o. Itē ea q̄ in eccl'ia poſita ſunt: nec p vim nec p furtū inde ſunt auferenda.
⁊ q̄ abſtulerit vt ſacrilegꝰ iudicatꝛ. Itē ꝙ nullus mortuꝰ infra ipſaꝫ eccl'iam ſepeliatꝛ niſi ſit ep̄us
vel abbas aut digni p̄ſbyteri vel fideles laici. Itē emunitatē habet eccl'ia ꝙ in choro nō morā
tur laici cū clericis. Itē ꝙ eccleſia in ſeculare habitaculum nō cōuertatꝛ. ſic nec vaſa nec cortine
nec cetera ornamēta debent pollui nuptiaꝝ cōuiuijs vel alijs ſeculariū vſib; ne ingredientes
ſentiāt vltionem ⁊c. attn̄ ſi legatus apoſtolice ſedis vel epiſcopus vel archiep̄us reciperetur ab
ep̄o vel capellano alicuius eccleſie vel monaſterio bene poſſet ornari domus eccleſiaſtica in
qua reciperetꝛ cortinis ⁊ ornamētis eccl'ie. Itē habet emunitateꝫ ecclia ꝙ nō poſſet vendi ꝓpter
aliquā neceſſitatē. Itē in domib; perſonaꝝ eccleſiaſticaꝝ: ⁊ multo magis in eccl'ia placita ſecu
laria nō ſunt facienda: maxime de cauſa ſaguinis. Itē ꝙ nō fiāt in eccl'ia ſocietates vl' publica
perlamēta. ceſſent vana et ꝓphana colloquia. Itē nō fiāt in ecclia vel cimiterio negociatiōes: et
p̄cipue nundinarū nec fori cuiuſcunq; tumultus. nō fiat ibi ſtrepitus iudiciorum ſeculariū et
p̄cipue cauſe criminalis. Itē pceſſus iudicū ſeculariū ⁊ ſententie protelate in illis locis nō va-
lent ipſo iure. Itē ludi theatrales cū laruis ⁊ ſimilib; inhoneſtis ꝓhibentꝛ fieri in eccl'ia niſi fi-
ant pro deuotiōe inducēda. Itē de paſſione vel reſurrectiōe dn̄i ⁊c. Et pro intellectu p̄miſſorū
nota ꝙ nocturnus populator agrorū eſt qui de nocte agros militū ſeu p̄uatorū depopulatꝛ. id
eſt vaſtat aut comburit. Publicus aūt latro eſt qui itinera frequētata ſcꝫ ſtratas publicas: que
quaſi loca ſacra inſidijs ⁊ aggreſſionib; obſident. ⁊ talē poteſt quilibet auctoritate ſua de eccle
ſia extrahere ⁊ punire. hec tamē intelligenda ſunt ſi nocturnus ſit latro nā diuturnus nō debꝫ
occidi niſi telo ſe defendat. ⁊ talis nō defenditꝛ: al's aūt qualitercūq; enorme vel graue delictū
cōmiſerit. debēt rectores eccleſiaꝝ ſaluare ſibi vitaꝫ ⁊ membra ydonea cautiōe recepta ſcꝫ iura-
toria tantū: ſed et fideiuſſoria ac penali ſi timeatꝛ ꝙ is q̄ petit cū nō bene ſeruet iuramentū ſuū.
ſuper hoc autē ꝙ inique egit eſt al's legitime puniendus. Itē q̄ꝺdiu eſt infra eccl'iam nō eſt in-
de p violentiā eijciendus nec detinendus: nec cōſtringendus: nec requies nec veſtis nec victua
lia deneganda. quod ſi quis facere attemptauerit: ſciat ſe crimē leſe maieſtatis incurriſſe. ⁊ ſic
vltimo ſupplicio puniatꝛ. Hanc aūt libertatē habꝫ nedū intra eccl'iaꝫ ſed extra infra. xxx. paſſus:
vt ad requiſita nature vſum debilis exeat locis. licet hodie de facto ſit hec immunitas in locis
pluribus vſurpata. ſi tn̄ maior eſt eccl'ia. ſcꝫ matrix. extenditꝛ vſq; ad. xl. paſſus. in capella. xxx.
capelle vero que ſunt infra ambituꝫ maioris. ſ. ciuitatis vel caſtri vel ville: non ponuntꝛ in hac
xxx. paſſuū obſeruatione ex quo autē aliquis maleficus vel delinquens vel alius ad eccleſiam
fugiēs infra dictū ambitū ſe recipit: eccl'ia ipm̄ ſaluare debet. Itē ſi quis cōmiſit homicidiū vel
mēbri mutilatiōeꝫ. in vna eccl'ia ⁊ fugit in aliam. gaudet immunitate. Iteꝫ ſacrilegiū cōmiſſuꝫ
in eccleſia per furtū aut homicidiū vel mutilationē licet ſit crimen eccleſiaſticū. eccleſia tamen
pmittit vt puniatꝛ per iudicē ſecularē propter criminis horrorē. Item iudeus paganus vel ex
cōicatus: ſi cōfugerint ad eccleſiam ⁊ nō fecerint crimina ſuperius edicta: gaudent imunitate.
Itē q̄ cimiteriū habet emunitatē ſicut eccleſia. exceptis certis ſepulturis nā om̄s ſepeliuntꝛ in
cimiterio ſed nō oēs in eccl'ia. Itē eccl'ia nō cōſecrata habet emunitatē. ſi epiſcopus primariuꝫ
lapidem et ordinata eſt ad conſecrandū. Item ꝙ effractores eccleſie nō conſecrate in qua diui-
na celebrantꝛ ſunt excōmunicati Item eccleſia interdicta gaudet emunitate. item priuata orato
ria que ſunt in quibuſdam domibus nō gaudent emunitate. Item fugiens ad ſacerdoteꝫ qui
defert ſacramētū eucharıſtie gaudet emunitate. ſm̄ aliquos. Itē palaciū ep̄i nō habet emunita-
tem de iure ſed de conſuetudine poſſet habere. Iteꝫ ecclia prouidebit in expenſis fugientibus
ad eam. Itē in p̄iculo pſecutionis pn̄t parrochiani fugere ad monaſteria vel eccl'ias ⁊ ſe tueri

ſed incaſtallare ⁊ ꝓpugnaculis armare. de hoc ṗdictū eſt. Item ſi eccl'ia vel capella fuerit edifi-cata in ſolo alieno: nō eccl'ia vel capella ꝓpterea erit tributaria. ſed edificans reddat dñium ſo-lij indēnem. Itē habet eccleſia vel monaſteriū emunitatē q̄ pōt recipere donata vſq̄ in infi-nitū. ſed nō ꝑuate perſone. quia hec donatio fieri debet cū iuris moderamine. Itē intrans mo-naſteriū habet emunitatē q̄ monaſteriū in bonis ſuis mobilibꝫ ⁊ īmobilibꝫ cū ſequit̄. licet ſer-uetur cōtrariū ex cōſuetudine. Itez relicta eccleſijs in teſtamēto. nō ſeruata legis ſolēnitate ſed eccl'ie tenent. Itē transfert dominiū ad eccleſiaz ſolo pacto. ſecus eſt de perſonis priuatis. quia neceſſaria eſt corporalis traditio. Itē quādo dat̄ aliquid eccleſiaſtice pſone ꝯtemplatione eccle ſie. ⁊ quia de ſolo pacto. i. ſola et nuda ꝓmiſſione abſq̄ ſtipulatiōis ſolēnitate et traditiōis. et h̄ verū eſt de his que relicta ſunt vel legata vel cōmiſſa fidei vel donata eccleſijs vel monaſterijs vel alijs locis pijs. et ſuper his pōt eccleſia agere tā actiōe pſonali q̄ȝ reali. Item habet eccleſia priuilegiū: q̄ quicquid emptū fuerit de pecunijs ipſius eccleſie ad eā debet reuerti. q̄ adeo ve-rum eſt q̄ ſi clericus habeat pecuniā de prebenda ſua vel eccleſia: et inde emat prediū licet illā pecuniā potuiſſet dare cōſanguineis: intuitu pietatis vel alijs perſonis. nō tñ prediū hmōi. qꝛ ſtatim cū fuit emptuz ſine noīe alieno cedit eccleſie. ⁊ ꝓpter hoc hmōi clericus non pōt alienare auctē ꝓpria: licet res mobiles quas hñt clerici de beneficijs eccleſiaſticis ad vſus ſuos poſſunt alienare auctē propria. Quod aūt dictū eſt de predio acquiſito de pecunia eccleſie. ſpeciale eſt in eccleſia ſicut ſpeciale eſt q̄ tutor pupilli vel curator minoꝝ de pecunia eoꝝ emerit prediū ſi bi et noīe ſuo et non ad opus pupilli vel minorū poterit pupillus ille vel minor vtiliter ven-dicare predium illud. Idem de milite intelligo ſi de pecunia ſua alius emerit prediuz ad opus ꝓpriū ipſius emptoris ⁊ noīe ſuo. idem intelligo ſi quis ex pecunia eccl'ie quaz furatus eſſet vel rapuiſſet vel depoſitā habuiſſet poſſeſſionē emiſſet ad opus ſuū. qꝛ eccl'ia illā vendicare poſſet vt dictū eſt in primo caſu. Sic etiā ſpeciale eſt de vxore et marito. q̄ ſi alter ipſoꝝ aliquid emit de pecunia illa. illō vtiliter vendicare pōt. ſed predicti caſus ſpeciales ſunt. alr̄ regulare eſt q̄ ſi quis de pecunia aliena aliquid emerit noīe ſuo emptori acquirit̄. non ei cuius fuit pecunia. Item hñt eccleſie priuilegiū emunitatis in retinendo. quia quo caſu cōtra alios currit preſcri-ptio triginta annoꝝ vel breuior. contra eas nōniſi. xl. annoꝝ. Item habent emunitatis priuile-giū in amittēdo. quia nō valet alienatio rei eccleſiaſtice: niſi in certis caſibꝫ ⁊ debita forma ſer-uata. ⁊ ſunt ſex caſus. Primus ꝓpter debitū vrgens in illa. Secūdus ꝓpter redemptionē capti uorū. Tertius ꝓpter pauperes paſcendos tēpore famis. Quartus ꝓpter eccl'iam edificandam Quintus ꝓpter cimiteriū ampliandū. Sextus ꝓpter vtilitatē. quia ꝓpter vtilitatē pōt vendere minus vtile: vt emat magis vtile. Forma autem alienatiōis variat̄ iuxta varietatē eccleſiaꝝ. ſ. epaliū. monaſterioꝝ: ⁊ parochialiū. Colligunt̄ tñ oēs forme ꝑ iura ſolēniter deſcripte. Itē epūs res ad menſaz ſuā ꝑtinentes: vel res cathedralis eccl'ie nō pōt alienare ſine conſenſu capl'i. nec abbas res monaſterij ſine cōſenſu epiſcopi ⁊ cōuentus ſui. Itē presbyter parrochialis res ec-cleſie ſue ſine cōſenſu epiſcopi ſui alienare nō pōt. item q̄ eccl'ie ꝓ alienis debitis obligari nō pñt. de qua materia clariſſime iura loquunt̄. Item predia eccleſiarū hoc īmunitatꝫ priuilegio gaudēt q̄ nō debēt grauari ſordidis muneribꝫ. i. calcis coquēde. arene fodiēde. cloace purgā-de. ⁊ ſimilibꝫ q̄ vilia ſunt. Dicit̄ aūt hic munꝰ fore onus cū neceſſitate impoſitū. Ab honeſtate aūt munera tenent̄ ꝑut ſuperiꝰ eſt deductū poſt thema magnū ⁊ ꝑ argumēta ꝓ ⁊ ꝯtra in latio ri forma. Itē eſt ⁊ alie eccl'iaſtice libertatꝫ īmunitas. q̄ laici ſiue ſint ꝑncipes aut nobiles hoſpi tiū violentū ab eccl'ia exigere nō debēt. caritatiuū aūt denegādū nō eſt. Itē q̄ alięs laicꝰ vl' al'a eccl'iaſtica pſona ꝑ recognitiōez bñficioꝝ ſuoꝝ reſeruaſſet ſibi aliqō hoſpitiū in eccl'ia: illud hñ debet̄. itē q̄ nulli laico vel etiā clerico licet rūpere domus eccl'ie ratione alicuius iuris ſibi de-biti: cū oīa bona eccl'iaꝝ ſint ſctā ſctōꝝ: ⁊ in eis cōmittit̄ ſacrilegiū. itē eadē rōne nō pōt tollere neceſaria hoſpitio ⁊ violēter ingredi domū: qꝛ in ṗdicto caſu nulla domus neq̄ aliqua res hꝫ hāc ſuitutē. nec etiā ſunt ad hoc obligate. ſed tm̄ eccl'ia obligata eſt ad hoc. ⁊ pſonalis actio nō realis ꝯtra eccl'iaz cōpetit. ſecus tñ de epō vel alio hñte iuriſdictiōez in aliqua eccl'ia q̄ poſſet ali um iniq̄ intrātē violēter expellere ⁊ domū irrūpere. ⁊ idē de poſſeſſore alicuius eccl'ie quaſi ꝑla tus. ſecus de abbate reſpectu domoꝝ capelle ſibi ſubiecte. qꝛ capellaz nō poſſidet licet in ea ius ſubiectiōis habeat. Itē poſſeſſio q̄ ꝑuenit ad eccl'iā aut domus vel prediū qō tenebat̄ ad aliqō ſeruitiū vel hoſpitiū vel albergū etiā ſiliter ſoluat aut alij vēdat poſſeſſionē. Itē pena violātiū emunitatē eccl'iaſticā eſt duplex excōicatio. ſ. hoīs ſiue iuris. Nā violator eſt excōicādus ⁊ ſal-

uo ꝙ caſualiter ſacrilegus eſt excõicatus ipo iure vt incẽdiarius eccl'ie ⁊ effractor. Alij aũt ſa-
crilegi q̃ alio mõ eccl'ias violãt ſeu ꝑſonas vel res ab ipis rapiũt violẽter vel bona ipoꝝ vſur-
pant. ⁊ ꝑ hoc ſacrilegiũ incurrũt. nõ ſunt ipo iure excõicati. in q̃buſdã tñ caſibꝫ res ꝑſonaꝝ ec-
cleſiaſticaꝝ vſurpãtes ſiue eos moleſtãtes ipo facto ſunt excõicati nouo iure. Itẽ ſcḋm aliq̃s nõ
ſolũ ꝓut ṗdictũ eſt puniunᷓ. ſed etiã penã pecuniaria iponiᷓ ei. q̃n q̃ maior. q̃n q̃ minor. credi
mus tñ ꝙ illa pena hodie relinquaᷓ arbitrio iudicis. ⁊ debet dari illi loco vel perſone cui facta
eſt iniuria vl' alicui⁹ emunitas eſt violata. diuerſas tñ penas iura determinãt: puta. xxx. libraꝝ
examinati argẽti. Sed ⁊ ſi q̇s ſeruũ fugientẽ ad eccl'iã violẽter inde extraxerit: nongẽtos ſoli
dos cõponat. Qui vero epm a ſede ſua expulerit vel cõprehẽderit vel in eũ manus violẽtas in-
iecerit excõicatus eſt ⁊ oĩa bona ſua cathedrali eccl'ie applicanᷓ. Sed ⁊ ſcḋm leges. Quicunq̃ fu
gientẽ ad eccl'iã abducit. crimẽ leſe maieſtatis incurrit. Itẽ q̇cunq̃ in eccl'ia vel etiã alio loco
venerabili ſeditionẽ vel clamorẽ vl' tumultũ fecerit. aut in qualibꝫ ciuitate vel vico cõuenticulũ
collegerit vel colligere attẽptauerit. vltimo ſupplicio ſubiacebit. Itẽ ſi clericus ad ṗceptũ ꝑla
ti nõ vult exire eccl'iã cũ al's ꝑlatus nõ ſit celebraturus. põt eijci ſine metu excõicatiõis. ⁊ ꝑlat⁹
agere põt actiõe iniuriaꝝ ꝯtra eũ. Nã ⁊ atrox vocaᷓ iniuria ſi ſacerdos indutus ſacerdotalibꝫ
moleſtaᷓ. ⁊ moleſtãs bñficijs põt ꝑuari. Itẽ violator interdicti poſiti ꝑ eccleſiã ſi ſit ſecularis
clericus: bñficijs ſuis priuaᷓ. ⁊ ſi ꝓteruitas exigat: deponiᷓ. Itẽ licet ꝓut ꝑtactũ eſt clerici ſint li
beri ab angarijs ⁊ ꝑangarijs. epiſcopus tñ ⁊ abbas ⁊ tales clerici qui habẽt magnũ ⁊ nobile
feudũ ab impatore vel aliquo ṗncipe. qḋ habet cõſuetudinẽ in aliquo ſeruire ⁊ in certo modo.
Nã in hoc caſu q̃uis nõ teneaᷓ ire in caualcatis ꝑſonalit. debet tñ mittere ꝓ ſe alios: vt impleat
debitũ ſuũ aut nõ teneat bñficiũ ſi nõ vult facere ſeruitiũ. ⁊ h̄ intelligiᷓ ſi ſit iuſtũ bellũ. Si aũt
ſit iniuſtũ bellũ extũc nõ vadat ⁊ recognoſcat impatorẽ celi. nec ꝓpter hoc ſi nõ mittit in tali ca
ſu diciᷓ perdere feudũ. Item talis ꝑlatus facit fidelitatẽ iuxta cõſuetudinẽ feudi. ⁊ quicq̇d feu-
dum requirit: hoc ꝑſtabit. Itẽ ſi talis ꝑlatus ꝑſcripſit libertatẽ contra dominũ: in tali libertate
tuẽdus eſt. ⁊ ſufficit in talibꝫ preſumptio triginta annoꝝ ⁊ habeat bonã fidẽ. Itẽ mera ꝑſona-
lia onera non ſubijt eccl'ia aut eccl'iaſtice ꝑſone. exceptis muroꝝ ⁊ meniarũ cuſtodijs tempore
neceſſitatis: ꝓut ꝑtactũ eſt a quibꝫ nullus excuſaᷓ. Expedit eñ reipublice plures habere defen
ſores. Itẽ ex illo clericus diciᷓ defendere patriã ſuã: ⁊ teneᷓ impune in ꝓprio corpe. Itẽ clerici
nõ ſunt a matutinalibꝫ officijs euocãdi ⁊ ab illis vigilijs amouẽdi niſi forte tanta immineat ne-
ceſſitas ꝙ de ṗcepto epi aliud fiat ꝑ laicũ aũt nullatenus aſtringaᷓ. Itẽ ad extraordinaria ſer-
uitia quecunq̃ ſint illa: ad ea clerici nõ ſunt artãdi ꝓut ꝑtactũ eſt: niſi auctoritate principis fiaᷓ.
quia nõ eſt munus publicũ niſi a lege vel ṗncipis cõſtitutiõe iudicaᷓ. Item ſi munus publicũ
fuerit ad pias cauſas: puta refectiõe viaꝝ: põtiũ vl' ſemitaꝝ prout ꝑtactũ eſt in themate. ad illa
teneñᷓ clerici nõ coacti. De hmõi aũt muneribus ⁊ oneribus dicit Fridericus impator ṗmus in li.
feudoꝝ. c. vlt. Ad decus ⁊ decorẽ imperij ⁊ laudẽ Romani principis ⁊c̃. Nos fridericus Ro
manoꝝ impator ſemꝑ auguſtus. Hoc edicali lege irritamus ⁊ irrita nunciamus oĩa ſtatuta et
ꝯſuetudines q̃ ciuitates vel loca. ꝑtãtes. ꝯſules vel q̇cunq̃ alie ꝑſone ꝯtra libertates eccl'ie ac ꝑ
ſonas eccl'iaſticas edere vel ſeruare aduerſus canõicas vel impiales ſanctiões ṗſumpſerit. ⁊ ea
dẽ capitula mãdamus infra duos mẽſes poſt huius publicatiõẽ edicti penitus aboleri. ⁊ ſi de
cetero ſimilia attẽptauerint ipo iure decernimus eſſe nulla ⁊ eos ſua iuriſdictiõe ꝑuatos. ei lo-
cũ vbi talia ṗſumpta fuerint deinceps banno mille marcaꝝ precipimus ſubiacere. Poteſtates
vero ꝯſules ⁊ oẽs ſtatuarij ⁊ ſcṗtores dictoꝝ ſtatutoꝝ ⁊ ꝯſiliari ipoꝝ locoꝝ. ⁊ q̇ ſcḋm ſtatuta vl'
ſcḋm ꝯſuetudĩes memoratas iudicauerĩt: ſint extũc infames ipo iure quoꝝ ſentẽtias ⁊ actus ali
os legittimos ſtatuimus nõ teneri aliquatenus. q̇ ſi ꝑ annũ huius nr̃e ꝯſtitutiõis inuẽti fue-
rint ꝯtẽptores. ꝑ nr̃m impiũ mãdamus impune ab oibꝫ occupari. ſaluis nihilominus alijs
penis ꝯtra tales in generali ꝯcilio ꝓmulgatas. Item nulla oĩno ꝑtãs vel cõmunitas vl' ꝑſona
publicas vel ꝑuatas collectas ſiue exactiões aut angarias eccl'ijs vel alijs pijs locis aut eccle
ſiaſticis ꝑſonis imponat. ſed ſi facere ꝯtempſerint: triplũ refundãt: nihilominus bãno impali
ſubiaceãt. qḋ nullatenus abſq̃ ſatiſfactiõe debita remittaᷓ. Itẽ q̇cunq̃ cõitas vl' ꝑſona ꝑ annũ
in excõicatiõe ꝓpter libertatẽ factã ꝑſtiterit: ipo iure bãno impiali ſubiaceat. a q̃ nullatenus ex-
trahaᷓ niſi primo ab eccl'ia bñficio abſolutiõis obtẽto. Statuimus etiã vt nullus eccliaſticã
ꝑſonã in crimiali cã vel ciuili q̃ſtiõe trahere in iudiciũ ſeculare ṗſumat. ꝯ cõſtitutiõẽ imperia-
lẽ ⁊ canõicas ſanctiões. qḋ ſi fecerit: actor de iure ſuo cadat: iudicatũ nõ teneat. ⁊ iudex ſit ex-

tunc iudicandi poteſtate ꝑuatus Statuimus etiam vt ſi quis clericis vel eccl'iaſticis ꝑſonis iuſticiā denegare ꝑſumpſerit reqſitus: ſuā iuriſdictiōē amittat. Conſequēter ⁊ poſtremo mirō q̄ʒ modo tanꝗ̄ ea q̄ vltimo ꝓferunt ſincerius memorie ſunt cōmendāda. vt le. ⁊ no. de ꝯſe. diſt. ij. Liquido. Ecce q̄ʒ laudabilit' glorioſe q̄ʒ digniſſime ꝑ exq̄ſitas orationū ⁊ ꝟboꝝ formas diuus Carolus quartus ſp augultus: altiorib' modo ⁊ forma q̄b' fieri potuit ⁊ debuit iamdictā imꝑatoris Friderici ꝑmi ꝯſtitutionē. necnon oēs ⁊ ſingulas imꝑatoꝝ leges. ſtatuta necnō cōſtitutiōes ꝑdeceſſoꝝ ſuoꝝ ad ſacratiſſime videlʒ libertatꝭ eccl'iaſtice emunitatē. ꝗuis queſito colore faciētes ꝑ nouā legē imꝑialē corroborauit ⁊ ꝯfirmauit. quā quidē cōfirmatiōis approbationē Carolinā ſiue bullā aureā nomīari decreuit. Hāc igit' ꝯſtitutiōis legē Bonifaci⁹. viij. ⁊ Grego. xj. ac. Honorius. iij. ſolēnit' auctorizabāt. ⁊ finaliter ſacroſancta ſinodus Cōſtātien. et vniuerſalis eccl'ia ibidē ꝯgregata canonizabāt. ⁊ Sigiſmūdus imꝑator pīus ibidē ⁊ alij ꝑncipes terre ratā habebāt. Porro ꝯciliū Baſiliēſe in ſui ſtatus eminētioris ſerenitate ꝯſtitutū. hac vtebat' canonizatione ⁊ vtēdo ꝑ eccl'ie filios ꝯtinuo ꝑ vniuerſuʒ mundū canonizatā approbauit fideli ſollicitudine ꝓut pleroſq; leges ꝯſpicimus canonizatas in decretoꝝ volumīe. quā q̄dē legē ꝓut ꝑmitti' canonizatā extēdendo maturo q̄ʒ ꝯſilio fideliter ꝯſultiſſimo dictatā ꝑ ſingula ſita pūcta paſſus ⁊ reſpōſa ſeu ꝟſiculos rimādo. ꝑcipim⁹ largiſſime qua dictus Carolus quartus ſinceritate ⁊ ſui ꝑdeceſſores. ⁊ vltimo dictus ſuus filius Sigiſmūdus imꝑtor xpianiſſimus: fouerint ⁊ paternali dilectiōe ſemꝑ amāuerint eccl'iam dei. immo caput eccl'ie eiuſq; mēbra: ⁊ ꝑſertim clerū illi ſubiectos: que quidē lex Carolina ꝓut ꝑmitti' canonizata. ⁊ futuris tꝑibus dirigēte in octauo decretaliū libro ſolēniter incorꝑanda. iuxta cōcilij Baſilien. ꝑdicti auizamēta: ꝑ vniuerſas ſtudioꝝ vniuerſaliū aut ꝑuilegiatoꝝ ſcolas leget' ⁊ allegabit' tanꝗ̄ lex eccl'ie decretata. ⁊ q̄d ⁊ quanta in ſe cōtinet eccl'iaſtice libertatis ꝑuilegia nō breuius ſummare poſſumus q̄ʒ ꝓut ſonat ꝑ ſe ipſius Caroline ꝑnotate ꝓceſſus penis ⁊ cēſuris abūdanter fulcitus: quem legat quilibet hic breuitatis benignitate qua gaudent moderni non inſerendus.

Vicarius. Multus clamor: modica lana. crudus ſermo cuiuſlibet iuris allegationū in aut rationū nō cōditus decoctiōe matura. ⁊ qua firmitate ꝓducit': eaſdēq; refutat' huiuſmodi ꝓlatura.

Felix. Hec non ſunt mirabilia teſtimonia. nec morib' vtentiū aggrauata. nā de iure poſſum dicere mētes canonū ⁊ legū ⁊ nō ipoꝝ loca: vt dic' Spe. de diſpu. §. Pono. ꝟ. In ſumma. no. ⁊ vidi recēter tales Raymūdi cū gloſa Archidyaconi. ⁊ Iohis ꝯfeſſoꝝ ſummas. Itē oīm rote deciſionū nouaꝝ ⁊ antiquaꝝ determīatiōes. per extēſum nudis ꝯcluſiōib': obmiſſis iuriū allegatiōib' vtilit' ⁊ breuiſſime diuulgatas. Hinc ꝑpēdentes quātas foret laborū conatus ſummiſtraꝝ: videlicʒ Hoſti. Goff. ⁊c. ꝑdictorum ponere predictarum intricationum apparatus: ſed qui delectatur: videat largiter quantotius.

Vicarius. Contētamur. ⁊ huic excuſatiōi ſtabimus ne fortaſſis fatigeris vltra viriuʒ tuaꝝ potētatus Nā dixit Cathonis auctas. Nō potes id tempta opis ne pōdere preſſus. Succūbat labor: ⁊ fruſtra tēptata relinquas. ⁊ Eſopus. Qui plus poſſe putat q̄ʒ ſua natura miſtrat. Poſſe ſuū ſeꝑans: ſe minus ipe pōt. Et igit' ꝯcludere finē faciēdo nō poſtponas: ⁊ eccl'iaſtice libertatꝭ ꝓpugnacula turres ⁊ menia virilit' cū ſuis fundamētis in mōtib' ſctis defendere de cetero propoſſe non obmittas.

Felix. Sūt ⁊ fuerūt eccl'iaſtice libertatꝭ fundamēta in mōtibus ſctis honeſtiſſima ꝯuerſatōis clericoꝝ vita ī eccl'ie laterib' ꝑmitiue ſimplicit' fundata q̄ terrenaꝝ: ꝓut ꝑuuēit' intricatiōis carebat ſarcina. ⁊ ꝓpterea xpianiſſimus imꝑator Conſtātinus ⁊ ceteri terre ꝑncipes tāꝗ̄ bob' fidelit' triturantib' ora relaxabāt: ⁊ ipſis alimētoꝝ copiā in terra firmabāt. ſed Fridericus ſcd̄s de q̄ ſupra fraudulēter ꝑpendebat q' copia reꝝ abūdās ad integritatis vite religionē nō ꝓficiebat. ⁊ igit' ad reges terre ⁊ preſertim Francie: ꝑ ſcꝑturas locutus eſt pacifice in dolo: ꝓut fecit fieri Antiochus rex iudeis. j. Mach. j. ⁊ ꝓut Cayphas ꝓphetizabat de xpo Ioh. xj. ⁊ illi talit' ſcripſit in hec verba poſt diuerſa ꝑſuaſiōis incitamēta. ꝓut ſcribit Petrus de vineis in ꝑncipio ſuaꝝ epiſtolaꝝ qui fuerat cācellarius ꝑdicti imꝑatoris. Habemus ꝯſciētie puritatē ac ꝑ ꝯñs deū nobiſcū cuius teſtimoniū inuocamus: q̄ fuit nr̄e volūtatis intētio clericos cuiuſcūq; religiōis ad hoc inducere: ⁊ ꝑcipue maximos vt tales ꝑſeuerēt quales fuerūt in eccl'ia ꝑmitiua: apl'icā vitā ducētes ⁊ humilitateʒ imitantes. tales ſolebat eccl'ia tanꝗ̄ angelos intueri miraclis eboruſcare. egros curare. mortuos ſuſcitare. ⁊ in ſanctitate (nō armis) ſibi ꝑncipes ſubiugare. ſʒ ꝓnunc iſti ſeculo dediti ⁊ ebrietati ⁊ delicijs: deū poſtponūt. q̄rū ex affluētia deliciarū religio ſuffocat'. talibus ergo

ſubtrahere nocētes diuitias q̄bus dānabiliter onerant᷑: opus eſt caritatis. Ad hoc vos omēs ꝑncipes vna nobiſcū vt oīa ſuꝑflua deponētes: modicis reb᷒ cōtenti deo deſeruiāt omnē debetis diligentiā adhibere. Hec ille. Et putam᷒ ꝙ his dieb᷒ ſi viueret inueniret adherentes. Et licet ꝓphete mortui ſint: ſunt tū ꝓphetie de futuro quodā imꝑatore his ſcriptis ꝑſonātes. Dixit aūt Portugal tꝑe cōcilij Baſilien̄. de ſqualorib᷒ Romane curie ſcribēs. Nil certius credit᷑ ꝙ̄ qd̄ in Romana curia videt᷑ experientia ꝙ auaricia eſt oīm maloꝝ radix: vt de pe. diſt. ij. Quia radix. q2 nō videm᷒ crimē exceptū cui᷒ nō ſit genitrix ⁊ oīm vicioꝝ ꝓcuratrix. paupib᷒ edax alluuiū. diuitib᷒ auxiliatrix. Et intulit ſi ꝑncipes terre queadmodū nos ſaperēt ⁊ intelligerent ne nos hui᷒ curialitatꝭ nephādiſſimos: cardinales cū curialib᷒ de terra vinctū delerēt prioribus tyrānis atrocius. ac ſi diceret. Quis talib᷒ ⁊ ipſis ſimilib᷒ ſiliuer vl' ſeneri᷒ in alioꝝ forū ꝓlatoꝝ ꝑ orbē militātib᷒ eccliaſtice libertatꝭ iura ſeruabit q̄ ius alienū violare nō metuūt. xlvij. diſt. Ubi īmo eccliaſtic᷒ ordo ꝓut dixit Greg. penit᷒ cōfundit᷑ ſi cuilibet ſua iura nō ſeruant᷑. xj. q. j. Peruenit. īmo ꝑuilegiū vt ita loq̄mur libertatꝭ vel alteri᷒ emunitatꝭ meret᷑ amittere: q̄ cōceſſa ſibi abutit᷑ ꝑtāte. De priuil'. Tuaꝝ. cū ꝯcor. Un̄ dixit Silueſter papa: ꝙ ille q̄ ꝓpria temeritate vſurpat qd̄ ſibi nō eſt ꝯceſſum: debꝫ amittere qd̄ hꝫ. xxv. q. ij. Sic decet. Et huiuſmodi libertatis eccliaſtice bn̄ficia talib᷒ clericis aſcribim᷒. de q̄b᷒ dicit Bern̄. in Ps. lxxij. ſuꝑ ꝟ. In labore hoīm nō ſunt: ⁊ cū hoīb᷒ nō flagellabunt᷑. In labore inq̄t hoīm nō ſunt. ſed in delicijs ⁊ ſolacijs viuūt. ⁊ cū hominibus nō flagellabunt᷑. videlicꝫ in pn̄ti ꝑ correctionē. ſed in futuro demonib᷒ adaptant᷑. Et hoc ad nullos poti᷒ arbitroꝛ ꝙ̄ ad clericos nr̄i tꝑis referēdū. Habēt cū ſingula hoīm officia aliq̄d laboris ⁊ aliq̄d qd̄ delectet. Sed aduerte prudentiā iſtoꝝ q̄ nouo inter hec artificio diſcurrētes. ſolū qd̄ delectāt eligūt ⁊ amplectunt᷑. qd̄ ꝟo moleſtū eſt fugiūt ⁊ declināt. cū militib᷒ quidē habēt faſt᷒ ſuꝑbie. amplā familiā. faleras equoꝝ. accipitres. aleas. ⁊ huiōi freq̄ntant. a mulierib᷒ aūt depēdentes a collo muriū pelles. thalamos. ortos. balnea ac molliciem imitant᷑. cauēt tū oīno lorice pōdus. inſomnes caſtroꝝ noctes. incerta belloꝝ diſcrimina. muliebrē verecundiā ac diſciplinā. ⁊ ſi q̄d laboris ſexus ille videt᷑ hr̄e oīno declināt. Cū ergo reſurgere ceperint homines in ordine ſuo: vbi putas generatio illa collocabit᷑: ſi diuertere voluerint ad milites exufflabūt eos: eo ꝙ ſecū labores minime ⁊ ꝑicula tolerauerūt. ſic agricole: ſic vineatores ⁊ ſinguli ordines hoīm a ſuis eos ſil'r arcebunt finib᷒: vtputa q̄ in labore hominū nō fuerūt. Reſtat ḡ vt quos oīs ordo expellit parit᷑ ⁊ accuſat illū locū ſortiant᷑ vbi nllus ordo ſed ſempitern᷒ horroꝛ inhabitat. Sūt eī ſicut neceſſe eſt in labore demonū q̄ in labore hoīm nō fuerūt: ⁊ q2 erāt ſine flagellis: ideo tenuit eos ſuꝑbia. q2 ſm̄ Nico. de ly. tꝑalis ꝓſperitas freq̄nter eſt occaſio ſuꝑbiēdi. de q̄ pulcre ſcripſi in li. de nobilitate. c. xxj. in rote fatalis reuo(lutiōe.

Vicarius. Et q̄d hec ad ꝑncipalis nr̄e collationis intentū? Nā cleric᷒ ſuꝑbus ⁊ humilis: diues ⁊ paup. de frigidis ⁊ malecalecatꝭ ꝓcedēs parē videt᷑ hr̄e libertatꝭ emunitatē: nec in his faciem᷒ difficultatis ſcrupulū ſeu erroris ꝑplexitatē. nec ſctꝫ Bern̄. aut vlterius extra iuris ſcripti corpora loquentis aduertim᷒ auctoritatem.

Felix. Ueritas a q̄cunq; ꝓlata amplectēda eſt. ij. q. vij. queriť. ſed veritatis ſimplicitas eſt inexꝑientie patētꝭ practica. ꝙ his dieb᷒ paupes clerici apd̄ nobiliū tyrānidē hn̄t eccliaſtice libertatꝭ de iure naturali plenā emunitatꝭ ſecuritatē. Nā nemo dat qd̄ nō hꝫ. de iure pa. Qd̄ aūt cū ꝯcor. ⁊ ſic ī ſui ſtat᷒ paucitate ꝑmanebūt. ⁊ etiā ꝑuilegiū iurꝭ cōis. vt in. c. Frequēs. de reſti. ſpo. li. vj. vbi dr̄ ꝙ nō pōt exui iā nudat᷒. ⁊ hoc ꝑuilegiū lex dicit flebile. de q̄. ff. de furtꝭ. l. Itaq;. in ꝑn. ⁊ Boe. ij. de cōſo. proſa. v. q̄ hui᷒ vite callē vacuus viatoꝛ intrat: corā latrone cantat. ſed clerici diuites eguerūt ⁊ eſurierūt ⁊ minuunt᷑ oī bono. ꝑ taliū tyrannoꝝ ſeueritatē mācipati ꝓut ꝯtactum eſt. ⁊ nō eſt qui adiuuet niſi illa de qua Boe. vbi ſupra vicꝫ ꝓclara opū mortalium beatitudo. quam cum adeptus fueris ſecurus eſſe deſiſtis. Hec ille.

Vicari᷒. Sed q̄d dicem᷒ vt ocio nō vacem᷒. de ſūmoꝝ ⁊ inferioꝝ pōtificū curialib᷒.

Felix. Hi ſunt q̄ nō tantū a barbarꝭ ſed grecꝭ ⁊ latinis clericis ⁊ laicis ⁊ a cūctis etiā fratrib᷒ ſue ꝓfeſſionis extorq̄ntē inūera nō tantū ſordida ſed honeſta ordinaria ⁊ extraordinaria. angarias ⁊ pangarias. perſonales ⁊ reales. tallias ⁊ taxas. inuitas ⁊ volūtarias. Et ꝓut dixit Juſtinian᷒ imꝑatoꝛ. in. l. ij. C. de cōmer. ⁊ mer. ꝙ nō ſolū aurū barbaꝝ minime ꝓbeat᷑. ſꝫ ſi apud eos inuētū fuerit: ſubtili auferat᷑ ingenio. Sūt aūt barbari q̄ extra Romanū imꝑiū ſunt: ⁊ maxime hoſtes. ita dicit glo. in ꝓhe. inſti. Ecce ꝙ̄ benigne vult imꝑatoꝛ aurū auferri ab hoſtib᷒. ſꝫ hi curiales q̄ plus ab amicꝭ ꝙ̄ hoſtib᷒: ⁊ plus violent᷑ ꝙ̄ ſubtilit᷑. ⁊ nō tantū

aurũ ſed etiam argentũ. ⁊ cuiuſlibet minere talentũ per nouos ⁊ ſenioribꝫ nõ inuẽtos ⁊ recen-
ter excogitatos ⁊ inauditos modos: prout dicit lex deteſtando tales adinuentionũ excogita-
tiones. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. ſed ꝙ diuine. ad hoc continuo ipſorũ natura nouas deproperat
edere formas. Itẽ ⁊ de nouis noua q̃tidie ꝓcreare: vt in autẽ. de ꝯſang. ⁊ vte. fra. in p̃n. coll'. vj.
Scriptũ eſt enĩ ꝙ fruſtra legiſ auxiliũ implorat q̇ i legẽ cõmittere nõ formidat. de vſu. q꞉ fruſtra.
cũ ꝯcor. in glo. ⁊ q̃ꝫ multipl'r cõmittũt curialiũ p̃ſidẽtes ⁊ ipſi curiales in diuerſaꝝ legũ diui-
naꝝ et hũanarũ traditiões ſupius ꝑ extẽſũ ⁊ ſummarie deſcriptas ꝑpendam⁹. ⁊ p̃ſertim in il
lã: qđ tibi nõ vis fieri: alteri nõ facias. Thob. iiij. Act. xv. l. diſt. Põderet. ij. q. j. primo ſemꝑ. ⁊
q. vj. de cetero. x. q. j. Placuit. ⁊ metũt vbi nõ ſemiauerũt. et cõgregãt vbi nõ ſparſerũt. Matth.
xxv. Lu. xix. ⁊ qđ gratiſ receperũt: gratis dare nõ ꝯſueuerũt. ꝓut facere debuerũt. vt Matth. x.
⁊. j. q. j. Placuit. ⁊. c. De baptizãdis. ⁊. c. Quicq̇d. ⁊. q. iiij. cũ ꝯcor. Et ſi q̇d gratiſ ꝑ vnũ modũ da
re ſolẽt: ꝑ aliũ recuꝑare nõ abhorrẽt. ac ſi diceremꝰ qđ ipſis ꝑ vnã viã prohibet': ꝑ aliã ſibi con
ceſſum credat'. ꝯtra id qđ le. ⁊ no. de ꝯceſ. p̃. Cõſtituit⁹. vt puta ſi ꝓ ſacroꝝ ordinũ ꝯceſſiõe nihil
imburſare p̃ſumũt, ꝓ ordinatiõis carta cõgruẽte' recipiũt. Itẽ ſi pro eccl'iaꝝ cõſecratiõe nihil
ambiũt, ꝓ vtẽſilibꝫ vtẽcolis ⁊ ꝑtinentijs reuerent' tollũt. Itẽ ſi pro bñficioꝝ collatiõe nihil exi
gũt, ꝓ collatiõis l'ra ꝑtinent' cõquirũt. Itẽ ſi ꝓ q̇d iuris declaratiõe nihil cupiũt, ꝓ cõſilioꝝ pe-
titiõe curialit' carpũt. Itẽ ſi ꝓ diſpẽſationis bñficio nihil acq̇rũt, ꝓ diſpẽſatiõis inſtrumẽto pe
tũt. Item ſi ꝓ ſentẽtiaꝝ ꝓlatione nihil gliſcũt in poculẽtis ⁊ eſculẽtis largit' ꝓpinas prendũt.
Itẽ ſi poculẽta ⁊ eſculẽta ꝓ tꝑe nõ cõueniũt vaſa poculẽtoꝝ ⁊ eſculẽtoꝝ eorũdẽ loco ſuccedũt.
Itẽ ſi talia in vſu curiaꝝ nõ ſunt p̃tores cũ notarijs ſcribis ⁊ phariſeis portionẽ ſurripiũt: Itẽ
ſi ꝓ lege ſigilli nihil aꝑpetũt: ꝓ cera ⁊ cordula vſurpare ꝯſuetudinalit' nõ deſiſtũt. Itẽ ſi tabelli-
ones vltra taxã nihil req̇rũt, ꝑ inutilẽ tñ verboꝝ cõglutinationẽ plus debito rapiũt. Itẽ ꝓcura
tores ſi vltra metas ſibi traditas nihil petũt ꝑ negligẽtie tꝑorẽ ꝑtes dãnificare nõ obmittũt.
⁊ al's infiniti plures q̃cq; ſunt exq̇ſiti curialiũ ⁊ ſubtilitatũ modi ⁊ modoꝝ ⁊ moꝝ ⁊ modulatio
nũ ingenia. ꝓnũc vlterioriſ diſpendij cauſa vitãdi nõ ſcribẽda quibꝫ xp̃ifideles: imo paupes ⁊
p̃ſertim clerꝰ ꝑ clericos ⁊ etiã ꝑ clericoꝝ p̃ſidẽtes angariant' ⁊ pangariant' ⁊ anguſtiant' ⁊ colle-
ctant' ⁊ taxant' ⁊ mulctant' ⁊ torq̃nt' ⁊ ꝓuant' ⁊ ſpoliant' ⁊ denudant' ⁊ exhauriunt' ⁊ p̃muñt' ⁊ ꝑ-
ſecutionẽ patiunt' ꝓpter iuſticiã lõge a nobꝭ repulſam ⁊ dicãt clamitãdo vt q̇d libertas mea iu-
dicat' ab aliena ꝯſcia. j. Corinth. x. an ne fruſtra ꝓut p̃mittit' legũ auxilia de libertatiſ ⁊ emmuni-
tatis eccl'iaſtice munimẽte cõcionãtia audent innocẽtiꝰ: in q̃s cõmittẽdo tã violẽter nõ abhor

Vicarius. Tu pleruq; gentis lingua ſacratiſſimi iuris peritos ꝓut ſcia quali- (remus.
bet ignorãtis hꝫ inimicos. Noſtriſ aũt tꝑibꝫ nõ vidi quoſlibet hic aut alibi

Felix. Teneritas annoꝝ vos excuſat a noticia lõge lateq; p̃- (malicia talit' cõtamiatos.
teritoꝝ. vñ ruſticꝰ antiquꝰ ⁊ dyabolus in h̃ cõparaut'. q꞉ nõ tñ a lõge p̃terita: ſed ꝑ
experientiã geſtorũ ꝓnoſticant vetuſtorũ futura. ⁊ cũ ſupra dixeritis notanter de canitie mea
q̃ ſcdm Salomonẽ quondã fuit ſenũ gloria. Sap. iiij. ⁊ igit' de tam lõgeue p̃teritis ⁊ p̃ſenti-
bus latiſſimis: mecũ eſt memoria. vnde noueritis nã quondã iuſticie iuriſq; regularis videlicꝫ
canonũ ⁊ quondã legũ cõditores floruerũt hic ⁊ in patria pace glorioſa gaudẽtes. ſed ꝓnũc co-
rundẽ ꝯditoꝝ imo miniſtroꝝ ſuoꝝ ſucceſſores paciſ iuriſq; iuſticie crudeliores p̃ ceteriſ ſunt ꝑ-
ſecutores ⁊ aduerſus eq̃tatis normã ſeditioſi bellatores. ⁊ ſi omis gens ⁊ regnũ in ſe diuiſum
deſolabit'. vt dixit veritas. Matth. xij. Attẽdite popule meꝰ gẽtes ⁊ regna. ⁊ reginẽ. ⁊ reginẽ
ta. ⁊ regniculos regni iuriſperitorũ. iuriſpatronorũ. iuriſconſultoꝝ. iuriſtarũ. poſtulatorũ. ad-
uocatorũ: cauſidicorũ. rogatorũ. ⁊ legiſlatorũ qualitercũq; ⁊ vndicũq; cõgregatoꝝ ꝙ in ſe nũ
q̃ꝫ ſunt vniti: neq; cõcordes: neq; cõformes ſed cõtinuo diuiſi. diſcordes. diſcrepãtes. diſſipan
tes: ⁊ ꝑiculoſiſſime lombardica ſeditiõe tanq̃ Gibellini ⁊ Gelfi partiales. ⁊ ſi nõ v̄bis ſed ſcri-
pturis ſunt ꝑtinenter aduerſantes. Nã ille q̇ dixit. Pax vobis ego ſum. ⁊ iterum. Ubi duo vel
tres ꝯgregati fuerint in noĩe meo: ego in medio eoꝝ ſum. Matth. xviij. ⁊ ille nunq̃ mediabit
ſe in cõuentũ malignãtiũ qui ꝯiungunt' in iſtiꝰ noĩe q̇ Job virũ crudeliter affligebat patiẽtiſſi-
mũ. Nã ſi ſcrutinio ſcrutamini. hi bellatores demõibꝫ in hoc ſunt nequitiores: q꞉ ſcꝫm Greg.
moral'. xxxiiij. c. iiij. demões inter ſe nunq̃ diſcordant. ſed illi bellatores ſiue cõiuncti ſiue ſegre
gati: nunq̃ cõcordari cõſueuerũt. ⁊ ꝑ hoc hactenꝰ eccl'iam regis pacifici nõ tñ particularem
ſed vniuerſalẽ. vt patuit in cõcilijs generalibꝫ ꝑiculoſiſſime frequẽtius dilaniando lacerabant

Vicarius. Et q̇d hec ad publici iuris miniſtros
ꝑ te ſupra tam notanter ſpecificatos.

Felix. Noſtis qđ ſcriptũ eſt
ꝑ ꝓphetã. Cũ ſancto ſan

ctus eris: ⁊ cũ ꝑuerſo ꝑuerteris. Pſ. xvij. Et igit̃ nõ tantũ dicti bellatores. ſed oẽs ſibi cõmuni
cãdo ꝑuertunt̃ cõuerſantes. Et exẽplũ pariter videmꝰ in equoꝝ mangonibꝰ. Nã ſcriptũ eſt ꝑ
ꝓphetã ꝑdictũ Pſ. xxxij. Fallax equꝰ ad ſalutẽ. Sup q̃ dicit Caſſiodorus. qꝛ ille videlicꝫ equꝰ
dũ cãpos appetit: dũ pedes pre propera feſtinatiõe ꝑmiſcet: ſalutẽ ſeſſoris cuſtodire nõ ꝑualet.
⁊ qꝛ ſub modeſtia nõ gradit̃: ruinoſis caſibꝰ ſemꝑ exponit̃. Falſus eñ dictus eſt equꝰ: eo ꝙ ſo
let fallere in ſe ꝑſumẽtes. Hec ille. Et dixit poeta. Seruãt raro fidẽ. mulier. ſors. niſus. ⁊ equꝰ.
⁊ igit̃ omẽs equoꝝ vẽditores ⁊ emptores q̃ ꝓprie dicunt̃ mangones ⁊ ipis cõuerſantes pariter
ſunt ſine verecũdie ruga ſeu rubore fallaces: ⁊ ex defraudatiõis negociatiõis fallacia ſe nutriẽ
tes. Vñ videmꝰ ꝙ in equoꝝ cõmertio pr̃es decipiunt filios ⁊ nepotes ⁊ filij parẽtes: ⁊ inter ſe
cognati ⁊ ſilr̃ cõſodales ↄtinuo ſunt cũ eq̃s fallaces. Vñ notant̃ ad ꝓpoſitũ legit̃ de quodaꝫ
abbate q̃ habuit eq̃s multũ inutiles: ⁊ hoc labore laſſatos ⁊ neruis cõfractos: ⁊ igit̃ quendam
cõuerſuꝫ barbatũ miſit extra monaſteriũ ad quaſdã nũdinas ad vẽdendũ illos. ⁊ dum cõuer-
ſus ꝑ equiriã illos ꝑduxit. mox emptores illico ſuꝑuenientes ⁊ de valore ſingulorũ interrogan
tes fidelit̃ de ipſaꝝ cõditionibꝰ informauit. ⁊ vt nõ cõpararẽt auiſauit. q̃bus auditis: ⁊ ꝓpterea ꝑ
oẽs hmõi equis ad emendũ refutatis: cõuerſus illos ad monaſteriũ reduxit. Cui abbas: q̃re de
prauatos eq̃s tales nõ vẽderit? At ille pat̃ venerãde: poſtq̃ defectꝰ equoꝝ illorũ ꝓpalaui: em-
ptores nõ inueni. Et abbas inſultauit increpãdo cõuerſum: q̃re tales occultos defectꝰ equoꝝ
reuelaſti? Aſt ille. Monaſteriũ hoc intraui ad ſaluandã aĩam meã ꝑcioſiſſimo ſanguĩe xp̃i re
demptã quã maculare ꝑ beſtiã nolui viliſſimã. Quo audito abbas obticuit ⁊ fortaſſis ↄſide-
rauit: qꝛ hic vir ſapiẽs ↄ naturã equoꝝ dñabat̃ aſtris ⁊ alios fallaces cũ fallacibꝰ eq̃s ad fallax
mercatũ dirigere decreuit. Et ſic ad ꝓpoſitũ fallaces ꝑ̃tores ⁊ legiſlatores miniſtros ꝓducunt
eq̃les. ⁊ v̾bo ſilr̃ ⁊ exẽplo ↄſtituũt peiores. qꝛ ſcriptũ qd̃ a p̃latis agit̃: de facili a ſubditis tra-
hit̃ in exemplũ. de vo. Magne. de quo pulcre Greg. ſuꝑ Ezech. lib. j. Omel. xj. poſt multa. Sꝫ
ſanguinẽ eiꝰ dñs de manu eiꝰ req̃ret: qꝛ ipſe hũc occidit q̃ euꝫ tacẽdo morti prodidit. In quibꝰ
vtriſq̃ ꝑ̃ſandũ eſt quantũ ſibi ↄnexa ſunt pctã ſubditoꝝ atq̃ ꝑ̃poſitoꝝ. qꝛ vbi ſubiectꝰ ex ſua
culpa morit̃: ibi is q̃ preeſt quĩ tacuit reus mortis tenet̃.

Vicariꝰ. Intelligẽti ſat eſt. ⁊ fortaſſis ruminãti ꝓdeſt. ſꝫ di-
cit Innoc. iij. per ine vir inclitꝰ gaudemꝰ in dño.
Quid eñ ad nos ſm aplm̃ de his q̃ foris ſunt iudicare. de diuor. c. penul. j. Cor. x. ⁊ letemur
qꝛ nll'us de nr̃o Cõſtantieñ. foro ꝑniali tãgit̃ vel ↄtentioſo mũdi ſũt eñ manꝰ ipoꝝ ſine dolo.
Fateor inq̃ qꝛ cũcta ꝑ mũdi climata ſub Romãe eccl'ie dñationis obediẽtia infinite ſunt dyo-
ceſes ⁊ ordinarioꝝ ꝑ̃toria. ⁊ poſſibile credit̃ qd̃ cõiter vel diuiſim ꝑ hec vl' alia vel forte (qd̃ ab-
ſit) in romana curia tales vl' cõſiles ſunt extorſionũ tunſiões. aut in via morũ talit̃ exorbitan-
tiũ diſcrimĩa. qꝛ dũ ꝓpria deſunt (ꝓut ꝑ̃diximꝰ) freq̃nt̃ ſequunt̃ aliena. vl' ſine defectu. i. diues
rapit q̃s que ſunt minime ſua. ⁊ licꝫ illa ſint cõmuniſſima pctõꝝ diſcrimĩa. de ipſis tñ horren-
de dicit Aug. ⁊ eſt reg. iu. li. vj. ꝙ pctm̃ nõ dimittit̃: niſi reſtituat̃ ablatũ. ⁊ niſi taliter fiat nõ ſpe
ramꝰ ꝙ ↄfeſſio nec ↄtritio: nec penitẽtia nec abſolutio nec indulgẽtiaꝝ remiſſio: nũc aut in fu-
turũ nulli taliũ ꝓficiat. de q̃ plenꝰ ſcripſiſti in Felix nuꝑ in tractatulo de ãno iubileo. Sꝫ qꝛ tã
intrepide largit̃ allegaſti. ꝙ fruſtra legis implorat auxiliũ q̃ cõmittit i legẽ ac ſi diceres. In vnõ
reꝰ oĩm eſt reꝰ: vt in reg'a iuris deſleat. Scias ꝙ huiꝰ integritas reg'e ſtat in termis ſuis. vt col
ligit̃ ibidẽ in glo. Nã certũ eſt ſi vſurariꝰ agit ↄ vſurariũ nõ ꝓficit. ſed agẽdo ↄtra ſymoniacuꝫ
vel al's crimĩoſuꝫ. actio regule ꝓcedit. Sic in ꝓpoſito. ſi ⁊ inq̃ntuꝫ clerici ſunt vicioſi. ꝓpterea in
ſue libertatis emunitate nõ ſunt defraudãdi: nec mutue cõpenſationis tallione cõdemnãdi. hoc
videt̃ in clerico ꝓpter crimẽ depoſito q̃ nihilominꝰ ꝑuilegiat̃ ꝙ ipm̃ ꝑcutiẽs ſit excõicatus. de
q̃ plene de pe. c. ij. li. vj. in glo. vlt. ⁊ Archid. ibidẽ. Fateor aũt ꝙ curialiũ exceſſus ſunt puniẽdi
ꝑ ſummũ vel inferiores põtifices aut ipſorũ vicariatꝰ aut locũtenentiũ potentatꝰ. Nam dicit
Greg. Error cui nõ reſiſtit̃ approbat̃. et v̾itas dũ minĩe defenſat̃ opp̃mit̃. negligere q̃ppe cũ poſ
ſis ꝑturbare ꝑuerſos: nihil aliud eſt q̃ fouere: nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte q̃ manifeſto
facinori deſinit obuiare. lxxxiz. diſt. c. Error. Quid eñ prodeſt illi ſuo errore nõ pollui q̃ cõſen
ſuꝫ ꝑ̃ſtat erräti. ibidẽ. c. ſe. Et cõſentire videt̃ errãti q̃ ad reſecãda que corrigi debent nõ occur-
rit. Ibidẽ ꝑ eundẽ. Et prout ſupra notabiliter ꝓtuliſti firmit̃ credimꝰ nõ dubitandũ ꝙ ꝑ̃ſidẽ
tes ꝑ corporis negligentiã aut crudelis auaricie neq̃ciã ſciẽtes ⁊ tacendo cõſentiẽtes: aut qd̃
deterrimũ eſt ꝑticipãtes ꝙ plus pro ſuis patiant̃ ſubiectis q̃ xp̃o pro fidelibꝰ vniuerſis. ⁊ illoꝝ
ꝑpetuo nõ erit portio ſalutis. quia ꝑpetim cũ ſubditis nõ volunt ſatiſfacere leſis. Celũ autem

⁊ terra peribūt: verba aūt mea nō peribūt. vt dixit xp̄s Matth. xxiiij. ⁊ Lu. xxj. ⁊ p̄cedētia dixit chriſti vicari⁹. ⁊ ſcḋm doct. finalit̄ celū ⁊ terra peribūt. i. occupant̄ per ignē. ſicut diluuij tempore per aquā. ⁊ ꝯſequenter hic ignis penā predonib⁹ pretactis infert obſtinatis ſempiternā.

Felix. Durus eſt hic ſermo: q̄s poteſt eū audire? Joh. vj. Et igit̄ abijciam⁹ opa tenebraꝝ ⁊ induamur arma lucis. ad Rom. xiij. Nā dn̄s ſpūs eſt. vbi aūt ſpūs dn̄i: ibi libertas. ij. Corinth. iij. Qui aūt ꝓſpexerit in lege ꝑfecte libertatꝪ ⁊ ꝑmanſerit. hic btūs erit in facto ſuo. Jaco. j. ⁊ igit̄ libertatē nō debem⁹ ſperare in p̄ncipib⁹: in filijs hoīm in q̇bus nō eſt ſalus. Nā experior p̄dictis ſincere rimatꝪ ꝙ tantū valēt emunitatis eccl'iaſtice libertates: quātū hūane maioritatꝪ poteſtates. ⁊ q̄ caret hui⁹ p̄tātis auctoritate. caret hui⁹ libertatis p̄tāte. Et prout ꝑ̄tactū eſt: cōtra potētiores eccl'iaſtice libertatꝪ iura nulli faciūt honores. ⁊ q̄libet tm̄ iuris habet quantū auctorizare valet. Quāobrem obmiſſis altricationib⁹ de tranſitorie libertatꝪ prerogatiua: ſed ſtudioſe fruamur eterna: qua ſcḋm Apl'm creatura liberabit̄ a ſeruitute corruptionis in libertatē glorie filioꝝ dei. ad Rom. viij. Et cui dn̄s dederit hanc libertatē: ſic eſt dn̄s cū eo. Judic. vj. ⁊ tūc nō erim⁹ ancille filij ſed libere: qua libertate liberauit nos xp̄s. ad Gal. iiij. per infinita ſecula ſeculorū benedictus. ⁊ Amen dixit vicarius.

De boni et mali occaſione. Tractatus eiuſdem.

Ui occaſionē damni dat damnū dediſſe videt̄. De quo ſatis legit̄ ⁊ no. in c. Sicut. de teſtib⁹. ⁊ doct. ibidē in ſuis collationib⁹. Sic Eua mater nr̄a occaſionē damni dedit ꝑ qḋ totius generꝪ hūani ꝓpagatio damna miſerabiliter ſuſtinuit. vt Gen. j. Sic dyna filia Jacob pulcra nimis: ſe gentib⁹ protulit. ⁊ oppreſſa magne cedis occaſio fuit. vt Gen. xxxiiij. Et pulcritudo Berſabee dedit occaſionē adulterij Dauid. vt. ij. Reg. xj. Sic colloquia praua corrūpunt bonos mores. j. Corinth. xv. Sic a cōtrario dicere poſſem⁹ quod eſt fortiſſimū argumentū in iure. qui virtutib⁹ occaſionē dat: virtutes dediſſe videt̄. ⁊ qui virtutez verborum fideliter ſeminat: ⁊ iniquos de vicijs reuocat: ⁊ ad opera virtutuz prouocat: nonne virtutes feciſſe (ratio vera magiſtra) ſententialiter determīat. Sic Paulus ⁊ apl'i cōſequenter ⁊ doctores eccl'ie vicia ſolerter extirparunt. ⁊ virtute magna v̄tutes inſeruerūt: ⁊ gentes ad celos intrare cōpellēdo deſtinauerunt. ꝓpterea tales merito laudant ⁊ exaltant chriſtifideles. quoniā ꝑ ipſos ſunt facti ſummi celorū ciues. ⁊ quare non pariformiter laudaremus ⁊ ſuperexaltarem⁹ terrarū tyrannos. reges ⁊ p̄ncipes qui quondā ſua crudelitatis ſeueritate: martyres infinitos ad celos prouexerūt. imo Judā ⁊ Pylatū qui pro ſalute nr̄a chriſtū in morte tradiderūt. ⁊ ꝑ hoc humani generꝪ redēptioni p̄ncipaliter occaſiōis cauſam dederūt. Nam chriſti natiuitas ⁊ hūanitas ⁊ baptiſmi ſeueritas: ac ſermonū ſuoꝝ benignitas ⁊ ſignoꝝ magnanimitas pro redēptiōis humani lapſus nō profeciſſent: ſi illi duo viri ⁊ cōſequēter milites chriſti crucifixores. mortis interitū chriſto nō intuliſſent. Nunq̇d ergo laudabimus eos? et cōſequēter moderni tēporis tyrannos p̄ncipes ⁊ p̄latos qui patēter affligūt ſibi ſubiectos. ⁊ tales ſubiecti quēadmodū martyres predicti in ſuis tribulationib⁹ fuerunt patiētes. ⁊ prout Aug⁹. dicit in ſer. de martyrib⁹. Qui nō abhorret eorū patientiā: placuit ad eorū gloriam. miſeria enī putabat̄ dura pati ⁊ aſpera in carne. quia reuera moleſtū eſt. niſi enī eſſet moleſtū omnibus: non eſſet martyrib⁹ glorioſum. Hec ille. Immo ſi ſubtiliter cōſideram⁹: etiam dyabolus eſt laudādus. qm̄ dei creatura ⁊ ipſius metu multorū euitant̄ criminū reatus. ⁊ ſcḋm aliquos ſi dyabolus nō eſſet: cler⁹ nō hr̄et vnde viueret. ⁊ ſic papa cū cardinalib⁹ egeret. qm̄ nō eſſet ali⁹ ꝑ quē ꝓplus cōminādo ad dandū ⁊ offerendū cōcitaret̄. Perpēdam⁹ quāte bonitatꝪ ⁊ virtutꝪ tales tyranni p̄lati quoqꝫ ꝑſecutores: ſunt occaſio ⁊ occaſionis bone quoqꝫ ꝓmotionis cooperatores. Nā de tribulatiōe dicit ꝓpheta. Prope eſt dn̄s his q̄ tribulato ſunt corde. ⁊ humiles ſpū ſaluabit. Multe tribulatiōes iuſtoꝝ: ⁊ de his oīb⁹ liberabit eos dn̄s. ⁊ mors pctōꝝ peſſima. ⁊ ad dominū cū tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. vicz ad vtilitatē corpis et ſic tollēdo tribulatiōes vel augmētando in profectū ſalutꝪ eterne. de q̄ legit̄ Jac. j. Omē gaudiū exiſtimate fratres cū in tēptationes. i. tribulationes varias incideritis. Et iſte eſt ignis tribulatiōis quo dominus

purgat illos q̃s vt aurū ⁊ argentū reputat. ⁊ tūc gaudere debꝫ hō cū ſe videt in igne tribulatio=
nis poſitū. vt apl̃i q̃ gaudētes ibāt a cōcilio ꝑſecutoꝝ. Vñ Bern̄. Cōſolatiōes tpales ſunt via
ad penā ⁊ magni mali generāt materiā ⁊ animā inficiūt. tribulatiōes eñ animā lauant a macu
la. ⁊ ſcoria pctōꝝ. Plures eñ vincunť in ꝓſperitate deliciaꝝ q̃ꝫ in aduerſitate tēptationū ſed
pauciores ſunt q̃ cadūt in aduerſitate tēporaliū ⁊ plures ſunt q̃ labunť tēporalibꝫ abūdantijs.
O deus quō aliq̃s probabiť eſſe tuꝰ verus amicꝰ niſi q̃ pro te voluerit aduerſa ſuſtinere. Naꝫ
illos filios tuos ꝓbabis q̃s corrigere nō deſiſtis: cū dñs filiū quē diligit corrigit. maledictus
filiꝰ quē dñs corrigere cōtemnit. ⁊ quāto tribulatio fuerit intenſior. tanto magis cōſolabiť di=
lectus. quia dixit dñs. Quoniā in me ſperauit liberabo eū: protegaꝫ eum qm̄ cognouit nomen
meū. Clamabit ad me ⁊ ego exaudiā eū. cum ipo ſum in tribulatiōe: eripiaꝫ eum ⁊ glorificabo
eū. Longitudine dierū replebo eū: ⁊ oſtendā illi ſalutare meū. Inimicos eius induā cōfuſio=
ne ſuꝑ ipm aūt efflorebit ſanctificatio mea. Vñ in vitiſpatrū legiť ꝙ quidaꝫ ſenex dixit fratribꝫ
ſuis poſt multa. Ego ꝑ ſingulos dies ſtatui in corde meo: reputās me ſemꝑ audire hec verba a
dño. ſuſtinete ꝓpter me ⁊ ego vos quieſcere faciā. ⁊ adhuc modicū decertate ⁊ videbitꝭ gloriaꝫ
meā. ſi diligitꝭ me ⁊ filij mei eſtis. ad patrē vocantē reuertimini. ſic fratres cogitate ꝙ ꝓpter vos
multa paſſus ſum ⁊c̃. Et infra. Celū ⁊ terra tranſibūt. ⁊ eſtius amecꝫ deꝰ amicū ſuū ſine tribu=
latiōis aduerſitate trāſire ꝑmittat. Hec ille. Hoc celū aūt hic ⁊ alibi perire intelligiť. ⁊ nō aliud
in q̃ volucres celi moranť. ⁊ terra que pedibꝫ nr̄is calcať: que ambo olim aq̃ diluuij cooperuit
in fine dieꝝ ignis occupabit. Sicut aūt fides ſine operibꝫ mortua eſt ⁊ ocioſa. Jaco. j. ſic tri=
bulatio ſine patiētia defuncta eſt. Et igiť q̃dam ſanctꝰ pater in egypto in remotis in exercitati=
one ab alijs ſolus. ⁊ ab alio p̄re viſitatꝰ protulit poſt multa. Nō ſum dignꝰ vt patiar ꝓpter de=
um. nō ſum dignꝰ vt deus parcat mihi: imo nō ſum dignꝰ vt deus det mihi tribulatiōes. quo=
niā omniū mundanoꝝ patiebať ſollicitudines. Unde quidam doctor ait: de melioribꝫ q̃ deus
dat in hoc mūdo eſt pati. quod dedit ⁊ filio ſuo ꝓprio: quia ſibi nō pepercit. ⁊ in hoc viri ſan=
cti vtriuſqꝫ teſtamēti ſunt glorificati. ⁊ quāto ſol clarior alijs ſideribus. ſic patientia ceterꝭ vir
tutibꝫ. Hec audiēs quidā bonus homo vt exercitareť in patiētia. contraxit matrimoniū ſedu=
cū muliere crudeliſſima. in finē vt patiētie pondus ſuſtineret cū triſticia. ſed cum terribilis illa
mulier ſibi cohabitaret. ⁊ mores ſeueritatis cōſuetos exercitaret. ⁊ vir cōtinuo patienter tacē=
do cōtumelias ſuſtineret. ſic demū certandi materiā nō inuenit ⁊ afflicta tedio per viri patien
tiā quieuit. Unde legiť in vitiſpatrū ꝙ quidā iuuenis ſimplex monachꝰ quaſi a puericia in de
ſerto religioſe nutritus. audiēs a quodā peregrino fratre fore magna litiū prelia foris in ſecu=
lo: ⁊ inquit ad abbatē ſuū. Pater: dic mihi q̃d ſunt lites ⁊ prelia ꝓnunc extrinſecus que mo=
uenť in terra. Et ait pater. Ecce te docebo. Habemus vnicā amphorā quam ponamꝰ in me=
dio. ⁊ taliter. poſita. dicas cōtinuo: hec eſt mea. ⁊ taliter inquit ⁊ ſenior. hec eſt mea. Et ait iu=
nior. ſum cōtentus. Et dixit ſenior. ſi aliter nō vis reſpondere: tunc nō poterimus contendere
aut lites ⁊ prelia mouere. maneamꝰ igitur in bono pacis cum mētis tranquillitate. ſiue bello=
rū gentis informatiōe. Sed nunc reuertamur ad ꝓpoſitū. an ne laudabimus illos qui ſue au=
ctoritatis aut prelationis ſollicitudine vel conſilij vel promotiōis fauore dederunt occaſioneꝫ
aut occaſionis cauſam ꝑſecutionis triſticie vel tribulationis. ⁊ cōſequenter venerabilis pati
entie regulariter ſubſecute: ⁊ ſignanter innocentibꝫ vt fuerūt perſecutores in chriſto ⁊ in ſan=
ctis ſuis martyribus. ⁊ videť ꝙ ſic. ⁊ nihilominus chriſtus ⁊ Stephanꝰ orabant pro ſuis ꝑ=
ſecutoribus. Sit igiť chriſti actio noſtra inſtructio. Et ipſe dixit. Qui ſequiť me non ambulat
in tenebris. Et dixit Grego. Ille veraciter caritatē oſtendit qui amicū diligit in deo. ⁊ inimi=
cū propter deū. Et iterū dixit chriſtus. ⁊ hoc habeť in regula ſancti Franciſci. Diligite inimi=
cos veſtros ⁊ benefacite his qui oderūt vos. Matth. v. Sed quoniā hec materia peritis eſt
quotidiana. ſimplicibꝫ tamen non erit cōtemnenda. Nā dicunt doctores in hac materia ꝙ be
nefacere bonis p̄ciſe in ſpe tēporalis lucri ⁊ cōmodi: nō eſt meritoriū. quia hoc non eſt gratio=
ſum nec mercede dignū. Matth. v. ⁊ Luce. vj. Si diligitis illos qui vos diligūt: quā merce=
dē habebitis? Secūdo benefacere gratia accepti beneficij eſt virtuoſuꝫ ⁊ meritoriū: ſm̄ ꝙ gra
titudo eſt opus iuſticie. Tertio ꝙ benefacere bonis: vt q2 ſunt boni ⁊ virtuoſi eſt magꝭ merito
riū. q2 hoc eſt opus non ſolū iuſticie. ſed ⁊ ꝑfecte amicicie. Quarto ꝙ bñfacere bonis: q2 ami
ci dei ſunt: maxime meritoriū eſt. quia iſte eſt actus perfectior amicicie: qui poteſt haberi circa
proximū propter rationē ſuperius per Grego. allegatā. Sed nunc dicamus de benefaciendo

malis ⁊ inimicis ſup̱ illo verbo xp̄i. Diligite inimicos vr̄os. In materia tali ponant̄ tales concluſiones. q̄ beniuolentia circa inimicos eſt neceſſaria. ſcȝ velle eis bona glorie ⁊ gratie. ⁊ illud eſt neceſſariū ⁊ generale p̄ceptū. Hoc probat̄ per ratione᷑ ⁊ gloſam ſup̱ illo v̄bo p̄dicto ſcȝ Diligite inimicos. ⁊ exponit̄ prout iā dictū eſt. Secūda ꝯcluſio q̄ optare talibꝫ bona fortune. hoc eſt vt fiant abūdantes ⁊ proſperiſ ſucceſſibꝫ feliciores: nō eſt preceptū: qm̄ talia ſimpliciter optare inimico nō teneor ꝑ que ſibi ⁊ mihi noceat. Tercia ꝯcluſio q̄ benefacere inimicis in caſu neceſſitatis eſt p̄ceptū. Hoc ꝓbat̄ per illud Exod. xxiij. vbi p̄cipit̄ q̄ ſi quis occurrit boui vl̄ aſino inimici erranti q̄ debeat ad viā reducere. ⁊ ſi inuenerit eos oppreſſos ab onere: ita q̄ deficerent niſi iuuarent̄: ipſis ſuccurrere dꝫ Iuxta illud. Benefacite his q̄ͦ oderūt vos Quarta cōcluſio q̄ benefacere inimicis extra caſum neceſſitatis nō eſt preceptū. Iſtud probat̄ ꝑ predicta ⁊ ꝑ gloſam ſup̱ v̄bo. Qui oderūt vos. vbi dr̄ q̄ hoc facere eſt cumulus meritorū vel opus ſupererogātie: ⁊ nō cadit ſub p̄cepto. Quīta cōcluſio q̄ habere pacē cū inimico ſi eſt poſſibile ⁊ honeſtū: eſt p̄ceptū generale. Vn̄ apl's ad Rom. xij. Cū oībus homibꝫ pacē habētes. ſupple ſi eſt poſſibile. Vn̄ in p̄lio aut bello publico ex iuris diſpoſitiōe ꝑmiſſoria ꝑ principē in dicto pro re publica pōt pater bellare cōtra filiū: ⁊ ecōtra. ⁊ frater contra fratrē. prout hec ⁊ alia clare ſcripſi nuꝑ in libro de nobilitate in capitulo de bellis ⁊ belloꝝ exercitatiōe. Sexta cōcluſio q̄ petere vindictā de inimico motu ire: eſt ſimplicit̄ illicitū. probat̄ hoc ꝑ glo. ſup̱ illud. Qui iraſcit̄ fratri ſuo reus erit iudicio. Septima ꝯcluſio. petere vindictā de inimico zelo iuſticie eſt licitū. ꝓbat̄ ꝑ cōmunē ſtilū ⁊ obſeruantiā curie Romane ⁊ alioꝝ cōſiſtorioꝝ per vniuerſum mundū iudicialiū ꝯſuetudinē. ⁊ ſi hoc nō eſſet. nemo ſecurus ꝑſeueraret. vt le. ⁊ no. de iniu. quaſi ꝑ totū. Octaua ꝯcluſio q̄ petere vindictā ratiōe ꝓpriē emende eſt licitū. ita q̄ orōnis dn̄ice non offendat̄ decretū quo dicit̄. Dimitte nobis debita nr̄a. De q̄bus oībus tales recipe recapitulatiōes Primo q̄ dimittere iniuriā petenti: meritoriū eſt ad ſalutē. vt patꝫ ex iā dictis. ſed nō teneor ſatiſfactionē dimittere. Secūdo q̄ dimittere nō petēti nō eſt neceſſariū. ſed ſupererogatiōis ⁊ conſilij. Et igit̄ inimico q̄ inique me leſit ante occaſionē leſioni dedit. ⁊ iuris traditiōes nō ſeruauit nō teneor ſicut prius familiaritatis officia miniſtrare. de quo p̄ ceteris clari⁹ ſcribit Guilh. durādi q̄ dicit̄ ſpeculator iuris in rōnali diuinoꝝ ſup̱ dn̄icam orationē: ⁊ p̄ſertim ſup̱ illo pūcto. dimitte nob̄ debita nr̄a. ⁊ ibi ꝯcludit̄ q̄ cū eccl'ia orare pro inimicis nemo ſpernat. ſed pro inimicis fidei nequaq̄ꝫ vt prouīc habet̄ in practica ꝯtra paganos xp̄ifideles ꝑſequētes. de anno dn̄i. M. cccclvj. ab orientalibꝫ plagis violenter irruētes: quos p̄cibus xp̄ianorū vidimus in vaginā ſuā reuertētes. ⁊ infinitos gladio nr̄o corruētes. Sic ⁊ Moyſes orauit ꝯtra inimicos ſuos videlicꝫ Amalechitas. Exod. xvij. ſic Helyas de volētibꝫ eū cōtemptibiliter ⁊ in cōtumeliā creatoris ad idolatriā trahere dicētes. Homo dei deſcēde: ⁊ ait helyas. Si homo dei ſum. deſcendat ignis de celo ⁊ deuoret te ⁊ liberos tuos. ⁊ ita factū eſt. vt. iiij. Reg. j. Sic ſanctus Thomas apl'us maledixit pincerne q̄ ſibi in nuptijs regis violenter alapā dederat. queꝫ ſubito crudeliter leo diſcerpebat. ⁊ eius manū canis ad mēſam portabat. Et ſic infiniti veteris ⁊ noui teſtamentoꝝ viri ⁊ p̄res ſancti ꝯtra inimicos ſuos crudeliter in ꝑſequēdo ꝑſeuerantes. petiuerūt auxilia dn̄i ⁊ profecerūt. Et igit̄ dixit Dauid ps. lxxxv. Deus iniq̄ inſurrexerūt cōtra me. ⁊ ſynagoga potentiū queſierūt aīam meā ⁊ non ꝓpoſuerūt te in cōſpectu ſuo. reſpice in me ⁊ miſerere mei. Fac mecū ſignū ī bono vt videāt q̄ oderūt me qm̄ tu dn̄e adiuuiſti me ⁊ cōſolatus es me. Sic legim⁹ de ſctā Anaſtaſia q̄ ſcripſit btō Criſogono q̄ oraret cōtra virū ſuum publicū paganū vt ſi de⁹ prouideret eū in malicia blaſphemie ꝑſeueraturū q̄ tolleret eum de medio vt bona ſua daret cultoribꝫ dei. Sic quondā canonici cathedralis Eyſtateñ. dolenter vidētes ſuū epiſcopū diuerſis enormitatibꝫ irretitū: ac eccl'ie ſue ſimilit̄ ⁊ clero necnon ꝓplo ſibi ſubiecto verbo ſimiliter ⁊ exēplo ꝑnitioſum. ex cōſilio peritorū de capitulo quoꝝ vnus ex poſt eſt fact⁹ ep̄us Brixieñ. tempe cōcilij Conſtantieñ. qd̄ floruit de anno dn̄i. M. ccccxvj. et odio bono quo Dauid iniq̄s odio habuit. ⁊ tm̄ legē dn̄i dilexit. cōuenerunt in vnū dicētes. Si placet deo: miſericordie tolat̄ de medio. ⁊ fiant dies ei⁹ pauci: ⁊ epiſcopatū eius accipiat alter. Fiant filij ei⁹ orphani ⁊ vxores eius vidue: quaꝝ multe ꝑnt cōcubine Salomōis fuerūt. nō ſit illi adiutor: nec ſit q̄ miſereat̄ pupillis ei⁹. quoniā dilexit maledictionē ⁊ veniet ei. ⁊ noluit benedictionē ⁊ elōgabit̄ ab eo ⁊c̄. ac ſummarie canonici p̄notati ex condicto aliquibꝫ in ſingulari totū pſalmū. cviij. videlicꝫ. Deus laudē meū ne tacueris ꝑ annū ſingulis diebꝫ recitarūt: ⁊ illico ante finē anni ep̄us p̄dictus expirauit. Nō aūt dicim⁹ vt de cetero quiſq̄ꝫ facere p̄ſumat nīa

ſi paticter inſpiratiōis diuine rudimēta ꝑcipiat. Nam olim in monaſterio Sublaceñ. ordinis
ſancti Benedicti qđ diſtat ab vrbe Romana ad duas dietas vel quaſi. ⁊ de eo ſcribit᷑ in. c. Cū
ad monaſteriū. de ſta. mo. In ſuꝑſcriptiōe. cui olim ꝑfuit abbas ſanct⁹ Benedictus. ⁊ ꝑ aliq̄
tempꝰa cōſeq̄nter abbates ⁊ cōuentus tante fuerūt religioſe ſanctitatis. ꝙ papa ꝓprio motu libe
raliter ipſos ab omī ſupioꝝ auctoritate: imo a ſummi pōtificis futuri ptāte taliter exemit. ꝙ tā
tū oipotentis dei maieſtatꝭ diſpoſitiōe ſubeſſent. ſolēniter litteris patentibꝫ ꝑuilegiauit. ſed ſuc
ceſſu tpis quodā abbate defuncto: cōuent⁹ ſeruatis ſeruādis ſibi ſucceſſorē elegit ⁊ talē qui lō
go tpe ſtuduerat: ⁊ ꝓptera monaſteriū intrauerat ⁊ ꝑlationē obtinuit. put obtinuerat. Quo ꝑ
acto cōuentuales diuīa ꝑfecerūt put cōſueuerūt officia. ⁊ de rebus abbatie ac adminiſtratiōis
ſue ſe nihil tanꝗ̄ mortui mūdo penit⁹ intromiſerūt. ⁊ interea dictus abbas inclinatione mali
gna ꝑuerſus monaſterij fruct⁹ taliter diſſipauit ꝙ frēs nec ſpūaliter nec corꝑaliter amplius ci
bare potuit. ⁊ finaliter frēs fame crucian tantū defecerūt ꝙ vix diuinū regularē quoqꝫ cultū ꝑ
ficere potuerūt ⁊ inuocabāt dn̄m ⁊ nō exaudiuit eos. Et dixit vn⁹ ex eis. ſonat itaqꝫ lex impe
rialis nō ſufficiūt verba niſi opus eſt facto. ⁊ ſolerter ſingulis ꝑpenſis cōuenerūt ⁊ ſummo pō
tifici querelā fecerūt. qui ꝓtunc ipſoꝝ ꝑuilegia nouit. ⁊ ſe de factis ipſoꝝ intromittere recuſa
uit. Hinc reuerſis nūcijs monaſteriū ꝑacta referentibꝫ. poſt cōſilia ruminata diligēter abbatē
in ſuū ⁊ improuiſuꝫ capitulū vocabāt ⁊ ꝑpetuis carceribꝫ incluſerūt. ⁊ aliū ſibi cōpetentē pla
tū ꝑfecerūt. Hanc hiſtoriā quidā periti cōtra ſummū pontificē videlicet iohannē viceſimum
quartū in cōcilio Cōſtantieñ. depoſitū allegabāt. ⁊ totā eccl̄iam ibidē preſentē ꝓ cōuentu ſum
mi pōtificis protūc inutilis allegabāt. Ex his colligim⁹ ꝙ contra ꝑncipes ⁊ ꝑlatos inutiles ⁊
iniquos ⁊ alios deo odibiles ⁊ iniurioſos. deū celū ⁊ terrā cū effectu realiter ⁊ effectualiter ac
verbalit᷑ inuocabim⁹. Sic fecit Iudas machabeus. ⁊ ſic ꝑ clamorū ꝑces xp̄ifideliū frequēter
tyrannoꝝ inſult⁹ patēter eſt ſublat⁹. Sic rex Boetij viri venerabilis rex Theoderic⁹ de Ho
tia rome crudeliter arrianoꝝ ꝑfidiam defendēs: palā ꝑ demones videbat᷑ corꝑaliter deporta
tus. ⁊ Dyoniſius de Sicilia tyrannoꝝ monarcha violēter fuit ſublatus. Sic nūc ad ꝓpoſitū
ꝑncipale redeam⁹. ⁊ ſagaciter ꝑpendam⁹ qualiter ꝑnotati ꝑncipes tyrāni ſilr̄ ⁊ ꝑlati tyran
nizantes tpibus modernis facto v̄bo ſiliter ⁊ exēplo occaſione damni dantes effectualit᷑ ſibi
ſubiectos fideles clericos ſiue laicos ſpūaliter ⁊ tꝑaliter multū enormit᷑ dānificantes. Et q̄ni
am malā habēt volūtatē quā dn̄s iudicat. ⁊ ſcriptū eſt. Voluntatē ⁊ ꝓpoſitū diſtinguūt male
ficia. Et Hieronymus dicit. Tolle ꝓpriā voluntatē. ⁊ infern⁹ nō erit. ⁊ igit᷑ ſalutis occaſio que
ꝑ cōtriſtatos ⁊ tribulatos ac anguſtiatos in patiētia xp̄i fuerit ſubſecuta. huiuſmodi ꝑſecuto
ribus non fructuoſa. ſed ad ꝑpetuū ſuppliciorū cruciatus ꝑnicioſa. ⁊ hoc maxime ꝓpter damno
rū pauꝑibus ſeu diuitibꝫ violēter illatorū ⁊ oblatorū ⁊ nō reſtitutoꝝ imo nō recognitoꝝ dāna
biliter nocumēta. Patet igit᷑ ex oibus ꝑdictis quō bonis ⁊ malis: amicis ⁊ inimicis ſit benefa
ciendū. ⁊ opus occaſiōis ⁊ oꝑatiōis tyrannoꝝ ꝑſecutorū ⁊ ꝑſertim iniquorū iudicū ⁊ ꝑfectoꝝ
ſit laudandū vel vituperandū. Vñ bonis benefacere ⁊ reddere bona pro bonis eſt oīm hoīm
benegratorū. ſed bonis malefacere ⁊ reddere mala ꝓ bonis: illud eſt ꝓprie maloruꝫ. Et ſunt illi
de q̄bus dicit Salomō Sap. ij. Oppꝛimam⁹ pauperē iuſtū ⁊ nō parcamus vidue. nec vetera
nos reuereamur canos multi tpis. ſit aūt fortitudo nr̄a lex iuſticie. vnde tales peſſimi ſunt. pau
perū oppreſſores. innocentū cōdemnatores. ⁊ iuſticie ꝑuaricatores. q̄bus dicet᷑. Ve vobis q̄ di
citis malū bonū ⁊ bonū malū. ⁊ ſm̄ Grego. hoc vt nō eſt aliud niſi ꝑpetue dānationis pericu
lū. de q̄ pleni⁹ in collatiōe ꝯtra iniq̄s iudices ſcripſi ſingulare cōpendiū. Audiuimus aūt ſepe
ꝑlatos neq̄ter ſiliter ⁊ ꝑſuleo ⁊ nequius iura ꝑlatiōis proſequētes. ita ꝙ ex vno ex incōuenienti
ti ſequant᷑ act⁹ peiores. Vñ nuper vacāte cathedrali q̄dam eccl̄ia. ⁊ dū de ꝑſulatiōis tractaret᷑
materia ⁊ doctores ſacroꝝ canonū ſui iuris ꝓduxerint documēta. inquit vn⁹ imperit⁹ ſed de
potioribꝫ. Obmittam⁹ iuris vr̄i ſubtilitatis intricamēta ⁊ eligam⁹ illuꝫ qui receperit numero
maioritatꝭ vota. ⁊ hic ꝑ colluſionis tractat⁹ deſideria quorundā ſibi nouerat adherētia. ⁊ pro
ut fuerat cōdictum: ita electiōis negociū fuerat celebratū. Nā quidā nobilis amicoꝝ potentia
machinatiōe ſiniſtra ꝑfectus fuerat. ⁊ peritioꝝ ſciētia ſalutaris ⁊ iuris canonici facultas ſuccu
buerat. De quo ꝓprie le. ⁊ no. in. c. Quia ꝓpter. de elec. Et quoniā in electiōis forma ꝑlatorū ſe
pe ꝑ peritos: imo in medio cōcilij Baſilieñ. in electiōe epi Baſileñ Frederici ꝑ peritiores fuit
erratū. Ideo magiſter Maudugottus olim de electiōe valde notabilē cōfecit tractatū. ⁊ con
ſequēter ꝑ ipm vel alios doctores ſolēniter gloſatū. Vñ quondā in ſimili caſu dixit quidā do

ctoꝛ pueroꝝ in grāmatica dū vidit imꝑitos in ſua decipi diligentiſſima practica. Hodie do=
nat⁹ meus ꝑ oēs ſex declinatiōes caſus in noſtri ꝑſulis electiōe habuit curioſiſſimi iuris ꝑn
cipatus. Nā nomīatiuus magnificētie nomē generoſum ꝑpoſuit. Genitiuus genealogie ꝓſa=
pia mirabiliter inſigniuit. Datiuus ſimoniace prauitatis marſupium largiter ꝓpalauit. Sed
accuſatiuus cōſcientie habuit remoꝛſum. ſed pre multitudie pugnantiū nō preualuit. Vocati=
uus vociferādo auribus inculcando ſinguloꝝ clā et palā nō dormitauit. Sed ablatiuus oīs
ſcrupulos cordiū auferēdo violēter ꝑbellauit acſi diceret. Fiat ꝓ ratione volūtas. que ꝓuīc
potenter ſi ſaltē de iure vel facto potēs eſt effectualiter ⁊ experiēter totius mūdi videt̃ fore maio
ritas. ⁊ ſuper vtriuſqꝫ iuris dictamen ipſius dominat̃ maieſtas. ⁊ vt frequēter ſcripſimus ꝯtra
potētioꝛes: iura nulli faciūt honoꝛes. ff. de ali. iu. mu. cau. fac. l. iij. Sed ſummarie hic prelatus
de quo ꝑmittit̃. taliter qualiter electus in hoc mundo ꝑualuit. ſed fructus ventris ſui multipli
catus ipſius virtutes ꝓpalauit. ſed quoniā belloꝝ actus cunctoꝝ huiuſqꝫ finis coronauit. ſed
quid initiū ⁊ finis ſit illius preſulis nouit ille qui cuncta preſciuit Sed nūc ad ꝓpoſitū qui oc=
caſionē damni tā pernicioſiſſimi dedit: nōne damnū dediſſe videt̃. dū indignū digniori ratio
nib⁊ predictis ⁊ cū ſex caſibus ꝑnotatis tā violenter prefecit. ⁊ exinde coꝛpus largiter refecit et
dānatiōis prunas apud inferos ardentioꝛes ſibi cōfecit. ⁊ hoc terribiliter ille ſenſit dū in ſaluta
ri ſuo anima eius defecit. Unde legit̃ q̄ quidā monachus ſinceritatis ſimplicitate cōuolutus
quoniā vidit impium ſuperexaltatū ſicut cedrus libani. ⁊ iniquos in terra deū celi nō recogno
ſcentes multipliciter exaltatos dilatatos ⁊ felicitatos. ſed bonos iuſtos ⁊ equos dn̄o iugit̃ ſer
uientes. ſuiſqꝫ cōtinuis obſequioꝝ ſeruitijs ⁊ mandatis obtemꝑantes ab illis iniquis oppreſ=
ſos: deſpectos ⁊ ſupplantatos. nouit igit̃ q̄ in ditione dei cuncta ſunt poſita. ⁊ q̄ talia nequaq̄
fierēt. cū etiā paſſer de tecto nō cadat ⁊ pilus de capite tuo nō fluat niſi diuine ꝑmiſſionis potē
tia diſponat. ⁊ igit̃ in amaritudine aīe ſue clamauit. in toto coꝛde ſuo aduerſis tribulationib⁊
⁊ anguſtijs multipliciter ꝯplexus. O dn̄e inquit taliter facis q̄ nemo diligit te. quoniā diligē
tib⁊ te: in nullo te videmus ꝑcere. ⁊ miſerabiliter nō deſinis affligere. ⁊ affligētib⁊ videris ꝯſen=
tire. Et dicit canonū auctoritas. Per tuos vicarios videlicet ſummos pōtifices tanq̄ ipſe ꝑ ſe
dixeris canonizata. q̄ facientes ⁊ ꝯſentientes pari pena puniunt̃. quis eſt qui dicat. Quare fe
ciſti hec omīa: cū de manu tua nemo poſſit eruere. Aut quis arguet te de pctō. ſed ꝓpter quēad
modū alij potētes ſeculi potēter irruis ⁊ nulli pauꝑꝝ tuorū misereris. nec eos ſublimabis. et
igit̃ murmurare me cōpellis tanq̄ tantoꝝ maloꝝ violēter occaſionē dederis. ⁊ damnū dediſſe
videaris. Cū aūt idē monachus huius ſui ſpūs intricatiōis inſultus animo mirabiliter reuol
ueret. ⁊ motus hmōi mutuo dimicātes cōpeſcere nō valeret abbatis ſui cū ſincera cōfeſſionis
⁊ contritiōis cōuolutionis ſui animi bella denudauit. Hinc abbas vir deſideriorū ⁊ prudens
principaliter ſue murmuratiōis et impatiētie tollere volens. murmurationis viciū in taberna
culis ſuis patrū in deſerto murmurantiū penas ꝓpoſuit. ⁊ q̄ ꝓpterea Dathan ⁊ Abyron terra
viuos deglutiuit. vt Numeri. xvj. ⁊ per hec et alia pietatis remedia per vinū ⁊ oleū vulneratū
ad patiētie ſtabulū ꝑduxit. Unde legit̃ in geſtis Romanoꝝ ꝑ ſenatū deſcriptis de imꝑatore
Gayo qui pro nobilib⁊ ⁊ armigeris ſuis grande feſtiuitatis cōuiuiū ⁊ certū diē diſpoſuit ſolē
niter in terra ſua ꝑconiſatū. et dū multis diuerſis quoqꝫ preparamentis hoc fieri diſpoſuerat.
Ecce die ꝑ ipſum prefinita et aliquib⁊ ſequētib⁊. celū cui nō poterat imꝑare pluuiarū niuiū ſi=
militer ⁊ grandinū coꝛuſcatiōes ⁊ mugitus tēpeſtatis terribiliter ꝓduxit. ⁊ imꝑatoris ꝑſum
ptionē taliter arrogantie penit⁹ impediuit. vnde grauiter imꝑatoꝛ cōmotus bellū cōcitauit et
indixit contra celū. et ipſum clamoꝛoſe defedauit vel diffidauit. ⁊ cōuenientius cunctis armo=
rū gentib⁊ tanq̄ ad pugnā ꝑparatis ⁊ ꝓperantib⁊ in vnū ⁊ ad ſonū tube ſimiliter pariter miſe
runt tela ſurſum cum importunitate magna. que violēter reuerſa fuerūt et infinitos de populo
ꝓſtrauerūt. Simile legit̃ in cronica tripartita de Juliano ceſare qui dicit̃ apoſtata. q̄ ieſum na=
zarenū dudū moꝛtuū ⁊ ſepultū diffidauit. ⁊ ſuos fideles per bellū publicū terribiliter inuaſit.
⁊ dū telo letaliter confixus de vita deſperaret. ſanguinē ꝓpriū manu ſua collegit. ⁊ aduerſus ce
lū tanq̄ contra xp̄m iactauit. ⁊ ait. O nazarene tu viciſti. ⁊ ſic damnabiliter expirauit. Sic de
plurib⁊ alijs legimus qui contra dominū fecerūt murmurationis inſultus. Unde factum eſt
in diebus noſtris in ciuitate Bononieñ. q̄ quidā armiger taxillis ludendo totam ſubſtanti=
am ꝑdidit. ⁊ ira ꝓuocatus ad eccliam ſancti Petronij ꝓperauit. ⁊ ad imaginē beatiſſime
virginis infantulū ieſum geſtātis in marmoꝛe ſculptā iuxta poꝛtā ⁊ extra eccleſiā ⁊ eius murū

patenter eminentẽ gladiũ irreuerẽter infixit. qui mox ſanguinẽ cruentãdo diffudit. ⁊ iſte ſcele-
ratus illico corpore diſparuit. et ꝙ dyabolus cũ corporaliter anima quoqꝫ cõiuncta ſurripue-
rit nemo dubitauit. Hec igitur imago ſignis claruit. et clerus ibidẽ illã imaginẽ intra eccl'iam p̃
dictã ad altare certũ ſibi diſpoſitũ ſolẽniter repoſuit. quã ſepius iniquitas mea proſpexit. ⁊ hec
quantũ de murmure dicta ſufficiũt. Sed de huius vite diuitũ ac iniquoꝝ ac p̃ſertim preſiden-
tiũ ꝓſperitatis iocundo ſucceſſu dicere cũ iã dicto monacho compellimur ⁊ lamentabiliter ꝓ
quotidianis diſtributionibꝫ querelas importune quoqꝫ neceſſitatis aggredimur. O dñe num-
quid ego ſolus ſum qui contra te flebilis querele moueor lamentatus. Sicut Boecius p̃dictus
cõtra fortunaꝫ ſuos mouebat fletus. Ecce ꝙ̃plures et innumerabiles oppreſſi per maioritatis
potentioris magnanimitates in hoc ſingulis diebꝫ angariati iugiter eiulantes et ſi te propter
altitudinis caſtri celoꝝ cõuincere nõ ſufficimus. nec teſtiũ multitudine proſperari ſperamus.
cauſas animaꝝ noſtraꝝ ⁊ paupertatis noſtre diſponere corã tua matre miſericordiaꝝ miſeri-
cordiſſima virgine Maria querulose lacrimabiliter nõ ceſſemus. Nos enĩ te diligentes pro-
pter te mortificamur tota die. eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. ⁊ ſi dixeris. Quoniã hec for-
ſitan mala ꝓpterea patimur quoniam peccauimus tibi ⁊ mandatis tuis non obediuimus. nec
te ꝓut debuimus ſinceriter et deuote dileximus. ſed in hoc quaſi reatu mundus ſtat quaſi vni-
uerſus. Attñ iuſti puniunt̃ ⁊ impij florent proſperant̃ ⁊ gaudẽt. vt dicã cũ propheta. Ecce ipſi
peccatores et abũdantes in ſeculo obtinuerũt diuitias. ⁊ dixi ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meũ ⁊ la-
ui inter innocẽtes manꝰ meas. ⁊ fui flagellatus tota die. ⁊ caſtigatio mea in matutinis. Prout
hec ⁊ alia Florentinꝰ videlicet pauper Henricus metrice proſequit̃ potentiã Friderici primi
imperatoris de domo ducũ ſueuie nati ⁊ p ſuos aulicos canes mirifice ꝑſecutus. ſed xp̃s cuius
miſericordie nõ eſt numerus. cuius reſponſionis deliberatio nõ eſt mora neqꝫ punctus tibi re-
ſpõdet ꝙ̃ totius querelã ſimiliter ⁊ p̃ces glorioſiſſime veſtre matris nõ deſpiciã. ſed miſericor-
diã ⁊ iudiciũ de me cãtatã nõ derelinquã. ⁊ igit̃ ꝑpende ſicut dilexit me pater et ego dilexi vos.
nõ eſt diſcipulus ſuper magiſtrũ. ſi mundus vos odit ſcitote qꝛ priorẽ me vobis odio habuit.
⁊ quoniã pater meus celeſtis mihi filio ſuo vnico ⁊ dilectiſſimo nõ pepercit. ſic caritas increata
mihi dilectiſqꝫ meis ꝑcere nõ decreuit. Hanc igit̃ dilectiõis legẽ caris ſuis in vtroqꝫ teſtamẽto
largiter demonſtrauit. Ecce ioſeph filius iacob futurus dominator egypti a ſuis fratribꝫ fuit
vẽditus ⁊ a muliere mala diffamatus. ⁊ demuꝫ carcerali pena mãcipatus. Eſayas innocens
ſerra lignea ſecatus. Hieremias in vtero ſanctificatus inimicorũ lapidibus fuerat obrutus et
cõcrematus. Ezechiel crudeliter excerebratus. Daniel in lacũ leonũ proiectus. Job patiẽtiſſi-
mus hũani generis inimico crudeliſſime traditꝰ. Thobias ſenior pijs operibꝫ in ſtano fuit ex-
cecatꝰ. Similit̃ ⁊ ſummarie noui teſtamẽti legimꝰ amicos dei fideles fore paſſos ineffabiles
martyrũ deteſtabiles cruciatus. Et ſi dixeris nunc habeo qđ volo. Si audemꝰ dicere hoc eſt
quod deploro. Mali enĩ dicũt nõ eſt deus eorũ: nõ eſt ſalus ipſis in deo eius. Prout olim filij
iſrahel ſubſannabãt gentes ⁊ arrogãter dicẽtes. Ubi ſunt dij eorũ in quibꝫ habebãt fiduciaꝫ.
de quoꝝ victimis comedebãt adipes ⁊ bibebant vinũ libaminũ: ſurgãt ⁊ opitulent̃ vobis ⁊ in
neceſſitate vos ꝓtegãt. Et ꝓut p̃diximus pungunt indignanter ⁊ colliſis dentibꝫ infremunt.
Propter hoc tu dñe paucos habes amicos. quoniã cõtinuo tales videmus indignanter angu-
ſtiatos. Sed christus tibi reſpõdet. O frater mirifice ꝑpendas tã breues fuiſſe martyrũ ⁊ alio-
rũ tribulatoꝝ ⁊ afflictoꝝ corroſionis penas in patiẽtie corona perpeſſas. ⁊ nũc ipſoꝝ tribula-
tionis glorie ꝯſolationes fore ꝑpetuas. ⁊ econtra tortoꝝ tã breuiſſimi temꝑis infelix ſolaciũ
ſimiliter ⁊ momẽtaneũ. ⁊ ideo iſtis diebus ⁊ ſemꝑ eorũ tortura hic incepit ⁊ durat duriter nũc
⁊ imperpetuũ. Ubi ſcḋm Auguſtinũ. Unius hore pena crudelior eſt omnibꝫ penis quas vnqꝫ
homo paſſus eſt in p̃ſenti ſeculo. Licet martyres diuerſo fuerint cruciati tormento. Ecce ſan-
ctus Bernhardinus frater minor nũc nouiter de anno dñi. M.cccc.l. canoniſatus cũ ſuis fra-
tribꝫ quandã ciuitatẽ in ytalia ꝑmanſurus per noctẽ intrauit. ⁊ primũ prout cõſueuit eccl'iam
maiorẽ viſitauit. et quoniaꝫ ordinis ſui locus nõ erat quidam ciuis potẽs ipſum cũ ſuis ſocijs
gaudẽter ſuſcepit. ⁊ dñi in cena ſuo more poſt ſibi cõpetentis cibi refectiõem ꝓ ſalute animaruꝫ
deuotã faceret collatiõnẽ ⁊ hoſpes in multoꝝ ſibi vicinoꝝ ſimiliter ibidẽ illius fratris amore
cõuiuantiũ p̃ſentia: cõſternatus animo ſuſpirãter: ait. O dñe pater biennũ eſt ⁊ vltra ꝙ frater
meus in hoc loco potẽs ⁊ abundãs ſine liberis eſt defunctus. ⁊ ego ſucceſſor ſuus. quid ꝓ ſalu-
te ſuades anime ſue ſuꝫ facturꝰ. Et Bernhardinus inquit. Pone digitũ tuũ ad flãmulaꝫ exilis

huius candele pn̄tialiter in mēſa lucētis ꝓut fecit. et mox ardore cōtritus digitū retraxit. et iterū Bernardin⁹. Pro quāto auro vel argēto velles ꝑ horā vnicā huius ardoris igniculū ſuſtinere. Et hoſpes. Nō pro totius mundi auri ⁊ argēti theſauro mihi vellē talis penaꝫ liuoris imminere. Et iterū Bernardin⁹. Pone digitū denuo. Prout poſuit. ⁊ nulli⁹ ardoris dolorē ꝑſenſit. Hinc Bernardinus in ea veritatis ſinceritate qua te flāma talis primū cremauit. ⁊ te ſecūdario nō ꝑturbauit. ita veritas de fratris tui ſtatu ꝑ me tibi referenda te nō latebit. Ecce frater tuus mortuus eſt in gratia. quia vitā terminauit cū magna cōtritionis anguſtia. ſed quoniā aliq̄s ſue potētie prepollētia multipliciter damnificauit ⁊ nō ſatiſfecit. ⁊ igit̄ multū crudelior flāma ꝙ̄ hec pn̄s. hactenus ipſum cōculcauit. Et exemplū poſuit. Nā hec in terra noſtra naturaliter ⁊ artificialiter vnus ignis eſt alio calidior. ſic vnus ſic vna pena apud inferos videt̄ alteri terribilior. Nā hic preſens ignis cādele vix acū liquefaceret. ſed alius artificialiter q̄ incendē incum ferreū ⁊ ingentē cōſummeret. Sed ſi fratrē liberare volueris de facultatib⁹ ſuis ꝑ ipſum derelictis et ꝑ te poſſeſſis omnib⁹ per ipſum qualitercūq̄ leſis ſatiſfacere ꝓut noueris feſtināter quū ꝑiculū terribile videt̄. Iu mora igit̄ nō tardabis. ⁊ hoſpes. dic q̄ſo de diſpoſitione animaꝝ in inferno poſitaꝝ tormento: ⁊ ait. Dicit ꝓpha. pſ. xlviij. Sic oues in inferno poſiti ſunt: ⁊ mors depaſcet eos. Nā ouis anīal ſtultiſſimū: qm̄ ſi fuerit in domo ſuccēſa igne cōſtituta. apertis hoſtijs fugere neſcit. ⁊ vix effugata reintrare laborabit. ſic in inferno damnati. ſtolidiſſimi ſunt ⁊ malis obſtinati. ita ꝙ de tali tormentoꝝ domo exitū cōtemplari nō pn̄t. his cōtrarij ſunt qui morant̄ in vite eterne palatio vbi vita ſine morte: ⁊ dies ſine nocte: ꝑpetuis videt̄ ꝑmanere cū ꝑhenni gaudio de quib⁹ gaudio vicꝫ ⁊ gaudiorū cōtrario. ineffabilis doctorū frequēter fit ſcripturis ⁊ ſermonib⁹ collatio. Hoſpes aūt tanq̄ perſonaliter cernendo penas purgatorij ꝑtulerit omia q̄ locutus eſt Bernardinus ꝓ defuncti fratris ſui ſalute fideliter compleuit. ⁊ ꝯſequēter ad ſtricte religionis monaſterij. relictis omib⁹: obſeruantiā ſe ſubiugauit. et ſic occaſionē magni boni: hic frater Bernardinus feliciter ꝓmouit. De p̄miſſis igit̄ omnibus ⁊ ſingulis collige: ꝙ ſi gaudio celoꝝ ad bn̄faciendū te ꝓnunc nō coartant crudeles ſaltē pene dānatiōis eterne: te tuis viſcerib⁹ ꝑterreant. Sed occaſio damni dānoſiſſimi dānabiliter imp̄ſentiaꝝ. ſ. tempe ⁊ ꝑniciose ingruit. vt ꝓprie paganoꝝ tempe p̄dicto ꝝ chriſtifideles ꝑſequētiuꝫ per Henricū modernū epm̄ Cōſtantieñ. ⁊ per totā ſue dyoceſis parrochiā pullulauit. qr irreuerenter ſine frontis rubore cōcedit̄ id quod ſine ꝑmiſſionis occaſione diutius inoleuit. ⁊ vt patrem ſequat̄ ſua ꝓles. et occaſio ſua ꝓut xp̄i actio iuxta Greg. ſit nobis inſtructio: ac verbo ſimiliter et exemplo ſit ſuoꝝ filiorū frequēs imitatio. Naꝫ publicus ſuoꝝ clericoꝝ cōcubinatus prout ſuꝑpſius a nullo corrigit̄ hūani generis impio. ⁊ huius occaſione nō emendat̄ ſed inſtaurat̄ et deteſtabiliter corroborat̄ in deſpectiōis ꝯtemptū ſummi veri quoq̄ pontificis dn̄i nr̄i Ieſu xp̄i. cuius corporis ſacratiſſimi ꝑ ſuoꝝ miniſtroꝝ cōtemptū ꝑ hoc dehoneſtat̄ ⁊ vilipendit̄. et ſacroꝝ canonū auctoritas ꝓphanat̄. Naꝫ hmōi ꝯcubinatus macula tanq̄ mulier ꝓſtituta per leonis nequitiā ꝑ preciū ſanguinis. i. pecunia mulctat̄. ⁊ iniquitas ſuꝑ iniq̄tatē cumulat̄. ⁊ ſicut ꝑ patronū turpitudinis q̄ nouit crimē vxoris viliter diſſimulantē nephas aggrauat̄. ſic cōcubinat⁹ crimē. cōcubinari⁹ cū cōcubinis in crimīe cōmunicātib⁹. ⁊ cū p̄latis diſſimulātib⁹. ⁊ ꝑ ꝯſequēs cōſentientib⁹. ⁊ occaſionē tanti dāni p̄ſtantib⁹: neq̄ rite penitentib⁹ ⁊ ad tēpus q̄uſq̄ peccare nō pn̄t ꝑiculoſius expectātib⁹. nō ꝑ horā vel diē aut annū. ſed eternaliter ꝑ ignis eterni tremorē dānabunt̄. ꝓut de hoc latius nuꝑ in tractatulo p̄mo de anno iubileo circa mediuꝫ tractaui. cū ꝑitoꝝ ꝯſilio in quo concluſi ꝙ crimē concubinatus vſq̄ ad finē continuatū etiaꝫ in continentia conſeruatū pro deſperationis crimine multis iuribus ⁊ rationib⁹ euidenter cōprobat̄. Aperi igitur oculos tuos et vide quoniā dans occaſionē tanti damni quantū execrabiliter damnificat̄ ⁊ damnatur. ⁊ preſertim tales ⁊ ſignanter illi qui auctoritatis diuine ex ſucceſſione Petri principis apoſtolorū maieſtatis commiſſione tanq̄ vicarij chriſti locumq̄ tenentes. per ſanctorū quoq̄ canonū ſtatuta ad corrigendū nō ad fouendum ſtrictiſſime vident̄ deputati. et reddituri ſunt de factis proprijs rationē in die ire calamitatis ⁊ miſerie. in qua miſerabiliter fuerint ſine curialitatis verborum prolatione requiſiti per eum qui iudex eſt nunc miſericors. ⁊ extunc miſericordie diſcors. damnatis vecors. ⁊ nobis pie penitentibus ſit nunc ⁊ ſemper per incarnate miſericordie pietatem cum pacis plenitudine concors. Amen

De emptione ⁊ vẽditione vnius pro viginti.

Voniã patenter accuſationis et excuſationis cõmertiũ in paradiſo. Primo per Adam ⁊ Euam parentes noſtros apud dñm miſerabiliter ſumpſit exordiũ. ſic ſimonia et vſura. ſorores. filie videlicet ingratitudĩs ꝑ peccatũ ſue matris ſui crimĩs excuſant cõtendẽdo reatũ. Nã ſimonia dicit. quia quãdoqꝫ filius meus clericus ſufficienter bñficiatus. ⁊ duobꝫ vel tribus beneficijs que de iure ſimul habere potuit minimis. ꝓut legit ⁊ no. in. c. De multa. de ꝑben. volens amico aut clerico pauꝑculo facere miſericorditer magne gratitudinis effectũ. diſpoſuit ꝓut decuit ꝙ idẽ clericus vnũ de ſuis bñficijs habuit. ſed audiamus ꝗd experiẽtia rerũ magiſtra ꝓduxit. ꝓut ſcriptũ eſt. hoſtẽ ſemper emit ꝗ furẽ de cruce redemit. ita ꝙ homo liberatus de mortis articulo ſuũ redẽptorẽ gratanter nunqꝫ recognouit. ſed odio ꝑſecutio amariſſimo in talẽ deſeuit. ⁊ qm̃ talia tam frequẽter ſunt viſa. cogitabat ille ꝗ bñficia plura poſſidebat. vendã beneficiũ. ⁊ extũc emptor ſiue ſit gratus vl' ingratus nõ faciã de ingratitudinis vitio queſtiõis aut mentis cõflictus. Sic ſimiliter dicebat vſure filius. Mutuaui pecuniã meã pauꝑculo miſerabiliter indigenti neceſſario. vt cõmendarer apd̃ illũ qui dixit. Iocũdus homo qui miseret ⁊ cõmodat diſponit ſermones ſuos in iudicio: qꝛ in eternũ nõ cõmouebit. Pſ. cxj. qꝛ iuxta Greg. opus miſericordie hic ⁊ in alio ſeculo remunerabit ⁊ ſola miſericordia comes eſt defunctorũ. ſed audiamus quid matris noſtre videlicet ingratitudinis operetur obſequiũ. qꝛ ſcriptũ eſt. Si quid cõcedis: vix rehabebis. ⁊ ſi rehabebis nõ tam bonũ: ſi tã bonũ. nõ tã cito. ſed ſi tã cito: perdis amicũ. Et dixit ꝓpha. Mutuabit peccator et nõ ſoluet. Iuſtus aũt miseret ⁊ retribuit. Pſ. xxxvj. ſic Thobias ſenior Gabelo in captiuitate babylonica mutuauit argẽti certa ſub cyrographo talenta. ſed rehabere nõ potuit quouſqꝫ filiũ ſuũ Thobiã iuniorẽ cũ lamẽtatiõis fletu legauit. ſed largitor omniũ bonoꝝ ipſum largiter remunerauit. vnde his et alijs motus homo diuitijs munitus ſuã pecuniã pauperibꝫ nõ cõmunicauit. qm̃ vidit ꝙ mater ſua: videlicet ingratitudo naturalis incũctanter inclinationis normã ꝓpalauit. ⁊ vt de materia ſterili fructũ ꝓduceret ꝗ in arca ſtricte recluſa marceſceret. Sic vſura ꝑ infinitos huiuſqꝫ ſubtilitatis ⁊ machinatiõis modos fimbriã dilatauit. de qbꝫ ſufficient' vl' inſufficient' ſũt iura ⁊ ſciõꝝ doctoꝝ rudimẽta. qbꝫ oĩbꝫ dimiſſis qm̃ breuitate gaudẽt moderni. attẽdamꝰ de nouiſſimis. Nã certũ ẽ ꝙ vẽdere ⁊ emere tã in nouo ꝗ̃ in veteri teſtamẽto fuit licitũ ⁊ cõſuetũ ⁊ ſumme neceſſariũ. ⁊ vt dicũt iura: licuit ꝯtrahẽtibꝫ ſe decipere: tamẽ nõ vltra dimidiũ iuſti precij. de ꝗ ſufficiẽter ſcribũt ſummiſte. ⁊ ꝑſertim Ioh. in ſumma. cõfeſſ. Similiter a tempe Silueſtri pape ⁊ Cõſtantini imꝑatoris licitũ fuit clerico. ꝓut ꝑus laicis: emere fructus redditus ⁊ ꝓuẽtus de terraꝝ poſſeſſionibꝫ arcis ⁊ domibꝫ ꝓ monaſterioꝝ ⁊ eccleſiaꝝ ac bñficioꝝ fundatiõibꝫ. e qbꝫ ꝓtũc ꝗete viuebãt ſerui dñi obſequijs diuis vacãtes, et ꝙ liberalit' hmõi fructꝰ ꝓ ſtipẽdio diuini ſui cultꝰ ⁊ nõ ꝓ elemoſyna aut in elemoſynã comodoſe reciperẽt. ⁊ ſe ſibiqꝫ miniſtrãtes exinde nutrirẽt: ꝓut in veteri teſtamẽto de decimis ⁊ ꝑmitijs ſacerdotes ⁊ leuite viſi ſunt ꝑſeuerãtes. Hoc igit fructꝰ ꝙ fructꝰ t ⁊ c̃. cum pñt ⁊ perpetue ꝑſiſtũt. ꝓut patꝫ ꝑ antiquoꝝ libroꝝ: regiſtroꝝ: rotuloꝝ: cirographoꝝ: ⁊ inſtrumẽtoꝝ ſcripturas ꝙ olim multo leuius ac minus ⁊ minꝰ emebat vniꝰ argẽti marche cẽſus ꝗ̃ pñtibꝫ nr̃is tꝑibꝫ. ſic etiã de aureis aut florenis ſeu menſura de terre fructibꝫ. Sed quia ſcriptũ eſt. Tantũ valet res quantũ vendi põt. ⁊ diſtingue tempa et cõcordabis ſcripturas. vnde viderũt plures ꝓnũc viuẽtes ꝙ cenſus vnius floreni ſeu ducati ꝑpetuus ſiue cõditõne redimẽdi ꝓ viginti florenis aut ducatis vendebat ⁊ emebat. ſic ꝓportionabiliter vendebãt alioꝝ fructuũ cẽſus. reꝑitur etiã in dictis ſcripturis ꝙ valde ꝓ minori ꝗ̃ pro viginti: puta ꝓ quindecim aut pauloplus vel minus vendebat aut emebat precio. Sic etiã cõparatiue de marcharũ argenti põderibus. ſed qꝛ ſcptũ eſt. Ars creſcit: vita decreſcit: labitur hora. Itẽ vſus ⁊ ars docuit qđ ſapit omĩs homo. Et igit homĩes diuerſaꝝ ꝯditionũ diuerſimode ſe nutrire volẽtes. vtꝫ ille ꝑ laboꝝ vulnus ſui ſudores: alius his dimiſſis ꝑ reꝝ mercatiões: aut ꝑ alias mũdi negociatiões. alius libere vnde viuat: ꝓut nobiles habent ſuoꝝ fructuũ poſſeſſiones vnde ſumũt. vt ꝙ quietius viuãt fructus perpetuos aut ad vitã comparant. alij vendũt cenſus perpetuos aut ad vitã alicuius hominis

de ſuis poſſeſſiōib⁹: quoniā cū prompta pecunia plus proficiunt. ſeu debitis vſuris apud vſurarios publicos obligatione taliter ſunt grauati. ꝙ cum pecunia prompta poſſunt faciliter re reſtaurari. Itē videmus patenter ꝙ cū auro ⁊ argento monetato. ⁊ cū pecunia monetata magne fiūt mercatiōes: ꝓut olim beatus Bertholdus de ordine minoꝝ Ratiſpone defunctus inter ſuas dixit reuelationes. venient dies ꝙ pecunia ⁊ moneta erūt mercationes. ⁊ ꝓtunc ſunt illi mali dies qui ſeculoꝝ precedūt fines. Ecce aperi oculos tuos ⁊ vide nōne de preſenti ſunt taliū ꝯuerſarū machinationū reuolutiōes. Vn̄ prout p̄notauimus. antiquoꝝ ceſſat venditionio ⁊ emptionis vſus. ſed alius imminet cū certo moderamine curſus. ⁊ cum ambarū partiū voluntate interuenit fidelis conſenſus. prout dicit regula iuris volenti non fit iniuria: licet ſepe per voluntates mutuo cōmittant̄ crimina: vt ſunt fornicationes et adulteria.

Sed nunc redeundo ad propoſitū queſtiones formemus. ⁊ earū quātū intellectus ſinit ſolutiōes. Hic q̄ emit redditus vnius aurei ſeu floreni ꝑpetui pro viginti florenis ⁊ facit venditori gratiā vt cū ad pinguiorē fortunā venerit: pro tāto redimere valeat. Querit̄ vtrū talis nō peccet ⁊ illud licite fieri valeat? Reſpōdet̄: ſi ipſe talis emptionis aut cōtractus emere talē cenſum ꝑpetuo fuit de vſu ⁊ ꝯſuetudine emere ꝓ tanto videlicet viginti florenis. ⁊ ſi tūc facit vēditori grām vt ꝓ tanto redimere valeat: hic laudandus eſt: quia facit vēditori miſc̄diam. ſi aūt ratione talis conditiōis adiecte minus ſoluit ꝓ tali cēſu. tunc vſura eſt. quoniā querit ſubtilitatis vſum vt liberius recipiat fructū de pecunia mutuata ſub emptiōis ⁊ venditiōis practica. Sed hūc rigorē iuris aut legiſlatoris qui dixit. Mutuū dantes ⁊ inde nihil ſperātes. Luce. vj. intellige ꝙ ſint de cōcilio ⁊ nō de p̄cepto. ſicut illa verba Vade ⁊ vende om̄ia que habes ⁊ da pauꝑib⁹. Lu. xviij. Nā ſi quis mutuat amico vel vicino aurū vel argentū: vinū: oleū. vel frumētū. ⁊ exinde ſperat amoris aut ſimilis cōpenſatiōis emolumentū nō videt̄ peccare. imo ꝓut narrat Jo. an. in mercurialib⁹ ꝙ quidā in comitatu Bononiēn̄. villanus cōceſſit pecunias aut frumētū ſuis cōuicaneis q̄ largiter reſtituerūt. ⁊ autūnali tempꝛe ipſi gratiarū actiōes cū liberis munerib⁹ beneficiū mutui recognouerūt. ⁊ diuerſos ſibi fructus obtulerūt: ⁊ vtiq̄ qui largius ꝓpinabat ſeu offerebat ſibi carior apparuit ⁊ cōcludit cū alijs doctorib⁹ quos nominat: ꝙ ille villanus vſurā nō cōmiſit. quoniā penitus fuit incertus ſi vicinus illā beniuolētiā recognoſcere voluit. Sed dicūt aliq̄ ꝙ fuit vſura mētalis. ſicut dicit̄ de ſimonia mētali. ſed hec ſunt facilis emēdatiōis. Sed ad ꝓpoſitū reuertēdo dicamus ꝙ rigorē ſupradictū (vic3 vnū florenū ꝓ viginti cū cōditione p̄dicta cōparare ſit vſura) tempꝛat eccleſia q̄ ſcit ⁊ tolerat. ꝓut ſcit decimas a iure ꝓhibitas ad manus ⁊ poſſeſſiones aliquꝝ laicoꝝ ꝑueniſſe. ſed a tāto tempꝛe p̄ſcriptas cuius initiū nō eſt in memoria hoīm. ſic ſimiliter ſcit: nō ſolutionē decimaꝝ ꝑ totā quaſi ytaliā. ⁊ ꝑncipaliter in vrbe vbi iura creuerūt canonica. ſic ad ꝓpoſitū. hec vēditio ⁊ emptio videlicet viginti florenoꝝ vt ſoluat̄ vnus. eſt pro republica ⁊ vtilitate ꝯmuni. per ſapientes huius ſeculi tam ſalubriter ſagaciter ac prudenter rimatus ⁊ equanimiter lancib⁹ equalib⁹ in ſtatera rationis ponderatus. ꝙ hic cōtractus oīb⁹ homīb⁹ ⁊ ambab⁹ partib⁹ cōmuniter eſt fructuoſus. ⁊ tam liber ⁊ voluntarius ꝙ qui vult taliter cōtrahere ad cōtrahendū per aliū non ſit angariatus niſi culpa ꝓpria aut penuria ſuperueniēti aut improuiſa. puta ꝑ terraꝝ prelia. aut irruentis ignis aut aque ſeu ſterilitatis incōmoda violenter ingruēn̄a. Hoc aūt vtilitatis magne cōmodū mouet eccleſiā ad tolerandū. imo dū nuper vic3 de anno dn̄i. M.cccc.xvij. et circa in concilio Conſtantien̄. ⁊ pximis tempꝛib⁹ in concilio Baſilien̄. vbi peritiores mundi in vtroq̄ concilio ꝯgregati fuerūt. ⁊ huius cōtractus ꝯditiōis naturā radicitus viderūt. licet aliqui theologi cōtradixerint. maioritas tn̄ doctoꝝ vtriuſq̄ iuris ⁊ multoꝝ in theologia ꝓfeſſoꝝ p̄ualuerūt. ⁊ huius cōtractus conditionē illeſam permiſerūt cū ſit mitiſſimus. ⁊ publicis vſurarijs auariſſime ſuos debitores cruciantib⁹. videat̄ fore damnoſus. de q̄bus olim ſancti patres petebant vt ex vſuris ⁊ iniquitate redimeret animas eoꝝ dn̄s. Et ſequitur cōſequēter ꝙ in ſortē tales cēſus cōputādi nō ſunt nec alicuius reſtitutiōis debitū requirūt.

Sed nunc querit̄. Si hmōi cenſus aureoꝝ ⁊ preſertim vnius aurei ſeu floreni ſic ante tempꝛa iuxta tempoꝝ curſus precio: puta. x. vl'. xv. aut paulo pl⁹ vel cū ſolēnitatib⁹ debitis cōparat⁹. ⁊ ſic ꝑmanſit ſine ꝯditiōe. ꝓut deſuꝑ ſunt littere patētes. aut inſtrumētoꝝ vſus ſed nūc valor hmōi cēſus creuit ꝓut p̄mittit̄. an ille q̄ tales cenſus habuit a ſuis ꝓgenitorib⁹ vel monaſteriū aut eccl'ia ſeu bn̄ficiū a ſuis p̄deceſſorib⁹. an de p̄=

ſenti teneať ſibi formare ſcrupulū ꝯſciētie. q: olim vendētes ⁊ ipſoꝝ heredes vellent redimere
tanq̄ grauati iuxta ritū tempis nūc currētis? Dico q̄ ſine cōſciētie ſcrupulo tenere pñt. q: ꝓut
ꝑdiximus res ꝓtūc tantū valuit. Exemplū de domo in villa vel vico ꝯſtituta modicū vili: q̄
emiť ꝑ precio vili. ſed de villa ſit opidū. ⁊ ꝓpter nundinas ibidē exercēdas illa dom⁹ cū area
fit in triplo p̄cioſior. ſed ꝓpterea emptor venditori nō eſt obligatior. Sic ad ꝓpoſitū: qui olim
emit hmōi cenſus ꝑ minori precio q̄ modo ſit vſus ſalu⁹ eſt. ⁊ nulli teneť de fructibus ꝑceptis
aut ꝑcipiendis: nūc aūt poſterius. Et ſi quis ſimiliter ꝑnūc vt ſanior ſit in ꝯſciētia: q: ſupabū
dans cautela nō nocet. tales cenſus emit vicȝ vnū florenū ꝑ. xxx. vel plus vel minus vt ipſe et
ſui ſucceſſores in corꝑibꝫ ⁊ rebꝫ ꝑpetuo ſalui ſint in ꝯſcientia. aut veriſimili⁹ in rerū abūdantia
vt ipſoꝝ liberi. nepotes ⁊ ſucceſſores legitimi in bonis tꝑalibus ſint ſtabiliores. vēditor nul=
li de recepto vltra cōmunē ꝯſuetudinē teneť. ſic neq̄ emptor: aut ſi heredes ſi ꝑ maiori p̄cio in
poſterū talis cenſus annu⁹ emereť. q: ſicut Nemroth dñi edificauit turrim babel quā contra
maieſtatis dei omnipotētiā ſtabilire p̄ſumpſit. ſic hmōi ſupabundāter diuites qui in bonis
temꝑalibꝫ nullas patiūtur neceſſitates: faciūt hmōi cōtractus vberiores. Nā nuꝑ quidā plebe
us ex hereditaria ⁊ ſucceſſione bonoꝝ paterna: mirabiliter ditatus ⁊ cōſequēter infirmus: et
qm̄ liberos nō habuit ſub velamine teſtamēti inauditā: cauſa mortis largiſſimā donatiōē ꝯfecit.
⁊ ſi vnicū filiū habuiſſet: vnū q̄drantē vix dediſſet ad inſtar olim ruſtici ditioris de villa parciſ=
ſimi cui vacca moriebať. de qua triſtis triſtabať. ⁊ quā viuā nō dediſſet pauꝑibꝫ mortuā dona
uit lupis atq̄ canibꝫ. Sic ad ꝓpoſitū abūdantes diuites: erogātes ⁊ ſupabūdantes facere pñt
donatiōes emptiōes. cōpatiōes. ⁊ venditiōes. ſed qm̄ vt frequēter precia ſunt incertiſſima. ⁊ q̄s
ꝑ certo dicere pōt p̄ciū ⁊ valorē emptiōis aut vēditiōis cēſus ꝑpetui vnius floreni aut duorū
vel pluriū fore vel manere poſſe ꝑpetuū cū venditio vel emptio ſit momētanea: ⁊ ſolutio perpe
tua. ⁊ momentanei ad ꝑpetuū nulla ſit cōparatio. Et igiť cōuenienter dicā cū lege canōica. non
ſingulorꝝ affectiōe res eſt eſtimāda. ſed tm̄ valet res quāto vendi pōt. ⁊ ſic affectiōes hoīm ſunt
diſſimiles: qm̄ ſunt q̄ aut incertitudo huius precij videlicet emptiōis cenſus vnius floreni cer
tius poſſit cōſiderari aut incertius. nā q̄ ante centū annos emit cenſus vnius floreni: ille em=
ptor ⁊ ſui ſucceſſores iam receperūt centū florenos: ⁊ hoc certū eſt. Sed q̄ hodie emit incertius
eſt quanto tꝑe recipiat: q: dicit ap̄l'us. nos ſumus ad q̄s fines ſeculorū peruenerūt. ac ſi diceret.
Nos ſumus in vltima etate quā poſt q̄nq̄ priores: hoc eſt ante aduentū xp̄i orthodoxi poſue
rūt. Et nulli dubiū nos ſumus ꝓximiores finibꝫ ſeculi q̄s xp̄s ſuis diſcipulis reuelare noluit q̄
illi q̄ ante centū annos hmōi cenſus cōparauerūt. Unde nos merito iā viuētes pro minori pre
cio emere debemus de preſenti. q: noſtra ꝑpetuitas nō durat niſi vſq̄ ad fines ſeculoꝝ q̄ nobis
ꝓximiores ſunt q̄ mortalibꝫ cūctis vnq̄ fuerūt. Unde tales ꝯſeq̄nter q̄ hmōi cenſus videlicet
vnius floreni vel pluriū vſq̄ in infinitū ante centū ānos emerūt. meli⁹ mercatū habuerūt q̄ q̄
modernis temporibꝫ cōparauerūt. Unde nota q̄ in iure etiam viroq̄ diffidētia magna videť
inter ꝑpetuū. eternū: ſempiternū. ⁊ euū. Nam ꝑpetuū attribuiť cunctis mortalibꝫ ⁊ etiā corru=
ptibilibꝫ. ⁊ dicimus ꝑpetuū vicariū eccleſie parrochialis. ⁊ hec vicaria tm̄ durat ad vitā hoīs.
ſic dāṅam⁹ clericū vel religioſum ad ꝑpetuos carceres. ⁊ tñ hij durāt tm̄ ad vitā hoīs illi⁹ ſic
dānati. ⁊ ſic de pluribꝫ alijs. Sed alij termini vicȝ eternū ſempiternū ⁊ euū cōiter applicanť ad
diuīe maieſtatiſ myſteriū attamē nihilomin⁹ nullā cōparationē facim⁹ de momēto videlicȝ ad
noſtrꝝ ꝑpetuū deſuper q: oīa vendūt ⁊ dāt pauperibꝫ. ſunt etiā q̄ nō tantū bona ſed etiā corpus
liberꝝ tradūt in ꝑpetuo pauꝑtatis ⁊ obediētie ⁊ dei ſeruitutis obſequm. ⁊ ſic ſemꝑ ꝓut dicit lex
bone melior reperiť. Sed ſunt etiam qui manent in diuitijs ſuis a ꝓgenitoribꝫ ſuis a tanto tꝑe
cuius initiū nō eſt in memoria hoīm: vt p̄ſertim ſunt generoſi ⁊ antiq̄ ⁊ ab antiq̄s veri nobiles
⁊ dūmō viuūt cū decētis honeſtatis: legalitatiſ ⁊ ꝓbitatis modulo ꝑdurare ꝯſueuerūt vſq̄ mō
Sunt ⁊ plebei. mechanici. rurales ⁊ de domo ruſticana aut tugurio locoꝝ ſeu caſalibꝫ inſti=
toꝝ ꝓpagati: ⁊ ſuis diebꝫ vltra nobiles: imo vltra comitū aut baronū aliq̄rū facultates ditati. et
vehemēter ſubito q̄ȝ recēter in oīm gentiū amicatiōē eleuati. ſȝ his nō ꝯtenti ſȝ tm̄ mō diuitiaꝝ
interpellatiōe ⁊ nō alijs meritis militātiū inſignijs decoranť. q̄ q̄ndā de militari ꝓgenie ꝓcrea=
tis: ⁊ in bello publico ꝑ ſtrēnuos act⁹ inclitis ſolēnitatibꝫ cōſerebanť. Talis igiť dictoꝝ diuitū
⁊ militū ſtatus ꝯcerniť. Itaq̄ hō ꝓtūc viuēs ipoꝝ pauꝑtates ⁊ diuitias videbat: ac ſiliter eorū
dē filios aut nepotes ī pauꝑtatē recidiuātes. patēter ꝯcernebat. qm̄ oli antiq̄ ꝑ experiētiā ꝓtu=
lerūt dicētes. de male q̄ſitis vix gaudet tertius heres. Sūt aūt aſtronomi ſimiliť et geomātici

natiuitatē hoīs ſincere ꝑpendētes ⁊ eius futuri ſtatꝰ ꝯditiōēꝫ practicādo demōſtrātes. Et nūc
ad ꝓpoſitū redeamꝰ. diuites depauꝑantˀ. pauꝑes eleuantˀ ⁊ h̄ ex naturalis induſtrie inclinatio
nis q̄ꝫ in auariciā ꝓclatiōe. aut ex demonioꝝ reuelatiōe ꝓut ſepe legimus. qm̄ dyabolus the-
ſauros ponit abſcōditos. ⁊ illūꝫ q̄ ſeipm̄ ſibi corꝑe ⁊ aīa tradiderit ⁊ interdū ꝓprio ſanguīe car
tā in teſtimoniū ſignauerit. mox ⁊ illico ꝑ ipm̄ demonē ditatus fuit. Exemplū de h̄ habemus:
nā noſtris tꝑibus quidā pauꝑ plebeus: diuitijs tm̄ creuit ꝙ opidū et caſtra ex mutuo pignore
poſſedit. hic moritˀ in terra noſtra. ⁊ ꝑ ſuū ſacerdotē ad opa miſcōie ⁊ deuotionē ſollicitatus re
ſpōdit trāſibo q̄ trāſire debeo. ⁊ ſic obmutuit. ac ſi diceret. Fecimus pactū cū inferno ⁊c̄. Nos
igitˀ ⁊ alios ꝓnūc ⁊ ab antiquo ꝯcurrētes caſus in publico ꝑceptū dn̄i ꝑdicātis officio iuſtifica
re penitꝰ nō poſſumꝰ: ſed in ſecreto iudicis ꝯſiſtorio. i. ꝯfeſſoꝝ arbitrio: ſinglariter ſinglos ſigil
latim diſcutiamus. Et nūc ad ꝓpoſitū redeamꝰ. Sed qm̄ vt patet in dictis cōcilijs poſt latera
neū. ſeu viēnēū aut Vyenneū. cū nō nimis et alˀs ꝑ mūduꝫ vniuerſuꝫ de hmōi cōtractibꝰ: vicꝫ
vnius pro viginti fuit dubitationis ⁊ nō imerito generalis ſcrupulus. alijs dicētibꝰ prout de
xp̄o qm̄ bonꝰ eſt: alijs nō ſed ſeducit ꝓplm̄. ⁊ ſic hodie videtˀ dubiū ꝓut de ꝯceptiōe ꝟginis glo
riſſime ꝑ mille ānos ⁊ vltra fuit heſitatū. ⁊ de h̄ ꝑ maiores mūdi doctores fuit diſputatuꝫ. ⁊ ꝑ
ſctm̄ tho. de aq̄no ad vnā ꝑtē ꝯcluſuꝫ: q̄ int theologos nō minorꝭ eſt ꝑcij q̄ꝫ Innoc. aut Hoſti.
Bernardꝰ parmenſˀ. Alanꝰ ſeu iohēs theutonicꝰ. aut Jo. an. int iuriſꝑitos. Sed q̄d factū eſt.
Thomas cū ſuātibꝰ ſuccubuit. opinio aūt alioꝝ ꝑ decretū ſūmi pōtificꝭ ⁊ ꝯcilij Baſilieū. ꝓmā
ſit. Puto tn̄ ꝙ an̄ dictū decretū nulla ꝑtiū ſuis opiniōibꝰ peccauerit. ⁊ iteꝝ ad ꝓpoſitū. Nā ſcri
ptū eſt. In his q̄ dubia ſunt qd certiꝰ eſt eligamꝰ. vt le. ⁊ no. in. c. Iuuenis. de ſpō. Eſt aūt certi
us ⁊ mitiꝰ: imo rōne veriſilꝰ qd a mltis ſuatˀ. qm̄ integrū eſt ꝯſiliū qd mltoꝝ ſentētijs cōpro-
batˀ ꝓudētiā. Ecce nūc bn̄dicite dn̄m: q̄ hāc opiniōēꝫ ꝑ doctoꝝ huiꝰ mūdi ꝓut ꝑmittitˀ ꝑtē te-
nuit maiorē ⁊ ad obſeruātiā deduxit vberiorē q̄ obſeruātia talˀ eſt ꝙ ipam pōtifex ſummꝰ ⁊ pō
tifex dyoceſanꝰ ⁊ ſuoꝝ officialiū auctis apex ⁊ ſuoꝝ ſtatutoꝝ artifex ſcit ⁊ tolerat. ⁊ nec genera
lit nec ſpecialˀr reprobat hoc idē totiꝰ germanic pōtificiū ⁊ ꝑlatorū cetꝰ. Hinc ecclīe maiores ⁊
miores ⁊ monaſteria. ciuitates. cōitates. vniuerſitates. vrbes ⁊ opida. quoꝝ ſuppoſitoꝝ ⁊ ꝑſo-
naꝝ vtriuſqꝫ ſexꝰ in infinitū multiplicatꝰ innūerabilis eſt nūerꝰ: q̄ cōtinue tales ꝑ mltoꝝ anno
rū curſus tenuerūt ꝯtractꝰ ⁊ actiue ⁊ paſſiue tales ſine ſcrupulo practicauerūt actꝰ. ⁊ ſi nō fuiſ
ſet hmōi ꝯtractꝰ: multoꝝ ſtatꝰ fuiſſet deſtructꝰ. Quis eſt ꝗ doctor. ꝑlatꝰ. paſtor: aut curatꝰ vlˀ ſa
cerdos ꝑuatus q̄ os ponat in celū: ⁊ tot aīas in eterne mortis ꝓfundat ꝑiculum antequā audiat
ſummi pōtificis vel ꝯcilij generalˀ decretū: Nec obſtat ꝙ ſummꝰ penitētiariꝰ in Romana cu
ria: aut ꝑniarius mior ſuū interponit edictū: q̄ fortaſſis romanꝰ aut lombardꝰ eſt in q̄rū ꝓuin
cijs hic ꝯctus eſt inauditꝰ. ſed alˀs vſuraꝝ ꝯflictus ibidē cōis: eſt acerbiſſimꝰ ⁊ q̄tidianꝰ. Dicit
aūt Oldradus cū doc. ſctū ꝯcor. ꝙ in q̄cunqꝫ caſu cā vlˀ ꝓpoſitiōe publica ꝓut fiūt in ꝯſiſtorio
pape ꝑſonalˀr ꝑſidētis ꝯcluſio ꝓpter doctoꝝ varietatē. ꝯrietatē. ac aduerſitatē videtˀ dubia. Iu
dex auctē ſua ꝓpria in h̄ dubio ſeq̄ pōt illa q̄ ſibi in iudicādo videntˀ ſecuriora. Sic olim emā-
nauerūt decretales ſexti libri ⁊ Clemētinaꝝ ꝯſtōes. vt dic̄ Jo. an. in ꝑncipijs q̄ſi ſinglaꝝ ſua
rū gloſaꝝ: et eo q̄ antiq̄ doc. ⁊ ꝑſertim Inno. ⁊ Hoſt. et plˀes alij i certꝭ caſibꝰ fuerūt ſibi mutuo
ꝯdicentes. ⁊ h̄ nō eſt nouū. Nā ꝑ ſinglos dies iuris cauſidici ⁊ aduocati ſunt diſcordes. ⁊ in
hoc ſ̄m Greg. peiores ſunt demōibꝰ q̄ ſꝑ ſunt ꝯcordes. Nec obſtat ꝓut loquuntˀ aliq̄ ꝙ papa ⁊
eccl̄ia tolerāt loca ꝓſtituta ⁊ mulieres ꝓſtitutas. ꝗ meretriciū nō eſt pctm̄. Hi errāt corde. qm̄ hec
inductio de iure nō pōt ꝑſiſtere. Nā in veteri ⁊ nouo teſto meretriciū ꝓ pctō fuit tentū ⁊ repu
tatū: ⁊ intantū ꝙ eccl̄ia ꝯ mulierculas ꝑdicare nō ꝑſumpſit. q̄ nemo de ipſarū pctō dubitauit.
licet pro republica ⁊ vt maiora euitarentˀ crimīa. qm̄ nō pōt habere q̄libet vxorē ſuā ꝓpter for-
nicationē: ſed tolerauit prout frequēter nutriuntˀ canes mordaces cōtra lupos mordatiores.
Et igitˀ imꝑator ipis proſtitutis priuilegia donauit vt nemo ſub pena capitis ipaꝝ habitatio
nes aut oſtia violēter rumꝑe preſumat. Attēdamꝰ aūt ſinceriꝰ vt in ꝑdictꝭ ꝯtractibꝰ tā cōiter ⁊
vtilˀr ac rōnabilˀr introductꝭ nō interueniat fraus aut dolus: q̄ ſi daret cauſaꝫ ꝯctui nō valeret
ꝯctus in foro conſcīe ꝑſcrutādus. ⁊ nō tm̄ in illis ſed etiā in ſacratiſſimis ꝯctibus: vicꝫ in ma-
trimonio ſpūali ⁊ carnali ꝓut in ſacroꝝ ordinū ⁊ bn̄ficioꝝ collatiōe ⁊ religiōis profeſſione. ⁊
ſic de pluribꝰ alijs. Nā vt notāt iura vix ꝯtractꝰ emptiōis aut vēditionis fieri pōt ſine pctō. ⁊
igitˀ ſtatuit ſanctus Franciſcus vt ſui fratres careant omi monetariū precio ⁊ viuant de pure
laborū ⁊ elemoſyne cōmertio. Et ſummarie in his ⁊ omibus totius mūdi contractibus: riti-

bus.moribꝫ.actibꝫ.ꝛ gestibus sancti doctores ꝛ ꝑ singulos dies in domo dñi ꝛ alibi pdicātes sufficient ponūt differētiaꝝ distinctiōes.ꝛ si nō semꝑ sunt cōcordes: vt in ꝓposito nr̃o pncipali nō est nouū. Nā ꝛ leges: canones: ꝛ decretales videnť sibi plerūq; cōtradicētes vt ꝓprie videtur in hoc notabili.c. Vestra.de coha.cle.ꝛ mu.cuiꝰ virtute qdā clericꝰ cōcubinarios in sacerdotio ꝯstitutos nō tm̄ dānnāt.sed audiētes ipsoꝝ diuīa tanq̄ mortalr peccātes suis sermōibꝫ ꝑturbāt.ꝛ multis iuribꝫ ꝛ rōnibꝫ ꝓbant vt dicit Ray.co.ti.in sum.sua:ꝛ secū multi doc.cōcordāt.sed plures sunt in ꝯtrariū.ꝛ cōciliū Basilieñ.huic cōcertationi finē imponere voluit sꝫ nō ꝑfecit.sed reuerēdissimꝰ pater ꝛ doctor Cardinalis camaraceñ.ꝛ cū eo cācellarius studij Parisieñ.duo viri tanq̄ lumīa mūdi hūc rigorē de audientibꝫ diuīa cōcubinarioꝝ publicoꝝ penitus nō gl'osis rōnibꝫ reiecerūt.sed ꝯcubinarios publicos clericos bñficiatos vl' in sacris ordinibꝫ cōstitutos.ꝛ maxīe religiosos cū cōcubinis in pctō crimīali ipsis cōicantibꝫ ꝛ vsq; in finē cohabitantibꝫ.etiā ꝓpter seniū aut votū nō cōmiscentibꝫ ꝛ cōtinentiā stricte seruantibꝫ.nihilominꝰ ponūt tales in statu dānatiōis ꝛ de sua salute desꝑatos.ꝛ tm̄ ipis valꝫ ꝯfessio ꝛ penitētia: sic vsurarijs vsurā cōtinuantibꝫ ꝛ talr̄ decedentibꝫ.ꝛ adulteris sil'iter cōtinuātibꝫ adulterium ꝛ cohabitantibꝫ. Et ecce nuꝑ tpe cōcilij Basilieñ.quidā apostata religiosus ī habitu clericali cōtra cōcubinarios auctores collegit.ꝛ in dyocesi Briꝛieñ.ꝛ pſertim circa fluuiū Artasim ꝯtra clerū publice pdicauit.ꝛ rusticos ꝯtra suos curatos cōcubinarios talr̄ cōcitauit q̄ nisi nobiles ꝛ ꝯseq̄nter eps se interposuisset rustici clerū exterminassent. Sꝫ iste apostata habitu mutato tanq̄ medicꝰ venit ad Thuregū ꝛ ꝯseq̄nter cōcilio Basilieñ. p̄ntatus ꝛ miserabilr̄ prout meruit tractatꝰ ꝛ in ordinē suū videlicꝫ wilhelmi demū reintrusus. Et nūc ad ꝓpositū. Si tamē in arduo salutis aīaꝝ: ac ꝑiculi generalis articulo ꝛ multū terribiliori iā p̄notato: vt l.c.ꝛ no.in dicto.c. Vr̃a.de ꝯcubinarijs.ꝛ pſertim ꝛ spēaliter de ipsoꝝ diuīa audientibꝫ officia quoꝝ infinitꝰ est nūerus.ꝛ de tali articulo in iure sunt clarissimi textꝰ et antiquaꝝ scripturaꝝ ꝛ hoīm vsus.ꝛ nihilominꝰ silet eccl'ia ꝛ eccl'iarū p̄fectura.ꝛ q̄re nō taceret p̄uatꝰ doctor vel clericꝰ ꝑ suos sermōes publicos: ꝛ de tā cōtinuis m'tiplicatis cōtractibꝫ totā germaniā.sil'iter ꝛ hoīes in ea manētes tā generaliter ꝛ spēaliter tangentibꝫ: ꝛ viciosos actꝰ quoꝝ in hoc ꝛ alijs contractibus sunt plures in suo iudicio p̄uato cōgruenter corrigeret ꝛ emēdaret. Rigor igitr̄ iuris talis obseruetr̄ q̄ iusticia nō ledatr̄.sed mediū tenuere beati q̄ est eq̄tas ſm Ansel. ꝛ illa glorificetr̄. faciliꝰ em̄ de mis'cdia q̄ de rigore reddimꝰ rationē. Sed in oībꝫ ꝛ singulis p̄missis hūiliter me submitto correctioni sinceriꝰ sentiētis. In xp̄o dño nr̃o Amen. Et parcāt mihi legentes huiꝰ opꝰ collatiōis scriptū in loco solitudis nō fulcito libris. sꝫ tm̄ munito benignitate saluatoris.

De contractibus qui obstagia dicunť. et vulgariter Gisel nūcupantur.

D quod apud nos nouū est in tpe: non est nouū apud eū q̄ cōdidit tpa: ꝛ sine tpe hꝫ oīa. vt dicit Prosper eq̄tanicus ꝓsa xlj. Sꝫ nos q̄ viuimꝰ hūdicimꝰ nouū qđ nō fuit pus. vt. vij.q.j. Nō autē.cū ꝯcor.ꝛ igitr̄ cōpetentr̄ appellamꝰ testamētū nouū qđ hodie manet apud nos ꝛ aū dies annoꝝ mille ꝛ vltra fuit initiatū.ꝛ vetꝰ testamētū apud nos antiquū: qđ apud hebreos dr̄ modernū. hinc ꝑtinentr̄ dicimꝰ nouū cuiusdā cōtractꝰ adinuētionis modū cuꝰ aū ducētoꝝ annoꝝ vel q̄si tpis spaciū nō habuimꝰ sollicitudis artē vel vsum. Apparet aūt talis calliditatis nouitas. q2 nullo iuris vtriusq; aut doctoꝝ seu scribaꝝ eius scrutinio ipius rotūde.(ꝑut mihi videtr̄) pure describitr̄ curialitas: aut verboꝝ significatiōis vocabulo decernitr̄ determinata subtilitas. nec latinoꝝ p̄mordialiter positiuoꝝ ethimoloyzauit sagacitas. sed vt narrāt hystorie fuit inuēta talis exactiōis acerbitas ꝑ q̄ndā illustrē Berchtoldū ducē Caringie ad quē fuit scripta quondā decretalis vicꝫ Venerabilis.de elec. vt patꝫ in supscriptiōe. ꝛ ipse fuit vicarius generalis ꝑ germaniā impatoris Frederici secūdi. ꝑut in integro eiusdē decretalis patꝫ. Introduxit autē hmōi ꝯtractus executionē patēter in odiū protūc nobiliū in alemania supiori degentiū: q̄ necē filioꝝ suoꝝ effectualiter machinati fuerūt protūc in eccl'ia Solodoreñ.ꝛ inibi in choro simul vna tumba sepultoꝝ. Dicitr̄ autē talis cōtractus mendica-

to ſuffragio aut accõmodato competenti⁹ vocabulo obſtagiũ et giſel in nr̃o linguagio. Nõ eſt
aũt nouũ in latinoꝝ ſcriptis: imo ueriusin corpe nr̃i iuris vulgaria ponere vocabula. vt patz
in.c. vnico. de vita ⁊ ho. cle. li. vj. ⁊ in Cle. j. de reli. do. ⁊ pſertim vbi deficiũt grãmaticorũ ṽba:
vt de accu. Accuſati. cũ pcor. Vñ dicit lex. ff. de pſcrip. ꝟ. ꝙ plura ſunt negocia ꝗ̃ vocabula. ⁊
dicit Hiero. in plogo ſup eccliaſticũ: ꝙ deficiũt vocabula etiã apud hebreũ. vñ noſtro vulga-
ri cõmuniſſimo dicit letz vnd recht. inueſtit⁹ vel alteriꝰ rei reuolutiõe: qđ nunꝗ̃ ꝓprie reperi
in grãmaticalis latina vocabuli deſignatiõe. Et igit ad ꝓpoſitũ redeundo: fideiuſſores in h̃ cõ
tractu ſimilit improprie dicunt obſides. licz aliter exponat vt ecce. nã obſtagiũ put exponitur
de arbi. expoſita. in glo. vl. ⁊ de iureiur. ex reſcripto. in glo. j. dicit dũ liber hõ obligat: nõ vt ius
ꝯſtituat in eo tanꝗ̃ in pignore qđ mobile eſt ⁊ vendit ⁊ diſtrahit multipliciter: vt ptz. C. ⁊ ff. de
diſtrac. pig. p totũ. ſed vt detineat hõ vt fiat id qđ cõuenit: vtputa dũ pax fuerit inter pncipes
aũt vniuerſitates diuerſaꝝ profeſſionũ. vicz xp̃ianos ⁊ paganos vel alios: inter homies in ſe
mutuo nõ cõfidẽtes vna partiũ ponit filios vl̃ cognatos aut agnatos ſeu alias pſonas nota-
biles in ptãtem alteri⁹ aut metu mortꝫ aut incarceratiõis infligẽde in pſonas taliter obligatas
vt ſeruet inuiolabiliter fides pmiſſa aut pax ⁊ trãquillitas ⁊ illi q̃ talit̃ exponunt in obligatio
nis vinclm dicunt obſides. vt in dicto. c. Expoſita. ⁊ talẽ Jonathas accepit filios pncipũ re-
giõis gẽtiũ obſides. ⁊ poſuit eos in arcẽ in Hierlin in cuſtodia. vt. j. Mach. ix. ⁊ ita ponit. iiij.
Reg. xiiij. ⁊. ij. Paralyp. xxv. Sic ſilĩter habem⁹ accomodatũ vocabulũ de quodã ſagittario
ũ ferramẽto ſeu eramẽto. poſt oim phoꝝ quondã pfundiſſimas indagatiões nouiter inuen-
tũ ⁊ eſt vas illud mõſtruoſum in quo ſalpetra cũ ſulphure ceteriſꝗ ptinẽtibꝰ recondit ⁊ ignis p
uocatiõe fulgurizãdo frangore horribilis ſonit⁹ emittit. ⁊ grauis maſſe lapidis ſeu metalli ve
lociſſime pond⁹ violẽter euomit. ⁊ dr ficto modo pixis vel bombarda. prout de hoc plene ſcri
pſi in libro de nobilitate. c. xxx. quia tpe primoꝝ grãmaticorũ latinoꝝ nõ erat hoc opus aut in
ſtrumentũ in hũane diſcuſſionis modulo. nec Vegetius de re militari. nec Areſtotiles ad Ale
xandrũ magnũ fecerũt mẽtionẽ de hoc pdigioſe diſpoſitiõis machinamẽto. licz alĩs deſigna-
uerint de pleriſꝗ cõcitamentꝫ belloꝝ ſermõe largiſſimo. Et nũc redeam⁹ ad ꝓpoſitũ: ⁊ hui⁹ ex
actionis talis eſt caſus in ytalia: tamẽ non vſitatus. ⁊ igit ipm ſcribamus ſermone lucidius.

Caſus. Quidã comes obligat⁹ ex iuſta cauſa cuidã nobili viro in mille aureis ad ſoluẽ
dũ in certo termĩo ſimlr ⁊ ſemel aut p ſingulos annos aut menſes: ⁊ ponit certos
fideiuſſores cũ tali pacto fidelr p fidẽ pmiſſo. ꝙ ſi comes nõ ſatiſfecerit in die ſtatuto. ꝙ extũc
ipſe comes ſolus vel comes cũ fideiuſſoribꝫ aut fideiuſſores ſine comite put elegerit creditor.
equites vl̃ equeſtres vl̃ pedeſtres veniãt ad hoſpitis publici mãſionẽ in loco notabilr deſcri-
pto aut aſſignato: ⁊ ibidẽ maneãt ⁊ alimentũ moderatũ ⁊ ſpecificatum recipiãt ⁊ nõ recedãt de
tali loco villa vel opido aut ciuitate niſi creditorꝫ pncipalis volũtate. ⁊ taliter p fides ſuas pre
ſtitas maneãt quouſꝗ ſuo creditori ⁊ hoſpiti de dãnis debitis expẽſis ⁊ impẽſis p ipm comi-
tẽ fuerit plene ſatiſfactũ. Itẽ deficientibꝫ aut decedentibꝫ aliquibus de dictis fideiuſſoribꝫ alij
reponant. ⁊ in hac obligatiõe manebũt comes ⁊ creditor ⁊ ſui heredes ⁊ ſucceſſores ⁊ in in-
finitũ. put hec ⁊ alia incerta ſimilr ⁊ cõſueta forma ponunt notabiliter in cyrographo deſup
cõfecto. ⁊ ſigillis debitoris pncipalis ⁊ fideiuſſoris munito ſolennir deſcripto. Et talis caſus
ꝓprie practicatus eſt his diebꝫ in opido Solodoreñ. p comitẽ palatinũ Rheni ⁊ eius vxorẽ ex
vna ꝯ ducẽ Sabaudie ꝓpter nõ ſolutionẽ dotꝫ rõne dicte vxoris ſueq̃ eſt neptꝫ dicti ducis ⁊c̃.

Huo quidẽ caſu pertinẽter intellecto: talis orit queſtio Utrũ creditor aut fideiuſ-
ſores taliter dictũ comitẽ ſoluere negligentẽ grauãtes: in expen-
ſis ⁊ impenſis teneant ad reſtitutionẽ damnoꝝ taliter illatoꝝ: Et videt diſtinguendũ. Et pri
mũ loquit de pncipalis creditoris cõditione. ⁊ apparet ſi alimentũ taliter ſumpſit pro ſe ⁊ ſuis
in domo talis hoſpitis ⁊ extra habitationẽ ſuã ⁊ vltra ſortẽ ⁊ ſummã capitalẽ ꝙ ſit vſura per
vſure diffinitionẽ: ſcdm Goffr. eo. ti. qui dicit. ꝙ vſura eſt quicq̃d ſorti accidit. alle. xiiij. q. iij.
Pleriꝗ. Vel ſcdm Hoſtieñ. Uſura eſt quodcũꝗ ſolutione rei mutuate accidit ipſius rei gra-
tia pactione interpoſita: vel hac intentione habita in contractu: vel exactione habita poſt con
tractũ. Unde in dicta diffinitiõe dicitur: quodcũꝗ. quia quicquid ſit illud: ⁊ quodcunꝗ no-
men ei imponat: ſiue illud conſiſtat in dando vl̃ faciendo: vſura eſt. Et cõcordat frater Aſteñ.
libro. iij. eod. titulo. §. j. vir notabilis ordinis minorũ. per Henricũ boheb multũ recommen-
datus. Et huius ratio eſt: quia vltra ſortem exigit. vt. xiiij. q. iij. Uſura. ⁊. c. Pleriꝗ. ſed pre-

ſens hec exactio eſt hmõi: vt patz. q2 propter nõ ſolutionẽ ⁊ negligentiã comitis creditor ⁊ fi⸗
deiuſſores capiũt alimentũ. ⁊ ſumpt9 ſatis ꝓcioſos per dies plures: pro quibꝫ ſumptibꝫ aliun
dẽ ſoluerẽt debitã ⁊ multiplicatã pecunie ſummã. ⁊ vtiqꝫ hos ſumpt9 ⁊ expenſas habẽt vltra
ſortẽ cũ damno debitoris: ⁊ iactura videlicz comitis. ergo videt̃ ꝙ talis exactio ſit vſura. imo
viſum eſt ſepe ꝙ hmõi ſumptuũ ⁊ expenſaꝝ accumulatioſe vltra ſortẽ principalẽ in duplum
vel triplũ vel ꝗdruplũ: aut vltra ſe dilatarũt. ⁊ in hoc videt̃ expienter ꝙ ferocius omi vſurario
hmõi exactores proceſſerũt: ꝓut frequẽter vidim9 ꝙ creditor abũdans debitorẽ talẽ al's indi⸗
gentẽ vel pauperẽ ⁊ inopẽ: ⁊ impietatis fomite ac auſteritatis crudelitatꝭ radicit9 diſſipauit. ⁊
ad egeſtatis extreme liuorẽ humane miſeratiõis: naturaliſqꝫ cõpaſſionis mãſuetudine relega⸗
tis exinaniuit. ⁊ ad inſtar ſarracenorũ contra fideles ĩmanitatis ſeueritate patrata deſeuit. Et
vltra ꝓpende: ⁊ immo videt̃ ꝙ creditor talis plus cõmittat ꝗ̃ ſimplicẽ rapinã vel vſuram dũ
ipſe cũ fideiuſſoribꝫ ad hoc per ipm inductis immo cõpulſis facit hmõi exactionis acerbitatẽ.
vt legit̃ ⁊ no. ff. de ſer. cor. l. j. vbi ꝑſuadere eſt peius ꝗ̃ facere: ⁊ a fortiori cõpellere eſt plus ꝗ̃ ꝑ
ſuadere. Unde dicit Archidya. ꝙ plus delinquit ꝗ facit aliũ delinquere ꝗ̃ ꝙ ipſe ꝑ ſe delinꝗt.
de heret. c. ij. li. vj. in glo. iiij. ⁊ ibidẽ allegat multas ratiões ⁊ rationũ ratiões ⁊ iura. ⁊ ratio eſt:
quia ad peccatũ ſuũ peccatũ alterius in ſuũ accumulat. ꝓut qui virginẽ ſeducẽdo procat: aut
proſtitui procurat. ꝓut colligit̃ ex iam dictis. ⁊ patz. ff. de ritu nup. l. Palã. §. Lenociniũ. cũ cõ
cor. ⁊ ſic patet in ꝓpoſito. ꝙ ſi in hoc mens creditoris ꝑſiſtebat. extũc totũ quod ſibi per ſe ⁊ fi⸗
deiuſſores acquirit vltra ſortẽ eſt vſura. ⁊ per cõſequens tenet̃ ad reſtitutionẽ. immo videmus
dũ creditor ſimpliciter vtit̃ pignore. vt videlicet ſi pignus foret veſtis. liber. dom9 vel area pec
cat. vt dicit lex. ff. de furtꝭ. Creditor. al's incipit. Si pignore. Et forti9 ſic ⁊ graui9 peccat ſi cre⸗
ditor comitẽ ad ineundũ talẽ contractũ ꝑ carceres. minas aut terrores induxit: ꝓut ſepe cõtin
git. aut al's circũueniẽdo decepit. ⁊ extũc deceptꝭ ⁊ nõ decipientibꝫ iura ſubueniũt. de re. ꝑmu.
Cũ vniuerſoꝝ. cũ ꝯcor. in glo. ꝓut hec ⁊ alia clarius in expientia videre poſſum9 quotidiana.

Sed nunc vadamus ad contraria Per que probatio ⁊ probatio⸗
nis inquiſitio ⁊ inquiſitionis
ꝓmulgatio patenter erit optima. quia ꝑ oppoſitũ neſciunt̃ omĩa bona: vt le. ⁊ no. viij. q. j. Sciẽ⸗
dũ. Unde clare videt̃ ſi creditor ſinceritatis pietate mot9 aut gratuito titulo. aut honeſta cau⸗
ſa vt videlicz ex dote ⁊ donatiõe propter nuptias: aut ꝓpter redemptionẽ captiuorũ vel ex op⸗
preſſorũ reuelatione: ſine vſurarũ prauitatis cõtumelia in huiuſmodi cõtractus executione ꝓ⸗
ceſſit. ⁊ cõſequẽter ſine dolo ⁊ fraude. ⁊ in finem vt comes debitor ꝑncipalis tanꝗ̃ contumax
puniat̃ de iniuria creditori gratioſo taliter illata. propter nõ ſolutionẽ debite pecunie ⁊ vtilita⸗
tem debitorũ patenter conuerſe: non peccat. Immo videt̃ ꝙ homo liber pro debitis incarcera
ri poteſt ⁊ detineri vſqꝫ ad ſatiſfactionẽ. vt no. in. l. j. C. qui bo. ce. poſſ. ⁊ in. c. ij. de pig. et ita ſer⸗
uatur in totius ytalie terra. ⁊ etiam pater poteſt filiũ obligare ⁊ etiam vendere in maxima ne⸗
ceſſitate. vt videlicz famis. C. de pa. qui fi. diſtrax. l. ij. ſed non vxorẽ. vt no. Car. in. c. Non eſt.
de ſpon. ſic parentes vendiderunt puellam in ſitis anguſtia vt biberẽt. Johel. iij. in ꝑn. Nũc
redeamus ad propoſitũ. Eſt enĩ in veritate magnũ ingratitudinis viciũ in debitore qui de re
gratioſe ſibi conceſſa aut mutuata ex iuſta cauſa: vel al's ſibi libere credita. immemor accepti
beneficij non ſatiſfacit creditori. vnde pertinẽter dicitur ꝙ ingratitudo ſit maximũ vicium: vt
legit̃ ⁊ no. liiij. diſt. Qui ex familia. cũ concor. De qua dicit Berñ. Ingratitudo eſt vent9 vrẽs
ſiccans ſibi fontẽ pietatis. rorem miſericordie fluentis gratie. vnde non inanũ dicitur ꝙ in⸗
gratitudo genuit vſuram ⁊ ſymoniã. hoc eſt quia recipiẽs mutuũ vel beneficiuz ab amico vel
ſocio fuit ingratus. vnde cogitat abũdans in bonis vel beneficijs. vt de cetero fructuoſe ⁊ ſi⸗
ne rerum ſuarũ ſterilitate pecuniã vel beneficium alteri vł aliter conferat: a quo fructus vtili⸗
tatem reportare valeat: vnde poſuit tibi verſum. Genuit ingratus: pariter cum ſymone fenus.
Et propterea dixit propheta Pſal. xxxv. Mutuabit̃ peccator. id eſt mutuũ recipit peccator ⁊
non ſoluet. iuſtus autẽ miſeretur ⁊ retribuet. Unde ꝗ̃ gratioſum pietatis opus eſt. ⁊ amoris
indicium ſocio mutuare. prout Thobias fecit Gabelo tempore neceſſitatis ſub cyrographo
⁊ notanter inſtituit. vt Thob. viij. Sic vicioſe turpitudinis ⁊ ingratitudinis eſt execrabile ꝓ
digiũ tempe locoqꝫ dũ poteſt debitũ non reddere ⁊ benignitati vices non repẽdere. Hinc ad
propoſitum principale ⁊ optime videtur ꝙ in odiũ non ſoluẽtis hic exactiõis modus bñ vi⸗
det̃ inſtaurat9. vt ſit pena ⁊ nõ vſura: ſoluere rependereqꝫ negligẽtis. Sic in odium ⁊ penam

neglige̅tis ꝛ no̅ vigila̅tis co̅cedit preſcriptio q̄ vtriq̄ co̅currit rei aliene fore ꝛ detentio detentor ſecur⁹ eſt. finito tp̄e pſcriptionis. put de hoc plene no. Jo. an. in mercu. ſup reg̃la iuris poſſeſſor male fidei. li. vj. ꝛ h̄ ſiliter in vſucapionib⁹ vbi emens rem mobile̅ aliena̅ bona fide. ꝛ poſſidet p trienniu̅ ſine impedime̅to erit dn̄s: vt inſti. de vſuca. §. j. ꝛ. ij. ꝛ ideo dicit lex vlti̅a in ſi. ff. de annua excep. q꜀ co̅tra deſides hoi̅es ꝛ ſui iuris co̅temptores. odioſe exceptio̅es appoſite ſunt. de q̄ copioſe ſcripſi in libello de co̅ſolatio̅e inique ſuppreſſoꝝ. Propterea damnu̅ qd̄ quis ſua culpa ſentit: ſibi ꝛ no̅ alteri debet imputare. Et ſcie̅ti ꝛ co̅ſentienti no̅ fit iniuria. Jbidem. ꝛ qd̄ ſemel placuit ampli⁹ diſplicere no̅ poteſt. Jbide̅: q꜀ illi debitori placuit taliter co̅trahere cu̅ creditore cu̅ pactis. vt in themate. Vn̄ notabiliter ponit in diffinitio̅e ip̄ius Hoſti. de vſura. videlicz ip̄ius rei vſus gratia. ꝛ hoc ideo dicit. q꜀ ſi no̅ gr̄a vſus: vt in p̄nti caſu. id eſt co̅ſumptio̅is. ſed loco pene apponit talis exactio ſine fraude ꝛ ſine dolo malo ac abuſio̅e no̅ eſt vſura neq̄ penn̄ vt p꜅ de arbi. Dilecti. xij. q. ij. Fraternitas. Et hmo̅i co̅tract⁹ (put alij) ex co̅uentio̅e lege̅ accipiu̅t. ꝛ ita ſeruat niſi de iure improbent. vt le ꝛ no. de depo. c. ij. ꝛ in glo. ij. Propterea videt magna differe̅tia int̄ vſura̅ ꝛ pena̅. q꜀ vſura dat ro̅ne certi ſpacij tp̄is. videlicet menſis aut anni. vt C. co. ti. in auten. ꝛ hoc. ꝛ dat vt ſors non ſoluat. ſed potius vt ſortis ſolutio differat. vt de vſu. Conſuluit. ſed pena no̅ datur ſm̄ ſpaciu̅ alicuius tp̄is: ſed prout ptes inter ſe co̅ueniu̅t. de pe. Conſtitut⁹. dat etia̅ q꜀ no̅ fit qd̄ co̅uenit: vt hic in caſu nr̄o. ꝛ q꜀ no̅ ſoluit qd̄ debet. de arbi. Dilecti. ꝛ maxime du̅ ꝓpter hmo̅i pena̅ taliter accepta̅ creditori nihil accreſcit. vt notat ex p̄dictis.

Sed queritur. Quid erit ſi creditor taliter conſtitut⁹ eſt q꜀ ſi debz carere debito deſtruct⁹ eſt. ꝛ ſi debitor debz ſoluere deſolat⁹ eſt: Puto dicendu̅. put inq̄t Jnno. iij. ad queda̅ cardinale̅ ap̄lice ſedis legatu̅. in. c. Niſi. de vſupal. ſi oportet vt vl̄ nos vel tu ex hoc negocio co̅fundamur eligim⁹ poti⁹ te co̅fundi q̄ nos ꝛc̄. ac ſi diceret. Semꝑ tibi proxim⁹ eſto. q꜀ mag̃ tenemur nos diligere q̄ aliu̅. Nam quiſq̄ regula̅ dilige̅di a ſeipſo recipit. xxiij. q. v. Si no̅ licz. ꝛ alij agris tuis ſitientib⁹ alij irriga̅di no̅ ſunt. C. de ſerui. ꝛ aq. cu̅ co̅cor. Vn̄ poſſum mihi co̅ſulere cu̅ da̅no alteri⁹. ff. ad. l. acq. l. ſi q̄s fum⁹. in fi. q̄ lex vult qd̄ no̅ tenet de damno ſi quis iuſto metu duct⁹ intercidit vicinas edes ne ad eu̅ ignis ꝑueniat. Et glo. ibide̅ ponit ꝟſus. Na̅ tua res agit: paries du̅ proxim⁹ ardet. Et neglecta ſolent ince̅dia ſumere vires. i. potentia̅ domina̅di. Et liciu̅ eſt vigilare cuilibet pro co̅modo ſuo: licz in hoc alteri p̄iudicet. ff. de his q̄ in frau. cre. l. pupillus. C. de poſtula̅do. l. vlt. Sec⁹ eſt de ꝑfectis. vt dicit Grego. moraliu̅. xxvij. c. xxiiij. quoꝝ hui⁹ mu̅di ꝯcupiſce̅tias no̅ h̄re. aliena non petere. ꝓpria no̅ tenere. laudes hui⁹ mu̅di deſpicere ꝛc̄. Et q̄s eſt hic ꝛ laudabim⁹ eu̅: Eccl'iaſtici. xxxj. ſed hec ꝑfectio nihil ad nos ro̅ne p̄ntis ꝯtractus. Nec locu̅ h꜅ illud Lu. xj. Dimitte nob̄ debita nr̄a. ſicut ꝛ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Sed vltra ꝓcedam⁹ in ꝑncipali. ꝛ eſt veritas q꜀ ſi creditor ꝛ etia̅ fideiuſſores in expe̅ſis facns circa alimentoꝝ exhibitione̅ nimiu̅ delicate: aut al'r modu̅ ſolitu̅ aut co̅ſuetu̅ exceſſerint. ꝛ ſine ro̅nabili cauſa locupletari voluerint cu̅ iactura aliena. q꜀ taliter alime̅ta ſume̅da ꝑegeru̅t ꝓprijs expe̅ſis in domo ſua facie̅dis. ꝛ cu̅ iniuria debitoris locupletiores appare̅t ꝛ lucra reportant: reſtituere tenent. vt p꜅. C. de vſuca. ꝑ emi. l. vlti. aut al'r per odiu̅ proceſſerint. aut aliter circa re̅ geſtam exceſſerint. put in his ſagax ꝯfeſſoris diſcretio indagare poterit. ꝛ non dubitam⁹ tale̅ creditore̅ in foro co̅ſcientie ad damnoꝝ taliter illatoꝝ reſtitutione̅ teneri iuxta regula̅ iuris. lib. vj. No̅ dimittit peccatu̅ ꝛc̄. Et hec de creditore ꝑncipali ſufficiant. in fine̅ vt alij nobis magiſtri ſente̅tias ſuas corrigendo co̅gruenter apponant.

De fideiuſſoribus autem qui improprie obſides dicunt quid dicem⁹ attende. q̄ co̅muniter ꝛ more ſolito ꝛ co̅ſueto exacti per creditore̅ principale̅ ꝛ ꝑ fides promiſſas ammoniti locu̅ intrant ſibi deputatu̅ iuxta literaru̅ deſuꝑ confectaru̅ tenores: ꝛ apparet q꜀ ſi q̄s promiſit vel intrauit grauare vel ledere proximu̅ ſuu̅ q꜀ no̅ teneat facere cu̅ iuramentu̅ no̅ ſit vinculu̅ iniq̄tatis ꝛc̄. de iureiur. Quato. cum ꝯcor. Na̅ quicu̅q̄ iurat aliq̄d turpe vel co̅trariu̅ legib⁹: ꝛ maxime de diuinis: ſeruare no̅ debz. vt. ff. de le. j. Si q̄s inquilinos. in fi. ſed lex diuina ꝛ hu̅ana volu̅t qd̄ tibi no̅ vis fieri: alteri non fac. ij. q. j. Primo ſemꝑ. in fi. ꝛ ꝓprie habet prout chriſtus inq̄t Lu. vj. ꝛ Math. vij. Oia q̄ vultis vt faciat vob̄ hoi̅es ꝛ vos facite illis. imo iurame̅tu̅ no̅ eſt ſeruandu̅ ſi vergit in interitu̅ ſalutis tp̄alis. vt le. ꝛ no. in. c. Si vero. de iureiur. Sed co̅trariu̅ videt q꜀ hoc iuramentu̅ vel iſta fides ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne ꝓpter co̅tumacia̅ debitoris. Na̅ no̅ dicit inuitus qui ꝓpter voluntariam promiſſione̅ vrgetur ad promiſſi ſolutionem. xij. q. ij. quicu̅q̄. ij. Nam

ſi obligatio ꝑncipalis nō valeret. vt ptʒ ſup vſuris. nihilominꝰ tñ ſi iuramētuʒ vel fides inter
uenit: ſeruāda eſt. vt de iureiu. Debitores. ⁊ deꝰ in hoc caſu int̄ fidē preſtitā ⁊ iuramētū nō fa⸗
cit differentiā. vt in. c. ij. de fideiuſſ. cū ꝯcor. Vñ dicit glo. ij. inſti. de obli. vt cū boues viſibilit̄
funibꝫ. ſic homies ꝟbis ligant̄ intellectualit̄. ⁊ ponit ꝟſum. Verba ligāt homies: thaurorꝫ cor
nua funes. Et igit̄ videt̄ de fideiuſſoribꝫ dicendū ꝓut ṗdiximꝰ de creditore ꝙ ſi al's ſine dolo ⁊
fraude ꝓcedūt in hmōi ꝯtractibꝫ. nō tenet̄ de damno taliter illato. Nam duʒ q̇d aliq̇s inuitus
facit: potiꝰ dicit̄ pati q̄ʒ facere. vj. diſt. Teſtamētū. ⁊ q̄ ab inuitis fiūt non afferunt ṗiudiciū nec
imputant̄. v. di. Ad eiꝰ. ⁊ qđ per me nō ſtat: mihi imputari nō dʒ. ij. q. vij. Ad hoc. ſed imputat̄
ei p quē ſtat vt in caſu pn̄ti. vt in. c. De illis. de ſpon. cū ꝯcor. ſed imputandū nō eſt nob̄ qđ pre⸗
ter nr̄am voluntatē ꝯtingit. xxv. q. iij. De occidēdis. niſi de talibꝫ alimētis talit̄ ſumptis ꝑcedē⸗
do ꝓprijs ⁊ grauando ꝓximū ſuū ſiue pauperē ſiue diuitē ſiue iudeū ſiue aliū infidelē. vt le. ⁊
no. de pe. diſt. ij. Caritas eſt vt mihi videt̄. ⁊ in glo. vbi nota ꙗ etiā infideles ſunt ꝓximi nr̄i cū
diſcretiōe tñ ⁊c̄. hmōi fideiuſſores ſunt facti locupletiores. ⁊ in hoc caſu tenent̄ ad reſtitutio⸗
nē. iuxta qđ no. ⁊ le. in regula. locupletari nō debʒ q̇s cū iactura aliena. Si aūt hmōi fideiuſſo
res ꝑ alimēta taliter ſumpta ⁊ manſionē ⁊ morā talit̄ faciēdo in domo aliena. neglexerūt ope
ras ſuas quibꝫ ſe ⁊ ſuos nutrire ꝯſueuerūt. ⁊ ꝑ hmōi morā non locupletiores ſed pariformiter
aut eodē ſtatu ſeu diminutiori ꝑſtiterūt. clarū eſt ꙗ ad nullā reſtitutiōis recōpenſam tenent̄. vt
colligit̄ ex ṗdictis. ⁊ ꝑ Dinū in dicta regula locupletari. Quis aūt in his caſibꝫ prout in alijs
pōt malicijs hoīum obuiare. vt le. ⁊ no. in. c. Ut circa. de elec. li. vj. q̄ malicie ſemꝑ ⁊ ꝑ ſingulos
dies creſcūt. xij. q. j. c. Ois etas. cū ꝯcor. ⁊ ṗſertim in his in q̇bus ꝯtrahentibꝫ ſe mutuo deci⸗
pere licʒ vſqꝫ ad dimidiū iuſti ṗcij. de quibꝫ le. ⁊ no. in. c. Cū cauſa. de teſti. Et videmꝰ ꝑ ſingu
los dies ꙗ p nouitates malicie inducunt̄ exquiſite cū multis ſubtilitatibꝫ q̄ multū rep̄hendū
tur. xj. diſt. Quis neſciat. ⁊ ſunt nouiſſima illiꝰ peiora prioribꝫ. Matth. xij. Et qꝛ hic caſus de
quo tractamꝰ quaſi nouꝰ dicit̄: qꝛ prout ṗmiſſum eſt vocabulū ſuū aut modus ſuus in antiq̇s
codicibꝫ nō videt̄ cōſcriptus. ⁊ dicūt iura ꙗ nouis morbis noua cōuenit antidota ṗparari. de
iure. calū. Ceterū. cū ꝯcor. ⁊ q̄ de nouo emergūt auxilio indigēt. ff. de interro. in iur. fa. l. de eta⸗
te. §. ex cauſa. Et igit̄ ꝑ hmōi nouū exactiōis modū (q̇ tamē regl'ariter vſura nō dꝛ) ſed pena
ſoluere negligētis intitulari pōt. de q̄ dixit Seneca. Turpis eſt iactura q̄ per negligentiā acci
dit. ⁊ q̄ vtriuſqꝫ iuris traditionibꝫ videt̄ odioſa ⁊ multū vt ptʒ deteſtabilis. vt le. ⁊ no. de pe. ⁊
re. Queſitū. ⁊ in gloſa. ij. ⁊ in pluribꝫ alijs ſcṗturis. de q̄ etiā ſcribit̄ Uigilantibꝫ ⁊ nō dormiē⸗
tibꝫ iura ſubueniūt. ff. ex q̇bus cau. ma. l. Non eñ. ff. de eden. veluti. Fateor tñ ꙗ ſunt cōtinui
diligētia ſolliciti: fortune nī fallacis ictibꝫ ceſi calamitatis onere ſine vicio preſſi. ⁊ hi ſine cul
pa nō tamē ſine cauſa: aut forſaſſis archano iudicio dei ad inſtar Job p hmōi ꝯtractꝰ aut alio
rū euentuū choruſcatiōe affligunt̄ afflicti ⁊ nō aliter niſi patiētie collirio veniūt remediādi. Ac
ꝓut experient' cōcernit̄ p exactiōis hmōi colliſionē plurimorꝫ illuſtriū ⁊ nobiliū ac plebeorūʒ
felicitat̄ hūane proſperitates pereūt. ⁊ odibili nimis apporia grauati. nō beati paupes de qui
bus Lu. vj. ſed ad dyabolū paupes: ⁊ nequitiores effecti degebāt iuxta Salomonē qui dicit.
ꝓpter inopiā multi delinq̄runt. Eccī. xxvij. ⁊ ꝯſequēter fratres eorꝫ oderūt eos ⁊ amici ꝓcul re
ceſſerūt ab eis. Prouerb. xix. q̇s ⁊ ph̄us deſpexit. Ethi. j. dū inquit. Indigentē impoſſibile eſt
bene opari. ⁊ Politicorꝫ. ij. Jmpoſſibile eſt indigentē bn̄ imperare ⁊ ſtudio vacare. Jtē penu⸗
ria malignitatē efficit ⁊ ſeditionē. de q̄ plene ego Felix cantor Thuriceñ: ⁊ ṗpoſitus Solodo
reñ. ſcripſi in li. de nobilitate. c. xviij. quē nuꝑ cōpleui in anno iubileo. ⁊ cōſequēter hanc ꝓpoſi⸗
tionis collationē ad inſtar inq̇ſitionis petitionē honorabilis viri dn̄i Eraſmi rectoris parro
chialis eccl'ie in Raperſzwyler de hmōi cōtractꝰ mirificatione cōuenient' admirantio collegi:
vt ſciamꝰ ꙗ de modico pulcrā ducit ſollertiā vitam. q̄ quidē ſollertia ps prouidētie q̄ notabili
ter ⁊ indiſſolubiliter ſibi tenet cōcathenatas tales ꝓprietatis cōditiones iuxta Tullium in. iij.
veterū rethorice: videlicʒ memoriā ṗteritorū: ꝓuidentiā futurorū. intelligentiā. rationē. docibi
litatē. experientiā: ⁊ cautionē q̄s complectimur p ſapientis Cathonis autoritatē qui dixit. Ne
potes id tempta: operis ne pōdere preſſus. Succūbat labor: fruſtra tēptata relinq̄s. Et iterʒ.
Dū labor in damno eſt creſcit mortalis egeſtas. Has igit̄ prouidētie leges ſi ſollerter college⸗
ris. ⁊ vitā iuxta normas ipſarū ṗſentē regulabis. huiꝰ calūnioſe calamitatis: imo pluſqꝫ pha
raonio flagellū nō appropinquabit tabernaclo tuo. de q̄ innuit lex. inſti. de his q̇ ſui iu. ſunt. §.
penul'. dicēs. Expedit eñ reipublice ne q̇s re ſua male vtat̄. ⁊ in Autē: vt iudi. ſine quo. ſuff. §.

Cogitatio. Intereſt ꝑncipis habere ſub ſe locupletes ſubiectos. Super quo reſpiciẽs a longe ſanctiſſim⁹ pōtifex Gregori⁹. ⁊ ſinceriſſime ſcripſit in paſtorali ſuo. c. xviij. de exteroꝝ ꝓuidentia in interioꝝ ſollicitudine nō derelinquēda. Et inſuꝑ nos de p̄ſentis vite cōmodo orare docuit vt ſupplices deprecemur oīpotētis dei patris maieſtatē: ⁊ intemerate virginis Marie pietatē vt liberemur ab inſtantibꝫ malis ⁊ gaudeam⁹ mentis ⁊ corporis ſanitate: necnō vt eruamur a preſenti triſticia: ⁊ p̄nti gaudeam⁹ ꝓſperitate ⁊ futura. ⁊ a cūctis hoſtibꝫ reddamur ſecuri. ꝑ ut hec et vberiora ſalutis hūane remedia copioſe habent̄ in ſuis collectis conſcripta. Et dixit Julius papa ꝑut habet̄. ij. q. vij. In ſancta. hūiliter ⁊ deuote ſupplicādo diuine maieſtatis gr̄a ⁊ eius fultus auxilio nūc ⁊ imꝑpetuū ab omībꝫ tueret̄ aduerſis. quaten⁹ ſic abſq3 p̄dictoꝝ contractuū ꝯquaſſione ⁊ alteri⁹ euent⁹ infelicis importunitate ꝑ bona t̄palia tranſeamus vt non amittamus eterna ꝑ dn̄m nr̄m Jeſuz xp̄m p̄dictorū patris ⁊ virginis filiū q̄ viuit ⁊ regnat ꝑ infinita ſecula ſeculoꝝ benedictus. Amen.

Doctoratus in ſtulticia.

Dixit inſipiens in corde ſuo. nunquid eſt deus q̄ ſtulta mūdi elegit vt cōfundat ſapientes. ꝑut ⁊ infirma mūdi elegit vt cōfundat fortiora. iuxta Paulū. j. Cor. j. ⁊ ꝓprie ſcd̄m Salomonē Eccl. xxj. In ore fatuoꝝ cor illoꝝ mox ad inſtar corūdē cordis arcana ꝓduxit et patenter intulit. ſic videmus euidēter mūdi (ꝑut eſtimam⁹) ſapientiores. prudētiores ⁊ aſtutiores ad ſublimia gl'iantes ſedulo ꝓficientes ⁊ inſuꝑ in omni mūdi facultatū diſciplinis et traditionibꝫ expꝑienter cōcernim⁹ mirabiliter ꝑ directū vel deuia gradibꝫ glorie ⁊ honoris p̄eminētes: vtputa in ſacre veritatis theologyce peritia ꝓfeſſores: in feliciſſima iuris vtriuſq3 famoſa legalitate. ⁊ inſuꝑ in diua medicine ſciētia doctores. in artiū ſeptē liberaliū decore magiſtros. in poetaꝝ florida figmētoꝝ iocūditate laureatos. in militia ⁊ militaribꝫ bellicis dimicalibꝫ ⁊ p̄lioſis actibꝫ pre ceteris expertiores mirifice p̄libatos. ac etiam in cūctaꝝ practicabili mechanicaꝝ p̄cellentes negociatiōe dignificatos. ⁊ generaliter in vniuerſali ſubtilitatis ingenioſe pre alijs ſagacitate p̄pollentes cōſpicim⁹ dignāter honorificatos. ſed in his q̄s dn̄s elegit (ꝑut p̄mittit̄) ⁊ ſibi ſimilibꝫ. nullis videm⁹ magnificētie ſublimitatis graduū ſcalatim aut interpolatim q̄3 donis p̄ſignatos. Et igit̄ ego inſipiēs p̄notatus vice ⁊ noīe omniū ⁊ ſinguloꝝ fatuoꝝ ebetū. ſtoloꝝ. amentiū. dementiū. deliroꝝ. infronitoꝝ. furioſoꝝ. lunaticoꝝ. inſenſatoꝝ. ſtolidoꝝ. ac ſtultoꝝ necnō ceteroꝝ q̄ titulis ſeu figura fatuitatis vicz inertia rabie ruditate. frenesi. baburtia balburra. baburſa. babſia. ſocordia. ſecordia. excordia. vecordia. ineptia. ignauia. ſeu ignorātia q̄mo'dlibet deſignant̄ ꝑ germanie regna ⁊ al's vbilib3 ꝯſtitutoꝝ q̄runq3 intereſt aut intereſſe poterit nūc aut in futurꝝ te magiſtrū Felicē cantorē Thuricen̄. decretoꝝ (vt aſſerit̄) ſtudij Bononien̄. doctorē: qui multoꝝ (ꝑut famat̄) p̄dictorū fatuitatis effectū effectualiter tū ꝑ expꝑientiaꝝ theoricā3 antiquā. tū ꝑ p̄teritoꝝ practicā. tū ꝑ ſcripturaꝝ diuerſaꝝ noticiā. tū per diſcuſſionū multaꝝ frequētiā habueris in talibꝫ diſcretiōis largiſſime munificētiā. ꝑ p̄ntes inſtant ⁊ inſtantiſſime reqro. vt nos ⁊ quēlibet noſtrū inſolidū in ſue ꝯuerſatiōis ⁊ habit⁹ ſufficientia fideliter cū debiti rigoris examīe laudabiliter p̄libato in doctorē aut magiſtrū ſeu ꝓfeſſorē ſue facultatis ſolēnitatibꝫ ſolitis ⁊ cōſuetis imo neceſſarijs. aut quomōlibet oportunis diligēter adhibitis quātotius ad glīe ⁊ honoris magnanimitatē illius q̄ nō ſine cauſa fecit ⁊ creauit nos ⁊ ad hm̄ōi dignitatis culmē largit̄ ꝓmouere. creare. abilitare ⁊ dignificare digneris. Nos aūt Felix ꝓnūc ſingularit̄ ad executiō3 p̄miſſoꝝ (ꝑut p̄mittit̄) tā efficaciter requiſitus: quātū nobis ab alto cōcedit̄ in tā arduo diſpoſitiōis articulo ſincere cōſideratiōis ruminatiōe ꝑpendētes q̄ iuſta rite petentibꝫ nr̄is a maioribꝫ nunq̄3 denegatus fuerit inclinatiōis aſſenſus. ⁊ igit̄ ex ꝑmiſſiōia diuie cōſenſu. horū pie petentiū ꝓſequi volētes affectiōis intentū inquantū iuris rationiſq3 liminibꝫ cōcernit̄ cōſolidatu3. ap'li p̄ceptū q̄ dixit. manus cito nemini impoſueritis neq3 cōicaueritis peccatis alienis. j. Coꝝ. v. ſollerter amplectātes. Et ſicut dicit ſummus pōtifex. Inter ſollicitudīes noſtris hūeris incūbentes. perpeti cura reſoluim⁹ vt errantes in viā veritatis inducere. ipſoſq3 lucrifacere ſua nobis cooperāte gr̄a va

leámus. H eſt ꝙ ꝑfecto deſiderãter exq̄rimus: ad id mẽtis noſtre ſedulo diſtrinximus affectũ. ac circa illud diligẽti ſtudio ⁊ ſtudioſa diligẽtia vigilamus: vt in Cle. j. de mgr̃is. Hinc eſt ꝙ vt ad petitiõis tue myſteria curioſius ꝓcedere valeamus ordinẽ me petitiõis aggredi ⁊ regulariter obſeruari ꝑut iura notãt diſt. xliij. c. Sit rector. cũ cõcor. ⁊ ibidẽ in glo. vlt. Unde primũ q2 te inſipientẽ ꝑncipalit̃ ꝑ̃ferendo ꝓmoueri penſti ad magiſtratus glorioſi dignitatẽ. cõſtat ꝙ dicit ille venerabilis Jſidorus vir magnaꝝ virtutũ autẽticus ethi. li. x. ꝙ ſapiens dictus eſt a ſapore. q2 ſicut guſtus aptus eſt ad diſcretionẽ ſaporis ciboꝝ. ſic ſapiens ad dinoſcentiã rerum atq3 cauſarũ: quo vnũquodq3 dinoſcit atq3 ſenſu veritatis diſcernit. Et hoc ſingulariter notato. dicit idẽ cui ↄtrari⁹ eſt inſipiẽs qđ eſt ſine ſapore nec alicui⁹ diſcretiõis vel ſenſu ſtudioſus. Nullus aũt dubitat dũ vnũ ↄtrarioꝝ eſt bonũ: reliquũ regularit̃ malũ. viij. q. j Sciendũ. ⁊ cõtrarioꝝ cõtraria eſt ratio. xxxij. di. Hoſpitioſũ. cũ ↄcor. ⁊ cognito vno oppoſitoꝝ. cognoſcit̃ ⁊ reliquũ. vt dic̃ phs. Unũ ſi vnũ cõtrarioꝝ cõmendat̃: aliud vituperat̃. de pe. diſt. ij. §. ecõtrario. cũ ↄcor. vbi etiã notat̃ ꝙ optima eſt ꝓbatio q̃ fit per ↄtrariũ. Unũ ſapiẽs differũt ⁊ inſipiẽs in tãtũ quãtũ bonũ ⁊ malũ. iuſtũ ⁊ iniquũ. ⁊ igit̃ in inſipiẽtis deteſtationẽ dupliciter inquit David. Dixit inſipiẽs in corde ſuo nõ eſt deus. Pſ̃. xiij. Et ſilr̃. pſ̃. lij. ⁊ vtiq3 ferox videt̃ in hoĩe tante vilitatis imanitas vt dicat nõ eſſe deũ a q̃ creata ↄcernit̃ omĩs humanitatꝪ ſocietas. Unũ dixit Criſo. ſup illud A facie inſipiẽtis me. pſ̃. xxxviij. ꝙ initiũ omĩs peccati eſt inſipientia. q2 error eſt a lege bonitatis. Unũ patenter tu inſipiens tam vicioſo examinis noſtri iudicij diſcretione notaris ꝑ̃dicamẽto: ꝙ per nos nõ ꝓmoueberis cuiuſlibet noſtre dignitatis penitus perpetuo carebis intitulamẽto. ſed ſis preco vel pedellus in preſentis ꝓmotiõis incitamẽto. Cõſequẽter inſipiẽs iã dictus dũ viderat ꝙ ſuis demeritis exigentibꝫ ꝓmoueri nõ poterat inq̄t. Et faciam ad inſtar ꝑ̃conũ q̃ cõclaue ꝓconſulũ ⁊ ꝑ̃toꝝ nõ intrãt. q̃s tamẽ ad intrandũ ex officio ſollicitãt. ⁊ ꝑut ꝑ̃dicãtes ꝑ̃ceptũ dñi q̃ cũctos chriſtifideles ad intrandũ regna poloꝝ acclamitãt. ⁊ ipſi cõtinuo foris ſtant ⁊ intrare nõ cõſueuerãt. ⁊ ſicut vetule iuuenculas ad ſacrificiũ veneris q̃ g̊ ſe peiu⁹ ad hoc videnť inutiles cũ diligẽtia procãt. vt ſic tue quo ad hec ſollicitudinis incõmoda cõquieſcãt. Nã nõ eſt nouũ ꝙ põt quis ꝑ aliũ qđ nõ per ſe. vt le. ⁊ no. de ꝑ̃ben. c. iij. li. vj. ⁊ ibidẽ plene ꝑ Archid. ⁊ põt q̃s pro alio qđ nõ pro ſe. ⁊ videt̃ in illo q̃ inabilis ad matrimoniũ ꝓcuratoris noĩe ꝓ alio cõtrahit tã ſpũale q̃3 carnale: qđ clarũ eſt Et hinc idẽ inſipiẽs ꝓuocatus purũ fatuũ ſibi cõſodalẽ ꝓduxit ⁊ ipm̃ ꝓmoueri ꝑut ꝑ̃mittit̃ inſtantiſſime petiuit. Nos igitur Felix auctore predicta eũdẽ fatuũ diligẽter examinandũ duximus et ipm̃ inuenimus (ꝑut dicit Jſidorus vbi ſupra) ꝙ ipſe fatu⁹ igit̃ exiſtimatus ⁊ dictus eſt: q2 neq3 quod fatur ipſe nec qđ alij dicũt intelligit. Fatui etiã originẽ dici quidã habere putãt ab amatoribꝫ cuiuſdã mulieris q̃ diceb ãť fatua vxor fauni fatidice ⁊ eos ꝑ̃mũ fatuos fore appellatos ꝙ preter modũ obſtupefacti ſunt vaticinijs illius mulieris vſq3 ad amentiã. iuxta illud Ouidij. Eſt in amore modus nõ habuiſſe modũ. Unũ fatuus dicit̃ a fauno. i. templo in q̃ tanq3 deus gentiũ dabat reſpõſa. Et Uirgilius voluit ꝙ eſſet deus ſiluester vł incubꝫ. de q̃bꝫ in vitiſpatrũ in ꝑ̃n. vnde Prouer. xij. Fatuus vindicat ſtatim irã ſuã. i. ſine iudicio mẽtis inſultat. Et idẽ Eccl. xij. Cũ fatuis nõ habeas ↄſiliũ. Et ibidẽ. c. xx. Fatuo nõ erit amicus. q2 in eo nullius deſcretiõis vſus. Et ibidẽ c. xxj. Cor fatui q̃ſi vas cõfractũ. ⁊ ibidẽ. c. xxij. Qui docet fatuũ q̃ſi qui cõglutinat teſtamenta. ⁊ ibidẽ. xxxiij. Precordia fatui quaſi rota carri. ⁊ quaſi apis verſatilis cogitatus illi⁹. Unũ fm̃ vere ſpeculantes fatuitatis cõditiões. ſub hui⁹ fatuitatis titulo cõprehẽdunť merito philocapti ſiue amorereũ patiẽtes. i. amore mulieꝝ languẽtes ⁊ nimio zelo dolẽtes: q̃ ſe putãt ſepiſſime maleficiatos: ⁊ in mũdo vagantes. de quibꝫ Azo in ꝑ̃nci. ſumme. Et dũ furor ille venit: nemo ſecurus erit: ⁊ vtrumq3 ſexũ comꝑ̃hendit. Quibꝫ omibꝫ ⁊ ſingulis ſincere circũſpectis modis nõ videt̃ ꝙ ad hmõi dignitatis apicẽ vicz doctorat⁹ fatuus iſte vel ſibi ſimlis ꝓmoueat̃. Quo reiecto mox ebes ꝑ̃ncipalior inter ſuates ꝑ inſipiẽtẽ ſolẽniter eſt ꝓductus: quẽ cũ examinãdo cognouimus. palam videre potuimus. ꝙ fatuitatis obtuſione tali ↄſpicit̃: vt ſemꝑ vinolentus aut ebrius videat̃ aut nunq3 vel raro ſobri⁹ intuat̃. Et ait complacẽdo. Si mihi ſunt ſenſus ebes: ideo mihi parcere debes. Unũ nil ↄſideratiõis in eo colligit̃ vt vlterioris gradus maioritatis decoret̃. Quo repudiato follus qui ſimiliter blacus aut blas dicit̃ a quo blaſphemus deriuat̃. iuxta ritus prioꝝ ordinẽ ꝓductus ꝑ inſipientẽ adducit̃ qui mox ſecordia taliter intricatus inſpicit̃ ꝙ nullo tꝑis momẽto diſcretiõis virtute naturalit̃ aut artificialit̃ colorat⁹ videat̃ vnde geſtibꝫ ⁊ moribꝫ ſꝑ videt̃ inſulſus ⁊ ineptus. Unũ dixit Arabs. Nõ opus eſt follo: timp

nā ſuſpendere collo. Ac ſi diceret. qꝛ eſt tanq̄ʒ ſurdus ⁊ mutus. Et nullo prorſus videt̄ culmīe dignitatis ꝓmouēdus. Hinc ames ꝑ inſipientē ad examinis certamē notāter eſt collocatus. Sed qꝛ ſm̄ Papiā dicit̄ impotēs. turbat⁹ furioſus quaſi ſine mente ꝯſternat⁹. ⁊ ipſius amē-tia viciū ꝯcernit̄ ꝑpetuū. ad differētiā demētis cui⁹ rōnis obſtaculū videt̄ tpalis vecordie cōcitamentū. Vn̄ dixit Cicero Amēs in toto caret mēte. demens partē retinet. vnde quaſi diminutus parte mētis. Et igit̄ iuxta ꝯgruū iuris dictamē nec amēs nec demens dirigat̄ ad aliquod gradualitatis ſperamē. Quib⁊ talit̄ repulſis accerſitus eſt delirus qui ⁊ baburcus dicit̄ ꝙ ſm̄ Iſid. ethi. x. c. dꝛ mente defectuoſus ꝑ etatē. vel ꝙ a recto ordine. vel quaſi a lyra aberret. Lyra eſt orationis vl̄ proſe aut ode genus cū qua agricole ꝑ agrū cauendo dirigūt ſulcus cū aratro ⁊ beſtie laborantes animant̄. Vn̄ beatus Brictius dixit delirū venerabilē gemmā ſacerdotū. Vn̄ q̄litercūq̄ʒ delirus fuerit ꝓduct⁹: ꝑ nos in examīs nr̄i ꝓbatiōe nō videt̄ admittēdus. Alt ꝑ inſipientē pūtari cōcernit̄ infronitus. ꝙ dicit̄ homo ſine freno aut modo vel ratione ſe extollēs vltra id qđ eſt quē ſalomō odio ſuo ꝓſecutus eſt dū dixit. Ecci. xxiij. Extollentiā oculorū meoꝝ ne dederis mihi: ⁊ animo irreuerenti ⁊ infronito ne tradas me. Sed qꝛ in eodē nō inuenimus tante diſcretionis onus vt apud nos mereat̄ exaltādus. ⁊ ideo illico ſupprimebat̄ eiect⁹ Cōſequēter vero lunaticus diſcretiſſime recōciliatiōis tempe fuit introduct⁹. Sed inq̄rendo mox artificialit̄ cognouimus ꝙ fatuitatis titulo taliter videbat̄ ꝓfuſus. ꝓut dicit magiſter in hyſtoria Scolaſtica de lunatiōe ꝙ dn̄s Ieſus ſanauit lunaticū. quē diſcipuli ꝓpter ſuā incredulitatē ſanare nō potuerūt. nam nō ex vicio lune patiunt̄ lunatici ſed demones eos his vexabāt tpib⁊. vt ꝑ lunā infamēt lune creatorē. Legit̄ enī đ iſto puero quē dn̄s ſanauit ꝙ a pueritia lunatic⁹ fuerat. in quo ſi nihil quod ſuū erat inueniet demon. nō illuʒ poſſideret. ⁊ ſic videt̄ ꝙ demones ſunt etiā in pueris ſicut in ſenib⁊. Et his ſincere perpēſis in hoc lunatico ꝓficere nō potuim⁹. Quapropter ſine dignitatis titulo ſublimioris ipm̄ penitus vacuū remiſimus. Incidēter vero furioſum mōſtruoſo ritu ꝯcuſſuʒ. nobis per inſipientē ꝑſentatū ſuſcepimus. ⁊ examine cōtinuato patēter inuenimus ꝙ habuit defectū accidentalis amētie. vt dicit Aug⁹. in libro queſtionū veterꝫ ⁊ noui teſtamēti. ⁊ habet̄. xv. q. j. Aliq̄s. ⁊ ſemel furioſus: ſemꝑ ꝑſumit̄ eſſe furioſus niſi ꝓbetur cōtrariū. iij. q. ix. Iudicas. Unde ꝙ talē dicit poſtea ſane mentis ꝓbare habet. vt. le. ⁊ no. de ſuc. ab inteſt. Cū delictus. ⁊ reputat̄ tanq̄ʒ corꝑe viciatus. xxxiij. diſt. matrimoniū. Et ſic penitus eſt inabilis ad aliquod maioritatis iudiciū. Unde rōnabiliter ipſuʒ tanq̄ʒ deſpatū ab omīs magiſtratus ordine decreuimus excludendū. Hinc inſenſatus coram nobis ꝑ inſipientē fuit cū deliberatiōis cōſenſu cōſtitut⁹. ſed qꝛ req̄ſitione cōpetentis ſcrutinij repertus tēperantie cōtrarius. incultus. brutus ⁊ ineptus. ⁊ ſm̄ phm̄. ij. ⁊. iij. ethi. qꝛ corꝑis delectatiōem nimiū refugit. ⁊ neceſſaria ad ꝯſeruationē nature ꝑtermittit. ⁊ igit̄ diſcretio nr̄a talē admittere patēter recuſauit. Porro ſtolidus magne maturitatis ingenio ꝑ inſipientē curialit̄ ꝓmouendus indubie fuit cōſidēter ꝓductus. ⁊ nos illico nouim⁹ multis indicijs ꝙ ſtolidus nec eſt ſtultus nec ſtoic⁹. i. ſapiēs aut ſagax. ſed mediū tenet tanq̄ʒ tepidū inter frigidū ⁊ calidū. nec ſibi virtutis ꝓficit adminiculū ꝙ mediū tenuere beati. ⁊ in q̄ conſiſtit virtus: vt dicit Boe. ſed hic mediū ꝓprie contrariat̄ felicitati ꝑ quā ſperabat̄ exaltandus. Et igit̄ prout dixit Io. in Apocalyp̄. iij. c. Scio opera tua quia nec̄ʒ frigidus nec̄ʒ calidus es. vtinam frigidus vel calidus eſſes. ſed quia tepidus es incipiam te euomere ex ore meo. Sic de ſtolido ſcribitur. vtinā fatuus eſſes vel ſapiens ⁊ nō ſtolidus. Nam fatuo puro parcimus: qꝛ non habet in intellectu ſagacis natura decus. ſapientē preferimus. quia ſapienter cuncta peragit rationis ſapore conditus. ſed ſtolidus ad plenum non eſt ſagax nec integer fatuus. ⁊ ſic medium tenet vt tepidus vt ſit medius ſagax ⁊ medius fatuus. Nam cū ſapiente ⁊ fatuo plene concordamur. cū ſtolido raro vel nunq̄ʒ. nec verbo nec facto rectificamur. prout cum bene perito ⁊ penitus ignaro argumētando velociter quieſcimus. quia de primo certi: de ſecundo nil certi ꝑpendimus. ſed cū ſemidocto putāte ſe doctū ⁊ ſapientē apđ ſemetipm̄ quietis tranq̄llitatē nunq̄ʒ obtinebim⁹. q̄s ꝓprie ſtolidos ⁊ nō ſtultos nec ſtoicos dicere palā cōtēdim⁹. Et hi ſunt ꝙ dieb⁊ iſtis tenuiſſimi tꝑis ſpacio cū tepidiſſime fundamētalis q̄ʒ doctrīe modulo ꝑ ſtolidos i ſtudijs generalib⁊ aut ꝓuilegiatis ꝑſidentes: paſſim in groſſos irſutos ⁊ incōpoſitos dirigunt̄ globoſos ſuaꝝ facultatū diuerſaꝝ ꝑſumptos doctores ſiue mgr̄os aut baccalarios ſiue licētiatos ⁊ licentiādos. ita vicꝫ vt ſimile generet ſibi ſil'e. ⁊ vt q̄lis ſit pater: talis ſit fili⁹. ⁊ vt ex cōditiōe diſcipuloꝝ ꝑſumat̄ de ſufficiētia magr̄oꝝ vt le. ⁊ no. xviij. diſt. Peruenit. Et hoc in verecūdie cōtemptibilis

cõuiciũ magnoꝝ clericoꝝ vere ſcripturaꝝ pagrataꝝ peritia rite p examĩs rigorẽ ſublimatoꝝ.
imo in ſtudioꝝ ⁊ ſcolaꝝ q̃rũcunq; conteptus vicioſi vilipendiũ ⁊ dedecus pſundiſſimi ſtudẽ
tis ignominioſũ: vt vicʒ vnꝰ ſit nois denotatio ſtolidi ⁊ ſagacis doctrine doctoꝝ euocatio. ꝑ
ut matrone venerabilis ⁊ ſcorti deteſtabilis ſub mulieris noie ſit deſignatio. Et hec nõ indi=
gẽt inq̃ſitionis magne gnaro pſcrutatiõis temptamẽto. Nã palã in fructibꝫ coꝝ cognoſcetis
eos. Math. vij. quia opus cõmendat artificẽ: vt dicit lex in autẽ. de mona. § Hinc cogitãdũ.
coll. j. etiã ſup quod execrabiliꝰ eſt. hi ſtolidi taliter graduati ante ad gradus licẽtiati emũt ma=
giſtratũ. put Jaſon ab Antiocho rege comparabat ſacerdotiũ. ij. Macha. iiij. et. j. q. j. Sicut
eunuchus. ⁊ Simon magus attẽptauerat emere ab ipſis aplis donũ ſpirituſſcti ſacratiſſimũ.
Act. viij. In veritate tñ tales magiſtri taliter indignos pmouẽdo ⁊ munus extorquẽdo: nõ
ſimoniã ſed crimẽ cõcuſſiõis cõmittũt. xxxvij. diſt. de q̃buſdã. p Archid. ⁊ tenent promouẽtes
ad reſtitutionẽ coꝝ q̃ taliter extorſerũt: de q̃ de ſimo. Dilectꝰ. j. ⁊ in glo. vlt. Propterea ſcribit no
tabiliter in Cle. ij. de mgr̃is. Cũ ſit nimis abſurdũ vt quis cũ vanitate ⁊ imperitia ad honorẽ
aſcẽdat peritie litteraꝝ. miramur illũ apud ſcolaſticos inualuiſſe abuſum ⁊c̃. Et inſuper quod
peius eſt tales promoti plerũq; rõne gradus tã turpiter ſuſcepti decipiũt vicariũ illius videli
cet xpi qui decipi nõ põt: vicʒ ſummũ pontificẽ ⁊ alios eccliaꝝ p̃latos. qꝛ ꝓpter gradus digni
tatẽ credũt tales fore ſuaꝝ artiũ peritos. Nã ⁊ iura ꝯſueuerũt multiplicit bonoꝝ incremẽta p̃
ſumere de viro litterato. vt le. ⁊ no. de p̃ſump. cũ in iuuẽtute. De quo lamentat Inno. papa. iij.
vir experiẽtie latiſſime. prout videt in libro ſuo quẽ cõpoſuerat ante papatũ de miſeria hũane
cõditionis. ex tũc ſummus pontifex. de p̃ben. gratie inquit nimis ⁊ abſurdũ eſt q quidã eccle
ſiaꝝ p̃lati cũ poſſint viros idoneos ad eccleſiaſtica bñficia pmouere aſſumere nõ verent in=
dignos. vnde quãta eccliĳs dãna pueniãt: nemo ſane mẽtis ignorat. Et idẽ de elec. c. Nihil in=
quit eſt quod eccleſie dei magis officiat q̃ q indigni aſſumant p̃lati ad regimen aiaꝝ. Hec ibi.
cũ regimẽ iſtud ſit ars artiũ. de eta. ⁊ quali. Cũ ſit: ⁊ ad hmõi magiſteriũ accelerãt tales q̃ nun=
q̃ fuerũt diſcipuli: ⁊ male vt de elec. Cũ in mgr̃m. ⁊ magiſter ꝓpter inſufficientiã ſuaʒ remouet
a docẽdo. C. de pfeſſ. ⁊ medicis. l. ij. li. x. de quo pleniſſime in. c. miramur. lxj. diſt. et ibidẽ circa
finẽ dicit: ſi enĩ ad honorem mundi ſine ſuffragio tpis ſine merito laboris indignũ eſt puenire ⁊
notari ambitus ſolẽt quos pbitatis documẽta nõ adiuuãt q̃ diligẽs ⁊ q̃ prudẽs habenda eſt
diſpẽſatio diuinoꝝ muneꝝ ⁊ celeſtiũ dignitatũ. Hec ibi. Ecce qui tales huculq; pmouere ſtu
duerũt quãta ꝯſequẽter occaſionẽ dãni dare mali cõſueuerũt. vt le. ⁊ no. de teſti. ſic nobis. cũ cõ
cor. ⁊ ſi nĩ videt periculũ in imperito aiaꝝ rectore: ⁊ quãto maius in indocto rectore aiaꝝ gu
bernatore: vt eſt epus. Vñ de q̃dã tali fertur põtifice q̃ cõtinuo repulſis peritoꝝ ꝯſiliĳs eccle=
ſie ſue negocioꝝ oim diſpoſitiões ſolebat expedire cũ triũ ſcabinoꝝ cõſiliatiõe q̃ꝝ vnus pelli
fex alius ſutor: tertius piſtor. Unde q̃dã peritꝰ clericꝰ tpe quodã demẽtia paſſionatꝰ: reperiẽs
epm cũ illis tribꝫ ardue placitantẽ onera cauſaꝝ fundamẽta libertatis eccleſiaſtice tãgentiũ: ⁊ al
ta voce digito demõſtrabat ⁊ cãtabat cũ muſica cõpetẽti gregoriana antiphonã. Sacerdos et
pellifex ⁊ calcioꝝ artifex: bonus piſtor in ꝓpſo ſic placuiſti dño. Quo audito p̃ſul rigide cõmo
tus. attñ ꝓpter cãtantis dementiã ad vlteriora nõ ſunt pceſſum qꝛ dicit in pūerbio q inſipien=
tes ⁊ pueri ſepe ſolẽt dicere verũ. Et nũc redeamꝰ ad ꝓpoſitũ. ⁊ hi doctores iuriſperiti ruditate
tanta p̃pediti: ferũt ſigna veriſſimi magiſtratus. put abbas ſimplex tanq̃ pontifex incedit in=
fulatus: ⁊ mulus ſterilis tanq̃ equus cõparet teſticulatus. et hi pariter fructificãt in ꝯtutũ po
tẽtatus. Nã ex iſtis doctoribꝫ fides nõ edificat. ⁊ ex illis abbatibꝫ eccleſia nunq̃ cõſecrat. ⁊ ex
muli teſticulis ples nõ generat. Et inſup ꝯtinuo pateat q ex puris baccalariĳs nihil ſequat. ⁊
qm̃ ego Felix vnus ex illis ſum. put nouit bubulcus bubulcuʒ. ⁊ igit cognoſco oues meas et
cognoſcũt me mee. Jo. x. et igit̃ pre ceteris ſignaui ſingulariũ in moribꝫ ⁊ cõditiõibꝫ paſſiones
put p̃mittit recẽter occurrentiũ. ⁊ ꝓpterea ſtolidos nõ admittã vltra ad iã adeptos ſtoliditatis
gradus vlterius graduãdos. ſed in ſua ſtoliditate ſint ꝯtenti. q̃s vt tales inſultãdo fore decre=
uimus iugiter aſcellãdos. Nã iura nõ p̃ſumũt q in modico tpis molimine poſſit homo multa
rũ peritias ſcripturaꝝ addiſcere. ar. xlviij. diſ. §. j. qꝛ nemo repente fit ſummus. de pe. diſt. ij. §.
hic q̃ de caritate. quãq; tñ ingeniũ ſupplet tps in bene ſtudẽtibꝫ. ſicut induſtria ſupplet tempꝰ in
bene ſentiẽtibꝫ. lxxvij. diſt. Monachus. ⁊ put malicia ſupplet etatẽ in nubere volentibꝫ. de de=
ſpon. impub. De illis. ij. Nec ſufficit etiã diu in ſcolis fuiſſe ſed laudabilit vixiſſe. xij. q. ij. Ilia
epi. in fi. Quibꝫ omibꝫ ⁊ ſingulis ⁊ ꝓpter ſingulariũ cauſaꝝ obiectus q̃ ad quẽlibet ipſoꝝ nõ ſi=

ne bonaꝝ mentiũ diſcuſſiõe repudiatis.inſipiẽs ꝑnoĩatus noĩe q̃ ſupra demũ ꝑduxit ſtultum
in ordine nouiſſimũ. Et licꝫ ꝓut dicit̃ Eccĩ.j.ꝙ ſtultoꝝ infinitus eſt numerus.ſed ipoꝝ diuerſi
ſunt cõſuetudinis ⁊ cõuerſatiõis:imo curioſitatis vſus. Sed vt certius ꝓcedere valeamus.cũ
de re incerta vix certa poterit ferri ſnĩa.xxxiij.diſt. Habuiſſe.cũ concor. ⁊ incertus de ſtatu ſuo
certã legẽ dicere nõ põt.ff.de teſta.l.qui in deũ.⁊.l.ſeqn. ⁊ igit̃ certã induxit pſonã noĩe Andre
am ⁊ betzer cognominatã regnicolã regni ſueuoꝝ magne legalitatꝫ virũ:ſufficiẽter ſtultiũ ⁊ ſtul
ticie facultatꝫ.ꝓut apparuit prima facie ⁊ ꝯſequẽter rigor examinis demõſtrauit arte fundamẽ
talit̃ informatũ. imo ꝓtũc excellẽter illuſtratũ. et humilit̃ petiuit eundẽ ad ꝑcellẽtie ꝑfectionis
culmẽ iuxta morẽ ꝑnotatũ venerabiliter ꝓmouendũ. Nos igit̃ Felix cõmiſſarius ꝓdictus cui
in facultatis ſtulticie doctrina interne patẽt cõditiõis potẽtatus.⁊ inſuꝑ ꝑpendendo rimaui=
mus principalit̃ ⁊ nõ ſine certi myſterij ꝑfiguratiõis cauſa nomẽ ⁊ cognomẽ eius cũ ꝑfigura
tiõe pitagorica.ꝓut nuꝑ plenius in libro de ꝯſolatiõe iniq̃ ſuppreſſoꝝ denotauim⁹.et Tullius
in.iiij. veterꝫ rethorice voluit ꝙ freq̃nter noĩa correſpõdẽt reb⁹. Unde qꝛ Andreas fuit frater Pe
tri. ⁊ ꝙ frantzet ꝓut filius patrizare ſolet.nõ incõuenientẽr arguim⁹.et igit̃ nõ ſine ꝯgruitatis
ꝯueniẽtia durioris vt petra ſit ceruicꝫ et nature ĩpenetrabilioris. ⁊ inſuꝑ betzer qd̃ ſapit inter=
ne quarũdã auiũ augurizãtiũ cõplexionẽ mõſtruoſo q̃ꝫ ficta ꝓpalatiõe garrulãtiũ qd̃ ꝑ ſue ꝓ=
motiõis adminiculo nimirũ videt̃ ſuffragandũ. Et placeat vt ſic de pñti vnũ eligam⁹. de q̃ cete
ri ꝑ orbẽ ſtulticie zelatores deinceps in ſtulticie doctrina ⁊ doctorat⁹ magiſterio recipiãt tanq̃
a ſtulto cõmuni pleniſſime ꝓmotiõis:inſtructiõis ⁊ informatiõis formã.et eſſe. ⁊ iuxta verbũ
apl'i ꝑtactũ:nõ cito manus ĩponendũ duxim⁹.ſed ꝑ ſubtilit̃ recitatas replicatas:multiplicatas
lectionũ collatiões:ſtudioſiſſime ab ipo cõprehẽdim⁹:ꝙ iuxta diuine traditiõis decretũ qd̃ ꝑ os
ꝓphẽ videt̃ ꝓprie diuulgatũ:dũ dixit: ⁊ ſtulti aliqñ ſapite. Pſ.xciij.radicaliter ex origine fontis
diuini clemẽter ſcaturizãtis taliter videt̃ ꝓgrediendũ. Et inſuꝑ ab ipo ꝑcepim⁹ ꝙ venerabilis
Iſidor⁹ etb imo.x.dixit ſtultũ quẽdã ꝓnuliſſe. Ego me eſſe ſtultũ exiſtimo.fatuũ eſſe nõ opinor.
ac ſi diceret. Multo melioris ſuꝫ ego ꝯditiõis q̃ꝫ fatu⁹ ⁊ ſanioris Et idẽ. Stult⁹ eſt q̃ ꝑ ſtuporẽ
nõ mouebit̃ iniuria. Unde ⁊ Paul⁹ dixit.j.Cor.iij. Si q̃s videt̃ inter vos ſapiẽs eſſe in h̃ ſeclo
ſtult⁹ fiat vt ſit ſapiẽs.ac ſi diceret. Sit puer in pueritia ſua. ⁊ ꝯſeq̃nter cuiuſlibet etatis mo=
dulo hũanitati ꝑtinẽter appropriate ꝓportionabilit̃ faciat debitũ ſuũ. Et igit̃ Horatius ſeptẽ
poſuit in hoĩe ſtatiões mutationũ ipius morib⁹ regularit̃ applicandaꝝ.⁊ ꝑmã hoĩs etatẽ volu
it tanq̃ fundamẽtũ in ſtulticia ꝑficiendã. ⁊ niſi talit̃ fiat extũc ceteras vicꝫ etatũ diſtributiones
rite nõ poſſe ꝯſequent̃ fore formãdas. Et igit̃ eandẽ dixit ſymeinã: vt vicꝫ puer ſit ſymea.ſit io=
calib⁹ apta:⁊ nulli ſapiẽtie ꝯſtricta: ⁊ vſq̃ ad annũ duodecimũ vel quaſi videt̃ ꝓtelãda. Hinc
ſcdm mutatiõis ſtatũ dixit fore ſuinũ ſiue porcinũ ad viceſimũ annũ vel q̃ſi duraturũ. ⁊ ſi in his
duab⁹ mutationũ formulis nimiũ ſagax foret tanq̃ de malo ſigno iura nature repñtaret. Sũt
tñ q̃ hũc mutatiõis ſtatũ vſq̃ ĩ finẽ ꝯtinuare ꝯſueuerũt. Hinc terciã falconinã mutatiõis formã
formalit̃ hõ ꝑendat vt falconis auioſitate ⁊ curioſitate clareſcat. ⁊ hec ꝯueniẽter ad triceſimũ
quĩtũ annũ vel quaſi ꝑdureſcat. Hinc quarta ſequit̃ mutatiõis calũnia q̃ dicit̃ ericina ⁊ ericij
natura cũ auaricie ⁊ cupiditatis maculatura hec etas implicat̃:⁊ quaſi ꝑpetuo duratura. Hic
quĩte mutatiõis ſequit̃ ꝯditiõis effectus:q̃ deſcribit̃ canin⁹. qꝛ tanq̃ canis mordax etate paſ=
ſionatus ꝯtinuo mouet̃ iracũdus. Et huic ꝯgrue ſequit̃ ſexte mutatiõis apparatus q̃ dr̃ catti=
n⁹:⁊ tanq̃ cattus annoſus naturali calore ꝑuat⁹ iuxta ignes ⁊ fornaces applicat ſe calorẽ arti=
ficialẽ recepturus. Porro ſeptime mutatiõis indubie figura patebit:q̃ dicit̃ talpina ꝓut expiẽter
hõ videbit.nã moritur⁹ dolebit ⁊ demũ ſepeliẽdus vt talpa terrã intrabit: ⁊ in eodẽ mutatiõis
ſignaclo manebit: ⁊ nõ exibit q̃uſq̃ tuba in die nouiſſima terribiliter ſonabit. Et has mutatio
nis normas ſtulti aliqñ ſapite ⁊ ſinceri⁹ ꝑpendite nouiſſima. ⁊ animo ad peiora nõ declinabit.
Hec eſt enim ſtulticia de q̃ dixit apl's.j.Cor.j. Scriptũ eſt enim.ꝑdã ſapiẽtiã ſapientũ ⁊ prudẽtiã
prudentũ reprobabo. vbi ſapiẽs? vbi ſcriba? vbi cõqueſitor hui⁹ ſeculi? nõne ſtultã fecit deus
ſapiẽtiã hui⁹ mũdi. Et ibidẽ. Placuit deo ꝑ ſtulticiã ꝑdicatiõis ſaluos facere credẽtes ⁊c̃.ac ſi
diceret. Peribit ſapiẽtia a ſapiẽtib⁹. Eſa.xxix. ⁊ ꝑibit lex a ſacerdote. Ezechiel.vij. Et iuſt⁹ pe=
rit in iuſticia ſua. Eccĩ.vij. Surgũt indocti ⁊ rapiunt celum (vt dixit Aug⁹.ad Ruſticũ mo
nachũ) ⁊ nos cũ doctrina nr̃a mergimur in infernũ. Unde dixit ſapiẽtis auctas Inſipiẽs eſto
dũ tp̃us poſtulat aut res. Stulticiã ſimulare loco ſumma prudẽtia eſt. Unde licꝫ ſcdm btĩ Hiero
nymi ſnĩam.int̃ effect⁹ vere ſapiẽtie dicat̃ ꝙ vera ſapia ſine diſſimulatiõe dijudicat.nihilomi=

mis tñ ꝓ loco ⁊ tpe prudēs ⁊ etiā ſapiēs ſtulticiā ſimulare pōt ⁊ debʒ. vt fecit Dauid apō regē
Achis vt euaderet manus eius. j. Reg. xxj. tūc eñ talis ſtulticia ſumma poterit reputari ſapiē
tia. qḋ bñ ↄcordat cū ꝑori dictis iā dicti Cathonis: dū dixit. Cōſtans aut leuis vt res expoſtu
lat eſto. Tēporibꝫ mores: ſapiēs ſine crimīe mutat. Et licet hic Catho poſuerit inſipiētiā pro
ſtulticia ⁊ ecōtra. ⁊ hoc cā metri regulariꝰ diſciplinādi. differūt tñ put ꝑdiximꝰ. ⁊ ſtulticia quo
ad vnā partē poterit eſſe peccatū. vt dixit Salomon Prouerb. j. Proſperitas ſtultoꝝ ꝑdet eos. ⁊
hec ſtulticia dicitur inſipiētia. qꝛ tūc ſtultꝰ dicitur quaſi ſtupidus nec loq̄ nec rūdere ſcit: eo ꝙ ſtul
ticia ſua ebetudinē cordis vl' obſtuſiōeʒ ſpirituū īportat. ⁊ talis ſtulticia qñ ſit pctm̄ vl' nō: vide
Tho. ij. ij. q. xlvj. ar. ij. ⁊ iij. De reprobata aūt ſtulticia dr. Cū dormiēte loq̄tur q̄ narrat ſtulto ſa-
piētiā. Eccl. xxij. Itē in ore ſtulti ꝟba ſupbie Prouerb. xiiij. c. Itē Nō decēt ſtultū ꝟba cōpoſi
ta. Prouerb. xvij. Itē nō recipit ſtultus ꝟba prudētie niſi ea dixeris q̄ verſantur in corde ipſius.
Prouerb. xviij. Itē nō rūdeas ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā ne efficiaris ſilis ei. Prouerb. xxvj. Itē
rūde ſtulto iuxta ſtulticiā eiꝰ ne ſapiēs ſibi videatur. Ibidē. Itē q̄ imponit ſtulto ſilentiū: mitigat
iras. Ibidē. Hic aūt ſtultus ꝓprie dicitur ſtolidus de q̄ ſupra ꝓxime diximꝰ. ⁊ de huius ſtulticie
fantaſia nō fuit Cathonis conatꝰ. ſed de quadā ficta vel apparēti ſtulticia: quā aliqñ ꝓ loco et
tpe ſapiēs vel prudēs ſeu bene ſenſatus vt malū vel ꝑiculū ſiue tēporale ſit ſiue ſpūale valeat ip
ſe vel alius euitare. ⁊ in tali caſu ſtulticiā ſimulare: ſumma eſt prudētia. Vñ legitur in Romano
rū cronicis ꝙ vxore Anthonij imꝑatoris accuſata de adulterio cū q̄dā milite ꝑpetrato. ipa ſe
obtulit ſpōte trāſiturā ad lapidē v'gitatis quē Rome Virgiliꝰ arte magica cōpoſuerat vt mo
re ↄſueto manū ad os lapidis īponeret. ⁊ ſi foret innocēs retraheret: ſin autē manus ↄfixa ma-
neret. Imꝑator aūt de vxoris exhibitiōe tā larga: gaudiū ſuſcepit. attñ vt fieret iuſticia in accu
ſatoris penā ſollicitauit. vñ cū īperatrix cū Rome nobiliū matronaꝝ ⁊ iuuēculaꝝ cetu magno
ad veritatis examen lapidis properaret. miles predictus in hominis ſtultiſſimi ſeu amentis
apparatu in turbā dominarū corruit. ⁊ de pulcrioribus plures ⁊ deinū imperatricē cū proxi-
mioribꝫ inſultanter oſculatus fuit. ⁊ finaliter furore tali ſimulato receſſit. Porro cū imperatrix
ante faciē lapidis ꝑdicti fuerat ↄſtituta: mox manū īpoſuit ⁊ ait. Iuro ꝙ corpꝰ meū īmaculatū
ꝑmāſit ab omni viro: īperatore excepto. ⁊ vt pure ꝓcedā iſtū ſtultū maledictū admittā: q̄ in oīm
ꝑſentia ſerenitatē magnificētie mee taliter oſculādo ꝑturbauit. Quo iuramēto ſolēnit' pacto ga-
uiſus eſt ꝑplus Romanus gaudio magno: qꝛ manū illeſaʒ retraxit. ⁊ accuſatores lege tallionis
morituros ſenatꝰ Romanus determīauit. Iteʒ legimꝰ ꝙ q̄dā medicus expientia multiplici et
peritia fulcitus. videns egrotantē principē euadere nō poſſe niſi animus eius refocillaretur ſup
vētura iocūditate vñ ſe ſimulat empiricū. i. medicū villanū ſiue ruſticanū. ⁊ dū apō egrotan-
tis lectulū ſtaret ⁊ vrinā eius iuxta feneſtram verſus luminis claritatem conſpiceret. vidit per
vrinalis ſiue vitri opacitatē tanq̄ȝ in ſpeculo quendā ruſticū in curia principis lutū ⁊ fimū ad
carrū ſiue bigam cū furca cōcutiētem: ⁊ reuerenter ait. Dñe princeps: magna ſunt tui doloris
indicia: nam currus cū ruſtico ⁊ furcale ferreū latent in interioribꝫ tuis viſceribꝫ: put oſtendit
vrina tua colore ſue cōditionis. Videns igitur princeps ⁊ alij circūſtantes ꝙ ex viſiōis reflexiōe
tanq̄ȝ deceptus taʒ groſſo iudicauerat iudicio. exaltauit ſpm̄ et irridens cordintime cachinno
patenter dulciſſimo ⁊ ſilr familia de tā ſtulto medici colloquio ⁊ ſanitatē adeptus breuiſſimi tpīs
ↄuolutio. Ecce hic ſagax medicus ſtulticia ſimulauit: ⁊ ꝑ hoc egrotantis mediā reconciliauit.
Simile factū eſt de Sigiſmūdo īperatore: qui dū quodā tempe nocturno viſitaret quendaʒ
prelatū peritiſſimū in cōcilio Cōſtantieñ. iuriſcōſultū ⁊ alīs magne ꝑeminētie doctrinatū. qui
dum ad placitū ſecū nō concordaret et per hoc mentē imperatoris perturbaret. intelligēs hec
quidā prudēs de ſuis militibꝫ: ⁊ ordinauit illico dū imperator erat deſcenſurus vt quidā no-
bilis tanq̄ȝ ſomno vel vino delibutus a ſuꝑioribꝫ ibidē gradibꝫ inaduertenter cōuolutus cade
bat vſq̄ȝ violenter inferius per ſingulares paſſus ex hac viſione fuit mox ceſar clemēter refiau
ratus. Vñ videmus apud terre principes ſtultus plures tali cōditione curialiter morātes: et
corda dominoꝝ eius ingenijs more magnatū ſepe pre nimia curioſitate cōſternata fore patē
ter iocūditate perfuſa. Unde quidā famoſus ſacre theologie doctor: vidēs talē ficte fatuitatis
ſtultū fictas ſermonū mirabili garrulitate relatiōes nimis ꝓdigioſe in palacio magnatū inceſ-
ſanter in omniū admiratiōnē mira ꝓferentē inquit Et tu quomodo demū de quolibet verbo
rationē reddis ocioſo: ⁊ hic indeliberatus reſpōdit. Ocioſa ne videntur tibi v'ba ꝑ me taliter
prolata. Nā ex hoc labore labioꝝ meoꝝ felicitate iocūdiſſima latiſſime luʒ nutritus tentus et

reputatus cum tota familia mea que al's degeret inopia frequēter triſtiſſima. Sic aduocatus
verbo legis ꝑmiſſione militat, put ruſticus ruſticat: vt cauſam clientuli liuoꝛe cōtricatiōis, cō=
ſternatā reſuſcitare valcat ⁊ armis iuriū cōtra ſeditioſe certātes viriliter dimicādo cōuincat: vt
C. de aduo. diuer. iu. l. aduocati. Sic ille ſtultꝰ legalitate ſagacitatꝫ in ſtulticia factꝰ animū dñi
curarū immēſitate cōcuſſuꝫ cōſeruat ⁊ iocundoꝝ armis ſolacīj verboꝝ cōtra melācolie iacula
patēter reſultādo triūphat. Vñ dixit Cathonis auctas. Interpone tuis interdū gaudia curꝫ.
Vt poſſis aio quēuis ſuffe rre laboꝛē. Et dixit nouꝰ Catho. Gaudia ſepe tuis: debes adiun
gere curis. Sic ſperare daẗ: tibi qđ foꝛtuna minaẗ. Et Naſonis ait curialitas. Si nunꝗ ceſ=
ſes tendere mollis erit arcus. Vñ dixit Seneca. Nō iubeo te ſemꝑ librū inſiſtere aut calamis
arare. dandū eſt eīm interuallū aio. tñ vt nō reſoluaẗ ſed vt remittaẗ. De hmōi sūt ſtultis ꝗ ſa=
pere iubenẗ dicit lex. Stultꝫ nō cōſueuit ſuccurri ſed errātibꝫ. ff. de iu. ⁊ fac. ig. l. penult. §. ſi qs.
⁊ C. ſi minoꝛ ſe ma. dix. ſi is. Itē ſtultus in culpa ſapiēs ſtat in pena. xxxviij. diſt. Qui ea. cū cō
coꝛ. ⁊ hic ſtultus nō debꝫ eſſe melioꝛis cōditionis ꝙ̄ peritus. de ꝓbeu. cū qđ. li. vj. ⁊ Greg. mo
raliū. vij. c. xxj. de eadē dixit ſtulticia. Ecce Job ſapientē dei ſtulticiā diligēs: ſtaliā mūdi ſapiē
tiam mentis deſpectu calcauerat. ⁊ infra. Et volūtarie ſtultꝰ carnalē ſapientiā nō miraẗ. Hinc
ſapientiā ſctē ſtulticie innuēs ait. Que ſtulta ſunt mūdi elegit deus vt cōfundat ſapiētes. Hec
ibi. Et hec ſunt inſipientis ꝟba in ꝓncipio nr̄e collatiōis ꝓpoſita. Ex his collige ꝙ hmōi ſtultꝰ
ꝗ aliqñ ſape iubeẗ iniuriā facit ⁊ patiẗ: qꝛ ſcit ꝗd agit. ſed fatuꝰ amēs ⁊ inſipiēs iniuriā nulli fa=
cit tanꝗ puer: ſed paniẗ. de ꝗ le. ⁊ no. xv. q. j. Illa cauēda. His igitur moꝛe ſcolaſtico in publice
collatiōis foꝛma pro nr̄o ſtulto ſtultizando ⁊ in ſue facultatis ſtulticie decoꝛē dignis meritis
graduādo ſolēniter publicatꝫ ad cathedre qua demū videbiẗ in cōtinuati fideliter laborioſi ſu
doꝛis ꝓpeſſi gliam ⁊ honoꝛē ⁊ dignā eiꝰ remūeratiōnē collandꝰ ipſi Andree talē ꝓponimꝰ que
ſtionē. ⁊ ꝑ ipm ſoluendā cū ex ꝓmiſſis cōſtare poterit vtrū ſtulticia ſit pctm̄ vel nō. ⁊ eandeꝫ q̄=
ſtionē tanꝗ cōmunē theologice ꝟitatis profeſſoꝛibꝫ duximꝰ remittēdā. Sꝫ nūc querimꝰ vtrū
expediat reipublice ſtulticiā exercere: Qui ꝗdem doctoꝛandꝰ mox in ſtulticie diſciplina abū=
danẗ refertꝰ. Primo ad ꝑtē negatiuā. ſcđo ad ꝑtē affirmatiuā arguebat. tercio poſuit cuiuſdā
diſcretiōis ſolutionē. Et ꝗ̄tuꝫ de ꝓmo ꝙ oīno nō expediat ꝑ republica ꝙ aliꝗs ſtulticiā exer
ceat. Nā tre ꝓncipes ꝗ ꝑ cūctis tenenẗ ad defenſionē reipublice. vt de ſup. ne. ꝑ. li. vj. c. ij. xxiij. q
vij. Quicūqꝫ. ⁊ dū illi maturitate ꝗ decet cōueniūt: aut vnꝰ cū ſenatu ſuo. talibꝫ diciẗ ꝑ Greg.
vt in. c. Ut pridē: xxiij. q. viij. ꝗcunqꝫ vobis deo adiutoꝛe pro vtilitate reipublice ꝑſuaſerint mi
lites. prudētes. nobiles ⁊ glioſi: hoc facite. ⁊ Boetiꝰ de ꝯſo. j. proſa. iiij. Res eſt bt̄a ſi tegiẗ ꝑ ſa=
piētes. ⁊ ꝗ ſtudent ſapiētie ꝗ eſt ꝯtraria ſtulticie. ⁊ infra. ⁊ ꝑ oppoſitū eſt vituꝑanda ſi regiẗ ꝑ in=
ſipiētes. Vñ ꝑ experientiā que rerū eſt mgr̄a. de elec. ꝙ̄ ſit. li. vj. videẗ ꝙ in hmōi ꝓncipū tractati
bus aut vniuerſitatū cōſolatibus omis ſimulatio ⁊ oīs homo cuiuſcūqꝫ ſtatꝰ fuerit ſi ſtulticie
macula videẗ cōſperſus expelliẗ ⁊ ꝑ enitꝰ reijciẗ a cōſilijs. ⁊ nulliꝰ honoꝛꝫ aut dignitatꝫ inibi ſi
bi patebit locellus. Et nō tm̄ ſtultꝰ ſed ꝗlibet ſtulticie ſpēs ibidē exterminabiẗ ꝑut poꝛcꝰ in ſina
goga iudeoꝝ cōtaminaẗ introductꝰ. ꝑut dicit Paulꝰ: ꝙ nō tm̄ a malo ſed ab omni ſpecie mali
ſit abſtinēdū. j. Theſſa. vlt. de vi. ⁊ ho. cle. Cū ab oī. cū ꝯcoꝛ. ſic etiā nō tm̄ ludꝰ illicitꝰ. ſed etiaꝫ
licitꝰ in talibꝫ reipublice cōſilijs expelliẗ. Vñ dixit Celeſtinꝰ papa. ꝙ integrū ē cōſiliū qđ pluri
moꝝ ſentētijs approbaẗ. de offi. del. Prudētiā. Sꝫ ibidē plurimoꝝ nō aliẗ niſi ſapiētū intelligi
tur: vt no. in glo. Nā qđ a pluribꝫ ꝗ̄riẗ ſapiētibꝫ faciliꝰ inueniẗ. xx. di. De qbꝫ. Vñ dic̄ lex ꝑ am=
plioꝛes hoīes. i. larga expientia ⁊ ſciētia fulcitos ꝑfectiſſima ꝟitas reuelaẗ. C. de fideiuſſ. l. vl. ad
finē. Vñ videẗ ꝑ republica feliciẗ tractāda multū inutile ſtultos ꝯſilijs intereſſe. Nihil eīm ⁊
inutile ꝓuenrunẗ. de cle. nō reſi. Tue. ⁊ ita ꝑ republica ꝗlitercūqꝫ ꝓmouēda ſeu diſponēda aut
ꝑtractāda videẗ ꝙ ſtulticia nō ꝓficiat ſꝫ veniat penitꝰ eliminādā. Sꝫ ad ꝑtē affirmatiuā videẗ
taliẗ procedendū. Nā ꝓncipes ſunt reipublice ꝯſeruatoꝛes. vt. xcvj. diſ. c. ſi. lxiij. di. Valētinia
nus. in fi. xxiij. q. v. ꝓncipes. ⁊ illis deficiētibꝫ rēpublicā ſubire videmꝰ. Nā conſtat ꝙ valet ar
gumentū ex cōmuni ꝓuerbio. xvj. q. j. Legi. ⁊ plene ꝑ Hoſti. de elec. Venerabilē. §. ꝙ aūt. Si
militer ⁊ ab exēplis. iij. q. v. Quia ſuſpecti. ⁊ in glo. Nā dicere ſolemꝰ. Gunſus tenet gabatū. ga
batū caballū. caballus virū. vir vnꝰ totū exercitū. exercitꝰ totū regnū. in ꝗ reſpublica tenet ꝓn=
cipatū. ſic ꝓnceps vir vnus pro republica noctes ducit inſomnes. vt ſubiecti in omī ꝗete cōſi=
ſtant. in autē. vt iudi. ſine quo. ſuff. in ꝓn. coll. ij. Et dicit impatoꝛ volūtarios laboꝛes appetimꝰ
vt alijs requiē preparemꝰ. in autē. vt diui. ſub. ba. glo. Queſto. in prin. coll. viij. ⁊ ſic videmus

ꝙ p̄ncipes rē p nblicā manutenētes miris deſideriorū conatib᷒.laborioſis anxietatib᷒.mentez
raro vel nunq̄ȝ cōſeruāt cōtinuis trāquillitatib᷒. Et niſi prout p̄tactū eſt. Interponāt ſuis int=
dū gaudia curis pre faſtidio rū paꝛ̄ arcus.ꝛ ad cōſeruāda principū ꝛ ſuoꝝ ſenatoꝝ corda que
ſunt prudētie.puidētie.ꝛ ſapiētie ſcrinia expedit vt ſumma ꝓducant̄ cōſolatiōis remedia. Et
ne rumpaꝛ̄ reipublice p̄ncipalitas.ad hoc ſe protēdit oīm p̄miſſorū auctas.ꝛ ad illū finē p̄nci
pes habēt tubas tibicines ad reipublice gloriā gaudent̄ exercitū cōuocando.ꝛ edicta publicā
do.ꝛ tales tubas Moyſes fecit argēteas ad conuocandū ꝑplm. Nūeri.x. Et dedit ꝑplo tubas
ad clāgendū ꝯtra madianitas. Nūeri.xxxj. Et de tubaꝝ feſto ſcribit mgr̄ in hyſto.in libro nu
meroꝝ circa fi.hec ꝛ ſimilia muſicalia inſtrumēta ꝛ inſtrumētoꝝ mgr̄i ſolēt hr̄e p̄ncipes. de q̄
lxxxvj.diſ.Donare.ꝛ in glo.j.ꝛ Hoſt.in ſūma de exceſſ.pla.§.v̄.Moꝛant̄ aūt.ꝛ ſic etiā ſtultos
fictos ꝛ fatuos ac inſenſatos ꝓ ſuoꝝ anioꝝ recreatiōe. Et in illū finē iura ꝑmittūt oēm ludū
licitū:vt.ff.de alea.l.Senat᷒.ꝛ duob᷒ ſeqn. Vn̄ dicam᷒ cū Paulo.j.Coꝛ.x. Oia mihi licēt ſz
nō oia expediūt.de q̄ plene.xj.q.j.Aliud.in glo.magna. Et ꝑ hec ꝛ p̄notata patz rn̄ſio ad pri=
mū argumentū ꝛ declaraꝛ̄ ſecūdūz. Nec nr̄a intereſt iuris rigorē ꝓducere aut ſententias theolo
goꝝ refricare.ꝑ q̄s iuſtus vir ſaluabiꝛ̄.ꝛ q̄ſi toti᷒ mūdi p̄ncipatus flexipendiꝛ̄. Sz pro nr̄i do
ctorat᷒ vberiori ſolēnitat̄ declaratiōe notandū eſt ꝙ in nr̄e facultat̄ ſtulticie practica diuerſa
diuerſimode vſi ſunt:ꝛ in futurū dn̄o cōcedente vti oꝑtet ſimulatiōe:que q̄duplex repiꝛ̄ in ſcri
ptura ꝑ diſcuſſione. Prima eſt ꝑnitioſa.ꝛ hec eſt viiāda.vt probaꝛ̄.xxij.q.v. Cauete.vbi dixit
Ambro. Cauete frēs mēdacia:q2 oīs qui amat mendaciū fili᷒ eſt dyaboli.nō ſoluz in ꝟbis ſed
etiā in falſis opibus ꝛ mendaciū diciꝛ̄. Mendaciū nanq̄ȝ eſt chriſtianū ſe dicere et oꝑa xp̄i nō
facere.religioſum ſe oſtēdere:ꝛ religiōis oꝑa nō exercere.ꝛ hec penit᷒ eſt abijciēda. Secūda ſi
mulatio dr̄ deteſtabilis ꝛ praua.put habeꝛ̄.xxiij.q.j. Officij.vbi dicit Julius papa:officij nr̄i
ꝯſideratiōi nō eſt op᷒ diſſimulare ea q̄ corrigi pn̄t ſalua pace ꝛ ſine ſcādalo. Al's ſecus.iiij.diſ.
Deniq̄ȝ. Tercia eſt diſcreta ꝛ ꝟtuoſa.ꝛ hec eſt ſeq̄nda.vt.xxiij.q.iiij. Quidā cū bonoꝝ. Quar=
ta eſt laudabilis ꝛ pia ꝛ hec imitāda.ꝛ hec ſimulatio fit ꝑ ſtulticiā ex diuerſis cauſis:tꝑibus at=
q̄ȝ locis:put p̄dictū eſt de Dauid vt patebit. Nā quidā ſimulāt ſtulticiā vt euitēt inanē gloriā.
Vn̄ legiꝛ̄ in vitiſpatrū ꝙ q̄dam ſenex pater vocat᷒ inſtantiſſime vt ſanaret filiū cuiuſdā princi
pio.ꝛ trāſiturus vidit ſibi magnū populū obuiare. Unde mox ſpoliatis veſtib᷒ ſe nudū laua
bat in ripa. Quo viſo reuerſus eſt populus:credēs ꝙ eſſet ſtultus.ex poſt aūt ꝑfecit ſimpliciter
opus ſuū. Item quidā ſimulabāt ſtulticiā vt diuinā vindicarent offenſam:put fecit Jehu rex
iſrael q̄ ſimulauit ſe velle idolū baal colere in finē vt alij cultores idolorū ſe manifeſtarēt quos
poſtea occidit.vt.iiij.Reg.x. Itē ſimulauit ſe ſtultū Dauid (prout p̄dictū eſt) vt euaderet ma=
nus inimicoꝝ ſuoꝝ. Itē ſimulāt quidā ſtulticiā ad recreandū hūanitatis naturā.ꝛ inq̄ntum
hec ſit ſine ſcurrilitat̄ ꝛ indiſcretiōis molimine videꝛ̄ pie tolerāda.de q̄ ſuꝑius pleniſſima cō=
cerniꝛ̄ in nr̄e collatiōis ꝓceſſu diſpoſitiōis ꝛ informatiōis forma.hic vlteri᷒ breuitat̄ benigni
tate minime recitāda. His prout p̄mittiꝛ̄ expeditis ſurrexit inſipiēs in corde ſuo diſtempatus
ꝓpter dilatiōis tedioſe ꝓmiſſe promotiōis ꝓrelationē.ꝛ inſtātiſſime petiuit hūc ſtultū ſtulticia
ſapiēti poſt pn̄tis ſtrictiſſimi quoq̄ȝ rigor̄ examē cū mgr̄oꝝ nr̄oꝝ ꝛ doctoꝝ hui᷒ facultat̄ ma
ture deliberatiōis tractatu cū debit̄ interſticijs dieꝝ ꝛ tēpoꝝ ꝑpēdim᷒ igiꝛ̄ ꝙ nō tm̄ hui᷒ ſtul
ticie doctorat᷒ honorē:ſz etiā in q̄cunq̄ȝ ſciētiaꝝ facultate (ſine m̄ pacto) ſi dign᷒ eſt petere po
terit ſuoꝝ graduū decorē:vt.viij.q.j. In ſcriptur̄.v̄. Ecce ego.ꝛ ratio:q2 ꝑ hoc petit oportuni
tatē cōicandi qd̄ hz:qd̄ laudabile eſt ꝛ ad caritatē ꝑtinēs. In indignis aūt eſt petm̄ p̄ſumptio=
nis.put dixim᷒ de ſtolido.de q̄ Archid.xlviij.diſt.§.j. Et igiꝛ̄ decreuim᷒ hūc ſtultū i ſtulticie
venerabilis ꝛ ſuꝑmirāde facultat̄ legalitate liberalit̄ ad doctorat᷒ gradū tanq̄ȝ bn̄ meritū iu
xta tue petitiōis intentū gloriant̄ admittendū:ꝛ admittimus ꝑ pn̄tis declaratiōis act᷒:ac ſibi
hm̄oi doctoratus munificentiā curialitate q̄ decet aſſignātes ac auctis ꝛ ꝑtātis ꝑuilegiū tri=
buētes:vt dūmodo ſe facultatis oportunitas obtulerit.alios ſtultos ꝛ ſtulticie doctores licen
ciatos ꝛ baccalarios creare ꝛ facere:inſtituere:ſubſtituere ꝛ ordinare valeat cū debita iuris ꝛ
ꝯſuetudinis ſolēnitate. Quo q̄dez exercitio melioꝛib᷒ iure ꝛ forma quib᷒ debuit ꝛ potuit ꝑti=
nenter ꝑacto. Inſipiens p̄dictus noīe quo ſupra cū inſtantia petiuit vt de p̄miſſa promotiōis
ſolēnitate eidem ſtulto taliter ꝓmoto publicū ꝑ litteras patētes de adepti laudabilis doctora
tus munimine fiat documentū.qd̄ ꝛ liberabiliter duxim᷒ tanq̄ȝ rationi congruū cū clauſulis
oportunis cōcedendū.cui᷒ quidē littere tenor ſequiꝛ̄.ꝛ eſt talis.

Tenoꝛ littere doctoꝛatus in ſtulticia.

Felix eccleſie Thuricenſis cantoꝛ ſtultoꝛuꝫ
promotoꝛ. Ad infraſcripta diuine ꝓmiſſiõis gr̄a ſpēaliter deputat᷒. Gloꝛio=
ſa q̄ ex oꝛe altiſſimi produ͞t p̄mogenita ante oı̄m creaturā mater q̄ genuit ſtul
ticie legalitatē vt hec in toto terrarū oꝛbe veneranda glorioſiſſimoꝝ doctoꝛuꝫ
nr̄e facultatꝫ ſtultiſſime iocūdis actibꝫ obtineat p̄ncipatū ꝛ illos dūtaxat ex=
tollat ad cathedrā hui᷒ celſitudinis q̄s certam ē generalis examis digne ad id ꝓmouet ꝑ con
currentē ſtultoꝝ actuū capacitatē ꝛ excellentiā meritoꝝ. ita taliter ꝓmouēdi merito apud vni
uerſos ſeculi p̄ncipes ꝛ alias dn̄ationū p̄tātes pro ipſoꝝ aſſiſtētia ad dirigēdas ꝛ gubernan=
das respublicas vel p̄uatas p̄ aliͤs de genere fatuoꝛū curialibꝫ veniāt ſingularibꝫ priuilegiͤs.
honoꝛibꝫ. dignitatibꝫ ꝛ laudibꝫ p̄ferēdi. Cū igit̄ p̄ſens vir ſpectabilis vicꝫ Andreas quē ſtul=
ticie ſciētia moꝛibꝫ ꝛ geſtibꝫ ſpēalis p̄rogatiua ſublimauit decoꝛꝫ p̄ridie nobis fuit p̄ſentat᷒ di
ligēter examiand᷒ ꝛ approbādus in ſtulticie peritia. ꝛ in hoc ſe ſubieccrit ardui ꝛ p̄uati exami=
nis rigoꝛi nr̄o in q̄ ita ꝛ taliter ſe habuit q̄ꝑ nos ſufficiēs ꝛ idoneus in ſtulticie talismodi fa=
cultate fuit patēter reputat᷒. Et igit̄ nos Felix aucte qua fungim̄ in p̄ntꝫ curioſitario eloq̄o.
eundē Andreā ſtultū pronūciam᷒ ꝛ declaram᷒ ſufficientē ꝛ abilē ac idoneū ad habendū: tra=
ctādū ꝛ exercendū officiͤ decoꝛē doctoꝛat᷒ ſtulticie facultatꝫ p̄dicte: ſibiq̄ꝫ tanq̄ꝫ ſufficiēti ꝛ ido
neo. ꝛ hoc ꝑ motiõis digniſſime ꝯtubernio ꝛ in ipſa ſtulticie foꝛma de cetero manēdi: ſtandi: ꝑ
ſeuerandi: necnō ambulādi. ꝛ inſuꝑ legendi. docendi. interp̄tandi. ſcribendi. dictandi: ꝛ cete=
ros hui᷒ facultatis ſufficiētes doctoꝛizādi. magiſtrādi: ac alios ſtultos faciendi. creādi: necnō
eligendi. ꝛ oı̄s alios actus publice ſtultuales exercendi loco quolibet imp̄iali maieſtati ſub
iecto plenā in domis preſentiū tenoꝛe concedim᷒ libertatē. ipſiq̄ꝫ ſtulto taliter ſublimato do=
ctoꝛat᷒ inſignia ſtulticie taliter prout petiͤt tradidim᷒ in hac foꝛma. Nam p̄mū ſibi cōtulim᷒
caputiū tunice talari firmit̄ cōſutū. hinc pyrretū ſiue diadema fatuale aſinino coꝛio multū pi
loſo de capite cū auriculis patēter extenſis decoꝛiatū. ꝛ nolis bn̄ſonantibꝫ cōſtipatū: annuluꝫ
quoq̄ꝫ ſaturninū toꝛtuoſe compactū cū oſculo calicis in manu dn̄i vini meri pleni mixti glo=
riant̄ duxim᷒ cōferendū. Et inſuꝑ nō tantū hm̄oi doctoꝛat᷒ inſignia. ſed etiā quecūq̄ꝫ venera=
bilis ſtulticie talis occaſiōe ꝑ ip̄m qualitercūq̄ꝫ nūc ꝛ in futuꝝ fuerint acq̄ſita auctio nr̄e firma
mēto ſibi duxim᷒ liberalit̄ ratificāda. In quoꝝ omniū ꝛ ſingüloꝝ fidē ꝛ euidēs teſtimoniū p̄=
ſentes ꝓmotiõis litteras facultatꝫ ſtulticie ſigillo duxim᷒ coꝛroboꝛandas. Datū anno iubileo
die kalen̄. Januariͤ in domo quā edificauit ſibi ſapiētia ꝛ miſcuit vinū ꝛ poſuit mēſam dn̄i vt
letificet coꝛ hominis: vt a fructu frumēti vini multiplicati fideles xp̄i requieſcant per infinita ſe=
cula ſeculoꝛū benedicti. Amen.

Contra iniquos iudices.

Jrum celi circuiui ſola. ꝛ profundū abyſſi
penetraui: ꝛ in fluctibꝫ maris ambulaui: ꝛ in oı̄ni terra ſteti. ꝛ in oı̄ni p̄p̄lo ꝛ oı̄
gente p̄matū habui. dixit ſap̄ia Eccī. xxiiiͤ. Quā cū Salomon ſuꝑ ſalutem
ꝛ omnē pulcritudinē ſibi aſſiſtricē dilexerit: venerūt ſibi oı̄a bona pariter cū il=
la. Sap. viͤ. qd̄ liquido in cōtentiōe duaꝝ mulieꝝ ſuꝑ viuēte filio luce clari᷒
enitebat. vt de p̄ſump. Afferte. Audiuit itaq̄ꝫ oı̄s iſrl̄ iudiciū qd̄ iudicaſſet rex: ꝛ timuerūt regē.
Quid ergo timuerūt: nunq̄d gladiū ferreū vni᷒ adoleſcētuli: toti᷒ iſrl̄ timuit multitudo: non
vtiq̄ꝫ ſꝫ gladiū ſp̄ūs. gladiū interni acuminis. mucronē ſubtiliſſimū ſap̄ie dei. oīo ſap̄iam dei eſſe
in illo ad faciendū iudiciū. iiͤ. Reg. iiͤ. Qd̄ quidē iudiciū nō eſt aliud niſi iuſticia vt infra pate=
bit clarius. ꝛ quā ſine aliͤs virtutibꝫ vicꝫ prudētia. foꝛtitudine ꝛ tēperantia nemo poterit adipi
ſci. nā vna ſine altera ꝓbabiliter in q̄libet laudari nequit. prudētia eni͞ ſine foꝛtitudie tꝑantia ꝛ
iuſticia in ꝯfutiā labit̄. Foꝛtitudo q̄ꝫ ſine prudētia tꝑantia ꝛ iuſticia in ꝑtinaciā deriuat̄ tēpe=

rantia:etiā ſine prudētia ſortitudine ⁊ iuſticia in deſidiam cōuertit. Juſticia verō ſine pruden
tia:fortitudine ⁊ tēꝑantia in crudelitatē deflectit:ob hoc nempe neceſſe eſt vt ſit iuſta prudē=
tia ſortis ⁊ tēperata.ſit ⁊ fortitudo prudens tēperata ⁊ iuſta.fiat deniq₃ tꝑantia fortis iuſta ⁊
prudēs.exiſtat inſuꝑ iuſticia tꝑata prudens ⁊ fortis.Quā quidē iuſticiā ſi cognouerimꝰ tanq̄
cognito vno cōtrarioꝝ cognoſcit ⁊ reliquū qđ eſt iniuſticia.vt dicit lex inſti.de his q̄ ſui vl' alie.
iu.ſunt.§.videamꝰ.ff.de ac.⁊ inſcrip.l.q̄ accuſare.Et dicit phs.ij.de celo ⁊ mūdo.Oppoſita iu
xta ſe poſita magis eluceſcūt.Vn̄ de iuſticia ac merito ⁊ gloria diligēns cā (ꝓut eſt iuſtꝰ iudex)
diſcernamꝰ vt ſincerꝰ ad eiꝰ cōtrariū qđ eſt iniuſticia.⁊ ad demerita ac penas iniq̄ iudicis ꝑ=
uenire valeamꝰ.Vn̄ ad ꝓpoſitū nr̄m iuxta iuris vtriuſq₃ diſpoſitionē.Juſticia eſt cōſtans ⁊ ꝑ
petua volūtas:ius ſuū vnicuiq₃ tribuens.inſti.de iu.⁊ iur.§.j.⁊ ꝑ hoc ꝙ dicit volūtas:noīat ibi
actū nō potentiā.ſolēt em̄ habitꝰ diffiniri ꝑ actꝰ.ſed ꝑ hoc ꝙ dicit ꝑpetua.deſignat ꝙ ad ratio=
nē iuſticie requirit ꝙ hō habeat ꝓpoſitū ꝑpetuo ⁊ in oībus iuſticiā ꝯſeruādi.ſed ꝙ dicit ꝯſtās.
deſignat ꝙ oportet ꝙ in hmōi ꝓpoſito firmit ꝑſeueret.⁊ ꝑ hoc ꝙ dicit:ius ſuū vnicuiq₃ tribuens.
deſignat actū iuſticie ꝑ cōparationē ad ꝓpriā materiā ⁊ obiectū.Et in hac diffinitiōe ſumit ius
ꝑ re iuſta.Si q̄s aūt p̄dictā diffinitionē vellet reducere in debitā formā.dicere poſſet ſcđm frēm
Aſten.ꝙ iuſticia eſt habitꝰ ſcđm quē aliq̄s cōſtanti ⁊ ꝑpetua voluntate ius ſuū vnicuiq₃ tribuit.
⁊ quaſi eſt eadē quā ponit phs.v.ethi.dicēs:ꝙ iuſticia eſt habitꝰ ſcđm quē aliq̄s dr̄ operatiuꝰ ſcđm
electionē.Eſt em̄ actꝰ iuſticie iudiciū ſiue iudicare.Judiciū em̄ ꝓprie noīat actus iudicis in=
q̄ntū ē iudex.Judex aūt dr̄ q̄ſi ius dicēs ſcđm Jſidoꝝ.Jus aūt ē obiectū iuſticie.Et iō iudiciū
ſcđm p̄mā noīs impoſitionē importat rectā diffinitionē iuſti ſiue iuris.⁊ ita iudiciū ꝓprie ꝑtinet
ad iuſticiā quā filij iſrl' viderūt faciendā ꝑ ſapiētiā dei exn̄tem in ſalomone:vt p̄dictū eſt.Dicit
etiā iuſticia ſcđm Jſid.q̄ſi iuris ſtatꝰ.de ꝟ.ſig.Forus.Vn̄ iudex male iudicās errore vel dolo:⁊
in eo ꝙ male iudicat nō eſt iudex cū nō ſit in eo iuſticia.xxiij.q.ij.c.j.⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt miniſter iu=
ſticie q̄ eſt deꝰ:ſed iniuſticie q̄ eſt ipſe dyabolꝰ cū pōpis eius.Quare ariſtotiles ad Alexan.ma
gnū in li.de regimīe p̄ncipū.c.lv.poſt multa cōmendādo venerabilē ⁊ gl'ioſam iuſticiā in rege
⁊ p̄ncipe.imo in q̄libet p̄ſidente ꝯſeruandā:dicit.Juſticia eſt forma intellectꝰ quā creauit deus
gl'ioſus.⁊ ꝑduxit creaturā ſuā ad ipm̄.⁊ ꝑ iuſticiā edificata ē terra:⁊ ꝯſtituti ſunt reges ⁊c̄.Jtē
ad cōmendationē iuſticie ſic inq̄t.Mūdus eſt ortus ſeu viridariū:eiꝰ maceria ſiue ſepes ſunt
iudiciū ⁊ domīatio vallata lege.lex eſt regimē quo rex regit.rex eſt paſtor q̄ defendit in ꝓceribꝫ.
ꝓceres ſunt ſtipendia ſuſtentati pecunia.pecunia eſt forma q̄ colligit a ſubditis.ſubditi autem
ſunt ſerui quos ſubijcit iuſticia.Juſticia ꝟo eſt qđ per ſe intendit in q̄ eſt ſalus ſubditoꝝ.Hec
ille.Et ſi paganꝰ tm̄ coluit iuſticiā:q̄d faciat hō xpianus ⁊ ꝑpēdat q̄d dixerit oīpotēs Sap.
v.Juſto iudici induat pro thorace iuſticiā ⁊ accipiat pro galea rectū iudiciū.ſumat ſcutū inex
pugnabile equitatē.acuit aūt dirā iram in lanceā.⁊ pugnabit cū illo orbis terraꝝ contra inſen
ſatos.i.errores iniquoꝝ:vt dicit glo.interli. Ex his igit ad merita ⁊ ad p̄mia eoꝝ qui iuſti=
ciā colunt q̄ ⁊ iuſti ⁊ ꝑ cōſequēs iuſticiarij nuncupant ꝑuenire poterimus.Naz ſcđm Auguſti
nū qui cōplete ⁊ ꝑfecte habet vnā virtutē cardinalē habet oēs alias inter quas iuſticia pri=
matū tenet:vt patz ex p̄miſſis.⁊ ita per iuſticiā quā ſi quis ꝑfecte colit cōſequit omnes alias.⁊
ꝑ conſequēs vitā eternā.vt Sap.v.Juſti aūt in perpetuū viuent:⁊ apud dn̄m eſt merces eoꝝ.
Jtem Augꝰ.Quia iuſticia eſt opus cū fine.mortes autē ſine fine.his videlicz qui non ſua re=
ceperūt in hoc ſeculo:vt legit de diuite epulone.Luc.xvj.Vnde dixit ꝓpheta querēdo.Domīe
quis habitabit in tabernaculo tuo in celeſti hieruſalē.⁊ infra reſpōdet.qui operat iuſticiā.Et
idem.Beati q̄ cuſtodiūt iudiciū ⁊ faciunt iuſticiā in omī tēpore.⁊ ſi ꝓpter illā plurimas iniuri=
as patiant.Et ideo dr̄ Matth.v.Beati q̄ ꝑſecutionē patiunt ꝓpter iuſticiā qm̄ ipoꝝ eſt regnū
celoꝝ.Et pie p̄meditandū eſt qđ legit in vita ſcī Greg.libro.ij.c.xlv.ꝙ cū idē btūs Gregoriꝰ
Rome ad baſilicā principis apoſtoloꝝ perueniſſet:⁊ clementiſſimi impatoris Trayani iuſti=
ciā large ſumpto vocabulo quā vidue miniſtrauerat anteq̄ tranſiret ad bellum in quo ſuccu=
buit:recordatus fuiſſet.⁊ ipius damnationē amariſſime defleuiſſet:cum pro nō renato baptiſ=
matis vnda orare non p̄ſumpſerit:quid factū eſt propter rectū iudicium ſuū quod in vita geſ=
ſerat.meruit planctu beati Gregorij ab inferni cruciatibꝫ liberari.licz aīa ſua ab inferis non
receſſerit.Hec ibi.Unde exaltabitur deus in iudicio:⁊ deus iuſtificabit ab iniuſticia.Eſa.v.
xj.q.iij.Ve qui dicunt.Et Grego.dicit.Qui recte iudicat:premium remunerationis expectat.
xj.q.iij.Qui recte.Vn̄ ⁊ iuſti iudices oēs poſſunt clariſſimi appellari.⁊ ꝑ cōſequēs iniuſti iu

dicces turpiſſimi. ar. ff. de ſena. l. Femi. ⁊ Spe. de iuriſdictiõe oĩm iudicũ. §. j. v̄. Maximi ſũt.

Cognito de iuſticia

et merito colentio eandẽ. nũc reſtat videre de ſibi contra= rio qđ eſt iniuſticia. Et quia vnũquodꝙ viciũ tanto gra uius eſt quãto magis repugnat virtuti oppoſite. vt dicit ſctũs Tho. Unde p̄miſſis ſincere per= penſis reſultabit iniuſticie effectus. Attamẽ clarius procedẽdo eſt ſciendũ ſm fratrẽ Aſtẽſ. ꝙ duplex eſt iniuſticia. vna illegalis appoſita iuſticie legali. ⁊ hec ſm eſſentiã eſt viciũ ſpeciale in= q̄ntum reſpicit obiectũ ſpeciale ſcʒ bonũ cõmune qđ cõtemnit. ſed quo ad actionẽ eſt viciũ ge= nerale. quia ꝑ cõtemptũ boni cõmunis poteſt homo ad oĩa peccata deduci. ſic etiã oĩa vicia in q̄ntum ſunt cõtra bonũ cõmune rationẽ habẽt iniuſticie quaſi ab iuſticia deriuata. ſicͭ ſupra di ctũ eſt de iuſticia. Alio modo dicit̄ iniuſticia ſm inequalitatẽ quandã ad alterũ: put ſi hõ vult plus de bonis: vt de diuitijs ⁊ honoribꝫ ⁊ minꝰ de malis: vt de laboribꝫ ⁊ damnis. ⁊ ſic hʒ ma teriã ſpecialẽ: ⁊ eſt viciũ ſpeciale ſiue ꝑticulare oppoſitũ ꝑticulari iuſticie. Eſt aũt facere iniuſtũ ex genere ſuo pctm̃ mortale. q2 infert nocumentũ alteri qđ de ſe repugnat caritati. Et hec oĩa intelligẽda ſunt de eo q̄ ſciẽter facit iniuſticiã. qui aũt ex ignorantia dictat iniuſtã ſententiã. hec igorantia neminẽ excuſat cum poſſit habere copiã iuriſperitorũ. ff. de iu. ⁊ fac. igno. l. Regula. vel ſi ſua ſcientia vel ſtudio aut labore faciliter potuit ſcire. vt. C. de inge. ⁊ ma. l. iij. ff. quis or. in bo. poſſ. ſer. §. In bonor. l. ij. Unde talis iudex tenet̄ ſcdm̃ leges leſo inq̄ntum bonũ ⁊ equũ videbit̄ regioni iudicantis. ff. de va. et extraor. cog. l. v. de quibus infra plenius dicetur.

Reſtat nunc de penis

et de demerito male iudicãtis ⁊ iniqui iudicis pertra ctare. vnde viſum eſt expediẽs fuiſſe vt illa terribilis ⁊ metuẽda decretalis videlicʒ p̄ma. de re iudi. libro. vj. per verũ chriſti vicariũ videlicʒ Nicolaũ quartũ in concilio Lugdunẽſ. edita. iuriſperitis notiſſima largiter poſtulet̄. quã nihilominꝰ ſi q̄ls iudex quiuis iudex ſane mẽtis proſpexerit: tinnẽt ambe aures eius. vt. j. Reg. iij. ⁊. iiij. Reg. xxj. cõmouebunt̄ inſup viſcera ſua: ⁊ erũpent lacrime ſaltẽ cordis: ⁊ introibit in cubiculũ men= tis flendo. vt legit̄ de Joſeph in egypto: viſo fratre ſuo minimo Gen̄. xlv. Et ita v̄ba eiuſdẽ de cretalis cũ additione ꝓnunciabo. Cũ eterni tribunal iudicis ante quod om̃es ſtabimus: vbi vnuſquiſꝙ pro ſe reddet rationẽ deo. ad Rom̃. xiiij. ⁊ in quo vnus ⁊ idem p̄ſidebit iudex ⁊ te= ſtis. Hiere. xxix. ⁊ ꝙ illũ reũ nõ habeat quẽ iniuſte iudex cõdemnat. teſtante ꝓpheta. nec dãna= bit eũ cũ iudicabit̄ illi. ps. xxxvj. ⁊. xxiiij. q. iij. Nõ ꝑpetuũ. Uñ recte ꝑ ꝓphetã dicit̄ Ezech. xiij. et habet̄. xj. q. iij. Plerũꝙ. mortificabãt aĩas q̄ non moriebant̄. vicʒ iniqui iudices ⁊ viuifica bãt aĩas q̄ non viuebãt. ⁊ exponit̄ per Greg. omel. xxvj. Nõ morientẽ mortificat q̄ iuſtũ dam= nat. ⁊ nõ victurũ viuificare nitit̄ qui reũ a ſupplicio ſoluere conat̄. cauſe ergo ꝑenſande ſunt. ⁊ tũc ligãdi ⁊ ſoluẽdi poteſtas eſt exercẽda. q̄re dixit bonꝰ Joſaphat rex. ij. Paralyp. xix. dũ con ſtitueret iudices in cũctis ciuitatibꝫ iuda: videte quid faciatis. nõ em̃ hominis exercetis iudiciũ ſed domini: ⁊ quodcũꝙ iudicaueritis in vos redundabit. Judices ergo eccliaſtici prudenter attendãt in cauſarũ proceſſibꝫ vt nil vendicet odiũ. iuxta illud ꝙ iudei dixerũt contra xp̄m: ſm legẽ debet mori. ſciebat em̃ Pylatus ꝙ ꝑ inuidiã tradidiſſent eum. Matth. xxvj. vel fauor vſurpet: prout Dauid qui noluit perire Abſolonem pro delictis ſuis. vt. ij. Reg. xviij. ⁊ simi= liter Pylatꝰ ad cõplacendum iudeis barrabã ſeditioſum dimiſit. ⁊ chriſtũ innocentẽ tradidit morti crucis. Ibidẽ. ſeu timor exulet prout iudei dixerũt de xp̄o. ⁊ ſi dimittimꝰ eũ veniẽt Ro= mani ⁊ tollent noſtrũ locũ ⁊ gentẽ. Ibidẽ. aut expectatio p̄mij iuſticiã nõ euertat. vt de Mene lao legit̄ culpabili: qui propter pecuniã eſt abſolutus ab antiochia ⁊ accuſatores eius innocẽ tes ſunt ab eodem iniqua morte damnati. vt. ij. Macha. iiij. Similiter legit̄ de filijs Samue lis qui declinauerũt poſt auariciã ⁊ acceperũt munera ⁊ peruerterũt iudiciũ. j. Regum. viij. et ipſi miraculoſe quã non habuerũt iuſticiam vendiderunt. Unde pro iuſto iudice dicit̄ Eſaie. xxxiij. Beatus qui excutit manꝰ ſuas ab omni munere. xj. q. iij. Qui recte. j. q. j. Sunt nõnulli. de ſymo. Et ſi queſtiones. Quos quidẽ quattuor modos iudiciũ peruertentes ſcribit Greg. xj. q. iij. Quattuor. Sed staterã geſtant in manibꝫ lances appendãt equo libramine. nec tendant ad dexterã vel ſiniſtrã ſed via regia gradietur. Numeri. xxj. de qua ſtatera ꝓrie dicit̄. xxiiij. q. j. non auferamꝰ. vt in omibus que agenda fuerint preſertim in cõcipiendis ſentẽtijs ⁊ ferendis: pre oculis habeant ſolũ deum: ⁊ non album equũ quẽ quondam litigantiũ quidam corrupto iudici propinauerat. Unde dixit Joſaphat predictꝰ ad iudices per eum conſtitutos. ſit timor domini vobiſcũ. ⁊ cũ diligẽtia cuncta facite. non em̃ apud dñm deũ noſtrũ iniquitas: neꝙ per

ſonaꝝ acceptio: nec cupido mūꝰ. ij. Paralyp. xix. ꝛ illius imitantes exemplū videlicꝫ moyſi, q̄ querelas populi tabernaculū ingreſſus ad dominū referebat. vt ſcḋm imperiū eius iudicaret. Exod. xxxij. xi. q. iij. Summope. Si quis aūt iudex eccl'iaſticꝰ ordinarius: aut etiam legatus ſame ſue ꝓdigus. hoc eſt qꝛ ſamā ſuā effudit. i. honorē: ꝛ infamis ſactus eſt. qꝛ ꝑ dolū male iudicauit. C. de pe. iu. ma. iu. l. ij. q̄ ꝛ crudelis in iure dꝛ. vt. xi. q. i. Nolo. ꝛ ꝓut prodigꝰ diſſipat bona ſua ꝛ euacuat: vt dicitꝛ de ſilio prodigo Luc. xv. c. ita iniquꝰ iudex diſſipat ꝛ euacuat ſamā ſuā. i. honorē ſuū: quia infamis dicitꝛ homo nulliꝰ honorꝭ ſc̄m Azo. ff. de iudi. l. ſi filiusfamilias. Vn̄ paup̄ Henricꝰ. Quē ſemel horrēdis maculis infamia nigrat. Ad bn̄ tergendū multa laboret aqua. Et dicit lex ꝙ maior eſt amiſſio ſame q̄ꝫ amiſſio oculoꝝ. C. de decu. li. x. Infamis. ꝛ ꝓpꝛij ꝑſecutor honoris q̄ grauiſſima eſt ꝑſecutio. ꝛ maxime cōtrariatꝛ caritati q̄ vult a ſeipſa incipi. xxiij. q. v. ſi nō licet. Sicut ꝛ maximū crimē eſt qui ſeipm̄ occidit ſicut iudas. vt ibidē no. qꝛ ſi ꝯtra cōſciam nō ſuā qꝛ nullā habꝫ. ꝛ cōtra iuſticiā q̄ꝫ grauiſſime. imo deuꝫ q̄ eſt ipa vera ꝛ ꝑpetua iuſticia in grauamē ꝑtis alteriꝰ in iudicio q̄cq̄ꝫ fecerit ꝑ grām vel ꝑ ſordes. hoc eſt: p̄mittitur ſi p̄cio timere vel odio iudex corruptꝰ ſit. in ſuā maledictionē eternā ab executiōe officij ꝑ annū nouerit ſe ſuſpenſum. ita vicꝫ ꝙ tanto tp̄e careat officio iudicandi. ꝛ ſi ſacerdos eſt: diuīa nō celebret. ꝛ ſolēniter alias horas canonicas in eccl'ia nō inofficiet. ſi dyaconꝰ euangeliū nō pronūciet. ſi ſubdyaconꝰ ep̄laꝫ legere nō preſumat. Et hoc ſc̄m Nouell'. ibidēꝫ. ꝛ inſuꝑ ad eſtimationē litis parti quā leſerat: nihilominꝰ cōdemnādus. ꝛ hoc ita intelligas prout dicit lex imꝑialis. C. de pe. iu. male. iu. ꝙ ei quē leſerit nō ſolū extimatiōis diſpendiū in re quā ꝑdidit ꝑ iniquā ſententiā. ꝛ eciā litis diſcrimē tenetꝛ. i. damna paſſa in lite penitus reſundat. Et in re autētico ꝓ cōdemnatꝛ in triplū. ſi ciuilis ſit cauſa: ſi crimialis punitꝛ in cōfiſcatiōe proprie ſubſtāie. i. ꝙ dominiū ſub quo eſt ꝯſtitutꝰ recipiat oīa bona ꝛ in exiliū mittatꝛ. vt in auten. vt li ci. in exor. li. iu. §. Si q̄s aūt. ꝛ tenetꝛ ſc̄m leges crimīe falſi. qꝛ falſarius eſt ꝛ falſitatē dicitꝛ cōmiſiſſe. ꝛ penā deportatiōis. id eſt exilij ꝑpetui vel vltimi ſupplicij. i. mortis. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. §. qui iudicē. ꝛ. §. vlt. ꝛ infamis eſt ꝓut p̄dictū eſt. Vn̄ recitat nouell'. in p̄ūi decreta. valeriū. li. vi. de ſeueritate in vltimo exemplo dixiſſe: ꝙ rex perſarū fecit corruptū iudicē excoriari: ꝛ ad alioꝛū terrorē pellē affigi ſedi tribunalis. Pena ꝓo partis. i. illius homīs q̄ iudicē prece aut p̄cio induxit vt falſo iudicaret: ſiue ſit in ciuili ſiue in crimīali cauſa amitti actionē: ꝛ de crimīe videtꝛ cōfiteri. Nā vt dicit lex. Diffidentiā iuſte ſentēcie ſpem negocij poſuit in corruptelam pecunie. vt. C. de pe. iu. ma. iu. l. i. hec aūt omīa locū habent in ſoro cōtentioſo ꝛ iudicio publico.

Quid aūt in ſoro ꝯſcientie reſtat nūc videre: ꝛ apud illū iudicē vbi iuſtꝰ vix ſaluabitꝛ in die illa in die calamitatis ꝛ miſerie: Dixit eīm xp̄s Luc. xviij. Iudex quidā erat iniquꝰ in ciuitate q̄ deū nō timebat ꝛ hominē nō verebatꝛ qđ tm̄ eſt dicere: ꝙ forte ꝓpter ſuā potentiā in occulto nec in publico timuit quēpiam. ꝓut legitꝛ de Iuliano apoſtata in cronica tripartita. lib. vi. q̄d dicendū eſt de illo iudice niſi ꝙ ei ſalus nō eſt in dn̄o deo ſuo. qꝛ noluit intelligere vt bene ageret. ꝛ cōtinuo tres ꝑſonas offendit nec recōciliari voluit. Dicit Augꝰ. in ep̄la ad Macedonē. xiiij. q. vi. c. i. ꝙ pctm̄ nō dimittitꝛ niſi reſtituatꝛ ablatū. ꝛ eſt regula iuris. li. vi. ꝛ hoc eſt verū prout dicit ibidē: niſi nō habeat vnde reſtituat. ꝛ huic certe (vt dicit Augꝰ.) nō poſſumꝰ dicere: redde qđ abſtuliſti. vt aūt ſalus fiat ei q̄ habet vnde reſtituere pōt: reſtituere tenetꝛ: etiā ſi ꝑ hoc ꝑuenire debeat ad vltimā egeſtatē: ꝛ nō ſolū ſufficit reſtitutio ablati ꝑ falſas ꝛ iniq̄s ſentētias. ſed requiritꝛ cōtritio ꝛ oris cōfeſſio: vt no. in regula peccati venia. ibidēꝫ de pe. diſt. i. §. Deniq̄ꝫ. ꝛ. c. ij. ꝛ. c. ſinali. cū multis ſibi ſilibus. Vn̄ quia iniquus iudex tribꝫ ꝑſonis (vt p̄mittitꝛ) eſt obnoxius. Primo deo: cuiꝰ preſentiā ꝛ p̄ceptū cōtemnit. Secūdo reipublice cuiꝰ maxime intereſt vt iuſte iudicēt ſilij hoim̄. ꝛ ſi male iudicauerint crimīa nō maneāt impunita: ꝛ vt quieta ſit ꝓuincia quā regit. vt in. c. Vt ſame. de ſentē. excō. ꝛ. l. Vulneratus. ad. l. acquil'. ꝛ. l. cōgruit. de offi. pre. Tertio eſt nobnoxiꝰ ꝓximo quē offendebat ꝛ leſit ꝑ iniquā ſententiā. vt hic in dicta regula ꝛ de cri. ſal. c. ij. ꝛ ita patet ꝙ ex vno delicto ſe iniuria q̄s obligatꝛ pluribꝫ ꝛ diuerſis perſonis: vt in. l. i. ff. de iniur. ꝛ. c. Cū deſideres. §. ſi. de ſentē. excō. ꝛ ꝙ no. in. c. Parrochiani. eo. tit. ꝛ ſi debet liberari a pctō oportꝫ ꝙ oībꝫ ſatiſfaciat. diuerſimode tn̄ vt patꝫ ex p̄dictis. ꝛ licet vſurarius. fur. predo. raptor. ꝛ q̄cunq̄ꝫ alius male acquirēs teneatꝛ ad illa tria. grauiſſimū tamē eſt crimē iniqui iudicis vt iura teſtantꝛ preallegata. hoc idē de detractoribꝫ qui ſtrictiſſime tenentꝛ ad honoris ablati reſtitutionē. ꝛ ſimiliter tribus ꝑſonis ſatiſfacere tenetur. Sed q̄d ſequitꝛ ſi hmōi iudex corruptus: ꝛ ille q̄ eum vt p̄mittitꝛ corrupit nō ſatiſfecerint ſi poſſunt iuxta ſacroꝝ

canonū ⁊ legū diſpoſitiōes prius allegatoꝝ: Sine ſpe venie moriunt̃ in peccatis ſuis. ⁊ tanq̄
ꝑ ſepultis in inferno nō valebūt eis cōtritio. venia. elemoſyna vel oratio. De his aūt iniq̄s iu=
dicibꝫ quos oppreſſores nominat Hugo cardinalis in li. de exhortatiōe principū. c. xi. ſic inq̄t.
Audi aūt cōtra oppreſſores ſubiectoꝝ nō nos ſed ſalomonē imo dn̄m loquentē. Qui iuſtificat
impiū ⁊ q̄ cōdēnat innocentē vterq̄ abominabilis eſt apud deū. Et ſubditoꝝ oppreſſores tūc ſe
ſciāt grauiori dignos ſentētia qn̄ ꝑualuerint in his in quibꝫ nocere voluerint. Nā tanto attro
tiuo in futuro ſupplicio iniq̄ iudices ꝯdēnandi ſunt. quāto hic fortius ꝯtra ſubiectos inualue
rint. Et īfra: Magis malefaciētibꝫ q̄ꝫ mala paciētibꝫ cōdolere debem⁹. illi enī praua faciēdo in
malū ꝓficiūt. iſti malū patiendo a malo corrigunt̃. atrocē ſuꝑ eos diuinū furorē ventuꝝ ſciāt.
quāto magis fuerūt ꝑſecutores innocentū. Et infra. Quando ꝑſecutiōem patimur fide ſtabi=
les menere nō debemus. q2 ſi deus ꝓ nobis quis ꝯtra nos: nec vereri debemus q̄ꝛ fortes ſunt
q̄ nos impugnāt. q2 fortior eſt q̄ nos defendit et in finē retribuet dn̄s in hoſtes noſtros vindi=
ctā ⁊ paupeꝝ ſuoꝝ miſerebit̃. Hec ille. Ex his enī cōgruiſſime pōt induci ſapiētis Cathonis
autoritas q̄ dicit. Eſto forti animo cū ſis dānatus inique. Nemo diu gaudet q̄ ſub iudice vin
cit iniquo. Nā ipſe Catho duo intendit. nā primo vult hominē inique dānatū in conſtantiā ⁊
animi fortitudinē inducere ꝑut iam ꝓxime inductū eſt. Scd̄o intēdit victorē prauū ex iniqua
ſentētia breuē leticiā reportare. Et dicit phūs. j. celi ⁊ mūdo. Nullū violēm ꝑpetuū. ⁊ cōmenta
tor. xij. methaph. violentū nō eſt māſurū de pe. diſt. v. Quicq̄d. Et dicit regl̄a iuris. ⁊ ſunt ver
ba Gregorij ſeptimi viri laudabilis. ⁊ dicit Cronica Friſingen̄. q̄d latēter aut ꝑ vim aut al̄s il=
licite introductū eſt nulla debet ſtabilitate ꝯſiſtere. ac ſi diceret nō debet: nec de iure diuino. hu
mano aut naturali. Nā dn̄ xp̄us iniq̄ fuit ꝑ falſas ſentētias in cruce ſuſpēſus natura ſiderū cō
mouebat̃. Unde inq̄t Dyoniſi⁹. Deū nature pati aut mūdi machinā deſtrui. Uiſuꝫ eſt ſepe in
ſuꝑ q̄ꝛ q̄ ꝑ corruptos iudices vicerūt. in hac vita plectunt̃. aut mala ⁊ improuiſa morte moriūn=
tur. Un̄ patet de rege Achab q̄ ꝑ falſuꝫ teſtimoniū ex ſuggeſtiōe Jezabel eripuit vineā naboth
vnde ipſi regi dictū eſt. occidiſti ⁊ poſſediſti. ⁊ ſeq̄tur in hoc loco in q̄ linxerūt canes ſanguineꝫ
naboth. lābent q̄ꝫ ſanguinē tuū. carnes ꝓ Jeſabel cōmedent. iij. Re. xxj. de pe. diſ. iij. Achab.
aut alijs inopinatis malis perirent. vtꝫ de Amon q̄ voluit iudeos corā rege aſſuero opprimere
⁊ damnare q̄ tandē iuſto dei iudicio a rege damnat⁹ eſt. vt patet Heſter. viij. ⁊ in Pylato q̄ vin
culat⁹ in carcere turpiſſima morte. q2 ſeipm̄ interemit vitā finiuit. Et ſummarie reuoluendo in
vitas ſanctoꝝ codices. nō inuenim⁹ aliq̄d gen⁹ hominū pl⁹ a demonibꝫ arreptū q̄ꝫ poteſtates
iniq̄rū iudicū. Nūc ſequit̃ in textu. Scitur⁹ q̄ꝛ ſi ſuſpenſiōe durāte damnabiliter ſe ingerit di=
uinis. irregularitatis laqueo ſe inuoluet ſ̄m canonicas ſanctiōes. a q̄ niſi ꝑ ſummū pōtificē po
terit liberari. Et ſic malū additū malo facit ip̄m magis malū. Ar. in auten. multo magis de ſa=
craſanc. eccl. Et dicit phs. iij. topicoꝝ. q̄ꝛ tale additū tali facit ip̄m mag̃ tale. ꝑut dicit. ps̄. Ini
q̄tas ſuꝑ iniq̄tatē ⁊c̄. Unde eſt regula q̄ꝛ ſol⁹ papa diſpēſat ſuꝑ irregularitatē in his ⁊ in alijs
caſibꝫ contractā. vt notat ſpe. de legato. §. nūc oſtēdendū. ꝟ. xxxj. Sol⁹ papa. Itē ſequit̃ in tex=
tu. ſaluis alijs ꝯſtitutionibꝫ q̄ iudicibꝫ male iudicātibꝫ ingerūt ⁊ infligūt. de q̄bꝫ ſuperi⁹ ſufficiē
ter eſt dictū. ⁊ hec verba notabiliter ſunt annotāda q̄ꝛ papa vult q̄ꝛ pene aliūde ꝑ ſacros cano=
nes ⁊ leges ſimilit̃ in malo iudice locū habeāt ꝓpter execrabilē ſui criminis enormitatē. Unde
ꝓprie ſequit̃. Dignū eſt enī vt q̄ in tot preſumit offendere pena multiplici caſtiget̃. videlicꝫ hic ⁊
in alio ſeculo dn̄ dicit lamentabiliter anxiādo damnat⁹ iniq̄. ach miſer crucior tantū bonū eſſe
ereptū de faucibꝫ meis. xiij. q. j. §. Quibꝫ aūt. ⁊ ꝯuenienter ſequit̃ ꝑut dicit Hiero. ad Ruſticū
narbonen̄. xciij. diſ. Dyaconi ſunt. Ipſe noſtri q̄ viſibiliter in hoc mūdo ius inuadit alienū ac
cuſat̃ a pauꝑe dānat̃ a iudice. ita in eccleſia dei cū q̄ſq̄ ſtipendia perdit clamat ad dn̄m. exaudi
tur a xp̄o. nō differt̃ vltiōis ſentētia ſi nō ſedant̃ vniuerſa. id eſt reſtituunt̃: ſ̄m Archid. Hec ibi
Et igit̃ taliter tā miſerabiliter leſus. ſubiūgit inferens. Dn̄e ſaluū me fac qm̄ alieni inſurrexe=
rūt aduerſuꝫ me ⁊ fortes q̄ſierūt aīam meā: ⁊ nō ꝓpoſuerūt deū ante ꝯſpectū ſuū. Ps̄. liij. Quid
ſeq̄tur ſ̄m Bern̄. Ueniet q̄ male iudicata reiudicabit. illicite iurata reſutabit. q̄ facit iudiciuꝫ
iniuriā patiētibꝫ apd̄ quē plus valebūt pura corda q̄ꝫ aſtuta verba: ⁊ ꝯſcientia bona q̄ꝫ marſu=
pia plena. ⁊ dicet. Juſt⁹ iudex terribilis atq̄ꝫ fortis. deleant̃ de libro viuentiū ⁊ cū iuſtis nō ſcri
bant̃. ps̄. lxviij. ⁊ vltra. Ue eis q̄ receſſerūt a me. vaſtabunt̃ q2 ꝑuaricati ſūt. Oſee. vij. de pe. diſ.
iiij. Ue eis. Itē ſcribit̃. Ue eis q2 dixerūt q̄ꝛ neq̄ꝫ ē bonū ⁊ q̄d bonū eſt neq̄ꝫ. xiij. q. iiij. Quiſq̄s
Itē ve ipſis q2 dixerūt bonū malū ⁊ malū bonū: ponētes tenebras lucē ⁊ lucē tenebras. Eſa. v.

xj.q.iij.ve q̄ dicis.z Hiero.ſup ep̄la Pauli ad philomonē. Si qs dixerit iuſtū iniuſtū z iniu-
ſtū iuſtū.abomīabil' eſt vterq; apd deū.ſilr' q̄ ſctm̄ dicit nō ſctm̄:rurſuz nō ſctm̄ aſſerit ſctm̄: ab
omīabilis eſt.xj.q.iij. Si qs dixerit. vñ Paulꝰ dixit ad iniquū iudicē q̄ p̄cepit aſtātib3 vt os eiꝰ
pcuterent vicz dicēs. Percutiet te deꝰ paries dealbate. z tu ſedēs iudicas ſm legē: z cōtra legē iu
bēs me pcuti. Act.xxiij.z.xxiij.q.j.Paratus.vñ Greg.ſup Ezech.ome.ix.c.vii. Ve in ſcptura
ſacra ſepius de eterno luctu q̄ puti ſolet intelligi. vñ ſcptū eſt. Ve ipio in malū.retributio enī
manuū eiꝰ fiet ei. Et btūs Job legit' dixiſſe. Si ipius fuero: ve mihi eſt. ſi aūt iuſtꝰ nō leuabo
caput ſecurꝰ afflictiōe z miſeria. z Greg.ibidē mora.ix.c.xxx. Impiꝰ nanq; ve hab3.iuſtus mi-
ſeriā.q2 eterna dānatio reprobū ſequit'. z electꝰ q̄ſq; dolorib3 trāſitorie aduerſitatis expiat'. im-
pius caput leuat.ſ3 clarꝰ euadere ve qd ſequit' nō valet zc. Vñ dixit veritas. Ve vob q̄ ridetis q2
flebitis. Et merito cū ipe iudex iniquꝰ in hac vita fuerit odibilis deo et homib3. Nā vt dicit lau
reatꝰ poeta de remedijs vtriuſq; fortune.li.ij.c.lxvj. Iniq̄ iudice nullū venenoſiꝰ eſt aīal.a ſer
pēte ſe leſos dolēt q̄dē hoīes nō ɔquerūtur. facit ſerpēs qd ſuū erat q̄uis nō qd placitū patiēti.
iniquꝰ aūt iudex facit qd eſt ſpūs neq̄ſſimi. Hec ille. Vñ ꝓprie iudices iniq̄ ſunt hi,p q̄b3 xp̄s
noluit orare amariſſime mortis ſue tp̄e dū dixit. Pat' dimitte eis:nō enī ſciūt q̄d faciūt. Lu.xxij.
z ſic nō orauit p ſcribis z phariſeis:nec p legū peritis z iniq̄s iudicib3.nā hi ſunt z fuerūt q̄ ſci
uerūt q̄d fecerūt. qd erat iniquū.ſed orauit ,p illis ſimplicib3 ſpiculatorib3 z militib3 ipm̄ cruci
figētib3 q̄ ad mādatū poteſtatis pitoꝝ fecerūt qd opati fuerūt. Vñ ɔuēter ad ꝓpoſitū redeūdo.
Ipe xp̄s a pitis crucifixus.i.mādato pitoꝝ cruciatꝰ:dū iudicabit ſeculū p ignē dicet demōib3
In ignē pijcies eos:in miſerijs nō ſubſiſtēt.pluet ſup eos laqueos ignis:ſulphur ſpūs ,pcella
rū pars calicis eoꝝ.i.tormēti ipoꝝ: quī iuſtus dñs iuſticias dilexit.eq̄tatē vidit vultꝰ eius. Ps.
xj. O q̄ male ſm Bern̄. tūc oēs iudices locuti ſunt videnti vt ɔfundātur. z nō vidēt ne ɔſolent'
a q̄ vl'a q̄b3 videnti z ab oīb3 vidēt z vt p m̄ltitudie intuēniū fiat ɔfuſio m̄lta,hec ille. Vñ Iſid.
de ſum.bo.li.iij.c.lv. de prauis iudicib3 ſic inq̄t. Neminē ſtultoꝝ vel iprohoꝝ oportet iudicē
eſſe.nā ſtultꝰ p ignauiā ignorat iuſticiā.iprob3 aūt p odiū vel cupiditatē corrūpit ipſa3 quā iu
dicat veritatē. Grauiꝰ lacerant' a prauis iudicib3 paupes q̄ a crudeliſſimis hoſtib3. nullus enī
predo tā cupidus in alienis q̄ iudex iniquus in ſuis.latrones in acceſſis faucib3 aut latebro-
ſis latētes in inſidias ponūt.iſti palā rapacitatis malicia ſeuiūt.hoſtes in alienoꝝ ſanguinē tm̄
intēdūt.iudices mali q̄ſi crudeliſſimi carnifices ɔfratꝝ z ciuiū oppſſiōe ſua ſubiectoꝝ vitā ex-
tinguūt. Et infra. Sepe iudices mali cupiditatis cāaut differūt aut pu̇ertūt iudicia:nec finiūt
certa partiū negocia q̄ſq; marſupia eoꝝ q̄ cauſant' exhauriāt. Hec ille. Et vltra ſi videre volueris
copioſe de iniq̄rū iudicū ɔdiuōib3:h' caplm plene ruminabis cū plurib3 ſtatim ſeq̄ntib3. Hāc
igit' ɔtinuatiōis collatiōis ego Felix cātor Thuriceñ.decretoꝝ doctor ſtudij Bononieñ.inuti
lis.q2 grauatꝰ teribilit' p p̄latū meū ſuccubui.z ſilr' aliā collatiōem q̄ intitulat' de ɔſolatione
iniq̄ ſupp̄ſſoꝝ anxiatis cōpilaui.ad interiorē ſup̄ipſius z cuiuſlibet nr̄m cognitionē vt ſciamꝰ
oñes q̄ dignū ſit vt quis puniat' in eo in quo deliquit. z qui iuſticie que deus eſt offendit ſere-
nitatem.omniū reus iuſto iudicio dei hic iudicetur; z iu ſecula ſeculorum per ignem Amen.

Dyalogus de conſolatione inique ſuppreſſorum.

Anxiatus. Anxiatus eſt in me ſpūs meus:

in me turbatū eſt cor meū.q2 pſecutꝰ eſt inimicꝰ aīa3:humiliauit in terra vita3
meā. Ps.cxlj. Et nūc oipotēs deꝰ iſrl' aīa in anguſtijs z ſpūs anxiꝰ clamat ad
te:audi dñe z miſerere: quia deus es miſericors z miſerere mei. Baruch.iij.c.

Sapiētia. Vidi calūnias q̄ ſub ſole gerūtur: z lacrimas innocētū z ɔſolatorē nemie3:
nec poſſe reſiſtere eoꝝ violētie cūctoꝝ auxilio deſtitutos:et laudaui magis
mortuos q̄ viuētes. Ecc̄s.iiij. Et igit' clama ne ceſſes: quaſi tuba exalta vocē tuā. Eſa.lviij. q2
ſcis q̄ dixit ꝓpha:q̄ q̄ clamauerit ad dñm cū tribularet' de neccēitatib3 eoꝝ librauit eos. ps.cvj.

Anxiatꝰ Aſpicis a lōge: ecce video dei potētiā veniētē: z nebulā totā terrā tegentē: z q̄ſi
ſtella matutina i medio nebule: z q̄ſi luna plena i dieb3 ſuis luc3: z q̄ſi ſol refulgēs
Ecci.l.c. Et aiebā inferēdo Que ē iſta q̄ pgredit' q̄ſi aurora ɔſurgēs.pulcra vt lūa.electa vt ſol

Cant. vj. in veſtitu deaurato circūdata varietate. in fimbrijs aureis circūamicta varietatib9.

Sapiētia. Ego ex ore altiſſimi ꝓdiui ꝑmogenita ante oēm creaturā. ego in altiſſimis habito: ꝛ thronus meus in columna nubis. Eccleſiaſtici. xxiiij. (pō. xliiij.

Anxiat9. Laudet te alienū ꝛ nō os tuū: extrane9 ꝛ nō labia tua. Prouerb. xxvij. Et dixit ſapiē. auctas. nec te collaudes: nec te culpaueris ipe.

Sapia. In deo laudabimur tota die: ꝛ in noīe ſuo ꝯfitebimur in ſecl'm. Pā. xliij. ꝛ ſil'iter veterꝫ phorū: laudabil' grecorꝫ cet9 imaginē nrām in oīm tēplorꝫ forib9 in forma regine venerabilis depingi faciētes. ſibiq3 ſolēniter ꝛ palā aſcribētes. ac ſi diceremus vſus nos genuū peperit memoria ſo= phiā nos vocāt greci: latini ſapiam. In cui9 teſtimoniū maior inter oriētales eccl'ia pr̄iarchal' Cōſtātinopolitana nomī nr̄o ꝯcernit ritu ſuo ꝑ magnū Cōſtantinū laudabil'r fundata: ꝛ vſq3 modo venera= biliter ꝯſeruata.

Anxiatus. Scio ꝙ illa vincit maliciā. attingit ḡ a fine vſq3 ad finem fortiter ꝛ diſponit oīa ſuauit'. Sap. viij. Et dixit ꝓpha. Quā magnificata ſūt opa tua dn̄e: oīa in ſapia feciſti. ꝛ iō īpleta eſt terra poſſeſſiōe tua. pā. ciij. Sz qd h' ad pn̄tis mee: nūc anxietatꝫ ꝯſolatiōꝫ.

Sapia. Cōſolatiōꝫ.

Anxiat9. Ita ꝯſolatiōem.

Sapia. Scio oīū glorioſum vi= rū ꝛ omi laude digniſſimū: vic3 Boetiū cognoīe manliū. aniciū torquatū. ſeuerinū. ordinariū. patriciū. ꝯſulē romanū: ꝑ Theodorici crudelis tyrāni regiſq3 Gothorꝫ de verona vulgarit' nū cupati Romā ꝓtūc regētis ſeueritatē ꝯtritū ꝛ hūiliatū: imo ab amenīſſimorꝫ vic3 vxoris. liber= rorꝫ. cognatorꝫ q3 ſimilit' ꝛ hūane recreatiōis felicitate. ꝛ florētiū ꝑdiorꝫ mltiplici refertū poſſeſ ſione innocēter ꝓſcriptū ꝛ relegatū: ꝛ duriſſimis apd̄ feroces lōgobardorꝫ ciues vrb' Papien. carcerib9 mācipatū: ꝑ illū ſtriſſime regīe ſororis q3 nr̄e. vic3 philoſophie ſerenitatē: ſinceriſſima ꝯſolatiōis allocutiōe refocillatū. ꝓut ipe narrat ꝑmo de ꝯſo. pſa. ij. poſt mlta: cū ipius phie pie tas finalit' lumia ſua mortaliū rerꝫ nube caligātia tergēs. oclo ſq3 ſuos fletib9 vndātes cōtracta in rugā ve= ſte ſiccauit.

Anxiat9. Et vn̄ tal' ipi vic3 phie venerabili ꝓueniebat autoritatꝫ potētat9 aut artꝫ intellectualis tā fauorabil' hūane cōpaſſionis miſeratio.

Sapia. Ars (vt dic' lex) imitat' naturā inq̄ntu3 pōt. vt. ff. de adop. l. Adoptio. Naturā aūt phie declarat. Iſid. li. ethi. ij. c. iij. dicens ipam fore rerꝫ hūanarꝫ diuinarū q3 ꝯgnitiōe3: cū ſtudio bn̄ viuēdi ꝯiūctā: vn̄ diuinit9 ꝛ hūanit9 nouit hui9 viri dignāter anxietatē: ꝛ tāq3 filio lacte ſuo vic3 florēti ſtudio nutrito: q̄ſi ſuffocatiōis excidij piclitato ꝑſtitit ꝯſolatio nis pſidiū. Sic ꝑ nos ſi crediderꝫ ſalu9 eris. ꝛ ſi rimata pōderas q̄ q̄ndā redolēti ſcrutinio ru minaueras: ab oīmi meroris intricatiōe penit9 extricauerꝫ.

Anxiat9. Et vn̄ tibi tante ſubli= mitas diuie maieſtatis.

Sapia. Nōne ſa lomonis de nob' ꝓdit auctas veritatis dicēs. oīm potētior eſt ſapia: ꝛ aufert ſuppſſo potentiā aduerſus eos q̄ eū deprimebat. ꝛ mēdaces oſ̄dit q̄ maculauerūt illū. Sap. xj. Et iterꝫ dicit in ꝑſona nr̄a. Ego habito in ꝯſilio ꝛ eruditis interſu3 cogitatiōib9. arrogātiā ꝛ ſupbiā ꝛ viā prauā ꝛ os bilin gue deteſtor meū eſt ꝯſiliū ꝛ eq̄tas. mea eſt prudētia. mea eſt fortitudo. ꝑ me ꝑncipes imperāt ꝛ potētes decernūt iuſticiā. ego di ligentes me diligo. Prouer. viij.

Anxiat9. Et ego cū ꝓpheta. Iniq3 odio habui. ꝛ legē tuā dilexi: ꝯcupiuit aīa mea deſiderare iuſtifi catiōes tuas in oīi tpe. q2 increpaſti ſupbos: maledicti q̄ declināt a mādatꝫ tuis. aufer a me ob probriū ꝛ ꝯtēptū: ne cōpellar vt ſuus ꝑ ſniā3 iniq̄ grauat9. ꝛ q̄ appellare nō pōt triſte auxiliū im plorare. vt dicit lex. ſui. ff. de ap.

Sapia. Ecce nos petiuimus illi9 exemplo q̄ docet petere vt accipiatur Math. vij. Nōne optat dare q̄ diligēter ꝑcipit petere: bn̄ficia ingerit q̄ patēter hortamēta ꝓmittit: cupit largiri q̄ a ſe deſiderat pōſtulari. ꝛ igit' nr̄e magnificē tie dona tā largit' oblata: in anxietatꝫ tue calūnia nequaq̄3 debent refutari.

Anxiat9. Et vn̄ tibi ꝓueīt tāta caritatꝫ abūdātia talit' edic vt origo taliſmodi bonitatꝫ ꝓ pcudat' cla riſſima.

Sapia. Caritas dei diffuſa eſt in cordib9 nr̄is ꝑ ſpiritūſctū q̄ dat9 eſt nob. ad Ro. v. Fruct9 eīm ſpūs eſt caritas. gaudiū. patia ꝛc. ad Gal'. v. ꝑ quā3 cogit' alt' alteri9 onera portare. ad Gal'. vj. Vn̄ naturalit' ſm ꝓpha3 faciem9 miſcōia3 ꝛ iudiciū oīb9 iniuriā paciētib9. vn̄ Aug9. in li. de libero arbitrio dē nob locut9 eſt Nā aliā vic3 putes eſſe ſapiā niſi veritatē q̄ cernit' ꝛ tenet' ſummū bonū nullo eēm loco eſt ꝛ nuſq̄3 deeſt: foris admonet int9 docet. cernētes i ſe oēs in meli9 cōmutat. a nullo interi9 imutat'. null9 de illa iudicat. null9 ſine illa bene iudicat.

Anxiat9. Et h' vn̄ ſcire potero ꝙ tue ſororꝫ illuſtriſſime (ꝓut aſſerꝫ) phie ꝯſolatiōis tāte fungarꝫ officio me cū tā inānſuete ſollicitudīs ſola=

mine benigniter confortādo vt anxietatis mee nubeculas orientes ex alta reuoluas tā breuis momenti diluculo. **Sapientia.** Nonne pater vnus et virtutū dn̄s nos ſimul ex vtero ante luciferū genuit: et vna mater vicȝ eternitas nos ꝑturiuit: Hinc caritas auia noſtra nos cōcorditer vbere lactauit. ⁊ fortitudo neptis noſtra nos ſedulo pauit. Hinc tēperantia proneptis noſtra nos potauit. ⁊ iuſticia cōſobrina noſtra nos ſemꝑ amauit. Iteȝ prudētia amica noſtra nos refouit: ⁊ fides cognata noſtra nos cōſeruauit. ⁊ ſpes affinis noſtra nos nunq̄ dereliquit. natura quoqȝ fidelis pediſſequa nos rigauit. ⁊ ſciētia nutrix nr̄a ſugit incrementū dedit. Ecce q̄ȝ eximie cognatiōis ⁊ agnatiōis vinculo multiplex ꝟtutū gen⁹ philoſophiā nobis ſororē naturaliter ⁊ artificialiter vinculo dilectionis in paritate ꝑtātis: et cū ſimilitudine auctoritatis ⁊ idēptitate nobilitatis. ⁊ conformitate generoſitatꝫ ꝑpetuo cōſtrinxit. nec diſſolui poterit niſi nouerca noſtra. videlicȝ virtutū oīum inimica cū filijs filiabꝫ nepotibꝫ ⁊ neptibꝫ ſuis nos irritatiōis intricatiōe diſcerpere ꝓſumpſerit. **Anxiat⁹.** Et que eſt illa taȝ execrabilis nouerca q̄ tot virtutū dilaniare poſſet cōcathenamenta: **Sapia.** Ipſa ꝑncipibꝫ incola. ꝓlatis domeſtica. nobilibꝫ māſionaria ciuibꝫ cōuicanea ruralibꝫ terrigena. ⁊ noīe ꝓprio dicit̄ negligētia. q̄ omni doctrine ⁊ diſcipline et eruditiōi patēter videt̄ inuidioſa: inſuꝑ ⁊ dolo plena. delicti ſoror ⁊ mater filioꝝ ⁊ filiaꝝ peſſimaꝝ vicȝ accidie: puſillanimitatꝫ. deſidie. remiſſiōis. pigritie: ſimilit̄ ⁊ obmiſſiōis triſticie. laſſitudis. ignauie. timorꝫ. ocij. tremorꝫ. tedij. ſoporꝫ. miſerie. deſperatiōis. ſomnolētie. tribulatiōis. incurie. toporꝫ. incōſtantie qȝ teporis. ⁊ ꝑſertim illi⁹ teporis de q̄ dicit Ioh. in Apocalip. c. iij. Scio opa tua q2 neqȝ frigidus neqȝ calidus es: vtinā frigidus eſſes aut calidus. ſȝ q2 tepidus es nec frigid⁹ nec calid⁹ incipiā te euomere ex ore meo. ac ſi diceret. In ſtatu deſperationis es. de q̄ clari⁹ ꝑ Grego. in paſto. c. lviij. circa finē. Et ſūmarie hec nr̄a nouerca tā nature malignātis diſcernit̄ q2 ſibi ꝑ gen⁹ hūanū nō parcit̄. ⁊ inſuꝑ q2 ſibi ſacraꝝ legū ⁊ canonū ꝑſidia denegātur. ⁊ hec de elec. c. vlt. ⁊ in glo. vlt. pleni⁹ ꝓbant̄. et igit̄ hūt teporē ꝓpter matrē vicȝ negligentiā nr̄am nouercā ꝓſecutus fuit ſctūs Bern̄. in quodā ſermone dum dixit. In tepido breuis vel rara cōpūctio. aīalis cogitatio. bruta ꝯuerſatio. cui⁹ obediētia ſine deuotiōe ꝑmo ſine circūſpectiōe. orō ſine cordis intētiōe lectio ſine edificatiōe. q̄s deniqȝ vt videm⁹ vix pudor cohibet. vix gehēne met⁹ inhibet. vix frenat ratio. vix diſciplina coheret. Et idē in alio ſermōe. Nō eni ſpirit⁹ ⁊ caro ignis ⁊ tepiditas in vno domicilio cōmorant̄. ꝑſertim cū tepiditas ipī dn̄o ſoleat vomitū ꝓuocare. **Anxiat⁹.** Hāc igit̄ nouercaȝ cū ſua cognatiōe nolum⁹ regnare ſuꝑ nos. Lu. xix. q̄ntū in nob eſt: licet fortaſſis ꝓut infra dicet̄ ꝓpter ꝓſumptas in ſpe veritatē ⁊ māſuetudinē deduxerūt me mirabilit̄ dextera ꝓſidētis. Sȝ edic nā credebā ſcientie ⁊ ſapiētie ꝯditiōēs vnius ẏpoſtaſis fore ⁊ ſimilis ſubſtātie ⁊ tu feciſti ſupra diſcretiōis differentiam diffinitiōe. **Sapia.** Et bn̄. Nā paulus ſcit̄ nos. i. Cor. xij. poſuit intellect⁹ diſcretionē. ⁊ glo. ibidē vtriuſqȝ deſcriptionē. vn̄ nos dicit fore in cōtemplatiōe eternoꝝ vbi eſt niſi de⁹ cui⁹ ſoli⁹ immutabilis eſt natura ſcīa vero in actiōe tpaliū. **Anxiatus.** Nūc ſcio te vere ꝯſolatricē ⁊ ſinceriſſime: ſed qn̄ cōſolaberis me: **Sapia.** Nūc tēp⁹ ecce acceptabile. dic q̄ſo tue recēter anxietatis mēſurā ſi volueris. **Anxiat⁹.** Volo. **Sapiētia.** Dū dare. **Anxiat⁹.** Nūc mūdabor a delicto maxio tanti vulneris infixi: ſauciatiqȝ liuore peſſimo: tā vehemēti ſono: necnō tā pauliſꝑ ꝓlatiōis oraculo: nec ſufficiūt verba vbi i op⁹ eſt facto. nā putruerūt ⁊ corrupte ſunt cicatrices mee a faciē inſipiētie mee. ⁊ hec requirūt mirifici medicamis ſuffumigationē. ⁊ igit̄ viuifica me ſcḋm ꝟbū tuū ne pereā potētiorꝫ ipietate. q2 ſpes q̄ differt̄ affligit aīaȝ. Prouer. xiij. ſapiētis auctē. ⁊ nō tradas me calūniātibꝫ me. ſuſcipe ſuū tuū in bonū: vt nō calūnient̄ me ſuꝑbi. **Sapia.** Et q̄s peccauit tu vel parētes tui q2 tanta cruciaris amētia: **Anxiat⁹.** Fortaſſis eadē inſipiētia mea. vt dicā cū Boetio ꝑnotato meſtitie cathenis ꝯſtricto. li. j. de ꝯſo. metro. ij. Heu q̄ȝ ꝑcipiti merſa ꝓfundo mēs ebet. ⁊ ꝓpria luce relicta tēdit in externas ire tenebras terrenis q̄tiens flatibꝫ acta creſcit in imenſum noxia cura. Hec ille. Ecce virū tante phie donis illuſtratū. triſtitie flagellis ꝯſternatū. Vn̄ q̄dā ꝑitus cleric⁹ rebꝫ ſuis ſīliter ꝯtra iuſticiā deꝑdat⁹ ait: vt de prudēte ſtolidus fiat ſine mēte. Recipe rē carā violēter itaqȝ ſuā. vn̄ Eccl. xiiij. Felix eſt ille q̄ nō habuit animi ſui triſtiiā. imo feliciſſim⁹. q2 xp̄s dixit. Triſtis eſt aīa mea vſqȝ ad mortē. Matth. xxvj. c. **Sapia.** Nōne dicit iuris auctoritas: q2 quis

sua culpa sentit sibi ꝛ nō alteri debet imputari. Et dicit sapiētis curialitas. Qđ merito paterꝫ ferre patiēter memēto. Cūcꝫ reus tibi sic: ip̄m te iudice dāna.

Anxiat⁹ Fateor inq̄: sed culpa sepe ꝓpter bonā fidem attenuatᷣ: vt legitᷣ de Trayano q̄ ꝓsequēdo fideles se credebat obsequiū ꝓstare deo et hūanū fuisse errare. sꝫ post cognitū errorē dyabolicū fuit ꝑseuerare. ꝛ sic ꝑseuerātus nimiū ꝯfisus fui in hoīe.

Sapia. Cū tibi ꝓponas: animalia cūcta timere. Unū ꝑcipio hoīem plus esse timenduz. vt dicit Cathonis iudiciū. Unde patiētiā haberꝫ liuorē me nobis anxietatis edicas.

Anxiat⁹ Sub potenti manu patior oppressionis angustias.

Sapia. Et q̄ potētioribꝫ pares esse nō poterāt languēdo lamētabantᷣ impatores. vt. ff. de alie. iu. mu. cā fac. l. etiā. in ꝑn. nec leges nec canōes (vt ait q̄dā sapiēs ibidē in glo.) ꝯ potētiores patiēti patiēter vel īpatiēter nec faciūt reuerētiā nec impingūt honoris colores. Uñ si impator vim patitᷣ a fortiore nō mirū ꝛ fortius minim⁹ a potēte q̄d igitᷣ desiderant tui dic queso merorꝫ angores?

Anxiat⁹ Nō rebar fore potētiorē honorꝫ sui aut honestatꝫ ꝓprie ꝑsecutorē.

Sapia. Ois hō mēdax: solus deus verax. nō est bonus vsqꝫ ad vnū. vñ videas vbi reperias legalitatꝫ nitorē. ꝛ cui tribuas fidei ꝛ spei. caritatꝫ ꝛ iusticie decorē.

Anxiat⁹. Species decipit me.

Sapia. Nec cert⁹ fuisti: nec certior esse voluisti. et ꝑ ꝯñs teip̄m decepisti. ꝛ igitur tibi nō alijs hacten⁹ imputare debuisti. nā hec fuit ꝑmi parētis excusatio quē mulier ꝛ ꝯñter serpēs callide circūuenit ꝛ dñs decepto ꝯtra nostri iuris dispositiōez īproperauit ꝛ deceptū cū posteritatis sue parētela perpetuo relegatum in hac valle lacrimarū vel etiā deceptorem cōdemnauit.

Anxiat⁹. Quid aūt faciā: cū ꝯsolatricē te mox vltro volēter exhibueris. sed nūc afflicto mihi maius afflictiōis vuln⁹ infligere conarꝫ. ꝛ ꝯsolatiōis bñficiū largitᷣ exhibere ꝓmissuz dispēdiose ꝓrogare videris?

Sapia. Multiloquax sermōe et tardus es expssiōe: necdū edixisti cuias sit: aut q̄s te ꝑcusserit nōdū ꝓtulisti?

Anxiatus. Dicā ꝓtinus. nā fuit magistrat⁹ vice dei sup caput meū collocat⁹: imo mea ꝓpria spontanea q̄z volūtate ꝑfect⁹. sed colorato q̄daz curialitatꝫ inq̄namēto: in suū ꝓmotorez: nō subtiliter ne ius offenderet qđ subtilitatē ꝓhibet: sꝫ patēter in exprimēto sensibiliter q̄z machinat⁹.

Sapia. Et erat ip̄e sol⁹ q̄ tā ingratāter cōtra te parauit arcū ꝛ tetendit illū.

Anxiat⁹ Nō: sꝫ placabilē fecit sibi virū vicꝫ vtriusqꝫ nr̄m ꝓncipez ꝛ placabat cum eū ceteris optimatibꝫ: ꝓut placare solem⁹ potētiorez. et extūc ceteri multiplicati sunt sup capillos capitis mei: ꝛ cor meū dereliq̄t me. i. ꝯ filiū ꝓpriū: cū nemo in causa ꝓpria bonū ꝓferat arbitriū. ꝛ timor ꝛ tremor venerunt sup me ꝛ ꝯtexerunt me tenebre: ꝛ obtusum pectus habentem. animū ꝛ cor insipidum facere. ꝛ ferebar quasi concussionis crimine.

Sapientia. Hostem semper emit: qui furem de cruce redemit.

Anxiat⁹ Hec regula sepe fallit: ꝛ fallacie inherēdo fallacia reglē me decepit. Et monstruosum videtᷣ in natura q̄ eadē res ꝯrios effect⁹ ꝓducit ꝯtra iuris traditionē. vt ꝛ le. no. lvij. dist. c. Si q̄s. ꝓut dicim⁹ eandē rē generare nō posse siml' obligationē ꝛ solutionē. sed hic in ꝓposito videtᷣ q̄ eximiū caritatis op⁹ generat crudel' odij corrosionē.

Sapia. Ingratitudo simonie mater ꝛ vsurā peperit: ꝛ nil noui lamentatiōis tue q̄rela ꝓducit. Audi phos asserentes ꝑ Antiparistasim tales casus ꝓueniētes. ꝛ rebꝫ materialibus ꝯtrarios effectus inducētes. nā dū lapis ꝛ ferrū frigidissime nature siml' ꝯiūguntᷣ quātūcūqꝫ siml' manēt. nihilomin⁹ frigrescūt. sꝫ dū simul violēter colliduntᷣ calidissime ignis scintille ꝓducuntᷣ. ꝛ sic ꝑ febricitātis intēsissimū frig⁹ calores inducuntᷣ sic in ꝓposito. dū caritas hūana modū excessit. q: frēm de fluminis impetu aut crucꝫ patibulo seu q̄libet morꝫ ꝑiculo liberauit. hoc gratissimū pietatꝫ op⁹ ingratitudinis acerbissime violēter obꝓbriū qđ dicitᷣ antiparistasis inducere sepe ꝯsueuit. ꝓut in veritate q̄ de⁹ ꝓximis diebꝫ experiēter ꝑ liberatos a patibulo. siliter ꝛ de alio grādi ꝑiculo vidi cū ingratitudis vicio remetiētes in scādalo. Scis igitᷣ Boetiū sepedictū nr̄e sororꝫ phie pedissequū ꝑ ceteris ꝑclarissimū: fauētis fortune ꝓmissiōibꝫ suffocatū nūq̄ īproperasse: q: mores ip̄i⁹ nō ignorabat: sciēs ip̄am ꝑuignā negligētie: ꝛ ea lege q̄ ascēderat ꝯsolat⁹ ꝑ cādez descēdebat. ꝛ infima summis ꝛ sūma īfimis ꝯpēsare gaudebat. vt in ij. de ꝯsola. ꝓsa. ij. sagacissime declarat: an ne serpēti leso ꝑ hoīez videtᷣ iputādū: si iuxta nature sue leges homi fancibꝫ venenosis insultāter duxerit insidiādū. verū iñ hō q̄ hūana lege diuinaiū q̄z regulaꝝ traditiōe cōstringitᷣ sꝫ falsuz ꝯmittit. ꝛ quē dñs rectū fecit nō rectū iudiciū ꝓtulit

hic ↄtra nature legē ꝛ recte rõnis tramitē turpiť delinq̄t. Vñ ſerť de q̄dā patrono q̄ moloſuȝ re-
perit ruſticanū in ſue dom⁹ promptuario. q̄ dū ſanguinis maſſaȝ totaliť eſuriēs deuorarat: beni
gniť abegit. ꝛ nõ ipm ſȝ familiā q̄ ſua negligētia ↄtra rei familiaꝝ normas hoſtijo ferādio nõ ꝑ
uidit acriť increpauit.

Anxiat⁹.

Et vere ille fuit genitor me⁹ q̄ talis benignitatꝭ bñficiū pegit: et
niſi aliud ꝟbis: ſignis vel ꝓdigijs ꝓducas me deſolatū cõſanõis
q̄ȝ ſpei recõciliatione deſtitutū penit⁹ nūc ant in fumꝝ ꝓfundius ↄculcare nõ formidas ad in
ſtar amicoꝝ Job. c. xvj. q̄b⁹ demū dixit faſtidit⁹ ↄſolatores onerosi oēs vos: nūq̄d habebūt fi
nē ꝟba vētoſa. Vñ ſm Greg. moꝛ. xiij. c. ij. Vētoſa eñ ꝟba ſunt q̄ inflationi tꝑali poti⁹ q̄ recti
tudini ſeruiūt. ſepe aūt mali etiā bona di-
cūt. ſed q꞉ bū nõ dicūt vētoſa ꝟba ꝓferūt.

Sapia.

Scito q̄m nr̄e ↄſolanõis apparatus
in altiſſimis interne radicati ſupſti-
tioſe vētoſitatꝭ inſult⁹ nõ recipiūt ſȝ oīa ſuauiť diſponūt. Vñ ad nr̄e iā ꝑſumpte ↄſolatiõis iſer
tiões. nota q̄ ſūt caſus fortune diſſimiles. ꝛ ſunt hoīm ↄditiões mirifice diſpares. ꝛ his q̄ ope-
ranť magna i minimis: mīma põderare nõ poſtponūt. in magnis. q̄s es tu q̄ tm̄ lamētarꝭ ꝛ intri
cas q̄relioꝛ dic noīa. dic cogno
mīa quib⁹ cõmuniť vocitaris.

Anxiat⁹.

Noīe vocoꝛ
ꝓprio Felix.

Sapia.

Felix q̄ potuit mū
di vitare ruinas.
Illos felices deſcribit antiq̄tas q̄b⁹ ex alieno ꝑſtať cautele ꝑiculiq̄ȝ ſecuritas. Status nanq̄ſ ſe
q̄uētes formanť ex ꝑncipio ꝑcedētis. ꝛ ſicut cera impſſionē recipit ex ſigillo. ſic hūane vite for-
mať moralitas ab exēplo. Vñ Felix quē faciūt aliena ꝑicula cautū. Cautū ꝟo te nec aliena ꝑi-
cula nec ꝓpria fecerūt. ꝛ inſuꝑ fortune fataliſq̄ȝ ꝓſpere ꝓmiſſa penit⁹ te dereliquerūt: ꝛ Felix no
mē ꝛ ei⁹ numē et omē ꝛ extūc i te nõ ꝓfecerūt. Si aūt alteri⁹ agnoīs vł cognomis deſignatiõe
fruaris: edic: an vtinam vt fati vel
fortune poſſis arripere ſignaculuȝ.

Anxiat⁹.

Sū agnoīatus cātoꝛ in eccl'ia Thuricen̄ ꝛ
cogn̄iat⁹ Hēmerlin cogn̄ianõe ↄmunioꝛi

Sapia.

Intelligim⁹ q̄ ſis ꝛ q̄d ſit cantoꝛ. ſed foꝛtaſſis ꝑ Antiphraſim. Nā antiphraſis
ſermo ſignat ↄtraria dicto. ꝛ h̄ ꝑ tue raucedinē vocꝭ liquet in ſono. Sed de cog

Anxiat⁹.

nīe tuo dic an ſit grecū. latinū vel barbaricū. an res correſpondeat edicto
De ꝑmo taliť reſpõdeo Laboraui clamās: rauce facte ſunt voces mee. Pſ.
lxviij. ſed extūc intelligas de mei cogno
mīs ſignificatiõe. vñ ſcio q̄d eſt malle⁹.

Sapia.

Scimus quia ꝑ ꝑmi
mallibile cudiť ꝛ inc⁹

Anxiat⁹

Scis inſuꝑ ꝑut diť. Iſid. ethimo. li. j. q̄ deriuatiua noīa ab alijs deriuanť: ꝑut a mõte mõtan⁹

Sapia.

Sci-
mus.

Anxiat⁹

Sic ſm cūdē diminutiua noīa ꝑ diminutionē ſignifi
catiõis ab alijs deſcēdūt. vt a monte mõticellus: a dño
domicellus. ꝛ taliť ſm grā
maticos deriuari ↄſuerūt.

Sapia.

Sci-
mus.

Anxiat⁹.

Sic a malleo deriuať mal-
leolus id eſt ꝑuus malleus:
ꝛ ꝓpꝛij cognomis mei ve-
rus ſic datur intellectus.

Sapia.

O frater: nihil fit
ſine cā: dicit phus.

Anxiat⁹

Verū dicꝭ. et igiť
taȝ diligenť req̄rꝭ
de natura ꝛ ſignificatiõe cogn̄is vt ex eo foꝛtaſſis aliq̄d iterꝑterꝭ. ꝛ h̄ notabiliť faciūt leges ꝛ ca
nões. vtȝ. xij. q. j. Cle
ric⁹ q̄. xvj. q. j. cū ↄcoꝛ.

Sapia.

Audi ſic exēplo ſinceri⁹ infoꝛmaberꝭ. ↄſtat modernis q̄
quõdā in ſummi põtificio vicȝ Martini pape q̄nti curia
vicȝ Romana duo floruerūt viri q̄ſi poꝛtēte mõſtruoſe ſe pre ceteris inter germanice natiõis
ſuppoſita glorioſe ꝑeminētia. nā vnus eiuſdē ſummi põtificis fuerat ꝓthonotari⁹: meritis ſuis
ꝑſtāniſſim⁹. alť q̄ȝ põtificis ꝑdicti curie ꝓcurator: ↄtentioſe famoſiſſim⁹. Nā ꝑmus cognomīe
dicebať lingua noſtra Zwerg: alter aūt cognomiabať Helling. ꝛ cuiuſlibet humilis a ꝓgeni-
toꝛib⁹ ſtirpis erat radicat⁹. vñ q̄dā ſagax Roman⁹ vidēs iſtaꝝ ꝑſonaꝝ ſtat⁹ tā excellētis curioſi
tatis ꝛ põpe ꝛ magnanimitatꝭ apparatus putās eoſdē foꝛe de generoſi ſtēmatis culmīe. necnõ
inclite nobilitatꝭ oꝛigine. ꝛ q̄ſiuit igiť mirifice poſt ꝓpria (q̄ alis fuerūt notiſſima) ſuarū cogno
minationū ſignificata. q꞉ lingua germanica ſibi mīme fuerat nota. ꝛ nīlum accepit q̄ primus
dicebať zwerg. i. gnan⁹. ꝛ alter helling. i. obulus. ꝛ q̄ hic ver⁹ eſſet ſuaꝝ cognomiationū intelle
ct⁹. vñ Roman⁹ ꝑdictus cachinno vocē mirabiliť exaltās: ſubridēdo ſuos ꝓpalauit admiratio
nis affect⁹. ꝛ ſi gnan⁹ inq̄t gigas ꝛ obulus extūc groſſus. i. aure⁹ fuiſſȝ cogn̄inat⁹. q̄s tandē in
trepide ꝑſiſteret añ faciē furorꝭ tāti potētat⁹: ac ſi diceret: nullus. Vñ reuertamur ad ꝓpoſitū. ſi
fuiſſes malle⁹ ꝛ nõ molleolus. patēter noīe ꝛ recognoīat⁹. foꝛtaſſis cudēdo ꝛ recudēdo. vt Her
culis claua feciſſes mallabilē ꝛ ducibilē ferri pectoꝛis duriciaȝ in tuo ꝑſecutoꝛe tibi ꝑut putas
crudeliť ferocē. ꝛ ſteriſſes incuruat⁹ añ boꝛealis et aq̄lonis ꝛ turbinis ventoꝝ impoꝛtunitateȝ

Sed qꝛ malleolus fuiſti tanq̄ exilioꝝ potētie maſſam in ꝓſpectu te patēter oſtendiſti. Uñ q̇dā curioſus notabilit̄ inq̄t: Durū durū ɔtra durū: dixit malleus ad incum. Notate verba: figurate myſteria. Nā malle⁹ dixit ad incū. qꝛ pariū fuerūt rebelliōis ꝛ temeritatis indurate cōditionū. ꝛ vn⁹ reuerenter nō deferebat ad alterū cū fuerint ſimiliū q̄ſi nature diſpoſitiōis facultatū ſed ſi malleolus exilioris forme minoꝝ q̄ȝ potētie ad magnā ferri ſeu calibis maſſam talia ꝓtuliſſet: tanq̄ muo ad leonio ferocitatē proſiliēdo nihil profeciſſet. De talibꝫ q̇dē molleo ſimilit̄ et inco loquit̄ ſacra ſcriptura. Et ꝑmo Hiere. l. dū dicit. vox belli in terra ꝛ cōtritio magna q̄m̄ ɔfractus eſt ꝛ cōtritus malle⁹ vniuerſe terre. Et Job. xl. Cor ei⁹ indurabit̄ quaſi lapis: ꝛ ſtringent velut malleatoꝛ incus. Et ibidē iterū dicit Job. denotādo Leuiathā vel quēlibet iniquū ꝑſecutorē. Et quaſi ſtipulā eſtimabit malleū. ſuꝑ quo ꝟ. dicit Greg. moraliū. xxxiiij. c. ix. circa fi. per malleū celeſtis pōdus ꝑcuſſiōis exꝑmit̄. ꝛ ſequit̄. ꝛ q̇d eſt em̄ q᷑ iſte Leuiathan malleū deſpicit. qꝛ ad iuſte ire ſe pōdera velut ɔtra leuiſſimos terrores parat. Hec ille. Et ſequit̄ in textu de eodē Leuiathan vel iniquo ꝑcuſſore et deridebit vibrātē haſtā. ac ſi diceret ex ꝑmiſſis qꝛ nō timet pōdere ꝑcuſſiōis et hūane videlicet malleo Jabel vxoꝛ Habel ꝑcuſſit clauū ad tympora capitis Syzare ꝛ defixit cerebrū ei⁹ ſuꝑ terrā q̄ defecit ꝛ mortu⁹ eſt. Judicū. iiij. Et igit̄ prout ꝑmittit̄: ſi malleus ꝛ nō malleolus fuiſſes. forſitan ab ictibꝫ perſecutorū te potēter defendiſſes.

Anxiat⁹. Uere ꝑnūc fundamētaliter ꝓgrederꝫ glōſe moneris ꝛ cognoſceris q᷑ diuo imo diuio element̄ agnitiōis mūere muniꝝ. Ad ꝓpoſitū igit̄ ꝓxiſſime regeſtam cognoſcere iuberis hꝫ ſecretoꝝ ſuoꝝ ꝑſecutoꝛ me⁹ contra me ruris peritū virū vicȝ prout noiat̄ acre ꝛ noīe demonſtrat̄. ruſticellū. id eſt paruū. modicū. exilē. ruſticū: ſibi conthoralē notabilit̄ monoculū. ꝛ ſi talis vt patet ex ꝑmiſſis magn⁹ re ſimilit̄ ꝛ noīe foret ꝑſonat⁹ ruſticus ꝛ binis luminibꝫ eſſet ad imaginē dei creati redimit⁹ crudelit̄ ſeueri⁹ fortaſſis tanq̄ ꝑ gigantem fuiſſeȝ ꝑſecut⁹. Nā vt infra tractabit̄: hūc nota quē natura notauit (dicit phus) ꝛ cui⁹ myſteriū ſit monoculus: videbit̄ ibidē dū exponit̄ q̄s ꝛ q̄lis fuerit quidā quondā Nicola⁹. ꝛ ſi ꝑſecutoris nomē: cognomē ꝛ agnomē ꝛ agnoie agnoueꝝ. q̄s dubitat q̄n largiter ꝑ omnes modos interꝑteris ꝛ de ſuppꝛmentꝫ ꝛ grauātis ꝛ oppꝛmentꝫ hūilitatē meā diſpoſitiōe penit⁹ me certifica

Sapia. Quis egrotātis nouit medele miniſteriū niſi grauātis intellexerit (re coneris. liuorꝫ et materie peccātis fundamēnū ꝛ cōditionē morboꝝ: ſic adinſtar qꝛ pro nūc nō tui corꝑis ſed animi lāguentꝫ ꝑcepim⁹ cruciatū: cui⁹ nos doctrix medicine ſum⁹ ꝛ magiſtra. ꝛ experienter curabim⁹ anxietatꝫ: necnō doloris interne radicit⁹ incitamentū. ꝛ q᷑ in ꝓſperis ꝛ aduerſis ſemꝑ vnius ſis animi dabimus autorū ꝛ cronicorū morborum curamentū.

Anxiat⁹. Tu larg̃iter promittis ſicut faciūt parabolarij qui dicunt̄ medici ſeu empirici: multa ſpōdentes. pauca ꝑficientes. Uñ quidā ad preſens oua cras pullis ſunt meliora. ꝛ ſi promiſſa nō impleueris quisnā promiſſoris promiſſoꝛ. ꝛ ꝓmiſſoris fideiuſſoꝛ erit in nr̄is terraꝝ habitaculis: ꝛ ſi fallax inueniris : qꝛ in altiſſimis habitas vt i colūna nubis (vt premiſiſti) vbi demū vt obſes in obſtagio aut vadis obligatiōe comprehenderis.

Sapia. Loquere viriliter ꝛ ꝑſiſtas confidenter ſcientiarū poſſeſſoribꝫ ꝛ facultatis nr̄e profeſſoribꝫ. ꝛ erunt de ſoluēdo ad vltimū quadrantē ꝛ noſtris parebūt firmit̄ ſponſionibꝫ ꝛ cirographū reperies apud Salomonē q̄ nos ſororē vocauit. vt patȝ. c. vij. in ſuis ſapientialibus.

Anxiat⁹. Credā tibi. licet fidē tantā nō inuenerim in iſreal et cū alijs terre poſſeſſoribꝫ in Bethel.

Sapientia. Dic igit̄ palā quis te ꝑcuſſit: nec loquarꝫ in enigmate: alioq̄n te fallacē opinionis nr̄e libertas apud amicā noſtrā videlicȝ ſimplicitatē que nō querit angulū patent̄ accuſabit.

Anxiat⁹. Sū cōtent⁹. Nam veritas de terra orta eſt. ꝛ iuſticia tibi cognata de celo proſpexit. ꝛ vidit afflictionē meā mihi per quendā cognomīe Nithart potētioris prout ꝑmittit̄ ſuffragio munitū miſerabiliter impēſam. ꝛ ingratitudinis vicio conuolutū vt redderet ꝓ bono ꝑci ſe cōtrariū.

Sapia. Habet ne ꝓprij nominis appellationē.

Anxiat⁹. Utiq̄ ſic. ſumptaȝ a ſenatus apl'oꝝ collegio. ꝛ ipſe ſm̄ Iſidorū. ethi. vj. c. ix. donat⁹ dicit̄ in hebreo. ꝛ ſimiliter appellatus Leui ex tribu q̄ ideȝ aplūs a q̄ eſt denomiatus fuit ortus. In latino aūt ſermōe idē ex oꝑe publican⁹ nomē accepit. qꝛ ex publicanis fuit electus: ꝛ in apoſtolatus dignitatem tranſlatus.

Sapia. Nunc loquamur de ꝑdicto cognomēto. ꝛ cum nō ſint loquele neq̄ ſermones quorum non audiantur voces eorum. id eſt ſignificatiōes eorū. ꝛ tamen hec dictio Nithart non ſit barbaricum:

grecū: aut hebraicū vl' latinū. dic q̄ſo pur ipſius vocabuli ꝑtinent interꝑtando ſignificatiuū.

Auxiat⁹ Ecce tu cognouiſti oīa nouiſſima ꝛ antiq̄. nōne apd̄ te eſt fons vite ꝛ cognitio to tī⁹ hūane: imo ſupcaeleſtis ꝯſideratiōis intelligētie: ꝛ q̄ creauit te ꝛ vniuerſa ꝑ mūdū req̄euit in tabnaculo tuo. ꝛ fueras cū eo cūcta ꝯponēs. ꝛ cū ſpūs dñi repleuerat orbē ter rarū. tu ſciam habebas vocꝫ ꝛ varijs liguis loq̄baris cū apl'is: imo in liguarū diuiſiōe turrꝫ ba bel. tu ſignaut officiū hēbas diſtributiōis: ꝛ diffuſa eſt gr̄a in labijs tuis. Cur igit̄ q̄ris: cū cun

Sapia. Nō ꝓpter nr̄am ſed ꝓpter nr̄oꝝ clientu= (cta anteꝗ̄ fieret incūctant cognueris ꝛ loꝝ in terra viuentiū ſalutē. dic vt videam⁹ volūtatē tuā. ꝛ virū noueriſ an meri to vel īmerito hec paterꝫ ꝛ ſciueris te paſſu ꝫ vel paſſuꝝ tantā put lamētarꝫ iguominie pſſuram. Nā hactenus plerīqꝫ moribꝫ meruerūt viatores (put infra dicet̄) vite p̄ſ̄tis ꝛ future iacturā.

Auxiat⁹ Sū ꝯtent⁹. Vn̄ noueris q꞉ Nithart eſt cognomē ei⁹: ꝛ cōpoſitū a duobꝫ in= tegris ꝛ incorruptꝫ. ſed corrupte deſignatiōes ꝛ vi ſue ꝓlatiōis ex h̄ ydeoma= te indeclinabilibꝫ ꝑ oēs caſus p̄ter in ablatiuo: quez decliauit in me ꝛ dilatauit ꝯ naturā legis grāmatice in vtriuſqꝫ nūeri ꝓlatione. ꝛ inſup in ḡdibus vicꝫ poſitiui ꝛ cōparatiui ꝛ ſupłatiui cō mutatiōe. ſi aūt in alijs caſibꝫ fuiſſet decliabilis ꝛ hūanitatꝫ māſuete cordialit̄ flexibilis. tm̄ for taſſis animi cordis ꝛ corpis meoꝝ colliſionē non intuliſſet interne tā indurat⁹ ꝛ imalleabilis.

Sapia. Et ſi nos q̄ cūcta ſcibilia nouim⁹ clare ſciam⁹ q̄s ſit hui⁹ noīs Nithart ver⁹ in= terꝑtatiōis intellect⁹. ꝛ tm̄ cū ſit diuerſaꝝ terre linguaꝝ incolis ad q̄s p̄ntes ꝑue nire poterint viſus. dic ipm̄ communiori deſcriptiōis deſigtione trāſlatū: vt nob̄ pateat ꝛ ceteris (ꝑ vniuerſuꝫ.

Auxiat⁹ Ad hui⁹ q̄ſtionis extricationē. nota certoꝝ v̄boꝝ diſcretionē. Nā differūt noīs interꝑtatio ꝛ noīs ſignificatio. vt de biga. c. Aug. cū ꝯcor. Vn̄ certior ꝛ ꝓpior eſt noīs ſignificatio q̄ꝫ noīs interꝑtatio. ꝛ arguim⁹ a nomīs interꝑtatiōe ꝛ poti⁹ a noīs ſignificatiōe. xvj. q. j. Si cupis. ꝛ arguim⁹ ex vi v̄bi vl' vocabuli. vt. xxx. q. j. in p̄n. ꝛ arguim⁹ ab ordīe v̄borū. de elec. Fūdamēta. li. vj. §. Prouide. ꝛ arguim⁹ ex ethimologia vo cabuli. vt de deſpon. impub. Puberes. Itē a noīs rōne: vt de ꝑben. Cū ſ̄m. His igit̄ p̄ſuppoſi tis p̄ſandū videt̄ de req̄ſitis. Nā nithart dictio cōpoſita ꝓut p̄mitit̄ ex duobꝫ integrꝫ ꝛ incor ruptis: vicꝫ ſubſtātiuo ꝛ adiectiuo. ꝛ ſignificāt odiū durū ex vi ꝛ ꝓprij verbi ſignificatiōe deſcri bendū. ꝛ iuxta grāmaticalis diſciplīe leges in generis fortaſſis antiq̄ ꝛ nūeri ꝛ pſone cōueniūt paritates. ꝛ ait Alexāder. Simpliciū norma: forma ꝯpoſitiua. ac ſi diceret. q꞉ hoc cōplexum Nithart format̄ norma ſuoꝝ ſimpliciū: vicꝫ noīum ſinguloꝝ: ex quibꝫ cōponit̄: vt vicꝫ Nyt et hart. i. odiū et durum.

Sapia Odiū durū.

Auxiat⁹ Ita odiū duꝝ.

Sapia. Odiū. Hec dictio ſe ꝑ ſe ꝓpter adiūctū ſibi v̄bū ad piū transfert̄ ſignificatū. Nā dixit ſapiētis autoritas Eccīs. iij. Eſt tp̄us dilectiōis ꝛ tē pus odij. tp̄us belli ꝛ tp̄us pacis ꝛc̄. Et ꝓpha dixit pſ̄. cxxxviij. Perfecto odio oderā illos. Et iniq̄s odio habui: ꝛ legē dn̄i dilexit. Sic in h̄ loco adiectiuū ſibi cōnexū trahit ꝛ artat ſubſtan tiuū ad impietatꝫ ſignificatū. Sic ecōtra dixit idē ꝓpheta pſal'. xxiiij. ꝛ odio iniq̄ oderūt me. ꝓ ut lex dicit de dolo malo. vt no. Joh. mo. in. c. Si ciuitas. de ſen. excō. li. vj. Vn̄ odiū durū hoc in loco q̄litercūqꝫ fuerit reflexū vtraqꝫ dictio cōiunctim ꝛ diuiſim terribilē ſꝑ habebit intelle ctū. Nā de p̄mo dicit Origenes in omel'. in dn̄ica. iiij. poſt octauas pēthecoſt. Odiū eſt ira in= ueterata q̄ſi q̄ vetuſtate ipa tm̄ robur accepit. ꝛ ita eſt cōparatio ire ad odiū ſicut feſtuce ad trabē q̄ interdū videt̄ in oculo corrigētis. vn̄ Prouerb. xxvj. Qui operit odiū frandulent̄ reuelabit̄ malicia ei⁹ in cōcilio. De ſecūdo p̄tactū eſt ſup̄ dū dixim⁹. Durū dur̄ cōtra durū: dixit malle⁹ ad incu. Vn̄ ꝓut p̄notauim⁹. Si malle⁹ fuiſſes ꝯ durū: fortaſſis ꝑfeciſſes. vn̄ Salomon Pro uerb. xv. Sermo dur⁹ ſuſcitat furorē. i. irā. Et ira odiū generat: dicit Catbonis autoritas. Et iterū Salomō Eccī. iij. Cor durū male habebit in nouiſſimo die. dū dixit Jacob ad filios ſu os: vicꝫ Symeonē ꝛ Leui fr̄es vaſa iniq̄tatis bellantia in furore ſuo occiderunt virū. maledi ctus furor ipſoꝝ: q꞉ pertinax ꝛ indignatio eoꝝ q꞉ dura. Gen̄. xlix. ꝛ qualitercūqꝫ fuerit ꝓla tū odiū durum execrabile ꝛ ſemꝑ immiſerabile in ſe cōtinet predicatū. Sed dic rogo cognoui ſtine virū huius noīs q̄ ſue ſignificatiōis aut interꝑtatiōis cōtrariū geſſerit moribꝫ apparatū:

Auxiatus. Huius noīs vicꝫ Nithart aut cognoīs vidi: audiui quoqꝫ viros plures re ꝛ noīe. id eſt voce ꝛ ſignificatiōe aut morū cōtinuatiōe raro vl' nunꝗ̄ di ſcrepātes. inter q̄s legim⁹ de q̄dam Nithart in oriētali marchia q̄ nūc dr̄ Auſtria aut minor pannonia de nobili parētela: qui ruſticorū oīum ibidē ſibi letaliter infeſtoꝝ inſaciabilis ꝑſe=

cutoꝛ fuerat mirāde crudelitatis. ſed corā ꝑncipibꝫ ⁊ cūctis generoſis ſue ꝑſecutiōis cauſa fuit ornata rōnabilibꝫ motiuis. ⁊ ꝙ cedar ⁊ odar oſoꝛ fuerit ꝯ ruſticos: hoc odiū patenter multū habuit colorē. ⁊ igitur in diebꝫ illis quē ruſtici viuentē cōprimere nō potuerūt. ſepultū ꝑnūc cōculcare minatur in ciuitate wyennēſi. non erubeſcūt.

Sapia. O felix vult legē anctas vt ſe nō artet cui manet libertas. Et dixit Seneca. Qui felicitatē ſuā in aliena ꝑtāte poſuit ſolliciꝰ eſt ⁊ incertus ſui.

Anxiatus. Si ſciuiſſem abſcōdiſſē me forſitan ab eo: eo ꝙ nudus eſſem.

Sapia. Et qualiter eras nudus.

Anxiatꝰ. Quia nec potētie nec etiā munimine eraȝ veſtitus.

Sapia. Et igitur tibi multiplices occurrebāt tribulatiōis inſultꝰ. Nā de ꝑmo dixit quidā ſapiēs. Stude ꝙ ſis potēs aut potentibꝫ adherere. de quibꝫ ꝓprie loquitur Grego. moral. xxij. c. iiij. ſic inquiēs. Quibꝫ tñ vicȝ potentibꝫ nec hoc ſolū ſufficit vt ipſi ſuperbiant niſi ⁊ hi q̄ eis cō iūcti ſunt de eoꝝ pinguedine etiā ipſi gloriētur. Nā ſunt nōnulli q̄ patronis maioribꝫ adiūcti ſuperbiūt. ⁊ de eoꝝ potētia ꝯtra inopes extolluntur. Et infra. Quia quiſq̄s potēti iniq̄ adheret. ipſe quoq̄ de eiꝰ potētia velut ex pinguedine rerū tumet. De ſecūdo dixit frater nr̄ Salomon Prouerb. iij. Redēptio anime viri diuitie ſue. Et ibidē. c. xix. Diuitie addūt amicos plurimos. a pauꝑere aūt ⁊ hos q̄s habuit ſeparantur. Sed qꝛ in neutra partiū fertilitatis parebāt ſuffragia. ⁊ igitur defecit in ſalutari tuo anima tua. ⁊ ꝑſertim dū odiū durū iuxta ſue nature leges patēter erc potentia quoq̄ ſtipatū: naturalis quoq̄ ſeueritatis ingentia fulcitū vt te cōprehēderet: vehementer te fuit ꝑſecutū ⁊ non erat qui adiuuaret. vñ quaſi ſi voluerat poteſtate largiter vtebatur tyrannica.

Anxiatus. Utiq̄ ſic dñā ꝟirtutū illuſtriſſima qꝛ oēs inimici mei cū eo aduerſum me cogitabāt mala mihi: verbū iniquū mādauerūt aduerſum me dicentes. In cordibꝫ ſuis. deꝰ reliq̄t eum. ꝑſequimini ⁊ cōprehēdite eū: qꝛ nō eſt q̄ liberet eū de manibꝫ noſtris.

Sapia. Nūc ꝑpende ſinceriꝰ q̄ ſupra q̄ſi euāgelizando ſollerter ꝓphetizauimꝰ: dum cor cōtritū nondū tñ hūiliatū in te ſincere ꝑſpeximꝰ. ꝓpter ꝑplexitatē diuerſaꝝ concuſſus. ecce ſerpēte laceſſitꝰ vel fortuna nō improperet ꝑut ꝑuntiſmꝰ. nā nature cuiuſlibet effectus ſua ꝑtulit officia. ⁊ ſi odiū durū increata corroſiōis exaſperauerat ipulſiuā. non aliud naturaliter ꝑduxit niſi ſua.

Anxiatꝰ. Sūt hec aūt noua.

Sapia. Utiq̄ ſunt vetera tius vetuſtiſſima.

Anxiatus. Dic rogito q̄liter ⁊ quō in vim finē ⁊ euentū vt in me veriꝰ patientie virtus recipiat incrementū.

Sapia. Ecce ea tēpeſtatis tranq̄llitate q̄ regnabat Octauianꝰ auguſtꝰ ſiliter floruit ille rhetorici cādoris monarcha vicȝ Tullius q̄ in libro ſuo facultatis eiuſdē veteri ſecūdo famoſe notauit in effectu ꝙ ex natura rerū noīa: ⁊ noīa de rebꝫ: ꝑſone quoq̄ de noībus: ⁊ noīa de ꝑſonis ſepiſſime ꝑtinent ⁊ ꝓprie ꝑduxerūt elogia: ꝑut tu ꝑxime ſup̄ ab interp̄tatiōnibꝫ: a ſignificatiōibꝫ: a vocabulo: ex verboꝝ ordine notato ⁊ ex nominū ethimologia poſuiſti patenter argumēta. Vñ Juſtinianꝰ impatoꝛ ſequēs patrē Juſtinū impatorē ⁊ ſequētia noīa rebus eſſe cōſtituit: vt inſti. de dona: §. Eſt ⁊ aliud. ⁊ etiā ꝙ res ſequuntur noīa patuit. nā hic Juſtinianꝰ ad inſtar pr̄is Juſtini iuſticie cultoꝛ fuit iuſtiſſimus: ⁊ cordintime iura q̄ſi mortua reſuſcitauit radicitꝰ.

Anxiatꝰ. Edic ꝑ alia exēploꝝ paradigma q̄ hactenus fuere multū inſtructiua. ⁊ etiā ꝑ eadē ꝓprie formantur argumēta. vt in. c. Cū eterni. de re iudi. li. vj. ⁊ ne vt parafreſtes interp̄tatiōis deſignatione fruaris ſiniſtra.

Sapia. Nōne Julius Octauiani p̄dicti p̄deceſſoꝛ ceſar (qm̄ de vtero matris ceſus) ꝑpetim fuit denoiatꝰ. Scis inſup dū Eſau natꝰ eſſet: ⁊ totꝰ in more pellis hiſpidus hoc nomē ꝓpterea fuit adeptꝰ. ꝑtinus alter egrediēs plantā fratris tenebat manu. ⁊ idcirco Jacob eſt appellatus. Gen. xxv. ⁊ hi ⁊ ſibi ſiles ꝑ ſue ꝓpagationis exordiū: ⁊ meritis ⁊ geſtis exigentibꝫ cōquiſiuere ſui noīs eloquiū. Jacob em̄ ſupplātatoꝛ: ⁊ eſau hiſpidus interpretatur.

Anxiatꝰ. Contētoꝛ de his q̄ nomina geſtis acquiſiuere. Dic ꝑcoꝛ qui poſt noīa primordialiter adepta ꝑegerūt geſta nominibꝫ cōgruētia.

Sapia. Ecce Jeſus ſcdm̄ Jſid. Hebrayce: grece Sother. latine ſalutaris ſiuē ſaluatoꝛ interp̄tatur. pro eo ꝙ cūctis ſalutifer venit. Ita notat Archidya. in. c. Decet. de immu. eccl. Item Jacob iam dictus iuxta ſui nominis cōditiōeȝ ꝓprie decepit fratrē vicȝ Eſau: qui ait. Juſte vocatū eſt nomē eius Jacob. ſupplātauit em̄ me en altera vice: primogenita mea ante tulit: ⁊ nūc ſecūdo ſurripuit bñdictionē meā. Gen. xxvij. Hic aūt Jacob duodecim habuit filios. Primus dicebatur Ruben. q̄ videns ſibi: vel viſionis filius, ſeu videns in medio, aut videns per mediuȝ. iuxta Hiero. interpretatur. Hic

viſus p patrē Jacob vicz ꝓphetã qualis erat futurꝰ et ipſe vidit nequitiã ſuã quã cõmiſerat in cõcubinã patris ſui: ⁊ per penitentiã recognouit eã. ⁊ ideo pater moriturꝰ poſt multa dixit. tu p̄ncipiū dolorꝫ mei Geneſ. xlix. Joſeph aūt filius Jacob augmentū interp̄taꝛ. cui pater moriturꝰ teſtãdo dixerat. Filius accreſcēs ⁊ decorꝰ aſpectu ⁊c. Deus pr̄is tui erit adiutor tuꝰ: ⁊ oīpotēs bn̄dicet tibi bn̄dictionibꝰ celi deſup ⁊c. vt augmētatiōis oīum bonoꝝ multiplicatio ſm̄ noīs interp̄tationē impleret. Sic ꝯſequēter ſingula duodecim filiorū Jacob noīa iuxta ſuas videntur interp̄tationes in vitas modificata. Sic Dauid manu fortis vt patebat. aut deſiderabilis qꝛ vultu decorus ⁊ Salomon filiꝰ eius pacificꝰ: qꝛ plene pacē habuit in diebꝰ ſuis ſunt pariter interp̄tati. Et ſic de pluribꝰ infinitiſ veteris teſtamēti noībus ſm̄ Hieronymū rebꝰ pſoniſq̄ ꝓprie correſpōdentibꝰ. ſic Senecã dicimꝰ ꝓprie denominatū: qꝛ ſeipm cõſequēter necauit. Noui aūt teſtamēti noīa plura vide p magiſtrū Petrū lombardū in de viriſſetõꝝ ꝓprie ad noſtrū ꝓpoſitū interp̄tata. Et Iſid. ethimo. vij. c. ix. ſingulorꝫ aploꝝ. ⁊ ibidez. vj. vij. ⁊. viij. caplis ſingulorꝫ patrū. patriarcharū. ꝓphetarū. regū. principū ⁊ alioꝝ virorū notabiliū veteris teſtamēti interp̄tationeo ꝓprie ad nr̄m propoſitū multiplicit̄ faciētes poſuit p extenſum. Et qꝛ prout idē Iſidorus dicit vbi ſup̄. ꝙ Petrus dicit̄ a petra: ⁊ nõ petra a petro nomē ſortitus eſt. Vn̄ q̄dam aſſerūt oēs tali noīe deſignatos ad modū petre fore plus ceteris ceruicibꝰ duriores. ⁊ ad oīs manſuetudinis hūanitatē fore minꝰ flexibiles. Vn̄ quondã magiſtratus ciuitatis Ertforden̄. in Thuringia ordinauit ⁊ ſtatuit (prout his diebꝰ ibidē ſeruat̄) vt in ipſorū ſenatꝰ ſeu cõſulatus collegio. qđ multū notabile p̄ ceterſ cõſulijs germanie Petrus noīe locū nequaq̄ debe ret hr̄e. Sic quidã dicūt de Nicolao. qꝛ p̄mus huiꝰ nominis erroneus heretice prauitatꝫ inſecutor. De q̄ dixit Johãnes Apocalyp. ij. Sꝫ hoc habes bonū qꝛ odiſti facta Nicolaitarū: que ⁊ ego odi. ⁊ hi nicolaite dicto Nicolao ſunt noīati. de q̄ dicit Iſid. viij. ethimo. c. v. ⁊. xxiiij. q. vi. Qui vxorē ſuã dimiſit ꝓpter pulcritudinē ipſius: vt q̄ vellet ea vteret̄. Item voluit vt cõiuges inuicē dū q̄s de ſuo vel ſua faſtidiū gerebat cõmutarent̄. ſꝫ ſi q̄d felicitatis huic nomi remãſit. ſctūs Nicolaꝰ epiis exhauriēdo radicitꝰ q̄ꝫ ſpoliãdo id ad ſupos deduxit Vn̄ q̄dã Poſuimꝰ metra: p te p̄uo nunq̄ audita. Petrꝰ nicolaꝰ fauus totalit̄ equꝰ. Effectꝰ ſuos nõ pn̄t facere claros. Albus m̄ eſt bonus. ⁊ natural' color eq̄: qui dr̄ rauus q̄ eſt int̄ flauū ⁊ ceruſeū. ꝟ. Nigrū cū flauo mixtū rauū vocitamꝰ. Talis ſepe lupo color accidit atq̄ moloſo. Sꝫ flauꝰ color eſt int̄ ceruſeū ⁊ albū q̄ſi gilnus. ⁊ q̄libet color eq̄ cū eo naſcit̄ pret̄ albū purūꝫ q̄ raro vel nunq̄ naſci videt̄. ſꝫ ex tpis ꝓductiōe de griſeo transfert̄. Et vt vltra de ꝓprijs nomibꝰ cõuenient̄ inſiſtamꝰ. ſunt q̄ putãt ꝙ femelle certa noīs appellatiōe cõiter deſignate q̄ vel raro vl' nunq̄ caſtitatꝫ conſtant̄ flore choruſcãt dēptis q̄ tenerrimis in annis vita functe defecerãt. Vn̄ Alexãder grãmaticus. Barbara greca genꝰ retinēt qđ hr̄e ſolebãt. Que ſunt mobilia p ſe ſiunt manifeſta. Que q̄dã metra p ſe ſagacē ad nr̄m ꝓpoſitū deducunt̄ planiſſima.

Anxiatꝰ. Dic aliq̄ de p̄miſſis nobis exempla.

Sapia. Factū eſt ꝙ q̄dã pauper ſcolarſ q̄ mēdicare erubuit: ſed ꝓ pane cõquirēdo fame cõpulſus ante fores cuiuſdã diuitis in q̄dam ciuitate cãtauit. ⁊ dū diues pauperē inſpiceret ꝙ vno naturalr̄ oculo careret. ait. Cuias es tu? Qui dixit. Bremen̄. de ſaxonia. ⁊ vltra: qđ eſt tibi nomē diues q̄ſiuit. ⁊. hic Nicolaꝰ vocor rn̄dit. At diues: tu tres inq̄t ineuitabiles hūanitatis habes defectꝰ. quorū ſi vnū de quolibet ſeorſum tm̄ ſuſtinerē ſo. meꝰ ad tibi largiendū faſtidiret affectꝰ. Primꝰ cū ſis naturalit̄ monoculus. ⁊ dicit plus. Cū nota quē natura notauit. Scđo cū ſis de ciuitate Bremen̄. q̄ ſola p̄ ceterſ impios generare ꝯſueuit: prout de Magūtia ab antiq̄ neq̄ dicimꝰ. ⁊ de Sicilia quã tyrãnoꝝ nutricē p̄dicamꝰ ⁊ indicia mala de Romanis ⁊ Swicenſibꝰ ſepe ꝓpalamꝰ. Nã leges notãt loca natiōis. ⁊ ꝙ gētes ſepe ſequunt̄ terre cõditiones generatiōis. vt. ff. de edi. edic. l. ꝙ ſi velit. Et tercio diues dixit ad pauperē: qꝛ Nicolaꝰ vocaris. qđ fatū fert̄ male ꝯdictiōis. Vade cū pace. qꝛ de laribꝰ noſtris nihil reportabis.

Anxiatus. Nõne nicolaꝰ de lyra cū Petro de candia ⁊ pluribus alijs hoꝝ noīm deſignans p mūdi climata (fuit inſignis ſacre theologie monarcha?

Sapia. O felix: ⁊ hec intētio mea eſt. Nã ſi hic ⁊ alij alio fuiſſent noīe appellati extitiſſent nimiꝝ electiōis vaſa p̄ cūctis mūdi doctoribꝰ meritiſ potent̄ exaltata. ſꝫ ad altiꝰ ſcandendū nõ ſinebat interp̄tatiōis aut deſignatio nis noīm natura. Et igit̄ nicolaū pn̄tez ſūmū põtificē vicz q̄ntū q̄dã autumãt ad inſtar alioꝝ finalit̄ ſuo dirigendū preſagio. ⁊ nõ caret myſterio ne infructuoſa ſit nomis appellatio. ⁊ quippe poſt Petrū piſcatorē apud omēs. ⁊ ſingulos apoſtolice ſedis pontifices non fuit execrabi-

lior auri ꝛ argēti q̄ȝ apud modernū Nicolaū ac ſubtilior frequēs dolo ſeqȝ rapacitatis exactio. **Anxiat⁹** Et vtrū ne regule tales ꝓuoiate de noib⁹: cognoib⁹ ꝛ agnoib⁹ patiant̄ exceptiōis inſult⁹. **Sapia.** Utiqȝ ſic. ꝛ frequēter in penis. nā Fredric⁹ imꝑator ſcd̄us natiōe Sueu⁹: iuxta ſui vulgaris ideomatꝭ deſignatiōeȝ dicebat̄ pace diues. ſȝ ꝯtinuo ꝯrios tranq̄lliati ꝓducebat effect⁹. Nā pacꝭ ꝑſecutor ſuis fuit dieb⁹. Un̄ Nicola⁹ papa. iij. in c. Fūdamēta. de elec. li. vj. §. Itaqȝ ip̄m ſuis demeritꝭ exigentib⁹ colubꝛuȝ tortuoſuȝ ſe ꝯſtituentē ꝑtātem ſctē matrꝭ hoſtē crudelit̄ eccl̄ie q̄ ip̄m ex vtero generauit notant̄ deſcripſit. ꝛ Innocenti⁹ papa. iiij. ip̄m ꝛ coadiutores ꝛ fautores ip̄ius excōicauit. vt pꝫ in extrauagāti: q̄ incipit. Cū in fredericū. Itē papa Bonifaci⁹. viij. q̄ſi bona faciēs ꝯgruent̄ interꝑtari poterat. de q̄ demeritꝭ ſuis exigētib⁹ legit̄ q̄ꝛ papatū intrauit vt vulpes. regnauit vt leo. moriebat̄ vt canis. Sic etiā interꝑtat̄ Bonifaci⁹. ix. ipſe tñ p̄ ceterꝭ ſuis ſucceſſorib⁹ ſymoniace ꝑ̄uitatꝭ cultores patent̄ exaltabat. ꝛ inſuꝑ tp̄e ſuo Rome multū ꝯrie rerū diſpoſitiōis imago: iuxta ſuoꝝ noīm deſignatiōes degebat. Nā erat noīe quidā Curre curſor antiqu⁹ q̄ currere nō poterat. ꝛ q̄dā dn̄s iuſtus pauꝑꝝ aduocat⁹ ꝑ ſūmū pontificē deputat⁹ q̄ iuſticie iuuamīa nulli miſtrabat. ꝛ q̄dā ingr̄ bon⁹ lr̄aꝝ apl̄icaꝝ ſcriptor q̄ latent̄ bullas falſificabat: ꝛ cātor eccl̄ie ſcti Petri q̄ vocis aſperitate totū choꝝ ꝑturbabat. ꝛ ibidē carceria ſctā quā deſpectiſſimaꝝ incolat⁹ ꝑſonaꝝ frequēter cōtaminabat. Un̄ quidā Curtizan⁹ recent̄ v̄ſus ſuꝑ hoc dictabat vicȝ. Curre iuſte bon⁹ cātor carceria ſctā. Sūt ꝑ antiphraſim hec noīa quiqȝ vocata. Sic etiā dicit grāmatic⁹. Lucus ꝛ officiū parca libicinaqȝ bellū. Hec ꝑ antiphraſim ꝛc̄. Naȝ ſunt alteri⁹ ſignificatiōis q̄ȝ v̄ba ſue deriuatiōis. Et ecce geomanticos in his mirabilit̄ curioſos q̄ ex ꝓprioꝝ nominū vicȝ hoīm ſiue locoꝝ: ꝛ p̄ſertim litteraꝝ aut elemētoꝝ q̄ cōſcribunt̄ figurꝭ ꝛ eaꝝ qualitatib⁹ iuxta regulaꝝ pitagoricaꝝ dogmata ſolēt mirāda de futurꝭ practicare ꝛ ꝓnoſticare ꝯtingētib⁹ tanq̄ȝ Aſtronomi q̄ iudicāt de planetaꝝ necnō aliaꝝ ſtellarū influentijs: de q̄modolibȝ ꝑagen dis ꝯcurrentib⁹. **Anxiat⁹** Sufficit de ꝓprioꝝ noīm interꝑtatiōib⁹ ꝛ interꝑtationū deſignatiōib⁹. Nūc videndū reſtat ꝛ refert dicendū de cognominib⁹ aut patronominicis dictionib⁹. **Sapia** Uere talia putam⁹ ad inſtar ꝓprioꝝ noīm parib⁹ ex eiſdē ꝑcēdanda paſſib⁹. Eſt eñ cognomē iuxta Iſid. ethimo. j. c. iiij. q̄a nomi ꝓprio ꝯiungit̄. Nā vt Act. c. j. Joſeph qui cognominabat̄ Barſabas q̄ cognominat⁹ eſt iuſt⁹: ꝛ nō ſine cauſa. q̄ꝛ fuit iuſt⁹ in oīb⁹ ſuis operib⁹. Sic Judas cognominat⁹ ſcarioth a quodā vico vel caſtello. vt Luc. xxij. et ſcarioth meror interꝑtat̄: quia merorib⁹ ꝑpetuis ꝯculcat̄. ꝛ cognoīatus eſt Petr⁹ Act. x. ꝛ quantū opat̄ nomē Petrus: ꝑtactū eſt. ꝛ patet q̄ꝛ ceciderat ꝛ nō collidebat̄: q̄ꝛ dn̄s ſuppoſuit manū ſuā: al̄s ruinā minabat̄. Patronomica aūt ſc̄m Iſid. vbi ſuꝑ dicunt̄ eo q̄ꝛ trahunt̄ a patrib⁹: vt Titides. Tididei fili⁹. Enei⁹. enei fili⁹. ꝛ ab herode herodyades dicim⁹. His inſuꝑ dieb⁹ iuxta Tulliū vbi ſuꝑ ſepe videm⁹ imo ſepiſſime. ex q̄ oīs etas ab adoleſcētia prona eſt ad malū. xij. q. j. Oīs. q̄ꝛ oīa noīa cognoīa ꝛ agnoīa ac patronomica ipſetatis deſignificatiōe ſignificatiōeȝ repꝛ̄ſentatiōe animos faciſſit correſpōdere reb⁹ vn̄ ſunt deriuatiua: ac ſi dicem⁹ in antq̄ ꝓuerbio. Ab impijs egredit̄ ip̄ictas. j. Reg. xxiiij. Un̄ freq̄nter lup⁹ cognoīatus ſit re ꝛ nomīe talit̄ digne vocitat⁹: ꝛ vidim⁹ ſilit̄er leporē et vidim⁹ vulpē. vidim⁹ tardū. vidim⁹ pardū. vidim⁹ currū. vidim⁹ ſine cura. vidim⁹ mala mꝛa. vidim⁹ cordis altuȝ. vidim⁹ alte ſaltum. vidim⁹ raro diuē. vidimus ꝛ agilē. vidim⁹ clamorē. vidim⁹ rācorē ſimiliter ꝛ irā ꝛ pauorē. ꝛ hos ꝛ ſibi ſimiles q̄s raro vel nūq̄ȝ morib⁹ de noīe ſuo vidim⁹ diſcrepātes. Et ſic fortaſſis ad tuē queſtionis lamentū Nithart vel odium durū putamus per geſta rebus ſeu rerū diſpoſitiōib⁹ ꝯgruentia ꝓprie ꝓporcionanduȝ. **Anxiatus.** Fortaſſis q̄d dictū eſt nō oīno videt̄ erroneum. Nūc de agnominib⁹ cōuenit tractandū. **Sapia.** Hec ſc̄m Iſid. vbi ſuꝑ noīb⁹ ꝛ cognoīb⁹ ꝓpter geſtaꝝ rerū q̄litates accident̄ accedūt. ꝓut Octauiano p̄dicto. q̄ꝛ auxerat rēpublicā agnoīat⁹ fuit Auguſt⁹: Itē Tarq̄n⁹ imꝑator q̄ꝛ elatōis inq̄namēto nimiū infect⁹ ſuꝑb⁹ agnoīe fuit palā ꝓclamat⁹. Sic q̄dā Henric⁹ rheni palatin⁹ ſil̄r ſuꝑb⁹ fuit agnoīat⁹. ꝛ ꝓpt̄ hui⁹ vicij ſqualorē palatin⁹ dignitate fuit ꝑ fredericū ſcd̄m ꝑuat⁹. ꝛ hic frederic⁹ q̄ꝛ rubētis barbe nitebat aſpectu barbaruſſus longobardoꝝ agnoīatiōe cōiter fuit appellat⁹ Sic Julian⁹ cardīalis p̄ſidens in cōcilio Baſilieñ. poſtq̄ȝ in ire legalitatꝭ ꝛ deuotōis aq̄d oēs ꝓduxerat apparat⁹. deinū miſerabil̄r maleficiat⁹ ꝛ a ꝯcilio turpit̄ apoſtatauit. vn̄ Julian⁹ ſcd̄s apoſtata a cūctꝭ extitit vſqȝ in hodiernū diē patēter agnoīatus ad differētiā Juliani p̄mi videlicȝ imꝑatorꝭ ꝛ apoſtate ab ordine monachali ꝛ

et catholica fide qui regnare cepit poſt Conſtantinū et filios eius. de anno domini. cccxiiij.
Sic p̄ſentibꝫ dicbꝫ tā nobiles q̄ꝫ plebeos ꝓpter accedētis aut ſupuenientis euentū q̄litatis vi-
demus agnomē ſepe ꝓuulgatū. vt ſymū. caluū. curuū. rufū. lōgū vl' ꝑſūtū. cecū aut gibboſū
odioſū. fallacē. ſediciosum. mēdacē vel globoſū. ꝛ q̄s ſcit an odiū durū huic vl' illi aut ꝓgeni-
toribꝫ ſuis ꝓpter q̄litatꝭ reꝝ diſpotiōꝫ q̄uidā fuerat agnoīatiōe ꝓportionatū.

Anxiat⁹ Et q̄d cōcludis finalit̄ eliciēdū.

Sapia. Cōclu-
dim⁹ cu-
rioſus oratores aut dictatores ſeu ꝓnūciatores vl' relatores inclūt ſpectabiliſq̄ꝫ Tulij mirifice
ſupexcellētiſq̄ꝫ ſcie vicꝫ rethorice cultorꝭ ſeq̄ces florētiſſime ſpeculātes q̄ꝛ mētis hūane ſagaci-
tas dulcis allocutiōis modulo flectit̄. ꝛ ſtomachātis aīi crudelitas crebri⁹ mitigat̄. ꝛ p̄ſertim
dū laudis p̄eoniū p̄ſidētis aut percipiētis ꝓprijs viribꝫ aut meritꝭ ſibi cognatꝭ aut agnatis ſeu
cognomīatꝭ aut agnomīatꝭ ɔmēdat̄. vt legit̄ de īpatore Leone ſcđo: q̄ regnuit de anno dn̄i. dcc.
xiiij. ꝛ tpe Bede p̄ſbyteri. q̄ poſt pſecutiōis inſult⁹ ſibi p Tyberiū. ij. irrogatos reſpirauit. ꝛ vi-
ctricē manū pſecutoribꝫ laudabilit̄ inculcauit quē oratorꝭ copioſiſſimi ɔmēdatio recitatꝭ geſti-
bus latiſſime diuulgare potuit ɔmemorātis ipm leonē fortē leonis anim et leoninū pectus ac
leonicā naturā in reſuſcitādo maieſtatꝭ impialis extincte potētiā ꝛ ecōtra orator ad odas vitu-
perij minaces arcū ſuū de Foca ptinent̄ īperatore poſſit extēdere q̄ regnare cepit de anno dn̄i.
dc. iij. q̄ a ſeditiōe militari de hūili ꝓpagatiōe vicꝫ plebea p̄fect⁹ tanq̄ꝫ foc⁹ ꝛ ignis ſcītilla latent̄
exiliēs modica. mox violēter execrabilia ꝓtulit maleficia. ꝛ int̄ cetera Maurinū impatorē. cui
ſucceſſit ꝛ multos Rome nobiles ſuffocauit. ꝛ tanq̄ꝫ foc⁹ incēdij voragīe ſuo crudelit̄ vniuer-
ſitatꝭ Romane colonos dāmificauit. Sic de Lucco papa tertio natiōe Tuſco: q̄ quattuor an-
noꝝ ſui regimīs curriculo ſe talit̄ exhibuit in publico ſimilit̄ ꝛ in occulto. q̄ꝛ q̄dā vite ſue con-
ſcius ſtatū ſuū tali ꝟſiculoꝝ deſcripſit oraculo. Lucius eſt piſcis rex ꝛ tyrānus aquaꝝ. A quo
diſcordat lucius iſte valde paꝝ. Deuorat hic hoīes. hic piſcibꝫ inſidiat̄. Eſurit hic ſp. hic alq̄n
ſatiat̄. Plus rōnis hꝫ q̄ rōne caret. Ex q̄bꝫ oībꝫ colligit̄ q̄ꝛ q̄s iuxta ſue ɔditiōis omen acquirit
nomē cognomē ꝛ agnomē: ꝛ hoꝝ ꝓpter maliciā meret̄ pdere nomē. vt l e. ꝛ no. ij. q. vij. Qui nec.
ꝛ. §. ſeq̄nti. ꝛ ibidē in glo. ꝛ h̄ eſt dicere q̄ꝛ ꝓpter crimē aliq̄s pdit q̄dlibet nomē. C. de muta. Pro-
pter cām de quo in glo. in ꝓhemio. li. vj.

Anxiat⁹ Tu ſolū ꝓfero vetera. q̄d ad p̄ſentꝭ hec tēpeſtatꝭ molimīa.

Sapia. Nūc ſil'uer
ſagacit̄ ꝑpē-
de moderna. q̄s dubitat plerūq̄ꝫ p̄ncipiū nobiliūq̄ꝫ ſtrēnuoꝝ ꝛ illuſtriſſimoꝝ ꝟtutes ſuis no-
minibꝫ: imo ſignis ꝛ armis. correſpōdetes: ꝛ etiā tyrānoꝝ rei q̄ꝫ publice aut honeſtatꝭ ſue vl' bo-
noris pſecutoris mores. ſimiliter prout premūtīt interpretatores. Nam Venetoꝝ vniuerſitas
duci Mediolaneñ. tortuoſi ſerpentis effigiē venenū euomētis procaciter aſcribebat. hinc ecō-
tra dux eoſdē venetos piſcatoꝝ fortune nauigio fluctuantiū nūc parum. nūc multū. nūc nihil.
nūc periculū timoroſius inferētes. et ictu fortune mordaces certo certius p̄ſtolātes prefigura-
bat. Nam vtriuſq̄ꝫ ratio nō omnino vacillabat: nā dux morſu ſerpētino venetos vehementer
inueſtabat. ꝛ populus Venetus ducē nauigio frequēter inculcabat. Sic dudū Merlinus va-
tes interpretādo Bohemoꝝ p̄ncipū arma: videlicꝫ leonē cū bipartita cauda ꝛ regni deſignare
diuinauit diuiſionē: prout videt̄ per rerū geſtaꝝ nuper executiōem. Et nūc his dicbꝫ quis heſi-
tando claudicat q̄ꝛ ſepe nomē aut cognomē vel agnomē perſone ɔditionē demonſtrat: Unde
videmus q̄ꝛ lupus proprie vel appellatiue denomiatus: lupina ſeueritate proximos laniabat.
Item lepus noie lento paſſu blando verbo ꝓcedebat. ꝛ molliti ſunt ſermões eius ſuper oleū:
et ipſi ſunt iacula. Unde quidā. In ſiluis lepores: in verbis quere lepores. Itē vulpis noīe q̄ſi
vulpes ſ'm Iſido. raro ſtabilis. verſut⁹. callidus. aſtut⁹. ꝛ vix fidus amic⁹. Itē vrſus vrſina fe-
rocitate ɔuerſantes ꝓcutiebat ꝛ primiora dāna vīdicabat. Et ſi igit̄ villa Berneñ. lauſanneñ.
dyoceſis q̄ vrſū gerit in armis vrſino more ſibi ꝓrimiores vicꝫ nobiles ꝛ generoſos laniādo.
repellēdo. penit⁹ q̄ꝫ proſcribēdo pſequebat̄. q̄s ſane mētis actus tales vrſinos nō interpretat̄.
Hinc ad ꝓpoſitum curuus noīe raro p dyametrū linealiter cōparebat. ꝛ ſiniſter vocitat⁹ vix ri-
te rectus per ignominis metas incedebat. Et nūc his dicbꝫ regentes regalis maieſtatꝭ ſenatū
quidā dicit̄ ſine gratia. alter ꝟo de odij monte vt vltima correſpondeāt primis. videamus q̄d
pro republica per mundū proficiant vniuerſis. Nam pene totus orbis per conſolatū regitur
Romanoꝝ regis. Et nunc ad propoſitū redeam⁹. ꝛ ſi Hichart. id eſt odiū durum te iuxta ſui
nois interpretationē: imo veri ſui nois deſignationē: imo iuxta ſue deſignatiōis expoſitionē:
imo iuxta ſue expoſitiōis inclinationē. odio ſuo duro vt ſubſtātiuū cū adiectiuo p omnia cōue-

niat te diminutū ꝯtritū ⁊ hūiliatū fuit ꝑſecutꝰ nō mireꝛ. q2 qđ ſuū fuit: vt de ſerpēte ꝑdiximꝰ: naturalit̄ ⁊ artificialit̄ fuit ꝑſecutꝰ. vñ ſi nō malleolo ſꝫ malleꝰ pōderoſus ꝯpetētis fuiſſes grauedīs ⁊ ꝯueniētis te demōſtraſſes globoſitatꝫ. fortaſſis vl' ſine forte reꝑcutiēdo virilit̄ tot ictibꝫ tā mirifice nequaq̄ꝫ fuiſſes ꝯſternatꝰ affliciēdōis ſeu anxietatꝫ. Attū vt dic̄ veriſſima iurꝫ autoritas alteriꝰ ꝑtes rōnis anteq̄ꝫ interueniat decretū iudicis prudēter audiēdas.

Anxiatꝰ. Gratulor tibi tales fore patēter enucleādas. Ecce ꝑſecutor meꝰ inſtāter ſe piſſime req̄ſitꝰ: imo verecūdia (ſi poſſibile fuiſſet ipm verecūdari aut cōuicijs grauari) palā angariatꝰ vt cauſas ꝯtra me ſue cōmotiōis ꝓmulgaret: aut cur me cederet ad ſue veneratiōis ⁊ honorꝫ oſtētatiōnē reſeraret. Ad huiꝰ tñ req̄ſitiōis ipulſionē: licꝫ naturalit̄ dicat penitꝰ corā illuſtribꝫ ⁊ potētibꝫ ⁊ honorādis: forte ꝑ magnitudīe reuelationū mearꝫ: tanq̄ꝫ ſurdus nō audiebat: ⁊ ſic mutꝰ nō aperiēs os ſuū. ⁊ factꝰ fuit ſic hō nō audiēs ⁊ nō hn̄s in ore ſuo redargutōes.

Sapia. Iratꝰ ne ē ſic cayn fratꝛ abel vehemēt̄ ⁊ cōcidit vltꝰ eiꝰ Gen. iiij.

Anxiatꝰ. Credo ꝙ ſic: attū nō erubuit. q2 naturalit̄ natiuali tāto ſanguie vt valerꝫ erubeſcere caruit: ſꝫ palleſactꝰ orizādo ſingultauit: ⁊ cripātes colliſit dētes. ⁊ ꝓpter a gētes q̄ fuerūt i circuitu fremuerūt ⁊ meditati ſūt inania: qm̄ irritatōis obtrectamēta ꝑ excuſatiōnis extricamēta nūq̄ꝫ ꝑ ipm fuerūt euulſa.

Sapia. Et q̄ fuerūt obiectiōis plamēta.

Anxiatꝰ. Hec fuerāt i breui ſmōis ꝯplatiōe ꝯcitamēta. ꝙ ex ſuis ꝓbare volui codicibꝫ ꝙ innocēter fui flagellatꝰ ꝑ ipm tota die ⁊ caſtigatio mea i matutinis. ⁊ in media nocte ſurgebā ad ꝯfidēdū nomē dñi. ⁊ ad faciēdū officiū ꝓpter bñficiū. ſꝫ illiꝰ bñficij mercede ꝑ ipm fuit defraudatꝰ. ⁊ q̄tidiano ſtipēdio fidelr̄ deſeruito ꝺ labijs meis ſitiētibꝫ ſpoliatꝰ. vt dicere ⁊ clamitare coartarer. heu miſer cruciator tm̄ bonū eē ereptū defaucibꝫ meis. xiij. q. ſ. §. Qui bus aūt.

Sapia. Scimꝰ eñ ꝙ merces mercēnarij ſeu oꝑarij retēta: tm̄ ē pctm̄ ꝙ ꝑ ceteris clamat ad celū. ꝓut ꝑ Iacobū i canōica ſua. c. ij. ⁊ ꝑ Iob. c. xxxj. in fi. notabilr̄ vr̄ ꝓbatū. ſꝫ ſi ad tue garrulitatꝫ clāgorē obmuīt ⁊ q̄d ſiniſtri ſup h̄ me curialitatꝫ induſtria recent̄ interꝑtari ꝑſumit. Nā xp̄s dū accuſaret innocēs pure tacuit: ⁊ taciturnitate ſua ſeuis erroribꝫ acclamātiū iudeorꝫ. ꝓut eſt fides nr̄a minīe ꝯſenſit. ⁊ in h̄ iuriſtarꝫ opinionibꝫ q̄ tacētē ꝯſentire ꝓfitent̄ ſe nullatenꝰ cōformauit.

Anxiatꝰ. Et ſi xp̄i veſtigia fuiſſet ſecutꝰ: ⁊ tanq̄ꝫ agnꝰ corā tōdēte ꝑſeueraſſet māſuetudīe mutꝰ me q̄ſſatū inopia voce ſua nō fuiſſet tā crudelit̄ ꝑſecutꝰ: nā lepre latētis corroſio in lingua porci: ⁊ ꝑ raucedinē vocis examiat̄: ⁊ infirmitatꝫ crudūas in ꝑfundo ſtomachi putredīe ſuffocat̄.

Sapia. Fuit ne libera ſue tyrānidis potētia.

Anxiatꝰ. Nequaq̄ꝫ ſꝫ minimū fuit aliorꝫ volūtate limitata. nā plꝰ creaturas q̄ꝫ creatorē timuit in eſtuātis ſuccꝫ latentis corroſiōis febri citanti conſcia.

Sapia. Dixit Aug. Qui timet dñm: oīa timet eū. q̄ nō timet dñm illū timet oīa. Hoc viſuꝫ i Dyoniſio rege ſicilie tyrāno tyrānorꝫ ſeuiſſimo. q̄ dñm nō timuit. Vñ ſup verticē gladiū ꝑ ſinglos dies ⁊ horas ſuſpicabat̄ pēdere in filo tenui bis acutū. Nā nō ē nouū ꝙ timor ⁊ amor ⁊ fauor puertūt iudiciū: imo q̄ ꝓpter timorē nō defendit vl' ꝓnūciat ꝟitatē ꝓditor eſt. xj. q. iij. Nolite timere.

Anxiatꝰ. Et h̄ eſt qđ ſolebam pauere.

Sapia. Fortaſſis anima ſua ꝑ tedio dormitauit: ⁊ ꝙ tui clamorꝫ anxietatē nō ſtudio ſꝫ ſopore calcauit aut inſaniuit aut bñ ſenſatꝰ te inſenſatū decreuit. ⁊ igit̄ flagellū ad dorſuꝫ aſini pigritātis ꝯfligere nō formidauit. ⁊ in h̄ obſequiū deo ꝯſtāter ꝑſtare voluit: aut iniq̄ dictamīs ꝓnūciamēta corruptꝰ dictare ꝯſueuit. ⁊ ꝙ ꝑ ſilia te grauare nō ꝯtremuit. Nā ſel' vel pluries adulterij ꝯuicio ꝯtamiatꝰ iterꝫ adulterari vel fornicari minꝰ abhorruit. ⁊ ſel' homicidij ſeueritate coinq̄natꝰ iterū occidere tepidus erubuit. Vñ dicit lex in autē. vt hi q̄ ob. ſe habere. coll. vj. §. ij. q̄d eñ hō ad maliciā ſemel ꝯcedītꝰ nō adinueniat. Itē Qđ olla noua capit: inueterata ſapit. Vñ ꝯſeq̄nt̄ inducit̄: ꝙ ꝯſuetudo erat altera natura. Vñ dixit Laurētiꝰ poeta de luſoribꝫ ꝑdere vel lucrari ſoliꝫ ꝙ nō eſt ꝯſuetis. Vñ legit̄ ꝙ iuuēcula regalis Alexandri regē magni nutrita veneno qđ ceterꝫ hoībꝫ mors eſt: ſibi vite fuerat alimentū. ⁊ h̄ aſſuete ſollicitudis ꝯtinuate introduxit incitamētū. ⁊ ſic tue choruſcatiōis ꝓuocamētū lentius q̄ꝫ ꝑtrāſiuit.

Anxiatꝰ. Ad veritatē diſiūctiue ſufficeret ꝙ vna foret lamētabilit̄ etiaꝫ ꝓclamatū ⁊c. vera cū ſꝑ ſit dubia. de reſcrip. Inter ceteros. de q̄ clare Dynus ſiꝑ regl'a locupletari. li. vj. ſꝫ ille q̄ nil ignorat noſcit in has q̄ ſunt veriſiliora ſed ego q̄d eligā ignoro. ſꝫ forte ꝯſtat ꝙ quācunq̄ꝫ didimꝰ elicero nulla videt̄ cor dintime ſana. Nā bonꝰ homerꝰ dormitauit. ſꝫ ipe fortaſſis nō dormitat neq̄ꝫ dormiuit in ſua ꝯſcīa curiali

largiſſimā. licet ſiluerit nec inſaniuit. ſed fortaſſis ꝯſcius egrotātis animi ꝑ efſimerā corrodētis
odij ꝑ peccāteo humoꝝ coagulatiões: ex male cõplexiõis ꝯglutinatiõe ſtomachi ſurſuʒ exalan
tes ſtomachabat̃: ⁊ talia dire ꝑfecit. ⁊ inſuꝑ ex ignorātie nubecula nihil obmiſit. cuʒ doctor exꝑ
tus ſit iuris canõici ⁊ cauſaꝝ auditor fuerat in ꝯcilio Baſilieñ: ⁊ infinitas ſentētiaꝝ leges pro-
mulgare ꝯſueuit ⁊ q̃les ille cordiū ſcrutator ⁊ extrem⁹ ſentētiator ad vltimi quadrātis ſupputa-
tiõeʒ rigidiſſime cõſignauit. Nā teſtat̃ veritas ꝙ tꝑe ſue p̄ſidētie Johānes Criſoſt. qui ƀ: os
aureū ſtilo ſuccurialitatꝭ dictamīa iurꝭ ⁊ eq̃tatis regiſtrauit. ſʒ nõ ille de q̃. xcvj. diſ. Duo ſunt
⁊. iij. q. v. Quia ſuſpecti. Sʒ ſi me inſenſatū reputauit. nihilominꝰ mihi grauit̃ iniuriat⁹ eſt. q̃a
etiā fatu⁹ iniuriā patit̃ ⁊ nullā facere ꝯſueuit. ſciuit tñ me ſue facultatis ꝓfeſſorē ⁊ olim ꝓmotū
ꝑ examīs rigorē añq̃ ipe ꝓmoueri meruerit. ⁊ inſuꝑ nouit me ſibi ſeniorē. attñ canis meis ad
p̄ceptū ſalomõis minime pepercit nec ꝯſiderauit ꝙ his glīabat̃ Eleazar⁹. de q̃ ſcp̄tū eſt ꝙ cogita-
re cepit etatꝭ ⁊ ſenectutꝭ ſue p̄eminētiā dignā ⁊ ingenuā nobilitatꝭ caniciē. ij. Mach. vj. q̃ ꝑ p̄-
dictū ſapiētis teſtimoniū
dicit̃ glia ſenū. Sap. iiij.

Sapia.

Sed ſi vir prudēs eſt: vidim⁹ mūdi prudētiores ſepe
ſtultiſſimos act⁹ ꝑpetrantes: vt patuit in Salomone
Dauid regꝭ filio. ⁊ nuꝑ in Felice papa q̃nto. Nā p̄m⁹ mulieꝝ blādicijs ſtultiſſimū crimē idola-
trie cõmiſit. ⁊ ſecūdus p̄nceps famoſiſſim⁹ tõſurare ſe ꝑmiſit ⁊ papatū aſſumpſit quē tñ deriſio
ne dimiſit: ⁊ ſic de pluribꝰ alijs. ⁊ ſic nõ eſt nouū ſapiētes infatuari. Sʒ ſi vir ꝑitus eſt de q̃ iurꝭ
ſciā p̄ſumit mlt̃a benignitatꝭ bñficia ⁊ grauit̃ iurꝭ p̄ſumptiõeʒ peccauit q̃a ſciuit q̃d fecit, put
xp̄i ꝑſecutores vicʒ legiſp̄iti Cayphas Annas ⁊ põtius Pylat⁹: ac ꝑpl'i ſeniores, p q̃bꝰ ipe xp̄s
in patibulo crucꝭ moritur⁹ nõ orauit. ſʒ tñ ꝓ ſimplicibꝰ q̃ neſcierūt q̃d fecerūt ⁊ illis pepercit. ſed
q̃d vult h̄ dicere ꝙ Johānes cri-
ſo. os aureū dictamia regiſtrauit:

Anxiat⁹

Nõ eſt heu ꝯtrariū veritati ꝙ tꝑe ſue p̄ſi-
dētie in ꝯcilio dicto Baſilieñ. put ipe fue-
rūt cauſaꝝ auditores. ⁊ ſic ꝯcilij ꝑſidētia ꝓpine nõ eſculētis ⁊ poculentꝭ iuxta iurꝭ traditiões.
vt de ꝯſti. Statutū. li. vj. vt breui tꝑis ſpacio ꝯſumaret̃ peſſerūt. ſed ne v̾mibꝰ ſcaturirēt ⁊ vt
māna tꝑe Moyſi ibiduo reſeruatū putreſcerēt. vt Exo. xvj. adinuētū eſt vt hmõi ꝓpine i nobi
liſſima auri minera: vt nõ tm̄ oris ſʒ integri hoīs effigiē in ſe ꝯtinēs. vl' auri ⁊ argēti vaſculis ꝑ
cliētulos ꝯpararēt. aut vt munuſcula cū iurꝭ tramite nõ multū diſcreparēt. ⁊ ſubtiles forme cõ
mutatõis intuerentur fcm̄ ē ita. Nā decretal' p̄dicta vult vt donaria ſint eſculēta vl' poculēta. vñ
ſi nõ p̄ciſe fuerīt talia. attñ vt dic lex q̃ꝺ ꝓprie eſt ineſſe vr̃. ⁊ igit̃ diligēter exhiberi vaſa ſtudio-
ſa p̄cioſa iudicibꝰ ſolebāt. de q̃bꝰ eduliū ⁊ poculū fecūdiſſima ſumebat. Nā in Aſſueri regꝭ cõ
uiuio aureis pocul' inuitati bibebāt. Vñ dixit Iſid. ⁊ hr̃. xj. q. iij. c. Pauꝑ dū nõ hʒ q̃ꝺ offerat
nõ ſolū audiri ꝯtēnit̃: ſʒ etiā ꝯtra veritatē opp̄mit̃: cito violat̃ auro iuſticia. nullāq̃ reus ꝑtime
ſcit culpā quā redimere nūmis exīmat. de q̃ clari⁹ nuꝑ ſcp̄ſi in tractatulo de āno iubileo. Vñ
ꝑtinēter ad ꝓpoſitū nr̃m. put infra ſinceri⁹ dicet̃: nõ eſt admiratiõis obſtaculū: q: hmõi cõciliū
in ſp̄ūſſcī gr̃a ſolēnit' inchoatū et ad pleroſq̃ tꝑoꝝ reuolutiões ꝯtinuatū. nūc ꝯtra iuſticie per
ipm̄ grauit' offenſe dictamē patit̃ in ſuppoſitꝭ ꝑ mūdū diſperſis tanq̃ iudei poſt hirlm̄ sereniſſi
me ciuitatꝭ deſolationē: ſui iuris ſupp̄ſſionē. vt ꝓprie dicā cū Salomone. Vidi in loco iudicij
impietatē ⁊ in loco iuſticie iniq̃-
tatē. iuſtū ⁊ impiū iudicabit dñs.

Sapia.

Bñ dicis. Nā ꝓprie cõtra hmõi iuſticie ꝑſecu-
tores Deut. xvj. dixit moyſes. Iuſte q̃ꝺ iuſtū
eſt exequarꝭ q̃ꝺ ꝯuenīēter ad ꝓpoſitū tuū exponit Greg. mor. ix. c. xiij. in fi. ſic inq̃ens. Iniuſte
quippe q̃ꝺ iuſtū eſt exequit̃ q̃ ad defenſionē iuſticie nõ v̾tutis emulatiõe. ſed amore p̄mij tꝑa-
lis excitat̃. iniuſte q̃ꝺ iuſtū eſt exequit̃ q̃ ipam quā p̄tendit iuſticiā venūdare minime veret̃. Iu
ſte ḡ iuſtū exeq̃ eſt in aſſertiõe iuſticie eandē ipaʒ iuſticiā q̃rere. Hec ille. Vñ ſane ꝑſpicias ne p̄
miſſoꝝ occaſſiõe ꝯtaminerꝭ detractiõis rubigine: ⁊ placeat oñdere diffuſi⁹ q̃d ex p̄miſſis ſatyri
co more, platꝭ effecetus
liter volueris inferre.

Anxiat⁹

Notabilit' notabo q̃ꝺ ꝓtulit phs phiſicoꝝ. j. ⁊ no. in l.
Si arrogare. ff. de adop. ꝙ ex vno incõueniēti ſequūt̃
plura. ⁊ a fortiori ex pluribꝰ incõueniētibꝰ iniq̃s plerūq̃ plura ſequūt̃ imꝑtinētiſſima. vt p̄mis
nunq̃ correſpõdeat vltima. Nā ſcio ꝙ in omī artiū: imo ſciaꝝ diſciplina iuxta ſuaꝝ normas
regl'aꝝ ordo talis ſeruat̃ ꝙ in vno re⁹ (niſi reſipiſcat) oīm reus iudicat̃. vt de re. iur. Deſicat.
⁊ exēplū ponam⁹ in muſica ꝑ beatū Greg. vl' alios magros artificialit' dictata. Nā dū ſemel er
ror in p̄ncipio vel medio cõmittit̃ ⁊ nõ reficit̃: ꝙ ꝑ oēs ⁊ ſingl'as ſubſequētes notaꝝ ⁊ odaꝝ ꝯti
nuatiões: ꝯtinuo dulcis modulanō ſimphonie ſeu euphanie aut europonie diſſipat̃: ⁊ ſibi cõ
trariū. vicʒ dyaphonia. i. vocꝭ diſſonātie diſcrepātis corruptela ḡnat̃. Sic dū incõmēdabilis

armonia iuſticie fallaci ſententie pſodia ſemel emittit̄. ⁊ dū de ſimilibꝰ idē fieri deberet iudiciū ꝯſeq̄nter ꝯtinuo ſonus iuſticie ſimiliter ⁊ eq̄tatis diſcrepare ꝯcernit̄: vt ex incōueniēti multiplex incōueniēs ſeq̄ videat̄: ita vt ſi nō ſunt ſingula ex multis tn̄ collecta p̄ietas offendat̄. vn̄ nō incōuenienter dicā cū regula iuris li. vj. Semel malus ſp̄ pſumit̄ eſſe malus. Exēplū videt̄ in l. Nō oīs. §. A barbaris. ff. de re mili. vbi dr̄ ꝙ ſi miles male ſe habuit in militia ſemel: nō eſt ei de cetero credēdū: etiā ſi multos fecerit ſtrēnuitatis actꝰ. ita ꝙ ex vno icōueniēti multos patiat̄ infelicitatis (inſultꝰ.

Sapia. Quis dubitat iuxta mentez Senece q̄ ꝗ geſta v̄tutū enarrare ſit vtiq̄ laudare: ⁊ ecōtra viciorꝫ actꝰ refricare ſit ꝯñter ꝯtrariū laudis inculcare. Nā fortaſſis ⁊ ſi tuꝰ animi pſecutor ⁊ rex p̄ns aſtaret, ad tue q̄ſtiōis pmulgatiōnē ꝯñter replicaret: ⁊ tuas intricatiōes ſatyricas q̄z modulatio neo: ⁊ fantaſticas ypoſtaſes penitꝰ elimiaret.

Anxiatꝰ. Vere ꝯſtat ꝙ effectualit̄ cūcta ꝑ mee ꝯtinuatiōis telaꝫ ex hoꝝ tamēta clā ⁊ palā ⁊ añ faciē oīm ꝑplorꝫ ſi bñ cognitorꝫ pmulgata certiſſime nouit.

Sapia. Et q̄d rñdē do ꝓduxit.

Anxiatꝰ. In ſūma ſummaꝝ pat̄er retulit ꝙ nō aliud niſi iuſticiaz mihi miniſtrauerit.

Sapia. Et q̄d anxietatis tue ꝑplexitas replicauit:

Anxiatꝰ. Perplexitatis mee ſimplicitas geſta ſeriatim ſepe reſumꝑſit. ⁊ iuſticiā eius aſſertā ſimilit̄ recōmēdaui in finez vt recōmēdatū ꝑ me ⁊ ip̄m ⁊ iterū multiplicit̄ ꝓpalatū ⁊ publicatū ⁊ ſingulorꝫ auribꝰ inculcatū ꝓ iniuria ſibi taliter illata reputari non poſſit. Nā nimis indignū videt̄ iuxta ſctōꝝ iuriū decreta: vt qd̄ q̄ſq̄ ſua voce dilucide ꝓteſtatus eſt in eundē caſuz valeat ꝓprio teſtimonio infirmare de ꝓba.

Sapia. Et q̄d ꝑ h̄ ꝯſeq̄nter vis inferre? aut ꝑ tuas qd̄ myſteriūz ꝓtendis introducere.

Anxiatꝰ. Nā nō aliud niſi ſi ſimil' caſus caſibꝰ meis lamētabilit̄ ꝑnotatis caſualit̄ aut ſtudioſus euenerit. extūc videret̄ ſi ꝑſonaꝝ acceptor exiſteret ſi ex eodē themate. vel ſili ꝯtrariarū normas ſententiaꝝ dictaret ⁊ pateret ꝓfecto ſi dictamē vltimū primis correſpōderet.

Sapia. Prohibe linguā tuā a malo ⁊ labia tua ne loq̄nt̄ dolū. diuerte a malo ⁊ fac bonū. ⁊ inquire pacē ⁊ ꝑſequere. i. valde ſequere eā. Nā cognouimꝰ ꝙ tu lamētabilit̄ lamētaris: ⁊ lamētando cū q̄relis ſtatui ꝑſecutoris tui multiplicit̄ (vt nob̄ videt̄) iniuriaris. et ꝙ ꝯſeq̄nter iuſticia dictaūte detractoris pena punieris.

Anxiatꝰ. Virtutū dn̄a: non eſt ita. Nā ſi q̄s veracit̄ cōq̄rit̄ de dāno ſibi talit̄ infecto. iniurie ꝯuiciū nequaq̄ irrogat̄. ꝑut Jo. an. in addi. ſpe. ſup Rub. de iniurijs notabilit̄ tractare videt̄. de q̄ ꝓteſtor ⁊ hāc ꝓteſtatiōis recitatiōnē: in auribꝰ tn̄ audientiū malē ſonantē anxietas mea ſemꝑ ad animi refocillatiōis incremētū replicauit. licet ꝑncipes ſacerdotū ad pſidētis ꝯſenſū ꝑut factū eſt de ceco ꝑ xp̄m illuminato ne geſtū narraret. mihi dixerit firmiter inhibēdū. ⁊ h̄ ad redhibitiōis bñficiū diligēter impediēdū in aiaꝝ ſuaꝝ grāde piculū ſup ablatis iniq̄ nō reſtituēdū.

Sapia. Et vtiq̄ ſi rerū ꝑ ip̄m geſtaꝝ cauſas pat̄er infeciſſet: ⁊ nō taciſſet. ſibimetipſi maledixiſſet. ſed ſi geſta rōnis pallio nudata curialiter nō veſtiuit ꝓdigus fame ſue ⁊ honoris ſui frōtoſus ꝑſecutor impudent̄ apparuit. ſiñ autē ipſius ꝑſecutio neq̄ſſimū ꝑſecutiōis genꝰ extitit. Et q̄s ſibi nequā: cui bonꝰ erit? Ecci. xiiij. Et dixit Boetꝰ. iiij. de ꝯſol'. ꝓſa. iiij. nā ſi neq̄cia miſeros facit miſerior. ſic neceſſario eſt diurnior neq̄ q̄s infeliciſſimos eſſe iudicarē ſi nō eoꝝ nequiciā ſaltē mors extrema finiret. Etenī ſi de prauitatis infortunio vera incluſimꝰ infinitā liquet eſſe miſeriā quā eſſe ꝯſtat eternā. Et dic̄ Aug: Crudelis eſt q̄ negligit famā ſuā. i. honorē. Cōſciētia aūt nob̄ neccīa eſt ⁊ fama bona quātū ad alios vt lux nr̄a luceat corā hoībꝰ vt videāt oꝑa nr̄a bona. Et dixit ſapiētiſſimus Salomō. Curā habe de noīe bono. h̄ enī magis ꝑmanebit tibi q̄ȝ mille theſauri magni ⁊ ꝓcioſi Ecci. xlj. Itē pħs Maximū bonū eternorꝫ eſt honor cū ſit p̄miū v̄tutis. Ecce q̄ȝ crudel' ꝑſecutio ipſius honoris. ꝑut crudelius peccat occiſor ſuīpſius q̄ȝ alterius corꝑis ad inſtar ſcabronis q̄ vt ledat irritantē: infixū relinq̄t hamū ſuū in eiuſdez vulnere. ⁊ ꝑdit vitā vt inferat vindictā. ſic ꝑſecutor iniquꝰ vite ſue ꝑdit decorē. i. aiaz. famā ⁊ honorē in finē vt irritāti mox inferat liuoris do(lorē.

Anxiatꝰ. Et forte tepidus. i. nec calidus nec frigidus. ⁊ ꝯſequter in deſperatiōnis ſtatu: de quo ꝓdiximus ⁊ ſine fructu bonoꝝ operū ꝯſumat vitā ⁊ ſterilē aiam gehenne cruciandā tradidit ignibꝰ: aut fortaſſis tanq̄ȝ xp̄us: imo plus, ꝑut apparet ſupmirande dilectiōis. ad ſuos ꝯfratres gerebat excellēter effectus. Nā xp̄us vt ecce vnicus ⁊ pauꝑ ⁊ nudus: ⁊ ꝑ parte patris omni cognatione deſtitutus venit in terrā. paſſus ꝑ diē ⁊ noctē: ⁊ ſemel tradidit corpꝰ ſuū ad flagellandū et crucifigendū: ⁊ demū ſepultus: ⁊ ſubito q̄ nudus fue

rat decorē indut⁹ eſt ꝛ p̄ciuxit ſe virtute. ꝛ q̄ ſolus ꝛ vnicus venerat in viliſſima terraꝝ tuguria reuerſus eſt cū magne laudis glorie ꝛ honoris magnificētia cū turba magna quā dinumerare nemo poterat ad regalia celeſtiū tabernaculoꝝ palatia. Hic aūt p̄ſidēs (niſi reſipiſcat) ſuorū ꝯfratrū ſalutē vaniſſimā multū carius cōparabat. ꝛ igit̄ vt p̄ ſuos merito credit̄ magis diligebat. nā nō tm̄ corpus corruptibile. ꝓut xp̄us ad ſemel moriendū proſtrauit. ſed ip̄m inſup ad ſempiternā mortē: ꝛ eternos cruciat⁹ in carnis reſurrectiōe generali cōgregatione q̄ꝫ crudeli coaptauit: ꝛ finalit̄ aīam ꝛ honorē ꝛ famā p̄cioſiſſimas in ꝑpetue ꝑditiōis maledictionē p̄cipitare nō expauit. ꝛ ſic ſincere ſupputas in infinitū acerbioris pene ꝓ ſua ſollicitudis laborꝫ mercede volūtarius recipit vltra q̄ꝫ xp̄us p̄mioꝝ talliōnē vt dicat ſimpliciter. maiorē caritatē nemo habet vt aīam ſuā ponat q̄s ꝓ amicis ſuis. Jo. xv. Nec eſt hoc nouū paſtores eccl'iaꝝ. imo p̄ncipes terraꝝ ponere ſuas aīas ꝛ honoris et fame ꝛ futuri corꝑis ſalutē ponere ꝓ omib⁹ ſuis. et plus ad necis ſempiterne ꝑditionē q̄ꝫ ad eterne vite felicitatē. vñ Greg. in paſto. c. xix. Ne placere rector ſuo ſtudio hoīb⁹ appetat. ſed nō q̄d facere debeat intēdat. nā hec neceſſe eſt vt rector ſolerter inuigilet: ne hūc cupido placēdi hoīb⁹ pulſet. ne cū ſtudioſe interiora penetrat cū prouide exteriora ſubminiſtrat ſe magis a ſubditis diligi q̄ꝫ veritatē querat: ne cū bonis actib⁹ fultus a mundo videat̄ alienus. hunc autori reddat extraneū amor ſuus hoſtis namq̄ꝫ redemptoris eſt qui per recta opera que facit eius vita ab eccleſia amari cōcupiſcit ꝛc̄. Hec ille.

Sapiā. Et ſi talit̄ cuiq̄ꝫ ꝯtingeret. vae h̄ q̄ꝫ impudēter imprudēter q̄ꝫ turpit̄ q̄ꝫ inutiliter ꝛ q̄ꝫ viliter cū laboris certamine precioſiſſima perdit̄ aīa: ꝛ cū tali iactura de qua dicit Cathonis autoritas. Dum labor in dāno eſt mortalis creſcit egeſtas: imo patenter īmortalis creſcit calamitas. videlicet anime: quā tam glorioſe cancellarij Pariſieñ cōmendat legalitas. dum inquit O anima inſignita dei imagine. decorata eius ſimilitudine. deſpōſata fide. decorata ſpiritu. redempta chriſti ſanguine. deputata cū angelis. capax beatitudis. particeps rationis. quid tibi cū carne putrida: cū tanto ſis redimita decore ſerenitatis. Et hec quantum de anima. Sed de honore ꝛ fama quid dicemus preſtantiſſimis. Nā f̄m Ariſt̄. per exhibitionē honoris teſtificamur de excellētia tot⁹ hoīs. ꝛ q̄ caret illo: nihil q̄d eſt tanq̄ꝫ beſtia: Differt aūt honor a laude. q̄a laus tm̄ ꝯſiſtit in ſignis verboꝝ. honor aūt in q̄buſcūq̄ꝫ ſignis exterioris. ꝛ laus includit̄ in honore. ꝛ p̄ laudē diuulgam⁹ famā bonā in hoīe. Sed nūc audiam⁹ de corpore q̄d recuperam⁹ clarificatū cū honore in generali carnis reſurrectiōe. aut tūc dānabimur cū eodē cū anime honoris ꝛ fame ꝑpetua damnatiōe. Nūc ꝑpendam⁹ q̄ꝫ p̄cioſa imo ꝑiculoſa ſit ruina mali preſidentis. qui cū Juda mercatore peſſimo eternam recipit mercedem laboris.

Anxiat⁹. Ad noſtrū aūt ꝑpſſime ꝓpoſitū audiam⁹ proſam nouiſſime geſtoꝝ. Ecce dū nup̄ Eugeni⁹ papa q̄rtus cōduxerat (vt aſſerit̄) p̄cio certos nobiles germanie vt caperent ꝛ putarent ſibi cardinalē Arelateñ. cōcilij Baſilieñ. p̄ſidentē ꝛ regētē ꝓtūc in cauſis ꝯcilij cū exercitu p̄latoꝝ magno p̄ ꝓuīciā ambulantē: q̄ dū vir ꝛ ſolus euaſerat. inq̄t in ſeſſione dicti concilij publica. carius ꝛ precioſius vēditus ſum q̄ꝫ chriſtus q̄ ſolū pro triginta argēteis fuit traditus. ego aūt pro triginta milib⁹ aureoꝝ erā venūdatus et euaſi minas hoīm in nomine dñi benedictus. Ecce nunc nouiſti nouiſſima ꝛ antiqua. nunc oſtende mihi tue conſolatiōis firmiter ꝓ miſiſſe remedia.

Sapiā. Tu cognouiſti litteraturas introibis in potentiā dñi. videlicꝫ partꝫ vtriuſq̄ꝫ p̄ncipis ꝛ iudicꝫ: ꝛ memorabor iuſticie tue ſolius.

Anxiat⁹. Pauper ſum ego in laborib⁹ a iuuentute mea nō exaltatus ſed humiliatus ſum ꝛ conturbatus: ꝛ ſi voluero cōtendere cū eo: vt dixit Job. c. ix. nō potero ei reſpōdere vnū. vicꝫ aureū pro mille quos ipſe poſſidet. vnde nolo multa fortitudie cōtendat mecū: nec magnitudinis ſue mole me premat. ſed ꝓponat corā dño equitatē cōtra me: et peruenit ad victoriā iudiciū meū. Job. xxiij. et igit̄ ſine tali forenſi contentione que foret immortalis oſtende nob̄ ſalutare tuū. q2 al's patientia pauperū non peribit in finem.

Sapiā. Et q̄s pauperē inflixit:

Anxiat⁹. Scis virgiliū optimū poetaꝝ: prout narrat ſuis in ſcripturis propter Mantuane ꝛ Cremoneñ. vrbiū diſſenſiones in medio ſuas corūdē locoꝝ poſſeſſiōes collocatas ꝛ deſolatas ꝑdidiſſe: et pauꝑtate depſſum exulando imꝑatoris Octauiani maieſtatē ſibi ꝓpitiā ſimpliciter impetraſſe. ſic me nouerís ꝓpter vrbis Thuriceñ. ꝛ Switēſiū vniuerſitatū guerraꝝ cōquaſſatiōes colliſu: rerū facultates amiſiſſe ꝛ inedia cōcuſſum eiulando tue magnificētie dona petiturꝫ hūiliter acceleraſſe.

Sapiā. Quid aūt vis vt faciā tibi:

Anxiat⁹. Dña vt videā. ꝛ f̄m multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo cōſolatiōes tue letificēt aīaꝫ meā.

Sapia. Iuxta pōdus afflictiōis (dicit Greg.) diſpēſat menſura ɔſolatiōis. Et bñdixit quanto abundat tribulatio tua ꝑ xpo: tanto abūdat ɔſolatio tua per eundē. Uñ duplicē perpēdamus ɔſolatiōis grām. ſed vnā alteri nō cōpatibilē. Uñ ſm pdictū Greg. Qui vtit vna: carebit alia. Uñ. Qui vult in dño ɔſolari tempali ɔſolatiōe debet penitus euacuari. Uñ dixit pp̄ha. In die tribulatiōis deū exqueſiui manibꝫ meis nocte cōtra eū ⁊ nō ſum deceptus. renuuit ɔſolari aīa mea. vicꝫ tpaliter. Et ſubdit ratiōnē. Memor fui dei ⁊ delectatus ſum. nā ſicut deus nō punit bis in idipm: ſic nō ɔſolat duplici cōſolatiōe. terrena vicꝫ ⁊ celeſti. quia ſicut ignis ⁊ aqua ꝑ elemēta ſe mutuo nō cōpatiunt. ſic ſpūalis ⁊ mūdana ɔſolatiōes ſibi inuicē nō ɔuerſant. hoc videmus ſm Aug⁹. in pullis coruoꝝ q̄ anteq̄ nigreſcāt. nō a parētibꝫ: ſꝫ rore celi nutriūnt. ⁊ poſtq̄ denigrati a parētibꝫ cibo paſcunt. rore celi minīe ɔſolabūtur.

Anxiatus. Fateor inq̄ interne cōſolatiōis ɔtemplatiōnē. nec illi qui ꝑſecutus eſt me gratis nec mihi ꝑſecuto bis diebꝫ ſolūmō cōpetere ſed deus totius cōſolatiōis q̄ conſolat nos in omni tribulatiōe nr̄a vt poſſim⁹ ⁊ ipſi cōſolari eos qui in omni ꝑſſura ſunt. ij. Cor. j. ⁊ qui oīa dixit nihil excluſū. de pe. diſt. j. Nemo pōt cū ɔcor. ⁊ ille eſt deus vltionū dño deus vltionū: ⁊ libere hactenus egit cōtra eos. q̄ ſanguinē innocentē ɔdemnabāt ⁊ reddet illis iniquitatē eoꝝ. ⁊ in malicia eoꝝ diſꝑdet illos dñs deus noſter. Ps. xciij. ⁊ ipſe eſt qui iudicabit pauperes populi ⁊ ſaluos faciet filios pauperū: ⁊ hūiliabit calūniatorē. ⁊ ipſe eſt qui liberabit pauperē a potente: ⁊ pauperē cui nō erat adiutor. Ps. lxxj. Et cognoui quia faciet vindictā inopis et vindictā pauperis. Ps. cxxxv. cum dixerit. Mihi vindictā ⁊ ego retribuam. ad Romanos. xij. ⁊ dixit ſapientis auctoritas. Semꝑ enī dominus iniuſtas vlciſcit iras.

Sapientia. O felix. Eſto forti animo. cum ſis damnatus inique. dicit eiuſdem ſapientis ſerenitas. Nemo diu gaudet q̄ ſub iudice vincit iniq̄. Succeſſus indignos noli tu ferre moleſte Indulget fortuna: malis vt ledere poſſit.

Anxiatus. Et quando facies de perſequentibꝫ me iudiciū: ⁊ vſq̄quo exaltabit inimic⁹ meus ſuper me. Exurge quare obdormis dñe: libera me a ꝑſequentibꝫ me. quia ɔfortati ſunt ſuper me. educ de cuſtodia. id eſt carcere tribulationis animam meam.

Sapientia Et quis eſt homo qui vult vitā diligit dies videre bonos ⁊ igit. Cede locū leſus fortune cede potenti. Ledere q̄ potuit aliq̄n ꝓdeſſe valebit. Ira odiū generat cōcordia nutrit amorē.

Anxiatus. Et ſi ira eſſet mater odij.

Sapientia. Quiq̄ ſic.

Anxiatus. Et ſic ſepe matrē ſequitur ſua proles. vnde nō dat qui nō habet. ij. q. vij. Daybertus. videlicet virtutis calores. et quod natura negat: nemo feliciter audet. Sic odium durū naturaliter de male matre procreatū. odioſa nunq̄ carebit ſeueritate tanq̄ lupus qui lupina nō exuitur voracitate Nec ſpero nutricē amoris videlicꝫ concordiā inter leſum et ledentē preſentes vt fecunditate. et Salomon ſuaſit cordintime in inimicū reconciliatū nunq̄ debere firmiter confidere. de q̄ pleniſſime ſcripſi in libro de nobilitate. c. vlt. Unde quidā ſapiens. Una eſt de aduerſitatibꝫ huius mundi grauioribꝫ homini libero. qui neceſſitate cogit vt ſibi ſubueniat inimicus. Uñ quidam Arabs requiſitus quidnā fuerit vite preſentis faſtidiū acerbius. reſpōdit. angariatus inedia coram inimico proſtratus gratiā eius petiturus. Nunc tempus eſt ⁊ refert vt ſatiſfiat ꝓmiſſis. vt videlicꝫ alia conſolatiōis felicitate gaudeamus.

Sapientia. Et qualiter offers munus tuū ante altare. et quādo recordatus fueris q̄ frater tuus habet aliquid aduerſum te quando relinquis munus ante altare. et vadis prius recōciliari fratri tuo anteq̄ munus tuū offeras vt mandat chriſtus. Math. v.

Anxiatus. O altitudo diuiniarū ſapientie dei. glorioſa dicta ſunt de te. ⁊ ita loqueris inſipientie mee ⁊ vteris prout apparet chriſti dogmatis pronunciatione. hanc amaui et exquiſiui et amator ſum factus forme illius. Unde ſm doctores ſummarius iam dictorū verborū eſt de conſilio. et videt ſi dimiſero rancorem de animo ſum ſaluus. leſionem autem ſi nō dimiſero: nihilominus ſaluus ero. Unde dixit Proſper equitanicus proſa. iij. Sic diligendi ſunt homines vt eorum nō diligantur errores. quia aliud eſt amare qd̄ ſunt: aliud odiſſe quod faciūt. et Salo. prouerb. viij. Ego diligo diligentes me. Et idem dixit Eccs. iij. Eſt tempus dilectionis et tempus odij: tempus belli et tempus pacis. Et chriſtus Joh. xiiij. Qui diligit me diligetur a patre meo ⁊ ego diligam eum. quia ego et pater vnū ſumus. Et ɔſequenter. Qui odit chriſtum et ipſe et pater eius odio perſequūtur eundem. Et idem dixit. Qui ſequitur me: non

ambulat in tenebris. Joh. ij. Et ille qui talia vinẽs propalauit poſt mortẽ ſuis iniquis perſecutoribus diriſſime necis vtriuſqꝫ penã crudeliter inſligere non tardauit. vt in deſtructione hieruſalem per pricipes Romanorũ: prout infra dicetur. alias etiam multipliciter experientia demonſtrauit. nam indignũ nimis exiſtiret vt quis rerũ ſuarum violentis ablatoribꝫ penitus iniuriam cũ rebus ablatis dimitteret: vt illis per hoc impune ceteriſqꝫ raptoribꝫ incentiuũ facilitas venie delinquẽdi preberet. ⁊ propterea regula iuris que dicit. Non dimittitur peccatũ ⁊c. magiſtra diſcernitur ⁊ ſemꝑ principatũ tenet. ⁊ niſi fiat ſatiſfactio non dimittitur. ſalua perfectorũ conſcientia. ⁊ hoc mihi iuris autoritate patenter largiſſime licet. Sed fateor qui nec odiũ diuum filiũ ire: nec rancorẽ eius fratrem: ⁊ inuidiã eius ſororem: ⁊ cordis duriciam eius nouercã: de pectoris habitaculo repelleret ⁊ leſo nõ ſatiſfecerit: ꝙ demũ ille taliõis penã reportabit.

Sapientia. Non ex propria pharetra ſed ex noſtra ꝑ diuinarũ archa prouenit huius relationis ſagitta: ⁊ bene dicis. ſed tali videlicet odioſo leſori dixit chriſtus vbi ſupra. ⁊ ipſe erit iudex ⁊ tradet eũ miniſtro. id eſt dyabolo ⁊ in carcerẽ. Amen dico tibi: non exiet inde donec reddat nouiſſimũ quadrantẽ: nec obſtabit potẽtia. quia illic potens potenter tormenta patietur. Sap. vj.

Anxiatus. Fidelis ſermo ⁊ omni acceptione dignus. ⁊ hanc reſponſionis prolationẽ nunc accepta in anxietatis mee conſolationẽ. Nam celũ ⁊ terra peribunt. veritas autẽ domini manet in eternũ. Sed quid de talibus honoris proprij perſecutoribus in preſentis mundi caligine degentibus.

Sapientia. Dicit Gregorius. quia pietatis opera proſunt in pñſenti ⁊ in futuro per infinita ſeculorũ ſecula: vt. xlij. diſt. §. j. ſic econtra impietatis opera vidimus experientia hic ⁊ in alio ſeculo: immo firmiter credimus grauiſſime punita. ⁊ huiuſmodi pſecutoris pena hic concomitur incepta ad inſtar ſodomitarũ ⁊ perpetuo fuiſſe proſecuta. Ecce Herodẽ infantie chriſti ⁊ innocentẽ perſecutorẽ: prout dicit magiſter in hyſtorijs q̃ſnis varijs affligebatur concuſſionibꝫ. nam febris non mediocris erat prurigo intolerabilis in omni corporis ſuperficie aſſiduis vexabatur tormentis. pedes intercutẽ vicio tumuerũt. putredo teſticulorũ vermes generabat. creber anhelitus ⁊ interrupta ſuſpiria que ad vindictam dei ab omnibus referebãtur ⁊ talibus vexabatur intolerabilibus cruciatibus: vt ſibi mortis inſligende ſepius attemptaret auſum. ⁊ taliter ſoluit in penam eternã vite debitum. Item Pylatꝰ diriſſimis carceribꝫ demũ Rome mãcipatus: ⁊ metu maioris pene per imperatorẽ ſibi crudeliꝰ inſligende. ſibi mortẽ proprijs cõſtituit manibꝫ. Item Nero priuatus impio degebat languoribus lamẽtando ꝙ ab alio occidi non poterat. vnde ſibi ipſi ꝑ ligni ſtimulũ mortẽ inſligebat. Item anno quadrageſimo poſt paſſionẽ dñi quos dominꝰ iudeis in penitentiã conceſſerat de cõmiſſo in ſaluatorẽ ſcelere ⁊ dum penitere nollent. Stephanũ ⁊ duobꝫ Jacobis occiſis peccatũ peccatis appoſuiſſent vltio diuina ſuperueniẽs. vrbs Hieruſalẽ a Tyto obſidione conſtringitur ⁊ demũ cõuincitur ⁊ lapis ſuper lapidẽ non dimittitur. ſexcenta tunc milia iudeorum occidũtur. ⁊ reliqui videlicꝫ nõgenta milia per totũ vrbem vſqꝫ in preſentẽ diem diſperguntur. Item Dyoniſius rex Sicilie de quo ꝓdictũ eſt ob nimiã crudelitatis tyrannidẽ omẽs homines timuit ⁊ ab omnibus timebatur ⁊ nunq̃ ſecurꝰ. nulli fidus. in nullũ confidens. tonſorũ cultros metuens. ſibi ipſi adurebat pilos carbone. demũ compulſuo in exiliũ mortuus dolore. de quo Boetius. iij. de conſol. proſa. v. Item Theodoricus de Verona rex Gothie qui dictum Boetiũ relegauerat: poſtq̃ infinita maleficiorũ opera ꝑpetrauerat viuus ingrediebatur ethnic montiũ ignes qui perpetuo dicuntur infernales. De quo Gregorꝰ in dyalogo. Item quia Dathan ⁊ Abyron locuti ſunt cõtra dominũ iniquitatẽ in preſentia Moyſi ⁊ Aaron: terra aperuit os ſuũ ⁊ deglutiuit eos in tabernaculis ſuis ⁊ vniuerſa ſancta eorum. deſcenderũtqꝫ viuentes in infernũ. Nũeri. xvj. De his ⁊ ſimilibꝫ tyrannis rem publicã ſiue priuatã ledẽtibus ⁊ malo fine terminantibꝫ. per ſe patet ſufficienter ſcripturarũ climata ꝑſcrutantibꝫ. dicit enim. Exitus acta probant. fines ꝓ pugna coronãt. C. de iudi. rem nõ nouam. in fine. cum concor.

Anxiatus. Tu de magnis ingentibuſqꝫ ꝑdicaſti leſis ⁊ leſoribus ⁊ reipublice perſecutoribꝫ. Quid autem fiet de ꝑuatis ⁊ minimis offenſis ⁊ offenſoribus.

Sapientia. Scis te de illa materia ſcripſiſſe in libro tuo de nobilitate. c. xx. ⁊. xxxj. ⁊ in tractatulo de iniquis iudicibus: Attamẽ noſti deſuper ſcḋm Grego. ꝙ omnipotens parens: licet ſit magnus in magnis: nihilominꝰ mirabilia glorioſus operatur in minimis. ⁊ hic dixit. Quod vni de minimis meis feciſtis: mihi feciſtis. ⁊ hoc tam in bonis

operibꝰ ſiue malis. Unde Traianus iꝑator de quo ſupra. neceſſario tranſiturus ad bellū in quo defecit. implorãtis ꝑ viduā de iuſticia ſibi miniſtranda de quodā Romano qui filiū ſuum occiderat. ⁊ dū ſibi reſponderet ꝙ faceret dum de bello rediret. inquit vidua. ⁊ ſi nõ redires quis iudiciū redderet? Mox imperator equū deſcendēdo vocatis partibus iuſticiam miniſtrauit. ⁊ Romanū occidi fecit. ⁊ cõſequēter pro iuſticia bello publico ſuccubuit. ⁊ licet gentilis fuerit: ſed quia iuſticiā coluit. ⁊ igit̃ meritis ⁊ fletibꝰ beati Gregorij pape ab infernalibꝰ penis liberatus extitit. ⁊ ſic patet ꝑ premiſſa qui contra iuſticie leges magnū vel minimū offenderit niſi ad vltimū quadrantē repoſuerit ꝑ veritatē domini peribit. ſic ⁊ nullū bonum irremuneratū permanebit. Et voluas ⁊ reuoluas antiquorū geſtorū hiſtorias ⁊ non plures ꝗ̃ iudices iniquos ⁊ iuſticie ꝑſecutores publicos a demonio reperies fore ſurreptos: aut alꝰ horrēda morte ſuffocatos.

Anxiatus. Nūc ſcio vere ſacratiſſime iuſticie cultores ⁊ ipſius oppreſſores iuſto iudicio dei non obliuionis hic ⁊ in alio ſeculo fore viatores. Conſtat cunctiſ pape Martini ſupradicti curialibꝰ ꝙ ſupradictus Helling proprie magiſter Johannes nuncupatus: omniū deſperatarū cauſarum. id eſt in re nec in ſpe ius habentiū procurator fuit expertiſſimus. ipaſqꝫ diligenter attraxit: ⁊ attractas contra deū ⁊ eius iuſticiam defendere nõ erubuit. imo per hoc ſe collaudauit ⁊ collaudatū diuulgauit. ⁊ ſic pleroſqꝫ poſſeſſores iniquos in ſua malicia perſeuerantes vſqꝫ in finem conſeruauit. Ecce ineffabilis dei iuſticia que vnicuiqꝫ iuxta opera ſua reddit ⁊ vt quis in eo puniatur in quo deliquit. in vindicte retributiõis vltione non defecit. Unde idē magiſter Johannes Helling ſimiliter contra iuſticie limites quos ſepius offenderat per manꝰ quorundā tyrannorꝫ crudeliter occubuit. ⁊ licet venerabilē principiſſam videlicꝫ iuſticiam clementer inuocauerit indignata ꝑ offenſionis ſue (prout ꝑmittit̃) continuationē: aurē non inclinauit. ſed deſperatꝰ ab ipa prout deſparatarū cauſarū fuerat ꝓcurator ⁊ ſollicitator ⁊ ꝓmotor ab ipſa ⁊ miniſtris iuſticie penitus fuerat derelictus, nec erat ſamaritanꝰ qui ſemiuiuū ad ſtabulum reduceret. vt Luce. x. ſed liuore vulnerū ſibi nimis atrociter inflixorū in via publica miſerabiliter iuxta ciuitatē Maguntinam expirauit.

Sapientia. Et in quem finē talia amaritudinis tue ſollicitudo refricauit.

Anxiatus. Forte et vt ſic forte ſimiliter odiū durum aduerſariorū meorū cauſam deſperationis mole ſuffocatam. que iuſticia caruit impudēter refocillauit. ⁊ contra me patenter ſententie ſue prolationē indignanter dilatauit. Sic ſimiliter quidā prout famat̃ de mūdi peritioribus videlicꝫ Ludowicus de Roma in concilio Baſilieñ. prouũc in ſue ſerenitatis flore per orbem redolente pre ceteris iuriſdoctor ⁊ orator eloquentiſſimus qui ſue ſagacitatis robore cauſas iurio inedia putrefactas reſtaurauit. ⁊ iterū cauſas iuſticie miniſterio ſublimatas retorſit. ⁊ labijs ſuis quecunqꝫ voluit fecit. ⁊ in oris ſui potencia refecit ⁊ infecit ⁊ deiecit ⁊ erecit. id eſt reiecit ⁊ effecit. mortificauit ⁊ viuificauit. ſuppreſſit ⁊ erexit. immo dum voluit Eugeniū papam ſupra concilium exaltauit. ⁊ concilium ad pedes pape proſtrauit. ⁊ dum voluit ipm Eugenium decretis conciliorum Baſilieñ. ⁊ Conſtancieñ. ſubiugauit. Ecce domini iuſticia que manet ineternū ipſum crudeliter in orificio labiorū ſuorum ⁊ branco gutturis cum quibus peccauerat in putredinis ſqualore vlceroſis inflationibus inhumaniter morpheanim conculcauit. ita ꝙ doloris ⁊ liuoris ⁊ famis ⁊ ſitis afflictiõe in multitudine diuitiarū ſuarꝫ. et in etatis teneritate in dicto concilio Baſilieñ. ſpm exalauit.

Sapientia. Et hec in quē finē?

Anxiatus. Ut videamus demū an odiū durū oris officio contra me ſitiens quo pacto miſerabiliter vſus eſt per cuiuſdā ſententie recitationē. Et inſuꝑ percipe alterius exempli recitationē. Fuit quidā apoſtolice curie nationis Germanie in officij ſui proceſſibꝰ in pauperes rigidiſſimus. qui iuſto dei iudicio tempe Martini pape quinti inceſſit cecus ⁊ depauperatus ⁊ qui pauperes oppreſſerat. a pauperibus in properiū impatienter ſuſtinuerat. Dignū enī fuit qui ſepe ſolū deum pre oculis habere inferendis ſententijs profitebat̃: vt eiſdē crucibus inſtrumentis plerũqꝫ cõuenientibꝰ ſpoliaret̃. Sic tempe eiuſdem Martini pape quidā clericus camere nomine Benedictus qui innumeros reperit exactionis modos: per mūdi climata auri ⁊ argenti ſpeciē ſubtiliter exhauriendo: ⁊ ſummū pontificē ⁊ eius camerā excellentiſſime ditando. qui neſcit̃ quo ſpiritu paſſionatꝰ collo: gutture: lingua: ſiliter ⁊ ore. quibꝰ mūdi theſauros ꝑdiderat mirifice recuruatis: ⁊ vt puniret̃ quibꝰ cūctos moleſtauerat inſtrumētis; monſtruoſe laruatꝰ expirabat. Et ſic infinitos hic terribiliter tyrannizantes hor-

ribilius vidi ⁊ audiui vitā terminātes ⁊ examen dñi nobis ignotū formidulosius ingruētes. Sic ⁊ Boetius in illū finē .iij. de conſol. metro .xij. triū impioꝝ crudeles deſcribit tyrannorū penas. videlicꝫ Tantuli. Ipenij ⁊ Titij interminabiliter duraturas. Et vnū nō obmitto pro dei iuſto vindicabili quoqꝫ iudicio terribilius abhorrendo. Nam quondaꝫ Rudolphus dux Auſtrie quendā nobilē ꝑſecutus damnandū decreuit ad mortis ſuppliciū. Unde poſt multa finaliter eū ſacco fecit cōcludi vt flumine ſuffocaret̄. ⁊ ſic ille nobilis in ꝓcinctu quo de ponte ꝑcipitaret̄ alta clamabat voce dicēs. Ecce ꝑnceps in quo iudicio hodie me damnas ſubmerſurū. vnde ſtatuto tibi terminū vt hoc die anno reuoluto cōpareas coraꝫ oīpotenti deo vt videam te quare me tā crudeli morte tradideris: ꝑemptorie reſponſurū. quē princeps ſubſannādo ſubito demādauit gurgitibꝫ obruendū. Ecce dñi iuſticia permanēs in eternū que proceſſerāt de ore tam inique damnati nō fecit irrita. nam eodē die in anni reuolutione ꝑnceps in quodā ſuo caſtro delectatiōis cauſa cōſtitutus. breui febricula correptus recognouit ſe tranſiturū ad eterni iudicis tribunal tremendū ſibi nuꝑ indictū ⁊ ſubitanee mortis examine eiulans exalauit ſpiritū. Nam nō eſt nouū ꝙ iniquos terribiliter ingulatos ſepe legimꝰ in vitiſſanctorū ꝑmittente dño per demoniorū inſultꝰ aut al̄s interitu crudeli diſtractos. aut inſectorū corporū transformatiōe correptos. ſeu inſanabili morborū ſqualore quaſſatos. aut hūane vite miſeria miſerabiliter cruciatos. ⁊ ſi homīes cōtra tales tacerent: lapides clamarēt. Luc. xix. Unde dixit dñs. Geñ. iiij. ad Cayn. vox ſanguīs fratris tui abel videlicꝫ mortui clamat ad me de terra. quia occiſus fuit inique. Unde dicit magiſter ibidem in hyſtorijs. hinc eſt ꝙ in eccl̄ia mos eſt ſi nemo accuſet pro ſanguinis effuſione: ſuſpecti trahunt̄ in cauſam videlicꝫ ad corpus vulnerati ⁊ occiſi. quia ſanguis clamat ꝙ ſi negauerint iudicio dei examinētur. quia reo ſanguinis certo ſuꝑueniēte vulnera recent̄ cruētare vident̄. Et ſic videmꝰ experiēter ꝑ ſingulos iuſto dei

Sapiētia. iudicio impietatiſ impudice cultores. etiā natura mirāte ⁊ timbāte paſſionatos. Et quomodo hec moleſtant perſecutores tuos de his minime certificatos.

Anxiatus Scias me plures de ꝑdictis ⁊ ꝑſertim ducis Auſtrie patenter hyſtorias ꝑſecutori meo in finē vt recognoſceret erroris caliginē humiliter edixiſſe. ſed qꝛ tacuit ipſm putabā mitigatū fuiſſe. attamē induratū fuit cor ſuū ad inſtar Pharaonis ⁊ acerbitas ſui nomīs effectualiter in lege remāſit ſue ſignificatiōis. Naꝫ etiā ſm Iſid. ethimol. vij. c. vj. Pharao ꝑplī diſſipator interꝑtat̄.

Sapiētia. Et igit̄ qd vis finaliter qd tibi ſolatiū ꝯſtimat̄.

Anxiatus. Iudica dña nocētes me: expugna impugnātes me: apphēde arma ⁊ ſcutū. ⁊ exurge i adiutoriū mihi. effunde frameā ⁊ cōclude aduerſus eos q̄ proſequunt̄ me. dic aīe mee ſalus tua ego ſum: vt iuxta cōſolatiōis vſum procedas firmiter promiſſum vt hilariter imminētis euadā angoris abyſſum.

Sapientia. Apprehende arma iuſticie virtutis dei: ⁊ ſcutū bone voluntatis ⁊ framea ſuſcitare ſuper paſtoreꝫ. Zacha. xiij. ⁊ ſagaciter ꝑpende Cathonis argumentū diligenter rumināndo qui dicit. Quē ſuperare potes interdū vince ferēdo. id eſt ſuſtinendo vel tolerando. Maxima eteni morū eſt ſemꝑ patientia virtus. Unde ſi ꝑſecutorē ſuperare nō potes: fac de neceſſitate virtutes ⁊ maliciā impatientie tue vince ferēdo: ⁊ taliter patientiam ſuſtinendo vt maxima ꝟtute fruaris.

Anxiatus. Domina nō eſt ita. Nam Grego. moral. ij. c. xxv. quattuor ponit virtutes cardīales. videlicꝫ prudentiā. temperantiā. fortitudinē. ⁊ iuſticiā. ⁊ ibidē. c. xxvij. tres poſuit ꝟtutes theologicas. videlicꝫ caritatē ſpem ⁊ fidem. inter quas patientia minime videt̄ annūerata. ⁊ ſic videt̄ ſimilit̄ ſm alios doctores ꝙ ipa patientia pre ceteris virtutibꝫ nō ſit recōmendata.

Sapiētia. Nonne dixit xp̄s. Luc. xxj. In patiētia veſtra poſſidebitis aīas veſtras: q̄ eſt ſumma ⁊ ꝑcioſiſſima poſſeſſio ꝟtutū. ⁊ q̄ habet vnā: habet oēs. ⁊ q̄ hꝫ oēs nō caret illa. qa ꝓut ꝑtactū eſt: ꝑſiſtere nō pōt vna ſine altera. Sꝫ vt clarior ſis de talis materie cōtinētia. ⁊ precius euidētia ſcias Primo ꝙ patientia differt a virtutibus theologicis. videlicet fide ſpe ⁊ caritate. ⁊ inſuper a prudētia ⁊ iuſticia que ſunt virtutes cardinales. Nam virtutes ſm rationē ſuā ordinant̄ ad bonū. eſt eñ virtus que bonū facit habentē. ⁊ eius opus facit bonum. vt dicit̄ in. ij. ethicorū. Unde oportet ꝙ iſta virtus ꝑncipalior ſit ⁊ potior q̄ magis ⁊ directius ordinat nos in bonū predicte ꝟtutis q̄ꝫ patiētia. quia ille ꝟtutes directe cōſtituūt nos in bono. patientia aūt indirecte. ſcꝫ in q̄ꝫtum impedit paſſionē triſticie q̄ nos retrahit a bono. Unde ſequit̄ ꝙ patiētia differt a virtutibꝫ theologicis: ⁊ etiā a prudentia ⁊ iuſticia que ꝟtutes ſunt cardina-

les. Scḋo declarat̃ ſic ꝙ paciētia differat a fortitudīe: ⁊ tēperancia q̄ ſilr̃ ſunt ꝟtutes cardīa= les. ſicut eñ inter ꝟtutes q̄ ſunt cōſtitutiue boni:tātꝰ alia eſt potētior ⁊ potior quāto in maiori bono ſtatuit hominē ſicut fides: ſpes ⁊ caritas q̄ꝫ prudētia vel iuſticia. ita etiā inter illas q̄ ſunt impeditiue eorū q̄ nos a bono retrahūt: tanto illa virtus eſt potior quāto id qḋ ꝑ eam impedit̃ ⁊ magꝭ a bono retrahit. cū igit̃ pericula mortꝭ ↄtra q̄ eſt fortitudo: ⁊ delectatiōis motꝰ ↄtra q̄s eſt tēperātia plus a bono retrahūt q̄ꝫ iniuſticia cōtra quā eſt ꝑtiencia. Tercio declarat̃ ita. Patien tia ſ̄m q̄d eſt maxima virtutū in ordine aliarū virtutū q̄ cōcurrūt in moderatiōe malorū q̄ ſunt in aduerſis. Primo nāq̄ꝫ ex aduerſitate ſequit̃ triſticia ſed hāc moderat paciētia. Scḋo naſcit̃ ira. ſed hāc moderat māſuetudo. Tercio naſcit̃ odiū. qḋ tollit caritas. Quarto naſcit̃ iniuſtū nocumentū qḋ prohibet iuſticia. Vñ cū paciēcia ſit cōtra iuſticiā q̄ primo ꝓcedit ex ꝑpeſſione maloꝝ. ſequit̃ ꝙ paciētia quodāmodo eſt maxima ꝟtutis: eo ꝙ hꝫ opus ꝑfectū. tollere eñ ꝓnci= piū mali eſt ꝑfectiꝰ q̄ꝫ tollere ↄſeq̄ntiā. nō tñ ſequit̃ ex hoc ꝙ ſimplr̃ loquēdo paciētia eſt ꝑfecti= or oībus alijs ꝟtutibꝫ: ꝓut dicimꝰ de ſuꝑbia ꝙ ſit radix oīm maloꝝ. hoc idē dicimꝰ cū diſtin= ctione de cupiditate: vt **Anxiatur** Hac q̄dez paciētie magnificētia nō mihi ꝓuenit cō xlvij. di. Radix. cū ꝯcor. • ſolatiōis ſpes tā largit̃ ⁊ liberalit̃ promiſſa. ſed q̄d mihi ⁊ ꝓphe: ſcio q̄m nō in finē obliuio erit pauperꝫ: ⁊ paciētia pauperꝫ nō peribit in finē. i. qḋ ipius ſit memoria in finali iudicio vt ꝑſecutor recipiat vindictā: ꝓut dicit ſctūs Bern̄. in q̄daꝫ ſermōe. Gehēnales anguſtie nō habēt remediū: neſciūt meritū: ſingulis exceſſibꝫ ſingulis mē bris q̄ arma fuerūt iniq̄tatꝭ ſue debet̃ pena, ꝓ q̄litate ⁊ quātitate cōmiſſi: cū cēpit inexpiabilis ⁊ inextinguibilis caro gehēne eſtibus cruciari: ac more feruētiū ad coquēdū metalloꝝ inextin= guibili ardore tota hoīs ſubſtātia diffundi. hec ille. Et ita ꝓut de diuite legimꝰ epulōne ꝙ cru ciat̃ in lingua q̄ peccauit. ſic iniquꝰ iudex eſtuabit labijs quibꝫ inſontē ↄdemnauit. Sꝫ ſilr̃ dicit ꝓpheta. Nūc exurgā dic̄ dñs. i. in pūiti: ⁊ liberabo pauperē a potēte. ⁊ pauperꝫ cui nō erat adiutor miſerebor. Iuxta inſuꝑ. Multiplicati ſunt ſuꝑ capillos capitꝭ mei q̄ oderūt me gratis. cōfortati ſunt q̄ ꝑſecuti ſunt me inimici mei iniuſte q̄ nō rapui exoluebā: vicꝫ ꝑ vim ſpoliatus. tu ſcis inſipientiā meā ⁊c. ⁊ intulit in vindictā. Fiat mēſa eorū corā ipis in laqueū ⁊ in retribu tiōes ⁊ in ſcandalū. obſcurent̃ ocl'i eoꝝ ne videāt. ⁊ dorſuꝫ eoꝝ ſp̄ incurua. effunde ſuꝑ eos irā tuā ⁊ furor ire tue ↄprehēdat eos. Fiat habitatio eoꝝ deſerta. deleant̃ de libro viuentiū ⁊ cū iu= ſtis nō ſcribant̃. Et Hiere. ꝓpheta ait lamētando de ſuis ꝑſecutoribꝫ. Audiui eñ cōtumelias multoꝝ ⁊ terrorē in circuitu dicentiū: ꝑſeq̄mini ⁊ ꝑſeq̄mur eū. ſi quō decipiat̃ ⁊ ꝓualeamꝰ ad= uerſus eū ⁊ ↄſeq̄mur vltionē ex eo. Et ſubiūxit ſeipm̄ cōſolādo. Dñs aūt mecū eſt tanq̄ꝫ bella= tor fortꝭ. Idcirco q̄ ꝑſequunt̃ me cadēt ⁊ infirmi erūt. ↄfundent̃ vehementer. q̄ nō intellexerūt obprobriū ſempiternū qḋ nunq̄ꝫ delebit̃. Itē Heliꝰ ꝓpha: poſtq̄ꝫ ſanauerat aq̄s ⁊ terra in hie richo a ſterilitate ⁊ trāſiuit in bethel. ⁊ dū aſcēderet ꝑ viā pueri parui greſſi ſunt de ciuitate ⁊ il ludebāt ei dicētes. Aſcēde calue. ⁊ illis ꝓpha in paciencia ſua maledicebat in noīe dñi. egreſſiq̄ꝫ ſunt duo vrſi de ſaltu ⁊ lacerauerūt ex ipis q̄draginta. Itē ſctūs Thomas apl's ꝑcuſſus a pin= cerna regis ſibi ꝑdixit vltionē: ⁊ venit leo ⁊ ꝑcuſſit eū: ⁊ canes comedebāt mēbra ſua. vnus aūt portabat manū ad cōuiuiū. Itē Siluester papa rogatꝰ ꝑ Bulliſariū patriciū vt ad eū veniret ꝓ q̄buſdā eccl'ie diſpoſitiōibꝫ. q̄ credidit ⁊ pacifice venit cū clericꝭ ſuis quē alijs dimiſſis patri= cius talit̃ deceptū relegauit in exiliū in q̄ ſuſtentabat̃ pane tribulatiōis ⁊ aq̄ anguſtie. ⁊ nihilo minꝰ dictū patriciū cū cōplicibꝫ anathematizauit. ⁊ iniuriā ſibi talit̃ illatā ꝑ ſe ſeueriter vindi= cauit. vt. xxiij. q. iiij. Bulliſariꝰ. Hic ⁊ alijs ſincere ꝑpēſis ↄſiderare poterit q̄cūq̄ꝫ fidelis an vl= tio diuīa vel hūana ſit deſiderāda ꝑ iniq̄ ꝑſecutos in corpꝰ vl' aīam aut vtrūq̄ꝫ cuiuſcūq̄ꝫ ꝑſe= cutorꝭ. **Sapientia.** Quis ſane mētis dubitat quin licite xp̄ianoꝝ quiſq̄ꝫ de vindi cta iudeorū prout ꝑmittit̃ in deſtructiōe hierl'm occiſorū ⁊ relegatorū et aliorū tyrannorū predictoꝝ morte peccatorū peſſima ſublatorū gaudeat: ⁊ ad inſtar ꝓphetaꝝ et aliorū ſanctorū virorū his diebꝫ iniq̄s ꝑſecutoribꝫ vult ⁊ optat ⁊ talia vel ſimilia ad laudeꝫ iuſti iudicij dei potēter ꝑficienda deſiderat. Vñ ſctūs Tho. ſcḋa. ſcḋe. q. cviij. voluit in effectu ꝙ ſi intentiōis propoſitū nō tantū volentis vel optantis ſed etiā inferentis vindictā ferat̃ prin cipaliter ad aliquod bonū. puta in correctionē vt ceterio iuſticie ꝑſecutoribꝫ fiat in exemplū. vindicta ⁊ vindicte voluntas vel optio ſemꝑ eſt licita cum circūſtantijs: vt hic fecit propheta. Sic nobiles nuꝑ ⁊ Thuriceñ. ſi iuſticie perſecutoribꝫ videlicꝫ Switenſibꝫ cū ſuatibꝫ inferūt aut inferebāt vel optant vindicte talliōnē in nationibꝫ ſuis: merent̃ per ſeculoꝝ ſecula. Et hec

fulcimēta illis q̄ ſuppſſi ſunt iniq̄ maneāt ad ꝑpetue ꝯſolatiōis incitamēta. ⁊ ꝙ ꝯfident credāt ꝙ fidelis de⁹ toti⁹ ꝯſolatiōis ⁊ ei⁹ iuſticia iniq̄ ꝑſecutiōis delicta hic ⁊ in alio ſecl'o nunq̄ ꝑmit

Anxiat⁹ Hec me cōſolata ſunt in hūilitate mea: q͛ eloquiū tuū viuifica= (tat inulta. uit me. ſupbi iniq̄ agebāt vſq̧quaq̧. memor fui iudicio℞ tuo℞ a ſeculo dñe et ⁊ ꝯſolat⁹ ſu3. Pſ. cxviij. ⁊ Job. xv. legit. Cūctis dieb⁹ ſuis impi⁹ ſupbit: ⁊ nūer⁹ anno℞ incer

Sapia. Et iſta ſunt ꝟba Eliphe themanites loq̄ntis bona ex (tus eſt tyrānidis eius. malo corde ꝯ Job ſic Cayphas ꝓphetizādo: ⁊ anio tali ſubiūxit ibidē. Nunqd grāde eſt vt ꝯſolet te deus

Anxiat⁹ Utiq̧ grāde: immo grādiſſimū. ſed cū fuerꝭ apud al ius ⁊ ego ſiliter ita dicā. tiſſimū cūcta cōponēs ⁊ nouerꝭ ꝑma ⁊ nouiſſima. dic

Sapia. Dixit dñs Deut. xxxij. Reddā vltionē hoſtib⁹ me= (hui⁹ ꝯſolatiōis intellectū. is: ⁊ his q̄ oderūt me retribuā. mea eſt vltio ⁊ ego retribuā eis in tempe vt labat pes eo℞. Iuxta eſt dies ꝑditiōis ⁊ adeſſe feſtināt tpa. videte ꝙ ego ſim ſolus ⁊ nō ſit ali⁹ deus ꝑter me ⁊ ego occidā ⁊ viuere faciā. ꝑcutiā ⁊ ego ſanabo: ⁊ nō eſt q̄ de mā͞u mea poſſit eruere ⁊ c. Et idē q̄ locut⁹ eſt ꝑ ꝓphetas ꝑ ſe locut⁹ eſt dicēs. Qđ vni de minimis meis feciſtis mihi feciſtis. vnde hoſtꝭ minimo℞ dei. hoſtꝭ eſt dei. ⁊ minimi dicūt: laudate gētes ꝑplm dei. q͛ ſanguinē ſeruo℞ ſuo℞ vleiſcet ⁊ vindictā retribuet in hoſtes eo℞. ⁊ ꝓpicius erit terre ꝑpli ſui. Hoc gl'ioſe cōmemorans apl's de dño dā ait. ſcim⁹ em̄ q̄ dixit: mihi vindictā ⁊ ego retribuā. Roñ. xij. Et itex iudicabit dñs ꝑplm ſuū. Et itex. Horrendū eſt incidere in manus domini viuētis. Heb. x.

Anxiat⁹ Et quid eſt hoc?

Sapia Ecce Amb. ibidē in glo. ordiaria dicē ſup apl'o Scim⁹ em̄ ꝙ vere talis puniet. ſcim⁹ em̄ illū. i. ꝙ ver⁹ potēs eſt ille q̄ dixit ſeruare vindictā iniuria℞ nr̄a℞. et in h̄ qđ dic: et ego reddā. ſic alienas vindicat iniurias ⁊ ſuas. Et iterū paulus dic: ſcptura dicit. q͛ dñs iudicabit. vic3 purgādo ſeꝑando a malis ꝑplm ſuū. Et itex glo. q̄nto magꝭ punit inimicos. Horrēdū eſt igit ꝙ dñs puniet inimicos ⁊ nō leuit. ⁊ ideo horrēdū eſt incidere in man⁹ dei. ⁊ incidit ille q̄ nō ꝓuidet. ſed ſubito deꝓhēdit dei iudicio viuētꝭ. ſ. q̄ ſemꝑ eſt efficax ⁊ potēs facere qđ vult. hec ibi. Uñ ſc͠m Caſſiod. De⁹ vltionū. i. punitionū dñs xp̄s q̄ iudicatur⁹ eſt mūdū. ⁊ vltiōib⁹ iuſtis affligere veniet obſtinatos. De⁹ vltionū. ⁊ nota ꝙ bis dr̄ vltionū in pſal'i. q͛ puniet malos in corꝑe ⁊ aīa. hec ille. Et ad nr̄m ſincere ꝓpoſitū ꝓſeq̄re ꝑſcrutādo toti⁹ pſalmi myſteriū. ⁊ q̄ in fine narrat ſuiſꝑius effectualit intentū dū dicit. ⁊ reddet illis iniq̄tatē ipſo℞. ⁊ in malicia eorū diſꝑdet eos dñs de⁹ nr̄. dū dicet. Ite maledicti in ignē eternū. Math. xxv. Vult⁹ em̄ dñi. ſ. ire ⁊ turbatiōis ſupfaciētes mala. ⁊ ꝑdet de terra memoriā eo℞. Ex q̄bus ſūmarie colligit ꝙ idē ille dñs vltionū dixit. Mihi vindictā ⁊ ego retribuā. cui⁹ veritatꝭ ſtabilitas manet in eternū. De illo dixit ꝓpha. Cognoui q͛ faciet dñs iudiciū inopis ⁊ vindictā paupis. ⁊ hec eſt illa vindicta de q̄ idē ꝓpheta Letabit inq̄t iuſt⁹ dū viderit vindictā: ⁊ lauabit man⁹ ſuas in ſanguie pctō℞. ⁊ illā vindictā petere poſſum⁹ ꝓut ꝑmittit ab illo q̄ vult vt petam⁹ vt accipiam⁹. Gaude igit ⁊ letare q͛ triſticia tua vertet in gaudiū. Et eſt poſt triſtē malū gratior ipſa ſalus. Et itex ſcriptū eſt. Ne dicas: redde malū ꝓ malo. expecta dñm ⁊ liberabit te. Prouerb. xx. Itē ne dicas quō fecit mihi: ſic faciā ei. ⁊ reddā vnicuiq̧ ſc͠m op⁹ ſuū: h̄ ſolius dei eſt. Ibidē. c. xxiiij. Itē ꝓ iuſticia agonizare ꝓ aīa tua ⁊ vſq̧ ad mortē certa. ⁊ deus expugnabit ꝓ te inimicos tuos. Eccī. iiij. Itē: q̄ vindicari vult a dño inueniet vindictā. ⁊ pctā illi⁹ ſeruās ſeruabit Eccī. xxviij. Et ecce Abacuc ꝓpheta. c. j. q̄ſi potent increpatur⁹ dñm dixit. Quare nō reſpicꝭ ſup iniq̄ agētes: ⁊ taces deuorāte impio iuſtiorē ſe. S3 demū ibidē. c. ij. refocillat⁹ ꝑ dñi cōſolationē inq̄t ⁊ apparebit in finē ⁊ nō mentiet: ſi morā fecerit expecta eū q͛ veniēs veiet ⁊ nō tardabit. vñ. Lu. xviij. de⁹ aūt nō faciet vindictā electo℞ ſuo℞ clamātiū ad ſe die ac nocte. i. tardabit ⁊ patientiā habebit i illis. dico autē vob: q͛ cito faciet vindictā illo℞. Et ſalutē de inimicis nr̄is: ⁊ de manu oīm qui oderūt nos. Uñ iuxta Salomōis ſniam. Sic tinea veſtimētꝭ ⁊ ꝟmis ligno. ita triſticia viri nocet cordi. prunas em̄ ꝯgregat ſup caput ei⁹ vic3 iniuriātis. et h̄ ꝑ patientiā tuā. ⁊ dñs reddet vnicuiq̧ iuxta opa ſua. ⁊ in hoc cōcordat doctorū ſentētia. ⁊ ſecure vindicta delinquentiū diuino reſeruet examini qđ non fallit neq̧ fallit ſed fallit ⁊ fallit iudiciū hoc. preſertim in his caſib⁹ vbi vindicta fieri demandat. vt videlic3 principib⁹ ⁊ preſidentib⁹. Na3 ille iuſte vindicando merent. de quo plene xxiij. q. j. §. j. Unde talib⁹ dicit Iaco. ij. Iudiciū em̄ ſine miſericordia fiet illi q̄ nō facit miſericordiā. Et dicit Criſoſtom⁹. Melius em̄ de miſcdia q̄3 de rigore reddere poſſum⁹ rōnem. xvj. q. vij. Alligant. Ex his tremendo perpendimus q̄3 dira per eterni iudicis tribunal fit illis ad

penā ignis ꝑpetui sentētia:q̇ sentētiando miſcōia nō vsi sūt neq̧ iuſticia. Et igit̃ Aſaph: de q̄
j. Paral'.xvj. spū ꝓphetie plen⁹ ꝑ Dauid incitat⁹ ɔtra iniq̄s iudices ꝛ iuſtoꝝ opp̄ſſores cātauit
pſalmū.lxxxj. De⁹ inq̇t ſtetit in synagoga ⁊c̃. quē ad tui ɔſolationē ſenſim legas ꝑ extenſum. vñ
ſepedict⁹ venerabil' Boeti⁹ poſt triſte malū patient' ergaſtulo carcerꝭ ꝑpeſſum i ſue ɔſolatiōis
finalit' ɔcluſit effectū: dū inq̇t Nec fruſtra ſunt in deo poſite ſpes p̄ceſq̧ q̄ cū recte ſunt ineffica
ces eſſe nō pñt. Aduerſamini igit̃ vicia. colite ꝟtutes. ad rectas ſpes animū ſubleuate. hūiles p̄
ces i excelſa porrigite. magna em̄ vob̄ eſt: ſi diſſimulare nō vultꝭ: neceſſitas indicta ꝓbitatis cū
ante ocl'os agitis iudicꝭ cūcta cernētis. Hec ille. Et hic licȝ nō ſit de ſctōꝝ cathalogo. catholi-
ce tñ locut⁹ eſt in toti⁹ ſui voluminis codicillo. ſpem ꝓmittēs ꝛ ipam ɔtritis inculcādo: ꝛ ſe ſola-
tiū miſerꝭ p̄beat ꝛ ſociū penaꝝ in pñti curriculo. Vñ multū ꝓprie ꝓ venerabilis Boecij ꝛ tui ꝛ
oīm iniq̄ ſupp̄ſſoꝝ cōſolatiōe locut⁹ eſt Greg. moꝛ.xxvj.c.xiij. dicēs ad ꝟba Job.c.xxv. q̇ inq̇t
clamabūt ꝛ nō exaudiet ꝓpter ſupbiā maloꝝ. ac ſi diceret. reat⁹ opprimentiū audiri voces ꝓhi-
bet opp̄ſſoꝝ: nec eripiunt viſibilit' iuſti. qꝛ ſaluari inuiſibilit' nō merent̃. Et infra. Igit̃ violēti
quiq̧ inde deteri⁹ deficiūt vnde ɔ̄ vitā innocētiū exteri⁹ cōualeſcūt. tātoq̧ illos intima ꝟitas a
ſe foras eijcit: q̄nto eos ɔ̄ ſuos ꝑ alit' qḋ volūt poſſe ꝑmittit. q̇ſqꝫ itaq̧ bonoꝝ vitā ꝑſequit̃. tūc
peiore vltiōe dānat̃ cū nulla ei aduerſitate reſiſtit̃: ꝛ tūc fortiorꝭ ire ꝑiculis ſubiacet cū ꝓſpere ꝑ-
agit qḋ nequit̃ ɔcupiſcit. qꝛ vicȝ vindicta ſupni iudicij ad futura cū ſupplicia ſeruāda deſeruit
cui hic i malo obuiare ɔtempſit. Vñ nūc fili chariſſime te docebo: q̇ pacto mores animi tui cō
ponas. noli emulari in eo q̇ proſperat̃ in via ſua ꝛ in homie faciēte iniuſticias. i. ſm̃ Hiero. ne
ſis inuid⁹ ei: nec te terreat impij felicitas breuis ⁊c̃. deſine ab ira vicȝ anie. ꝛ derelique furorē
corꝑis. noli emulari. i. imitari nequiciā impioꝝ vt maliguerꝭ ꝛ efficieris ipe neq̧: qm̄ qui mali
gnant̃ extermiabunt̃ ⁊c̃. Inimici ꝟo dñi mox vt honorificati fuerint ꝛ exaltati deficiētes quē-
admodū fum⁹ deficiēt. ꝛ hec eſt veritas dñi q̄ manet in eternū. Vñ te de cetero nō anxiatū ſed
cōſolatū ꝑ toti⁹ cōſolatiōis dñm ꝓfitearis nūc ꝛ imꝑpetuū ad inſtar cōſolationis Abre quem
dñs ɔſolatus eſt de ſemie ſuo multiplicādo. cui dixit. Nec vltra abram ſȝ vocaberꝭ abrahā: q2 a
patrē multarū gentiū constitui te. Geñ.xvj. **Et cōſolat⁹ ſum.** Et fau⁹ dā diſtillans labia tua: mel ꝛ lac ſub ligua tua. Cant.iiij. Hec me cōſolata
eſt in hūilitate mea: qꝛ eloquiū tuū viuificauit me. ꝛ memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. quia
ꝟga tua ꝛ baculus tu⁹: ipa me ɔſolata ſunt. qḋ ꝓprie ſctī patres ꝛ p̄ſertim Gregori⁹ in ſuo pa-
ſtorali.c.xviij. ad nr̃m ꝓpoſitū ꝓduxerūt. virga em̄ ꝑcutimur. baculo ſuſtētamur. ſi ḡ eſt diſcre-
tio ꝟge q̄ feriat: ſic ꝛ ɔſolatio baculi q̄ ſuſtētet. ſit itaq̧ amor ſed nō emolliēs. ſit vigor ſȝ nō ex
aſperās. ſit zelus ſȝ nō imoderate ſeuiēs. ſit pietas ſed nō pluſq̧ expediat parcēs: vt dū ſe in ar-
te regiminis iuſticia clemētiaq̧ ꝑmiſcet his q̇ preeſt corda ſubditoꝝ ꝛ terrēdo demulceat. ꝛ tñ ad
terrorꝭ reuerētiā demulcēdo ɔſtringat. Vñ tu dña dñantiū ſapiētia imꝑatrix illuſtriſſima. tue
ꝟga directiōis ꝛ baculus ſuſtentatiōis ɔſolate ſunt me cū oīs anxietatꝭ abolitiōe: qm̄ ſm̃ mul-
titudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo: ɔſolatiōes tue letificauerūt aīam meā. Ps.xciij. et ampli⁹
nō anxiatus ſed ɔſolatus vt ar agnoiatiōis vocatiōe. **Sapiētia.** Tm̄mō ſola vexatio hacten⁹ dedit tibi intelle- ctū. Eſa.xxviij.c.vñ. Et intellectū tibi dabo ꝛ
inſtruā te i via hac q̄ gradierꝭ: firmabo ſuꝑ te ocl'os meos. inuoca me in die tribulatiōis ꝛ eruā
te ꝛ honorificab̄ me. Nā pr̄is ſapia xp̄s eſt. ꝛ ſic abūdant paſſiōes xp̄i in nob̄. ita ꝛ ꝑ xp̄m abū-
dat cōſolatio nr̄a.ij. Coꝝ.j. **Cōſolatus.** O ſuꝑ illuſtriſſima clemētis imꝑatricis magnificētia ꝛ cō ſolatrix inclita: cū ſis patrꝭ ſapia: ꝛ pat' caritas eſt: ꝛ q̇ ma-
net in caritate in deo manet. ꝛ ſpūſſctūs ɔſolator optime cōſolatiōis in eo cū cūctaꝝ virtutum
mūere: ꝛ ita luci beate trinitatis inheres ꝑpetue. Tu igit̃ es refugiū meū a tribulatione q̄ circū
dedit me exultatio mea: ꝛ de cetero erue me a circūdantibꝫ me. qꝛ pronūc replet⁹ ſum cōſolatio
ne ſuꝑabundo gaudio in oīni tribulatiōe.ij. Coꝝ.vij. per cū qui repletos ſpūſctō cōſolabit̃ an
te reges ꝛ p̄ſides vt ſuꝑabundarēt ſpe: gauderēt exultatiōe ne tribularent̃ quorūlibet ꝑſecutio
ne ꝛ ꝑſecutoꝝ nō dubitarēt iniquoꝝ ſpūs eternaliter dolere. ꝛ tribulatos corde cōſolatos in-
terne dono gratie tue ꝛ cum cōſolationibꝫ eorundē ꝑ infinita ſecula ſeculorū gaudere. Amen.

Gloria in excelſis deo.

Inc 1214

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA